Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Ropertus Holkot super libru[m] Sapientie

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461939

b

Ropertus holkot su/ per librū Sapientie.

Bibliotheek
MINDERBROEDERS
WEERT.

Tabula

Aaron quō electus ꝛ vocatus fuit ad honorē. Lec. clxiiij. B.

Aaron et presbyterorū vestimenta que ꝛ quanta. Lec. cciij. per totum. et quid significēt.

Abraam futurus iustus pstitus fuit in turris babylonice edificio. Lec. cxxvj. A.

Abraam vtrū peccauerit dicendo vxorē suam sororem. ibidem. B.

Abraā docuit egyptios arithmetricā et astrologiam. ibidem. B.

Abraam cōmēdatur per Aristotelem in libro de pomo ꝛc. ibidem.

Abbatl paphi doctrina ꝛ disciplina. Lec. vj. B

Aborrire facit pregnantes fetor candele extincte. Lec. xxxiij. L.

Aburi ꝛ vri quid sit ꝑm iuristas. Lec. clviij. B.

Acceptio psonaꝝ an sit pctm̄. Lec. lxxviij. L.

Acceptio psonaꝝ q̄d sit. ibidem. B.

Acceptio psonaꝝ vtrū sit in deo. ibidem. B.

Acceptio psonaꝝ vtrū sit in ꝓmotiōe cōsanguineorum vel nobiliū. ibidem.

Acceptio psonaꝝ in qua donatiōe possit cōtingere. ibidem.

Acceptio talis vtrū cōmittat dispēsando cum nobilib⁹ et nō cū pauperib⁹. ibidem. L.

Acceptio talis quō fiat in electiōib⁹ canonicis vel quō non. ibidem.

Acceptio talis quomō fiat in exhibitione reuerentie. ibidem.

Accusatio iudeoꝝ in xm̄ ꝑ duodecim articulos cū defensorib⁹. Lec. xxiij. A. cū sequētib⁹

Accusatores peccatoris in iudicio finali qui et quot erunt. Lec. lvj. A. et sequētib⁹.

Ade contulit sapientia quinq̄ gratias speciales. Lec. cxxiiij. A.

Adam et filij sui statim in principio deum esse predicarūt. Lec. clvj. A.

Adam in statu innocētie vtrū rōnabiliter fuit custoditus a deo. Lec. cxxiiij. B.

Aduentus xp̄i ad iudiciū erit in voce terribili. Lec. lvj. A.

Aduentus xp̄i secundus quomō differt a primo. Lec. lxx. A. et. Lec. lxxvij. A.

Adulterij grauitas patet ex trib⁹. Lec. xlj. A.

Adulterium assimilat homicidio et est maius furto. ibidem.

Adulterij periculū ex prolis peruerse procreatione. ibidem.

Adulteriū detestant aues. ibidē circa finē.

Adultera in quos specialiter peccet. ibidē.

Adulter vtrum grauius peccet q̄m adultera. Lec. xlv. L.

Adulteroꝝ filij nō diu durāt. L. xlj. A.

Adulteroꝝ filij tanq̄m rami inutiles cito cōfringuntur. Lec. xlvj. A.

Adulterina generatio nunq̄m instituet leges rationales ꝛ mansuras. Lec. xlv. A.

Adulterina ꝓpagatio cur nō sit vtilis reipublice. Lec. xlv. B.

Aduocatorū falsorū damnādorū conditiones septem. Lec. lv. in principio.

Aduocati mali frequenter priuantur loquela in morte. ibidem. B.

Aduocati falsi reprobant ꝓpter. iij. ibidē.

Aduocati tales cōparant diuersis et sunt peiores meretricib⁹. ibidem. Et plura talia.

Aduersitas cur accidat bonis et psperitas malis. Lec. viij. per totum.

Adulatores sunt inimici pessimi. Lec. cxxx. B et ibi de alijs inimicis.

Affectio animi duplex ꝑm Anselmū. Lec. ij. B

Affectio hois duplicit deordinat. lec. lxij. aſi. A

Affectuosa noticia quid sit. Lec. liij. ante. A.

Alimēta nra debēt esse opa sctōꝝ. Lec. xlvj. B.

Alexandri dictū laudabile. Lec. lviij. B.

Alexander magnus nullū ducem instituit nisi sexagenariū. Lec. j. L. prope finem.

Alexandri studium et Aristotelis sollicitudo circa ipsum. Lec. lxxiij. L.

Ambicio est simia caritatis. Lec. iij. B.

Ambicioſi ad honores decident in iudicio. Lec. lv. A.

Ambicioſorū pericula et labores. Lec. xix. B.

Amicitie cōtrariat surrratio. Lec. xxvij. A.

Amicitia quid sit ꝑm Tullium. Lec. ij. L.

Amicitia multiplex ꝛ que melior. Lec. xliij. B

Amicos ab inimicis discernere vtilissimū est. Lec. cxxx. B.

Amicitia cui sit cōgrue sociāda. Lec. ccvj. L.

Amicitia viri boni ꝛ postea peruersi vtrum sit dissoluēda. Lec. ccvij. B.

Amicitia talis viri vtrum statim an ꝑmeditate sit dissoluēda. ibidem.

Amicum talem vtrum tanq̄m extraneū tenere liceat. ibidem.

Amicis p̄ferēda est veritas. Lec. lxxxv. L.

Amor feruētior int̄ nubiles oñdit. Lec. ciij. A

Amor dei finis est sacre scpture. Lec. cij. aſi. A

Amor dei ad aiam hūanā ex trib⁹ pz. Lec. lj. L

Angelus exterminator egypti vtrū sit bonus vel malus. Lec. cc. B.

Angeli boni vel mali. vtrum puniant animas purgatorij. ibidem. L.

Angeli cur gaudeāt de pctōre penitētiā agente. Lec. clviij. L.

Angelorum imagines quales solent pingi. ibidem. B. et quare sic.

Angeli significāt aliqñ sacerdotes ꝓpter similia officia. Lec. clxxxij. B.

Angeli sathane apostate incubi ꝛc. sunt mali sacerdotes. ibidem. ℣.

Anima quid sit quadruplex opinio falsa ꝛc. Lec. xv. A.

Anima humana ex tribus probatur deo placida. Lec. lj. L.

Animam mortalem ponentes quomodo conclusiue dicant. Lec. xix. A. et. Lec. xiij. A.
Animam mortalē ponentes fatui probantur multipliciter. ibidem.
Anima humana vtrum sit immortalis. Lec. xiij. B.
Animam esse immortalem vtrum possit probari ratione naturali. ibidem.
Animarum electarum. dotes et operationes que sint. Lec. xxxv. A.
Animas suas aliqui vēdūt: aliqui perdūt: alij impignorāt: alij pro nihilo dant. Lec. lj. D. vsq; ad finem.
Anima humana quomodo comparetur triangulo. Lec. cxcvij. B.
Anima fm volūtatem christi cōuersans discat aut doceat. Lec. cciij. L.
Anima habet corpus obligatum ad triplex officium. Lec. cxxij. B.
Anime vitā spiritualē duo faciunt. Lec. ccj. A.
Anime defunctorum vtrum habeant distincta receptacula. Lec. xxx. B.
Anime iustorum multipliciter sunt in manu dei. Lec. xxx. D. vsq; in finem.
Anime purgatorij conquerūtur de triplici genere hominū. Lec. xlij. B. Et Item de quattuor. Lec. clxxxiij. B.
Anime peccatorum vtrum et quomodo sint in manu dei. Lec. xxx. D. in fine.
Anima non est perfecte bona nisi per gratiam Lec. cxvj. B.
Animabus purgatorij suffragari moueamur quattuor rationibus. Lec. xlij. B.
Animarum retributio qualis erit. Lec. xxx. A
Anima separat a deo per peccatū. Lec. xij. A.
Anni vite humane vtrum intelligant centum viginti Gene. vj. Lec. xlij. B.
Antitheton vel antithesis qualis figura sit. Lec. xxxj. A.
Apolophani scriptum de sole stante tempore Ezechie. Lec. xcviij. B.
Apetere debet homo sapientiam et religionē Lec. j. L.
Apetitus bonorum inflat nisi condiatur sale discretionis. Lec. xlvj. E.
Apetitus nullus est in homine qui non possit impleri virtuose vel actus. Lec. xlij. A.
Aqua in scptura plura signifi. Lec. cxxxvij. A.
Aque amare tripliciter dulcescunt. Lec. cxxxiij secundo. A.
Aqua pluuialis quid causet et quid moraliter significet. Lec. cxxxvij. A.
Aqua quomō mutata sit in vinum marie precibus. et in cuius signum. ibidem.
Aqua penitentie abluit sordes peccatorum ꝛc. ibidem. D.
Aque sex proprietates significant conditiones bonas mulierum. Lec. clxxxj. B.
Arce Noe officium. Lec. clxj. A.
Arce formatio et dispositio. Lec. cxxv. B.
Artiū gloria diuersimode sumpta est. In prologo. A.
Arcus christi triplex: lux scripture: mors nature: lex censure. Lec. lxv. B.
Arcus diaboli tres: carnalis cōcupiscētie: fraternalis inuidentie: mundialis conscientie. ibidem. A.
Argentum comparatur luto propter aliquas naturales similitudines. Lec. xcj. B.
Argentum viuum quomodo sisti possit ꝛ quo modo cor nostrum stabiliatur. Lec. vj. L.
Aristocracia quid sit et quomodo corrumpitur. Lec. xc. A. B.
Arma christi portare debemus in corpore nostro. Lec. cxxij. B. L.
Armatura nra spiritualis que sit. Lec. lxx. L.
Ars magica vtrum sit hominibus rationabiliter interdicta. Lec. clxxxix. D.
Ars notoria computatur inter superstitiosa. ibidem.
Astutia quomodo faciat apparentiam quantitatis ꝛc. sicut aqua per tria. Lec. cxxxvij. L.
Astutia secularis duo genera hominum producit. ibidem.
Atomus quid sit subtili diffinitione. Lec. c. A.
Audaciā loquēdi duo prestant. Lec. xlviij. F.
Aue litteraliter et sillabaliter exponitur. Lec. cxciij. B.
Aue quomodo significet sanctam trinitatem. ibidem.
Aues predales quid significent. Lec. lxiij. B.
Aurum et argentū cum sint sub terra: videtur non necessaria humanis vsibus. Lec. xcj. A.
Aurea quomodo sit corona anime. Et aureola redundat etiam in corpus. Lec. xxxix. L.
Auditores sacre theologie quattuor habeant. In prologo. L.
Aurum cur comparetur arene. Lec. xcj. A.

Barlaam anachoreta quomodo iosaphat filium cuiusdā regis docuerat. Lec. liij. prope finem.
Beatitudo quid sit fm Boetium. Lec. xxxj. A.
Beatitudinis commendatio Bernardi. Lec. cxx. in fine.
Beatitudinis tria media: cura: dilectio: custodia. Lec. lxxxiij. B.
Beatitudinem hic querentes redarguit Augustinus. Lec. lxxx. in fine.
Beati vtrum post diem iudicij gaudebunt de penis damnatorum. Lec. lxx. B.
Bellum vtrum sit licitū xpiano. Lec. cxiij. B.
Bella interdicunt principib⁹. Lec. lxxxvj. B.
Bellum ad hoc ꝙ sit licitum fm antiquos doctores quinq; requiruntur. Lec. cxiij. B.

Tabula

Benedictio Iacob pro Isaac vtrū tenuit ex quo nō intendebat. lec. clxxiiij. B
Beneficia nō recognoscētes vtrum debeāt dici ingrati. lec. clxxxv. B.
Beneficia creationis: delicta preuaricationis ⁊ tempora cōcessa remissionis: hic si numerauerim⁹ sine numero reperiem⁹. lec. cxliij. B
Benedictionē diuinā acq̄rit resistentia correptionis ⁊ p̄cipue iuuenum. lec. clxxiiij. E.
Benedictionē diuinam merek honor parentum. lec. clxxiiij. B.
Beniuolentie dei erga nos tres effectus. lec. lij. ante. A.
Benedictionē diuinam merek qui miseretur indigentibus. lec. clxxiiij. C.
Benedictionē diuinā acquirit innocentia cōuersationis. ibidem. D.
Beneficentia mutua comparatur ludo pile. lec. cxij. B.
Bestialitatis malicia quomodo fugiēda. lec. v. B.
Bestie quomodo incutiunt timorē ⁊ quid significet. lec. cxl. A.
Bigamus efficitur qui contrahit amicicia cū mendacio. lec. x. C.
Bonitati dine dulcedo p̄bak. lec. cxlv. A.
Bonitatem duplicem potest habere queuis persona. lec. xlv. A.
Bonum prolis ⁊ bonum sacramenti in matrimonio. lec. xliij. B.
Bona sūt triplicia. lec. l. A.
Bonos ⁊ electos de⁹ transfert tripliciter. lec. xlix. C.
Boni corrumpuntur inter mundanos p̄ duo infectiua. lec. l. ante. A.
Boni cur ante senium plerunq; moriantur. lec. xlix. A
Bona proximi nō possunt videre inuidi. lec. xxiij. A.
Brachium nostrum christus est per qō munimur. ⁊c. lec. lxix. C.
Breue ē oīe gaudium mundi. lec. xxj. A.
Bruchus quid sit. lec. clxxvij. B

C Abo ⁊ cabro ⁊ scabro quomodo differant. lec. cxlvij. A
Cadendi in peccata qualis sit ordo. lec. xxxvj. A
Caladrius auis cui⁹ sit nature. lec. lxiiij. E.
Canis ē animal sagacissimus ⁊ quid significet. lec. cxl. A.
Capitalia vitia sunt septez que tenemur euincere. lec. cciij. B.
Capitalia vitia p̄ que vicere poterimus: ⁊ quo modo significēt p̄ chananeos amorreos. ⁊c. ibidem.
Cayn transgressio. lec. cxxv. A
Cayn quid obtulit. lec. xlvj. D.
Charitatis simia ē ambitio. lec. iiij. B.
Charitas facit animam leuem: cupiditas grauem. lec. xxiiij. C.
Charitatis venenū ē inuidia. lec. xxix. D.
Charitatis igne dulcoratur omnis temporalis amaritudo. lec. xlvj. E.
Carcer q̄druplex i sacra scriptura. lec. cxcij. A
Carnis voluptas difficulk curabilis. lec. vj. B
Carnē mortificare debent filij dei. le. xxiiij. D Et lec. cvj. C.
Carnis opera per que excusentur i matrimonio. lec. xliij. C.
Carnis voluptas suauis apparet: ꝑ intus amarescit. lec. xxj. D
Carnales delectationes non sunt vera bona. lec. l. B.
Characteres ⁊ figure vtruz habeant aliquam virtutem. lec. clxxxix. in fine.
Chartule vel sacra verba vtrū licite possint collo suspendi. ⁊c. lec. clix. C.
Cardinales virtutes que sint ⁊ quare ita dicā tur. lec. cvij. A.
Casus ab alto quoddam mirabile sed tamen naturale. lec. xxiiij. D.
Casa quid significet. lec. cxxxv. B.
Caste viuere cum sterilitate melius ē ꝙ̄ voluptuose cum fecunditate. lec. xxxviij. A.
Casta generatio cum claritate melius dicit ꝙ̄ cum charitate. lec. xliij. B.
Castitas coniugalis vt debite seruetur tria requirit. ibidem. A.
Castrare seipsum vtrū aliquādo sit licitum ꝓpter cōtinētiam. lec. xxxix. B.
Cautela magna nobis sit in faciēdis. lec. vj. A
Cautela duplici pugnauit alexander ⁊ vicit. lec. cxxxij. D
Cecitates septem inducunt septem mortalia. lec. xxviij. C.
Celestia melius vident humiles ꝙ̄ superbi. lec. xxvj. B.
Cibus simplex vtrum sit leuioris digestionis macrobius. lec. clxxj. C.
Ciuitatem debite ordinandam que requiruntur. lec. xlv. B.
Clamāt ad dominum quattuor genera peccatorum. lec. lxviij. A.
Claritas ⁊ animarum dotes quare in animabus erunt. lec. xxxiij. D.
Clementia precipue decet reges ⁊ principes. lec. lxxxvj. B.
Clementia potentia. fortitudo ⁊ mansuetudo naturaliter coniunguntur. lec. cxlix. B.
Clerici sunt dispensatores bonorum xp̄i non possessores. lec. lxxxij. C.
Clerici induāt podere ꝓtinētie. ⁊c. le. cclij. B
Clericor⁹ vita qualis eē debeat ⁊ qualis heu simulata appareat. lec. xxiij. per totum.
Clericus litteratus sit argus centum oculorum. lec. xxxvj. A

Codrus rex athenienſium quomodo figurat chriſtum. lec. xxvj. A. ⁊ lec. cxxviij. C.
Cogitationū quattuor genera. lec. iiij. A
Cogitatio mundanorum qualis ⁊ quotuplex ſit ⁊ quib⁹ comparetur. lec. iiij. C.
Cogitatio ſancta vel contemplatio excellit omnia. ibidem
Cogitatio duplex fecūdat mentē ibidē. prope finem.
Cogitatio peruerſa quomodo ⁊ qualiter ſeparet a deo. lec. iiij. A.
Cogitatio cineris vel pulueris ad quid vtilis. lec. xv. C.
Cogitationes voluptuoſe licet pue cito ſūt repellende. lec. iiij. B. ⁊ lec. lxxix. C.
Cogitatio mortis initiū ſapiētie. lec. lxxxvij. A
Cognitio ſupernaturaliū excedit limites humane fragilitatis. lec. cxxiij. A.
Cognitionem dei ſui ⁊ proximi impediunt diuitie temporales. lec. cvij. C
Collatio optima monachorū ⁊ fratrum mendicantium. lec. xxv. C.
Coluber qualis ſerpens ſit. lec. clxxvj. A
Columna eccleſie ſit prelatus exemplo vite. lec. cxcvj. B
Cōceptus hominis ⁊ natiuitatis dies ſm macrobiū ſatis mgiſtraliter. lec. lxxxviij. C.
Conceptus humani corporis quinq; circumſtantie turpes. ibidem. A.
Conceptus variat per picturas ⁊ imaginationem: vt patet per exempla. lec. cxxix. A.
Cōcupiſcētiā verā beatitudis dereliquūt tria genera hominum. lec. lxxxiij. A.
Cōpatio regis ad ſubditos. lec. lxxxvj. B.
Compatio patris ad filios. ibidem in fine.
Comparatio paſtoris ad oues. ibidē in fine.
Confeſſionis ſigillum ⁊ ſecretum non reuelādum. lec. xxiiij. A.
Confeſſionem quomodo nitatur impedire diabolus. lec. cxiij. C.
Confeſſio impiorum inutilis quomodo incipiat. lec. lix. A.
Confeſſionem inutilez concludunt impij per tria. lec. lx. A
Confeſſionem impiorum tria faciunt inutilez lec. lviij. A
Confeſſio impiorum tempore cōgruo ⁊ in ſpe perfecta fozet multis ad ſalutem. ibidem.
Confidendū ē i deo propter tria. lec. cl. C.
Confidere debemus in chriſto ⁊ in virgine maria. lec. xxxv. C.
Confidentia in deum neceſſaria tribus generibus hominum. ibidem.
Coniugium inſtitutum eſt ad officium remediū ⁊ immortalem memoriam. lec. xliij. C.
Coniugium moderni temporis heu aliter ſit. lec. xliiij. B. ⁊ infra.
Coniugiuz Sare filie raguelis ponitur pro exemplo coniugatorum. ibidem.
Coniugale premium poteſt excedere ſtatum aliquarum virginum. lec. xlviij. A
Coniugatus reſuſcitatus vtrum teneatur redire ad vxorem. ibidem.
Coniugari volens quattuor nocet circa vxorem. ibidem. B.
Computationis ſeptez ſpecies ſm algoriſmū complebit deus nobiſcum. lec. clxviij. C
Computant nobiſcum triplices perſone. ibidem. D.
Conſcientia hominis multiplicem actum habet. lec. cxc. B.
Conſcientie charta quomodo preſeruet a corroſione. ibidem. C.
Conſcientia defectiua quadruplex. ibidem. D.
Conſcientie domus vt ſit quieta quattuor habeat. lec. cxiij. C
Conſcientia non ſit ſicut domus dedali vocata labyrinthus. ibidem in fine.
Conſcientiam defectiuam multi habent et in quibus. lec. cxc. D.
Conſcientie cauſa negligi poteſt fama. lect. cxiij. A.
Conſcientia mala nō poteſt fugere ſcipſaz nec deum. ibidem. B.
Conſcientie bone quattuor conditiones. lect. cxc. B.
Conſideratio creature ad quid ſit vtilis p bona. lec. xij. C.
Conſilium eſt termin⁹ equiuocus. lec. cxxij. A
Conſilium quattuor modis capitur. ibidem.
Conſilium quale ſit in deo. ibidem.
Conſilij capiendi triplex deliberatio. lec. xciij. B.
Conſiliatores aliqui ſunt inimici peſſimi. lect. cxxx. B.
Conſiliatorum bonorum ⁊ malorum plures conditiones notabiles ſm Ambroſium. lec. cxcvj. B.
Conſuetudo habet maximam vim inclinandi voluntatem. lec. lxxv. C.
Conſueſci mala peſſimum eſt. ibidem.
Conſuetudinis male maliciam narrat auguſtinus. ibidem.
Conſuetudo bona cum legibus bonis perficitur. ⁊ ibi tres concluſiones. lec. cxcviij. C.
Conſuetudo mala ſequitur motum naturalē qui debilis eſt in principio ⁊ fortior in fine. lec. xlij. B.
Conſuetudo mala mirabiliter nocet. lectio. cxcij. B.
Contentio quid ſit. lec. xxvij. A.

Tabula

Continens quis dicatur fm Aristotelem.lec. cxxj.L.
Contumelia quid sit ꝛ quomodo differt a cõuicio.lec.xxvij.A.
Contuberniũ quid sit ꝛ vnde dicat.lec.cv. A.
Conuiuia quattuor ad quorum tria homo inuitat.sed quartũ deo propriatur.lec. cx.B.
Conuitiũ quid sit.lec.xxvij.A.
Cor humanum vult sibi deus dari tripliciter. lec.iij.D.
Cor humanum difficile regitur.lec.vj.L.
Cor humanũ citius ab amore speciei ꝛ concupiscentia subuertitur.lec.clv.B.
Corruptibiliũ quattuor sũt modi.lec.xxix.L.
Cor nostrũ demus deo:sed nõ vendam⁹ neq; mutuemus.lec.iij.D.
Cor nostrum assimilatur argento viuo propter motum.lec.vj.L.
Chore historia cõpendiose narrat.lec.ccij.A.
Corpori debem⁹ tria sicut seruo.lec.cxxij.B.
Corpus gloriosum vtrum sit quattuor dotib⁹ dotandum.lec.xxxiij.D.
Corpus primi hominis vtrum fuisset incorruptibile si non peccasset.lec.xxix.B.
Correctio fraterna est opus maxime caritatis propter tria.lec.clxxiiij.E.
Corrector vitiorũ caueat a tribus.Ibidem.
Corrigi voluit Alexander magnus ex humilitate.lec.lviij.in fine.
Corona quadruplici coronat homine iusticia lec.xiij.B.
Corpus alligatur anime ad triplex officium. lec.cxxij.B.
Creatura omnis tria principaliter scire debet. lec.xij.A.
Creatura omnis loquitur nobis tribus vocibus.Ibidem.D.
Creature omnis plasmatio propter nos moueat nos ad quinq;.Ibidem.L.
Credere deo:deum:in deum quomodo differant.lec.cxcvij.L.
Crisis sexta die contingens est ad malum:septima vero ad bonum: sic spiritualiter.lectio. lxviij.B.
Credendum est christo propter tres rationes. lec.cxcvij.B.
Cupidi ꝛ tenaces sunt cõmuniter tristes. lec. clxxxvij.B.
Cupiditas diuitiarũ aufert ab homine miseri cordiam ꝛ pietatem.lec.xxij.A.
Cupiditas terrena grauem facit animam. lec. xxiij.L.
Cura dei duplex.lec.clviij.B.
Cura:dilectio ꝛ custodia sũt media ad cognoscendum deum.lec.lxxxij.B.
Cura discipline dilectionẽ operatur.Ibidem.
Curiositas humana valde reprehenditur.lec. cxcvij.D.
Curiositatis iudeorũ crudelitas.lec.cxxvj.A.

Damnatorum septem penalitates p pter septem morum abusiones.lec. lv.A.
Damnatos habere requiẽ dominicis diebus falsum ꝓbatur.lectio.lv.B.
Damnati vtrum puniãtur per corporales tenebras.lec.lxx.L.
Damnati vtrum in inferno agant penitentiã de peccatis.lec.lxvij.L.
Damnati quomodo patiantur ab igne in animabus.lec.clxxxviij.A.
Debitores sumus deo quadrupliciter. lectio clxx.B.
Debitores sumus carni tripliciter.Ibidem.
Debitores sum⁹ primo in tribus.Ibidẽ.L.
Deceptores operiunt falsitatem sub specie boni.lec.xiiij.A.
Defunctorũ diuersitas triplex.lec.xlij.B.
Defuncti conqueruntur ꝺ tribus generibus hominum.lec.xlij.B.
Defunctos fraudant mali ecclesiastici in tribus.Ibidem.
Defectus proprios videre debemus non aliorum.lec.xxvj.B.
Delectatio triplex.lec.cxv.L.
Delectatio tria facit in homine.lec.cxv.B.
Delectatio que sit bona melior vel optima.ibidem circa finem.
Delectationes eterne ꝛ temporales in quibus differant.lec.clv.D.
Delectatio dei semper est vna ꝛ sic erit eterna. ibidem in fine.
Delectantur homines mundi in diuersis vanitatibus.lec.clv.B.
Delectationes tres proiecit diabolus ante peccatores:vt cursum vite impediat.lec.xiij.L.
Delectatio naturalis est in operib⁹ virtuosis. lectio.lxvj.B.
Delectatio est mox regulatiua.ꝛc.lec.cxv.B.
Delectationes mundi amaritudine plene.lec. cxxxiij.A.
Deliciarum exteriorũ ꝛ interiorum maxima differentia.lec.cxiiij.B.
Delicatus ornatus iudicat vite lasciuiam.lec. xxj.A.
Demones subseruiunt omnibus dupliciter. lec.clxxxix.F.
Demones non fugantur per herbas sicut aliqui dicunt.lec.clxxxix.D.
Demonum virtute fit incantatio serpentũ et non aliter.lec.clxxxix.F.
Denarius vitã designat eternã.lec.xxvj.B.
Denarij valor probatur in quattuor sic ꝛ nos spiritualiter.lec.xxxij.D.in fine.

Dentes ecclesie sūt doctores. lec. cj. A.
Dentes naturales ⁊ tropici. lec. cj. A. Et vnde eorum dolor causetur.
Dentium naturalium ⁊ mysticorum tria notabilia. Ibidem.
Dentium tres ordines in bestia Danielis. lec. ix. B. detractionem significante.
Derisio quid sit ⁊ cū contraria virtuti. lectio. lix. L.
Deriserunt christum quattuor genera hominum qui adhuc deridēt statum religiosorum. lec. lix. A.
Derisio quattuor mala facit. lec. lix. D.
Derisorum quattuor mine penarum pessime. Ibidem in fine.
Derisores assimilantur muluis. Ibidem. L.
Deridentur multipliciter vacantes arti magice. lec. clxxxix. B.
Derogatio quid sit. lec. cxxx. D.
Desideria carnis tradantur obliuioni. lectio. cxij. B. L.
Desperatio grauius peccatum cū presumptio. lec. xxiiij. D.
Desperandum non est de quocūcū peccatore: ⁊ qualiter hoc. lec. xxiiij. D.
Detractor partitur linguam suā. lec. ix. B.
Detractores tripliciter infamantur per ppbetam. Ibidem. L.
Detractoris figurā Daniel ponit in vso. Ibidem. B.
Detractionis tres modi pestiferi. Ibidē. B.
Detractionem euitare possumus per triplex remedium. Ibidem. L.
Detractionem pati cū salubre nobis sit. Ibidē L. vsq; in finem.
Detractores assimilant hyene. Ibidē in fine.
Detractores sunt falsarij moncte legalis. lec. ix. L. ppe finem.
Detractores et mali quandoq; bonis proficiunt. lec. cxx. B.
Detractoris os est sepulchrum patens ⁊c. lec. ix. A.
Deuotio populi cur modo non est tanta sicut olim. lec. ccvij. A.
Deuotionē tangentia quere Inuenis. lectio. lij. post. A.
Deū debemus querere quattuor modis. lec. xij. in fine. Et lec. clvj. B.
Deum temptant quattuor genera hominum. lec. xij. B.
Deus vidit omnia: ⁊ ideo cauti simus in factis minimis. lec. vj. A. ⁊ vij. A. Et ibi exemplum de Dauid.
Deum habere patrem magna nobis gloria. lec. xxv. L.
Deus per se est notus sicut prima principia. lec. lxxxj. A. B.
Deus dat q̄cq̄d boni habem⁹. lec. xcvij. B.
Deum esse infinite potentie multipliciter potest ꝓcludi. lec. c. A. Et q̄ sit vbiq; ⁊ quomodo. Ibidem.
Deus venter habet templum altare ⁊c. lectio. cxl. L.
Deus quomodo iustus probatur in omnibus operibus. lec. cxlix. A. B.
Deus solus debet dns nominari. Ibidē. L.
Deo soli cōpetit veraciter esse. lec. cliij. A.
Deus omnia regit ⁊ specialiter animas humana potentia mixta cum misericordia. lectio. cxlij. A. Et lec. cxliij. A.
Dei cognitionem habuissent gentiles si per debita media arguissent. lec. clv. A.
Deus quadruplicit magnificat suos electos. lec. ccxj. L.
Deo dignum fieri quid requirat cum sit difficile. lec. xxxj. B.
Deum super omnia cōmendantia sunt quattuor. lec. clxvij. A.
Deus est nomen equiuocū. lec. clxv. A.
Deus est querendus quadrupliciter. lec. iij. in fine.
Deus benedicit ⁊ mundus sed valde diuersimode. lec. clxxiij. D.
Deus dedit chananeis locū ⁊ tempus venie. lec. cxlvij. A.
Deo attribuitur omnimoda puniendi potestas. lec. clxxix. A.
Deus quantūcūcū offendatur: humilitate tamen placatur. lec. ccv. in fine.
Deus preuidit ab initio q̄ simul iungerentur clementia ⁊ fortitudo. lec. cxlix. B.
Deo vtrum debeat laus. lec. clxxiij. A.
Deum nosse negant tria genera hominū. lec. cliij. B.
Dei benedictiones impetrāt quattuor hominū dispositiones. lec. clxxiij. B.
Deus vtrum sine nauis subsidio possit homines saluare in maris periculo. lec. clx. A.
Dei sermo quomodo sanet infirmitates morales. lec. clxxvij. B.
Deus puniendo seruat duas cōditiones valde necessarias iudicibus. lec. cl. A.
Deus quomodo in qualibet creatura sit adorandus. lec. c. D.
Deum quis compellit ad puniendū ⁊ non miserandum. lex. cxvij. B.
Diabolus cū caute pugnet cōtra elephantes. id est prelatos. lec. cxxxij. ppe finem.
Diabolus sume laborat vt corpora diligamus ⁊ animas negligamus. lec. cxliij. A.
Diabolus nemini potest preualere nisi qui velit succumbere. lec. xij. B.
Digni deo qualiter effici poterimus. vtrumcū saltem. lec. xxxj. B.

Tabula

Diligere iusticiam quomodo teneantur. prin cipes ⁊ prelati. lec. ij. A.
Diligere debem⁹ christum multiplici ratione. lec. clxxxiij. B.
Diligere toto corde quid sit. lec. iij. post. A.
Dilectio plena est totius veritatis magistra. lec. lxxxiij. C.
Dilectionē suā deus ostendit ad homies quadrupliciter. lec. clxxxiij. A. B.
Dilectio hominum deficit in quattuor. Ibidem. C.
Dilectio est medium pfectuz cognoscendi deum. lec. lxxxij. B.
Dilectio christi ad nos ꝓbat fuisse maxia multiplici ratione. lec. clxxxiij. per totū.
Diluuij generalis cause quadruplices. Lec. cxxv. B.
Dipsas quid significat. lec. clxxvj. A.
Discere debent reges ⁊ presides humilitatem lec. lxxiij. A.
Discendi auiditas antiquorum quāta fuerit. Ibidem. B.
Disciplina quid sit ſm hugonē. lec. lxxx. B.
Disciplina accipit tripliciter. lec. cvj. B.
Disciplinā derelinquūt tria genera hominū. lec. lxxxij. A.
Discipline dei sunt medicine rei. id est peccatoris. lec. cvj. C.
Discretionis sal condiat appetitum bonorum lec. xlvj. ꝓpe finem.
Discretio inter amicos ⁊ inimicos valde est necessaria. lec. cxxx. B.
Disertus quid significet. lec. xcix. A.
Disputatio quibus modis non fiat bona. lec. vij. C.
Distātia nimia facit errare triplicit. lec. clvj. C
Diuitiarum cupiditas aufert ab homine pietatem. lec. xxij. A.
Diuitie dant ꝓpter paupes. lec. xxv. D.
Diuites tenentur subuenire pauperibus. lec. xxvj. D.
Diuitijs gloriari quomō fatuz sit. lec. lxij. C.
Diuitie quāta mala faciant: ⁊ quāta bona auferant. Ibidem.
Diuitie nō auferunt sed afferunt veram indigentiam. Ibidem.
Diuitie dicūtur esse nihil triplici de causa. lec. xc. C. ꝓpe finem.
Diuitiarū ad sapientiā ⁊ bonam vitā nulla est cōparatio. lec. xcj. A.
Diuitiarum cupido generat bella cum omni dolo. Ibidem ante. A.
Diuitie impediunt cognitionez dei ⁊ proximi ⁊ sui. lec. cvij. C.
Diuitie vere sūt virtutes ⁊ bona opa. lec. cvij. B. ⁊ quō amande.
Diuitie sume nihil timere nisi deū ⁊ nihil ꝓter eū ꝓcupiscere. Ibidem. D.
Diuitiarū tria genera. Ibidem. C.
Diuitie male quid faciunt. Ibidem.
Diuinatio per somnia vtrum sit licita. lec. ccj. B. Et quid sit diuinatio. Ibidem. et lectio. cij. C. D
Draco quid sit. Et draconica vnde nascatur. lec. clxxviij. A.
Dracones duo tē. Quid significent. lectio. cxlj. C.
Draconis quattuor ꝓprietates quib⁹ cōparatur mulier. lec. clxxix. C.
Doctor docens sacram scripturam tria habeat. In ꝓlogo.
Doctores theologi debent esse robusti ad ōttuor. in ꝓlogo. ij.
Doctrine claritate fulgeant predicatores. lec. xxxiij. C.
Docere omnia spiritum sanctum qualiter intelligatur. lec. lxxxiij. C.
Doctores quidam pascunt populum de quinq; panibus: quidam de. vij. lec. xcvj. B.
Doctrina debet esse clara ⁊ breuis. lec. cxv. A.
Doctrina bona ꝓfert iustis ꝓ malor punitionem. lec. clj. A.
Dolere nimium de morte aliena fatuum. lec. xxx. A.
Dolere de viris sanctis morientib⁹ tres cause nos inducant. lec. clxij. circa finē.
Domini terreni habēt tres maximos defetus lec. cxlix. C.
Domini terreni plus habent timere q̄ timeri. Ibidem.
Domus ꝓscientie quō sit bene fundata. tecta. ornata ⁊ mundata. lec. cxiij. C.
Donatū nescientes expellent a cetu bonorum. lec. xxxij. B.
Dormire in peccatis quare faciat diabol⁹. lec. lxxxj. C.
Dormiente leone in naui periclitatur nauis. lec. cxxxij. A.
Dormiēs ꝓlat⁹ in naui moralit. ibidē.
Dormire nimium quas infirmitates generet. lec. lxxxj. C. D.
Dotes corporis glorioſi que ⁊ quot sint. lect. xxxij. A.
Dotium illarū ratio cōsistit in quattuor. Ibidem.
Dulcedo diuina quanta sit in mentib⁹ iustor. lec. cxlv. A.
Dulces fiunt aque amare tripliciter. Lectio. cxxxij. A.
Dulcedo gaudij quō hic in terra miscet amaritudine. lec. xxj. ꝓpe finem.
Dulcescūt sanctis amaritudines vite ꝑsentis

tripliciter.lec.cxxxiij.A.
Ducis officium habeat prelatus bonus.lec.cxcvj.L.D.
Ducuntur homines multipliciter in hoc mũdo.lec.ccvj.A.

Littera quid significet in ẋbo aue.lec.cxciij.L.
Ebrietas quid sit.lec.cxxj.D.
Ebrietas infert ꝗttuor mala t precipue ex vino.lec.xx.B.
Ebrij cuiusdã t fatui pulchra delusio p vrozẽ.lec.cxxj.in fine.
Ecclesiastici viri debẽt deo assimilari sicut veri filij.lec.xxiij.L.
Echo qualiter causetur t quid significet.lec.cxciij.A.
Eclipsis lune vñ causet.lec.xviij.in fine.
Eclipsis solis tpe passionis xpi ꝓbatur fuisse miraculosa quintupliciter.lec.xcviij.D.
Educatio filioz virtuosa in duobus consistit.lec.cvj.A.
Egyptiozũ punitio fuit damnationis eozũ inchoatio.lec.cxxxviij.ante.A.t infra.
Egyptijs vtrũ aliquis profectus euenerit ex plagis dei.lec.cxxxix.A.
Egyptiozũ punitio declaratur multiplex.lec.clxxv.A.
Egyptij quo demerito tanta flagella passi sũt.lec.clxxvj.A.
Egyptioz plage de muscis t locustis declarantur.lec.clxxvij.B.
Egyptioz in plagis adhuc duplex iniquitas declarat.lec.clxxxvj.B.
Egyptios cur ꝓmisit deus submergi.lec.ccv.A.Et.lec.sequenti due rationes.A.
Elemosyna est potior inter satisfactoria.lec.ccij.D.ppe finem.
Electos suos temptari ꝓmittit deus propter tria.lec.xxxj.B.
Electi dei ꝓbantur a deo mltipliciter sicut nouitij.lec.xxxij.B.
Eligendũ nõ est aliquid ꝗtumcunꝫ vtile nisi sit honestum.lec.xciij.B.
Electio prelatoz quomodo fiat.Et forma eiusdem.lec.cxix.B.
Electionũ puersitas modernaz.Ibidẽ.
Electores prelatorũ vtruz teneant eligere meliorem.Ibidem.
Eloquentia sine scientia licet periculosa:nõ tñ omnino contemnenda.lec.xcix.B.
Eloquentia sũma est ꝙ homo sit tardiloquus.Ibidem.
Episcopus quidam postea papa per artẽ magicam deceptus.lec.clxxxix.B.
Erroz nũꝯ est primum peccatum actuale.lec.xxviij.A.
Errant a deo t celestibus elongati tripliciter.lec.clvj.L.
Errare facit tripliciter nimia distãtia.Ibidẽ.
Euangeliũ deferre secũ.vel aliã chartam qualiter sit licitũ.lec.clxx.ppe finem.
Eunuchi facti sunt aliquando ꝓpter tres causas.lec.xxxix.A.et quid requiritur vt saluẽtur.ibidem.B.
Examinatio electoruz in quinꝫ articulis.lec.xxxij.B.
Exaudiri nõ merek oratio que nõ procedit de cordis intimo.lec.cxvj.B.
Excusant actũ matrimonij fides ples t sacramentũ.lec.xliij.B.
Excusabilẽ faciũt hominẽ tria.lec.clxxvj.B.
Excusationes sceleratozũ reprobande que sint Ibidem.L.D.
Excusare debem9 peccata proximoz quantũ possum9:sed nõ sic nostra.Ibidem.D.
Exercit9 vt bene ordinek requirit tres duces.lec.cxcvj.L.
Ezechias in quo offendit deũ vt infirmaretur lec.xcij.B.

Facere quedã oportet:quedã credere sufficit.lec.lxxxiij.B.
Falconibus comparantur mali milites tc.lec.lxiiij.B.
Falco quomodo differt a proprietatibus galline.Ibidem.
Fama dicitur a fando.lec.cxj.A.
Fama oritur a vulgo.honoz a senioribus.ibidem.
Fama hominis comparatur parature pomi.lec.xvij.L.
Fama hois vt sit bona tria habeat.Ibidẽ.
Fame claritate fulgere debemus.lec.xxxij.L.
Fama figurabatur ab antiquis tali imagine.lec.cxj.A.
Fame bone memoriã post se relinquat bonu homo t virtuosus.lec.cxij.A.
Famam negligere vtrum deceat virtuosum.lec.xvij.D.
Fama hois dupliciter diuulgak.lec.xvij.A.
Famam gloriando diuulgantes reprobantur Ibidem.B.
Fame contrariak detractio.lec.xxvij.D.
Familiaritas vitiosoruz periculosissima.lec.ccvj.A.
Fragilitas humana magna respectu primitiuozum.lec.iiij.in fine.
Fascinatio quid significet t vnde dicatur.lec.l.A.
Fascinank boni p societatẽ maloz.Ibidem.
Fatuitas triplex hominum mundanoruz.lec.xiij.L.
Et fatuitas duplex de morte.lec.xxx.A.

Tabula

Fatuitas proditur per vinum immoderate sũptum. lec. xx. B. in fine.
Fatuificant viros mulieres ꝛ econuerso. lec. xxxvij. A.
Fauentes vitiosis sunt causa perditionis ꝛ cõsequentur maledictionem. lec. clxxiij. in fine
Felicitas humana que sit. lec. l. prope finem
Felicitas humana duplex. lec. iij. B.
Felicitas est propria operatio hominis. lectio. clvij. A
Felicitatem aliqui posuerunt in ludo q̃ multipliciter reprobantur. lec. clxxij. B
Felicitas humana comparat quandoq; rebꝰ instabilissimis. lec. lxiij. per totum.
Femine quanta mala fecerint alique. lectio. cxxvij. post. L.
Femine allocutio mira fuit apostolis de christo. ibidem. D.
Festa duo fecit christus cibando populos. lec. xcvj. A.
Fetor infamie solet multipliciter nocere. lect. xxxiij. L.
Fletus quomodo sit in inferno. lect. lxxij. L. prope finem.
Flere solent viri sancti dum mundani gaudẽt lec. cxc.
Ficui comparatur virgo maria. lec. xl. B.
Fides vera siue credulitas quid mereat. lec. cxcvij. B
Fides in matrimonio non accipitur pro virtute theologica. lec. xlij. B.
Fides talis quid exigat. ibidem.
Fidem tribus psonis ne adhibeas: lec. xxxvij circa finez prouerbium.
Fides quid sit ꝑm hugonem. lec. xxviij. B.
Filia dei est veritas sed mẽdacium eius a quo processit iniquitas. lec. x. L.
Filij dei specialiter, sunt viri ecclesiastici. lect. xxij. L.
Filij dei quadruplici zona debent precingi. ibidem.
Filij dei deberent mortificare carnem suã: nũc autem sunt hostes christi. ibidem. D.
Filius cuiuscunq; hominis siue spiritualis siue adulterij siue fornicarij poterit esse ꝛtuosus. lec. xl. A.
Filio illegitimo infertur duplex damnum sine culpa sua. ibidẽ. B.
Filij vtrum de iure aliquod damnum portent ex defectu natalium. ibidẽ.
Filius vtrum teneatur patri obedire indifferenter per omnia. lec. xlij. L.
Filij dei per tria cognoscuntur que nõ habẽt hypocrite. lec. xxij. D.
Filium incõstantie breuiter tangit auctor. lec. l. in fine.
Fons habet in se tria ꝛ competit christo. lect. c. B.
Fons gratie totus suauis est christus ibidẽ. L.
Fornicatio quid sit et vnde dicatur. lectio. clxij. A.
Fornicationis consensus ꝛ etiam delectatiõis est mortalis. lec. xxx. B.
Fornicatio simplex solutorum vtrum sit peccatum mortale. ibidem.
Fornicando vtrum ceteris paribus plus pec cet vir q̃ mulier. ꝛc. lec. xlv. L.
Fores aũt porte per quas anima ingredit ad deum que sint. lec. lxxxj. B.
Fores autem sapientie dicuntur doctores ad quos vigilandum est. ibidem.
Fortitudo ꝛ clementia. ꝛc. naturaliter coniunguntur. lec. cxlix. B.
Fortuna semper est bona sapienti. lec. xciij. A
Fortuna aduersa plus prodest q̃ prospera. lec. cvij. L
Fucus est equiuocum. lec. clvij. L.
Fugere debemus carnem et mundum. lect. cxxvij. B.
Fugiamus carnales homines ꝛ bestiales propter tria. ibidẽ. L.
Fugiamus ad montem dei. id est sancte religionis. ibidem. D. circa finem.
Fulgeamus claritate fame vite ꝛ doctrine. lec. xxxiij. L.
Futurorum euentuũ obseruationes quando reprehendantur ꝛ quando non. lec. clix. B.
Fructus centesimus quare debeatur virginibus sacris. lec. xl. A.
Fructus bonus quadruplex. ibidem. B. Et similiter fructus malus. ibidem. L.
Fructus hominis opus eius. ibidem.
Fructus inflat honoris nisi condiatur sale discretionis. lec. xlvj. L. prope finem.
Frumen. inde infrunitus quid significent. lec. cciij. L.

Gaudia mundi ꝛ lasciuia valde sunt breuia. lec. xxj. A.
Gaudium virtutis excedit ꝛ est via salutis. lec. lxvj. circa. L.
Gaudentes cum mundo gement in futuro. lec. lv. D.
Gaudij materia potest esse aliquid duplicivia lec. lxx. B.
Gratia prima datur homini sine merito precedente. lec. cxvj. A.
Gratia gratis data potest esse sine charitate. lec. cij. B.
Gratiarumactio qualiter reddenda. ꝛ qualiter explenda. lec. cxcv. A. Et lect. clxxxvj. L.

Gratiarumactio quid sit. ibidem.
Gratiarumactiones bonas habent conditiones. ibidem.
Gradatio color rhetoricus quando fiat. lect. lxxxiij. B.
Gradus felicitatis prim⁹. lec. lxxxiij. A
Gemitus est presentis temporis vsq; in diem liberatiõis. lec. cxliij. B.
Generandi act⁹ ꝓtuose exerceri ꝑt. le. xliij. A
Generatiõis hũane bonũ ẽ duplex. lc. xxj. B
Gradus iustitie. xv. lec. lxviij. C.
Generositas humana reputatur vilis ꝛ vana lec. cv. B.
Genus nostrum salubriter ẽ speculandũ qua dupliciter. lec. ccvij. B
Gen⁹ aũt spuriũ hereditat ifernũ. ibidẽ i fine.
Generis nostri veri memoria prodest si sit cõtinua. lec. lxxxix. D.
Gentiles phi de tribus principaliter reprehenduntur. lec. cliij. A.
Gentiles qualiter nõdum cõmuniter sũt informati in fide christi. lec. xxviij. A.
Gloria temporalis debite cõsiderata, vilis erit reputata. lec. cxlij. B
Glorie vane remediũ. lec. xv. B
Gloriari de mala pace. est gloriari fatue. lec. clxvj. C.
Gloria vera ꝛ magna hominũ ẽ habere patrẽ deum. lec. xxv. C.
Gloriantur plures de varijs: sed hec gloria vilis est ꝛ inanis. ibidem.
Gula plerũq; cã ẽ mortis subite. lec. cxviij. C
Gula ex suo officio comparatur vrso. lec. cxlj. A. Et iebuseo. lec. cciij. D.

Hebrei i deserto peccauerunt. ꝛ ideo puniti sunt. lec. clxxvj. A
Hebreor multiplex consolatio. lec. clxxv. A
Hebreor qlis cib⁹ fuerit i dserto. lec. ccviij. D
Heli fm Piero. sanctus pater fuit sed propter filios subito mortuus. lec. clxxviij. A
Hercisc̃ude familie q̃d sint. lec. clxxxiij. B
Hyena quale animal sit ꝛ quomodo detractores figuret. lec. ix. in fine.
Hilaritatẽ auferũt ab hoie diuitie. lec. lxij. C.
Holocaustum est optimum sacrificium ꝛ inter actus bonos martyrium. lec. xxxij. A.
Homo quid sit diffinitiue ꝛ quare. lec. x. A.
Homo quõ habeat imaginẽ dei. lec. xxix. A.
Hominis creatio quomodo differt a creatiõe aliarum creaturarum. ibidem.
Hominũ quattuor genera: auiuz quattuor generibus comparantur. lec. lxiij. B.
Hominum tria genera negant se nosse deum lec. cliij. B
Hõ prau⁹ peior ẽ diabolo fm Chrys. lec. lj. B.
Hõ malicios⁹ cõparat sagitte. lec. lxv. añ. A.
Homo naturaliter ordinat ad beatitudinem supernaturalẽ ꝛ per que media. le. lxxxiij. A
Hoiem de⁹ creauit ad tria. lec. cxvij. A
Homo ẽ imago dei nõ parilis. lec. cj. C.
Hõ infligit sibijpsi triplicẽ mortẽ. lec. clxxix. A
Hominum fatuitas spontanee delinquendo notatur ibidem.
Homi excludit euadẽdi ipune facultas. ibidẽ
Homo volens cum alijs conuersari debet se eis conformare. lec. cxxj. C.
Homo bene considerans est debitor multorũ lec. clxx. B.
Homo assimilatur arbori multis respectibus ꝛ auctoritatibus. lec. xlvj. C.
Hominum multorum fructus mali diuersimode. ibidem. D.
Homies fructibus crudis delectati abhorrẽt cibos sanos. ibidem. E.
Homines in primitiua ecclesia fuerunt vt fortia animalia. nũc sicut muse. lec. ccviij. B.
Hominum mundanorum triplex fatuitas. lec. xiiij. C.
Homini repugnat falsitas. lec. x. A
Homo natus cum viuere incipit mori incipit. lec. lxvj. A.
Hominum diuersorum diuerse cupiditates sunt. lec. cvij. A
Homo seducitur quattuor modis. lec. ccvj. B
Hominum iimmititas ꝛ duritia probatur per Ouidium. lec. xxij. A.
Hominem non decet mentiri propter tria. lec. x. B.
Homo debet mendacium detestari. ibidem.
Homini venenum est mendacium. ibidem.
Homo quomodo figuratur in vtero matris. lec. lxxxviij. A
Honestatez debet habere fama hominis. lec. xvij. C.
Honestatem aufert homini vinuz imoderate sumptum. lec. xx. B.
Homo precios⁹ ẽ inter omnes creaturas. lec. cxxxvj. B.
Honor mundi est sicut equus ministralli. lec. xc. C.
Honor magisterij an deceat religiosos. lec. xcv. E.
Honori quattuor contrariantur in proximo. lec. xxvij. A
Honoratum quid faciat. ꝛ quid sit honor. lec. xlviij. A
Honorari volentes imagines sibi fecerũt. lec. clxiij. A
Honorem exhibere vl quomodo suscipere debeamus. ibidem. B.

Tabula

Honor triplex a romanis exhibebatur triumphantibus. ibidem. L.
Honor talis ne extollat triplicem molestiam intulerunt eisdem. ibidem.
Honor triplex in scriptura reperitur et quis cui. ibidem. E.
Honor debetur virtuti: probat per exemplum. ibidem in fine.
Honorari debent prelati q̄uis sint mali. Lec. lxxv. B.
Honorum sedes sunt periculose ꝛ dolose. Lec. xc. B.
Honor non acquiritur nisi per virtutem. Lec. clxiij. B.
Honorantur plus diuitie q̄ persone. Lec. cvj. L.
Ad honorem debemus nos habere tripliciter Lec. clxiij. B.
Honores non sunt nimis desiderandi. Lec. clxiij. D.
Hospes preteriens: est felicitas humana. Lec. lxvij. A.
Hospes actiuus quid faciat passiuo. Lec. lxvij B. et quid significet.
Hospitalitatem nullam vel malam aut inuolūtariā fecerunt egyptij hebreis et propter hoc iuste puniti sunt. Lec. ccix. A.
Hospitalitas deo grata quattuor habeat cōditiones. Lec. ccix. B.
Hospicio receptus quattuor debet habere. ibidem. L.
Hospitalitatis quattuor sunt emolimenta. ibidem. D.
Hospitalitatem solis diuitibus facere volens gratiam per Ayariam meruit dolens. ibidē. in fine.
Hostes christi sunt qui debēt esse filij dei. Lec. xxiij. D.
Humana vita in multis decipit. Lec. clxv. B.
Humana cōsideratio ad quattuor extenditur Lec. lxxvj. B.
Humana stabilitas comparatur rebus variādis in instanti. Lec. cxlij. B.
Humana mens ordinatur ad deum per tria. Lec. iij. A.
Humana miseria qua solus homo nudus nascitur et inermis per se neq̄ comedens neq̄ bibēs. Lec. lxxxix. L. et ratio Chrysosti. ibidē
Humilitatis cōmēdatio pulchra. Lec. cxviij. L
Humiles melius vident celestia q̄ superbi. Lec. xxvj. B.
Humilitate abscondi debent virtutes vt salue sint. ibidem videlicet. Lec. cxviij. L.

Iactantia non est vitium laudis humane sed est vitium anime peruerse amantis laudem humanā. Lec. ccxj. B.

Jacob et Esau designant carnem et spiritū ꝛc. hystorie moralizantur. Lec. cxix. B.
Jacob due vxores quid significent. ibidem. L. in fine.
Jacob repatriando tres difficultates habuit. Lec. cxxx. A.
Jdolum accipitur tripliciter. Lec. clxj. A.
Jdolorum quattuor genera reperiunt adhuc in ecclesia. Lec. clxij. B.
Jdolorum adinuentiōis diuerse hystorie. Lec. clxiij. A.
Jdolorum gentilium nomina progenies et diuerse superstitiones. Lec. cliij. L.
Jdolum quartum dicitur mulier ornata mere tricio ornatu et fugienda. Lec. clxij. L.
Jdolatrarum fatuitas notatur. Lec. clvj. A.
Jdolatrie inutilitas. ac nauis fructuosa commoditas ostenditur. Lec. clx. A.
Jdolatrarum stultitia diuersimode confunditur. Lec. clx. ante. A.
Jdolatrarum vanitas ex quattuor causis idolorum. Lec. clxix. A.
Jdolatre redarguūtur de falsa opinione circa vite humane moralē bonitatē. Lec. clxxij. A.
Jdola facientes arguuntur de multis. Lec. clxxj. A.
Jdolatria mater multorum malorum. Lec. clxvj. A.
Jdolatria generabat quindecim corruptiōes morum. ibidem. B.
Jdolatrarum fatuitas reprehēditur ex causa finali quia idola non habent sensus. ideo nec ferre possunt auxilium ꝛc. Lec. clxxiij. A.
Jdolatrarum culpa irremissibilis ꝛ ratio iuste punitionis. Lec. clxij. A.
Jdolatrarum fatuitas ex causa efficiente ꝛ materiali idoli. Lec. clxx. A.
Jdolatre tripliciter sunt infelices. Lec. clvij. A
Jdolatre ligna adorantes reprobantur tripliciter. Lec. clviij. A.
Jdolatre merito deridentur a deo: hominib⁹: angelis: et demonib⁹. Lec. clxxix. B.
Jdolatrādi causa ars ꝛ subtilitas. Lec. clxv. B
Jdolatrie diuersos errores enumerat. Lec. cxl. A.
Jdolatrie replicatur generalitas' malicie. Lec. clxvij. A.
Jesus quale nomē sit et quomodo nobis laudandum. Lec. cxxxiiij. B.
Jesus nomen triplicis excellentie. ibidem.
Jesu nomen quomodo noulter conuersum liberauit. ibidem prope finem.
Jesu nomen quomodo Dionysium conuertit ibidem in fine.
Jgnis infernalis qualis et quomodo sub terra ardeat. Lec. clxxxviij. B.
Jgnis habet duplicem virtutem in duplici materia sed tunc neutrum fecit. Lec. ccix. B.

Ignis mirabilia diuersis temporibus variantur. Lec. clxxxj. A.
Ignis moralizatur de maria. ibidem. B
Ignis apō egyptios quō egerit. lec. clxxxiij. A
Ignorantia duplex. Lec. xxviij. A.
Ignorātia nostra duplex ex parte anime ⁊ corporis. Lec. cxxij. B.
Ignorantia fuit principalis causa flagellationis egypti. Lec. clxxx. A.
Imagines astrologice certis temporibus facte vtrum sint alicuius virtutis. Lec. cliz. L.
Imagines tales quomodo differunt a necromanticis. ibidem.
Imaginuz vsus triplici causa institutus. Lec. clvij. L.
Imaginū vsus quomō sit introductus. ibidē.
Imagines vtrū liceat christiano adorare. Lec. clvij. B.
Impijs q̄ttuor sūt onera grauia. Lec. xxiiij. L.
Impotentia dominorū terrenoruz in tribus. Lec. cxlix. L.
Imperia quattuor fuerunt. Lec. cxcix. A.
Imperium quādo teutonici habuerūt. ibidē.
Impatores ꝓpter duo pape subiecti sūt. ibidē
In. quid significet et quomodo equiuocetur. Lec. clviij. A.
Incantatio serpentum fit virtute demonum ⁊ non aliter. Lec. clxxxix. F.
Incontinentia quid sit et quomodo est fugienda in moribus. Lec. v. B.
Infelices tres in mundo. Lec. xxxvj. A.
Inferni dispositio quomodo erit post iudiciū Lec. lxx. E.
Infernale spacium in quattuor portiones distinguitur. Lec. xxx. B.
Infirmitates nostre per christum prudēter curantur. Lec. cxxviij. B.
Infirmitas corporalis toleranda est propter quattuor bona. Lec. xcij. A.
Infirmitates anime ad septem reducuntur. Lec. clxxviij. B. et sequentib⁹.
Infirmitates corporales. et spirituales in iuuentute et senectute. Lec. xlviij. B.
Infirmitates hyemales grauiores et peccata in senibus grauiora. ibidem.
Ingenium bonum tria facit: ostendit ⁊ corrumpunt. Lec. cxvj. L.
Ingratus quis sit ingratior ingratissim⁹. Lec. clxxxv. ante. L.
Ingratitudinis exempla plura. ibidem. L. et Lec. ccix. L.
Inimicos q̄druplices habem⁹. Lec. cxxx. B.
Inimici quidaz aparent sed tamē sunt amici. ibidem circa finem.
Iniquus est qui contra mortem murmurat. Lec. clxxix. A.
Iniquitatis septem vie difficiles. Lec. lxj. A.
Iniusti tripliciter anxiabuntur. Lec. lvj. A.
Iniusti damnabūtur finaliter: separabunt potentialiter ⁊c. Lec. lxxij. A.
Iniusti nobiles quare subuertentur. ibidem.
Iniusticia vnde proueniat in genere humano Lec. xij. post. A.
Jocalia preciosa cooperiuntur crystallo propter duo. Lec. cxviij. L.
Jone natiuitas et resuscitatio et ex ventre ceti liberatio ⁊c. Lec. lxxxv. D.
Joseph sustinuit duas tribulationes iniuriosas. Lec. cxxxj. A.
Jpomenis virginis, fabula mysticatur. Lec. xij. L.
Insolubilia tribus modis antiquitus soluebantur. Lec. lxxix. L.
Intemperatus et incontinens quomodo differunt. Lec. cxxviij. A.
Inuidia designat in odore fumi. Lec. cxlj. L.
Inuidi cōmuniter omnes sunt tristes ⁊ de quatuor pertinētijs ad inuidiā. Lec. clxxxvij. B.
Inuidia est toxicum caritatis: ostium iniquitatis ⁊c. Lec. xxix. D.
Inuitatoriū quadruplex cantatur. Lec. xix. L
Ira dei quattuor habet cōditiones. Lec. ccv. B
Ira est vna de peioribus inter affectiones iudicis. Lec. ij. A.
Ira quāta mala operet. Lec. cxxv. L.
Iracundox tres species. Lec. cxviij. L. et quo modo vincantur in fine.
Ira est quedā infirmitas spiritualis et comparatur febri acute. Lec. clxxviij. B.
Iracundus iniuriatur deo tripliciter. Lec. cxxv. L.
Ira comparat lapidi qui vocatur onyx. Lec. cxxv. D.
Irrisio et subsannatio quid sint et quomō impij finaliter irridēt. Lec. liij. A.
Ischyronomes assimilantur presumptuosis. Lec. cxxj. B.
Israelite non fuerunt plagati cum egyptijs. Lec. cxxxvj. A.
Israelitarū transitus per desertum et omnia alia que eis ibidē cōtingebāt. Lec. cxxxv. A.
Israelitarū mansiones per desertum et pericula. ibidem.
Israelitarū punitio cum siti. Lec. cxxxviij. A.
Israelitarū iubilum narrando quattuor facit. Lec. cxxxiij. A.
Israelitarum transitus est nobis moralis sensus. Lec. cxxxij. B.
Israelite accipiētes bona egyptiorum vtrum peccarūt. ibidem. A.
Israelite habuerūt tres difficultates. ibidem.
Jude factū multi execrantur et idem faciunt. Lec. cliij. B.
Judeoruz populus tria beneficia habuit a sapientia. Lec. cxxxij. ante. A.
Judex qualis esse debeat. Lec. lxxvj. L.

Judex male sententiãs ex malicia vel ignoran
tia ad quid teneatur.ibidem.
Judex tria debet seruare volens legem dei cu
stodire.ibidem.D.
Judices falsi describuntur.Lec.cliij.B.
Judices propter quattuor declinant a rigore
iusticie.Lec.clxlviij.A.
Judices aures prebent et vendunt ꝛc.Lec.
lxxv.A.
Judices non excusant a peccato false sentẽtie
nisi liberẽt ibi nocentes.Lec.cliij.C.
Judices parcunt interdũ reis propter beniuo
lentiam impotentiã negligentiã.Lec.lxxviij.
ante.A.
Judicij pena durissima sicut pilati differenter
a iude.Lec.lxxvij.B.
Judicum et prelatorũ interrogatiões dure et
durissime.ibidem.
Judicibus et prelatis ne incurrãt horrendũ
dei iudiciũ duo sunt necessaria.Lec.lxxix.A
Judicibus et prelatis due doctrine et vnum
promissum.ibidem.
Judicibus malis tria predicũtur de christi ad
uentu.Lec.lxxvij.A.
Judici vtrum liceat condemnare innocentem
propter allegata.Lec.lxxviij.B.
Judiciũ christi fiet sine omni simulatiõe.Lec.
lxxviij.A.
Judicium humanũ peruertitur quattuor mo
dis.Lec.lxxvj.B.
Judicium vt sit actus iusticie tria requirit.ibi
dem.E.exemplum theodosij.
Judicia diuina magna sunt propter quattuor
rationes.Lec.clxxxvj.C.
Judicium humanũ fallit et fallitur .ibidem.
Judicij potestas quib⁹ ꝓcedet.Lec.xxxiiij.D
Judicandi participatio distribuet quinq; mo
dis.Lec.xxxiij.C.
Judicij dei equitas et diaboli protestatio con
tra peccatorẽ.Lec.vij.C.
Judicium vltimũ semper cogitãdum et quan
tum in hoc seculo letandũ.Lec.
Judicium dei comparatur arcui triplici ratio
tione.Lec.vij.D.
Judicare terram exponit tripliciter.Lec.ij.B
Judicium precedet triplex dei preceptũ.Lec.
lvj.D.
Judiciũ quodlibet requirit quattuor psonas
Lec.lvij.ante.A.
Judicium dei habet tria terribilia.ibidẽ.A.
Judicio dei quattuor concurrũt.ibidem.
Judicij discussio de duobus.ibidem.D.
Judicij tempus quomõ sit incognitum nisi q
preueniet antixpus.ibidem.in fine.
Judicium erit aliqualiter cũ disceptatiõne vo
cali.ibidem.C.
Judicij interrogatiões erunt de tribus.Lec.
vij.C.
Judicij vltimi asperitas. quia nulla interlocu
tio nulla appellatio.Lec.xlij.A.
Jupiter qualiter depingebatur et mercurius
cum capite canino.Lec.cxl.A.
Jurare an liceat aliquo modo.Lec.clj.B.
Jurandi frequentia est periculosa et deo iniu
riosa ꝛc.ibidẽ.C.et.Lec.clxvij.B.
Juramentũ vt licitum sit tria requirũtur.ibi
dem in fine.
Juramenti materia requirit tria.Lec.clj.A.
Justicia quid sit ꝑm Anselmum.Lec.ij.A.
Justicia dupliciter distinguitur.Lec.cviij.A.
et.Lec.ij.C.
Justicia quomodo describitur.Lec.xiij.C.
Justicia originalis an includat aliquod donũ
supernaturale.ibidem.
Justicie quindecim gradus.Lec.lxviij.C.
Justiciam faciunt quattuor genera hominum
sed non diligunt.Lec.ij.A.
Justicia non habet virtutem nisi inuoluat ar
gento sicut iaspis.Lec.xcj.B.
Justicia an vtilior sit reipublice vel amicitia.
Lec.ij.C.
Justus quis sit rite dicendus.Lec.lxviij.C.
Justus merito letari debet in presenti et in fu
turo.Lec.xciij.A.
Justi dicuntur stare ad quattuor actus.Lec.
lvij.A.
Justi sunt multiplicit cõputati.Lec.clxviij.C.
Justi in presenti fulgere debent triplici clarita
te.Lec.xxxij.C.
Justi et iniusti dissimilis exit⁹ est.Lec.xlvij.A.
Justi timent deum et penam in presenti ad re
medium.Lec.lvj.C.
Iniusti timebunt penã in iudicio ad exicium.
ibidem.
Justorũ anime in presenti vita sunt in manu
dei quadrupliciter.Lec.xxx.D.
Justorũ presens vexatio et futura in idipsum
recompensatio.Lec.xxxj.A.
Justorũ et impiorum differentia viuendo mo
riendo patiendo ꝛc.Lec.xxx.C.
Juuentus in omni republica instruenda est
ad bonum.Lec.liij.A.
Juuentutis tria semina crescunt sine fructu.
Lec.xcij.D.
Juuentutem decet acquirere habitum viuen
di bene.Lec.xlviij.C.
Juuentus pauli et barlaam.Lec.liij.D.
Juuenũ cõditiones ponit Aristote.Lec.liij.A
Juuenes quadrupliciter teneantur ad virtu
tes.Lec.liij.B.
Juuenes tripliciter instruebantur scripturis
picturis et figuris.ibidem.
Juuenum vestis pretexta qualis et quid signi
ficabat.ibidem.
Juuenes quomodo castigentur ne helÿ peri
culum incurratur.ibidem.C.

Juuenes parce sunt sustentãdi ⁊ quõ. ibidem.
Juuenes mitius iudicandi sunt. ibidem. D.
Juuenib⁹ tria precauenda: tria imponẽda ⁊c. Lec. cxj. B.
Juuenes cur sint p̃sumptuosi ⁊ animosi. ibidẽ
Labor humanus fit tolerabilis tripliciter. Lec. clxix. B.
Labor multiplex in presenti vita. ibidem. L.
Laborantiũ seu molentiũ tria genera. ibidẽ.
Laborare debemus in presenti vita viriliter et virtuose propter tria. Lec. cxx. B.
Lachrymarum virtutes. Lec. cxlv. B.
Laus magna mulierũ bonarũ. Lec. clxxxj. B.
Leges patrias mutare pro melioribus vtrum expediat ciuitatibus. Lec. cxcviij. D.
Legislatores discant quomõ fiant et obseruẽt leges. Lec. cxcviij. L.
Legislatores attendãt tres cõclusiones Aristotelis. ibidem. L.
Liberalitas dei magna probatur tripliciter. Lec. xciij. ante. A.
Ligno crucis multiplex iusticia facta fuit. Lec. clxj. B.
Lignum crucis pons lectus scala libra. Lec. clxj. L. et infra.
Lingua est data hoi ad duo officia. Lec. ix. A.
Lingue vitia septem quibus nocemus proximo. Lec. xxvij. A.
Lingue examinatio anteq̃ loquat. Lec. vj. D.
Locusta quid sit. Lec. clxxvij. B. ibidem Bruchus et Acelabus.
Ludibrium quid sit. Lec. cliij. A.
Ludus quomodo sit bonus et necessarius. Lec. lix. L.
Lusores excessiui vocantur homolochi. ibidẽ.
Ludi triplex genus. Lec. clxxij. D.
Ludi vt fiant virtuose tria requirũt. ibidẽ. L.
Lutum et amatores pecunie equiparantur. Lec. xcj. B.
Luxuria carnalis multũ est nociua. Lec. xxj. L.
Luxuria designatur per bestiam spirãtem vaporem. Lec. cxlj. L.
Luxuria est infirmitas spiritualis et comparatur lepre. Lec. clxxviij. D.
Luxuriosi excusant se ad cenam vocati. Lec. cxliij. L.
Luxuriam debent fugere ministri dei. Lec. cxviij. L.
Luxuriã fugiũt demones. ibidẽ per exemplũ.
Magica ars multipliciter deridetur. Lec. clxxxix. B.
Magistrãdi probanť in trib⁹ ⁊ nos phamur spiritualiť. Lec. xxxij. D.
Magnetis mirabilis virtus quid significet. Lec. xxiij. L. et Lec. cvj. L.
Magnificant seipsos quattuor genera peccatorum. Lec. ccxj. A.
Magni domini diuersimode possidẽt preciosa et vilia. Lec. clxviij. B.
Mali quare prosperãtur. Lec. viij. B. et Lec. lij. circa principium.
Mali senes comparatione bonorũ iuuenum condemnantur. Lec. xlviij. per totum.
Malos semper oportet bonis esse permixtos. Lec. xlix. B.
Malefactores ex tribus confidũt impune trãsire. Lec. xxxviij. A.
Malicia quid sit et quomodo fugienda. Lec. v. B.
Malicia habet currum suum cum quattuor rotis. Lec. clxxix. D.
Malicia habet duos equos et duos aurigas in curru. ibidem.
Malicia multa mala facit. Lec. clxxix. B.
Malicia omnis breuis super maliciam mulieris. ibidem.
Malicia mulieris comparatur colubro et leoni propter tria. ibidem.
Malicia mulieris comparať draconi propter quattuor. ibidem. L.
Mandragore ꝓprietas ⁊ natura. Lec. lxxxj. L.
Manne miraculum quo ad qualitatem ⁊ vtilitatem. Lec. clxxxiij. A.
Mãna habebat mlta mirabilia. Lec. clxxxv. A
Mãna liquescebat vniliter. ibidẽ añ. A. ⁊ post.
Manna mirabiliter plutum et omne habens delectamentũ. Lec. clxxxij. A.
Manna per quinq̃ consideremus. ibidem.
Manna qualem saporem habuerit ad vnumquemq̃. ibidem.
Manna signat sacramentũ eucharistie et qua re vocetur panis angelorum. ibidem. B.
Mansuetudo dei mira ad peccata malorum. Lec. cxlv. A.
Manus dei in qua sumus quinq̃ habet digitos. Lec. xcvij. L.
Martyriũ est optimum in meritis sicut holocaustum in sacrificijs. Lec. xxxij. A.
Maria virgo facta est digna habitatio dei qñ christus in ea carnem assumpsit. Lec. clviij. L.
Maria fuit terra sancta in vtero matris sanctificata. Lec. clx. B.
Marie conceptio quando fuerit sancta. Lec. clx. L.
Marie secũda sanctificatio in cõceptione christi fuit. ibidem.
Maria omnes virtutes operuit crystallo humilitatis. Lec. cxviij. L.
Marie grata postulatio apud christum. Lec. clxxiiij. L.
Marie cõmendatio multiplex propter fructũ optimum. Lec. xl. B.
Maria cõparať ficui mirabili in india. ibidẽ.
Marie fructus est fructus lucis crucis ducis nucis. ibidem.

Marie imago in scuto regis britonū picta p= fuit.lec.xxxv.C.t lec.ccij.B
Maria per ethitē lapidem declarat ex suis p prietatibus.Ibidem.
Maria medicina querat si christus medicus trascatur.Ibidem.D.
Maris mortui conditiones.lec.cxxvij.A
Matrimoniū quid sit.lec.xlj.A.
Matrimoniū habet tria bona correspondentia castitati.lec.xliij.A.
Matrimonio iungi volens vir quattuor sciat lec.xliiij.B.
Meditatio mortis est vtilis.lec.xlvij.A
Medicine nostre sunt flagella vel discipline. lec.cvj.C.
Melācholici sunt boni somniatores.lec.cij.D
Memoria triplex in scripturis in quibus erit iustus.lec.cxij.B
Memoriam primam beneficiorum tria impediunt.Ibidem.
Mendaciuz dedecet hominē propter tria specialiter.lec.x.A.
Mendax multo peior venefico.Ibidem.
Mendacium est filia diaboli.Ibidem.C.
Mendax quilibet christianus efficitur bigam⁹ Ibidem.
Mendaces possunt se iactare ingeniosos sed non sapientes.Ibidem in fine.
Mens humana ad deum ordinatur per tria. lec.iij.A.
Mercurius quid sit. t quid aceru⁹ mercurij. lecr.lxxviij.E.
Minerua immortalis dicta que vocat etiam triconia t pallas.lec.cxij.A.
Miraculum fuit q ignis non extinguebat in aqua.lec.clxxx.A.
Miraculi huius cōgruentia.lec.clxxx.A.
Miracula cur non fiant modernis temporibus.lec.cxxxij.B
Miracula in fine mundi rarissime fient p bonos.Ibidem.
Misericordia dñi dicitur magna.lec.cxvij.C
Misericordia dñi vñ habet ortū.lec.cxlix.B
Misericordia christi ē magna. t hoc surgit ex tribus.lec.cxvij.B.
Misericordia dei est fortis.intensiue.extensiue t duratiue.lec.cxxvj.C.
Misericordia magna theodosij secundū ambrosium.Ibidem.
Misericordia hominis ad hominem debilis. Ibidem.D.
Misericordia dei est generalis ad omnē creaturam vniuersaliter.Et mirabilis circa homines specialiter.Et de⁹ diligit quicquid produxit eternaliter.lec.cxliij.A.
Miseria humana qua solus homo nudus nascitur t inermis per se neq comedens neq bibens.lect.lxxxix.t ratio Chryso.C
Miserie sex impiorum christum persequētiū. lec.xxxvij.A
Moyses t helias apparuerūt cuz domino i mōte.lec.v.C.
Utrum vere apparuerint in transfigratione. Ibidem.
Monachi presumptuosi cōditiones pessime fm Bern.lec.cxxj.B.
Moribus sunt contrarie tres species fm aristotelem.lec.v.B.
Mors intrauit mundum quō.lec.xxix.A
Mors est porta angusta.lec.lxiij.B
Mors primogenitorum in egypto per tria cōtingebat.lec.ccj.A.
Mors christi ignominiosa fuit ex quattuor.lec. xxvij.B
Mors triplex in scripturis reperit.lec.xj.D
Mors quare vocetur sancta religio. Ibidem
Mors corpalis ad quid meditanda. Ibidē.E
Mors infernal' q̄ pessima. ibiō i fine. t vita eidem contraria.
Mors simper est meditanda. sed non declinanda:nec formidanda.lec.xlvij.C
Mors quid sit t quomodo describatur.lecti. xxx.A
Mortis tormentuz figurat in trib⁹. Ibidem.
Mortē nimis timere vel de alterius morte nimis dolere fatuitas est. Ibidem.
Mors preoccupat dupliciter.lec.xlvij.A
Mors vtrum sit pena inflicta pro peccato primorum parentum.Ibidem.B
Mors primogenitorum fecit hebreos ẋo credulos.lec.cxcix.A
Mors primogenitorum quomodo mozaliset pro nobis. Ibidem
Mortis aduentus non est timendus propter duo.lec.xvij.A
Mortis memoria bona.lec.xj.E
Mortis timorem reprobat Seneca.lec.cxxij. in fine.
Mortē triplicē homo sibi infligit.lec.clxxix.A
Mortis tempore duo mala solent hominē occupare.lec.xlij.A
Mortui conquerunt de tribus generibus hominum.lec.xlij.B.
Mortui flendi quō sint t qui.lec.clxij.E
Mortuos lamētant nunc homines multipliter.lec.clxij.C
Mortui ō quattuor generibus hominū conq runtur.lec.clxxxij.B
Mortuos ptinaciter lugentium fatuitas ostē dit ex decē cōsiderationib⁹. Ibidem.
Mortuos laudabiliter lugere contingit tripliciter. Ibidem.E.in fine.
Moriturus aristoteles q̄ sapienter cum discipulis loquebat.lec.clij.B
Mortuū quartuz nō suscitauit xp̄s.lec.xj.B
Mundanorum iudicium puertitur circa bo=

na triplicia.lec.l.B
Abundani tales audiant Senecam arguentē Ibidem.
Abundus dicit nobis mare propter tria.lect. cxxxiij.B.
Abundi pars maior hominuz in quattuor de cipitur.lec.clxv.B.nota bene.
Abundi prudentes quomodo fascinētur.lec. l.A.
Aunerum acceptiones sūt tres.lec.clxxiij.C in fine.
Aulier triplicit ledit sensibilit.lec.cxxviij.D. Et ideo diligenter fugienda.
Aulier sancta designatur in aqua propter si bi innatas sex pprietates.lec.clxxxj.A.
Aulier menstruata aspectu suo inficit specu lum.lec.clxxix.C.
Aulieris astute fraus que decepit in testamē to maritū.lec.cx.A.
Aulieres etiā religiose vitande sunt.lec.cxx vij.D.
Aulierum prauarum consortium cur sit de testandū propter quattuor.lec.xxxvij.B.
Aulierum species est vna inter temptationū occasiones.lec.xxxj.in fine
Aurmuratio quid sit t ꝗnte grauitatis.lect. viij.A.
Aurmuratio contra deum contra prelatum t contra proximum.Ibidem.
Aurmurant mundani contra deuz propter quattuor.Ibidem.
Aurmurationis exempla t fabule.Ibidem.
Nabuchodonosor quomodo peccauit in his que deus precepit.lec.xxxvj.in fine.
Narcisci pulchritudo mirabilis disperijt.lect. clv.B.
Natiuitatis christi ex vtero tempus nouē mē sium t sex dierum.lec.lxxxviij.A.
Nauis benedicta.lec.clx.A.
Nauis significat penitentiam.lec.lxiij.B
Naui periclitanti quadrupliciter succurritur. Ibidem.
Nauigantiū tria sunt pericula magna.Ibidē
Necessitas duplex.lec.cxlv.B.
Negligentia quomodo sit causa primordialis pene in angelo t homine.lec.xxxvj.A.
Negligentia quadruplex in hominibus mun danis.Ibidem.B.
Negligentia an sit peccatuz mortale.Ibiō.C.
Nobiles moderni comparantur albane animali magno.lec.lxxv.B.
Nobilitates magne inter corporalia sunt tria sol:stelle:t lux.lec.ciij.A.
Noctis sunt septē hore vel tempora.lec.cc.A.
Noe viuente ex tribus filijs suis nati sunt.xx iiij.milia hominū.lec.cxxvj.A
Noe liberatio.lec.cxxv.A.
Noia noua fiūt triplici ratione.lec.cxxxiiij.A Sic t deus facit.Ibidem.
Nomen maria quomodo significet sine tem pore.lec.ccij.B.
Nomen maria quomodo rectū sit vel nō a ver bo in cruce pendente.Ibidem.
Non:ad alia verba nō addit per cōpositionē nisi ad tria.lec.xlvij.D.
Nouicij monachi de quinq interrogant.lec. xxxij.B.
Nouicij christi in quinq probantur.lectio.x xxij.C.
Nubium generatio quomodo fiat'naturalit. lec.xvj.A.
Nugax t nugas quid sit.lec.xxv.A.
Nugacitas quid significet.lec.l.A.
Nuda omnia in iudicio erunt.lec.lvj.C.
Nubere volēs realiter quomodo procedat in quattuor.Sic Salomon cum amica sapien tiam cōtracturus.lec.ciij.A.

O Obediētia iuuenū ad senes.le.cxj.C
Obedientia filiorum an debeat esse omnimoda.lec.xlij.C.
Obedientia iuuak lectione.lec.xcv.B.
Obliuio quadruplex in hominibus.lectio.c lxxxiij.A.
Obliuio beneficiox causak p tria.lec.cxij.B
Ocium est cauendū iuuenib'.lec.cxj.B.
Ociositas perdit animā.lec.lj.D.t lect.cxxv iij.A.
Occidere p vim an liceat christiano paganuz. lect.lxv.C.
Occidere vxorem deprehensam in adulterio an liceat viro.lec.xlj.C.
Opinio reprobanda perfidorum de immor talitate anime.lec.xiiij.B.
Opiniones quattuor false de essentia amime lec.xv.A.
Oprimere iustum per potentiam an licitum sit.lec.xxij.B.
Oppressores pauperum varij.lec.xxij.A.
Oratio quid sit.lec.ccij.A
Oratio sine deuotione ē sicut corpus sine ani ma.Ibidem.
Oratio habet quattuor proprietates.Ibidē.
Oratio dominica.scilicet pater noster est opti ma.lec.cxxxviij.A.
Orando quid intendas.Ibidem.B.
Oratio quomodo sit scutum nostre defensio nis.lec.ccij.B.
Orationis scutum studeamus exornare ima gine sancte marie.Ibidem.
Oratio nostra componatur ex nomine maria t verbo incarnato.Ibidem.
Oratio quomodo cadat sub precepto.lec.ccij prope finem.

Tabula

Oratio inter satisfactiones an sit potior & quis alia. Ibidem. D.
Oratio pure orantis multum potens est. lec. ccij. A.
Ore occidere animam monstrosum est & innaturale. lec. x. B
Ordo in peccata cadēdi quis sit. lec. xxxvj. A.
Ordo quid sit. lec. cxcxviij. in fine.
Organa corpis tria ad regendū difficilia. lec. vj. A
Oris officia naturalia plura sūt. lect. x. A.
Origenes se castrauit. lec. xxxix. B -lij. L.
Originale peccatū inducit duplicē penā. lect.
Origometra quid sit vel Currilegus. lectio. cxxv. B
Ortigia vel Coturnix quid sit. lec. cxxv. B.
Papa precellit imperatorem probatur. lec. cxcix. B
Papa siluester secundus necromanticus fuit & quis ei⁹ finis. lect. clxxxix. B
Pacem & concordiaz conseruet princeps. lect. xxiij. A
Patientia est signum magne sapientie. lectio. liij. L
Pacis nomine appellant plerūq; tria magna mala. lec. clxvj. L
Pax triplex. carnalium. mundalium. curialium. Ibidem vsq; ad finem.
Palatium est paradisus respectu carceris. lec. cxcij. in fine.
Pallescere vel rubescere in facie vnde proueniat. lec. cxciij. L
Palme arboris natura. lec. xl. L.
Partus vtrum sequi debeat ventrez. lec. cv. L
Parentes primi fecerunt tria. lec. xiij. A
Parcitur quattuor generibus hominū etiam malis. lec. xxij. A
Passio christi ē nra redemptio preciosa &c. lec. cxxxvj. B
Passio xp̄i qualis fuerit. lec. xxvij. B. L
Pater duplicit accipit in scptura. lec. cxciij. B
Patre deo multa inueniunt p quibus gloriemur. lec. xxv. A
Patris auctoritas in filios dupliciter mensurat. lec. xlij. L.
Patrem triplicem habemus sanctitatis & potestatis & pietatis. lec. cxxxviij. B
Pater noster ē optima oratio & vtilis. Ibiō. A
Patrem corporalem debemus tripliciter honorare. Ibidem. L.
Patrē spiritualem debemus honorare p obedientiam: beniuolentiaz: & honorē. Ibiō. D
Pauciloquium inter omnia reddit hominem comendabilem. lec. xcvij. B
Paupertas triplex in hominibus. lec. xxij. L
Pauperes honesti habent triplicem securitatem. Ibidem
Pauperes nō pauperes nihil habentes & omnia possidentes. Ibidem ante finem.
Paupertas voluntaria tria cōfert. Ibidē circa finem.
Paupertas vanitatis aliquorum philosophorum. Ibidem in fine.
Paupertas iuuat ad vitam eternam. lect. viij prope finem.
Pauperes facit murmurare defect⁹ fidei. lec. viij. L. in fine.
Pauperes nō reputantur tria genera hominum nihil habentium. lec. xxij. D.
Pauperes voluntarij securi sūt in tribus. lec. xxij. L.
Peccatum tria damna facit contra hominem lec. lij. A.
Peccatuz omne spiritualiter excecat & declaratur per singula. lec. xxviij. L.
Peccator vellet tria latere. lec. vj. A.
Peccatum quare non amandum sit. propter duo mortua. lec. xj. A.
Peccatum vocatur mors triplici conuenientia. Ibidem. A. B. L.
Peccata puniendi tres cause. lec. xij. L.
Peccata quelibet compant animalibus quorum natura concordat cum illis. lec. cxlj. per totum.
Peccatum facit animam rigidam: frigidam: fetidam: putridam. lec. xj. L.
Peccata quattuor reperiūtur clamare ad dominum. lec. lxviij. A.
Peccata magis exercentur in nocte & in die. lec. cxciij. A.
Peccata per penitentiam condonata an in iudicio generali sint reuelanda. lec. vij. A.
Peccata septem criminalia comparant septez infirmitatibus. lec. clxxviij. B.
Peccatum primorū parentum tres personas habuit. lec. cxl. L.
Peccata septem capitalia cum vana gloria figurātur per octo genera chananeorum. lec. cciij. per totum.
Peccatum comparatur somno propter quattuor. lec. cxcj. A
Peccatum dissuadens hominuz formatur ratio ex bonitate dei. lec. xij. A.
Peccatores sūt deo ingrati multipliciter. lect. clxxxv. B.
Peccatores per tria redduntur inexcusabiles & digni pena. lec. clxxvj. B.
Peccatores quadrupliciter se solent excusare. Ibidem. L.
Peccatores comparantur freneticis propter multa. lec. cxxxvj. B.
Peccatorum quattuor genera magnificāt seipsos. lec. ccxj. A.
Peccatores dicuntur monstrosi multipliciter lec. ccxj. L.

Peccatorum triplex excusano excluditur. lec. xij. B.
Peccatorum carnalium ⁊ spiritualiuz differẽtia. lec. iiij. A.
Peccatorum triplici generi correspondet triplex vmbra. lec. lxiij. A.
Peccatores elongan a deo errãt tripliciter circa gloriam futuram. lec. clvi. in fine.
Peccatorum distantia ⁊ auiũ differẽtia. lectio lxiij. A.
Peccare presumit princeps ex malicia non ex ignorantia. lec. lxxij. A.
Per que quis peccat per hec ⁊ torquetur. lect. cxl. A. B.
Pecunia ẽ̃ta mala faciat. lec. clxij. B.
Pecuniatio triplex per aristotelem. Ibidẽ. L.
Pecunie gloriatio p Alanũ. lect. cliij. in fine.
Pecunie amor causat tria in hominibus mala lec. xcj. A.
Pecunia preiudicat sapiẽtie in multis. Ibiꝺ.
Pena vnius pro alio datur triplici ratione. lec. lij. D.
Pena maxima est mala conscientia. lec. cxc. A
Penitentia significat per aquam quia lauat: flectit: coquit. lec. cxxxvij. D.
Penitentia habet quinq; porticus. Ibidem. D. E.
Penitentia vtilis duo requirit. lec. xlviij. L.
Penitentie quattuor incitamenta ⁊ quattuor impedimenta. lec. cxliij. B. D.
Penitentie quattuor documenta. lecti. cxlvij. B. ⁊ lec. lj. B.
Penitentie status comparatur naui triplici ratione. lect. lxiij. B
Penitentes diuersificank. lec. cxx. L.
Penitentiam agente dicit in euangelio. ⁊ nõ cogitante ⁊c̃. lec. cxlviij. L.
Penitẽtie quattuor emolimẽta. lec. cxlviij. B
Penitentia hominis reformatiua tres habet conditiones. lec. cxlviij. D.
Penitentes ⁊ impenitentes non equaliter corripiantur. lec. v. A. B.
Penitentijs suis antiqui quattuor faciebant. sic ⁊ nos debemus facere. lec. clxxx. B
Penitentis dolor an possit esse nimius. lectio. lviij. B.
Penitentis triplex dolor debet esse. Ibidem
Peregrinꝰ tria seruat: tria vitat: tria reportat. lec. cxlvj. B.
Peregrini duplices sunt. Ita ⁊ nos moraliter lec. lj. A.
Perfidi ⁊ fallaces sunt comuniter tristes. lect. clxxxvij. B.
Petere quomodo debeamus docet Salomõ lec. cxviij. A.
Petrus an i horto peccauerit pcutiẽdo seruuz pontificis. lec. lxv. E.
Periuriuz ortũ quomodo sit ex idolatria. lec. clxvij. A.
Periurus est multipliciter detestandus. Ibidem. B.
Periuri audiant sensum suozum iuramentorum. Ibidem. D.
Philosopi non potuerunt deum cognoscere bonozum remuneratozem ⁊c̃. lec. cliij. B.
Philosophi vtrum de non cognoscendo deũ possint aliqua ratione excusari. lec. clvj. A
Et vtrum noticia habeatur aliqua demonstratione vel naturali instigatione. lec. clvj. A.
Pietas dei punientis probatur in tribus. lec. cxlvij. A.
Pilatus licet multa fecit vt christum liberaret ⁊ tñ non excusak. lec. cliij. L.
Plage egyptiozum in multis assimulantur penis inferni. clxxxviij. A.
Plaga septima egypti declarak. lec. clxxx. A
Poderis vestis pontificis quid significet ⁊ vnde deriuetur. lec. cciij. A.
Potentia dei q̃ sit omnipotens. lec. cxlj. A
Pontificali statui cõtraria ẽ armata potentia lec. cciij. ante. A.
Populus quid sit fm Aug̃. lec. lxxxvj. A.
Potentes tria faciunt sapientibus. lec. cxj. A.
Populus diffinitur dupliciter. lec. cxcviij. L
Ponderemus ẽ̃tum debeamus ex beneficijs ⁊ pondus ingratitudinis. lec. cxlij. D.
Pozenta. signa. monstra. lec. cxxxij. A.
Potentia generandi nature nationali data ẽ sub duabus legibus. lec. xlj. A.
Potentes comparank volatui auis ꝓpter tria lec. lxiij. A.
Pragmaticus quis dicak. lec. clxxxiij. L
Preceptum datur multitudini dupliciter. lec. xxxviij. in fine.
Precordia quid sit. lec. cxvj. B.
Prelatus quomodo se gerat inter subditos. lec. xcvj. L.
Prelatus habeat duo in manibus. lect. xiij. in fine.
Prelatum bonum quattuor commendant. lec. cxxxij. L.
Prelatus vt bene presit sit luminosus: operosus: gratiosus. animosus. lec. lxxvij. L.
Prelati moderni in tribus reprehenduntur. Ibidem in fine.
Prelatus etiam malus interim q; toleratur ab ecclesia debet reuereri propter tria. lectio. lxxv. B.
Prelati ⁊ sacerdotes docentur tria. lec. ij. A.
Prelati instruuntur in quattuor bonis. lectio cxix. D.
Prelatorum tres species. lec. cxix. ꝓpe finem.
Prelati male deficiunt in omnibus quinq; sensibus spiritualiter. lec. clxxiij. A.
Prelati dñt habere duas manus sez suauissimam ⁊ mundissimam. Ibidem. B.

Tabula

Prelati multi nunc sola lingua lingunt vlcera peccatorum. Ibidem. B.
Prelati triplici modo male instituuntur. lecti. clxxiij. L.
Prelatorum confusio si non inuenientur deleti de libro vite. lec. lv. in fine.
Prelatus a quo consilium petat quomodo sit dispositus. lec. cxcvj. B.
Prelati boni describuntur iuxta quattuor cõditiones. lec. cxcvj. A.
Prelati boni cõditiones quadraginta aut plures. lectio. cxiij. A.
Prelatus cur potius debet diligite iusticiam q nõ prudentiam &c. lec. ij. L.
Premium duplex sanctorum. lec. xxxix. L.
Premiũ accidentale dicitur dupliciter. Ibidẽ.
Premium excellentis victorie triplicis dicitur aureola. Ibidem.
Presbyter qualis sit habetur per versus. lect. xlviij. B.
Presbyteri interpretatio laudabilis q lamentabilis. Ibidem.
Princeps talem debet se populo ostendere q̃lem vult deum habere. lec. lxxxvj. ppe finez.
Principes presumendi sũt peccare ex malicia q non ex ignorantia. lec. lxxij. A.
Principatus politici tres species q totidẽ corruptiones. lec. xc. A. B.
Proici qui dicantur. lec. cv. A.
Prodigia quõ differunt. lec. cxxxij. A.
Professio monachalis ne faciat pplexitatẽ nõ sit nimis stricta. lec. xlij. in fine.
Proles indisciplinata rependit parẽtibus cõfusionem. lec. xlvj. A.
Prophetia compatitur maliciam malorum nõ autẽ vitiorum. lec. cij. B. L.
Problema aris. vtrum homo magis continuare possit ambulando per viam planam q̃ aliquantulum montosam. lec. lxj. B.
Problema scõm quare via ignota videt nobis longior q̃ nota. Ibidez. L.
Processus iustorum p̃tra impios in iudicio finali. lec. lvij. A.
Prouisio dei in roba sicut dominorum p̃ familia scõm tempus. lect. xxxiij. A.
Prouidentia quadruplex necessaria ad pfectum regimen humane vite. lec. lxxxij. B
Prudentia serpentis quam imitemur est triplex. lec. lxxiij. L.
Prudentia ponitur pro sapientia q non dicit astucia. lec. lxxiij. B
Prudentie tres partes. lec. lxxxij. B.
Pstac⁹ salutabat Karolus magnũ. lec. ix. A.
Puerox condiciones septem reperiuntur in sanctis. lec. cxviij. L. D.
Puerorum conditiones debent habere volentes deo placere. lec. cxviij. L.
Pueri cõmuniter oĩes nascuntur flendo &c. lec. lxxxix. A.
Pulchritudo est bonum defectiuum: infectiuum: q deceptiuum. lec. xcij. L. D.
Punicio chananeos aliquos traxit ad duo. lec. cliij. A.
Puniendi potestas deo attribuitur omnino lec. clxxix. A.
Puniẽdorum denotatio q pene ratio q auctores punitionis &c. lec. clxvj. in prin.
Punitorum malicia et indurata. lec. cxlvij. B
Purgatorium est hospitale dei. lec. cxcij. in fi.
Purgatorij pena quomodo differt a pena inferni. lec. lxxij. in fine.
Punientis dei pietas probatur in tribus. lec. cxlvij. A.
Putrefactionez quinq̃ impediunt. lec. cvj. L.
Putrefactionem peccati quinq̃ impediunt. lec. cvj. A.
Putrefactionis peccati quinq̃ impedimenta Ibidem.

Quasi in scripturis diuersimode ponitur. lec. clxiij. B.
Quare post cõmestionez stipticorum põticorum vinũ vel aqua potatus videt dulcis. lec. clxxj. circa finem.
Quare subito moriamur queritur? quia moribus viuimus. lec. cxviij. D.
Quare via plana ꝓtinuata plus fatiget q̃ aliqualiter montosa. lec. lxj. B.
Quattuor sunt bona in homine. que alius iniuriose nititur diminuere. lec. xxvij. A.
Querere debemus deum quadrupliciter. lec. lij. in fine.
Quies q silentium coniungunt. lec. cc. L.

Rabbi nomiari an liceat religiosis. lec. xcv. L. 4.
Radix est cogitatio hois. lec. iiij. L.
Rationem habemus ponere coram deo in extremo iudicio. lec. clxviij. circa finẽ.
Ratis vel nauis puppis q proza quid significent. lec. clx. B.
Recedit homo a deo ꝓius q̃ deus ab homine. lec. cxxv. A.
Rectores aliorum debent esse litterati. lectio. liiij. D.
Regem habere per electionem vel successionẽ quod illorum melius. lec. cxix. B.
Regis potentia q̃ta debeat esse. Ibidem. D.
Regis electio mirabiliter fit apud trachiã. lec. cxcix. L.
Regius stat⁹ qualiter sit seruandus. Ibidem
Regere vel regi a natura qualiter fiat ꝑm Aristotelem. lec. cxiij. A. B.
Regimen exigit statutorum ordinationez. Et subditorum obtempationem &c. Ibidem.
Rex quõ coronandus sit. q que habet iurare q quõ iungat. lec. lxxiiij. A.
Regum q iudicum tria notabilia q quasi pro-

pria.lec.lxxv.A.
Rex illitteratus est asinus coronatus. lectio. liij.D.
Regnum triplex: decoris: timoris: horroris. lec.lxix.A.B.
Regnum quid sit & quō corrūpit & quot modis accipit.lec.xc.A.B.
Regna duo sunt in hac vita permixta.le.x.L
Regratiari debemus deo de oīb⁹ que habemus.lec.xcvij.B.Et.lectio.cxcv.A.& lec.clxxxv.B.L.
Religio omnis cur sit instituta.lec.xcv.L.
Religiosis licet vacare studio probat p sex cōclusiones. Ibidem.L.D.E.
Religiosi professionem repenitentes.lec. ccvj post.A.
Religiosis quomodo cōpetat pdicare verbuz dei.lec.xcv.circa finem.
Religiosis vtrum liceat studere artes liberales.lec.xcv.A.
Religiosus resuscitatus vtrum teneatur sue religioni.lec.xliij.A.
Renum infirmitas difficilis curationis & spiritualiter.lec.vj.B.
Reus patitur tria valde grauia que & peccatoribus erunt.lec.xxxiij.B.
Resurrectio vtrum sit omnium generaliter futura.lec.xviij.A.
Respondere oportet nos quattuor arguentib⁹ & disputantibus contra nos.le.lxxix. B
Respublica ex tribus consistit.lect.lxxxvj.B.
Reuerentia quid sit & quomodo & cui exhibeatur.lec.cl.B.& lec.clxxiij.B.L.
Robas duas dat deus aie.lec.xxxiij.B.& le. cxxij.B.
Robusti debent esse doctores theologi. In p logo.F.
Romanorum senatores ad quid electi fueri nt lec.cxxx.L.
Rosa describit in quattuor.lec.xxj.A.
Rosarij plantatio vt producat rosas omni tē pore.& eius mysticatio.lec.cxxxvj.L
Ruboz vultus vnde,pueniat.lec.cxciij.L.

Sacerdotes debent esse angeli. id est angelos imitari in.xj.officijs.lec.clxxxij.B.L.
Sacerdotes debent habere quattuor cōditiones angelorum. Ibidem.L.
Sacerdotes moderni:angeli sathane sunt per multa. Ibidem.F.
Sacerdotales vestes que sint & qd significent lec.cciij.A.
Sacerdotaliū vestiū numerus:& noīa et q̄ fuerunt cōmunes. Ibidem.A.
Sancti hūt triplicē p̄rogatiuā in iudicio. lect. xxxiij.A.
Sancti ofiabuntur in honore: coronabuntur cū decore:pseruabūt sub bono tutore,& defēsabūt ob omni timore.lec.lxix.B.
Sanctorū fruct⁹ & opa sūt omnib⁹ viuētibus spiritualia alimenta.lec.xlvj.B.
Sancti an iudicabūt actiue.lec.xxxiiij.L.
Sanguis humanus habet tria naturaliter in se.lec.cxxxvj.L.
Salamandre venenū apropriat diabolo infi cienti sacerdotiū.lec.clxxxij.L.
Salamandrina vestis pape quomodo mundabatur.lec.xxxiij.B
Salomon petit sapientiam vt per eam regat & regat.lec.cxx.A.
Salomon ostendit quō p sapientia orabat et adeptā quō apreciat.lec.xc.A.
Salomon gloriat se habere imortalitatē p dote finali.lec.cxij.in prin.
Salamon p̄ creaturis extollit deuz in tribus. lec.cxvij.A.
Salomon propter septez p̄rogatiuas pponit maritare sapientiam.lec.cx.A.
Salomon gloriatur de dote quadā sue carissime.le.cxj.in prin.
Salomon habuit a sponsa sua plura emolumēta.lec.cx.A.B.
Salomon attribuit sue sponse septem prerogatiuas.lec.cv.A.
Salomon loquitur de tertia prerogatiua sue sponse.lec.cvj.A.
Salomon ponit vltimas quas prerogatiuas lec.cvij.A.
Salomon dicit se miserum ex tribus in sua natiuitate.lec.lxxxix.A.
Sanitas maxime affectat.lec.xcij.asi.A.
Sapientia que deus est non querit nisi prius inueniatur.lec.lxxx.L.
Sapientia quo modo:loco:& tempore:quera tur vt inueniatur.lec.lxxx.L.
Sapientie thesaur⁹ quis sit & quō differt a thesauro mundi & qualiter cōmunicandus.lec. xcvj.A.
Sapiētia duplex innuitur.le.lxxxv.A.de quibus loqui pretendit tē.
Sapientia cōmendatur in quinq⁹.lec.cxxj.A
Sapientia tribuit quinq⁹ spirituales virtutes sapienti.lec.cxv.A
Sapientia q̄ttuor habet annexa.lec.liij.A.
Sapiētia ē amabilis ppter septem.lect.cx.A.
Sapientia inuenitur faciliter ex tribus.lectio lxxxij.B.
Sapientia dicitur candor lucis: speculum et imago bonitatis dei.lec.cj.A.B.L.
Sapientia non precedit duo genera hominū & ideo insipienter agunt.lec.xciiij.B
Sapientia confert abundantiā sancte iocunditatis.lec.xciij.A.
Sapientia aufert ignorantiam innate cecitatis.lec.xciij.B.& lec.cxxij.ante.A.
Sapientie figura sicut apparuit boecio descri-

Tabula

bitur.xciij.B.L.
Sapientia fm athenienſ tripliciter figuratur. Ibidem.L.
Sapientiã prefert Salomon ſaluti et pulchritudini notabile .lec.xcij.A.B.
Sapienti probato ne ducat vxorem conſulit hugo.lec.xliiij.D.
Sapientia cõparatur vapori ꝛc.lec.c.A.
Sapientia ſimplici vnitate vna cauſat in hominibus tria.lec.cij.A.
Sapientia eſt conuincãda propter plura .lec.xcvj.ante.A.et poſt.
Sapientia maxime cõmendat in regimine vite humane.lec.lxxxvj.A.
Sapientia preoccupat concupiſcentes ſe. lec.lxxxj.A.
Sapientia preponderat auro et argento ex duobus exemplis.le.xcj.A.
Sapientia eſt preponenda regnis honoribus et diuitijs.lec.xc.p totum.
Sapientia duplicem perfectionem confert homini ad cultũ dei pertinentem.lec.lxxxij.A.
Sapientiam quattuor condecent modus acq̃rendi cognoſcendi ꝛc.lec.liij.A.
Sapientia quõ depingebat et p oim deorum principe colebat. Ibidem.
Sapientia nõ acquirit̃ ſine amore labore pſeuerantia ꝛ humilitate. Ibidem.A.B.
Sapientia cognoſcit̃ p patientiam. Ibidẽ.L.
Sapiens nõ ſuſcipit iniuriam: nec contumeliã lectio.liij.L.
Sapientis actus ſunt tres. Informare ꝓbare et ordinare.ibidem.D.
Sapientie fructus quis ſit. Ibidẽ in fine.
Sapientia commendatur ꝛ rebus nobilibus comparatur.lec.lxxiij.A.
Sapientia fm Bernar.triplex.cordis.oris et operis. Et quelibet iſtarũ in tribus conſiſtit. lec.lxxiij.A.
Sapientia triplex mũdialis beſtialis ſpiritualis.lec.lxxiij.B.
Sapientia ſpiritualis eſt pudica et pacifica cõtra alias duas.ibidem.
Sapientia dei faciliter habetur: patet ex trib⁹ lec.lxxx.ante.A.et lec⁹lxxxij.B.
Sapientia licet appropriatur filio. tamen etiaz dicitur de ſpiritu ſancto.lec.xcix.A. quia non dicitur relatiue de filio.
Sapientiam qualem et quomodo Salomon petijt.lec.cxviij.A.
Sapientiam vel ſcientiam neceſſario tria precedunt vigilia ieiunij caſtit as.lec.lxxxj.D.
Sapientie largitor et omnij gratiarũ conſeruator probatur deus.lec.xcvij.A.
Sapientie abuſores qui ſint.lec.xcvj.L.
Sapientie ſubuerſores qui ſint.lec.xcvj.L.
Sapientie acquiſitio habet facilitatem ꝛ poſſeſſio eius felicitatem.lec.lxxxij.ante.A.
Sapientes debent quattuor habere humilitatem: ſubtilitatem.ꝛc.lec.lxxiij.A.B.
Sapientie attribuitur ſufficientia celeritatis, et coexiſtentia ſpiritualitatis.lec.c.A.
Sapientie vere et ficte huius mundi quanta differentia.lec.cxiij.B.
Sapientibus dantur tria a potentibus ratione doctrine.lec.cxj.A.
Sapientie ſeptimum emolimentũ eſt dignitas regiminis.lec.cxiij.A.
Sapientie vltimum emolimẽtũ iocunditas ſolaminis.lectio.cxiij.ante.A.
Sapientie quis finis ſit. lectio.lxxiij.in prin-cipio.
Scala quam vidit Jacob in ſomnis ꝛ latera ꝛ gradus ꝙd ſignificent.lec.cxxix.L.
Scandala quãdo: et quando non ſunt fugienda.lectio.lxxxv.B.
Scientia facit hominem honore dignum.lectio.cix.A.
Scientem omnia ſcibilia gloriatur Salomon ſuam amicam.lec.cix.A.
Scientia trium eſt nobis neceſſaria: flagiciorum: beneficiorum et ſupplicioꝝ .Lectio. cix.B.
Scholaris ſcientie teneat modũ: finem ꝛ ordinem.lec.xcv.A.
Scholaris ſapientie preponat vtilitatem ſubtilitati ꝛc. Ibidem.
Scholares huius temporis triplices tanq̃ rane reſpectu piſciũ.lec.ccviij.B.
Secretum eſt duplex. ſcilicz confeſſionis.ꝛ nõ confeſſionis.lec.xxiiij.B.
Sedere in ſedibus vel in cathedris eſt periculoſum.lec.lxxxiiij.B.
Seminũ tria genera in agro iuuentutis abſq̃ zizanijs rariſſime conualeſcũt.lec.xcij.D.
Senatores romanorũ quando et ad quid electi ſunt.le.cxxx.L.
Senectus bona multipliciter vtilis: et ideo veneranda.lec.xlviij.D.E.F.
Senes iniuſti condemnãtur reſpectu iuuenũ iuſtoꝝ.lec.liij.ante.A.
Senum deſcriptio.lec.xlviij.F.G.
Senum duo genera ſunt culpanda. lectio. xlviij.D.
Senũ conditiones que ſint. Lectio.xlviij.G.
Senect⁹ bona in ꝙbus conſiſtat.lec.xlviij.D.
Senſus humani decipiũtur multipliciter.lec. lxxxij.A.
Senſus conſũmatus eſt cogitare de ſapientia Ibidem.A.
Senſus corp̃is an puniendi ſint cũ peccauerit voluntas.ꝛc.lec.cxl.B.
Septẽ ſunt vicia loquendi quibus homo proximo ſuo iniuriatur.xxvij.A.

Sermo dyonisij ad alexandrum de iusticia. lec.ij.L.
Serpentis Enei quē Moyses fecit miraculuz et q̄d pretendit.lec.clxxvij .ij.A.
Seruire deo ē regnare t ꝓbat.lec.xxxiiij.A.
Signa dei beniuolentie:reminiscentie:puidē tie.patientie.lec.clxxvij.L.
Signa ꝓ negocijs belli tria vocalia t̄.lectio clxxvij.L.
Signa illa vnde procurabantur et quare. Ibi dem.
Signa p̄cedētia extremū iudiciū.lec.lxxj.B.
Signa belli faciet etiā xp̄s ante diem aduent⁹ sui.clxxvij.L.in fine.
Silenciū cōmendat.lec.xj.D.
Silencij cōmendatio et bona notabilia quattuor.lec.cc.L.vsq; in finē.
Siluester papa secund⁹ fuit deceptus p̄ artez magicam.lec.clxxxix.B.
Simonia tangit.lec.cxxxj.L.
Simulachra adinuenta sunt primo fine tollerabili.lec.clvij.D.
Simplicitas triplex et que sit bona. lectio. iij.L.
Singularis quisq; odiosus erit p̄ versus Salustij.le.cxxj.L.
Singularitas est quarta species arrogantie. lectio.lxxxvij.B.
Sobrietas triplex necessaria virtuoso.lectio. cxxj.B.
Sodomitarum pena quare fuit talis.lectio cxxviij.A.
Sodomitarum vndecim incentiua metrice.lectio.cxxviij.A.
Sodome subuersio :et loth liberatio quomodo fuit.lec.cxxvij.A.
Sol an illuminat stellas omnes super se et infra se.lec.ciij.B.
Sol an illuminet sub terra.lec.ciij.B.
Somnium quid sit.lec.ccj.B.
Somniozum origo multiplex et co n clusiões. Ibidem.L.
Somniozum interpretatio est periculosa. Ibi dem.D.
Somnium significatiuum quid vel quale sit. lec.cij.L.D.
Somnia significantia communit̄ fiunt tribus generibus hominum.ibidē circa finem.
Somnium mirabile socij interfecti declarans facta.lec.cij.D.
Somnia interpretari per oꝑositū est vulgare puerbiū.lec.cxcj.B.
Somnij causa et dispositio hominum ad somnium.lec.cxcj.A.
Somnus habet tres filios quos mittit ad reges. Ibidem.B.L.
Somnio nimio tres morbi eueniunt et significatio eorum spiritualis . Lectio.lxxxj.in fine.
Spado Castrat⁹ et eunuchus quomodo differant.lec.xxxix.A.
Spadoni duo sunt necessaria.vt sit felix.lec. xxxix.A.
Speculum est sine macula et imago dei per diuinam personalitatem christus sapientia lec.cj.A.B.L.
Speculentur seculares sed magis spirituales lec.cij.L.
Specula q̄plura corrupit domicella ꝺ̄formia lectio.cj.B.
Spes describit quid sit.lec.xlij.A.
Spes t confidentia tribus generibus hominū necessaria est.lec.xxxv.L.
Spes nostra precipue tribus temporibus ē recolligenda.lec.clij.B.
Spes impiorum comparatur quattuor rebus transitorijs.lec.lxvij.A.
Spes qualis esse debeat.lec.cl.D.
Spes presentis vite et patrie dz oriri bonis i malorū punitionē.lec.clj.A.
Spiritussancti viginti conditiões p̄ quas nominatur tanquā per adiectiua.lec.xcix.A.t per totum.
Spiritus sapientie impeditur per duo:ne hominē inhabitet.lec.iiij.A.
Spiritussanctus est benignus tripliciter. Lectio.vj.A.
Spiritussancti missio necessaria fuit propter tria.lectio.cxxiij.A.B.
Spiritussanct⁹ missus fuit in triplici specie.lec. cxxiij.L.
Spiritussancti presentis aliqua sunt signa lectio.cxlv.B.
Spiritussanctus an detestetur omnem fictionem.lec.v.B.
Spiritussancti gratia:an necessario detur homini ꝑparanti se q̄tū potest.lec.cxlv.B.
Status penitētie comparatur naui triplici ratione.lec.lxij.B.
Stellaꝝ motus an sit aliqua scientia. Lectio. xcviij.B.
Studiū quid sit describitur.lec.cxvj.L.
Studium scripturarum valet ad multa.lectio xcv.L.
Stupidi et pertinaces sunt semper male tristes.lec.clxxxvij.in fine.
Subditi mouentur ad motum prelatorum sicut corpora celestia.lec.ij.A.
Sulphur in scriptura significat peccata.lectō. iiij.B.
Superbia vnde nascatur.Et per quid compescatur.Bern̄.lectio.lxxxvij.A.
Superbia laborat in tribus que Salomon abijcit.lec.lxxxvij.A.
Superbia in tribus precellit alia peccata i nascendo generosum.t̄.lec.lxij.A.

Tabula

Hupbia est animosa et non parcit psone nam xpm inuasit. Ibidem. A. Nec loco: nec tempori: nec statui: vt nō sit qui se abscōdat. Ibidem.

Hupstitiones qualiter sunt multiplicate. lec. cluij. in fine.

I Aciturnitas cōmēdatur. lec. xj. D. ibi silentiū ꝛ. lec. cc. L. vsq; in finē

Iact⁹ naturalis ꝛ mathematic⁹ quō differūt. lec. xxx. A.

Ialentū quere infra thesaurus.

Iēplū vētris ꝛ altare sabbatū ꝛ sacrificia ꝛc. p ordinē. lec. cxl. L. vsq; ad finem.

Templi scōm atriū habuit tria genera sediliū lec. lxxxiiij. B.

Iēptare deū q̄d sit. lec. iiij. A. B.

Iemptāt aliq̄ clementiā dei ꝛc. lec. iij. B.

Iēptare deo cōuenit ipropōe. lec. xxxj. B. ꝛ dicitur quadrupliciter temptare.

Iēptari deus ꝓmittit ꝓpter tria. lec. xxxj. B.

Iemptationū q̄ sint cause ꝑm hugonem. lec. xxxj. D. vsq; in finē.

Ienebre triplices mēoranf. lec. cxciiij. ante. A

Ienebre quare vocentur peccata in scriptura Ibidem. A.

Ienebre causāt q̄ttuor mala. lec. cxciij. A. vsq; in finem.

Ienebrarum plaga in egypto fuit mirabilis. lec. clxxxvj. ante. A.

Ienebrax plaga abstulit ab egyptijs oīe remediū eis ꝓuiuz. lec. clxxxvij. A. Et. lec. cxcij. ante. A.

Ienebris durantib⁹ egyptij nullū habuerūt solatiū. lec. clxxxvij. A.

Theologiā studere quis sit idoneus sermone finali ante. A.

Theologia ꝑ quadruplicem occasionez impetratur. Ibidem. A.

Theologi vt sint habiles se remoueant ꝛ applicēt. Ibidem. B.

Theologie scholares habeant iusticiam quadruplicem Ibidem. B.

Theologi meditatio seriosa quattuor fac. Ibidem. L.

Theologi meditatio sit ꝓtinua. Ibidē. D.

Theologie refectoriū habet tres mensas. In finali ꝑmone. L.

Terra sancta est deo cara carior carissima. lec. clvj. A.

Thesaur⁹ q̄ abscōdit vel talētū. lec. xcvj. A. B

Testimoniū triplex tenet omnis homo habere. lec. xvij. D. ppe finem.

Testis ꝓsiderari debet in trib⁹. lec. cxxiij. L.

Teuthonic⁹ quidam per necromāticū saluabatur. lec. clxxxix. L.

Timocracia quid sit ꝛ quomodo corrumpit. lec. xc. A. B.

Timor dei causat multa bona in homine. lec. cxciij. B. L.

Timor qualiter in nobis causet sapientiam. lec. lxxxiij. B.

Timoris principiū mediū ꝛ effect⁹. lec. cxc. A.

Timebat albas helias. iij. reg. lec. cxciij. B.

Thomas videdo credidit non tangendo. lec. v. prope finem.

Traducere quid sit. lec. xxiiij. A.

Trāsfiguratio xpi an fuerit ficta. vel vera. lec. v. B.

Tristicie mala. lec. clxxxvij. B.

Tristiū quadruplex gen⁹. Ibidē.

Turris babylonie edificiū. lec. cxxvj. A.

V Anū q̄d sit. lec. xxxvij. A.

Vana glia ē vitāda. exē. lec. xv. B.

Vani sūt oēs hoies in quib⁹ nō ē est sciētia dei ꝛc. lec. cliij. A.

Vani gloriosi circūscribunt magistraliter per Alanum. lec. ccxj. B.

Vendūt aliq̄ patris ptātem: aliq̄ filij veritatē: aliqui spūssancti mititatē. lec. cxxxj. L.

Verecūdia q̄d sit ꝑm bernardū. lec. cxciij. D.

Verecūdia cui cōpetat ꝑm aristotelē. Ibidē. L

Veritas triplex. sermonis. opationis. intentionis. lec. lxxxv. B.

Veritas iterum triplex. doctrine. iusticie. vite Ibidem. B.

Veritas quō sit acquirenda: defendenda: ꝓponenda. lec. lxxxv. D.

Veritas an sit sponsa formosa amabilis ꝛ fecunda. lec. x. L

Verter ꝛ vorter vtrum differant ꝛ quomodo lec. clvij. B.

Vespertiliones quare debiles oculos habēt. lec. xxvj. B.

Vestimenta sūt duplicia: quedam arma ꝛ vestes ꝛc. lec. cxxij. L.

Vestimentorum consideratio bona ꝛ vtilis. lec. cxxij. B.

Vigilādū est in omnib⁹ ad doctrinā sapiētie ꝛ xpi in euāgelio. lec. lxxxj. L.

Vigilāt multi sed non propter deum sed carnem. lec. lxxxij. A.

Vigilia an ꝓsequat natū in prima creatōe. an somn⁹. lec. lxxxviij. L. circa finem.

Vindicta triplex reperitur in scriptura. lec. clxxx. B.

Vindicta prima est faciēda. scōa cauenda. tertia vitanda. Ibidem.

Vini vsus an sit homini licit⁹. lec. xx. A.

Vinum tribus generibus hominum prohibitum est. lec. xx. B.

Vinū q̄re phibeat regib⁹ ꝗtū noceat ebrietas. lec. cxxj. D. ꝛ. lec. xx. ppe finē.

Virginitas accipit quandoq; pro virtute morali. lec. xxxviij. A. B.

Virginitas accipit multipliciter. Ibidē. B.

Virginitas plus est q̄ ptinentia. Ibidem.

Virginitatez declarãtes vel ostendentes ãt-
tuoz conclusiones. Ibidẽ.
Virginitas virtus quõ possit recuperi vel nõ
ibidem ante. L.
Virginitati debeť aureola. lec. xxxix. B.
Virginitas corpis tãtũ nõ reputabiť ẽtũ mẽ-
tis. lec. iiij. B.
Virtus quid sit describitur. lec. lxvj. L.
Virtutis gaudiũ quadruplicit gaudiuz mũdi
excedit. lec. lxvj. B.
Virtus facit duplicẽ paradisũ ibidẽ. D.
Virtuosa mens assimilať paradiso celesti i ẽt-
tuoz. Ibidem. D.
Virtutũ mgri paucivitioz totus mundus ple
nus. Ibidem in fine.
Virtutes theologice cõphenduť sub cardina-
libus. lec. cviij. B.
Virtutes cardinales quadrupliciter variant
fm Macrobiũ. Ibidẽ ante. B.
Virtutes mozales an sint connexe. ibidẽ. L. t
xxxviij. in fine.
Virtutes theologice que sint et ad quid vtiles
lec. iij. B.
Virtutes cardinales an maneant in patria. le
ctio. xiij. B.
Virtutis tria signa in opatione hũana. lectio.
lxvj. B.
Virtutẽ vnã habens quõ habeat omnes. lec.
xxxviij. in fine.
Virt⁹ dupliciter cozrũpiť in hoie. lec. xlix. A.
Virtutes sequũťartes quaz aliq̃ sũt pceptozie
alie seruitrices. lec. cviij. A.
Virtuosi fiunt hoies triplicit. lec. cxcviij.. B.
Ad virtuosevivendũ multe qualitates pferũt
lectio. clxxj. B.
Virtuosi nomen tria debz habere. lec. xvij. L.
Vita nra a tribus describitur. lec. xiij. L.
Vita mala vel vitiosa duo mala facit homi de.
xlviij. in principio.
Vitam nram virtuose regere põt quadruplex
consideratio. lec. xxvi. B. L.
Vita humana comparať reb⁹ trãsitoziis. lec.
xvj. L. et. lec. xviij. B.
Vita humana an sit denuo reparanda. lectio
xvj. B.
Vita xpiani hois est duplex actiua et contem-
platiua. lectio. lxi. B.
Vitã meritoziam in presenti faciunt quattuoz
lectio. iij. L.
Vite huius brcuitas consideranda est nobis.
lec. clxxi. B.
Vite premium quid sit et quomodo ad illud
veniemus. lec. clxviij. A.
Vite huius qualitas mutabilis consideratur
lec. clxxi. B.
Vocationes diuine quid sint et hũane excusa-
tiones. lec. cxliij. B. Et excusantium puniti
ones ibidem p ordinem.
Vocationes specialiozes tres sũt. lectõ. cxliij.
D. circa finem.
Voluptas carnalis est mala propter quattuoz
lec. xxi. B.
Voluptuositas impiozum notatur in tribus.
lec. xx. ante. A.
Voluptatis cincture sunt quattuoz quib⁹ põcin
gi debent filij dei. lec. xxiij. L.
Voztex t vertex quõ differãt. lec. clviij. B.
Votum quid sit apud iuristas. lec. clix. A.
Votũ quid fm magistrũ sniarũ. Ibidem.
Vox tube ante iudicium extremũ qualis erit.
lec. lvj. A.
Vox tube an sit resurrectionis effectus causa
lis. lec. lvj. D.
Vulnera xpi an post resurrectionem fuerant
vera. lec. v. ppe finem.
Vxoz quõ regenda sit. lec. xliij. L.
Vxoz secrete cozrigenda. Ibidem.
Vxoz diligenda cõplete. Ibidem.
Vxozis dilectio tripliciter sumitur per aposto
lum. Ibidem.
Vxozes bone ex tribus commẽdãť. Ibidẽ.
Vxozem ducere volens notet verba Hugõis
Ibidem. D.
Vxozum malarũ cõditiões. Ibidẽ vsq̃ i finẽ.
Vxoz quõ sit eligẽda discrete. tẽ. lectio. xliij.
A. B.
Vxozãd⁹ quattuoz solet facere. lectio. cxvj. A.
Vxozicidium non est grauius ãq̃ matricidiuz.
lec. xli. L.
V. lra triplicit accipiť. lec. cxciij. L.

Xps fuit adeo paru⁹ i vtero mris. q̃ nullus
vnq̃ puer fuit tã paruus. lec. lxxxviij. B.
Xps fuit speculum planum concauum conue
xum tẽ. lec. ci. D.
Xps nos quesiuit in terra in aere in inferno.
lec. lxxxij. B.
Xpus est dominus misericozdie propter tria.
lec. cxvij. B.
Xpus cur vocauit indoctos et antichristus vo
cabit doctos. lec. xcv. E.
Xps figurabať per serpentem eneuz multipli-
citer. lec. clxxvij. A.
Xps fecit nobis triplex argumentum demon-
stratiuum. lec. cix. L.
Xps exigit a nobis tria. coz manus. et aures.
lec. lxxv. A.
Xps pbat suos sicut pbanť nouicij in mona-
steriis in ẽncẽ. lec. xxxij. L.
Xps medicus pregustauit nobis amaram me
dicinam. lec. xxx. D.
Xps vt medicus priceps et iudex nos liberat.
lec. cxxviij. L.
Xps cõparať soli propter multas conuenien-
tias. lec. lx. A.
Xpum solem nostrum tria nobis subtrahunt.
Ibidem. B.

Tabula

Xps sol quomodo complet cursum suum. Ibidem. L.
Xpus habet arma arcus et sagittas: ad defendendū ꝛ diabol⁹ ad sagittādū. lec. lxv. A. B.
Xps fecit mirabilia sua in genere propter tria lec. clxxvij. A.
Xps fleuit ꝗter vt legit in euāge. le. lxxxix. B.
Xpus fuit lignum mozaluter propter duo. lec. clx. B.
Xps lignum plantatū in vtero virginis Marie. lec. clx. ibidē. L.
Xps lignū florzuit fronduit ꝛ fructū fecit. lec. clx. D. vsqꝫ in finē.
Xps veniens ad iudiciū quō erit armatus cū exercitu. lec. lxx. L.
Xps passus ē in omni suo sēsu vt solueret omnium sensuū delicta. lec. clxj. B.
Xpi passio est nr̄a redemptio preciosa dolozosa. ꝛc. lec. cxxxvj. B. L. D.
Xpi vulnera et cicatrices an post resurrectionem fuerint vere. lec. v. ppe finem.
Xpo venienti ad iudicium oia seruient contra reprobos. lec. lxxj. A.

Xelus accipit quinqꝫ modis. lec. vij. A
Zizania raro deest tribus seminibus sparsis in agro iuuentutis. lec. dv. B. et lec. xcij. D.
Zona quadruplici accingi debent viri ecclesiastici. lec. xxiij. L.
Zozoastres risit i sua natiuitate. le. lxxxix. B.

Sequuntur questiões

A Utrū abraam peccauerit dicendo vxozem suam: sozoꝛē suam eē. lec. cxxxvj. A.
Utrum acceptio psonarum sit peccatum. lec. lxxviij. A.
Utrum acceptio personarum sit dispensando cum nobilibus et non cum pauperibus. lec. lxxviij. L. D.
Utrū adam in statu innocentie rōnabilit fuit custoditus a deo. lec. cxxiij. B.
Utruꝫ in actu adulterij vir grauius peccet q̄ mulier. lec. xlv. L.
Utꝫ amicitia boni viri postmodū peruersi sit dissoluenda. lec. ccvj. B.
Utrū amicitia talis sit statim dissoluenda añ premeditationem. Ibidem.
Utrū amicū talem habere debeat tāq̄ alienuꝫ q̄ si nunq̄ fuisset amicus ibidem.
Utrū angelus exterminatoꝛ egypti fuerit bonus. lec. cc. B.
Utrum angeli boni puniant animas in purgatozio. Ibidem. B.
Utrū anime defunctozum habeant distincta loca. lec. xxx. B.
Utrū anima sit imoꝛtalis. lec. xliij. B.
Utrū possit pzobari ratione naturali aiam eē immoꝛtalem. Ibidem.
Utrū ars magica sit hominibus rōnabilit interdicta. lec. clxxxix. D.
Utrū beati post diem iudicij gaudebunt ō penis damnatoꝛ. lec. lxx. B.
Utꝫ bellū possit esse licitū xp̄iano. le. cxiij. B.
Utꝫ benedictio Jacob p Jsaac tenuit: ex q̄ nō intendit. lec. clxxiiij. B.
Utrū beneficia nō recognoscentes debeāt dici ingrati. lec. clxxxv. B.
Utrū characteres et figure habeāt aliquā potestatem vel vim. lec. clxxxix. in fine.
Utrum castrare liceat alicui seipsum ꝓpter cōtinentiam seruandā. lec. xxxix. B.
Utrum chartule verba sacra continentes sint licite poztande. lec. clix. in fine.
Utꝫ cōiugatus resuscitatus teneat iterato cōiūgi vxozi pristine. lec. xliij. A.
Utrū coꝛp⁹ primi hois fuisset incoꝛruptibile si ꝛē. lec. xxix. B.
Utrum coꝛpus glozioſum quattuoꝛ dotibus sit dotandū. lec. xxxiij. D.
Utrum damnati puniātur per coꝛpoꝛales tenebꝛas. lec. lxx. L.
Utrum dānati in inferno agant penitētiaꝫ de eo q̄ peccauerunt. lec. lxvij. L.
Utrum deus sit in qualibet creatura adoꝛād⁹ lectio. c. D.
Utrū de⁹ possit sine nauis subsidio homines saluare in maris periculo. lec. clx. A.
Utrū diuinatio ꝑ somnia sit licita. lec. ccj. B.
Utrū electoꝛes pzelatoꝛuꝫ teneant eligere meliozem. lec. cxix. B.
Utrū ꝑ electionē melius sit habere reges q̄ ꝑ successionem lec. cxix. B.
Utrū filius teneatur per omnia parentib⁹ obedire. lec. xlij. L.
Utrū filij ꝓpter defectū parentum licite patiātur damnum. lec. xlj. B.
Utrū foꝛnicatio simplex sit peccatum moꝛtale lec. xxj. B.
Utrū foꝛnicando vir plus peccet q̄ mulier. lectio. xlv. L.
Utrum homo adiutus gr̄a dei possit mereri ad condignum. lec. xxxv. B.
Utꝫ homo ex caritate plus teneatur diligere deum q̄ seipsum. lec. xix. B.
Utrū ignis coꝛpoꝛalis punit in inferno dānatos. lec. clxxxviij. A.
Utrū ignis purgatoꝛius inuoluat repꝛobos. lec. lxx. D.
Utrum imagines aliquas liceat xp̄ianis adoꝛare. lec. clvij. B.
Utrū imagines astrologice sint alicuius virtutis. lec. clix. L.
Utrum israelite fecerint furtum spoliantes egyptum. lec. cxxxiij. A.
Utrum iudei cognouerint chꝛistuꝫ esse deum lectio. xxvj. A.

Utrum in iudicio dei fiat aliqualis disceptatio vocalis. Lec. lvij. L.

Utrum iurandi frequentia sit peccatuz. Lec. clj. L. et lec. clxvij. B.

Utrum iusticia vtilior sit reipublice q̄z amicitia. Lec. ij. L.

Utrū iusticia originalis includat aliqd donuz supnaturale. Lec. xiij. L.

Utrum leges patrias liceat mutare p meliozibus. Lec. cxcviij. D.

Utr̄ liceat iudici innocentē cōdēnare propter allegata et pbata. lec. lxxviij. B.

Utrū mr̄imonial' act' sit x̄tuos'. Lec. xliij. L. Ibidem habētur sex conclusiones.

Utrum manna vnicuiq; sapuerit ad placituz Lec. clxxxij. A.

Utrum mēbris et sensibus corpis sit imputādum peccatum. lec. cxl. B.

Utrum moꝛs sit pena inflicta pro peccato primi parentis. Lec. xlvij. B.

Utrū miscōia dei tantum egeant pctōres.

Utrū Moyses t Helyas vere appuerint cum dño in trāsfiguratiōe. lec. v. B.

Utrum mundus purgandus sit per ignem. lec. lxxj. L.

Utrum negligentia quelibet sit peccatū mortale. lec. xxxvj. L.

Utrum nubes vel nebula per calorē solis aggrauatur. lec. xvj. A.

Utr̄ negligere famam homini sit virtuosum. lec. xvij. D.

Utrum obseruatio signoꝛ ad p̄cognoscēdos cuētus sit licita vel supsticiosa. lec. clix. B.

Utrum occidere liceat viro vxorē suā adulteram deprehensam. lec. xlj. L.

Utrum occidere liceat x̄piano paganum pervim. lec. lxv. L.

Utrum omnia subduntur gubernationi diuine. lec. ciiij. B.

Utrū oia de' disponat miscōiter. lec. ciiij. D.

Utr̄ oppimere iustū p potētiā sit licitū. lectio. xxij. B.

Utrum opera dei omnia misericoꝛdia t iusticia peragantur equaliter. lec. lij. B.

Utrum oratio sit potioꝛ inter ptes satiffactoꝛias. lec. ccij. D.

Utrum omne coꝛpus humanum sit incinerādum. lec. xv. A.

Utrū peccata p pniam deleta sint i iudicio generali reuelanda. lec. vij. B.

Utrum pena dānatoꝛ debeat dici coꝛporalis lectio. lxxij. B

Utr̄ penitēt' doloꝛ possit eē nimi'. lec. lviij. B

Utr̄ penitere possit mal' senex i articulo mortis vtiliter. lec. xlviij. B.

Utruz Petrus peccauerit pcutiendo seruum pontificis in hoꝛto. lec. lxv. E.

Et ibidē habet de Moyse q occidit egyptiū.

Utrū philosophi possint aliqualit' excusari de nō cognoscendo deū. lec. clvj. A.

Utr̄ ples sequi debeat cōditiōez pris in libertate t in seruitute. lec. cv. L.

Utr̄ ppbetie donū conferat' solis amicis dei. lectio. cij. B.

Utrum religiosis liceat intendere studijs litterarum. l. xcv. B.

Utrū religiosus resuscitatus tencatur ad suā religionem. lec. xliij. A.

Utrū religiosis liceat predicare verbum dei. lectio. xcv. circa finem.

Utrum resurrectio omniū generaliter sit futura. lec. xviij. A.

Utr̄ sacerdos plus peccet foznicādo q̄z vir adulterādo. lec. xlv. E.

Utr̄ sacerdos secularī foznicādo plus peccet q̄z religiosus nō sacerdos. lec. xlv. in fine.

Utrū saluti necessaria fuerint supnaturalia reuelanda. lec. xxviij. B.

Utr̄ sancti iudicabūt actiue. lec. xxxiij. L.

Utr̄ secretū sue fidei p̄missū sit reuelādū ad p̄ceptū sui iudicis. lec. xxiij. B.

Utruz senex malus possit fructuose penitere. lectio. xlviij. B.

Utrū signoꝛ obseruatio ad cognoscendū futura sit licita. lec. clix. B.

Utrū sol illūinet infra terrā. Et an planetas iferioꝛes. lec. ciij. B.

Utrum spūssanctus effugit omnem fictionem lectio. v. B.

Utr̄ stellaꝛ mot' habeat sciam. lect. xcviij. B.

Utr̄ spūssācti gr̄a necessario deē hoi. q̄z tū pōt se p̄paranti. lec. cxlv. L.

Utr̄ trāsfiguratio x̄pi sit vera vl' ficta. le. v. B.

Utrum veritas sit sponsa formosa t amabilis tē. lec. x. L.

Utr̄ vigilia cōseq̄t natū in p̄ma creatiōe an sōnus. lec. lxxxviij. L. circa finē.

Utrū vini vsus sit homi licit'. lec. xx. A.

Utr̄ x̄ginitas sit x̄t' moꝛalis. lec. xxxviij. A.

Utr̄ virginitati debeat aureola. lec. xxxix. B.

Utrum virtutes cardinales manebūt in patria. lec. xiij. B.

Utr̄ p̄ter virtutes moꝛales acq̄sitas necesse sit ponere theologicas. lec. lij. B.

Utr̄ vita hūana sit ōnuo p̄parāda. le. xvj. B.

Utruz in iudicio finali erit aliqua disceptatio vocalis lec. lvj. L.

Utrum voꝛ tubae erit causa resurrectōis coꝛpoꝛum. lec. lvj. D.

Utr̄ vulnera x̄pi t cicatrices post resurrectionē fuerunt vere. lec. v. ppe finem.

Utrū x̄ps oꝛauit p oībus iudeis in cruce. lec. xxvj. A.

Utr̄ x̄ps fuerit violēt' occis'. lec. xxvij. B.

Utr̄ i x̄po fuerit nc̄itas moriēdi. l. lxxxvij. L.

Explicīūt questiones.

Opus preclarissimū eximij domini magistri Roberti holkot sacre theologie moralissimi atq; doctissimi professoris ordinis fratrū predicatorū sup sapiam salomonis quā philo disertissimus collegit. Cōtinēs postillā accurate ac sūma enucleatiōe elaboratā: Cū singularibus questiōibus ad oēm materiā: taz scholasticā atq; disputabilē: q; ad populum p̄dicabilē vtilissimis Atq; solennes: nō modo diuinarū litterarū: verū t philosophorū atq; famosorum poetarū ad easdem materias cōgruenter applicatas: allegationes.

A Dominꝰ petra mea t robur meuz. ij. Regl. xxij. Artes t scię hūanis studijs adinuentę p occasionez quadruplicem. materiā gl̄ię sibi sumūt. Artes nāq; q̄daz glorioſe videnť ex auctoꝝ impiali nobilitate. quedā ex p̄ncipioꝝ naturali subtilitate. quedā ex occultoꝝ materiali difficultate. quedam ex officioꝝ generali vtilitate. Prime aūt sunt artes ciuiles siue politice. Secūde sūt artes pueriles t mathematice. Tertie sūt artes subtiles t physice. Quarte sūt artes seruiles t mechanice. ¶ Sed sacre scripture subtilitas hoibus inspirata diuinitus. p cuiusdā p̄rogatiuę p̄uilegiū singulare: quattuoꝝ istas causas honoris t gl̄ię sibi vendicat merito sup oēs. vtpote cuius auctore nihil sublimiꝰ: q; dñs. Cuius te nore nihil solidiꝰ q; petra. Cuius vigore nihil potētius: q; robur. Cuiꝰ valore nihil locupletius: q; mea t meū. vt sic soli sacre scripture cōueniat merito dicere verba thematis p̄assumpti. ¶ Dñs petra mea t robur meū. In quibꝰ quo ad quattuoꝝ eiꝰ causas: efficientē t materialē: formalē t finalē. quattuoꝝ dignificāt eaz t extollunt: vicz. Adunimētū maiestatis. fūdamentū firmitatis. cōplemētū potestatis t emolimentū p̄p̄rietatis. Primū magnificat. Secūz ratificat. Tertiū fortificat. Et quartuz dignificat. Adunimētū maiestatis quo ad cām efficientē notať cū p̄mittit: dñs. De quo p̄s. Vox dñi sup aquas: deus maiestatis intonuit dñs sup aquas multas. Fundamentū firmitatis q̄ ad materiam subiacentē notať in petra. Eccl̄j. xxvi. Fundaměta eterna supza petrā solidam t mandata dei in corde mulieris sancte. id est militantis ecclesie fm glo. Cōplemētū potestatis quo ad formā relucentez importat robur: vt de ea digne verificeť illud Esa. xl. Dat lasso virtutē. t his qui nō sunt fortitudinē t robur multiplicat. Emolimētū p̄p̄rietatis: quo ad finem cōsequētem designatur in duplici p̄noię possessiuo mea t meum: vt digne dicat illud Deutero. xxxij. Cōcrescat vt pluuia doctrina mea. fluat vt ros eloquiū meum. Dñs inq; petra mea t robur meū. Circa primū ē aduertendū q; auctoꝝ egregiꝰ huiꝰ sacratissime facultatis ipis auditoꝝbꝰ quattuoꝝ dispositōes virtuōsas requirit. scz intentiōis simplicitatē. estimationis humilitatē. cōmunicationis liberalitatem. t opationis cōformitatē. Primo dicō: requirit intentionis simplicitatem. Juxta illud Sap̄. i. Sentite d̄ dño in bonitate: t in simplicitate cordis q̄rite illū. Haz sicut nemo potest duobꝰ dñis seruire. Aut enī vnuz odio habebit: t alterū diliget. Aut vnū sustinebit t alterū cōtemnet. Matth. vi. Ita nemo p̄t distinctis facultatibꝰ vtiliter applicari. Et iō sicut dz Matth. iiij. Dñm deū tuū adorabis t illi soli seruies: eius scripturis totaliter intendendō. Secundō requirit spiritussanctus in auditore scripture: estimationis humilitatē. vt siue doctoꝝ siue discipulus humiliter sentiat de seip̄o Juxta principalis magistri exēplū. Joh. xiij. Vos vocatis me magister t dñe. t bñ dicitis: sū etenī. si ego laui vestros pedes dñs t mgr: t vos debetis alter alteriꝰ lauare pedes. Exēplū enī dedit magr nr̄ in seip̄o rep̄mēs inflati onē: t ad alios indignationē: eo q; scia inflat si charitas nō assistat. Et in multa sapia sit multa indignatio Eccs. j. De ista materia loquit Bersi. sup casi. sermone. xli. Et dicit sic. Vle q; bñ de deo t assentire t eloq; acceperūt: si q̄stuz estimauerūt pietatē: si q̄uertāt ad inanē gl̄iaz q̄d ad lucrū dei acceperūt erogandū: si alta sapientes hūilibus nō p̄sentiāt. Paueant illud q̄d in ꝓpheta legit dicēte dño. Dedi eis aurū meū t argentū: ipsi aūt de argento meo t auro meo opati sunt Baal. hec Bersi. Tertio requirit auctor scripture sacre in auditore ipius cōicatōnis liberalitatē: vt q̄d sine fictione didicit: sine inuidia cōicet. Sap̄. vij. Sicut enī dicit Seneca. Sapia ē nobilis ai possessio. auarū dedignās possessorē: q̄ cū sit distributa recipit incremētū seu augmētū. Et Aug⁹. de doctrina xp̄iana. ca. v. Dis res q̄ dādo nō deficit dū habeť t nō dať. nōdū habeť quō hīda sit. Est enī officiū sapiētis rudiores instruere: t minus informatos curialit̄ supportare. Juxta illud Esa. l. Dñs dedit mihi linguā eruditaz: vt scią sustētare illū q̄ lapsus ē vbo. Quarto requirit opationis cōformitatē. Nō enī decet subtiliter sape t seruiliť viuere. q; Prouer. ix. Principiū sapie timor dñi: t scia scōz prudētia. Prudētia enī ē recta rō agibiliū: sicut dicit Aristo. vj. ethico. Sicut enī auctor sacre pagine deus sciaz dñs ē. Ita sacra scriptura olim facultatū dña dici dz: t non illa vana metaphisica. quā deā sciaz t dñaz. Arist. vocat seu estimat. p̄mo metaph̄. ca. iij. Istius enī domine ministeriꝰ

reuerēdis.artes ꝛ scie liberales tenenk̄ intendere sicut oculi ancille in manibus dñe sue. qz sicut dicit glo. quedā iterlinea. Leuit. ij. Oēs artes pḥice eo fine distinguūtur vt p eas qua si quodā nouo instrumēto theologia sacratissima ꝓferak̄. De ista dña theologia figuratiue scribit Hester. xv. q assumpsit duas famulas ꝛ sup vnā q̄dem initebak̄ q̄si pre delicijs et nimia teneritate corp⁹ suū ferre nō sustinēs: altera autē famularū sequebak̄ dñam: defluentia in humū indumenta sustētas. Horaliter prima istaꝝ famulaꝝ ē sapia pḥorum. Secūda ē lex pōtificū ꝛ impatoꝝ. Sup primā sacra theologia cū sit sibīpsi sufficiēs ꝛ robusta. pre delicijs tñ sibi videt se inniti quasi dictis ꝛ modis eoꝝ loquēdo. opponendo. rñdendo. pbando. ꝛ reprobando. nō p necessitate. ß pdelicijs vtik̄ sic̄ placet. Scōa vero. s. lex pontificū ꝛ impatorū dñam sequi dz ꝛ ei⁹ indumēta in terrā defluēntia. i. iura de decimis ꝛ oblationib⁹ ꝛ alijs temporalib⁹ quib⁹ ad tps inuestik̄ ecclia sustentare. Et signanter dicik̄ q ista famula dñam seq̄batur. nimis enī piculosum ē ꝛ incōueniēs et absurdū: q cū sua dña pari passu icedat. q ipa de fidei articulis. de ecclie sacramētis. de visione btoꝝ vel pondere peccatoꝝ determinet. iuxta verba legū in terrenis negocijs vsitata: b enī catholicos in scismaticos ꝛ infideles. ꝛ doctores in adulatores cōuertit: sicut recenk̄ vobis occurrit: ꝛ nuper experimento vidistis. Hec enī facultas ē illa ancilla Agar. de q̄ scribit in figura Heſi. xvj. q cōcepisse se videns contempsit dñaz suā: ꝛ afflicta dñaz suā fugit: fugiēs sub his verbis ab angelo reuocak̄. Reuertere ad dñam tuā ꝛ hūiliare sub manib⁹ ei⁹. Leges enī ꝛ canones istis tribus mirabilit̄ fecūdc cōcipiunt diuitias ꝛ pariunt dignitates. Et ideo sacra scriptura q̄ ē oīm sciarum dña derelicta est: et ad illas ꝓfluit quasi tota multitudo scholariū. his dieb⁹ et flebilis adimplek̄ lamētatio Hiere. Treno. j. Facta ē quasi vidua dña gentiū. Hec est etiā cā q̄re nō solū illa: imo ancilla sua prima pḥia vicz a pauc̄ respectiue modernis tpib⁹ frequētatur: Sicut plāgit Ouidius de vetula. li. j. sic dicēs. Oēs declinant ad eaz q̄ lucra ministrat. Vltq̄ sciāt discūt pauci. plures vt abūdent. Sic te pstituūt o xp̄go sctā: sic te venalē faciunt castis amplexib⁹ aptam. Nō te ꝓpter te q̄rentes: sed lucra per te. Vitariq̄ volunt poti⁹ q̄s philosophari. Et infra sic. Ex iliū patik̄: ꝛ philo pecunia regnat: Sz caueant sibi ne dñam hanc contēnant: qz ad eaz optet oēs finaliter reuerti: ꝛ sub manib⁹ ipius humiliari si tñ velint saluari. Nō enī de legib⁹ illis. sed de ista sola dicik̄ p ps̄. Beatus hō quez tu erudieris domine: ꝛ de lege tua docueris cū. Sic ergo declaratū ē munimētū maiestatis sacre scripture sciaꝝ dñe: qō ē pncipiū pncipale ī themate lectōis. Secūdū q̄ scripturā sacram cōmēdat in verbis istis: ē fundamētū firmitatis quo ad materiā subiacentē: cū dicik̄ petra. Hec est enī petra aquosa ad potandū. Petra mellosa ad cibandū. Petra olei pfozata ad lenimentū penitentiuz. Petra scandali destinata ad detrimētū discredentiuz. Primo dico q̄ sacra scriptura est petra aq̄sa ad potandū. De qua. j. Cozinth. x. Bibebāt aūt oēs de spirituali cōsequente eos petra. Et Sap. xj. Sitierunt ꝛ inuocauerūt te dñe ꝛ data ē illis aq̄ de petra altissima. Est enī petra altissima ꝓpter ei⁹ sublimitatē. dulcissima: ꝓpter ei⁹ suauitatē. durissima ꝓpter ei⁹ difficultatē. vt merito possit dicere illud Isa. l. Posui faciē meaz vt petrā durissimā. ꝛ scio q̄m nō cōfundar. Faciē. i. noticiā sensuū diuersoꝝ. In facie enī naturaliter patent sensus: ꝛ scio q̄m nō cōfundar. Licet enīz hereses sp manebūt in mūdo vsq̄ ad finē mūdi: sicut dicit quedam glosa. Esa. vij. Contra eos tñ sp erūt q̄dā spūales doctores in ecclesia sicut dicit alia glo. Exo. xxvj. Et iō signanter dicit scriptura. Scio q̄m nō cōfundar. Nec mirū Edificata ē enī supza firmaz petrā. De qua. j. Cozinth. x. Petra aūt erat xp̄s. cui null⁹ hereticus nec pḥs cōparatur: sicut in ps̄. Absozpti sūt iuncti petre iudices eoꝝ. Glo. Judices eozum sunt potentes: ꝛ doctozes q̄ de mozib⁹ iudicabūt. Plato Pythagozas ꝛ Aristo. absozpti sūt petre iuncti. i. cōpati xp̄o. p se videnk̄ aliquid dicere: ß iunge ꝛ cōpa eos xp̄o ꝛ nihil sūt. moztui iacent: stulta ē sapia eoꝝ. hec glo. Secūdo ista petra ē mellosa ad cibandū. de q̄ ps̄. Libauit eos ex adipe fru. ꝛ de pe. melle satura. eos Unde Hugo ō didascolon. li. iij. ca. iij. Quia eloquia aptissime fauo cōparāk̄: q̄ etiā propter simplicitatē sermonis arida apparēt exterius. ꝛ intus dulcedie plena sūt. Sicut enī lac fm medicos melius nutrit si sugak̄. Ita mel sacre scripture si sugak̄ per studiū ꝛ deuotiōez multo meli⁹ nutrit q̄s si p bz:uē auditionē faciliter capiak̄. Et iō de deuoto theologo dicitur Deutero. xxxij. Constituit eū sup excelsā terrā vt comederet fruct⁹ agroꝝ vt sugeret mel de petra. Cōuenient aūt sacre scripture difficultati dulcis ꝛ vtilis suauitas est annexa. qz fm Horatiū in poetria sua: ꝛ ē ad ꝓpositū. Qui ē tulit punctū q̄ miscuit vtile dulci. Hoc tulit. id est poeta q̄ in libro suo approbatione ꝛ fauoꝛe habuit oīm romanoꝝ. Popul⁹ enī roman⁹ i q̄n q̄s ordines erat distinct⁹. Erant enī pfes ꝓscripti. senatozes. ordiarij. eqtes. plebs. Si ergo poeta quicūq̄ op⁹ nobile edidisset cozam pl'o publice legebak̄. si generalit̄ placuit: vnusq̄sq̄ ordo vnū punctū apposuit in fine scripti: ꝛ tūc carmē illud deinceps autēti⁹ habebak̄. ꝛ ideo docet Horati⁹ q̄ qui vult op⁹ suū oībus placere: videat q̄ op⁹ suū habeat illa duo. s. q̄ sit de

lectabile ⁊ vtile: qz oē tulit punctū qui miscuit vtile dulci. hoc aūt maxime facit sacra scriptura. Unde Aug⁹. de vera inocētia. ca. lxvj. Bone inquit in scripturis sanctis mysteriorū profunditates que ob hoc tegunt ne vilescāt. ob hoc querunt vt exerceant. ob hoc aperiuntur vt pateāt. Est igitur hec sacra scriptura petra mellosa ad cibandū. Tertio sacra scriptura est petra olei perforata ad lenimētū penitētiū. de qua Job. xxix. Petra fūdebat mihi riuos olei Perforatur autē per acutas ⁊ subtiles exposi tiones: vt aia deuota intrinsec⁹ introgressa in xp̄i amplexibus delectet cū sponsa. de q̄ Cañ. ij. Colūba mea in foraminib⁹ petre. Hec sunt foramina domūcule siue case: in quibus iuxta cognois mei cōsensum cōuersari debeo. sicut eni nomē a roboze deriuatū. ita cognomē habeo a foramine case datū. Et iō sicut nomē meum Robert⁹ in roboze: ita Holkot cognomē intueor in foramie petre. Igit sacre scripture foramē ingressus rogabo cum Moyse. Exo. xxxiij. Ostende mihi gloriā tuā. Et ipse dignabit mihi respondere. Tu inueniſti gratiā coram me. ⁊ temetipsū noui ex noie. ego ostēdā omne bonum tibi. Ecce ē locus apud me ⁊ stabis supra petram. Cumq̄ transibit gloria mea ponā te in foramine petre ⁊ protegam te dextera mea. ¶ Quarto sacra scriptura ē petra scāda li destinata ad detrimentū discredētiū. de qua j. Pet. ij. Nō credentib⁹ autē lapis quē reprobauerūt edificantes. hic factus est in caput anguli: ⁊ lapis offensionis. ⁊ petra scandali: his qui offendūt verbo. nec credūt in quo ⁊ positi sūt. ¶ Tertiū q̄ sacrā scripturā p̄cipaliter cōmendat ē cōplemētū ptātis quo ad formā relucentē: qz robur. Robur nanq̄ sciaz̄ secularium nō excedit ptātem rōnis humane. ꝑ certe robur sacratissime theologie ē prime veritatis auctoritas. que cuiuslibet ingenij vim excedit. Et ideo hec vnūquēq̄ theologū cōsolat ⁊ admonet dicens illud Deutero. xxxj. Cōfortare ⁊ esto robustus: Quasi diceret. Esto robustus ad expugnandū: ad supportanduz: ad alleuiandū ⁊ tolerandū. Ad expugnandū errores ⁊ vitia. Ad supportādū honores ⁊ officia Ad alleuiandū dolores ⁊ supplicia. Ad tolerādum terrores pro iusticia. Primo tenetur doctor catholic⁹ realiter ē robust⁹ ad expugnandum errores ⁊ vitia iuxta zelū sanctoz patruz qui nos in ecclesia p̄cesserūt: Talis fuit Helias sicut. iiij. Regl. patet. qui robustus dñator interp̄tatur. Talis fuit Dauid. sicut. ij. Regl. p̄z qui manu fortis interp̄tat. Talis fuit Boos de quo Ruth. iiij. qui similiter interp̄tat robustus. Talis fuit Oza qui arcam declinantem manu voluit erexisse. ij. Regl. vj. qui similit interp̄tatur robustus. Et multi alij de quib⁹ verificat illud. Judic. xx. Oēs robustissimi pugnatores ¶ Scdo tenet ē robustus ad supportandū honores ⁊ officia: vt sit quasi columna ad supportandū ecclesiā militantē. In cuius figuram salomon i porticu templi dei duas columnas collocauit: quarū vnam vocauit Jachin qd ē firmitas: ⁊ alterā boos qd sonat robur vel in roboze. iij. Regl. vij. Porticus templi dei. id ē celi. est ecclesia militans cui⁹ gloria creatur ⁊ crescit si eius honores ⁊ onera deferant sapientibus ⁊ robustis: iuxta illud Prouer. xj. A mulier gratiosa. id ē militans ecclesia inuenit gliam: ⁊ robusti habebūt diuitias. qz sic scribit Prouer. xxiij. Vir sapiēs fortis: ⁊ vir doct⁹ robust⁹ ⁊ validus. Tertio tenet doctor catholic⁹ ee robustus ad alleuiandū dolores ⁊ supplicia que interdū iniuste innocētib⁹ inferunt. Juxta illud Esa. xxxv. Confortate manus dissolutas ⁊ genua debilia roborate: vt sibi merito dici possit. illud Job. iiij. Ecce docuisti plurimos ⁊ man⁹ lassas roborasti. vacillātes cōfirmauerūt sermones tui: ⁊ genua debilia cōfortasti. Quarto tenet theologus ee robustus ad tolerandū terrores p iusticia ⁊ veritate sane doctrine: qz ꝑm Gregl. xxvj. moral. ca. xxix. exponēs illud Job. xxxvj. Pro robustis populi ascendant. Robusti sunt illi qui p veritate quā detinēt: despici ñ timescūt. Robusti sunt illi qui ad vincendū huius mundi desideria cōualescūt: sed p robustis populi tunc ascendūt si per negligentiā agit vt doctorum ⁊ fortiū loca indocti ac debiles sortiantur. hec Greg⁹. De talibus nāq̄ verificat illud Hiere. ij. Deuoratū ē robur eoz̄. facti sunt quasi mulieres. Nō sic viri theologi quib⁹ p veritate defendēda districte dicit Josue. x. Nolite timere nec paueatis. confortamini ⁊ estote robusti ¶ Quartū ⁊ vltimū qd sacrā scripturā extollit est emolimētū p̄phetatis q̄ ad finē cōsequētem: qd notat cū dicitur: mea ⁊ meū. Cū enim sit sciaz̄ dña: sicut supius ē ꝓbatū. iuste sibi cōuenit p̄noibus istis vti. Ipsa eni ē q̄ singulariter dicit. Prouer. viij. A Deū ē cōsiliū ⁊ mea est eq̄tas: mea est prudētia. mea ē fortitudo. Ubi q̄ttuor sibi appropriat virtutes insignes. Cōsilū discernendo. equitatē exequēdo. prudētiā in p̄cauendis: ⁊ fortitudinē in sustinendis. Ut aūt p studium sacre scripture has virtutes diuinit⁹ p̄sequamur. dicā iā in fine lectionis illud qd scribit Cassiodor⁹ li. suo institutionum diuinaz̄ lr̄az̄. ca. vltō. Presta dñe legentib⁹ p̄fectū: legē tuā q̄rentibus: remissionē omniuz peccatorū. vt qui desiderio magno ad lumen scripturaz̄ tuaz̄ puenire cupim⁹: nullis peccatis caligantib⁹ obscuremur: ⁊ trahe nos ad te virtute omnipotentie tue ⁊ nō relinquas sua voluntate vagari quos p̄cioso sanguine redemisti. Qd nobis concedaz̄. ⁊c.

¶ Lectio I

Diligite iusticiam

Do qui iudicatis terrā. ¶ Circa libz̄um istū qui liber sapientie nūcupaꝟ sūt in pr̄incipio tria notanda. ¶ Primū ē de ei⁹ nomine. Secūdū de ei⁹ auctoꝛe. Tertiū de ei⁹ fine. ¶ Circa nomē hui⁹ libz̄i dico q̄ iste ē titul⁹ sapia. Et ē sciendū q̄ tripl̄r accipiꝟ a diuersis. Nā primo apud pipatenticos dicit vna virtus intellectualis ꝛ speculatiua inter oēs virtutes intellectuales nobilissima. Et sic de ea tractat Aristo. vj. ethi. ca. vj. Et. j. metaph̄. ca. v. vbi descriptionē sapiētis inuestigat talē. Sapiēs ē q̄ scit oia ꝛ difficilia ꝓpter certitudinē ꝛ cām: ipsum scire ꝓpt̄ se q̄rens. et alios ordinans ꝛ psuadēs. Etiā ibidē dicit q̄ sapiens debeat nō solū scire p causas ꝫ etiā per altissimas causas hoc aūt nomē sapiēs in latino. sophos in greco interp̄taꝟ. Ulī antiq̄tus ante tp̄a pythagore oēs qui se studio sapie manciparunt. sophi dicebanꝟ. tandē pythagoras ille famosus qui tante fuit auctoꝛitatis in populo q̄ de ei⁹ snia nulli licuit disputare indicās q̄ p̄sumptuosuz eēt sic vocari: cū interrogaret quid se p̄fiteret: nō sapientē ꝫ philosophū. id ē amatoꝛē sapiē tie se vocauit: eo q̄ se sapientē p̄fiteri arrogan tissimū videbaꝟ: sicut dicit Aug⁹. viij. de ciui. dei. ca. ij. Ex quo ꝓz q̄ auctoꝛ hui⁹ libz̄i philo sophus dici p̄t. Scō apud thēologos accipitur sapia p dono supnaturali siue infuso p qō homo noticiā hz diuinoꝝ ꝛ humanoꝝ ex i spiratione speciali. vel ex quadā vicinitate gratiosa ad deū: sicut dicit Dion⁹. c. v. de diuinis noib⁹. q̄ hierotheus patiēdo diuina didicit Sicut aūt sapia acq̄sita q̄ vocaꝟ naturalis pfectioꝛ ē scia: ꝛ intellectū etiā p̄incipioꝛū cōphendit: sicut ꝓz. vj. Ethi. Quia hec sola cōtra negantes p̄incipia arguit. sicut. iiij. metaph̄. ꝺz Ita hoc donū fidē p̄supp̄oit ꝛ defendit. de hac sapia dicitur Esa. xj. Requiescet sup euz spūs dñi: spūs sapientie. Tertio mō accipiꝟ sapientia apud stoycos: ꝛ morales philosophos: sic fuerūt Socrates Seneca ꝛ Boeti⁹. qui nihil aliud vocāt sapiam q̄z collectionē virtutū intellectualiū ꝛ moraliū. Et illo modo sapiēs ē idē q̄ perfecte virtuosus. Unde de sapiente sic accepto dicit Seneca in libꝛo quodā qui intitulatur de tranquillitate animi: q̄ in sapientē non cadit iniuria: in quo libꝛo ꝓbat q̄ sapiēs non potest offendi. ꝛ q̄ sapientis anim⁹ sp̄ē in tranq̄llitate. ꝛ q̄ coꝛ sapiētis ē sicut adamas. ꝛ multa talia de quib⁹ alias erit sermo. Sic etiā loq̄tur Lactanti⁹. li. iiij. Virtus cū scia coniuncta ē sapia. Naturā enī hois de⁹ hanc cē voluit vt duaꝝ rez cupid⁹ ꝛ apetens eēt: sapie scz ꝛ religionis. ꝛ hoies iō fallunꝟ. q̄z aut religionē suscipiunt omissa sapi. aaut sapie soli studē religione omissa: cū alterū sine altero cē nō possit Et sic mihi videꝟ q̄ accipit sapiam auctoꝛ hui⁹ libz̄i. Cui⁹ rō est: q̄z nomē libz̄i cōiter accipiꝟ a materia de qua tractaꝟ. Nā in ꝫ libꝛo nō tractatur p̄cipue nec p̄incipaliꝟ de aliqua vtute intellectuali vel morali sed ō omni virtute. Et iō nomē sapie nō hic ponit ꝓ dono supnaturali nec ꝓ virtute intellectuali. ꝫ ꝓ summa vtutuz totali. Ob aūt dicit hiero. in ꝓlogo q̄ ꝓinde liber sapie noīatur: q̄z in eo xp̄i aduent⁹ ꝛ eius passio euidenter exp̄imit: que ē sapia dei patris videt cē quedā aptatio modalis vel cōgruentia: magis q̄z denoīatio litteralis. ¶ Secundo sciendū de huius libz̄i auctoꝛe. Sūt enī apud sanctos varie opiniones q̄s auctoꝛ fuerit huius libz̄i. Uidet enī hiero. dicere q̄ philo q̄dā iude⁹ in lingua greca disertissimus: libꝛū istuz qui sapientia inscribit ex multis sententijs editis a salomone cōpilauit. Unde philonis hūc libꝛū dicit cē non salomonis: nec haberi apud hebꝛeos nec inter scripturas sacras cōputari debere. Sz ꝓtra istā snīam sunt euidētia argumenta. Primo q̄ in. iiij. li. ecclesiastice histo. dicitur sic, Egesippus ꝛ Erene⁹ oīm antiquoruz chorus libꝛū q̄ intitulaꝟ sapiētia salomonis cē dixerūt. Itē Matth̄. xxvij. glo. predictū erat in libꝛo sapie. Ahorte turpissima cōdēnemus eū. q̄ ante passionē xp̄i fuit liber edit⁹. Nō igit̄ a philone qui flouit tpe apl̄oꝝ. Itē libz̄i philonis enūsdē in ecclesiasticis historijs numeranꝟ vbi nō ponit liber iste. Itē infra. ca. ix. dicitur sic. Tu elegisti me regē populo tuo. ꝛ iudicem filioꝝ tuoꝝ. qō philoni nō conuenit qui fuit iudeus alexandrinus in egipto ꝺm hiero. li. de hebꝛaicis noib⁹. Itē Ambꝛo. i li. sup tres questiones salomonis dicit. Sapientissim⁹ omnium hominū salomon ꝓpheta: tria ꝓposuit impossibilia. Et infra sic ipe in libꝛo sapientie sue se dīm oipotētē deprecatū fuisse cōmemorat dicens. Da mihi dñe sediū tuarū assistricez sapientiā. ergo vult q̄ salomon sit auctoꝛ huius libz̄i. Itē beatus Augustinus fuit aliqñ istius opinionis q̄ Iesus filius sirach fecit libꝛū sapiētie: sicut ꝛ ecclesiasticū. Dicit nāq̄z sic. Illi duo libz̄i. vnus qui sapia, alius q̄ ecclesiastic⁹ inscribitur: de quadā similitudine salomonis cē dicūtur. Nam Iesus fili⁹ sirach eos conscripsisse cōstantissime ꝓhibeꝟ. hanc aūt snīam retractauit Augustin⁹. ij. retractationū. ca. iij. sub his ꝛbis. De auctoꝛe libz̄i quē plures vocāt sapiētiam salomonis: q̄ ꝛ ipm sicut ecclesiasticū Iesus filius sirach scripsit nec ita constare sicut a me dictū ē postea didici. Et iō ꝓbabili⁹ cōperi nō esse hunc ei⁹ auctoꝛē. Ex quib⁹ videt q̄ beatus Augustin⁹ dubitauerit quis fuerit auctoꝛ hui⁹ libz̄i: vel q̄ senserit salomonē fuisse huius auctoꝛem. Itē feria quarta in hebdomada pēthecosten legitur i missa. Dixit salomon filijs

israel. Diligite iusticiā qui iudicatis terrā. Cō stat q ecclesia nec dubium nec falsum asserere vult in missa. ¶ Propter istas septē rationes tenendas apparet q salomon fuit auctor istius libri principalis. ¶ Possibile ē aūt q iudeus ille philo qui multū fuit peritus in lingua greca. librū salomonis vel libri sententias quōcunq cōtentas in greco ediderit: z q de greco translatus sit liber suus in latinū: z pro tanto ipsi⁹ auctor dicat. ¶ Quantū aūt ad hiero. verum ē q nō asserit librū istum philonis fuisse: sed dicit q iudei librū istū cuiusdā philonis fuisse affirmant. Vñ Rabanus in glo. sup principiuz istius libri. male hoc imponit hiero. q hiero nymus nō asserit sed recitatiue scribit. ¶ Nō aut ē inter sacras scripturas debeat numerari: ex presse dicit Aug⁹. de doctrina xpiana. vbi pri⁹ ōcs libros canonis z biblie cōsequent enumerās: de Sapia z Ecclesiastico sic dic. Qui qm̄ i auctoritatē recipi meruerūt. inter pphēticos ēnī enumerandi sunt. Ex istis ptz q iste liber inter scripturas canonicas apud ecclesiā computat. Et q eius auctor salomon fuisse dicendus est. Licet a iudeis oppositū sentiat. Unde Damascenus. iiij. li. fnia xp suaruz. ca. ix. vbi libros sacre scripture enumerat dicit sic. Panaretos. hoc ē liber sapie salomonis. z sapiētia iesu. i. ecclesiasticus. virtuosi quidē z boni sz nō numerant neq iacebūt in arca. hec ille. Et iō licet apud iudeos nō numerant. apud fideles tñ magne auctoritatis habent. ¶ Patet g primo de hui⁹ libri noīe. Secūdo de hui⁹ libri auctore. Tertio restat videre de huius libri fine. Ubi sciendū q finis sapie q̄ in hoc libro traditur ē hoiem disponere z dignificare specialit q̄ ad tria. Primo ad gubernandū ciuilē cōitatē ¶ Principiū ēnī leges cōdendi z humanā policiam statuendi: fuit sapientia p eloquētiā ordinata. sicut narrat Tullius in prologo rhetorice ita dicēs. Fuit quondā tēpus cū i agris homines pasti bestiaq more vagabant sibi: z victu ferino vitā ppagabant: nec rōne animi q̄c q̄ sed pleraq viribus corpis administrabant nedū diuine religionis. nō humani officij rō colebat. nemo nuptias legitimas viderat. nō certos quisq̄ cōspexerat liberos. nō ius equabile q̄d vtilitatis haberet acceperat. Ita propt errorē atq iscitiā. ceca atq temeraria dñatrix cupiditas: ad se explendā viribus corpis abutebat pniciosissimis satellitib⁹. ¶ Quo tpe inqt Tulli⁹. vir q̄dā magn⁹ z sapiēs cognouit que materia eēt. z quātas opportunitaad maximas res animis inesset hominum: si quis eā posset elicere z pcipere: o meliorē reddere. q̄ dispersos hoies in agros z in terris siluestrib⁹ abditos: rōne quadā cōpulit. z ad vnū locū pgregauit. z eos in vnāq̄q rem reducēs vtilem et honestā. Primū propter insolentiā reclamantes. Deinde ppter rationē z orationē studiosius audientes ex feris z imanibus mites redidit z māsuetos: z hoc quidē nō tacita videt nec inops dicendi sapientia pficere potuisse. ℔ ille. ℔ hoc idē poete signare volebāt qui fabulā de orpheo fecerūt. qui taz subtilis extitit cithara redus q flumina stare. silluas recurrere coegit ceruā piunxit leoni. z leporē cani. z in infernalibus furiis causauit pietatē. sicut recitat Boetius. iij. de cōso. Orpheus in rei veritate sapientes designat: quoz ē hoies vitiosos z a se inuicē per passiones varias discordātes i vnam ciuilitatē recolligere: z eos p leges z rōnes sapientie castigare. ppter qō signant orpheū. Sap. vj. Si delectamini in sedibus z sceptris o reges populi diligite sapiam: vt in ppetuū regnetis. ℣ius. ¶ Regna beata forent si vel cōtingeret eē ¶ Vbi reges vel reges pbari. Boetius in de cōsola. li. j. psa. iij. At qui tu hanc sniam platonis ore sanxisti. Beatas fore respublicas si eas vel studiosi sapiētie regerēt vel eaz rectores studere sapie cōtigisset: tu eiusdem viri ore hanc sapientibus capessunde rei publice causam eē necessariā monuisti. ne improbis flagitiosisq̄ ciuibus vrbiū relicta gubernacula. pestem bonis ac pernicie iferrēt. Secūdo conuenit huic scie hoiz disponere ac dignificare ad expugnandū hostilē aduersitatē. Eccs. ix. Ciuitas pua z pauci in ea viri: venit cōtra eā rex magnus z vallauit eā extruxitq̄ munitiones p gyrū: z facta ē obsidio. inuent⁹ ē in ea vir sapiens z paup: z liberauit ciuitatē p sapiam suaz. Et q in antiqs ē sapia. Job. xij. z annoz multitudo docet sapiam. Job. xxxij. Iō Alexander magnus nullū in exercitu suo ducē habuit nisi sexagenariū. vt magis senatores q̄ milites videret. Sciuit enī q quātūcūq hō sit fortis virib⁹ z honest⁹ corpe: si sapia careat nihil valet p rege vel duce. Vñ fm Arist. Sapiētis ē regere z ordinare: sed fortium ē obseruare z ministrare. Et hoc ē qō 3r Sap. vj. Melioz ē sapia q̄ vires z vir prudēs magis q̄ vir fortis. ¶ Tertio puenit huic scie hoiem disponere et dignificare ad castigandū puerilē fatuitatem. Prouer. xxix. Virga atq correctio tribuet sapiennā. ¶ Puer aūt q dimittit volūtati sue pfūdet matrē suā. Erimus igit apti p noticiā hui⁹ libri ad gubernandū ciuilē cōmunitatem. Ad expugnandū hostilē aduersitatē z ad castigandū puerilē fatuitatē. Et iō sicut scribitur Prouerbio. viij. audite disciplinā: z estote sapientes: z nolite abiicere eam.

Lectio II

Diligite iusticiam qui iudicatis terrā. Actur⁹ de sapia sapientissim⁹ salomon in ℔ libro vt ad eam auditores alliciat sic pcedit. ¶ Primo

enī determinat ipī⁹ sapie nobilitatē ⁊ cōmēdationē. Secundo ei⁹ vtilitatē ⁊ opationē. ca. ix. Deꝰ patrum nostrorum ⁊ domine misericordie ⁊c. Nam p sapiam sanati sunt q̄cunq; placuerunt tibi domine. Circa primum primo ostendit quō hō possit sapiam acq̄rere. Secūdo quō acq̄sita possit hoiem pficere infra. ca. vj. Melior ē sapientia. Circa primū primo ostendit q; p sapia acq̄renda optet hominē iusticiaz habere. Scō excludit opinionem: iusticie et sapie ꝓtrariā. ca. ij. Dixerūt ipm. Circa primū duo facit. Prio ꝓponit q; ad habēdā sapiaz optet amare iusticiā. Scō ostendit q; hec iusticia diuidit se tripharīā. ibi. sentite: Dicit ergo ꝑmo sic. Diligite iusticiā q̄ iudicatis terrā. Notādum aūt q; in generatione aīalis natura nō incipit a digito vel a pede. ꝫ a corde: pulmone et capite ⁊ mēbris principalib⁹. sic huius libri auctor. volens informare corpus ecclesie in virtutibus moralibus incipit a dūis ⁊ ꝓlatis quib⁹ incūbit ordinare ⁊ iudicare. Extendit enim se hec doctrina moralis generaliter ad oēs. Conuersatiōe aūt sp plebs dños imitat ⁊ superiores Ideo salomon afflatus spūsancto in principio sue doctrine aggredit informare ꝓlatos ⁊ iudices. sciēs q̄m si illi fuerint virtuosi: homies subiecti vitiosi ee nō poterunt. Eccī. x. Iudex sapiēs iudicabit populū suū: ⁊ principat⁹ sensati stabilis erit ꝟm iudicē populi: sic ⁊ ministri eius ⁊ qualis rector ciuitatis: tales ⁊ habitantes in ea. Notandū est secūdo q; non est mirabile si populus suū principez imitetur. Corpora enī celestia q̄ continent sub primo mobili oia habent motū ꝟm motū illius. Habent tñ nihilominus suos motus ꝓprios sit q̄litercūq; oportet q; populi suo principi se cōformēt. iuxta illud Poete. Nobili mutat sp cū principe vulg⁹. Cuius rō est: q; principes se habent ad populos sicut caput ad mēbra. q; ipsi sunt minorū capita: fontes ⁊ exemplaria. Modo a capite corpus recipit regimē. Riuulus a fonte capit aquā. ⁊ ab exemplari scriptor accipit hoc q̄ scribit. Unde si exemplare sit corruptuz et falsū: scriptor sufficienter excusat: licet scripserit falsum librū. Et iō solet medic⁹ curare precipue q; caput sit sanū: q; si caput infirmū: cetera mēbra dolēt. Facientes artificialiter aḡductus: curant principaliter q; fons sit clarus. Et stationarij solent eē solliciti vt exemplaria sint correcta de quib⁹ scriptoribus copia mīstratur. Istomodo p oia auctor huius libri volēs per totū corp⁹ ecclesie virtutes morales transfundere incipit a iudicib⁹: principib⁹ ⁊ prelatis dicens. Diligite iusticiā. Notanduz ē tertio q; principalis intentio salomonis est docere sapientiā. Mediū aūt ad acquirenduz sapiam ē iusticia. iuxta illud Eccī. iij. Fili concupiscens sapiam: serua iusticiā: ⁊ dñs ꝓbebit tibi illam: ꝓpter q̄ ꝓ medio tanq; necessario ad sapientiā dicit iudicibus principibus ⁊ prelatis: Diligite iusticiaz. Eidem⁹ enī q; illud q̄ ē ꝓciosum carum vel amatū a principe in ornatu gestu vel victu: illud trahit ad consequētiaz a subditis ⁊ siue sit vtile siue inutile. saltē nobile negociū reputat effigiare principem in his q̄ ab ipso diligi cognoscunt. Uñ si iudices dñi ⁊ ꝓlati vellent amare iusticiā. nō est dubiū quin eam subditi amarent: nec mirū. qui enī pōt ō secta regis ⁊ roba, de eodē vel cōsimili panno indui bene hz materiā gaudij. roba aūt principis ⁊ prelati iudicis debet eē iusticia. ꝟm illud Job. xxix. Justicia indutus sum ⁊ vestiui me sicut vestimēto. Et in ps̄. Sacerdotes tui induantur iusticia. Sed reuera tam sacerdotes q̄; alij scholares ⁊ laici nūq; sibi ita parauerūt indumēta sicut modernis tpibus iā videm⁹. Et certe sicut ē de veste corporis: ita de vestitu mētis: ⁊ ideo necesse ē de eis dicere. Diligite iustitiam. Ubi breuiter eos docet tria. vicz qualit' sint affecti. Diligite iusticiā. ad quid sint electi. q; ad iudicandū: ⁊ qui sunt eis subiecti. q; terram. id est hoies terrenos ⁊ terrenis desideriis inherentes. Ad hoc q; hō sit iustus nō sufficit iusta facere, sed requirit q; iuste faciat iusta. ꝟm Aristo. ij. ⁊. v. Ethi. Unde qui suspendit furē zelo vindicte propt' grauamē psonale facit quidē iustū ꝫ nō iuste: ꝫ ad hoc q; hō sit iustus requirit q; iusta faciat amore iusticie. Et iō dicit Insel. de libero arbitrio ca. iij. q; iusticia ē rectitudo volūtatis ꝓpter se seruata. ⁊ Deutero. xvj. Juste qō iustū est exequere. Ex quibus ptz q; quattuor genera hoim sunt que iusticiā quodāmodo facūt: ⁊ tñ eaz nō diligūt vicz appetitiui honoris ⁊ reuerētie. vindicatiui rancorū ⁊ impatientie. lucratiui munerū. ⁊ dissimulatiui scelerū. Sūt enī primo q̄dā qui licz iusticiā nō diligant: volūt tñ videri iusti. Arguunt delinquētes. vituperāt vitia. docēt virtutes. puniunt sine misericordia. ⁊ tñ cū omni intentiōe corrupta. q; nō ob aliud nisi vt honorificentur ab hominibus ⁊ vocentur iustitie zelatores. Tales fuerūt scribe ⁊ pharizei. de q̄b⁹ Matth. v. Nisi abundauerit iusticia vr̄a plus q̄; scribaꝝ ⁊ pharisеoꝝ nō intrabitis in regnū celorū. Secō vindicatiui rancorū ⁊ impatientie ꝓtendūt se eē amatores iusticie ⁊ non sunt. Sicut enī iusticia vult vindicare delicta: sic ⁊ ira vnde irat⁹ ante vindictā dolet quasi patiēs aliq̄ iniustū. ꝫ q̄n punit delectat sicut ꝟr. iij. ethi. ca. xvij. Tales fuerūt illi duo senes iudices qui susannā adiudicauerant morti. q; eorum libidinosum amore ꝓtēpsit: sicut ꝟr Danie. xiij. Int' enī passiones malas q̄ī iudice eē possunt. ira est vna de peioribus. nā: Ira excecat animū ne possit cernere verū: sicut dicit Catho. Ira excogitat causas calūniandi. ⁊ vbi culpa nō subest

Ira in penis nescit modū tenere. Unde Seneca in li.j. de ira ad nouatuz. de iudice quodā malo dicit q furore accēsus pdēnauit ad mortem tres milites innocētes p hunc modū. vnū iussit occidi: qz de via redierat sine socio cōmilitone. iponens ei q eū interfecerat. pcepitqz stati cuidā militi astanti q eū duceret ad locuz supcij vbi morte plecterek. cū aūt eēt educt⁹ redijt cōmilito sanus z incolumis p quo ali⁹ morte plectendus ducebak. Iudēs aūt hoc terti⁹ miles qui primū ducebat versus supplicū: redijt ad iudicē z ambos cozā illo milites p̄sentauit. quos vt vidit tyrannus furore accensus: iudicū dedit tale. primo dixit te iubeo occidi. quia iussus es occidere z impatozi nō obediſti. Secūdo te inquit iubeo interfici. qz dānatus es. z tertio te inquit similik iubeo interfici. qz causa cōmilitoni dānatiōis fuisti. Et subdit Seneca ibidē. O q̄ solers est iracundia ad fingenduz causas furoris. tres enī ibi puniti sunt ob vnius innocētiā. Excogitat iste quēadmodū faceret crimina cū nullū inueniret. hz enī iracundia hoc malū q nō vult regi. Nam ipi veritati irascik si cōtra volūtatem eius aliqd faciet. hec Seneca. Et ideo signanter ꝺr Jac. j. Sit autē oīs hō velox ad audiendū. tardus ad irā. Ira enī viri iusticiā dei nō operak. Tertio lucratiui munerū p̄tendūt se iusticiā diligere ꝑ mentiunt oīno. diligūt enī pecuniā: z ꝓpter pecuniā faciunt iusticiā. Isti nō diligūt iusticiā nisi sicut veneficus venenū. z iudas xp̄m ad vēdēdum. Isti enim sunt mercatoꝛes iusticie. z nō amatoꝛes. Et sicut mercatoꝛ nō curat cui vendat merces suas nisi q ille habeat q̄ pl⁹ offert de pecunia. ita tales iudiciū suū vendūt indifferent iusto z iniusto. Dummodo ille poti⁹ habeat qui plus de pecunia eis donat: quib⁹ deo merito maledixit Esa. v. Ue qui iustificatis impium ꝓ munerib⁹ z iusticiā iusti auferti ab eo

Quarto dissimulatiui scelerū non sūt iusticie dilectoꝛes. habet enī iusticia q culpe coꝛrespondeat pena sicut moꝛbo medicina: z iō talis pietas vel cōpassio falsa ē z iusta. sicut enī mater qñqz nō sustinet filiū verberari vt coꝛrigatur: nec filiā aduri vt saneť. Et contra tales loquēs Aug⁹. in quadā epistola dicit. Molestus ē medicus furenti frenetico: z pat indisciplinato filio. ille ligando: iste cedendo. si aūt illos negligant z perire permittant. ista poti⁹ falsa mansuetudo z crudelitas ē. Et iō signanter dicitur in p̄s. Beati qui custodiunt iudicium z faciunt iusticiā. Et Matth. v. Beati qui esuriunt z sitiunt zc. Eū nota fm Anselmum de concoꝛdia q duplex ē affectio aie. quedā cōmodi: z quedā iusti. Prima ē affectio a voluntate iſepabilis: Secūda ē sepabilis. Sub p̄ma cadit affectio cibi z pot⁹. z hmōi. Sicut igitur omni die renouak in nobis esurics z sitis: ita affectio iusticie in criminibus coꝛrigendis sp debet eē in nobis recens z inſepabilis. Et iō dicit. Beati qui esu. zc. Glo. Amatoꝛib⁹ veri boni nō satis ē q iusti sūt. ꝑ semp sitiūt opera iusticie: vt de quolibz taliverificet illud Apoc. xxij. Justus iustificabik adhuc: dicit igik. Diligite iusticiā. Est aūt hic primo dubiū quare principibus z prelatis potius dicik Diligite iusticiā q̄ diligite prudentiā vel aliquā aliā vtutem moꝛalē. Ad hoc dicēdū. q huius duplex ē cā. Una. qz habita iusticia in prelatis habēt cōiter oēs virtutes. z hoc ē qđ dicit Ambro. i exame. Ubi inquit est prudetia: ibi interduz ē malicia. vbi fortitudo. ibi iracūdia. vbi tēperantia. ibi ipatiētia plerūqz aut alia vitia. Ubi autē iusticia ibi ē concoꝛdia virtutū ceterarū. Scōa cā ē: qz sine iusticia nō possunt reges et principes eē dñi. z iō multū diligere debent illud sine quo dñi eē nō p̄nt. Amota enī iusticia fiunt reges tyranni. Unde Aug⁹. iiij. de ciuitate dei. ca. iiij. Remota iusticia quid sūt regna nisi magna latrocinia. z latrocinia quid sūt nisi parua regna? Ad qđ ostendendum inducit Augustinus histoziā de alexandro magno. et quodaz pirata qui vocabak dionydes: que tū plenius narratur Pollit. li. iij. vbi dicit q cuz pirata cōpzehensus eēt. z eū alexander interrogaret pzopter quid mare haberet infestuz? respondit libera voce: tu propter qđ oꝛbē terrarū: ꝑ qz ego facio illud paruo nauigio: latro voꝛor. tu aūtē qz magna classe facis: diceris iperatoꝛ. si solus captus fuerit alexander: latro erit. nā si ad nutū dionydis populi famularēt erit dionydes impatoꝛ. naz q̄tuz ad cām non differūt nisi qz deteꝛioꝛ ē qui rapit impzobius q̄ iusticiā deserit abiectius. qui manifesti⁹ impugnat: leges quas ego fugio tu persequeris ego vtrūqz vereoꝛ: tu cōtēnis. me foꝛtune iniq tas z reifamiliaris angustia. te fastus intolerabilis z inexplicabilis auaricia furē facit. si foꝛtuna mansuesceret: fierē forte meliꝛ. z tu qui foꝛtunatioꝛ: neq̄oꝛ eris. Admiratus Alexander pstantiā hois cū increpareť iuste z merito argueret. Experiar inqt an futurus sis meliꝛ? foꝛtunā mutabo ne tunc alicui qđ deliquisti ſz tuis moꝛib⁹ ascribať: eū qz fieri iussit militez vt posset exinde saluis legibus militare. Ex isto sequik q sine iusticia nō p̄nt reges iuste regnare. Scōm pōt eē dubiū q ē magis necessaria reipublice vel iusticia. vel amicitia? Et videť q iusticia: qz. v. Ethi. ca. viij. in quadā propoꝛtione pmanet ciuitas: ꝑ hoc ptinet ad iusticiam. Itē ca. ij. Justicia ē pclarissima xtutū. z ē virtus pfecta: z neqz hesper⁹ neqz lucifer est ita admirabilis. Ad oppositū arguik p Tulliū ꝺ amicitia. Est enī amicitia fm cū oīm diuinaz hūanarūqz rez cū beniuolētia z charitate pscnsio ꝑ illa ē maxime necessaria reipublice. ꝑ zc. Et

addit q ſi oēs hoīes eēnt amici ñ indigerem⁹ iuſticia. ſ̄ q̄tūcūq; hoīes eēnt iuſti: adhuc indigē-mus amicitia. Et iō dicit Ariſto. q amicitia eſt magis neceſſaria q̄ iuſticia. Dicēdū q ſicut dic̄ Ariſto. ij. Ethi. Juſticia ē duplex. ſcz iuſticia legalis q̄ ē oēs virtutes ⁊ nō eſt pars virtutis ſed ē tota virtus. Alia ē virtus ꝑticularis q̄ ſe-cundū eū diuidit in cōmutatiuā ⁊ diſtributi-uā. Si igit querit an iuſticia ſit magis neceſſa ria reipublice vel amicitia: ⁊ fiat q̄ſtio de iuſti-cia generali. Dicēdū q illa ē magis neceſſaria ſicut totū ē melius ſua ꝑte. Si vero de iuſtitia particulari. Dicēdū q amicicia ē magis neceſ-ſaria: ⁊ hoc ſatis innuit Ariſto. vj. Ethi. ca. j. vbi dicit q amicitia cōtinet ⁊ ꝓſeruat ciuitates: ⁊ legiſpoſitores magis circa eā. ſ. amicitiā ſtu-dent: q̄ circa iuſticiaz ¶ Ad argumentum in oꝑpoſitū. verū ē q ꝑ iuſticiā cōmanet ciuitas magꝫ q̄ ꝑ amicicia. Nō autē dicit q iuſticia eſt ꝑclariſſima virtutū. loquit ibi de iuſticia lega-li. nō de iuſticia ꝑticulari. ¶ Qui iudicatis ter ram. Et iſta littera tripliciter exponit. Primo modo ſic. terrā. id eſt hoīes. Generaliter enim homines pñt vocari terra. Tū qz de terra ſūt originē du cētes. Eccl. xxxiij. Oēs hoīes ō ſo-lo ⁊ terra ſūt vnde creatus ē adaz: cū terram i habitet. Vñ pſ. Jncola ego ſū in terra. Tum qz ex terra ſunt exiſtentes. Eccl. xvij. Quis hō terra ⁊ cinis. Tū qz in terraz reuertent. Eccl. iiij. Qui de terra ſunt in terrā reuertent. Vñ in hoc q dicit terrā: reꝑimit ſuꝑbiā iudicuz ⁊ ꝑlatoꝝ. Terra eni vilis ē ⁊ infimū oim corpoꝝ Vñ Eccl. xliij. dicit. Quid ſuꝑbis terra ⁊ ci-nis? debēt ergo iudices ⁊ ꝑlati cōſiderare iudi cando q ipſi nō ſunt celeſtes ſ̄ terreni ſunt ho mines alijs ſimiles i cōditiōis fragilitate. alijs cōuertibiles in corruptibilitate. alijs equales in nature vilitate. qz terra. Nam ſm pḣm Ter ra ē mater oim corpoꝝ. vñ et ipſi filij ſūt mris noſtre generalis q̄ ē terra: ⁊ etiam ipi ſunt filij patris noſtri generalis qui ē terra fex ⁊ putre do oim elementoꝝ. Nō conſideriderās beat⁹ Job. xvij. ca. ipi terre dixit: Pater me⁹ es tu ⁊ mater mea. Secūdo modo exponit iſta lit-tera. de terra. id ē de eccleſia ꝓpter tres condi tiones terre q̄ eccleſie cōueniunt. vicz humili-tatē ſtabilitatē ⁊ fertilitatē. Vñ Berñ. ſuꝑ can tica ō eccleſia ſic exclamat. O humilitas ⁊ ſub limitas ⁊ tabernaculū cedar ⁊ ſāctuarium dei terrenū habitaculū ⁊ celeſte palacium domus lutea ⁊ aula regia ⁊ thezus moꝛtis ⁊ templum lucis ⁊ deſpectio ſuꝑbis. ⁊ ſponſa xꝑi ⁊ ſtabili-mentū ſane doctrine ⁊ fertilitas fidei xꝑiane: quaſi diceret: mlta bona in te relucēt ſi bñ fue rint iudicata. Tertio modo exponit illa lra de terra. id ē de carne noſtra ⁊ corpore noſtro q debet iuſte iudicare vt ei⁹ obſequiū rōnabi-le fiat ⁊ deo placeat. Unde Greg⁹. i moral. duz carnalis vita corrigit ⁊ vſq; ad abſtinentie ſtu-dium a proficientib⁹ puenit: quaſi in altare iaz corpus noſtrū vel caro noſtra incendit vl̄ of-fertur. vt inde in cōſpectu omnipotentis ſacri ficium redoleat: vnde prius culpa diſplicebat ¶ Qui ergo diligitis iuſtitiā ſic iudicate terram

Lectio. III.

Sentite de domi-no in bonitate ⁊ in ſimplicitate cor-dis querite illū. quoniā inuenit ab his qui nō tēptant illū. Apparet aūt eis q̄ fidez habēt in illū. Quia ꝓpoſuit ſalomon q ad in-quirendā ſapiam de qua intentio ē principa-lis huius libri neceſſaria eſt iuſticia. Poſtq̄ ꝑ-miſit hic de ipſa iuſticia: proſequit conſequen-ter. Et quia iuſticia a cultu dei incipit. Jō prio oſtendit quō hō dz ordinari ad deū in mente. Scō quomodo in ſermone. ibi. benignus ē eni. ⁊ tertio generalit quomō in tota cōuerſa-tione: ibi nolite celare. Circa primū oſtēdit pri mo quomō de⁹ ꝑ virtuoſas cogitationes pla-catur. Scō quomō ꝑ vitioſas ab hoīe ſepak. ibi Peruerſe eni. ¶ Circa primū ē ſcienduz q mens humana ordinat ad deū per tria. per fi-dei integritatē. per cordis charitatem. ⁊ ꝑ ſpei firmitatē. Et hec tria in textu iſto notant. Pri-mo qz ſine fide impoſſibile eſt placere deo. pre mittit fidei integritatē dicēs. Sentite de dño i bonita. ⁊c. De dño. id ē ea q̄ ſunt de dño reue-lata. quaſi diceret. ſacrā ſcripturā ꝑ quā de⁹ co gnoſcitur pie ⁊ humiliter ⁊ ſtudioſe legite ⁊ in telligite. ⁊ que non poteſtis de deo ꝓbare. pie credite. qz ſicut ōz ꝓuerbi. xxv. Qui ſcruta tor ē maieſtatis oꝑimet a glia. Scō qz fi-des nō ſaluat ſine charitate. qz ſi habuero oēz fidē ita vt montes trāſferam: charitatē autem nō habeā nihil ſum. j. Corinth. xiij. Jō poſtq̄ mens hūana ē primo illuminata ꝑ fidez: opter q ſecūdo ſit inflāmata per charitatez. Et ideo ſubdit: in ſimplicitate cordis q̄rite illū. Que-rit eni ꝑ amorē ⁊ dilectionē. Juxta illud Caſſ. iij. Quesiui quē diligit aia mea. Berñ. ſuꝑ cā-tica ſermone. xx. Nō abduci blādicijs nec frā-gi iniurijs nec ſeduci flagicijs: toto corde tota aia tota virtute diligere ē. Et vt breuiter dicā toto corde diligere: eſt oē qō blandit de ꝓpria carne velut illicita reſpuere. ſ̄ qz iā nemo que-rit efficaciter qō nō ſperat. iō poſt fidei integri tatē ⁊ amoꝛis charitatē. ſubdit ſpei firmitatez dicēs. Quoniā inuenit ab his q̄ nō tēptāt illū Glo. ſuꝑ illud. Matth. iiij. non tēptabis dñm deū tuū. Dicit ſic. Nemo tēptare dz deū quan do ex humana rōe hz quid faciat. Ille eni tem ptat deū q̄ cōmittit ſe piculo q̄ ex hūana rōne patet euaſio. ⁊ iō xꝑs dixit Matth. x. Cū vos ꝑſecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. ſicut ipe idē fugit ⁊ latuit paruulus in egypto Matth. ij. Et poſtea iam factus vir idem fecit Job. viij. Sic Paulus dimiſſus in ſporta eua

sit.ij. Corinth.ij.ꝫ sicut dicit gl. vbi pri⁹. Post ꝫ hūana rō defecerit: cōmēdet se hō deo non temptando sed deuote cōfitendo ꝓpriā infirmitatem. ij. Paralip. xx. Cū ignorem⁹ quid agere debeam⁹ ꝫ solū habem⁹ residui vt oculos nr̄os dirigam⁹ ad te. Itē glo. s. ps. lxxxj. vel. lxxxij. Tēptare ē cū in verbis ē simplicitas ⁊ in corde ē malicia. Et tales nō q̄runt deuz in simplicitate cordis: ⁊ iō nō inuenit ab eis qui temptat eū. Aparet aūt eis qui habent fidem in illū. Hic ē notandū q̄ aliqui tēptāt dei clementiam qui negligenter orant sine deuotiōe sicut si aliquis tēptaret si hō dormiat vel non. Eccī. xviij. Ante orationē prepara aiam tuam ⁊ noli eē quasi qui deū tēptat. Aliqui tēptant dei patiam qui pseuerāt in peccatis. in ps. Aē ptauerūt ⁊ exacerbauerūt deū excelsum ⁊ testimonia eius nō custodierūt. Aliqui temptant dei iusticiā qui orāt vindictā Luc. ix. Vis dicamus vt descēdat ignis de celo. Aliq̄ tēptant dei potentiā vt temerarij i piculis. Judit. viij. Qui estis vos q̄ tēptastis dñm. Loquit̄ ꝓtra sacerdotes q̄ statuerūt vt de⁹ eos liberaret infra aliquos dies. Quidā tēptant sapiaz dei q̄ exponūt se docendū sine studio ad ⁊ pmeditatione. ps. Temptauerūt deū in cordibus suis vt peterent escas aiabus suis. Nō solū autem inuenit ab his q̄ nō tēptant illum: ꝫ aparet. i. sponte se eis ostendit. nō tamē adhuc stati per spēm ꝫ per fidē primo ⁊ post per spēm: ⁊ ideo subdit. Aparet aūt his qui habēt fidē in illuz id ē fidē tendentē in illū p dilectionē. Sic ergo has tres virtutes theologicas ordinātes mentem in deū. homini iusto eē necessarias pz manifeste. Primo pōt eē dubiū hic vtruz ꝑter virtutes mozales acquisitas necesse sit ponere theologicas: Et videtur q̄ nō. q̄ de oīb⁹ virtutib⁹ necessarijs ad felicitatē vel beatitudinē determinat Aristoteles sufficienter in moralibus suis: ⁊ nō facit mentionē nisi de naturalibus vel acq̄sibilib⁹ aut cōsimilib⁹. ergo ille sole sufficiunt. Preterea hō potest ex naturalibus suis assentire his que fides p̄dicat de deo si bene instruat. Similiter deū cognitum pōt amare sup oīa ⁊ sperare q̄ deus dabit sibi vitā imortalē. ergo ad illos act⁹ nō ē necesse ponere habit⁹ infusos. Antecedēs pz. quia alit̄ hō infidelis nō foret virupandus si non crede ad p̄dicationē doctoꝝ catholicoꝝ. Preterea si tales habit⁹ infusi fozent in nobis. hō posset scire ⁊ expiri eos p eoꝝ opationes: ⁊ sic posset hō de lege cōi scire se eē i charitate. ꝓñs falsuz. Psequētia pz: q̄ incōueniens ē nobilissimos habit⁹ eē in nobis ⁊ latere nos. Ad oppositū ē apls. j. Corinth. xiij. Nūc aūt manēt fides spes charitas tria hec. Ad istud dubiū dicenda sūt duo. Primū ē q̄ sic fuelatū ē scis p fib⁹ sic scbola catholica tenet ⁊ ecclia tradit. Rō ē quia duplex ē hois felicitas. naturalis ⁊ supnaturalis

Prima est proportionata nature humane ad quā pōt ptingere p principia nature sue. Alia excedit: ⁊ ad illā nō pōt ptingi nisi diuina vtute fm quandā diuinitatis ptcipationē. Et iō ad illā cōsequēdā optet q̄ hoi supaddant̄ vtutes theologice. q̄ iō theologice dicunt̄: q̄ a solo deo infundunt̄ ⁊ sola diuina reuelatōe i sacra scriptura nobis tradunt̄. Ad primū Arist. nō tradit nisi de vtutib⁹ ordinātib⁹ hominem ad felicitatē humanā. Ad fm ptz q̄ hoc nō pōt hō facere meritorie ex naturalib⁹. Ad tertium nō simpliciter latēt ꝫ credim⁹ nos tales hītus habere. Verbū aūt phi dz intelligi ō habitib⁹ naturalib⁹. In simplicitate cordis q̄rite illum.

Circa q̄ nota q̄ in ꝫ q̄tuor innuunt̄ q̄ vitā boni xpiani faciunt meritoziā in pñti. Rectitudo sancte cōuersationis: i simplicitate. Gratitudo pie deuotionis: cordis. Sollicitudo discrete inq̄sitionis: q̄rite. ⁊ altitudo q̄plete cōtemplationis. illū. Simplicitas autē illa dz eē cum prudentia: sicut dr Matth. x. Estote prudētes sicut zc. Unde Gen. xxxv. dicit̄ de Jacob q̄ vir simplex habitabat in tabernaculis ⁊ tñ quāte prudentie fuit erga fratrē suū Esau in emēdo primogenita sua. erga pr̄em in surripiēdo bñdictionē. erga auūculū in custodiēdo greges. erga vxores pacifice eas regendo ⁊ in multis alijs pz in Gen. diffuse. ⁊ iō simplicitas asinina nō ē cōmendabilis ꝫ columbina. Ro. xvj. Volo vos sapientes eē in bono: simplices aut ē in malo. Et debet hec simplicitas eē sine plica vane intentiōis: sine ruga falsē opinionis: sine tegumēto palliate fictiōis. Primā simplicitatē nō hñt qui faciūt opa de genere bonoꝝ intentione hūane laudis vel lucē tpalis ⁊ non ꝓpter xpitatē ⁊ honorē dei: ꝫ q̄s dr Matth. vj. Si oculus tu⁹ fuerit simplex totū corp⁹ tuū luci dū erit. Hō exponēs beat⁹ Aug⁹ li. ij. de ser. dñi. in mōte dicit. Oculus dr intentio q̄ q̄libet in ope suo finē intuet. Corp⁹ xo ꝓgeries operū intelligit. Tūc aūt oculus ē simplex: qñ intētō solūmō i deū dirigit: ⁊ qñ sic ē: tūc tota cōgeries opm luce iusticie coꝝ deo resplēdet. vñ Greg⁹ sup Eze. li. j. omel. vij. Si nra itētō apd deū fuerit simplex: ei⁹ iudicio nra actio tenebrosa nō erit. Scdaz simplicitatē ñ hñt heretici q̄ verl sē tētijs fidei xpiane cōmiscēt errores falsaꝝ opinionū. Cū hi nō sūt simplices corde ⁊ lingua imo duplices ⁊ bilingues. ꝫ q̄s Prouer. xviij Verba biliguis q̄si simplicia ⁊ perueniūt vsq̄ ad iteriora vētr̄. ⁊ Eccī. ij. Ve duplici corde ⁊ labijs sceleratis ⁊ mānib⁹ malefaciētib⁹ ⁊ pctōri i gredienti trā duab⁹ vijs. Tertiā simplicitatē nō hñt pditores ⁊ dolosi q̄ ptēdūt vnū i ore ⁊ aliō hñt i corde. ō q̄b⁹ i ps. labia dolosa i corde ⁊ corde locuti sūt. De q̄b⁹ xificat illō Jac. j. Vir duplex aīo icōstās ē i oib⁹ vijs suis. Dicit Aril. xviij. de aialibus. ca. iiij. q̄ in aiali non ē nisi coꝝ vnū et

ala vna. Secũdo dz hõ habere gratitudinem pie deuotionis: t iõ dicit: cordis. ¶ Vbi notã dum q deus exigit cor humanum sibi dari triplicite r. scz liberaliter. integraliter. t ppetualit Primo vult de⁹ q tu des sibi libere cor tuum: nõ q mutues: nõ q vendas: ñ q dones. Amputuant qui sibi seruiunt p temporali psperitate cõsequẽda: t qñ eis subtrahit prosperitas: subtrahunt t illi cor a deo. pñ. Confitebit tibi cuz benefeceris ei. Illi aute vendũt qui eũ diligũt p mercede qui tm̃ de deo cogitant. quãtũ iam de beneficijs ab ipo se pcepisse cogscũt. Primi eni mutuant sub spe futuri cõmodi. ñ isti vendunt iam p mercede accepta. De quibus dr. Populus hic labijs me honorat: cor aũt eorũ longe ẽ a me. Illi aũt cor suũ deo donãt q merã dei bonitatẽ t beneficia spũalia cogitãt. nec nõ t amore celestis patrie cor suũ custodiẽ duz t regendũ in manib⁹ dei ponũt. Et istũ modũ exigit sibi de⁹. Vnde signanter dicit Prouer. xiij. Prebe fili mi cor tuũ mihi: quasi diceret. fili mi p creationẽ: fili mi p informationẽ: fili mi per redemptionẽ. prebe per donationẽ. cor p dilectionẽ. tuũ per possessionẽ. mihi p deuotionẽ. Vult ergo primo q des sibi cor tuũ liberaliter. Secũdo q des ei cor tuũ integraliter. Matth. xxij. Diliges dñm deũ tuum ex toto corde tuo t ex tota alia tua. Est eni deus sicut hõ zelotipus qui nõ pmittit vxori sue alios diligere. Exo. xxxiiij. Noli adorare deũ alienuz Deus eni zelotes nomẽ eius dñs t emulator. nec mirũ. q solus redemit te. Auis generosa cũ diu volauerit t se fatigauerit t predã suam ceperit: reqrit cor prede sue pro mercede. Sic xps generosus ille falco qui p te sua preda capienda volauit de celo in virginis vterũ et de virginis vtero ad patibulũ. de patibulo ad infernũ: de inferno in mundũ. de mundo ad celum. t iõ merito sibi vẽdicat totũ cor. Parare ergo debem⁹ cor nostrũ ei sicut aui predali paratur cor prede sue. primo extrahit lauatur et cõprimit. t sanguis niger exprimit t i partes discindit. Sic moraliter extrahamꝰ cor nr̃m p peccatoz occultoz recordationẽ. in ps. Effundite cor̃ illo corda vestra. Lauet p lachrymarũ superinfusionẽ. Hiere. iiij. Laua a malicia cor tuũ vt saluus fias. Cõprimat per ptritionẽ t sanguis. id ẽ peccatũ exprimat p pfessionem tandẽ discindat p penosã satisfactionẽ: t tunc dz sibi totaliter dari p deuotionez. vñ Joelis. ij. Cõuertimini ad me i toto corde vro. Tertio vult de⁹ q des sibi cor tuũ ppetualiter. Solẽt eni hoies qñ volũt simplicit t ppetuo alicd dare alicui: facere sibi bonã cartã t bñ scriptaz: t postea illã signãt sigillo: t tandẽ ponũt eam in possessione: t tunc est securus p ppetuo. Isto mõ vt deũ p aiab⁹ nr̃is assecurem⁹ p ppetuo: faciam⁹ sibi cartã de corde nro scribendo in illo mandata t pcepta sua. Prouer. vij. Scribe illã. i. legẽ dei in tabulis cordis tui. t postea signet sigillo hũanitat xpi: qõ sculptũ fuit multis lr̃is ꝟ ẽ i passione aplicem⁹ p deuotã ptem plationẽ mẽti nre memoriã illi⁹ passiõis. Cañ. viij. Pone me sicut signaculuz sup cor tuuz: t tunc ponemus eũ in possessionẽ: vt in mẽte nostra p gr̃am inhabitare dignet. Eph. iij. Det vobis de⁹ ẽm diuitias glorie sue virtutẽ corroborari p spũm in interiorẽ hoĩne hitare xpm̃ p fidẽ in cordib⁹ vr̃is. Et sic i simplicitate cordis qrite illũ. Vbi notat sollicitudo discrete inquisitionis. Et iõ tertio qrere debem⁹ deũ sapienter cũ trib⁹ magis: de quib⁹ Matth. ij. Illi eni qsierũt stella duce. Et nos ducẽte maria que ẽ stella maris. Vñ Bern̄. supmissus ẽ Ome. iij Si insurgũt venti temptationũ. si icurris scopulos tribulatiõis: respice stellã inuoca mariã Queram⁹ scõdo dolent cũ maria t ioseph. de q̃ bus Luc. ij. Dolẽtes qrebam⁹ te. Illi p triduum qsierũt xpm̃ t post triduũ inuenerũt. Tertio queram⁹ xpm̃ diligent. Luc. xv. Que mulier habẽs drachmas. x. tẽ. Quarto pmanẽt Matth. vij. Petite t accipietis: querite t inuenietis. Quartũ quod vitã christianam rectificat ẽ altitudo quiete cõtẽplationis: qz illũ. In illo eni t in alio quietat nostre cõtẽplatõis intentio. Vnde Aug⁹. j. li. confes. Tu dñe fecisti nos venire ad te. Et inquietũ ẽ cor nostrũ donec requiescat in te. In simplicitate igitur cordis querite illum.

¶ Lectio IIII

Peruerse enim co

gitationes separant a deo. pbat aũt virt⁹ cor rapit insipientes: qñ in malivolã alam nõ introibit sapia. nec habitabit in corpore subdito peccatis. ¶ Postq̃ determinatũ ẽ qualit hõ quenienter ad sapiam pcipiendã disponit ¶ hic oñdit p q̃d hõ a sapientia principalit impedit. Impedit aũt spũs sapie ne hoĩem inhabitet spũaliter ꝓpter duplex obstaculũ. Primũ ẽ mentalis malicia. secũdũ corpalis imũdicia. Et ẽm h̃ lectio ista diuidit in duas ptes. Tã prio docet vitare malitiam mẽtis. scõdo vitare imũdiciam corpis ibi. nec habitabit. Dicit g̃ primo. Peruerse cogitationes separant a deo. ¶ Et notandũ q nõ accipiunt hic cogitatiões: distinguẽdo cogitationẽ ꝓtra actũ volũtatis. ñ includẽdo tã actũ volũtatis q̃ intellect⁹. qz sic sũt cogitatiões peccata Nulla eni res ẽ peccatuz nisi actus elicitus a voluntate vel imperatus. Vnde Augustin⁹ Peccatũ adeo ẽ volũtariũ: q si nõ sit volũtariuz: nõ ẽ peccatũ. alias hõ peccaret nolens. Et sic puniret vbi noluisset delinquere: qõ nõ est rõnabile: ꝓpter h̃ illa btã Agnes dixit tirranno. Tu aũt si me inuitã feceris scortari. casti-

tas mihi duplicabit ad cozonã. Est igitur sen sus. Primũ qõ a deo separat: ẽ peruersa cogi tatio. id est affectio cogitationis. p quã deꝰ nõ diligit nec a dozat: nec in eum credit. Probata autẽ virtus. id ẽ fides operãs per dilectionez cozripit insipientes. id ẽ arguendo cõsciam de erroze ⁊ ingratitudine erga deũ. Et sic cozripi endo suadet amare ⁊ timere deũ: qõ ẽ vera sa pientia. Causa aũt quare cogitationes infide litatis separant a deo ẽ: qz tales hoies sunt in mente malicioſi ⁊ in cozpoze voluptuoſi: ⁊ illos nõ põt sapia introire sapiẽtia. id ẽ verbuz dei. Eccl. j. Fons sapientie verbũ dei in excel sis. Vel sapiẽtia. id est collectio virtutũ moza lium ⁊ intellectualiũ: qz si vnũ contrariozũ fue rit in summo: nihil secũ cõpatit de suo contra rio. Deꝰ aũt ẽ sũma bonitas: ⁊ ideo nullomo do cohabitat cũ malicia. Et iõ in maliuolã ſani mã nõ introibit sapia. ¶ Et nota q dicit i ma liuolã aiaz nõ solũ nõ inhabitabit: ꝑ nõ introi bit in eã. De cozpoze aũt subdito peccatis: di cit q in isto non inhabitabit: qn tñ aliqñ intro eat in eã non negat. Huius dicti rõ põt esse vt oñdat dñam inter peccata carnalia ⁊ spũalia. ⁊ maxime malicie peccata cuiusmodi sunt ira i uidia ⁊ hmõi: qz ista sunt minozis verecundie ⁊ maiozis culpe ꝑm Greg. econtra vero car nalia sunt maiozis verecũdie ⁊ minozis culpe ⁊ iõ vt cõiter facilius cõterunt hoies de pecca to carnali: ⁊ cũ maioze verecũdia satisfaciũt q̃ de peccatis spũalibus. Unde peccata spũalia sicut odiũ. inuidia. supbia. magis in homibus ꝓtinuant q̃ pctã carnis: ⁊ iõ dicit q in maliuo lam aiam ⁊c. Sed in peccatozes ⁊ reos pctõz carnaliũ bñ intrat aliqñ: ꝑ tñ nõ ihabitat i eis. Unde Greg. dicit. Maliuola aia ẽ q̃ in coꝛde odiũ tenet vel rancoꝛẽ. Coꝛpꝰ autẽ subiectum peccatis est qõ ꝑm Apostolũ foznicationi. non dño seruit. Sũt aũt quattuoz genera malaruz cogitationũ. malicioſe. ambitioſe. voluptuoſe ⁊ ifructuoſe. Cogitatio primo mõ malicioſa q̃ ꝓcedit ex aio offendendi vel nocendi cui con tradicit. pſ. Quid gloziaris i malicia q potẽ es iniq̃tate: tota die iiusticiaz cogitauit lingua tua. Talis fuit cogitatio Saulis ꝓtra Dauid. j. Reg. xviij. Saul cogitauit tradere Dauid i manus philistinoz. Et cogitatio fratruz cõtra Joseph. Gen. xxxvij. Qui cũ vidissent eũ pro cul anteq̃ accederet ad eos cogitauerũt cum occidere. ¶ Nota de malicia ipiꝰ qui cocodril lũ adduxit vt germanũ suũ deuozasset. ⁊ iõ de teste malicioſo dedit deꝰ legẽ talionis. Deut. xix. Reddet ei sicut fratri suo cogitauit. De co gitatione ambicioſa scribit Luc. jx. Intrauit cogitatio i eos q̃s coꝛ maioz ecꝛ. Ubi notãdũ q ambitio ẽ simia charitatis: sicut dicit Petrꝰ bleſensis in q̃dã epistola ad clericos de capel la regis Heynrici directa. Ambitio dicit ipe ẽ quedã simia charitatis. Charitas eni patiens ẽ ꝑ eternis: ambitio patiꝫ oia ꝓ caduc. Cha ritas benigna ẽ paupibus: ambitio vero diui tibus. charitas oia suffert ꝑ veritate. ambitio ꝑ vanitate. Utraq̃ oia credit. oia sperat. ꝑ lon ge dissimili mõ. hec ad gloziã hui⁹ vite. illa ad gloziã sine fine. Et infra. Oẽs qui militãt in ca stris ambitionis capti sunt a Flaas amonita. dextrosq̃ oculos amiserunt: Prosp iciẽtes eni sunt in acq̃sitione tꝑaliũ. iacturã vero vite q̃ ꝑ terit ⁊ iminẽtia mozt is eterne supplicia non at tẽdũt. Et paz supza i eadẽ epistola Pro vanis sima vanitate militãt hodie nri curiales i labo re: i erũna: i vigiliis multis: ⁊ piculis magnis. pi culis mari. piculis fluminũ. piculis põtiũ. picu montiũ. piculis in falsis fratrib⁹. in moztibus frequẽter: in cõfractione. in lassitudine coꝛpis atq̃ in aliis vite discriminibus in quib⁹ gloziã martyrij mererẽt: si hec ꝑ xpi noie sustinerẽt Hũc aũt martyres sunt mũdi. seculi. pfessoꝛes discipuli curie. milites vel armigeri herlekoni Per multas siquidẽ tribulatiões intrãt iusti in regnũ celoz. Si aũt ꝑ multas tribulatiões ꝓmerent infernũ ¶ Tertiũ genꝰ malaz cogi tationuz sunt cogitationes voluptuose. Gen. viij. Sensus eni ⁊ cogitatio humani coꝛdis ꝓ ni sunt ad malũ ab adolescẽtia sua: exquo coꝛ rupta fuit in primis parentib⁹: certe modicuz meliozata in suis posteris. Albertus tractatu sc̃o. ij. li. de causis ꝓprietatũ clemẽtoz. ca. ij. dicit q si sup carbonẽ candele extincte non tñ sic oio moztificate q̃n ibi aliqualis ignis rema neat: supꝑueniatur tenuis puluis sulphuris cã dela reaccendit. Moraliter quãtũcũq̃ hõ i se flãmas voluptatis extinxerit. sp tñ manet igni culus nõ moztificatus. h̃ est fomes carnalis cõ cupiscentie q̃ in vita ista totaliter extingui non põt. Et iõ sũmope cauendũ ẽ ne ꝓueniaꝫ super talẽ scintillulam tenuis puluis sulphuris. sulphur ẽ calidus fetid⁹ ⁊ tenax: ⁊ designat luxu riã. Et puluis tenuis hui⁹ sulphuris ẽ cogita tio mozosa. de circũstantijs hui⁹ actꝰ ⁊ delecta tionib⁹ eiusdẽ. Ubi Greg. sup iliud Job. xviij Aspergaꝫ in tabernaculo eius sulphur. dicit Sulphur sic ignẽ nutrit vt i se sit grauissimi fe toris. iõ in eo peccatũ carnis intelligimus. qõ dũ puersis cogitatiõib⁹ q̃si fetoꝛib⁹ mẽtẽ iplet eterna incẽdia fouet. Ubi dñs in sodoma plu it ignẽ ⁊ sulphur. Cauẽdũ ẽ igiꝫ cuicũq̃ peni tenti de ꝓteritis. ne de eisdez cogitationes re coꝛdatiuas admittat. qz ſm Greg. iij. moza. ca. v. Sepe mẽs ita i culpe recoꝛdatiõe ꝓcutiꝫ. vt ad ꝓpetrationẽ illi⁹ lõge graui⁹ q̃ ꝓi⁹ capta fuerat vꝛgeaꝫ. Et iõ signãt õz Deut. xv. Caue ne subꝛepat tibi ipia cogitatio. Sic eni puus la trũcul⁹ ꝑ fenestrã imittit vt maioꝛib⁹ latronib⁹ seras aperiat: ita diabolus puas cogitatiões i mittit, ⁊ si ille ꝑ negligentiã admittanꝫ trahũt

mẽtẽ ad cõsẽsũ. Vñ sextus Iuli⁹ stratogema. li.iiij.ca.ix. Caius põpeius cũ suspectos hꝫ haucenses vel trecenses: ⁊ vereretur ne p̃sidiũ reciperẽt. petijt ab eis vt egros interi apꝺ se refici paterenk. fortissimis deinde habitu lãguentiũ missis ciuitatem occupauit. cõtigitqꝫ Isto modo diabolus ꝓpẽdẽs aliqꝫs viros sanctos nolle recipere suggestiones in grossa materia: sicut in ope exteriori. suadet eis saltẽ cogitare de illecebris. fingens nõ eẽ piculũ i debilibus cogitationib⁹. Sed certe mendax est: qz sub infirmis cogitationib⁹: fortissimas delectationes imittit. ⁊ sic mentẽ ad cõsensũ deducit. Et iõ statim sũma vigilantia ⁊ p̃udẽtia examinãda ẽ cogitatio q̃ occurrit: ⁊ si ẽ noxia vel imunda expellenda ẽ a corde. ⁊ p̃uenienda est ne fiat morosa: ꝓpter quod signanꝺ ⁊ orare. iiij. Vsqꝫquo murabunk i te cogitatões noxie? Quã auctoritatẽ ptractãs beat⁹ Greg⁹. xvij. moral. ca.x. dicit sic. Nõ reprehendit cur veniũt ꝫ cur morank: eteni in bona corda cogitatões illicite veniunt ꝫ morari ꝓhibenk. Vñ Hiero. ad eustochiũ. Dũ puus ẽ hosti interfice vt ei⁹ nequicia elidak in semine. ille p̃dicak beat⁹ qui statim vt ceperit cogitare interficit cogitat⁹ ei⁹ ⁊ allidit ad petrã. Et Cassiodorus exponẽs illud p̃s. Filia babylonis misera. tẽ. Filia inqꝫ babylonis ẽ caro: qz cõfusionẽ peccatoꝝ ingerit cui digna cõpensatio datur. vt sicut cõcitat ad vitia. ita repressa subdak virtutib⁹. Vnde subdit. Beatus q̃ retribuet tibi retribu. tuam quã re. no. quã carni retribuere bonoꝝ ẽ. qui etiã puulos q̃ ex carne nascuntur. id est malos motus anteqꝫ crescãt retinẽt: ne sint liberi ⁊ allidũt ad petrã xp̃m vt cõfracti dispareãt: cogitationes. i. facili⁹ vincunk cũ pue sũt. ¶ Et notandũ q̃ nõ solũ apud catholicos imo apꝺ gẽtiles mũdicia mẽtis: virginitati corpis p̃ferebatur intm̃ q̃ vbicũqꝫ potuerunt h̃ ꝓpendere q̃ aliqua xp̃go cõsecrata corrupta erat mente. ipam a sacerdotij repulerunt sacrificio. Narrat Seneca. li. vj. declamationũ. declamatiõe viij. de virgine festali: qz scripsit hũc versum. Felices nupte moriar vbi nubere dulce ẽ. Et ob hanc cãm voluerunt eã sacerdotio p̃riuasse Esa. j. Auferte malũ cogitationũ vestraꝝ ab oculis meis dicit dñs. Et Esa. lv. Derelinquat impius viã suã: ⁊ vir iniqu⁹ cogitationes suas. ¶ Quartũ gen⁹ malaꝝ cogitationũ sũt cogitationes infructuose ⁊ vane que sine fructu ⁊ vtilitate sunt. de quib⁹ in p̃s. Deus scit cogitationes hoim : qm̃ vane sunt. Et alibi. In illa die. i. in die mortis pibũt oẽs cogitatões eoꝝ. ¶ Vbi notandũ q̃ ois cogitatio mundanoꝝ. vel est de terrenoꝝ p̃uidentia. vel est de differenda penitentia. ⁊ certe vtraqꝫ istaꝝ cogitatinũ perit i morte vel in die mortis. ¶ Qualit aũt perit p̃ima cogitatio: patet Luc. xij. de diuite qui cogitabat horrea sua dilatare. qualit autẽ cogitatõ secũda perit: exp̃sse narrat. iiij. Regl xxj. de amon filio manasse qui vitã malã p̃fis sui cogitãs: ⁊ miscẽiam dei sibi finalit cõcessaꝝ deliberauit q̃ in peccatis more patris iuuẽtutem suã duceret. ⁊ postea finalit sicut pater fecerat peniteret: sed illa cogitatio perijt. quia i medio malicie sue a ꝓpr̃is seruis interfectus est. De talibus p̃sumptuosis ꝺr in p̃s. ¶ Nñ declinauerũt in te mala cogitauerũt cõsilia q̃ nõ potuerũt stabilire: ꝫ ẽ te pmittente. qz malicia ꝓceperũt tua bonitate ⁊ misericordia: ⁊ sic mala sua i te declinauerũt: iõ iusto tuo iudicio cogitauerunt cõsilia q̃ nõ potuerũt stabilire. ¶ Cogitatio ꝺz Gregl. cõparatur radici. xij. moza. ca. xviij. qz qꝺ radix arboꝛi. hoc vnicuiqꝫ hoi sua cogitatio ẽ. Rõ est. qz sicut radix occultat sub terra: sed in planta lup terrã manifestat. Sic cogitatio latet sub terra corpis in p̃ti. ꝫ i opatione patet: sed in futuro erit sicut in corpe viteo. nũc aũt ẽ in corpe luteo. xviij. moza. ca. xxxiij. quando aũt radix desiccat: tota planta deficit. ſm Gregl. xiij. moza. ca. viij. vbi dicit. Omnis iniqu⁹ p̃r⁹ in cogitationib⁹ arescit. ⁊ postea a bonis actib⁹ deficit. Et ideo sicut ille q̃ vult arborẽ habere bene crescentẽ ⁊ fructiferaꝫ : sũme curare ꝺz q̃ radix non arescat p̃ siccitatẽ. ita q̃ vult se meritm̃ fructiferũ reddere in opibus virtuosis: curet oino q̃ nõ sit arid⁹ in cogitationib⁹ suis: qz nihil ita seruat hominẽ in mẽte nec ieiuniũ nec ciliciũ nec vigilie: sicut sancta cõtẽplatio vel cogitatio cõtemplatiua: ⁊ sicut illa duo maxime humectant radicez ne arefiat. ſ. fimus ⁊ sanguis human⁹: si calidus apponak: ita duplex cogitatio vicz de morte nostra ⁊ de xp̃i passione p̃cipue in oibus opibus nos fecũdat. j. Pet. iiij. Christo in carne passo ⁊ vos eadẽ cogitatione armamini. Item Eccs. vij. Abelius ẽ ire ad domũ luct⁹ qꝫ ad domuz cõuiuij. In illa eni cunctoꝝ finis ammonetur hoim ⁊ viuẽs cogitat quid futuꝝ sit. Secũdo cogitatio cõparatur tinee: ſm eũdẽ. ij. moza. ca. xxj. qz sicut tinea sine sonitu penetrat vestimẽtũ: ita cogitatio transfigit mentẽ anteqꝫ ꝑpendatur. Job. xiij. Quasi putredo ꝓsumẽd⁹ sũ: ⁊ quasi vestimẽtũ qꝺ comedit a tinea. Tertio cõparatur ozi. moza. xv. ca. iiij. Os quipe cogitatio cordis ẽ. ois hõ nitit habere os suũ mundũ: ⁊ sũme cauet aliqd ponere fetidũ i ore suo Prouer. xv. Abominatõ dñi cogitatões male Quarto pilis carnis compar. v. moza. xxviij. Pili carnis sunt vite veteris cogitatiões. Vñ bene per Moysen dicitur Humeri. viij. Leuite radãt oẽs pilos carnis sue. qz is qui in diuinũ obsequiũ assumit ꝺz añ dei oculos a cũctis carnis cogitatõib⁹ mũd⁹ apparere. Vtinã sicẽt modernis temporibus. Sed notanduz quãta ẽ fragilitas nostra si cõparemur apostolo

lis q̄ in p̄mitiua ecclia fuerūt. Apostolus enī querit quasi p̄o mirabili i Roma. viij. Quis nos sep̄abit a charitate christi. ⁊c̄. Et reuera tales clerici qui succesſerūt in locū eor̄ nō rīdere. Non mor̄s nō gladi⁹: ꝑ puerſe ⁊ voluptuoſe cogitatōes sep̄ant nos a deo: ⁊ seruiunt hodie in ecclesia tales p̄esbr̄i. de quibus dicitur Dan. xiij. Venerunt duo p̄esbr̄i pleni iniqua cogitatione aduersus ſuſannam: q̄ noluerat eis cōmiſceri. Vos enī nō sic carissimi ꝑ iuxta consilium Hiere. xxv. reuertat⁹ vnusq̄sq̄ a via sua mala: ⁊ a cogitationib⁹ suis pessimis. De secūdo aūt p̄incipali q̄ō vt p̄emissum ē tangitur. Nec habitabit in corp̄ore subdito peccati. Quānis sedes dei: ⁊ p̄ ꝓsequēs sanctiſpūs sit p̄incipaliter aīa. tñ etiaz in corp̄ore dicit habitare. q̄ corp⁹ accipitur p̄ toto cōpoſito: sep⁹ in scripturis sanctis: vt cū dixit xp̄s. hoc ē corpus meū. Aut cū dicitur hō ē corp⁹ sensituū. ⁊ sic de similib⁹. Et ē similis rō hui⁹ sicut p̄imi. Nā oppoſita nō sunt in eodē. Et maxime hꝫ apparz in opationib⁹ corporalib⁹: sicut p̄imū in peruersis cogitationib⁹. Nam sicut ignis in sinu non absconditur. et ex vultu anim⁹ hois cog̃scitur. Ita qualis q̄sq̄ ē intra sic loquitur iudicat ⁊ opatur. ꝓbatio enī dilectiōis. id ē amor⁹ qui spūs ē exhibitio ē opis. teste Gregl. i omelia pentecoſtl. Assit ergo mūdicia corporis. i. vitemus peccata carnalia vel corpalia. Et non regnet in cogitatu p̄noiata multiplex malicia. Et remota sūt a nobis duo sapiēcie diuine obstacula.

Lectio. V.

Spiritus enim sanctus discipline effugiet fictū ⁊ auferet se a cogitationibus q̄ sunt sine intellectu. ⁊ corripiet⁹ a supueniēte iniq̄tate. Post q̄ ostensum ē q̄ p̄ duplicē indispositionē hō impeditur ne sapiam cōsequatur. vicz ꝑ mentis malicia ⁊ carnis imundicia. In ista p̄te vtriuſq̄ rōnem assignat ofendendo q̄ peccatum duo mala homini facit. Vnaz aufert gr̄am ⁊ aufert penā: ⁊ sic in ista lectione tria facit. Primo ostēdit quō peccator quodāmodo necessitat⁹ deuz ad eū relinquēdū. Scōo ofendit q̄ hꝫ non ē simpliciter sentiendū: imo de⁹ iuste ⁊ sine cōpulsione se subtrahit peccatori ibi. Et auferēt se. Et tertio subiungit: q̄ hō per peccatuz velit nolit obligat se finaliter puniendū. ibi. Et corripietur. Dicit ꝗ p̄mo sic. Spūs enī sanct⁹ discipline effugiet fictum. Ista lra dupliciter legitur. Uno modo vt ille genitiu⁹ discipline cōstruatur cū eo q̄ p̄cedit: sic. spūssanct⁹ discipline. i. dator vel inspirator discipline. effugiet fictum id ē hipocritā q̄ bonū p̄tendit exteri⁹ ⁊ malicia gerit interi⁹. Uñ nō ē mirz si sapia in malivolā aīam ñ introibit: q̄ spūssanct⁹ q̄ ē auctor ⁊ dator sapie effugiet talē fictū. Et sic i isto assignatur rō quare in maliuolā aīam non introibit sapia. Cōsequēter subdit rōem q̄re nec habitabit in corpe subdito peccatis: q̄ aufert se a cogitationibus libidinosis ⁊ bestialib⁹ cuz sit spūs mundicie ⁊ honestatis. Uñ q̄ spūs veritatis effugiet fictiōes: ꝑ q̄ ē spūs honestat⁹ effugiet bestiales cogitationes. Et hoc ē q̄ dicit. Auferet se a cogitatiōib⁹ q̄ sunt sine intellectu. Aliter exponitur ista lra: vt ille genitiu⁹ disciplineꝫ struatur cū hoc q̄ dor̄ fictū. ⁊ ē sensus. Spiritus enī sanct⁹ effugiet fictū disciplineꝫ. i. illuz q̄ fingit se hr̄e disciplinā cū nō habeat. Dz primus mod⁹ legendi cōcordat cum glo. sic ergo nemo p̄t deo ponere q̄ ipe sponte hoiem de relinq̄t: imo p̄ malicia fugat⁹ ab eo. Et iō dicit Spūssanct⁹ ⁊c̄. Nec iterz p̄t hō imponere deo q̄ ꝓsentit ⁊ fauet voluptatib⁹ bestialibus ⁊ repugnātib⁹ rationi. q̄ statim aufert se a cogitationib⁹ q̄ sunt sine intellectu. Cū enī intellect⁹ sit hois naturalis pfectio ⁊ sup̃ma nobilitas p̄ quā cōpeſcere dz mor⁹ irrōnabiles carnis: q̄ſita ē q̄ aliq̄s carnalib⁹ cogitatiōib⁹ subdit⁹. talis cogitatōes hz sine intellectu: totaliter sensuales ⁊ bestiales. Cōtra q̄les loquit⁹ p̄s. Nolite fieri sicut equ⁹ ⁊ mulus q̄b⁹ nō ē intellectus q̄ a talib⁹ se aufert spūs sapie. Notādū est ꝑ fm Aristo. vij. ethi. ca. iij. Tres sunt spēs fugiende circa mores. vicz incōtinētia. malicia. et bestialitas. Incōtinētia ē fm Aristotelem. q̄ſi ita ē q̄ aliq̄s hz rectā estimationē ⁊ sufficientē informationē: q̄d deberet facere ⁊ q̄d vitare. passio tñ tēptatiōis ē ita vehemēs in appetitu sensitiuo q̄ ipe succūbit passioni ⁊ recedit a sētentia sui iudicij ⁊ p̄p̄rie ꝓscie: faciēdo illud q̄ō scit sibi eē p̄hibitū: ⁊ iō vocat⁹ incōtinēs: q̄ nō p̄tinet se ītra limites p̄p̄rie ꝓscie: ꝑ p̄p̄t passionē regredit⁹ ⁊ recedit a iudicio cōscie. Et hec ē p̄ma spēs fugiendi circa mores. Scōa est malicia: ⁊ ē fm eū habit⁹ mal⁹ generat⁹ ex assuefactione sequēdi passiōes. p̄ quē malū habitum recta estimatio siue bona ꝓscia iā ē corrupta: i tñ q̄ iudicat oē illud eē bonū ⁊ p̄sequēdū: ad q̄ō appetitus sensitiu⁹ inclinat. Et iō talis iam ex electione ⁊ nō ex passione opatur peruersa. ⁊ iste multo peior ē q̄ incōtinens. Unde talis apud Aristotelē vocat⁹ intēpatus: sicut p̄z ca. x. eiusdē libri. Uñ Seneca de copia verboruz pene aī finē. Tūc ē ꝓsummata infelicitas vbi turpia nō solū delectāt ꝑ enā placent: ⁊ desinit eē remedio locus. vbi q̄ fuerāt vitia mores sūt. Tertia spēs fugiendor̄ circa mores vocat⁹ bestialitas. Sicut aūt malicia excedit incōtinētiā ita bestialitas excedit maliciā. vñ q̄ſi malicia ē tanta q̄ excedit limites hūane affectionis circa materiā ire vel libidinis vel cuiuſcunq̄ p̄cti tūc dr̄ tal⁹ hō bestial⁹ ⁊ malicia sua vocat⁹ bestialitas. sic̄ enī q̄ſi affectōes p̄tis itellectiue. assimi-

tanꝫ in claritate ⁊ honestate cogitationibus ⁊ affectionib⁹ intelligentiaꝝ siue angelox vocatur virtus diuina siue heroyca. ita per oppositum quando ꝑ affectiões ptis sensitiue corrũpunꝫ ⁊ deprimunꝫ ad similitudinẽ bestiarum malicia talis psone vocaꝫ bestialitas. Hõ enim in quodã medio cõfinio constituiꝫ inter substantias diuinas ⁊ bestias: ⁊ ideo si sapiat naturã alterius extremi: ab illo denoiatur. Et iõ viri excellẽtes in cõtẽplatione ⁊ honestate vocanꝫ diuini viri. ⁊ excedẽtes in malicia vocantur bestiales: sicut ibidẽ dicit Aristo. Et a talibus cogitationib⁹ tam vicz incõtinẽtie q̃ malicie ⁊ bestialitatis aufert se spũssanctus ⁊ eas diligentẽ proiicit in infernũ. Cõtra qõ signanter petit pſ. Ne proiicias me a facie tua ⁊ spm̃ sanctũ tuũ ne auferas a me. Sequiꝫ in littera Et corripiet a supueniẽte iniqtate. id ẽ ficꝫ taꝫ qui per suã maliciã fugat a se spiritũ sanctum: certe nõ euadit finaliter impune. imo corripitur. id ẽ per rõem iuste dãnabiꝫ: ⁊ hoc a superueniente iniquitate. id ẽ propter iniquitatem que eiꝰ cõsciam oprimet sicut onus graue. iuxta illud pſ. Iniquitates mee supgresse sũt caput meum: ⁊ sicut onus graue grauate sũt super me. ¶ Et nota q̃ aliter corripiꝫ penitens de peccato: ⁊ aliter impenitẽs. nã in correptione penitentis supueniet mansuetudo ⁊ miseri cordia ꝑ quã peccatũ dimittiꝫ ⁊ hõ deo reconciliatur. Unde pſ. Quoniã supuenit mansuetudo ⁊ corripiemur. Sed certe in correptione impenitẽtis finaliter supueniet ira dei ex vna parte. ⁊ ppria iniqtas ex alia pte. Baruch. iiij Ignis eni supueniet ab eterno i longiturnis diebus. ¶ Dubitatio põt eẽ. An spũssanctus detestet ⁊ fugiat oẽm fictionẽ: et probaꝫ q̃ nõ quia Luc. vltima dicit de christo q̃ longius se finxit ire ⁊ tñ, ꝓposuit cum eis manere: ergo si mulabat vnũ exterius ⁊ aliud intẽdebat interius. Preterea Luc. ix. legiꝫ. ⁊ Matth. xvij. q̃ christo trãsfigurato corã discipulis: apparuefft Moyses ⁊ Helyas. Quero ergo an apparuerunt ibi vere aut imagiarie: si imaginarie: tũc fuit fictio. Si vere: tunc Moyses fuit ibi suscitatus. ⁊ Helyas de paradiso translatus: sed hꝫ nõ aparet verum. qz beatꝰ Augustinꝰ hz ꝓ incõueniẽti q̃ aia samuelis fuit resuscitata qñ samuel mortuꝰ videbaꝫ apparere sauli. Et dicẽ q̃ fuit illusio imaginaria diaboli: ⁊ nõ spiritus samuelis a requie sua suscitatꝰ. Preterea glo. Luce. ix. sup illud Apparuerũt Moyses ⁊ Helyas dicit. Sciendũ est nõ corpora vel animas Moysi ⁊ Helye ibi apparuisse: sed in subiecta creatura illa corpora fuisse formata. Põt etiaz credi q̃ angelico ministerio vt angeli eorũ personas assumerent. ¶ Propterea illa claritas transfiguratiõis: aut fuit vera ⁊ in xpi corpore realiter. vel imaginarie tantũ. Si secũduz: habetur propositũ. Si primũ. contra corpꝰ christi in rei veritate fuit opacũ ⁊ terminatũ ⁊ coloratuz. Glo. Bede Luc. ix. sup illud. Nõ gustabũt mortẽ donec viderint regnũ dei. id est glorificationẽ corporis in imaginaria repsentatione: ergo illa claritas fuit imaginaria tñ. Preterea in corpore xpi post resurrectionem apparuerũt cicatrices. imo discontinuatio carnis. qz Thomas misit manũ in latus christi. ¶ Quero ergo aut apparuit imaginarie tantũ: ⁊ sic fuerũt apostoli delusi ⁊ nõ fuit probatio resurrectionis vera. vel fuit illa apertura vulnerum vera ⁊ realis: ⁊ si sic. Contra in corpe glorioso nullus manebit defectus nature. vl corruptio vel deformitas: sed cicatricis aperture vel discontinuatio partiũ corporis christi fuit deformitas ⁊ defectus nature: ergo nihil tale ibi fuit. quia corpus xpi fuit tunc ita glorioſũ sicut est modo. Ad oppositũ est scriptura sacra hic. Item Greg⁹. in omelia. Nihil per duplicitatem simplex veritas fecit. sed talẽ se foris exhibuit eis in corpore: qualis erat eis in mente. Hoc eni egit foris domin⁹ in oculis corporis: quod apud illos agebaꝫ i oculis mẽtis. Apud semetipos intus eũ amabant ⁊ dubitabãt. Et dominus eis presens aderat: propt hꝫ q̃ amabant. sed aberat propter hoc quod dubitabãt ¶ Ad istã q̃stionẽ aliter rñdendũ est fm vsum loquendi modernox: ⁊ aliter fm modum loquendi sanctox. Apud modernos nãq̃ ex cõmuni vsu loquendi. iste terminus fictio ꝓportat deordinationẽ ⁊ falsitatem: ⁊ fm hoc manifestum ẽ q̃ spũssanctus effugiet omnẽ fictiõez Sed fm modũ loquẽdi sanctorũ: iste terminꝰ fictio nõ necessario importat siue cõnotat falsitatẽ siue deordinationẽ: sed possibile ẽ q̃ fictio significet sicut ẽ: ⁊ tũc fictio nõ est falsũ. Unde Augꝰ. in libro de q̃stionib⁹ euãgelij. Nõ omne quod fingimꝰ mẽdaciũ ẽ: ꝫ qñ illud fingimus quod nihil significat tunc mẽdaciũ est. Cũ aũt fictio nra referaꝫ ad aliquã significationẽ: nõ ẽ mendaciũ: ꝫ aliqua figura veritatis. sic enim dñs finxit se longꝰ ire: qz cõposuit motũ suuz q̃sl volẽs ire ad aliq̃d significãdũ. Item Damascenus. iiij. sniax. ca. x. Eorũ q̃ post resurrectionẽ xpo infuerũt: modi sunt diuersi. Haz hec quidem nature: sed non fm naturam: sed fm dispensationẽ ad certificandum vel credi faciendũ: qñ ipm quod passũ ẽ corpꝰ resurrexit: vt cicatrices. potatio. cibatio pꝰ resurrectiõez Alia aũt vere ⁊ fm naturam vt trãsire de loco ad locũ infatigabiliꝫ ⁊ p clausas ianuas itrare Alia aũt fz fictionẽ: vt illud. finxit se longꝰ ire Ex istis ptz q̃ si ois fictio ꝓuoluit secũ maliciã vl deordinatiõez. Et dicẽdũ est ad q̃stionez q̃ spũssanctꝰ quãlibz fictionẽ deordiatã detestaꝫ ⁊ nõ aliã. Per hꝫ ad primũ argumẽtũ q̃ illa nõ fuit ordiata. ꝫ fuit figura significãs q̃les fue-

runt illi di scipuli amando ⁊ dubitando. ſm Greg. ¶ Ad secūdū dicēdū q̄ i trāſſiguratiōe domini Moyses ⁊ Helias vere realiter ⁊ personaliter apparuerunt ibi: sicut docet Aug⁹. de mirabilibus diuinarū scripturarum. ca. ix.

¶ Circa quorū apparitionē notanda sunt quatuor. Primo q̄ in suis veris corporib⁹ ibi fuerunt. Scōo q̄ in Moyse nō fuit finaliter resurrectio cōpleta sed corp⁹ suū iterato in terram seu puluerē ē reuersū. Tertiū ē q̄ corpora sanctorum istorum nō pfecte sed similitudinarie habuerūt resurrectionis future gliam ꝓ tunc Unde Luc⁹. ix. dicit. q̄ Moyses ⁊ Helias visi erāt in maiestate ⁊ gloria. Quantū ad ꝫ dicit sanctus Thomas q̄ claritas i Moyse ⁊ Helia nō fuit eiusdē generis cū claritate corporū in patria: sicut claritas christi fuit: sed fuit quedam claritas sic se habēs ad illam sicut fides i via ad visionē in patria: ⁊ iō aspectū apostolorum non offendebat: qō non fuit de claritate christi. Et huius rō est: quia anima christi glorificata fuit: nō autē anima Moysi. Et iō corpori eius potuit cōuenienter attribui claritas gloriosa: non autē corpori Moysi: ne pr⁹ eēt gloria in corpore ꝫ in anima: ⁊ hoc videt mihi rōnabiliter dictum. Quartum est q̄ alit fuit de apparitione Samuelis. q̄ ibi fuit vnū corpus formatū ex aere qō apparuit cē corp⁹ Samuelis per opus diaboli. ¶ Ad secūdū argumentum aliter respondet sanctus Tho. super iij. sniaꝝ. di. xvj. questiōe. iiij. arti. v. ibi dicit q̄ glosa que allegat in tertio argumēto est a magistris impunctata vel suspecta. ⁊ subdit. Unde dicendū est q̄ vterq̄ illorum ibi apparuit. sed Helias in corpore ⁊ anima: Moyses i ꝑ anima tm̄. que apparere potuit: vel per corpus assumptū: sicut angeli apparent. vel poterat aia speciem causare in oculis videntium repsentantē hominē: cuius erat illa anima. Sed hec responsio vt videt dicit opositum. Nam dicit q̄ Moyses ⁊ Helias ibi vere apparuerūt: ⁊ tamē tātū fuit ibi alter eorum. Et similit Aug⁹. dicit opositū de mirabilibus diuinaꝝ scripturarum. ca. ix. Et textus euangelij idem sonat. Et consimiliter dicit Alber. super Luc⁹. ca. ix. videlicet q̄ ibi Moyses apparuit i propria persona: qz aliter eius testimonium parum valuisset: ⁊ tamē nullus erat ibi in propio corpore: sed in corpore sibi ab angelis aptato: nec ē credendū q̄ corpus suum putridū resurrexit ad hanc visionem peragendam. anima tamē sua de lymbo venit. penam tamē videlicet carentiam diuine visionis non amisit. Un⁹ venit de inferno: alius de paradiso. vn⁹ de mortuis: alter de viuis: vt ille ostēderetur. de quo Psal. xvj. Tu es domine qui vite ⁊ mortis habes potestatem. Sed tam Albert⁹ ꝫ sanctus Thomas videntur sic dicere diminute sine ꝓiudicio. Textus enim dicit Luc⁹. ix. expresse q̄ duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses ⁊ Helias visi in maiestate. Itē Chrysostom⁹ dicit q̄ vn⁹ de mortuis alius deviuis adducti sunt ad testificandum. Et satis credibile ⁊ rationabile est: q̄ corpus Moysi resuscitatum fuit propter idem testimonium pagendum: sicut multi alij resurrexerunt christo resurgente qui postea obierūt. ſm Aug⁹. de mirabilibus diuinarū scripturarum. vbi supra. ¶ Ad tertū argumentū dicendū est q̄ glosa illa est suspecta: ⁊ ab antiquis magistris negata. ¶ Ad q̄rtū de claritate faciei domini i trāſſiguratione dicēdū q̄ fuit in ea vere ⁊ realiter tamen per miraculum ⁊ non per aliquam formam immanentē corpori christi: sicut erit i corporibus glorificatis post resurrectionē: ⁊ fuit ille fulgor eiusdem speciei cum fulgore corporum glorificatorum. non tamen ita perfectus sicut claritas vie assimilatur claritati patrie. non tamen fuit in toto profundo corporis: ſz in superficie tantū. ⁊ sic non est impossibile idē corpus fore opacum intrinsecus ⁊ lucidum in superficie. Qō autem dicit glosa Bede q̄ fuit imaginaria repsentatio. dicit ꝓ tanto qz fuit imago ⁊ figura glorificationis future. Ad q̄ntum de vulneribus ⁊ cicatricib⁹ in corpore xp̄i post resurrectionem. dicendū q̄ aliud est loqui ō cicatricibus ⁊ aliud de vulneribus: siue de discōtinuatiōe carnis in corpore christi. nā q̄ fuerunt cicatrices omnes doctores ꝓcedūt Sed de vulneribus vel discontinuatione plane hoc negat Albertus. imo hoc repugnaret glorificationi que non erit sine integritate nature. Nec est credendum q̄ Thomas miserit manus suas intra latus christi. quia hoc fuisset temerariū in apostolo: ⁊ infirmū in domio sed verum est q̄ latus tetigit ⁊ cicatrices vidit. vnde ad aspectum vulnerum credidit ⁊ nō ad tactum: ⁊ ideo dictum est ei. qz vidisti me. ⁊c. Et addit Albert⁹ q̄ cicatrix nō affert difformitatem: nisi q̄ mutat situm vel figuram mēbri: sed cicatrices in christo fuerūt ita subtiles q̄ ꝫ non fecerunt. Unde ſm Aug⁹. vlt⁹. de ci. dei. ca. xix. huiusmodi cicatrices vulnerum manebunt in martyribus sine quacunq̄ difformitate. imo ad decorem quasi quedam insignia victorie sue. Et sic probabiliter tenetur q̄ cicatrices sunt ⁊ semper manebunt in corpore christi: sicut dicit sanctus Tho. super. iij. sniarum. di. xxj. arti. penul. Q̄ autē vulnera ibi nō fuerunt. dicit beatus Aug⁹. li. vj. questionū contra pelagianos. Sciāt inquit qui has questiones proposuerūt: christus nō vulnera: ꝫ signa vulnez cicatrices discipul' demōstrasse q̄ tunc false eēnt: si nulla vulnera ꝓcessissent. Sanct⁹ Tho. super. iiij. questione. xxiij. arti. autem vltimo in solutione secundi argumenti tenet

q̄ in christo fuit apertura vulnerum et solutio continuitatis recompensata p maiorē decorē glorie: ꝛ q̄ Thomas tetigit vulnera.

¶ Lectio. VI.

b Benignus est enim spiritus sapiētie: ꝛ non liberabit maledictū a labijs suis: quoniā renū illius testis ē deus: ꝛ cordis illius scrutator ē verus ꝛ lingue illius auditor. Quoniā spūs dñi repleuit orbē terraꝝ: ꝛ hoc qđ cōtinet omnia sciam hz vocis. Hucusq̄ docuit sapiēs qualit homo virtuosus ordinare dz in deū suas affectiones. Hic autē exequit informare quomodo debet in deū ordinare suas locutiones. Et circa hoc sic procedit. Primo docet vitare maliciā loquendi in generali. Secundo quedā vicia loquēdi dissuadet in speciali. ibi. Custodite igitur vos. Circa primū duo facit. Primo ostēdit q̄ maliloqu⁹ non pōt euadere impunitus in iudicio per culpe sue tergiuersionē. Secundo q̄ non pōt euadere impunit⁹ per culpe sue occultationē. ibi. Propter hoc qui loquitur. ¶ Circa primū duo facit. Primo ostēdit q̄ iudex suus habet de eo plenariā cognitionem. Secūdo sue tante noticie assignat rōnem ibi. a Quoniā spūs dñi ꝛc. ¶ Circa primum adhuc duo facit. Nam primo ostendit q̄ iudex peccatoris maliloqui habet ad bonos sūmam pietatem. Secūdo q̄ seruat ad malos iustam equitatem. ibi. Et nō liberabit maledictū. Dicit ergo primo sic. Benignus ē spūs sapiētie. Et potest b spūs accipi duplicit: Notionalit̄ p spiritusancto. Juxta illud Joh. xv. Spiritus veritatis qui a patre procedit ille testimoniū perhibebit ō me. Essentialiter p̄ro tota trinitate q̄ ē deus. Juxta illud Joh. iiij. Spiritus est deus ꝛ eos qui adorant eū i spiritu ꝛ veritate oportet adorare. Et siue vno mō accipiat̄ siue alio modo, benignus ē spūs sapiētie. Est enī benignus iustos exaudiēdo. malos reducēdo. cūctos recte regēdo. De primo i pš. Exaudi me dñe qm̄ benigna ē misericordia tua. Est etiam benignus malos reducendo. Juxta illud Roma. ij. Ignoras q̄ benignitas dei ad penitentiam te adducit. De tertio Luc. vj. Benign⁹ est sup ingratos ꝛ malos. Et Matth. v. Solē suū oriri facit sup bonos ꝛ malos. Sic igit̄ iste sapientie spūs habet ad bonos summā pietatem. ꝛ tamē non ideo p̄sumat peccator maliloquus q̄ se finaliter nō emēdat q̄ sit euasur⁹ impune: qr nō liberabit maledictū. id est maledicentē vel detractorē a labijs suis. id est a pena sibi debita p̄ro peccatis labiorū suorum: quia sic dicit pš. Labor labiorum suorum operiet eos. ꝛc vsq̄ vir liguosus. Et qr possz aliqs q̄rere quomō puniet spūssanct⁹ malos hoies: cuz nō oñdat se mō nosse eor̄ pctā. Jō p̄sequenter oñdit q̄ iudex ille oīm pctōr̄ plenariam habet cognitionē. Et subdit. quoniā renū illi⁹ testis est deus. ¶ Tria enī sunt que vellet peccator maxime latere, videlicet delectationem sue voluptatis: cogitationem concepte vanitatis: locutionē cōmunicate peruersitatis. ꝛ tamē oīa ista deus nude videt. Ista autez tria tangit sapiens p tria corporis organa: videlicet. renes cor. ꝛ linguā. In renib⁹ viget voluptas. in corde vanitas. ꝛ in lingua peruersitas. ¶ Et respectu istorum triū tres actus deo attribuit. Nam respectu voluptatis ipse ē testis. respectu vanitatis ipse est scrutator. Scrutari enī ē ad interiora ꝛ latētia penetrare. In pš. Scrutās corda ꝛ renes de⁹. ß respectu peruersitatis seu falsitatis ipse est auditor. ergo habem⁹ q̄ de⁹ pōt ē iudex ꝛ testis. Testis: qr videt ꝛ audit. iudex quia scrutator ꝛ inuestigator ē cordis. Hiere. xxix. Ego ero iudex ꝛ testis: dicit dom⁹. Ergo patet cū sit sūme iustus. nō liberabit maledictū a labijs suis. Dz qr posset esse dubiū vnde habet ille spūs sapiētie q̄ videat ꝛ audiat ꝛ scrutet̄ omnia. iō cōuenienter assignat sue cognitionis rōem. Est autē rō: qr spūs ille ē vbiq̄ p̄sentialiter. ꝛ potentialit̄. ꝛ essentialiter. Et b est qđ subdit: quoniā spiritus dñi repleuit orbem terrarum. Et pōt legi domini vel intransitiue vt sit sensus. Spūs dñi. id est spūs qui ē dominus. vel transitiue. id ē qui est a deo p̄re ꝛ a deo filio iste repleuit orbē terrarū. Hiere. xxiij. Celum ꝛ terram ego impleo. Et Aug⁹. Ubiq̄ ē deus inter oīa nō inclusus: extra oīa nō exclusus: super oīa nō elatus. infra omnia non depressus. Et hoc qđ continet omnia. id est idem spiritus qui omnia continet. id est gubernat ꝛ seruat omnia: sciētiā habet vocis. id est noticiam omnium que ab homine dici possunt quacunq̄ vtatur lingua. Et ideo cauere debemus in quibus delectemur. que meditemur ꝛ qualia loquamur. quia iudex noster videt et audit quicquid homo cogitat vel dicit. Et hoc ē qđ cōcludit Boeti⁹ vlti. li. conso. suarum. Auersamini inquit vitia. colite virtutes ad rectas species animum subleuate. humiles p̄reces in excelsa porrigite. Magna vobis si dissimulare non vultis indicta est necessitas probitatis: cum omnia ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis. ¶ Notanduz q̄ hic tā b gит sapiens tria corporis organa: que difficilimum est regere ratione. renes. cor. ꝛ linguā. Nam in renibus voluptas. in corde vanitas. i lingua falsitas dominatur. Et ideo difficilimū est etiam sanctis q̄ se regant perfecte in delectationibus que per renes signantur. in cogitationibus que per cor. in locutionibus que per linguam nominantur. Dicit Aristo. xiij. de animalibus. Infirmitas renum in homine est difficilis curationis. Moraliter quia in

renib⁹ dominat voluptas: ió infirmitas renū carnalē nominat cōcupiscētiā: que vocat langꝫ uoz nature. In ps. Miserere mei de⁹: qm infirm⁹ sū. Hec infirmitas ē difficilis curationis: sicut patuit in Paulo et in alijs sanctis. Vñ mitigari ꝑt: tolli ñ pōt citra mortē oīno. ſm Aug. de pfectione iusticie hūane. Et Bern. Siue velimus siue nolim⁹ Jebuseus iste in finib⁹ nr̄is habitat: supzmi pōt extingui nō pōt. Vñ narrat Greg⁹. iiij. dialo. ca. xij. de Vrsino. ꝓsbytero: qui sic conuixerat sue ꝓsbytere tāq̄ frater cuz sozoze continue a tpe ordinationis sue. ille cū esset cōfectus etate z iaceret infirmat⁹ ad mortē. z intantum inualuisset infirmitas: q̄ dubitabāt aliq̄ an spūs exiuisset an nō: accessit ad eū ꝓsbytera sua: z narib⁹ suis aures apposuit vt sciret si corpori suo aliqs vitalis spūs inesset: qō ille iam semimortu⁹ sentiens recollectis viribꝰ qs habebat erupit in vocē: z ait: Recede a me mulier adhuc igniculus viuit: tolle paleā. Et cito post: venientib⁹ ad se Petro z Paulo apl̄is sic sibi videbat spiritū exhalabat. Ille potuit deo regratiari z dicere cū ps: Benedicā dñm q̄ tribuit mihi itellectū: insup vsq̄ ad noctē increpuerūt me renes mei. i. vsq̄ ad mortē ſm glosā: increpuerūt. i. arguerūt vl̄ tēptauerūt me renes mei. Vñ etiā cōit q̄ infirmitas renū ē difficilis curatōis: que nō recipit curā sine adustione. Talis est fomes carnis. Propt̄ quod petit psalmista signāter. Proba me dñe z tēpta me: vre renes meos et cor meū. Glosa: pba me id ē iudica me esse ꝓbatū: si tibi q̄ oia nosti: ꝙ mihi z hōminibus: ne q̄d delicti maneat. Jō dicit tēpta me: quia nisi tēptares negligentes essem⁹. Et vre igne tribulationis renes meos: z cor meū. id ē adhibe medicinalē purgationē tribulationis delectationibus meis: ne q̄d mali delectet me. et cogitationib⁹: ne q̄d mali cogitē. Cor nā q̄ ꝓ cogitationib⁹: renes ꝓ delectationib⁹ posuit hec glosa. Scōm organū corporis q̄ō nimis ē difficile regere rōne ē cor. Vñ Grego⁹. iiij. moraliū. Facile ē puersa opera vitare: sed nimis difficile ē ab illicita cogitatione corrigere. Quia sicut Bern. dicit in meditationib⁹ suis. Nihil in me corde meo fugatius: q̄ quotiens me deserit z ꝓ prauas cogitatiōes defluit: totiens deū offendit. Cor meū cor vagū instabile: dū suo ducit arbitrio: z diuino caret cōsilio: in semetipo nō pōt cōsistere: ꝙ omni mobili mobilius ꝓ infinita distrahit. Et ió signant dicit Prou. iij. Omni custodia serua cor tuū: q̄ ex ipo vita ꝓcedit. Est aūt de corde humano sicut de argētouiuo q̄ō semp ē in motu. sistit tñ aliqualiter et mortificat ꝓ odorē: hoc ē ꝓ fumū sulphuris: sicut docet Arist. in. iij. meteorox. Moraliter. Si sistere z domare velim⁹ cor nostrū a vagis motib⁹ supbie z elatiōis: adhibeamus ei odorē sulphuris. i. imaginationem pene eternalis vl̄ gehennalis: cuius vna portio dicit esse sulphur. Juxta illud ps. Ignis sulphur spūs ꝓcellarū pars calicis eox̄. z Apoc. xxj. Pars illox̄ erit in stagno ardēte z sulphure. z statim concipiem⁹ timorē. z ꝓ timorē continebim⁹ et cōgregabimus cor nr̄m. Ecci. xxx. Contine et cōgrega cor tuū in sanctitate eius z tristiciā longe expelle a te. Refert Giraldus cābrēsis in libro suo de topographia hibernie. q̄ quondā in mari ꝓpe hibernią apparuit subito quedā insula. iuuenes vo de hibernia ascēdētes scaphas z naues nitebāt ad istā īsulā applicare. Cū aūt ita ꝓpe īsulā nauis esset q̄ eox̄ iudicio ponē posset pedes suos descēdēdo: statim insula ab eis fugit z se ad aliū locū mouit. Cuz ergo hoc mirabile frequent tēptassent et semp mō ꝑdicto delusi fuissent: tandē dixit eis vn⁹ senex: audiui inq̄t q̄ ignis valet cōtra phātasmata. Accipiat ergo aliqs sagittā ignitam z sagittet in īsulā: z stari phantasmata cessabūt. Et factū ē iuxta cōsiliū eiusdē senis z īsula stabilita est q̄ ꝓpter sue mirabilē fugā vocata est deinceps īsula fugitiua. Insula ista phantastica z fugitiua cor designat hūanū: q̄ semp mutabile varijs phātasijs fatigat: nisi diuina gr̄a stabiliat. Ecci. xxxvij. Sic ꝓturiēt cor tuū phātasias patit: nisi ab altissimo missa fuerit visitatio: Stabilit aūt ꝓ ignitā sagittā verbi dei. De q̄ in ps. Sagitte potētis acute cū carbonib⁹ desolatorijs. Et alibi. Ignitū eloquiū tuū vehement. Et istud ē optimū stabilimentuz hūani cordis. Juxta illud Heb. xiij. Optimū eni est gr̄a stabilire cor. Greg. xxviij. moza. ca. xviij. Quid est inq̄t mare: nisi cor nostrū furore turbidū: rixis amarū: elatiōe supbie tumidū: fraude malicie obscurū: Quod mare q̄tū seuiat: attendat quisq̄ in se occultas tēptationū cogitationes itelliget. Tertiū organū corporis qō difficile ē regere est lingua. de qua Jacobi. iij. Lingua modicū mēbr̄ū est z magna exaltat. Et cito p⁹. Lingua cōstituit in mēbris q̄ maculat totū corpus z inflāmat rotā natiuitatis nr̄e inflāmata a gehenna. Et infra. Linguā aūt nullus hō domare pōt. Quā auctoritatē ptractās Augustiu⁹ de natura et gr̄a dicit. Nō ait: linguam null⁹ domare pōt: ꝙ null⁹ hoim: vt cū domat diuino adiutorio z gratia fieri fateamur. Vñ nō ē expressio ipossibilitatis: ꝙ magne difficultatis. In cui⁹ figurā natura ordinauit circa liguā q̄ duplici muro clauderet osseo z carneo: ad docēdū q̄ duplex examinatio fieri debet añq̄ lingua suū opus exerceat. Primo eni debet cōsiderari an sit licitū. Secundo an sit expediēs. z iste sunt vie per quas sermo debet transire. De quib⁹ ps. Dixi custodiā vias meas vt nō delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiā rc. Vñ abbas Paphus: sicut narrat li. ix. historie tripite: cū esset sine literis

accessit ad quēdā vt addiscceret. ⁊ cū deuenisset ad istū versū. Dixi custodiā vias ⁊c. dixit se satis didicisse. nec oporteret vlteri⁹ addiscere: si istā lectionē posset bene scire. Eccl. xxv. Beat⁹ vir q̄ habitat cū muliere sensata: ⁊ q̄ in lingua sua nō ē lapsus. Et licet iust⁹ aliq̄n corripiat: habet tū mel ⁊ lac sb̄ lingua. Bern. Mala lingua ē q̄ aut puersa laudat aut recta reprehēdit.

Lectio. VII

Propter hoc qui lo

quit iniq̄ nō pōt latere: nec pteriet illū corripiens iudiciū. In cogitatiōib⁹ impij interrogatio erit. sermonū aūt illi⁹ auditio ad deum veniet. ⁊ ad correptionez iniq̄tatū illi⁹: q̄m auris zeli audit oīa ⁊ tumult⁹ murmurationū nō abscondet. ꝓpostq̄ sapiens declarauit q̄ vitiosa locutio nō trāsibit impunita p aliquā tergiuersionē vel cauillationē. hic cōsequent⁹ ostendit. q̄ nec in iudicio poterit impunita trāsire p occultationē. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit qd intēdit. Scdo illud probat ibi. in cogitationib⁹. Circa primū duo fac. Primū est. q̄ maliloquus nō poterit se in iudicio occultare. Scdm ē. q̄ nec iudex nolet circa eū dissimulare ibi. Nec pteriet. Dic ergo primo quasi cōcludens ex pcedētib⁹ ꝓpter hoc. s. q̄ spiritus dñi repleuit orbē terraꝝ ⁊ existit vbiq̄ presentialiter: potētialiter: ⁊ essentialiter. Ideo cōueniens ē q̄ ille q̄ loq̄t iniqua q̄cūq̄ secreta q̄tūcunq̄ occulte: nō poterit latere finaliter etiam homines. Deū vero nec ad tempus pōt latere. Luc. xij. Que in tenebris dixistis in lumine dicent. Et qd in aure locuti estis in cubiculis. p̄dicabit in tectis. Hui⁹ exemplū habem⁹ de dauid exp̄sse q̄ tam adulteriū q̄ homicidiū occultissime ꝓpetrauit cū Bersabee vxore vrie. ⁊ statim misit ad eū dñs p nathā. ij. Regl. xij. dicēs. Tu fecisti absc̄dite: ego vo faciā v̄bū istud in cōspectu oīs israel ⁊ in cōspectu solis hui⁹. ⁊ sic p penā manifestā declarabo culpā tuā. Et sic p re nō manifesta culpa detegitur quōcunq̄ in p̄sti lateat peccator. saltē in iudicio nō pōt latere iniquus. Vsi Anselmus in meditationibus suis. Latere erit impossibile: apparere intolerabile. hoc ē primuz qd ꝓponit. Scdm ē q̄ iudex nolet circa eū dissimulare. Et ideo dic: nec pterit illū corripiens iudiciū. Eccs. vlt. in fine. Cūcta q̄ fiūt adducet de⁹ in iudiciū siue bonū siue malū sit. Consequenter ibi. In cogitationib⁹. Probat ista duo q̄ proposuit. Et primo primū. Scdo secundū ibi. Quoniā auris zeli. Primū sic. Latentiores sūt cogitationes q̄ verba. sed in iudicio cogitationes discutient⁹ ⁊ punient⁹. g̃ a multo fortiori p̄mones. ⁊ h̄ ē qd dicit. In cogitationib⁹ impij interrogatio erit. id ē inquisitio ⁊ discussio. Et exponit sic littera. q̄ interrogatio fiet a dño in cogitationib⁹. hoc ē de cogitationibus: Juxta illud p̄s. Deus interrogat iustuz ⁊ impiū: vel q̄ interrogatio fiet sibi ꝓpis a seipsis. Sic enī dicit infra. ca. v. Impij in iudicio querent a seipsis. qd nobis ꝓfuit superbia: aut diuitiarū iactātia qd ꝓtulit nobis: Ad Roma. ij. Testimoniū reddēte illis cōscientia ipsoꝝ. Aut etiā int⁹ seinuicē cogitationū accusantū ⁊ defendentiū sermonū. Posito aūt antecedēte ponit ꝓsequēs: q̄ auditio mōnū ad deū veniet ex q̄ cogitationes veniēt ad noticiā dei. Et quō: certe nō ad approbatiōez. s̄ ad punitionē ⁊ vltionē. Et ideo subdit. Et ad correptionē iniquitatū illi⁹. Hanc correptionez timuit p̄s. cū dixit. Dñe ne in furore. ⁊c. Consequenter ibi. Quōm auris. ꝓbat scdm qd supra ꝓposuit: videlicet q̄ iudex in iudicio nō parcet: nec dissimulabit. Et ꝓbat sic. Judex q̄ sūme zelat p obseruatione legis sue. nō pteribit in iudicio q̄n puniet transgressores. s̄ deus est talis iudex. q̄ summe zelat p lege sua. igit⁹ ⁊c. Et hec ratio innuitur cū dicit. q̄m auris zeli. i. dei zelantis audit omnia. ⁊ tumultus murmurationū nō abscōdet. Zelus in sacra scriptura accipit quinq̄ modis. Primo modo p inuidia. ⁊ sic accipit Eccl. iij. Qui docet filiū in zelū. h̄ ē in inuidiā nutrit inimicū. Et in eodē zelus ⁊ iracūdia minuent dies. Scdo accipit p ira. p̄s. Accēdetur velut ignis zelus tuus. Tertio modo accipit p imitatiōe. In p̄s. Noli emulari i malignantib⁹ neq̄ zelaueris facientes iniq̄tatez. id est imitatus fueris. Quarto accipit p rigore ⁊ iusta affectione vlciscendi. Prou. vj. zelus ⁊ furor viri nō pcet in die vindicte. Et Sap. v. Accipiet armaturā zelus illi⁹ ⁊ armabit creaturā ad vltionez inimicorum. Et sic accipit hic Quinto vocat feruens amor. Vñ zelotip⁹ et zelotes dicit ille q̄ feruēter amat. ⁊ talit vult redamari. Exo. xxxiij. Dñs zelotes nomē ei⁹ b

Dubitatio literalis esse pōt. Utrū peccata p penitentiaz cōdonata. sunt reuelanda in iudicio generali: Videt⁹ q̄ nō. qz qd tectū ē videri nō pōt. s̄ pcta p penitētiā cōdonata sūt recta sic dicit Glo. sup illud p̄s. Beati q̄rū remisse sūt iniq̄tates ⁊ q̄rū tecta sunt pcta. Jtē. iij. sniarū. di. xlij. ca. vij. Nō irrōnabilit⁹ putari pōt pcta h̄ p pniam tecta ⁊ deleta. illic etiā tegi alijs. g̃. Jtez Jac. v. Caritas operit multitudinē peccatoꝝ. s̄ h̄ nō ē dictū q̄ ad hoies qz operiūt apud homines occulta sine caritate. g̃ in ꝓspectu dei. et p cōsequēs multomagis in ꝓspectu oīm hoim in iudicio. Ad oppositū ē glo. sup illud. j. Cor. iij. Manifestabit ꝓsilia cordiū dicēs: q̄ gesta ⁊ cogitata bona ⁊ mala nota tūc erūt oīb⁹ hoib⁹ Jtē beat⁹ Bern. tractās idē v̄bū dicit. Cūcta q̄ cunctoꝝ cūctis arcana patebūt. Ad istud cō cordat Anselm⁹ ō similitudinib⁹. ca. vj. Et text⁹ apli cū glo. Sanct⁹ Tho. ⁊ alij multi catholici tenēt q̄ sic. qz oīa tā bona q̄ mala nota erunt oīb⁹. Nō ē ad manifestā eqtatē iudicij declarā: qz ostēso malo ꝝ i bonis ē ad māifestatiōez

misericordie prius impēse. ostēsio vero bono
rū ad manifestationē iusticie. t ecōuerso i ma
lis erit ostensio malorū ad manifestationē iu=
sticie dei tūc punientis. ostēsio vero bonor ad
manifestationē diuine misericordie pcedētis.
Hec tñ ostensio nō cedit in infamiā nec in ve=
recundiā. sz ad gratiarūactionē in bonis t ad
dei gloriā saluantis t liberātis: t sic verificat il
lud Apli. ij. Cor. v. Oēs enī nos oportet ma=
nifestari ante tribunal xpi vt referat vnusq̄sq
propria corpis ꝓut gessit siue bonū siue malū.
Ad pmū peccata dicunt tecta q̄tū ad erube
scentiā nō q̄tum ad scientiā: t q̄tum ad puni
tionē nō q̄tum ad cognitionē. Ad scōm de
magistro patet p idē. Vel dicēduz q fuit illius
opinionis. t in h nō tenet. Ad tertiū p idē
q nō reuelabunt ad penā. s ad diuine miseri=
cordie t iusticie euidentiā. Istud persuadet q̄
dam doctor sic. Si rex remisisset tibi centum li
bras p vno obolo. nōne si gratus esses narra
res beneficiū regis oīibus amicis tuis t dice
ris eis. Regratiami regi p me in tāto sibi tene
bar t p tanto mihi remisit: Cū ergo p peccato
mortali merebaris penā eternaz t remisit tibi
deus p pena tpali q̄ nullam ꝓportionē ad pe=
nā eternā habet: multomagis debes illud be
neficiū velle manifestari. Itē ex q̄ quilibet bo=
bus gaudebit de liberatione sua t primi. ma=
gna materia bonis gaudij subtraberet si igno
rarent gratiā sibi factā: nec oportet de erubes=
centia ptimescere: q sicut de⁹ potest ignē face=
re approximare cōbustibili sine cōbustione: sic
pōt facere noticiā peccatorū sine verecūdia in
alijs. Et q tu illud scias sine erubescentia: q q̄
litates rex suspendit quādo vult. Itē si noticia
multorū hominū causaret in te erubescentiaz
ergo noticia vni⁹ causaret in te similiter aliq̄tā
Sed cōstat q deus t aīa christi t angelus q̄ fu=
it custos tu⁹ scient peccata tua, ergo notiā pec=
catorū tuorū causaret in celis erubescentiā. cō=
sequens falsuz: igit antecedens. Notandū
est sup illud qō in littera dicit: qō in iudicio: in
cogitationib⁹ impij: interrogatio erit q deus
tūc interrogatiōes tibi faciet de trib⁹ maxime
si fueris dñs: siue plat⁹: vel in honore: vel dig
nitate ꝓstitut⁹. Interrogabit te q̄liter tu vixer. q̄
liter subiectos reperis: t qualiter bona tibi cō
cessa expenderis: q ipse est a quo nulla pōt
fieri appellatio: q altissim⁹. Locaz eo nulla po=
test fieri aduocatio: q iustissim⁹. Et nulla reci=
pietur excusatio: q sapientissim⁹ est: nulla su=
metur dilatio: q strictissimus est: nulla psone
vel muneris acceptatio: q fidelissim⁹. Igit in
terrogabit te. Primo qualiter vixeris Sap.
vj. Prebete aures vestras vos q̄ cōtinet mul
titudines t placetis vobis in turbis nationuz
q̄m data ē vob⁹ potestas a dño. t virtus ab al=
tissimo qui interrogabit opera vestra t cogita
tiones scrutabit. Interrogabit scōo qualit
subditos reperis. Nā malicia subiectoꝝ vertet
p magna pte in caput maloꝝ dominoruz. Ysa
Sap. iiij. Ex iniquis enī oīes filij qui nascent
testes sunt nequicie aduersus parentes in in=
terrogatione sua. id ē tam in interrogatiōe pa
rentū q̄ filiorū. id est subiectorū t prelatorum.
Et ideo notabiliter beat⁹ Aug⁹. nō solū prela=
tos sed dominos laicos monet curare virtuo=
se de subiectis in quadā epla ad comitē Boni=
faciū ita dicens. Queso mi frater queso omni=
bus subiectis t bone voluntatis in domo tua
a maiore vsq̄ ad minimū amorē t dulcedinez
regni celestis: amaritudinem t timorē gehen
ne annūcies t de eoꝝ salute sollicitus ac vigil
existas: quia pro oīibus tibi subiectis que in
domo tua sunt rationē domino reddes. h ille.
Interrogabit etiam de⁹ tertio qualiter tua ex
penderis. Luc. xvj. de villico diffamato apud
dominū suū quasi dissipasset bona sua. Quid
inquit. hoc audio de te: redde rationē villicati
onis tue. Et ideo ꝓuidendū est nobis diligen
ter cōtra istum cōpotū quē reddem⁹. q Job.
ix. Si repente interroget: quis respōdebit ei⁹
Quasi diceret nullus. De equitate iudicij t
diaboli ꝓtra nos allegationib⁹. deuote scribit
beatus Aug⁹. ad comitē supra dictū. Expecta=
tur inquit dies iudicij. Aderit equissimus iu=
dex qui nullius potentis pſonaz accipiet. cui⁹
palatiū auro argentoq̄ nullus episcopus: nec
abbas: nec comes corrumpere pōt. Astabunt
oīes anime vt referat vnaquecq̄ p̄m illud qō
i corpore gessit siue bonū siue malū. presto eti=
am erit diabolus aduersari⁹ t recitabunt ver
ba professionis nostre t obiciet nobis in faciē
q̄die peccauim⁹: t quo loco: t quid boni ope=
ris tunc tpis facere debebam⁹. t si tales inuen
ti fuerim⁹: exultabit ille aduersari⁹ in cōpectu
pijssimi iudicis superiorē se esse nobis clamās
agens talē causaz apud talē iudicē: habet enīz
tunc dicere ipse diabolus. Equissime iudex. iu
dica istū eē meū ob culpā: quia tuus noluit eē
p gr̄az. tu⁹ ē p naturā: me⁹ p miseriā: tu⁹ ob pas
sionē: me⁹ ob suasionez: tibi inobediēs: mihi
obediēs: a te accepit imortalitatē stolā: a me pā
nosā q̄ indut⁹ ē tunicā: tuā vestē amisit: cū mea
veste huc aduenit. q̄d apō eū impudicitia faci=
ebat: q̄d intpantia: quid auaricia: q̄d ira: quid
supbia: q̄d cetera mēbra vel vitia: dimisit te: cō
fugiū fecit ad me et meas sorores video comi=
tari cū illo. Equissime iudex iudica illū q iusti
cia t iudiciū ꝓparatio sedis tue: iudica illū esse
meū t mecū esse dānandū. Hec oia q̄ huc attu=
lit mea esse cognosco me⁹ esse voluit t mea cō=
cupiuit: ideo mecū puniri debet. h Aug⁹. igit
nō ꝓteriet illū corripiēs iudiciū. Notādū q
iudiciuz istud compat arcui sicut dicit Glo. sup
illud ps. Dedisti metuentib⁹ te significationē

vt fugiant a facie arcus. ¶ Primo q3 anteq3 feriat timoꝛē incutit. Vñ glo. Arcus me⁹ extensus iã minaꝛ. ꝫ nõdũ ferit q3 iudiciuz nos terret ꝫ nõdũ damnat. In psalmo. A iudicijs eni tuis timui. Nota de illo q̃ fuit territ⁹ p somniũ in iudicio. Nota quoq3 q duo milites ex deuotione iuerũt vltra mare visitare loca sãcta. Accidit q intrauerũt vallẽ iosaphat. Vn⁹ aũt ex solatio posuit ⁊ adaptauit vnũ magnũ silicem ⁊ ait socio suo. volo mihi parare sedẽ p3o iudicio. ⁊ volẽs pbare si bñ esset aptus sessioni: posuit se ad videndũ: sedit ⁊ ad celuz vbi oñs debet apparere aspexit. Cui subito tant⁹ timoꝛ et tremoꝛ in membris ei⁹ missus ẽ q vix p sociuz suum potuit inde leuari atq3 abduci. Asseruit postea q ex tũc in antea nunq3 fuit q̃n audito iudiciũ noiari tremoꝛ in ossib⁹ ei⁹ nõ irrueret. ¶ Scõo compaꝛ iudiciũ arcui q3 coꝛda arcus q̃tomagis retrahiꝛ tanto graui⁹ pcussus ledi tur. sic certe q̃tũ iudiciũ legis differt a peccatore ⁊ q̃to diuinus expectaꝛ tanto durius feriet. Roma. ij. Secundũ duriciã tuã ⁊ coꝛ impenitens thesaurizas tibi irã in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei. Et sicut videm⁹ q tensio arcus reflexio ẽ a sua naturali habitudine et rectitudine. ita xps in iudicio cũ sit naturaliꝛ miſericoꝛs q3 fili⁹ matris misericoꝛdie ex vna pte ⁊ filius patris misericoꝛdiarũ. ex alia. ij. Cor. j. flectet quodãmodo p arcuz rigoꝛis ⁊ iusticie ⁊ emittet sagittas dire sententie. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Matth. xxv. ¶ Tertio compaꝛ iudiciũ arcui. Arcus fm Ysiõ. xviij. etymo. ca. ix. dicit q3 curuaꝛ arcius vt arceat hostez. Sic fiet in iudicio. Vñ anselmus in meditationib⁹ suis. O angustie. hinc erunt peccata accusantia. Inde terrẽs iusticia. subt⁹ hoꝛrẽdũ cahos inferni patens. desup iudex iratus. int⁹ cõscie tia vrens: foris mundus ardens. peccatoꝛ sic depẽsus in quã ptẽ se p3emet. pstric⁹ vbi latebit? hec ibi. Et ideo ante iudiciũ para iusticiam. Eccli. xviij.

Lectio. VIII

Custodite ergo vos a murmuratione q̃ nihil pdest. ¶ Postq3 sapiens dissuasit omnẽ locutionis maliciã generaliter. hic particulariter descendẽdo dissuadet quasdã lingue malicias specialiter. Et sunt tria: murmuratio: detractio ⁊ mẽdaciuz Et fm hoc lectio diuidiꝛ in tres ptes sicut patz intuenti. dicit ergo inferens pclusionaliter ex pcedentibus. Exquo sic est q peccatoꝛ malilo quus nullomõ põt euadere impunit⁹. sed iudicabiꝛ ⁊ coꝛripiet a deo. ergo custodite vos a murmuratione q̃ est species vna locutionis q̃ multũ deũ offendit. ⁊ nõ solũ cauenda est p3opter dei iudicantis seueritatẽ: imo p3opter sui inutilitatẽ. ⁊ ideo subdit: q̃ nihil pdest. duplex est malũ cũ quo viuere moleste ferimus vt dicit Varro. ¶ Et est notandũ circa istud vitiuz quid sit ⁊ q̃te grauitatis apud deũ. Est eniz q̃rela cũ impacientia in his q̃ homo debet ferre patienter vel sustinere. Et cõmittiꝛ q̃nq3 cõtra deũ p displicentiã. quãdoq3 cõtra pximũ per inuidẽtiam. ¶ Primo eni inueniunꝛ quidã qui murmurant cõtra deũ p displicentiã quã habẽt de suo regimine ⁊ administratione quã facit circa hoies. Et hoc est multũ irrationabile. Vñ Seneca. Optimũ est pati q̃ emẽdare nõ possis: ⁊ deum quo auctoꝛe cuncta pueniunt sine murmuratione comitari. Malus eni miles ẽ qui imperatoꝛẽ gemens sequiꝛ. Sene. in epla xviij. Ubi nulla pꝛudentia est. subtiles ⁊ artifices multũ indignanꝛ ⁊ merito: quãdo coꝛripiunꝛ ⁊ instruunꝛ ab inscijs ⁊ iguaris artis sue. Certe de mundi regimine nos sumus ignari. Deus aũt solus scit quid omnib⁹ expediat. Et ideo q uicunq3 cõtra diuinas oꝛdinationes et dispositiones murmurat ostendit se esse fatuũ ⁊ indisciplinatũ. Eccli. x. Vir pꝛudens ⁊ disciplinatus nõ murmurat. A murmurãt. ũ mundiales cõtra deũ ꝓpter quattuoꝛ ¶ Primo de hoc q temperies et tempestates non tribuit eis sp scõm eoꝛum voluntates. ¶ Scõo de hꝫ q pꝛosperitatẽ ⁊ aduersitatẽ nõ tribuit in vita ista iuxta merita ⁊ demerita hoiuz. Tertio de hꝫ q deus eis frequenꝛ imittit tribulationes et infirmitates. ¶ Quarto specialiter murmurant pauperes inuolũtarij cõtra deũ de eo q nõ ita abundanter tribuit eis sicut quibusdaz diuitibus. Primi homines multũ faciũt cõtra seipsos q3 ipediũt ꝓpriã trãquillitatẽ ⁊ pacẽ. si cõformãdo se diuine voluntati: imo si sic esset sicut vellẽt: mundus periret. q3 talis temperies qualem vnus homo vellet p3o olerib⁹ suis vel p3o agro suo displiceret vel noceret vicino suo: immo sibiꝑsi displiceret vel noceret postea: q3 homo nescit quid sibi vel suis expedit. Tales videntur consimilis affectionis qualis fuit phaeton secũdũ fabulas. de quo Ouidi⁹ ij. methamoꝛ. qui fuit filius phebi. sed q3 de hꝫ dubitaꝛ petijt q pater sibi aliq̃d daret quo homines certificari posset. sup hoc pater iussit q peteret ⁊ ab eo impetraret. Petijt igiꝛ q possz regere currũ solis. Rexit igiꝛ iste puer inscius ⁊ inexpertus aliq̃n duxit solẽ ita ꝓcul a terra q omnia p frigus congelabanꝛ. Aliq̃n ta pꝛope terram q omnia cõburebanꝛ ꝓpter qõ a ioue fulminat⁹ interijt. Ita cõtingeret de istis fatuis ⁊ psumptuosis qui de diuina gubernatione murmurãt. Sz si scõm eos fieret gubernatio tota mundi machina soluet. Vñ narraꝛ de q̃dã heremita q̃ semiauerat olera ⁊ petiuit pluuiã a deo ⁊ optinuit. Postea serenitatẽ ⁊ optinuit. Iterũ pluuiã ⁊ habuit. ⁊ q̃le tempus vo-

luit petere breuiter deus dedit ꝛ tamen nec vnū olus excreuit. cogitauit ergo heremita ꝙ esset vniuersalis defect⁹ olerū in toto mundo ꝛ patienter sustinuit. Casu tamē cōtingente diuertit ad locū alteri⁹ heremite ꝛ vidit ibi olera pulcherrima. Quō inquit habes tu olera illa pulchra. ego semiaui olera ꝛ pluuiā a deo postulaui sicut mihi videbaꝫ expedire ꝛ optinui ꝛ tamē nihil habeo? Certe respōdit ali⁹. hoc iuste ꝛ rationabiliter tibi accidit. putabas te sapientiorē deo: ꝛ ipse tibi ostendit fatuitatē tuaꝫ. Vñ etiaꝫ de q̄dā agricola narraꝫ qui cōmunit habuit in agris in vineis ꝛ pascuis vberiores fructus ꝛ herbas q̄ꝫ vicini sui. Requisit⁹ autē quare? Respondit ꝙ semp habuit talē temperiem qualem volebat. Requisit⁹ quare? Respōdit. ego nunq̄ aliud tps aspeto q̄ꝫ deus dat. Vñ murmuratores ex causa tali sūt ſſles Caio cesari. De quo narrat Sene. li.j. de ira in fine. ꝛ Sueto. in li.ō vita. xij. cesa. Iste Caius ordinauit facere solēnissimū festū suis nobilib⁹. Cōtigit ergo ipo die festi tonitrua: fulmina: ꝛ pluuias maximas fieri. Rex fatuus indignat⁹ indixit bellū cōtra iouē ꝛ iussit balistarios suos ꝛ sagitarios ꝛ magistros machinarū suarū sagittas ꝛ tela iacere contra iouē: Isti fatui obedientes suo principi sagittauerūt tela ꝛ iecerūt lapides cōtra celū q̄ omnia in ꝓfin descēdentia magnaꝫ ptē populi peremerūt. Reuera sic est de illis qui murmurant de diuinis dispositionibus iaciunt verba impatientie cōtra deū que deo nocere nō possunt. sed p̄cise in dānuꝫ ꝓximi retorquent. Sic murmurauerūt filij israel in deserto cōtra deū ꝛ perierūt. nec intrare potuerūt in terrā promissionis. vñ Nume. xiij. Vōes qui numerati estis a viginti annis ꝛ supra murmurastis ꝓtra me nō intrabitis terrā sup quā leuaui manuꝫ meā vt habitare vos facerē preter caleph filiū iephone ꝛ iosue filiū nun. Et ideo signanter dicit .j. Cor. x. Neq; murmuraueris sicut quidā eorū murmeraue
B runt ꝛ perierūt ab exterminatore. ¶ Secūdo inueniuntur homines qui murmurant cōtra deū eo ꝙ ꝓsperitatē ꝛ aduersitatē nō distribuit in vita ꝓsenti iuxta merita ꝛ demerita ꝓsonarū. ꝛ hec ē antiq̄ssima querela gētiliū ꝓborū cōtra deū. ꝛ causa ꝓpter quā plerīq; dixerunt. mundus nō regi a deo sed a casu: Juxta illud Claudiani in primo margie in ꝓncipio. Se pe mihi dubiā traxit sentētia mentē. Curant superi terras aut null⁹ iesset Rector. ꝛ incerto fluerent mortalia casu. Et Boe. in de ꝓso. li.j. metro. v. O stelliferi cōditor orbis: Et postea circa mediū metri. Omnia certo fine gubernas hominū solos respuis act⁹. Merito rector cohibere mō: Hā cur tantas lubrica versat. Fortuna vices. p̄mit insontes. Debita sceleri nor ia pena. At puersi residēt celso. Mores solio sanctaq; calcāt. Iniusta vice colla nocētes. Latet obscuris condita virtus. Clara tenebris iustusq; tulit. crimē iniq̄: Nil piuria nil nocet ipsis. Fraus mendacij: cōpta colore rē. Ex post to sicut veritas se habet ꝙ de⁹ regit mundum tūc apparet maius mirabile quare mali portant ꝓmia iustorū ꝛ sancti aliq̄nādo luunt et puniunt loco malorū. Vñ dicit Boeti⁹ loquēs ad pbiaꝫ prosa. v. li. iij. Cur ergo hec viceuersa mutentur sceleruq; supplicia bonos p̄māt. Premia virtutū mali rapiāt: vehementer admiror. queq; tā iniuste cōfusiōis ratio videat ex te scire desidero. min⁹ eteni murarer si miscerī omnia fortuitis casib⁹ crederē: nunc stuporem meū deus rector exaggerat: qui cum sepe bonis iocūda: malis aspera: cōtraq; bonis dura tribuat: malis optata cōcedat: nisi causa deprehendaꝫ: quid est qō a fortuitis casib⁹ differri videaꝫ? Nō solū autē gentiles philosophi. ꝫ sancti dei prophete videnꝫ de hoc murmurasse: sed nō murmerauerūt. sed pori⁹ admirātes exclamauerūt qualiter incōp̄hēsibilia sūt iudicia dei ꝛ inuestigabiles vie eius. Ad Roma. xj. Vñ Job. xxj. Quare impij viuūt sublimati sūt cōfortatiq; in diuitijs. ꝛ Hiere. xij. Quare via impiorū prosperaꝫ bene est omnib⁹ qui preuaricanꝫ ꝛ inique agūt. Item ps. Usq;quo domine peccatores. vsq;quo peccatores gloriabunꝫ. Item Abachuc. j. Quare respicis su p cōtemptores: ꝛ taces conculcante impio iustiorē se. Sed certe istud murmur ē irrationabile si causa pensēt. Medicus prudens ꝛ fidelis egro de q̄ desperat. oīa indifferenter ꝓcedit quecūq; desiderat. Egro vero de cui⁹ salute spem habet multa negat: dietas ꝛ abstinentias ordinat ꝛ amaras potiones: vñ salubres ei propinat. Isto modo de⁹ reprobis in hac vita abudantiā temporaliū bonorū tribuit vt pro paucis bonis operibus paucis diebus in hac vita premienꝫ. Et hoc est ꝙ dicit beat⁹ Greg⁹. xxj. moraliū. ca. iij. sup illud Job. xxxj. Nunquid nō ē perditio iniquo. Dicit Greg⁹. Iniustus ad debitū mortis currens effrenatis voluptatibus vtiꝫ qz ꝛ vituli q̄ mactandi sunt in vberiorib⁹ pascuis relinquūꝫ. At cōtra iust⁹ a delectationis trāsitorie iocūditate restringiꝫ: qz ꝛ nimirū vitul⁹ ad laboris vsū vite deputatus sub iugo detineꝫ. Et cōsequenꝫ ponit exēpluꝫ de egro desperato ꝛ de ista materia loqꝫ idē Greg⁹. vj. mora. c. iij. Quasi ꝙ amena ꝓta in carcerē venit q̄ ꝙ ꝓsentis vite ꝓspera ad interitū tendit ¶ Tertio inueniunꝫ quidā mundiales murmurantes cōtra deū qñ eos flagellat vel ꝓ tribulatiōes: vel ꝓ infirmitates. ꝛ hoc fatuū est ꝛ irrationale: cū frequēter infirmitas sit vtilior homini q̄ꝫ sanitas. Vñ in vitas patrū legiꝫ. ꝙ cū q̄dā petijt liberari a tertiana a ioanne heremita. respōdit: rem tibi nessariā cupis

abñcere. Dicit enī Aris. iij. topico. Illud qđ ē effectiuū beatitudinis magis ē eligendū q̄ qđ sanitatis. ꝑ tale est frequēter infirmitas. Unde Eccī. xxxj. Infirmitas grauis sobriā facit animā. Flagella etiā ⁊ tribulationes ⁊ tedia faciūt nos fugere ad deū. Et ideo ꝓsiderato q̄ pater noster ē q̄ nos flagellat ⁊ verberat: et q̄ nobis hereditatē seruat: patienter debem⁹ sustinere q̄cq̄d nobis irrogat. Unū Greg⁹. vj. moza. iij. ca. Quidā tūc ꝓsperitatē despiciūt cū malū eis exitū cernunt. ꝑ pfecti ecōuerso. Dū tūc ē prosperitas pēsanda q̄uis nihil sit: cū sese supra ceteros successib⁹ extollit. Narrat Beñ. vj. declamationū. ca. j. q̄ quidā abdicauit filiū suū: ad quē frater suus accessit rogās q̄ patri suo nullo mō dure respōderet. ꝑ abdicationē patient sustineret sub q̄ pacto cyrographū suū sibi dedit: ꝓmittens se daturū sibi dimidiā partē hereditatis sue. ille tacuit ⁊ frater alius abdicat. tūc declamatione facta sup casu. frater ille gratus dicit germano suo. In omnē me fortunaz frater tibi iungā comitē. si militandū ē vna militabim⁹. si peregrinādū vna pegrinabimur. si q̄tidianā rogauero stipā: illā tecū diuidā. nolui recentē patris irā exagitare: malui vt tacendo patrē vincerē. mee partis heres ero: tue custos. Moraliter loq̄ndo. Frater iste carissim⁹ xp̄m significat q̄ nos frēs suos vocat. Ad hebr. v. Nō cōfundit fratres eos vocare pater noster de⁹. Deut. xxxij. Nunqd nō ipe est pater tu⁹? Iste pater vnūquēq̄ de nobis totiēs abdicat quotiēs euz aduersitate flagellat. Quid igit dicit xp̄s frater noster tali homini a deo tribulato: Certe sic dicit ille frater gratissimus. sustineas patiēter ⁊ patri nostro nihil dure respondeas ⁊ dabo tibi medietatez hereditatis mee: ⁊ simul cū hoc i omni fortuna stabo tecū: nec te deserā: nec dimittā dūmodo hoc vnū cōcedas q̄ patri nō remurmures. Et iō Treno. iij. scribit. Quid murmurabit hō viuēs nisi ꝓ peccatis suis: Scrutemur vias nostras ⁊ queramus ⁊ reuertamur ad dominū. q̄ Greg⁹. v. moza. ca. xiij. dic̄ q̄ q̄ in penis murmurat iusticiā feriētis accusat ⁊ deū postponit. Unū Aris. dicit. vj. topico. q̄ proterue respōdens. ē causa quare frequent nō bñ disputat. Et. ij. elenco. dicit q̄ si respondens cōtra argumētet cū debeat soluere: peccat ꝓtra legē bñ respondēdi. Moraliter: disputatio est int deū ⁊ hoiem. de⁹ habet oponere ⁊ arguere. Apoc. iij. Ego q̄s amo castigo ⁊ arguo. Et hois ē in ista disputatione respondere. Job. xxx. disputare cū deo cupio. Si igit ille respōdēs proterue ⁊ ꝓtra argumentando ⁊ remurmurādo respōdeat: reuera nō bene disputabit a pte sua. sed si patiet sustineat ⁊ gratias agit deo: disputatio bñ finiet. Sic respōderūt sanctī martyres. de quibus canit ecclia. Nō murmur resonat nō querimonia. ⁊ est Ambrosij. ¶ Quartum genus murmurantium cōtra deū sunt pauperes inuolūtarij qui nō virtute ꝑ necessitate ad paupertatem coguntur: ⁊ isti sunt valde fatui quia si de sua necessitate virtutē facerent: indubitant eligerent ad regnū celoz. Jac. ij. Nōne deus elegit pauperes in mūdo: diuites in fide ⁊ heredes regni? Multos tamen iuuat paupertas ad vitam eternā cōsequēdā: scitis q̄ paup scholaris deficientibus victualib⁹ suis: plus appetit repatriari q̄ ille qui abundat. Et peregrin⁹ in terra extranea deficiētibus expensis: facit maiores dietas. Et falco famelicus auidius volat ad predā. Et reuera istomodo paupes multi q̄ sūt in ista vita: sicut scholares quibus victualia quotidie deficiūt. sicut peregrini q̄ paruas expēsas hūt: ⁊ sicut falco famelicus mlto auidius desiderāt celestē patriam ⁊ versus eam peregrinantur q̄ diuites impiguati ⁊ abundātes in seculo. Et hic est notandū q̄ horor⁹ pauertatis voluntarie quā ita detestant homines hodieb⁹: procedit ex defectu fidei quia nō credunt deum velle sufficienter subuenire his q̄ fiunt paupes ꝓ amore suo. Et nō aduertūt fatui q̄ pater habens multos filios: plus de illo sollicitatur qui minus potest seipsuz iuuare et cui nōdum prouisum est vñ possit viuere. et mater plus sollicitat circa vnū filiū infirmum q̄ circa multos sanos. Ita deus circa paupes voluntarios qui ꝓ amore suo sunt pauperes plus sollicitat q̄ circa diuites. Unde in ps̄. Ego vero egenus. ⁊ pau. sum sol. est. mi. De istis pauperibus murmurantib⁹ dicit ps̄. Ipsi dispergent ad manducandū. si vero nō fuerint saturati: murmurabunt. Non sic vos carissimi sed sicut ad Phil. scribit. Omnia facite sine murmuratione.

Lectio. IX

Eta detractiōe parcite lingue quoniā sermo obscurus in vacuuz nō ibit. id est in obscuro vel in occulto platus. id est impunitus. Postq̄ sapiens dissuasit primū genus puerse locutionis qđ fit directe cōtra deū videlicet murmurationē. hic dissuadet scōm gen⁹ puerse locutionis qđ cōmittit cōtra proximū videlicet detractionem. Et circa hoc duo facit. Nā primo ponit psuasionē ad vitandū detractionē. Scđo assignat psuasionis rationē. ibi qñ fmo obscur⁹. Dic ꝑ sic. A detractiōe pcite ligue: q̄si diceret. laboriosū ē si bñ ꝓsideretis/ vexare liguā in detractione. Quē qđ est innaturale ⁊ violentū exercet cum labore ⁊ fagatione. modo lingua data est homi ad duo officia ⁊ soli homi. iuxta illd. ij. de ꝛia. lingua ꝓgruit in duo opa. s. gustū ⁊ loq̄lā.

In gustū ppt ee aialis. In locutiōz ppt bñ ee. Est em hō aial politicū h ē ciuile cōicatiuū naturaliter cōceptuū et affectionū suaz et desiderans amare z amari. Et iō ad istud bñ ee et ad istū bonū effectū q ē amare et amari: dedit de⁹ linguā homi. In cui⁹ etiā figurā spūsctūs q ē amoz pris et filij in tal⁹ organi effigie voluit apparere nō in specie manus: nec auris: nec oculi: ꝫ apparuerūt aplis disptite lingue tāq̄ ignis zc. Actuū. ij. Et iō naturale officiū lingue ē multiplicare amorē et beniuolentiā inter hoies. et hoc ē q dicit Eccī. vj. Verbū dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos et lingua eucharis. id est gratiosa in bono hoie abundabit. Psitacus est auis quedā que pōt doceri ad loquēdū vocib⁹ humanis. Et de ista dicūt doctores q nihil nouit naturaliter loqui: nisi verbū salutādi: vñ impatorē dicit naturaliter salutare: iuxta illud marcialis epigramaton. xiij. Psitacus a vobis alioz noia discaz. hoc dicit q me dicere cesar aue. Vñ in hystoria karoli magni narrat q cū errassz per deserta grecie: obuie ei fuerūt aues q psitaci nūcupant: q statī eū lingua greca salutauerūt clamātes χαιρε αὐτο κρατώρ αμιχηλοσ. ꝫ est dictū: aue cesar inuicte: q fuit ꝑma ꝓphia sibi fcta de iperio. Nā cū tūc nō foret nisi rex frācie: fact⁹ ē postea ipator. Istud aliqualit figurat q ꝓpriū et naturale officiū ē lingue loqui bona et amicabilia. Et qz naturale fit cū labore et fatigatiōe: iō innuit sapiens q hō maledicēdo detrahēdo cōtendēdo laborat: z innaturaliter vexat linguā. iuxta ps. Cui⁹ maledictiōe os plenū ē. sub lingua ei⁹ labor et dolor. Dicit q aues habentes linguas partitas nūq̄ bene loquūt. et blesi dicūt habere linguas partitas: z iō male loquūt. Et iō cauendū ē sūme a detractōe partite lingue. Alia lra habet partite lingue. id ē diuise vel duplici lingue. Et ē sensus. Custodite vos a detractione partite lingue. Dis eni detractor partit linguā suā. Tū qz in eadē narratiōe verboz ō eadē psona dicit bona quedā et q̄dā mala. Mala aūt ꝓfert p se et principaliter. Bona p accidens et secūdario vt mala cōnexa verisimiliora videant. Tū qz cōiter dis detractor ē adulator. blandit in pūtia z mordet in absentia: z iō ō eoz linguis notabilit dicit in ps. Sepulchr patens ē guttur eoz linguis suis dolose agebāt. Illeq̄ i ludo scachoz nouit bñ ludos partitos: de facile circūuenire pōt sociū suū z mattare. Reuera ita isti dolosi detractores a tergo z adulatores in facie facillime circūueniūt etiā prudentē. Isti portāt partitā robā diaboli cuius vna medietas de adulatiōe et alia de detractiōe ē. Hec fuit roba quā diabolus induit qñ Euā decepit Gen. iij. Nequaq̄ moriemini: scit eni de⁹ q in q̄cūq̄ die comederitis ex eo apiēt oculi vri et eritis sicut dij sciētes bonū et malū

Ecce roba partita cui⁹ vna medietas ē detracto cōtra deū ꝑponens sibi inuidiā. et alia adulatio mulieri ꝑmittens ipunitatē et omniū scientiā Esaie. vj. Pro ꝓfusione vīa duplici z ruboze laudabūt partē eoz. Illi figurant q Amō regē amonitaz. De q. ij. Reg. x. Qui tulit seruos Dauid et rasit dimidiā partē barbe eoz et prescidit vestes eoz vsq̄ ad nates z dimisit cōfusos turpiter valde. Isto mō detractores vnā partē radūt p adulatiōes suaues et aliā dimittunt reseruātes in memoria et vestes prescindūt vsq̄ ad nates. Vestis hominis ē eius bona fama et honesta. Istā vestē ꝑscindunt vsq̄ ad nates. i. vsq̄ ad denudationē illoz de q̄bus hō habet verecundari z cōfundi. Et iō satis cōuenienter describit eos. ps. dicens. sepulchrū patens zc. Ubi describit eos ee receptiuos immundicie: quia sepulchrū patens. effectiuos iniusticie: qz linguis suis dolose agebāt. z infectiuos oīs nequicie: qz venenū aspidū sub labijs eoz. Ꝺe ꝑmo videtis q sepulchrū patens recipit indifferenter corpus mortuū cuiuscūq̄ et nō ē clausū: iō fetores et humores illi⁹ qō recipit oībus ostendit et oēs accedentes inficit et corrūpit. Istō mō certe q̄dā sunt exploratores criminū et defectuū primoz suoz: et eoz qui eis conuiuūt quoz̄cūq̄ siue iusti: siue iniusti: qz nemo sine crimie viuit. defectus quos nouerunt omnibus publicant vbi possunt nocere. Et quia carēt operculo: nil possunt celare. Unde in lege veteri. vas qō caruerat operculo imundū fuit. Num. xix. Et p oppositū viri sancti et electi defectus fratz suoz: quātū bona conscientia permittit: sepeliunt z occultant apponentes mirrhā compassiōis et inuoluentes illud sindone caritatis: quia caritas operit multitudinē peccatorum. Jacobi. v. et inungētes illud balsamo honeste excusationis: quantum bona conscictia permittit. Gen. xxiij. In electis sepulchris tuis sepeli mortuum tuum.

Secundo sūt effectiui iusticie: quia linguis suis dolose agebant: quia cōmuniter sub specie pietatis et passionis et compassionis ꝓponunt venenum maliciose intentionis. Unde de illis dicit. ps. Os tuū abūdauit malicia zc.

Tertio sūt infectiui oīs neqcie: qz venenum aspidū sub labijs eoz. Istud venenū est valde nociuū: qz sic intoxicat: q nullo remedio sanari pōt: hō nāq̄ in fama vix vl'cū difficultate sanatur. Deutero. xxxij. Venenū aspidum insanabile. Notandum q detractor assimulatur vrso p illam bestiam figurato quaz vidit Daniel que similis erat vrso: et tres ordines dētium erant in ore eius: et dictum est ei. Surge comede carnes plurimas. Danielis septimo.

In tribus ordinibus dentium figurantur tres modi artificialiter detrahendi. Primus modus est bona que homo facit diminu-

ere vel male exponere tanꝯ corrupta intentio
one sit factū: vel ex cōparatiōe ad aliū oīdere
q̄ nō sit virtuose factū vel excellent sicut decebat. Secund⁹ mod⁹ ē defectus occultos tñ et de lege caritatis celandos publicare ꝛ ꝓponē sub intētione ledēdi famā. Tertius mod⁹ ē pessim⁹ q̄ ē falsa crimina cōfingere ꝛ innocētibus iponere. Isti sūt tres ordines dentiū q̄ in quibusdā abundāt. Contra ꝗs Petr⁹ in canonica sua ꝑma. ca. ij. Deponētes oēz maliciā et oēz dolū et simulationes et inuidias ꝛ oēs detractiōes q̄si mō geniti infantes rōnabiles sine dolo lac cōcupiscite. Signāt docet ꝑmo deponere oīs detractiōes. i. tres modos p̄dictos: q̄ oīe et totū sup tria ponim⁹. Que designat p tres ordines dentiū i ore vrsi. Et cōsequenter illis dentib⁹ depositis maliciosis: eē debem⁹ sicut infantes q̄ carentes dētib⁹ mordere nō p̄nt et lac dulcis et suauis affabilitatis sine dolo desiderare vt de vno quoq̄ nr̄m verificet illud. Cant. iiij. Fauus distillās labia tua mel et lac sub lingua tua. ¶ Sed notādū q̄ contra istud vitiū debem⁹ nos disponere tripliciter: virtuose vicz cōtra detractōem. primo ne eā aliqualiter faciam⁹. Scōo ne eā facilit audiam⁹. Tertio ne eā pusillanimiter timeamus. De ꝓmo Jac. iiij. Nolite detrahere alterutr̄ fres. Unde Piero. epla. xij. Nulli detrahas: nec in eo te sanctuz putes si ceteros lateat: accusam⁹ sepe qō facim⁹. Et cōtra nosmetipos districti in vitia nr̄a inuehim⁹: muti de eloquētib⁹ iudicantes. De istis detractorib⁹ loquit Bern. sup cantica sermōe xxij. Dis qui detrahit hic primū q̄dē seipm ꝑdit vacuū a caritate: demū q̄d aliud detrahendo itēdit: nisi vt is cui detrahit veniat in odiū siue cōtēptū ipis apud ꝗs detrahit. Gerit igit caritatē in oibus q̄ se audiūt lingua maledicta: et ꝗtū in se ē necat fundit⁹ ꝛ extinguit. Et infra: Uln⁹ loq̄t: vnū v̄bū dicit vel pfert: et tñ illō vnū verbum in vno momento audientiū aures inficit. aīas interfecit. hec Bern. Oēs enim discordie lites ꝛ odia q̄ sūt in mūdo fere habēt originē vel ad min⁹ augmētū p detractiōes vl̄ p tertiā linguā. In cui⁹ figura fingunt poete q̄ Carduus rex grecor̄ seminauit in terra dētes serpentinos ex q̄b⁹ succreuerūt milites armati: q̄ statim i se inuicē irruētes acerrime cōflixerūt ꝛ se mutuo pemerūt. hec Ouidi⁹ metaph̄. li. iij. Isto mō detractor seminat dētes serpentinos id ē verba venenose detractionis: inter illos q̄ debent eē amici: qui q̄dē dētes statim crescūt i milites armatos: q̄ v̄ba detractoris cōcepta i cordibus hoīm ad effect⁹ hostilitatis ꝛ inimicicie pcedūt q̄ꝗ ad pugnā. Iste seminator ē septim⁹ eor̄ ꝗs odit de⁹ q̄ vicz seminat discordias inter fratres. puer. vj. Et de istis dentibus i armatos pugnatores crescētib⁹ dicit in p̄s. Dētes eor̄ arma et sagitte. Nec legim⁹ q̄ de⁹ aliq̄ō vitiū expressius odiat vel pſequat q̄ detractiōnē. vñ ad Ro. j. Detractores deo odibiles. Et deus ipemet in p̄s. Detrahentez secreto ꝓximo suo hūc pſequebar. De hoc vitio Greg. ix. moraliū. sup illud Job. xix. Quare pſequimi me sicut de⁹ et carnib⁹ meis saturamini. Sciēduz inq̄t ē q̄ hi q̄ aliene vite detractione pascūt: alienis pculdubio carnibus satiant. Unde p Salomonez dicit. Noli eē in cōuiuijs potator̄: nec comedas cū eis q̄ carnes ad vescēdū cōferūt. Carnes q̄pe ad vescendū cōferre ē in collocutione derogatiōis vicissim ꝓximor̄ vita dicere. De q̄r pena mor subdit: q̄r vacātes potib⁹ ꝛ dātes symbola cōsumēt. Potib⁹ vacant q̄ de opprobrio aliene vite se inebriāt. Symbolū v̄o dare ē: sicut vnusq̄sq̄ solet p ꝑte sua cibos ad vescendū: ita in cōfabulatiōe detractiōis v̄ba cōferre. Gz vacātes potib⁹ et dantes symbola cōsumēt: q̄r sicut scriptū ē: Dis detractor eradicabit. hec Greg. ¶ Scōo quidēdū ē ne detractiōez facilit audiam⁹. Unde Bern. sup cātica sermone. lxij. Porro detrahere aut detrahentē audire q̄d eor̄ damnabilius sit nō facile dixerim. Abominabile est audire vl̄ cōferre cū hoīe cuius dentes sūt corrupti vl̄ stomach⁹ repletus fetidis humoribus. quia talis habet anhelitū fetidū nimis grauē. Et dicūt naturales q̄ oēs bestie vescentes crudis carnib⁹ hūt ora fetida et abominabilia. Et certe multomagis moraliter deberent nobis eē fetentia ꝛ abominabilia ora detrahentiū. iuxta illud Prouerb. xxiij. Cogitatio stulti pctiñ est: ꝛ abominatio hoīm detractor. ¶ Tertio cauendum est nobis ne detractionem pusillanimiter timeam⁹. Multi enim propter obloquia detractorum a bono proposito retardantur. Et hoc ē valde fatuum: imo ꝑm doctrinam Grego. vj. mora. ca. xvij. Detractiones hominum despiciendo ꝛ contemnendo superare debemus. ¶ Expedit enim nobis scire q̄ aliqui nobis detrahunt. Unde Greg. xxij. morali. ca. xij. Sed inter hec sciendum ne īmoderatis laudibus efferamur plerūq̄ miro rectoris nostri moderamie ꝛ detractionibus lacerari permittimur: vt cuz nos vox laudantis eleuat: lingua detrahentis humiliat. Et eadem sententia ponitur in canone vj. q. j. Sunt plurimi. ¶ Unde Boetius. j. de consolatione. prosa tertia. assignat causam quare omnes philosophi veri et etiam apparētes persecutionem a reprobis passi sunt: quos inquit nihil aliud in dadem detraxit: nisi q̄ nostris moribus instituti studijs reproboꝝ dissimillimi videbāt. Ita nihil est qō admireris si in huius vite salo circūflātib⁹ agitemur procellis quibus hoc maxime propositum est pessimis displicere. Item seneca de copia verborum. ¶ Sit tibi tam triste laudari a turpibus ꝗ laudari ob turpia. Letior enim esto quotiens

displices malis :et maloꝝ de te existimationes malas :verā tibi laudatōez asscribe. Et ps̄. Detrahebāt mihi: qm̄ sequebar bonitatē. Isti sūt tonsores vel fallarij monete legalis. Impeditores legati regalis. Exhumatores cadaueris fraternalis. Est enī psona clare fame: sicut moneta legalis quā nullus pōt refutare: ꝫ si fuerit deformata vel attonsa: pdit pōdus ꝛ imaginez ꝛ iā nō recipit loco p̄cij sicut pus. Eodē mō detractores nitūt ꝓfūdere bonos viros diffamādo eoꝝ merita p depꝛauatiōz et attenuādo circūstātias: et attōsando p diminutiōz: vt op⁹ eorū nō appareat ꝛtuose factū: sicut circūstātie signāt. Et iō tales p̄nt vocari tōsores monete legalis. Musce sicut dicit Arist. iij. ō aīalib⁹. ca. j. habēt aculeū loco armoꝝ p quē extrahūt sāguinē. Eodem mō simplices morsu q̄ntūcūq; sint qui valoris detrahere bñ sciūt ꝛ extrahere sanguinē cooptū. i. defect⁹ occultos: nesciētib⁹ diuulgare. Exo. v. Venit musca grauissima i domo pharaonis. Scō sūt impeditores legati regalis. Rex. n. xp̄s mox turus ꝛus statuit xp̄ianis oibus testamētū pacis dicēs. Pacē relinq̄ vobis: pacē meā do vobis. Job. xiij. Hoc testamētū impediūt potissime detractores. Tertio sūt exhumatores cadaueris fraternal. Dicit. n. Arist. vij. ō aīalib⁹. c. iij. q̄ hyena ē aīal multū feroxsimile lupo: itm̄ diligēs carnes hūanas. q̄ frāgit iterdū sepulchra mortuoꝝ: et exhumat corpora: vt eoꝝ cadaueribꝰ saturet. Ista bestia aptissime gerit figurā detractoꝝ. hō p pctm̄ mortale morit sepelit a bonis: qui ex̄tū iusticia pmittit eius pctā occultāt et corrigit cōscientia fama integra pmanente. Ex q̄d facit detractor: violat sepulturā: et iō est infamis fm iura. vj. q. j. ca. infames. Extrahit carnes fetidas ꝛ comedit ꝛ alijs ad comedēdū distribuit cū defectus occultos et lapsos a memoria ad mētē eis reducit. De talib⁹ dicit Hiere. xij. fm aliā trāslationē. Nūq̄d spelūca hyene hereditas mea mihi: Et p̄mittit pax añ. Facta ē mihi hereditas mea: q̄si leo in spelūca dedit ꝫ me vocē suā: nō odiui eā. Hereditas xp̄i sūt gētes xp̄iane. ps̄. Dabo tibi gentes hereditatē tuā. ꝫ hec hereditas dat vocē cōtra xp̄m: ꝛ fit q̄si hyena p detractiōez: sicut superi⁹ expositū ē.

Lectio. X.

Notandū quod mē titur occidit aīam. Postq̄ sapiēs dissuasit duo pessima vitia loquedi: vicz murmurationē cōtra deū: et detractionē ꝓtra ꝓximū. Hic ꝓsequēter dissuadet tertiū q̄ hō peccat specialiter cōtra seip̄m: vicz mendaciū. Est enī mētiri cōtra mētē dicere. hō ē q̄dām̄ intellectiuꝰ fm Arist. hoc ē: intellectus ē nobilissimū ꝛ dignissimū q̄d possit in hoie repiri. Et iō hō q̄ contra mentē dicit facit contra seip̄m. Et istud vitiuz dissuadet tali rōne. Illud q̄d aīam occidit spūaliter bꝫ ē ad mortē eternā adducit et gr̄a p̄uat que ē vita aīe: illud oino ē cauenduz: ꝫ tale ē mēdaciū. ḡ ꝛc. Notandū ē hic q̄ mōstruosum et innaturale ē q̄ os sit cā instrumentalis vel occasio occisionis aīe: q̄ illud instrumētuz p̄cise ordinat a natura ad cōseruādū vitā aīe: sicut in opibus suis patet: nā p os expiramus ꝛ ispiramus: sine qua opatione vita aīe in corpore nō saluat. Per os alimētū recipim⁹ masticam⁹ et traijcim⁹. Per os affectiōes aīe exp̄mimus: p os pacē aīe: amicitiā et beniuolētiā i oculis sine macula designamus. Est ergo mirabiliter pditiosū et cōtra naturā: q̄ os aīaz occidat. Et iō signanter dicit puer. x. Vena vite os iusti: os aūt impioꝝ opit iniq̄tatē. Et puer. xxj. Qui custodit os suū ꝛ linguā suā: custodit ab angustijs aīam suā. Notādū q̄ mendaciuz dedecet hoiem ꝓpter tria specialiter. Est enim hō dei rōnalis indago: filialis ꝓpago: dei naturalis imago. Est ꝓio hō dei rōnalis indago hoc ē inuestigatio ꝛ inq̄sitio et ꝓpter hāc causā fact⁹ ē intelligibilis a deo. Et iō sibi repugnat falsitas mēdacij. Cū enī veritas sit bonū intellectus: cōstat q̄ falsitas ē eius malū et ei⁹ corruptio. Vñ Aug⁹. in Encheridion. xxiij. Elis naturalis refugit naturaliter falsitatē: ꝛ ex̄tū pōt deuitat errorē. Vlī et falli nolūt etiā qui amāt fallere. hec Aug⁹. Et iō sicut ois creatura rōnalis appetit veritatē et sciam naturaliter: ita ois creatura rōnalis detestari debet mendacium. In cuius figurā legim⁹ Gen̄. iij. q̄ qñ diabol⁹ mentiri ꝓmo cogitauit: noluit in aliq̄ effigie rōnalis creature apparuisse vel ꝓpinqua effigie: quasi nobilitati sue nature. p q̄nto rōnal' erat mēdaciū displiceret: ꝫ bestie tal' formaz accepit q̄ nature hūane magl inimicat ꝛ repugnat: insignū q̄ mēdaciū ē venenū hūane nature. Sic enī venenū corp⁹ occidit: ita mēdaciū aīam: vt ptz bꝫ in lra. Et ex̄to aīa nobilior ē corpe: tātoꝝ vi dek deterior mēdax venefico. Et iō rōnabiliter sil' cōbinabūt i die iudicij. ꝛ a societate dei ꝛ sāctoꝝ expellēt. Apoc. xxij. et vltio. Foris canes ꝛ venefici: et ois q̄ amat ꝛ facit mēdaciū. Foris inq̄t canes. Nūcij vel alij quicūq; morātes i curia pape p negocijs expediēdis accedūt ad palaciuz: ꝛ inter fores seu portas expectāt donec possint ad camerā introduci ad papā: ꝫ q̄ pulsat foras cū cāpana pape: oēs recedūt tristes et certi: p illo die q̄ pape colloq̄ nō habebūt: ꝛ iō stati egrediunt palaciū et ad hospicia sua vacui reuertūt. Sūmus pōtifex xp̄s ē. ad heb. ix. Christus assistens pōtifex futuroꝝ bonoꝝ. Ad huius curiā veniunt i die iudicij omnes hoies. ij. Coꝝ. v. Oēs nos oportet añ tribunal' xp̄i mānifestari: ꝛ tūc certe dicet alīq̄b⁹ q̄ i trent ad xp̄m. Mā vnicuiq; iusto dicet. Intra i in gaudium dominii tui Matb. xxv. Et cito

post intrabunt hi in vitā eternā: ꝑ alijs cāpana pulsāte: ꝫ est tuba sonāte clamabit ꝙ angelos Math. xiij. Exibūt angeli et seperabūt malos de medio iustoꝝ: ꝛ mittēt eos in caminū ignis ibi erit fletꝰ et stridoꝝ dentiū. Et ibidez: malos aūt foras miserūt: sic erit i consūmatiōe seculi. Exibūt ꝛc. Et nō mixt si mēdax ejiciet a xpō: qz naturaliter vnū cōtrarioꝝ expellit reliquum. Nō xps ē veritas. Joh. xiij. Ego sū via veritas et vita: ꝯ necessario hō falsus ꝛ mēdax ejiciet a xpō. Math. xxv. Inutilē seruū ejcite in tenebras exteriores. Dicit ꝙ si fiat circulꝰ ō ꝛra hibernica: tāte potētie ē terra illa ꝙ nullū aial venenosū poterit illū circulū itrare: vl si fuerit inclusū nō poterit exire: nisi aliunde violenter ejciat. Terra ista veritatē designat in ps. Veritas de terra ortа ē. Ista veritas potētissima circuit ꝛ munit vndiqꝫ xpm in ps. Potens es dñe et veritas tua i circuitu tuo. Nō vsqꝫ ad diē iudicij hoies ifecti veneno mēdacij ꝓtinēt a diuina veritate. sic ꝙ ipossibile ē eos euadere: cū sit nemo ꝙ ō manu eiꝰ possit eruere. Job. x. Sz certe tūc iudicabūt ꝛ ejciēt extra circuluz istū ꝛ tradēt passiōibꝰ eterni ignis. Ro. j. Mutauerūt veritatē dei in mēdaciū: ꝓpterea tradidit eos deꝰ i passiões ꝛc. ¶ Secō ē hō dei finalis ꝓpago. j. Joh. iij. Videte qualē caritatē dedit nobis deꝰ vt filij dei nōiaremur et simꝰ. Ergo sumꝰ generosi valde. Dei eni genus sumꝰ sicut Actuū. xvij. dr. Ipius eni ꝛ genꝰ sumus. Si xō ita cōtingeret: ꝙ filiꝰ nobilissimi regis: cui ꝓparata esset honestissima xgo ꝛ nobilissimi generis i spōsā: illā repudiaret et vilissimi ribaldi filiā accipet in vxorē: ipe fatue eligeret et turpiter degeneraret: et tā se ꝙꝫ suū genꝰ mirabiliter dehonestaret. Sz hō xpianꝰ ē ille ꝙ genꝰ dei p fidē et baptismū itrauit. Joh. j. Dedit eis ptātē filios dei fieri. Isti ꝓparata ē veritas: seu sapia in vxorē naturaliť: qz oēs hoies scire desiderant. j. metapb. ꝛ Sapiētie. viij. dr vice et pson̄a nature hūane: hāc amaui ꝛ exq̄siui a iuuētute mea: ꝛ q̄siui eā mihi assumē spōsā. et amatoꝝ factꝰ sū forme illius. // Ista veritas ē filia dei fm Bern. Mēdatiū xō filia diaboli. Joh. viij. Mēdax ē et pr eiꝰ. glo. i. mēdacij. Si ꝯ hō flicta veritate dei filia: copulet sibi in vxorē mēdaciū filiā diaboli. turpit degenerat ꝛ magnā verecūdiā sibijpi facit. Et iō signāter amoꝝ isti spōse nobis interdicit. Eccī. vij. Noli amare mendaciū aduerꝰ frem tuū: neqꝫ in amicū similit facias. Scitis ꝙ de iure cōi disparcultꝰ inter cōtrahētes ipedit mrimonium cōtrahēdi ꝛ dirimit iā contractū: mō hō et oīs rōnalis creatura colere debet deū. Anselmus ca. ij. Cur deꝰ hō in ꝓncipio dicit rōnalē creaturā a deo factā eē iustā: vt illo fruēdo btā cēt ob̄itare nō debemꝰ. Et catho. Si deus ē animꝰ vt no. ꝛc. hic tibi ꝓcipue ꝛc. ꝫ cōstat ꝙ mēdaciū colit diabolū: sicut filia pfem: qz pfem sequitur sua ples: et iō de iure mrimoniū tenere nō debet. Tñ si ō facto teneat q̄d continget: sine dubio q̄ accipit filiā a pfe debet ꝛ dotē cōsequent accipe ab eodē: et certe dos quā diabolꝰ dat cū filia sua ē infernus. Apoc. xxj. Oibꝰ mēdacibꝰ ps illoꝝ ē i stagno ignis. Osee. x. Ferietis fedꝰ cū mēdatio et germinabit q̄si amaritudo iudicium: ꝛ iō tales possunt dicere illud Esa. xviij. Percussimꝰ fedus cū morte: ꝛ cū inferno fecimus pactū. Scitis ꝙ de iure cōi qui contrahit ꝑmo cū vna: et postea cū alia: vocat bigamus et efficitur. talis cozā iudice si agat cōtra eū ad mortē ꝙꝫ tūc cū ꝙꝫ sit ľratus nō euadit. Sic xpianus ꝑmo cōtrahit cū veritate filia dei. Osee. ij. Sponsabo te mihi in iudicio et iusticia. Et infra. Spōsabo te mihi in fide: si postea cōtrahit cū mēdatio efficit bigamus et in iudicio generali euadere nō poterit. Nota ꝙ posset ꝓbabiliter dici de ista sponsa que ē veritas ꝙ satis est formosa et amabilis intm̄ ꝙ veritas p se odiri non poterit: nō tñ est bene fecūda: qz nō parit bonā ꝓlem. Nā fm Salustiū veritas odiū parit: et iō dimittūt hoies veritatez cōiter. quia p eā incurrerēt odiū: ꝫ illud nō est rōnabile: ūmo amico socrate et amica veritate: sctm̄ ē ꝓhonorare veritatē. vt dicit in Ethi. Sed mēdacium multo peiozē generat ꝓlem: qz mēdaciū ē peccatū: ꝛ pctm̄ cū cōsūmatū fuerit generat mortem. Jac. j. Aporz aūt infernalis ē peior ples ꝙꝫ odiū maloꝝ hominū. Similiter nō considerant tales ꝙ ē deveritate: sicut fuit de rebecca Gen. xxv. que habuit geminos i vtero. Jacob et Esau. sic veritas duos filios simul parit. scz dilectionez dei et odiū maloꝝ hoim. Malach. j. Jacob dilexi Esau odio habui. Luc. vj. Beati eritis cū vos oderint hoies. Et iō deponentes mēdaciū loq̄mini xitatē vnusq̄sq̄ cū ꝓximo suo ad Ephe. iiij. ¶ Tertio ē hō dei naturalis imago. Tñ Aug. xiij. de trini. ca. xv. Eo q̄pemēs imago dei ē ꝙ etiā capax ē eiusqꝫ ꝓticeps eē pōt: ꝛ iō sicut in trinitate pfna memoria gignit xbū qō ē veritas: ita mēs hūana nullū aliud xbū gignere debz: nisi verax. Eccī. xxxvij. Tñ oia xbū verax ꝓcedat te. Persone diuisoꝝ regnoꝝ ꝛ diuersarū terraꝝ facilit ab inuicē diſcernūt ꝙ diūsitatē idiomatū ꝛ liguaꝝ: vt cōit: qz ꝙ gallicū loq̄t gallicꝰ ē vl estimat: ꝛ ꝙ anglicū: anglicꝰ. sic eni arguebat ꝺ Petrū ꝙ eēt galileꝰ: et xpi discipulꝰ. Math. xxvj. Vere et tu ex illis: nā et loq̄la tua manifestū te facit. Sūt aūt moralit loq̄ndo duo regna adinuicē i hac vita ꝓmixta: vicz regnū dei et regnū mūdi: regnuz xpi et regnū diaboli: regnū celeste ꝛ regnū terrestre. Et sic ista distāt i regibꝰ et legibus: ita in idiomate ñ cōcordāt. Nā idioma regni celestij ē veritas i ps. Dñe in celo misc̄dia tua ꝛ xitas ꝛc. idioma xō regni terrestris: siue mūdi ē fal-

fitas. Osee. iiij. Nō ē veritas nō miscōia: nō ē scia dei in terra: maledictū et mēdaciū: homicidiū ⁊ furtū: ⁊ adulteriū inundauerūt. Si g̃ hō velit ꝑpēdere ad qō regnū ptineat: videat cui regno i idiomate cōcordat. Narrāt hystorie q̄ cū Guilhelm⁹ dux normanoꝝ regnū anglie cōquisiuisset: deliberauit quō linguā saxonicam posset destruere et angliā ⁊ normaniam in idiomate cōcordare: ⁊ iō ordinauit q̄ null⁹ i curia regis placitaret: nisi in gallico. ⁊ itez q̄ puer q̄ libet ponend⁹ ad lr̃as addisceret gallicū ⁊ p gallicū latinū. q̄ duo vsq; hodie obſuāt. Iste mō moraliter p̄ceps hui⁹ mūdi diabol⁹ ē. Johā. xvj. P̄ceps hui⁹ mūdi iā iudicat⁹ ē. Hz vez ē q̄ p̄cipatū suū i mūdo ñ habet hereditaria successiōe: ꝑ violēta oꝑessiōe: ⁊ iō nō ē heres: ꝑ cōq̄sitor. idioma ꝝo suū ꝓpriū in puincia iernali ē mēdaciū Joh. viij. Cū loq̄t mēdaciū ex ꝓpꝛijs loquit: ⁊ iō vt cōcordet mūdū cū puicia ifernali i idiomate: ordinauit q̄ oia secularia i cōuentionib⁹ et mercationib⁹ et cōmutatiōib⁹ vtāt mēdacijs. et sicut puer docend⁹ in schola p̄mo addiscit gallicū: ita iuuenis seculo aplicādus cū studio et labore addiscit loq̄ mēdaciū. Hiere. ix. Docuerūt linguā suā loq̄ mendaciū. Vñ Greg⁹. xij. mora. exponēs illud Job. xv. Terrebit eū tribulatio et angustia vallabit eū: ꝓbat q̄ oē illud q̄ malus hō ꝑpetrat relicta veritate vallat tribulatōib⁹ et angustijs ⁊ labore. Et hoc ꝓbat spāliter de mēdace sic. Mēdax relicta veritate mētiri deliberat: vt audiētiū aim fallat. Sed q̄nt⁹ labor ē sollicite custodire: ne ipa ei⁹ fallacia deꝓhendi q̄at: Ponit q̄pe ante oculos q̄d sibi ad veritatē sciēti b⁹ resp̄deri possit: ⁊ cū magno conatu ptractat quō p argumētū falsitatis: documēta veritatis exupet. Hinc inde dicta circūtegit: et ꝓtra h̄ vbi deꝓhēdi poterit veritati simile rñsionē q̄rit. q̄ si vellet verū dicere vtiq; sine labore potuisset. Plana nāq; ē veritatis via: ⁊ graue ē iter mēdacij. Vñ p̄ꝑ phetā dicit. Docuerūt linguā suā loq̄ mēdacium: hec Greg. Et notādū q̄uis boni mentitores p̃ñt se arguere: seu iactare ingeniosos: nō tñ sapiētes. Nā duplex ē opatio sciētis ⁊ sapiētis: sicut dicit. j. Eleu. vicz nō mētiri de q̄b⁹ nouit ⁊ mentiētē posse manifestare. ⁊ q̄cūq; mētit: arguit se non esse sapientē. Et iō Eccl. vij. Noli velle mentiri oē mēdaciū. Assiduitas enim illius nō est bona ⁊c.

Lectio vndecima.

Nolite celare mortē in erroꝛe vite vestre: neq; acquaritis p ditionē in opib⁹ manuū vestrarū: q̄n de⁹ nō fecit mortē: nec delectat i pditiōe viuoꝝ. Ꝑ⁹ ꝗ̄ spūssanct⁹ declarauit q̄liter hō tenet ordiare ꝝtuose suas affectiōes. ꝓrio cogitādo. Secundo suas locutiones sermocinando. Hic vlterius docet quō hō debet ordiare suas opationes peccatū detestādo. Et circa hoc duo facit. Nā primo suadet homi detestari pcm̃ terrendo p̄ viā timoris. Scdo suadet illud idē alliciendo ꝑ viā amoris ibi. Creauit em̃ de⁹. Circa p̄mū duo facit. Quia p̄mo dissuadet pcm̃ ꝓpter pene ꝓsequētis acerbitatē. Scdo ꝓpter dei ꝓhibentis voluntatē ibi. Quoniā deus ñ fecit mortem. Dicit em̃ p̄mo sic. Nolite zelare. i. diligere. mortem id ē pcm̃ mortale qō est causa mortis. Jac. j. Pcm̃ cum cōsūmatū fuerit generat mortē. In erroꝛe vite vestre. i. erronee contra dei p̄cepta viuēdo. puer. xiiij. Errant q̄ opantur malū. Aug⁹. Enchi. v. Nōnulli errasse ꝓfuit aliq̄ⁱ: ꝗ in via pedis nō in via moꝝ. Et ecce p̄mū motiuū q̄re nō debet amare pcm̃: videlicet pene sequentis acerbitas q̄ ē infernalis pena. Ipa sola vocat ꝓprie pditio puer. xv. Infern⁹ et pditio coꝝ dño q̄tomagis corda filioꝝ hoim. Vñ dicit. Neq; acquiratis pditionē in opib⁹ manuū vestraꝝ: q̄si diceret: nisi p opa ꝓpria acquisieritis nūq; incurretis pditionē: vitā nō possum⁹ habere: nisi p deū: ꝗ pditionē acquirere possum⁹ p opa manuū nostraꝝ. Vñ signanter dicit Osee. xiij. Perditio tua isr̃l ex te: tātū in me auxiliū tuuz. Scōm motiuū: quare nō debemus amare peccatuz: ē dei ꝓhibentis voluntas. Quā deus mortē ñ fecit. i. nō ordinauit nos ad mortē eternam: ꝗ magis ad vitā q̄ vult omnes hoies saluos fieri hoc est leges dedit p quas oīs homo saluari p̄t si velit. Vel sic. Deus mortē nō fecit. i. peccata ñ approbat: nec diligit. De q̄ tñ dicit. Nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti. Nec letat in pditione viuoꝝ. i. nō ordinat p̄mo et p̄cipalit̄ q̄ hoies pdāt: ꝗ ip si p malicia pdunt seipos. Job. xij. Qui amat aiam suā pdet eā. Luc. ix. Filius hois nō venit aias pdere: ꝗ saluare. Nolite g̃ zelare mortem. Notādū q̄ methaphorice loquēdo pcm̃ satis cōueniēt vocat moꝛs ꝓpter tres rōes: vicz ꝓpt similē deffectū: ꝓpt cōsimilē effectū: ⁊ ꝓpt cōsimilē aspectū. De p̄rio q̄ moriente coꝛpe talis ē ꝓcessus in deficiēdo: p̄rio coꝛp⁹ distēpat ⁊ discrasiat. Scdo infirmatur. Tertio moꝛitur. Quarto poꝛtat ex domū. Quinto sepelit. Sexto a⁊mib⁹ ꝓsumit. Istō mō aia p̄rio distēpat et discrasiat ꝑ tēptatōez et cogitatioz de pctō. Secūdo infirmat ꝑ cōcomitātē delectatioez. Tertio moꝛit ꝑ cōsēsū. Quarto asꝑortat de domo et elongat ab hoib⁹ p culpe sue abhominatioz apud hoies. Quinto sepelit ꝑ malā ꝓsuetudinē: sic enī ira vl lapis suppositꝰ onerat et oꝑimit coꝛp⁹ ne resurgat etiā si posset. Ita mala cōsuetudo ē quasi q̄dā moles grauissime oꝑimēs et necessitans hoiem ad peccādū. Vñ Aug⁹. viij. confessionum. v. ca. Lex peccati est violentia consuetudinis qua trahitur et tenetur etiam inuitus anim⁹ eo merito quo in ea

nolens illabik. Et in eodē.ca.cito p̄ncipiū: loquens de seipō p statu pctī añ baptismū suū. Suspirabā inquit ligat⁹ nō ferro alieno: ꝫ mea ferrea volūtate: velle meū tenebat inimic⁹: ⁊ in de mihi catenaz fecerat et cōstrixerat me: q̄pe ex volūtate uersa facta ē libido: ⁊ dū seruik libidini facta ē cōsuetudo: ⁊ duz cōsuetudini nō resistik facta ē necessitas. hec Aug⁹. Et hec cōsuetudo peccādi ꝓparak Lazari sepulture: ꝑm eundē i sermone dñi in mōte li.ſ.ca.xiij. Et sicut videtis: istis magnis ⁊ nobilib⁹ fiūt sepulchra honestissima de marmore: vel de alijs honestis lapidibus: seu lignis cū figuris ⁊ picturis que simul ornāt ⁊ onerāt ⁊ honestant. Ita istis magnis ⁊ potētib⁹ mortuis p peccatū faciunt adulatores sepulchra dealbata ⁊ depicta: pingētes ⁊ palliātes: diminuentes vel excusātes: imo cōmendantes peccata potentiū: qz laudatur pectator in desiderijs aie sue: ⁊ iniquus benedicik: et isti videnk eos honorare: et ornare. et ita faciūt: sed tamen simul cū hoc onerant et oꝑimūt miseros ne resurgāt p penitentiā de peccatis. Ulñ narrat Greg. iij. mora. ca. xix. q̄ xp̄s tres mortuos suscitauit: puellā in domo: iuuenē in porta: Lazarū in sepulchro. Quartū ꝺo mortuū discipulo nunciante cognoscit: ꝫ tamen non suscitat: qz valde difficile est vt is quē post vsum male cōsuetudinis et adulantium lingue excipiūt a mētis sue morte reuocetur. De q̄ bene dicik. Sinite mortuos sepelire mortuos suos. Mortui eni mortuos suos sepeliunt cū peccatores peccatoris fauoribus p̄munk. Erat aūt Lazarus mortuus: ꝫ nō a mortuis sepultus: ꝫ a fidelibus mulieribus cū pietate sepultus. Sexto corpus mortuuz a vermibus consumik: et sic mēs priuata vita gratie a vermibus conscientie desperationis ⁊ finalis impenitentie corroditur et mordek. Sic igik conuenienter peccatū dicik mors ꝓpter similem defectū vel ꝓcessū deficiēdi: sic eni itrat in aiam: sicut mors in corpus. Ad Roma. v. Pctō itrat i mūdū ⁊ p peccatū mors. Scdo vocatur peccatū mors ꝓpter cōsimilē effectū. Mors nāq̄ facit corp⁹ rigidū ⁊ frigidū: fetidū ⁊ putridū: horridū ⁊ terreū et pōderosū. Isto modo moralik peccatū facit aiam rigidā p supbiā ⁊ inobedientiā ad deū. Prouer. xviij. Cū obsecrationib⁹ loquik pauper: ⁊ diues effabik rigide. diues. i. supbus ꝑm glo. Et efficit animā frigidā p inuidiā quā vocat prophet a malitiā. Hiere. vj. Sic frigidā facit cisterna aquā suam: sic frigidam fecit malicia animam suam. Fetidam p luxuriā. Esaie. xxxiij. De cada ueribus eoꝝ ascendet fetor. Putridā p gule i moderantiā p quā sensus et rō sepeliūk et operiūk: et hō in asinū ꝓmutak. Hiere. xxij. Sepultura asini sepelierk putrefactus et proiectus extra portas hierusalem. Horridā p iracundiaz. Gen. xv. Horror magnus et tenebrosus inuasit Abraaz. Terreā p auariciā: qz nihil sapit nisi terrenū: vt dicatur tali anime sicut talpe dixit natura ⁊ deus serpenti. Gen. iij. Terram comedes cūctis diebus vite tue. Pigrā p accidiā qua hō nihil boni operak. Prouer. xiij. Vult ⁊ nō vult piger: ⁊ ia aūt operātiū impinguabitur. Et cōuenienter peccatū vocak mors ꝓpter consimilem effectum. Ad Roma. vij. Pctō vt appareat peccatū per bonum operatum est mihi mortem: vt fiat supra modū peccans peccatum per mandatum. Tertio ꝓpter cōsimilē aspectū. Quātūcūq̄ eni fuerit hō amabilis: ⁊ pulcher ⁊ delicatus: tali post mortē ē horribilis turpis et abhominabilis: et a cōmunione hominū sequestrabilis ⁊ separād⁹ ē. Sic aia añ peccatū pulcherrima ⁊ formosa videk. Juxta illud Canti. iij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nō est in te. Per peccatū ꝺo spoliat gratuitis ⁊ vulnerak i naturalib⁹: fit feda ⁊ abhominabik coram deo: vt dicat ei de⁹ illō Ezech. xvj. Ad omne caput vie edificasti signū pstitutionis tue: ⁊ abhominabilē fecisti decorē tuū. Et tunc p peccatuz anima misera separak a cōmunione fideliū et amicitia dei et angeloꝝ bonoꝝ. Prouer. xiij. in fine. Miseros facit populos peccatū. Fatuissim⁹ operarius ē ille qui difficillimis laborib⁹ se fatigat: ⁊ tñ nihil stipēdij vel mercedis reportat in fine. Quot labori b⁹ difficultatib⁹ et periculis se exponūt hoies p pctō: isti p voluptatib⁹: isti p cupiditatib⁹: isti p vanitatib⁹ inexplicabile dictu: ⁊ qđ erit stipēdium: Certe mortis dispendiū et infernale supplēdiū. Ad Roma. vj. in fine: Stipendia peccati mors. Et ideo postq̄ ꝑmisit sapiēs: Nolite zelare mortem. signanter subiungit: neq̄ acquiratis perditionem in operibus manuū vestrarū: quasi diceret: nullū aliud lucrū habebitis per peccatū. Et quia manus est organū organoꝝ hominis: sicut dicik. iij. de aia. Ideo male operationes quecūq̄ possunt exerceri p opera manuū prohibēk. Secundo notādū q̄ de triplici morte legimus i scriptura. Est. n. mors claustralis conuersationis: mors carnal resolutionis: et mors infernalis cruciationis. Prima mors est voluntarie venerāda. Secūda est multifarie meditanda: ⁊ tertia est q̄tidie detestāda. De prima notādū q̄ sctā religio vocatur mors figuratiue. Unde vulgariter regulares dicuntur mortui: ⁊ seculares viuētes. Et tamen malus secularis vere mortuus est: ⁊ bon⁹ regularis vere viuens. Hā malo seculari dicitur. Apoc. iij. Nomen habes vt viuas ⁊ mortuus es. Et de sanctis dicitur. ij. Cor. vj. Quasi morientes: ⁊ ecce viuimus. Mortui. n. sūt pctō: viuētes aūt deo. Juxta illud ad Ro. vj. Existimate vos quidē mortuos esse peccato: viuentes aūt deo in xp̄o Jesu. Quare aūt

religiosi mortui dicũt ꝓfit aliq̃ ꝓgruitates adduci. Prio. n. moritur⁹ ꝓdit testam̃tũ suũ i q̃ legat aiaz suã deo ⁊ corp⁹ tumulo: facultates amicis: ⁊ sup his executores assigat ⁊ ꝓstituit. Isto mõ religiosus ꝓfitendo dat aiam suã deo: corpus assignat monasterio: facultates habitas: ⁊ habendas resignat mũdo. Executores illi⁹ testamẽti cõstituit ꝓlatos suos: quorũ custodie tã corpus q̃ aiaz suã tradit. Itẽ moriturus incipit amittẽ calorẽ naturalẽ: postea sensuũ⁹ vsuz exterior: sicut visus auditus ⁊ hmõi: tandẽ vltimo motũ suũ ꝓpriũ ita q̃ si moueri debeat ꝺ loco ad locũ: oportebit q̃ ꝺ sit ꝓ alios nõ ꝓ seipm. Deinde amittit loquelã: pãnus ei tribuitur breuis ⁊ in certa mẽsura: ⁊ sic finaliter absc̃ꝺitur in sepultura. Isto mõ moralit ingrediens religionẽ. Primo amittit calorẽ: ꝺ est oẽm calorẽ carnalẽ: vel mũdialẽ amicor⁹ vel parentũ q̃ posset a mũdi ꝓtẽptu ⁊ sancta ꝓplatiõe retardari. Scõo amittit q̃s vsũ sensuũ exterior⁹ p honestã ⁊ religiosaz custodiã: visus: audit⁹: ⁊ gust⁹. Tertio ꝓdit q̃si loq̃lã ꝓ silentiũ loc ⁊ tpibus: ꝓuenient seruatũ: Silentiũ nãq̃ multũ iuuat ad mẽtl recollectionẽ ⁊ gr̃am ꝓsequẽdã. In cui⁹ figurã zacharias mut⁹ genuit Joãnez .i. gratiã. Luc. j. Quarto ꝓdit motuz ꝓpriũ .i. ꝓpriã voluntatẽ: q̃ nusq̃ se mouet vel vadit: nisi ꝓ obedientiã vel licentiã ꝓlatorũ. Quinto tribuit sibi pann⁹ modic⁹: q̃ habit⁹ vilis ad necessitatẽ nõ ad supfluitatẽ. Et sexto tandẽ abscondit in claustro q̃si in sepulchro suo: ne p seculi tumultus a sanctis occupatiõib⁹ pturbet. Dñs istis sic mortuis dicit ad Col. iij. i ꝓncipio. Mortui enim estis: ⁊ vita vestra absc̃ꝺita ẽ cum xpo. Scõa mors est carnalis resolutiõis: ⁊ ꝺ est multifarie meditanda. Eccl. xliij. Memor esto q̃m mors nõ tardabit. Et sicut idẽ cibus ẽ infirmo amar⁹: ⁊ sano suauis: ita memoria mortis sancti ⁊ vtuosis hoib⁹ ẽ valde delectabilis: impijs aũt ⁊ pctoribus mirabilit amara. Eccl. xlj. in ꝓncipio. O mors q̃ amara est memoria tua hõi iniusto: ⁊ pacẽ habẽti in substãtijs. i. diuitijs suis. Et infra. O mors q̃ bonũ ẽ iudiciũ tuũ hõi indigẽti: ⁊ q̃ miorat virib⁹. Ista meditatio fac mundũ ꝓtẽnẽ. Jero. ad Paulinũ. Facile ꝓtẽnit oia qui cogitat se q̃tidie esse morituru. Facit hominem carni resistere. Juxta illud Nõ alit meli⁹ poterit caro viua domari. Mors tua qualis erit q̃ semp pmeditari. Itẽ facit hominẽ peccata vitare. Eccl. vij. in fine. In omnib⁹ opibus memorare nouissima tua: ⁊ in eternũ nõ peccabis. De hac meditatiõe. Sene. de copia verbo. Cũ rerũ natura ꝺelibera: ꝺ meditare q̃tidie vt possis equo aio vitã relinquere. Tertia mors ẽ infernalis cruciationis: ⁊ hec ẽ quotidie detestanda. De q̃ in ps. Quasi oues in inferno positi sũt mors depascet eos. Quis est stolidissimũ pecus ⁊ inter alias cõditiones hoc habet q̃ si sit in domo accensa: non exit ab igne: ꝺ magis ingerit se igni. Sic dãnati i infernos: ita effecti sũt stolidi: ⁊ p maliciã obstinati q̃ de inferno qui est eis quasi domus accẽsa nũq̃ exibũt. Et hec est mors secũda. De q̃ Apoc. xxj. Et de hoc in ps. Mors peccator⁹ pessima: huic cõtrariat illa vita. de q̃ loquẽs Ambro. ita ait: Est vita sine morte: certe sine forte: dies sine nocte: gaudiũ sine merore: trãquillitas sine labore: fortitudo sine debilitate: rectitudo sine puersitate: pulchritudo sine deformitate: veritas sine falsitate: caritas sine inuidia: felicitas sine miseria: hanc nobis concedat. ⁊c.

Lectio. XII.

Creauit enim deus vt essent oia ⁊ sanabiles fecit nationes orbis terrarũ: nõ em̃ est illis medicamentũ exterminij: nec inferorũ regnũ in terra. Ipost q̃ spiritussanct⁹ dissuasit peccatũ inique operationis incutiẽdo timorẽ ꝓ penã que sequit. hic dissuadet. itidẽ alliciẽdo per amorẽ recitando diuina bñficia que homini ꝓferuntur. Et circa hoc duo facit: nã primo declarat quales deus fecit hoies q̃tuz ad naturalia. Scõo excludit tria ꝓ que homines se excusant a peccatis: q̃tũ ad moralia. ibi. non em̃ illis. Circa primũ duo facit: quia ꝑmo ostẽdit qualiter deus creauit omnia generaliter. Secũdo quale fecit genus humanũ specialiter ibi. et sanabiles fecit. Quãtũ ad primũ cõtinuans se ad p̃cedentia dicit sic. Ideo deus nõ fecit mortẽ. id est peccatũ quod ducit ad mortẽ. q̃ deus creauit vt essent omnia: mors aũt ⁊ peccatum facit hoiem nõ esse. Trenor. iij. patres nostri peccauerũt ⁊ non sunt. Et. j. Cor. xij. Si linguis hominũ loquar: caritatẽ aũt nõ habuero nihil sum. Et Aug⁹. sup Joannẽ. Peccatũ nihil est: ⁊ nihil fiunt homines dũ peccant. Exquo ergo deus nõ soluz creauit homines vt essent: ꝺ etiã omnes res vt essent vnaquaq̃ in sua natura: manifestũ est q̃ deus nõ fecit peccatũ. et ideo nõ approbat peccatũ: p̃ quod peccãtes a perfectione sue nature deficiũt. Dicit ergo. Creauit em̃ de⁹ vt essent oia: creauit scz p potentiã: omnia in sapiẽtia. Ps. Omnia in sapiẽtia fecisti: vt cẽnt. Ecce bonitas siue clemẽtia Aug⁹. xj de ciui. dei. ca. xxj. Tria maxie sciẽda sunt de creatura: quis eã fecit: q̃ quid eã fecit. ⁊ quare eã fecerit. Et hec tria insinuat scriptura cũ dicẽ dixit de⁹: fiat lux: ⁊ facta est lux: ⁊ vidit deus lucẽ q̃ esset bona: Si ergo querim⁹ quis fecerit: deus est. Si q̃ quid fecerit: dixit fiat: ⁊ facta est. Si quare fecerit: q̃ bonus ẽ: hec ille. Dñs Damas. li. ij. ca. ij. Quia bon⁹ ⁊ supbon⁹ ẽ de⁹: nõ est ꝓtentus suijpius ꝓtemplatione: ꝺ supabundãtia bonitatis: acceptauit generare q̃dã q̃bus bñ faceret: ⁊ participata sua bonitate ex nõe

c

ad esse deducit ⁊ condit vniuersa. Et Plato in thimeo. Optimus erat ab optio porro iuidia religata est. Itaq; psequēter sui similia cuncta put cuiusq; natura capax beatitudinis esse poterat effici voluit. Quā quidē volūtatē dei originē rerū certissimā si quis ponat: recte eū putare consentiā. hec Plato: Ex quib⁹ formak talis ratio. Amor ⁊ gratitudo cōpellūt hoiem cauere offensam benefactor⁹ ⁊ amicor⁹: sed deus est būfactor ⁊ amic⁹ hominū pcipuus qui creauit hoiem: ⁊ alia oia ppter hominez: ergo dis homo vitare tenek ne eū offendat: ⁊ hec ratio innuik in lra. Creauit deus vt essent oia. Cōsequēter post beneficiū creationis subiūgit beneficiū recreatiōis seu reformationis. Et dicit q nō solū de⁹ creauit hoies inter oia alia: imo fecit eos tales q si laberenk in pctm sanari possunt p sua sacramēta. Et hoc ē q dicit: Et sanabiles fecit natiōes orbis terrarū: hoc est hoies qui nascunk de terra. Et hoc ē speciale būficiū qō solis hoibus est collatū. Angeli em insanabiliter peccauerūt. Un Damas. li. ij. ca. iij. Scire oportet qm quod hominib⁹ est mors hoc ē angelis casus: ⁊ p cōsequens sicut homo mortuus est insanabilis p naturā. ita angelus post casum: ꝑ homini est b collatum q licet multotiens infirmetur p peccatū: semp tn manet sanabilis citra mortē: ⁊ hoc ē q deuote recolit. Ps. Benedic anima mea dño: ⁊ noli obliuisci oēs retributiones ei⁹. Qui ppiciatur omnib⁹ iniquitatibus tuis: qui sanat oēs infirmitates tuas. Ex istis recolligik talis ratio. Amor ⁊ gratitudo cōpellunt hominē vitare offensam illius q sanat ⁊ curat omnes infirmitates suas: ꝑ deus hoc fač homini si velit. ꝙ ⁊c. Et hec ratio innuik in hac lra. Et sanabiles fecit nationes orbis terraꝝ. Nō nationes celoꝝ videlicet angelos: sed specialiter nationes xp̄ianor⁹ Un ps. Nō fecit taliter oi nationi. Nobis aūt ꝑ in noua lege puidit de tot remedijs: tot sacramētis tot indulgētijs quibus sanari possum⁹ si velimus. Sed heu. Ihiere. lj. dicitur. Curauim⁹ babylonē ⁊ nō est sanata. ¶ Consequēter cū dic. B Non em est illis ⁊c. Excludit triplicē excusationē quā etiā solent peccatores allegare. Ad excusandas excusatiōes in peccatis. Dicūt em q speciosītas ⁊ bonitas rerum creatarꝝ allicit hominē ⁊ incitat ad concupiscentiam oculorum ꝑ legē dei. Scdo addūt ⁊ dicūt carnis fragilitatē necessitare hoiem ad peccatū. Tertio dicūt q demōes hoies decipiūt ⁊ peccare faciūt qdā violentia extrinseca. Ꝙz istas tres excusatiōes irrationabiles tollit spūssanc⁹ p duas negatiuas. Primo duas primas simul p istā negatiuam: Nō est em illis medicamētū exterminij. Illis. id ē creaturis oibus quas deus posuit in mūdo: nō est refectio ad causandū peccatū. Tertiā vero excusationez tollit per scdam negationē. ibi nec inferorū regnū in terra. Contra duas ꝑmas ergo dicit. nō est illis. i. oibus rebus qs creauit de⁹. ⁊ posuit in mūdū medicamentū exterminij. b est necessaria imutatio vel ifectio ad causandū exterminū. id ē peccatū ꝑpter qō hō exterminak. i. incurrit exterminiū eternū. vel exterminak. i. extra terminos ecclie vtriusq; ponit. Et est metaphoricus modus loquēdi: qsi medic⁹ diceret infirmo ostendēdo sibi aliquē cibū extraneū: comedas secure de isto: moderate tn: q nihil piculi nihil mali in eo est: nisi tu facias excessū. Et vult dicere q hoc nullo mō est imputandū bonitati rerum vel speciei vel forme q hoies in amore mūdanor⁹ ꝓtra amorē dei fingunk: ꝑ tm mō puersitatis hoim q male vtunk reb⁹ bis creatis. Et sic tollik ꝑma excusatio. Un Aug⁹. de vera religione. ca. xxxviij. Nec aq maluz nec aliqd qō in aere viuit. Nā iste substātie sunt: ꝑ malū est voluntaria ꝑcipitatio i aquā ⁊ suffocatio quā mersus patik. Stilus ferreus alia pte q scribam⁹: alia qua deleam⁹ fabricatus est: in suo genere pulcher ⁊ ad vsuz nr̄m accōmodatus: ⁊ si qlcz ea pte scriberet qua delek. ⁊ ea velit delere qua scribik: nullomō stilū malū fecerit sed ipm factū iure vituperaret. hec Aug⁹. Scda excusatio peccatorꝝ q dicūt fragilitatē carnis ad peccandū impellere: excludik p illud idē. Nō em ē illis medicamētū exterminij. hoc ē ꝑcupiscentia necessitās vel exterminās: ꝑ excitās tantuz quā hō peccando hfe meruit: ⁊ de qua si velit pficit si resistit. Un Greg. ix. mozali. ca. xxxvj. Supna dispensatio idcirco nos tota sibi intentione seruiētes carnē nr̄am pmittit ipugnationib⁹ cōcuti: ne mens nr̄a audeat in supbiā p̄sumptionē sue securitatis eleuari: vt dū pulsata trepitat: in solo auctoris adiutorio: pedē robustus spei figat. Itē libro. ix. ca. iij. dicit sic. Ad ima quippe trahit caro ne extollak spūs: ⁊ ad sūma trahit spūs ne pternak caro: spūs leuat ne iaceam⁹ in imis: caro aggrauat ne extollamur ex summis. Et sic ꝑm Greg. quodaz certo moderamine fit vt carne depmente ꝑ nō pternēte: hō desperatiōis lapsū caueat: ⁊ spū eleuāte: ⁊ tn tēptatiōes sētiēte: supbie casū euadet: ⁊ sic dū spūs sursum trahit ⁊ caro retrahit subtilissimo interni iudicij moderamine infra sūma ⁊ sup̄ infima in quodā medio aia liberatur. Et sic patet q nō est in hoie medicamentū exterminij. Sap. ij. Deus creauit hominē inexterminabilē ⁊ ad imaginē similitudinis sue fecit illū. ¶ Tertia excusatio peccatorꝝ ē ppter demonū infestatiōes: sed excusatio ista excludik p tertiā negatiuā que est ista. Nec inferorū regnū in terra. i. regnū vel dominiuz: inferor⁹. i. demonū. nō est in terra. i. in hoibus viuentib⁹ in terra: ⁊ de terra existētib⁹: ⁊ iō licet hoibus possunt malū suggerē ⁊ temptare: ꝑ nullo

modo violentare ꝓmittunt hominē: t ideo dominiū nō habēt in homine nisi homo ſpōte ꝑ liberū arbitriuꝫ eis ſubdi velit. Unde Bern. ſuꝑ cantica ſer. lxxxvj. Impulſor hominis diabolus eſt. Impulſor mūdus: impulſor homo. Quis iſte hō ſit q̄riſ? q̄ſq̄ homo ſui: noli mirari: vſq̄ adeo impulſor ſibi eſt t ſuimet ꝑcipitator vt nō ſit q̄ō in altero impulſare formidas: ſi ipē a te ꝓpꝛias ꝓtineas manus: manus tua ꝓſenſus tuꝰ. Nota ſup illud: Creauit deꝰ vt eſſent omnia: q̄ ꝓſideratio creaturarū ꝓpter hominē factarū: mouet hoiem erga deū ad q̄nq̄ laudabiles diſpoſitiões: mouet eñ hoiem ad ad amorē: ad honorē: ad ſtuporē: ad timorē: t ad laborez. Unde ꝑ. Aug⁹. x. confeſ. ca. xvij. Celū t terra t oia q̄ in eis ſunt: ecce vndiq̄ mihi dicūt vt te amem: nec ceſſant dicē oibus vt ſint inexcuſabiles. Et infra ca. vij. Quid aūt amo cū te amo: nō ſpeciē corꝑis: nō decus tēporis: nec candorē lucis: nec dulces melodias cantilenaꝝ: nō florū t vnguentoꝝ t aromatū ſuauitatē: nō manna t mella: non mēbra acceptabilia carnis amplexib⁹: nō hec amo cū amo deū meū: t tñ amo quādā lucē t quādā vocē t quē daz odorē: t quendā cibū: t quendā amplexū interioris hois mei: vbi fulget animo meo q̄ō nō capit locus: t vbi ſonat q̄ō nō capit tꝑus: t vbi olet q̄ō nō ſpargit flatus: t vbi ſapit q̄ō nō minuit edacitas: t vbi heret q̄ō nō diuellit ſacietas: hoc eſt q̄ō mao cū deū meū amo. De iſto amore Hugo ō arra aie loq̄ns aie ſue dicē. Aha gno debito obligata es aīa mea t multū acceꝑiſti vel habuiſti: t ꝑ his omnib⁹ nō habes q̄d retribuas niſi vt tñ diligas. Nā q̄ō ꝑ dilectionem datū eſt nō melius nec decentius q̄ꝫ ꝑ dilectionez rependi pōt. Sap. xj. in fine. Diligis omnia q̄ ſunt t nihil odiſti eoꝝ que feciſti. Ex quo ergo ꝓpter dilectionē hominis omnia fecit: rationabile ē q̄ ſup omnia ab homine diligatur: imo ſicut a deo ꝑ amorē ꝓceduntꝫ ita ꝑ amorē reguntur: t per amorē in deo redeunt quātū poſſunt ſm Boeci. iij. de cōſola. metro vj. Unde omnis res nititur facere ozbē ſui. id eſt circulū. Unde dicit: hic eſt cunctis cōmuniſ amor. Secūda conſideratio creaturaꝝ mouet hominē ad honorē debitum deo impendendū: omniſ eñ creatura ꝓ ſue nature potētia deū nititur honorare: nec eſt aliqua res corꝑorea que ſuis legib⁹ nitī obuiare. Unde Boe. iij. de ꝓſola. ꝓſa. xij. ꝓbat q̄ omnes res a deo q̄ſi voluntarie regūtur ſecꝫ ad diſponētiſ nutū conueniēter t cōtemperate conuertunt: nec bonū regimē foret ſi foret iugū detractantiū nō obtemperantiū ſalus. ideo concludit q̄ nihil naturā ſuā ſeruans deo cōtrariari conatur: t hoc eſt quod dicit Sap. viij. in ꝓncipio. Attingēs a fine vſq̄ ad finē fortiī t diſponēs omnia ſuauiter. De iſto honore loquit Anſel. ſ. cur deꝰ homo. ca. xij. Sic omnis voluntas rationalis creature ſubiecta debet eſſe voluntati dei: t hoc eſt debitū quod debet angelus t homo deo: q̄ō ſoluendo nullus peccat: t q̄ō omnis qui nō ſoluit peccat: hec eſt iuſticia ſiue rectitudo volūtatiꝭ que iuſtos facit ſiue rectos coꝝ de. id eſt voluntate: hic eſt ſolus honoꝝ t totuſ quē debemus deo t a nobis exigit deus. Hec Anſel. Hāc ꝓſiderationē creaturaꝝ: habuerūt illi tres purei in fornace qui oēs creaturas ſingilatim ad deū laudandū t honorandū t inuocandū induxerūt. Dan. iij. Benedicite omnia opera domini dño. ſ. De. iij. In omnib⁹ honorificet deꝰ. Tertia ꝓſideratio creaturaꝝ mouet ad ſtuporē. Nō eñ ē tam pua creatura in hoc mūdo cuiꝰ naturā: cōpoſitionē t vtutē poſſit cōprehendere intellectus: ꝙ magis ſtupē t mirari. Hiere. v. in fine. Stupoꝝ t mirabilia facta ſūt i terra. Eccī. xj. mirabilia opa altiſſimi ſoliꝰ: t glorioſa t abſcōdita t imenſa opa illiꝰ. Quarta ꝓſideratio creature mouet hoiem ad timorē. Dis eñ creatura triplici voce alloquitur hominē: ſicut dicit Hugo de arca noe. In hoc eñ genere ꝓtemplatiōis audiuimus oēm creaturā tribꝰ vocibus nobis loquētē. Prima voꝝ dicit: Accipe. Scōa dicit: Redde. Tertia: Fuge. Accipe bñficiū: redde debitū: fuge ſuppliciū. Prima vox eſt famulātis: ſcōa eſt āmonentis: tertia cōminantiſ. Vox famulantis eſt. Celū dicit ego miniſtro tibi lucē in die vt vigiles: tenebras in nocte vt pauſes: ego ad oblectatiões tuas gratas tꝑm viciſſitudines paro t tempero: veris t eſtatis feruorē: antūni plenitudinē: algorē hyemiſ: t ego alternantib⁹ incrementis diez t noctium: ſpacia ſimili ratiōe diſſimiliter extendo: vt t varietas tollat faſtidiū t noua oblatio pareat oblectamentū. Aer dicit: vtilē tibi ꝓbeo flatū: t omne genus auium ad tuū mitto obſequz. Aqua dicit: potū tibi ꝓbeo: ſordes purgo: arentia rigo: t diuerſa genera piſciū ad tuū vſum miniſtro. Terra dicit: ego te porto: pane cōforto: vino letifico: oī genere fructuū oblecto: diuerſis aialibus mēſes tuas impleo. Scōa vox admonētiſ eſt: mūdus dicē: vide homo quō amauit te q̄ ꝓpter te fecit me: ſeruio tibi q̄ factus ſum ꝓpt̄ te: vt tu ſeruies illi q̄ fecit te t me. Me ꝓpt̄ te: te ꝓpt̄ ſe: ſi ſentis beneficiū redde debitū. Accipis benignitatē redde caritatē: hoc tribuit deus: hoc exigit deꝰ. Tertia vox cōminantis eſt: ignis dicit a me cōburer⁊. aqua dicit: in me ſubmergeriſ. terra dicit: a me ſorber⁊. infernus: a me deglutieris: q̄ oīs creatura ſicut ex ꝓditione hominī famulat: ſic etiā peccatorib⁹ ꝓ maloꝝ ſuoꝝ cōſcientia cōminatur: vt in ſingulis creaturis ſe puniri timeāt quod ſe meruiſſe cognoſcūt. Hec ille. Et ideo ſignāter dicit Eccī. xxv. timor dñi ſup omnia ſe ſuppoſuit: q̄ ex omni creatu

ra homo debēt cōcipere timorē dei. ¶Quinta ꝓsideratio creaturarū seu vniuersi mouet hominem ad laborez. Omnis enī creata natura habet aliquā vtilē opationē. vñ cōmētator. ix. metb. ca. vij. ¶Qui aufert ꝓprias operationes a rebus aufert rez essentias: Homo aūt ad laborē nascit. Job. v. Et ideo cauendū est sibi ne ocios⁹ z inutilis habeat. Et rogādus est de⁹ vt nobis coopari dignet: qz ipe est de q̄ scribit Esa. xxvj. Omnia opa nostra operatus es in nobis domine.

¶Lectio. XIII.

IUsticia enim perpetua est z imortalis: iniusticia aūt mortis acq̄sitio. Impij aūt manib⁹ z ꝟbis accersierūt illā: z estimātes illā amicā defluxerūt z spōsiōes posuerūt ad illā: qm̄ morte digni sunt q̄ sunt ex pte illi⁹. ¶Postq̄ spūssanctus rationabiliter reꝓbauit triplicē iniustorū hoīm excusationē. In ista parte soluit quādā incidentē dubitationez: z incidit dubitatio ex īmediate p̄dictis. Nā declaratū est: q̄ peccatorez se nō possunt excusare p rerū sensibiliuz delectationes nec p carnis inclinationes nec p demonū extrinsecas suggestiones: z certū est q̄ deus ab initio creauit hoīem iustuz in statu innocētie. ¶Est ergo dubitatio: vnde ꝓmo ꝓueniat iniusticia in genere hūano: ex quo creat⁹ est iust⁹ z se potuisset si voluisset in iusticia cōseruasse? Et circa hāc dubitationem sic ꝓcedit. ¶Primo enī ꝓmittit q̄d dubitatio supponit. Secūdo dubitationē soluit. ibi. impij. ¶Premittit duo. ¶Primū ē q̄ iusticia hois q̄tuz in se est vel fuit potuit fuisse ꝓpetua: qz de⁹ nō potuit eā se parare a volūtate ipa nolēte fm Aug⁹. de libero arbitrio. ca. viij. Siliter iusticia ē perpetua z imortalis effectiue: qz facit hoīes perpetuos z imortales. Sap̄. v. Justi aūt in perpetuū viuēt. Iniusticia ꝟo est acq̄sitio mortis qz in ps. Virū iniustū mala capiēt in interitu. Est ergo dubitatio. Cū ꝓuenit iusticia z mors in genere humano exq̄ creatus fuit homo iustus vel sine iniusticia habēs imortalitatē in sua prāte: qz nisi fuisset iniusticia ꝓcedēs: nunq̄ fuisset mors subsecuta. ad Roma. v. Peccatū intrauit in mundū z p peccatū mors. ¶Quid posūt dicere impij: q⁹ de⁹ fecit eos iniustos? ¶Probatū est enī in lectiōe ꝓcedente q̄ nulla creatura alia a voluntate pōt facere voluntatē iniustā: z ꝓstat q̄ facta est iniusta: ergo relinquit q̄ vl'a deo vel a seipa facta sit iniusta. Cōsequēter ibi. Impij. soluit istā dubitationē. Et in soluendo dicit tria. ¶Primū est q̄ ꝓmi parētes spontanee peccauerūt. Secōo q̄ erronee iudicauerūt. Tertio q̄ suā plem ex pactione dānauerūt. Dicit q̄ ꝓmo sic. Impij aūt. i. ꝓmi parentes a pietate q̄ est cult⁹ dei. recedētes manib⁹. i. opibus comedēdo pomū vetitū: z ꝟbis colloquēdo serpēti accersierūt illā. s. iniusticiā z estimātes illā. s. iniusticiā vel trāsgressionē diuini p̄cepti. amicaz. i. vtilē z expedientē eis: qz putauerūt q̄ iuxta ꝓmissionē facti fuissent sciētes sicut dij. Seū. iij. Defluxerūt. i. sponte p̄cipitauerūt in illā trāsgressionē siue iniusticiā. vel defluxerunt. i. pdiderūt stabilitatē iusticie originalis. Et spōsiones. i. pacta vel ꝓmissiones seu federa posuerūt ad illā: scz iniusticiā z mortē. Et q̄le pactuz est? Certe tale: q̄m̄ digni sunt morte: qui sūt ex pte illi⁹. i. oēs qui de illis ꝓmis parentib⁹ obligatis iniusticie descenderūt. Adaz enī cōmisit crimē lese maiestatis: ideo puniri debuit tā in se q̄ in suis filijs. ad Ephe. ij. Eram⁹ filij ire. ¶Hic aūt icidit duplex dubitatio litteralis. Prima est vtrū virtutes cardinales manebunt in patria. Istā questionē ptractat beatus Aug⁹. xiiij. de trini. ca. ix. de magnis: vbi recitat opinionē Tulij in hortēsio dicentis: ꝟtutes quattuor cardinales nō manere post hanc vitā. Si aūt esset q̄ post hāc vitā imortaliter liceret viuere in insulis sanctoz: vt fabule referūt. Quid enī indigeremus fortitudine: cū nullus labor futur⁹ sit vel periculum. vel de q̄ fieret iusticia: cū nullus appetet alienū. Ad q̄d tpantia: quādo nulla est libido. sic quid esset prudētia: cum nulla sit electio boni vel mali? Cui sōdit: Si sic viueremus: essemus beati sola cognitiōe nāture q̄ nihil est meli⁹ ac amabilius. Sed hanc viam nō tenet Aug⁹. ꝫ plane dicit q̄ iusticia manebit. de alijs q̄ fortassis manebūt: sed tā iusticia q̄ prudētia habebūt alios actus q̄ modo habēt. Nō enī nūc agit iusticia in subueniēdo miseris: qō prudentia in p̄cauēdis insidijs. qō fortitudo in pferendis molestijs: qō temperātia in coercendis delectationib⁹ prauis. Non ibi erit: vbi nihil oīno mali erit: Sed tunc erit opus prudentie: nullū bonū deo p̄ponere vel equare. Fortitudinis ei fortissime cohārere. Tēperātie nullo noxio delectari. Justicie subiectū esse deo. Hec est sentētia Aug⁹. Aliter dicit sanctus Thomas scōa scōe. q. vj. articulo. vij. Dicit enī q̄ in istis virtutib⁹ aliq̄d est materiale z aliq̄d formale. Materiale ē quedā inclinatio partis appetitiue ad passiones vel opationes fm aliquē modū. Formale aūt est ordo rationis determinās modū illū. Dicit ergo q̄ virtutes iste nō manebūt quātū ad suū materiale: quantū aūt ad suū formale manebūt. Sed iste modus dicēdi nō apparet clarus. Tum: qz virtus est habitus simplex nec pōt cōponi ex inclinatione in appetitu z alio existente in rōne: z maxime fm eum: qz ponit q̄ fortitudo z tēperantia sint in cōcupiscibili z irascibili. quas ponit potētias irrationales affixas organis corporeis. prudētiaz ponit in ratione: z iusticiam in volūtate. Ratio autē scōm eum differt ab appetitu sensitiuo: z p̄sequēs ē imaginabile

q̄ aliq̄s habit⁹ cōponat ex re existente in ratione ⁊ ex re existente in appetitu sensitiuo. Ēlū facilius videt dicendū q̄ manebūt ibi habit⁹ illi ꝫ habebūt alios actus. Justicia aūt pleni⁹ manebit q̄ alie: q⁹ principaliorē actuz habebit q̄ nunc: scz reddere vnicuiq̄ quod suuz est: deo amorē sup omnia: ⁊ primo ſm mensurā volūtatis diuine: ⁊ ideo de ea signāter dicit q̄ ē perpetua ⁊ immortalis. Potest tū saluari dictum sancti Thome vt scz dicat nō intelligē de cōpositione reali alicui⁹ virtutis de numero istarū: sed ꝺ ꝓnotatiōe termini q⁹ iste terminus tēperantia formaliter est habit⁹ cōpesciu⁹ passionū gustus: tactus ⁊ sic in recto dicit habitū ⁊ in obliquo passiōes: ⁊ sic de alijs. Secūda dubitatio litteralis est: an iusticia originalis includat aliq̄ꝺ donū supnaturale. Et dicendū q̄ si iusticia originalis dicat perfectā anime ad deū subiectionē ⁊ corpor⁹ ad aiam: cū anima sine pfecta gratia nō possit subdi: patet q̄ sic. Ex si pcipue corporis ad animā: sic nō oportet. Sic em̄ vocat naturalis rectitudo vel iusticia qua aia corpori pficiebat in statu innocētie. iuxta illꝺ: Justicia em̄ perpetua est. Notandū q̄ iusticia est munimentū ꝓliantis: ornamentū triūphātis: ⁊ instrumentū iudicātis. Propter primuz cōparat lorice. ad Ephe. vj. ⁊ vltio. State induti lorica iusticie ⁊c. Est em̄ lorica genus armor defensiuor ⁊ nō inuasiuor: ⁊ disponit ipm hominē ad sustinendū inuasiones alior sine lesione vulneris. Isto modo iusticia munit hoiez inter pſecutiones vt nihil ei noceāt si iusticiam habeat. Matth. v. Beati q̄ pſecutionē patiunt ꝓpter iusticiā. Ista lorica debet homo īdui vt omne opus suū iusticia regulet sicut arma lorice valēt ad caput tibias ⁊ pedes ⁊ ad totū corpus. sic iusticia. Et ideo signāter dicit ꝺ iusto. Indut⁹ est iusticia vt lorica et galea salutis in capite eius // Scōo iusticia est ornamentū triūphantis. ⁊ ideo cōparat corone in ludis agonistici. sicut in palestra: vel cursu ꝓponit brauiū in fine stadij: ⁊ illud est premiū certātis sicut tāgit Aplus. j. Cor. ix. Stadiū in quo currimus est vita pīs cui⁹ terminus ē mors. In isto termino reponit merces nostra finalis: iuxta illud Eccī. iiij. ꝓpe finē. Usq̄ ad mortez certa ꝓ iusticia. Sed certe cōtingit hominib⁹ impedimentū in currēdo ꝓpter quod deficiūt a triūpho: sicut ꝓtigit atalante virgini per hypomenem. De q̄ narrat Ouidi. x. metamor. ꝓpe finē. q̄ tante agilitatis fuit in currēdo q⁹ a nullo viuēte vinci potuit: nec aliquē virū dignabat habere nisi qui eaz ꝓmo cursu vicisset. ⁊ simul cū hoc fuit tante venustatis ⁊ pulchritudinis: q⁹ ab oībus nobilib⁹ amabat: ⁊ currebāt multi eius nuptias affectātes: ꝫ omnes defecerūt et capitibus plectebātur. Tandē iuuenis quidā informat⁹ a venere: nuptias eius postulauit: ⁊ atalanta offert se certamini. Cui iuueni venus tria poma aurea dedit: vt ea iuxta stadiū ꝓiceret ⁊ a cursu suo faceret virginē deuiare. Currūt agillime hincinde: incipit hypomenes fatigari ꝓiecit pomū aureū. Illa videns pomum diūtit a stadio. hypomenes ꝓterijt eā ⁊ ꝓcucurrit: illa deuiationē velocitate cōpensans celeriter eū attingebat. ꝓiecit secundū: de quo cōsimiliter fecit. ille tandē cū essent ꝓpe metā fortiter ꝓiecit tertiū. ⁊ longi⁹ a stadio q̄ ꝓius fecerat: illa cupiditate allecta cucurrit ad pomuz: ⁊ interim hypomenes metā attigit: ⁊ sic de virgine victoriaz reportauit. Virgo ista velocissima est anima hūana q̄ est mire venustatis: q⁹ creata ad dei imaginē ⁊ nimie agilitatis q⁹ affectionib⁹ ⁊ cogitationib⁹: nunc est rome: nūc est parisius: nunc in celo: nūc in terra: nunc in inferno. Ista habet currere p stadiū vite presentis ad brauiū finalis iusticie. Sed vn⁹ agillimus q̄ simul cū ea conat currere: videlicet diabolus q̄ cursor velocissim⁹ ē. Job. xv. Currit aduersus deū erecto collo. Iste videt q⁹ ꝟtute ⁊ velocitate nō p ꝟt eam vincere: ⁊ ideo cautelis vtit ꝓ ꝟtute. Habet tria poma aurea. i. tres peccator delectationes quas ꝓiicit iuxta viaz hui⁹ vite. Una quasi cito post ꝓncipiū. Scōaz in medio. Tertiā ꝓpe metā. Prima iuuenib⁹. Scōam viris. Tertiā senibus. Primū pomuz est delectatio lasciuie. Scōm superbie. Tertium auaricie. Et si ꝓtingat q̄ aliq̄s nō impediat primis duobus: vix tertiū euadere poterit: ⁊ sic ꝓ ditur corona iusticie finalis. Et ideo necesse habemus certare viriliter. ⁊ ꝓ virtuosā cōtinentiā a talibus abstinere. Juxta illud Aplī. j. Cor. ix. Omnis q̄ in agone ꝓtendit ab omnib⁹ se abstinet: supple istis tribus. Et Eccī. xv. Qui ꝓtinēs est iusticie apprehēdet illā. Sic em̄ certauerat ⁊ cucurrerat Paulus sic ipemet recitat. ij. Timoth. iiij. dicēs: Bonū certamē certaui cursū cōsūmaui fidē seruaui: de reliq̄ reposita est mihi corona iusticie. Tertio iusticia est instrumentū iudicātis. Sine em̄ iusticia nullus superior iudicat nec bñ disponit: ⁊ ideo cōparatur regule. Sicut em̄ latom⁹ lapidē cedens: ⁊ cōplanans duo semp habet in ꝓmptu: videlicet regulā ⁊ martelluz: ⁊ cū martello ꝓcutit: cū regla dirigit ⁊ examinat planicie. Ita bonus iudex vel ꝓlatus quicunq̄z: duo debet habere in manib⁹. malleū ad corrigendū delicta: ⁊ regulā legis ⁊ iusticie: ne fiat excessus in vindicta. Esa. xxviij. Ponam iudiciū in pondere: ⁊ iusticiaz in mensura. Greg. xix. mora. ca. xj. Ille iusticia sicut vestimento vestitur: qui se vndiq̄z bono opere ꝓtegit ⁊ nullā partē actionis sue nudam relinquit. Hā qui in aliquib⁹ actionibus est iustus: in aliquibus iniustus: nō ē perfecte vestit⁹. Job. xxix. Justicia indut⁹ sum: ⁊ vestiui me sicut vestimēto.

Dixerūt impij cogitātes apud se nō recte. Exiguū ⁊ cuz tedio est tēpus vite nre. ⁊ nō est refrigeriū in fine hois ⁊ nō est qui agnit⁹ sit reuersus ab inferi. Postēq̄ spūssanct⁹ caplo p̄cedenti psuasit hoibus seruare iusticiā tanq̄ me diū necessariū ad acq̄rendā sapientiaz. Juxta illud Eccī.j. Fili p̄cupiscens sapientiā serua iusticiā ⁊ deus p̄bebit tibi illam. In hoc.ij.ca. re probat quādā detestabilē opinionē tā iusticie q̄ sapiētie ptrariā. Et circa hoc sic p̄cedit. Primo ponit reproboz erroneā opinionē. Scōo opinionis originē ⁊ occasionē. ibi: hec cogitauerūt. Circa p̄mū duo facit. Primo ponit maloz prauā opinionē. Scōo describit iuxta illaz illoz p̄uersationē. ibi: venite. Circa primū adhuc duo facit: qz p̄mo opinio ponit: scōo opinionis p̄batio. ibi: qz ex nihilo nati sum⁹. Circa primū sciendū q̄ opinio ē ista breuiter. q̄ vita ista corpali finita: nulla restat alia nec in gl'a nec in pena: ꝑ sicut bestie moziūtur totaliter in corpe ⁊ aīa. ita ponit hec opinio de hoibus q̄ penitus moziunt. Unde hec opinio negat immortalitatē aīe ⁊ penas ⁊ p̄mia post hanc vitā durare. Sic g̃ dicit. Dixerūt impij. id ē cogitauerūt occulte: ⁊ x̄ba mētis dixerūt credēdo et asserēdo. In p̄s. Dixit insipiēs in corde suo: nō est de⁹. Et hoc nō recte: qz falsum ē in rei veritate ⁊ silr hōibus p̄cipit credere cōtrarium. Sed q̄d dixerūt? Exiguū ⁊ cū tedio zc. Et nota q̄ tres p̄positiones dicūt quaz p̄ma est vera ⁊ duc q̄ sequunt sunt false: qz nulla doctrina est q̄ nō aliq̄ vera habeat admixta. Dis p̄ditoz et deceptoz opit falsitatē suā aliq̄ colore ⁊ opinione boni. sic ille q̄ vult p̄pinare venenū nō exhibet illud in p̄pria forma nec cū aliq̄ amaro: sed magl cū aliq̄ dulci ⁊ delectabili: iuxta illud metricū. Sepe veneficiū solet int' dulcia poni Ut lateat vitiū p̄mitate boni. Et sic isti ip̄i tres p̄positiones p̄ponūt: quaz p̄ma ē x̄issima ⁊ certissima. Scōa falsissima. Tertia est falsa: ꝑ non ita manifeste falsa. Prima p̄positio ē hec. Exiguū ⁊ cū tedio ē tp̄s vite nre. Scōa est q̄ post mortē nō ē tp̄s p̄mij ⁊ q̄etis. Ult̄ dicit sic. Et nō est refrigeriū in fine hōis: ꝺ est q̄tūcūq̄ hō bñ vixerit ⁊ iuste: ⁊ a delectatiōibus irrōnabilib⁹ se abstinuerit: nihil sibi p⁹ mortē tribuet p̄ merito: qz ñ ē refrigeriū in fine. i. q̄es post mortē. ⁊ istud est falsū: qz dicit hiere. vj. Ambulate in via bona ⁊ inuenietis requiē aīab⁹ vr̄is. Et hiere. vij. Ambulate in oi via quā mādaui vobis vt bñ sit vobis. Et Sap̄. iij. Just⁹ si in morte p̄ occupat⁹ fuerit in refrigerio erit. Itē p̄s. Trāsiuimus p ignē ⁊ aquā ⁊ induxisti nos in refrigeriū. Tertia p̄positio dicit q̄ post mortē hominis nullus erit loc⁹ tormēti vel pene. Ult̄ dicunt nō est q̄ agnitus sit reuersus ab inferi: q̄si dicerēt. si esset aliq̄s talis locus tormētoz: illi q̄ sunt ibi puniti accederēt aliq̄n ad nos ⁊ nobis de suis penis nunciarēt. Sz isti fatue ⁊ falsel loquūtur. Fatue nō aduertētes illud. Luc̄.xvj. Chaos magnuz firmatum est inter nos ⁊ vos ⁊ qui volūt trāsire hinc ad vos nō possūt: neq̄ inde huc trāsmeare: ⁊ hoc de lege cōi. Falsel loquūtur qz ⁊ x̄p̄s ab inferi resurrexit. Joh̄.xx. Et Lazar⁹ similiter. Joh̄.xj. Circa ist̄ ifam B sūt duo querēda. Primū: Utrū aīa sit īmortalis: ⁊ scōo dato q̄ sic. An hec possit p̄bari euidenter rōne naturali? Quātuz ad primū est sciendū q̄ aīaz humanā īmortalē esse: a potissimis p̄his estimatū est: a scriptoribus⁹ catholicis p̄dicat: ⁊ q̄si infinitis miraculis approbat. Primum pz p̄ p̄biam Platonis in Timeo. ca. iiij. vbi inter multa erronea q̄ de anima dicit hūmana: ꝺ vnū vez iterserit q̄ aīa est īmortalis: ⁊ fm q̄ passiones vicerit vel ab eisdē victa fuerit: p̄miabit̄ vel puniet̄ post mortē. Ult̄ ponit q̄ si aīa existens in corpe virili: vincat a corpis passiōib⁹: p⁹ sepationē a corpe virili in corpus muliebre mittet̄: ⁊ si se ibidē male habuerit: in corpus pecoris trāsibit p⁹ mortē in penā: ⁊ fm q̄ male vel peius se habuerit: in deterius pec⁹ vertet̄: finalit̄ tñ oēs redibūt ad originalē innocentiā ⁊ dignitatē: cū fuerint p̄ penā sufficiēter expiate. Item in libro quez de anima composuit ⁊ phedonis noīe intitulauit: rōnes adducit ad īmortalitatē aīe cōprobandā. vbi plane dicit: q̄ supueniēte nece i hoiem: qō mortale ē ipius defungit̄. qō xo īmortale: integz ⁊ īmortale euolat abiēs cedēsq̄ loco. De q̄ fm eū hesitare nō q̄uenit alicui mētez hñti: vbi etiā ponit q̄ qñ hoies defungūt̄ ducūt in chaos: ⁊ q̄ sctē deguerūt: p̄mianť. q̄ xo iniuste: puniūt̄. imo ꝺ ait: O viri iustū ē intelligē: qñquidē si aīa immortalis ē sollicitudine idiget: nō p ist̄o tpe solū in quo vtiq̄ vocam⁹ viuere: vnū p vniūso. si eñ esset mors vniūsi liberatio: inuētio eēt malis certe moziētibus a corpe pariter liberari: ⁊ ab ipoz malicia cū aīa nūc sane qñ īmortalis apparet eē nulla p̄fecto erit ip̄ius: alia fuga malozū neq̄ saluatio q̄ vt optima atq̄ p̄udētissima fiat. ⁊ infra dic̄ maloz aīas ingressuras tartaz: vñ nunq̄ egredient̄. ⁊ hoc est cōtrariū illi dicto superius in Timeo. Scōo patet hoc idē p pythagoraz qō recitat Ouidi. v. metamoz. vbi dicit sic: A morte carent anime semperq̄ p̄ore relicta. Sic de nouis domibus viuūt habitantq̄ recepte. Sed melio⁹ dicit pythagoras in versibus aureis. Sicut allegat Calcidi⁹ in cōmento Timei platonis. vbi dicit: Corpe depposito cū lib ad ethera pges. Euades hoiez fact⁹ de⁹ etheris alu. Item hermes trimegistus ad

aſclepiũ ꝓpe ꝓncipiũ. ¶ aſclepi omnis humana aĩa imortalis eſt: ꝙ nõ vniformiter cunctę ꝙ alie alio more. Et ifra poſt mediũ libri. Cũ fuerit anime e corpe egreſſio tũc examẽ meritiq; ei⁹ arbitriũq; trãſiet in ſũm demonis poteſtatẽ: ſicq; eã: cũ ptã juſtãq; puiderit: in ſibi cõpetentib⁹ locis manere ꝓmittit. ſi aũt delictor illam maculis vitijſq; obligatã viderit deſup ad ima deturbãs ꝓcellis aeris: ignis ꝛ aque ſepe diſcordantib⁹ tradet: ꝛ ſic inter celũ ꝛ terrã mũdanis fluctibus in diuerſa ſemp eternis penis agitata raptabit. Cũ i hoc anime obſit eternitas q; ſit imortali ſentẽtia eterno ſupplicio ſubiugata. Ad idez eſt Ariſt. xvj. de aĩali. ca. iiij. Intellect⁹ ſolus ẽ ab extrinſeco ꝛ ſolus habet eſſe diuinum. Itez ſcõ de aĩa. vbi dicit q; aĩa intellectiua eſt alterũ genus anime a vegetatiua ꝛ ſenſitiua: ꝛ q; ipam ſolã cõtinet ſeparari a corpe ſic ꝓpetuũ a coꝛruptibili. Idẽ in libro ꝺ pomo. Itẽ Bene. epla. lxxj. Mors quã ptimeſcim⁹, ꝛ recuſam⁹ interimit vitã: nõ eripit. veniet itaq; q nos in lucẽ reponet dies. Itẽ epla. xiij. q; tũ cõiter nõ habeẽ: qz ego iueni. xxxvj. eplas ꝓter illas. lxxxviij. q; cõiter habent. Dicẽ eñ ſic vbi ſuꝑ. Juuabit de aĩa; eternitate aliq̃d q̃rere imo credere. Credebã me eñ facilez opinionib⁹ magnoꝝ viroꝝ rẽ gratiſſimã magis ꝓmittentiũ q̃ ꝓbantiũ dabã me ſpei tãte. Quod aũt hec ſancta fides ſit catholicis diuulgata ꝛ multis miracul⁹ ꝑdicata ꝓbare nõ oportet: qz ſatis ꝓſtat. ¶ Scõ ꝓſuadet illud ad pñs tripliciter. Primo ex diuina bonitate ſic. Cum de⁹ ſit bon⁹ ſingulariter: maxime tũ bonus eſt amicis ſuis: ꝙ amicoꝝ ꝓprie eſt cõuiuere. viij. ethi. ꝛ amicus ſaluat vitã amici ſi põt: q; de⁹ cõfert amicis ſuis imortalitatẽ. j. Cor. xv. Si in hac vita tñ ſperãtes eſſem⁹ miſerabiliores eſſemus oĩbus hoĩbus. Secõ ex dei equitate. Juſticia eñ dei requirit q; oĩb⁹ reddat ſm merita ſua ꝛ demerita. premium ꝓmeritis: pena ꝓdemeritis: ꝙ hoc nõ fit in vita iſta in q̃ mali letant ꝛ ꝓſperant: boni deꝑmunt ꝛ tribulant: ergo neceſſe eſt vt hoc fiat in futuro. ¶ Tertio ptz idẽ ex diuina veritate: qz de⁹ nullũ fallit: ꝙ ꝓmiſit nobis vitã eternã: ſi bñ fecerim⁹: ꝛ penã eternã ſi male. ergo ita fiet. Et licet forſitan nõ poſſit naturali ratiõe ꝓbari: ſicut ptz ſatis p debilitatẽ rationũ que ad hoc tã a ſctis q; a pbis adducunt. Sũme tñ ꝓuenit hoc credere: ſicut multa alia ſunt vera q̃ ꝓbare neſcimus. Alterum enim iſtoꝝ ẽ vez: mundus incepit eſſe: vel mundus non incepit eſſe: tamen neutrum iſtoꝝ poteſt ꝓbari demonſtratiue ſm Ariſt. iij. topico. Similiter quadratura circuli certa eſt tñ ei⁹ demõſtratio tpe Ariſtotelis inuẽta nõ fuit: ſicut ipemet dicit in ꝑdicamẽtis. ca. ꝺ ad aliq̃d. Et nihilomin⁹ ſciuit Ariſtoteles q; hoc ſcibile fuit. Cũ ꝓuenienter dicit de quo dã religioſo qui quendã pbum redarguit de eo q; negauit aĩam eſſe imortalẽ. Quero inq̃t a te aut aĩa eſt mortal' aut imortalis. Si mortal' nullũ incõmodũ infliget credẽtib⁹ eã eẽ imortalẽ. ſi imortalis ꝛ eã credimus eſſe mortalẽ aliq̃ incõmodum inde ſeq̃t. ergo melius eſt credere aiaz eſſe imortalẽ q̃ mortalẽ. ¶ Circa ꝓmum verbũ q̃ impij in ſua opinione ꝓponũt: iſtud ſcz: Exiguũ ꝛ cũ tedio erit tẽp⁹ vite noſtre. Eſt ſciendũ q; eſt veriſſimũ. In quo vita noſtra a tribus deſcribit. a breuitate ſue durationis: exiguũ. a penalitate grauis afflictiõis: cuz tedio. ab inſtabilitate ſeu labilitate ꝓtinue mutationis: temp⁹ vite nr̃e. De ꝓmo Sap. ix. Iho infirmus ꝛ exigui tẽporis. De ſcõo. Job. ca. x. Tedet aĩam meã vite mee. De tertio. Eccl. xviij. De mane vſq; ad veſperaz imutabit tempus. Iſtã breuitatẽ vite hũane ſimul cũ penalitate ptractãſ Bene. epla. ij. dicẽ ſic: Propone tpis p fundi vaſtitatẽ ꝛ vniuerſũ cõplectere. deinde qõ etatẽ vocam⁹ hũanã cõpara vniuerſo: ꝛ vi deb qõ exiguũ ſit qõ optem⁹ q; qõ expendim⁹ ꝛ hoc tã lachryme q; ſollicitudines occupãt: q;tũ moꝛs aũq; optata veniat: q;tũ valitudo: q;tũ timor: q;tũ tenent inutiles anni: dimidium exhoc edormit. adijce laboꝛes: luctus: picula: ꝛ itelliges in lõgiſſima vita minimũ eẽ qõ viuit. Ex iſtis trib⁹ patet triplex fatuitas hoĩm mundanoꝝ ꝓſumentiũ longitudinem nõ obſtante breuitate: diligentiũ amaritudinẽ nõ obſtãte penalitate: differentiũ moꝛũ rectitudinẽ non obſtante tẽporis labilitate. Contra iſtos vltimos. Bene. epiſtola. lxxxviij. Nullius vita expectat in craſtinũ quid hoc ſit mali queris interimi. Non eñ viuũt ſed victuri ſunt: omnia differũt. Et ſi attenderim⁹ cũ nos vita ꝓcurret. Nunc vero cunctãtes. id eſt moꝛãtes quaſi aliena trãſcurrit: ꝛ vltimo die finit omni tẽpoꝛe perit. Et ideo iuxta cõſiliũ Apli. ad Gal. vj. ꝛ vltimo. Duz tempus habem⁹ operemur bonũ ad omnes: maxime aũt ad domeſticos fidei. Genes. debiles. impotẽtes nõ habent tẽpus: ſed habent a tẽpoꝛe. Infirmi ꝛ grauiter patientes nõ habent tẽpus cũ nõ ſint ſui compotes. Mortui tranſierũt tempus ſuũ: ꝛ ideo nec ſenectus: nec moꝛbus: nec moꝛs: expectãde ſunt ad bene viuendum: ſed ſtatim incipiendũ eſt dum tempus nr̃m eſt. Sed qõ plangendũ eſt multi inueniunt ꝛ cõiter omnes de quoꝝ quolibet verificat illud Job. xxiij. Dedit eis tempus penitẽtie: ꝛ ipſi abutunt eo ad ſuperbiã. Et ꝑs. Tẽpus faciẽdi dñe diſſipauerũt legẽ tuã. Aug⁹. de diſciplina xp̃iana. Peruerſe plus amas moꝛtẽ q; vitã. Abſit inq̃t. q̃s eſt homo qui plus amat moꝛtẽ q; vitam? Forte cõuinco te q; plus amas moꝛtẽ q; vitã. Ecce vnde te puinco: tu amas tunicã tuam: bonam eã vis. amas villã tuã: bonã eam vis. amas fi-

liū tuū: bonum eū vis. amas domū tuam: bonam eā vis. ¶Quid est q etiā bonaz vis habere mortē: bonā mortem dicis det mihi deus: etiā auertat a me malā mortē: plus ergo amas mortem tuaz q̄z vitā tuā. male mori times: male viuere nō times: corrige male viuere: time male mori: sed noli timere. ¶Non potest male mori qui bene vixerit. hec ille. Unde Virgi. Eneiō. li. x. introducens Hezentiuz contra Eneā et verbis ꝛ facto resistentē sic inquit: ¶Nec mortē horremus: nec diuū parcim⁹ vlli. Et cōcurrūt ad eandem sententiam eiusdem poeteversus: ex. vj. Eneiō. ¶Facilis descensus auerni. ¶Noctes atq̄ dies patet atri ianua ditis. Sed reuocare gradū: superasq̄ euadere ad auras. ¶Hoc opus hic labor est ¶Pauci quos equus ꝛc. ¶Ille aūt qui potest dicere: tantū vixi ꝛ tantū viuaz de futuro: felicissimus est. Unde Sene. epla xlvij. ¶Ille beatissimus ꝛ secur⁹ sui possessor est qui crastinū sine sollicitudine expectat. quisq̄s dixit vixi quotidie ad lucrū surgit. Talis sentētie fuit quidā religiosus qui q̄tum vixisset interrogatus a quodā: nihil respōdit ei nisi vixi. ¶Fuit eñ in religione. xvij. annis. ꝛ cū alius diceret. quero nō an vixisti: ꝑ q̄tum: respōdit. ¶Dū dixi vixi q̄tuz vixi tibi dixi. Voluit eñ dicere q p tantū tps vixerat q̄tum significāt littere numerales in hac dictione vixi. ꝛ ille significant. xvij annos sicut ptz. Uñ marcialis epigramaton. xxvij. li. ca. j. ¶Non est credc mihi sapientis dicere viuā: sera nimis est vita crastina: viue hodie. Et hoc est qđ docuit Aug⁹. de verbis dñi. omel. xv. Age semp esto correctus: longe quidē est dies iudicij: ꝑ vniuscuiusq̄ dies vltima longe esse nō pōt: qz breuis est vita ꝛ ipa breuitas semp incerta res ipa est: q̄ multos occidit dū dicūt cras cras: ꝛ subito ostiū claudit: remānsit cū voce coruina. qz nō habuit gemitū colūbinū. ¶Hec ille. Est g̃ sūma stulticia iuuētutē vel tps pūs expendē in peccatis ꝛ de tēpore futuro qđ nō ē nr̄m sperare. Et iō signāter dicit. Eccl. vij. ¶Ne impie agas multū: ꝛ noli eē stult⁹ ne moriar⁊ in tpe nō tuo. Et ad Gal. vj. ꝛ vltimo. ¶Bonū aūt facientes nō deficiam⁹. tempe eñ suo metem⁹ nō deficientes: qz vita breuis: casus leuis nec spes remeādi. ¶Quāta seres hinc tāta feres sit cura parādi. ¶Plura seras vt plura feras ne nō seruisse. ¶Peniteat dū nil valeat iam penituisse. ¶ Lectio. XV.

Q Uia ex nihilo nati sum⁹ ꝛ p⁹ hoc erim⁹ tāq̄ si nō fuerim⁹: qñ fum⁹ afflatus ē in narib⁹ nr̄is ꝛ termo scintille ad cōmouendū cor nr̄ū: qz extinct⁹ cinis erit corp⁹ nr̄m ꝛ spūs diffundet tāq̄ mollis aer. ¶Posita erronea opinione. hic exequit de ei⁹ insufficiēti ꝓbatiōe. Et est ꝓbatio talis: ¶Nulla res q̄ moriendo perit ꝛ annihilat p̄miat vel punit post mortē: sed omnis hō est talis. g̃ ꝛc. ¶Istius rationis solū ponit minorē ꝛ ꝓbat eā videlicet q̄ post hāc. s. vitā pūtez erimus tāq̄ nō fuerim⁹ id ē nec corpus viuet nec aīa: ꝛ ita moriēdo perit totalit. ¶Circa ꝓbationē istius minor⁊ duo facit. ¶Primo ꝓbat q̄ hō totaliter ꝑibit scōm rem. Scōo ꝓbat q̄ scōm nomē. ibi: Et nomē nr̄m. ¶Circa primū duo facit: qz primo ꝑsuadet hec opinio naturaliter ꝛ philosophice. Scōo exēplariter ꝛ rhetorice. ibi: Transiet. ¶Circa primū dup facit. ¶Primo ꝓbat hoc ex hois ꝓductiōe: Scōo ex hois resolutione. ibi: Extinct⁹. ¶Circa primū duo facit. ¶Primo ꝓbat hoc ex pte termini a quo. Scōo ex pte termini ad quē ꝓductiōis humane. ibi: Quoniā fumus. Est g̃ ꝓma ratio talis. ¶Productio ꝛ corruptio sunt mutationes oppsite ꝛ inter terminos oppositos: ꝑ ꝓductio nostra est ex nihilo sicut a termino a quo ꝛ ad esse sicut ad terminum ad quē. ergo corruptio est ad nihil sicut ad terminū ad quē. ꝛ ab esse sicut a termino a quo. Dicit ergo qz ex nihilo nati sumus: iō ꝓsequens est. Et qz stat ibi ꝓsecutiue quasi innuerēt istā cōsequentiā. Ex nihilo nati sum⁹. g̃ post hoc erimus quasi non fuerim⁹: ꝑ ista ratio nihil valet. quia ꝓductio aie est ex nihilo: sed ꝓductio corpis ex aliquo est: scz ex semine viri ꝛ mulieris. Anima vero corrūpi non pōt: sed si corrūpet⁊: corrūperet in nihil. corpus vero corrūpitur in illa ex quibus generat⁊ vel cōponit⁊. ꝛ ideo hec est falsa: ꝓductio hominis est ex nihilo: qz corpus a parētib⁹ ꝓpagat⁊ ꝛ anima a deo creat⁊ ꝛ infundit⁊. Et iō in corruptione hominis corpus resoluit⁊. ꝛ aīa separata viuit. Consequēter ibi. Uñ fumus. ponit scōam rationē ad istaz falsam opinionē ꝛ sumit⁊ ista ex pte termini ad quē in ꝓductiōe hominis. Terminus ad quē est homo viuēs. In isto aūt termino quattuor sunt in quibus videtur vita ꝓpendi: videlicet respiratio ꝛ inspiratio: sensus calor ꝛ mor⁹. Uñ aīa nihil aliud ē nisi aliqđ istoz fm eos: ꝑ qōlibet istorum annihilatur: ergo ꝛ anima. ¶Quantū ad ꝓmū dicit: Uñ fumus ꝛ flatus est in narib⁹ nr̄is⁊. i. in corpe nostro. ꝛ ponit ps ꝓ toto: qz ibi pz sensibiliter egressio spūs de corpe. ¶Quātū ad ꝫm videlicet q̄tū ad sensū dicit. Et sermo. Sermo eñ nō ē sine imaginatiōe: nec imaginatio sine sensibus. sic̄ pz. ij. de aīa. Sz ꝓstat q̄ sensus perit corpore mortuo. ¶Quantū ad tertiū dicit Scyntille. i. calor naturalis qz calor similit⁊ perit. ¶Quantū ad motū dicit ad cōmouendū cor nostrū. i. calorē q̄ ē in corpe nr̄o ad mistrādū motū in corpe nr̄o q̄ mor⁹ deriuat⁊ a corde: docet Arist. in de motu cordis. ꝛ sic taugit q̄tuor falsas opiniones de anima: q̄s reprobat Arist. j. de aīa. ¶Pria fuit Eraclii q̄ posuit aīaz esse vaporē q̄dē impij vocāt fumuz vel flatum

Scda fuit dyogenis q posuit aiaz ee aerē. quē aerē ipi vocāt fmonē: qz fmo ē vox significa-
tiua articlata. z vox est aer pcussus fm psciatu. Tertia fuit quozūdā antiq̄z q aia est ignis quē impi vocāt scintillā. Quarta fuit Melissi italici. q aia est qdā motiuū cozpis. z illa tāgit cū dicit ad cōmouendū coz nr̄m. Cōsequenter ibi. Quia extinct⁹ cinis: pbāt q hō totalit moritr ex hois resolutiōe. Et qz int̄ positiōes q̄ ponūt aiaz esse de natura alicui⁹ elemēti: ille sunt pbabiliozes q̄ ponūt eā esse de natura ignis vl aeris. De natura eñ terre null⁹ simpliciter ponit ppter ei⁹ grossitiē nec de natura aq̄ nisi valde grossi pbi. Sicut dicit Aristo. j. de aia. Et iō tñ duas has opiōes exeqt. Et arguit pmo sic fm primā opinionē. Sicut eñ qñ ignis extinguit nihil remanet nisi cinis extinct⁹. ita qñ aia moritr nihil remanet nisi extinct⁹ cinis. Et sicut cinis totaliter extinct⁹ nō accēdit itez: ita nec cozp⁹ nr̄m itez accēdit p viuificationē z resurrectionē fm istos. Juxta scdam opinionē arguit sic. Qñ vas repletū aere euacuat ab aere: nihil remanet ibi nisi vas repletū aliquo alio. Sic qñ hō moritr: aer a cozpoze expellit et nulla alia vita manet. Et sūt iste ratiōes stolide initētes totaliter sensui nec aliquā rē credunt tales esse nisi q̄ possit videri vel tāgi. Scda rō tangit cū subdit. Et spūs. i. aia diffundet. id est in nihilū de facile resoluet. tanq̄ mollis aer. i. tenuis vl humid⁹. qz dr̄ in lra q cozp⁹ humanū est cinis extinct⁹. Et videt inuere isti impi q hec est generalis pditio hūani generis q cozp⁹ resoluat in cineres. vñ pōt esse dubiuz. Utrū oñe cozp⁹ hūanuz sit de lege cōi in cineres redigēdū: Et videt q nō qz aliq̄ hoies morient immediate añ iudiciū z añ resurrectionem sed cozp⁹ hois nō incinerat nisi p magnū tps post mortē: q̄ saltē cozpa taliū nō incinerabūt. Et de aliq̄b⁹ dr̄ q sil rapiēt i nubib⁹ obuiā xpo in aera. j. Thessal. iij. Preterea si oia cozpa redigerēt i cineres. tūc ñ fozet maioz iclinatio i cinerib⁹ Petri ad aiaz Petri q̄ Pauli. pseqntia pz qz oēs cineres istoz cozpoz sūt eiusdē ratōis. sed pñs falsū: qz si nulla inclinatio fozet in illis cinerib⁹ ad aiam Petri. nulla differentia fozet ex quib⁹ cinerib⁹ cozp⁹ Petri fozmaret: ꝑ hoc est falsum: qz sic nō fozet idē hō q̄ prius. Preterea. si sic: tūc oia cozpa hoim essent combusta aut cōburēda. ꝑ hz ē falsū. pñs patet qz nihil resoluit in cineres nisi p cōbustionē. Preterea, de multis sanctis legit quoz cozpa nō incinerant quoz reliquie hñt. Ad oppositū est qd dicit haimo q oēs natos in originali tenet hz sentētia: terra es z in terrā ibis. Et Gen. iij. Puluis es z in puluerē reuerteris. Pro isto dubio notanda sūt tria. Primū est q ad vtutē vocis loquēdo: cozpa hūana nō sūt in cineres redigenda. Scdm est q ad intētionē scroz loqndo: hec est sententia generalis: q cozpa de lege cōi sūt in pulueres vel cineres redigēda. Tertiū est q̄re vtunt sancti isto mō loqndi. Primū patet breuiter ex tertio argumēto: qz cineres nō vocantur. nisi cōbusta p ignē. Scdm patz sic. sentētia lata a deo p pcto originali circa penaz cozpis tenebit de lege cōi vsq̄ ad resurrectionē. ꝑ illa sentētia nō fuit solū de morte ꝑ etiā de resolutione in elemēta. Gen. iij. Puluis es z in puluerē reuerteris. ergo illa tenebit sicut illa de morte: ꝑ snia mortis trāsit in oēs in quos trāsit pec catū originale: g̃ z snia incinerationis: ad Heb. ix. Statutū est hoib⁹ semel mori. Et. j. Cor. xv In adā oēs moriūt. De tertio hec est ratio. q̄re resolutio cozpis hūani in illa ex quib⁹ cōponit vocat incineratio apd sctōs: primo ppter antiquā psuetudinē q̄ hūana cozpa cōburebāt: z maxie nobiliū ne in elemeta viliora reūterent. z postea cineres pseruabant in memoriā in vrnis. z ideo mos inoleuit dicere q illa in q̄ resoluit cozpus hūanū: dicant cineres. Secdo ppter cām resolutōnis cozpis humani q̄ ē ignis pcupiscētie carnalis q̄ vocat fomes. q̄ de lege cōi cozp⁹ humanū ptinue accēdit. ppter quē fomitē cozpus humanū in elemēta resoluit ad hui⁹ infectiōis purgationē. Illud autē quod p accēsionē ignis resoluit: si cōbustū fuerit: dicit in cineres resolui. Ad pmū dico q tales resoluent p ignē qui mūdū añ iudiciū cōsumabit. z sic resoluent z cito reparabuntur. Ad scdm dico q nulla est naturalis inclinatio in cinerib⁹ Petri ad aiam petri: ꝑ ordo prudentie diuine hz faciet q illi cineres magis vni ent animē Petri q̄ alteri vt idez hō resurgat. Ad tertiū dico q scriptura loqtur figuratiue vt iam dictū est. Ex his patet q cozpus virginis benedicte resoluendū nō fuit. quia in eo fomes extinctus extitit. Similiter est d̄ alijs si qui alij sunt huiusmodi q̄ eis est concessum ex priuilegio speciali. Idem est de reliquijs dicendum sanctoz q̄ de lege cōmuni ante resurrectionem cōmunē incinerabunt. vel si non: hoc eis erit concessum ex priuilegio speciali. Notādum est hic q contra materiaz vane glozie de aliquo cui⁹ delectatio mouet i presenti: valde expedit prz cogitare quid de illo delectabili eueniet in futuro sicut legimus in diuersis tractatibus: Et in vita beati Jobis elemosynarij habetur q mos erat antiquitus apud grecos q̄ statiz impatoze electo z cozonato: edificatozes monumentoz: quattuoz genera marmoruz ei afferētes sibi dicerēt isto modo. De quali marmoze iubet imperium tuū sibi fieri monumentum: ne per gloziam imperialis dignitatis in vanam gloziam efferretur. Similiter dicitur fieri in psecratione papali. stuppa cozā oculis ei⁹ accēditur z cōburitur z sic sibi dicit. Sic trāsit gloria mundi. Similiter legitur in histoziis

romanoꝝ q triũphãti in curru assidebat q̃dã ribald⁹ ql ei impune ꝓuiciabat ⁊ interdũ colla phizabat. ne excessus honor illo die sibi collati: eũ sup oẽs trãsmutarẽt. Summũ accensiuũ vane glorie est nobilitas iuuẽtutis hũani corꝓoris: ꝓtra qđ ⁊ ad qđ repr̃imendũ metrice dicit. Forma gen⁹ mores sapiẽtia vis ⁊ honores Nõ retinẽt hoiem quin redit in cinerẽ. Ille satis admiratiue dr Eccĩ. x. Quid superbis cinis ⁊ terra: Et ideo vnicuiq nr̃m expedit cõmẽorari pluries h̃ verbũ. Extinct⁹ cinis erit corꝓus nr̃m. Põt etiã h̃ verbũ dici delicate ⁊ sũptuose nutriẽt⁹ corꝓ⁹ suũ: nẽ calidis spẽb⁹. nẽ electissimis carnib⁹ tã domestic q̃ ferinis: nẽ vestib⁹ mollissimis ⁊ suauib⁹: ac si putarent q calorẽ ⁊ ignẽ vite nãlis ꝓpetuare possent: sed valde decipiunt: qr Job. xxxiij. Dis caro deficiet ⁊ hõ in cinerẽ ꝓuertet. Itẽ hoc patet de pigris remissis ⁊ ociosis qr sua corꝓa tantũ apꝛeciant q nulli penitẽtie se volũt exponere ⁊ tñ p⁹ modicũ nihil aliud erit q̃ extinct⁹ cinis: et ideo in signũ istoꝝ dicit vnicuiq nr̃m in die cinerũ in capite ieiunij a sacerdote: Memẽto hõ q cinis es ⁊ in cinerẽ reuerteris. Dicam⁹ ergo ⁊ mente sentiam⁹: qr extinctus cinis erit corꝓ⁹ nostr̃. Duo sũt i quib⁹ laus corꝓalis ꝓsistit. s. pulchritudo ⁊ fortitudo. Pulchritudo ꝓsistit i quadã ꝓꝓortionali claritate bone cõplexiõis. ⁊ iõo vere pulchri desiderãt esse in lumie vt videantur ab hoibus. Ille corꝓ⁹ aialiũ est quasi quedam lucerna que non est pulchra nisi aia lucente et ipm viuificante refulget. Et iõo mali hoies q̃ moriunt: pulchritudinẽ totã pdũt. Prou. xiij. Lucerna impioꝝ extinguet. Secõo fortitudo cõsistit in quadã naturali ptãte facilis opationis hec aũt ptãs resultat ex solida ⁊ cõpacta ꝓnexione ossiũ ⁊ neruoꝝ. Sed hec fortitudo q̃tũcũq fuerit valida finaliter dissoluet ⁊ erit cinis Esa. xxxiij. Erũt populi quasi de incẽdio cinis Sit ergo recordatio nostra frequẽs ⁊ assidua q extinct⁹ cinis erit corꝓ⁹ nr̃m. ¶ Et est notandũ q iste cinis intẽse recogitatus: fugat tẽptationẽ: seruat deuotionẽ: ornat orationẽ. ¶ Primo dico: fugat temptationẽ. Experimẽtũ esse dicit: ⁊ imponit Alberto libro suo de vegetabilib⁹: q si corꝰus nidificauerit i arbore ⁊ oua posuerit: p talẽ cautelã põt facilit ipediri ne de ouis valeat pullos ꝓcreare. Accipiat cinis vitri ⁊ ponat subtilit inter lignũ ⁊ cortices arboris portãtis nidũ. ⁊ q̃diu cinis ibi durabit. corꝰus nũq̃ pullificabit. Corꝰ⁹ diaboluꝝ signat. Theodolus. Corꝰũ pfidie dãnant aialia queq̃. Hõ est moraliter arbor: sicut dic̃ Saluator Matth. vij. Arbor bona fruct⁹ bonos fac̃. In ista arbore diabol⁹ p tẽptationẽ nitit nidificare: oua ponere ⁊ postea pullos ꝓducere. Hinc dos facit de ramusculis diuersaꝝ cogitationũ oua ponit de munusculis puersaꝝ delectationũ: sed pullos ꝓducit p ꝓsensuꝝ. Si ergo istuꝝ corꝰũ impedire velim⁹: etiã si nidũ fecerit p aduenticias cogitatiões: etiã si oua posuerit per surrepticias delectatiões: ne pullos ꝓducat p assensiuã electionẽ: accipiam⁹ cinerẽ vitri: Hic trũ qđ est fragile: est caro nr̃a q̃ frangit oi ictu cinis hui⁹ vitri ẽ mẽoria stat⁹ quẽ caro nr̃a habebit post mortẽ: q erit ad lr̃am status cineris. Job. xiij. Mẽoria nr̃a cõpabit cineri. Ponamus ergo istũ cinerẽ sub cortice. id est sub nr̃a exteriori ꝓuersatione p priuatas ⁊ occultas meditatiões mortis. ⁊ infallibiliter nunq̃ ꝓsentiemus suggestiõib⁹ diaboli p cogitatiões ⁊ delectationes ꝓceptas. Et h̃ est qđ dicit Eccĩ. vij. Mẽorare nouissima tua ⁊ in eternũ nõ peccabis. Iste est cinis vacce immolate. id est carnis mortificate vl̃ informa mortis recogitate. quẽ vir mũd⁹ colligere iubet. ⁊ in loco mũdissimo ponet. Numeri. xix. De q̃ apl̃s etiaz ad Hebr. ix. Cinis vitule asperſus inquinatos sanctificat ad emũdationẽ carnis. ¶ Secõo cinis iste ꝓseruat deuotionẽ. Ignis em̃ cinerib⁹ coopt⁹ optime seruat maxime iuniperi. Dicit Isi. xvij. Etymo. c. vij. q Juniperus arbor sic vocatur iõo q̃si gignẽs pyr. i. ignẽ qr ꝓceptũ ignẽ adeo diu ꝓseruat q si prune ex eius cinerib⁹ fuerint coopte. vsq ad annũ pdurãt. Juniper⁹ quasi gignẽs pyr id est ignez debet esse hõ moraliter: q ignẽ feruẽtis ⁊ deuote dilectionis in altari sui cordis iugiter ꝓseruare tenet. Juxta illud Leuiti. vj. Ignis in altari meo semp ardebit. Si ergo istũ ignẽ deuotionis ⁊ dilectiõis dei p totũ annũ vite nr̃e seruare velim⁹: iuoluam⁹ euz in cinerib⁹ carnis nr̃e. In altissimis mõtib⁹ inueniũt cineres incõuulsi p annũ. sic in mẽtib⁹ sanctoꝝ iugis est mẽoria mortis cũ deuotione ⁊ penitẽtia ⁊ reꝓhensiõe suoꝝ vitiorũ. Exẽplo Job qui dixit. Memẽto q̃so quia sicut lutum feciſti me: et in cinerem reduces me. Job. xlij. ¶ Tertio iste cinis ornat orationẽ. Quãto em̃ pauꝑ se magis humiliat ⁊ necessitates suas declarat. tãto facilius impetrat qđ implorat. Sic nos q̃ fragilitatẽ nr̃am corã deo fatemur facilit expedimus Exẽplũ habem⁹ de Abraã. Gen. xviij. Qui domino suꝑplicare ꝓponẽs p̃misit. loq̃r ad dñm meũ cũ sim pulvis ⁊ cinis. Et in hui⁹ figurã iudei deũ orare volẽtes: capita sua cinerib⁹ conspersẽrũt. sicut in mltis locis scꝑture sacre dicitur: vñ sic fecerim⁹. dabit nobis corona p cinere. Sicut dicit Esa. lxj. vñ Xꝑus. Dic hõ vas cinerũ quid ꝓfert flos faciẽrũ: Copia quid rex mors vltima meta dierum: Flores marcescendes in morte nigrescent. Judis surdescendes formidas nulla pauescent. Hec lege lecta tene: lachrymis laxent habene. Fle pateat pene tibi ianua tpe cene. Forma genus mores sapiẽtia vis ⁊ honores. Nõ retinẽt hoiem quin rediit cinerem. Item Omn⁹ cũcta suos repetunt: ma-

trēcz requirunt. Et redit in nihilum quod fuit ante nihil.

Lectio. XVI

Et trāsiet vita nostra tanq̄ vestigiū nubis: et sic nebula dissoluet̄ q̄ fugata est a radijs solis: et a calore illi⁹ aggrauata. Postq̄ sapiēs posuit opinionē impioz et totaliter pctō deditoz de morte hoīs. q̄ opinio posuit hoiez sicut bruta oīno resolui in elemēta. Posuit etiā ad hoc pbandū ratiōes quib⁹ arguūt naturalit et physice. hic pseq̄nter ponit rōnes quibus ꝟ psuadēt exēplariter et rhethorice. Et sumuntur ista tria exēpla de quibusdā impressiōib⁹ que generant̄ i sblimi: vidēlicet de nube et ō nebula. Est aūt generatio nubis de vapore eleuato ō aq̄s. et terra vsq̄ ad mediū intersticiū aeris vbi ē locus frigid⁹. Eleuat̄ em̄ talis materia nubium virtute solis et corpoz celestiū imisso vapori q̄dam calore accidētali p quē ascēdit. Cū aūt puenerit ad mediū intersticiū aeris vbi est loc⁹ valde frigid⁹. tū ppter distātiā a reflectione radioz solariū a terra: que fflexio calefacit aerē quē nos inhabitam⁹. tū ppter psimilē distantiā a corporib⁹ celestib⁹ et sphera ignis calor icō pact⁹ nubi p quē ascendebat: deficit et corrūpit̄ p circūstantē frigiditatē et perit nubes et resoluitur in pluuiā vel in niues seu grādines fm ptātem et fortitudinē frigoris cōprimētis. Sic igit̄ generat̄ nubes de vapore: et corrūpitur p resolutionē. Nebula aūt fm q̄ dicit Aristo. ij. meteo. est reliquie nubis vel nubiuz resolutarum aqua pluēte: et ideo nebula, signat serenitatē. Cōpāt ergo vitā nr̄am vestigio nubis qō est nebula fm Arist. Et sic t: tenetur exponitur p. i. Vel vestigium nubis dicit̄ p ꝓtrariuz. quasi diceret: nullū est vestigiū nubis: sed tota disparet. Sic nulla erit nr̄a mēoria sed oīno p ibim⁹ in corpe et aīa. Sed ꝟ sūt due dubitationes ifales. Prima est quō dicūt q̄ nubes siue nebula p calorē sol' aggḡuat̄. cū calor nō sit causa ḡuitatis nec descēsus: ꝟ magis causa leuitatis et ascēsus sicut. j. et. ij. meteo. satis patet. Ad hāc dubitationē respōdere possum⁹ mltipliciter.

Primo quia mali et impij loquūt̄ et nō est in pueniēs q̄ a pbia aberrēt: q̄ euanuerūt in cogitatiōib⁹ suis et obscuratū est insipiēs cor eoz: dicētes em̄ se esse sapientes stulti facti sūt. Roma. j. Ite in fi. isti⁹ ca. hec cogitauerūt et errauerūt: excecauit em̄ eos malicia eorū. Scōo pōt dici sic q̄ cum nubes fuerit eleuata ad mediū intersticiū aeris calore solis recedēte: non accedēte et radijs nō agentib⁹ sed deficientib⁹: nubes aggrauant̄ p frigiditatē circūstantē et sic descēdit rediēs ad naturā aque de q̄ fiebat: et sic volūt dicere q̄ nubes fugat̄ radijs sol' deficiētib⁹: et aggrauat̄ calore illi⁹ deficiēte. Tertio pōt dici q̄ nubes vl' nebula q̄cz a radijs et a calore solis rarescit: et q̄ est rarioz tūc frigus circūstās cā magis penetrat et infrigidat et fac̄ redire ad naturā ppriā: q̄ oīs vapor est essenti aliter frigid⁹ cū oīs vapor sit aque⁹ vel terre⁹.

Scōa dubitatio est de mō loq̄ndi impioz q̄ videt̄ q̄ sacra scptura codē mō loq̄ndi vtat̄ tāq̄ vita corporis hūani nō sit denuo reparāda. et arguit̄ hoc multipliciter: primo sic in ps. Remitte mihi vt refrigerer ꝓus q̄ abeā et amplius nō ero. Scōo sic Job. vij. Sicut ꝓsumitur nubes et ptrāsit sic q̄ descēdit ad ifernū nō ascēdet vt reuertat̄ vltra in domū suā. Itē Job. x. Vadā et nō reuertar ad terrā tenebrosā: et op. mor. ca. Itē. ij. Regū. xij. Vadā ad illū ille ꝺo nō reuertet̄ ad me. Itē Eccl. iij. Un⁹ est interitus hoīs et iumētoz et equaytriusq̄ ꝑditio. sic moriūt̄ hō sic et illa moriunt̄. Itē in ps. Sepulchra eoz domus illoz in etnū. Itē Sapientie xvj. hō q̄dē p maliciā occidit aiam suā. Et cuz exierit spūs nō reuertet̄ nec reuocabit animā q̄ recepta est. Itē. ij. Reg. xiiij. Oēs morimur et q̄si aque dilabimur i terrā que vltra nō reūtent̄. Item Algazel. v. Metha. sue. ca. iiij. dicit q̄ aīa que est exps scientiaz et sordida ppter ꝓsuetudinā voluptatū cruciat̄. q̄ amissū est instrumētū. s. corp⁹ sine quo nō pōt ꝓsequi illud ad quod eā reuocat ꝓcupiscētia. Et dicit ibidē q̄ illa est maxima pena eterna: sed eterna non foret si corp⁹ esset repandū. Itē. j. Cor. xv. Caro et sanguis regnū dei nō possidebūt. In oppositum est illud Job. xix. Scio q̄ redemptor meus viuit et in nouissimo die de terra surrecturus sum et rursum circūdabor pelle mea et in carne mea videbo deū saluatorem meū. Item Ezech. xxxvij. Ego aperiā tumulos vr̄os et ducam vos de sepulchris vestris et ibi dicit dom⁹ ossib⁹ aridis. Dabo vobis spiritū et viuetis. Item Daniel. xij. Et Esa. xxvj. Et multi locis scripture sacre.

Ad questionē. Credēdū est et asserendū omnino q̄ vita humana est denuo reparanda. Anima em̄ humana naturalem habet inclinationē ad corpus suū eternaliter administrandū. Naturalis aūt inclinatio nō est frustra. ergo cū constet omnes moriri: necesse est ponere corpora eoz quandocz ad vitam reditura. Ad primam auctoritatem de ps. sic exponit glo. Remitte mihi peccata mea vt refrigerer per misericordiam ab estu vitiorum ꝓius q̄ abeam et amplius nō ero. i. si nō dimittis ibo de hac vita. et amplius non ero in vero esse quod est esse cum deo. Ad secūdum dicendum est q̄ Job loquitur de reuersione ad vitam istam mortalem. Et eodē mō dicitur ad tertium et ad quartū. Ad quintū dico q̄ Eccle. loquitur more cōcionatoris: nūc in persona fatui: nunc in persona sapientis. Vel equa vel equalis est quantum ad apparentiam exteriorem. Ad sextum respondet

Glo. in eternum hui⁹ seculi vel in eternum ſm opinionē cor falsam. ¶ Ad septimuz loqr de reuersiõe ad vitā psentē. ¶ Ad octauū similitudo est. Vñ sicut aque fluūt in terrā t reuertunr ad mare vt iterū fluāt: sic dicit Eccs. j. Ita corpa redeūt ad terrā t resoluūr vt iterz ẋtute diuina resurgant. ¶ Ad nonū glo. exponit sic Caro t sanguis tc. id est hoies deuti vitijs q̄ ex carne t sanguie oziunr ¶ Ad decimū negādus est qz infidelis nec ꝓbat qđ dicit. Et Auicē na magister su⁹ dicit oppositū. Dicit em̄ ix. methaph⁹. ca. vij. q aia habebit corpus ad resurrectionē // Trāsiet vita nr̄a. Notandū q scriptura sacra vitā humanā cōpat multis reb⁹: ꝙ nūq̄z vl̄ raro alicui rei pmanēti vl̄ stabili ꝙ sem per reb⁹ caduc t trāseuntib⁹. ¶ Cōpar aūt qnq̄z vita humana herbe: qnq̄z flori quādoq̄z nubi. quandoq̄z rori: quādoq̄z hospiti: qnq̄z cursori. ¶ Via aūt ista trāsitoria sūt t mōtanea t caduca. Primo mō loqr ẏ hoie t de vita humana. ps. Mane sicut herba trāsiet: mane floreat et trāsiet: vespere decidat t arescat et iduret. In isto ẋu sic dicit Glo. Vitā hūanā inter tria tēpora diuidit. s. pueritiā: adolescentiā t senectutē. Ipe pueritie cōpar hō herbe nōdū florēti. In adolescētia cōpar herbe florēti. Vñ sic vulgariter dicit homini. q est in floꝛib⁹ suis ꝓpter pmas duas etates. Dixit em̄ ps. bis. Mane. Tertiū ẋo tps qđ ē senect⁹ vocat vespere. Dicē ꝙ mane. i. i pueritia sic herba trāseat. mane. i. i adolescētia sua floreat t transeat. sed vespe. i. i senectute decidat vl̄ infirmitate. iduret p mortē. arescat p resolutionē in puluerem. Tertio vita nr̄a cōpar nubi. sic habet Job. vij. Sicut nubes p trāsit t ꝙsumit: sic q̄ descēdit ad infernū nō ascēdet. Sicut em̄ nubes de inferioꝛib⁹ eleuar calore celesti t ascēdit volatq̄z i altuz ad tps. t qnq̄z in sua altitudine circūfert t agitat ꝓtinue sine quiete. t tandē iterato i terrā resoluta descēdit: ita hoies in vita pñti oziūr de terra: eleuanr ad dignitates t honores vbi circūagitanr t fatigār t inqetanr. t tandē de dignitatib⁹ decidūt t ꝓuertūr in terrā. Job. iij. Abstulit q̄si vēr⁹ desideriū meū: t velut nubes ptransijt salus mea. ¶ Qualuercẋo in nullo statu: in nullo gradu vel dignitate est quies pfecta: pulchre determinat Boeti⁹. ij. ỏ ꝓsola. psa. iiij. ¶ Quis est inqt tam copiose felicitatis vt non ex aliq̄ ꝑte cū stat⁹ sui q̄litate rixet? Anxia em̄ res ē hūanor ꝓditio bonor: t q̄ vl̄ nūq̄z tota ꝓueniat vl̄ nūq̄z ꝑpetua sbsistat: huic census exuberat ꝙ ē pudor degener sanguis: hūc nobilitas notū fac: ꝙ angustia rei familiaris inclusus esse mallet t ign⁹: ille vtroq̄z circūfluꝰ vitā celibē deflet. ille nuptijs felix: ozbat⁹ liberis: alieno censu nutrit heredes. Alius ꝓpleletat⁹ filij filieue delictis mestꝰ illachrymat: Idcirco nemo facile cū fortune sue ꝓditione ꝓcordat. Inest em̄ singulis qđ inexpt⁹ nesciat: expert⁹ exhorreat: hec stile. ¶ Quarto cōpar rori vita nr̄a. Osee. viij. de vita nr̄a. Quasi nubes matutina t q̄si ros mane ptrāsiens. Arist. ij. meteoror: dic: q ꝑ manētia rozis nō est nisi vni⁹ diei. ¶ Quinto cōpar hospiti. Eccl. xxix. Trāsi hospes t orna mēsaz t q̄ in manu habes ciba ceteros. Quilibet em̄ nr̄m stat in vita ista: sicut i hospitio nō sicut in domo. Vñ Tulli⁹ de senectute. Sapiens de hac vita discedit tanq̄z ex hospitio: nō ex domo. cōmozādi em̄ diuīsoziuz natura nob dedit. nō habitādi locū: recept⁹ in hospitio vsū hz dom⁹: lecti. vasor t hmōi. sed nō dominiū. Vñ nihil secū auferet: sed emit libere t expendit t tandē in fine ꝑ oīb⁹ tenet cōputare. Sic est de nob: in vita ista sum⁹ in hospitio mūdi: vsum mūdanor hꝫ possum⁹ ꝙ nihil asportare nobiscū in morte. Vñ Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secuz aufert. // Vñ mūd⁹ filius ē Busiridi: de quo referūt fabule q hoies solebat recipe sub specie pietatis t postea explorata opptunitate eosdē occidere. Isto mō mūd⁹ sub specie fauoris t amicitie admittit t aduocat hoes ad diuitias t dignitates vt eos p gulas libidines t ꝓcupiscētias occidat. ¶ Sexto vita nostra compatur cursori. Job. ix. Dies mei velociores fuerūt cursore: transierūt t nō viderunt bonuz. Sic ergo patet quō vita nostra rebus transitoꝛijs comparat iuxta respōsionem quā quōdā vetus palatiū dicit respondisse. Vñ Aristoteles in poetria inducit fabulam cuiusdē poete: quoddā palatiū desertū deplorantis in his verbis. Dom⁹ egregia cōpūgor ad lachrymas: tuā inspiciens solitudinem At illa ꝓtremuit cōpassa mihi ꝓpter lachrymarū multitudinē. Cui inquio. Vbi queso sūt qui quondā in te habitauerūt. t iocundā vitaz cū securitate t temporis amenitate duxerūt? At illa. Temporales inquit existentes: temporaliter transierunt cū tpe. t me quoq̄z sub sorte tēporis transituram dimiserunt: res nāq̄z nulle stabiles q̄ cuz fluxu h⁹ tēporis fluxibiles fluūt. Hec responsio hui⁹ palatij. Nota q vulpecula transitura glaciem: nullo modo confidit i illa glacie si audit aquā currentē t fluentē fortiter sub glacie: timēs q sit nimis tenuis ad portandam eam. Ista cautela debemus nos vti. Gloria mundi est quasi quedā pulchra t splendēs glacies: quia delectabile est honorari ab hominib⁹: pasci: potari t vestiri delicate: t hꝫ magnam familiam cui possit imperare. sed cauendum est quia glacies ista ē valde fragilis. Auscultа diligenter t audies murmur aquarum transeuntiuz sub ista glacie. Apoc. xvij. Aque multe: populi multi. Aduertas t audies quia mō transiet vnus rex in mortē: modo vnus comes: modo epūs. modo miles t sic de alijs. Et iō de ista glacie nō est ꝓfidēdū. Rabanus in

legẽda de oĩb⁹ sanctĩ. Trãseũt cũcta q̃ tpaliť festiue celebrantť qz mũd⁹ trãsit ⁊ ꝓcupiscẽtia ei⁹. ℞ō exponẽs Aug⁹ dicit sic. Ecce inq̃t mũdus trãsit ⁊ ꝓcupiscẽtia ei⁹. q̃d vis g̃: vtrũ amare tẽ poralia ⁊ trãsire cum tpe: an xp̃m amare ⁊ ineternũ viuere? Rerũ tpaliũ fluui⁹ trãsit ꝫ tanq̃ iuxta fluuiũ arbor nata est dñs ihesus xp̃s. raperis in p̃ceps tene lignũ. voluit te amor mũdi tene xp̃m. q̃ si amaŕ istã vitã miserã ⁊ fluidam vbi cũ labore viuitis: q̃to magis amare debeŕ istã vitã eternã vbi nullũ laborẽ sustinebitis.

Lectio. XVII

Et nomen nostrũ obliuionẽ accipiet ꝑ tps ⁊ nemo habebit mẽoriã opm nr̃or. Postq̃ impij declarauerũt q̃ totũ gen⁹ hũanũ perit post mortẽ q̃tũ ad corp⁹ ⁊ q̃tũ ad aiam ita q̃ nihil hois manebit ꝑm rẽ. Hic intẽdũt ꝓbare vlterius q̃ totũ gen⁹ hũanũ pibit etiã ꝑm opinionẽ. ita q̃ ois hõ pibit nõ solũ ꝑm psonã ꝫ etiã ꝑm fama. Circa istã questionẽ duo fac: qz ꝓmo ꝓponiť. scõo ꝓbať. ibi: Umbre trãsiť. ¶ Circa pmũ ẽ sciẽdũ q̃ fama hois duplicit diuulgať ad mltos: vno mõ ꝑ altitudinẽ magnor̃ statuz. Alio mõ ꝑ magnitudinẽ bonor̃ opm. Propť ꝓmũ reges ⁊ ꝓncipes ⁊ oẽs generaliť potẽtes magĺ sũt noti q̃ ꝑsone ꝓuate. ꝓpter scõm legim⁹ apõ veteres q̃ ꝑsone q̃ magĺ ⁊ mira fecerũt vel mltũ vtilia reipublice. successores eor̃ non solũ mẽorie cõmẽdauerũt: imo sic deos colere in etna mẽoria statuerũt. Sic Dyonisi⁹ quia ꝓmo vitẽ colere docuit: liberpater vini appellatus est ⁊ apõ grecos deificať est. Sic minerua qz ꝓmo docuit vsũ olei sic docet Aug⁹. xviij. ō ciui. dei. c. xij. Sic Isis ⁊ Serapis apud egyptios colebanť. sicut patz. c. v. eiusdem libri. Sic hercules ⁊ Ulyxes: Aiax ⁊ hector ⁊ mlti corpe strenui: nomen ⁊ famã ꝑ opa bellica ꝓpetuare conati sũt. Sic etiaz poete metris ⁊ carminib⁹ tã se q̃ alios in etna mẽoria apõ hoies cõmendare satagerũt: vñ Ouidi⁹ in fine metha. dicit sic. Jãq̃ op⁹ exegi qõ nec iouis ira nec ignis. Nec poŕit ferr̃ nec edax abolere vetustas. Cũ volet illa dies q̃ nil habet corpis h⁹. Jus hz incerti spacium mihi finiat cui. Parte tñ meliore mei sup alta pennis. Astra ferar nomenq̃ indelibile nr̃m. Quacq̃ patz domitl romana potẽtia tris. Ore legar ꝓpl pq̃ oĩa secla fama. Si q̃d hñt verl vatũ ꝑsagia viuã. Ult dicẽ q̃ tale ⁊ tñ op⁹ ego cõpleui q̃ p illud habeo eternã mẽoriã in ore hoĩm. qz op⁹ istud nec fulmen nec ignis nec ferr̃ in bello nec obliuio tpis poterit abolere. ⁊ ideo veniat mors qñ sibi placuerit: qz nõ curo ō ea ppť duo. Primo qz nõ hz ius nisi i corp⁹ meũ. ego factⁿ sũ pennis ꝑm animã q̃ ẽ ps melior mei ferar sup astra i celũ empyreũ q̃ nulla mors põt attingere. Scõo qz licz mors possit delere ⁊ destruere corp⁹ meũ: nomẽ tñ meũ delere nõ poterit: qz p totũ mũdum vbi viget hũana potẽtia legar ore ꝓpli. ⁊ sic licz nõ corpe viã tñ in noie ⁊ fama. Iste fuit i hõ bone spei ⁊ sane opinionis ꝓ pte. Sed nõ sic isti impij q̃ sũme desiderauerũt eternitatẽ sui nois ⁊ mẽoriã suor̃ opm: ⁊ tñ desperãtes dixerũt. Et nomẽ nostrũ nõ obstãte statu ⁊ dignitate quã habuim⁹ obliuionẽ accipiet ꝑ tps. i. ꝑ lapsum tpis. oĩa enĩ tabescũt ⁊ corrũpũť in tpe: ⁊ obliuio fit ppť tps. iij. Phi. ca. de tpe. ¶ Ulť etiã i ista lectiõe notãdũ q̃ circa nois celebritatẽ ⁊ famã diuersimode se disponũt homies in pñti. Quidã enĩ nomẽ suum ambiciose magnificãt ad ostẽtationẽ. Quidã nomẽ suũ scãdalose vilificãt in detestationẽ. Et q̃dã nomẽ suũ ỹtuose dignificãt ad edificationẽ. Primi nomẽ suũ ⁊ famã excellenť apꝛeciantur. Scõi nomẽ suum negligẽter aspernãť. Tertij nomẽ suũ cõueniẽter venerantť. Primi sũt hoies vani ⁊ mũdani q̃ nihil aliũd in suis opatiõib⁹ apetũt nec intẽdũt: nisi qõ sint magni nois ⁊ famose opiniõis apõ hoies. ⁊ isti scribũt noia sua in cineribus h̃ est i vanis mẽoriis hoĩm q̃ nõ sũt nisi terra ⁊ cinis. Eccĩ. vij. in fine. Dis hõ terra ⁊ cinis. De q̃b⁹ loq̃ť btus Greg. ij. mora. ca. xviij. Oẽs q̃ huic secl'o cogitatiõe ẽrena ꝓformãť: ꝓomne qõ agũt huic mũdo relinq̃re sui nois memoriã conãť. Alij bellor̃ titulis. Alij edificior̃ menib⁹ alĩ. Alij diserti doctrinar̃ sectarium libris instãter elaborãt sibiq̃ mẽorie nomẽ edificãt. Hec ille. Et q̃ fatue hoc fiat: ostendit paulo post sbdẽs. Quĩ libet inde q̃sq̃ ꝑ faciẽda gl̃ia sui nois laborauit: mẽoriã suã q̃si cinerẽ posuit: qz hãc cin⁹ vẽt⁹ mortalitaĩ rapit. Et ecõtra de iustis dicit. In mẽoria etna erit iust⁹. Contra tales q̃ sic nimis apꝛeciant tãq̃ summũ negociũ fame gl̃iam ⁊ nois celebritatem. arguit Boeti⁹ de conso. li. ij. psa. vij. Declarãs fame vanitatẽ ꝑ q̃nq̃ rõnes. ¶ Proximo ex terreni spatij quitate sic. Tota tra nõ hz nisi rõnẽ vni⁹ puncti respectu celi sicut probat ptolemeus: in sua almagesti distinctiõe. j. ca. ix. Et Alphorabius de differẽtijs astror̃ differẽtia. iij. Sz de supficie terre tñ q̃rta ps est habitabilis nec tñ illa tota. Tũ ꝓpter ptes propinq̃s equinoctiali ex vna pte vbi est nimi⁹ calor. tũ ꝓpť ptes ꝓpinq̃s polo artico ex pte boreali. vbi ẽ algor et frig⁹. Quid g̃ magnũ ẽ dato etiã q̃ hõ ꝑ totũ mũdũ q̃ nõ est nisi ps pũcti possit nomẽ suum diuulgare Job. xx. Gaudiũ hypocrite ad istar pũcti. Scõo sic. Impossibile ẽ q̃ diuulgeť nomẽ suũ vbiq̃ ꝑ mũdũ ⁊ h̃ ꝓpť difficultatẽ itineris ⁊ defectũ cõicatiõis ⁊ vicⁱ⁹ qz nõ oẽs hoies sibiinuicẽ cõicant. ¶ Tertio qz dato q̃ possent nõ ꝓcederet vbiq̃ ad gl̃iaz. qz illõ qõ vna gẽs aprobat ⁊ cõmendat: alia deridet ⁊ damnat. Quarto qz hoies morientur ⁊ memoria nois

tui pibit. Ulñ dicit: quis hz modo memoziã fi-
delis fabricij vel catonis vel bzuti. iacent vtiqz
noia eoz in pauculis lfis. nec cũ legim⁹ lfas p
lfas habem⁹ noticiã pſonarũ. Quinto ſic.
Ille q̃ intẽdit viuere in noie ſuo in mẽoziꝫ ho
minũ: facit ſibi duas moztes: vnã coꝛpis ⁊ aliã
poſtea ſui nõminis q: neceſſario a mẽoziꝫ ho
minũ cadet. Ad idẽ adducit duas rõnes li. iij.
pſa. viij. Primo ſic. qõ falſa opiniõe pferẽ nõ
debet eſſe de iure magni põderis apud hoiez
ſed pleriqz nomẽ falſũ vulgi opinionib⁹ obtu-
lerũt. ergo. Scõo ſic. Illud qõ falſo iudicio da
tur: vel ſi vo iudicio deẽ nõ diu pſeuerat non
debet eſſe magni põderis apud animũ vtuoſi
hois: ſed fauoꝛ populariſ nũqz puenit fm bo-
nũ iudiciũ: vl ſi pueniat fm bonũ iudiciũ non
diu pſeuerat in vno: ſed qõ iſti placet alteri di-
ſplicet. ergo fauoꝛ ꝓpli nõ debet hoiem multuz
mouere. Patet q̃ vanitas hoim qui nomẽ ſu-
um ambicioſe magnificãt ad oſtẽtationẽ. Et õ
talib⁹ inuenim⁹ ſcriptuz Geñ. xj. de filijs noe
poſt diluuiũ q̃ dixerũt. Celebzem⁹ nomen no-
ſtrũ anteqz diuidamur in vniuſas terras. ⁊ ce-
perũt edificare turrim cui⁹ culmen attingeret
ad celũ. Et q̃d accidit? Certe volebãt ſibi face-
re nomẽ honozis: ⁊ fecerũt ſibi nomẽ ꝓfuſiõis
Et idcirco vocatũ eſt nomẽ ei⁹ Babel. i. ꝓfuſio
De tãlib⁹ etiã habem⁹ exemplũ. j. Machabeo
ozũ. v. q̃ Joſeph⁹ ⁊ azarias p̃cipes iudeoꝛuz
dixerũt. Faciam⁹ ⁊ ipi nobis nomẽ: ⁊ eam⁹ pu
gnare ꝓtra gẽtes. Et ſeq̃. Et ceciderũt illa die
de ꝓlio ad duo milia viroꝛ. Scõo ſũt aliqui
q̃ ſcandaloſe nomẽ ſuũ vilificãt: nomẽ ſuũ ne-
gligẽter aſpernãt: hmõi ſũt iſti notorij pecca-
toꝛes q̃ pdita verecũdia iugerũt alijs exẽpluz
male viuẽdi ⁊ peccãt ſine freno: ⁊ iſti ꝓprie lo-
quẽdo ſcãdaliſant eccl̃iam dei. prebentes infir
mis occaſionẽ peccandi ⁊ ruine puerſo exem-
plo. Naturale eſt eñ homini cũ ſit aial polliti-
cũ ꝓfozmari ſenioꝛib⁹ eoz cũ quib⁹ ꝓuerſatur
⁊ viuit. Ulñ de talib⁹ cõquerit Jacob⁹ i cano.
ſua. c. ij. Nõne ipi blaſphemãt nomẽ bonũ qõ
inuocatũ eſt ſup vos. Bonũ eñ nomẽ qõ vo-
catũ eſt ſup vos: eſt nomen ieſu xp̃i. Tertio
ſũt aliq̃ q̃ nomẽ ſuũ vtuoſe dignificant ad edi
ficationẽ: ⁊ ſũt tales q̃ honeſte ⁊ laudabiliter in
exterioꝛe hoiẽ ꝓuerſanť: dãtes alijs ſctñ exẽ-
plũ viuẽdi: de quoꝛ quolibz dici põt illõ ꝓuerb.
ix. Fama hois ei⁹ creſcebat q̃tidie. Nota q̃
eſt de fama hois ſicut de paratura piri vel po-
mi: illa paratura ſi deleať a pomo paucũ valet
⁊ qñ tñ eſt cũ pomo bñ ꝓſeruat pomũ. ⁊ qñ au-
ferť. pomũ ſtati coꝛrũpit. Iſto mõ eſt de fama
q̃diu hõ habet famã integrã cohibeť: ⁊ pfuať
p eã a miltis peccatl. Bz reuera pdita fama ho-
minis vnũ de maximis refrenatl a pctõ: ẽ pdi-
tũ: ⁊ ex tũc pſona putreſcit ꝓtinue ſicut pomuz
putreſcit coꝛtice denudatũ. Prouer. x. Mẽo-
ria iuſti cũ laudib⁹ ⁊ nomẽ impioꝛ putreſcet.
Nota q̃ inť illõ qõ ſcribiť in celatura dom⁹
et illud qõ ſcribiť in pauimẽto: magna differẽ
tia eſt: q: illud qõ ſcribiť in pauimẽto de terra
ꝓculcať ⁊ deleť de facili. ſiliter nõ põt videri ni
ſi a paucis ⁊ nõ ab oib⁹ q̃ ſunt in domo: qõ au
tẽ in celatura ſcribiť ab oibus ſiť videri poteſt
Apoꝛaliter celatura mũdi eſt celũ ⁊ pauimẽtũ
eſt tra. In h̃ pauimẽto hoies mũdani: quoꝛuz
quilibet põt dicẽ. Adheſit pauimẽto alia mea:
ſcribũt noia ſua ⁊ ꝓpetuare conanť. Juxta il-
lud p̃s. Locauerũt noia ſua i terꝛi ſuis: ⁊ Dixe-
re. xvij. Recedẽtes a te in tra ſcribenť. Et cer-
te dupliciter fraudanť ab intentiõe ſua. Tũ q:
pauci legũt famã noſtꝛ eoꝛ q: vicini ⁊ ꝓtempo-
ranei eoꝛ: tũ q: illi q̃ ꝓceſſerũt ⁊ multi q̃ ſucce-
dẽt nihil ſciẽt de eis. Itẽ ex alia pte hiſtriones
⁊ diuites ⁊ raptoꝛes quib⁹ dederunt bona ſua
vt multiplicarẽt nomẽ eoꝛ moꝛienť ⁊ p ꝓſeq̃nſ
nomen eoꝛ delebiť. In p̃s. Nomen eoꝛ dele-
ſti in eternũ ⁊ in ſeculũ ſeculi. Bz viri ſcti ſcri-
bũt noia eoꝛ i celatura mũdi h̃ eſt i celo vbi eſt
liber vite. Et ſic celũ ẽ incoꝛruptibile ita nomẽ
indelibile. Apoc. iij. Nõ delebo nomẽ ei⁹ de li
bꝛo vite. vñ ab oib⁹ videbiť in die iudicij ⁊ ibo
ſignanť dicit Luc. x. Gaudete ⁊ exultate quia
noia vꝛa ſcꝑta ſũt i celis. Figura ẽ ad h̃ q̃ xp̃s
narrãs hiſtoziã de Lazaro ⁊ diuite Luce. xvi.
nomẽ diuitis noluit mẽoꝛari: in ſignũ q̃ fuit
deletũ In p̃s. Nec mẽoꝛ ero noim eoꝛ p labia
mea: nomẽ aũt paupis ſignãt exp̃ſſit. Eccl̃i. xv.
noie eꝛno hereditauit illũ. Tertio notandũ
q̃ nomẽ cuiuſlibet vtuoſi tria debet hꝫe: videli-
cz honoꝛẽ honeſtatl: tenoꝛẽ veritatl ⁊ fauoꝛẽ
pietatl. Primo vt fama nꝛa ſit honeſta ⁊ mũ-
da. Scõo q̃ ſit vera q̃ nomẽ ꝓcoꝛdet cum re iu
xta illõ p̃s: fm nomẽ tuũ ſit ⁊ lauſ tua: Bz timẽ
dũ eſt q̃ milti magnũ nomen hñt ⁊ nihil de re.
imo hñt noia p antifraſim. ſic boſ niger vocať
cignus ⁊ ſic quidã apellãť paſtoꝛes ⁊ ſũt lupi.
diſpẽſatoꝛes apellanť ⁊ ſũt diſſipatoꝛes: ap-
pellãť rectoꝛes ⁊ ſũt deſtructoꝛes. de q̃ꝛ q̃libet
dť Apoc. iij. Nomẽ habeſ q̃ viuis ⁊ moꝛtu⁹es
hi ſũt ſiles pomis q̃ naſcũť iuxť mare moꝛtuũ
q̃ vſq̃ ad maturitatẽ ſũt coloꝛis honeſti ꝫ ſi ea
matura icidas nihil it⁹ iueniesꝫ niſi cineres ⁊ fa
uillas: ita q̃dã nomẽ hñt i ſtatu ⁊ fama: ꝫ ſi in-
trinſec⁹ apiãť: turpib⁹ ⁊ vilib⁹ abhoiatiõib⁹ ſũt
repleti. Ulñ tal caret tenoꝛe vitatl in noie ſuo ⁊
verificať de eo q̃ ſcꝑſit q̃dã cleric⁹ de abbatia
q̃ vocať vallis dei: Tũ cleric⁹ q̃dã fuiſſet ibi exi
liter hoſpitat⁹ ſũmo mane recedẽs ſcꝑſit hos
xtus i poꝛta. Vallis dicta dei dom⁹ ẽ mire ſpe
ciei. Magnũ nomẽ ei gfa nlla rei Tertio oꝫ
xtuoſus ꝓuidere q̃ nomẽ ſuũ hẽat fauoꝛẽ pie
tatl: nã ſi fama hois ꝓſperſa ſit crudelitatib⁹ ⁊ i
miſicoꝛdia nec̃ario erit odioſuſ: ⁊ p oppoſitũ ſi
fama pietatis de aliquo diuulgeť fieť diligibiť

vniuersis. Lasi. j. Ingentū effusū nomē tuū. ideo adolescētule id est psone pficientes t honeste dilexerūt te nimis. Dubitatio pōt esse Utr sit homini vtuosum negligere famā suā? Nō sic videt qz fama hois est de bonis fortune: sicut patet p Boetiū. ij. t. iij. de cōso. ß bona fortunalia videt esse vtuosuz ptemnere. sic faciunt sancti q omnis ppter xpm relinquūt. Preterea illud est ptemnēdū cui⁹ cōtempt⁹ ducit ad pfectionē: sed tale est nomē vl fama. Unde Mathei. v. Beati eritis cum vos oderint vē. t eiecerint nomē vestrū tanq malū vē. g in famia nois fac beatū esse. Preterea. ij. Corl. vj. in omnibus exhibeam⁹ nos sicut dei ministros vē. Et infra. p infamiā t bonā famā Glo. Exhibeam⁹ nos deo vt nec ō bona estimatiōe supbiam⁹ nec de mala doleam⁹. ergo si nō debem⁹ dolere de infamia. nec debemus curare de fama. Ad oppositū dicit Eccl. xxxxj. Cura habe de bono nōie. ß etiā magis pmanebit tibi q mille thesauri magni t pciosi. Et puer. xxij. Beli⁹ est nomē bonū q diuitie mlte. Respōsio q sicut dicit Aug⁹. de cōmuni vita clericoz. Et allegat. xj. q. iij. nō sūt audiēdi. Et. xij q. j. Nolo. Due res sunt pscientia t fama. Conscientia est nobis necessaria ppter nos: fama ppter primos: t ideo ptemnere ppriā famaz pctm mortale est: t negligere est peccatum vel veniale vel mortale fm q negligentia est maioz vel minoz. Cui⁹ ratio est qz est directe cōtra caritatē cui⁹ est primū edificare p bonā edificationē vel bonā puersationē. Unde omnis hō triplex testimoniū tenet hre. videlicet A supiore ab interiore t ab exteriore. A supiore. s. a deo ad Ro. viij. Ipse aūt spirit⁹ testimoniū reddit spiritui nostro q sum⁹ filij dei. Ab interiore. s. pscientia nostra. ij. Corl. j. Gloria nostra hec ē testimoniū pscientie nostre. Ab exteriore. s. primo. j. Thimo. iij. Oportet aūt sanctos testimoniū habere ab his qui foris sunt. Duo prima testimonia necessaria sunt ad salutē. Certum est vtile. tū sine hoc est salus. Ad primū dico q bona fortunalia nō sūt negligenda nisi p cto dant impedimētū virtuti. Bona aūt fama nō impedit sed magis pmouet ad virtutem: amoz tū siue cupiditas bone fame potest esse nimia: sicut amoz cibi vel potus vel vestis cuius vtrūq sit necessariū ad vitā. Ad scōm dicendū q benedictio illi⁹ beatitudinis refertur ad patientiā infamie iniuste illate: nō autē ad negligentiā bone fame: sicut si oculi homis erueret ppter xpm laudabilis esset patientia: t tamen negligentia patiendi vel custodiendi oculū in nllo debet cōmendari. imo iste terminus negligentia exp̄sse importat defectū virtutis. Unde in illa materia est negligentia bona Ad tertiū dicendū q glosa vult dicere q de infamia de nobis iniuste suscitata nō dolere debemus sed patienter sustinere: nullo tū modo occasionē dare debem⁹ q de nobis fama mala iuste valeat suscitari. Lectio. XVIII

Ubi transit⁹ est tempus nostrū t nō est reuersio finis nostri quoniā pfignata est t nemo reuertit. In parte pcedēti ppposita est vna pclusio pbanda fm opinionez impiorum. t est pclusio ista q totū genus humanū annihilabitur: destrueret t pibit: nō solū fm rem: ß etiam fm nomē t memoriam alioz: ita q nec homo erit in re nec in opinione. Posita aūt hac opinione in lectione hodierna: subiungitur ei⁹ pbatio que talis est. Inter omnia que sensu distinguimus illud qō minus imanet mēorie nostre est vmbra corpis mori ptinue: nā talis vmbra ptinue variat: sed vita nostra est similis p omnia tali vmbre. ergo oino necesse est q eius memoria oino deleat. Posset ad questionē responderi q licet pereat memoria istoruz hominum p certo tempore: alias tū renouabit per corporis resurrectionē. Et ideo hanc responsionem consequenter impij excludūt p modum istum. Illud quod est phibitū t quasi p signationē nature firmatū: nō pōt mutari: quia cursus nature est imutabilis in hoc q a priuatione in habitū impossibilis ē regressio: sed reuersio post mortē que est finis noster est a natura phibita t q̄si p signationē nature firmata qz natura nō vtit isto modo pducēdi vel reparandi hoies q eos de morte reducat ad vitam sed cursus vite nostre est talis q de non esse producitur ad esse: t iterū post vitā ad nō esse ducitur per mortē: t ō isto gradu nunq reducit p naturā ad esse: t hec est sententia hre. Circa istā lectionē quero istā questionē. Utruz resurrectio omnium generaliter sit futura: excepto tamē a titulo questionis xp̄o t sua matre benedicta de qua pie credit ecclesia q sit in ea resurrectio cōpleta? Et arguo ad questionē q nō: primo p illud Danielis. xij. Multi de his qui dormierūt in puluere tre euigilabūt. Ista locutio particione q̄dam importat: ergo non omnes resurgent. Itē in ps. Non resurgunt impij in iudicio. sed omnes qui resurgent: ad iudicium resurgent: ergo impij nō resurgent. Itē Job. xiij. Homo cum dormierit nō resurget donec atteret celū: sed hoc nunq erit. Itē illi qui cū xp̄o resurgente resurrexerunt simul cum xp̄o: ascenderunt in corpe t anima: ergo in eis est resurrectio cōpleta. Ad oppositum patet p Rabanū t habet i glo cōi. Qui resurgēte domino resurrexerūt a mortuis etiā ascēdēte ad celos sil ascēdisse credēdi sūt: nec vlla rōne eorū temeritati fides accomodanda est: qui eos postea reuersuros in cinerē ac denuo i monumētis: q triduo patefacta sunt ab eis quibus

pauloante apparuerẽt viui:more mortuoꝝ putãt esse puerlos. Hec ille. Ite ſi iterũ moriebãt cũ anima non ſeperaret a corpe ſine pena:bis paſſi ſũt penã mortis:ſed hoc eſt iniuſtũ: qz ad Heb.ix. Statutũ eſt hominib⁹ ſemel mori.et p ꝓſequẽs p vnã mortẽ esse debitũ pene ſolutuz Item ipi reſurrexerunt vt eſſent ſocij ⁊ teſtes reſurrectionis xpi:ſed xps reſurgẽs ex mortuis iam nõ moritr.qz eius reſurrectio fuit ad vitaz eternã:ergo ⁊ eoꝝ ꝓſimiliter.alias non erãt teſtes ſufficientes p totũ. Ad oppoſitũ ſunt verba ſaluatoris Joh.v. Oẽs qui in monumẽtis ſũt audiẽt vocẽ filij dei ⁊ qui audierit viuẽt. Item j.Cor.xv. Omnes quidez reſurgem⁹. Item ait aplus ad Ro.v. Quia ſi pctm̃ ⁊ mors p trãſiit in oẽs homes p vnũ ſiue ꝓpter culpã originalẽ ergo multomagis reſurrectio ad vitã dabitur a xpo in oñes homes. Ad iſtam queſtionẽ ſine ſcrupulo eſt dicendũ qz ſic:ſicut euangelium ⁊ apoſtolica doctrina teſtat tam in loci ad oppoſitũ allegatis qz in multis alijs. Rationẽ iſtius reſurrectiõis aſſignat ſctus Thomas ſup.iij. Sententiaꝝ.di.xliij.ar.j.⁊.ij.talẽ. Omnes homines appetũt beatitudinẽ. Iſte appetit⁹ nõ cõpletur in vita iſta nec in vita alia poteſt impleri in ſola anima.ergo neceſſe eſt qz cõpleat i vita alia vbi anima corpi ſit ꝓiuncta. Sed cũ doctoris reuerentia hec ratio nihil facit p reſurrectiõe dãnatoꝝ in quibus oportet ꝓcedere qz appetit⁹ beatitudinis fruſtrabit in eternuz. Et ideo alij aſſignãt aliã rationez: ſicut Richard⁹ de media villa di.pallegata. Que ẽ talis. Nulla naturalis inclinatio eſt fruſtra:ꝫ oĩs anima rationalis hz naturalẽ inclinationẽ ad regẽduz et gubernãdũ corp⁹.ergo oĩs aĩa rationalis corpori vniet. Hz nec iſta ratio cogit intellectũ ad aſſenſũ qz naturalis inclinatio volũtatis oĩm hoim eſt ad bñ viuendũ.ſm Aug⁹.xiij.de trini.⁊ in mltis alijs locis:⁊ tñ ꝓſtat ſm fidẽ qz appetit⁹ fruſtrabit in mltis:qz multi ſunt vocati pauci vo electi. Et ideo tenendũ eſt qz ſic: quia hoc ſonat ſacra ſcriptura exp̃ſſe:hoc etiã ẽ ſanctis patrib⁹ reuelatũ:⁊ quaſi infinitis miracul declaratũ:inꝫ que eſt illud de septẽ dormiẽtib⁹ vt patet in legẽda ſctoꝝ. Ad primũ põt dici qz ad lram auctoritas põt exponi de puerl dãnatis in lymbo:qz illi ꝓprie nõ euigilabũt. qa cũ vigilia ſit ꝓprie reſolutio ⁊ vſus ſenſuum:⁊ ipi nõ reſurgẽt ad ſentiẽdũ penã vel gloriam. Ideo poteſt multi teneri ibidẽ ptitiue. Alit exponit Aug⁹. multi.id eſt oẽs. Sic eñ loquitur ſcriptura frequenter. Ad ſcõm dicenduz qz impij nõ reſurgẽt in iudicio.i.ad iudicandum ſicut ſancti vt iudicẽt ſed reſurgẽt vt iudicent. Ad tertiũ ſenſus eſt donec atterat celum.i. donec a celo p quietẽ auferat motus:p quẽ q̃dem motũ celũ cauſat generationẽ ⁊ corruptionẽ in iſtis inferioꝝ⁹. Ad q̃rtũ qõ eſt de illis reſurgẽtib⁹ cũ xpo ⁊c. Primo videndũ eſt quid dicat Hieronym⁹:poſtea qd magiſter in hiſtorijs. Tertio quid ſentiat Aug⁹. De ꝓmo Hieronym⁹ in ſermõe. Cogitis me o paula ⁊c. dicit ſic. Quos cũ dño reſurrexiſſe legim⁹ vix redierũt in puluerẽ: certũ nõ habem⁹. Adeli⁹ eſt deo totũ cõmittere q̃ aliqd temere diffinire ⁊ hec ſentẽtia mihi placet. Eadẽ ẽ ſententia magiſtri in hiſtorijs ſup euãgeliũ. Recitat tñ qz q̃dã opinanꝫ qz aliqui de illis qui cũ xpo reſurrexerũt ſepulti ſunt in hieruſalẽ. Sententia vo beati Aug⁹ de mirabilib⁹ diuine ſcripture:plane diffinit qz iterũ mortui ſint.ix.ca.⁊ eſt ꝓpe finem libri. Sicut eñ in reſuſcitati mortuis ſimilitudo tñ nõ mors cõtinua fieri cernit:ita ⁊ in his ſimilitudo reſurrectiõis non ipa reſurrectio oſtendit.de ꝓtinua eñ morte nullus adhuc tam indiuiduã niſi dñs vſq; in diem nouiſſimũ reuertit. Tñ dicendũ eſt ſm mentẽ Aug⁹ qz apparet ꝓbabile in hac pte:qz illi q̃ cum xpo ſurrexerunt iterũ mortui ſunt quoꝝ corpa iterũ ad monumẽta reuertebant.nã ⁊ veriſimile eſt qz inꝫ eos fuiſſe debebãt ſancti pfes Moyſes ⁊ Dauid ⁊ q̃dam alij quoꝝ fidem maximã cõmendat Aplus ad Heb.xj.⁊.in fine ſub iũgit hi oẽs teſtimonio fidei ꝓbati inuenti ſunt acceperunt repromiſſionẽ:deo p nobis aliquid melius ꝓuidente ne ſine nobis ꝓfũmarentur. Et hec ratio mouet Aug⁹. ad ſic dicendũ. Ad Rabanũ dicit qz non bene conſiderauit aplm nec etiã Aug⁹ q̃ ſatis eũ ꝑceſſit. Ad quintuz nõ ꝓſtat qz moriebant ſicut de Jobe euangeliſta dicit qz dolorẽ in moriẽdo nõ ſenſit. Unde non ſequit qz ſi iterũ moriebant:moriebãt cuz pena vel ſentirẽt etiã penã.potẽs eſt eñ deus ⁊ cũ ſtatuto cõmuni diſpẽſare ⁊ eis p pena gloriam recõpenſare. Ad ſextũ dicendũ qz ſurrexerũt p teſtimonio reſurrectioni phibendo abſolute ⁊ nõ q̃tũ ad oẽs reſurrectiõis circũſtantias. Umbre trãſiit⁹. Notãdũ qz vita noſtra valde ꝓuenienter vmbre cõparat. Eſt eñ in vmbra indigẽtia luminis. Aſſiſtẽtia frigoris ⁊ apparẽtia corpis. Primo dico qz i vmbra eſt indigentia luminis qz in vmbra eſt lumen diminutũ. Iſto mõ licet in iſta vita ſit aliud lumen cognitionis naturalis ⁊ etiã fidei de deo: iſta tñ cognitio nõ eſt niſi vmbra reſpectu illi⁹ cognitionis ⁊ ſcientie quã ſum⁹ in patria habituri. Sicut eñ lex antiqua vmbra fuit fidei q̃ nũc eſt ad Heb.x. Ita fides moderna nõ ẽ niſi vmbra reſpectu noticie beatoꝝ cũ quodã deſiderio beatitudis. Canti.ij. Sub vmbra illi⁹ quẽ deſiderabã ſedi. Iſta aũt vmbra fidei ⁊ noticie ſcripturaꝝ tante eſt vtutis qz purgat mentem ab infirmitatib⁹ ꝫ eſt a vitijs ⁊ peccatis. In cuius figurã legim⁹ Act⁹.v.qz vmbra petri ſanauit infirmos. Virtute etiã vmbre fidei xp̃m ſpiritualiter ꝓcipim⁹ ſic fecit xpo bñdicta carna-

liter. Luc. j. Spūssctūs superueniet in te: et vir tus altissimi obumbrabit tibi. ¶ Secūdo vita presens cōparat vmbre ꝓpter assistētiā frigoris. Est enī frigidꝰ in vmbra ꝙ extra. Isto mō in pūti vita est torpor ⁊ carētia caritatis. ⁊ sicut vmbre sunt longiores ⁊ frigidiores versus ve sperā ꝙ in meridie: ita defectus caritatis cordiū humanorū versus finē mūdi augebit. qm̄ superabundabit iniquitas refrigescet caritas. Matth. xxiiij. et hiere. vj. Ele nobis qm̄ declinauit dies et longiores facte vmbre vesperi. ¶ Tertio cōparat vita nr̄a vmbre. In vmbra enī ē aparētia corpis ⁊ nō existētia. ita in pūti vita est aparētia soliditatis in diuitijs dignitatibꝰ ⁊ honoribꝰ et nō existētia. ꝓmittūt satietatē et afferūt egestatē. ꝓmittūt beatitudinē et afferunt sollicitudinē. et ideo mentiunt nobis iste vmbre ⁊ nos fallūt. Eccl. xxxiij. in ꝓncipio Quasi qui apprehēdit vmbrā ⁊ ꝓsequit ventū: sic qui attēdit ad visa mēdatia. Et sicut videtis qm̄ hō habet solem pre oculis et ante faciē suā. tūc ꝓiicit vmbrā a tergo. qm̄ aūt sol est a tergo. tunc habet vmbrā suā ante ⁊ coram oculis suis. ita ꝙ sol et vmbra nō cōpatiunt se ex vna parte. Isto mō est moraliter de delectatiōibus tpalibꝰ huiꝰ vite ꝙ sunt quasi vmbra et de sole iusticie qui est xp̄us. nam ille qui habz xp̄m corā oculis cordis sui presentē illuminātē ꝓ fidē. et inflāmantē ꝓ amorē. talis indubitāter ꝓiicit vmbraz a tergo. id est respuit et cōtemnit et paruipēdit illecebras huiꝰ vite. sed certe homes mūdani qui xp̄m tradiderūt obliuioni ⁊ ꝓie cerūt. ipsi habēt vmbras in ꝓspectu suo. et quāto xp̄s magis distat et elongat ab eis. tāto eis vmbra vanitatis mūdane maior aparet cū nihil sit. ¶ Causa quare luna eclipsat in veritate est. ꝙa intrat vmbrā terre. sol vero nūꝙ intrat vmbrā terre. ideo nunꝙ eclipsat realiter sz aparēter tātū. sic homes seruiētes mūdo immergūt se vanitati mūdane. ideo necesse est vt priuētur lumine gratie ꝓ pctīs mortale. Job. iij. Obscurent eū tenebre et vmbra mortis.

¶ Lectio. XIX

Venite ergo et fruamur bonis que sūt. ⁊ vtamur creatura tanꝙ in iuuentute celeriter.

¶ Posita impiorū erronea opinione. hic ꝓsequenter agit de eoꝝ vitiosa ꝙersatiōe. Quales enī opiniones habēt homes in moralibꝰ tales sunt electiōes eoꝝ in moribꝰ. Electio enī sequit ꝓcōsiliationē. vt patet. iij. Ethy. ca. vj. et. vij. et ideo iniquū ꝓsiliū et sup falsis principijs fundatū seu radicatuz. sequit vitiosa electio et ꝙersa. Et ideo in parte ista ponit cōclusio totius negocij ꝓcedētis. et est practica ⁊ valde mala ꝝ quā impij ducūt vitā suam. Et est ista cōclusio: vna ꝓspiratiua a ꝙocatio ꝝ quā impij alliciūt et inuitāt se inuicē ad peccādum. Et dicit ista ꝓclusio in multas ptes. qz est vna copulatiua ex multis ptibꝰ aggregata. Dīc primo animant seipsos ad pctā lasciuie corpalis. Secūdo ad pctā iniusticie generalis ibi. Opprimamꝰ. ¶ Circa primū tria facit. Primo se exhortant ad peccādū in genere. Secūdo materiā delectationū enumerāt inductiue ibi. Vino ꝓcioso. Tertio ꝙ hoc expediat: cōfirmāt rōne ibi. Qm̄ hec est ps nr̄a. ¶ Dicūt ergo ꝓmo sic. Venite ergo et fruamur bonis q̄ sūt: quasi dicerēt. ex quo sic est ꝙ nō restat hoi post hanc vitā nec pena nec ꝓmiū sed omnis hō ꝓ suo ꝓpe tuo corrūpit in morte sicut ꝝ cos supius est ꝓbatū. ergo venite. i. socialiter et a pari cōueniamꝰ ⁊ fruamur bonis que sunt. i. istis bonis tpalibꝰ ꝙa alia sperare nō possumꝰ post hāc vitam. et vtamur sicut nobis placet creatura. i. omni re creata: tāꝙ in iuuētute. i. tempestiue et sine freno aude ⁊ voluptuose et hoc celeriter. id est stati ꝙz tps breue est. Hec est ꝓclusio. Cū nō sit ꝓmiū post hāc vitā ꝓ bonis operibꝰ nec pena ꝓ malis: indulgēdū est omni ei qđ in hac vita delectat. ¶ De ista cōclusione ꝓmo videndū est de ꝓsequētia. ⁊ sine dubio videt bona ⁊ satis cōsulte et prudēter illata. ꝙa si in hac vita tātū sperātes essemꝰ: miserabiliores omnibꝰ hominibꝰ essemus vel sumꝰ sicut dicit Apl̄us. j. Cor. xv. Dīm dato ꝙ nō foret pena futura vel premiū: nō video quin fruēdū essz illecebris ⁊ delectatiōibꝰ huiꝰ vite. ꝝ hoc antecedēs est falsum. ⁊ dato vno incōueniēti mlta sequunt: sic dicit Arist. j. phisico. Ꝙz ꝙa infatuati fuerūt in antecedēte illius ꝓsequētie videlicz imponēdo aīe humane mortalitatē. ideo mlta incōueniētia cōcesserūt. et est illa ps cōclusionis plena fatuitatibꝰ. ¶ Primo in hoc ꝙ dicūt ꝙ debeamꝰ frui tpalibꝰ. Nam sicut dicit Augꝰ. j. de doctrina xp̄iana ca. vij. Ille res ꝙbꝰ fruendū est nos btōs faciūt. qđ nō pūt facere tpalia. ¶ Secūdo qz fruitio est inherere alicui rei. ꝓpt seipaz. sed omne tpale factum est ꝓpter aliud scz ꝓpter deū. Prouer. xvj. Vniuersa ꝓpter seipm operatus est dīs. Fatue ergo dicunt. Fruamur bonis que sunt scz tpaliter et nō ꝑmanēter. Et ꝛñ hec cōsequēter aliquorū malorū hoīm sentētia est. Hic scimꝰ quid habemꝰ. nescimꝰ quid habebimus in futuro. ⁊ ideo ducamꝰ letos dies. ¶ Tertio fatue dicūt ꝙa immediate post primā ꝓpositionē cōcessam cōcedūt eius cōtrariā qm̄ dicunt. Vtamur creatura. Nam vti est aliquid diligēdo referre in deuz sicut in finem. et ideo nullo mō stat ꝙ hō eadē re simul vtatur ⁊ fruat: sicut patet. j. sentē. di. j. Dīm in hoc ꝙ dicunt respectu eiusdē fruamur ⁊ vtamur: dicūt contradictionē implicite. ¶ Quarto fatue loquunt in hoc ꝙ se determināt a iuuētute talibus mācipare. ꝙa hoc nihil aliud est nisi in pec

catis perseuerare. Cuius rō est. ḋa illud qō hō assuescit in iuuētute nō pōt faciluter deserere. ⁊ ideo dicit Arist. j. ethi. q nō differt parū sic vel sic ex iuuētute assuefieri. Et Commētator sup prologū. iij. phisi. Consuetudo habet maximā vim que a iuuētute cōtrahit. Et Prouer. xxj. Adolescēs iuxta viā suā etiā cū senuerit nō recedet ab ea. Vñ cōclusio eoꝝ plena est fatuitate. ¶ Sup istā ḟam pōt esse dubiū. Utrū hō ex caritate teneat plus diligere deū q̄ seipm? Nō nō videt. ḋa diligit se quātū pōt. ergo nō pōt deū plus diligere q̄ se. ergo ad hoc nō tenet. Nō aūt homo diligit se quātū pōt pater: quia diligit se naturaliter. sz natura agit fm vltimū potētie sue. ḋa natura agit libere. ergo sī diligit se naturaliter: diligit se quantū pōt. ¶ Preterea. Illud qō est rō diligēdi alterū: plus diligit illo altero. ḋa vnūquodq; ꝓpter qō ⁊ illud magis. j. posterioꝝ. Sed rō quare deus debet ab hoīe diligi est. ḋa est bonū suū ꝓpriū. ergo diligit se magis. Item. ix. ethico. ca. iij. Amicabilia que sunt ad alterū: veniūt ex amicabilib⁹ que sunt ad seipm. Itē Aug⁹. x. ꝯfes. Quicūq; aliq̄d amat qō non ꝓpt̄ te amat: min⁹ te amat. ⁊ qui min⁹ amat deū: amat deū. ergo cū amore dei stat vsus dei. ¶ Ad oppositum est Aug⁹. ij. de doctrina xp̄iana ca. vij. Seipm ꝓpter te nō debes diligere vel amare sz ꝓpter ipm qui dilectiōis tue rectissim⁹ finis est. sed vnūquodq; ꝓpter qō ⁊c. ergo tenet magis diligere deū q̄ seipm. ¶ Ad questionē dicēdū q sic. Rō est ḋa deus est beatitudo nō solū ꝓpria vni⁹ hoīs sz quoddā totius cōmunitatis ipsius. ⁊ ideo diligi debet ꝓpter se tātū ⁊ per cōsequēs maxime. ¶ Propt̄ rōnes est notandū q dilectio qua hō diligit aliq̄d pensat ex duob⁹. Ex feruoꝝ seu intentiōe actus ⁊ ex q̄litate boni voliti illi⁹ quē diligit. qñ ergo dicit q hō tenet diligere deum plus q̄ se. nō habet hoc intelligi de intensione vel feruoꝝ actus sz de quantitate boni voliti. nā debeo deo velle summū honorē ⁊ summaz beatitudinē: nō aūt hoc mihi. ¶ Aliud est notandū q in hoīe est duplex dilectio. Naturalis que nō elicit libere a volūtate sz naturaliter. et est semp in volūtate. Alia est rōnalis ꝓsequēs rōnē et de hac dilectiōe habet intelligi questio. ⁊ nō de ꝓma. q hoc ad rōnes. ¶ Ad primū: minoꝝ negat ⁊ est falsa. pēsando dilectionē ex bono volito et loquēdo de dilectione rōnali. Vñ plus boni posset hō velle sibi q̄ facit: si rōnabiliter diligit se. nā posset appetere bonū infinitū. Rō vero cōcludit de dilectiōe naturali. ¶ Ad secūdū minoꝝ negat. nō enī qui rōnabiliter diligit. deū diligit p̄cise ḋa bonū ꝓpriū sz ḋa bonum cōmune est totius vniuersi. ¶ Ad tertiū intelligēdum est illud de bonis que sunt bona particularia et de illo qō est bonū oium. ¶ Ad quartū dicendū q peccās moraliter deū amat non tñ virtuose. quia vult eū esse deū sz nō sic amat deū sz seruat eius ꝓcepta. nec omnis qui amat deū est in caritate. ḋa qui diligit deū ꝓpt̄ se: amat deū et tñ peccat moraliter. Venite ergo et fruamur bonis in actu siue belli siue pacis gerēde. Animatio ducis multū iuuat quia fm verba sua et cōsilia totus exercitus regulat et ideo omnis ductoꝝ sibi ꝓuidet de aliquo inuitatoꝝio suis cōplicib⁹ faciēdo. ¶ Quadruplex igitur inuitatoriū inuenio in scriptura sacra a quattuoꝝ generib⁹ cantoꝝ cantatū. Primū cāt̄ant voluptuosi. Scōm malicioſi. Tertiū ambicioſi. Et quartū sancti ⁊ religioſi. Et tres primi cantant in choro diaboli. Et quarti solūmō in choro xp̄i. ¶ Inuitatoriū voluptuosoꝝ ponit ibi. Venite fruamur ⁊c. qñ sic est q hō intrat ecclesiā cathedralē vt audiat matutinas ō aliquo sctō: statim p inuitatoriū pōt discernere in quanta veneratōe sctūs ille habet ibidē. ḋa in ferialib⁹ diebus sufficit tantū vn⁹. ⁊ quāto festum celebraūt solēnius. tāto plures inuitatorio deputantur. Moraliter. Inter nos in vita p̄senti dū multi colūtur. j. Cor. viij. Piquidē dū multi et dñi multi mūdus. caro. demonia. deus. Videam⁹ ergo quis istoꝝ habeat in choro plures ad cātādū inuitatoriū: et inueniem⁹ q deus habet pauciores. Omnes alij habent inuitatores in magna copia. Si loquamur de mūdo. Nōne senes ⁊ iuuenes ⁊ pueri a cunabulis suis extracti: statim allicuntur. statim inuitantur et animant ad colēdū mūdū. iste vt fiat mercator. iste vt fiat miles. ali⁹ vt fiat diues rector. et sic de alijs: qui oēs vna voce dicunt. Venite et fruamur bonis que sunt. et sicut illi qui sunt magis vicini cantoꝝib⁹ magis excitantur ad cantādū. ita hominib⁹ accidit qui familiariter magis tractāt cū mūdialib⁹ vel carnalibus q nullo mō pōt euadere quin eis in moribus cōformet. Vñ Isido. iij. de sūmo bono. Rarū est inquit vt quisquis inter seculi voluptates positus. a vitijs maneat illibat⁹. in quibus ⁊ si nō cito implicet. aliqñ tñ attrahit. nec diu pōt esse securus qui periculo fuerit proximus. Quot sunt qui his diebus inuitāt homines ad mūdi cōtemptū: ad ꝓpria relinquēdū: ac se ꝓ suis peccatis totaliter cōtemnēdū? Certe vel nulli: vel pauci: imo tantus strepitus est cantoꝝ mūdi: q illi qui dicunt inuitatoriū xp̄i: vix in aliquo pōt audiri. ¶ Secundū inuitatoriū cantāt malicioſi: vt scribit Hiere. xviij. Venite cogitem⁹ cōtra Hieremiā cogitatiōes. non enī peribit lex a sacerdote. neq; consiliū a sapiēte. neq; sermo a ꝓpheta. Et notate quales hoīes malicioſi ponūt pro parte sua: videlicet sacerdotes sapientes et ꝓphetas. Sacerdotes sunt magni prelati moraliter. sapientes iusticiarij. prophete sunt religioſi. Et nunq; videbitis in republica magnam iniusticiā seu maliciaz fieri

nisi vel ab oīb⁹ istis. vel ab aliquo istoꝝ pro cedat. Unde isti tres pfecte cantāt inuitatoꝝ malicioſoꝝ. et isti sciunt facere cōspiratiōē cō tra optimū hominē dicētes illud hiere. xviij. Uenite percutiam⁹ eū lingua et nō attēdam⁹ ad vniuersos sermones ei⁹. Percutere homi nem lingua: est pcludere ei viā respondēdi vt nihil possit dicere ꝑ seipso. Uel percutere homi nē lingua: est falsum cōspirare: falsum testi moniū cōtra hominē perhibere. Et nota ꝙ isti malicioſi: triplex habēt inuitatoꝝ: scz pro priū. quo se inuicē ad maliciā animāt et insti gant. Primo eni se colligūt ad cōspirādū subti liter: dicētes illud hiere. xviij. Uenite cogite mus cōtra hieremiā cogitatiōes. Secūdo re colligūt se ad accuſandū ciuiliter ꝛ sub iuris co lore dicētes illud hiere. xviij. cōsequēter. Ue nite percutiam⁹ eū lingua et nō attendam⁹ ad vniuersos sermones eius. Tertio recolligunt se ad occidēdū hostiliter. dicētes illud ⁊ matth. xxj. Uenite ꝛ occidam⁹ eū ꝛ nra erit hereditas. Et hec ē ꝓclusio malicie vltima. Tertiū inui tatoꝝ qđ ponit in scriptura: cantāt isti ambi cioſi ꝛ scribit Esa. xj. Uenite faciam⁹ nobis ci uitatē ꝛ turrim cuius culmē ptingat ad celū et celebrem⁹ nomē nr̄m. Et notandū ꝙ oēs ambicioſi exponūt se maximis periculis et la boribꝰ ꝑ honoribꝰ cōsequēdis intantū: ꝙ si ter tiā partē laboꝝ facerēt ꝓpter deū: maximi me riti essent. Unde isti ad edificādū: ad fodiēdū: et ꝓstruēdū se aplicāt ꝛ exponūt. Quantā esti matis vexatiōē sustinēt. qui curꝰ pape. re guꝝ ꝛ ep̄oꝝ se mācipāt: Pant munera: dissimu lant: adulant: mentiunt: et se nequiter humi liant quibuscūq;. Unde Innocen. de vilitate humane cōditiōis sic dicit. Ambicioſus semp est pauidus: sp attentus ne dicat qđ displiceat et humilitatē simulat. honestatē mentit. affabi litatē exhibet. benignitatē ostēdit. subsequit ꝛ obsequit. cūctos honorat. vniuersis inclinat. frequētat curias. vsitat optimates. assurgit et amplexat. aplaudit ꝛ adulat. et bene nouit il lud poeticū Ouidū de arte amādi. j. Et si nul lus erit puluis tamē excute nullū. Hec ille. Et ideo talib⁹ curialib⁹ qui castra regū sequūtur dixit quidā. Sunt: nō dicunt miseri qui castra sequūtur. Quartū inuitatoꝝ qđ ponit in sacra scriptura cantāt boni xp̄iani ꝛ religioſi et ponit in ps. Uenite exultem⁹ dño iubilem⁹ ꝛc Et istud inuitatoꝝ cantāt valde ferialiter his dieb⁹. imo tantus est strepitus in choro mūdi ꝙ istud inuitatoꝝ non audit in choro xp̄i: qđ dolēdū est. Sed qualiter isti inuitatores se ex pediunt: satis declarat ⁊ matth. xxij. Ubi ha bet de homie rege qui fecit nuptias filio suo et misit seruos suos dicere inuitatis omnia sunt parata venite ad nuptias. qđ cum factū fuisset inuitati totaliter neglexerūt. et abierunt alius

in villā suā. alius ad negociationē suā. Sed ca ueāt sibi. contingit aūt aliqñ ꝙ faciēs festū ma gnum inuitat multos diu ante. ordinat vt illis ordinate seruiat et sine pressura. habet fortes custodes in ingressu portarū qui deuote reci piāt inuitatos qui ꝓmiserūt venire. ꝛ sunt ami ci faciētes festū. ꝛ alios nō inuitatos excludūt. Isto mō facit xp̄s. Dō mittit seruos suos ꝓdi catores ad inuitandū ad cenā agni. ꝑ in die iu dicij soli illi recipient qui suaz inuitationē ad mittūt ꝛ alij excludent dicēte dño: bonis illud dulce inuitatoꝝ. Uenite benedicti patris mei percipite regnū qđ vobis paratū est ab origi ne mundi. Et dicit reprobis. Ite maledicti in ignē eternū qui parat⁹ est diabolo et angelis eius. et ideo dum tempus habem⁹ venite ado remus et procidam⁹ ante deum plorem⁹ coꝝ domino qui fecit nos. in ps̄.

Lectio. XX

Uino precioso et vnguētis nos impleam⁹ et nō pre tereat nos flos tp̄is. Posita inuitatione qua improbi se inuicē alliciūt ad fruen dum illecebris in generali. hic incipiunt enu merare in speciali. Et circa hoc tria faciunt: qa ꝓmo enumerāt excitamēta gule. Secūdo ostē siua superbie. ibi. Coronem⁹ nos. Tertio con tentiua luxurie. ibi. Nullū pratū. Primo ergo enumerat delectabilia gustui cōferētia. Secū do tactui conferētia. Tertio olfactui cōferētia. Uinū eni delectat gustū. Unguētū emollit ad tactū. ꝛ flos redolet ad olfactū. Dicit ergo. Uino precioso et vnguētis nos impleamus. In quo duplicē excessuz exprimūt euidēter in suo appetitu. Appetunt in vino maxime raritatē et mensure nimie quantitatē. Pro primo di cūt Uino. non quolibet. sz precioso. id est care empto. Oīme rarū carū. Secūdo addūt. Im pleam⁹: nō sufficit in temperati ꝛ gulosis dice re vinū precioſuz nec absolute. Uinū bibam⁹. sz precioso nos impleam⁹. cū tñ natura humana in modico sit contenta. Unde Boetius. ij. de cōsola. prosa. v. Paucis minimisqz natura ꝓtenta est: cui satietatē si superfluis vzgere velis aut iniocundū qđ superfuderis fiet. aut noxiū et. j. Timoth. vj. Habētes alimēta his cōtenti sum⁹ ꝛ quib⁹ tegamur. Secūdo ad vinū ad dunt vnguēta. id est electuaria ad iocūde bibē dum. ꝛ ꝑm hoc vnguentū pertinet tam ad gu stum q̄ ad tactuz. Aliter exponit de vnguētis ad vngendū corpa et facies vt magis resplen deāt et suauius redoleāt et mollius tangi pos sint. et sic ꝓtinēt ad delicias tā visus q̄ tactus. Tertio quantū ad olfactū subinferūt. et nō ꝓtereat nos flos tp̄is. quin de floribꝰ singulis iuxta tp̄us suū nr̄as delicias habeam⁹. Aliter flos tp̄is vocat flos iuuētutis nr̄e. ꝛ tūc est sen-

sus. Non ptereat nos flos. id est tps iuuētutis nostre quin fruamur quantū possibile est oñi A generi voluptatis. Hic est vna dubitatio litteralis. Utrū vsus vini sit homini licit⁹. Et videtur q nō. Eccs. ij. Cogitaui a vino abstrahere animā meā vt trāsferrē eam ad sapiētiā. Sz sine sapiētia hō nō pōt saluari. ḋa Sap. j. Neminē diligit deus nisi qui cum sapiētia inhabitat. ⁊ ideo necessariū est homini q anima sua a vino abstrahat. ¶ Secūdo q: ad Roma. xiiij. dicit. Bonū est nō māducare carnē et nō bibere vinū: sz cessare a bono virtutis. est vinosum et illicitū. ¶ Tertio ḋa Hiero. dicit. q vinū cuz carnib⁹ post diluuiū est dedicatū: xps aūt venit in fine seculorum et extremitatē retraxit ad principiuz. ergo tpe legis xpi est illicitus vsus vini. Hic Ad oppositū est Apls ad Timoth. v. Noli adhuc aquā bibere. sed modico vino vtere ꝓpter stomachū tuū et frequētes infirmitates. Item Eccli. xxxj. Exultatio aie ⁊ cordis vinū tēperate potatū. Ad questionē siue dubitationē dicēdū. q ꝑ se loquēdo vsus vini est homini licitus. Potest tñ contingere per accidēs q alicui homini sit illicitus. Vel ex cōditiōe bibentis. ḋa forte alij ex suo facto scādalizarent. vel forte ḋa vino de facili ledit. et perdit caput linguā ⁊ pedes. vel ḋa per votū a vino se abstinere astrinxit. ¶ Ad primū dicēdū. q licet hoc sit perfectiōis ⁊ cōsilij. nō tñ est vsus vini ideo illicitus. Aliter pōt dici q sapiētia est duplex. Una que a deo infundit. Alia que per doctrinam ⁊ studiū acquirit. Et certe respectu prime disponit abstinētia a vino. nō aūt respectu secunde. ita quin liceat vinū bibere. ¶ Ad secūdū dicit q illa auctoritas allegata est truncata. ḋa intentio apli est psuadere romanis ꝓuersis ad fidē q nec carnib⁹ nec vino vtātur in scandalū xpianoz: de nouo cōuersoz. Unde subditur. neq in quo frater tu⁹ offendit aut scandalizat. Ad tertiū dicēdū. q Hiero. vult dicere q xps a vino retraxit se tanq ab impedimēto perfectiōis si excessiue sumat. ¶ Circa primū notādū q vsus immoderat⁹ vini multipliciter nocet homini. Est enī detrimētū libertatis. Attramētū honestatis. Complemētū voluptatis Et experimētū fatuitatis. Est enī detrimētū libertatis. Unde prima radix seruitutis ⁊ ignobilitatis fuit per vinū. Legimus in Gen. ix. q Noe primo plātauit vineā. Nam ante diluuiū vinū nō fuit in vsu: nec hoies vinū bibebāt: bibens ergo vinū inebriatus est et dormiēs iacuit in tabernaculo posterioza nudat⁹. Accessit filius suus Cham ⁊ pris verēda nuda cōspicēs derisit eū. nūciatū est hoc postea patri. ⁊ filium seruitute dānauit. et hec fuit prima origo seruitutis: sic dicit Aug⁹. xix. de ciui. dei ca. xv. Hic In hoc aut satis innuūtur quattuoz mala que ebrietas solet hominibus inferre. Primo nanq priuat hominē vsu sensus et rōnis et facit eum deterioꝛē bestia: et hoc significat Noe inebriato. Secundo spoliat hominē diuitijs suis. Unde frequēter magni potatoꝛes fiunt pauperes finaliter. ḋa qui amat vinum et pinguia nō ditabit. et hoc significat Noe denudatio. Tertio reddit hominē derisibilē nō solum inimicis imo amicis. et hoc significat q fili⁹ derisit eum. Quarto q Noe punit filiū suū. significat q potatoꝛes filios suos et prolē suā mēdicitati et seruituti exponūt frequēter. ¶ Secundo vinū imoderate sumptū est attramētū honestatis. cōfundit enī et deturpat hoīs honestatē et nobilitatē tam corpis q̄ anime. Unde Innocē. de vilitate cōditiōis humane. Quid turpius ebrioso. cui fetoꝛ in oze. tremoꝛ in coꝛpoze. promit stulta. prodit occulta. cui mens alienat. facies transformat. Nullū enī secretū vbi regnat ebrietas. Unī Bene. epla. xij. Non est animus in sua ptāte deuictus ebrietate. quēadmodū musto dolia ipsa rumpunt et quicqd in imo iacet: in summū vis calozis eructat. Sic vino estuāte quicqd in coꝛde latet abditū. effertur et prodit in mediū. Et infra dicit. q turpe sit sibi plus ingerere q̄ venter capiat et stomachi non esse mensuraz. qō multi ebrij faciūt de quib⁹ sobrij erubescūt. Unde dicit nihil aliud esse ebrietatē q̄ volūtariā insaniam extendi in plures dies illum ebrij habitū. nunc quidē de furoꝛe dubitabis nunc quoq nō minoꝛ sz breuioꝛ. Refert Alexan. maccdonis exemplum. qui dilectulū sibi carissimū ac fidelissimū inter epulas trāsfodit et intellecto facinoꝛe moꝛi voluit. Hec Bene. Fingit a quodā imaginē ebrietatis sic fuisse depictā vt imago puerilis coꝛnu habēs in manu et in capite coꝛonam de vitro. Puer erat: in signū q facit hominē elinguē insensatum moꝛe pueri. coꝛnu habebat in manu in signū q nullū celat secretū sz clamādo ⁊ clangendo reuelat. coꝛonā habet vitriam ḋa reputat se glorioſuz ⁊ diuitē q̄ est ebrius cū nihil habeat. Et ideo inuenim⁹ vinū fuisse ꝓhibitū tribus: sz virginib⁹ sacerdotib⁹ et regib⁹. Prouer. xx. Luxuriosa res est vinū et tumultuosa ebrietas. Hieroni. epla. xcv. Si experto credit hoc primū moneo vt sponsa xpi vinū fugiat ꝑ veneno. Unī apud antiquos vinū vocabat venenū. Leui. x. Sacerdotib⁹ ingressuris tabernaculū ꝓhibituz erat ne biberēt vinū. Regib⁹ etiā erat ꝓhibitū. Prouer. xxxj. Noli dare regib⁹ vinū o Lamuel. Hale. li. ij. ca. j. Usus vini romāis feminis erat ignot⁹. ¶ Tertio vinū est cōplemētū voluptatis. Uerecūdia nāq bona multos cohibet a peccatis. et ideo vbi illa per vinū aufert. voluptas que latuit in coꝛde sine pudoꝛe se detegit. Unde Bene. in epistola vbi. s. Plures pudoꝛe peccādi q̄ bona volūtate ꝓhibiti sunt a scelere. Ubi aūt possedit B

animuz nimia vis vini. quicquid mali latebat emergit. Et ideo ad Eph̄. v. scribit. Nolite inebriari vino in quo ē luxuria: scz effectiue. Exemplū de Loth. Geñ. xix. et Eccī. xxxj. Multos enī exterminauit vinū. ¶ Quarto vinū ē experimētū fatuitatis: qa hō fit dispositus ad quodcūqz malū in ebrietate: pōt de eo capi experimentū. Eccī. xxxj. Vinū corda superboz arguit et ostendit z prodit.

¶ Lectio. XXI

Coronem⁹ nos ro
C sis anteqz marcescāt: nullū pratū sit qō nō ptrāseat luxuria nra. Nemo vrm exors sit luxurie nre. Ubiqz relinquam⁹ signa leticie. qñ hec est ps nra z hec ē sors nra. ¶ Posita inuitatōe qua reprobi se inuicē inuitant ad potus ebrietatē. hic ponit inuitatio q̄ se alliciūt ad supbie vanitatē et ad carnis voluptuositatē. Et in hoc textu tria fiunt. Nā primo se inuitāt ad supbie vanitatē. Secūdo ad luxurie voluptatē. Tertio vtriusqz ponūt libertatē Secūda. ibi. Nullū pratū. Tertia. ibi. Qñ hec est ps nra. Primo ergo animāt se inuicē ad ornatū supbie z luxurie dicētes. Coronem⁹ nos
A rosis. ¶ Nota q reprobi in pñti coronant corona lasciuie: sed in futuro coronabunt corona miserie. Unde cuiqz eoz dicet Esa. xxij. Coronās coronabit te tribulatiōe et tūc lugebūt z plangēt de eo de quo mō rident: dicētes illud Treno. iiij. Defecit gaudiū cordis nr̄i: versus est in luctum chorus nr̄: cecidit corona capitis nr̄i: ve nobis qa peccauim⁹. Et ideo p̄uenienter dicūt. q volūt coronari rosis. ad sciēdū q omnis mūdi lasciuia breuis est z trāsitoria. ¶ Rosa enī habet odoris iocūditatē. decoris speciositatē. et viroris breuitatē. inter spinas crescit. sic et lasciuia mūdi. non est sine punctura conscientie. Licet enī gaudētes in odorib⁹ rosaruz nō dicam⁹ intēperatos: sicut dic Arist. iij. ethi. ca. xiij. tñ delicatus ornat⁹ satis indicat mentis lasciuiā. Eccī. xix. Amictus corpis et risus dentiū et ingressus hois annūciāt de illo. Alñ Sene. epla. lxxxviij. Omniū rerū si obseruent indicia sunt in argumēta moz ex minimis licz capere impudicū et incessus oñdit et man⁹ mota et interdū vnū rīsum et relat⁹ ad caput digitus. reflexus oculoz improbū. risus insanū vultus habitusqz demōstrabit. Illi enī in apertum p notas exeūt q̄lis qlibet sit scies si quē ad modū laudes aspexeris. De sctō Ludouico legimus. q serta de rosis seu alios capillos phibuit se proli portari ferijs sextis ppter coronā impositā spineā tali die capiti saluatoris. Sequitur. Nullū pratū ꝛc. Ubi se inuitāt ad luxurie voluptatē. hanc aūt voluptatē integrare nitūtur ex tribus causis seu circūstātijs: videlicz ex locali amenitate. ex sociali cōmunitate qa nullius sine socio iocūda est possessio. et dissoluta

iocūditate. Quātū ad primū dicūt. Nullū pratum sit. i. nullus locus sit delectabilis in quo nō luxuriemur vt amenitas loci p̄ferat delectationē. Quantū ad secūdū dicūt. Nemo exors sit. i. expers sit luxurie. q̄si dicerēt luxuria nra cōmunis sit oñib⁹ ita q sit libertas z licētia generalis peccādi z alios ad pctm̄ trahēdi. ¶ Nota q luxuria est q̄si morb⁹ cōtagiosus sicut lepra vel scabies. Si hō multū tractat cuz leproso de facili inficit. et iō solēt leprosi expelli de ciuitatib⁹. Sic est de libidinosis si fuerit vn⁹ talis in vna societate vel familia ipse solus decez alios attrahit ad pctm̄. Quātū ad tertiū: videlicz dissolutā iocūditatē dicūt. vbiqz relinq̄m⁹ signa leticie nre: videlicz in cātu tripudio festis z ludis Ultimo subiūgit causam hui⁹ libertatis peccādi: videlicz qa hō nō pōt plus habere in hac vita nec restat aliq̄ alia in futuro. Et notate q isti sūt pseudo p̄dicatores et deo p̄trarij. Nā sic dr Esa. xxj. vocat dñs ad fletū et ad planctū et ad caluicia et cingulū sacci: z isti p cōtrariū vocant ad leticiā dissolutiōez deordinatū ludū. ¶ Dubitatio Ifalis. Utrū fornicatio simplex sit pctm̄ mortale: videt q non. Pctm̄ mortale nō cadit sub dñico p̄cepto. sed fornicatio cadit sub dñico p̄cepto. qa Osee. j. p̄ceptū fuit p̄phe. Uade et sume tibi vxorē fornicariā. ¶ Preterea: anti qui p̄fes hoc fecerūt sine reph̄ensione. Geñ. xxj. Abraā ingressus ē ad Agar ancillā suā. Jacob ad ancillas vxoz suaz Balam et Delfam. Et Geñ. xxxviij. Judas accessit ad Thamar quaz estimabat meretricē. ¶ Preterea: sup illō Deutro. xxiij. Nō erit meretrix de filiab⁹ isrl. Glo. dicit: ad eas phibet accedere q̄ruz est venialis turpitudo: ergo fornicatio nō est nisi venialis turpitudo. ¶ Preterea: sup illō. j. Timoth. iiij Exerce te ad pietatē. Dicit glo. Ambro. oñis sūma disciplineꝛpiane in miscōia z pietate est quā si aliquis sequēs lubricū carnis patiatur sine dubio vapulabit sz nō pibit. ¶ Ad oppositum est ap̄s ad Gal. v. Manifesta sūt opa carnis q̄ sunt fornicatio ꝛc. qui talia agunt regnū dei nō possidebūt. sz nihil excludit a regno dei nisi pctm̄ mortale. ¶ Preterea: Deut. xxiij. Nō erit fornicator de filijs israel. ¶ Preterea. xxxij. q. iij. fornicatio enumerat inter vitia criminalia. Itē ad Heb. xiij. Fornicatores z adulteros iudicabit deus. Glo. In iudicio generali eterne dānatōis. ¶ Ad questionē dicēdū q sic. qa phibet sub vitatiōe pene eterne sicut tā allegatū est. Nō q̄re debet inhiberi est: qa cōtrariat bono finis potētie generatiue collate hoi a deo. Bonū enī generatōis hūane est duplex. Corpale z spūale. Corpale est p̄seruatio speciei sicut dr. ij. de aīa. Spūale est impletio numeri electoz. Ad p̄mū requirit corpalis educatio filioz. Ad secūdū informatio in fide. et in bonis moz⁹. et illud est bonū prolis qō cōnumerat ad sūmū bonū mrimonij. Nō tā ad educatio-

nē corpalē q̄ ad informationē moralē duo requirunt. Certa cognitio ꝓpis. q̄ haberi nō posset nisi mulier eēt appropriata vni viro. Vel saltē nullo mō posset haberi ita bñ in diuisa cohabitatiōe. ad quā requirit inseparabilis viri ꝯiunctio ⁊ mulieris. Ideo lex mſimonij requirit in hominib⁹ ad ꝯsequēdū debitū finē generationis humane. ⁊ ideo Aug⁹. dic̄ vagus cōcubit⁹ ꝓtra caritatē est: quā hō debet ꝓoli generāde.

¶ Ad primū dicēdū de ꝓpha q̄ dispēsatio dei fecit nō esse pctm̄ qō alias pctm̄ fuisset: sic̄ de homicidio qō Abraā in filio suo voluisset cōmisse. ¶ Ad secūdū dicēdū q̄ Abraā et Jacob plures habuerūt vxores vnde nō fuit fornicatio. Vocabant⁹ tm̄ cōcubine: qa cū duo cōueniāt in vxore: videlicet inseparabilis cōiunctio. et familiaris coadministratio inquantū est socia. ꝓmā habuerūt cōcubine et secūdā nō. Prima faciebat mſimoniū. secūda nō. Tm̄ fuerūt vxores quo ad thorū non quo ad regimē familie. sm̄ q̄ vxores nr̄as matresfamilias vocamus.

¶ De Juda vero ꝓcedēdū est q̄ peccauit mortaliter. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ vera lra est venialis nisi venialis. ita etiā. xxxij. q. iij. meretrices.

¶ Ad quartū dicēdū q̄ pietas iuuat hoiem vt liberet a morte eterna: si tm̄ desistat ⁊ peniteat.

¶ Notādū est hic q̄ non solū cōsensus in actū peccati mortalis est pctm̄ mortale. sz etiā cōsensus in delectationez peccati mortalis est pctm̄ mortale. et ideo oscula amplexus ⁊ tactus que fiunt ꝓpter delectationē inordinatā sunt pcta mortalia ⁊ vocant⁹ oscula libidinosa vel tactus libidinis. ¶ Circa materiā p̄sentis lectiōis que est tota de voluptate carnali: est notādū breuiter q̄ ipsa est multipliciter nociua. Nā ipsa est effeminatiua vigoris potētie militaris. Accumulatiua doloris ⁊ displicētie singularis. Offuscatiua decoris et sapiētie salutaris. ¶ Primo est effeminatiua vigoris et potentie militaris. In cuius figurā Sampson dū dormiuit in sinu Dalile: strenuitate solita extitit spoliatus. Judic. xvj. Persona quecunq̄ dormit in sinu Dalile q̄ se negligēter cōfert voluptuose vite. spoliat⁹ vigore fortitudinis. Tm̄ fingit Ouid⁹. xv. meth⁹. de fonte salmatio. q̄ talis erat vtutis q̄ sexū abstulit viro. q̄ se balnearet in eo. Isto mō euenit de voluptate. Vaz si hō militaris se balneet in delicijs voluptatis. effeminabit⁹ et molliet⁹ et animositatē amittet. Tm̄ narrat Valeri. li. j. q̄ cornelius scipio missus in hispaniā eo momēto quo castra intrauit: edixit vt omnia q̄ voluptatis causa cōperta erāt: auferrent⁹ ⁊ submouerent⁹. vñ simul duo milia scortor⁹ legunt⁹ abisse ab exercitu romanor⁹. Et notādū q̄ nobilissimi principes q̄ nec bellis nec armis vinci potuerūt: p luxuriā cecidert: sic̄ narrat Vale. li. ix. ca. j. de Hanibale duce carthaginēsi. quē mulier quedā pdicte romanis tradidit occidēdū. campana inquit luxuria sua inuictū Hannibalē armis suis illecebris amplexata vincie-dū romano militi tradidit. Tm̄ fingit Ouid⁹ arte amādi li. ij. q̄ mars q̄ deus est bellātū captus est cū venere vxore vulcani iuisibilib⁹ cathenis ligat⁹ et oīb⁹ dijs celestib⁹ in derisionē osus ē. Cui historie alludēs Vale. ad Rufinū de vxore nō ducēda dicit sic. Mars q̄ est deus bellātiū demeruit triūphor⁹ familiari frequētia in q̄b⁹ expedit maxime ꝓmpta strenuitas nil sibi metuens a vulcano ligat⁹ est cū venere inuisibilib⁹ cathenis sensibilib⁹ tm̄. hoc autē et ad applausum satirorū et derisum celestis curie. Vult dicere q̄ vulcan⁹ fecit cathenas inuisibiles et posuit eas in lecto veneris in q̄b⁹ dū mars intrasset lectū veneris: capt⁹ et detentus donec tota celestis curia eū ꝓspexisset. Exemplū de Holoferne. Judith. xij. De talib⁹ of Job. xxxvj. Phoziek in tēpestate aīa eor⁹ et vita eor⁹ inter effeminatos. ¶ Secūdo voluptas est accumulatiua dolorū vel merorīs et displicētie q̄a naturaliter post voluptatē sequit⁹ displicētia. Tm̄. Boe. iij. de cōso. psa. vij. Quid aūt de corpis voluptatib⁹ loquar quarū aperētia q̄dē plena est anxietas. satietatis vero penitētie. quātos ille morbos q̄z intollerabiles dolores. q̄si quēdā fructū nequicie fruētiū solēt inferre corpib⁹. quaz mor⁹ q̄d habeat iocūditatis ignoro. tristes ẋo esse voluptatū exit⁹. q̄sq̄s reminisci libidinū suaz volet intelliget: q̄ si brēs explicare id est efficere pñt: nihil cause est quin pecudes q̄z beate eē dicant⁹: q̄z oīnis ad explēdā corpalē lasciuiā festinat intētio. Hec ille. Et infra metro sequēti cōpat voluptatez api q̄ est in eodē loco. ꝓmo fundit mel sedēdo. et infigit aculeū recedēdo. Tm̄ dic̄. habz hoc oīnis voluptas. stimulis agit fruētes. apiūq̄z par volātū Vbi grata mella fugit ⁊ mimis tenaci ferit icta corda morsu. Hec prudenter aduerterat Demostenes ille pbs famosus a quo tays solēnis meretrix de corintho centū talēta petijt p vno cōcubitu. Vt ille in celū suspiciēs: ait. Nō emo tanti penitere. i. p tanto pcio nō emo penitere qō tm̄ necessariū foret si tua fruerer voluptate. In cui⁹ figurā fingit Ouidi⁹ metha. li. x. q̄ virgo q̄dā noie Adirrha pris desideraūit incestū et desideratū impetrauit adiuuāte nutrice. tādē cū essz ꝓceptū: fugat a pre et in tātā tristiciā incidit q̄ fletu suspirijs et gemitib⁹ alterata cōuersa ē i arborē sui nois: q̄ adhuc guttas amaritissimas q̄si lachrymas ō se fundit: in signū q̄ voluptatē illicitā corpis ꝓpetu⁹ seq̄t⁹ dolor mēti.

¶ Tertio voluptas carnalis est offuscatiua decoris ⁊ sapiētie salutaris. Cui⁹ exēplū habem⁹ in Salomone rege qui femora sua incuruauit mulierib⁹ et posuit maculā in glia sua. Cui historie Vale. ad Rufinū sic alludit. Sol hoium Salomon: thesaurus deliciaz: dñs sapiētie singulare domiciliū. crasso tenebrarū fuscatus ac tramēto. lucem aie sue. odorē fame sue. glorīā

domus sue. amore mulieris amisit. et postremo incuruat⁹ corā Baalym et ecclesiastico dono mutat⁹ est in mēbrū zabuli id est ex concionatore dei mutat⁹ est in mēbrū diaboli.

Lectio. XXII

O ꝓmam⁹ pauperē iustum: et nō pracam⁹ viduę: nec veterano: nec reuereamur canos multi tpis. sit aūt fortitudo nra lex iusticie Nō enī infirmū est inutile inuenīt. Posita inuitatiōe p quā reprobi ꝛ puersi alliciūt ꝛ prouocāt seipsos ad pctā lasciuie corpalis. Hic ponit cor inuitatio q̄ se inuicē animāt ꝛ inuitant ad pctā iniusticie fraternalis. Et circa hoc duo fiunt. Nā ꝑmo loquūt impij generalit. Secūdo crucifixores xp̄i specialit. ibi. Circūueniam⁹ Circa ꝑmū duo fiunt. Nā ꝑmo se hortāt ad iustor oppressionē. Scōo legē quā faciūt statuūt ad sui defensionē. ibi. Sit autē fortitudo nra.

Circa ꝑmū sciēdū q̄ ārtuor generib⁹ hoim solēt hoies parcere etiā valde mali: vicz Pauperib⁹ ꝓpter impotētiā. Justis ꝓpt innocētiā. Viduis ꝓpt clemētiā. Et senib⁹ ꝓpt reuerētiā. Hec enī oīa dictat rō naturalis cōpassionis. Iz isti vilissimi hoies ꝓtra tales intra se ꝓspirāt. Vñ dicūt. Oppримam⁹ pauperē quātū ad ꝑmū. Justū. quātū ad scōm. Et nō parcam⁹ vidue. quātū ad tertiū. Nec reuereamur canos multi tpis. quātū ad quartū. Sit aūt fortitudo nra lex iusticie. Hoc opposita docet tā rō q̄ scriptura. Esa. j. Querite iudiciū subuenite oppresso iudicate pauperē defendite viduā. Quātuz ad ārtū. Leui. xix. Coram cano capite assurge et honora ꝓsonaz senis. Vñ poeta. Magna fuit quōdā hois reuerētia cani. Necz suo ꝓcio ruga senilis erat. Nō sic sensit Ouid. ō arte amādi q̄ dicit li. iij. de caluis. Turpe pecus mutilū turpis sine gramine cāpus. Et sine fronde frutex et sine crine caput. Vñ notādū q̄ signāter in textu cōnectit pauperē et iustū. q̄a raro inuenīt alicȝ diues q̄n aliquo mō sit iniustus Vñ diligēter notādū an hec sit sentētia hoim modernoz qui nec paupib⁹. nec iustis. nec viduis. nec senib⁹ vllis parcūt. Amouēt a se homines mūdani viscera cōpassiōis oīno et induunt viscera crudelitatis vt nulli parcant de cui⁹ dāno lucrū expectāt. Nic. Ouid. xv. metb. q̄ fluuius q̄dā cui⁹ aqua bibita reddit viscera bibētis saxea et q̄cq̄d intingit in illa aqua fit lapideū. Vñ dicit. Flumē habēt citones qȝ potū saxea reddit. Viscera q̄z tactis inducit marmora rebus. Fluuius iste est cupiditas deordinata diuitiarū: cuius affectiōes priuāt misericordia caritate et pietate. Utinā de talib⁹ verificaret illud Ezech. xxxvj. Auferā cor lapideū de carne vra et dabo vobis cor carneū. Consequēter ibi. Sit aūt fortitudo nra. Statuūt illi iniquisse gem ad suā defensionē dicētes. Si cōtingat q̄z

obijciat nobis ab alīs q̄ facim⁹ cōtra legē bene fiet. q̄a sit loco legis fortitudo nra. ita q̄ oēs nob oppugnātes oppримam⁹ nec aliaz legē habeam⁹. q̄ oīs legista debet hꝫ colorē iusticie. Et ideo subiungūt. Nō enī infirmū est inutile inuenīt ad nostrā scz lasciuiā ꝓuocādā. Et nota q̄ illi qui nō sunt vtiles per oblatiōes et munera ab istis maiorib⁹ cōmuniter oppримūtur quantūcūq̄ sint iusti. Isti autē qui sunt vtiles etiā si sint iniusti supportant. Unde nota q̄ oppримūt tyranni per potētiā et ꝑ violētiā. Jac. ij. Nonne diuites oppримūt per potētiā. Oppримūt aduocati per sapientiā. Exo. j. Clenite sapiēter oppримam⁹ eū. et Esa. x. Scribētes iniusticias scripserunt vt oppримerent in iudicio pauperes. Oppримūt prelati per negligentiā. iij. Reg. iij. Dormiens quippe oppressit eum.

Dubitatio potest esse. Un liceat per potētiā oppримere proximū. Uidet q̄ sic. Licet predari et rapere ab hostib⁹. ergo licet eos oppримere. Consequētia patet: q̄a rapere ab aliquo substantiā vnde viuit. hoc ē eū oppримere. Antecedens patet per Ambro. li. suo de patriarchis. et per cōmunē vsum bellorū. Preterea: infideles proximi sunt. q̄ omnis homo proxim⁹ est fm illud mandatū. Diliges proximū tuū. sed fm Aug. in epla ad Uincē. donatistā. Res inquit falso appellatis vras: quas nec iuste possidetis. Et fm legē terrenoz regū amittere iussi estis. ergo ab infidelib⁹ pōt homo iuste rapere Preterea: dñi et principes a subditis suis multa violēter extorquēt. quod ad oppressionē pertinet. sed nō est credendū q̄ tam nobiles errent. ergo est licitum. Preterea: verberare hominē pertinet ad oppressionē. Iz hoc licet dominis. q̄a licet eos verberare seruos suos. ergo licet homini oppримere hominē. Ad oppositū est illud. Leui. xix. Non facias calumniam proximo tuo. Ad questionē dicendū q̄ oppримere est aliquē contra vires et volūtatem premere. Hoc autē fieri potest dupliciter. Uno mō fm ordinē iuris sicut pater oppримit et verberat filios suos quib⁹ tenet castigationem. Alio mō cōtra ordinē iuris: sicut tyranni oppримūt subiectos. et hoc est ꝓprie oppримere aliquē cōtra ordinē iuris. debilitare vel in rebus vel in ꝓsona. et hoc q̄a est ꝓtra caritatē est illicitū. Ad ꝑmū q̄ est de hostib⁹ aut est iustum bellū aut iniustuz. si est iustū: ea que per bellū acquirūt: eor efficiunt nec ad restitutionem tenent. Ad secūdū dicendū q̄ bona infidelium nō licet priuatis auferre: secus est de his qui publica auctoritate funguńt. subduntur enī legib⁹ principū terrenorū. Ad tertium dicēdū. q̄ vel principes extorquēt quod est necessariuz reipublice defendende et tunc licet subditi iniuste soluāt ipi nō sunt in periculo. Aut extorquēt qȝ nō est necessariū: tūc sunt oppressores ꝛ raptores: q̄a remota iusticia ma-

gna regna nō sunt nisi magna latrocinia: sicut dicit Aug⁹. iiij. de ciui. dei. Ēñ ad restitutionē tenenk: hoc caueant cōfessores dñoꝝ. ḋa longe aliter ꝛ aliud est loqui de regib⁹. ꝛ de dñis istis paruis. ¶ Ad quartū dicēdū. ꝙ nulli licet aliquē verberare nisi sit ei⁹ iurisditiōi subdit⁹ vt eū instruat. sed ꝑm leges licet eū instrui. ꝛ si deficiat: licet eū ꝑ verberationē ad legē reducere. et idem de filio pōt pater. ¶ De paupertate est ſciēdū ꝙ triplex in hominib⁹ reperit paupertas. Est enī paupertas egestatis. pauꝑtas honestatis. et pauꝑtas vanitatis. Prima miserabilis. ḋa volūtati cōtraria. Secūda cōmēdabilis. ḋa virtuosa et volūtaria. Tertia est vituperabilis ꝛ nulli necessaria. et talis fuit paupertas quoꝝdā pꝺoꝝ tpe Ioānis euāgeliste ḋ ꝑ vana gl̄ia mūdi gēmas p̄ciosas fregerūt in signū mūdani cōtemptꝰ. ſz de his nō plus mō. ¶ Primā paupertatē que vocatur egestas: sustinēt isti ḋ inuolūtarie sunt pauperes. ḋ si possent libēter haberēt diuitias. isti deū accusant de iniq̄tate. ꝑimū de tenacitate. fortunā suaz de infelicitate. et hi sunt pleni murmurationib⁹ furtis et mendacijs. et licet vitiosi sint vt plurimū. tñ piū est eoꝝz defectib⁹ subuenire. Ūñ Pś. Btūs ḋ intelligit sup egenū ꝛ pauperē. et Gio. hiero. sup illud Eccī. xij. Da misericordi et ne suscipias pctōrē. Dicit sic. Qui indigenti misericordiā tribuit nec ꝑ delicto spernit: misericordiā vere facit. Natura enī respiciēda est ꝛ nō psona. ḋ enī indigēti dat pctōri. nō ḋ pctōr est ſz ḋa hō est: nō pctōrē ſz iustū nutrit. ḋa nō delictū diligit ſz naturā. ¶ Secūda est paupertas honestatis et est volūtarie assumpta ꝓpter xp̄m qua nō solū hō sollicitudinē seculi deserit imo indigentijs multis se exponit. Et isti triplicem securitatē habent. Nam sunt xp̄o similiores in cōuersatiōe. validiores in tēptatiōe. beatiores in remuneratiōe. Aug⁹. de ecclesiasticis dogmatib⁹. Bonū est pauperib⁹ facultates cū dispēsatiōe errogare. melius est ꝑ intentiōe seq̄di xp̄m in simul donare et absolutū sollicitudine regere cū xp̄o. Sed Bernar. v. florū. iij. Sunt qui pauperes esse volunt eo tñ pacto vt nihil eis desit. et sic diligūt paupertatē vt nullam patiank inopiā. Sunt igiť volūtarij pauperes xp̄o similiores in cōuersatiōe: ḋa ipse realiter et effectualiť effectus est pauper ꝑ nobis. Pauper nasc̄ēdo. viuēdo. doc̄ēdo. moriēdo. In cui⁹ psona dicit Pś. Pauper ego sum et in laboꝝib⁹ a iuuētute mea. Unde isti pñt dicere xp̄o. Ūñe si decepti sumus: tu decepisti nos. sic viuendo. sic doc̄ēdo. Venit ad suscipiēdā paupertatē hominib⁹ odiosam vt eā nobis redderet gratiosam. dicēs illud Matth. xix. Si vis pfectus esse vade ꝛ vēde oīa que habes et da pauperibus: et veni sequere me. ¶ Secundo sunt pauperes validiores in temptatione. Si duo boies ad inuicē colluctenk. et alter sit ꝛ sarcitus pannis. alius nudus. ille ḋ est nudus bñ fortassis habet verecūdiā. ſz tñ habilior est ad luctā. nā nō habet in se vnde a loco teneak. Vita nra colluctatio est cū diabolo. Ad Eph. vj. Non est nobis colluctatio aduersus carnē et sanguinē tantū: ſ aduersus principes ꝛ potēs ꝛ rectores tenebrarū harū. Ipse aūt qui de diuitijs nō curat est nudus: diuites aūt vestiti sunt ex oīi parte. et ideo diabolus pōt eos tenere ex oīi parte et pstrnere in temptatiōe. Pauperes aūt ḋa nudi sunt: ideo euadūt. Ūñ Greg⁹. Nudi cū nudo luctari debem⁹. Facilē enī ad terrā trahiť: qui habz in se vnde teneat. Serpēs sicut dicit mḡr in hist̄orijs hoiem nudum fugit et insilit in vestitū. Sic diabolus ḋ est serpēs antiqu⁹: pauperes fugit: in diuites insilit. ḋa qui volūt diuites fieri incidunt in tēptationē ꝛ in laqueū diaboli. j. Timoth. vj. Et Eccī. xxx. Melior est pauper fortis ꝙ diues imbecillis et flagellar⁹ malicia. ¶ Tertio sunt pauperes beatiores in remuneratōe. Erūt enī iudicis assessores in iudicio. Matth. xix. In resurrectiōe vel regneratōe cū sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebitis et vos iudicātes. Et Job. xxxvj. Judiciū pauperib⁹ tribuet. Nota ꝙ sūt tria genera hoim. qui licet nihil habeāt. tñ non reputank pauperes. scz electi et vocati ad magnā dignitatē. Habētes in depōsito securo diuitias ꝛ thesaurū. Et heredes magnoꝝ. Et hec tria inueniunk in pauperib⁹ spū. Ūñ Jac. ij. Nōne pauperes elegit de⁹ in hoc mūdo? Ecce primū. diuites in fide. Ecce scōm. et heredes regni. Ecce tertiū. Ūñ paupertas volūtaria cōfert mūdiciā. noticiā. ꝛ leticiā. De primo Benc. et ob hoc maxime amāda est paupertas. ḋa ex quo amek oīdit. Quippe nō habet adulationē comitē sibi fortunā ꝛ nō psonā amātē: qz ista respicit. hiero. in epla. Pauperes dei sunt. ḋ mūdana supbia derelicta. humilitati se ꝑ oīa tradiderūt. Nā ꝛ pauper si superbiat: nō est dei pau. et locuples si hūilitatē diligat nō est seculi diues. Volūtates enī talū sūt inspiciēde nō noīa. Hec Cassiod. sup illō Pś. Edent pauperes ꝛ saturabunk. Ūñ hiero. in epla. Difficilius arrogātia ꝙ auro vel gēmis carem⁹. His enī abiectis: interdū glorioſi sordibus tumem⁹ ꝛ venerabilē paupertatē populari auro offerim⁹. Plus est animū ꝙ cultū deposuisse. Hec ille. Confert ergo volūtaria paupertas noticiam leticiā ꝛ mūdiciā. ¶ Tertia est paupertas vanitatis. Et talis fuit quoꝝdam philosophoꝝ tempore Ioānis euāgeliste. qui ꝓ vana gloria mūdi. gēmas pretiosas fregerunt in signū mūdani cōtemptus.

Lectio. XXIIII

Circūueniam⁹ ergo iustū. qm̄ inutilis est nobis ꝛ cōtrarius est operib⁹ nr̄is. ꝛ impꝛope

rāt nobis pctā legis. et diffamat in nos pctā di sciplīne nr̄e. Promittit se scientiā dei habere. ⁊ filium dei se nominat. Postq̄ spūssctūs posuit verba reprobor̄ cōspirātiū cōtra iustos in ḡnerali. hic ponit verba iudeorū reproborū cōspirantiū cōtra x̄pm in speciali. Et circa hoc duo fiunt. Primo tractant de x̄po decipiēdo. Secūdo de eodē occidēdo ibi. Elideam⁹. Circa primū duo fiunt. Nam pmo cōspirāt ad circumueniēdū. Secūdo inducūt causam quare hoc est faciēdū ibi. Qm̄ inutilis est. Dicunt ergo primo per modū pclusionis. Circūueniamus ergo iustū antonomatice. i. x̄pm. Ista cōspiratio adimpleta fuit Joh. xj. Collegerunt principes ⁊ pharisei cōciliū et dicebāt: quia hic hō multa signa facit. quid facim⁹? Si dimittimus eū ⁊c. Consequēter inducūt causam hui⁹ circūuentiōis faciēde et accusant x̄pm de multis. Proponūt eni cōtra eū duodecim accusatiōes: videlicet de infructuosa operatiōe. Et de maliciosa pturbatiōe. De improperiosa intentiōe. Et de iniuriosa diffamatiōe. De ambiciosa p̄sumptiōe. Et superstitiosa blasphematione. De secreti reuelatiōe. Et de discordi conuersatiōe. De criminali paruipēsione vel irrisione. De partiali diuisione. De p̄iudiciali cōparatiōe. Et de supernaturali vsurpatiōe. De istis articulis sex ponunt in textu isto. Quor̄ primū est de infructuosa operatiōe: quo notāt vbi dicunt: qm̄ inutilis est nobis. Arbor̄ que inutilis ⁊ infructuosa est merit excidi. Luc. iij. Omnis arbor̄ que nō facit fructū bonū excidetur. Eodē mō est de ciuilitate humana q̄ nullus ociosus debet admitti in republica: sic docent oēs legislatores. nam rō etiā hoc suadet que vnicuiq̄ rei ꝓpriā actionē assignat et tribuit. Ita qui negat ꝓprias actiōes vel operationes: negat a reb⁹ ꝓprias essentias: sicut docet Auerrois. ix. metha. Commento. vij. Sed ipse x̄ps est ociosus in vita et nullū fructū reipublice affert. ergo iustū est et licitū p quācūq̄ viā eū circūuenire ⁊ destruere. Hec est eor̄ prima accusatio. Sed isti accusatiōi dicendū est q̄ falsum accipit vel assumit: x̄ps eni fuit lux mūdi. Joh. viij. Ego sum lux mūdi. x̄pus fuit lignū vite afferens fruct⁹ duodecim p singulos menses. Apoc. xxij. id est docens et informās duodecim aplos rectā fidē p̄dicare. Nihil autē est vtilius mūdo q̄ lux que totū mūdū illuminat ⁊ viuificat. q̄ aūt inutilis eis fuit: culpa eorum fuit q̄ se p odiū a x̄pi lumine diuiserunt. j. Joh. ij. Qui odit fratrē suū in tenebris est ⁊ in tenebris ambulat. Secūda accusatio fuit de maliciosa pturbatiōe. Et arguūt sic. Bonū totius ciuilitatis humane est pax. ergo q̄ pturbat pacē cōmunitatis. dignus est de illa cōmunitate expelli. sed iste est pturbator pacis cōmunis. ergo iustū est eū de ciuilitate cōmuni expelli. Et hec accusatio notāt cū dicit: Cōtrari⁹ est operib⁹ nr̄is. Et ista accusatio de pturbatione pacis: potissime debz mouere p̄cipē. regem. ⁊ imperatorē. et generaliter quēlibet reipublice rectorē: q̄a finis operatiōis principis est pax subditor̄. Vñ Lassios. varia⁹ formar̄. epla. ij. Decet regalis apicis curā generaliter custodire cōcordiā: qm̄ ad laudem regnantis trahit. si ab hominib⁹ pax amet. q̄d elt eni q̄ principē melius p̄dicet q̄ quiet⁹ pl's. cōsors senatus. et tota reipublica mor̄ honestate vestita? Hec ille. Sed ad hanc accusationē rn̄dēdū est. q̄ x̄ps fuit summ⁹ amator pacis: q̄a pacem ꝓmulgauit nascēdo. Luc. ij. In terra pax hominib⁹ bone volūtatis. Pacē p̄dicauit docēdo Luc. x. In quācūq̄ domū intraueritis primū dicite pax huic domui. Pacē legauit testamētū p̄dēdo dicēs. Pacē relinquo vobis: pacē meā do vobis. Joh. xiiij. Dz q̄ pax vera est p̄cordiā habere cū bonis moribus ⁊ litigare cū vitijs. sm Lassios. sup illō ps. Fact⁹ est in pace locus ei⁹. et cū ipsi habuerūt mores pessimos necessariū fuit q̄ vel eis cōtrari⁹ fuit: vel p̄formiter cū eis malus. pacē eni malā nullus debet fouere. nā phie maxime ꝓpositū est pessimis displicere. Boetius. j. de cōso. prosa. iij. ergo culpa cōtrarietatis ex eor̄ culpa causabāt. Tertia accusatio est de improperiosa cōtentiōe. et formāt sic. Improperare alicui pctm̄ suū vitiosum est ⁊ pacis pturbatiuū: sed hoc x̄ps facit nobis. ergo debet extirpari. Hec accusatio notāt in his verbis. Et improperat nobis pctā legis. Occasio hui⁹ accusatiōis pōt haberi: q̄a x̄pus dixit. Joh. vij. Nōne moyses dedit vobis legē et nemo ex vobis facit legē? Dz ad hoc dicēdū est q̄ caret scrupulo societatis occulte: qui manifesto facinori nō desinit obuiare. Manifestū autē fuit facin⁹ eor̄: et inde merito debuit eos increpare. Dz q̄a obsequiū amicos: et x̄itas odiū parit. iō fact⁹ est accusantib⁹ odiosus. Quarta accusatio est de iniuriosa diffamatiōe et hoc specialit in doctrina. Et formāt sic. quicūq̄ in docendo seducit vel abducit homines a bonis moribus publice vel occulte: dignus est expelli de cōmunitate et destrui. et quicunq̄ imponit alicui nisi probet: dignus est pena talionis sed x̄pus publice dixit q̄ nos iudei falsa et friuola docem⁹ et legē dissoluim⁹ ⁊ hoc non probat. ergo dignus est a nostra cōmunitate exterminari. Materia huius accusatiōis accipit de verbo saluatoris. Matth. xv. Irritum fecistis mandatū dei ꝓpter traditiōes vestras. Et notāt accusatio in his verbis. Et diffamat in nos peccata disciplīne nostre. Sed ad id respondēdū est. q̄ falsis informationib⁹ resistendum est et precipue a veris. sed x̄pus fuit magister verax sicut ipsi perhibuerūt testimoniū. Matth. xxij. Magister scim⁹ q̄ verax es ⁊ viā

dei in veritate doces. sed amico socrate. ꝛ amica veritate. scrm̃ est ꝓhonorare veritatē. ideo cū xp̃s esset ipsa veritas: iustum fuit eos redarguere de falsitate doctrine. nec fuit diffamatio ꝙa falsa eorum doctrina fuit notoria. Vñ ipsi se diffamauerūt. ¶ Quinta est accusatio de ambitiosa p̃sumptiõe et accusant eū sic. Quicūq; sibi equalitatē scientie dei arrogat: quasi primi parētis replicat: xp̃s aūt hoc fecit. ꝙa dixit. Joh. vij. A meipso nō veni. sed verax est q̃ misit me quē vos nescitis. ego aūt scio eū. et q̃ scit eū pfecte est equalis ei in sciētia. Hinc dicendum est q̃ nō fuit p̃sumptio. sed humilis notificatio et per experimēta ꝓbatio ſm illud Joh. xvj. Nūc scim⁹ ꝙa scis oīa et nō est tibi opus vt quis te interroget. ¶ Hec accusatio notat cuz dicūt: ꝓmittit se sciētiā dei habere. id est iactat se sciētiā dei habere. ¶ Sexta accusatio est de supsticiosa blasphematiõe et format sic. Quicunq; dicit se filiū dei naturalē et exigit sibi cultum fieri supstitiosum et etiā blasphemat deū. Sz de blasphemo scribit. xiij. Leui. Quicūq; blasphemauerit nomē dñi morte moriatur: et hoc fecit xp̃s. Joh. v. Vos dicitis ꝙa blasphemo q̃z dixi filiꝰ dei sum. Sz hec accusatio refellitur. q̃z nō fuit blasphemia sed vera annũciatio sicut opera manifestauerūt et ꝓbauerūt cecos illuminādo. mortuos suscitādo. leprosos mūdando. et oēs infirmos curādo. qō cōuenit soli deo. Unde matth. xxvij. cōpunctus centurio dixit ita. Vere filius dei erat iste. ¶ Hec accusatio notat in ſfa cū dicit: filiū dei se nominat. Licet oēs xp̃iani filij dei nominent et sunt. j. Joh. iij. Videte qualez caritatē dedit nobis pater vt filij dei nominemur et sim⁹. et Joh. j. Dedit eis potestatē filios dei fieri. Vñ viri ecclesiastici et animaꝝ curati dicūt filij dei signāt cōputati. Gaſ. vj. Computati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illorum est. ꝙa filij patri assimilant. ꝙa ſm Augl. filius dicit ꝙa sit vt ille. Deus aūt incōmutabilis in potētia. Ineffabilis in sapiētia. indicibilis in clemētia. Debet igit in eis apparere pfis potentia: p carnis mortificationē. Filij sapiētia per sanctā informationē. Et spūssancti clemētia per iniuriarū remissionē. ¶ De primo dicit. j. Machab. iij. Accingimini et estote filij potētes. Accingimini per cōtinētiā carnalis voluptatis. Nec accinctura quattuor zonas habz iuxta quattuor exempla in scriptura. Una ad pectus. alia ad ventrē. vna ad renes. et vnaz ad lumbos. Ad pect⁹ dr esse zona aurea. Ad ventrē zona linea Ad renes zona funea. Et ad lumbos zona pellicea. Zona aurea est mūdicia mētalis puritatis. et hec debet poni ad pectus contra immūdas cogitatiões. Zona linea est temperātia nimie supfluitatis ꝛ hec debet poni ad ventrē cōtra superfluas cōmessationes. Zona funea est penitentia rigida et austera et hec debet poni ad renes contra libidinis titillatiões. Et zona pellicea est reminiscētia nostre mortalitatis et hec debet poni ad lumbos contra voluptatis delectiões. ¶ De prima zona dicit Apoc. j. de Joāne qui vidit personā similē filio hois vestitum podere precinctuz ad māmillas zona aurea. De secūda Joh. xiij. Christus precinxit se lintheo et cepit lauare pedes discipulorū. De tertia. Job. xij. Balteū regum dissoluit et precinxit fune renes eoꝝ. De quarta. Matth. iij. Joannes habebat zonā pelliceā circa lumbos suos. Qui aūt sic sunt accincti: possunt esse filij dei potētes per carnis mortificationē. ¶ Referunt fabule et scribit in lib. epl'aꝝ Ouidij epl'a penul. de hercule ex alcmena nato. Junovxoꝛ iouis voluit herculem interficere. Et misit ad puerꝝ iacētē in cunis duas angues vt puerꝝ interfecissent qui eas manib⁹ cōstrictas occidit. ꝛ in hoc cōpertū est ipsum esse filiū iouis. Hercules est quilibet litteratꝰ qui nascit spūali generatiõe generosus qñ cura sibi cōmittit aiaꝝ. sic enī pōt hō nasci cū sit senex. Joh. iij. Nutrit delicate et ponit in cunis qñ vestit delicijs diuicijs decimis et oblatiõib⁹ ecclesiasticis debitis patrimonio crucifixi. sed ꝺd euenit. fortē dum esset pauper scholaris. vixit satis caste et satis dure. Jā aūt est in cunis: vestit mollib⁹ et epulat quotidie splendide. statim iuno. i. sensualitas. duas angues mittit vt sic occidat filiꝰ iste iouis: videlicet per gulā ꝛ luxuriā. ꝙa statim ex delicijs ꝛ honorib⁹ carnis tēptatões oriuntur. Sed si vellet ostendere q̃ sit filius iouis. manibus. id est potēti custodia et resistētia rōnis et volūtatis. angues tēptatiōis occidit. et sic se filium ionis. id est xp̃i ostēdit. vt dicere possit de eo xp̃us. Illud Matth. iij. Hic est filius meus dilectus in quo mihi cōplacui. Sz reuera timē dū est q̃ de istis filijs cōquerit xp̃s dicēs illud Esa. j. Filios enutriui et exaltaui: ipsi aūt spreuerūt me. Qui enī deberēt esse filij xp̃i: sūt hostes xp̃i. et qui deberēt esse filij potētes: sunt totaliter imbecilles. Uiuunt pompis ꝛ vanitatibus: in delicijs et voluptatib⁹: et carni sue succumbūt. nec cōtra eā: sz ꝓtra xp̃m pugnāt. De quib⁹ loquit Bernar. sup cātica sermo. xxxiij. et ad clerū in rhemēsi cōcilio. Ministri inquit xp̃i sunt et seruiūt antixp̃o. honorati incedunt de bonis dñi. cui honorē si deferūt. inde ē eis. quē quotidie vides. meretrici⁹ nitor. histrionicus habitus. regius apparat⁹. inde aurū in frenis in sellis in calcarib⁹. plus calcaria q̃ altaria fulgēt. Inde mēse splēdide cibis et ciphis. inde cōmessatiões ꝛ ebrietates. inde cithara et lira. inde redundātia torcularia et promptuaria plena eructātia ex hoc in illud. ¶ Pro huiuscemodi volūt esse ꝛ sunt ecclesiarū. Prepositi. Decani. Archidiani. et Episcopi. Hec ille.

Contra istos malos filios loquit in eodē sic dicens. Olim p̄dictū est ⁊ nunc tps adimpletōis aduenit. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Amara prius in nece martyrū. Amarior post in cōflictu hereticoꝝ. amarissima nunc in moꝛib⁹ domesticoꝝ. Non fugare. non fugere eos pōt. ita inualuerūt et multiplicati sunt supra numerū. intestinalis et insanabilis est plaga ecclesie. et ideo in pace ei⁹ amaritudo amarissima. Sed in qua pace? Pax et non est pax. Pax a paganis: pax ab hereticis. sed nō pax. profecto a filijs. Uox plangētis ecclesie in tpe isto. Filios enutriui ⁊c. spreuerūt ⁊ maculauerunt. A turpi vita. a turpi questu. a turpi commertio. a negotio deniq; perambulante in tenebꝛis. supest vt iam de medio fiat demoniuz meridianū. Hec ille. Isti mali filij non sunt filij dei nō sunt potētes accincti sz imbecilles ⁊ debiles et filij sue carnis. ad Roma. ix. Non qui filij carnis hi filij dei sunt. sz qui filij ꝓmissionis. Canti. j. Filij matris mee pugnauerūt contra me. Non vos sic carissimi: sz appareat in vobis potētia patris nr̄i. ad Eph̄. v. Estote imitatores dei sicut filij carissimi. ¶ Secūdo debet in istis filijs. id est personis ecclesiasticis apparere filij sapiētia per sanctā informationē. eis enī dicitur. j. Thessa. v. Omnes vos filij lucis estis et filij diei. Exquo susceperūt docēdi officiū: illuminare debēt luce sapiētie coꝛda subiectoꝝ. Sed re vera timēdū est q̄ de filijs istis iam verificat̄ qđ de filijs heli legit̄. j. Reg. ij. Pꝛo filij belij filij belial. Nescientes dōm neq; officiū sacerdotū ad pplum. qui tū lucis claritate lucere deberēt. vt dicit̄ ad Eph̄. v. Et filij lucis ambulate. ¶ Tertio debēt in eis apparere spūssancti clamētia per iniuriarū remissionē. ⁊ hoc est maxime ꝓpꝛiū per qđ filij xp̄i discerni possūt. Nam xp̄o ꝓpꝛiū est misereri. Et ideo nobis dicit̄ Luc. vj. Eritis filij altissimi q̄a ipse benign⁹ est sup ingratos ⁊ malos. Estote ergo misericoꝛdes sicut et pater vester misericoꝛs est.

¶ Lectio. XXIIII

Factus est nobis in traductionē cogitationū nr̄arū: grauis ē nobis etiā ad videdū. qm̄ dissimilis est alijs vita illi⁹ et imutate sunt vie illius. ¶ Propositis in textu p̄cedēti sex accusatiōib⁹ iudeoꝝ cōtra xp̄m. In isto textu addūtur due alie cōtra eundē. Et ꝑm hoc lra ista diuiditur in duas partes. Nam primo accusant xp̄m de secreti reuelatiōe. Secūdo de discoꝛdi ꝓuersatiōe ibi. Grauis est nobis. ¶ Accusant ergo primo sic. Ille qui occulta cōsilia reuelat prodicios⁹ est et fraudulētus ꝑm illud ꝓuer. ij. Qui ambulat fraudulēter reuelat arcana. ꝫ oīs prodicios⁹ ⁊ fraudulētus: est a cōmunitate extirpādus, talis autē est xp̄s. ꝫ ⁊c.

Causam et materiā hui⁹ accusatiōis acceperūt Matth̄. ix. Cum vidisset ihesus cogitatiōes coꝝ dixit. Ut quid cogitatis mala in coꝛdib⁹ vr̄is? Et loquebatur iudeis murmurātib⁹ de hoc q̄ paralitico pctā dimisit. ꝫ fatue excecati fuerūt. Ex hoc enī ꝓcluisse debebāt q̄ veracit̄ fuit de⁹ qui solus cogitatōes hoīm videre pōt. Jn ps̄. Dñs scit cogitatiōes hoīm: q̄m vane sunt. Arguūt aūt cōtra xp̄m sic. Maxima secreta hoīs sunt cogitatiōes. Et ideo q̄ reuelat cogitatōes hoīm: maxime eos cōfundit. et est nociuus in cōmunitate. ꝫ licet illū ꝓ circūuētione destruere. Hec accusatio ponit̄ in his verbis. Factus est nobis in traductionē. i. ꝓpalatōez ꝑm Grecismū. Est enī traducere ꝑm Grec. exēplare vl ꝓpalare qđ fuit occultū et cedit ad dehonestationē alicui⁹: et sic accipit̄ traducere Matth̄. j. Joseph aūt cū esset iustus et nollet eā traducere: voluit occulte dimittere eā. Traducere ideꝝ est q̄ ꝓpalare ad dehonestationē virginis coram iudice. ¶ Secūda accusatio est de discoꝛdi cōuersatiōe. Et format̄ sic. Quicūq; studet singulari vite ⁊ dissimili alioꝝ cōmuniter viuētiū: videt̄ eē scismatic⁹ in republica. q̄a recedit a cōmuni vnitate et cōformitate. sz talis est iste xp̄s. ergo est scismaticus in republica q̄a recedit a cōmuni vnitate. Et hīs etiā discoꝛdē conuersationē ab alijs. talis est periculosus in republica. ergo ⁊c. Ad istā accusationē dicendū concedēdo q̄ fuit dissimilis eis. q̄a ipsi fuerūt mali. Dissimilis fuit q̄a sine pctō cōceptus ⁊ natus. sine pctō sp cōuersat⁹. Cū malis fuit dissimilis. ⁊ bonis fuit similis. Hec accusatio notat̄ in his verbis. Grauis est nobis ad vidēdum. q̄m dissimilis est alijs vita illius et imutate sūt vie illius. i. variate sunt a nobis vie. id est opa eius. Jste modus loquēdi ostendit eos fuisse valde inuidos. Non dicūt q̄ grauis fuit eis ad cōuiuendū vel cōuersandū vel ad viuendū sub eo vel ad eū audiēdū. Sz grauis fuit eis ad videndū. Visus enī est de sensibilib⁹ q̄ magis spūaliter immutant̄: sicut patet. ij. de aīa. sz spiritualis immutatio min⁹ grauat q̄ coꝛpalis. et ideo inuidia fecit eos valde teneros. qui bonū hominē sine lesione videre nō possent. Eccī. xiij. Nequā est oculus liuidi. ⁊ Matth̄. xx. An oculus tuus nequā est q̄a ego bon⁹ sum. Fuit de istis sic̄ de bubone ⁊ vespertilione. quoꝝ oculi nō sustinēt lumē solis. q̄a oculis egris odiosa est lux. que puris est amabilis: sicut dic̄ Aug⁹. in li. cōfessionū. et Sene. Utinā inuidi oculos centū haberēt in oīb⁹ ciuitatib⁹: vt de oīm felicitatib⁹ toꝛquerent̄. Nam quāta feliciū sunt gaudia: tanta sunt inuidoꝝ toꝛmēta. Hec enī accusatio in caput eoꝝ refellitur si iuste iudicentur. Hec est sententia textus. ¶ Dubitatio litteralis super materiam p̄me accusationis que est de secreti reuelatione potest esse talis.

Utr aliquis teneat ex ꝓcepto sui iudicis reuelare secretū fidei sue cōmissum? ¶ Et arguitur ꝓmo q sic qa obedire oportet deo magis q̄ hominib⁹. Act. iiij. sed iudex ꝑcipit vice dei. ergo magis est sibi obediēdū q̄ homini q cōmisit illud secretū. ¶ Preterea seruētes iurāt cōmuniter dñis suis q nihil nocumēti ꝓcipiēt quin eis reuelēt. Ponam⁹ q vnus seruiēs cōmittat fidei alterius q dānificauit dñm suum in quodam facto. Querit an alius debeat seruare secretū? si sic: est periurus erga dñm suū. si nō: ē infidelis ꝓtra sociū. ¶ Preterea aliquis cōmittat fidei mee crimē quod cōmisit extra cōfessionem. postea contingit q est de eodem crimine infamia. iudex inquirit t excōmunicat pro veritate dicēda. querit nunquid teneor reuelare iudici? Videt q sic. qr nō teneor magis celare q̄ idē qui cōmisit ex ordine caritatis. sed ille tenet dicere exquo laborat infamia. Videt q nō qa tūc faceret cōtra fidē. et ꝓpter nullius precep tum debet peccare. ¶ Ad oppositū. Vitare fraudē et seruare fidelitatē sunt de iure nature. sed nullus iudex pōt cōpellere ad illud qō est cōtra ius nature. ergo nullus iudex pōt hominē per ꝓceptū cōpellere ad reuelandū fidei sue cōmissum. ¶ Ad questionē dicēdū q secretum pōt esse duplex. Vel est tale q nō pōt celari sine pctō. vel pōt celari sine pctō. ¶ In ꝓmo casu celare tenet qui sub secreto recipit et non tenet ꝓlato ꝑcipiēti dicere. qñ autē nō pōt celare sine pctō qr forte est de aliquo perpetrādo in nocumētū alioꝝ. sicut si aliquis committit mihi sub secreto q ipse interficiet tali nocte talem virū vel cōburet domū. illud nō teneor celare. qa qō pro caritate institutū est. contra caritatē nō debet militare sicut dicit Bernar. li. de precepto et dispensatiōe. Et tale secretū ad ꝓceptū iudicis hō reuelare pōt. Esset enī cōtra iusticie bonū qui secretū vellet seruare si ad effectū talem deduceret secretū. Secus est de sigillo cōfessionis qr si quis sub ꝓfessione recepisset: nullo mō etiā pro morte reuelare deberet. Unde sciendū q qñ dicūt forte laice persone vel quecunq. dico tibi sub sigillo cōfessionis et nō cōfitetur. nec est cōfessio sacramētalis. ibi nō est sigillū cōfessionis. sz tantū sigillū secreti. Unde talis sic recipiēs secretū et postea reuelans peccat mortaliter. sed tū nō est reuelator ꝓfessionis qa nulla cōfessio sacramētalis ibi fuit. Unde p canonē sigillū secreti ꝓprie est qñ hō dicit: dico tibi istud sub secreto. placet tibi admittere? Et alius admittit: si tūc reuelet: peccat mortaliter et crimē proditiōis incurrit. ¶ Ad primū vex est. Et qa ꝑcipit homini seruare fidelitatē vbi illud nō redūdat in damnū proximi ideo nō tenetur. ¶ Ad secūdū. talis seruiēs nō debet admittere secretū qa esset cōtra iuramētū: sed statim debz dicere dño suo vel aliunde cauere de damno dñi. Aliter dicit ad illud secūdū q dato q promisit se seruare secretuz. tenet tū illud dño reuelare ꝓpter iuramētū seruādū et puniretur de illicita ꝓmissione. Juxta illud Isidori In malis ꝓmissionib⁹ rescinde fidē. et in turpi voto muta decretū. hec est sentēcia beati Thome. j. quotlibeto. q. xv. Sz dubiū est quō liceat eis sic iurare dñis de reuelādo secreto cum videatur esse ꝓtra ꝓceptū de correctiōe fraterna. Matth. xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹ ꝛc. Credo q iuramētū debz intelligi saluo illo ꝓcepto et p cōsequēs tenet corripere ꝓseruū si ꝑat eū p hoc corrigere t mouet ad restitutionē si oporteat t postea poterit: cū eum sepius deprehēderit: dño intimare nō aūt p ꝓma vice si sibi ꝓstiterit: ꝓpter ꝓceptū xpi. Matth. vbi. s. ¶ Ex triplici ergo causa pōt cōtingere q hō teneat celare illud quod vouit. Primo ex hoc q ipse solus scit et nondū seruauit ordinem correctionis fraterne. Secūdo ex cōmissione sub sigillo secretoꝝ. Et tertio ex confessione quod erit maximū. ¶ Ad tertiū credo q nō. Ubi ꝓcepta iudicis et iuramēta que exigunt de veritate: semp intelliguntur fieri a toto ordine iuris. et ordine caritatis. ¶ Grauis est ꝛc. Notandū q in vita ꝑsenti multa grauia sūt pctōrib⁹ que nō sunt grauia viris bonis et iustis. Sunt enī quattuor que grauia sunt puersis. onera pctōruz. opera mādatoꝝ. vicinū beneficiū. diuinū iudiciū. Pro primo dicit in corū persona ꝓs. Iniquitates mee ingresse sunt caput meū: et sicut onus graue grauate sunt sup me. Quanto aliquid est grauius tāto velocius diuidit medium t descēdit ad centrū terre si possit. qr omne graue appetit q mediū suū sit mediū mūdi: sicut patet. iij. de celo t mūdo. Et si esset aliqō graue quod in instanti et subito descēderet. diceret q illud foret infinite grauitatis: quia sine ꝓporcionē velocius descēderet quocūq graui qō in tpe moueret: sicut patet. iij. phisi. ca. vj. Sed sic est q pctōr mortēs descendit ad mediū terre subito t in instanti. qa infernus est in medio terre. Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendūt. In pūcto. hoc est in instanti. qr qō pūctus est in magnitudine: hoc est instās in tpe. ergo pctm̄ est onus graue imo infinite grauitatis. Et hoc est imaginādū q si ferrū magnū vna cū magnete ponātur in vno appendulo equilibris: nō erit sibimetipsi graue: hoc est sua grauitas in nullo ꝓmouebit descēsum suū. sed tantū descēdet quantū ꝓmiserit grauitas magnetis. Cui⁹ causa est. qa magnes naturaliter attrahit ferrū ad se per modū finis vel p modū efficiētis. Unde nō plus ponderabit ferrū cū magnete q̄ magnes solus. Ferrum durū t ad diuidēdū difficile: est hō vtens rōne et arbitrij libertate. que licet difficultari pōt: vinci nō pōt ſm Augl. de

libero arbitrio. Magnes aūt deus est: quoniā deus magnus dñs in pſ. Iste magnes naturaliter trahit ferrū. id ē hoiez. qz sūmi boni scupiditas homini naturaliter inserta ē sic dicit Boetius. iij. de pso. prosa. ij. z Job. vj. Nemo pōt venire ad me nisi pater meus q̄ misit me traxerit eū. Quidiu ergo deus z homo se tenēt simul z cōiungunt in fortuna huius vite p gratiā z caritatē. homo nō est sibijpsi grauis. ꝙ deus eū cōfortat z supportat. Unde apls ad Phil. iiij. Omnia possuz in eo q̄ me cōfortat. Sz si sepetur a deo z ponit in cōtrario appēdulo libre p peccatum mortale: statī fit hō sibi grauis intantū q̄ si moriat: statī ad infernū descendit: z hoc ē q̄ signāter dicit Job. vij. Posuisti me cōtrariū tibi: et factus suz mihimetipsi grauis. Quare nō tollis peccatū meū: z quare nō aufers iniq̄tatē meā: Quasi diceret. Aufer iniquitatē meam z statim ero in alio appendulo equilibris: z nullo modo ero mihimetipsi grauis: imo tunc ponas quicq̄d volueris in pte contraria z ego cū deo tibi adhesero: nō curabo. Et hoc ē q̄ dicit xvij. ca. Pone me iuxta te z cuiusuis manus pugnet cōtra me. In cuius figurā vidit zacharias mulierē q̄ndā in amphora habentē in ore suo massaz plumbi. z dictū ē pphete. hec est impietas. zacharie. v. in signū q̄ omnis iniq̄tas opilabit os suū: z q̄ ois iniquitas grauis est. quia Eccī. xxij. Sup plumbū q̄d grauabit: Et ideo p iniquitatē ꝙplus ad ve eternū descendet: si se hic non correxerit penitendo. Et hoc ē q̄ dicit Esaie. j. cōminando. Ue genti peccatrici: populo graui iniquitate semini neq̄ filijs scelera tis. Scōo vident hoibus opera mandatoꝝ grauia. z in hoc decipiunt. qz. j. Joh. v. Mandata ei⁹ grauia nō sunt. Gratuitas eni rei nūq̄ bene perpendit p vnū hominē impotentez ꝙ p fortē. Similiter iudiciū in virtutib⁹ z vicijs nūq̄ dz accipi scōz falsā opinionē errātē. Sz fz recta rōne sapientis sic ptz. iiij. ethicoꝝ. Et ideo q̄ malis apparet graue: nō iō dicendū est gue qz sūt ifirmi. pſ. Infirmati sūt z cecidert. Scitl q̄ ignis est totaliter leuis. z terra totaliter grauis. qz ē graue simplex. Mixtū vero ex terra z igne erit partim graue et partim leue. Et si terra predominetur: mixtum tale descendet. si ignis ascendet. Terra ē anima humana grauis per peccatum per cocupiscentiam originalem. Eccī. xl. Jugum graue sup filios ade a die exitus de ventre matris eius vsq̄ in diem sepulture. Unde in pſ. Anima mea sicut terra sine aq̄ tibi. Caritas est ignis. Luc. xij. Ignē veni mittere in terrā. Quando igit ita est q̄ aia separatur a caritate: fit simplicit terra simplex: et grauis deorsū fertur de peccato in peccatū. Eccī. iij. Cor nequā grauabitur doloribus z peccator adijciet ad peccandū. z tūc descendet eius delectatio tantūmodo ad terrena z vana huius vite z fit tota grauis. ppter q̄d acute arguit eos pſ. Filij hominū vsq̄quo graui corde vt q̄d diligitis vanitatē z queritis mendaciū: Glo. Omnia terrena sunt mendaciū: qz nō faciunt q̄d promittunt. Sed certe si fiat cōmixtio caritatis ad animam: anima perdit de sua grauitate. q̄tū eni intendit caritas: tantū minuit cupiditas scōm Augl. que est anime grauitas. ppter quā non potest eius amor ferri sursū pfecte sicut deberet. z in tantū potest ista caritas augeri z intendi q̄ fiet aia magis leuis. id ē tendēs versus superius p dilectionem q̄ grauis ad ista tpalia. Que sursū sūt sapite nō que sup terrā. ad Colo. iij. Et si sic leues essem⁹: viderem⁹ oia mandata dei facillima. Tertiū q̄d malis graue videt est vicinū beneficiū. Displicet eni malis q̄ boni qui viuunt e vicino iuxta eos bene faciunt z bene viuūt. et tales sunt ppzie inuidi q̄loquūt in pposito de viro bono dicētes. Grauis est nobis etiā ad videndū. Quartuz q̄d malis videt graue est diuinū iudiciū z ita ē sine erroze. De illo eni iudicio tremēdo dr Esa. xxx. Ecce nomē dñi venit de longinquo ardēs furor ei⁹ z grauis ad portādū. Quto graue ab altiori descenderit tanto graui⁹ ledit. ꝙ christus de celo empyreo ad iudiciū venit. in pſ. A sūmo celo egressio ei⁹: tam ad incarnatōnē q̄ ad iudicij diffinitionē. Impij aūt stabunt deorsū in profundo z ideo grauissima sentētia illa super eos cadet. Nota q̄ exquo mali graues sunt z pōderosi: magna erit cōpressio in inferno pōt die iudicij. qz eorū corpa erūt mirabiliter grauia. z quodlibet scōm vltimuz potentie sue conabit versus centrū. Maxima ergo pressura ibi fiet. Et tamē cōuenit hic imaginari q̄n dā misericordiā ex iusticia pcedentē qz licet q̄libet esset dignus centro: grauiores tamē loca centralia occupabūt. et minus graues loca exteriora. z sic erit minor pressura q̄ si fieret ecōuerso. Notanda est causa q̄re q̄tūcunq̄ homo sit grauis z pōderosus p peccata z cōtinue descendat cadendo: nunq̄ tamē est de eo finaliter desperandū. Ratio huius est. Si aliq̄d grue cadat ab alto q̄tum a sūmo ceciderit: si posset ante casū ad terrā: repelli a linea casus non cadet grauius q̄ si cecidisset a loco in q̄ a linea casus est expulsū. Unde si homo caderet a tecto domus: z dū esset in cadendo: aliq⁹ supra terrā stans eū depelleret manu a linea casus: ipe ad terram cadens nō plederet q̄ si a loco depulsionis a linea casus tm̄ mō cecidisset. ita q̄ totū nocumētū casus q̄ pcesserit p illā vim depulsiōis impedit. Moraliter homo cadit cōtinue q̄n est in peccato p̄m lineā rectā versus centrū terre q̄ ē infern⁹. ꝙ sūt hoies stātes nō cadentes: vicz sancti viri i eccl̄ia q̄ eū vel p p̄dicationē vel p orationes vel p penitētie sacramentū a linea sui casus depellūt. z tūc nō cadit vt cōiter ois

hō videlicet p mortē: ꝫ aīa de casu nō ledit nec aliquā penā sentit p casu si peccatum in hac vita remittatur.

Lectio. XXV.

Quāꝫ nugaces estimati sum⁹ ab illo t abstinet se a vijs nostris tanꝫ ab immundicijs t pfert nouissima iustorū t gloriat se deū patrē hre. Positis octo accusationib⁹ quib⁹ iudei accusabant xp̄m: in lectione hodierna superaddunt quattuor alie cōtra eū. t fm h̄ hec lectio diuidit in quattuor partes. Nā primo accusat de criminali derisione. Scō de partiali diuisione. Tertio de p̄iudiciali compatione. Quarto de supnaturali vsurpatione. Scōa ps ibi. Abstinet se. Tertia ibi. Et pfert. Quarta ibi. et gloriat. Prima ꝫ accusatio formal sic. Ille qui secū cōuiuentes cōtemnit t pensat: pacem pturbat. t p cōsequens dz a cōmunitate repelli: nisi sit spes de bona correctione. Sed xp̄s nos iudeos totaliter pensat. ergo ꝛc. hec accusatio ponit in his verbis. Tanꝫ nugaces estimati sumus ab eo. Nugax. acis. omnis generis est. t dicit hō mē dax qui totaliter t superflue dat se trufis t inutilibus. Similiter hic t hec t hoc nugas cui⁹ vltima littera ē s. t est nomē hebreū t idē significat qđ nugax. sed est indeclinabile. Et ponit Sophonie. iij. Nugas q̄ a lege recesserant cōgregabo. Glo. exponit sic Nugas. id ē vanos. Dicunt ergo q fuerūt contempti a xp̄o et estimati ab eo tanꝫ nugaces. id est hoīes trufatores vani t inutiles: ꝫ in hac accusatione magis accusant seipos. nā tales fuerūt in rei veritate nec ipe qui veritas fuit. potuit de eis aliter estimare. Scōa accusatio t decima in vniuerso ē est de partiali diuisione. Et formal sic. Quicū q diuidit se a vita cōmuni trahens alios secū ad cōuenticulas t partiales pfederationes: est nociu⁹ in republica. ꝫ talis ē xp̄s. Abstinet. n. se a nob: trahit ad discipulos t pfederat p̄tra legem nostrā. ergo ipse est nostre cōitati nociuus. Et ponit hec accusatio in his verbis. Et abstinet se a vijs nostris tanꝫ ab mundicijs. Sed ad istā accusationē. dicendū q xp̄s eoꝝ legē p totū fuauit t impleuit t pfectionē docuit q̄ fm eoꝝ ppās post legē eoꝝ successura fuit legi eoꝝ. Cū ipse legē illā diuulgauit t bonis t sanctis illā recipientib⁹ se cōiunxit. t a malis hoīb⁹ deo inobedientib⁹ se abstraxit siue subtraxit. Tertia accusatio ē de p̄iudiciali cōpatione t formal sic. Cōpationes sūt odiose t qñ fiunt cōiter generāt discordiā: ꝫ xp̄s tales cōpationes fecit: pfert iustos gentiles nō habētes legem: nobis iudeis qui legē dei habemus. ergo in p̄iudiciū nostrū facit tales compationes Et hoc dicunt in his verbis. Et pfert nouissima iustoꝝ. id est pfert vite nostre nouissima. id est finale premiū iustorū gentiliū nō obstante lege nostra. Et hoc dixit xp̄s Matth. xij. vbi dixit q viri niniuite qui egerunt penitentiā ad predicationem Jone. Et regina austri que sola fama audita Salomonis venit vt informaretur ab eo. Surgent in iudicio t condemnabunt generationē iudeorum qui cōtempserūt credere xp̄o q̄ fuit maior Salomone t Jona. Ista accusatio refellit in semetipsos. naz iuste fecit in h̄ q iustos pretulit ipsis malis. Quarta accusatio t duodecima in numero est eadez cum sexta in virtute. Vnde accusant eum de supernaturali vsurpatiōe nature diuine. Vñ iste due cause. Filium dei se nominat. Et gloriatur patrē se habere deū. idē dicunt realiter Et replicat his eadē accusatio. qz ē de grauissima materia vtpote ō blasphemia atq vsurpatione honoris diuini. ꝫ vt dictum est cuz de sexta accusatione ageret. non nomē vsurpauit. ꝫ naturā diuinaz se habere p maxima miracula demonstrauit. t ideo merito gloriabat se deum patrē habere: nō falsa gloria sed vera qz vere sic erat testante voce patris Matth. iij. Hic ē filius meus dilect⁹ in q̄ mihi bene cōplacui ipsuz audite. Gloriat se deū patrē habere. Notandū q magna est gloria veraciter habere deum patrē t posse cū sana cōscientia sibi dicere quotidie Pater noster qui est in celis. Matth. vj. Gloriant enī q̄dā de pgenitorū nobilitate nobilius nihil deo esse potest. De quo singulariter dicit Luc. xix. Homo quidā nobilis abijt in regionē longinquā accipe regnū t reuerti. Quidā de progenitorū dignitate. Deus tot⁹ vniuersi rex est t imperator. in ps. Deu⁹ autē rex noster ante secula. Quidā de progenitorū diuitijs. t de deo scribit in ps. Gloria t diuitie in domo eius. Quidā de pgenitorū militijs. At deus ipse est domin⁹ exercituum: princeps militie t belli. De quo Job. xxv. Nunquid est numerus militū eius? Ergo cōfidenter gloriemur deū nos habere patrē. qz Eccl. iij. Gloria hominis ē honor patris sui. t dedecus filij pater sine honore. Inueniemus autez in isto patre libertatem sufficientis exhibitionis: si ei seruiamus. Regularitatem conuientis castigationis: ne delinquamus. Hilaritatem allicientis recōciliationis: si ad eū redeam⁹. De primo facit nobis xp̄s dulcissimū argumentū. q deus nullo modo nobis deficiet si ei seruierimus. Luc. xij. Quis: inquit christus de hominibus: petit a patre suo panem. nunquid lapidem dabit ei? aut piscem. nunquid p piscem serpentē dabit illi? Aut si petierit ouuz nunquid porriget illi scorpionē? Quasi diceret. non. Et tūc arguit xp̄s a multo fortiori. Si ꝫ vos hoīes cū sitis mali: nostis bona data dare filijs vīs ꝯtomagl pater vester celestis dabit spūm bonū

petentibus se. Et ideo nullus timeat mundus cōtemnerere ꝛ pauptatē ꝓ xp̄o subire qz deus omnib⁹ sibi seruientib⁹ sufficienter ꝓuidebit. ¶ Cū magister nr̄i ordinis scilicet frater Jordanus in quadā abbatia cisterciensiū recept⁹ fuisset: ꝓuenerūt circa eū monachi secū amicabiliter ꝓferentes quesierunt ab eo: Magister quō potest ordo vester durare cū nihil habeatis vnde viuatis? Licet mundus sit modo deuotus: tamē scriptū ē in euangelio. q refrigescet caritas multorū: ꝛ cū nō habueritis elemosynas deficietis? Respōdit aūt magister mānsuete. Si vobis videt: vestra ratio ꝓbat q vos citius deficietis: quoniā vbi vos allegatis vt ꝓmittit quoniā supabundabit iniquitas: refrigescet caritas: sed quoniaz supabundabit iniquitas: iniqui hoies ꝓdones ꝛ raptores auferent bona vestra. ꝛ cū vos mendicare nesciatis deficietis, ꝛ ipsi nobis de bonis vestris ꝓferēt abundanter. Scitis q pater q̄ habet multos filios mittēdos ad scholas tres vel quattuor: seniori dat pecuniā ꝓ omnib⁹: nō quoniā plus eū diligat qz fortassis plus diligat iuniorē. ꝙ qz senior plus est expert⁹ de seculo. Isto mō deus dat alicui diuitias hui⁹ mundi nō ꝓ seipo tātū: ꝙ ꝓ suis paupib⁹ quorū dispensatorē vel senaschallū facit talē. ꝛ nisi eis erogauerit ḡuiter finaliter arguet. Ita vos diuites rectores portatis cōmunes pauperū fratrū bursas: ꝙ caue at sibi quilibet q nō sit iudas. Judas enī loculos habebat ꝛ ea q̄ xp̄s ordinauit ꝓ pauperib⁹ asportauit ꝛ in vsus ꝓprios conuertit. Sic modo diuites quidā q̄ portāt loculos pauperū: ꝙ magis in voluptatib⁹ ꝛ vanitatib⁹ hui⁹ vite cōsumūt. ¶ Qualit aūt de⁹ diuitib⁹ dat diuitias ratione pauperū: docet Aug⁹ sermone. xxiij. Diues inquit ꝛ paup duo sunt sibi cōtraria. ꝙ iterū duo sibiinuicē sūt necessaria. Nullus indigeret si inuicē se portarēt. ꝛ nemo laboraret si ambo se iuuarent: diues ꝓpter paupem factus est pauper ꝓpter diuitē factus ē. Paupis est orare: diuitis erogare. dei ꝓ paruis magna repensare: de misericordia eius qua magna nascit copia. Secundus ē ager pauperū: cito reddit donātib⁹ fructū. Ita celi est pauper q̄ quā venit ad patrē. hec Aug⁹. Et rationabiliter inhibuit xp̄s voluntarie pauperib⁹ sollicitudinē excessiuā circa victū suū. Exquo eniz ꝑcepit diuitib⁹ q sint solliciti circa pauperes sustentandos de suis elemosynis: superfluū essz q pauperes forēt etiā solliciti circa idem. Et ideo cōuenient dixit discipulis suis Matth. vj. Respicite volatilia celi quoniā non serūt neqz metunt nec cōgregant in horrea ꝛ pater vester celestis pascit illa. Et infra. Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid manducem⁹ aut quid bibem⁹: aut quo operiemur: hec enim oia gētes inquirunt. scit enī pater vester qz his omnib⁹ indigetis. Querite ergo primū regnū dei ꝛ iusticiam ei⁹. ꝛ hec omnia adiūcient vobis. Hec ē autē spes ꝛ regula pauperū firmissima q si bene seruierint deo: hec oia adiūcient eis: ꝛ si nō tantū q̄rū deordinate appetūt. tamē q̄tū indigentie est. ¶ Scdo inuenimus in isto patre q deus est regularitatē ꝓuenientis castigatiōis. Inter tria que pater dat filio ꝙ phm. viij. ethi co. ponit disciplina. Dat enī pr̄ filio primo nutrimētū ꝛ disciplinā. Et dicit vulgariter. Adeli or est puer nō natus q̄ nō disciplinatus seu informatus. Ad Heb. xij. Quis est fili⁹ quez nō corripit pater? Nobilis homo q̄ habet filios sibi caros: facit eos diligēt castigari: corripi ꝛ flagellari ꝓ omni defectu vbi garriones ꝛ famuli dimittūt sibiipsis. Ideo dicit Aplūs ad Gal. iij. Quanto tempore heres puulus est nihil differt a seruo cū sit dñs oim. ꝙ sub tutorib⁹ ꝛ actoribus est vsq̄ ad ꝓfinitū tempus a patre. Isto modo deus reprobos ꝛ finaliter damnandos dimittit suevoluntati: filios autē suos corripit ꝛ castigat: nunc ꝑ infirmitates: nunc ꝑ aduersitates: nunc ꝑ subtractionē bonorū tpaliū: nūc ꝑ detractionē malorū hominū: que omnia sūt tolerabiliter sustinenda si cogitem⁹ qz pater ē qui infert: ꝛ q̄ hereditatē nobis seruat. Et ꝫ ē q̄ dicit Sap̄. xj. Hos quidē. id est filios tanq̄ pater monens ꝓbasti: illos aūt reprobos tanq̄ durus rex interrogās cōdemnasti. Et ideo Eccl. iij. Judicium patris audite filij ꝛ sic facite vt salui sitis. ¶ Tertio inuenim⁹ in isto patre hilaritatē allicientis cōsolationis si ad eū rede amus quotienscunq̄ peccauerim⁹: Figurā habemus expressā. ad hoc Luc. ca. xv. de filio ꝓdigo q̄ cū a patre paternā suā portionē petiuisset ꝛ illā in regione longinqua viuendo luxuriose expendisset cū meretricib⁹ ꝛ tandē cōpulsus miseria ad patrē redisset: cū adhuc longe esset occurrit ei pater. Et cū dixisset. pater peccaui in celū ꝛ cora te: nō sum dignus vocari fili⁹ tu⁹: irruēs pater in oscula ꝛ amplexus dixit seruis suis: Cito ꝓferte stolaz primā ꝛc. Dicamus ergo ꝛ nos isti patri sicut fili⁹ dixit pr̄i suo. scōm Valeriuz lib. v. ca. iij. Queso vt meus erga te amor eo sit melior q̄ a pueritia ori. Ita dixit filius patri quē grauiter offenderat ꝛ reconciliatus est patri suo. hec ille.

¶ Lectio. XXVI

Videamus ergo si sermones illi⁹ veri sint: ꝛ temptem⁹ q̄ vētura sint illi⁹ et sciem⁹ q̄ erūt noniss. ma illi⁹. si enī ver⁹ ē fili⁹ dei suscipiet illū ꝛ liberabit illū de manib⁹ cōtrariorū. Postq̄ spūssanct⁹ posuit cōspirationē iudeorū cōtra christū ꝛ ad xp̄m circūuenendū. hic ponit eorūdez conspirationē ad christū occidendū. Et circa hoc duo fac. Nam primo tractat de emolumento qō ipsi de

morte eiꝰ pcipient. Scõo de tormẽto quo xp̃m ad mortẽ affligent. Scõa pars ibi. Cõtumelia

¶ Circa primũ notandũ q̃ nihil boni sciuerũt videre q̃ posset eis de morte christi ꝓuenire nisi vna certitudo experientie: an esset verus filius dei vel nõ. ⁊ hec fuit crudelis curiositas sciendi q̃ volebãt eũ occidere vt experirẽt: an esset filius dei. Narrat Boetiꝰ ⁊ alij de Herode q̃ motꝰ crudeli curiositate sciendi q̃liter in vtero matris sue iacuerat: matrẽ propriã pulcherrimã dominã fecit occidi et aperiri nec cõsiderando funꝰ matris sue lachrymãdo vel gemẽdo qõcũq̃ signũ cõpassionis ostidit. Et hec fuit cõsimiliter crudelis curiositas. Enumerãt ergo q̃ttuor de xp̃o que p eius mortẽ innotescẽt. sciemus inquũt de xp̃o: an sit infallibilis veritatis: an sit impassibilis potestatis: an infinibilis eternitatis: an sit inuincibilis diuinitatis?

¶ Primo iudicant se scituros: an xp̃s sit infallibilis veritatis? Et q̃ttũ ad hoc dicũt. Videamus an sermones illius veri sint. Cõstat q̃ veri fuerũt. Nã ipsemet fuit veritas. ¶ Scõo iudicant q̃ scient: an fuerit impassibilis potestatis Et q̃ttũ ad hꝫ dicũt. Cẽptemꝰ. id ẽ experiamur que ventura sint illi: si eũ affligamꝰ ⁊ torqueamus. ⁊ hic fuerũt decepti: putantes q̃ nõ potuit simul esse passibilis ⁊ dei filiꝰ p naturã. ⁊ hꝫ falsũ fuit: habuit enĩ duas naturas. ⁊ scõz vnã impassibilis extitit. scõm aliã videlicet humanã potuit vere pati. ¶ Tertio iudicauerunt q̃ experirenť an esset infinibilis eternitatis? Et i hoc decipiebanť: q̃ q̃ finitus fuit p mortẽ tẽporis: estimauerunt eũ nallatenꝰ resurrectuꝝ. Vlñ putabãt mortẽ corporis nouissima sua eẽ. Et q̃ttũ ad hoc dicũt. Et sciemꝰ que sint nouissima illiꝰ. ¶ Quarto iudicauerũt q̃ experirẽt an esset inuicibilis diuinitatis? ⁊ arguebãt sic. Si deꝰ pmittat eũ cruciari ⁊ affligi p nos: ⁊ ñ liberauerit eũ de manibꝰ nostris: ꝓstat q̃ nõ est filiꝰ dei. Et in hoc decipiebanť omnino. Venerat enĩz mori. ⁊ sic littera tota plana est. // Dubitatio litteralis. An persecutores xp̃i cognouerunt eũ esse deũ? Et videť q̃ sic. Nam principes sciuerũt eũ esse illũ qui fuerat pmissus in lege: ſm Augꝰ. in li. questio. noui ⁊ veteris testamenti: sed scõz ꝓphetas debuit esse deus. ꝫ sciuerunt ipsũ esse deũ. // Preterea. sicut athare sic odire presupponit cognitionẽ. ꝫ odiebãt eũ quatenꝰ fuit deꝰ. ergo sciuerũt eũ esse deũ. minor patet Joh. xv. Nunc ⁊ viderũt ⁊ oderũt me ⁊ patrẽ meũ. Ad oppositũz ẽ Aplꝰ. j. Corꝫ. ij. Si cognouissent nunq̃z regem glorie crucifixissent. qõ exponiťz Glo. tam de demonibꝰ suggerentibꝰ mortẽ xp̃i: q̃ etiã de iudeis. Itẽ xp̃s dicit Luc. xxiij. Pater ignosce eis: q̃ nesciunt quid faciunt. // Itẽ Actꝫ. iij. dixit petrus iudeis. Scio q̃ p ignorãtiã fecistis sicut ⁊ principes vestri. Ad dubitationẽ dicẽdũ q̃ nõ. ne q̃ enĩ demones: neq̃ ꝓncipes: neq̃ simplices cognouerunt eũ esse deũ. In hoc tamẽ est differentia q̃ principes ⁊ maiores instructi in lege sciebant eũ esse messiã: ꝫ nõ sciuerũt eũ esse deũ. Minores vero ⁊ simplices nec sciuerunt eũ esse pmissũ in lege: nec filiũ dei. Sed cõtra Luc. iij. demones clamabãt. Quid nobis ⁊ tibi ihesu fili dei? Preterea Origẽ. sup illõ Math. xxj. Hic est heres venite occidamꝰ eũ. dicit sic. Hoc i illis impletũ est q̃ videntes xp̃m et cognoscentes filiũ: nihilominꝰ crucifixerũt eũ. Preterea Beda sup illud Luc. xxiij. Pater ignosce illis ⁊c. Notandum inq̃t q̃ non p eis orat q̃ eũ filiũ dei vere intellexerũt. ⁊ crucifigere q̃ cõfiteri maluerunt. Ad hec dicit sanctꝰ Thomas q̃ deberet sic intelligi: cognouerũt eũ esse filiũ dei nõ p naturã ꝫ p quandaz gratie singularis excellentiã q̃ttũ ad iudeos. ¶ Ad scõm de demonibus dixerunt illud ex suppositione ⁊ suspitione nõ ex certa cognitiõe sicut ponit Glo. j. Corꝫ. ij. Si cognouissent. ¶ Ad primũ principale dicenduz q̃ licet scirent eum per facta et signa que fecit esse pmissum in lege: nõ tamen oẽs pprietates sciuerũt q̃s de deo põdixerunt pphete sed tantuz hoc sciuerũt q̃ fuit messias. // Ad scõm dicendũ q̃ cognouerũt filiũ dei. nõ tñ cognouerũt eũ esse filiũ dei. ad odiũ dei hoc sufficit odire christũ. Videamꝰ. // Notãduz q̃ humane cõditionis ꝓsideratio ad quattuor se debet extendere in presenti. ad hoc q̃ vita nra virtuose regať. Oportet enĩz videre q̃d supra nos patet. q̃d infra nos latet. q̃d circa nos cerniť: ⁊ q̃d sub nobis sterniť. Videamꝰ ꝫ supernaz pmiorũ affluentiã. Videamꝰ internã commissorũ cõscientiã. Videamꝰ fraternã pximorũ indigentiã. Videamus eternã tormentorũ vehementiã. // Videamꝰ primo supernã premiorũ affluentiã recogitando iocunditatẽ illiꝰ beatitudinis q̃ nobis pmittiť in celis ⁊ statim vilescet q̃quid pciosuz inuenimus in terris. ⁊ de ista visiõe dicit pꝰ. Videbo celos tuos opera digitorũ tuorꝫ: lunaz ⁊ stellas q̃ tu fundasti. Sed notanduz q̃ ille qui est in pfundo puteo circa meridiẽ videt stellas vbi ille q̃ stat in superficie terre in lumine nullã videt stellã. Eodẽ mõ ille qui põiť in pfundo humiliationis: tribulationis ⁊ angustie: suspirat ad celũ ⁊ clamat ad deũ. q̃ vero stat in lumine mũdi ⁊ claritate mũdane cõuersationis ⁊ lasciuie stellas videre nõ potest. Est etiã experimentũ q̃ si denariꝰ ponať in scutellã vacuã recedať q̃ a scutella donec denariꝰ desinat videri si aqua supinfundať: stãte oculo in eadẽ distãtia: denariꝰ iterũ apparebit propter aquã superfusaz denario. Moraliter Denariꝰ vitã designat eternã Matth. xx. Nonne ex denario diurno cõueneristi mecũ? Iste denariꝰ nõ apparebit quibusdã hominibꝰ in hac vita duz in dignitatibus: voluptatibꝰ ⁊ honori-

bus: elongauit a deo: quales fuerūt illi duo sacerdotes pessimi. de quib⁹ Daniel. xiij. Declinauerūt oculos suos ne viderent celū neq; recordarent iudicioꝝ iustoꝝ. Hz si ponāt tales in infirmitate: tribulatiōe: t pſecutione bñ recordabūt de deo t de celo ad qō facti sūt. Nota q; vesptiliones debiles sūt oculis. Causa ē: qz humor cristallinus q̄ necessari⁹ ē oculo ad videndū transluit in substantiā alarū. Ita habent ales coreales. t sic ꝓpter volatū amiserūt visuz qz subtractū est oculis qō ponit in alis. Ibi figurāt supbos qui ꝯtomagis volare nitūtur: tanto gratia diuini luminis magis p̄uātur. qz tota intentio coꝝ q̄ deberet esse in cōsiderando celestia: trāsiuit in pennas ambicionas. qz tota coꝝ cogitatio ē quō possint gradatim ascēdere de dignitate in dignitatē. Causa aūt quare ꝑ celestib⁹ p̄emijs nō laborem⁹ est qz ea non videmus. sicut hō q̄ transit in nūdinis p̄ mercimonia cooperta q̄ nō potest videre non temptat inde emere. ℔ in nundinis qñ plane videt ea discoopta: statī inclinat ad emēdum ea ex parte ista. Ita Act. vij. Stephanus vidit celos apertos t statim voluit emere. Domine ihū ihesu suscipe spūm meū: ecce stati obtulit denarū suum. Prou. xxxj. Considerauit agrū t stati emit illū. t infra. Sustauit et vidit qz bona ē negociatio ei⁹. Hz de multis euenit sicut de moyse qui ascendēs in montē bñ vidit terrā promissionis: ℔ nūq̄ intrauit in eā. sic q̄dam litterati vident celestia: p̄ sacrā scripturā: ℔ nūq̄ intrant in eā p̄ cōtemplationē. Secōdo videam⁹ internā cōmissoꝝ cōscientiā. Discutiamus facta nostra cogitationes t verba. Scriptor si oculos suos auertat a libro: turpē litterā faciet qz bona scriptura diligentissimā visionē requirit. Libri nostri sūt cōscientie nostre Daniel. vij. Judiciū sedit t libri apti sunt conscientiaruz ſm Gio. Et Apoc. xx. Judicati sūt mortui ex his que scripta erāt in libro ſm opera coꝝ. Videam⁹ ergo q̄d scribam⁹. Nū liber est in fieri. t qō falsum est corrigam⁹ t abradamus dū possumus p̄ penitētiam. Hz hec ē conditio oculi qō optime videt alia a se q̄ sibi idcirco opponunt. ℔ seipsū nullo modo videre potest: ℔ indiget speculo repzesentāte se. Et ita est de nobis: alienos defectus optime notam⁹: p̄prios nō videm⁹ nisi forte p̄ speculū hoc ē p̄ correptionē alicui⁹ sancti viri. j. Cor. xiij. Videmus nunc p̄ speculum. Et talē quēlibet arguit saluator Math. vij. Quid vides festucam in oculo fratris tui t trabē q̄ in oculo tuo est non cōsideras: hipocrita eijce p̄mū trabē de oculo tuo t tūc veni t eijce festucā ō oculo fratris tui Unde prosper de vita cōtemplatiua. li. ij. Tā diu quis peccata sua que nosse t flere deberet ignorat: q̄diu aliena curiose p̄siderat: q; si mores suos ad seipsuz cōuersus cōsiderat nō req

ret quod in alijs reprehendat: sed qō in seipso lugeat. Et ideo signāter dicit Saluator noster Marc. xiij. Videte vosmetipsos. Basil⁹ exameron li. iij. recitat q; oīm creaturarū difficilimū est cognoscere seipsū. Non enim solus oculus q̄ exteri⁹ habz inspicienſ: semetipsū si valet intueri: sed t mens ipsa satis acute aliena delicta cōtemplans: tardior est erga suoꝝ cognitionē vicinoruz. Et ideo signāter dicit vnicuiq; nostrū. illud Hiere. ij. Vide q̄ malū t amarū est reliquisse te dominū deū tuū: te inquit non alios. Terno videam⁹ fraternā proximoꝝ indigentiā Gen. xxxvij. Vide si cuncta ꝓspera sint erga fratres tuos. Sed reuera multi vidēt fratres suos indigentes sicut sacerdos t leuita viderunt samaritanū sauciatū. Luc. x. Leuita cū esset secus locū et videret eū p̄trāsijt. De vnoquoq; tali dicit. j. Joh. iij. Qui habuerit substantiā hui⁹ mundi t viderit fratrē suū necesse habere: t clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in illo: q̄si diceret nullo modo Sed videamus nos paupez indigētiam sicut samaritanus fecit q̄ vulnera alligauit t in stabulum secum duxit Luc. x. Videbo vos t gaudebit coꝝ vestrū Joh. xvj. Quarto videamus eternā tormētoꝝ vehementiaz. Homo qui nō diligenter p̄uidet sibi de fouea t puteo faciliter cadit in eū. sic qui nō profunde t frequenter imaginat de pena putei infernalis nō bene cauet sibi. t ideo pō. Oculis tuis considerabis. t retributionē peccatoruz ꝙ videbis Et quicūq; hec videret infallibiliter retraheret se a peccato. Mau. iij. Omnis qui viderit te resiliet a te. Ita Hugo de sancto victore. li. suo de aīa. Infern⁹ lac⁹ ē sine mēsura: p̄fūdus sine fūdo: plen⁹ ardore incōpabili: plen⁹ fetore intolerabili. plen⁹ dolore inūerabili. ibi miserie: ibi tenebre: ibi null⁹ ordo: ibi horror etn⁹: ibi nulla spes boni. nulla desperatio mali: hec Hugo. Et tō videte: vigilate t orate Marc. xiij. Et ad Ephe. v. Videte vitaq; frēs quomodo caute ambuletis nō quasi insipientes: sed vt sapientes redimentes tempus quoniam dies mali sunt.

Lectio. XXVII

Contumelia et tormentis interrogemus eū vt sciamus reuerentiā ei⁹ t p̄bemus patientiam illius: morte turpissima cōdemnem⁹ eū. Erit enī respectus ex sermonib⁹ illius. Posita conspiratione iudeoꝝ ad xp̄m occidendū. Hic ex equit de sue cōspirationis executione ad suuz flagitiū efficaciter adimplēdū. Ordinant aūt q; mors xp̄i duas habet circūstantias penalitatis: videlicet q; sit summe molesta p̄ amaritudinē acerbitatis: t summe inhonesta p̄ turpitudinem vilitatis ibi Morte. Circa p̄mū sci

endum: q omnis pena homini infligenda in duobus cõsistit. scilicet in verbis ⁊ in factis. p verba cõuiciatiua homo dehonestaꝝ. ⁊ p facta cruciatiua hõ debilitaꝝ. Et iõ istas duas penas dicũt se velle inferre xpõ. Vñ dicũt Cõtumelia ⁊ tormẽtis. Cõtumelia q̃tũ ad verborũ dehonestationẽ. Tormẽtis q̃tum ad sensibilem passionẽ. Quantum ad primũ sciendũ q septẽ sunt vitia loquẽdi: quib⁹ homo primo suo iniuriaꝝ: videlicet conuiciũ: cõtumelia: improperiũ detractio: susurratio: derisio: ptentio. Sũt enĩ quattuor bona in homine que ali⁹ homo iniuriose nitiꝝ diminuere vel auferre: videlicet veritas: honor: fama ⁊ amicitia. Cõtra veritatẽ est contentio. que est quedam inordinata cõtrarietas in verbis per quã hõ intendit ostendere primũ suum dicere falsũ. Contra honorem sunt q̃ttuor: cõuiciũ: cõtumelia: improperium ⁊ derisio. Conuiciuz est verbo quomõlibz hominẽ dehonestare siue exprimaꝝ vitiũ culpe vel pene. Qz cõtumelia nunq̃ est nisi qñ homo iniuriose dehonestaꝝ verbo exprimẽte culpam. Vñ si dicã te scabiosũ vel cecũ: conuiciũ est: vel si dicã q fur es vl latro: ptumelia. ⁊ omnis cõtumelia ẽ cõuiciũ sed nõ ecõtra. Improperiũ est iniuriose recitare hominis indigẽtiã precedentẽ. sicut qñ aliquis iniuriose ⁊ contra caritatẽ reducit alicui ad memoriã auxiliũ sibi factũ tempore sue indigentie ⁊ hoc coram multis ⁊ hoc cedit in diminutionem sui honoris. Derisio aũt est vitiũ ludendi ⁊ intendit erubescẽtiam pro fine. Vnde derisor sub specie ludi ponit id p quod facit hominẽ timere dehonestationẽ. ⁊ potest in casu esse peccatũ mortale. Contra famã hois ẽ detractio. que nihil aliud est nisi dicere verba iniuriosa ⁊ latenter de aliquo cũ intentione diminuendi famam suã. vñ cõtumeliosus se habet ad famã ⁊ honorẽ sicut raptor ad bona exteriora. Sed detractor ẽ fur fame. q̃ de ratione detractionis ẽ q occulte dicatur. Cõtra amicitiã aũt est susurratio. cui⁹ finis est separe amicitiã occulte ⁊ semiare discordiã. ⁊ hec est pessima locutio. Cuius ratio ẽ. q amicitia est de bonis exterioribꝰ optimũ. ẽ enĩ melior q̃ fama vel honor vel sciẽtia: q̃ est in veritate iudicãdi de rebus in q̃bus sine culpa homo potest decipi ⁊ ideo susurratio est peior detratione. ⁊ contumelia. Similiter sicut rapina peior q̃ furtũ. ⁊ detractio peior est q̃ cõuiciuz que nõ est ptumelia. ⁊ peior derisione ⁊ improperio ⁊ etiã cõtentione q̃tũ est de genere peccatorũ iudicando. Rixa vero nõ cõsistit ppzie in verbis sed in factis. vnde rixa ẽ priuatũ bellum inter psonas priuatas sine publica auctoritate. ⁊ sic patet q̃d sit cõtumelia: videlicz publice imponere homini peccatum ad diminutionem sui honoris ⁊ hoc iniuste. Per cõtumeliã aũt pbatur hominis humilitas. Et per tormẽta hominis patientia. ⁊ ideo vt pbarent christi humilitatẽ volebãt subinferre ptumelias. ⁊ vt probarẽt eius patientiã: voluerũt sibi inferre tormẽtoz molestias. dicũt ergo sic. Contumelia ⁊ tormentis interrogemus eũ vt sciam⁹ reuerentiã eius. id est humilitatẽ. ⁊ probem⁹ patientiam illi⁹ p tormẽta. Consequẽter ibi Morte turpissima. ordinant q mors sua sit inhonesta ⁊ hoc p turpitudinẽ vilitatis. vnde dicũt. Morte turpissima cõdemnem⁹ eum. id ẽ morte crucis cum circumstantijs turpissimis. Erit enĩ respectus ad. id est defensionẽ ⁊ excusationem habebimus ex sermonib⁹ illi⁹ quib⁹ dixit Job. ij. Soluite templũ hoc et in tribus diebꝰ excitabo illud: q̃si dicerent. Videbimus si post mortẽ resurgat. ¶ Dubitatio lr̃alis: An christus fuerit violenter occisus? Quod nõ. patet q fuit voluntarie occisus. ergo nõ violenter. Antecedens patet Esaie. xv. Oblat⁹ est q ipe voluit. ergo voluntarie. Et Aug⁹. iiij. de trinitate. ca. xxviij. de puis. ⁊. xj. de magnis. Spiritus inq̃t xpi nõ deseruit carnẽ inuit⁹. ꝫ q voluit: ⁊ quãdo voluit ⁊ quõ voluit. Cõsequntia patz quia violenter factũ homini: denotat q fiat cõtra eius voluntatẽ. ¶ Preterea Joh. x. Dixit christus. Nemo tollat a me animã meã: sz ego ponam eam a meipso: sed ille dicit aliquẽ occidere: qui tollit animam suam. ergo christ⁹ nõ fuit ab alio occisus: sed a seipso. ¶ Preterea. christus fuit optime cõplexionatus ⁊ tamẽ citius fuit mortuus q̃ latrones qui in consimili pena fuerunt. Vnde pilatus mirabaꝝ si iã obisset. Marc. xv. sed non fuisset sibi mirum si p pene violentiam fuisset occisus. ergo mortuus est voluntarie tantũ. ¶ Preterea. in morientibus per violentiã natura debilitatur paulatiz ⁊ tũc deficit. sed in xpõ natura fuit fortis quãdo moriebaꝝ. sicut patz Math. xxvij. Clamãs voce magna emisit spiritũ. ¶ Preter. amoris sua fuit oblatio deo patri pro nobis. sed christus obtulit semetipsum. sicut dicit Aplus ad Heb. ix. per spiritũ sanctũ obtulit semetipsum pro nobis imaculatũ deo. ergo sibijpsi morte intulit. ¶ Preterea. Sampson in morte sua occidendo semetipsum cũ phylisteis: pfigurauit passionem christi Judic. xvj. sed ipse mortẽ intulit sibijpsi. g ⁊ xps vt veritas sic correspõdeat figure. ¶ Ad opositũ est spiritussanctus in littera ista. q tormentis ⁊ morte turpissima cõdemnauerunt eũ. Et Luc. xviij. postq̃ flagellauerant occiderunt eum. ergo occisus fuit ab illis et nõ a semetipso. ¶ Ad questionẽ dicendum. q christus fuit violenter occisus ⁊ volũtarie moriebaꝝ. Violenter pro tanto q pseutores christi intulerunt causã sufficientez mortis ab extrinseco. Vnde mors christi q̃tũ fuit ex parte iudeorũ fuit maliciose violenta. Ipsi enĩ credebant q nulo modo volũtarie accep-

tasset. volūtarie tñ dr occisꝰ. qz pmisit naturā succūbere illi nocumēto cū possz si voluissz eidē nocumēto restitisse. Ulñ qz ala xpi ex vnione ad vbū habuit vim ꝓseruandi naturā suā a q̄cunq; lesione et nō ꝓseruauit: sed pmisit naturam pati q̄tum potuit. ꝛ ideo dicit ꝛ voluntarie mortuꝰ ꝛ violenter occisus. Unde volūtas xpi causa fuit mortis sue indirecte: sed lesio ab extrinseco p se ꝛ directe. Ad primū dicendū q̄ Aris. iij. Ethi. ca. j. dic violentū ē illud cuiꝰ ꝑncipiū est extra in quo nihil cōfert operans passo. ꝛ qz principiū effectiuuz sue mortis fuit ab extra: nec passū corpus suū aliquid coopabat ideo fuit violentū p se: qz tamē xps nō impediuit cū potuit ideo dicitur mortuus volūtarie. Ad scōm nemo tollit ꝛc. subintelligit me inuito qz illud proprie dicit tolli qō auferr ab inuito q̄ resistere nō potest: sed pono eam a meipo permissiue. Ad tertiū dicit Beatus Thomas de christo. q. xvij. ar. j. q̄ illud fuit miraculosū quia videlicet citiꝰ: alius mortuꝰ est volūtate pmittēte q̄ subito natura corpis cederet nocumento illato. Ad quartū similiter q̄ fuit miraculosuz q̄ naturā suā cōseruauit fortē vsq; ad vltimum. ꝛ tunc subito pmisit naturā corpozis cedere nocumēto. Ad quintuz dicendū q̄ obtulit semetipsū sustinendo ꝛ nō agēdo. acceptando nō coopando. Ad sextū dicendū q̄ figura debet intelligi nō in omnibꝰ correspondere sicut nec similitudo. Figura aūt est in ꝟ q̄ Sāpson moziendo inimicos suos destruxit. ꝛ ita fecit christus. nō aūt in hoc q̄ mortē sibīpsi intulit effectiue. ¶ Morte turpissima cōdēnemꝰ cum. Ista verba a iudeis maliciose plata xpi passionē specialit describunt quo ad tria. Fuit eni penalis ꝛ dolorosa. Incurialis ꝛ ignomiosa: piudicialis ꝛ iniuriosa. Fuit ꝓmo penalis ꝛ dolorosa: tū qz illa passio eiꝰ fuit p totū corpus extēsa: tū quia fuit ad mortē terminata. vnde premittunt. Morte ꝛc. Ad Philipē. ij. Humiliauit semetipsū factus obediens vsq; ad mortem: mortem aūt crucis. Fuit aūt istud genus mortis longū ꝛ dolorosum nimis. Ulñ Augꝰ. de tri. Longa morte cruciabant ligno suspensi. ¶ De istius doloris magnitudine exclamat xps p ꝓphaz Treñ. j. O vos oēs q̄ transitis p viam attēdite et videte si est dolor similis sicut dolor meꝰ. Narrat Augꝰ. xviij. de ciui. ca. xix. ꝛ Ualerius li. v. ca. iiij. de Chodro rege athenienſi q̄ cū regio sua ꝛ ciuitas ingenti hostiuz bello debilitata esset: humani auxilij diffidentia ad oraculuz apollinis cōfugit ac p legatos sciscitatus est quomō tam grauc bellū discuti posset: Rñdit illa ei ita finē sortir. si ipse hostili manu cecidisset: qō cum ad castra hostiuz puenisset. ordinauerunt q̄ nullo modo regē athenienſem interficerent. Uidens ergo Chodrus q̄ nullo modo ciuitas sua posset pacez habere nisi ipse ab hostibꝰ interficeret: deponit regis insignia. habitūq; pauperis induit ꝛ castra hostium ingressus ab eis interfectus ē. post cuiꝰ mortem pars sua ꝛ patria triūphauit. Spiritaliter illo modo fuit de christo. pphetatū eni fuit deo prordināte q̄ ciuitas humani generis nunq; triumpharet: donec rex eiꝰ dei filius ab hostibus foret occisus: et ideo cuum christum de filiū nullus alius vellet aut posset occidere. idem dei filiꝰ amore humani generis liberandi: formā serui accepit ꝛ sponte se occidi pmisit habitu inuentus vt homo. Ad Philippenses ij. De hac morte Bernardus. in quodam sermone. O bone iesu quid tibi ꝛ mortiꝰ? Nos debuimus et tu soluisti: nos peccauimus ꝛ tu luisti: opus sine exemplo: gratia sine merito: caritas sine modo. ¶ Scōo fuit passio christi incurialis ꝛ ignominiosa. mirabiliter. vnde subiungūt turpissima: scilicet ex genere: ex tempore: ex socio: ex loco. Ex genere: nam nullus genus supplicij magis ignominiosū fuit q̄ crucis Ulñ Bern. O bone iesu q̄ dura q̄ aspera prohominibꝰ passus es. dura verba: duriora verbera: durissima ꝛ horrēda crucis supplicia. Idē in quodā sermone dic sic. Caput angelicis tremebūdū spiritibꝰ: densitate spinarū cōpungitur. facies pulchra p filijs hominū sputis iudeoruz deturpat. Oculi lucidiores sole: caligant in morte. Aures que audierūt angelicos cantus: audiūt peccatorū insultus. Os qō docet angelos felle ꝛ aceto potat. Pedes quorū scabellū adorat: cruci clauo affigunt. Manus q̄ formauerūt celos fūt in cruce extense ꝛ affixe. Corpus vulnerat: latus lancea pforat. Et q̄d plura? Nō remāsit in eo nisi lingua vt p peccatoriꝰ exoraret ꝛ matrē discipło cōmēdaret. Ꝟ Bern. Itē Augꝰ de quattuor virtutibꝰ cardinalibus. Filius inquit dei ad crucē ducit: ex palmat q̄ ē vera palma victorie. spinis coronatur q̄ peccatorū spinas venit cōfringere: ligat q̄ soluit cōpeditos: suspendit ligno q̄ erigit elisos. Aceto potat fons vite: disciplina cedit salus vulnerū: vita morit: occidit ad tempus vitā mors vt a vita impetuuz occideret mors: Ꝟ ille. Fuit etiā mors xpi ignominiosa ex tempore. Nam tunc tpis celebrauerūt iudei pascha. suuz ꝛ fuit solēnissimū festū totius anni ꝛ maiozis sanctitatis. Et ideo maximus ꝓcessus confluxerat ad ciuitatē de iudeis. Graviꝰ est autē affligi tempore q̄ alij gaudent ꝛ letāt cōiter: q̄ quādo ē tempus penitētie q̄ alij cōmiter affligunt. Iterū q̄tum ad tempus. Illo tempore a iudeis patitur q̄ eos ex egypto liberauit. illo die expirauit. q̄ animaz homini inspirauit. Ex pte loci fuit altus in monte q̄ videri poterat a longe. Abhominabilis. ꝓpter cadauera moriuorū. ꝓpe ciuitatem. vt ab omnibꝰ videri posset. Ex parte societatis. qz inter latrones: inter

cognatos ꝛ in presentia matris. et ideo morte turpissima: vt de eo exponat illud. ij. Machab. xj. Ipse lysias turpiter fugiens euasit. Lysias interpretatur genit⁹ ꝛ significat xpm a parte geni-tū eternaliter ꝛ a matre temporaliter ¶ Tercio fuit passio xpi preiudicialis et iniuriosa. qz nec cōfessum: nec legitime cōuictum ad mortē damnauerūt. sicut de eis p dauid fuit prophetatū. Captabant in animā iusti: ꝛ sanguinem innocentē cōdemnabūt.

¶ Lectio. XXVIII

b Nec cogitauerūt et errauerunt excecauit enim eos malicia eorū ꝛ nescierūt sacramenta dei nec sperauerunt mercedē iusticie: nec iudicauerunt honorē animarū sanctarū. ¶ Postq̄ spiritus sanctus posuit reprobozū erroneā opinionez. hic ponit errozis eozū fontalez occasionē. Et circa hoc tria facit. Nā primo ponit errozis recapitulatio. ¶ Scōo causę errandi manifestatio ibi. Excecauit enī illos ꝛc. Et tertio errantium triplex deceptio ibi. Et nescierūt. Dicit g̃ spiritussanct⁹ primo sic. Nec cogitauerūt. hec id est anime rationalis mortalitatē: ꝛ vite carnalis voluptatem ꝛ iusticie puersitatem ꝛ mortis xpi crudelitatē. Cogitauerunt impij ꝛ errauerūt: cogitauerūt p malā deliberationē. ꝛ errauerunt p vitiosam electionē. Scōa ibi. Excecauit enī eos. Ponit causę errandi manifestatio. ¶ Vbi notandū q̄ nunq̄ ē error primum peccatū actuale hominis. qz si hominē contingat errare: aut est error vincibilis: aut inuincibilis. Si inuincibilis: excusat qz de⁹ nō exigit ab homine nisi qō homo pōt benefacere. Si ē error vincibilis: ergo homo deberet talē errorē p̄cauisse. ꝛ cum nō vitauit. sequit aliquā maliciam siue vitiū aliqō precessisse. Precedit aūt q̃lcq̄ errorem hominis negligētia q̃n homo n̄ desiderat scire ea q̃ deberet scire. nec adhibet sollicitudinē ad sciendū ea que cōueniunt statui suo. Et hec ignorantia est peccatuz graue. Et est ignorantia affectata interpretatiue: licet n̄ expresse. Sz ē alia ignorātia affectata expresse ꝛ est talis p quā homo nō solū nō desiderat scire: imo desiderat nescire. Et talis nō solum negligit scire: imo cōtemnit scire ꝛ hec est innaturalis malicia. qz omnis natura scire desiderat ꝛ talis malicia facit hoiez indisponere ad se sciendum ꝛ facit hominē se dare talib⁹ que se ad sciendū indisponūt. Hee aūt sūt maxime voluptates ꝛ iniusticie ꝛ libertates. ꝛ talis malitia fuit causa ignorantie iudeoz. Excecauit enim eos malicia eorū. i. cōtemptus sciendi cū voluntate male viuendi. qz in maliuolā animā nō intrabit sapiēcia: nec habitabit in corpore sbdito peccatis. Sap. j. Tertio ibi. Et nescierūt. Ponit errantiū triplex deceptio: Decipiebāt enīz isti mali de tribus in isto ca. de quib⁹ ē determinatū. Primo q̃tū ad ea que tenem⁹ supnaturali reuelatione. Scōo q̃tum ad ea que tenemus morali informatione. Tertio q̃tum ad illa que sequūt ex vtriusq̄ declaratione. ¶ Q̃tum ad primū dicit q̄ nescierēt sacramēta dei id est mysteriū incarnationis ꝛ passionis ꝛc. q̄ p diuinā reuelationē sūt homini necessaria ad salutem. Et hec est causa quare nōduz gentes multe sunt informate in fide xpi. Viuunt enīz ita male ꝛ vitiose cōtra legē nature q̄ non sunt digni habere gratiā. Lex enī gratie p̄supponit legē nature in adulto. ¶ Scēundo decipiebāt isti q̃tū ad ea que tenem⁹ morali informatione Q̄ēs enī leges rationales presupponunt iusticiā esse premiandaz: hoc Plato in libro suo de repūblica supponit. qz supponit cōseruatores iusticie imortaliter premiandos. ꝛ trāsgressores eternaliter puniendos. Idē supponit Tullius de somnio Scipionis ꝛ Macrobi⁹ cōmentator eiusdē. Et in hoc scōo. istoz malicia excecauit eos. Vñ dicit Nec enī sperauerūt mercedez iusticie. hoc est nec premia danda bonis: nec penas dandas malis. Sperauerūt: sic̄ superius in isto capitulo determinatū fuit. Tertio decipiebant isti q̃tuz ad illa que sequunt ex fidei ꝛ pphetie declaratione: videlicet q̄ aie sancte viuentes in presenti q̃tūcunq̄ sint plus in tribulatiōe vel angustijs. honorabiliores erūt post mortē. Vñ subdit ō eis sic. Nec iudicauerunt honorē animaꝝ sanctaꝝ ¶ Dubitatio literalis. Vtrū aliqua credēda supnaturalia fuerūt homini reuelanda necessario ad salutem: Et videt q̄ nō. qz natura nō defic̄ i necessarijs: nec abundat in supfluis. vt dicit. ij. de aia. ꝛ q̄ rationē naturalez potest homo acquirere omnem noticiā necessariam ad salutē. ergo nulla noticia requiritur supernaturaliter reuelanda. ¶ Preterea negare rationē est vituperabile: ꝛ qui credit ea q̃ rationi nō cōsonant. negat rationem. ergo credere talia est vituperabile. Sed fides suadet credere talia que rationi repugnant. sicut videt de sacramento altaris et incarnatione filij dei ꝛ de multis talibus. ergo ꝛc. ¶ Ad oppositum est apostolus ad Heb. ij. Fides est sperandarū rerum substantia argumentū nō apparentiuz: scilicet naturaliter: sed sine fide impossibile est placere deo. necessariū est ergo habere fidem de nō apparentibus per rationem. ¶ Ad questionem dicendū q̄ sic. Et ratioē quia finis sine beatitudo humana ē felicitas supernaturalis: Juxta illud. j. Corinth. ij. Q̄ oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit que preparauit deus his qui diligunt illum. ergo cum vltimus finis sit supernaturalis: ideo necesse fuit vt ho-

mo hꝫ fet media ſupernaturalia ad illuꝫ finē. et huiuſmodi ſunt fides. ſpes. caritas: et ſacramēta eccl̃ie nobis reuelata: ꝛ ideo oīa talia ſũt neceſſaria ad ſalutē. ¶ Ad pr̃imū dicendū q̄ in iſta ꝓpone natura ſupponit ꝓ deo. Ille enī ē q̄ oīa naturalia ordinat ſm bñplacitū ſue voluntatis et concedendū ē q̄ nō deficit i neceſſarijs Rā ſi hō facit qđ in ſe ē: ſatis informabil̃ de illꝫ que ſũt neceſſaria ad ſalutē ſuā. Unū Joh. xvj. Spūs veritatis docebit vos oēz veritatē. glo. neceſſariā ad ſalutē. ¶ Ad ſcđm q̄ſi arguit̃ q̄ negare rōnē ē vitupabile: cōcedo. Sed dico q̄ rō cuiuſlibet hois experit̃ ſe ee defectuoſū: q̄ ſic exp̄imēto ꝓbam⁹ ſm quēlibet ſenſū faciliter decipimur: et iō veriſimile ē q̄ regulari debemus ſm rōnē ſupioꝛē. Unū ꝫ ē ꝑn cipiū xp̄iani adulti q̄ vult eē fidelis. captiuare nō ſolū ſēſuꝫ in obſequiū xp̄i: q̄ hoc faciūt laici. ſ etiā intellectū: et hoc ē valde difficile: et tō multo plus merent bon⁹ theolog⁹ qui videt et audit hereticos cōtra fidē: et tñ aſſentit fidei q̄ laici moderni tē poꝛis q̄ putāt theologos habere ſciam ſubalternātē ad fidē eoꝝ q̄ſi poſſēt docere illa et demōſtrare que ipi tantūmō fide tenēt. Dicēdū ꝙ ad formā. negādo ꝓbationē minoꝛis vicz illaꝫ: q̄ fides ſuadet credere illa que rōni repugnant. ſic vicz q̄ nulli rōni cōſentit: ſ tātū credulitati: q̄ ſine diſcurſu rōnis et pceptiōe volūtaria veritatis: fides nō habeꝫ. Unū Hugo de ſacramē tis. Fides ē volūtaria certitudo abſentiuꝫ ſup opinionē et infra ſcientiā cōſtitutoꝝ. Et Tulli⁹ j. rhetoꝛice ſue. Fides ē pceptio veritatis cum firma aſſertiōe creditoꝝ ſine cāꝝ cognitiōe: ꝛ ꝙ ad credulitatē et fidē rō requirit̃ et nō repūgnat. Excecauit enī illos malicia eoꝝ. ¶ Notāndū q̄ oīne pctm̄ natū ē excecare ſpūaliť iuxta illud Sophonie. j. Ambulabunt vt ceci: q̄ dño peccauerūt. Unū ſeptē vitia capitalia ſeptē inferunt cecitates moꝛtales quibus coꝛreſpondēt cecitates coꝛporales que i ſacra ſcriptura nominanť. Primo enī excecat ſuperbia ꝓ ſui nimia claritate. Eccl̃i. xliij. Sol ſuis radijs effulgens excecat oculos: Sol ē pompa glie mūdiaꝫ ꝛ figuraꝫ ꝙ Pauli cecitatē. ō q̄ dicit Actu. ix. q̄ circūfulſit eū lux de celo et cadēs in terrā nihil videbat. De hac cecitate pōt exponi illō ad Ro. xj. Cecitas ex pte contigit in iſrl̃. Iſrl̃ interpretatur videns deū et ſignificat hoiem donis nature et foꝛtune ꝓuentū: cui⁹modi ſũt hoies igeniōſi ſpecioſi foꝛtes et diuites. Hec enī oīa ſũt ſuperbie materia. Unū Aug. in q̄dā epl̃a. Vicia cetera in peccatis. Superbia vo etiā in rectis facti timēda ē: ne illa q̄ laudabiliter facta ſũt ipi⁹ laudis cupiditate amittāť. Scripſit Sene. ad Lucillū. epl̃a. lxxxix. q̄ vꝛor ſua quādā famulā habuit q̄ ſubito facta ceca videre deſijt: incredibilē rē tibi narro ſed verā: neſcit ſe eē cecā. ſ ſꝛrogauit pedagogū ſuū vt recedat de domo in qua ē. Dicit enī domū tenebꝛoſā eē. Et ſubdit Seneca. Hoc enī qđ in illa videm⁹: nobis accidit. nemo ſe auarū eē intelligit: nemo cupiduꝫ Ceci ducē querūt: nos ſine duce erram⁹ ꝛ dicimus. Nō ego ambicioſus ſū ſ vrbs mea magnas exigit ipenſas. nō ē meū vitiū q̄ iracūdus ſū: q̄ nōdū conſtitui certū gen⁹ vite. adoleſcētia facit. Quid nos decipim⁹? Nō ē extrinſecū malū nr̄m intra nos ē. in viſceꝛib⁹ ſedet. Et iō difficulter ad ſanitatē puenim⁹: q̄ nos egrotare neſcim⁹. hec ille. Hec fuit cecitas epi Laodicie cui dicit Apo. iij. Dicis q̄ diues ſū et locupleꝫ et nulli⁹ egeo. et non ſcis q̄ tu es miſer et miſerabilis: paup cec⁹ et nud⁹. Scđa cecitas ē inuidia. Et hec figurať ꝙ cecitatē heli ſacer doſ De quo. j. Reg. iij. legim⁹ q̄ caligauerāt oculi ei⁹ et videre nō poterat lucernā dñi anteq̄ extingueꝫ: foꝛte ſine leſiōe oculoꝝ ſuoꝝ nō poterat conſiderare lucernā ardentē: ſ q̄ſi fuerat extincta ꝛ die tunc potuit bene videre. ¶ Iſto mō eſt ꝛ inuido. Nam lucernam ardentem hꝫ eſt perſonam gratioſe viuentez et proſpere coram deo et bonis hominibus merito approbādam videre nō poteſt: quin ledatur coꝛde per inuidiam. Narratur de quodam cupido et inuido inſimul iter agentibus. q̄ voꝝ de celo venit ad eos dicens. Petat vnus veſtrum quicquid voluerit et habebit. ſic tamē q̄ ſocius ei⁹ habebit duplum. Fit controuerſia quis eoꝝ prius peteret. Tandem inuidus. Peto inquit vt eruatur mihi alter oculuſ. De illis poteſt exponi illud Eſa. lix. Palpauim⁹ ſicut ceci parietem: ꝛ quaſi abſq̄ oculis atrectauimus: impegimus in meridie quaſi in tenebꝛis. Tertia cecitas eſt iracundia. in pſalmo. Turbatus eſt a furoꝛe oculus meus. ꝛ cetera. Et catho. Ira impedit animum ne poſſit cernere verum.

Hec figuratur per cecitatem Lamech qui habens arcum voluit ſagittare putans occidere feram: occidit hominem: ſcilicet Cayn. ſicut narrat magiſter in hiſtoꝛijs ſuper quarto ca. Geſi. Ita eſt de iudicibus excecatis per iram contra perſonam accuſatam. Putant enim ſe occidere feram. id eſt vindicare peccatum: et ira impediente occidunt perſonam. De talib⁹ ſcribitur ad Eph̃. iij. Ignoꝛātia eſt in illis ꝓpter cecitatem coꝛdis eoꝝ. Quarta cecitas ē accidia et figurať ꝙ cecitatem Tobie qui doꝛmiendo cecitatē incurrit. Tobie. ij. Quinta cecitas eſt cupiditas que facit homines ſimiles talpis fodientibus ſemper in terris: et hec eſt cecitas que facit hominem pauperem ꝛ mē dicum. Unde figuratur per ceictatem mendici qui ſedebat ſecus viam ꝓpe hiericho ꝛ mē dicabat a turba ꝓtereūte. Lu. xviij. Sene. epiſtola triceſima octaua. Non parū habet: ſ qui

plus cupit pauper est. ¶ Quid refert quantū illi in arca: quantū in horreis iacet: quātū prestet pascat aut feneret: si alieno immiet. si acq̄renda cōputet. ¶ Quis sit diuitiaꝝ modus q̄ris p̄mus habere q̄ necesse est: prim⁹ q̄ satis ē.

¶ Sexta cecitas ē gula q̄ frequēt excecat hominē et spūaliter ꝛ corpalit. Prouer. xxiij. Cui ve cui⁹ p̄ri ve: cui rixe cui fouee. cui sine causa vulnera. cui suffosio oculoꝝ? Nōne his q̄ morant in vino et student calicib⁹ epotādis: Hec designat per cecitatē ceci nati. De quo narrat Joh. ix. ¶ Septima cecitas ē luxuria et amor voluptuosus q̄ aufert homini iudiciū rōnis: qz ois amor cecus nō ē amor arbit equ⁹. Hā deforme pecus iudicat eē dec⁹. Vñ p̄m Greg. xxxj. moraliū. Cecitas mētis ē primia filia luxurie. Vñ dicit metrice. Mēs excecat que luxurie famulatur. Hec significat p cecitatē Samsonis. Judi. xvj. Quem Dalila amica decepit ꝛ philisteis tradidit excecādū. Figurat etiā p cecitatē qua pcussi fuerint zodomite. Gen. xix. cū vim fecerunt Loth vt angelis fuissent abusi q̄ i forma hoīm exiterunt apud Loth hospitati. Ab istis cecitatibus nos custodire debemus q̄ sumus viri ecclīastici et litterati quoꝝ vnicuiq̄ dicit Esa. xlij. Dedi te in lucē populi in fedus gētiū vt aperires oculos cecoꝝ vt educeres d conclusione vinctuz: de domo carceris sedentem in tenebris.

¶ Lectio. XXIX.

Q Uoniā deus creauit hominē inexterminabilē et ad imaginē similitudinis sue fecit illū. Inuidia autez diaboli mors intrauit in orbē terrarū. imitant aūt illū q̄ sunt ex parte illi⁹. ¶ Postq̄ spiritus sanctus posuit recapitulādo errorē ponentiū aie humane corruptibilitatē. hic incipit ostendere eiusdē erroris falsitatē. Et p̄mo facit h̄ in generali ostendendo aie rōnalis naturalē nobilitatē. Scōo ostendit in speciali idem p anime rōnalis moralē bonitatē. ca. iij. ibi Justoꝝ aie in manu dei sūt. ¶ Circa p̄mū duo facit: nā p̄mo ostendit q̄ hō a deo factus ē imortalis in arbitrio sue voluntatis. scōo ostendit p̄mordium nre mortalitatis. ibi. Inuidia aūt. In p̄ma pte duas ponit hois p̄rogatiuas speciales: videlicet valitudinē imortalitatis q̄tū ad corp⁹. similitudinē diuinitatis q̄tū ad aiaz. Dicit ergo p̄io sic: posito errore iprobox qui negauerūt mercedē iusticie ꝛ honorē sanctarū aiarum p⁹ hāc vitā. Ex istis duobus ostenditᵉ falsuz p̄mo qz deus creauit hoiez inexterminabilē in quo differt a brutis et generaliᵗ a quibusdā elemētis et elementatis: scōo qz creauit eū ad imaginē et similitudinē suam in quo differt a corporibus celestibus: que licet sint corpozolia: tamē sūt inanimata. ¶ Circa primū sciēdū q̄ prim⁹ parens in statu innocētie habuit posse mori si peccaret: ꝛ habuit posse ñ mori si pctū vitaret. Et iō quātū fuit ex parte dei: creauit hominē inexterminabilē p̄m corpus. et hoc tractaᵗ secundo sniarū. dis. xix. ¶ Circa secundū sciendū q̄ cetere creature alie ab homie vestigium dei habent id ē quandā obscurā notificationē ꝑ solus homo inter corporeas creaturas imaginem dei habet que cōsistit i intelligentia. memoria et voluntate. in quo est processio verbi a memoria dei patris. et amoris p̄cessio ab intelligentia et voluntate. Vñ memoria corresponder patri. intelligētia et verbū filio. voluntas siue amor spiritui sctō. De hac imagine tractat beat⁹ Aug⁹. ix. x. xj. xiiij. xv. de trinitate. diffuse. Et magister sniarū libro. iij. dis. xvj. q totū. Sunt ergo hic due rōnes contra anime corruptibilitatez. ¶ Quia potest de anime corruptibilitate dupliciter dici. Uno mō q̄ non esset corruptibilis per se: sed per accidens ad corruptionem corporis. Secundo etiam q̄ in se ex natura corruptibilis esset. De primo arguit sic. Talis deberet homo esse naturaliter: qualis ē a deo creatus p̄m corpus: sed fuit creatus exterminabilis p̄m corpus. ergo et cetera. Secundo sic. Anima humana est creata ad imaginez et similitudinem dei. sed dei nobilissima conditio est immortalitas et incorruptibilitas. ergo anima humana est immortalis ꝛ incorruptibilis. Consequenter ibi. Inuidia autem diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Ostendit spiritussanctus primordium nostre mortalitatis. Et circa hoc duo facit. Primo ostēdit quomodo intrauit mors corporalis. Secundo q̄modo perseverat mors spiritualis. ibi. imitātur. Primo ergo dicit sic. Diabolus post casuz suum videns hominem ad eternam vitam creatum: ad quaz ipse ab eterno creabatur et per superbiam perdidit: homini inuidit et ipsum hominem ad peccandum temptauit. sicut patet Gen. iij. Homo autem habens preceptum et quod si peccaret morieretur: peccauit ꝛ peccatum toto suo generi conquisiuit. quia sub illa lege prohibitionem acceperat ligni vetiti. Secundo de morte spirituali quare anime ad inferna descendunt? Hec est causa: imitatio videlicet diaboli in peccando. Unde qui nō peccant: non sunt obnoxij mortis. Et hec est sentētia textus: licet sit plenus dubitationibus. b

¶ Queritur tamen vtrum corpus primi hominis fuisset incorruptibile: dato q̄ in statu innocentie perstitisset? Et videt q̄ non: quia oīe compositum ex contrarijs ē de necessitate materie corruptibile. ij. Phisicorum. sed corpus hominis in statu innocentie fuit compositum ex contrarijs: sicut nunc est et eiusdem speciei

per omnia. ergo ꝛc. ¶ Preterea in statu innocentie fuit nutritio: generatio: ⁊ augmentatio. ⁊ per consequens deperditio nature: quia alias nō fuisset necesse q̄ Adam saltē cōmedisset: q̄ fuit creatus in sufficiēti q̄ntitate: ⁊ iō frustra comedisset: nec ꝓpter nutritiōez et generationē q̄ in puul' eē cōstat ꝓpter solidatiōz masse corporee vel carnis: id quisset nutrimēto: q̄ ꝓ deperditōe nutritōe ⁊ augm̄tatōe ac generatōe: q̄ habuissent corpora corruptibilia. qō ē ꝓpositū. ¶ Preterea ponam⁹ q̄ gladi⁹ vel securis cū bono ictu attigisset collū vni⁹ in statu innocentie: certū ē q̄ habuisset corpora mollioza: q̄z sit ferrū: si fuisset caro vnita cū carne. q̄ collum cessisset: q̄ naturaliter molle cedit duro. ⁊ maxie duro acute figure: ergo ꝛc. ⁊ tūc potuit vn⁹ aliuz occidisse: vel hō potuit a bestia vel a casu fuisse occisus. ¶ Preterea hec ē diffinitō hois q̄ sit aīal rōnale mortale. viij. Metaph. ꝯ i statu innocentie fuisset hō vnuoce. q̄ ꝛc. ¶ Preterea calor naturalis agit in humidū radicale cōtinue et illud humidū nō pōt restaurare deperditū: sicut fuit vel ita purū. q̄ p admixtionē humidi nutrimēti aliq̄ deficiet naturalit. q̄ cum tūc fuisset deperditio humidi radicalis: fuisset finaliter corrupt⁹. ¶ Ad opposituz ē apls ad Ro. vj. in fine. Stipēdiū pcti mors. q̄ si hō nō peccasset mortu⁹ nō fuisset. ¶ Preterea nō ꝓcedit culpā. q̄ asi pctū ñ fuisset mors: igit ꝛc. ¶ Ad q̄stionē dicēdū q̄ sic. Primo tñ notāda sūt duo. Primū ē q̄ imortalitatē nō habuisset a natura ꝑ a diuina gr̄a: q̄ ꝑm Diony. ō diui. noib⁹. ca. iij. Naturalia enī data demonib⁹ nō pierūt ꝓpter pctū. Et similiter mortale ē differētia essentialis hois vt argutū ē. ¶ Secōm ē q̄ homi fuisset ex speciali gr̄a cōditoris imortalitas corporis cōcessa. Cui⁹ rō ē: q̄ hō fuisset ordiat⁹ ad finē supn̄ naturā suā corporeā: q̄ decuit q̄ in ipa institutiōe aliq̄d sibi eēt collatū supn̄ facultatem ꝓncipioz naturaliū. q̄ sūt aīa ⁊ corp⁹. ¶ Habuit ergo aīam ꝓ donū gr̄e supnaturalis q̄ q̄ ꝺu ordinē obedientie seruare ad deū corp⁹ viuificare posset ippetuū. ⁊ iō corp⁹ hois si hō ñ peccasset: corruptū nō fuisset: de hoc vide sanctum Tho. ij. sniaz. dis. xix. ¶ Tertio sciēdū q̄ in rebus corpalib⁹ q̄druplex mod⁹ inuenit. Unus ē generalis q̄ videlicet oēs res habēt sue durationis pyodū. sicut dicit. iij. de genera. Secūd⁹ ē ꝓpter ꝓdominū excessiuū vni⁹ ꝓtrarioz ⁊ ꝺ dūtaxat in mixtis: dū illa armonia ꝓdicta soluitur quā forma substātialis req̄rit. Tert⁹ ē q̄ calor q̄ ē instrumētū aīe vegetatiue cōsumit humidū in qō agit ⁊ cū nō possit illud humidū restaurari naturalit in sua puritate sēp admiscet cū humido nutribili ⁊ sic fit impur⁹. sicut vinū mixtū aq̄ fit debil⁹ et tā ꝺ misceri pōt q̄ fiat aq̄ sic dicit. j. de genera. in fine. ita humiduz radicale cōsumit finaliter et animal morit. Et similiter fit de planta deficiēte illa restauratiōe. ⁊ ꝺ ē mors naturalis. ¶ Quart⁹ mod⁹ corruptiōis ē ꝑ violentiā ab aliq̄ extrinseco agente vt gladio igne vel hmōi. ¶ Hō cōtra duos ꝓmos modos datū fuit aīe q̄ fm cōditōz sue imortalitatē: corpus pficeret ⁊ ꝓpetuā equalitatē cōplexiōis cōferret. ¶ Contra tertiū modū corruptiōis habuit hō illud donū q̄ ꝑ esuz lignoz de paradiso concessoz fiebat restauratio deperditi ad certuz tps: ⁊ q̄ illa restauratio ē cū admixtiōe humidi extranei debilitātis humidū radicale magis ac magis. Iō hō habuit lignū vite cui⁹ virtus erat alimentū tale assumptū in pfectā assimilatione adducere ⁊ facere humiduz radicale totū ita recens: sicut fuit i ꝓncipio nature cōdite: ¶ Contra quartū modū corruptiōis q̄ ē ꝑ violentiā: conseruabat hō ꝑ diuinā puidētiā ⁊ ꝓpriā prudētiā: ⁊ ab extrinseco nihil potuit pati corruptiuū. ¶ Ad ꝓmū dicēduz ꝓcedēdo q̄ corp⁹ hois fuisset corruptibile ꝓpter cōpositionē ex cōtrarijs: nisi fuisset diuinit⁹ ꝑseruatuz ab extrinseco ꝑ subsidiū diuine puidētie: ⁊ ab intrinseco ꝑ gr̄am originalis iusticie. Ad scōm ꝑz quō fuisset facta restauratio deperditi cōiter ꝑ esum lignoz paradisi: et q̄ñ necesse fuisset ꝑ esū ligni vite qō nunq̄ fuisz necessariu: nisi in sensibili debilitate nature ꝑ recreatione recuperāda: sicut supius dictū fuit. ¶ Ad tertium qō ē de extrinseco nocumēto dictū ē qō ꝑ ꝓpriam prudētiā et diuinā puidentiā nihil hoi extrinsecū nocuisset: nec molle duro cessisset: nisi sicut aīe placuisset si nō peccasset. ¶ Ad quartū ꝑz q̄ fuit aīal rōnale mortale. i. natum mori naturalit: sic tū fuit ordinatū a deo q̄ illa aptitudo moriēdi nunq̄ fuisset in actū deducta nisi hō peccasset. Et iō hō habuit in sua ptāte mori ⁊ nō mori. posse mori ⁊ nō posse mori: stāte lege data: et iō fuit mortalis ꝑ naturā et immortalis ꝑ gratiam. ¶ Ad q̄ntum de actione calidi naturalis in humidum radicale dictum est q̄ pfecta restauratio illius humidi fuisset facta ꝑ esum ligni vite. Hoc tū nota q̄ lignū vite nō habuit ex sua v̄tute naturali dare hoi ꝓpetuitatē viuēdi. q̄ cū eēt res creata: virt⁹ sua finita fuit i duralitate. Et iō nō cōtulit fortitudinē humidi radicalis: nisi ad certū tps. quo lapso hō iterq̄ comedisse debuit: si ita diu pstitisset: nō assūpt⁹ ad celū integralit. Ꝺz ꝓtra arguit ꝑ illud Deu. iij. Neforte sumat de ligno vite et viuat ineternum. ¶ Dicendum q̄ ineternum accipitur ibi ꝓ eo quod est diutius q̄z ꝺebere fm naturam corpori humano concessam: vel a principijs intrinsecis procedentem. Inuidia autem ¶ De inuidia autem notandum q̄ inuidia est toxicum caritatis: nisi enim inuidia esset, quilibet de bono alteri⁹ gauderet: ⁊ ō malo alterius doleret: quia hoc ē ꝓpriū caritatis. Ulñ Aug. super Johannem. Tolle inuidi-

am et tuū ē qđ habeo: tolle inuidiā ⁊ meū ē qđ habes. glo. sup illđ Esa. xlv. Ego dñs formās lucē ⁊ creans tenebras. Qđ est vita serpentis: mors ē hois sicut venenū: et ecōtra humor aq̄us. i. saliua ē vita hois et est mors serpentis. Isto mō qđ ē vita ℟tuosi et boni hois: ē mors iuido: et qđ in bono viro mors vel dānū: ē inuido vita. ¶ Scđo ē ostiū iniq̄tatis: p hāc eniz mors intrauit in mūdū sicut dicit hic. Per hāc occisus est Abel a Cayn. Jacob tribulatus ab Esau. Joseph vendit⁹ a fratrib⁹. Dauid psecut⁹ a Saule. xp̄s tradit⁹ a iudeis. Matth. xxvij. Sciebat enī q p inuidiā tradidissent eū. Istud ostiū fere nullus pōt vitare. Seneca li. suo de moribus. Et si nullos inimicos tibi fecit iniuria: multos tñ fecit inuidia. Eccs. iij. Industrias aīaduerti patere inuidie primi. ¶ Tertio ē vitiū vel putredo sanitatis. Prou. xiij. Vita carniū sanitas cordis: putredo ossiuz inuidia: hoc tñ ē iustissimū vitiū: qz ē in sui auctorē reciprocū. vñ Hugo de scto Victore. Justius inuidia nihil: qz prin⁹ ip̄m auctorē punit cor cruciatq̄ suuz. Vñ Basili⁹. Sicut rubigo ferrū: sic inuidia aīam de qua nascit corrūpit. Et iō maximā iniuriā faceret de⁹ inuido: si poneret eū i celo: qz ibi ē sūma felicitas in primo: et p̄ns summū nocumētū esset inuido: ⁊ iō erit in inferno vbi nihil videbit cui inuidere poterit. j. Petri. ij. Deponētes oēm maliciā et oēm dolū et simulatiōez et inuidias et oēs detractiones: q̄si mō geniti infantes rōnabiles sine dolo lac cōcupiscite: scilicet caritatis.

¶ Capitulū. III. ℣ Lectio. XXX.

Justoꝝ aīme in manu dei sūt et non tāget illos tormētum malicie visi sūt oculis insipientium mori et estimata ē afflictio exitus illoꝝ. et ab itinere iusto abierūt in exterminiū. et qđ a nobis ē iter extreminij: illi aūt sūt in pace. ℣ Posita et enarrata opinione reprobatoꝝ in. ca. ij. p totū. hic p̄seqūter agit de illi⁹ opiniōis reprobatiōe. Sicut. n. opinio p̄tractata: primo p̄suasit aīe mortalitatez ⁊ postea oēs hoies inuitauit ad vite voluptatē et ad iniusticiā sine timore pene exercēdā. Ita hic sacrosācta fides catholica. Primo p̄suadet aīe post hāc vitā iustā remuneratiōez. Scđo inuitat ad iusticie dilectiōz. ibi. Audite nūc reges Prima ps sic ordinat q mixtim vicissim et alternatim nunc agit de remuneratiōe iustoꝝ post mortē. nūc de punitione maloꝝ. Et diuertit se mō ad istos: mō ad illos vt ostendat q siue in premio siue in pena imortalit aīe sp viuūt. Procedit ergo sic. Primo ponit qđ iusti p̄cipiēt i futuro finaliter. Scđo qđ sustinēt i p̄nti tpaliter. ibi. Et si cora hoib⁹. ¶ Circa p̄mū lectio hodierna diuidit in duas ptes. Naz p̄mo ostendit qđ cōtigit aīab⁹ iustoꝝ. Scđo ostendit qđ de eis iudicat ſm fatuitatē mūdanoꝝ. ibi. Visi sūt oculis rō. Dicit ergo p̄mo sic. Impij dixerūt q no est refrigeriū in fine hois ⁊ q hō siue iust⁹ fuerit siue mal⁹: nulla erit differētia: qz aīa cū corpore morietur siue corrūpet. Sed certe hoc ē falsum. Nā iustoꝝ aīe in manu dei sūt. i. in dei p̄tectione et gubernatiōe. Nec q iustoꝝ corpa tā i vita q̄m in morte in ptāte hoim sūt. Sz certe iustorū aīe: nec in morte nec in vita sūt in manu hominū: nec diaboli: ſ tātū dei. Vñ Job. ij. Dixit dñs ad sathan. Ecce in manu tua est: verūtñ aīam illi⁹ serua. glo. i ipa iusticia p̄missiōis miscet qđā libera pietas: qz si totū desereret: hō qđ cēt: Serua inqt: nō q ipe seruet: ſ ne audeat irrūpere ne tēptādo supet. Vñ Boet⁹. ij. ō cō. p. vj. pbās q dignitas nō pōt hoiem facere felicē: deridēdo hoim mortaliū dignitatē. dic q aīa hois: nisi hō velit null⁹ pōt dñari. Hūqđ libero impabis aīo? Hū mētē firma rōe sibi herētē: ō statu p̄prie q̄tis amouebis? Quasi diceret nō: ergo iustoꝝ aīe in manu dei sūt tā i vita q̄m in morte. Sap. vij. In manu dei sumus ⁊ nos ⁊ sermones nr̄i. Et iō p̄ns ē q nō tāget illos tormētū mortis. Ofna ē int̄ tactū naturalē ⁊ tactū mathematicū. Tact⁹ naturalis ē cū passiōe: qz q̄cq̄d tāgit patit: sic p̄z. ij. de aīa. et primo de generatiōe. Tact⁹ aūt mathematic⁹ nō ē nisi iuxta positio corpm quoꝝ vltima sūt sil sicut corpa celestia tāgūt se. Vult ergo dicē q iustos in morte sua si tāget tormētū mortis tactu vicz naturali. q fit cū passiōe et afflictiōe q̄ iniusti tāgēt frequēt. Hoc aūt tormētū mortis cōsistit i trib⁹. ſm Bern̄. Est. n. i morte malor: dolor in exitu. horror i trāsitu. pudor i dei cōspectu. Sz certe ista nō erūt i morte iustoꝝ: imo p̄ciosa i cōspectu dñi mors sctoꝝ ei⁹. Vñ dicit qđā sctus: mors nihil aliud ē q̄ exit⁹ aīe de carcere: finis exilij: laboris cōsumatio: ad portū applicatio p̄egrinatōis finitio. oner⁹ grauissimi depositio. de eq furioso descēsio. de domo ruinosa liberatio. oīm egritudinū terminatō: oīm periculoꝝ euasio: oīm maloꝝ cōsūptio: oīm vinculoꝝ diruptio: debiti nature solutio: reditꝰ i patriā: ingress⁹ i gliaz. De q̄ dicit Eccs. j. Melior ē dies mortis die natiuitatis. Et Prou. xiij. Just⁹ sperat i morte sua. ⁊ iō fatuū ē et irrōnabile p̄priā mortē nimis timē ⁊ mortē alteri⁹ nimis dolere De prima fatuitate loqt Cipzian⁹. Et ponit i canōe. xiij. q. ij. Q̄ p̄postex ē q̄q̄ puersū: vt cū dei voluntatē fieri postulam⁹. qñ dñs euocat nos et accersit ō ſ mūdo: ñ statī volūtatis ei⁹ imperio parem⁹: obnitimur et reluctamur ⁊ p̄nicanū more seruoꝝ ad cōspectū dñi cuz tristicia et merore p̄ducimur: exeūtes hic necessitatis vicio: ñ volūtatis obsequio: ⁊ volum⁹ a ꝺo p̄mūs celestib⁹ honorari ad quē venim⁹ iuiti. ſ ille. De fa-

tuitate ꝓ morte amicoꝝ nimis dolentiū loquit Aug. de vera religione. ca. xxxij. Qui pfecte ꝫ qt deū diligit: nō affligit morte cuiuscꝫ. q̄nā q toto aio deuz diligit: nouit nec sibi pire qđ deo si perit. Deꝰ aūt ē dñs viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. ꝫ ille. Ex quo ptz simplicitas illoꝝ q ꝓ morte bonoꝝ irrōnabiliter ꝓtristant. Sz ꝓ quoꝝ morte nos dolere cōuenit: docet Isido. li. iij. de sūmo bono. Illi inqt deplorādi sunt in morte: qs miseros infernꝰ ex hac vita recipit: nō celestis aula letificādos icludit. Tulliꝰ de paradoxis. Apoz ē terribilis his quoꝝ cū vita oīa merita extinguuntur: nō his q̄ laus emori nō pōt. Et ō talibus dicit q nō tāget illos tormentū mortis. Hoc figuratū est in tribus pueris. Daniel. iij. Illos aūt nō tetigit ignis: neqꝫ cōtristauit: nec quicqꝫ molestie intulit. Consequenter ibi. Visi sunt oculis insipientiuz. ostēdit qđ ō iustis afflictis ꝓ iusticia in hac vita iudicat fm munda noꝝ fatuitatē. Et circa hoc duo facit. Quia ꝑmo ponit eoꝝ estimatiōez. Scōo ponit coꝝ deceptiōez. ibi. Illi aūt sūt in pace. Dicit ḡ. Justi ꝑcedentes nos visi sunt oculis insipientiū. Jn ps. Dixit insipiēs in corde suo nō ē deꝰ. mori totaliter in corpe ⁊ aīa. qđ falsū ē cū moz iusto rū nō sit nisi requies a labore. Apoc. xix. Ammō iā dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. Estimata ē afflictio exitus illoꝝ ꝑcise nihil aliud: vñ nō iudicauerūt q fuit ingressus in vitā eternā: ꝫ tñ fuit afflictio. Sz Paulus fuit alterius opiniōis q dixit ad Phil. j. Cupio dissolui et eē cū xp̄o. Scōo vlteriꝰ iudicatū ē q ab itinere iusto abierūt in exterminiuz id ē in annihilationē et nullū aliū fructū iusticie receperūt. Hec tñ clausula fm Rabanū nō ē de textu. Sz antiqui et moderni eā habent. Vlez ē q in ecclesia in epla de martyribus trāsilit. Tertio vlterius iudicatū ē q moz iustoꝝ nō solū ē afflictio: imo qđ ē iter exterminiuz a nobis. i. de nobis. q̄si non sit aliud moz qꝫ iter nos exterminans. i. extra terminos humane vite ponens. Ultiō. ibi. Illi aūt sūt in pace. ostēdit istoꝝ insipientiū deceptiōez: nā vbi putabāt iustos exterminari affligi et annihilari: iusti eripiūt de hoc seculo neqꝫ: ⁊ sūt i pace. Esa. xxxij. Sedebit populꝰ meus in pulchritudine pacis. et in requie opulenta. Dubitatio ꝛalis. Utꝝ aie defunctoꝝ habeant distincta receptacula post hāc vitā sibi diuinitꝰ deputata? Et videt q nō qꝛ tūc aie tales vel pñt ab illis receptaculis recedere vel ñ. si sic: ergo aie dānate et anime existentes i purgatorio possent minuere penā. et aie existentes in celo possent minuere gaudiū suū. cōsequentia ptz. qꝛ loca penalia augēt penā: et loca leticie augēt gaudiū: alit frustra talia loca deputarent: et ꝓ ꝑñs relinquēdo loca sua diminuerēt de suo gaudio: si essent beate et minuerent suā penā si essent nō beate. Si dicat q aie defunctoꝝ nō pñt ꝓ libitu suo loca illa dimittere? Contra hoc ē qđ ꝓbat Aug. libro suo de cura ꝓ mortuis agēda: inter mediū ⁊ finē. q aliq ex mortuis mittāt ad viuos. ꝓ hoc q Habb. xvij. Moyses in trāsfiguratiōe dñi apparuisse legit cū Helya: et tñ cōstat moysen anī fuisse defunctū. Item Hieron. redarguit vigilātiū sup hoc q dixit aias nr̄as nō posse adesse tumulis suis qñ vellēt: ꝓ hoc q sequūtur agnū q̄cūqꝫ ierit. sed agnꝰ ē vbiqꝫ. Item demones toto orbe mira celeritate vagāt. ḡ incōueniēs est dicere aias alicubi eē inclusas vsqꝫ ad diē iudicij. Item Greg. iiij. dyal. narrat de multis mortuis q vitis apparuerūt. Preterea ad questiōnē. si sic: tūc sinus Abrae foret vnū de illis receptaculis. ꝓña ptz: qꝛ eccl̄ia orat i officio sepultare: sinus Abrae eā suscipiat. ꝫ falsitas ꝓsequentis ptz: qꝛ ē in iferno: vl qꝛ fuit limbꝰ patrū. vbi nulla aīa mō recipit post xp̄i passionē. Preterea si sic: purgatoriū foret vnū receptaculuz ꝓñs falsū: qꝛ aie decedētes i caritate vadūt ad purgatoriū si habeāt culpā venialē vel obligatiōz ad penā. Sz pūgatoriū ē vnꝰ locꝰ inferni sub lymbo patꝝ. als aīe pfm. purgāde fuisse i loco superiori viderēt: tā aī purgatōz q̄ pꝰ. Ad oppositū ē Augꝰ. Encḥ. ca. iij. Xps qđ int̄ hois mortē ⁊ resurrectiōz vltimā: aias abdit receptacul tenet ꝓut vnaqueqꝫ digna ē vel reqe vel erūna. Item glo. sup illud. j. Tessal. iij. sit rapiemur ⁊c. dicit Or oēs aīe que de seculo exierunt hūt diuersas receptiōes. Ad q̄stionē dicēdū q sic: qꝛ sicut grauitas i corpib⁹ reqrit diuersa loca. sicut ptz. iij. de celo. ita meritū ⁊ demeritum diuersa reqrit loca ꝓ aiab⁹. Cū qđ ē corpi leuitas ꝫ ē aie meritū: ⁊ ꝫ ē qđ corpi ḡuitas. ꝫ ē aie demeritū. et sicut grauia qñ generāt statim ad loca sua mouēt: nisi impediāt sic ptz. viij. phicoꝝ et. iij. de celo. ita aie statiz qñ a corpe sepantur ad loca mouēt: male ad infernū: bone ad celū: nisi inueniant aliqō impedies ꝓ culpā venialē ⁊ reatū pene nō solutū. habēt igit distincta receptacula. Est ergo notādū q ō istis receptacul aiaꝝ pꝰ eaꝝ sepatiōez loq possumꝰ dupliciter. Prio mō ō lege cōi. alio mō ō dispēsatōe spāli. Prio loqndo sūt q̄tuoꝝ receptacula aiaꝝ vicz. Infernꝰ dānatoꝝ. Lymbꝰ pueroꝝ ꝓ originali: purgatoriū ꝓ veniali. ⁊ celum ꝓ pfecte bonis. Quintū receptaculū aī xp̄i passionē fuit lymbꝰ pfm q tūc dicebat sinꝰ Abrae: ꝫ de lege cōi. De dispēsatiōe speciali habent aie receptacula alia inter boies in qb⁹ purgāt ad informatiōez et ad coꝝ celeriorē redēptiōez ⁊ ita diuersimode deputantur: sicut ipis viuentibus expedit. Secūdo notādū q spaciū infernale in quatuoꝝ portiones distinguitur. Jn infima sūt dānati ꝓ peccato actuali mortali. Jn secunda

damnati p peccato originali. In tertia anime q purgant de lege cõi. In ãrta fuerũt aie pfm antiq̃ vsq; ad resurrectiõez xpi. ¶ Ad primũ argumẽtũ dicẽdũ q aias a suis receptaculis recedere dupliciter põt intelligi. Vel simpliciter vel ad temp⁹. Simplicit sic q nũq; redeãt: nulla recedet que ẽ in infernovel purgatorio. Ad temp⁹ duplicit vel ex lege nature et sic nõ :vel ex ordine diuine ꝓuidentie:et sic cõcedendũ ẽ q redeũt interdũ ad viuẽtes. sicut docet Aug⁹ in libro suo de cura p mortuis agenda. Hoc tamẽ interest. q anime sanctoꝝ possunt cũvolũt viuentibus interesse. Alie aie nõ. ꝑ solũ diuina ꝓmissione. Etiã dãnati apparuerũtviuentibus ad viuoꝝ ꝓmõitionẽ. ¶ Ad scõm de sinu Abrae. dicẽdum ẽ fm Aug⁹. xij. sup Geñ. Sinus Abrae dicit requies sanctoꝝ qui olim fuit lymbus:nũc vo ẽ celum. sic orat ecclia. ¶ Ad tertium dicẽdũ q tenek ꝓbabiliter ex dictis sctõrum q locus purgatorij ẽ loc⁹ vicin⁹ inferno. de lege cõi. ¶ Justoꝝ aie in manu dei sũt. Notandũ q inter iustũ et impiũ inuenio quadruplicẽ differentiã in scriptura. Differũt eniz viuẽdo moriẽdo patiendo ⁊ penitẽdo. Viuẽdo q iusti viuũt in pace et trãquillitate. Impij in discordia et contrarietate. in pñ. Pax multa diligẽtib⁹ legẽ tuã. De impijs vo dicit Esa. lxviij. in fine. Non ẽ pax impijs dicit dñs . Signant dicit pñ. Pax multa diligentib⁹ legez tuã . Nõ sic: diligentib⁹ legẽ mũdi. Illi sũt semp in ꝓtentionib⁹ in discordijs et rebellionibus. Unus q audiuit iura per sex annos vel septẽ: facit maiorẽ brigã in vna comitiua. q̃. xviij. sapiẽtissimi clerici. Christ⁹ eñ iustis legauit pacẽ. Joh. xiiij. Pacem relinq̃ vobis. et Eccl. xlv. Statuit illis testamentũ pacis. ¶ Scõo differũt moriẽdo: quia moꝝ iusti ẽ eius spes et cõsolatio. moꝝ autẽ iniusti ẽ desperatio. Prou. xiij. Inmalicia expellit impius: sperat iustus in morte sua. sed ꝓuer. xj. Mortuo hoie impio vltra nulla erit spes. Si omnes fratres et sacerdotes mundi celebrarent p aia sua: si mortuus ẽ sine penitẽtia :frustra fieret. vñ Aug⁹. xij. de ciuitate dei. ca. ij. Si de aliquibus malis ita cõstaret q sunt dãnati: sicut nũc cõstat de demonib⁹ :ecclesia nõ plus oraret pro eis q̃ pro ipo diabolo. Et a multo fortioze. Non ẽ spes impio mõ defuncto et hoc loquẽdo de lege mõ cõmuni vsitato. ¶ Tertio differunt iustus et impius i patiendo: qz iustus sustinẽdo aduersa se exhilarat. Iniustus sustinẽdo sp remurmurat. De iusto Prou. xij ¶ Nõ cõtristabit iustũ quicqd ei acciderit. Item ꝓuer. x. in fine. ¶ Labia iusti cõsiderant beneplacita: et os impiorum puersa. ¶ Quarto differunt penitendo: qz iustus in beneviuendo semper se accusat: impius male viuendo semper se excusat. De iusto Prou. xviij. Justus prior accusator est sui. Et in eodẽ

Impius cum in profundũ pctoꝝ venerit contemnet. Item ibidem. x. Os impioꝝ operient iniquitatẽ. ¶ Notãdum q anime iustoꝝ in pñti in manu dei multipliciter sunt . Sũt eniz in manu dei suportantis. In manu dei cõfortantis. In manu dei castigãtis. In manu dei ꝑseruãtis. Primo sũt in manu dei suportãtis. Nutrix eñ puerũ incipientẽ incedere cõtinet inter manus: ⁊ ex ea pte qua cadere credit suportat manũ suponendo ne cadens ledatur. Christus est nutric⁹ noster. Osee. xj . Ero eni nutric⁹ effraym et brachijs meis portabo eos Effraym interpretat⁹ crescẽs:et significat nos viatores qui crescere debem⁹ de virtute in virtutẽ. Due man⁹ dei iusticia et miscõia. In pñ. In manus tuas cõmendo spiritum meũ. Justicia dirigit vt bene incedamus :miscõia subleuat ne nimis ledamur. In pñ. Cum ceciderit iustus non collidet: quia dominus suponit manum suã. ¶ Secundo sunt in manu dei cõfortantis. Ezech. iij. Manus eni dñi erat mecum confortãs me. Falco nobilis pascit et recreatur manu domini sui. Alias si cibum haberet in suo regimie auolaret a domino suo. Jõ deus sic eos pascit beneficijs q semp ea teneti manu sua quã manũ quãdo vult claudit et patimur egestatẽ:et quando vult aperit et habemus copie largitatẽ. in pñ. Oculi oim i te sperant domine:et tu das escaz illorũ in tempore oportuno. Aperis tu manũ tuã et imples omne animal benedictione. Et iterꝝ in pñ. Aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate. Alias eni a deo auolaret. Osee. ix. Effraym quasi auis euolauit. Sic qui nimis abundant frenis auolant a deo sicut falco a dño suo quãdo nimis satiatur. ¶ Tertio sũt iustorum anime in manu dei castigantis . Quãdo eñ medic⁹ manu sua ꝓpinat infirmo et põtemptat bibendo faciens sibi credentiã: licet medicina sit valde acuta:tñ infirmus acceptat. Christus medic⁹ est et calicẽ pregustauit tribulationis: quẽ nobis ꝓ remedio infirmitatis peccati ꝓpinat in põsenu. Et iõ castigationes suas filiali benignitate suscipiamus. in pñ. Hũc humiliat et hunc exaltat. q calix in manu dñi vini meri plenus mixto. ¶ Quarto sunt iustoꝝ aie in manu dei conseruãtis. Tñ illud qõ homo cõtinue in manu tenet illud bene cõseruat. Christus aũt in manibus suis nos seruat. Solet etiam homo dicere: qñ habet nomẽ alterius scriptũ in libro suo:habeo illũ in libro meo. Christus aũt nos in manibus suis scripsit:ita q nõ potest nostrum obliuisci. Esa. xlix . Nunquid potest mulier obliuisci infantem suum vt non misereatur filio vteri sui: Et si illa oblita fuerit: ego tamen non obliuiscar tui :ecce in manib⁹ meis descripsi te. ¶ Sed tamen aliter habz animas iustorũ; ⁊ aliꝰ animas peccatorũ. Quãdo

enī ita est q aliquis ē dñs alicui⁹ manerij ⁊ dimittit illud in aliena custodia: ita q alij ad certū terminū capitū fructū illius: dicimus q licz manerij sit talis dñi: nō tamen ē in manu sua: ℔ tūc ꝓprie quādo inhabitat et recipit fructus ⁊ vsū tūc dicimus eē in manu sua. Modo dñs bene est dominus pcōr: et tñ nō inhabitat eos per gfam: nec recipit fructus ab eis: et iō non anime pcōr: ℔ aie iustoꝝ in manu dei sunt.

Lectio. XXXI.

Et si coram hominibus tormēta passi sūt: spes illoꝝ imortalitate plena ē: in paucis vexati: in multis bñ disponent. Quoniā de⁹ tēptauit illos et inuenit illos dignos se. Postq̄ spūs sctūs declarauit q̄d iusti hoies ꝓcipient in futuro eternaliter. Hic consequenter ondit q̄d sustinent in p̄senti tpaliter: et q̄r pene q̄s sustinent ⁊ p̄mia q̄ ꝓcipient sūt cōtraria: iō faciēs quādā cōparationē vtit quodā colore rhetorico q̄ dicit antitheſis: q̄si ɔtraposītio: vel antitheō vel contētio fm Tullīū. v. rhetor. l. sue. Et ē figura talis: q̄n aliquis in locutiōe cōtraria cōtrarijs cōtraponit: sicut facit Apl's. j. Cor. vj. Per infamiam et bonaz famā a dextris ⁊ a sinistris: Et Eccl. xxxij. Contra bonū malū et cōtra vitā mors. Sic cōtra virū iustū peccatoꝝ. Isto genere eloquentie vtit sp̄ūsctūs in isto textu ostendēs q illa que sancti patiūt in p̄senti nō sūt equalia illis q̄ ꝓcipiunt i futuro ꝓ p̄mio. Et ponūt tres antitheſes consequent. Sancti enī in p̄ūi tribulant vexant ⁊ tēptāt: tribulāt in penis: vexantur in verbis et tēptāt in diuinis p̄missionibus. Sed cōtra tribulatiōes penaꝝ: hūt spez imortalitatis. Contra vexationē cōtumeliaruz habent spem eterne trāquilitatis. Et cōtra diuinā tēptationē: habent spem p̄cipue dignitatis. Dicit g̃ p̄mo ponens p̄mā cōtrarietatē. Et si coz̄ hominib⁹ tormenta passi sūt. Coram hoibus q̄ tñ exteriora vident. j. Reg. xvj. hō videt ea q̄ parent. Tormēta passi sūt in corpore sustinēdo. spes illoꝝ imortalitate plena ē: ℔ est dictū. sperauerūt a dño ꝓ sua iusticia p̄mia ri: et illa spes est plena et nō vacua: sicut malorū de qua infra in isto capitulo. vacua spes illoꝝ: vnde spes illoꝝ nō cōfundit ad Ro. v.

Scōa antitheſis ē tal. Sancti sūt in p̄sēti vexati verbis contumelijs et iniurijs: tamē hec sunt pauca respectu illorū que ad suā beatitudinē aggregabūt. q̄a fm Boetiū. Beatitudo est status oim bonoꝝ aggregatiōe pfectus Et iō dicit: i paucis vexati: in multis bñ disponent. Multū et paucū sicut magnū et paruuz sunt relatiua: sicut ptz in p̄dicamētis. ca. ō q̄ntitate. Tñ si illa q̄ patimur in p̄sēti cōpent ad ea que bonis dabūt in futuro ꝓ mercede: licet sint in se valde multa: vident tñ in cōpatione illoꝝ valde pauca. ad Ro. viij. Non sūt cōdigne passiōes hui⁹ tp̄is ad futurā gloriā que reuelabit in nobis. Tertia antitheſis ē talis. Deus tēptat sanctos in p̄senti. ℔ nō ad eoꝝ detrimentū et deiectionē: ℔ ad eoꝝ emolimētū et ꝓmotionez. Vnde dicit q de⁹ tēptauit illos et inuenit dignos se. id ē sua societate et dilectione. Et notandū q difficile ℔ virtuosuz ē q hō fiat dignus deo. Ad hoc enī requirit pfectus mundi contēptus. Tñ xp̄s dixit Matth. x. Qui amat patrē et matrē plusq̄ me nō ē me dignus: ⁊ q̄ amat filiū vel filiā plusq̄ me nō ē me dignus: ⁊ q̄ nō accipit crucē suā et seq̄t me nō est me dignus: ergo quicunq̄ vult dignus eē xp̄o: oportet q seip̄m det ꝓ xp̄o. Hui⁹ ꝓbatio ē: q̄r demōstrato quocunq̄ hoie contigit sic arguere. aut iste diligit xp̄m plusq̄ filios et filias et semetipsū: vel nō: Si nō: ñ ē dign⁹ xp̄o. Si sic: dat se ꝓ xp̄o. q̄r q̄ nō accipit crucē suā et sequitur xp̄m: nō ē eo dignus. Notādū q tēptare improprie cōuenit deo: q̄r tēptare ꝓprie est aliq̄d experiri vt habeat ei⁹ cognitionē: sicut hō tēptat vinū et magister discipulū. Alit dicit temptare expiri aliquē cū intentiōe manifestādi cōditiōes ei⁹ alijs. Primo mō deus tēptare non pōt. ℔ secō mō. Tñ Gen. xxij. Temptauit deus Abraaz. Tertio mō dicit tēptare: callide accipe expientiā alicui⁹ hois cū itētiōe decipiēdi: et sic ꝓprie cōuenit diabolo: et nullo modo deo: q̄r Jac. j. dicit. Nemo cū tēptat dicat. q̄r a deo tēptor. Deus enī intēptator ē malox. Ipse enī neminē tēptat. Glo. Deus tēptat nō seducendo ad malū: ℔ exercēdo ad meritū. Alit pōt exponi sic: deus tēptat illos. i. temptari ꝓmittit. Et notāduz q deus electos suos tēptari ꝓmittit specialiter ꝓpter tria. Primo ad exercenduz nostre nature ꝓbitatē qui habemus vsū liberi arbitrij ꝓ gfam informati si velim⁹. Si rex dedisset arma ⁊ equū nobilissimū alicui militi: ille ꝓbit et viriliter i bello ꝓ honore regi se exponeret et amore: rex nō imerito eū accipet xp̄s rex dedit nob arma liberi arbitrij cuz eq̄ corpis nr̄i et sūt q̄si similia armis dei: q̄r ad imaginē et silitudinē suaz fecit hoiez. Gen. j. et ad Eph. vj. Induite vos armaturā dei vt possitis resistere aduersꝰ insidias diaboli. g̃ nos ꝓ honore regi nr̄i virilit expōam⁹: alioqn nosmetipos decipim⁹ et dānam⁹. Job. vij. Tēptatio ē vita hois sup terrā: sic de⁹ tēptauit Abraā de imolatiōe filij sui vnigeniti. Gen. xxij. Sic etiā oēs suos amicos tēptari ꝓmittit. Tob. xij. Quia acceptꝰ eras deo: necesse fuit vt de⁹ tēptaret te. Constantinus impator voluit probare qui de familia sua essent viri christiani et fideles. ⁊ cetera. Ita christus permittit viros catholicos a mundo temptari. et qui mundanam gloriam que est quasi idolum adorant: de suo expellit seruitio. Quia nemo potest duobus dominis seruire: qui idolum adorare contemnit in suo

retinet famulatu. Et oīs christo fuiēs neces-
sario habet tēptari ꝓpt qđ signāter dicit Eccs
ij. Fili accedēs ad fuitutē dei:sta in iusticia t ti
more t ꝑpara aiam tuā ad tēptatiōez. Scđo
pmittit nos de⁹ tēptari ad recēsēdū nfe cēsure
vanitatē. nisi eni tēptaremur:nimis ꝓpt defec
tū nfe cognitiōis t experiētie de nobispis sup-
birem⁹. Et ideo clemēter pmittit sāctos suos ꝺ
sua carne tēptari sicut de paulo patuit. ij. Cor
xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me da
tus ē mihi stimul⁹ carnis mee angel⁹ sathane q
me colaphizet. De hoc loāns Greg⁹. ix. mora.
ca. xxxvj. dicit: Supna dispēsatio idcirco nos
tota intētiōe fuiētes carnis nfe tēptatiōib⁹ p-
mittit cōcuti ne mēs nfa i supbiā audeat ꝑsūp-
tiōe sue securitatis eleuari. vt dū pulsata trepi
dat:in solo auctor adiutorio fidē robusti⁹ spei
figat. et. ix morar. ca. iij. exponēs illud apli ad
Roma. vij. Videō aliā legē in mēbris meis re
pugnātez legi mētis mee t captiuū me ducētē
in legē pcti q ē i mēbris meis. dicit sic Ad ima tra
hit caro ne extollat ips. t ad sūma trahit spūs
ne ꝓsternat caro. Spūs leuat ne iaceam⁹ infimis
caro aggrauat ne extollamur ex sūmis. Sicz
scōm Greg. quodā certo moderamie fit vt car
ne depmēte:sed nō ꝓsternēte homo desperati-
onis lapsū caueat. t spū eleuāte t tēptatiōes sē
tiēte supbie casū euadat:et sic dū ips trahit: ca
ro ꝝtrahit:subtilissimo intīni iudicij moderami
ne infra sūma t infima in qdā medio aia libera
tur:hec Grego. Et iō signāter petiuit ps. Pro-
ba me dne t tēpta me vre renes meos t cor me
um. glo. ꝓba me. id ē indica me esse pbatū:nō
tibi q oīa nosti. sed mihi t hoīb⁹. Nisi eni tē-
ptares negligētes essem⁹. Notat ibi glo. q ali-
ter tēptat de⁹:aliter hō:aliter diabol⁹. Deus vt
eruditat:homo vt sciat:diabol⁹ vt seducat. Vñ
dicit metrice. Vult tria tēptare seducere scire ꝓ
bare. Nota de puella dequa narrat Cesari⁹ in
cui⁹ fine ꝛc. iō signāter dicit apls. j. Cor. x. Tēp-
tatio ñ appēdat vos nisi humana. Tertio
de⁹ nos tēptari pmittit ad ꝓmerēdū vite futu-
re felicitatē. Jac. j. Beat⁹ vir q suffert tēptatio-
nem ānia cū ꝓbat⁹ fuerit accipiet coronā vite.
Et q̄uis diabol⁹ oīes tēptet:aduersus tñ pfe
ctos ꝑlatos t religiosos maxie excādescit. Vñ
petr⁹ rauañ. in quadā epla. Aūd⁹ aduers⁹ de
sertores suos fort⁹ pugnat t egrediētes vite se
cularis illebras grauior ꝓcurs⁹ expectat. Pā et
in exitu israel de egypto :pharao vehemēt⁹ ex
cāduit:et sathanas egrediēs ab hoīe quē ab in
fantia tenuerat: ipz grauī⁹ in egressu discerpit
Etiā ideo hugo de claustro aīe li. j. religiosos i
struit q sūt cause tēptationū. Prima ē loci ame
nitas vt ciuitates et opida q nō tātū ex situ loci
amenitatē recipiūt:sed ex habitātū gra. Se
cūda causa ē locus diuiciaz vbi eni diuicie ibi
periculū Tertia ꝺo causa ē precios⁹ ornatus
t equoz pigui⁹ cura t vestimētoz exq̄site vari
etates. Quarta aūt mulierū spēs quaz vor
blādit aurib⁹ et facies oculis. Istas occasiōes
viriliť caueam⁹ qz tēptatio nō ledit nisi obedia-
m⁹. t hoc ē qđ metrice dicit. Hostī nō ledit nisi
cū tēptat⁹ obedit. Est leo si cedit:si stat q̄si mu
sca recedit. Et hoc ē quod ꝓmittit Apostol. j.
Cor. x. Fidelis deus q non pmittit vos temp-
tari supra id qđ potestis: ꝫ faciet cū tēptatione
etiā ꝓuentū vt possitis sustinere ꝛc.

Lectio. XXXII.

Quasi aurū i fur-
nace ꝓbauit illos et quasi holocausti
hostiā accepit illos et in tpe erit respectus illoz
Declarato qz tusti in ꝑsenti multipliciter tribu-
lentur. hic ostendit qualiter p tribulationum
tolerantiam a deo acceptāť. Et circa hoc duo
facit:quia primo ostēdit qz pena iustoz ē vehe-
mens argumentū diuine dilectiōis. Secūdo
qz ei correspondet euidens emolimentū remu
nerationis ibi. In tēpore. Penā igiť iustorum
deo esse acceptaz qñ ex caritate et p suo amore
sustinet:ostendit per duo exempla quoz ꝑmū
cōsistit in artificio naturali. Scōm in quodā sa
crificio legali. ibi. Et quasi holocausti ꝛc. Pri-
mū exēplū ē tale: quāto aurū frequēti⁹ liques-
cit et trāsit p ignē:tāto fit cari⁹ puri⁹ et accepta
bilius. Sed tribulatio vite ꝑsentis ē sicut for-
naz vel camin⁹ in quo etiā hoīes depurantur
Eccs. ij. In igne probatur argentum et aurū
homines ꝺo receptibiles in camino humiliati
onis:ergo iusti q̄nto plus p xp̄o tribulanť:tan
to sūt magis p̄cios̄et meliores. Et hoc est qz di-
cit:tāq̄ aurū in fornace ꝓbauit illos. Secū-
dū exēplū ē i quodā sacrificio legali qđ dicebat
holocaustū. Vbi notādū qz inter sacrificia q̄
deo offerebanť p̄cipuū erat holocaustū et fie-
bat de armentis pecudib⁹ et auibus. Et ꝺ isto
sacrificio nihil habuit sacerdos q̄ obtulit ꝑ par
tē sua. sed totum cremabať domino:et iō dice-
bať holocaustū:ab olon grece qđ ē totū latine
et cauma incendium:inde holocaustum quasi
totum incendium:qz in alijs sacrificijs sacer-
dos quādoq̄ tollebat sibi partē et qñq̄ dabat
partē offerenti ad comedendū:sed in holocau
sto totum corpus siue esset vitulus ouis vel ho
dus incendebať. pellem tamē potuit sacerdos
vendicare sibi ſm legē. Licet oīe genus sacri-
ficij deo foret acceptū:nullū tamē fiē holocau-
stū:qz illud totū offerebať in honorē dei ex in-
tegro. Et isto mō sancti martyres imolati sunt
deo:sicut hostia holocausti. Sacerdos occidēs
martyres ē mundus. Joh. xv. Mundus vos
odit. et ad Roma. viij. Estimati sum⁹ vt oues
occisiōis:ꝫ certe sacerdos nihil habuit:nisi pel
lem vicz:gloriā secularem. Job. j. Pellem ꝓ
pelle et cuncta que habet homo dabit pro ani-

ma sua. Ergo sicut holocaustū est optimus in sacrificijs: sic martyriū in actib⁹ meritorijs. Et hoc est qđ spūssanct⁹ dicit. Et quasi holocausti hostiā accepit illos. ¶ Cosequēter declarat qđ est emolimentū remuneratiōis correspōdens iustor⁹ psecutionib⁹ in p̄senti. Et dicit q̄ cōtra momētaneū penalitatē: accipiēt p̄miū sempiterne felicitatis. Et vt ostēdat q̄ tribulatiōis ad p̄miū nulla ē ꝓporcio: suꝓponit eor⁹ penā: q̄si instātanee breuitatis: t eor⁹ p̄miū tēporanee cōtinuitatis. Quodo notū est q̄ tpis ad instans nulla est ꝓporcio: sicut nec puncti ad lineā. Esa. liij. Ad punctū in modico dereliqui te t in miserationib⁹ maximis congregabo te. In momēto in indignationis abscondi facie meaz parūp a te: t in misericordia sempiterna misertus sum tui. Uñ supza modū merces excedit laborez. Et h̄ est qđ dicit q̄ in tēpore erit respect⁹ eor⁹. quasi diceret in puncto. i. in modico instāti passi sūt: sed in tēpore plixo t longo. hoc est in eternitate erit respectus eor⁹. i. p̄miatio. Unde solet dici cū dñs remunerat aliquē liberaliter sibi seruientē dando sibi aliqđ magnū: q̄ ipe bene respexit eum. Et certe de⁹ bene respexit eos: qñ supzamodū t ꝓportionez retribuit p laboze. Juxta illud. ij. Cor. iiij. Illud eñ qđ in p̄senti est momentaneū t leue tribulationis nostre: supza modū t sublimitate eternū glorie pōd⁹ operat in nobis. ¶ Et notandū q̄ electus q̄libet a xp̄o multipliciter peat: sicut clericus ante promotionē: sicut nouitius ante pfessionē: t sic bacalarius ante inceptionē: t sicut denarius ante solutionē. Clericus ordinādus t receptur⁹ coronā prius examinat: t quanto altiorē ordinem est receptur⁹: tanto difficilius examinat. Oēs nos p̄mouendi sumus ad ordines. q̄ in futuro oēs erimus sacerdotes. Apoc. v. ca. Fecisti nos deo nostro regnū t sacerdotes. Magnus fauor fieret clerico si posset p̄muniri in q̄ passu t de qua materia deberet examinari: q̄ tunc posset sibi p̄uidere: t tūc foret sibi magna verecundia deficere. Iste fauor fit nobis. Ordines fiūt in resurrectione generali in die iudicij q̄n iuxta merita nostra ad ordines angelor⁹ recipiemur p semper: vt dicat vnicuiq̄ nostrū illud. p̄s. Tu es sacerdos in eternū sm ordinez melchisedech: t mō sumus p̄moniti de q̄ examinabimur. certe nō de difficili: sed de cōibus de donato. s. t ptibus nr̄is. hoc est de opib⁹ pietatis. Sicut ptz Matth. xxv. Esuriui t dedisti mihi māducare. Totū est de donato: t iō illi q̄ inuenient nesciuisse donatū: deficiēt de ordinibus t repellent sicut laici: t ponent ibi vbi est vmbra mortis t nullus ordo Job. x. q̄n dicetur his. Ite maledicti in ignē eternū. Sed boni et electi q̄ bñ respōdere possunt: certissimi erūt ō corona. Tobie. iij. Hoc habet pcerto ois q̄ colit te. q̄ vita et⁹ si in pbatiōe fuerit coronabit. Et Jac. j. Cū pbatus fuerit accipiet coronā vite. ¶ Scdo examinat electus: sicut pbat nouitius ante pfessionē. Unde tēpus nouiciatus est tēpus pbationis sm iura. Licet aūt nouitius interdū gerat habitū pfessor⁹. Tamē in voluntate sua est p̄ijcere habitū infra tēpus pbationis quādocūq̄ sibi placuerit: t ideo nō habet habitū inseperabiliter. Habit⁹ et ornatus anime est gratia: vita p̄sens est tēpus nouiciatus t temp⁹ pbatiōis. Ad Roma. xij. Reno uamini in nouitate sensus vestri vt pbet quę sit volūtas dei bona t beneplacēs t pfecta. Licet igit nos geramus habitū pfessorū: hoc est beatorū que est gratia p̄sumata: nō tamē ideo pfessi sumus: sed sumus in tēpore pbationis: q̄ possumus habitū p̄ijcere t peccare. Nouitij aūt inter fratres p̄dicatores examinant de moribus diligēter. Et generaliter de q̄nq̄ cauēdis in eis. Nā ab vnoquoq̄ req̄rit: An sit seruilis p̄ditionis? An alteri⁹ pfessionis? An mulieri p̄iugat⁹? An ratiocinijs obligat⁹? An occultā habeat infirmitatē aliquā? Si vo aliquē istor⁹ defectuū habuerit t sciatur: a pfessiōe repellit. ¶ Certe hec quinq̄ xp̄s in suis nouitijs requirit. Primo an sit seruilis p̄ditiōis: videlz an sit totus datus seruitijs mūdi: p diuitijs et honoribus cōsequēdis in hac vita. t si sic: non admittit eū. Matth. vj. dicit. Nemo pōt duobus dñis seruire. Pbs quidā assurgere noluit p̄ncipi veniēti alijs eū honorātibus assurgē do. Et cām reddidit. Seruit iquit seruo meo. Nam contenendo mūdū t mundus mihi seruit t ipe seruit ei. quare ei nō assurgo. iste non fuit seruilis p̄ditionis: sed valde nobilis. ¶ Secūdo requiritur. an homo sit alteri⁹ pfessionis vnde ille q̄ est radicatus t habituat⁹ in aliqua mala cōsuetudine viuendi in peccat: ipse est alterius pfessionis: caueat sibi q̄licet recipi posset a xp̄o tñ cū difficultate. ¶ Tertio req̄ritur an sit mulieri p̄iugatus. i. an sit operib⁹ carnis dat⁹: q̄ scit q̄ talis nō venit ad deū pfecta voluntate. Luc. xiij. Uxorē duxi t ideo nō possum venire. ¶ Quarto an sit ratiocinijs obligat⁹: homo est obligat⁹ ad cōpotuz t restitutionē si fuit vsurari⁹: t de pecunia vsuraria fuit ditatus t nō vult restituere: xp̄us nō curat de eo: q̄ ipe ratiocinijs obligat. Si clericus simoniace intrauit ecclesiā: occupauerat bona per amicos: t nō est parat⁹ resignare t restituere: ipe est obligat⁹ ratiocinijs. Christus aūt eū ad pfessionē donec soluerit nō admittit. Si spoliasti pauperē per potentiam vel per falsum iudiciū vel testimoniū perhibitū contra eū: t nō fecisti restitutionem: tu es obligatus ratiocinijs t talem obligatū christus nō admittit. Ip̄s. Declinantes autem in obligationes adducet dominus cū operātib⁹ iniquitatē. ¶ Quinto querit an habeat aliquā infirmitatē occultā.

Unde si cõmisisti peccatũ vile de quo nõ es cõfessus: celas ꝛ occultas. tu habes infirmitatez occultã: christꝰ te nõ admittit nisi te curauerꝫ. Ideo omissis talibus impedimẽtꝫ vnusquisqꝫ vestrũ curet se ꝓbabilẽ exhibere nociuũ: ne a ꝓfessiõe ꝓfusibiliter repellat. ij. Timoth. ij. Cura temetipm ꝓbabilẽ exhibere operariũ in cõfusibilẽ: ꝛ qui talis inuẽtus fuerit: faciet suã ꝓfessionẽ in finali iudicio. dicens illud Deut. xxvj. Profiteor hodie coraz domino deo q ingressus sũ terrã ꝓ qua iurauit patribꝰ nostris

D Tertio examinat electꝰ sicut baccalariꝰ ante inceptionẽ seu magistrationẽ. Iste eñ anteqz incipiat ꝓbat in tribus: in legẽdo: oponẽdo: ꝛ respõdendo. Habet eñ necesse legere aliqõ vnũ volumen ad minus facultatis sue. Et certe nos legere debemus ꝓ cõfessionẽ volumen cõscientie nostre. Stolidus clericus est qui nescit legere scripturã suam ꝛ opus ꝓprium. Ad Gal. vj. Opus autẽ suũ vnusquisqꝫ ꝓbet ꝛ sic in semetipo gloriã habebit. Scõo habemꝰ opponere hoc est arguere ꝓ iustã correctionẽ ꝓximorum: ꝛ hoc ꝑncipaliter pertinet ad ꝓlatos ꝛ in casu ad omnes. Math. xviij. Si peccauerit in te frater tuus: vade ꝛ corripe illũ inter te ꝛ ipm solũ. Gap. j. Probata virtꝰ corripit insipientes. Et ꝓlatis dicit. Hiere. vj. Probatoriẽ in populis dedite. Tertio habemꝰ respondere ꝓ gratiarũactionẽ. j. Tessal. v. In oibus gratias agite: ꝛ qui hoc cõpleuerit: dignꝰ est gradu magistrali. Exemplo Tobie q in se hec omnia foꝛmaliter ꝛ deuote cõpleuit peccata confitendo: vxorẽ corripiẽdo: ꝛ deo ꝓ cecitati flagello grãs agendo: ꝛ iõ sibi dictũ fuit. Quia acceptꝰ eras deo: necesse fuit vt tẽptatio ꝓbaret te. Quarto ꝓbat electꝰ vt denariꝰ ante solutionẽ. Tũ q alteri mutuat denariũ: diligenter cõsiderat ante solutionem quãtitatẽ: pondus ꝛ imaginez: sonum ꝛ materiã: quia si in aliquo istoꝝ defecerit: non est legalis moneta: nec recipi debet. Quãtitas est equitas: põdus est caritas: imago est iusticia: sonus ẽ veritas ad omnes ꝛ ad seipm. Vnusquisqꝫ nostrũ a christo recepit denariũ. id est animã rationalẽ habentez imaginem regis: ꝛ in die mortis est tempus solutionis: ꝛ tunc oportet reddere denariuz ꝛ christo offerre. Marc. xij. Afferte mihi denariuz. Et certe nisi habeat q̃nqz ꝓdicta: quãtitatẽ: põdꝰ: imaginẽ: sonũ ꝛ materiã: reprobabit. Hiere. vj. in fine. Argentũ reprobũ vocate eos: q; dominus ꝓiecit eos. Si vero illa ꝓdicta habuerit dicet nobis xpus illud Gen. xliij. Pecuniam quã dedisti mihi ꝓbatã ego habeo. Et de nro denario verificat illud ps. Argentum igne examinatũ ꝓbatũ terre purgatũ septuplũ. Examinatũ igne caritatis: ꝓbatũ terre. i. a terra nihil hñs terrene vanitatis: purgatũ septuplum a septem capitalibus vitijs: q̃ sunt radices vniuerse iniquitatis.

Lectio. XXXIII.

Fulgebunt iusti et tanqz scyntille in arũdineto discurrent. Postqz spũssanctus posuit vnã ꝓmissionẽ generalẽ de futura remuneratione sanctoꝝ ꝓ tribulatiõibꝰ qs sustinẽt in ꝑsenti. In pte ista eandẽ remunerationẽ explicat ꝛ distinguit in speciali. Et circa hoc duo facit: q; ꝓmo ostẽdit qñ iusti liberaliter respicient. Scõo qñ iniusti rõnabiliter iudicẽtur. ibi: Impij. Circa ꝓmũ tangit excellẽtias futuras in remuneratione. Erũt eñ tã in corpore qz in aia glorie possessores in vita eternali. Erũt eñ iudicis assessores in iudicio generali. Et iõ ꝓmo describit q̃lis est eoꝝ excellẽtia vl erit: q̃ est gloria corpalis. Scõo q̃lis erit eis cõcessa assidentia iudicialis. ibi: Judicabunt scti. Tertio q̃lis erit beatoꝝ in aia glia spũalis. ibi Qui cõfidũt in illũ. B Circa ꝓmũ sciendũ q in isto textu q̃tuor dotes corpis gloriosi latẽter innuũtur: q̃ sũt claritas: ipassibilitas: subtilitas: ꝛ agilitas. Cuius ratio ẽ: q; aia hũana pfectũ tũc habebit dominiũ corpis sui ꝛ inqztum forma: ꝛ inqztũ motor: ꝛ inqztũ beata ꝛ deo ꝓiuncta. In q̃tũ beata: gloria aie redundãs in corpus causabit in corpe claritatẽ: ꝛ hoc est qõ dicit Math. xiij. Fulgebũt iusti sic sol in regno patris eorũ. Perfectũ aũt regimẽ causabit in corpe impassibilitatẽ. Omne eñ corpꝰ qõ patit passione ꝓ ꝓprie dicta: ꝑdit dominiũ forme sup materiã suam. Aliter eñ passio talis nõ foret ad corrupti onẽ forme patiẽtis vel saltẽ sepationem a materia. Et ideo q; anima incorruptibiliter ꝛ pfecte cõtinebit corpus suũ: nullomõ poterit victoria anime supra diminui. Secus autẽ fuit in statu innocẽtie qñ licet anima pfectũ habebat dominiũ: poterat illud dominiũ perdere: q; se a deo poterat auertere per peccatũ. Tunc aũt nunqz auerti poterit: ꝛ iõ dominiũ suũ siue victoria sua sup materiã suã: nunqz poterit diminui: ꝛ ideo nunqz poterit ꝓprie loquẽdo pati: ꝛ ideo corpus suũ erit impassibile. Tertio cũ anima nõ sit solũ forma corporis sed etiã motor. sicut ptz. iij. de aia. et li. õ motu animaliũ. Mouebit corpꝰ ꝓ voluntatez: ꝛ quia habebit perfectũ dominiũ sup illud: ideo aia gloriosa inquantũ beata mouebit oino sicut volet corpus mouere: ꝛ iõ erũt corpa agilia. Quarto cũ aia posset rõnabiliter velle q̃ corpus suũ sit in eodẽ loco vbi est aliud corpus sine ammotione alteriꝰ corporis: ꝛ aia poterit regere corpꝰ suum sicut volet: sequit q; anima poterit ponere corpus suũ in loco vbi est aliud corpꝰ: ꝛ ista virtus vocatur subtilitas. Sic igit erit corpꝰ gloriosum clarũ impassibile subtile ꝛ agile. Et ista ꝓuilegia vocant a doctoribus q̃tuor dotes corporis ꝓ quandã figuratiuã locutionem

qz sicut dos dat in signū perpetue cōfederationis z amicicie inter virū z mulierē: ita iste dotes dabunt hominib⁹ glorificati p sempᵍ. Iste aūt dotes ponunt cōiuncti. j. Cor. xv. vbi facit aplūs cōparationē inter mortē humanā et resurrectionē humanā z dicit sic. Seminat in corruptione resurget in incorruptiōe. id est in corruptibile z impassibile: seminat in ignobilitate. i. in obscuritate mortis: resurget in gloria. hoc est in claritate. seminat in infirmitate: surget in virtute. hoc est agilitate. seminat corpus animale: resurget corpus spūale. i. subtile ad modū spūs. Spūs em̄ pōt simil esse cū corpore: sicut pz de aia q̄ est tota in toto: z tota in qualibet pte: z sic poterit corpus gloriosum p virtutē subtilitatis esse sīl cū corpe nō glorioso: q̄uis hoc nō placeat sancto Tho. iiij. sentē. de. xliij. q. v. in solutione argumēti p̄mi z scōi. vbi expresse dicit: q hoc nō habet corpus glorioſuz ex dote subtilitatis: ſ ex opatione vtutis diuine.

Descēdendo ergo ad lram. Iste q̄ttuor dotes in hac lra exp̄munt ſm istū ordinē. Primo em̄ notat claritas cū dicit: fulgebūt. Scōo immassibilitas: qz iusti. Sap̄. j. qz iusticia ppetua ē z imortalis. Tertio subtilitas: qz tanq̄ scyntille. Quarto agilitas cū dicit discurrēt. Et quia cōpletoriuz quod dicit in fine diei. premiū nostrū finale figurat: ideo tūc q̄ttuor ps dicimus tm̄ ad illas quattuor dotes significādas: ſ de appropriatione ptranseo ad p̄sens. Pro lra nota q arundinetū est locᵘ vbi crescunt arūdines. Ex̄ sicut scyntille mouent sine difficultate inter arūdines z sine resistētia. Ita sancti sine resistentia corpa mouebūt. Fulgebūt iusti. Nota q viri iusti merito se exponē debēt p xp̄o actibus virtuosis in p̄nti: z si eis tribulationes occurrāt illas equanimiter sustinere: z habita cōsideratione ad p̄miū q̄ sequit. Armigeri qui seruiūt magnis dominis p diuersis temporibus anni cōueniētes robas accipiūt: vnā p hyeme: aliā p estate. Illa que datur p hyeme est de grosso panno. causa est: qz debet exponi: mō pluuijs: mō ventis: mō nimbi: modo igni. ſ roba que dat p estate ordinat de subtili panno z delicato. z hoc qz seruiet homini p tempe gratioso videlicet in estate. Isto mō deᵖ puidet bonis viris. Vita p̄sēs hyems. Vita futura ē estas. Corpᵘ est aie sicut roba. Job. x. pelle z carnib⁹ vestisti me. Quia igit in p̄nti est tps tribulationis z angustie z penitētie. igit corpᵘ p nūc est sic roba de grosso z rudi pāno: ſ tps futurꝰ vite eterne est tps estatis glie z honoris. Et iō tūc habebit aia robā valde glorioſā qui corpᵘ erit clari⁹ sole: ipassibile: agibile: z subtile. Et iō sicut bonᵘ armiger speras z certᵘ de roba estiuali: lacerat destruit z expēdit robā hyemalē in seruitio dñi sui: z nō p̄cat pluuie: nec nrui nec igni. Ita iustus in p̄nti corpi suo nō p̄cit ab opibus penitētie: sed sp se exponit ad honorē dñi sui q̄ttū pōt scīēs. Cum fulgebūt iusti tc. Refert scriptor quidā ō naturis rerū q papa Alexāder habuit vestimētū quoddā de pilis salamādre. qō quidē vestimentū qñ ablui debuit ad honestatē nō lauabat in aqua: ſ p̄iciebat in ignē z non cōburebat: ſ fulgētius reddebat. Sic corpa sctōz nō in aquis carnaliū delectationū lauari debēt vt fulgeāt: ſ magis in igne tribulationis. Et ideo Eccī. ij. dicit. In igne pbat argentū z aurū. homines vo incamino hūiliatiōis. Scōo notā dū q iusti fulgere debēt in p̄nti triplici claritate. videlicet fame: vite: z doctrine. vt fama referat ad extraneos: vita ad nosmetip̄os: doctrina ad subditos z ppinquos. Et hec triplex claritas ē maxie necessaria viris ecclesiasticis. Primo vt fulgeāt bona fama. Quidiu em̄ candela ardet z fulget delectabile negociū ē z vtile. Sz dñ extinguit relinqt locū circūstantē tenebrosū: z fetet. Et sicut dicit Arist. vij. de aialibus Ille fetor ē valde nociu⁹ p̄gnanti mulieri. q si sit vehemēs fac eā aborire z occidit fetū. Isto mō est de quolibz viro ecclesiastico q̄ q̄si cādela ardens z lucēs in ecclesia cōstituitur: q̄diu est bone fame delectabilis est z vtilis dādo bonum exemplū alijs. Qñ aūt extinguit vēto tē ptationis: z cōmittit aliqō notoriū peccatuz et publicū: statim relinqt circa se locū tenebrosuz z fetet p infamiā. Iste fetor nocet p̄sonis in p̄posito existentibus sancte viuēdi. Sanctū em̄ ppositū ē p̄ceptus vl fet⁹ mentis. z certe freqnter bone p̄sone sic p̄cipiūt a spūsctō: ſ p fetorez scādali ſ pcti suffocat p̄cept⁹ iste. Et locᵘ vicinus efficit tenebrosus: qz stat⁹ ecclīasticus p talēs p̄ceptibilis reddit z derisibilis iudicat. q̄ qñ hz p̄sonas luminosas z fulgētes a laicis notabiliter z rōnabilit honorat. Tobie. xiij. Luce splēdida fulgeb z oēs fines terre adorabūt te. Scōo fulgē debemus in vita p̄nti q̄ ad nosip̄os intrinsec⁹ in p̄sciētijs vt deū timeam⁹ z luceamus more solis: nō more lune. Sol em̄ sic lucet q habet sibi lucē incorpatā p totū. Luna aūt nō sic. Et ideo semp apparet macula q̄dam in luna. Et q̄si vmbra hois portātis fasciculuz spinaꝝ. vt vetule fabulant. Isto mō boni viri in eccl̄ia fulgēt more solis qz fulgent in fama: fulgent in p̄scientia: de quoꝝ q̄libet dicit Eccī. l. Quasi sol effulgens: sic ille effulsit in templo dei. z Dan. xij. Fulgebūt iusti sic̄ sol. Mali vero fulgebūt sic̄ luna: qz ip̄s sint clari fama: sūt tm̄ vmbrosi in p̄sciētia vbi interior hō portat fasciculū spinaꝝ. i. pungētiū pctōꝝ. Baruch. vj. Nisi aliquis exterserit rubiginē nō fulgebit. Tertio debem⁹ fulgere p doctrinaz. Dan. xij. Qui docti fuerint fulgebūt sicut splendor firmamenti: z qui ad iusticiā erudiunt multos tā q̄ stelle in ppetuas eternitates. Dubitatio.

litteralis. Verū corpus glorioſum iſtis quattuor dotib⁹ ſit dotandū. Probat primo q nō. Quia nō erit corp⁹ ipaſſibile qz erit corpus mixtū ex quattuor elemētis t quattuor humoribus. t p conſequēs cōtraria erunt ibi approxima ta t agēt t patient adinuicē. g corpus erit paſſibile. Scōo mō ſic: Sentire eſt pati. ij. de aīa. ſed illa corpa erunt ſenſibilia t ſentient in actu videndo audiēdo tangedo t ſic de alijs: quia alias vita foret magis somn⁹ q vita: t per conſequens vita imperfecta. ſicut dicit Ariſt. v. ethi. q ſomnus eſt dimidia vita. ergo erūt paſſibilia. Tertio arguit q corpus glorioſū nō erit clarum: quia color eſt extremitas ſpicui in corpe terminato. Lux aūt eſt qualitas corpis perſpicui interminati ſm Aug⁹. xix. de ciui. dei. Pulchritudo corpis eſt cōuenientia partiū cū quadam coloris ſuauitate. igit erit corpus colorata tū nō g lucidū ſiue clarū. Quarto q corpus glorioſum nō erit ſubtile qz tūc poſſet eſſe in eodem loco cū corpe nō glorioſo t eadē ratiōe cū infinitis. ſicut arguit Ariſt. iij. phicoz. Si duo corpa pūt eſſe ſil: t infinita. Quinto q corp⁹ glorioſum nō erit illo modo agile q poſſit moueri ad voluntatē aīe: qz tunc poſſet moueri in inſtanti. conſequentia patet qz volūtas pōt hoc velle. Nā volūtas eſt impoſſibiliū. ſicut pz. iij. ethi. Ad oppoſitū eſt fides xpiana t habetur j. Cor⁹. xv. t in littera iſta. Ad queſtionē dicē dū q ſic. Nā ſicut corpus hūanū eſt inſtrumētū ad merēdū: ſic iuſtū eſt q pmiet: ſicut inſtrumentū aīme ad bene viuendū: ſed ad hoc habendū requirit q defectus corpis oīno tollant. Nā ſi defectus corpis pmanerēt: nullo mō foret anima beata ſiue homo beat⁹ qui cōpoſitus eſt ex corpore t aīa. defectus autē corpis manifeſte ſunt penoſi t ppter peccatuz pmi hominis inflicti: ſicut nūc ſuppono: ergo illi defectus debēt in futura beatitudine ſupleri p gratias p̄ceſſas illis defectib⁹ cōtrarias.

Ad primū dicendū q reſurrectio corpoz in futuro miraculoſa erit: t cōpando ſtatū glorioſū ad ſtatū naturalē: totū erit miraculoſum quic q̄d ſupnaturaliter tūc fiet: modo q contraria ſunt approximata t nō agāt: fieri pōt virtute diuina t nulla alia ſicut fuit de trib⁹ puer⁹. Dañ. iij. t ſic fiet ibi: tū ſi dabit ſanctis aliq̄ donum increatū ſiue inherēs aīe ſiue corpi p quod proportio elemētoz ſiue humoz vniformiter p̄ſeruabit vel nō: nō eſt nobis ſufficiēter reuelatū: t poſito q hoc fieret: poſſet tū dici miraculuz: g hoc tenendū ē q̄cūq; mō hoc fiat q ſaltē fiet q elemēta agāt adinuicē in corpe glorificato nec q̄ tenēt credē p̄ſis tenent t añs. Ad ſcōm dicēdū q paſſio ē duplex. Aliter ialis ſic q̄ ignis agit in aquā. Et intentionalis ſicut q̄ coloratū agit in oculū. Prima paſſio ñ erit in corpib⁹ beatis. Scōa erit. Et ideo erūt omnes ſenſus in ſuis operationib⁹: t tū tantū ppter imutationez ſpiritualē ſenſus hominis erit receptiu⁹ ſpecierū ſine materia. ij. de aīa. Ad tertium q anime poterūt ſua corpa oſtendere clara ſic volent. Corpus aūt clarū poteſt apparere coloratū. Et ideo erunt clara t colorata q̄tum ad apparentiā ſicut homo volet. Ad quartū concedendū eſt q corp⁹ glorioſū cū infinitis corporib⁹ eſſe pōt: ſed nō poſſet eſſe cū infinitis corporib⁹: qz nec poſſent eſſe infinita corpa ſimul: licet infinita corpa poſſent eſſe. Vnde ad philoſophū nō eſt argumentū niſi a latēte impoſſibili ad minimū ipoſſibile vel apud mīkos putatū. Ad quintū de agilitate q poſſet moueri in inſtāti: negāda eſt p̄ſequētia: qz voluntas beata nō pōt velle ipoſſibile: neſcio tū defendere: quin vltra oēm velocitatē datam: pōt ſe homo mouere glorificatus. Semp tamē habebit velocitatem finitaz: ſicut chriſtus in aſcendendo p̄fixit ſibi velocitatem quā voluit: ſed tamen ſucceſſiue aſcendit.

Lectio. XXXIIII.

Iudicabunt ſancti nationes t dñabunt populis t regnabit dñs illoz in ppetuū. Poſtq̄ ſpūſſanctus declarauit qualis erit iuſtoruz poſt iudiciū excellētia glorie corpalis. hic oſtēdit qualis erit coz in iudicio aſſidētia p̄ſonar. De q̄ habet Abath. xix. Vos q̄ ſecuti eſtis me in regeneratiōe cū ſederit fili⁹ hoīs in ſede maieſtatis ſue: ſedebitis t vos ſup ſedes iudicātes duodecim tribus iſrl. Erit. n. magnus honor ſanctis qñ illoz erūt iudices q̄s parū añ habuerūt p̄ſecutores: t tū iuſtū ē q eos recte iudicēt a q̄bus iniuſte iudicabant. Vz qz aliqñ p̄tingit q hō ſit aſſeſſor iudicis p vna die t poſtea nullā iuriſditiōez in illos habet q̄s pus iudicauit. Ideo ne h̄ eſtimet de ſanctis xpi aſſeſſorib⁹ in iudicio. tria facit ſpūſſanct⁹ in hoc textu. Haz iſta ſe habēt ſm ordinē: iudex dñs t rex: qz nō ois iudex eſt dñs. nec ois dñs ē rex. Vz ecōtra bñ p̄uertit qz omnis rex ē dñs t ois dñs eſt iudex. Incipiēdo g a ſupiori ad inferi⁹. Primo attribuit iudiciū ſancti tanq̄ aſſeſſorib⁹. Scōo dominiū tanq̄ poſſeſſorib⁹. Et tertio regnum tanq̄ cōregnātibus. ij. Timoth. ij. Si ſuſtinemus t cōregnabim⁹. Scōa ps ibi. Et dñabuntur. Tertia ibi: Et regnabit. Et ſic triplex progatiua tāgit quā ſcti habebūt i futuro iudicio generali: t deinceps. Ipi eñ habebūt ptātem iudicādi: dñandi: t regnādi. In iudicādo ē vt erit rectitudo ſentētie q̄ nunq̄ reuocabit: qz iudicabūt ſancti nationes. In dominādo magnitudo potētie: que nunq̄ coartabit: qz dominabunt pplis. In regnando certitudo pmanētie que nō terminabit qz regnabit dñs illoz in ppetuū. Dicit ergo: Iudicabūt ſancti nationes.

id est malos qui tales pmanserunt. i. sine gratia, quales nominati sūt infra in fine capli. Nationes iniq dire sunt cōsumationis. Et dominabūtur plīs quib⁹ pus subijciebātur. In ps Subiecit plos nobis t gētes sub pedibus nostris. Sed cōtra in iudicio cessabit ois platio t dominiū creature sup creaturā. Juxta illud. j. Cor. xv. Deinde finis cū tradiderit deo regnū t patri: cū euacuerit oēm potestatē pncipatum t virtutē t dominationez. Ubi haymo in glosa. Tunc cessabit omnis creature platio: in angelis t hoibus cessabit timor: regnabit caritas, nec erit inter pfidētes t subditos vlla dissensio. ¶ Dicendū q ad dominiū ptinet potēcia coercendi rebelles t castigandi. Et ideo qr sancti habebūt dānatos in suo carcere cōmuni coercendos t puniēdos: de eoz iusta punitione gaudebūt: t fm quendā modū eis dñari dici possunt. ¶ Et regnabit dominus illorum in perpetuū. Notandū q securū est seruire illi dño qui in perpetuū regnabit. Seruiētes dominis mortalib⁹ pncipibus t regib⁹ t nobilibus sūt in magno piculo qñ dñs sui morīūr nō solū qr seruitiū suū pdūr: imo qr frequēter cōtingit q illos quos magl familiares habuit: ip se filius magis habebit odiosos: sicut hystorie multe docēt: sed certe seruire deo regnare est t qr deus īmortalis: q seruiūt sibi in ppetuū regnabūt. Apoc. v. Redemisti nos in sanguine tuo t fecisti nos deo nostro regnū. Et Sap. vj. Diligite sapientiā t in ppetuū regnetis. ¶ Judicabūt sancti nationes malefactores t rei criminosi ex triplici causa solent pfidere se euasuros impune. Primo qr sperant q possunt declinare t euitare rigorē iudicij vt sine examinatione iudiciali fiat emenda p mediationē amicoz. Secō sperāt se rei pbabiliter euasuros licet nō oino impune si possint subire iudiciū: sic tñ q habeant iudices t assessores fauorabiles eis. Tertio p translationē psonax suax: qr reus in vno regno: pōt impune pseruari in alio: sed certe nullo istoz modorū possunt euadere peccatores: qr iudicabūt sancti nationes: non enī declinabūt rigorē iudicij quia iudicabūt: nō impetrabūt iudices qui sūt eis ppicij: qr iudicabūt sancti: nec se alienabūt a loco supplicij: qr nō iudicabūt vnā gentē tantū ß oīs nationes. In ps. iudicabūt in nationib⁹. Judicabūt igit vt assessores sancti: xpi imitatores
B nationes. i. peccatores. ¶ De pmo nota q durū est reo iudicādo iudicialiter: si iudex sit sibi extraneus qui sibi in nullo penit⁹ teneat. Secō si sit talis q a iuris regula nullatenus abducatur. Tertio si sit talis de cuius iniuria reus accusatur. Modo sancti in iudicio reddēt se peccatoribus valde extraneos: quoniā etiam ipse christus dicit: Amen dico vobis: nescio vos. Matth. xxv. t. v. ¶ Secūdo nullomodo declinabunt a regulis iuris: quia sancti iudicabūt t sanctitas est iusticia maxima. Erūt enī induti nouum hominē qui fm deū creatus est in iusticia t sanctitate veritatis. Ad Ephe. iiij. ¶ Certo ipi erunt hostes impioz quos impij in hac vita cōculcauerunt. Habacuc. j. Quare respicis t taces a conculcante impio iustiorē se? Et ideo ipi tūc versa vice eos calcabūt. Malach. vltimo. Conuertimini t videbitis quid sit inter impiū t iustum: inter seruientē deo t nō seruientē ei. Et cito post egredimini: t salietis sicut vitulus de armento: t calcabitis impios cū fuerint cinis sub planta pedū vestroz. De isto iudicio indesinenter cogitare debem⁹. Unde Greg. xxxix. omelia. Presentis temporis talis sit leticia vt nunq amaritudo futuri iudicij recedat a memoria. Itē Bern. sup ps: Qui habitat. Quid tam pauendū: qd tā plenū anxietate t vehementissime sollicitudinis excogitari pōt: q iudicandū astare illi tā terrifico t deifico tribunali: t incertā adhuc subitāq sub districto iudice expectare sniaz. vbi iudex teste fi indiget vbi vitas discutit intētiones. Et in q dā epla ad Robertū monachū. Uenit q male iudicata iudicabit: illicite iurata pfutabit: q faciet iudiciū iurīā patiētib⁹. Ueniet inq dies i q pl⁹ pura corda q astuta vba t psciētia bona q marsupia plena qñ iudex non fallet vbis nec flectet donis. ¶ Dubitatio Iralis. Utq sancti hoies L
i iudicio generali pticipabūt aliq mō actū iudicādi Ad hō nō: videt. Job. v. Oē iudiciū dedit filio: g nullus ali⁹ habebit iudiciū. Scō mō sic. In nllo iudicio pōt eē accusator t iudex eadē psona: ß sancti viri erūt accusatorez malox. Sap. v. Stabūt iusti in magna pstātia adūlus eos: g tē. Tertio sic: hoc potissime intelligendū foret ō paupib⁹ volūtarie, de qb⁹ ōr Job. xxxvj. Judiciū paupib⁹ tribuit: ß b est fallsū ppt tria qr b solū aplis est pmissū. Matth. xix. Sedebitis sup sedes iudicātes duodecī trib⁹ isrl: ß nō oēs paupes volūtarie sūt apli. Scō qr martyres t virgines offerūt deo de corpe suo substantiā corpalē. g eis magl debet ptās iudicādi q paupibus qui offerūt iusticiā secularem. Tertio qr inferior nō iudicabit superiorē: ß multi diuites erūt superiores in celo qbusdā paupibus. g tē. ¶ Ad oppositum est illud Matth. xix. Sedebitis sup thronū iudicātes duodecī trib⁹ isrl. Itē Esa. iij. Dns ad iudiciū veniet cū senioribus pli. ¶ Ad qōnem dicendū q act⁹ iudicādi in iudicio generali diuersis diūsimōe attribuit: scz qñq modis in scptura. videlz ordinata maiestate: delegata ptāte: assessoria dignitate: approbatiua pformitate: t cōpatiua diuersitate. Primo mō videlz ordinata maiestate sol⁹ deus iudicabit. j. Regl. ij. Dns iudicabit fines terre. Scō. Delegata ptāte iudicabit hūanitas xpi: sicut tactū fuit in pmo argumto. Job.

v. Omne iudiciū dedit filio. Nullus enī habet potestatē delegari nisi xps inc̄tū homo. Tertio Assessoria dignitate t sic iudicabūt volūtarie pauperes: iuxta illud in tertio argumento tactuz Job. xxxvj. Judiciū paupib⁹ tribuit: t hoc est cōueniēs ppter duo. Primo q; ad iudicandū se magis disposuerūt. Illi erunt magis idonei. Pauptas enī volūtaria nō est nisi eox qui soli xpo inhesērūt: t ppter eū oia ptempse rūt secularia negocia: t ideo in eis nihil debet esse qō iudiciū possit puertere. Scdo q; iudicare magis meruerūt. Cui⁹ cā est q; humilitati correspōdet exaltatio p modū meriti. sm illud Math. xiij. Qui se hūiliat exaltabit. modo inter oia que hoiez despectū faciūt est pauptas. Illi illi qui apud hoies magis apparēt pauperes: vident esse magis despecti. t iō qui volunt pauptatē suā ostendere: excogitāt c̄tū possūt vilitatē vestimentox vt hoies p hoc ad cōpassionē puocēt. q; igit veri paupes faciūt se ptēptibiles ppter xpm: iuste merent excellētiā assessorie dignitatis. Quarto mō attribuit act⁹ iudicādi in iudicio q̄busdā tm̄ approbatiua cōformitate t sic iudicabūt omnes electi: q; oēs tā angeli q̄ hoies approbabūt sniam iudicis. i. xpi. Apoc. xix. in pncipio. Audiui vocē turbarū dicentiū in celo. Alla laus t ⁊tus t gla deo nostro q; vera t iusta iudicia ei⁹ sunt. Quinto attribuit actus iudicādi quibusdā ex q̄daz cōpatiua diuersitate: t iste modus iudicādi laudabilis nō est: q; sic minus mali dicunt iudicare magis malos. sm illud Luc. xj. Viri niniuite surgent cū generatiōe hac t p̄dēnabunt eā. Ex istis patet ad q̄stionē q; sancti pticipabunt actū iudicādi oēs generaliter. Scdo mō per approbationē q; ē sati⁹ impropse t trāsumptiue dictū. Sic enī oēs existētes in loco iudicij t approbātes iudiciū possūt dici iudicare. Et ideo dicūt doctores q; specialiter paupes participabunt actū iudicandi sicut assessores ppter rationes supi⁹ adductas t auctoritates scpture q̄ ad h̄ sonāt. Illi glo. sup illud Math. xix. Vos q̄ reliq̄stis oia tc̄. Qui reliq̄rūt oia t secuti sūt dnm. hi iudices erūt. q̄ licita habētes recte vsi sunt: hi iudicabūt. Greg. tū. vj. moraliū. exponēs illud Proū. vltio. nobil⁹ in porta vir ei⁹ q̄n sederit cū senatorib⁹: dicit q; xps cū senatorib⁹ terre residet q; iudiciū sniam cū eisdē ecclesie p̄dicatorib⁹ discernit. vbi doctorib⁹ attribuit actū iudicandi: ꝑ bñ stant sil⁹ q; sint paupes t p̄dicatores. Ad p̄mū ptz p dicta q; auctoritas itelligitur de ptāte delegata. Ad scdm dicendū q; in iudicio hūano: vbi iudex n̄ habet q; ꝓcedat nisi ex pbatis t allegatis: nō debet esse idē iudex t accusator: ꝑ in iudicio diuino vbi iudex nō habet informari sed oīno nouit cām: idē p̄t esse accusator t iudex: similiter re⁹ nō negabit ꝑ fitebit velit nolit. Ad tertiuz q̄n arguit q; si aliquib⁹ sancti cōpeteret iudicare: maxie cōpeteret paupibus. ꝓcedēdū est q; eis cōpetit ptās assessoria nō vt iudicij p̄sulāt ꝑ vt honorent. t sic militer p̄sciētie eox erūt q̄si libri in quib⁹ decreta iudicis xpi poterūt plane legi. Ad p̄mū in oppositū de duodeci aplis rndet Aug. ij. de ciui. dei. ca. vj. q; p illū numerū duodenariū nō numer⁹ talis ad lām intelligit ꝑ p numex mysteriū designat. Alias cū Mathias loco Jude fuit electus Paul⁹ sine throno reliq̄ret nisi duo sederēt sil. Et ideo p numex duodenariū q; est numer⁹ pfectiōis: vniuersa pauperū multitudo pfectox designat t sīliter vnūsitas iudicādox cū dicit duodecim trib⁹ isrl. Ad scdm de martyrib⁹ t ⁊ginib⁹ dicit q; isti nō sūt ō corde vbi reponūt decreta diuine iusticie. sicut pauptas: nā pauptas directe ptrariat sollicitudini diuitiax q̄ suffocat verbū. Luc. viij. Ad tertium dicendū q; ꝓceditur pfectis paupertib⁹ q; iudicabūt se meliores ñ auctoritate ꝓpa: ꝑ auctoritate supioz cuius erūt assessores. sicut aliquādo iudex delegatus est multo inferior c̄tū ille quem iudicat.

Lectio. XXXV.

Qui confidūt in illū intelligēt veritatē t fideles in dilectiōe acq̄escēt illi q̄n donū t pax est electis dei. Postq̄ spūssanct⁹ declarauit q̄lis erit electorū remuneratio. Primo c̄tuz ad honestatē corpalē. in illa lra. Fulgebunt iusti. Scdo c̄tū ad ptātem iudicialē. in illa: Judicabūt sancti. Hic tertio declarat q̄lis erit eox remuneratio c̄tū ad felicitatē vel gla spūalez in eox aiabus. Ubi notandū q; trib⁹ ⁊tutibus theologicis indigem⁹ in pñti ad h̄ q; in fine supnaturalē ꝓueniēter ordiemur. videl⁹ fide: spe: t caritate. De q̄b⁹ loq̄t Aplus. j. Cor. xiij. Nūc aūt manēt fides spes t caritas h̄ tria. ꝑ q; fides ē cū obscura ꝓgnitiōe siue expectatione. Spes cū diuturna dilatiōe. Caritas cū repida dilectione: iō isti tres habit⁹ in futura beatitudine pmanere nō pñt. in q̄ nihil ē impfectū nihil diminutū. iō manēte caritate t pfectionē actū hūte: fides t spes euacuabūt. Cū. n. venerit q̄d pfectuz est: euacuabit q̄d ex pte est. j. Cor. xiij. Succedēt q; in aiabus electox dotes aie q̄s p noīa operationū designam⁹. q; fidei succedet visio. t spei cōprehēsio siue securitas. Caritati aūt nihil succedet: ꝑ ipa manebit pfectior c̄tū nūc est. Et vocat dilectio siue fruitio. Sūt ꝑ tres dotes aie: visio: dilectio: tēsio siue cōpheēsio. Sic enī erit aia sūme beata videns tenēs diligēs sūmū bonū in quē credidit in quē spauit t pposse dilexit. Et ō isti dotib⁹ determinat in ista lectiōe: t docet q; sancti viri t electi dei qui in p̄senti vita tribulationib⁹ varijs p suis bonis opib⁹ exponūt: deū mūdo visu agnoscēt: diligent t totalit̄ ei acq̄escēt. Illi dicit sic. Qui confidunt in illū. id est qui fidem spem t cari-

tatē in illuz habuerūt intelliget nude ⁊ clare. ſ. Joh. iij. Videbim⁹ eū ſicuti eſt. Veritatē. i. deum qui eſt prima ⁊ ſumma veritas. Joh. xiiij. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Et fideles in dilectiõe. i. fideliter diligentes ⁊ pſeuerãter: acquieſcent illi. i. ꝑpetuo adherebunt illi: quia in futuro a ſocietate eius auelli nõ poterũt qui cuz hic per fidē ⁊ ſpem tenuerũt. Et quia poſſet aliquis credere q̄ iſta remuneratio fiet ſanctis ꝓpter valorē ſuoz operum quaſi opa noſtra ex ſui conditione forent condigna tanta remuneratione. Ideo hoc excludẽs dicit q̄ predicta p̄miatio fiet ſanctis ex dei liberali acceptiõe. q̄m donũ ⁊ pax eſt electis dei. q̃ſi diceret. pax eterne beatitudinis que eſt futura electis eſt donũ dei liberaliter: ⁊ ſup condignitatē paſſionum preſentium p̄miantis Roma. viij. Nõ ſunt cõdigne paſſiões hui⁹ tp̄is ad futuram gloriam.

B Dubitatio ſ̄alis. Utrũ homo adiutus gratia poſſit mereri vitã eternã ex condigno: Videtur q̄ nõ. Primo p̄ auctoritatē allegatã Roma. viij. Non ſũt ꝑdigne paſſiones ⁊c. ſed ſanctoz paſſiones ſũt maxie meritorie: ergo nĩla opa hois ſunt ꝑdigna ad vitam eternã. Preterea qui reddit alicui debitũ quod ei debz: nihil merek apud eũ. ſ̄ q̄cq̄d poſſum⁹ ꝓ deo facere: deo debem⁹. ⁊ adhuc ãpli⁹ deberem⁹ ſi amplius poſſem⁹ ſicut dic̄ Criſto. viij. Ethi. ca. j. impoſſibile eſt nobis retribuere dignos honores dijs ⁊ parẽtib⁹ quia eoz beneficia ſemp excedãt ⁊ Luce. xvij. Cũ oĩa bñ feceritis dicite q̄ ſerui inutiles ſum⁹ q̃ debuim⁹ facere fecim⁹. Preterea quicunq̄ meretur aliq̄d ab aliquo ꝓſtituit illũ debitorẽ ſuũ. ſed deus nulli eſt debitor nec eſſe pōt. ergo nihil poſſum⁹ apud eũ mereri. Ad oppoſitũ eſt illud Hiere. xxxj. Erit merces opi tuo. ſ̄ merces que dat̄ ꝓ ope correſpondet dignitati opis. ergo cũ vita eterna ſit merces opis hois exiſtentis in gr̃a. pōt tal⁹ homo ex cõdigno vitã eternã ꝓmereri. Preterea. ij. Timoth. iiij. De reliquo reposita eſt mihi corona iuſticie quaz reddet mihi dñs in illa die iuſt⁹ iudex. ſed q̃ reddit̄ ſm iuſtũ iudiciũ eſt merces ꝑdigna. ḡ hõ pōt ꝓmereri coronaz iuſtã ⁊ ꝑdignã ſ̄ illa ẽ vita eterna: ḡ ⁊c. Ad q̃ſtionẽ dicẽdũ q̄ hoiez adiutũ gr̃a ꝓmereri vitaz eternã ex ꝑdigno pōt itelligi duplicit. Uno mõ q̄ meritũ hois tãtũ valeat nãliter puta q̄ tãta ſit bonitas i natura ſiue ſbſtãtia meriti q̄ ei debeat vita eterna. Alio mõ q̄ tantũ valeat legaliter ex inſtitutione legis ſic̄ parua pecia cupri ex natura ſua ſiue naturali vigore nõ valet tãtum ſicut vn⁹ panis ſ̄ ex inſtitutione p̄ncipis tantũ valet. Iſto primo mõ opa nr̃a ex ſua naturali bonitate nõ merent̄ vitã eternã de condigno ſed de cõgruo tm̃. q̄ ꝓgruũ eſt q̄ homini faciẽti ſm potẽtiã ſuã finitã. deus retribuat ſm potẽtiã ſuã infinitã. Sed ſcõo mõ poſſum⁹ dicere q̄ opa nr̃a ſũt ꝑdigna vite eterne ex gr̃a nõ ex ſubſtãtia act⁹. ſtatuit enĩ de⁹ q̄ bñ opans i gr̃a habebit vitã eternã: ⁊ ḡ p legẽ ⁊ gr̃az p̄ncipis nr̃i xp̃i meremur de ꝑdigno vitã eternaz. Ad p̄mũ dicendũ q̄ nõ ſũt ꝑdigne paſſiões naturalit̄ ſed legaliter vt dictũ eſt. Ad ſcõm dicendũ q̄ meremur faciẽdo q̃ debem⁹ deo. xp̃o ſic ſtatuẽte ⁊ ordinãte ſ̄ nõ abſolute ex natura redditionis ſicut argumẽtũ ꝓcedit. Ad tertiũ q̄ de⁹ ꝓſtituit debitor ex natura ſui promiſſi nõ ex natura nr̃i cõmiſſi. ſic̄ dicit magr̃ li. ſ. di. xliij. ca. iiij. Qui ꝓfidũt. Notãdũ q̄ ſpes ⁊ ꝓfidentia eſt trib⁹ generib⁹ hoim maxime neceſſaria. Dimicantib⁹. Nauigantib⁹. ⁊ Egrotantib⁹. Hec tres cõditiões nobis ꝓueniũt ſi vitã ⁊ ſtatũ noſtrũ penſem⁹. Sum⁹ enĩ dimicantes ⁊ cõtra hoſtes ꝓtinue p̄liantes. Jn p̃s. Multi belliantes aduerſũ me. ⁊. ſ. Habac. iij. Nõ ꝓcupiſcatis ſpolia q̄ bellum ꝓtra nos eſt. Scutũ nr̃m eſt fides nr̃a ad Eph. vj. Jn oĩbus ſumẽtes ſcutũ fidei in quo poſſitis oĩa tela nequiſſimi ignea extinguere. Jn hiſtoria britonũ ſcribit̄ de Archturo rege q̄ in interiori parte ſcuti ſui: imaginẽ v̄ginis gl̃oſe depictã habuit quã q̄ties in bello fatigat⁹ aſpexit ſpẽ recupauit ⁊ vires. Jſto mõ nos ſi i bello vite p̄ſentis triũphare velim⁹. ſ̄ra ſcutũ fidei nr̃e imaginẽ v̄ginis cũ filio deportem⁹: hãc reſpiciam⁹ ⁊ in ea ꝓfidam⁹ q̄ ab ea vires ⁊ v̄tutes recipiemus Ambroſi⁹ de ſcta v̄ginitate. Sit nob tãq̄ i imagine depicta vita Marie. ex qua velut ex ſpeculo refulget ſpecies caſtitatis ⁊ forma v̄tutis. Hinc ſũmat̄ exẽpla viuẽdi vbi tãq̄ in exẽplari magiſteria exp̃ſſa ſũt: pbabitis. q̄d corrigere q̄d effugere: q̄d tenere debeat̄ oñdit. Narrat Macrobius de natura lapidum. ca. xxv. q̄ eſt vna gẽma q̃ vocat̄ Ethites. hñs in ſe naturaliter more p̄gnantis vnã aliã gẽmã. Jſtaz gẽmã natura ſuggerẽte aq̃la cognoſcit: ⁊ cã in nido ſuo cũ habuerit pullos collocat int̄ eos. ⁊ quãdiu in nido fuerit: pullis nihil diffortunij accidere pōt. Gemma iſta Mariã ſignificat q̃ lapidẽ angularẽ in ſe ope ſanctiſpiritꝰ ꝓcepit. Pater v̄o celeſtis nos tanq̄ pullos ſuos in nido militantis eccleſie mõ fouet: ſ̄ ne p̄ inimicos noſtros aliq̄ nocumẽtũ extrinſec⁹ nobis inferatur: gemmã iſtã videlicet Mariã in medio noſtrũ poſuit. qui ſi eã deuote inſpexerim⁹ ⁊ dilexerim⁹ ab hoſtib⁹ nos defendet. Et iõ nõ i armis nr̃az v̄tutũ ꝓfidam⁹: ſ̄ in iſti⁹ v̄ginis gratia in qua eſt oĩs ſpes vite ⁊ v̄tutis. Eccĩ. xxiiij. De qua exponi pōt illud Eccĩ. iij. Eos qui diligunt cã diliget deus: ⁊ qui audit illaz iudicat gentes. ⁊ qui intuet̄ illam pmanebit cõfidens. Secundo indigemus cõfidentia ſpe ⁊ animoſitate quia ſum⁹ nauigantes in piculoſo mari hui⁹ mundi. Uñ naute ſi nocte ſtellã maris viderit ſciũt dirigere iter ſuum: ſ̄ q̃ eſt ita q̄ nec

lunā nec stellas videre possunt ō salute desperant. Actuū. xxvij. Neq; sole neq; siderib⁹ apparentib⁹ p plēs dies ablata erat spes salutis. Hozaliter si vitā nr̄am dirigere velim⁹ ad portū salutis eterne. stellā maris. i. mariā attendamus ꝓtinue oculis spei nr̄e. Ūñ bernhardus. supmissus est omelia scōa ꝓpe finē. Maria est ꝑclara ꝛ eximia mari stella: sup ꝫ mare magnū ꝛ spacioſū necessario subleuata: micās meritis illustrās exēplis. O quisq; te intelligis in hoc seculi ꝓfluuio magis inter ꝓcellas ꝛ tēpestates fluctuare q̄ p terrā ambulare: ne auertas oculos a fulgore hui⁹ sideris. si nō vis obrui ꝓcellis: si insurgūt vēti temptationum: si in curris scopulos tribulationū: respice stellam. inuoca Mariā. si iactaris supbie vndis: si ambitionis si detractiōis. si emulatiōis: respice stellā: inuoca Mariā. Si iracundia. aut auaricia: aut carnis illecebra nauiculā ꝓcusserit mentis: respice stellam: respice ad Mariā. Porrigam⁹ ergo ei p̄ces nr̄as cū fiducia dicētes illud Esa. xlvij. Audi ꝫ delicata q̄ habitas ꝓsidēter. Et licz virgo gloriosa p nobis oret ꝓtinue: non tñ maris labores ꝛ pericula statim euadim⁹. Hā xp̄s q̄rta vigilia noctis laborantibus discipulis venit ꝛ dixit. Cōfidite ego sū nolite timere. Marci. vj.

¶ Tertio ꝓfidēcia bona est nobis nēcia q̄m sumus egrotātes. Multū em̄ ꝓfert laborantib⁹ aliqua infirmitate sperare ꝛ ꝓfidere in medico suo. ꝛ diligere medicū. sperare etiā salutē suā. q; spes ꝛ ꝓfidentia de salute futura sit infirmo nēcaria patet p illud metricū. Speret qui metuit morituros viuere vidi. Spe ducti victuros spe moriente mori. Et ꝫ vō amor ꝛ spes de medico mltū ꝓferāt egroto: p̄z p quādā narrationē quā ponit Seneca. iij. declamationū ca. v. vbi ponit talis casus: quidā abdicatus a patre suo studuit medicine. ꝓtigit patrē grauiter infirmari ꝛ a medicis salus eius desperari. rediit ḡ filiꝰ iā factꝰ medicꝰ ꝛ curauit patrē: facta cura recōciliat patri. Accidit postea vt vxor patris ꝛ nouerca filij: ꝓsimili infirmitate laboraret qua ꝓius pater laborauerat. Jubet filiꝰ a patre curare nouercā: nolēs abdicat scōo. Pater igitur accusat filiū ō eo q; noluit cū sciret ꝛ posset curare nouercā: q; aūt sciuit ꝛ potuit: p hoc ꝓbat q; se curauerat de morbo ꝓsimili. filiuſ respōdit q; nesciret an posset eā curare vel nō: licet morbo ꝓsimili laboraret: nam alteri⁹ spei ꝛ amoris est pater ad filiū q̄m nouerca. Spes em̄ patris de filio fuit fortassis magna causa cure Ūñ subdit nihil magis ꝓdest egrotis q̄m ab eo curari a quo volūt. Ad ꝓpositū cū sum⁹ peccatis languidi: sūme nobis est necessaria spes ꝛ ꝓfidētia tā de hūda sanitate q̄m de medici xp̄i bonitate. Hā q̄tūcunq; sit infirmitas magna de facili curabit si sperem⁹ ꝛ ꝓfidam⁹. In cui⁹ figurā signant dixit xp̄s cuidā paralytico Habe thei. ix. Cōfide fili remittūt tibi pcta tua. Propter defectū aūt hui⁹ spei siue ꝓfidentie. Cayn ꝛ iudas incurabiles exiterūt peccātes pcm̄ in spiritūsctm̄ qō neq; remittit in hoc seculo neq; i futuro Mathē. xij. Et si q̄s fortassis a filio terreat q; iudex est: matrē intueat que medicina est: vñ Cassiodor⁹ in quadā epla. Tu patrona humani generi: tu afflictis reis medicina singularis. Quis tuo nō egeat munere cū sit peccare cōmune? Ite Bern. supmissus est omelia scōa ꝓpe finē. Si criminū imanitate turbatus ꝓscientie feditate ꝓfusus: iudicij horrore ꝑterritus: baratro incipias absorberi tristicie: desperationis abysso cogita Mariā: in periculis in angustijs in rebꝰ dubijs cogita Mariaz: inuoca Mariā. Maria nō recedat ab ore: nō recedat a corde. Et vt impetres eius orōnis suffragiū ne deseras ꝓuersationis exemplū: ipaz seqns nō deuias: ipam rogās nō desperas: ipam cogitās nō erras: ipa tenēte nō corruis: ipa ꝓtegēte nō metuis: ipa duce nō fatigaris: ipa ꝓpitia puenis: ꝛ sic in temetipo experīr q̄ merito dictum sit ꝛ nomē virginis Maria. Ex his patet q; merito sibi dici pōt illud Danielis. xiij. Nō est ꝓfusio ꝓfidentibus in te.

Lectio. XXXVI

Xpī autē secundū que cogitauerūt correptionē habebūt q̄ neglexerūt iustū ꝛ a dño recesserūt. Sapiētiā etem̄ ꝛ disciplinā q̄ abijcit infelix est. Sic dictū fuit supr⁹ in ꝓncipio hui⁹ ca. Spūssanctꝰ in hoc libro agit nūc de iustis nūc de impijs alternatim. Postq̄ igitur spiritussanctus declarauit q; iusti nō carebunt mercede. hic diuertendo se ad impios ostendit q; nec impij trāsibūt impune. Fuit aūt opinio eorū sic in ꝓncipio scōi capli patuit q; nulla penitus est iustitie vel iniustitie retributio in futuro. Quia igit iā declarauit oppositū ō electi ofendendo q; ꝓmiabunt eternaliter. hic ostendit q; etiā impij iuxta eor demerita punient ꝓportionabiliter. Et circa ꝫ duo facit: q; primo ostendit q; tales infideles nullā aliā vitā expectātes in futuro cruciant. Scōo q; in pūni a suo desiderio defraudāt. Scōa ps ibi. Et vacua spes Circa primū duo facit. Hā primo pena impijs debita applicat: Scōa causa pene rationabiliter explicat. Scōa ps ibi: q; neglexerunt iustū. Dicit ḡ primo sic. Impij aūt. i. infideles deū negātes ꝛ nullā aliam vitā estimātes. De qb⁹ dictū ē in scōo capl'o p totū ibi. Dixerūt aūt impij ꝛc. tales inq̄t impij hēbūt correptionē. i. penā eos corripiētē ꝛ ꝫ iustissimā q; eor malicie correspondētē. Ūñ dicit fm q̄. i. fm illa q̄ cogitauerūt q; omne malū a cogitatione ꝓcedit ideo si cogitatiōes puniant ꝓstat q; tā locutiones q̄m opationes punient. Cōsequēter cū dicit. Qui

neglexerūt iustū. Causaz punitionis malozuz explicat. Vbi notandū q̄ primordialis causa pene tā in angelo q̄z in hoie fuit negligētia. Si enī homo vel angel⁹ a deo creatus in gratia: bene fuisset vsus naturalib⁹ z gratuitis sibi datis: nūq̄z apparuisset angelo conueniens aliq̄ dedecordinatū vel dei excellentiā appetiuisse nec vnq̄z hō iudicasset dictis z psuasionib⁹: serpentis acq̄euisse. sed q̄ neglexerūt vti gratijs sibi datis: pmissi sunt cadere in errorē ppt̄ peccatū negligentie z de errore in peccatū supbie: z inobedientie. Et ideo tangendo radicē culpe peccatozū dicit. Qui neglexerūt iustum. id est iusticiā. Justum enī fuit z est q̄ omnis creatura rationalis p gratias a deo acceptas: sollicite z diligēter deū honozet q̄ est earūdem gratiaz largitoz. Michee. vj. Indicabo tibi o homo quid sit bonū z quid domin⁹ deus tu⁹ querat a te. vtiq̄z facere iudiciū et diligere iusticiam et sollicitum ambulare cum domino deo tuo. Et quia negligētia parit contemptū. Jōb subiūgit q̄ non solum neglexerūt iustum: imo a domino recesserunt: quia. xxiij. Prouer. dicitur. Impius cum in pfundum peccatozū venerit contemnit. Et nota q̄ iste est modus cadendi seu ordo in homine. quātumcunq̄z fuerit in statu pfecto: videlicz: primo negligere modica loqui ociosa: raro confiteri. parū dicere diuinum officium. hec videnť esse modica peccata Et ex istis diabolus inducit in grauissima peccata. Circa doliū sunt magni circuli quib⁹ asseres dolij colligant. z illi magni i suis extremitatib⁹ colligant cuz paruis viminib⁹. solutis ḡ paruis soluūtur magni: z solutis magnis: totum decidit. Sic mozaliter est qui spernit modica paulatim decidit. Eccī. xix. in principio. z sic non solū nō curauerūt isti impij scire q̄ dei sunt: sed abijcierunt scientiā dei. vnde subdit. Sapientiā z disciplinam qui abijcit infelix est. id est fidē de supnaturalib⁹: hoib⁹ reuelatis diuinit⁹. Ad Roma. xj. O altitudo diuitiaz sapientie z scientie dei q̄z incōprehēsibiliaz. Vel disciplinas. i. diuinas correptiōes et monitiōes quas p pphetas suos mūdo ostēdit. Prouer. xv. Qui abijcit disciplinā despicit aiam suam z p conseqūns est infelix. Juxta illud metricuz. Tres infelices in mūdo dicim⁹ esse. Infelix q̄ pauca sapit spernitq̄z doceri. Infelix qui multa sapit spernitq̄z docere. Infelix q̄ recta docet: operatur inique. Neglexerunt iustum. Nota q̄ clericus peccator similis est argo. Argus fuit: sicut refert Ouidi⁹ Methā. j. circa finez: q̄dā pastor q̄ habuit cētū ocłos z tū nō habuit nisi vnā vaccaz nup trāsformatā de virgine ad custodiendā. Mercurius vo finxit se custodē z pastorē capraz. z accessit ad locū vbi arg⁹ iste vaccā pascebat. Mercuri⁹ fistulabat ita iocunde z ita ḡtiose q̄ arg⁹ eū rogauit q̄ placeret sibi morari cū capris suis in pascuis illis secum. Alius annuit q̄ idcirco venit: sedērūt ergo simul. Mercurius de nouo incepit fistulare ita gratiose q̄ aliqui oculi ipsi⁹ argi inceperūt dormitare: alijs adhuc ad vaccam respicientibus Tādē ita in estimabiliter bene fistulauit q̄ oēs centū oculi dormitauerūt. z stati surrexit mercuri⁹ z caput cū oculis amputauit z sic vaccaz secū duxit. Moraliter clericus litterat⁹ est q̄si argus centū habens oculos: videlicet considerationes multas. id est cautelas z nō habet nisi vnam vaccam custodire. i. vnam bestialē cōscientiam. Ista fuit virgo dummodo retinuit innocentie puritatem. Hec transformata est in vaccam p bestialē concupiscentiam z voluptatem. Esa. vij. Nutriet homo vaccam. Osee. iiij Sicut vacca lasciuiens declinauit israel. Mercurius. id est medius currēs diabolus est qui circuit querens quez deuozet. j. Petri. v. Iste fistulauit ita dulciter per strepitum lasciuie mundialis: per adulationes amicozum q̄ iste arg⁹ obdormiuit per negligentiā vsq̄z ad mortem. Et tunc aufert sibi caput quia separat ab eo christum qui est caput ecclesie. z miserā vaccam ducit in gehennam. Et ideo eis dicitur. Nolite negligere nolite cessare a custodia z cōcussione conscientie proprie. Judi. xviij. In hominibus mundo deditis quadruplex his diebus negligentia inuenitur. Sunt enim negligentes in addiscendo morum sanctitatem. In discutiendo propriam peruersitatem. In reuerendo dei maiestatem. Et in sufferēdo proximi necessitatem. Primo sunt negligentes in addiscendo morum sanctitatem. Bene inueniunť quidam assidui ad addiscendum artium subtilia propter curiositatem. Jura ciuilia propter vtilitatem. Artem bellandi propter strenuitatem. Artem negociandi contra paupertatem: et sic de singulis que ad vite presentis promotionem z administrationem spectant: Sed ad discendum artez bene viuendi. deo seruiendi: artem peccata vitandi. omnes quasi se exhibent negligentes. Unde mund⁹ inuitat ad errores z ineptias z omnes obediunt. Deus vocat ad honores z nuptias z oēs negligunt. Matth. xxij. Illi neglexerunt z abierunt: alius in villam suam. Alius ad negociationem suam. z tamen hec sūma philosophia est: scire bene viuere: cui continue z semper insistendum est. z vacandum ab alijs vt huic inseruiatur. Non sicut multi qui cit⁹ omnia volunt facere q̄z ordinem bene viuendi addiscere. Contra quos Seneca epistola. cix. subtrahe fm comunes libros. xxxvj. Non cuz vacaueris philosophandum est: sed omnia alia negligenda sunt vt huic assideamus cum nullum ips satis magnum est: etiam si a puerilia

vsq; ad humani euī termios vita ꝓducaī. Ex hic est vna negligētia cōiter in iuuenib⁹ q̄ ideo negligūt ptē adiscere: qz nō pñt totū acq̄rere. Ideo nihil volūt scire: qz nō pñt alios excellere. ⁊ hec negligētia filia est supbie: quas bñ deridet Prati⁹ lib. epl'aꝝ epl'a prima. Nō poteri oculo ẽxtū ꝓtēdere linces. Nō tñ idcirco ꝓtemnas lupus inungi. Vult dicē ponaī q̄ sis lup⁹ ⁊ diffidas acq̄rere tantū visus acumē q̄ possis sicut linces p muros penetrare viuēdo. nō iōo ꝓtēnas vti collirio ⁊ aqua iuuante ad acumen ocl'oꝝ. Fatuū est em̄ partē ꝓtemnere: qz totuz nō potes habere. Talib⁹ aptis ad discendū dicīt. j. Thimo. iiij. Noli negligere gratiā que in te est. Figuraī istud Gen. xlij. Audiēs Jacob q̄ alimēta venderēt in egypto dixit filijs suis. Quare negligitis? Audiui q̄ triticū venūdet i egypto. Vult significare q̄ vbiq; sūt alimenta venalia. s. alimēta aie, ꝓpter nullā difficultatē debet hō ea negligere. Et reuera sciētia salutis nō est nisi in egypto. id est i obscura ⁊ tenebrosa theologia: qz tenebrosa aqua i nubib⁹ aeris in ps. glo. id est obscura doctrina in ꝓphetis ⁊ ꝑdicatorib⁹. ¶ Secō sūt hoies negligētes in discutiēdo ꝓpriam puersitatē. Quendā noui qui fuit optim⁹ senescallus ordinādo familiaz alienā etiā magnoꝝ dñoꝝ: ⁊ pessime sciuit ordinare de regimine domus sue. Tales sūt pleriq; q̄ diligent alios emēdāt ⁊ tñ semp negligūt seipsos. Vtras sollicitudines habem⁹ ad discutiendas ꝓscientias alienas: p quib⁹ non habemus rñdere nisi fuerim⁹ eoꝝ ꝓlati. ẽxtā pigricia ad discutiendas ꝓprias ꝓscientias: de⁹ nouit. Cōsciētias em̄ ꝓprias discutimus vno die aut dimidio vix in. xl. Cōsciētias aūt alioꝝ per multos ānos ⁊ tñ nobis dicīt q̄ necessant nos discutiam⁹. Judic. xviij. Nolite negligere nolite cessare. ¶ Tertio sūt homies negligētes in reuerēdo dei maiestatē: ⁊ hoc bñt timere curati specialiter ⁊ ꝓlati ⁊ quicūq; alij dediti ministerio dei titulo speciali cuiusmodi sūt oēs derici infra sacros ordines: ⁊ religiosi quicunq;. Et tñ si bñ ꝓsideram⁹ hi sūt q̄ negligētius agūt ij. Paral. xxiiij. Pozro leuite egere negligēti⁹. Quib⁹ tñ ꝑcipiī Deuto. viij. Observa ⁊ caue ne quādo obliuiscar⁹ dñi dei tui ⁊ negligas mādata ei⁹ atq; iudicia. Negligētiā in istis causat nimia frequētia assistēdi deo. Quia nimia familiaritas parit ꝓtemptū. Et tñ ꝓtra tales dicitur. ij. Paral. xxix. Filij mei nolite negligere. vos elegit deus vt stetis coꝝ eo. Nota extra ō celebratiōe misse dolētes. ¶ Quarto sunt homines negligētes in sufferēdo ꝓximi necessitatē. Deuto. xxij. De omni re fratris tui si pierit ⁊ inueneris eā: nō negligas quasi alienam. Res fratris ꝓxt si incidit in latrones: si est de pauperat⁹ fortuna si indiget aliquo p amore xpi. Tñ nullo mō tales negligere debemus si possumus tales iuuare. Declares rñdent: posem talē iuuare. sed nō sine dāno. Sed nunq̄d deus poterit recōpensare damnum? Cōstat q̄ sic qz iust⁹ est. ⁊ Prouer. xij. ꝓpe finez. Qui negligit dānū ꝓpter amicū iust⁹ est: ergo talē iustū deus necessario remūerabit. Dubitatio literalis. Utrū ois negligētia sit pctm̄ mortale: qō sic Eccl. vij. Qui timet deū nihil negligit: q̄ quicūq; in aliquo negligit pdit timoꝝē dei. ꝙ ē est peccare mortaliter. // Preterea Prou. xix. Qui custodit mādata custodit aiaz suā: q̄ aūt negligit vias suas mortificabit ⁊ loquit ō mortificatiōe gehēne: que nō ē nisi p peccatū mortale. // Preterea Ihiere. xlviij. Maledict⁹ hō q̄ facit opus dei fraudulēter: ꝙ maledictio i scriptura nō ferī: nisi p peccato mortali. // Ad oppositū est illud. Eccl. vij. De negligētia purgate cū paucis: dicit glo. cuius oblatio qua sit tñ mitoꝝ delictoꝝ purgat negligētias. Ex p pauca nō purgabiī peccatū mortale. // Ad questiōe dicendū q̄ negligētia nihil aliud est q̄ defectus debite sollicitudinis circa actuz ꝛtuosū faciendū: puenies ex remissione feruoris i voluntate. Pōt igiī negligētia esse circa actū vel circa circūstantias act⁹: qui act⁹ vel circūstātia est de necessitate salutis. ⁊ talis negligentia est peccatū mortale: sicut si negligā dare elemosynā tpe extreme necessitatis ꝓximo indigēti: negligo actū cadentē sub ꝑcepto ō necessitate salutis. Similiter si dem elemosynā ⁊ nō ex caritate vel nō in caritate pecco mortaliter. omittēdo circūstantiā q̄ dz esse in oi actu ꝛtuoso ō necessitate salutis. j. Cor. vlt. Oia opa vra in caritate fiāt. Aliter pōt ꝓtingere negligētia circa actū vl̄ circūstātiā act⁹ q̄ tñ act⁹ vl̄ circūstantia nō est de necessitate salut: siē si negligā dicere salutationē ꝛginis marie trāseundo coram imagine sua. vel cū audio lectionē cogito ō impertinētib⁹ ex remissione voluntatis ⁊ tūc est peccatū venīale. // Ad primū cū dicīt. Qui timet deū. nihil negligit. verū est cadēs sub ꝑcepto: qz oīe tale est de necessitate salutis. // Ad ām patet p idē. // Ad tertiū dicendū q̄ maledictio inferī p negligētia respectu circūstātie debite. // Ad ām loq̄t ꝓpheta de nabuchodonoſoꝝ quē deus fecit instrumētū suū ad flagellādū populū suū israel. Istud autez opus fuit dei sic ordinantis ⁊ cōmittentis: sed istud nabuchodonoſoꝝ attribuit potentie sue faciens ex odio psonaruz id quod facere debuisset ex obediētia tantū: ⁊ ideo peccauit mortaliter ꝓpter quod dicīt. Maledict⁹ homo qui faī op⁹ dei fraudulenter. Maledictus qui ꝓhibet gladium suū a sanguine. id est qui parcit iniuste pro vltione quā deus ꝑcepit infligi. Ad argumentū in oppositū: vl̄ loquitur de negligentia venīali vel mortali. Si de mortali tunc verū ē q̄ purgatur in ꝑsenti p paucos respectu eoruz

quibus in futuro eternaliter puniret.

Lectio.XXXVII

Et vacua est spes illoꝝ & laboꝛes sine fructu & inhabitabilia opa eoꝝ. Mulieres eoꝝ insensate & nequissimi filij eoꝛũ: maledicta creatura eoꝝ. Postꝙ spũssanct⁹ declarauit qualiter infideles solã voluptatẽ estimãtes finẽ hois: i futuro cruciabunt. Hic ostendit qualiter in p̃senti etiã multipliciter affligent p falsitatem in intellectu: volũtatẽ in affectu: & vanitatẽ in effectu. Tũ in hodierna lectione sex miserias manifestat istã sectã sequẽtes. Sũt em̃ defraudati in falsis estimationibus: fatigati in vanis occupationib⁹: vilificati in abominationibus: effeminati in delectationib⁹: dãnificati in ꝓpagationib⁹. & excõicati p adinuentionib⁹. Prima igit eoꝝ pena est q decipiunt & a vitate clõgant in suis iudicijs. Et hec est magna miseria qꝛ naturaliter homo apetit non falli: etiã illi q̃ diligunt fallere ſm Aug⁹. Ipsi aũt euasisse omnẽ penã omne iudiciũ p suis flagitijs speraverunt: cũ tñ modo sint in inferno dãnati: hanc penã deceptionis & damnatiõis tangit cũ dic̃. Et vacua est spes illoꝝ. Esa.xxviij. Posuimus mendaciũ spem nr̃am & mẽdatio ꝓtecti sum⁹. Et nota q ꝛrarie spũssanct⁹ inducit spem iustoꝝ & spem impioꝝ. De illis dixit supꝛa isto capitulo. spes illoꝝ imortalitate plena est. De istis autẽ. q vacua est spes illoꝝ. ij. Cor⁹. vj. Hortamur vos ne ꝛuacuũ gratiã dei recipiatis. Secũda pena istoꝝ in p̃nti est q fatigant invanis occupationib⁹. Vanũ est qõ nõ asseqũt finẽ ad quẽ ordinant. ij. Phi.ca.x. Dis labor hũanus ordinat ad aliquẽ fructũ pcipiẽdũ. Quia igit hoies supꝛa tacti laborãt p voluptatib⁹ in bellis in pace in terra & mari. nocte dieq; et nullũ fructũ bonũ inde pcipiũt: merito dicit q laboꝛes eoꝝ sũt sine fructu. Opposituꝛ dic̃ infra de iustis q bonoꝝ laboꝝ glorioſus ẽ fruct⁹. Ipsimet etiã recognoscũt in die iudicij ſm illud qõ scribit infra.c.v. Lassati sum⁹ in via iniq̃tatis & pditionis: & ambulauim⁹ viã difficilẽ. Viam aũt dñi ignoꝛauim⁹. Fruct⁹ immaturi si comedant: generãt vermes i vẽtre: delectatiões aũt vite p̃ntis sũt fruct⁹ imaturi infra.ca.iiij. Fructꝰ eoꝝ ĩutiles & acerbi ad mãducandũ. Quẽ g̃ fructũ habuistis in illis in quib⁹ nũc erubescitis. Roma.vij. & Boet⁹ de voluptatib⁹. iij. ō ꝓsolatione ꝓsa.vij. Quãtos ille. s. voluptates morbos: q̃ intolerabiles dolores quasi quendam fructũ nequicie fruentiũ solẽt afferre coꝛpoꝛib⁹. Tertia istoꝛũ pena in p̃nti est q vilificant in abominationib⁹. Magna miseria est homini qñ opa sua sunt ita vilia ita monstruosa ita repugnantia rationi: q hõ nõ põt ea manifeste defendere nec excusare. Et certe q̃cunq; solã voluptatẽ ꝓsequunt: talia opa faciũt q̃ cõmuni ratione repugnant & aboiabilia deo fiunt & angelis: nec hũane cohabitationi cõgruunt: sed repugnãt. Et h̃ est qõ dicit: Et inhabitabilia opa eoꝝ. id est ꝙuictui & habitatiõi naturali repugnãt & ꝓpagationi cõcesse nature: imo deus ipe q̃ oẽs habitare dignant p opera talia ab habitatiõe ciuitatis hũane expellit. de qua hiere.l. Nõ habitabit ibi vir nec incolet eã filius hois. Sed verbũ caro factũ est & habitabit in nobis. Joh.j. Quarta pena est q effeminant in delectatiõib⁹. Hoies em̃ voluptuosi & priuant mulieres sensu: & a mulierib⁹ sensu priuant. Canis amẽs vbicunq; momoꝛderit hoiem cũ facit amentẽ. Et eodẽ mõ mulier fatua facit virũ rabidũ: & adolescẽs fatu⁹: mulierẽ facit insensatã: & q̃ mulieres sũt insensate: tũc viri sũt effeminati imo inaĩati. Prouer.vj. Mulier autẽ pciosam aĩam viri rapit. Qui aũt est sine aĩa insensat⁹ efficit. Et h̃ isti bñ fatent. j.c.v. Nos aũt insensati vitã illoꝝ estimabam⁹ insaniã: qꝛ Eccl.xix. Mulieres apostotare faciunt sapiẽtes: & arguũt sensatos. Et hãc penã tangit cũ dic̃. Mulieres eoꝛuꝫ insensate. Ad hẽc. mulieres in opatione libidinis plus delectant q̃ viri. Tũ Tresias dixit femias habere decẽ vncias luxurie. Viros aũt nisi quatuoꝛ. Fuerat em̃ iste Tresias vtriusq; sex⁹ ſm fabulas successiue. Ideo fact⁹ est iudex in hac causa. & ideo ꝓseq̃ns est q in hac secta q̃ voluptatẽ habet p fine. si viri sint fatui: erunt mulieres insensate. Et ideo signãter dicit Eccl.xxv Beatus q̃ habitat cũ muliere sensata. Quinta miseria istoꝝ infideliũ est q dãnificant in ꝓpagationibus. Tũ subdit. Nequissimi filij eorũ. Deus em̃ in hoie potentiã generandi & certum modũ instituit. & est talis vt fiat etiã infra limites ꝓiugij, plis ꝓpagatio ad laudẽ dei. Illi aũt hoies qui plem gignũt & eam puersis informationibus & exemplis coꝛrumpũt: bonuꝫ naturale ꝓlis amittunt & in hoc seipsos confundunt. Quia semper mala ꝓles finaliter insurgit in parentes. Et bene dicit q nequissimi filij eoꝛum. Causa est quia mulieres sunt insensate & viri impij & filij imitatoꝛes eoꝛum: ergo erunt necessario peioꝛes. iij. Regum.xvj. Operatus est iniquitatem super omnes qui erant ante illum. Sexta pena eoꝛuꝫ est q excõmunicati sunt in adinuẽtionib⁹ suis & hãc h̃ dit cum dicit. Maledicta creatura eoꝛũ. Illud quod homo excogitat & adiuenit & promouet potest dici creatura sua. Tales autez impij in omni genere peccati tam luxurie q̃ iniusticie mꝛta adinueniunt que possũt dici creature eoꝛũ. & sicut oĩa opa dei sũt benedicta & approbata. Gen̄.j.& j. Timoth̄.iiij. Dis creatura dei bona est: ita ista monstruosa figmẽta peccatoꝛum sunt excommunicata a deo et maledicta.

Ecci.xxxvij. O ꝓsumptio neqssima vñ creata es? Mulieres eoꝝ insensate. Notandū q familiare ꝓsortiū malaꝝ mulieꝝ est omni homini detestandū: maxie tñ viris religiosis ꝛ ꝓsonis ecclesiasticis quibuscūqꝫ. Sūt em̄ mūeres libidinose in alliciēdo: malicioſe in ꝓuiuendo: litigioſe in colloquēdo: ꝓdicioſe in ꝓsulendo. Primo igit sunt libidinose in alliciēdo. sic em̄ plus in libidine delectant q̄ masculi. ita in omni sensu magis alliciūt. forma: facie: gestu: ꝛ voce. Et q̄uis sint frigidiozis complexiōis: sūt tñ feruēciozis libidinis: vñ Ouidi⁹ primo de arte amādi. Partioꝝ in nobis nec tā furiosa libido. Legitimū finē flāma virilis habet. vult dicere q libido mulieris est infinita: valde em̄ nociuus est q sine nocumēto videri nō pōt. ꝛ tñ nobis dicit. Eccī.ix. Auerte faciē tuaz a muliere cōpta ꝛ ne tibi ꝓspicias speciē alienā. Propter speciē mulieris multi periūt ꝛ ex hoc ꝓcupiscentia q̄si ignis exardescet. Istū ignē satis ptimuit iste sanct⁹ monach⁹ q̄ matris sue tibias nudas tāgere noluit cū eā vltra aquā portare debuit. sic in vitaspatrū hr̄. Istuz ignē satis timuit sacerdos ille q̄ in hora mortis mulieri auscultanti an spiritū exalasset dixit: igniculus viuit paleā tolle. iiij. Dyalogoꝝ. Istū ignē etiaz satis aduerterat metricus ille qui dixit. Femina fax satha ne fetens rosa dulcevenenū. Semp ꝓna rei q̄ phibeķei. Vrit cm̄ vultu visu risu cute cultu hui⁹ ab insultu q̄tū potes esto ꝓcul tu. Istuz ignē satis ꝓsiderauit sanct⁹ Thomas de aqno q̄ cum in turri custodiret in carcere. ꝛ cū ad eū honesta iuuēcula sola intromissa fuisset in camerā. Ille ardente ticione de camino arrepto eā celerrime fugauit. sic q de ea verificari posset: illud p̄s. Ignis in ꝓspectu ei⁹ exardescet. ꝛ Eccī.xlij. de vestimēto ꝓcedet tinea ꝛ a muliere iniquitas viri: ꝛ ideo sup oia tenēdū est consilium Apli.j. Cor. vij. Bonū est homini mulierē nō tangere. Sed ꝟ rñdebit excusando q vel mulier est sctā vel religiosa: vel q̄ vtraqꝫ ꝑsona est senex ꝛ frigida. Sed reuera hoc nihil est. Quia quid frigidi⁹ silice vel ferro ꝛ calibe ꝛ tñ ex eoꝝ cōtactu facillime exilit ignis? Similiter terra est bona ꝛ pluuia est bona ꝟ celo descēdēs ꝛ tñ eoꝝ cōmixtio nō est nisi lutū. Vnō dicit metrice. Res tā diuerse si vtraqꝫ sit bona ꝑ se. Si sint puerse iuncte perdūt pariter se. Et ideo valde stricte clericoꝝ ꝛ mulierū cohabitatio phibet. Extra de cohabitatione clericoruz ꝛ mulierū ꝑ totum. ꝛ in Cano. di. xxxij. Hospiciolum. Et sūt ẋba Hieronymi. Hospiciolū tuum aut raro aut nunq̄ mulierū pedes terant. q̄ nō pōt toto corde habitare cū deo q̄ femina rū accessib⁹ copulat. Femina cōscientiā secum pariter habitātis exurit. Inde est q monachi ꝛ monache nullo modo cohabitare ꝓmittunt in eodē monasterio. sicut. xviij. q. ij. In nullo loco ꝓmittim⁹. et eodē monasterio vbi dic sic. Monasteria puellaꝝ longi⁹ a monasterio monachoꝝ aut ꝓpter insidias diaboli aut ꝓpter oblocutiones hoim collocent. Et ideo signanter alloquit clericos beatus Hiero. in epla. Quid tibi ꝛ feminis: qui ad altare cum deo fabularis? Feminarū cuz clericis nullo pacto sit ꝓiunctio ꝛ p̄cipue cōuersatio. Janua diaboli. via iniq̄tatis: scorpionis ꝓcussio nociuuz gen⁹ est femina. cū ꝓximat ad stipulā accēdit ignez flāmigero igne ꝓcurit femina ꝓscientiā pariter habitantis. Ego iudico si cū viris femine habitent nō deesse viscarū diaboli. Ex his occupatū est ab initio peccatū: mētes ferreas domat libido. ℌ Hiero. Eccī.xlij. In medio mulierū nolite cōmorari. Sic igit patet primo q mulieres sūt libidinose in alliciendo. Scōo sūt malicioſe in ꝓuiuendo. Eccī. xxv. Breuis est omnis malicia sup maliciaz mulieris: sors peccatoꝝ cadit sup illā. De qua loquens. Crisostom⁹ in ser. quē fecit de muliere mala dic sic O malicioſū ꝛ acutissimū telū diaboli mulier. Per mulierē diabol⁹ ab initio Adam in paradiso ꝓstrauit. Per mulierē mitissimū Dauid i homicidiū ꝛ adulteriū destinauit. Per mulierem sapientissimū Salomonē in sacrilegiuz p̄cipitauit. Per mulierē fortissimū Sampsonez rasum cecauit. Et castissimuz Joseph vinculis ꝛ carceri mācipauit. Per mulierē mūdi lucernam Johānē baptistam capite truncauit. hec Crisostim⁹. hāc aūt malicia mulierū quāta sit: in duab⁹ mulierib⁹ declarat. videlicet in vxore Job. ꝛ Valida amica sampsonis. De prima loquēs sic dicit. Hec vidēs virū suū vlceribus ignitū: ardentē doloꝝib⁹: inuolutū vermibus i sterquilinio residentē: cineribus⁹ cooptū: nō est recordata nobilitatis regie: nō dilectionis pristine quā ad eā habuerat: nō diuitiaꝝ: bonoꝝ plis quā p eam suscepat. nec misericordia mota est: sed ꝓtra virū instū: demonis partē assūsit. ꝛ ait. Benedic deo ꝛ morere. nō sufficiebat illi q̄ penas sustinuit tpales ꝟ supaddē q̄ petiit temptauit ꝛ eternas. De scōa dicit sic. Da mihi illā Dalilā ꝛ ei⁹ malicia ꝓtra sampsonē pensem⁹. hec illū quē pridie i cubiculis suis ꝓsugē pelegit: cui blanditiis ꝛ lusib⁹: ꝛ applexib⁹ ꝛ risibus blandita fuerat. hodie derisit rasit ꝛ abiecit ac vinctū tradidit philisteis. Videam⁹ eniz quid ei displicere potuit in viro marito. Si fortitudo diligit. robustissim⁹ fuit q̄ leonem quasi hedū discerpserat inermis. si pulchritudo: speciosissimus extitit nazareus. si sanctitas ꝛ boni mores: talis fuit q̄ ad eius p̄ces dum sitiret de⁹ de mortua mādibula fontē eduxit. Si strēnuitas amari debet. hic in mādibula asini mille philisteos ꝓstrauit. Si gratitudo: defectus i eo non fuit nisi q̄ eā nimis dilexit. Ergo cum nulla causa odij in eo valuit inueniri: sola ma-

licia suffecit ꝓ causa hec. Crisost. Et ideo signāter dicit Eccī.xxv. Omnis plaga tristicia cordis est. ⁊ omnis malicia nequicia mulieris. Et infra: nō est caput nequi⁹ sup caput colubri: ⁊ nō est ira sup irā mulieris. Commorari draconi ⁊ leoni placebit q̄ habitare cū muliere nequā hanc auctoritatē etiā ꝓbat Crisost. sic. optime sermone ꝓallegato sed ꝓtranseo vsq; ad alias.

D Tertio inueniunt mulieres litigiose in colloq̄ndo ⁊ illa est magna afflictio alligari vel viro rixoso vel muliere litigiose. ⁊ ideo bñ dicit. Pro.xix. Tecta iugit ꝓstillātia litigiosa mulier si tectū dom⁹ iugiter stillaret aquā homo vbiq; in ea nullā haberet quietez: ꝯ necessario haberet eā dimittere. Et iō solet dici. q; tria genera sunt q̄ hominē de domo sua expellunt: vicz fum⁹ stillicidiuz ⁊ vxor mala Jnno. de vilitate ꝯditionis hūane. ca. xvj. Fuit enī mulier de costa curua formata: ⁊ ideo semp cōtrariat viro suo. Nota de illo qui vxorē submersā quesiuit cōtra cursuz aque. ⁊ cū a quodā quereret qua re eā sic quereret. respōdit q; sibi semp ꝓtraria fuisset. Refert A. gel. libro noctiū acthicarū de socrate q; cū altipiades ab eo quesiuisset quare vxorē suā antipē mulierē plenam iurgiis ⁊ litigiis: molestissimā viro: non fugaret de domo Respondit cū talē domi perpetior. assuesco et exerceor vt ceterorū q̄ foras sunt iniurias facilius ferā. De eodē narrat Piero. cōtra Jouianū q; habuit duas vxores: que cū semel litigarēt ꝓ viro: derisit eas eo q; tā ꝓ fetido honore zelarēt: ⁊ statim simul cōcordātes. in tñ ei maledixerūt q; eū a domo fugere cōpulerūt. Jste semel post infinita litigia ab altera illaxperpessa ꝓfus⁹ fuit vrina. ꝓiecta de loco superiori sup eū ꝓ vnā earum: nec tamē quicq̄aliud rñdit. nisi istud. sciebā inq̄t post ista tonitrua imbrē secuturū. Et ideo bonū cōsiliū daī Pro⁹. xxi. Melius est sedere in angulo domatis. q̄ cū muliere litigiosa in domo cōuiuij. Valeri⁹ ad Rufinū. Cōtumelia viri ē vxor iobediens. q; Eccī.xxv. Mulier si primatū habeat cōtraria est viro suo. Quarta cōditio malarū mulierū est q; sunt ꝓdicIose in ꝓsulendo sicut in Dalila satis patuit: ⁊ ideo metrice dicitur. Poma miricas edere dicas melle acutas. Cum mulieres edere speres res tibi tutas. Unde his tribus sicut vulgariter dicit: nō debet homo adhibere fidez denti canis fidei mulieris. et pedi equi. Unde metrice dicit. Jn fide: dente: pede mulieris canis equiq; fraus ē. teste Babione q̄ in fine comedie sue dicit sic. Babio testis adest hec vltima verba tenete: sūt incredibiles vxor alumna cliens. Cōcludā ergo finaliter cū Valerio. Et dico det vobis omnipotens de⁹ semineis fallacijs nō falli ⁊ illuminet cor vestrū ne tendatis quo timeo.

Lectio. XXXVIII.

Q Uoniā felix est sterilis ⁊ incoinq̄nata que nesciuit thoruz in delicto habebit fructū in respectione animarū sanctarū. Frequenter ⁊ cōtinue quasi oportet ad memoriā reducere opinionē impiorū hominū que posita fuit diffuse ca. ij. huius libri que quidē opinio ad duo reduci potest in sūma. Primū est q; nulla vita erit post vitā istam qua corporaliter viuimus. Scōm est q; felicitas hominis est frui corporeis voluptatib⁹ in pñti. Et istud scōm imporbat spūssanctus specialiter a penltima lectiōe scilicet. Impij aūt. ꝯ que cogitauerūt vsq; ad finem hui⁹ capituli inclusiue p cōtrariuz. Quia igit in parte precedenti imediate declarauit q; multa incōuenientia ⁊ dānose verecundie sequunt voluptatē. Hic ostendit directe p cōtrarium q; multe ēminentie dignitates ⁊ honestates sequunt castitatē. Et circa hoc duo facit Primo ostendit q; virginalis castitas est apud deū meritoria: licet sit temporaliter infecunda Scōa q; bestialis voluptas est simpliciter transitoria cōfusibilis ⁊ verecunda. Scōa ibi. Filij aūt adulterorū. Circa primum tria facit: qz primo cōmendat castitatē in sexu femineo. Scōo in sexu masculino. Tertio assignat causaz quare vtraq; est cōmēdabilis. tā humano iudicio q̄ diuino. Scōo ibi. Et spado. Tertia ibi. bonorū laborū. Circa primū est aduertēduz q; in vita voluptuosa nihil boni potest cōsiderari nisi fecunditas plis. Sed iā ostensū est q; illa fecunditas ē mala: qz nequissimi filij iniquorū inueniunt ꝓpter malam imitationē filiorum et malam informationē parentū. ergo multomagis pertinet ad felicitatez q; mulier viuat caste cū sterilitate ꝯ voluptuose cū tali peruersa fecunditate. tū qz euadit verecundiā tpalē in plis puersitate. tū qz habebit mercedē eternalez in futura iocunditate. Hec aūt iocunditas est infinicies melior q̄ quecūq; corpalis fecunditas sicut patet. Dicit ergo sic. Felix est sterilis ⁊ incoiniquinata. i. felix est illa in qua ē sterilitas plis cū mūdicia cordis. qz si esset cordis imundicia nihil cōferret virginalis integritas. Dñ vult dicere. Felix ē illa q̄ hz carnis ⁊ mētis integritatem. Carnis integritatē vocat sterilitatez qz naturaliter oīs integra sterilis ē. i. sine actu ali fetu. ꝯ cordis mundiciā vocat coinq̄nationez Pe cōrde enī exeūt q̄ coinq̄nāt hoiez Matth. xv. Que nesciuit thoz in delicto. i. q̄ nō ē expta ap̄probādo sanctū vel cōcubitū illicite voluptatis. Et q̄re felix? Certe qz licet nō habeat pro nūc fructū vētris: habebit tñ fructū in respectione aiaz sanctaz. i. in tpe illo q̄ de⁹ aias respiciet ꝓ operibus virtuosis q̄ in hac vita fecerunt. Ad. Ro. vj. in fine. Habetis fructū vestrū in sanctificationē: finē vero vitā eternā. Et Lasi. iij.

Veniat dilect⁹ me⁹ i ortū suū vt comedat fructū pomoꝝ suoꝝ. Dubitatio ſſalis. Vtrū virginitas ſit virtus moralis. q nō. videt primo ſic. nulla virtus ineſt nobis a natura. ij. Ethi. ſed virginitas ineſt nobis a natura. igitur ꝛc. ¶ Scdo ſic omnis virtus moralis generat ex actib⁹. ij. ethi. virginitas aūt nō generat ex actibus igit ꝛc. ¶ Tertio ſic. nulla virtus aufert inuoluntarie: ꝝginitas aufert inuolūtarie. ſic patet in oppreſſis igit ꝛc. ¶ Quarto ſic. nulla virtus perdit ſine peccato ⁊ meritorie: ꝑ virginitas perdit ſine peccato ⁊ meritorie p matrimoniū. j. Lorl. vij. Nō peccat virgo ſi nubat. ¶ Quinto ſic. oīs virtus amiſſa pōt p penitētiā reſtitui: ꝑ virginitas amiſſa nunq̄ pōt reſtitui. g ꝛc. ¶ Sexto ſic. nulla ꝝa virtus eſt i infidelib⁹. ſicut pbat Aug⁹. contra Julianū. li. iij. Abſit inquit vt in aliq̄ ſit vera virtus niſi ſit iuſtus. Abſit aūt vt vere iuſtus ſit. niſi viuat ex fide: ꝑ virginitas eſt in infidelib⁹. ſicut patuit de virginib⁹ dee veſte ſacratis. quarū vna aquaz de tyberi portauit in cribro in ſignū virginitatis. ſic recitat Aug⁹. in ō ciui. dei. lib. xviij. ca. xviij. ⁊ Valeri⁹. viij. ca. viij ¶ Septio ſic. Omne qō recedit a medio virtutis eſt vitioſū: ꝑ virginitas eſt huiuſmodi. ¶ Probatio. dicit eniz pⁿus. ij. ethi. q qui omni voluptate potit nec ab vna recedit eſt intpatus: qui aūt omnes fugit agreſtis et inſenſibilis. ꝑ virginitas recedit ab omnib⁹ voluptatibus venereis. ergo. ꝛc.

¶ Octauo ſic. quicq̄d eſt cōtra p̄ceptū legis diuine eſt vitioſū. ꝑ virginitas eſt huiuſmodi: q̄ preceptuz eſt Gen. j. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrā. Confirmat: q̄ ſicut preceptū ō cōſeruatione indiuidui eſt de p̄ceptis legis nature: ita p̄ceptū de ꝓſeruatione ſpeciei. g ſicut peccaret q̄ abſtineret ab omni cibo et potu ita peccat q̄ ab omni actu generationis abſtinet. ¶ Nono ſic: nulla virtus indiget ſacrificijs expiari: ꝑ plato legit ſuā ꝑpetuā cōtinentiā expiaſſe ⁊ ſacrificaſſe nature. p eiuſdē cōtinentie vitio abolendo ſm Aug⁹. de vera religione. ca. iij. ¶ Decimo. qui habz vnā virtutē habz omnes: ꝑ q̄ caret virginitate aliq̄ habet alias virtutes. ergo virginitas nō eſt virtus. Ad oppoſitū eſt Ambro. li. ſuo de virginitate. Dicit enī ſic. Principalis virtus ē virginitas. ¶ Preterea. ſoli virtuti debet p̄miū: ꝑ virginitati debetur centeſimus. ſicut patet ex Glo. Matth. xiij

B ¶ Ad queſtionē dicendū diſtinguendo de iſto termino virginitas. accipit enī equiuoce apō doctoreſ. Uno modo vocat integritas carnis ⁊ ſic omnis mulier naſcit virgo. Unde iſta virginitas nō eſt virtus: tū q̄ ineſt a natura. ſicut arguit in principali argumēto: tum quia talis virginitas nō eſt niſi in ſexu femineo: tū quia virginitas que eſt virtus ſtat cuz carentia illi⁹ integritatis: tū q̄ integritas talis haberi pōt i corpe ſine virginitate. Scdo modo accipit virginitas p inexperientia cuiuſcūq̄ veneree delectationis. ⁊ ſic virginitas ē termin⁹ priuatu⁹ negans talē experientiā in pſona nata experiri. Tertio mō accipit virginitas p habitu cōtinē di ab omni venerea voluptate cū negatiōe voluntarie experiētie de p̄terito. Quarto modo accipit virginitas p habitu cōtinendi ab omni venerea voluptate cū negatōe volūtarie experientie cuiuſcunq̄ veneree voluptatis de futuro. ppter deū: ⁊ ſic de intranea ratione virginitatis ē votū cōtinentie in futurū. ⁊ ſic loquit Aug⁹. de ſancta ꝝginitate. vbi dic q̄ ꝝginitas ē ptinētia q̄ itegritas carnis ipi creatori carnis ⁊ aie foueat pſecrat ⁊ ꝓtuat. Primo mō accipiē do ꝝginitatē: videlicz p carnis integritate. notū eſt q̄ nō eſt virtus ſicut ſupius dictū ē: cum oīs virtus ſit in anima ſubiectiue: nulla in carne. Nec ſcdo mō eſt virtus cū ſit añ annos diſcretionis. Sed tertio ⁊ q̄rto modis ē virt⁹. cuius ratio ē. q̄ omnis talis virginitas eſt continentia: omnis cōtinētia eſt virtus ſicut notū ē

¶ Notādū aūt q̄ ſic ſe habet virginitas ad cōtinentiā vel caſtitatē ſicut manificentia ad liberalitatē. Liberalitas eniz habet p materia generaliter quoſcunq̄ ſumptus. ⁊ vſū pecunie i dando. ſicut patet. iiij. ethico. Sed magnificētia habet materiā ſpecialē in qua eſt maior difficultas: ſcilicet magnos ſumptus. Eodē mō q̄ tinet ad continētiā abſtinere ab omni exprimēto veneree voluptatis illicite q̄ eſt cōtra leges matrimonij: ſed ad virginitatē ptinet cōſeruare pſonā imunē ab omni experimēto cuiuſcūq̄ veneree voluptatis licite vel illicite. Ex iſtis patēt quattuor. Primū. q̄ virginitas carnis nō eſt virtus. ſed ſola virginitas mentis. Hā oīs virtus eſt habitus mentis. Scōm. q̄ aliq̄ mulier pōt naturaliter eſſe mater ⁊ virgo loquendo de virginitate que ē virtus. Tertiū ⁊ quartū q̄ mulier pōt opprimi ⁊ impregnari violenter manente quocūq̄ habitu virtutis in mēte ſua vniformit. ⁊ ſic loquit beat⁹ Aug⁹. j. de ci. dei. ca. xvij. ⁊. xix. vbi dicit exp̄ſſe q̄ ſi violenter oppreſſis periret pudicitia nō eſſet virtus animi nec ptinebit ad illa bona q̄b⁹ bene viuit. ꝑ in bonis corporis annumerabit cuiuſmodi ſunt vireſ: puchritudo: ſanitas ⁊ hmōi. Et pōit exēplū quō q̄dā obſtetrix ꝝginitatē cui⁹dā explorans: ſiue maliuolētia: ſiue inſipientia: ſiue caſu fregit ⁊ pdidit eius virginitatē: ſi aūt ē ſicut dicit Aug⁹. cōiter fatuū eſt dicere aliq̄d pudicitie piſſe. Tertio elicit q̄ in vtroq̄ ſexu p ſolā volūtariā expiētiā voluptatis ſit corruptio virginitatis q̄ ē virtus. Dico volūtariā ad excludēdā expientiā p coactionē vel p ſomniationem. Quarto ſequit q̄ de⁹ pōt virginitatē amiſſaz denuo repare ſic pōt quācūq̄ aliā diſcōtinuationē vel vulnus corpis renouare. ⁊ B accipiē

do virginitatē ꝓmo mō. De dicto hiero. dicēdū ē ꝙ accipit v̄ginitatē scōo mō, p inexpientia veneree delectatiōis modo corrupta ꝫ ē expertā nō potest de⁹ repare vt fiat inexpta. Et loqr de corruptione volūtaria. Ad primū qñ arguit ꝙ virginitas ineſt a natura. patz ꝓ ꝓdicta Ad scōm dicendū ꝙ habit⁹ talis virtuosus respuendi oēs venereas voluptates potest satis bene generari ex actib⁹ t etiā augmētari ꝗuis mihi videat ꝙ ꝓpositio assūpta sit falsa. nō enī omnis virtus generat ex actib⁹ qz pauper ꝓt h̄re liberalitatē habitū ꝑm quē operet si subesset materia ex sola doctrina Aris. t inexpientia expēdendi. ꝫ Aris. vult dicere ꝙ omnis virtus scōm speciē nata est generari ex actib⁹. aliter nō posset paup esse magnificus nec liberalis nec fortis nisi p exercitiū corporaliū timorū qō nō est vex. Itē in xp̄o fuerūt iste v̄tutes ac actus Ad tertiuz patet ꝙ virginitas q̄ est virtus nunq̄ auferr inuoluntarie sicut dictū ē Ad quartū si diceret ꝙ notum esset de rōne virginitatis q̄ est virtus. sicut videt Aug⁹. dicere. tunc nō pōt perdi sine peccato. Aliter potest dici ꝙ ē virtus tanta ꝙ ad eā nullus obligatur sub p̄cepto nisi voluerit. iō ꝓt amitti sine peccato. hic nō dico plus ad p̄sens. Ad ḋn tū ꝙ virginitas q̄ est virtus pōt reparī p penitentiā ꝗtū ad habitū mentis t tūc dicet cōtinētia t nō virginitas ꝓpt cōnotātiaz inexpientie p̄cedentis: ꝫ vtrū talis p̄sona habitura sit aureolā: patebit in p̄ma lectione. Ad sextū cōcedit Aug⁹. qī infidelib⁹ nulla ē vera virt⁹ qz nō referūt ad debitū finē. t p cōsequēs deficit circūstantia finis q̄ est maxima. Ad septimū ꝙ virginitas nō recedit a medio recte rationis: sicut nec magnificētia. Recedere ꝫ a medio recte rationis ē omittere aliq̄d eox q̄ oportet fieri scōm dictamē recte rationis. Similiter virgo nō abstinet ab omni delectatione qz tūc foret insensibilis vel agrestis: sed abstinet solū a delectatione venerea: t ꝓpt hāc multas alias experiri pōt: naz spectulatio veritatis habet in se mirabiles delectationes sicut dicit. x. ethi.

Ad octauū dicēdū ꝙ multitudini dat p̄ceptū diuersimode. Aliqñ sic dat ꝙ q̄libet de multitudine ad id obligat. Aliqñ dat sic ꝙ sufficit ꝙ aliq⁹ vel aliqui de multitudine hoc faciūt: sicut alicui ꝙuentui p̄cipit ꝙ vna missa dicat ꝓ vno hoie t hoc sufficit ꝙ vnus de cōuentu celebret Primo mō dat p̄ceptū comedēdi toti humane speciei: qō ptinet ad cōfuationē indiuidui. Et scōo mō dat p̄ceptū generandi. Et sic p̄ceptuz generandi stat ad multitudinez hominū: t tñ cuilibz illorum saltē solutos a matrimonio cōtrauenire licet et hec potest esse materia argumēti Ad nonū de platone ꝙ fatue fecit sacrificādo t vt cōformaret se ritui infideliū. Ad decimū dicendū ꝙ q̄ habet virtutē vnā hz aliq modo omnes: nō tñ pfecte: ꝫ qz habet rectā rationē q̄ cōstituit mediū in omni virtute. nō enī quilibet liberalis habet pfecte magnificentiaz nec omnis cōtinens habet pfecte statū virginitatis ꝫ ptarticipat aliq̄ modo: qz ꝑmpte t facilit detestat delectationes illicitas.

Lectio. XXXIX.

ET spado qui non operatus est ꝙ manus suas iniquitatē. nec cogitauit aduersus deū nequissima. Dabit enī illi fidei donū electū t sors in templo dei acceptissima. Postq̄ spūssanct⁹ cōmendauit excellētiā castitatis in sexu fragiliori in sexu scilicet femineo. hic cōsequenter cōmēdat castetatez in sexu fortiori. s. masculino. Et circa hoc duo facit. Primo excludit ea q̄ repugnant sancte virginitati. Et scōo subdit ea q̄ dabunt pfecte castitati ibi. Dabit enī. Circa primuz excludit duo. Primo innaturales delectationes q̄ consistūt in actu. Scōo carnales cogitationes q̄ fiunt i cogitatu ibi. Nec cogitauit. Dic ꝫ primo sic. Nō solū mlier sctā t casta hēbit fructū in respectione aiarū sanctarū: imo t spado. i. eunuchus vel castus q̄cunq̄ virtuosus. vocat enīz castratus spado qz cū spata aliq̄s castrāt. Itez vocat eunuchus q̄si bene vincens: ab eu qō ē bonū t nuchos victoria. Distiguūt tñ grāmatici inter istos tres terminos Eunuchus: spado: castrat⁹. Vñ castratus dicit q̄si cast⁹ natus sicut naturaliter frigidi t impotētes ad generandū. Spado dicit q̄ inuitus castratur. eunuchus q̄ volūtarie se castrari ꝓmittit. versus. Castratū natura facit: violēta spadonē. Effic improbitas: eunuchū sola volūtas. Hz ista dicta parū aut nihil valent. qz gentiles ab antiq̄ eunuchos fecerūt pueros ꝓpter tres rationes. Primo vt diu in eis vox puerilis permaneret Scōo vt essent apti ad custodiendas dñas. qz extūc filios vel filias heredes facē nō potuer Tertio vt eis⁹ more zodomitico sacrilegi abuterent diuti⁹. quia ex tūc sp manebāt imbarbes Castrati enīz in iuuentute nunq̄ barbescunt. Accipit aūt spado in ꝓposito generaliter p q̄cunq̄ virtuoso abstinēte ab actu venereo q̄licunq̄ volūtate t virtuose. sic sterilē accipit Iuper⁹ p q̄cūq̄ v̄tuosa t effectualit nō fecūda. t isto mō hō potēs generare t caste viuēs amore dei: ꝓt vocari spado. qz sibi potissime debetur merces v̄ginitatis. cuiusmōi sūt viri ecclīastici t religiosi. De q̄b⁹ loqr Saluator Math. xix. Sūt eunuchi q̄ castrauerūt seipsos ꝓpter regnū dei. Delistis dr Esaie. lvj. Dicit dñs de⁹ enuchis q̄ custodierūt sabbata mea. et elegerr q̄ ego volui t tenuerūt fedus meū: dobo eis i domo mea t in muris meis locū t nomē meli⁹ a filijs t filiab⁹ Dubitat vtz liceat alicui seipsū castrare, ꝓpter ꝓtinētiā seruandā. Videtur

q̄ sic. q̄r Mathꝫ. v. r. xviij. similiṫ. Si pes tuus aut manꝰ tua: aut oculꝰ tuꝰ scādalisat te abscide rē. Scādalisare ē dare occasionē ruine. Item ꝓpter sanitatē corpis cōsequendā licet homini le mutilare: ḡ a multo fortiori ꝓpṫ ꝓtutes r sanitatē spūalē. Irē Mathꝫ. xix. Eunuchi sūt rē.

Preterea Origenes legiṫ ꝫ fecisse ꝫ seipo ñ ꝓpṫ ꝓfuādā cōtinentiā: sed ꝓpter vitandā infamiā r malam suspitionē vt posset libere in occulto p̄dicare tā mulieribꝰ q̄ viris. sicut legiṫ lib. vj. Ecclesiasticē hystorie tpe psecutionis ecclie. Sz ad opositū q nullo mō ē faciendum. habeṫ in Lañ. di. lv. Si q̄s abscinderit. vbi sic ꝺr. Si quis amputauerit sibi virilia nō fiat clericꝰ. q̄r sui ē homicida r dei conditionis est inimicꝰ. Si q̄s cū clericus fuerit abscideret semetipsū: oñino damneṫ. q̄r sui homicida ē. ꝫ est: fecit tale q̄d ꝓpter qꝺ homicidiū posset fuisse securū. Ad p̄mū. illa auctoritas nō intelligiṫ de membrorū abscisione. scz noie ptiū corpis vocāṫ amici necessarij. q̄r q̄tūcunq̄ sint familiares speciales vl̄ necessarij r alliciant ad peccandū: p̄ciendi sunt a familiaritate nostra. Ad scōm negan da est cōsequentia. q̄r salutē mētis nō posset ta lū abscisio p̄stare: imo magis p̄stant meritū si p rationē passiones eorū virtuose domēṫ. Ad tertiū similiṫ ē dicēdū. Ad q̄rtū de Origene mire deuotionis actus fuit nec ꝓpṫ ꝫ impeditus ne esset sacerdos ordinatꝰ sicut notat Glo. di. lv. Si q̄s abscideriṫ. ꝫ suū factū nō est trahē dū in cōseq̄ntiā. tales enī decipiūṫ in facto suo r retorq̄nt necessitatē peccādi in deū sue nature conditorē. Talis ḡ spado erit felix in futuro ꝓpter suā virginitatē in p̄nti. sed tū oportet q duobꝰ vitijs careat. ad ꝫ vt seruet virginitatē pfectā: videlicet cōtactu manuali r libidinoso ad ꝓuocādū ꝺlectatōnē carnis. r cogitatu mē tali voluptuoso ad excitādū imaginatiōez cor dis. Ulñ dic̄ q felix ē spado q̄ ñ ē opatꝰ p manꝰ sual ñiq̄tatē. q̄tū ad peccatū p̄mū. nec cogita uit aduersus deū neq̄ssima. q̄tū ad scōm. Ex q̄ patet q tactus impudici: sūt peccata mortalia. r ex scōo q morose cogitationes ad delectā dū carnaliṫ ordinate neq̄ssima. s. in genere ma li carnalis Ecci. xvij. in fine. Quid nequius q̄ qꝺ excogitauit caro r sanguis? Cōseq̄nter ibi. Et dabiṫ illi. Exclusis repugnantibꝰ virginita ti. subiūgit illud qꝺ dabiṫ pfecte castitati. Et di cit qꝺ dabiṫ illi viro casto fidei donum electū. Electū. i. vita eterna in cōtemplatione diuini tatis q̄ fidei succedet r omnibꝰ fidelibꝰ ꝓmittiṫ Apoc. ij. Esto fidelis vsq̄ ad mortē r dabo ti bi corōnā vite. Et nō solū ꝫ: imo dabiṫ ei sors i templo dei acceptissima. i. aureola singularis p̄rogatiua virginitatis q̄ ē cōditio nobilissima r acceptissima in celo. q̄r ē cōditio xp̄i r matris sue r oīm angelorū. Est enī virginitas virtus angelica ſm Hiero. Dubitatio ſralis. Utrū virginitati debeaṫ aureola: qꝺ non videṫ. q̄r si sic vbi esset pfectior virginitas magis deberet aureola: ꝫ pfecta virginitas fuit in xp̄o et i btā xp̄gie. r tñ eis ñ debeṫ aureola: q̄r nullā pugnaz sustinuerūt in cōtinēdo. r p cōsequēs nulla fu it in eis victoria spūs p carnē. ḡ si eis rōne vir ginitatis non debeṫ aureola. in qꝺbus tū potis sime fuit virginitas. ḡ nulli alteri rōne virgini tatis debeṫ aureola. Preterea. maiorē diffi cultatē i abstinēdo a venereis sustinēt vidue q̄z virgines. ḡ maiorē habebūt victoriā si bene vi uāt. ꝫ eis nō debeṫ aureola. ḡ nec virginibus. Assūptū ptz ex dicto Hiero. loquētis de vidu is r dicētis. q̄ ānto maior est difficultas ex pte quorūdaz voluptatis illecebris abstinere. tāto maius ē p̄miū. Et Aris. de aiālib⁹ dicit. q iuue nes corrupti magis appetūt coitū ꝓpṫ reminō rationē delectationis. ḡ rē. Preterea. tanti meriti ē castitas cōiugalis sicut virginitas: ꝫ ca stitati ꝓiugali nō debeṫ aureola. ḡ rē. Assūp tū patz p illud Aug⁹. de bono cōiugali. ca. xl. Et allegat mgr̄ sñiar. iij. di. xxxij. c. vj. Sicut nō ē impar meritū patiētie in petro q̄ passus ē r in ioāne q̄ passus nō ē. sic ñ ē impar meritus cōtinētie in ioāne q̄ nullas exptus ē nuptias r in abraam q̄ filios genuit. Preterea natura li necessitati ñ correspōdet p̄miū: ꝫ q̄dā sūt na turaliṫ impotētes ad generādū. sicut frigidi et castrati in iuuētute. ḡ in illis virginitas nō me reṫ aureolā. Preterea scōm Aug⁹. de sancta virginitate. r allegatū fuit in q̄stione p̄cedenti Virginitas ē cōtinētia q̄ carnis integritas ip̄i creatori carnis r aie vouet r cōsecrat r ꝓseruatur. ḡ nulla mereṫ aureolā: nisi q̄ cadit sub vo to vt videṫ. Preterea ponam⁹ q aliq̄ virgo nubat. tū añ copulā carnalē moriaṫ: quero an ista virgo habebit aureolā virginitatis: an nō Si nō. cōtra. q̄ ꝓtraheret cū tali nō foret biga mus. dis. xxxiij. Valentino. ḡ cōtraheret cum virgine. q̄r ois ꝓtrahēs matrimoniū cū vidua vel corrupta: ē bigam⁹. di. xxxij. Maritū. Et extra de bigamis. Aup. Si habebit aureolaz. Cōtra nō ē virgo mente. q̄r ſm Aug⁹. de nup tijs. Virginitas ē in carne corruptibili incor ruptionis ꝑpetua meditatio: ꝫ ipsa fuit in p̄o posito soluēdi virginitatē. ḡ ꝑdidit virginita tē. Preterea. ponam⁹ q aliq̄s voueat virgi nitatē r postea corrūpat mēte q̄r vult oñino ex deliberatione cōmittere actū luxurie. iste ē corrupt⁹ mēte. ḡ nō habebit aureolam. Cōtra ē integra carne r postea penituit. ḡ recupauit virginitatē. ḡ habebit aureolā. Irē habeat ali quis volūtatē nubēdi r sic decedat: queriṫ an habebit aureolā? Ad opositū sunt cōiter doc tores. Ad quaestionē dicēdū q sic. Ad cuius euidentiā. Nota quinq̄. Primū q p̄miū duplex dabiṫ beatis: videlicet essentiale et accidētale. Premiū essentiale cōsistit in fruitione essentie

diuine clare vise. Primiū accidētale vocat qō cūq; gaudiū qō nō ē de deo clare viso: ꝫ de creatura. Scō nota q; pmiū accidētale dicit duplicit. Primo dr gaudiuz specialit de aliq actu aie importāte excellētē victoriā habitā meritorie in pūti. Alio mō dicit cōiter gaudiū de q̄cūq; re creata. Tertio nota q; act⁹ excellētis victorie in pūti pōt ee in materia triplici fm q; triplicē pugnā habem⁹: videlicet ptra carnē: contra mūdū ꝛ cōtra diabolū. Cōtra carnē excellētissima victoria ē martyrū ppt xpm. Cōtra diabolū q falsa nos suggestione conat seducere. pfectissima victoria ē pdicatio siue doctria q; hō semetipsū nō solū bñ regit. ꝫ alios corrigit ꝛ instruit. Et istis trib⁹ generib⁹ hoim: virginib⁹: martyrib⁹: ꝛ doctorib⁹ tres aureole deputant ppter tres act⁹ excellētes ꝛ pulegia victorie. Quarto notādū q; beatitudo essentialis vocat meta phorice corona vel aurea. Btitudo vō vt gaudiū accidentale debitū ope excellētis victorie vocat aureola. Et ꝫ p tāto qz: oīe gaudiū essentiale ē de deo. Sz gaudiū accidentale in beatis est de creatura ꝛ min⁹ q̄ essentiale gaudium. ꝛ iō p terminū diminutiuū oportuit denotari. Quinto notādū q; cū oīe gaudium sit act⁹ aie. sicut aurea ē in aia. ita etiā aureola: redūdabit tñ corp⁹ p aliqō signū euidēs illi correspōdēs qō q̄le erit nō ē mihi notū. Ad primum in oppositum de virgine gloriosa. tenet sanctus Thomas q; aureolam habuit et tamē nullā pugnā a carne: ꝫ ab hoste habuit tēptationes de carne. De xpo vō dicit q; nō habuit aureolā sub noie aureole. qz iste termin⁹ aureola importat victoriā pticipataz ab aliq qō xpo nō cōuenit in q̄ ē plenitudo victorie. Et similiter imptat q; aureola a pncipe conferat. pōt tñ aliter dici q; iste termin⁹ victoria dicit dñiuz rōnis sup carnē ꝛ cōnotat resistētiā q̄ non fuit in xpo nec in matre. ꝫ qz fuit plenū dñium rōnis iō hñt aureolā ex alia causa debitā eis q̄ nobis Ad scām dicēdū q; si attēdam⁹ istā vnā actionē tēptatiōis carnis q̄ ē recordatio ex pte voluptatis pstat q; h̄ ē in viduis ꝛ nō in virginib⁹. Est tñ in eis imaginatio q̄dā ex pte lasciuie cuz istis trib⁹ circūstātijs q̄ sūt desideriū experiendi ex curiositate: sicut hō magis desiderat videre modicū negotiū qō nūq; vidit q; vnū magnū monasteriū. Scō ē estimatio maioris delectationis q; sit in rei veritate. Tertio ignorātia in cōmodoz ꝛ turpitudinis cōcomitātis. ꝛ iō simplicit loq̄ndo pugna virginū ē difficilioz q; viduarū. Ad tertiū dicēdū q; nō iō dat virgini aureola: qz ē maioris meriti. ꝫ qz ē distinctiua singularis victorie vel dominij sup carnē. Sic beata Katherina hz aureolā vginitatis. Magdalena nō. ꝛ tñ ē maioris meriti: cū castitas cōiugalis ꝛ castitas p tpe gre ñ equipant: sed castitas ꝓiugalis antiq̄ pōt eq̄pari castitati noue legis ꝛ excedere ꝛ excedi: ꝫ nō seq̄t. iste due psone equipant i merito. g̃ si vna habeat aureolā ꝛ alia. Ad q̄rtū dicēdū q; vel tales naturalit casti cōformēt suū ꝓpositū sue necessitati ꝛ tūc hēbūt. aut nō ꝫ sūt mēte corrupti. ꝛ tūc si habebūt. Ad quintū de dicto Augl. dicēdū q; aureola virginitatis cōpetit cuilibet hñti ꝓpositū abstinēdi a venerea voluptate. si illō ꝓpositū nūq; fuerit effectualit interruptū p experientiā oppositā vsq; ad mortē. Si vō fuerit interruptū effectualit non habebit. Aut si fuerit ruptū p ꝓpositū cōtrariū sine effectu: sicut forte pſona ꝓsentit ex deliberatione in actū venereū distinguēdū ē. qz vel postea penitet de isto ꝓsensu quē nullū op⁹ seq̄bat ꝛ tunc adhuc habebit aureolā: qz virginitas q̄ ē virt⁹ p pniam restituit: vel nō penitet citra mortē. ꝛ tūc nūq; habebit: dato etiā q; saluet. Ad sextū dicēdū eodē mō qz illud ꝓpositū carnalis pmixtionis abluit p pniam dolēs q; discōtinuauit ꝓpositū cōtinēdi vel nō. Si sic habebit. si nō. neq̄q̄. et sic ioannes euāgelista vginitatē pdita recuperauit qñ xps eū de nuptijs volētez nubere reuocauit fm Hiero. Et vltra p argumēto nota q; corruptio inducēs bigamiā ē salutaria integritatis carnis nō corruptio mētis. Ad septimū p idē. Ad octauū sit r ex dictis ptz. q; mīte virgines carebunt in celo aureola virginitatis. sicut q̄ moriūt cū ꝓposito nubēdi. mīte etiā corrupte fm carnē cū ꝓposito cōtinēdi: sic ptz de oppressis a barbaris habebūt aureolā. De pueris infra etatē vtriusq; sexus nō video causā q̄re aureolā hñe dēbūt. in q̄b⁹ nec fuit virginitas q̄ ē virt⁹ nec victoria aliq̄ sup carnē.

Lectio. xl

Bonorū enī labor fructus gloriosus ē fructus. ꝛ q̄ fr̄ ꝑcidat radix sapie. Postq̄z spūssanct⁹ declarauit q; cōtinētia virginalis habebit i futuro triūphalē remunerationē. hic assignat tante remunerationis rōnē. Ponit aūt hāc remunerationē in duplici exēplo. Primū ē i opabilib⁹. Scōm in naturalib⁹. Primū ē tale. In omni genere opabiliū q̄nto labor ē grauior tāto merces corresp̄dēs erit maior. Patz in agricultura: i militia: in edificio. ꝛ in oīi arte: ꝫ militia ptra carnē ē optim⁹ labor. ꝛ optima agricultura ē colere terrā carnis. ꝛ laboriosū edificū ē statuere i carne tēplum xpi. g̃ tali militie agriculture vel edificio merces optima corrñdet. ꝛ h̄ ofa facit virginitas. Et ꝫ innuit qñ dicit. Bonoz enī labor gloriosus ē fructus. q̄si diceret. Sicut mino

ris labor ẽ ꝓiugiũ q̃ viduitas. ⁊ viduitas q̃ ⁊gi
nitas. ita fruct⁹ gl̃iosior viduitati q̃ virginitati. ⁊ viduitati q̃ cõiugio ꝺputaꝝ. Etꝫ est qꝺ ꝺr Luc. viij. semẽ cecidit i ⁊rã bonã ⁊ ortũ fec fructũ cẽtuplũ. Et Matꝫ. xiij. Vederũt fructũ aliud cẽtesimũ. aliud sexagesimũ. aliꝺ tricesimũ. Et cõuenient fruct⁹ centesim⁹ ꝺebeꝝ virginib⁹ Sũt enĩ centũ decies decẽ: q̃ est nũer⁹ q̃drat⁹ ipsi⁹. x. Habem⁹ enĩ nãliꝝ q̃q̃ sens⁹ exteriores ⁊ q̃q̃ potẽtias sensitiuas interiores. sicut patet. ij. de aia. In istis aũt sensib⁹ viget ꝓnitas cõcupiscẽtie ⁊ fomitis carnis. Juxta illꝺ Gen. viij. Sensus enĩ ⁊ cogitationes hũani cordis ꝓni sũt ad malũ ab adolescentia sua. qꝝ ꝙ virgines istas decẽ potentias cognoscitiuas ⁊ sẽsitiuas ducũt in decez mãꝺata ꝺecalogi pfecte eas iuxta illa regulãꝺo: merito eis fruct⁹ cẽtesimus correspõꝺet. ⁊ ideo bonoꝝ laboꝝ gloriosus ẽ fruct⁹. Scõz exẽplũ in nafalib⁹. Et ẽ tale In oĩ arboꝛe ⁊ planta ⁊ herba: bonitas fructus surgit multũ ex bonitate raꝺicis. Et eoꝺẽ moꝺo ẽ in moꝛalib⁹. qꝛ raꝺix in moꝛalib⁹ ẽ caritas. Juxta illuꝺ aꝺ Eph̃. iij. In caritate raꝺicati ⁊ fuꝺati. ẽcto aũt ista est maioꝛ tanto meritũ ẽ maioris acceptionis apuꝺ ꝺeũ. ꝙ virginitas ex maioꝛi caritate ꝓcꝺit. ergo sibi corrẽꝺet melioꝛ fruct⁹. Et hoc ẽ qꝺ ꝺicit. Et q̃ nõ cõcitat raꝺix sapientie: hoc ẽ boni laboꝛes q̃ sũnt i victoria passionũ carnaliũ. ideo hñt bonos ⁊ glorioꝺosos fruct⁹ qꝛ ꝓcꝺũt a raꝺice sapie. q̃ est caritas siua timoꝛ filialis. Eccĩ. i. Raꝺix sapie ẽ timẽ ꝺeũ. ⁊ iste raꝺix nũq̃ ꝓcꝺet qꝛ seqꝫ ibiꝺẽ rami eius longeui ⁊ ideo glorioꝺosus est fruct⁹.

B // De quaꝺruplici bono fructu legimus. Est enim fructus virginalis fecũꝺitatis. Fructus moꝛalis sanctitatis: fruct⁹ ꝺoctrinalis fertilitatis. Fructus eternalis felicitatis. ¶ Primus igitur fructus est virginalis fecunꝺitatis. fruct⁹ scilicet virginis benedicte ꝺe qua ⁊ ꝺe quo Luc. j. ꝺr Bñꝺicta tu i mlierib⁹ ⁊ bñꝺict⁹ fruct⁹ vẽtris tui. Bñꝺicta tu inqt inꝛ mlieres. Tu es apis mellificãs: vitis letificãs: tellus sanctificãs: ⁊ ficus fortificãs: apis ꝺulcoꝛis: vitis oꝺoris: tellus honoꝛis ⁊ ficus vigoꝛis. Primo inq̃ tu es apis ꝺulcoꝛis mellificãs Eccĩ. xj. Breuis in volatilib⁹ apis ⁊ initiũ ꝺulcoꝛis hz fructus illi⁹. Apis breuis ẽ maria humilis. Tu es vitis oꝺoris fructificans. In cui⁹ ꝑsona ꝺicit Eccĩ. xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui suauitatẽ oꝺoris. Tu es tellus sanctificãs: ꝺe q̃ ps̃. ꝓcinit. Dñs ꝺabit benignitatẽ ⁊ terra nr̃a ꝺabit fructũ suũ. Tu es ficus vigoꝛis fortificans Joheꝫ. ij. Lignũ attulit fructum: vinea ⁊ ficus ꝺeꝺerunt virtutẽ suã. Narrat plini⁹. li. xij. ca. vj. q̃ in Jnꝺia crescit ficus mirabili moꝺo fructificans ⁊ in fructibus ita onusta q̃ ꝑ ponꝺere rami ꝺeprimunꝺ ad terrã ⁊ rursus ꝺe terra recrescunt: folia habet ita lata q̃ extenꝺũꝺ in moꝺũ pelte, Tũ sub his folijs latitant boues ⁊ iumenta sub vmbra locũꝺissima. habet poma ita ꝺulcia q̃ ꝓe ꝺulceꝺine: ꝓ miraculo a comeꝺentibus reputantur. // Moꝛaliter Jstaficus est perabola virginis benedicte Matꝫ. xxiiij. Ab arboꝛe fici ꝺiscite pabolã: hec enĩ hz ramorũ longituꝺinẽ: folioꝝ amplituꝺinẽ ⁊ pomoꝝ ꝺulceꝺinẽ. Rami in homine sũt potentie animẽ: memoria: intelligentia ⁊ voluntas cũ potentijs sensitiuis. Jsti rami erãt pleni fructib⁹ in maria. Memoria: ꝺeuotiõe: intelligẽtia cõtemplatione: voluntas ꝺilectione. sensus cõpassione. Intantũ fuerũt onusti rami isti virtutibus gratijs ⁊ meritis. q̃ vsq̃ aꝺ terrã se inclinauerunt per humilitatẽ qñ ꝺixit. Ecce ancilla ꝺomini. Luc. j. Scõo ista ficus habet foliorũ amplituꝺinẽ intnatũ q̃ aꝺ moꝺũ pelte, ꝓtegere põt hoiem etiã vnũ foliũ. Certe moꝛalit virgo ista tantã habz verboꝝ potentiã ⁊ graz in curia sũmi regis. q̃ tã hoiem viuentẽ rationaliter. q̃ iumentuz .i. hoiem viuentẽ bestialr ꝓtegit ⁊ ꝺefenꝺit si aꝺ ei⁹ ꝓfociniũ velit habere refugiũ. Mich. iij. Seꝺebit vir subr⁹ ficum suã. Tertio hz fic⁹ ista i pomo suo tãtã ꝺulceꝺinẽ q̃ ei⁹ suauitas a cõeꝺẽtib⁹ ꝑ miracꝺo reputaꝝ. Mã filio suo i eẽna cena fruẽtib⁹ ineffabilẽ cõfert ꝺulceꝺinẽ vt ꝺicat vnaq̃q̃ ꝑsona illuꝺ Caſi. ij. Sub vmbra illi⁹ quẽ ꝺesiꝺerani sꝺi ⁊ fruct⁹ ei⁹ ꝺulcis gutturi meo. ꝙ bñꝺicta tu inter mlieres ⁊ bñꝺict⁹ fruct⁹ vẽtris tui. Mã fructus tu⁹ ẽ fruct⁹ lucis. fruct⁹ cruꝺ. fruct⁹ ꝺuꝺ: ⁊ fructus nuꝺ. Fructus lucis ꝑ puritatẽ. Proũ. iij. Plani ⁊ purissimi fruct⁹ ei⁹. ⁊ aꝺ Eph̃. v. Fructus lucis ẽ i oi bonitate ⁊ iustitia ⁊ ꝛitate. Fructus crucis ꝑ passibilitatẽ. Proũ. xj. Fructus iusti lignuz vite. Fructus ꝺucis ꝓpter nobilitatẽ. sicut ꝺicimus: q̃ aliq̃s fruct⁹ ẽ regalis Eccĩ. xxiiij. Flores mei fructus honoris ⁊ honestatis. Fructus nucis ꝓpter cõitatẽ. Est enĩ maximũ foꝝ ꝺe puis nucib⁹ ⁊ a puis pueris valꝺe ꝺiligũꝺ ⁊ sũt eis ꝓcioſe. ⁊ certe isto mõ xps̃ ẽ facilimi pcij. et apuꝺ humiles valꝺe ꝓcioſus Caſi. vj. Descenꝺi in ortũ nucũ. fm vnã lfam. ⁊ Caſi. viij. Tiraffert ꝑ fructu ei⁹ mille argẽteos. Ergo carissimi si velitl gustare istũ fructũ ꝺiscaꝺ amare istã ficũ. qꝛ Proũ. xxvij. qui fuat ficũ comeꝺet fruct⁹ ei⁹. Jste ẽ ꝙ ꝑm⁹ fruct⁹. Scõus bon⁹ fruct⁹ ꝺ q̃ legim⁹ i scꝑtura sacra ẽ fruct⁹ moꝛaꝝ sãctitati q̃ ꝑsistit i opib⁹ iustitie: pnie ⁊ cult⁹ ꝺei Matꝫ. vij. Oĩs arboꝛ q̃ nõ faẽ fructũ bonũ excꝺeꝝ ⁊ in ignẽ mittet. ⁊ Luc. iij. Facite fruct⁹ ꝺignos penitẽtie. Est aũt ꝺe merito hoĩs ⁊ ꝺe opib⁹ penitentie ⁊ elemosyne: sicut ꝺe fructu palme ꝺicit enĩ ꝺe palma q̃ eius fructus non est vtilis ꝺonec fucrit centenarius. Unꝺe narrat q̃ milites alexanꝺri comeꝺẽtes ꝺactylos palmarũ iuuenũ: moꝛtui sũt inuenti. Moꝛalit iust⁹ cõpatur palme. in ps̃. Justus vt palma florebit. Opa ergo iusti nõ aꝑẽt ꝺulcia vsq̃ p⁹cẽtũ annos. iꝺ ẽ post finez vite pñtis Eccĩ. xviij

Numer⁹ dier⁹ hois vt multū cētū anni. ⁊ ideo optet interi patiēter expectare Jac. v. Patientes estote frēs vsq; ad aduētū dñi. ecce agricola expectat pciosū fructū tre. patiēter ferēs donec accipiat tpaneū ⁊ serotinū. Hz dolēdū est de mltis: sic de illa ficulnea de q̄ narrat Matth xxi. q xps reuertēs i hierusalē esurīt ⁊ vidēs ficū iuxta viā diuertit ad ea. ⁊ cū nō inuenisset in ea nisi folia tantū: maledixit ficui ⁊ ait. Nūq; ex te nascat fruct⁹ in sempiternū ⁊ statī aruit. Ista ficus designat diuites: auaros q̄s cuz de⁹ ditauit vt fructificarēt p elemosymas. Epi esurit q̄tiēscūq; paup esurit: sic ipe expōit Matth. xxv. Esuriui ⁊ nō dedist mihi. venit ad ficulneam. qñ paup venit ad diuites nihil inuenit ibi nisi folia. qz nihil ibi paup recipit. nisi amara ⁊ba. indubitanter tali ficui de⁹ in die iudicij maledicet qñ ei cū alijs dicet. Ite maledicti i ignē eternuz q̄ pparat⁹ ē dia. ꝛc. Et iō signanter dicit Eccs. v. Qui amat diuitias nō recipiet fructū ex eis. ñ dic. qui hz vel q̄ dispensat: ꝑ q̄ amat ad fuādū. Nā de illo aduenīente morte dicet dia bolus. illud Daniel. iij. Succidite arborē vos cōtrarij hūores. ⁊ dispergite fruct⁹ ei⁹. vos executores. Nā humores repugnātes in corpore faciūt carnis corruptionē. ⁊ executores ordinātes de funere. faciēt opū dipsionē ⁊ segregationē. ⁊ tūc ꝓmo expient. q q̄ amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Dicit Arist. ij. de vegetabilib⁹. q arbores q̄dā plātate in distempatis locis faciūt ꝓmo fruct⁹ acidos postea dulces ⁊ tā dē amaros. ⁊ fruct⁹ talis piramidalī i vtraq; extremitate ⁊ in medio hz figurā lataz. Horalit hō paup dat⁹ oio mūdo ⁊ totā itētionē suā extē dēs ad ih q tpaliter fiat diues: facit fructū i pncipio valde acidū ⁊ acutū. ieiunat vigilat pce viuit: laborat et seruit: nihil dulcedinis ē p tūc in opib⁹ suis: ꝑ postea cū fuerit diues fact⁹ ad tps: ludit: expēdit: iocūdat solēnit ⁊ tūc ē fructus su⁹ dulcis: ꝑ ih dulcedo nō durat. Nā statī tēdit ad mortē ⁊ tūc optet disponere de testamēto ⁊ relinq̄re alienis diuitias suas: ⁊ iste fruct⁹ nec apparet sibi acidus nec dulcis: ꝑ amarissim⁹ qñ hz dimittē ꝛrā quā coluit, plē quā genuit domos ⁊ cameras q̄s curiose edificauit: filios ⁊ filias ⁊ vxorē q̄s amauit. Et de talib⁹ verificatur illud Sap. iij. Elacua ē spes illoz ⁊ labores sine fructu. Certi⁹ bon⁹ fruct⁹ ē doctrinalis fertilitatis: ⁊ istū fructū exigit dñs a doctorib⁹ pdicatorib⁹ ⁊ plat: q̄b⁹ dr Joh. xv. Posui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis: ⁊ fruct⁹ vr maneat. Et Sap. xvj. Nō natiuitatis fruct⁹ pascūt homines: ꝑ sermo tu⁹ hos q̄ in te crediderūt ꝓfuat Hz de istis arborib⁹ dolēdū ē q q̄dā arescūt p pter nimiā siccitatē qz nō hñt humorē deuotionis: nec zelū aiaz Oze. ix. Radix eoz exiccata ē nc q̄q̄ faciēt fructū. Nō fuit sic de ꝓmis pdicatorib⁹ plātatis ist eccīa: imo ipsi erāt rigati p gratiā ⁊ cōtemplationē Eccī. xxiiij. Dixi rigabo ortū plātationū ⁊ inebriabo partus mei fruct⁹. Secdo alij frutescūt p curiositatē. Ulī q̄ pui surculi pui frutices crescūt circūquaq; circa arborē: tūc trahūt ab ea humorē. Ita ⁊ st milit qñ in studio curiosa ⁊ subtilia circūponūtur mēti hois: subtrahūt ab eo deuotionē pdicādi verbū dei. per oppositū de bonis Ozee. x in pncipio. Uitis frōdosa israel fruct⁹ adeq̄tus est ei. Tertio q̄dā marcescūt p venti vrētis malignitatē: ⁊ sūt tales q̄ dimittūt pdicare ꝓpter obloquia detractionis ⁊ odia. Et hi vocantur in canone. nubes sine pluuia que a vētis circūferunt. arbores autūnales infructuose. Quart⁹ bon⁹ fruct⁹ ⁊ glorios⁹ ē fruct⁹ eternalis felicitatis: q̄ pcipiet qñ xps dicet aie ꝺ corpe recedenti. illud Prou. xxxj. Date illi de fructu manuū suaz ⁊ laudēt eū in portis opa ei⁹. Istos fruct⁹ cōtemplādo gustare debem⁹ si p ipsis habēdis pugnare velim⁹. In figurā cui⁹ malogranata ficus ⁊ vue filijs israel ostense fucrūt: ⁊ allati fruct⁹ de terra promissionis añ q̄z intrarēt eā. Nume. xiij. qz alias trā tāte difficultatis parū desiderassent. Isto mō qz sanct⁹ andreas fructuuz celestū dulcedinē pri⁹ gustauerat. iō tātū ad illos anhelabat: q p arborē crucis q̄si p schalā ad eos accipiēdos ascendit: dicens illud Canti. vij. Ascēdā in palmā ⁊ apprehēdā fruct⁹ ei⁹. sciens qñ bonoz laborū glorios⁹ ē fruct⁹.

Lectio. XLI.

Filij aūt adultero rū in cōsūmatione eūrt ⁊ ab iniq̄ thoro semē exterminabit. ⁊ siqdez lōgeuite erūt i nihilū cōputabūt ⁊ sine honore erit nouissima senect⁹ eoz. Finis potētie generatiue ꝓm Arist. ij. de aīa. ē cōtinuatio speciei in eē qz eni res sunt naturalr corruptibiles nec pñt pmanere ppetuo ꝓm indiuidū: voluit benignitas creatoris reb⁹ ab eo creatis imptiri ⁊ cōiccre potētiā ꝓducēdi sibi silia in specie. Unī Cōmētator. ij. de aīa. cōmēto. xxxv. Sollicitudo diuina cū nō potuit facere creationē pmanere ꝑz indiuiduū: miserta ē ei⁹ dando ei virtutē q̄ pōt pmanē in specie: ⁊ in ih nō ē dubiū q̄n melio⁹ ē in suo esse vt habeat hāc virtutē q̄z vt non habeat. Hanc aūt potetiā generādi in natura rōnali corporea. i. hoie sub duab⁹ legib⁹ hone statis sine q̄b⁹ nō posset cōueniēt ꝓpagatio fieri ad cultū dei. sicut supr. ij. ca. dictū fuit. Deꝰ cōstrinxit: pscribēs homini sexū ⁊ numerū: sexum vt sit mulier: numerū vt vna in matrimonio indiuidualit ꝓiūcta. Et ē mrimoniū viri et mulieris legitima ꝓiūctio indiuiduā vite ꝓsuetudinē retinēs. xxvij. q. ij. Seqr. Et qz istas leges trālgrediūt impij ponētes hoies silēs bestijs ⁊ finē hois voluptatē: fidē ꝓiugij nō fuā-

tes: ideo eos spūssanctus in hac pte specialiter redarguit quicunq; sūt illi q̄ castitatē violāt cō iugalē. Et circa h̄ duo facit. qz p̄mo ostēdit ipu dice generationis ignobilitatē. Scōo honeste generationis nobilitatē. Scōa ps. ca. iiij. O q̄ pulchra. ¶ Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo ostendit q̄ talis generatio punit̄ p cōfessionē tpalē. Scōo q̄ p ꝓdēnatōnē eternalē ibi. Et si celauerint. ¶ Circa p̄mū duo facit. qz primo oñdit. q̄ vt cōiter talis generatio nō ē durabilis. Secundo q̄ si raro contingat vt duret: nō est finaliter honorabilis ibi. Et siquidē. Dicit ergo p̄mo sic. Filij aūt adulteroꝝ. i. filij geniti in adulterio siue ex pte viri siue ex pte mulieris. in cōsūmatione erūt. i. in suo fine: h̄ est non diu durabunt: sicut nec illud diu durat qđ est in suo fine. Et ab intiquo thorus semen exterminabit. Iniquus thorus ē lect⁹ illicitꝰ cōcubit⁹. z qz alicui cōtingit: licet in pauciorib⁹ q̄ hoies sic geniti sint diuturne vite. Ideo cōsequēter ostēdit. q̄ talis generatio non ē finalit̄ honorabilis. Et intelligenda sunt hec oīa de generatione tali q̄ est imitatrix scelerū paternoꝝ: sic̄ talit̄ generati solēt cōiter esse vel cōsueuerūt esse nō tñ ē impossibile q̄ tales q̄ patiunt defectū nataliū fiāt morigerati z boni. Aug⁹. de bono ꝓiugali. ca. iiij. z ponit̄. xxxv. q. iiij. Sicut sanctius. Vñcū q̄ nascāt hoies si pntū vitia nō sectēt z deū recte colāt: honesti z salui erūt. Semē eni ex qlicūq; hoie dei creatura est. z eo male vtēti male erit. Filiꝰ enim nō portabit iniq̄tatē pris Eze. xviij. Et iō sciēdū ē q̄ cuiuscūq; hois fuerit hō filiꝰ. siue sacerdotis siue adulteri: siue fornicatoris: siue ꝓiugati: virtuosus esse potest si rationē z liberoarbitrio vti voluerit virtuose. Sz q̄ accidit oppositū. frequenter mala educatio ē in causa z imitatio scelerū pnoꝝ. Est eni homini cōnaturale illos imitari a q̄b⁹ informationem z educationē accipit. De imitatione ergo scelex paternoꝝ dicit: Et siquidē lōge vite erūt in nihilū cōputabunt. id est dato q̄ deus ꝓcesserit eis longā vitā in ꝓfecti: in nihilū. i. inter peccatores cōputabunt qz peccatū nihil ē z nihil fiūt hoies cū peccant fm Aug⁹. Cōtrarium aūt de generatione iustoꝝ. infra. ca. v. Cō putati sūt inter filios dei z inter sanctos sors illoꝝ est. z nō solū hec generationi iniq̄ pueniēt h̄ z sine honore erit nouissima senectꝰ eoꝝ. z h̄ est rōnabile qz honor ē p̄miū virtutis z attribuitur tñ bonis. iiij. ethi. ca. iiij. Cū ergo nō fuerint virtuosi in p̄ncipio etatis sue nec in medio. irrōnabile foret q̄ in senectute honorē cōsequerent. Et istud est cōtra q̄sdā q̄ sibi vendicāt honores ex solo lapsu tpis qz senes sūt nihil in iuuētute valuerūt. nec vnq̄ aliq̄d magni virtuose fecerūt. h̄ ꝓpter senectutē vendicāt sibi honorē. cū dicat infra ca. v. Etas senectutis vita imaculata. Et ideo iuuenis bñ viuēs merito dz habere honorē senectutis z senex male viuēs. verecundias sine honore. Et hec est tertia species eoꝝ q̄ odit deus: senex fatuus z insensatus Eccī. xxv: in p̄ncipio. // Dubitatio litteralis. Vtrū filij debeant aliquod damnuz ꝓpter defectum nataliū reportare. Dō nō: probatur Ezech. xviij. Filius nō portabit ꝛc. sed quicquid mali est in coitu illegitimo ē peccatū parentū. // Preterea deus largit̄ bona naturalia equaliter illegitimis sicut legitimis sic̄ videmus q̄ tales sunt aliq̄ ita ingenioſi z fortes z sic de alijs. g̃ ius humanuz nihil debz ab eis subtrahere in humanis. // Preterea ponat̄ q̄ due persone contrahant quibus simul cōstat de impedimēto. cōtrahant tñ in facie ecclesie. Quero an filij sint legitimi: an fi: si sic. Cōtra si sunt geniti in matrimonio. ergo nō sunt legitimi. Si nō. Cōtra. Filius legitimꝰ est qui genitus est de matrimonio legitimo vel de eo q̄ in facie ecclesie legitime reputat̄. Ad oppositū sūt iura canonica et ciuilia: quia in ecclesia filij illegitimi repelluntur ab ordinibus z beneficijs ecclasticis. et fm iura repellunt̄ ab hereditate cōsequēda. // Ad questionē dicēdū q̄ aliquis dicit̄ damnū incurrere dupliciter. Primo mō ꝓprie. q̄ hoc q̄ subtrahit̄ ei qđ suū est vel qđ ei debitū est. Alio mō ꝓpprie q̄ h̄ qđ aliq̄d nō ē sibi debitum quod aliter in casu poterat fuisse sibi debitū. Primo mō filio illegitimo nō irrogat̄ dānū. Sz scōo mō infert̄ sibi duplex dānū Vno mō q̄ nō admittit̄ ad actus legitimos. sicut ad officia z dignitates q̄ honestatē requirūt in his q̄ ea exercēt. Aliud qđ nō succedit in paterna hereditate. pertinet tñ ad sollicitudinez ēpi cōpellere parētes ad sustētationez talium qz de lege nat̄ tenet̄ filio in educatiōe. viij. ethi. ¶ Ad p̄mū dicendū q̄ incurrere damnū. secūdo mō hoc nō ē ꝓprie pena. sicut nō dicim⁹ q̄ sit pena alicui q̄ nō succedat in regno p hoc q̄ nō ē filiꝰ regis. z sic nō ē pena alicui p h̄ q̄ nō est legitimꝰ nec debeant ei ea q̄ debent̄ legitimis. Ad scōz negāda ē ꝓsequētia: cauet̄ eni in iure hūano ꝓpt̄ matrimoniū melⁱ seruandū. Vñ qz hō naturaliter diligit prolē p h̄ q̄ lex cauet ne illegitimi cōsequant̄ dignitates vel alia q̄ debent̄ legitimis. hō p penā talē q̄tū ē ex pte legis retrahit̄ ab adulterio z fornicatione. Ad tertiū dicēdū q̄ tales iudicant̄ legitimi apō ecclesiam donec cōstet de oppositō. Sed nunq̄d licet viro suā vxorē occidere in adulterio actu deprehensaz? Videt̄ q̄ sic. quia tale homicidium iura ciuilia nō puniunt. sed permittunt vt dicitur in. C. Sed apparet q̄ nō. quia vxoricidium grauiꝰ punitur q̄ matricidium. quia vxoricida p̄hibetur a matrimono inēternum. fm Cano. Dicendū q̄ nullo modo licz viro vxorem occidere vel interficere: nec in actu: nec post actum. nisi forte agendo ciuiliter coraz iudice contra eam vel eo modo quo accusator: vel iudex dicit̄ reuz occidere: nec eccīa appro-

bat illā legē si aliq̄ talis sit. Lex tñ hūana habuit quādā cōsideratiōz ad cāz et incitamētū maximū qđ vir habet qñ dephēdit vxorē actualit adulterātē. Notādū q vxoricidiū nō ē graui⁹ ꝯ mficidiū. ꝑ graui⁹ punit fm leges ecclie ad cohibēdū ꝓnitatez hoim ne vxores occidāt ad qđ sūt valde ꝓni. xxxiij. q. ij. Int̄ ꝑ sctitas. ij. ca. admonere in glo. Filij aūt adulteroꝝ tē. Circa crimē adulterij ē notādū q hui⁹ vitij piculū et magnitudo ptz ex tribus. Ex legi antiq̄ grauī punitiōe. ex plis puerse ꝓcreatiōe. ex date fideiviolatione. De ꝑmo Leuit. xx. Si mechatus fuerit aliqs cū vxore alteri⁹ et adulteriū ꝑpetrauerit cū vxore ꝓximi sui morte moriant mech⁹ t adultera. Grauis peua ē q̄ vna ꝙ ꝑsona morte afficit. Eadē pena punit ꝑ peccatū fm leges mundanas. nec recipit aliq̄ redēptō: lz ecclia ill'legib⁹ nō vtat. Int̄ Job. viij. Scribe t pharisei adduxerūt ad xp̄m mulierē in adulterio deprehensā dicētes: mgr. hec mulier mō deprēsa ē in adulterio. in lege mādauit nobis Moyses hmōi lapidare. Patet etiā ꝙ ḡ uit pūit ꝑ ꝓcm a dño. ij. Reg. xij. Luz Dauid adulteraū⁹ esset cū vxore vrie. non recedet ait gladi⁹ ꝺ domo tua vsq̄ in sēpiternū eo q̄ despexeris me t tuleris vxorē vrie ethei. In hui⁹ peccati ḡuitatē assignādā ꝓhibitio adulterij in decalogo ponitur in medietate post ꝓhibitionez homicidij et ante ꝓhibitionem furti. vñ Cle. pp. qđ in oīb⁹ pctis adulterio ḡuius: scōm eni in penis tenet locū t in ꝓhibitiōez q̄dāmō hoicidio assimilat adulteriū. cū em̄ vir t mlier sint vna caro: q̄ aufert vxorē alicui: idē ē ac si seip̄z sibi auferret: sicut fit i morte. Vñ graui⁹ videt ꝙ si hoiem mutilaret. Exurgat aūt oē furtū: qz qđ aufert cū sit creatura rōnalis meli⁹ ē ꝙ terrena substātia. Prouū. vj. Nō grauis culpa ē cū q̄s furat⁹ fuerit. Furat eni vt esurientē repleat aīam. q̄ aūt adulterat ꝓpter cozdis inopiā perdet aīam suā. Scōo ptz hui⁹ criminis piculū ex plis puerse ꝓcreatōe q̄ solet eē frequēt mala et inhonesta. Tū ꝓpter parētū imitatiōz. tū ꝓpter defectū castigationis. qz tales pueri vel dimittūt cū mīe q̄ nō castigat filiū. vel cū extraneis ꝑsonis q̄ de moribꝰ pueri nihil curāt. vñ si unt isolētes. īgrati. degeneres t vicioſi. Et ꝑ ē ꝙ anglicis cōminat Bonifaci⁹ martyr scribēs regi āgloz. Et ponit i cano. di. lvj. Si gēs sīc pistas ꝓincias diuulgatū ē et nob in frācia et in italia ꝓperat: et ab ipis paganis ꝓperū nobis obijcit: spretis legalib⁹ nuptijs adulterādo t luxuriādo ad modū zodomitice gētis fedā vitā duxerit. De tali cōmixtōe meretricuz existimādum ē degeneres ꝑlos et furētes libidīne t ignobiles fore ꝓcreādos et extremū vniuersā plebē ad deteriora t ignobiliora ꝛgētē t nouissīe. nec i bello fortē: nec i fide stabilē nec honorabilē hoibus: nec deo amabilē eē ventu

rā. sicut alijs gētib⁹ hispanie t puicie t burgūdionū ꝑplis cōtigit. q̄ sic a deo recedētes fornicati sūt. Istudvitiū detestāt aues q̄ suos cōpares nō dimittūt. Tertio ptz hui⁹ crimis magnitudo ex date fidei violatiōe. violat eni fides data cōiugi i sacro cōiugij. Vñ mulier adultera peccat in deū violādo sacm. peccat in virū duplicit. fidē sibi frāgēdo et falsos heredes sb̄stituēdo. peccat etiā in plē quā dānificat redēs eā ignobiē ad ecclīasticas dignitates. peccat ēt et i ꝓximū quē admittit. nā frequēter de adulterio nascit homicidiū et mēbroꝝ mutilatio et hmōi. Vñ Dauid cū in adulteriū cecidisset: ꝓcepit occidi fidelissimū militē suū. ij. Reg. xj. ca. Ecci. xxiij. Vis mulier reliquēs virū suū peccabit t statuēs hereditatē ex alieno mfimonio. Prio em̄ in lege altissimi incredibilis fuit. Scōo virū suū dereliqt. Tertio i adulterio fornicata ē et ex alio viro statuit sibi filios.

Lectio. XLII.

ET si celerius defūcti fuerint nō habebunt spem. nec i die agnitionis allocutiōez. Nationes eni iniq̄ dire st cōsūmatiōis. Postq̄z spūssctūs oñdit q̄ adulterine generatiōes ꝓgenitoꝝ suoꝝ vestigijs inherentes pūiunt ꝙ tpalē deiectiōez in pñtu. si tñ diuturna vita eis cōcedat. hic oñdit q̄ punient eternalit si vite diuturnitatē minime cōsequāt. Et circa ꝑ duo facit. ꝓmo ꝓponit suam intētionē. scōo assignat intenti rōnem. ibi. natiōes. Circa ꝓmū ꝓponit q̄ duo mala hominē occupāt in die mortis. scz cōsciētie desperatio q̄z tū ad seip̄m. et fnie reprobatio q̄ ad deum: et vere durū ē hoi qñ iudex eū reprobat t ipemet despat. Aliquātula cōsolatio ē reo dānādo q̄ speret salutē: etiā si debeat dānari. Errasse aliqñ i via pfuit. sicut dicit Aug⁹. Enche. ij. Sed quādo vtrūq̄z occurrit ex pte rei desperatio et ex pte iudicis reprobatio: tūc ē oīmoda desolatio. sed sic ē in morte iniusti hominis q̄ in ictu oculi iudex ostēdit suā fniam et reꝰ suam conscientiā. Iudex sententiat et reus desperat. Et hoc est quod dicit. Et si celerius in iuuentute videlicet defuncti fuerint: non habebunt spem: ecce desperatio erga seipsos: nec ē mirū. qz spes ē certa expectatio future beatitudinis veniens ex dei gra et meritis precedentibus. ij. sententiarum. de. xxvj. ca. primo. In iniustis autem vel nulla fuerunt merita si fuerūt infideles: vl mortificata fuerūt ꝙ mala opa sequētia: si fideles fuerūt t postea peccauerūt. Vñ nulla ē in eis spes: qñ moriūt: quia sperare sine meritis non est sperare. sed presumere. Non soluz aūt desperabunt: sed t iudex eos reprobabit. vt subditur in littera. Nec in die agnitionis allocutionem supple habebunt.

// Dies iudicij vocat dies agnitionis: quia in illo die erit generalis cognitio oim psonarū et oim cōditionū tā bonorū q̄ malorū: oim hominū q̄ fuit: qui fuerūt et erūt. Et ibi queret. Que ē agnitio p̄me declinatiōis. scde t tertie: q̄rte t q̄nte: Dañ. vij. Judiciū sedit t libri apti sūt. Dicit etiā dies agnitiōis: q̄ tūc xp̄s illos agnoscet q̄s mō ignorare videt. q̄ tūc liber vite plenarie ostendet Eccī. xxiiij. Hec ois liber vite t testamētū altissimi t agnitio veritatis. In illa autē die nō habebūt mali allocutionē hoc ē excusationē: seu defensionē de peccatis suis. Vl̄ allocutionē. i. cōsolationē de sperāda liberatiōe. Sap. viij. Erit allocutio cogitatōis et tedij mei Vel allocutionē. i. liberationē. Nulla erit tunc sn̄ia interlocutōria: nulla appellatō': q̄ tūc non valebit medela appellationis: nec cautela dilationis. q̄ statim dabit sn̄ia. et statim fiet executio. Patet ergo q̄ ista duo iniustū hoīem occupāt in morte. vicz cōscientie desperato et iudicis reprobatio. Sed de iusto dicit oppositum. Prou. xiiij. Sperat iustus in morte sua. Scdo assignat istor rōnē dicēs. Nationes eni iniq̄ dire sunt cōsūmatōis. q̄si diceret. Iniquitas erit causa quare tales generatiōes siue natiōes habebūt dirā. i. crudelē p̄sūmationē. nō q̄ fuerit de iniquo thoro generati: s̄ q̄ fuerūt neq̄t cōuersati: iō erūt dire cōsūmatiōis. Eccī. ij. Respicite filij nationes hoīm: q̄ null⁹ sperauit in dño et confusus ē. pmansit in mādatis eius et derelictus ē. // De dira cōsūmatōe totius mūdi p̄ peccatis exceptis octo aiabus patz Gen. vij. De dira cōsūmatiōe q̄ncq̄ ciuitatū p̄ vicio cōtra naturā pz Gen. xix. De dira cōsūmatiōe septē gentiū cozā filijs isrl̄ pz Josue. v. et deinceps de dira cōsūmatōe natiōis iudeor pz tpe Titi et Vespa. Vñ satis constat q̄ natiōes inique dire sūt cōsūmationis. // Nota q̄ mot⁹ naturalis intendit in fine. Vñ debilior ē in p̄ncipio et in medio q̄ sit in fine. mō cōsuetudo ē altera natura. et iō mala cōsuetudo deducta per parentes in filios quāto diuturnior: tāto iteriozr erit donec eos dei patientia noluerit vlterius tolerare. Et iō Tobias senior postq̄ filio p̄dixerat de interitu niniue: et eū adiurauerat q̄ post mortē suā et vxoris sue: nullo mō in niniue moraret. subiūxit causam. Video inq̄t q̄ iniquitas citius fine dabit ei. Tobie. xiiij. Iniq̄tas eni gentis abbreuiat eius duratōz freq̄nter. Vñ sicut notat mgr̄ in scolasticis hist̄orijs sup illud Gen. vj. ca. Nō p̄manebit spūs me⁹ i hoīe ineternū q̄ caro ē erūtq̄ dies illor centū annor. Iste numer⁹ nō ē mēsura vite hoīs. cū etiā post diluuiū hoīes mlti istū numerū viuēdo excesserūt. s̄ iste numer⁹ annor fuit tp̄s q̄ de⁹ dedit hoīb⁹: tūc peccatorib⁹ vt peniterēt a q̄ diluuio delerēt. Et h̄ fuit dictū eodē āno q̄ icepit arca edificari: t arca fuit i edificatōe cētū annis. Sm Strabuz: q̄ cū genus humanū illo tpe dato sibi ad p̄niam vtebat totalit ad petīa abbreuiati sunt viginti anni p̄missiōe diuina t centesimo anno deleti sunt. et multū rōnabile Job. xxiiij. Dedit ei deus locū penitentie t ille abutitur illo in superbia. j. Petri. iij. Sufficit ei preteritum tp̄s ad voluntatē gentiuz consūmādā qui ambulant in luxurijs. // Et q̄ tota ista lectio et p̄cedens: similit ē de malis filijs q̄ malos parentes in suis sceleribꝰ imitāt. dic. n. Et si celeriꝰ defuncti fuerint: nō habebūt spem Ideo de defunctis ē notādū. Inter defunctos talis inuenitur differentia: aliqui rem p̄ spe lucrant: aliq̄ spe t re p̄uāt: aliq̄ sub spe rem p̄stolāt. p̄mi sūt illi qui ab oi pctō imunes sūt t ad nullā penā tpalē obnoxij moriūt. De talibus dicit Prou. xiiij. Justus sperat in morte sua. Et illud Eccī. j. Timenti deū bene erit i extremis t in die defunctionis sue benedicetur. Aliqui sūt qui spe t re p̄uant. sicut illi q̄ i pcto mortali decedunt. De q̄bus Prouer. xi. Mortuo hoīe impio: nulla erit vltra spes. Et Sap. xiij. Infelices sūt et inter mortuos spes illor. Et sic defunct⁹ p̄t dicere illud. ij. Macha. vj. Manū oipotentis dei: neq̄ viuens: neq̄ defunct⁹ effugiā. manum scz dei punientis Tertij sūt q̄ sub spe rē p̄stolāt. t hi sūt q̄ cū pctō veniali. vel cū pn̄a incōplera decedūt. et iō ad locū purgatiōis mittūt. De q̄t spe p̄t exponi illud Prouer. xiij. Spes q̄ differt affligit aiam. Et sic de defunctis. ij. Macha. xij. Sancta q̄ t salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare vt a pctis soluant. Et istos iuuare suffragijs elemosynis et opibus pietatis mirabiliter piū est.

// Ad q̄d nos mouere d̄nt q̄tuor rōnes. Pena q̄ puniunt. Benivolentia q̄ digni sciūt. Indigentia q̄ op̄rimūt: et Cōfidentia q̄ recōpensaturi credūt. P̄rio mouere nos debet ad eos iuuandos pena q̄ puniūt q̄ ē valde magna. Excedit eni oēm penā sēsibilē hui⁹ vite. sm beatū Aug. Isti q̄stuarij q̄ portāt indulgētias t p̄o domib⁹ hospitaliū mēdicāt p mūdū: narrāt et exponūt populo quot cecos q̄t paralyticos q̄t igne infernali pcussos sustentat dom⁹ p q̄ mēdicāt: et q̄nto horribiliores defect⁹ noīant tāto magis p̄uocāt auditores ad subueniēdū. Est eni rōnabile q̄ magis idigenti ceteris paribus citi⁹ subueiat: nlli aūt viuētes tm̄ indigēt q̄tū defūcti. Igit nulli succurrit viuēti q̄d tā meritoriū ē vt defunctis. Scdo mouet nos ad h̄ benivolētia q̄ digni sciūt. Cū eni i purgatorio cōstat q̄ a deo diligūt finaliter d̄ hoīb⁹ i p̄sti dubiū ē an amore an odio digni sūt. Tertio mouet ad hoc indigentia q̄ op̄rimuntur. Jp̄i eniz in nullo se possunt iuuare: quia nec possūt a nobis mendicare nec laborare nec possūt ab alijs mutuare. In p̄senti q̄s seip̄m q̄tūcūq̄ sit peccator potest iuuare: et per se et per alios multū

vijs. Quarto debet ad hoc nos mouere pſidentia q̄ ſibi gratis bñfacientib⁹ recōpēſaturi credūt. Heredes nobiliū q̄ ſūt infra etatē t ſūt in cuſtodijs dñoꝝ ſuoꝝ q̄ nō hñt ſemp advotū neceſſaria: ſicut vellēt q̄diu ſūt infra etatez: vñ tūc tpis ſi aliqs eos iuuet dādo vel mutuādo mirabiliť pōt eoꝝ amorē captare et habere de eis amicos maximos cū ad hereditatē venerit et poſſint rebus ppriis dñari. Sic ē in ppoſito iſtu ſpūs cōtribulati in purgatorio: ſūt heredes dei et coheredes xp̄i. ad Thitū. iij. Juſtificati gr̄a ip̄i⁹ heredes ſumus ſm ſpem vite eterne: et iō ſi eos mō iuuerim⁹ nō ē dubiū: q̄n efficaciť recōpēſabūt cū ſua hereditate gauiſi fuerint cū effectu. Et iō bñ dicit auctoritas allegata q̄ nō ſolū ſancta: ꝑ ſalubris ē cogitatio p defunctis exorare vt ſup̄. Ez reuera timeo q̄ iſti heredes regni celeſtis ab hereditate cū quadā iuſta dilatiōe elongati cōqueri pñt grauiť ō tribus generib⁹ hoīm: vicz de falſis executorib⁹. puerſis eccliaſticis. et ingratis heredib⁹. q̄ iſti tres cōſpiť inter ſe diuidunt bona morientis.

Primo cōquerūť de falſis executorib⁹. Nā malor executor. quidā differūt et plongāt legata. q̄dā minuūt et defalcāt: q̄dā totaliť auferūt et vſibus ſuis appropriāt et pmittūt miſeros t incarceratos ſpūs eiulare in purgatorio dū ipi tripudiāt et cātāt in cōuiuio. Cū pōt eē planct⁹ defunctoꝝ illud Eſa. xxviij. Poſuim⁹ mendaciū ſpem nr̄am. et illud Treno. iij. Perijt ſpes mea t finis me⁹. Scōdo cōquerūtur de malis eccliaſticis q̄ iſtis defunctis nocēt triplicit. Primo eos defraudāt debitis oratōib⁹. Scōdo abutunť eoꝝ legatis t oblationib⁹. Tertio male viuēdo faciūt ſe indignos diuinis et ſctoꝝ exauditionibus. Job. ix. ſcim⁹ q̄m deus peccatores nō exaudit. ꝑ ſi q̄s dei cultor ē t voluntatē ei⁹ facit hūc exaudit. Cū iſti pñt dicere illud Eſa. xx. Hecciné erat ſpes nr̄a ad q̄s confugimus in auxiliū vt liberarent nos. Tertio cōquerūť de heredib⁹ ingratis q̄ eoꝝ bona plaborēs et tedia conq̄ſita ita occupāt in iocunditate: filijs fratrib⁹ vxoribus filiab⁹ et cōſanguineis vel extraneis aſſignātes. q̄ oēs illos tradiderūt obliuioni. ac ſi eoꝝ bona nūq̄ vidiſſēt q̄ aliq̄ bona parētū expendūt in luxurijs. aliq̄ eos iuuāt. ſed de vilioꝝ⁹ et de minimis dāt forte vnū fruſtuz nigri panis in hebdomada. Aliq̄ ſūt peſſimi q̄ nec eos habēt in memoria. vñ de iſtis defunctis ſic dolēt⁹ et deceptis exponi pōt illō Zacharie. ix. Dolebit nimis Accharon q̄m cōfuſa ē ſpes ei⁹. Accharon interp̄tat tribulatio et deſignat alias i purgatorio exiſtentes. ſpes quā habuerūt de amicis carnalibus cōfuſa ē. et iō beatus hō cui⁹ ē nomē dñi ſpes ei⁹: nec ſperauit in pecunie theſauris q̄s p̄ man⁹ amicoꝝ reliquerūt diſpgendos p⁹ morte.

Poteſt hic eē dubitatio talis. Utrū filius teneať p oīa parentib⁹ obedire: videtur q̄ ſic. Deut. xxj. Si q̄s genuerit filiū cōtumacem proteruū qui nō audiat pr̄is aut mr̄is imperium: lapidibus eū obruet oīs popul⁹ ciuitatis. ꝑ pena mortis nō infligiť: niſi p pcto mortali. ergo mortaliter peccat filius ſi in oīb⁹ parentibus nō obediat. Preterea ad Colo. iij. Filij obedite parētib⁹ p oīa. Preterea iobediens ſupiori ſuo facē ſibi irreuerētiā. ꝑ nullā irreuerētiā. lz filio facē parētib⁹ ſuis: q̄ lz p̄ceptū ō oppoſito. Honora patrē tuū et matrē tuā. Ad oppoſitū magis tenenť ſubditi patrib⁹ ſpūalibus q̄ filij patribus carnalib⁹: ſicut ptz p apoſtolū. ad Heb. xij. Patres quidē carnis habuim⁹ eruditores t reuerebamur eos. nōne multomagis obtpabimus patri ſpūali et viuem⁹? Sed ſubditi vel religioſi nō tenenť obedire patrib⁹ ſpūalib⁹ in oibus. ꝑ ꝓpue in illis q̄ exp̄munť in eoꝝ ſtatutis. puta in regula vel cōſtitutiōib⁹ q̄s pfitenť ſm Bern. li. ſuo de p̄cepto et diſpenſa. et p ꝓpr̄ius nō indifferētib⁹. ꝑ multominus teneť filij carnali pr̄i in oibus obedire.

Ad hāc q̄nez rñdet. s. Tho. ij. q̄libeto. q. ix. Et dicit q̄ tātū ad illa ſe extēdit debitū obedientie ad q̄ ſe extēdit ius ꝓlatiōis. q̄ obediētia nō niſi alicui ꝓlato debeť: large loq̄ndo ō ꝓlato. Pater aūt hz ius ſup filios in duob⁹. Primo q̄ntū ad domeſticā cōuerſationē. q̄ pr̄familias eſt in domo. ſicut rex i regno. t iō ſicut ſbditi regis tenentur obedire regi in his q̄ ſpectant ad gubernationē regni. ita filij et alij domeſtici tenentur patrifamilias obedire in his que pertinent ad diſpenſationem domus. Secundo pater habet ius ſuper filium p̄lationis in his que pertinent ad morum diſciplinam. Debet enim pater filio diſciplinam. ſicut docz Ariſt. viij. Ethi. Et ideo in iſtis duobus teneť filius patri obedire et non alijs. Sed contra hanc reſponſionem arguitur ſic. aut loquitur doctor de debito honeſtatis. aut de debito neceſſitatis. Si in debito honeſtatis: videť q̄ i multis alijs tenetur filius obedire patri carnali q̄z in adminiſtratione familie domus vel diſciplina morū. Nam ſi in aliquo ſit inobediens patri in quibuſcunq̄ licitis et honeſtis etiam in indifferentibus: videtur patrem inhonorare quod non eſt licitum ſibi. Si vero itelligat doctor de p̄cepto neceſſitatis: non videtur q̄ filius in moralibus teneatur ſemper obedire patri: quia tūc filij haberēt excuſationem de peccato per p̄ceptum malorū patruz q̄ē falſū. Preterea ſi tenetur patri obedire videť q̄ filius mortaliter peccet nō ſecendo vbi pater p̄cipit: vel nō vtendo veſte qua pater p̄cipit cū vti. q̄ videtur durum. Preterea ponamus q̄ pater vel mater p̄cipiat filio q̄ voueat v̄ginitatē vl̄ q̄ itret religionē. Iſtud ſpectat ad diſciplinā morū: t tamen nullus dicit q̄ in his filius

teneat obedire. ergo nec tenet in oib⁹ q̄ spectant ad disciplinam morum. ¶ Preterea ponam⁹ q̄ aliq̄s religiosus habeat i sua regula talē clausulā. Fres in oib⁹ platis obediāt. Tūc arguit sic. Iste tenet ad obediētiā fm regulā. g̃ i oibus: ꝓia patet p particulā regule ꝓpositam. Istis nō obstātib⁹. dicēdū ē sicut dicit. s. Tho. Tñ notādū q̄ auctoritas patris i filios dupliciter mēsurat. Uno mō fm iurisditōez quā pf hz. Alio mō ex materia siue iurisditiōis. Qtū ad scām dicit doctor sufficienter. qz in materia in qua pōt pf filio p̄cipere: vel ē de bonis morib⁹ vel admīstratiōe fāilie. Sz q̄tū ad mēsurā iuris oportz aduertere q̄ pf nihil pōt filio p̄cipere nisi qđ cadit sub dīno p̄cepto. z hō ē qz nulla regula dat fm quā filius pōt obedire pri in his q̄ p tinēt ad gubernatiōez dom⁹ vel mores nisi cōmūia p̄cepta decalogi. Tñ vel tenet ad oia honesta vel licita q̄ pf vellet dicere sibi. vl ad nlla si ad oia. ꝓstat igit. ¶ Ad pmū ptra doctorē dicēdū q̄ loq̄t ō p̄cepto necessitatis qđ tñ ē p̄ceptū honestatis: qz mēbra diuisiōis in casu bñ coincidūt. Et q̄ arguit. tūc filij haberēt excusatiōem de pctis ppt̄ p̄cepta pntū. ptz q̄ nihil valet: qa oīs iurisdictio superioris intelligit de licitis et honestis. Et doctor etiā satis exp̄mit ad vtutē vocū q̄ filius nō tenet pri in oib⁹ obedire. Et q̄ arguit q̄ si filius sit inobediēs pri i indifferētib⁹: facit sibi irreuerētiā. hoc ē negādū qz nūq̄z fit hoi irreuerētia nisi omittēdo aliq̄d in q̄ debet reuerētia qđ esse nō pōt in idifferētib⁹: qz tūc foret i differētia sicut p ipa vocabula satis ptz. ¶ Ad scām ptz q̄ filius nō peccat mortaliter nō sedēdo in loco vbi pf p̄cipit nisi ex aliq̄ alia circūstātia hō cōtigat qz nec de⁹ p̄cepit q̄ i talib⁹ pri nc̄io obediat. ¶ Ad tertiū ptz q̄ pf nō pōt p̄cipere oia q̄ spectāt ad bonos mores: ꝑ tm illa q̄ p̄cipit de⁹ filijs suis vt teneāt z ideo nullā nouā religionez pōt pater p̄cipere filijs suis. ¶ Ad quartū dicendū q̄ si talis clausula aponeret in regula. indiscreta foret q̄tū ad virtutē vocis: et posset rōnabiliter glosari sic in oibus licitis et honestis: et sic ipa excluderet cū nō sit licita. Sz contra: ponam⁹ q̄ sit talis clausula in regula q̄bus frater tenet obedire in oib⁹ licitis et honestis p̄ lato suo. ista clausula aparet licita: et tūc est argumētū. Dicēdū. q̄ hec clausula nō ē licita. qz poneret hoiem in nimia pplexitate. vñ ille regule q̄ pfitent nimis generalē obediētiā vel multa generalia p̄cepta: faciūt suos pfessores viuere in pplexitate et in indigētia dispensationis: et variarū expositionū sup talē regulam abundare. q̄ nullo mō foret iocūditas sanctis consciētijs. ¶ Ad pmū p̄ncipale dicēdū q̄ auctoritas soluit semetipam. nā cōsequēter subiūgit q̄m filius ille cōmessationib⁹ vacet luxurie atq̄ cōuiuijs. ¶ Ad scām de apl̄o ad Colo. iij. Filij obedite p oia parentib⁹. textus soluit seipm qz seq̄t. Hoc enī placitū ē in dño. i. fm p̄cepta diuina dūtaxat. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ nulla irreuerentia sit pri si in illis sibi nō obediat i q̄bus ius platonis nō habet. Credo tñ q̄ filius venialiter pōt peccare ō facili nō obediēdo pri et i indifferētib⁹ ex genere suo. ꝑ venialib⁹ peccatis mensuram p̄figere in hac materia ē mihi impossibile.

¶ Capitulū. IIII. ¶ Lectio. XLIII.

O Quā pulchra ē casta generatio cū claritate. imortalē enī memoria illi⁹. qz z apud deū nota ē et apō hoies. Postq̄ spūssanctus ꝓbauit adulterine generatiōis feditatē. hic cōmēdat caste generatiōis honestatē. et qz alternatim et vicissim agit: mō de iustis mō de ipijs vt ex cōtrarioz cōpatione vtriusq̄ natura reluceat. Jō pmo oūdit caste generationis honestatē. Et scōo iterato adulterine generatiōis replicat vilitatē. ibi. multigena. Circa pmū tria facit fm q̄ tres nobiles cōmēdatiōes castitati tribuit cōiugali. vicz triplicitatē glorie in ꝓpagatiōe. eternitatē memorie in approbatiōe. solennitatē victorie in retributiōe. Scōa ps. ibi. imortalis. Tertia ps. ibi. cū pāis ē. ¶ Circa pmū ē aduertendū q̄ ad hoc q̄ castitas cōiugalis debito mō seruet tria req̄rit videlicet sacramētalē sanctificatōez q̄ cōferat speciositatē. z corporalē cohabitationē q̄ seruet castitatē. et q̄tū ad hoc dicit. casta generatio: z p lis moralē educationē q̄ cōferat scītatē. et q̄tū ad hoc dicit cū claritate et correspondēt istis tribus tria bona q̄ sūt in mr̄imonio: vicz fides ples et sacramētū. Fides ē fidelitas mutua incōicatione corpor. plis educatio bona filioz z filiaz ad cultū dei. Sacramentū ē repsentatio i sepabilis cōiunctōis ecclie et xp̄i. Ad hoz̄ euidentiā ē notādū q̄ nullus naturalis appetitus ē in hoie cuius effectus nō possit vtuose impleri. Cui⁹ cā ē: qz natura instituta ē a deo. Tñ si natura ad actū inclinaret: q̄ act⁹ nullo mō absq̄ pctō posset exerceri: hō a tali inclinatiōe foret inculpabilis ꝓpter naturalē inclinatiōez. z sic cū ꝑ culpabilis. ꝓpter act⁹ deordinatōem q̄ duo sic stare nō pnt. Nec pōt dici q̄ natura humana hoc habet ex peccato q̄ inclinat ad talem actū. qz talis inclinatio fuisset in statu innocentie: q̄uis nō p̄uenisset rōnē aī actū: nec rōnez absorbuisset in actu: et iō qz natura ad ꝑ icliat oportet dicere q̄ hec inclinatio a deo est. z per consequens q̄ posset fieri virtuose si hō vellet: quia contradictio est dicere q̄ homo inclinet ad aliquid faciendū a deo inclinatione nature et etiā rōnis et nō posset illud facere virtuose. Unde tenendū est q̄ actus generandi virtuose z meritorie exerceri pōt infra limites cōiugij.

B Hcō o notādū circa bona mr̄imonij supᵒ dicta q̄ dicūt actū carnalez excusare et honestare q̄ sūt ista: fides: ples: et sacr̄m. q̄ fides in ppositō nō ē virt⁹ theologica. Pe q̄ dicit. Fides est spēr ādax rex substātia argumētū nō apparēti suz. ad Heb. xj. ℣. j. Lor. xiij. Nūc manēt fides spes et caritas tria hec. Sz ē quedā virt⁹ moralis cōtēta sub iusticia p quā hō iplet efficacit illud qđ promisit. Cūm ad fidē istā iter cōiuges seruāda requirit q̄ neut alteri cozp⁹ deneget nec alieno cōcedat ad op⁹ carnale iuxta sponsionē quā in facie ecclie cōtraxerunt. Bonū aūt plis addit scz plis educatiōez ad cultū dei. Cūm qui hz mltos filios ℣ male educatos plē hz ℣ nō bonū plis. Silit istō bonū i intētōe sufficiēt excusat mr̄imoniū et honestat: dato etiā q̄ nūq̄ habeat ples effectu: sicut inf steriles pz: q̄ mutuo reddēdo sibi debitū nō necessario peccant. Et gnāliť i oīb⁹. dicēdū. q̄ itētō bone plis ē bonū plis et ante plē. Bonū aūt sacrāmēti ē isepabilitas psonaz mr̄imonio cōiūctaz: repsentās insepabilē vnionē xp̄i et ecclie. De hac q̄ castitate exponi pōt lfa istⁱ lectiōis. De q̄ exclamando dicit. O q̄z pulchra ē casta generatō. ℣ fm p̄iscianū in maiori volumine vbi agit de interiectione. q̄nq̄z ē nomē. q̄nq̄z ē interiectio: et q̄n q̄z aduerbiū. Cūm ē nomē: ē nomē lfe q̄ vocat o. Interiectio q̄n significat admiratiōem. Aduerbiū q̄n ē nota optādi vl vocādi. Cūm Gred. O stupet. o dubitat. vocat idignat ℣ optat. clamat et querit velut exēplis repit. Est ergo i pposito nota admirationis i signū laudis et cōmēdatiōis. O q̄z pulchra ℞. i. honesta castitas cōiugalis p mutuā amicitiā et adiutoriū viri et mulieris inuicē cōiunctoz. Vir aūt et mulier habitāt ad inuicē nō solū gr̄a procreatōis filioz. ℣ eoz q̄ cōferūt ad vitā actiuā. Naturalit eni in regimie dom⁹: opatiōes viri et mulieris distinguūtur. Cūm nō sufficiēt sūt iuncti adiuicē. nisi coz opa cōicēt fm Arist. viij. Ethi. c. xij. ℣ Beñ. ij. Faciam⁹ ei adiutoriū simile sibi. Casta generatio ē. q̄n cōiuges adinuicez cōmiscent vel cā fidei seruāde: vel cā plis procreāde: vel ppt vtz q̄z ad Tyitū. ij. Adolescētulas vt viros suos diligant prudentes. sobrias. castas. ℞. Generatiō pōt accipi actiue vel passiue. Actiue signat opationē generantis: Passiua generatio dicit ples generata. ℣ sic cōiter capitur in scriptura Deut. xxxij. Generatio prava atq̄z puersa hec red. do. po. stulte et insipiens. // Et vtroq̄z mō pōt accipi i ppposito. ℣ magl cōuenient accipit scdo mō. Generatio inq̄z cū claritate. id est cuz sapiēti plis educatiōe. j. Lor. vij. Benedictio et claritas et sapia honor xt⁰ ℣ for. d. n. ℣ Sap. vj. Clara ē et q̄ nūq̄z marcessit sapia. Beñ. tñ exponit cū caritate. ℣ antiq̄ biblie ℣ Raba. exponūt cū claritate. et hāc lfam teneo veriorē. Scdo in ista lfa ponit scdam cōmēdatiōz castitatis cōiugalis q̄ ē eternitas et memoria in approbatiōe. Cūm dicit. Immortalis ē. n. memoria illius qm̄ apud deū nota est et apud hoies id ē approbata. Nā dei cōiugiū instituit i paradiso aī pctū. Cūm notāt doctores q̄ cōiugiū institutū ē in officiū et remediū. In officiū nature vt fiat ppagatio speciei. In remediū concupiscentie vt consulat infirmitati et vitet culpa. Prima institutio fuit in statu innocentie tūc. In statu xt⁰ nature lapse fuit mr̄imoniū institutū et in officiū et in remediū. et iō apud deū stat⁹ cōiugalis est approbat⁹ et sctūs. Est etiā immortalis apud hoies p tāto. q̄ de bonis parētib⁹ educāt boni filij. et p illos filij filioz et sic deinceps. Juxta illud Eccl. xxx. Mortu⁹ ē pr illius et q̄m nō ē mortuus: similē eni relict sibi p⁹ se. Cūm apud hoies est casta generatio immortalis: q̄z vsq̄z ad finē mūdi nūq̄z deficiēt boni i ecclia dei. Juxta illud Luce. xxij. Simō ecce Sathan expetiuit vos vt cribraret sicut triticū. ego aūt rogaui p te vt nō deficiat fides tua. Utrū act⁹ mr̄imonialis fieri posset virtuose: Videt q̄ fi. q̄: Exo. xix. pcipit pl⁹ vt p triduū nō approp̄quarent ad vxores suas qm̄ legē erāt accepturi ℣ si possent b fecisse virtuose: nō fuissent impediti a sanctitate. // Preterea cōcupiscētia carnalis siue carnis inobedientia sp ē turpis. q̄ nō pōt fieri sine pctō. ℣ actus mr̄imonialis sine tali cōcupiscentia fieri nō pōt. q̄ ℞. // Preterea illud qđ corrūpit in hoie actū rōnis nullo mō fit virtuose: q̄z ois actus virtutis determinat⁹ a rctā rōne sapiētis. ij. Ethi. Sz delectatio act⁹ carnalis corrūpit actū rōnis. q̄z ipossibile ē in illa delectatiōe aliq̄d itelligere: sicut dicit. vj. ethi. ergo ipossibile ē q̄ ille actus fiat xtuose. // Preterea dimittere illud qđ ē meritoriū ñ ē laudabile: ℣ dimittere actū carnalis copule ē meritoriū. ergo exercere talē actū ñ ē laudabile. ergo nec xtuosū. // Preterea. xxxij. q. ij. cōubia. Legitima cōubia carēt pctō: nō tñ illo tpe q̄ cōiugalis act⁹ gerit pūtia spūssti dabit. ℣ null⁹ actus ē meritoriⁱ: nisi p p̄sentiā spūssti. igit ℞. // Ad oppositū arguit. Act⁹ q̄ iplet pceptū est meritoriⁱ. ℣ act⁹ mr̄imonialis ē hmōi. ptz p b qđ dr. j. Lor. vij. Uxori vir debitū reddat et silit vxor viro. // Preterea q̄q̄d fieri pōt sine pctō pt fieri xtuose. ℣ sine pctō potest vir vel mulier nubere ℣ per pñs tali actui obligari. q̄. j. Lor. vij. virgo non peccat si nubat. // Preterea nihil cadat sub pcepto diuino pcone q̄tūcūq̄z infirme: nisi qđ pōt fieri xtuose: ℣ sub cōsilio dr pcōis infirmis q̄ virginitatem seruare non pñt. j. Timo. v. Volo iuniores viduas nubere. filios procreare. mr̄cefamilias cē. // Ad qōnē dicendū q̄ sic. Ad cui⁹ euidētiā dicēda sūt ser. Prio q̄ act⁹ mr̄imōialis pōt fieri sine pctō. ptz ista pclusio p rōes ad oppositū. Silr dicē aliquē statū i ecclia autēticuz p sacr̄m cui⁹ act⁹ nō possit fieri xtuose: nihil aliud ē q̄z damnare sacr̄m ecclie. Item inclinatio naturalis et recta ratio dictat q̄ fa-

cłēda sit humani generis ꝓpagatio: donec deꝰ reuelauerit oppositū: qꝛ cōstat q fuit ꝓceptū et adhuc ē. nō q̄dē multiplicamini ꝑ q̄libz ꝑsona ꝫ multiplicami ꝑ aliq̄ vl aliq̄bꝰ ꝑsōis: ꝫ optz dicē q aliq̄ ꝑsone possint illud ꝓceptū sine pctō ꝑple re. Scōa cōclusio q talis actꝰ ꝑt fieri meritorie illud ꝓbat sic. Quicq̄d pōt fieri xp̄uose: pōt fieri meritorie ab exñte in gr̄a: qꝛ nihil plus req̄rit ur ad actū mr̄imonij: nisi q hō exñs in gratia opet seruādo circūstātias xp̄utis: in materia in fine et in alijs. puta q faciet q̄ oportet ꝛ sicut oportet ꝛc. ꝫ actꝰ mr̄imonij pōt fieri ab existente in gr̄a cū istis circūstātijs. ꝫ ꝛc. Tertia cōclusio q tm̄ duobꝰ modis pōt fieri actꝰ carnal meritoriꝰ vicz: q̄ cā mouens ad actū ē religio vel iusticia. Religio mouet q̄ fit ꝓcise cā ꝑlis generāde ad cultū dei. Justicia mouet q̄ fit cā reddendi debitū et seruādi fidē ꝓmissā i cōtractu mr̄imoniali. Ista cōclusio pz: qꝛ actꝰ talis ñ pōt esse meritoriꝰ: nisi bona mr̄imonij illū actū honestent q̄ sūt: fides ꝑles et intentio fidei seruāde vel ꝑlis ꝓcreande igit ꝛc. Quarta cōclusio q q̄cūq̄ libido ē cā mouēs ad talē actū: actus ille ē pctm̄ aliquale. ꝓbat sic. Nullū ō bonis mr̄imonij mouet: ꝫ tātū libido mouet. ꝫ actus nō excusat a pctō. qꝛ vt supꝰ dictū ē: actꝰ nō excusat a pctō: nisi ꝑ aliq̄d illoꝝ bonoꝝ matrimonij. Quinta cōclusio: libido excedēs si ē cā mouens ad actū carnis inter cōiuges est peccatū mortale. Loco aūt libidinē excedentē que tāta ē q nō habet respectū ad limites mr̄imonij q̄n eādē cognosceret in illo feruore. dato etiā q nūq̄ eiꝰ vxoꝛ esset. Hec cōclusio satis patet: qꝛ nō mouet ꝑ tūc bonū ꝑlis: nec bonū iusticie fidei. ꝫ tm̄ libido: et hoc vltra leges mr̄imonij. Per casū ꝫ equipollet foznicationi.

Sexta cōclusio q supflua libido in osculis tactibꝰ et abusibꝰ in mō delectādi sūt pctā mortalia de facili. Sed circūstātias oportet relinquere discretioni boni viri. Cōclusio patz qꝛ bona mr̄imonij talē libidinē nō excusāt: licet ista videant vilia et a sācta cōtēplatiōe valde distātia nō tñ debent eē incognita: nec p̄dicatoꝛibꝰ nec pastoꝛibꝰ quoꝝ interest sp eē generales medicos aīarū. Ad primū de ꝓcepto dei facto populo ꝑ triduū ab vxoꝛibꝰ abstinere ante legez datā. dicendū. q a minoꝛibus bonis ꝓpt maioꝛa sp est abstinendū ꝑ tpe. Ad scōm de cōcupiscentia que apparet in membꝛis: dicēdū q illa inobedientia pena pcti est. Uñ nō pōt bene vti et male: et si q̄d turpitudinis est: bona mr̄imonij illud excusant. Ad tertiū ō interruptione actus rōnis qui fit in cōcubitu: dicēduz q actū rōnis impedire ꝑ tpe ꝓpter maiꝰ bonū nō est pctm̄ sed virtuosū. Uñ sicut hō virtuose se ponit ad dꝛmiendū. sic nec ē peccatū ꝓpter bonū mr̄imonij actū rōis intermittere. Ad quartū: dimittere illō q̄ ē meritoriū nō ē laudabile ꝛc. dicēdū. licz homi dimittere vnū opꝰ meritoriū maius ad q̄ nō tenet exercere aliō etiā si ad illud nō teneat. Sicut licz mihi dimittere oratiōnē ꝓpter studiū q̄ ad neutrū teneoꝛ: ꝛ licet nō sit meritoriū mihi dimittere: melius tamē ē meritoꝛium minus exercere. Ad quintū dicendū q Canon loquit ō ꝑsentia spiritussancti in actu miraculi: sicut est ꝓphetare et moꝛtuos suscitare: sic potest haberi ꝑ glosaz

Lectio. LXIIII.

Cum presens ē imitatur illam et desiderāt eā cū se eduxerit ꝛ impetuū coꝛonata triūphat icoinq̄natorū p̄miū certaminū vincens. Postq̄ spūssāctꝰ cōmendauit cōiugij castitatē tā ex honestate necessaria ꝑ vita trāsitoꝛia q̄z ex diuturnitate et imoꝛtali memoꝛia. hic eā trio cōmendat ex p̄mij q̄ntitate et virtuosa victoꝛia. Et dicit ō ea tria. ꝓmo q desiderat ꝓptervite necessitatē. scō q ꝓmiat ꝓpter sui vtilitatē. ibi. Et imppetuū. tertio q purificat ad virginitatez. ibi. incoinq̄natoꝝ. Quātū ad ꝓmū dicit sic. Cū pūs est illā imitant supple gentes nationes ꝛ populi qui honestatē cōiugij ꝑ experimentalē vsuz didicerunt. imitant illā. id est statuerūt illā imitandā ꝑ leges consuetudines si statuta. Et per ꝫ q dicit cū pūs ē imitāt illā ꝛ desiderāt eā cū se eduxerit. i. cū diu fuerit ꝓtinuata ꝑ cōsuetudinē: desiderāt etiā eā sine coactōe legis. Et quia posset aliq̄s dubitare de eiꝰ ꝓmio in futuro: ꝫ eiꝰ honestas sit valde euidēs i pūti. iō ꝫ volēs excludere. subdit q ꝓppetuū coꝛonata triumphat. i. fideles cōiuges honestatē seruātes ꝓiugij vsq̄z ad moꝛtē coꝛonabūt. Apoc. ij. Esto fidelis vsq̄z ad moꝛtē ꝛ dabo tibi coꝛonā vite. Et qꝛ xp̄initas ꝓcellit fecūditatē ceteꝛl paribꝰ. posset aliq̄s credere q cōiugat nullo mō possit xp̄gini coeq̄ri: qō tñ verū nō ē: pōt eni virginitas eē fatua et supba. Hath. xxv. Quinq̄z aūt ex eis erāt fatue: ꝛ q̄nq̄z ꝓudētes. Uñ sal possibile ē bonā ꝓiugē i obedīcēdo viro: educādo ꝑlē disponēdo familiā: tm̄ mereri q attingat ad meritū xp̄gis et excedat. sic possibile ē q diues ꝑ opa vite actiue excedat paupem volūtariuz: ꝫ statꝰ pauptatis sit altioꝛ: qꝛ statꝰ altioꝛ ñ facit ꝑsonā alti meriti. nec ꝑsona alti meriti: facit statū alti meriti. Potest eni xp̄ianꝰ peioꝛ eē iudeo et monachꝰ peioꝛ seculari. Et iō subdit q in casu tātum triumphat q vincit p̄miū certaminum incoinquinatoꝝ. i. virginum Apoca. xiij. Hi sunt qui cuz mulieꝛibus non sūt coinquinati: virgines eni sūt. Status tñ virginitatis ceteris paribus altioꝛ est. Querit in lectiōe ista p̄cedēti. exquo agit de fidelitate cōiugū iter se quā vteꝛq̄ ꝓmisit alteriꝰsq̄ ad moꝛtem. Utrum coniugatus resuscitatus a moꝛte teneatur iterato vxoꝛi coniūgi: Ar-

gūtur q̄ sic: qz religiosus mortuus t resuscitatus teneť ad cōtinuādā obediētiā quā pr⁹ i oib⁹. g̃ pari rōe cōiugat⁹. pña ptz: qz sīc religios⁹ obligat se vsq̄ ad mortē ita ꝓiugat⁹ vsq̄ ad finēvite. finis āt vite ē mors. ¶ Ad oppositū ē illō 1. Cor. vij. A mulier alligata ē viro ei⁹ q̄to tpe vir ei⁹ viuit. Cū autē dormierit vir eius libera ta ē cui vult nubat in dño. ¶ Ad questionē dicit q̄ nō. Religiosus teneť ad ordinē suū. sicut ponit Heynricus de Gandauo ꝑmo q̄tlibeto. q. xxxvij. Ratio sua est: quia per religionē hō xpo ꝓfortiorať q̄tū ad oēs vires aie. Quātū ad cōcupiscibilē: p castitatē. Quātū ad irascibilē: p pauptatē. Quātū ad rōnalē: p obediētiā: et qz obligatio fit ꝑncipaliter existenti rōnali. iō obedientia est ꝑncipalior portio in voto religionis: et qz virtus rōnalis manet in aia sepata. nō aūt virt⁹ cōcupiscibilis et irascibilis. et ideo obligatio ad obedientiā sp manet in aia etiam sepata. Obligatio aūt mrimonij est ad ea que corporis sunt: et ideo anima separata ad talia non obligatur. ¶ Licet ista sit opinio multoꝝ doctoꝝ. tñ videť mihi omnino irrōnabilis ꝓ tanto. qz pactio volūtaria limitata ad certum terminū nō ligat vltra istū terminū. qz non ligat vltra intentionē obligātis se. qz mere spontanea ē obligatio: g̃ cū terminus sit mort. mortē transacta obligatō ē soluta. nec materia sup quā trāsit obligatio facit aliq̄d ad materiā obligatiōis: et iō religiosus resuscitatus pōt libere religionē quācūq̄ intrare. vel manere si voluerit secularis. ¶ Nō aūt arguiť q̄ obligatō ad obedientiā ptinet ad virtutez rōnalē: et illa manet in anima sepata: videť arguere q̄ obediētia religionis manebit in ꝑma qō nihil ē: t iō videť mihi dicendū. q̄ sicut cōiugatus resuscitatus potest contrahere cum illa vel cum alia: sicut placet. ita religiosus liber factus est. et sic patet tam ad argumentum q̄ ad q̄stiōez

B ¶ Licet spūssanctus in istis lectionibus coniugium multū cōmendet. Notandum ē tamen q̄ non potest contrahi sicut expedit sine gratia ꝑuia t magna ꝓuidentia: sicut nec sine magna ꝓudentia familia regi potest: et ideo accedēs ad nuptias: quattuor ista notet circa vxorez ducēdā: q̄liter sit eligēda: qualiter dirigēda: qualiť corrigenda. et qualiť diligēda. Est enī vxor eligēda discrete: dirigēda mansuete: corrigeda secrete: et diligēda cōplete. vt sit electio p discretā deliberationē. Directio p māsuetā gubernatiōez. Correctio p discretā informationē. Et dilectio p cōpletā cōicationē. Primo vxor ē eligēda discrete nō subito nec p̄cipitanter rapiēda: qz talis feruor in principio. parit penitētiā in futuro. Exemplum habemus Gen. xxxiij. de Sichem filio Emor. qui ad primum aspectū Dyne filie Jacob: eā rapuit et mori voluit: nisi eam ducere posset. quod fecit in tanto feruore: q̄ ꝓ eius amore se et populū suū totū circumcidi permisit. Ob cuius facti precipitationē interfect⁹ ē cū ꝓ suo p fratres dyne. Nō ergo in eligēda vxore habeať totaliť aspectus ad formā vel ad speciē mulieris: qz ꝓpter spēm mulierū multi pierūt. Eccl. ix. Nō ad diuitias nō ad ꝓntes. sed p̄cipue ad bonos mores Intātū ē gr̃osū negotiū bñ nubere q̄ teste Salomone donū dei ꝑ̃ reputabať. Prou. xix. Dom⁹ et diuitie dāť a ꝑntib⁹: a dño aūt ꝑ̃ est vxor prudēs. Distiguit aūt Arist. viij. ethi. c. iij. spēs amicicie vicz ꝓpter vtile et ꝓpter delectabile: et ꝓpter honestū. hoc ē ꝓpť bonos mores: et ista sola pfecta ē amicia. t q̄cūq̄ boni ē in duab⁹ ꝑmis spēb⁹: totū ē in ista. Tñ ista sola ē amicicia māsura nō alia. Nā amicicia ꝓpť vtile ē ꝑ̃ senū et mercatorum et taliuz amicicia trāsit bñficio vtilitaſ cessāte. Amicicia aūt ꝓpť delectābile ē ꝑ̃ iuuenuz lasciue viuētiū et cessat velociť delectatiōe trāseūte. et ideo dic̄ Aris. q̄ amicicie iuuenū sūt defacili trāsmutabiles ꝓ pť duo. Prio qz fm etatē variať delectatio. Nō eni eadē delectatio placet adolescēti q̄ placuit puero: Scōo qz incipiūt amare nō ex pfecto iudicio ratiōis sed ex passiōe. Passio aut cito trāsit et ideo velociter amāt t velociť ab amore cessāt. ¶ Sz tertia amicicia q̄ ē ꝓpť bonū honestū habz istas ꝓditōes qō ē māsiua t rara: qz fūdatur sup bonos mores q̄ in xtuosis sēp manēt. Rara aūt ē qz pauci sūt xtuosi. Et indiget hec amicicia lōgo tpe t ꝓuictu t experiētia morū. Tñ dicit Arist. ibidē. Nulli scinuicē cognoscūt: nisi mēsurā salis participauerūt. Itē ibidem. nō est scire ad inuicē amicos añq̄ sal cōsumerēť. Cū ergo viri ad vxorē debet esse amicicia maxima: non poterit fundari super pulchritudinem corporalē: quia illa transibit. Prou. xxxj. Fallax gratia et vana ē pulchritudo: mulier timens deum ipsa laudabitur. Nec poterit fundari super diuitias: quia illa amicitia est ꝓpť vtile: est et amicitia p accidens: quia bona diliguntur et non persona. Unde Hieronymus contra Jouinianum li. j. marcia. cathonis filia minor cū quereretť ab ea. Cur post amissuz maritū denuo non nuberet: Respondit nō se inuenire virū qui se magis vellet q̄ sua. Quo dicto Hiero. eleganter ostendit diuitias magis eligi solere q̄ amicitiaz: hec Hieronymus. Sz certe modernis tēporib⁹ nec pudicitia nec honestas mor̃ mouent ad nuptias: sed tātum diuitie vel libido: et iō nec perseuerat amicicia: nec ꝓuenit ꝓles apta inter coniuges vt frequenter. vnde Chrysost. in imperfecto opere fm nostrā linguam super Mathеum omelia prima exponēs illud Mathei. j. Salomon genuit Booz de Raab: Quia inquit fm ipiū dei accepit vxorem a deo promissam: in virtute generauit filios et in seipsis virtutem ha-

bentes. Booz em̃ robur interp̃tat. Qui aut̃ accipiunt vxores ex p̃missione diaboli. in infirmitate generāt filios nec valētes: nec fortes: nisi in malo et ad pen̄ā sue religiositatis: non ad gaudiū et consolatiōez videāt filios genuisse. Et infra. Booz ex Ruth genuit Obet q̄ interp̃tat subdit. Nūc aūt q̄ diuitias elegerūt t nō mores: pulchritudinē et nō fidē: t qō in meretricibus solz queri: hoc in cōiugib⁹ optāt. ppter ea nō generāt subditos sibi filios: nec deo: sz ptumaces: t cōtra se et cōtra deum. vt filij eoz nō sint fruct⁹ iuste p̃mixtiōis eoz. hec Chryso. huius exēplū habemus exp̃sse Tob. vj. vbi legimus q̄ Sara filia Reguel septē viris tradita erat. q̄s singulos p̃ma nocte demōiū quoddā noie Asmodeꝰ suffocauit manente x̄gine intacta: et iō cū Raphael suggereret iuueni Tobie vt eā duceret t q̄ sibi debebat vxor: timēti Tobie dixit ita. Audi me et ostendā tibi que sūt q̄ bus p̃ualere pōt demoniū. Hi nāq̄ q̄ cōiugiū ita suscipiūt vt deū a se et a suis mentib⁹ excludant et sui libidini vacēt sicut equꝰ et mulus in quib⁹ nō ē itellectꝰ: habet sup eos p̄tātē demoniū. Tu aūt cū accepis eā: igressus cubiculū: p tres dies cōtinēs esto ab ea et nihil aliud facies nisi orationib⁹ vacabis cū ea: trāsacta tertia nocte accipies virginē cū timore dei. et magis filioꝝ amore q̄s libidine ductꝰ vt in semine Abrae bñdictiōez in filijs cōseqūris. ¶ Et notādū q̄ hec fuit occasio ḡre filij Seth recesserūt a domino: et ḡre diluuiū iundauit. Gen̄. vj. Cū cepissent homines multiplicari sup terrā et filios p̄creassēt: videntes filij dei filias hoim. i. filij Seth filias Layn q̄ essēt pulchre: acceperūt sibi vxores ex oib⁹ q̄s elegerāt. Sic g̃ p̃mo volenti nubere ē vxor eligēda discrete: exēplū quō Abraam cōiurauerat Eleazar q̄ nō acciperet vxorē filio suo Isaac de filiab⁹ Chanaan Gen̄. xxiiij. Jacob etiā cū matura deliberatiōe sibi de vxoribus puidit seruiens p eis. xiij. annis. Gen̄. xxix. ¶ Scōo ē vxor regēda māsuete: nō cū tyrānica austeritate vel rigore: verbis nō verberibus. amore: nō timore. dulcedine: nō amaritudine ad Coloss. iij. Viri diligite vxores vestras: et nolite eē amari ad illas. Nā fōrmata fuit mulier. non de capite: nō de pede ꝑ de costa: assūpta de latere: in signū q̄ nec debet esse dña: nec ancilla sed socia viro suo. sicut notat mgr̄. ij. sniarū. dis. xviij. et tale regimē cū concordia: est tertiū negociū in q̄ spūssctūs sibi dic̄ bñplacitū eē. Eccl. xxv. In trib⁹ bñplacitū est spiritui meo q̄ sūt p̄bata cora deo et hoib⁹: cōcordia fratrū: amor p̄imoꝝ: et vir et mulier sibi consentiētes. ¶ Tertio est vxor corrigēda secrete nō cū cōfusiōe vel verecūdia publice vel cōtēptibiliter arguēda. Nā varro in quadā comedia. vitiū coniugis aut tollendū aut ferendū dicit. Qui tollit vitiū: cōmodiorē coniugez efficit. qui fert seip̄m efficit meliorē. Et merito arguēda fuit seuera austeritas triū virorū de q̄ bus narrat Valerius li. vj. ca. iij. q̄rū p̄imꝰ vocabat Gallus sulpicius. ꝟ publice vxorē repudiauit: q̄r in publicū p̄dierat discoopto capite Secūdꝰ vo dicebat sexius sophus. hic simpliciter vxorē repudiauit: q̄r ē ausa ludos spectare ip̄o ignorāte: tertius dicebat metelliꝰ. hic vxorē eo q̄ vinū bibisset: fuste p̄cussam interemit Nō sic sāctus Job vxorē licet pessimaꝝ arguebat: ꝟ secrete t modeste. q̄si inq̄t vna de stultis mulieribus locuta es. Job. ij. nec dixit q̄ fuit stulta: ꝟ quasi vna de stultis loquebat. ¶ Quarto ē vxor diligēda cōplete. Istā cōpletionē caritatis et amicitie que debet eē inter virū t mulierē apostolꝰ mēsurat tripliciter. Primo mō p dilectionē dei ad eccliam q̄ fuit maxima. Alio mō p dilectionē viri ad corpꝰ proprīū: et tertio mō p dilectionē viri ad seip̄m. Pro p̄mo dicit ad Eph̄. v. Viri diligite vxores vestras sicut t xp̄s eccliam et tradidit semetip̄m p ea. Pro secundo ibidem viri debent diligere vxores suas sicut et corpora sua. Pro tertio ibidē. vnusquisq̄ diligat vxorē suā: sicut semetip̄z. Nec mirū. Sunt em̄ bone vxores grate in cōuiuēdo cōdolēdo et cōmoriēdo. Nā narrat Valerius de regina vxore mithridatis. li. iiij. c. v. Que in tantū effusis caritatis habenis virū amauit q̄ tonsis capillis. habituq̄ virili assumpto: eq̄s et armis se assuefecit vt virū fugientez cōtinue p terras extraneas seq̄ret. Narrat ibidē gratitudinis exēplum excessiuū. Grateus romanus duos apprehendit angues masculuz t feminā. Hā certificatꝰ fuit p aruspicez q̄ dimisso masculo vxor sua celeriꝰ moreret. Dimissa feia ip̄e moret. Ille stati feminā dimitti iussit sustinuitq̄z i ꝓspectu suo semetip̄z i interitu serp̄ntis occidi. Secundo sunt grate et pie in condolendo. Narrat enim Valerius ibidem. q̄ cum lacedemoni a spartanis essent capti et ad decollandum in carcere conseruati: coniuges corū illustris sanguinis velut allocuture piturosvi ros intrauerūt carcerē ip̄etrato a custodibus aditu: cōmutataq̄z veste per simulationem dolozis: velatis capitibus eos abire passi sunt: et ita ip̄i et ip̄e saluabantur. ¶ Tertio sunt grate in commoriendo. Narrat Hieronymus cōtra Jouinianum li. j. Indi et omnes fere barbari vxores plurimas habent. Apud eos lex est: vt vxor carissima cum marito defuncto cremetur: hec ergo cōtendūt inter se de amore viri. t ambitio certantium sūma est: ac testimonium castitatis dignam morte decerni. Itaq̄z victrix in habitu ornatuq̄z pristino iuxta cadauer accubat amplexans illud t deosculans. et supposītos ignes pudicicie laude cōtemnens. Eccl. xxvj. Mulieris bone beatus vir. Et ne propt bona coniugij supradicta aliquis inconsulte

ad nuptias moueat. notanda sunt verba hugonis de sancto victore in quodā libello quez
D lcripsit ad quēdam senē volentē nubere ita dicentis: Nō est vxor ducēda sapiēti pbato: primo: qz studiū pbie impedit. nec pōt ḋſq̄ libris ⁊ vxori pariter inseruire: multa sunt q̄ matronaz vsibus necessaria sunt. videlicet pciose vestes: gēme: sumptus ancille: supellex varia: de inde p totas noctes garrule questiōes: illa ornatior me pcedit in publicuz: hec honorat ab omnib⁹: ego in cōuētu feminaz miserrima despicior. Cur vicinā aspiciebas? Cur cuz ancilla loquebar? De foro veniēs quid attulisti? Nō amicū habere possumus? Non sodalez alterius amorez suum suspicatur odium. Et infra: Adde q̄ nulla est vxoris electio: sed qualis aduenerit: talis sit habēda: si iracūda: si fatua: si deformis: si fetida cuiuscūq̄ vitij est post nuptias discimus. equus: asin⁹: bos: canis: ⁊ vilissima mācipia ꝓus pbāt ⁊ sic emūt: sola vxor si ostendit: ne ante displiceat q̄ ducat. Idem in eodē Attendēda est semp eius facies ⁊ pulchritudo laudāda: ne si alterā inspexeris se estimet displicere. Si totā domū ei regendā ꝓmiseris seruiendū est: si aliq̄d tuo arbitrio reseruaueris: fidē se habere nō putabit ⁊ in odiuz vertet ⁊ iurgia: ⁊ nisi cito ꝓsulerīs: venena pabit. Hec Hugo. Quantū sit vxor occulte molestie viro suo: quantūcūq̄ grata sit extraneis: declarat ille Roman⁹ de quo refert Hiero. cōtra Iouin. j. libro. Legimus quendā apud romanos nobilē cū eum amici arguerent quare vxorē formosam ⁊ castā ⁊ diuitez repudiasset? ꝓtendisse pedē. ⁊ dixisse eis fertur. Hic soccus quē cernitis videtur vobis nouus ⁊ elegās: sed nemo pter me scit vbi me premat. Ad hoc addendū q̄ incōprehensibilis est viro suo vxoris malicia vt frequēter: ⁊ eius impudicitia etiaz si vulgo cōstat: delusus maritus: iuramentis excusat. Vnde narrat Hiero. vbi supra. Lucij sille felicis si nō habuisset vxorē metellā: vxor palam erat impudica: ⁊ qz nouissimū nostra mala discimus. idez Athenis cantabat ⁊ Sylla ignorabat secreta domus sue ꝓmū hostiū cōuicio didicit. Hec Hiero. Vñ metrice dicimus. Coniugis ⁊ nati vitiū vt nosse valemus. Nōcz domi gerit postremi sorte scientes. Cuz coniunx natus seruꝰ peccat vel alūnus. Cātica vulgus habet nos tñ ista latent.

Lectio XLV.

Multigena autē impiorū multitudo nō erit vtilis ⁊ adulterine plātationes vel spuria vitula mina non dabūt radices altas: nec stabile firmamentū collocabūt: ⁊ si in ramis in tempore germinauerint: infirmiter posite a vento cōmouebuntur ⁊ a nimietate ventoz eradicabūtur. Postq̄ spūsanct⁹ cōmendauit castitatem ꝓiugij. hic redit ad damnandū feditatem adulterij siue cōcubitus fornicarij: sicut ꝓius A
fecit ꝓ parte. Est tamen hic notandū q̄ omnis humana ꝓsona dupliciter habere pōt bonitatem: vnā sibi ꝓpriam viuendo virtuose in sua persona: aliaz ciuilem viuendo ciuiliter reipublice. Vnde non est idem esse bonum virum ⁊ bonū ciuem. Cui⁹ ratio est: qz bona ꝓsona dicitur que viuit cōformiter legi date cōiter pro omnib⁹: sed ciuis bonus non est nisi qui viuit vtiliter ciuitati cui⁹ pars est. modo ꝓius ostensum est q̄ vt cōiter ꝓsone de fornicatione generate non sunt morigerate nec bone ꝓsonaliter ꝓpter defectū educationis ꝓsonalis. ideo spūs sanct⁹ hic ꝓsequēter ostēdit q̄ nō sūt apti ad cōmunitatē ciuilē vñ cōtinuatio talis est. Postq̄ ostendit q̄ generatio cōiugalis summe valeret ad ꝓtinuandū terreni regni ꝓpetuitatez qz sic dictū ē. iperpetuū corōnata triūphat. hic ostēdit q̄ generatio adulterina: summe dispgit terreni regni ciuilitatē. Et circa hoc duo facit: qz ꝓmo ostendit q̄ talis generatio nunq̄ poterit iustas leges ꝓ republica ordinare: stāte illo ꝓncipio de fornicatoria generatione ꝓtinuanda. Scōo ostēdit q̄ dato q̄ leges rationabiles possent ordinare leges tales: tñ ꝓpter malicia nullo modo possunt durare. Et tertio supponit assignat rōnez q̄re. scōa ps est ibi: Et si in ramis. tertia pars ibi: cōfringent. Circa primū est B
sciendū q̄ in omni ciuilitate ordinābile debite: istud requirit circa leges. ꝓmo q̄ sint cōordinate. scōo q̄ sint p cōsuetudinē obseruate ⁊ tertio q̄ sint p rationes naturales fundate. Modo sic est q̄ seruādo leges ꝓcubitus fornicarij iuxta sententiā imp⁹ sup. ca. ij. Nullus ꝓratū sit qō nō ptranseat luxuria nostra: nūq̄ pōt ista ꝓdicta obseruari. ḋ illa lex nihil valet. Quātū ḋ ad ꝓmū videz q̄ leges ciuiles p tales gentes nūq̄ poterūt bñ ordinari ꝓbāt sic. Nulla lex pōt statui nisi ex ꝓcordi volūtate gentis alicui⁹: sed talis gens que ex vna parte est impia in seipa ⁊ ex alia parte multigena. id est ex distinctis ⁊ diuersis generibus educata: nūq̄ bñ ꝓcordabit in lege statuēda. ḋ talis gens nō est vtilis ad constituendū leges ciuiles: ista rō exprimit sub hac forma. Multigena aūt impia⁹ multitudo nō erit vtilis. sup̄le ad aliquod spectās ad administratiōez vite pōtis: qz sicut sunt naturaliter de multi generibus: ita etiā sunt diuersificati in voluntatib⁹. ⁊ ideo valde difficile est q̄ gens multiz cōmixta de diuerso sanguine: puta de romanis: gallicis: anglicis: ⁊ britonib⁹ sit cōcors ad aliq̄d statuendū vtile: qz in tali cōitate quilibet diligit seipm ⁊ nullus rempublicā. Sicut ꝓ oppositū satis pz. Sint sex vel septē fratres legitimi q̄ ꝓ aliq̄ ciuilitate vel cōitate zelū habeāt: magistri erūt illi ciuitati vtiles q̄ duo de illegitimo sanguine procreati. sic pzp

exẽplũ de Machabeis in vtroq; libro ꝑ totũ. t hec ẽ ſnia illi⁹ text⁹: Multigena aũt impiorũ multitudo nõ erit vtilis. ¶ Scõo neceſſariuz ẽ q; leges bñ excogitate ſint ꝑ approbationẽ longã t ꝓſuetudinẽ radicate. ꝫ hꝫ nõ ꝑt fieri in humano genere dato indifferenť fornicario ꝓcubitu t adulterino. Et rõ ẽ qz talis ꝑgenies nõ dabit radices altas .i. bonas genealogias antiqs: hꝫ eſt nõ poterit allegare: ſic fecit au⁹ me⁹ ſic ꝑau⁹ ſic abau⁹ ſic oẽs ꝑgenitores mei: qz in generatiõe illegitia null⁹ poſſet gradus cõputari: ſi generatio ꝑ ſolã libidinẽ regulareť. Et hꝫ rõ innuiť cũ dicit: Et adulterine generatiões nõ dabũt radices altas. ¶ Tertio neceſſariũ ẽ q; leges bñ excogitate ſint ꝑ bonas rõnes fundate: ꝫ hoies lubrici t carnales nunqz hoc facẽ ꝑñt: oẽs aũt legiſlatores oportet eſſe ⁊tuoſos. Iſti aũt tres nõ ſũt: vñ nec ſtabile fundamẽtuz collocabũt. Eccl. xlix. Rector fratrũ ſtabilimẽtũ ꝓpũ t eiuſdẽ ꝓncipatus ſenſat⁹ eſt ſtabilis.

Scõo ꝓncipaliter in iſta lectiõe aſſignat cãm q̃re ꝓpagatio illegitima nõ ẽ vtilis reipublice: qz nulla lex durabit hoc ſtãte: etiã ſi ꝑ ſeniores ordineť. Cuius rõ eſt qz filij tales nõ recipiũt monita pr̃m. Sicut enĩ ramu debile nutrimẽtũ recipientes a radicib⁹: germinare vel florere ꝑñt ſed nõ fructificare: ita nec iſti: licet poſſint incipẽ ⁊tuoſe agẽ: nõ tñ ꝑñt ꝓtinuare. Vñ a q̃libz mutatiõe mũdi ipi etiã mutabũť: ita qz hꝫ iuuẽtute ſua patnas educatiões ad tps recipiãt: tñ ifirmiť poſiti. a vẽto. i. a ꝺdictione mouebũť. i. ad diſſẽſũ a nimietate. i. ab exceſſu ꝺdictiõis t tribulatõis eradicabũť. i. ſuã patnã legẽ dimittẽt. Vñ ꝓz qz gẽs adulterina nõ eſt vtiľ reipublice. ¶ Hic eſt dubitatio ľalis. Primo vtruz in actu adulterij grauiꝰ peccet vir q̃ vxor? Videť qz nõ. imo eq̃liter: qz ad penã diuortij ꝓpť adulteriũ iudicãť a pari. g̃ cũ pena debeat adeq̃ri pctõ: videť qz eq̃liter peccẽt. añs pz. xxxij. q. v. Precepit. vbi dicit ſic. Si apud nos qõ ſi lz feminis eq̃ nõ licet viris: t eadez ſeruit⁹ pari ꝺditione cenſeť. Itẽ in eadẽ qõne xp̃iana: t recitat magiſter ſnia xx. iiij. li. diſ. xxxv. ca. j. Xp̃iana religio adulteriuz in vtroq; ſexu pari rõne ꝓdẽnat. g̃ pari pctõ peccãt. ¶ Ad qõnem dicẽdũ qz ceteris paribꝰ plus peccat vxor. ¶ Nõ dñ eſt tñ qz q̃tum ad bonũ fidei q̃ vterq; alteri obligať: eq̃liter peccãt qz eq̃liter obligant: ꝫ vlterius q̃tuz ad bonũ ꝓlis plus peccat mulier: qz cauſat incertitudinẽ ꝓlis. vñ ſimpliť loquendo plus peccat vxor adultera q̃ vir adulter. ¶ Ad argumentũ in oppoſitũ ꝓcedendũ eſt qz ad paria iudicanť in cauſa diuortij: quia illud ꝓpter quod faciendũ eſt diuortium: eſt fractio fidei. t q̃tum ad hoc equaliter peccãt in actu adulterij: nõ tñ equaliter ſimpliciter. ¶ Unde dicendũ qz ad equalẽ penã iudicanť ſed nõ ex eq̃libus cauſis, ſicut duo fures quoꝝ vnus eſt in duplo peior alio ad equalẽ penam videlicz ſuſpendiũ iudicanť. licet eñ ad equalẽ penã ꝓudicẽtur: nõ tñ ſequiť qz equaliter peccent: quia mulier peccat cõtra bonũ fidei t cõtra bonũ ꝓlis: t ideo cauſa diuortij in muliere eſt maior: licet in vtroq; ſit cauſa ſufficiẽs. ¶ Scõo põt eſſe dubiũ vtrũ fornicando ceteris paribꝰ plus peccet vir q̃ mulier. Dicũt doctores ſic ſanctꝰ Thomas. iiij. ſniarum. diſ. xxxv. q. j. ar. iiij. qz vir. Et ratio eſt qz plus hz de bono rõnis. licet mulier plus habeat ꝺ materia tẽptationis. ꝺa magis eſt fragilis. ¶ Sed ꝓtra iſta eſt Augꝰ. de adulterio ꝓiugatorũ: t ponitur in canone. xxxij. q. vij. Indignanť. Indignanť inqt mariti ſi audiant adulteros viros pẽdere ſimiles adulteris feminis penas: tñ tãto grauius eos puniri oportuit quãto magis ad eos ptinet t ⁊tute vincere t exemplo regere feminas. ¶ Ad iſtud dicendũ eſt qz licet vir quantũ ad vnã circũſtantiã grauius peccet puta quãtũ ad hoc qz magis teneať vigere virtute t ratione: tñ penſando oẽs circũſtantias mulier magis peccat. Beatus aũt Augꝰ. nõ loquitur in dicta auctoritate niſi de ſola circũſtantia virtutis t rõnis que in viro debet ꝑeminere. Hanc tamẽ viã videlicet qz vir plus peccat tenet Petrus de tarẽtaſia. diſ. xxxv. q. iiij. Sed cõtrariũ tenet ſcũs Thomas. t Richardus de media villa in ſcriptis ſuis. Auctor vero ſumme cõfeſſorũ. li. iiij. ca. xxij. q. ix. reſpõdit ponẽdo verba Petri: dicit enĩ Petrus qz vir plus peccat: t addit in fine. idẽ ꝓ omnia dicit ſanctꝰ Thomas li. iiij. qõ tñ ſalua pace ſua nõ eſt verũ imo dicũt recte cõtraria. Dicit enĩ Petrꝰ qz vir plus peccat ꝓpter redundantiã rõnis. Thomas vero qz mulier qz plus facit cõtra bonũ matrimonij. ¶ Tertio põt eſſe dubiũ. Utrũ plus peccat ceteris paribus vir adulterando q̃ ſacerdos fornicãdo: Et dico ꝓ nũc qz ceteris paribꝰ ſacerdos plus peccat. Rõ ẽ: qz ſacerdos ſolẽniter vouit ꝓtinẽtiaz ab oi muliere t totaliť ſe deo dedicauit: vir iurauit mulieri fidelitatẽ t ad oppoſitũ ꝓtinẽtie ſe obligauit ſi velit vxor hoc eſt ad oppoſitũ actũ. ergo ſacerdos magis ſe elõgauit ab actu carnis: qz vouit qz nunqz cũ aliq̃ re. Itẽ magis ſolẽniter vouit q̃ ꝓiugat⁹ iurauit: qz votũ ſuũ eſt ſolẽniſatũ ꝑ ſacrũ ordinẽ qõ ſacramentũ eſt maioris reuerencie q̃ matrimoniũ. ſicut oẽs clerici ꝓfiteňť: t certitudinaliter hoc eſt verũ: qz illud ſacramentũ directe t imediate applicat hoiem ad ꝓficiendũ corpus xp̃i verũ in ſacramẽto altaris. qõ eſt maximũ qõ põt homini cõmunicari in hac vita. ¶ Sz ꝓtra: nõ plus teneť ſacerdos q̃ diaconus t ſubdiacon⁹: qz qñ fit ſubdiaconus vouet caſtitatẽ t ꝓtinentiã ſolẽniter t nunqz poſtea. Hic ſunt duo dicẽda vnũ quotiẽſcunqz poſtea ordinať totiẽs de facto ꝓteſtatur ſe approbare votũ ſolẽniſatuz in

prima suscepcione sacri ordinis. Vñ sacerdos facit tres prestationes de obseruanda pnentia. Scdo dico q subdiaconus etiã magis peccat fornicando ceteris paribꝰ q̃ cõiugatus. Et rõ est: qz votũ suũ est solẽnius ppter sacramentũ qõ suscipit z ppter finẽ ad quẽ extunc applicatur. Probare aũt q ordo sit solẽnius sacramẽtũ q̃ matrimoniũ reputo supuacuũ. Istã solutionẽ de fornicatione sacerdotis z adulteri cõfirmo p Can. xxvij. q. j. c. Sic bonuz. z. c. Proposito. In pmo capło dicit q vidue vouẽtes virginitatẽ etiã z frangẽtes votũ peccant grauius q̃ adulteri: qõ apparet esset ppositũ. Sz põt respõderi q illud capłm loquit de viduis que pmo vouerũt castitatẽ z postea pstrahunt matrimoniũ. z hoc est grauius q̃ vouere castitatẽ z postea fornicari. vez est q hec est intẽtio illius capłi z alteriꝰ capłi. ppositio: vndeuter q̃ Canon loquit de vouẽtibus castitatẽ z postea pstrahentibus. Simile habet de illis clerici fornicarijs. di. xxxij. eos. Ideo istis omissis accipio media planiora. primo sic: grauius peccat monialis fornicãdo q̃ vxor adulterãdo. sicut dicit Augꝰ. õ sancta vginitate. longe ante mediũ. Sed grauius peccat sacerdos fornicãdo q̃ monialis vel religiosus quicũq; nõ infra sacros. ergo grauius peccat q̃ adultera vl adulter: qz si grauiꝰ peccat q̃ adultera. tũc etiã grauiꝰ peccat q̃ adulter. sicut dictũ ẽ in pma dubitatione. vnde videt mihi q sacerdos est magis solẽniter obligatus ad castitatẽ q̃ monachus in quãtũ talis nisi forte similiter infra sacros: z pari ratione magis q̃ sanctimonialis: vel quecunq; religiosa inquantũ religiosa.

Lectio. XLVI.

C Onfringẽtur enĩ rami incõsummati z fructus eoz inutiles z acerbi ad mãducandũ z ad nihilũ apti. Ex iniqs enĩ omnes filij qui nascũtur testes sunt neqtie aduersus parẽtes in interrogatione sua. Finis z vtilitas hũane generatiõis: est ples bñ disciplinata in bonis moribus: z ad deũ cognoscendũ z colẽdũ pncipaliter ordinata. talis aũt ples honorat deũ p obediẽtiã z parẽtes exhibẽdo eis reuerẽtiã. De tali p le dicit Eccĩ. iij. Filij sapiẽtes ecclesia iustoz et natio eoz obedientia z dilectio. Et cito pꝰ. Deus enĩ honorauit patrem in filijs. Postq̃ g reprobauit generationẽ vagã z illegitimã p h q repugnat reipublice z hũanis legibꝰ. hic reprobat eandez p hoc q repugnat tã nature q̃ dei legibꝰ. Suadet enĩ natura deo z parẽtibꝰ exhibere reuerentiã: qz bñficia eoz sunt irredibilia. sicut dicit Arist. viij. ethi. Ostẽdit ergo duo in ista lectiõe: pmo q ples male disciplinata deo tribuit rebellionẽ: scdo q parẽtibꝰ exhibet pfusionẽ. scda ps ibi: Ex iniqs. Describit aũt spũssanctꝰ malos parẽtes z malos filios sb figuratiua locutione radicis z ramoz. vocãs parẽtes radices z filios ramos. Ad Roma. xj. Si radix sancta z rami. Dicit g pmo sic. Cõfringent enĩ rami incõsummati. Cõsummatio z cõpletio hois est vniri deo p cognitionẽ z amorem. Eccĩ. xliij. Consummatio sermonum ipe est. Vñ ois homo a deo diuisus ẽ impfectꝰ z incõsummatꝰ. Et qz mali filij z indisciplinati sunt a deo diuisi. ideo merito vocant rami inconsũmati z isti cõfringent. Confractio iportat violentiam in diuisione: vñ mali hoies pfringent in morte ꝙ beati z sancti suauiter z volũtarie diuident. Desiderãt enĩ dissolui z ẽ cũ xpõ. Ad Phił. j. vñ qz isti peccatores vellent hic sp viuẽ nec vn q̃ aliã vitã videre. iõ ptra volũtatẽ eoz dissoluũtur: z iõ merito pfringi dicunt. In ps. Reger eos in virga ferrea z tanq̃ vas figuli pfringes eos. Alia ratio est qz aliter separat artifex ramũ solidũ ab arbore quã intẽdit in edificio collocare z alit ramũ putridũ: z sic eũ q adnihilũ valet nisi p igne: nã pmũ ramũ curiose secat z secundũ frangit negligẽter nõ curando quõ cadat. Isto mõ deus sanctos recedẽtes de hac vita quasi delicate dissoluit: qz hoc reperiũt qõ pus desiderauerũt: z ponit eos in edificio celesti in gloria z honore eterno. Eccĩ. xxiij. Rami mei honoris z glorie: dicit sapiẽtia q̃ a deo est. Sed miseros pctõres paratos ad ignẽ eternũ pfringet totaliter vt cadãt in ignẽ eternuz: sicut ipe p ps. pmittit. Confringã illos nec poterũt stare cadẽt sb pedes meos: z sic patet q̃re vocat eos ramos inconsũmatos z quõ cõfringent. Sz q sint digni sic pfringi ostẽdit cõsequẽter: qz si esset arbor q̃ faceret fructũ mortifez vel nulliꝰ vsui aptum. digna esset pfringi vel succidi. Juxta illud Matth. vij. Omnis arbor q̃ nõ facit fructũ bonũ excidet z i ignẽ mittet: ꝙ isti faciũt fructus inutiles z ad nihilũ vtiles. i. opa deordinata cõtra deũ z rectã rõnez. Et ideo iustũ est eos pfringi. Vocant enĩ opa hominis fructus hoiꝰ: qz sicut a fructu cognoscit arbor z arboris bonitas: ita p opera hois eius bonitas agnosci põt. Matth. vij. Ex fructibus eoz cognoscetis eos: nõ ex fatua cortice: nõ ex colozis apparẽtis pulchritudine: nõ ex filiozũ. id est verbozũ sanctitate: sed ex fructibꝰ eoz cognoscetis eos: z qz fructus istozũ peccatozũ sunt inutiles z acerbi ad manducandũ et ad nihilũ apti: ideo dignũ est eos in morte cõfringi z igne eterno cõburi. Notandũ est q fructus. i. opa sanctozũ sunt z ẽ debẽt alimẽta nra. Nã ex exẽplis z opibus bonozũ debemus pficere z nutriri sicut homo auget z crescit p hoc q mãducat corpaliter. Et ideo sancti viri z honeste viuẽtes: ipi pascũt oẽs xpianos primos z vicinos suos exẽplis virtutũ suaz: z licet hoc omni hõi pueniat: maxime tñ viris

ecclesiasticis quibus dicitur Matb. xiij. Vade vos illis manducare. Sed p oppositū quidā sunt quorū fructus mortiferi ⁊ acerbi sunt ad manducādū qui viuūt de rapinis in supbia libidine ⁊ iniusticia. Prouer. x. Fructꝰ impij ad peccatū. Scōa pars huius lectiōis est ostendere q̄ ples indisciplinata rependit parētibꝰ confusionez. Et huiꝰ ratio est ista quādo discipulꝰ male respōdet ⁊ errat in dictis suis sicut ignorans: p̄sumptio quedaz ē ꝓtra magistrū suum qui eū tenebaꝯ docuisse: vnde verecundiā facit magistro discipulus ignorās. ⁊ famulus inutilis facit verecundiā dño suo qui eū teneꝯ curialiter educare. mō parētes tenēꝯ cē magistri ⁊ quasi dñi filiorū. ⁊ ideo quādo sunt mali ē magna ꝓfusio parentū. Eccī. xxij. Confusio patris est de indisciplinato filio. Et hoc est q̄ dicit in littera. Ex iniquis eñ omnes filij q̄ nascunt testes nequicie aduersus parētes in interrogatione sua. P̄ōt tñ specialiter lra legi ō illegitime generati. q̄ qñ de suis parētibꝰ interrogant: siunt testes neq̄cie parentū: si tñ verū dicāt. Fructus eoꝝ inutiles. ¶ Nota q̄ in scriptura sacra hō arbor cōparatur. Aparci. viij. Videbo boies sic arbores. hūt eñ q̄ndā similitudinē viuēdo: crescēdo: fructū afferēdo ⁊ finaliter decidēdo. Arbor eñ nō viuit nisi p calorē celestē ⁊ humorē terrestrē. Sic nec moralit viuit homo vita gr̄e nisi p hūilitatē ⁊ caritatē. humilitas oritur de terra. id est de intēsa ꝓsideratione q̄ terreni sumus ⁊ in terrā reuertemur in breui. Vñ sic ille arbores que ꝓfundiꝰ radices suas in terrā figunt: viuūt diutiꝰ ⁊ stant stabilius. Ita illi homines qui se diligentius ⁊ apertius terrenos esse recogitāt: viuūt pfectius vita gratie: ⁊ stāt firmius contra temptationes culpe. Sicut eñ arbores plantate in planis vel in vallibus: minus excuciunt ⁊ fatigant: q̄ ille que stāt in mōtibus. Ita ꝓsone humiles refugiētes dignitates ⁊ honores ꝓtente ō sua simplicitate: viuūt multo quietius in suis ꝓsciētijs q̄ illi qui se ingerūt ad officia ⁊ dignitates ⁊ ambitiōes mūdi: ⁊ qz xp̄us summe fuit humilis. iō qui suas radices figit ⁊ fundat in xp̄o: viuet ⁊ crescet et fructū faciet sicut ipe docet Joh. xv. Ego sum vitis ⁊ vos palmites ⁊ sic palmes nō pōt ferre fructū a semetipso nisi manserit in vite: sic nec vos nisi in me mānseritis. Ergo sit deꝰ in nob ⁊ maneam⁹ in ip̄o. De hac similitudine hois ad arborē loquit Innocentiꝰ in de vilitate ꝓditionis hūane. homo inquit est arbor euersa: cuius radices sūt crines. truncꝰ caput cū collo: sti pes pectꝰ aū aluo: rami vlne cū tibijs: frōdes digiti cū articulis. ¶ Scōo assimilat in crescēdo: qz q̄uis iferior ps tre adhereat. potior tñ ⁊ pulchrior terre supeminet tendēs versus celū. Sic moraliter licz necessario oporteat nos aliquā sollicitudinē circa terrena habere: tamen potior pars voluntatis nostre debet tendere versus celū. Esa. xxxvij. Quod saluatū fuerit de domo iuda: ⁊ quod derelictuz est mittet radices deorsum ⁊ faciet fructū sursum. ¶ Tertio assimilatur homo arbori in fructū ferēdo. sicut eniz arbores ꝑmo germinant. secūdo florent. tertio portant fructus. ita fm Criso. omelia. xxxij. Semen sunt bone cogitationes: flores bone volūtates: fructus bone opatiōes. Matb. vij. Arbor bona fructus bonos facit. ¶ Quarto assimilat homo arbori in cadēdo. Arbor eñ que diu creuit ⁊ tandē p̄e senio deficit. ad illā partē cadit versus quā ramos plurimos viuēdo extendit. Sic homo moriēs ad illā partē cadit ad quā plures cogitationes et affectiones viuēdo trāsmisit siue in celū siue in terram siue cadat in infernū. Eccēs. xj. Si ceciderit lignum siue ad austrū siue ad aquilonez vbi ceciderit ibi erit. Est igitur homo moraliter arbor. Sed quod dolendū est multe arbores faciunt fructus inutiles ⁊ acerbos ad māducandū. Sunt eñ quidā fructus peccantiuz pleni vermibus corrosis: quidā sapozibꝰ amaricantiis. ⁊ quidā pleni sunt humoribus inflatiuis. ¶ Primi sunt fructus lasciuie ⁊ carnalis delectationis. ¶ Scōi autē sunt fructus auaricie ⁊ mundialis possessionis. ¶ Tertij sunt fructus superbie ⁊ tpalis ambitionis. Primi inq̄ sunt fructꝰ lasciuie ⁊ carnalis delectatiōis ⁊ hi pleni sunt vermibꝰ corrosis. Videmꝰ interdū pomū pucherrimū extrinsecus ⁊ apparet valde bonū: ⁊ tñ intrinsecus latet vermis ⁊ inueniꝯ totū corrosum interius. Isto modo suggestio voluptatis apparet exteriꝰ suauis ⁊ delectabilis tempe tēptationis: ⁊ tñ cū scelus perpetratū fuerit inueniꝯ vermis qui corrodit ꝓsciētiā: q̄ nisi interficiaꝯ in hac vita viuet in eternū. Esa vlti. Vermis eoꝝ nō morieꝯ. hic ē vermis mordēs ederā sub cuiꝰ vmbra Jonas delectabaꝯ. Jone. iiij. Letatꝰ ē Jonas leticia magna: ⁊ statī pꝰ morsū vermis aruit. Edera ē pax cōsciētie sb qua Jonas q̄ interptaꝯ colūba ⁊ sim⁊ innocēs delectaꝯ. vermis aduenit sub delectatiōe ⁊ statim aruit edera: qz turbaꝯ ꝓscientia trāseunte actu ⁊ pmanente reatu. ⁊ ideo valde fatuus est q̄ istū vermē nō interficit q̄ citiꝰ pōt: ⁊ sic puer frangens vel scindēs pomū pulchꝝ ꝺ quo sperauit se habuisse bonū cibū: reputat se deceptū. De quibꝰ loquit Apls ad Roma. vj. Quē ergo fructū habuistis tūc in illis in q̄bus nunc erubescitis? Nā finis illorū mors: ꝫ absit q̄ tales sint peiores q̄ Layn de quo legimus Gen. iiij. q̄ obtulit deo de fructibꝰ terre spicas corrosas ꝓculcatas a bestijs ⁊ cōtritas. Eltinā isti inueterati dierū malox q̄ sūt corrosi p vermes infinitos in ꝓsciētijs. ꝓculcati p bestiales delectationes a iuuentute sua ⁊ vsq̄ ad senectā ⁊ senīū: vellent tñ in fine diex suox of-

ferre se deo ⁊ penitētiā ⁊ sacrificiū vespertinū.

℣ Sed nota q̄ in vereri lege ⁊ in p̄matiua ecclesia dabant p̄mitie de fructib⁹ ⁊ frugib⁹: mō vix dant decime: ita eccl'ia olim habuit vouentes p̄tinentiā in iuuētute: ⁊ dabant deo primi fructꝰ. Justū est enī vt det sibi de fructib⁹: qz ip se est ver⁹ papa. i. pater p̄m: cui clamam⁹ Abba pf. Ad Gal. iij. Et ideo sumite de optimis tre fructib⁹ ⁊ deferte viro munera. Gen. xliij. Offeramus ergo p̄mitiua terre nr̄e ⁊ p̄mitiua vniuersi fructus. Neemie. x. ¶ Scō fructꝰ inutiles sūt fructꝰ anaricie ⁊ mundialis possessionis: ⁊ isti sī pleni saporib⁹ amaricatiuis: q̄cūq; enī reb⁹ mūdi incūbit acq̄rēdis possidēdis vel expendendis: frequēter turbat ⁊ amaricat in corde suo quātūcūq; etiā videat viuere in pace. Esa. xxxviij. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Aliud etiā ē nōndū q̄ cōmedēt⁹ poma cruda ⁊ fructꝰ imaturos: sani cibi fiūt insipidi. Sic isti q̄ nimis delectātur in diuitijs vl̄ p̄seruādis vel dispēsandis: cib⁹ aie q̄ nō perit: cibus v̄bi dei: cibus deuotionis p̄tēplatiōis ⁊ oratiōis apparet insipidus. In cuiꝰ figurā legimus. Josue. v. q̄ ex̄ cito filij isr'l inceperūt vesci fructib⁹ terre p̄missionis: statim defecit eis mā na diuine dispensationis: nec amplius descendit de celo. Isto simili modo est de diuitib⁹ habentibus p̄solationē suā: hic in bonis terrenis deficit eis p̄solatio quā habēt sancti in diuinis. Unde Aug⁹. j. ō trini. Contēplatio est illa species q̄ rapit omnē animā desiderio tanto ardētiorē quāto mundiorē: ⁊ tanto mūdiorē quanto ad spiritualia surgentē: ⁊ tāto ad spiritualia surgentē q̄nto carnalib⁹ ⁊ terrenis morientē. Sed ex quo fructus administratiōis temporaliū est amarus: ⁊ tñ aliquas p̄sonas in ecclesia dei oportet administrare tēporalia, quomō ergo possunt illi fructus dulcorari? Certe dicendū est p̄m Arist. ij. ō vegetabilibus ⁊ plantis: Fructꝰ amar⁹ missus in ignē ⁊ assat⁹ efficitur dulcis. sicut pz de pomis que sunt acerba ⁊ ad comedendū cruda: q̄n bñ assant ad ignē: fiunt satis dulcia. Isto mō vos qui estis occupati in vita actiua circa administrationē tpaliū frequēter gustatis amaritudines mūdi ⁊ tribulationes circa plurima: ⁊ ideo si velitis occupatiōes vestras facere dulces: oportet q̄ bene assent in igne caritat̄ ne sint crude. j. Cor'. xvj. Opera vestra in caritate fiant. Exodi. xij. Non comedetis ex eo crudum nec coctū aqua: sed assum tñ igni: vt oia facta vestra oia bona que habetis ad honorē dei ⁊ p̄xmi referatis vtilitatez: qz qui sine caritate amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Eccs. v. Et q̄ hoc non fecerit timere poterit illud. Hiere. xij. Confundemini a fructibus vestris p̄pter irā furor'l dñi. ⁊ Hiere. xxj. Visitabo sup vos iuxta fructū studior̄ vestrorū. Tertij fructus inutiles sunt fructus sup̄bie ⁊ tēporalis ambitionis: ⁊ isti sunt pleni humoribus inflatiuis. Esa. x. Visitabo sup fructū magnifici cordis rē. Licet enī honores ⁊ reuerentie suauiter sapiāt: tñ piculose inflant. De gesti Alexandri narrat q̄ milites sui i india inuenerūt fructus ita dulces q̄ de eis nō potuerūt satiari. vñ facta est p̄ nimiū eor̄ esū strages ⁊ pestis magna inter eos. Sic moraliter fructꝰ honor̄ ⁊ reuerentiar̄ sunt ita dulces q̄ difficile ē satiari de eis: bonū est tñ cū istis fructibus inflatiuis cōmedere sal: qz valde expedit affectiones honoris seculi: saltē sale discretōnis ⁊ mō destie. Job. vj. Numq̄d cōmedi poterit insulsum q̄ nō est sale p̄ditū? Sic enī p̄tingit vi honorib⁹ v̄ruose: qz fatuū esset docere subditos honorare nisi essent q̄ honores deberēt recipere. Et ideo dic̄ Arist. vj. topico. q̄ oēs appetūt honores. Unde nō bene diffinit p̄m eū ibidez ambicios⁹ sic. Ambicios⁹ est appetēs honores: sed oportet addere q̄ sit deordinate appetēs honores. Apponendū est ḡ sal sapiētie ⁊ discretionis ⁊ sic vtendū est fructib⁹ honoris laudabiliter. Eccī. xxxvij. Et sapiens anime sue sapiēs ⁊ fructus illius laudabiles. Hec sapiētia est humilitas. quia Prou. xj. Ubi est hūilitas: ibi est sapiētia. ⁊ Eccī. xj. Sapiētia hūliati exaltabit caput illi⁹. Et hoc est q̄ de iusto dr̄ Esa. xxxvij. Mittet radices deorsū et faciet fructꝰ sursum.

℣ Lectio. XLVII.

Justus autē si mor
te p̄occupatus fuerit: in refrigerio erit. ¶ Duo declarata sunt supius de iniusti in fine tertij capli. Primū est q̄ si cōtingat eos diu viuere: carebūt nihilominus senectuti honore. Scōm ē: q̄ si p̄tingat eos in iuuētute mori celeriter: moris illor̄ erit in eterno dolore. vt ergo appareat p̄rogatiua iusticie cōtra miseriā culpe. in ista pte ostendit q̄ iusti et sanctis p̄uenient duo cōtraria duorū p̄dictorū: ita scz q̄ si moriūtur iuuenes: liberabunt a dolore. ⁊ paruo tempore nō obstāte: digni habebunt senectute ⁊ honore: etiā si viuāt modico tēpore: dūmō tamē iuste ⁊ virtuose viuant. Et circa istud duo facit. Primo ostendit qualiter iusti liberabunt in iudicio p̄ticulari in morte. Scōo quō malos accusabūt ⁊ cōuincent in iudicio generali in cōmuni resurrectione. in fine capituli. Venient in cogitatione. ¶ Circa p̄mū duo facit. Primo ostendit q̄ mors iusti in iuuentute nō arguit q̄ deus talē iuuenē nō diligat. Secūdo assignat vnā causam quare deꝰ hoc fieri p̄mittit. Scōa ps ibi: Placēs deo. Circa p̄mū duo facit. qz p̄mo ostēdit q̄ iustus in iuētute moriēs lucrat eternā hereditatē. Scōo q̄ p̄pter defectū etatis nō p̄dit virtutis felicitatē. ibi. Senect⁹ enī. ¶ Circa p̄mū dicit sic. Justus aūt si morte p̄occupat⁹ fuerit i refrigerio

erit. Inter errores contētos in opinione impi orū posita in secūdo capitulo diffuse: istud fuit vnū: q nulla merces tribuit iusti post hanc vitā: vñ dixerūt: non est refrigeriū in fine hois. t ideo spūssanct⁹ affirmat oppositū contra istos dicēs. q quōcunq; moriatur iust⁹ in refrigerio erit. Et ratio est qz sicut mali hñt refrigeriū in psenti. t ideo habebunt ardorē caloris in futuro: ita iusti q sunt mō positi in camino tribulationis: erūt postea in refrigerio. Vñ pñt dicere illud ps. Trāsiuim⁹ p ignē t aquā t induxisti nos in refrigeriū. Per ignē temptationis. In ps. Igne me examinasti t nō est inuēta in me iniqtas: t aquā tribulationū. In ps. Saluū me fac de⁹ qñ intra. aque vsq; ad aiam meā. Sz p ptrariū iniusti t reprobi q mō sunt in delicijs: tunc ponētur in stagno ignis t sulphur. Job xxiij. Ad nimiū calorē trāsiēt ab aquis niuiuz t vsq; ad inferos peccatū illius: Exemplū isti⁹ iuste tribulationis ō diuite t Lazaro. Luc. xvj. Diues enim in tormētis cruciat⁹ dixit: Pater Abraam mitte Lazarū vt intingat extremū digiti sui t refrigeret linguā meā. Et ideo iuxta cōsilium pphete Hiere. vj. State super vias t videte t interrogate de semitis antiquis que sit via bona t ambulate in ea t inuenietis refrigeriū animab⁹ vestris. Justus ḡ iusticia generali si p̄occupatus fuerit in morte. i. ante maturā etatē mortuus fuerit in iuuētute vel media etate: nihilomin⁹ in refrigerio erit. Legit de q dam viro lrato q mortu⁹ inuētus fuerit sedēs inter libros suos in cathedra t hñs in gremio suo librū aptū: cūq; alij ꝓpacientes aduenirēt t multū de tā subita morte tristarent: cōsiderantes diligentius inuenerūt manū suā iacentez t indicē extentū ad textum hui⁹ lectionis. Justus autez si in morte p̄occupat⁹ fuerit tē. vñ metrice dicitur. Mors iusti subita: quā precesserit bona vita. Nō minuit merita si moriat⁹ ita. Unde licet mors malox sit mala: mors tamen bonox est pciosa in conspectu domini. vnde Bern. in epla quadā. Bona mors iusti ꝓpter requiem. Melior ꝓpter nouitatē: optima p̄opter securitatē. Ecōtra mors peccatorū: mala siquidē in mundi amissione. peior in carnis separatione: pessima in vermis igniscq; duplici cōtritione. Idē in eadē epla: Preciosa inq̄t mors sanctorū: preciosa plane tanq̄ victorie cōsummatio: tāq̄ vite ianua t securitatis ingressus. Justus autē si morte p̄occupat⁹ fuerit i refrigerio erit. Ista p̄occupatio pōt dupliciter intelligi: vno mō vt mors veniat ex i puiso ꝑm quē modū dicim⁹ hoiem p̄occupatū qñ aliquis casus euenit ō q nō cogitauit t de quo sibi nō puidit. Alio modo pōt intelligi p̄occupatio temporis consueti abbreuiatio: p̄mo mō nullus iustus pōt p̄occupari: qz eoipo q iustus ē: morte p̄meditat t ad morte disponit. Unde Sene. de naturalib⁹ que

stionib⁹ li. iij. Effice mortē tibi cogitatione familiarē: ita vt si sors tulerit possis t ei obuiam exire. Scōo mō iustus pōt p̄occupari morte quādo videlicet moritur in iuuentute vl in media etate: vel qñ ñ putauit. Unde Sene. in. v. epistola: Quorūdā vitā mors in medio flore p̄scindit: alios interrūpit ipa p̄ncipia. alteri⁹ cōtinuata mors: somnus est: alius intercenādus solutus est: t ideo ista mors cōtinue p̄cogitanda est. Unde Sene. epla. xxv. Nihil eque tibi psiciet ad temperantiā omniū rerū q̄tū frequēs cogitatio breuis eui. t hoc icerti. Quicquid ergo facies respice ad mortē. Dubitano Ifalis. Utrū mors sit pena inflicta p peccato p̄mi parentis: Quod nō videt. qz omne cōpositū ex ptrarijs naturaliter dissoluit: corpus hūanū est hmōi. ḡ tē. Preterea bestie moriūt q nūq; peccauerūt. ḡ similiter hoies qz eq̄lis pditionis vident in cōpositiōe t in cōplexiōe. ḡ in resolutione. Propterea q rōne mors fuisset inflicta p p̄mo pctō tāq; pena iusta, eadē rōne dz mō infligi p q̄cunq; pctō mortali: t sic deberet hō mori q̄; cito peccaret. Ad oppositū est Aug⁹. iij. ō ciui. dei. ca. xv. Cōstat inter catholicā fidē tenētes ipam nobis corpis mortez: nō lege nature qz nulla mortē hōi deus fecit. ꝑ merito inflicta est peccati qñ peccatū vindicās deus dixit hōi in quo tūc oēs eram⁹: terra es t in terrā ibis. Idez Dion. ca. iiij. cele. ierachie. Ad q̄stionem dicēdū q sic: fuit em̄ natura humana creata cū dono originalis iusticie p quā anima habuit pfectuz dominiū sup corp⁹. ppe qō potuit corp⁹ viuificare t regere sine lesione vel q̄cūq; infirmitate t iō habuit potentiā non moriēdi. Istud aūt dominiū fuisset traductū in plē: vñ fuit datū sibi p se t p suis q̄diu fuissent deo subiecti: qñ igit peccauit pdidit meritō istud dñium. t iō ipo deserente deū creatorem suum volūtarie: anima incurrit necessitatē deserēdi corpus suuz diffuse declarat beat⁹ Aug⁹. xiij. de ciui. dei. in multis caplis. t sic de facultate nō moriēdi incidit libere p se t p suis in necessitatē moriendi. Unde dicendum q mors est hōi naturalis t tñ pena inflicta: sicut si dñs daret seruo suo originarie libertatem t postea ꝓpter ingratitudinē suā p̄uaret eū tali libertate. tūc seruitus foret illi t penalis t naturalis. Ad p̄mū dicēdū q lz sic cōponit homo ex ptrarijs: fuisset tñ p donū supadditū nature pseruatus a morte. Unde verū est q omne cōpositū ex cōtrarijs corrūpit naturaliter: secus tñ fit p donū supnaturale: sic dictū ē. Ad scōm. bestie nūq; illud donū habuerūt: sic vt eaz aie nūq; deo obedire potuerūt. t ideo in eis nō est mors pena: sed natura. In hoie aūt lz natura in se psiderata sit mortalis: habuit tñ donuz q morte carē potuisset. t ideo i nobis ē pena qō in eis est natura. Ad tertiū. Sene. dixit. Li-

ret de dono originalis iusticie nihil sciret q̄tū ad hꝝ q dic̄ q mors natura est hois. i. pñs naturam siue cōpositionē nature: verū dicit. ꝑ q̄tū ad scām: falsū dic̄. qz pena ē cū sit ex spoliatione doni p̄habiti vt p̄ius dictū est. Ūñ anshelmus in meditationib⁹ suis. O dure ⁊ durioz casus. Heu q̄d pdit hō ⁊ q̄d iuenit hō: p̄perdidit beatitudinē ad quā fact⁹ est. ⁊ inuenit mortē ad quā fact⁹ nō est. Illo die venim⁹ a patria ad exiliū: a visiōe in ccitatē: a iocūditate īmortalitatis ad corruptionē mortis. O misera cōditio: q̄is dolor: q̄ue damnū: q̄ue tetum. ¶ De morte breuiter notandū est: mors debet semp p̄meditari: mors nō p̄t declinari: mors non debet timide formidari. Primo dico q mors dz p̄tinue p̄meditari. Fatuū est facere p̄uidentiam cōtra illud quod ignorat futurū: ⁊ dimittere p̄uidētiā p̄tra illud qꝺ scit necessario fore futurū. Fatui sūt q̄ p̄ natale xp̄i mō p̄uidēt vestimēta robas ⁊ cibaria: ⁊ tū nesciūt an natalicīū expectabūt: p̄ mortē aūt nihil p̄uident que tū certissime est futura. Ūñ Seneca ep̄la q̄dā Nulli⁹ rei meditatio tā certa ē. ad cetera enī exercemur fortassis supuacuū: adūsus paupta-tem p̄parat⁹ est anim⁹ qz nō sūt p̄māsure diuitie: ad p̄temptū doloꝝ nos armam⁹: qz a nob nūq̄ exiget hui⁹ vrutis experimentū: q̄d est stultus q̄ fastidiose morit: ⁊ ideo iuxta p̄silīū sapiētis Eccī. xliij. O mors esto q̄n mors non tardabit. Et certe defect⁹ mēorie ⁊ cogitationis facit nos impatos aū mortē ⁊ ad moriendum inexptos q̄n necesse est. Unde Seneca. Quid est qꝺ nos pigros ⁊ iertes fac̄? Et rñdet. Nemo nr̄m cogitat q̄n sibi ex hꝝ domicilio migndūsit. Sic vekes inclinos indulgētia loci ⁊ p̄suetudo etiā inter iniurias detinet ius adūsus corp⁹ esse liber tanq̄ migratur⁹ habita p̄positiōe q̄nq̄ ei⁹ p̄tubernio esse carendū: fortior enī eris ad necessitatē exeundi. ¶ Scꝺo mors non p̄t declinari. Ūñ notat moralit̄ Aug⁹. xiij. de ciui. c. ij. q istꝺ verbū morior. eris. nō p̄t flm bonā grām̄aticā declinari more alioꝝ vboꝝ. Dicit enim sic. Hō iportune necꝝ incōgrue arbitror accidisse ⁊ sine industria hūana. iudicio forte diuino: vt hꝝ verbū q est morit̄ in latina lingua nec grām̄atici declinare potuerūt ea regla qua cetera talia declinant̄. nā ab eo qꝺ est orit̄ fit verbū p̄teriti tp̄is ort⁹ ē. Et si qua sūt similia q̄ etiā p̄teriti tp̄is p̄ticipia declinant̄: ab eo vo vbo quod est morit̄: si q̄ramus p̄teriti tp̄is verbū. solent respōdere mortu⁹ est: v l̄ra gemiata: sic enī dicit mortu⁹: quō fatuus ardu⁹ cardu⁹ cōspicuus ⁊ si que sūt talia: q̄n nō p̄teriti tp̄is: sed q̄n noia sunt sine tpe declinant̄. Istud aūt quasi nec declinet qꝺ declinari nō p̄t p̄ticipio p̄sentis tp̄is ponit nomē. quenienter itaq̄ factū est vt q̄ē admodū illud qꝺ signat qꝺ non p̄t agēdo: ita ipm vbū nō p̄t declinari loq̄ndo: hec aug⁹. Et ideo p̄cedit vn⁹ antiquus doctor q vniuersi dicimur mortui. qz sicut ille dicit̄ fatu⁹ cui est fatuitas. ⁊ ille ardu⁹ cui inest arduitas. ⁊ ille alb⁹ cui inest albedo. Ita vere ille dicitur mortu⁹ cui inest mors: ꝑ nob inest mors q̄si a p̄incipio vite vsq̄ ad finē: q̄ sum⁹ veri mortui. iō dicit̄ Sap̄. v. Nos nati p̄tinue desinim⁹ esse. ⁊ ij. Regū. xiiij. O ēs morimur ⁊ q̄si aque dilabimur in terrā. Et si obijciat q p̄traria nō p̄nt simul inesse eidē. Respōsio q vnū ⁊ mortuū nō sūt p̄ria ꝑ priuatiua: ⁊ mors accipit dupliciter. Primo mō est p̄uatio vite totalis. Alio mō est priuatio vite partialis: p̄mo mō est terminus ⁊ finis vite. scꝺo mō stat cū vita. Est etiam ⁊ aliꝺ apꝺ grām̄aticos admirādū figurati uū pene nature hūane p p̄mo pctō inflicte. sic notat auctor libri. q vocat catholicon. ⁊ est de ista nota negatōis nō. In tota enī grām̄atica latinoꝝ nō sūt nisi tria vba in q̄ trāsire p̄t hec nota negatōis p cōpositionem ⁊ sūt ista. volo. scio. queo. addit̄ enī nō ad istud vbū volo ⁊ dr nolo p cōpositionē. addit̄ ad scio ⁊ dicit̄ nescio addit̄ ad queo ⁊ dr nequeo. ad relīq̄ aūt verba addi p̄t p apositionē tantū ⁊ nūq̄ p cōpositionē sic dicim⁹ nō curro nō lego ⁊c. Cū igit̄ ista tria vba act⁹ designēt triū potentiaꝝ aīe. volo actū potētie appetitiue. scio cognscitiue. ⁊ queo motiue: ad oñdēdū q hō in istis trib⁹ viribꝰ est debilitat⁹ ⁊ diminut⁹ p pctm̄ originale. addit̄ signanter nota negatōis ⁊ p̄fusiōis istis trib⁹ potētijs p cōpositionē ad denotādū q in istis trib⁹ potētijs sum⁹ p pctm̄ naturaliter defectiui. Et est sat̄ mirabile siue a casu siue a p̄posito fuerit ordinatū. ¶ Tertio mors nō ē timide formidāda qz sic̄ dic̄ Seneca. Sapiēs securus morit̄ q̄ nascit̄. Ūñ Crisost. O mek. x. sup Matth. O mors nimiū necessaria ē nature iā corrupte. q̄ nō est fugiēda ꝑ poti⁹ amplectēda. fiat ꝑ voluntariū qꝺ est necariū futurū. Offeram⁹ deo p munē qꝺ ex debito tenemur reddē. Ite Lassi. sup ps. Beati imaculati. Quis tpalem mortez metuat: cū eterna vita p̄mittit̄. Quis labores carnis timeat: cū i p̄petua req̄e se nouit collocandū. Eccī. xlj. Noli metuere iudiciū mortis p̄ouer. xiiij. Sperat iust⁹ i morte sua: nec mirū q̄n iust⁹ si i morte p̄occupat⁹ fuerit in refrigerio erit.

Lectio. XLVIII

Senectus enim venerabilis ē si diuturna neq̄ nūero ānoꝝ cōputata. cani aūt sūt sens⁹ hois ⁊ etas senectutis vita immaculata. Intētio spūssancti in lectiōe p̄cedenti ⁊ in ista est declarare q̄tū homini p̄ferat bona vita: ⁊ q̄tū homini vita mala noceat. Facit enī homi vita vitiosa duo mala. qz reddit euz dānabilē i morte etnaliter ⁊ i vita abhoiabilē tēporaliter. Et iō dictū fuit supi⁹. Adali homies

si moriant in iuuētute: moriēt in dolore: si gaudeāt senectute: carebūt honore. // Per oppositū aūt viri iusti habebunt duo bona: qz habebunt si moriant etiā iuuenes ista duo. qz erūt sine senectute deo acceptabiles z hoib⁹ venerabiles. Postq̄ igit in pte p̄cedēti declarauit spiritussanctus q hō xp̄uosus in iuuentute moriens est deo acceptabilis. qz iust⁹ si in morte preoccupatus fuerit in refrigerio erit. hic ostendit q hō xp̄uosus in iuuētute moriēs ē hoib⁹ venerabilis nō obstāte vite breuitate. // Et circa h̄ duo facit: qz p̄mo reprimit vanitatē. Secōo exprimit veritatē. ibi. Cani aūt sunt. ¶ Circa p̄mū est aduertendū q q̄dā imaginant q sola etas quōcunq; vixerit: faciet eos venerabiles z dignos honore. qō nō est verū. imo sola xp̄i⁹ reddit hoiem dignū honore: z ideo qui vult habere honorē i senectute: faciat opa laudabilia in iuuētute. Nā honor est exhibitio reuerētie in testimoniū xp̄utis. Vñ Aristo. iiij. Ethico. ca. v. Scōm virtutē aūt solus bon⁹ honorād⁹ est. In cui⁹ figurā est bñ notabile qō narrat Aug⁹ v. de ciui. dei. ca. x. q romani duas edes. i. templa honoris z virtutis p̄uctissimas sibi fecerūt sic ordinatas q null⁹ ad tēplū honoris posset accedere nisi p̄⁹ p tēplū virtutis transisset: ad denotandū qz via vera ad honores est sola virtus. Et h̄ est qō dicit spūssanct⁹ in lectiōe hodierna: Senect⁹ em̄ venerabilis est. Narrat Seneca in epla. cxiij. li. v. q Nestor hō q̄dā tantū gloriabatur se diu vixisse q inscribi suo monumēto iussit se. xcix. annis vixisse. quē deridēdo Seneca subiūxit. Quis eā etatē ferre potuisset si p̄tigisset centū ānos implere: quasi diceret: licet centenariū nūerū impleuisset: adhuc breue fuisset: z sb̄dit. Quō fabula sic z vita: nō q̄diu sed q̄ bñ acta sit refert. Nihil ad rē p̄tinet q̄cūq; loco desinas quocūq; voles desinere: tantū bonā clausulā impone. Fabulā vocat carmen Et vult dicere q nō p̄lixitas eloquētie s̄ bonitas sentētie cōmēdat in carmine. Et eodē modo in vita hūana nō diuturnitas annor. s̄ virtus mox hoiem dignū reddit honore. Sic igitur reprimit vanitas cox q̄ ppter solius temporis senectutē: priuilegiū honoris sibi vendicāt vbi xp̄utis meritū nō p̄cessit. Tūc ibi. Cani autē. Reprīsa vanitate exp̄mit xp̄utes z ē ista q ad hoc q hō dicat vere venerabilis duo requirunt. videlicet sap̄ētia mēris z mūdicia carnis Primū tangit cū dicit: cani aūt sunt sensus hominis. i. sensus hois. loco canoruz. i. senectute cōputant: qz sicut dicit glo. Ille bñ can⁹ est qui est bñ sensat⁹. Et bñ p canos sens⁹ sapiētia designat: sicut em̄ deficiēte nāli calore corpis crescūt cani capitl. ita deficiente incētiuo vinor vl saltē frigescēte canescūt sensus mētl. Eccl. xxv. Q̄ speciosuz caniciei iudiciū: z p̄sbyter⁹ cognoscere p̄siliū: q̄ speciosa veteranis sapiētia z glorioſis intellect⁹ z p̄silium. Vñ Aristo. vij. phi. Neq; em̄ infantes p̄ūt addiscere: neq; iudicāt similiter senib⁹: qz i pueris abūdāt hūores turbationes z mot⁹. sicut ibidē dicit cōmentator cōmēto. ij. Scōm videlicet mūdiciaz carnis tāgit cū dicit. Etas senectutis vita imaculata. q̄si diceret. Ille est bene senex q̄ est sine macla peccati. ppter ista duo. mentis sapientiā z carnis mundiciā dictū est Danieli a toto pl̄o isrl. Daniel. xiij. Veni sede in medio nr̄m z iudica nobis qz de⁹ dedit tibi honorē senectutis: z ibi narrat hist̄oria quō duos senes iudices ò falsa cōdēnatione susanne p̄fudit cū esset iuuenis z q̄si puer etate. Vñ ibidē p̄mittit. Suscitauit de⁹ spiritū pueri iunioris. // Querit circa hāc lr̄am B Utrū malus senex possit in articlo mortis vtiliter penitere: Videt q nō. qz qis qui vere penitet dimittit peccata. s̄ talis nō dimittit peccata sed a peccatis dimittit: ergo vere nō penitet. minor patet p Aug⁹. in p̄mo. quodā de penitētia. z allegat. iiij. senten. di. xx. ca. j. Si vis penitentiā agere q̄si peccare nō potes: p̄cātē te dimittūt: nō tu illa. // Preterea de nullo penitēte vtiliter est dubiū q̄n saluabit sed de penitēte in extremis dubitat Aug⁹. in p̄mone p̄dicto loquens de tali. Si securus hinc exierit: ego nescio: penitentiā dare possumus: securitatē nō. Hūc̄d dico p̄dēnabit: sed nec dico saluabitur. // Preterea null⁹ q̄ penitet: timore z necessitate ductus penitet vtiliter: s̄ talis videt sic penitere. Vñ Aug⁹. Nemo expectet necessitatē q̄si ia peccare nō p̄ot. Arbitriū em̄ libertatē querit deus no necessitatē: g̃ talis nō penitet vtiliter. // Preterea null⁹ vere penitet nisi cū ꝓposito satisfaciēdi. s̄ talis q̄ scit se moriturꝝ: scit q non p̄ot satisfacere: g̃ h̄ nō ꝓponit: g̃ inutiliter penitet. Pōt p̄firmari qz p̄m cano. tali nō est penitētia iponēda s̄ innotescēda. xxvj. q. vij. Ab ifirmis. Et. iiij. sentē. di. xx. ca. iiij. // Preterea Eccl. xxvij. Viu⁹ z sanus p̄fiteberis dño. g̃ sicut penitentia nō valet nisi i vita. ita nec videt valere nisi in sanitate. // Ad oppositū arguit: q̄diu i hoie mānet ptās peccādi: manet z ptās penitēdi: s̄ ptās peccādi manet in hoie vsq; ad mortē q̄diu est liberi arbitrij. g̃ rē. // Preterea latro i fine penitēs iuenit misericordiā. Luc. xxiij. Ad questionē dicendū q ad penitētiā vtile duo faciunt: dolor de p̄teritis z ꝓpositū cauēdi de futuris: z qz q̄libet h̄ns vsum rōnis q̄tūcūq; peccauerit z q̄tūcūq; sero: p̄ot habere ista duo. et ideo p̄cedendū est q penitētia q̄tumcūq; sera vtilis esse p̄ot. licet de ea p̄fidere sup̄ modus sit piculosū. vñ ad q̄stionē dicendū: q mal⁹ senex p̄ot i articlo mortis vtiliter penitere licet h̄ accidat valde raro. Penitētie em̄ taliū q̄nq; timore pene ꝓcedūt nō amore iusticie. sicut de antiocho ꝺf. ij. Macb. c. ix. Orabat aūt sceles⁹ dñm a q̄ nō erat misericordiā p̄secutur⁹. ¶ Ad primuz

ergo dicendū q̄ pctā dimittunt hoiem q̄tū ad effectū qñ fit impotēs corpe nō tñ hoiez dimittūt q̄tū ad affectū ⁊ iō adhuc est in sua potestate affectū peccādi dimittere. Ad scōm q̄ Augusti. nō dubitat q̄n sera penitentia sit vtilis si sit vera: ꝫ dubitat an sit vera ⁊ ꝓcedēs ab amore iusticie an a timore pene. vñ in ps. vocat sera penitentia sacrificiū vespertinū. ⁊ iō si sit vera sufficit ad salutē. Ad tertiū q̄ ꝓtingit penitentiā fieri a tali libere q̄tū ad affectū peccādi vt dictū est. Ad q̄rtū dicēdū q̄ talis hz ꝓpositū satisfaciēdi sb ꝓditiōe si posset ⁊ h̄ sufficit diuine misericordie: q̄ si hō vellet facere qđ in se est ad penitentiā: deus faciet qđ in se ē ad misericordiā. Et iō licet penitētia nō sit iponēda absolute ꝫ innotescēda ꝑm canones: tñ estimo q̄ vtile est eis penitētiā certā iponere sb cōditiōe si qualescāt: q̄ frequēter ō piculis maxis hoies euaserūt ad vitā. Ad q̄ntū de ecclīastico. xvij. dicēdū q̄ ꝓfiteri in vita est necessitatis q̄a ibi dr. Añ mortē ꝓfitere dño: a mortuo eñ q̄si nihil perit ꝓfessio: ꝫ ꝓfiteri in sanitate est securitatis. vñ ꝑmū cadit sb ꝑcepto. scōm sub ꝓsilio ⁊ iō nō est simile de vita ⁊ sanitate. Senect⁹ eñ venerabil⁹. ℣ Notādū est circa senectutē bonā q̄ ipa est diligēter venerāda videlicet sic̄ medicamē incōtinētie: sic̄ moderamē insolētie. sicut examē expietie. ⁊ sic̄ libamē penitētie. Primo est bona senect⁹ in sancti senib⁹ venerāda sicut medicamē incōtinētie. vñ Seneca in epla q̄dā Heraclā ago senectuti: q̄cq̄d debebā velle ñ possū desistere eñ dz in senectute q̄cq̄d voluptatis: q̄cq̄d lasciuie: q̄cq̄d illecebre placuit in iuuētute. vñ Seneca. ij. declamationū. declamatiōe. vj. Adolescēs luxuriosꝰ peccat. senex insanit. Tñ Tulliꝰ de senectute. O ꝑclara munꝰ senectus si quidē aufert nobis qđ est in adolescētia vitiosissimū. s. libidinē corpis. In cōmendationē senectutis dic̄ Ambrosiꝰ ad Valentinū. Erubescat senectꝰ q̄ se emendare nō pōt. Hō eñ canicies cōmēdata est annoꝝ: ꝫ moꝝ. Itē Ambro. in exameron li. j. Senectꝰ inq̄t ē i bonis moribus dulciorꝝ: in ꝓsilijs vtilior i ꝓstātia subeundi mortē patior: ad reprimēdas libidies fortior. ipa quoq̄ infirmitas corpis sobrietas ē mētis. Sed caueāt sibi senes tpe ⁊ iuuenes ꝛtute illō qđ in cōmēdationē senectutis dic̄ Ambrosius vbi supꝝ. Sūt eñ q̄dā senes ita male habituati in voluptatib⁹ q̄ dolēt vt videt q̄ nō sūt vt solebāt ad voluptatē potētes. delectant audire etiā ⁊ ꝓfabulari de turpib⁹. delectant imaginari de vilib⁹ ⁊ sicut nō vescētes carnib⁹ delectantur in brodio. sic illi cum priuant opatione fruunt imaginatione. Sed nota q̄ oīe peccatuz incurabili⁹ est in sene q̄z i iuuene. Querit enim Aristo. in ꝓblematibus pte. j. ca. xxviij. ꝓpter quid in hyeme pauciores sūt egritudines q̄z i estate. Mortiferē dō magis in hyeme: ⁊ respō det q̄ in estate qua quidem occasiōe fiunt egritudines: in hyeme vo nō. q̄ qua occasiōes citius digerūt in hyeme. Unde illa que fiūt a maiori occasiōe: merito peiora sunt ⁊ magi destructiua: hmōi aūt sūt q̄ in hyeme oriūt. Et hypocras i amphorismis suis. Senes iuuenib⁹ frequēter minꝰ egrotāt: cūq̄ eis cronice egritudines fiunt: mlti ex eis cōmoriunt. Aliqualiter sicut sanitas corpis ē equalitas humoꝝ. Ita sanitas spūalis est ꝛpantia passionū ⁊ distpantia earꝝ infirmitas spūalis. Estas ē iuuenib⁹: hyems senectꝰ. Unde est igit q̄ plēs ⁊ frequētiores accidūt infirmitates spūales i iuuene q̄z in sene. q̄ multo plures sūt occasiōes tā ex cōplexiōe calida q̄z ex iuuenili inexpientia: sed certe iste infirmitates sūt multo curabiliores q̄z sint in senibus: q̄ si accidāt in senib⁹ vix curant. Exēplū de Salomone. iij. Regū. xj. ca. vbi dic̄. Cum esset senex deprauatū est cor eius p mulieres. Et cā est q̄ tales infirmitates spūales ꝓcedūt ex malicia magna ⁊ tales fuerūt illi senes de q̄bus dic̄ Dañ. xiij. Egressa est iniq̄tas a senibus iudicib⁹ q̄ videbant regere ꝓplm. Et iō notandū est q̄ habit⁹ bñ viuēdi acq̄rend⁹ est i iuuētute si hō velit sancte viuere in senectute. Nec aliqs de senectute nimis ꝓfidat q̄ qđā q̄ i iuuētute euaserūt: in senectute turpiter cecidērūt. sic̄ ille q̄. lx. ānis virgo vixerat: in eodē aūt anno corrupt⁹ obijt. Et ideo signāter orat ps. Ne ꝓijcias me in tpe senectutis. Scō venerāda est senect⁹ q̄z ipa est moderamen insolētie. Pōes eñ boni senes dūt arguere insolentes ⁊ informare sine timore. Tñ narrat Valeriꝰ. li. vj. ca. ij. de quodā sene q̄ de his que suis tpib⁹ apud romanū ꝓplm agebant liberrime loq̄batur increpās arguēdo ⁊ dissētiēs factī maioruz. hic dū ab amicō moneret q̄ audacia ita effronter diceret oib⁹ vitatē: Ille rīdit. Due inq̄t res mihi licētiā ꝑbēt. Orbitas ⁊ senect⁹. Voluit dicere q̄ ille q̄ est iuuenis ⁊ aspirat ad ardua spērās ꝓmotiōes ⁊ officia: necessario hz adulari frequēter. Sz ꝓtra h̄ fuit senex ⁊ iō senectus dedit ei auctoritatem. Itē Senex hīs filios vl filias ꝓmouēdas: lz nō ꝑ se tñ ꝑ ꝓle frequēter mēnt vel saltē dissimulat veritatē. Hic aūt qa ple caruit ⁊ sīlr senex fuit: iō a vitate dicenda nulli offendēti pepcit. Sz certe modernis tpib⁹ nōnulli iuuenes obaudire non obedire volūt senioꝝ⁹: ⁊ verificat interdū illud Esa. iij. Tumultuabit puer ꝫ senē. ⁊ ignobilis ꝫ nobilez: Nō sic erat int Romāos ātiq⁹. sic̄ narrat Valeriꝰ. li. ij. ca. j. vbi dic̄ generalit iuuēt⁹ senectuti ita circūspectū honorē tribuebat: tanq̄ oēs maiores natu: cōes adolescētuz eēnt pfes. Et iō inter duodeciz abusiōes due sūt: senex sine religiōe: ⁊ adolescēs sine obediētia. sic̄ eñ dic̄ Tulliꝰ de senectute. Senex i h̄ meliorī ꝓditionis est q̄ qđ sperat adolescēs: ipse ꝓsecutus ē.

Ille vult diu viuere. iste diu vixit q̄ q̄ mihi nec diuturnū videt quicq̄ in quo est aliquid extremū. ꝫ quales senes dñt esse quib⁹ merito debetur honor ⁊ amicitia docet Tulli⁹ in eodē. Senect⁹ inq̄t honesta est cū suū ius retinet. Sicut adolescentē in quo est senile aliq̄d sic ⁊ senē in q̄ est adolescētis aliq̄d. ꝓbo q̄ q̄ seq̄t corpe voluptates senex esse potit aio nūq̄ .vñ metrice Res est grata senē iuueniliter esse iocundum. Gratius est iuuenē moz⁹ esse senē. Vñ ⁊ in adolescēte esse dz aliq̄d senectutis: ⁊ in sene aliquid iuuētutis. vt sic senes cū iunioz⁹ laudēt nomē dñi. Laueam⁹ g̃ senes ne noie solo suffragio etatis: solo patrocinio caniciei: honorē nobis auctatis ad alios arrogem⁹. Vñ idem Tullius in eodē: nō tā cani nō taz ruge auctoritatē repēte accipe pñt ꝫ honesta acta ⁊ supioz etas fructus capit auctatis extremos: ⁊ iō vtutes i iuuētute ꝓgregande sūt. Juxta illud Prouer. xxij. Adolescēs gradiēs iuxta viā suam ⁊ cū senuerit nō recedet ab ea. Vñ Seneca Juueni est pcēdū ⁊ seni est vtēdū vt Eccl. xxv. Que in iuuētute tua nō ꝓgregasti quō in senectute tua inuenies? Tertio veneranda est senectus q̄ est examē expientie. Est em̄ senectus quasi thesaur⁹ sapiētie examinate ⁊ ꝓexperte ⁊ ideo vbi desunt senes vel experti nūq̄ dabū tur sana ꝓsilia. Propt̄ q̄ dicit: tertio topicoz. Nemo iuuenes eligat induces eo q̄ non ꝓstat eos esse prudētes. Vñ ⁊ in exercitu Alexādri. nemo nisi sexagenari⁹ exercitū duxit: ⁊ hinc ē q̄ nō ꝓpter senectutem neq̄ decrepitam etatē pſbyteri dicunt: ꝫ ꝓpter sapiētiā. di. lxxxiij ca. Porro. Vñ pſbyter grece senex latine dicit nō ꝓpter etatē sed ꝓpter sapientiaz que in eis debet esse. Sed ꝫ pſbyteros ꝫ est malos seniores ad lr̄am inuehit petrus in auroza ⁊ loquitur ꝓtra canos senes q̄ pretendūt maturitatez in crinib⁹ ⁊ seruāt leuitatē in moz⁹. Bonos aūt ⁊ mozigeratos nō tāgit ⁊ dicit sic. Canicies etiā mētiri nouit ⁊ albā: non semp retinet alba senecta fidē. Albi tpibus vigozē moz⁹ equāt. Tpa cana niuē cozda dolosa picē: nō pōt ipis irasci moz⁹ etas. Que stupet in senio nō senuisse senes. Multi aūt xp̄us elegantes ponūtur quos trāseo ne videar poetas allegasse diffusius q̄ ꝓphetas. Tū de q̄busdā pſbyteris et curatis subiungit xp̄us: quos expedit saltē semel audisse ⁊ sic dicit. Vis tibi depingi breui⁹ p̄missa sequūt. Vtres seu vētres dolia seu dolos. Curāt nō aras nō vera sed era. Nō equū sed equos nō opus sed opes. Et infra Libras nō libz̄os relegant parētq̄ monete. Non monitis ꝓcio nō ꝓce quēq̄ iuuāt. Nō allia ructare sed alea norūt. plus in salmone: q̄ salomone legūt. Istos versus allegat Brito ō hac dictione pſbyter. Et subiungit q̄ ſm hāc expositionē pſbyter melius dicit ꝑ alios bibēs ter: q̄ ꝓbēs alios iter. Quia xp̄o vt oēs senes sum⁹ vel senes esse intēdim⁹ si deus voluerit lz hoc nō sit pfectoz appetere: absolute tñ vt cōiter appetūt oēs hoies moti magis instinctu nature q̄ fidei. q̄ inq̄ ita est: bonū est q̄ ꝓditiōes senectutis quas ponit Arist. ij. rhetorice audiam⁹ Senes inq̄t moz⁹ in passionib⁹ fere iuuenibus ꝓtrarij sunt. qm̄ diu vixerūt ⁊ in mltis decepti fuerūt ⁊ expti in plurib⁹ negocia esse ꝓtua. ideo nihil assertiue dicūt sed i oibus ponūt forte: ⁊ oia agunt remissius q̄ opteat. omnia i turpius ꝓsiderāt ⁊ male suspicant ꝓpter incredulitatē. Increduli aūt sunt eo q̄ multa mala expti sūt. Et ꝓpter hoc etiā nō amāt valde neq̄ odiunt qm̄ sic expti sūt ⁊ magnanimi nō sunt: qm̄ in mltis vita abiecti fuerunt ⁊ humiliati neq̄ aliq̄ magnū ⁊ honestū sed solu ea que ad vitā necessaria sūt cōcupiscūt: ⁊ liberales nō sūt qm̄ experti sūt q̄ facile est abīcere necessaria ⁊ difficile acq̄rere. ⁊ timidi sūt a naturali cōplexione. frigidi em̄ sūt. Vñ via ꝓpauit senect⁹ fozmidini ⁊ ideo q̄ natura calidi sūt audaces sunt ⁊ magis amant viuere in vltima die q̄ prima: qm̄ ꝓcupiscētia est eius q̄ deficit deficit aūt eis tāto plus q̄to diuti⁹ viuūt ⁊ sūt amatoz̄es sui magis q̄ optet. Hec em̄ pusillanimitatis mos est que in eis viget ⁊ ꝓpter hoc magis amāt honestatē ꝓferentia q̄ ꝓueniens ipīs bonū honestū. Similiter ⁊ inuerecūdi ⁊ difficilis spei ⁊ debilis ꝓcupiscētie ⁊ magis ratiōi viuunt q̄ moz⁹ vel vtuti. Et acute ire sunt qm̄ in tristicia viuunt que ad iram disponit. ⁊ miseratiui sunt qm̄ omnes sue debilitati ⁊ miserie cōparticipes putant ⁊ hoc est miserabile. Nō sunt autem lusiui sed planctiui hec Arist⁹. Innocentius etiā de vilitate cōditionis humane Senectuti familiaris hec est loquacitas. Thesaurum in sepulchro ponit qui senem heredē facit: senex facile producitur: difficile reuocat: cito credit et tarde discredit. tenax ⁊ cupid⁹ tristis ⁊ querelus: velox ad loquendum: tardus ad audiendum. laudat antiquos: spernit modernos: vituperat presentia: commendat preterita: suspirat ⁊ anxiatur: tozpet ⁊ infirmatur Judi poetam. Multa senem circūueniunt incōmoda. hec Innocenti⁹. Propter hec aūt nō ptēnendi ꝫ suportādi sūt senes. Nam isti defectus sunt omnibus cōmunes. Vel enim tales erimus vel citius moziemur. Unō Eccl. viij. Ne spernas hominem in senectute sua etenim ex nobis senescunt. Et Leuit. xix. Coram cano capite consurge et honoza personam senis.

Quarto senectus est veneranda quia est libamen penitentie. Est enim libamen sacrificium. ⁊ libare idez est quod sacrificare sicut dicit Huguitio. Omnis autem senex tenet seipm̄ in penitentia sacrificare deo vel saltem p̄ ptritionem ⁊ disciplinam veteris vite: q̄ sacrificius

deo spūs ꝓtribulatus. Istud est sacrificium ve spertinū de quo loquebat apl̄us. ij. Timoth. iiij. Ego enī iā delibor. ⁊ tps mee resolutionis instat. Seneca in epl̄a quadā imaginat q̄ vita nostra est q̄si nauigiū in mari ⁊ q̄ diu viuimus nauigam⁹ ⁊ tandē in senectute applicam⁹ ad portū. ⁊ tūc sicut naute recolligūt instrumēta ⁊ vasa nauis quib⁹ nauē mouerūt. ita debemus nos sensus nr̄os intentionē ⁊ ꝑsiderationem ⁊ sollicitudines seculares recolligere totaliter ad nosmetipos ad virtuose viuendū. Vñ dicit sic. Incipiam⁹ vasa in senectute colligere In freto: ꝫ est i mari vixim⁹: moriamur i portu. Sz ꝫ est inuehendū ꝓtra duo genera senū quoꝝ aliq̄ senectutē accusant nec eā sciūt sustinere quā tñ sēp appetierūt habere. Cōtra istos rationabiliter tā Seneca q̄z Tulli⁹ sic accusant Tulli⁹ in libro suo de senectute sic dic̄. Tāta in hoibus stulticie incōstantia ac puersitas est q̄ oēs etatē vt adipiscant exoptāt: eandē adepti accusant. Seneca xo in epl̄a. viij. tali sic cōq̄renti loquit deridēdo. Tle si te inquit dolor inquietat: epule erūt parū dulces: detrimēta cōtinua: hec est senis querela. Propius accedaz dicit Seneca. de capite tuo timuisti: et rūdet. nesciebas te hec optare cū optares senectutem tuā: oia ista in longa vita sunt quē admodū in longa via puluis ⁊ lutū ⁊ pluuia fūt. Sed dic volebā viuere ⁊ carere incōmodis oibus: Respōdet. Tā effemīata vox viz dedecet: hec ille Scdo fūt alīq̄ senes q̄ senectutē dehonestāt moꝛib⁹ pueroꝝ ꝓtra quos Seneca in vna epl̄a Auctoꝛitatē habem⁹ senū ⁊ vitia pueroꝝ. Idē in q̄dā alia. Desine velle q̄ voluisti puer. Hoc op⁹ fit: ꝫ cogitatio imponere veterib⁹ malis fi nē. Esa. lxv. Puer centū annoꝝ moꝛiet. Non sic nos carissimi ꝫ ꝑmo supoꝛtem⁹ senectutem virilē Scdo p eā acq̄ram⁹ virtutē. De ꝑmo seneca in epl̄a. Senect⁹ lasse etati nō fracte nomē habet. nō sentio in aio etatis iniuriā: cū sentiā in coꝛpe tātū: vitia ⁊ vitioꝝ ministeria senuerūt viget etiā anim⁹ ⁊ gaudet: ⁊ mltū sibi esse cum coꝛpe exultat: ⁊ mihi ꝓtrouersiā facē de senectute. hūc ait esse floꝛē suū credam⁹ illi. vtamur bono suo Scdo p senectute acq̄ram⁹ virtutez sic docet idē Seneca in epl̄a. xv. q̄ facere solebāt q̄ seri⁹ exierūt ⁊ volūt tpus celeritate recupare calcar addam⁹. Senect⁹ optie facit ad ꝫ studia nō ē vt estimes vllā etatē aptioꝝ esse ad bonā mentē q̄z q̄ se multis expimētis lōga ⁊ rerū frequēti expiētia domuit: q̄ ad salutaria mitigatis affectib⁹ veit. Exēplū. ij. Abach. vj. de eleazaro de quo ibi sic scribit q̄ cepit cogitare etatis atq̄ senectutis eminētiā: dignā ⁊ ingenuā nobilitatis caniciē. ⁊ mori poti⁹ pelegit q̄z impudice viuere.

est dilect⁹: ⁊ viuēs inter pctoꝛes translatus est raptus est ne malicia mutaret intellectuz eius aut ne fictio decipet aiaz illi⁹. Quia posset mū dani ꝓbabiliter admirari quare quidā valde moꝛigerati iuuenes subtrahunt vbi pctoꝛes ⁊ iniusti vsq̄z ad decrepitā etatē pducunt: ideo spūssanct⁹ in hodierna lectione h⁹ euēt⁹ assignat rationē. Tā hoies sec̄lares istō solet iudicare iniustū q̄ deus bonos cito subtrahit ⁊ malos diu viuere pmittit. Et circa ꝫ duo facit. Tā primo excusat diuinā iusticiam. Scdo accusat mūdanā malicia Circa ꝑmū assignat tres rationes q̄re deus nō pmittit bonos senū expectare videlicet diuinā amicitiā suscipientē ad p̄mia. proꝛioꝝ malicia allicientē ad crimina. et acq̄sitā iusticiā sufficientē ad merita Scda rō assignat ibi rapt⁹ ē. Et tertia ibi. ꝑfūmat⁹ est. dicit ergo. Placēs deo fact⁹ est dilectus. Quasi diceret. vna ratio q̄re iust⁹ tollit de hac vita q⁹ est placēs deo p bonā vitam factus dilect⁹ p gratiā ⁊ ideo dignus est vocari ad coꝛonam. Cant. ij. Dilect⁹ meus mihi ⁊ ego illi q̄ pascitur inter lilia. Et viuēs inter pctoꝛes bene ac virtuose: qō est valde laudabile ⁊ difficile. Phil. ij. Simplices filij dei sine reꝑhēsione in medio nationis ꝓtaue ⁊ puerse. Et iō trāslat⁹ est ad celū. Cōsequenter ibi. Rapt⁹ est. Ponit secūdā rationē ad idē videlicet ꝓmoꝝ maliciā allicientem ad crimina. Ex ꝫ q̄ aliq̄s de maloꝝ societate remouet ꝓuenit sibi securitas ⁊ oportunitas bone vite. Cū ꝑmo allegat piculū mali ꝓsortij Scdo assignat modū cōicādi vitij. ibi: fascinatio. Circa ꝑmū dic̄: Rapt⁹ est ne malicia mutaret intellectū ei⁹. id est ne mala puersatio hoīm mutaret intellectū ei⁹ practicū. Dupliciter enī coꝛrūpit xt⁹ in hoie. Uno mō p habit⁹ coꝛruptionē. Alio mō p act⁹ deoꝛdinationem. ꝑmū tāgit cū dicit: ne malicia. Scdm cū dr. Aut ne fictio decipet aiaz. Intellect⁹ enī ꝑtic⁹ est ꝑncipiū opādi: vñ q̄z ita ē q̄ ꝑncipia ꝑctica coꝛrūpūt p pctā i hoie: oia facta ei⁹ fiūt pūsa. ⁊ iō q̄z rectū iudiciū coꝛrūpit p malā ꝓsuetudinē ⁊ acq̄rit habit⁹ ꝛri⁹ vtuti ibi ē certa malicia ⁊ lōge pei⁹ est q̄z q̄z peccat ex passiōe. Aut ne fictio decipet aiaz illi⁹. Fictio ē i ill̄ q̄ male operant in q̄b⁹ tñ recta estimatio nō ē coꝛrupta. ꝫ opant mala ꝫ ꝓscientiā sciētes se male facere et vtrūq̄z istoꝝ ptinet ad maliciā. Notandū q̄ necessario in hac vita optet viuere inter peccatoꝛes q̄tūcūq̄z etiā hō studeat ad coꝛrectionez pctoꝝ qz semp erūt aliq̄ mali bonis cōmixti in oi societate sic dic̄ Aug⁹. ad vincēntū donatistā ⁊ ponit in Can. di. xlvij. Quilibet inq̄t vigilet disciplina dom⁹ mee hō tū ⁊ inq̄ hoies viuo nec mihi arrogare audeo vt dom⁹ mea melioꝛ sit q̄z arca Noe. Ubi tñ inq̄ octo hoies vn⁹ ꝓbꝰ iuēt⁹ ē. Aut melioꝛ sit q̄z dom⁹ abrae cui deus ē. Eice ancillā ⁊ filiū ei⁹. Aut melioꝛ sit q̄z dom⁹

Placens deo fact⁹

Ysaac cui de duob⁹ gemis dictū est: Jacob dilexi Esaū aūt odio habui. Simpliciter aūt fateor caritati vestre coꝛā dño deo nr̄o q̄ testis est sup aiaz meā exq̄ deo seruire cepi. Cūm sic difficile exptus sū meliores q̄ q̄ in monasterio pfeceꝛt: ita nō sū peiores expt⁹ q̄ q̄ i monasterio defecerūt. Et ideo in quacūq̄ societate hō ponat nō poterit oīno euadere q̄n inter pctōres querset. t ideo optet pfectos vita maloꝝ corrigere ꝓposse t qō nō pūt corrigere sustinere. nā tales deo q̄ est supm⁹ iudex reseruant. Vñ Greg. ij. moza. ca. xviij. Null⁹ pfect⁹ est q̄ inter defect⁹ ꝓmoꝝ pfect⁹ nō est. q̄ cūm equanimit aliena mala nō tolerat: ipse sibi testis ē p impatientiā: q̄z a boni plenitudie lōge distat. Abel quippe esse rēnuit: quē Layn malicia ñ exercet sic in tritura aree grana sb paleis pmūt: sic flores inter spinas ꝓdeunt. rosa q̄ redolet crescit cū spina que pūgit. Duos nāq̄ filios habuit ꝓm⁹ hō. ꝙ vn⁹ reꝓbo⁹ alt⁹ electⁿ fuit. Tres q̄q̄ filios Noe arca ꝓtinuit. ꝙ duob⁹ in humilitate psistētib⁹: vn⁹ in patris irrisionē ruit. Duos Abraā filios habuit ꝙ vn⁹ innocens alt fratris psecutoꝛ fuit. Duos quoq̄ filios Jsaac habuit. vn⁹ in humilitate seruat⁹: alt⁹ xo etiā pr⁹ q̄ nasceret reꝓbat⁹. Duodeciz filios Jacob genuit ꝙ ex eis vn⁹ p innocentiā vēdit⁹ est. Ceteri xo p malitiā fratris vēditoꝛes extiterunt. Duodecim q̄ apli in ecclia sūt: sed ne ip̄obati remanerēt vn⁹ eis admixt⁹ est qui eos pseqūs ꝓbaret. Sic nāq̄ iusto pctōr cū malitia iungit Sic in fornace auro palea cū igne sociat vt q̄ ardet palea: auꝝ purget. Hi ꝙ in veritate boni sunt. q̄ in bonitate etiā int malos psistere possunt. hec ille. Idē ꝑmo moza. ca. ij. Necq̄ enim valde laudabile est bonū esse cū bonis ꝙ bonū esse cū malis. Sicut em̄ grauioꝛis culpe est int bonos bonū nō esse: ita īmēsi est p̄conij bonū etiā inter malos extitisse. Job. xxx. Frater fui draconū: t socius strutionum. Et canticoꝝ. ij. Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. Eliuēs int peccatoꝛes trāslat⁹ est. ¶ Notandū q̄ deus electos suos trāsfert tripliciter. De rebellōe ad recōciliationē. De dissolutiōe ad religionē. De peregrinatiōe ad quietationem. Primo mō trāsfert existētes in statu peccati t iniusticie siue oꝛiginalis siue actualis ad statū gr̄e siue penitētie: sic rex misericoꝛs exules t pfugos t psc̄ptos i extraneis regnis vagantes: reuocat gratiose t ad pacis recōciliationem admittit. Ita xp̄s suos rebelles recedētes ab eo p peccatū t exules in regione vmbre moꝛtis: trāsfert misericoꝛditer in regnū suum t repatriare pmittit. De isto exilio trāslat⁹ fuit Paul⁹. Petrus. Maria magdalena. Mathe⁹ t multi alij inter quos Aug⁹. de quo sic legim⁹ Inuenit se aug⁹ lōge esse a deo in regiōe dissimilitudinis tanq̄ audiret tē. De ista trāslatione ad Coll. j. Eripuit nos de pt̄āte tenebraꝝ t transtulit in regnū filij sui. ¶ In tpe hyemali. i tempoꝛe frigido q̄ oia sūt quasi sem̄ moꝛtua tūc pr̄udēs oꝛtulanus trāsfert de loco ad locū plantas euellēs eas radicit⁹ a terra in qua steterūt pr̄ius: ac p talē trāsplantationē alique fiunt fertiles t fructifere que fuerūt steriles t inepte. Temp⁹ hyemale t frigidū est tp̄s tribulationis t aduersitatis. Xp̄s est moralit oꝛtulanus sic estimauit Magdalena. Job. xx. Iste oꝛtulan⁹ q̄q̄ peccatoꝛib⁹ īmittit hyemē tribulatōis. t infirmitat̄ t angustie t sic trāsfert eos p ꝓtritionē t ꝓfessionē in oꝛtū ecclie t facit eos fructiferos t fertiles q̄ pr̄i sterileꝛ t infecundi extiterūt. j. Job. iij. Trāslati sum⁹ de moꝛte ad vitā quoniā diligimus fratres. Sc̄o trāsfert deus electos suos de dissolutione ad religionem. sicut oꝛtulanus cernens plantam delicati fructus crescere ꝓpe viam t in loco cōmuni. vbi modo a bestijs: modo ab alijs freq̄nter leditur: mō a ribaldis excutit: quia stat sine munitione in via cōmuni ita q̄ nunq̄z vel vix pducit fructum suū ad maturitatem: quin vel ledatur in germinib⁹ q̄si germinat. vel in floꝛe q̄ floꝛescit: vel in fructu q̄ matureſcit: talez inq̄ plantā transfert in viridariū vel in oꝛtū bñ cōclusuz vt ibi fructificet integre sine impedimēto t fructus totus in vsuz dñi seruet. Isto mō moralit xp̄us q̄si videt psonā aptā ad fructificandū in ecclia. stantē in mūdo qui est via cōmunis oīm transeuntiū ꝓferentēq̄ germē vl floꝛem p sanctū ꝓpositū q̄z multa bona ꝓponit facere sed statim ledit a bestijs id est bestialibus hominib⁹ datis voluptatib⁹ hui⁹ vite: vl excutitur a ribaldis ante fructus maturitatez t impedit t agitatur a pessimis mundanis hominibus sic q̄ vix aliquē fructū pducit ad maturitatē. Talē igit xp̄s aliquotiens transfert i oꝛtū sancte religiōis. De quib⁹ Cant. v. Veni in oꝛtum meū soꝛoꝛ mea sp̄osa. messui mirrhā meā cū aromatib⁹ meis. In isto ergo oꝛto sūt mirrhe penitentie t aromata doctrine sancte. de hac translatione dicitur in p̄s. Vineam de egypto transtulisti: ō egypto. id est de tenebr̄ mundanis. ¶ Tertio transfert sanctos suos ꝑ pegrinatione ad quietationem. Rex hūs aliquē hoiem qui in aliquo officio humili secum laboꝛauit: ꝓmouet eum ad aliquē statū certuz t perpetuuz p laboꝛe suo: si ē clericus facit eū ꝓmoueri ad ecclesiasticas dignitates: si est secularis: dat ei honoꝛes seculares redditus officia vt sic de laboꝛe ad requiē transferat. Isto mō xp̄s illos qui secū in hac vita laboꝛāt transfert finaliter in requiē regni celesti Ecc̄i. xliij. Enoch placuit deo t trāslat⁹ est in paradisum: et de hac translatione loquit̄ p̄sens lectio.

¶ Lectio. L.

Fascinatio enī nugacitatis obscurat bona ⁊ incōstantia cōcupiscētie trāsuertit sensū sine malicia. Postq̄ spūssanctus docuit piculosaz eē cōem cū peccatoribus cōuersationem. hic ostēdit p quā viā boni a malis recipiant cōiq̄ nationē. Sūt enī i hoīe duo principia pīncipia cognitiōis ⁊ virtutis: vicz intellectus ⁊ sensus: ⁊ vtrūq̄ principiū cognoscitiuū hz suū appetitū Intellectus hz suū appetitū vicz intellectiuum ⁊ sensus hz appetitū sensitiuū: sicut ptz. ij. ō aia Ñ igit ista duo principia siue ptes aie regulant virtuose. psona tota ē cōuenienter ordiata. sed ad corrūpendū bonā psonam quācūq̄ duo inueniunt inter mūdanos istoz pncipiorū infectiua. Primū ē viciosa lasciuia i loquēdo. Scōm ē numerosa diuersitas i cōcupiscēdo. Primū ē deceptoria informatio inpceptibilis. Scōm ē trāsitoria delectatio ipi⁹ rei sensibilis. Per primū corrūpit ps intellectiua. p secūdū ps sensitiua. De primo loquēdo de appetitu intellectiuo qui vocatur voluntas intellectiua vt sit totā ptē rōnalē cōplectat. dic sic

A Fascinatio enī nugacitatis obscurat bona Vbi notādū q̄ bona sūt triplicia. naturalia. supnaturalia ⁊ acquisita. Naturalia sunt potētie naturales taz aie q̄z cōpositi: de q̄bus. ij. ⁊. iij. de aia p totū. Supnaturalia sūt tres virtutes theologice. fides. spes ⁊ charitas. j. Corinth. xiij. Acq̄site sūt scie ⁊ virtutes morales de quib⁹ tota pbia cōsistit ⁊ hō q̄ haberet ista tria perfecte eēt bñ potēs ad regendū se ꝓuose in ista vita haberet enī naturalia acq̄sita ⁊ gratuita. ⁊ ne aliquis tractās cū mūdo de seipo cōfidat q̄z tū cūq̄ sit bon⁹. Ecce quid dicit spūssanct⁹ in hodierna lectione. Fascinatio enī nugacitatis obscurat bona. Fascinatio est infectiua visio alicuius psone nociue inferens latenť p radiū visualē nocumētū rei vise. sicut dicere solemus q̄ maliciose vetule tenellos pueros inficiunt. solo aspectu: ⁊ sic loquit Virgili⁹ in bucolicis Nescio quis teneros oculis mihi fascinat agnos. Dicūt enī antiqui pbi q̄ aia p imaginatiōnē imutat oculū: qui ē membrū tenerū ⁊ spūale ⁊ oculus infect⁹ imutat aerē. aer autē infect⁹ imutat tenez corp⁹ infantis. ⁊ imutat puocādo puerū ad nauseā. ⁊ sic puer refundēdo nutrimētū confundit. Stud signific fascinare ad Fraz. Nugacitas ē assiduitas dicēdi nugas Nuge aūt sūt trufe verba vicz ad nihilū apta. vel saltem narrationes ludicre q̄ nihil valēt nisi ad ludū. Est igit intellect⁹ huius lre. q̄ pfectus hō hñs bona ꝓdicta si dat se seculo: pōt de facili depzauari ad malū. Quare: Certe q̄ fascinatio. i. occulta ⁊ infectiua deceptio nugacitatis i vanitatis mūdanoz nō vere ꝑ vane loquentiū obscurat. nō extinguit statim bona ꝓdicta naturalia gratuita ⁊ moralia. sed primo obscurat ista: q̄z facit hoiem q̄si fascinatū ⁊ ludificatū. Ñ ad Gal. vj. Quis vos fascinauit veritati nō obedire? id est decepit. Et sic hō existēs in quersa societate vidz valde bene. q̄ alij mali agūt: sic tñ effascinat q̄ apparet sibi p tunc grata societatis similiter eē faciendū. vnde iudicium suū nō ē extinctū ꝑ quodāmō ludificatum id est obscuratū. ⁊ hec ē causa quare pudētes mūdi aduertūt se eē in piculis magnis. aliqui cū cardinalibus. aliqui cū regib⁹. alicū cū epis ⁊ tñ nō pūt se euellere. Effascinati enī sūt antiqua societate p quā obscurant bona naturalia gratuita ⁊ moralia Scōm agēs corrupti onē virtutū est varia mutatio voluptatis siue trāsitoria delectatio rei sensibilis. Si enim hō haberet p̄cipue resistere q̄ mozat i seculo vni generi voluptatis eē. certe tolerabile malum ꝑ modo sic ē q̄ vna temptatōe sedata. sine mora surgit alia: vel enim intrabit cōuentū pauperū vel lubricoz vel ambicioso⁹ vel detractorū vel cupidoz. velit nolit si se multū cōmisceat mūdo. ⁊ tūc ē vehemēs labor in ram continuis luctis reportare victoriaz. Et iō signāter dz in littera. hoc q̄ frequēter cōtigit q̄ incōstātia cōcupiscentie subuertet sensum sine malicia. i. sensum inocētis. Et bñ dicit subuertit sēsum. Sensus enī hz naturalē appetitū vt regatur rōne. vnde lumē rōnis dz precedere sēsuz q̄ aūt sic ē q̄ sensus p̄cedit rōnem: sensus trāsuertit ⁊ puertit ⁊ ꝑ facile de sensu sine malicia id ē de sensu innocentis nō exp⁹ malicia aliorū. Obscurat bona. B Nota q̄ circa discretionē bonoz decipit iudiciū mundanoz. Cū enī tria sint bona. gre. nature. ⁊ fortune. bona fortune minima. bona nature media. bona vero gratie maxima ꝯm Aug⁹. ⁊ tñ mundani nō sic iudicāt ꝑ potius cōuerso. Exemplū de diuite Luc. xij. q̄ dixit aie sue. Aia habes multa bona reposita i annos plurimos requiesce comede bibe ⁊ epulare. Et dixit ei deus. Stulte hac nocte repetēt aiaz tuā a te Que parasti cui⁹ erūt Et sic ē oīs qui thesaurizat: ꝑ nō in deum. Diues igit iste licet diues: tñ stultus ⁊ deceptus fuit iudicās tpalia eē bona magna cū illa tātū modo magna sūt quib⁹ hō efficit diues i deū. Matth. xij. Bonus hō de bono thesauro cordis sui pfert bona. Cā ꝺo deceptiōis ist⁹ q̄re. s. hoies bona tpalia iudicāt eē magna. spūalia ꝺo cuiusmōi sūt ꝺrutes minima. accipi pōt p exemplū q̄ ꝓtingit in visu: q̄n enī oculus videt rē p mediū diuersaz dyaphaneitatuz: cōiter valde male iudicat de ea: sīc pz de baculo cui⁹ vnā ptē videt oculo p mediū aqueū ⁊ aliā p medium aqueū. ⁊ iō iudicat q̄ baculus sit fract⁹. Eodem mō q̄n oculus vidēs ē in medio rariozi ⁊ res visa in medio densiozi. res visa apparet maioz q̄ sit. Sic ptz de denario viso sub aq̄. q̄n aūt ecō-

i

uerso oculo videꝫ ē in medio dēsiozi. ⁊ resvisa in medio rariozi: res visa apparet minoꝛ q̄ꝫ est sicut stelle q̄ sunt maxia coꝛpa: pue nobis apparent nō solū ꝓpter distantiā ꝫ ꝓpter subtilius mediū in q̄ situanť ⁊ p q̄ videnť: qđ est multo subtiliꝰ q̄ꝫ aer in q̄ ē ocuꝰ nr̄. Videnť enī mediāte sphera ignis q̄ ē subtilioꝛ ⁊ rarioꝛ q̄ꝫ aer. et mediāteꝰ spheris celestibꝰ q̄ sunt maioꝛis diaphaneitatis ⁊ transparētie q̄ꝫ sit aer. ℣ Isto mō mozalit̄ exteꝛioꝛa bona cū sint coꝛpalia ⁊ delectationes de eis accepte sint coꝛpales. qz sunt ireb⁹ grossioꝛibꝰ q̄ꝫ oculꝰ mētis q̄ ē intellectꝰ purus ⁊ imaterialis: sic̄ ꝺꝛ. iij. de aīa. tō videntur grossioꝛa q̄ꝫ sūt: bona ꝙo gre cū sint spūalia et ꝓsolationes de eis accepte sint spūales. a deo q̄ ē sūme spūalis nobis imisse. tō videnť minoꝛa q̄ꝫ sūt. ⁊ tō signanť ꝺꝛ ꝓuer. xvij. ℣ Qui puer sī coꝛdis ē nō inueniet bonū. Iob. ix. ℣ Dies mei velociozes fuerūt cursoꝛe ⁊ nō viderūt bonū. ℣ Scꝺo decipiunť mūdani multo turpiꝰ estimātes voluptates carnis ⁊ delectationes bonū hois ꝓncipale: ℣ ꝙs Seneca epla. iij. rōnabiliter arguit dupliť. ℣ Primo mō: aut ista bona nō sūt q̄ vocāť. aut hō felicioꝛ est deo. q̄m q̄ pata sūt nobis nō hz̄ i vsū deꝰ. nec enim libido ad illū ptinet nec epulaꝝ lauticia nec opes. nec q̄cq̄d ex eis hoīes inestimābilibꝰ ⁊ vili vitā voluptate ducētibꝰ hꝰ ptinet: ꝫ impossibile ē bona deo deesse: ergo ista falsе vocanť bona. ℣ Scꝺo sic arguit q̄ multa q̄ mali bona videri volunt: aialibus plus q̄ꝫ hoībus plenioza ꝓtingūt: illa cibo auidiꝰ vtunť: venere nō eā fatigāť: vis illis maioꝛ ē ⁊ eā lioꝛ firmitas. sequiť g̃ q̄ multo felicioza sūt hoīe. Et subdit. Nō est sūma felicitas nr̄a in carne nr̄a ponēda. ℣ Bona illa sūt vera q̄ rō dat solida ⁊ sempiterna. ℣ Tē Seneca cōcludit q̄ felicitas ē ꝓfecta rō ꝓsūmata virtutibꝰ. Ulī dicit. Rō ꝓfecta ē ꝓpriū bonū hois: cetera alia cū aialibꝰ sūt cōia: q̄ si hō ē fortis ⁊ leo fortis ē. si pulcher ⁊ pauones formosi sūt. si velox et equi siť veloces sūt. Quid ē in hoīe ꝓpriū: rō. qū̄ g̃ ꝓpriū hois ē ꝓfectuz: hō ē ꝓfectꝰ. quia vnūqōq̄ tūc ē ꝓfectū: qū̄ sua ꝓpria ꝓfectio est bona. ⁊ tō Michee. vj. ꝺꝛ. Indicabo tibi o hō q̄d sit bonū ⁊ q̄d dñs deus tuꝰ q̄rat a te. vtiq̄ facere iudicium ⁊ diligere misericordiam ⁊ sollicite ambulare cū deo tuo. ℣ De filio incōstantie nota Boetiū in de disciplina scholariū i fine. vbi narrat de vno qui oia voluit scire vno respectu: ꝫ q̄ nō potuit: ī fine voluit eē asinꝰ postq̄ omne genus humanum expertus est.

Lectio LI

Consummatus in breui expleuit tpa multa. Placida enī erat deo aia eiꝰ. ꝓpter hoc ꝓperauit educere illā de medio iniquitatuz. Postq̄ spūssanctꝰ duas causas assignauit q̄ iusti viri aliquotiens subtrahunť a vita ista etiā in iuuenili etate: vicz diuinā amicitiā ⁊ mūdanā malicia. Hic ꝓsequēter assignat tertiā: sicut supius fuit diuisū vicz ꝓsonalē iusticiā. Et circa hoc duo facit. quia primo exprimit causē conditionem secundo effectus consecutionē. secunda pars ibi. Propter hoc. Circa primū dicit sic. Cōsummatus in breui expleuit tpa multa. Inť pegrinos ad vnū locū eūtes ꝺꝛia ē in tarditate ⁊ velocitate. Nā vnꝰ aliq̄s facit tm̄ in mense q̄ꝫ alius in dimidio anno. Sūt enī q̄dā peregrini q̄ pegrinationem faciūt delicate. diu dormiunt de mane ⁊ sero cito cubāt de nocte. faciūt dietas puas ⁊ visitāt curiositates vicinas: ⁊ tales sūt necessario tardi viatoꝛes. ℣ Peregrini sumꝰ oēs in pſ̄. ℣ Peregrinus ⁊ aduena sū sicut oēs patres mei. Cōtingit aūt q̄ aliq̄ diu vadūt. sed tarde: qz diu viuūt ꝫ remisse ⁊ tarde ꝓficiunt. Aliq̄ modico tpe vadūt. ꝫ velociť sicut iuuenis intense deuoꝛ q̄ plꝰ apud deū mereť in anno q̄ꝫ vnus senex remisse viuens in decē. ⁊ de tali iuuene morieṅte verificať textꝰ lectiōis. Cōsummatꝰ in tpe breui. ⁊c. Inter stellas erraticas illa q̄ ē humilioꝛ; sicut luna. in breuissimo tpe: qz in mēse cōplet cursū suū. ⁊ illa q̄ ē altissima tardissime cōplet cursū suū sicut ptz de saturno q̄ cursū cōplet in trigita annis. Sic ꝓsone hūiles motus suos in deū quo circulo cōplēt. ℣ Persone vero alte ⁊ nobiles nisi meliꝰ sibi ꝓspiciant i magno circuitu: cū impijs ambulant. ⁊ tō tarde mouenť in deū ⁊ aliq̄ nimis tarde sicut timendū ē. ℣ quos ꝺꝛ Eccl. v. Ne tardes cōuerti ad dñm ⁊ ne differas de die in diē. Inť grauia ⁊ leuia ascēdentia illud ꝺꝛ eē maioris virtutis qđ in minoꝛi tpe maꝰ mediū diuidit. Deinū ꝓ qđ transimꝰ ad celū ē mūdꝰ. vñ ille q̄ mūdū breuioꝛi tpe diuidit ⁊ ptransit ascēdēdo: est nullū dubiū maioris virtutis ⁊ amoris ad deum. ꝓpter qđ iuuenes vt mūdi sentiūt difficultates ⁊ resistentias statim ipm̄ relinquūt: ⁊ ad religionem cōfugiunt: magne virtutis se fuisse oñdunt. ⁊ vere de quolibet tali dici pōt q̄ consūmatus in breui expleuit tpa multa. Et bene dicit q̄ cōsūmatꝰ. sicut mali q̄ꝫ tūcūq̄ diu viuāt semp sunt incōsūmati ⁊ impfecti. ita iustꝰ licet paꝝ viuat. tñ ꝓpter iusticiā ꝓsummatꝰ ⁊ pfectꝰ ꝺꝛ. iō bñdixit de iniustis supi⁹. Cōfringenť rami inconsūmati. et p oppositū Sap. xv. Nosse enī te iusticia ꝓsūmata est: qđ pt exponi de pfecte in seculo penitētibꝰ si tñ assit gra ⁊ vehemētia penitēdi. Scribitur enī sextꝰ iuliꝰ strategematon libꝛo. iij. ca. j. de marco catone talem belli cautelā. cū eēt i hispania ⁊ videret se quoddaz oppidū posse occupare: si illud ex inopinato inuaderet: simulauit se quadriduo fugere ⁊ subito in hostes puersus biduo p vias difficiles: scz mōtes ⁊ nemoza redijt ⁊ hostes suos nihil tale metuentes oppressit. Causam ꝙo tam faci

lis euent⁹ reqrentib⁹ ſocijs iā victorib⁹ rñdit: tūc illos victoriā adeptos cū quater diu iter bi duo arripuerūt. Horaliter quaſi p quattuor dietas elōgam⁹ nos a deo peccādo: cogitatione locutione ope ⁊ omiſſione: ſicut cōiter confi temur. reputant ⁊ demones ſe ſecuros q̄ opi dū celeſte nobis intercluſerint qđ cū deſidera mus acqrere. Quid ergo reſtat facere? Certe nihil aliud niſi fugam p̄dictor quattuor diez. biduo recōpenſare ⁊ ad deū redire: q̄uis aūt p quattuor videlicet cogitationez locutionem opus ⁊ omiſſionē receſſimus: poſſum⁹ tamen ſi velim⁹ in duob⁹ dieb⁹ redire: vicz p ⁊ritōez ⁊ cōfeſſionē. Hā ſatiſfactionē cōdignā neceſſa rio nō exigit de⁹ ſ̄ p multiplices indulgentias ⁊ pietatē opa redimere poſſum⁹ ſi velim⁹. Qui ergo veraciter penitet p tēpus breue p pecca to mortali p quo penitētia p tēpus ꝑpetuū de bebat. vere cōſūmatus in breui: explebit tem pora multa. Et ideo tā de ſic penitente q̄ inno cēte ſubiungit. Placida enī erat deo aīa eius. i. Placuit deo iuſte ⁊ innocēt viuēdo aut ve raciter penitendo. ⁊ qz ſic eſt. iō ꝑpter hec pre miſſa vicz diuinā iuſticiā ſuſcipientē ad p̄mia: mundanā maliciā allicientē ad crimina: ⁊ per ſonalē iuſticiā ſufficientē ad merita. ꝑperauit deus educere cū de medio iniqtatū. i. placuit deo ꝑpter iſta educere eū de loco certaminis mundi. ſicut victor in paleſtra qui oēs cōtrari os proiecit: educit de medio cū gloria ⁊ datur ei corona. De medio iniqtatū. i. demonū ⁊ ho minū peruerſor⁹ ⁊ maxime malor⁹ qui magis ſanctū virū impediūt q̄ demones. Vñ Chry ſoſto. in ope impfecto. Homel. xliij. Attendite vobis ab hoibus quaſi a quibuſdaz peſſimis malis. Et ſup oia mala malis. hō eſt enī peſſi mū malū. hō enī malus peior ē q̄ diabolus. Diabolus ſi videat iuſtū: nō ē auſus ad eū ac cedere. hō aūt malus q̄uis hoīem iuſtū iudi cet nō ſolū illū nō timet ſed magis contemnit. Nō enī diabolus homini p̄ſtat virtutē ſed hō diabolo. arma enī diaboli ē malus homo. ſic enī hō ſine armis nō pōt facere cōtra hoſtem. ſic diabolus ſine hoīe malo nō pōt aliqd cōtra hoīes ſanctos. hec ille. Placida enī erat anima eius deo. // Notandū q̄ aīa hūana placida ⁊ deo p̄ciosa iudicat ex tribus: vicz ex ei⁹ dolore ſa amiſſione. ex ei⁹ diligenti acqſitiōe. ⁊ ex ei⁹ cariſſima redēptione. Primo ex eius dolore ſa amiſſione: ſapiens enī nō multum dolet de amiſſione pue rei. Xp̄s aūt ſapientia dei p̄ſis. plus ſe dolore ꝑbauit de amiſſione paucarū aiar⁹ q̄ ſi totū mundi aur⁹ pdidiſſet. naz multa talēta auri pdita ſūt: ſuo tpe ciuitates cōbuſte ꝑ quibus chriſtū nullatenus fleuiſſe legimus. ſed certe de amiſſione animar⁹ paucar⁹ in ciui tate hierlm legim⁹ eū fleuiſſe. Luc. xix. Videns ciuitatē fleuit ſup illā. Gloſa. Plāgit reprobos etiā qui neſciunt cur plangebātur. ꝑ exultant i in rebus peſſimis. xp̄s igit amat aiam. Sap. xj. in fine. Parcis autē oībus q̄m tua ſunt dñe qui amas aīas. Secūdo p̄z idē ex eius di ligenti inqſitione. ſapiens enī nō curat ſi per diderit aliquid vile. ſed chriſtus in p̄ti⁹ remo tiſſimis aiam perditā q̄ſiuit. diu etiā. qz. xxxiij annis laborioſe: qz in pauptate vilitate ⁊ labo re. Fingunt fabule q̄ Orphe⁹ q̄ſiuit vxorem ſuā vbiq̄ nec eā inuenit donec ad inferna de ſcendit. ita xp̄s dū aiam humanā. xxxiij. ānis q̄ſiuiſſet tandē moriens deſcendit ad inferna. ⁊ ibi eam inuenit. ꝑs. Dñe eduxiſti ab inferno aiam meā. Tertio p̄z idē ex eius cara redē ptione ꝑ qua reditnenda chriſtus videſ totū mundum non ſufficere dedit ſemetip̄m. j. Co rinth. vj. in fine. Empti eſtis p̄cio magno. Ha bet ergo de⁹ aiam hūanā ſibi valde p̄cioſā i cu ius ſignū in ſcriptura dr deus aias cuſtodire. Nobilis nō cuſtodit res immediate niſi ſibi ca ras. viliū enī rerū cuſtodia dat famulis. Iſto modo tēporalia deus hoībus etiā malis cuſto dienda cōmittit: aias vero ſue ꝑprie cuſtodie dereliquit. ꝑs. Cuſtodit de⁹ aias ſanctor ſuo rū. ⁊ Sap. iij. Juſtor aie in manu dei ſunt. Si cut aūt de⁹ maxime carā habet aiam humanā ita per oia mali hoīes aias ſuas pupendunt. cito mundant ſotulares ſuos ſi fedantur: aias ſuas parū curant. vñ Aug⁹. in quodā ſermōe Quid eſt q̄ velis habere maluz dices mihi? q̄ nihil dino: nō vxorē. nō filiū. nō filiaz. non ſer uum: nō ancillam: nō tunicā. poſtremo nō ca ligam. ⁊ vis habere vitaz malam: rogo te p̄pone aiam tuā caligę tue. Per ſimile argumētuz p̄bat in de doct. chriſtiana: q̄ homo malus plus diligit mortē q̄ vitā: qz mortē vult habe re bonā ⁊ vitā malā. ꝑs. Qui diligit iniqtatez odit animā ſuā. // De numero aūt hominū p uerſorū aliqui aias ſuas vendunt. aliq̄ pdūt. aliqui impignorant. aliqui p̄ nihilo dant. Vendunt cupidi q̄ ꝑ diuitijs hui⁹ vite expo nūt ſe rapinis furtis piurijs falſis mercationi bus ſimonijs ⁊ hmōi. Eccli. x. Nō eſt iniquius q̄ amare pecuniā. hic enī venalē aiam ſuā hz. Secūdo ſunt aliqui q̄ aiam ſuaz pdunt ⁊ ſunt ociosi negligent viuētes ⁊ accidiosi ad oē op⁹ bonū nō curātes niſi q̄ vna dies vadat ⁊ alia ſuccedat. Eccli. xx. Eſt qui pdat animā ſuā p̄ confuſione. Tertio ſunt aliqui qui animaz ſuā impignorant. ille enī qui impignorat rem ſuā nō intendit alienare dominū p̄ ſemper ſ̄ tm̄ ad tp̄s alienat ad vſū. Et quid faciūt iſtis demones? q̄ſi eor⁹ feneratores dāt eis ad tēp⁹ mutuo q̄cq̄d volūt dignitates. diuicias. ⁊ vo luptates tandē ſeneſcunt ⁊ fiunt debiles ſolue re nō p̄nt. qz vitā conſuetam dimittere neq̄unt. ⁊ ſic finaliter pignus pdunt: licet tm̄ illud q̄m in pignorare incipiunt pdere nō p̄oponant.

Est tñ notandū q duo genera hominū animas suas ignorāt ꝫ diuersimode. qz aliq̄ vicioſe p voluptatib⁹ huius vite. De quibus dictū ē. Aliqui virtuoſe vt sūt plati ⁊ curati q̄ animas suas obligāt p aiabus subditoꝝ. quoruz vnicuiq; dicit cū cura sibi cōmittit illud. ij. Regū. xx. Custodi virū istū: demōstrato suo subdito. qui si lapsus fuerit: erit aia tua p aia illi⁹. Quarto sunt aliq̄ q̄ aias suas p nihilo dant ⁊ sunt specialiter inuidi ⁊ iracūdi. Vaz cupidus recipit diuitias. lubricus voluptates. superbus ⁊ ambicioſus honores. guloſus cibū ⁊ potum sed isti miseri nihil rapiunt delectabile: ꝫ amaritudinē ⁊ doloꝛē: ⁊ iō aias suas gratis dant diabolo. de quoꝝ quolibet verificat illud Judicū. ix. Animā suā dedit periculis.

Lectio LII

Populi autem vi/dentes ⁊ nō intelligētes nec ponētes in p̄cordijs talia: qñ gr̄a dei et misericordia in scōs ei⁹ ⁊ respectus in electos illi⁹. Diuina p̄missio ⁊ p̄uida electoꝝ suoꝝum gubernatio a malis hoīb⁹ multipl̄r iudicatur Solēt aūt specialiter arguere deū ō iniusticia hoies seculares: de eo q̄ iustos in p̄sti p̄mittit affligi et cōfusibiliter occidi. Iniustos ꝛo delicate ⁊ diu p̄mittit viuere i iniquitate. istud mirabile vicz q̄ de⁹ in p̄sti malos p̄sperari facit: ⁊ bonos cōtemni ⁊ p̄ſūdi p̄mittit intātū mouit tā pb̄os q̄ poetas q̄ q̄dā deū habere p̄uidētiā ⁊ curā de rebus inferioꝛib⁹: ⁊ oīa ista inferiora dixerūt p fortunā ⁊ casū irrōnabiliter agitari. In quoꝝ p̄sona exclamat Boetius p̄mo de conso. metro. v. O stelliferi p̄ditor orbis. Vbi p̄sequēter cōquerit ⁊ clamat dicens. Et q̄rens rōnez a pb̄ia. quare deus motus corpoꝝ celestium solis lune ⁊ siderū: ita vniformiter regulat q̄ oīa certa lege cōtinent. ⁊ eodē mō arbores fruct⁹ ⁊ semina quecq; nascuntur in terra. Quare inquit soli hoīes vident a diuina p̄uidentia seq̄strari ⁊ fortune cōmitti ad regēduz: Nō ex hoc patere videt q̄z iniusti iustis dominant ⁊ reprobi virtuoſis. Istū aūt errorē secuti sunt iniusti cōtra quos spūſſanct⁹ arguit i h̄ libro qui nullā aliā vitā sperātes nisi istā p̄sentez illos iudicauerūt p̄fundi p semp. q̄s in p̄senti viderūt p̄secutionib⁹ malox attritos. Isti ergo cōi dubitatiōi rñdet spūſſanctus in hodierna lectione oñdens q̄ p̄cedit ex ignorantia hominū. nō ex iniusticia dei regentis. Et cōsistit rñsio in isto. q̄ de⁹ p̄mittit scōs suos affligi ad t̄p̄s iuste vt p merito patiētie glorioſi⁹ coroneṅ ippetuū. ⁊ q̄z istā remunerationē futuram mali nō intelligūt: iō diuinū cōtra electos suos regimē reprehendūt. Duo ergo fiūt i lectiōe ista. nā p̄imo reprobat reproboꝝ ignorātia. ſcōo declarat diuina iusticia. ibi qñ. Dicit ergo p̄imo sic. Populi aūt videntes ⁊c. id ē populi videntes iustos tribulari. q̄z multe tribulationes iustoꝝ. in p̄s. Et nō intelligētes p̄mium q̄ dabit eis in futuro. nec ponētes talia. id est diuinas p̄missiones in futura vita in p̄cordijs. i. in affectuoſa noticia. Et ē affectuoſa noticia. fides charitate formata qñ hō credit ⁊ illud q̄ credit amat ⁊ opat. tal' p̄ōit i p̄cordijs dcā dei. Precordia eni sic dic̄ Isiō. xj. Ethimo. sunt loca vicina cordi quibus sensus p̄cipitur Eccī. xxxij. Precordia ſatui q̄si rota carri: ⁊ q̄ si axis versatilis cogitat⁹ illi⁹. Hec ē igit ignorantia inexcusabilis reproboꝝ qui nō intelligunt nec ponūt diuinas p̄missiones in p̄cordijs suis. i. in debita affectiōe. Osee. iiij. Populus nō intelligēs vapulabit. ꝫ reprobatur peccatoꝝ ignorantia. Cōsequēter declarat diuina iusticia ibi. Quoniā gr̄a dei ē. Et tangit tres effectus dīne beniuolentie erga nos: vic̄ gr̄am misericordiā ⁊ respectū. Gr̄am p̄bet iuste viuētibus. ij. Corinth. vj. Exoramur vos ne inuacuū gr̄am dei recipiatis. ⁊ ad Roma. vj. Gratia dei vita eterna. Misericordiā penitētibus. in p̄s. Misericordia dñi plena ē terra. ⁊ Treno. iij. Misericordia dñi q̄ non⁹ cōsūpti. Et respectū innocētibus. Luc. j. Quia respexit humilitatē ancille sue. Circa misc̄oiaz dei erga peccatores ē notandū. q̄ tria damna facit peccatū cōtra hominē si diuina misericordia nō obstat: qz peccatū cōcludit excludit ⁊ includit. Cōcludit in iudicio. Excludit a regno. ⁊ includit i inferno. Ex opposito misericordia soluit argumētū ne homo in iudicio p̄cludat. Tollit impedimentū ne hō a regno excludatur. ⁊ frangit ligamētū ne hō in inferno includat. Argumentū qō facit iusticia contra peccatorē ē demōstratiuū. sicut furtū inuentū cōtra furem: ⁊ ideo statim iusticia sententiat: ꝫ misericordia ſniam suspendit ⁊ iudiciū sicut p̄ceps. supior Jac. j. Misericordia superexaltat iudiciū ⁊ Matiḥ. xij. Si scireris quid ē misericordiaz volo ⁊ nō sacrificiū: nunq̄z cōdēnasseris innocētes. Secōo peccatū excludit hoiez a regno sicut lepra excludit a sanoꝝ cōsortio. ꝫ illud impedimentū tollit misericordia gr̄e ianuā reserādo. Xp̄s dicit Joḥ. x. Ego sū ostiū. Istō ostium fregit diuina misericordia cū baculo crucis cū tanto ipetu q̄ vna p̄s descendit ad infernuz ⁊ reliqua vsq; ad sepulchruz. Dicit iusticia. nemo virox q̄ vocati sunt gustabūt cenā meam. Misericordia dicit. Exite i plateas ⁊ vicos ⁊ cōpellite intrare vt impleat domus mea. Luc. xiij. Tertio p̄cūm includit i inferno. sicut debita detinēt hoiez in carcere. Amē dico tibi nō exibis donec reddas nouissimū minutum. Luc. xij. Secōuerso. misc̄oia ligamentū soluit redimendo. j. Corinth. vj. Empti estis p̄cio magno. Justicia dicit. Cōuertentur p̄cōres i infernum.

Miscōia dicit porta inferi eruc dñe alias eorū. qz ōz in lra. Misericordia dei est in sanctos
B Pōt eē dubiū. Utrū i oi ope dei misericordia
et iustitia cōiunganť: q nō: qz in iustificatione
impij tm̄ apparet miscōia: qz ois iusticia p̄supponit meritū. ꝫ iustificationē nullū p̄cedit meritū in impio. Preterea in ope creationis neutrū inuenit: nō iusticia: qz illa p̄supponit meritū: nō misericordia: qz ipa p̄supponit miseriaz sed creatio nihil p̄supponit. Preterea paruuli baptizati affligunť infirmitatib⁹ et morte: et nulla apparet ibi iusticia qz liberati ab omni pctō nō sūt debitores alicuius pene. ꝫ iniuste talia patiunť. Preterea nō videť eē iusticia q vnus p̄ peccato alteri⁹ puniať sicut hoc facit de⁹ frequenter. sicut p peccato Cayn maledict⁹ ē chanaan fili⁹ ei⁹. Gen. ix. Et p peccato dauid q populū numerauerat pcussus ē ꝑls. ij. Regl. vi. Preterea Exodi. xxxij. Aaron et ppls peccauerunt in adoratione vituli: ꝫ ꝑls fuit punit⁹ nō aūt Aarō sicut ibi legim⁹: ꝫ de⁹ fuit acceptor p̄sonaz. Preterea ad Roma. xv. dico ihesū xp̄m fuisse ministrū circūcisionis ad cōfirmādas p̄missiones patrz. gentes autē sup misericordia honorare deū: ꝫ in p̄uersione gētium fuit sola miscōia. In cōuersione iudeoz fuit sola iusticia. Preterea in p̄destinatiōe nulla ē iusticia. i reprobatōe nulla ē miscōia ꝫ cē. añs pz ad Roma. ix. Cū nōdum nati eēnt aut aliquid bonit aut mali egissent. nō ex bonis opib⁹ ꝫ ex vocatōe dictū ē: Jacob dilexi. Esau aūt odio habui Preterea iniustuz videť dare meliori plus de malis et minus de bonis. et ecōuerso peiori pl⁹ de bonis et minus de malis. ꝫ hoc facit de⁹ distribuendo tpalia. ꝫ in tali distributione nec ē miscōia nec iusticia. Ad oppositum ē ps̄. Universe vie dñi miscōia et veritas. Ad qōnem dicendū q miscōia et iusticia duplicit accipiūtur. Primo mō large et cōiter. Alio mō stricte et ꝓprie. Large loquēdo miscōia dei ōz voluntas bñ faciendi creature. Justicia vero dei ōz condecētia sue bonitatis circa creaturā. Et isto mō loquendi certū ē q in oi ope dei: miscōia et iudiciū cōiunguť: qz in oi ope suo facit fm̄ cōdecētiam sue bonitatis. et volūtate bñfaciendi sue creature etiā puniendi reprobos. cū eoz punitio bona sit electis: et sic iusticia et miscōia nullo mō iter se hñt oppositionē. imo sicut docet Anshelmus prosologion. ij. miscōia nasciť ō iusticia: qz iustū ē deū sic eē bonū vt parcēdo sit bonus et sic narrat Anshelm⁹ q sit stāt qz vniuerse vie dñi miscōia. et ꝟitas et tū iust⁹ dñs in oib⁹ vijs suis. Secō accipiuntur miscōia et iusticia stricte et ꝓprie: et sic miscōia dei dicit volūtatez dei ad subueniendū miseris p̄ter merita. Justicia ꝟo dei dicit volūtatē retribuendi fm̄ merita: et cū mereri et demereri si sit nisi rōalis creatu re: mānifestū ē q nō i omni ope dei ista duo cōiunguntť tm̄ in ope retributiōis q̄ fit creature rōnali et de lege cōi. Ad primū in oppositū dicendū q in iustificatiōe impij p̄cedit motus liberi arbitrij attritiōis ꝓpter quā aliq̄ rō iusticie videť q infundat sibi gratiā. Similiter ē ibi rō iusticie ex pte dei q quodā mō debitor efficiť penitenti ꝓpter p̄missionē suā. Unde glo. sup illud ps̄. Justificeris in sermonib⁹ tuis et vincas. Deo enī hoc p̄misit vt peccatorib⁹ penitentib⁹ veniā largiret. et sic in iustificatōe impij ex vtraq pte rō iusticie inuenit seu reputur. Ad scōm pz in p̄dicta positione q in opere creationis hec duo inueniunť large nō stricte Ad tertiū dicēdū q peccatū originale sequitur duplex pena. vna inq̄ntum ē ifectiuum p̄sone vicz carentia diuine visionis. Alia inq̄ntum ē infectiuū nature. et fm̄ hoc ip̄m sequūť pene q̄ ex defectu causanť ꝓpter ablationē doni originalis iusticie sicut alias dictū fuit. modo baptism⁹ delet penaz debitam originalem inq̄ntum est vitium persone nō autem inq̄ntum est vitiū nature. et iō baptismus aufert carentiaz visionis dei si puulus moriať. nō autē aufert penalitates q̄ naturā cōsequūť ex defectu suo rū p̄ncipioz materialiuz post ablutionē peccati originalis. vnde baptismus soluit a reatu mortis eterne. manet tū sub reatu mortis corpore et aliaz penaz naturā corpis corpalis cōsequēnū. Ad quartū rūdet Aug⁹. sup Josue vij. Filij israel p̄uaricati sūt: q in penis eternis nūq̄z vnus p alio puniet sed in penis tpalib⁹ q̄nq̄z vnus p alio punit triplici rōne. Primo qz pena eterna nō infligit alicui p bono patiētis sed ad vindictā culpe. sed tpalis pena frequenť infligit p bono patientis et etiā aliorum vt videant q̄tū peccatū sit fugiendū vbi p peccato vnius affligit multitudo. et sic fiant homines cautiores p̄tra peccatuz et videant q vnusq̄sq̄ sollicit⁹ eē debeat p alio ne peccet ex q̄ p peccato vni⁹ ceteri puniunť. Secō qz q̄tū ad corp⁹ vnus hō ē rex alteri⁹ vel subdit⁹ sicut fili⁹ p̄fis et seruus dñi. et ideo fili⁹ punit q̄nq̄z p peccatō patris tpaliter et seruus p peccato dñi. Pz q̄tum ad bonū aīe q̄libet gerit p̄sonā suā: et sic in tali casu pater et dñis puniunť p se. fili⁹ aūt et seru⁹ p accidēs inq̄ntum res eoz. et sic canaan p cayn punitus ē. et est sensus, nō leteris tu de filio tuo sicut nec ego de te. Tertia rō ē fm̄ ꝓ gregoriū. q q̄nq̄z vn⁹ ē ꝓnceps culpe alteri⁹: sicut q̄nq̄z ꝓpter culpas subditoz ꝑlati p̄mittūť cadere in pctm̄: et iō p pctō ꝑlati tpaliter merito puniunť. sicut dauid peccāte punit⁹ ē ꝑls: vt argutū ē. Ad q̄ntū dicēdū q aaron fuit punit⁹ sicut et ꝑls. nō tū pena manifesta i signuz q ꝑlati nō debēt manifeste puniri ꝫ occulte ꝓpter scādalū vitandū. Pena aūt ōz fuisse i ipso et i filijs eius: qz i sacrificio vitule ruffe imundi efficiebank. sicut pz Numeri. xix. ca. Ad se

ptū dicēdū q̄ aplus loquit illo modo loquēdi: q̄ aliquis modus iustic̄ fuit in cōuersione iu deox̄ qui nō fuit in cōuersione gentū scz iplētio p̄m ist̄onū factax̄ patrib⁹ p̄ ꝓphetas. fuit tñ virobiq̄ cōdecentia diuine bonitatis q̄ vocarent ad p̄miū. ⁊ sic ē iust̄icia. Irē insufficiē tia meritox̄ fuit i vtrisq̄: ⁊ sic ē miscōia. ¶ Ad septimū in p̄destinatione ⁊ reprobatiōe vt cōnotāt effect⁹ in creatura bñ sunt iust̄icia ⁊ misericordia cōiter loquēdo: nō tñ stricte vt in positione dictū ē. ¶ Ad octauū ē dicendū q̄ b̄ cedit in p̄fectū bonox̄ ēntum ad bonū spirituale q̄ ē simpliciter bonū hominis.

Lectio LIII

¶ Condemnat autē c iustus mortuus. vivos ipios. ⁊ iuuētus celerius cōsūmata longā vitā iniusti. Postq̄ spūssanctus excusauit diuinā iust̄iciā in hoc q̄ p̄mittat q̄ñq̄ iustos virtuosos ⁊ sanctos mori celeriter añ maturā etatem quosdā naturaliter ꝓpter nature defectuz. q̄s dam violent⁹ martyriū eis illatū. Hic comparat brevitatē vite iustox̄ ad longitudinē reprobox̄. Circa hoc duo facit. Primo oñdit q̄ reprobi iudicātes de vita iustox̄ decipiunt⁹ p̄ ignorātiā. Scōo q̄ post mortē puniunt⁹ p̄ penax̄ tolerantiā. Scōa ps ibi. Et erūt p⁹ hec. Circa primū duo facit. Primo oñdit q̄ reprobi ex cōparatiōe iustox̄ iudicant⁹ eē punibiles. Scōo q̄ ex p̄secutione iustox̄ excecant⁹ ⁊ fiunt derisibiles. Scōa ps ibi. Videbūt. Circa primuz sic dicit. Cōdemnat autē iustus mortuus. q̄si diceret euidenter aparet malicia peccatox̄ diu viuētiū ex cōpatione ad iustos in iuuētute cōsūmatos. Licet enī ad acq̄sitionē virtutū moralium requirat⁹ multū de tpe: nō tñ ad deo perfecte seruiendū: q̄ p̄ virtutes theologicas deus supplet q̄d minus subest de virtutib⁹ acquisitis. Et iō iuuentus celeri⁹ cōsūmata. i. iuuenis bonus i brevi tpe cōsūmatus. id ē p̄fect⁹: cōdemnat: hoc ē cōdēnabilē oñdit longā vitā iniusti q̄ ex quo iuuenis mortu⁹ fuit p̄fecte iustus et deo acceptus. p̄z q̄ viri impij diu viuētes merito debēt cōdēnari. Hec ē sīnia ilfe vicz q̄ mali senes cōdēnātur. i. cōdēnabiles oñdūtur: si cōparentur ad bonos iuuenes cito defunctos.

A ¶ Notādū ē hic q̄ in omni republica ⁊ cōmunitate quacūq̄: sūma cura dz eē de iuuentute in bonis opibus instruenda. sicut satis docemur Eccli. xxx. sub metaphora de equo indomito. Equ⁹ enī indomit⁹ euadet durus ⁊ filius remissus euadet preceps. Et infra. Nō des illi p̄tātē in iuuētute ⁊ ne despicias cogitat⁹ illius curua ceruicē illi⁹ in iuuētute ⁊ tūde latera ei⁹ dū infans ē. Vult dicere q̄ sicut equ⁹ in iuuentute dure vadit: ⁊ ita libent⁹ in p̄cipiciū: sicut in viā rectā. ita iuuenis dimissus volūtati sue nū q̄ portabit suauiter alios in quācūq̄ societate. sed ita libent⁹ ruet i vicia sicut equ⁹ indomitus in p̄cipiciū. equ⁹ antiquus nō admittit calcar. sed sellā: nō frenū: nisi ad talia fuerit assuefactus in iuuētute. ita nec adolescēs admittet aliquā obedientiā nisi fuerit assuefactus in iuuentute. iō dicit Aristo. ij. Ethi. ca. ij. Doctrina platonis fuit ista q̄ oportet duci al⁹ qualit⁹ cōfestum ex iuuenib⁹ qualit⁹ ⁊ in q̄bus gaudere oportet ⁊ cōtristari. ⁊ ideo nō solum hoc imo oportet q̄ nutriant⁹ legib⁹ coactiuis. q̄ iuuenibus opa virtuosa nō sunt ꝑm se delectabilia. sic dic idē p̄bs. x. Ethi. ca. ix. Et iō sicut ibi concludit necessariū ē fieri quasdā regulas p̄ iuuenibus q̄bus cōpellāt⁹ ad mores. ⁊ cū sint pleni passionibus voluptatū. nō p̄nt addiscere delectari i virtuosis nisi ꝑm bonas leges informēt⁹. Quales aūt sint ꝓditiones iuuentutis: sufficienter narrat Aristo. ij. Rhetorice ita dicēs. Primo enī cōcupiscitiui sūt iuuenes ⁊ cito cōcupita p̄sequētes: sicut venerea vehemēter. Quidā ꝫ ꝓcupiscūt ⁊ faciliter a cōcupitis desistūt. sūt aut ē acute voluptatis nō magne sicut laborātiū sitis ⁊ famis. Sunt enī animosi ⁊ acute ire ⁊ faciliter irā suā p̄sequūtur. Amāt enī honores ⁊ nō sustinēt despici. Faciliter autez ab ira desistunt. Amant enā honores ⁊ victorias: q̄m iuuentus excellentiā cōcupiscit. Minus aūt his amāt pecunias: q̄m inexpti sunt ēntū ad indigentiā hoim. ⁊ maligni nō sunt nec cauillosi et faciliter credentes: q̄m adhuc in multis decepti nō sunt ⁊ bone spei sunt. ⁊ plurima sperāt: q̄m in paucis repulsaz passi sunt. quap̄ropter multa sperāt. ⁊ q̄m futurorū ē spes. p̄teritorū vero memoria. iuuenib⁹ aūt pauca p̄terita sūt plurima aūt futura: q̄m iam q̄si viuere incipiunt: ꝓpter hoc facilit decipi p̄nt. q̄m facilit sperant: ⁊ erubescuri sunt. q̄m in virtutib⁹ perfecti nō sūt. sed solū ipsa cognoscūt que ipis a legibus ꝓponunt⁹ in q̄bus sepe deficiūt. ⁊ magnanimi sunt q̄m a nullo adhuc in vita humiliati fuerūt: ⁊ dignificant sc̄metipos: q̄m bone spei sunt ⁊ magis eligūt honorabilia q̄ vtilia. viribus aūt magis viuunt q̄ ratiocinatione. Virt⁹ aūt ē vis honorabil⁹ ⁊ rōcinatio vtilis. ⁊ amatores amicox̄ sunt ⁊ magis coetaneox̄ q̄ eox̄ q̄ sunt alteri⁹ etatis. Nō enī iudicāt aliq̄d ad vtile. ⁊ iō de amicis q̄busdā nihil curāt ꝑ in p̄uiuēdo delectant⁹: ⁊ ꝓpter hoc amicos amāt coetaneos. ⁊ oia in magis. i. excessiue opant⁹: puta valde amant. silr ⁊ odiūt. Cā aūt ē q̄ oia scire putāt ⁊ asserūt: ⁊ iō excessiue i oib⁹ opant⁹ ⁊ iniuste faciūt ꝓtumelias alijs irrogādo ⁊ inde excellētes volūt aparere. Et misericordes sunt. q̄m oēs sicut ipi sūt arbitrant⁹ innocētes ⁊ iniuste pati. Insup risus ⁊ ludorū amatores sūt. Hec Arist. Ex q̄b⁹ dictis satis p̄z q̄ iuuenes castigatōe indigēt vehemēti: ꝓpter diuersa de

fideria q̄ ꝫ rōnem natura calida causat dū durat tps iuuentutis. vñ. ij. Timoth. ij. Juuenilia desideria fuge. Propter qō q̄ curā aiarum habetis istud subditis vestris inculcare debetis q̄ tam pfes carnales q̄ spūales instruant filios suos in cultu xp̄i ⁊ in preceptis diuinis.

B Notandū ē aūt q̄ ad etatē iuuenilē. hoc est ad iuuenes: vos q̄ viriles annos attigistis q̄drupliciter vos habere debetis. Est iuuentus mozib⁹ informāda. artius castigāda. parcius sustentanda. min⁹ iudicanda. Primo igit iuuent⁹ mozib⁹ ē informāda. istud fecerūt antiq̄ gentiles triplicit. Scripturis libzorū. picturis gestorū. ⁊ figuris signorū. Nobiles eni antiq̄ explozauerūt q̄ meliozes fuerunt pbi ⁊ illis suos pueros tā lr̄is q̄ mozib⁹ imbuendos dederunt. Unde Trayanus Plutharcum. Neró Senecā. Alexander Aristotelē habuerūt mgr̄os ⁊ ne a talib⁹ mgr̄is aliqui dissolutionis vel lubzice leuitatis addiscerēt sūme cauebant. Unde Poet⁹ in prologo musice. Sic salomon de se dicit Sap. viij. Hanc amaui ⁊ exquisiui à iuuentute mea. Jtē docuerūt iuuenes picturis gestorū. Unde sicut narrat quidā expositor sup iuuenalē. li. j. Satyra. Nobiles romani sic disposuerūt actiones suas p singulos dies: q̄ summo mane oēs sil petebāt vel adibāt arcus triū phales in q̄bus anteceſſozes sui depingebant cū armis ⁊ cautelis quib⁹ dimicauerāt contra hostes suos: vt sic iuuenes illis visis attenderent ad virtutes p imaginationē gestoꝝ. deinde templū Apollinis petebāt q̄ erat de⁹. Postea iudices ad foꝝ ⁊ senatozes ad capitolium descendebant. Judices vt causas tractarent. Senatozes vt de cōi vtilitate reipublice deliberarēt. ⁊ sic tēpus suū vsq̄ ad hozā nonā expendebant. ⁊ ne iuuenes a bonis occupationib⁹ impedirent: p totū tps ante nonā hozā ordinatū erat. q̄ meretrices p nullo censu pstibula sua egrederent añ nonā. ne iuuenes a suis informationib⁹ ⁊ viri a cōsilio reipublice p delectationes libidinosas aliq̄tenus turbarent. Et hec ē rō fm Hugo. q̄re meretrices nonarie apō romanos vocabāt. q̄ ad hozā nonā licuit eis egredi de domib⁹ suis ⁊ nō ante. Jtē docebant iuuenes ad bonos mozes ⁊ figuris signoꝝ. Unde narrat Macrobi⁹ p̄mo saturnaliū q̄ apud romanos pueri nobiliū quadā vtebant veste q̄ voz pretexta ⁊ inde pueri nobiles vocabant pretextati. habebāt eni coram pectoze suo bullā quādā aureā habētē figurā cozdis hūani. Bulla aūt fuit semirotūde figure q̄si medietas sphere ad similitudinē bullaꝝ q̄ fiunt in aq̄. Pretexta erat ō purpura q̄ ē rubei coloris: vt pudoze sue nobilitatis a vicijs se subtraherēt. ⁊ cozdis imaginem ante pectus portabāt: vt seinuicem intuētes ita se foze honestes cogitarent si cozde pstarēt hec Macrobius. Sic ꝫ primo ē iuuent⁹ mozibus informāda. Eccēs. xij. Memēto creatoris tui in diebus iuuētutis tue. Secūdo iuuēt⁹ ē artius castiganda: qz Prouer. xiij. Qui parcit virge odit filiū suuz. ⁊ Eccī. xxx. Curua ceruicē ei⁹ dū iuuenis ē. Jues pullos suos ⁊ fere ferus suos fm conditōes nature sue castigant ⁊ domant. Jstud qz Hely sacerdos neglexit: p filiorū iniquitate dānat⁹ est imo propter negligentiā filios castigandi. Unde Beda. qz fera pietate supatus ē Hely ferire delinquentes filios noluit: apud districtū iudicē seipm cū filiō crudeli dānatione pcussit. Unde veruz est q̄ verbis eos aliqualiter corripuit: sicut ptz. j. Regl. ij. Nō ē bona inquit hec fama quā audio de vobis ꝫ hoc ē nimis modicū ad correctionē malox iuuenū. sicut ptz. x. Ethi. Unde narrat Boetius p̄mo de disciplina scholariū ō sanguineo lucrecij filio. Tertiō iuuēt⁹ ē pius sustētanda. vt in iuuenili etate assuescat sobzietati. ad Titum. ij. Juuenes sitit hoztare vt sobrij sint Unde narrat Aug⁹. de bona matrona. ix. cōfessionū. ca. viij. q̄ curā habuit quarundā filiarū nobiliuz ⁊ eratq̄ in eis coercēdis cum op⁹ esset sancta seueritate vehemēs ⁊ atq̄ in docēdo sobzia prudētia: nā eas pter illas horas q̄bus ad mensam parentū moderatissime alebāt etiam si exardescerēt siti nec aquā bibere sinebat: pre cauēs cōsuetudinē malā: ⁊ addēs xp̄ū sanum Nō aquam bibitis q̄ in ptāte vinū nō habeti cuz ad maritos veneritis facte d̄ie apothecarū aqua sordebit: sed mos potandi permanebit. Quarto iuuētus ē mitig⁹ iudicanda. nō est eni desperandū si frequent peccēt. Unde signāt petiuit pōs. Delicta iuuētutis mee. Hypocras ponit talē amphozismū. Epilensie quib⁹ ante iuuētutē nascunt imutationē habēt: q̄busc̄ q̄ vero. xxv. annox fuerit: plurimū cōmozi-tur vel cōmouēt. sic igit ē informāda iuuētus mozib⁹: Et sic fuit sanctissim⁹ p̄dicator splēdoz ecclie cui⁹ cras puersionē celebrabimus tam i mozalib⁹ q̄ in scientialib⁹ instruct⁹ ⁊ ad pedes Gamalielis doctōris. ⁊ tō cōfidenter dixit cōram rege agrippa pīratus Act. xxvj. Et q̄dē vitam meā a iuuentute q̄ ab initio fuit i gente mea in hierosolymis nouerūt oēs iudei pscientes me ab initio si velint testimoniū phibere. q̄m fin certissimā secta⁹ nre religiōis vixi phariseus. Et veracit iste cōsūmat⁹ ē i breui expleuit tēpora multa discurrēdo. docēdo. disputando scribēdo. vt pfidenter scriberet ⁊ illud. j. Timoth. iiij. Bonū certamen certaui. fidē seruaui. de relīq̄ reposita ē mihi corona iusticie quā tā hz i celis In hist̄oria barlaam quā Johes damascenus dr cōpilasse refert q̄ idē barlaā monachus solitari⁹ primo fuit. ⁊ postea magr̄ cuiusdaz filij regis q̄ iosophat dicebat a q̄ idem puer q̄siuit cui⁹ etatis cēt sub his verbis. Dic mihi inquit pr quot annox es. ⁊ vbi puersaris qz a te nūq̄

volo separi? Et ille rñdit: ānox sū. xlv. I deser-
tis terre sēnaar degēs: ad quē ioſaphat. āpli⁹
mihi apparet pater cē. lxx. annoruz. Et ille. si a
natiuitate mea oīs ānos meos qris discere.
bñ estimasti. ꝙ nullo mō a me i mensuraz vite
cōputank ꝗdꝗt ivanitate mūdi expensi sūt: tūc
enī i interiozi hoie moztu⁹ erā. t ānos mozī nū
cē vite noiabo. Silis fuit rūsio illi⁹ qui diu vi-
xerat i seculo t trñ. xvij. in religiōe. q̄ etatē suā
interroganti rñdit: vixi. t iterū qrenti quātū:
rñdit. dū dixi vixi. cētū vixi tibi dixi. Et iō nar
rat Valeri⁹ marcialis. li. j. de q̄dā anthonio se
ne q̄ cōputare potuit. xv. olympiades. iste ita
ꝟtute vixerat q̄ recogitare potuit de tota vita
sua t etate sine displicētia p̄cedentis vitij. et iō
cōmēdans suā felicē etatē. dicit q̄ hoc ē bñ vi-
uere vicz sic viuere q̄ ipe possit frui vita p̄iozi
Vñ dicit sic. Ampliat etatis spaciū sibi vir bea
tus. hoc ē viuere bis vita posse p̄ioze frui.

Lectio LIIII

VIdebunt enim fi
nē sapiētis t nō intelligēt q̄d cogita
uerit de illo de⁹ t quare munierit il
lum dñs. Videbūt enī t p̄tēnēt. illos aūt dñs
irridebit. Postq̄ spūssanctus declarauit q̄ im
pij ex cōpatiōe iustoz euident iudicank punī-
biles. hic oñdit q̄ ex psecutiōe iustoz excecāt
t fiunt derisibiles. Excecauit enīz eos malicia
eoz. Sap̄. ij. Et circa b̄ duo facit. Primo tāgit
eoz culpā. Scō subdit eozum penā. ibi. illos
aūt. Culpa ē duplex. vicz ignozātia. t malicia.
Ignozātia in nō intelligendo. Malicia in cō
tēnendo. dicit ergo sic. Videbunt. s. mali t re-
probi psecutozes iustozū finē sapientis. i. mar
tyris ſm glosam interlinearē: t nō intelligēt p
pter maliciā excecātē. ij. Cozinth. iiij. De⁹ hui⁹
seculi excecauit mētes infideliū: vt in eis ñ ful-
geat illuminatio euāgelij. De⁹ huius seculi. i.
deus ver⁹ q̄ nō solū bonos regit ſ etiam ma-
los p̄merito p̄cipitat vel p̄ncipak ſm Ambro.
vel de⁹ hui⁹ seculi q̄ ē p̄nceps hui⁹ mundi qui
secularib⁹ p̄ncipatur ſm Aug̃. t ideo ex culpa
eoz p̄uenit q̄ nō intelligūt. Esa. vj. Audite au
dientes t nolite intelligere visionem. videte t
nolite cognoscere. Nō igīt intelligēt quid co-
gitauerit de illo. s. sapiēte de⁹. i. qualiter deus
p̄parauit sibi cozonā p cinere. oleum p luctu.
palliū laudis p spū merozis. Quid aūt deus
sup iustos q̄ aduersa sustinēt cogitet. ipe dicit
Iere. xxix. Ego enī scio cogitatiōes q̄s cogi-
to sup vos dicit dñs: cogitatōes pacis t nō af
flictionis: vt det vobis finē t patientiā. Et q̄-
re munierit illū dñs. supple nō intelligēt repro
bi: quare vicz dñs munierit martyrē armis fi-
dei ſm glosā. Ex b̄ apparet q̄ lſa debet cē mu-
nierit t nō minuerit. licet Raban⁹ sic exponit
Cōsequent cū dicit. videbūt enī. Assignata eo
rū ignozātia. assignat eoz maliciā dicēs. Vide
bunt enī mortē sanctoz in pñti t p̄tēnent eos
nesciētes finez future glie. sicut diues cōtēpsit
Lazarū t trñ portabat ab angelis i sinū abrae
Luc. xvj. t sic tangit eoz culpa. Consequent
ibi. illos aūt. subdit eoz pena. q̄z dñs illos ir-
ridebit. i. dignos irrisione mōstrabit i die iudi
cij generalis. Prouer. j. Ego quoq̄z in interi-
tu vr̄o ridebo t subsānabo cū vobis q̄ timē-
batis aduenerit. t in pā. Qui habitat in celis
irridebit eos t dñs subsānabit eos. Irrisio p̄-
prie fit cū cachinatiōe oris t buccaz. sed subsā-
natio fit cū rugatōe nasi. Et sic trñ vult dicere
q̄ de⁹ oñdit reprobos oi irrisione dignos. Et
hec ē snīa littere. Videbūt enī finē sapiēti. Sa
piens enī sic dicit Isi. x. ethi. denominatus est
a sapore. q̄z sicut gust⁹ apt⁹ ē ad discernēdū sa
pores ciboz: sic sapiēs ad dinoscēdū res t re-
rū causas. eo q̄ vnūq̄q̄ dinoscat atq̄z sensuz
veritatis discernat. Cui cōtrarius ē insipiens
eo q̄ sit sine sapore nec alicuius discretionis si
ue sensus. Cū enī nullus sit sapiēs a natura: si
cut dicit Aristo. vj. ethi. ca. viij. Circa sapiētiaz
q̄ttuoz sūt attēdenda: vicz q̄s sit mod⁹ sapiam
acq̄rendi. q̄ signū sapiaz cognoscēdi. q̄ op⁹
sapiam exercendi. q̄s fruct⁹ sapiam possidēdi
Primo igīt de mō acquirendi sapiam. Scien-
dū q̄ ipa ñ acq̄rit sine amore: sine labore: sine
hūilitate: sine stabilitate. De primo Aug⁹. ō
moribus eccl̄ie t monachoz. li. j. ca. xxix. Sa-
pientia si nō totis virib⁹ concupiscak inueniri
nō pōt. amore q̄rit amore reuelak amore in ea
pmanek Sap̄. viij. Hāc amaui et exq̄siui a iu-
uentute mea. Vñ metrice bz. Discе libēs t erl
sapiēs t honore frueris. Q̄ō fieri q̄ris discе li-
bens t eris. Primo igīt q̄rit amore. Secūdo
labore. Vñ narrat Hugo didasco. li. ij. pte. ij.
q̄ apud veteres lectica p̄bie q̄ttuoz psone sup-
portabāt: due i specie iuuenū p̄cedēres. t due i
specie puellaz sequētes. Iuuenes dicebantur
amor t labor. Puelle cura t vigilia. In labore
ē vt agas. in amore vt p̄ficias. in cura vt pui-
deas. in vigilia vt attendas. Vñ narrat Hiero.
in suo policrato. li. iiij. q̄ gētiles veteres sa
piētiā q̄si oim deoz p̄ncipē coluerūt. t ei⁹ imagi
nē p̄ fozib⁹ oim tēploz depinxerūt: t iuxt imagi
nē ei⁹ ista ꝟba scripserūt. Vsus me genuit.
memoria me peperit. sophiā me vocant greci.
vos sapiaz. ego odi stultos hoiesl t ignauia opa
t frīuolas snias. Et b̄ ē q̄ bz Prouer. ij. Si sa
piētiā inuocaueris t iclinaueris coz tuū p̄udētie
si q̄sierīs eā tanq̄ pecuniā t sicut thesauros effo
derīs illā. tūc itelliges timorē dñi t sciam deiin
uenies. q̄z dñs dat sapiam t ex ore eius p̄udē
tia. Sapia in scriptura figurak p aurū q̄ō inter
metalla p̄fundius generak in terra t cū maio

ri labore effodit. Tertio ad acquirendā sapientiā requirit humilitas. Unde Aug⁹. li. iij de natura ⁊ origine anime ad vincentiū i pncipio Ortuz apparet ex donis ingenij que tibi largitus est deus. pfecto sapiēs eris si te nō eē crediderīs. atq; vt sis ab illo qui facit sapientes pie supplicīter instanterq; poposceris ⁊ malueris erroze nō decipi. q; errantiū laudibus honorari. et ideo cū quidā antiquus de modo discendi interrogaret: rndit sicut recitat Hugo i suo didasco. vbi ptius. Habens humilis studium q̄rēdi vita quieta. Scrutiniū tacituz paupertas. terra aliena. hec referare solent multi obscura legendo. De studio vero ⁊ humili volūtate discēdi quā habuit plato scribit Hiero. ad paulinū presbȳm sub his verbis. Si plato egyptū ⁊ architā tarentinū eandēq; oīa italie que quōdā magna grecia dicebat laboriosissime p agrauit: vt qui athenis magister erat ⁊ potēs. cuiusq; doctrinas academie gymnasia psonabant. fieret pegrin⁹ atq; discipl's: mallēs aliena verecūde discere q̄ sua ipudenter igerere. Prouer. xj. Ubi ē humilitas ibi ē sapia. Quarto requirit stabilitas ⁊ pseuerātia in addiscēdo. vnde annīs pbos vsq; ad mortē legimus studuisse. Unī Valeri⁹. li. viij. Carneades laboriosus ac diuturnus sapie miles fuit. siquidem expletis. xc. annis idē illi viuēdi philosophandiq; finis fuit. Socrates. xciij. annū agēs nobilissimū libz̄ scripsit. Chrysippus. lxxx. āno exactissime subtilitatis volumē scripsit. Symonides. lxxx. āno carmina cōscripsit de stabilitate studij archimedis quē nos modo archimedē dicimus: sicut credo. idē narrat Valerius Archimedis quoq; fructuosā fuisse idustriā dicerē: nisi eadē illi dedisset vitam ⁊ abstulisset. Capti enī Syracusis marcellus. machinatiōibus ei⁹ diu ac multū: victoriā suā inhabitā senserat eximia tñ hoīs prudētia delectat⁹ vt capiti illi⁹ pceret edixit: pene tantū glie in archimede reseruato q̄tuz in oppressis syracusis reponens ac dū is oculis aio q; in terrā defixis formas ō scriberet: militi q̄ predandi gratia domuz irruperat: extractoq; sup caput eius gladio q̄s, nā ēet interrogabat. ppter nimiā cupiditatem inuestigandi vl qđ q̄rebat: nomē suū indicare nō potuit. ꝫ ptracto mamb⁹ puluere: noli inquit obsecro istū circulū deturpare. ac pinde quesi negligēs impij licroris: obtruncat⁹ sanguine suo lineamēta artis sue cōfudit. q̄ accidit vt ppter studiū modo donarē vita. mō spoliarē Eccī. vj. Fili a iuuentute tua accipe doctrinam ⁊ vsq; ad canos inuenies sapiam. Sic q̄ pz q̄s sit mod⁹ sapiam acq̄rendi. Scdo videdū ē de signo sapiam cognoscēdi. Ubi notāduz q̄ apud stoycos signū sapie fuit patia. Unī Seneca ad serenū i li. q̄ sic intitulat: q̄ in sapiētē nō cadit iniuria: sic dicit. Epicurus ait iniurias intolerabiles eē sapiēti. nos aūt iniurias si eē nec ꝫ nature repugnare. nō negam⁹ rē icōmoda eē verberari ⁊ ipelli ⁊ aliq̄ mēbz̄o carere. sz oia negam⁹ iniurias eē. Nō sensū illis doloribus subtrahim⁹: ꝫ nomē iniurie qđ nō pōt recipi salua veritate. Unī fm cūdē ibidē. ista cōsequētia nō valet. aliq̄s hō facit mihi iniuriam ḡ ego accipio iniuriā. Ponit enī exēplares instātias. Esto q̄ aliq̄s rē quā e villa mea surripuit: i domo mea ponat: ille furtū fecit ego nihil perdidi. Si q̄s cū vxore sua tanq̄ aliena cōcubat. adulter erit. q̄uis illa adultera non sit. Aliq̄s mihi dedit venenū ꝫ vim suā mixtū cibo pdidit. sceleri se obligauit: ⁊ si ñ nocuit. Nō minus latro est cui⁹ telū oppositā veste eclusū est oia scelera añ effectū opis q̄ culpe satis ē. pfecta sunt. Eodē mō licet aliq̄s inferat iniuriaz: sapiens eā nō recipit. Multa enī sūt q̄ iniuriā submouere pñt. Scdo q̄ in sapiētē nō cadit cōtumelia sic pstruadet. Multa enī q̄ videnī cōtumelie nō sunt: ꝫ fiunt vitia interpretantis. si aliq̄s dicat sibi cōtumeliā fieri ab aliq̄ q̄ sibi nō assurgit. Pōit ḡ tale exēplū: pueri aliq̄n fertūt parentes: expuūt in matrē ⁊ lacerant. ⁊ tamē nullus dicit eos cōtumeliā intulisse: ⁊ subdit. Quē animū nos aduersus puerōs habebim⁹ hūc sapiēs aduersus oēs: quib⁹ etiā p⁹ iuuentā canosq; puerilitas est. Et addit. q̄ iter eos ⁊ pueros nō ē dfia nisi q̄ in maiorib⁹ errāt voluptatē secuti nulla rōne regulati. Si q̄rāt abeo: quare si sapiēs nō accepit iniuriā nec cōtumeliam? punit qui talia sibi vel alijs inferunt. Rñdet. Nō se vlciscī ꝫ illos emēdat nec tñ irascī. Quis medic⁹ frenetico irascī? Quis febricitātis a frigida aqua phibiti maledicta in malā ptez accipit? Hūc affectū aduers⁹ oēs hz sapiēs. quē aduersus suos egros medic⁹. scit sapiēs oēs hos q̄ togati purpuratiq; incedūt Valētes colozatos. ꝫ male sanos esse. q̄s non aliter videt q̄ egros ⁊ intēperatos. nō respicit qđ hoies turpe iudicēt aut miserū. non id qđ pls. ꝫ vt sidera p̄riū mūdo iter intendūt. ita ꝫ aduersus opionē oīm vadit. hec ille. Signū ḡ sapie fm stoycos ē nō pati iniurias. vñ Boeti⁹. ij. de conso. prosa. viij. narrat de quodam qui false assumpsit sibi nomen philosophi: ad istum casu accessit quidam et dixit se velle experiri an vere esset philosophus si illatas iniurias leuiter patienterq; sustineret. Ille ergo paulisper patientiam assumpsit. acceptaq; cōtumelia velut insultans. iam tandem inquit intelligis me esse philosophum. Cui ille nimium mozdacī. intellexeram inquit si tacuisses q. d. Si tacuisses: putassem te philosophum. Nunc autez quia de tua patientia queris vanam gloriā. scio q̄ pbs nō es. Et inde accipit ꝫ vulgare puerbiū. Si tacuisses: pbs fuisses. Eccī. xx. Hō sapiēs tacebit vsq; ad temp⁹. lasci

Duus aũt ⁊ imprudẽs nõ seruabit tps. Tertio videndũ ẽ qõ sit op⁹ sapiam exercendi. vbi notandũ q̃ ꝑcipue tres sunt act⁹ sapientis. informare. reprobare. ⁊ ordinare. Informare mores. reprobare errores. ⁊ ordinare inferiores. Et iõ dicit Arist. j. Elenco⁹. Est aũt vt ad vnũ sit dicere op⁹ scientis nõ mentiri de q̃bus nouit. ⁊ mentientẽ posse manifestare. Primũ ptinet ad informationẽ. scõm ad reprobatõez Dicit etiã pbs. j. metha. q̃ inter ea q̃ hoies de sapiente cõcupiunt. cõiter ẽ vnũ qõ ad eũ ptinet ordinare. Et iõ in aureo seculo soli sapientes gubernabãt: sicut dicit Seneca i epla. xcij. ⁊ Hiero. in suo policrato li. iij. Romanos ꝑncipes aut duces dũ eo⁹ respublica viguit: non memini illiteratos extitisse. Et nescio quõ contigit ex q̃ ip̃ncipib⁹ languit virt⁹ harum: arma te milicie infirmata ẽ manus ⁊ ipi⁹ ꝑncipatus. q̃si ꝑcisa ẽ radix. Vñ quidã rex romano⁹ scribens epl̃am cuidã regi franco⁹ quatenꝰ filios suos i lr̃is eruditet: istud iterseruit. Rex iquit illitteratus quasi asinꝰ coronatus. hinc ẽ q̃ karolus transtulit studiũ de Roma in Parisius De q̃ ꝛ q̃ oẽs artes liberales habuit i ſuo palatio miro modo depictas. Et de Dauid ꝛ q̃ habuit sapiam sicut angel⁹ dei. Nulla eni cõitas sine sapiẽtibus regi põt. Sap. vj. Multitudo sapientũ sanitas ẽ orbis terra⁹. In cuius signum narrat Isido. li. j. Ethi. ca. xxvj. q̃ demosthenes orator cõtra Philipũ regez tali fabula vsus ẽ. Cuz Philippus athenienses obsideret: postulauit vt sibi decẽ oratores darẽtur ⁊ tali pacto discederet Rñdit demosthenes lupos aliqñ pastorib⁹ quorũ diligentiã decipere volebant suasisse vt in amiciciã cõuenirent. ea cõditione vt canes in quib⁹ erat cã iurgiorum iure illis traderenꝯ. Annuerũt pastores i spẽ securitatis. dederũt canes quos ouiũ suaruz vigilantissimos custodes habebãt. Cuvi q̃ oi formidie adẽpta. oẽ qõ i gregib⁹ illis erat: nõ p̃ sacietate ꝫ pro libidine lacerarũt. Et isto mõ suasit athenien sib⁹ Philippuz regẽ. ꝑncipes ꝓpli postulare q̃ facili⁹ posset oꝑmere spoliatam custodib⁹ vrbem. Quarto videdũ quis ẽ fructus sapiaz possidẽdi. de hoc satis ꝛ Eccs vj. Quid hz ampli⁹ sapiẽs a stulto: ⁊ qd paup nisi pergat illuc vbi ẽ vita. Et sapientie. vj. Lõ cupiscentia sapientie deducet ad regnum perpetuum.

Lectio LV

Erunt post hec decidẽtes sine honore ⁊ in cõtumelia inter mortuos iperpetuũ. Cñm dirũpet illos inflatos sine voce ⁊ cõmouebit illos a fundamẽti s ⁊ vsq; ad supmũ desolabũtur ⁊ erũt gemẽtes ⁊ memoria eo⁹ pibit. Post q̃ spũssanct⁹ declarauit q̃ psecutores iustoruz decipiũt in pñti p ignorãtiaz. hic declarat q̃liꝫ post mortẽ puniunt p penaz tolerãtã. Tãgit aũt septẽ penales ꝓditiões dãnandoz q̃ sunt iste. Dejcient cũ ꝓfusiõe. Affligẽt cũ despectione. Repellent sine rñsione. Destituẽt autẽticatiõe. Puniẽt sine ꝓsolatõe. Conterent sine cõdonatione. ⁊ suꝑiment sine recordatõe. et ista iuste patiẽt ꝓpter septez malicias q̃s tyrãni ⁊ mali hoies psecutores scoz habuerũt i vita Fuerũt eni ambitiosi ad honores. argumẽtosi cauillatores. Contumelioſi pterritores. facinorosi supportatores. pnicioſi psecutores. voluptuosi leccatores. Et obliuioſi ꝓẽptores. et iõ merito reddendo singula singulis iuste iudicabuntur. Quia eni iustoz psecutores fuerũt ambicioſi ad honores. Iõ dejcient in confusiõe: q̃ ꝓtumelioſi pterritores. iõ affligẽtur cũ despectiõe. Quia fuerũt argumẽtosi cauillatores repellẽt sine rñsione. Quia facinorosi supportatores destituent autẽticatione. Quia pnicioſi psecutores puniẽt sine cõsolatõne. Quia fuerũt voluptuosi leccatores ꝓterent sine condonatiõe. Quia obliuioſi ꝓemptores suꝑiment sine recordatõe. Iste q̃ septem penalitates innuunt in lectõe hodierna. Primo igitur q̃ fuerũt ambitiosi ad honores. dejcient cuz cõfusione. Et quãtum ad hoc dicit pmo sic. Et erunt post hec. id est vitã istã vl̃p⁹ peccata mlta q̃ ppetrauerũt decidẽtes sine honore. q. d. nõ solũ erũt cadẽtes: ꝫ p violentiã occidentes in pc̃s. Decidant a cogitatiõib⁹ suis ſm multi. impie. e. ex. e. q. ir. te domie. Decidant inquit a cogitationibus suis ambitiosis et superbis. q̃bus honores ⁊ dignitates cupiebãt in pñti Decidãt cũ diabolo capite ⁊ ꝑncipe suo ad profundũ inferni: videntib⁹ electis oib⁹ horribilez casuz. Vñ Greg⁹. xxiij. moza. ca. xx. Et videntibus cũctis ꝑcipitabũt: et no iudice terribilit apparẽte: astantib⁹ angeloz choris: assistẽte cuncto ministerio celestiũ ptãtuũ: ac electis oibus ad spectaculũ deductis. Diabol⁹ crudel ⁊ fortis in mediũ captiu⁹ deducit. ⁊ cũ suo corpe. i. cuz reprobis oib⁹ et nis gehẽne incẽdijs mãcipat cũ dicit. Discedite a me ⁊c. O q̃le erit illud spectaculũ: q̃m hec imanissima bestia electoz ocu lis ostendet. q̃ hic belli tpe nimis eos terrere põt ac si videret. Sz occulto ac miro dei ꝓsilio agitur: vt ⁊ nũc p ei⁹ gram a pugnãtib⁹ nõ visa vincat: ⁊ tũc a letis victorib⁹ iã captiua videat. hec Greg⁹. Scõo q̃ fuerũt ꝓtumelioſi: p terrores affligent cũ despectiõe: ⁊ q̃tũ ad ꝫ dic̃ q̃ erũt in ꝓtumelia: q̃si diceret. nõ solũ p malo operemo etiã sermone. Nã q̃libet reprobus afficiet ab alijs ꝓtumelijs: maledictiõib⁹. iproperijs. Itẽ puniẽt ñ i loco viuentiũ vbi cẽ ꝑt spes auxilij. ꝫ in loco mortis i inferno. Tertio puniẽt non ad horam nec interpolatim sed in perpetuum. Unde Gregorius. vj. moral. capitulo

vij. exponẽs illud Job. xx. Luet q̃ fecit oia nec tñ cõsumek. nõ inq̃t morte ꝓsumitur: qz si cõsumerek vita morientis etiaz pena finirek sed vt sine fine cruciek: viuere i pena appellik. vt cuius vita mortua hic fuit in culpa. illic moz ei⁹ viuat in pena. Luet ꝯ q̃ fecit oia nec tñ cõsumek qz cruciak ⁊ nõ extinguik. morik ⁊ viuit. deficit ⁊ subsistit. finik semp ⁊ sine fine ẽ. Ex solo audi tu sunt valde terribilia: quãtomagis passione hec Greg⁹. Cõsequẽter ex istis ptz q illud ẽ erroneũ qõ in qbusdã q̃rnis apocrifis inuenitur de reuelatiõe facta cuidã psone q aie damnatoz ab hora nona sabbati vsq ad horã nonã in dñicam: vel aliter nescio q̃diu: refrigerium optinẽt. qõ nihil ẽ. Si enĩ eorũ pena nõ sp duraret: nõ eẽt ppetua. Quicqd enĩ ppetuu ẽ: cõtinuũ ẽ ⁊ eternũ. ⁊ oẽs tales narratiões p fictionib⁹ sũt habende. Tertio reprobi: quia fuerũt argumẽtosi ⁊ cauillatores repellẽt sine respõsione. Et q̃tũ ad hoc dicit. Cum dirũpet illos inflatos. i. qui paz ante fuerũt inflati verbis legib⁹ ⁊ falsis allegatiõibus. Dirũpet inq̃t In illo q dirũpik fit magna discõtinuatio ptium subito. Et isto mõ fiet reprobis discordantia factoz suoz ⁊ malaz volũtatũ ad inuicem. Et iõ dz q deus dirũpet illos sine voce cuiuscunq̃ excusatiõis. Et istud ẽ notabile q in iustis legistis ⁊ falsis aduocatis. de quibus frequẽter visum ẽ q in morte tam in voce q̃ i lingua puniant. Cum dz et exptũ ẽ: q isti mali aduocati ⁊ falsi placitatores iusticiarij etiã iniusti iminẽte morte amittũt vocẽ linguã ⁊ sensum. Cuius rõ ẽ: qz nõ est iustũ q aliquis idẽ vẽdat alteri ⁊ retineat sibi. Isti aũt oĩs male ⁊ iniuste viuẽdo linguã vocẽ sensũ ⁊ facundiaz alijs vẽdiderũt false allegãdo ⁊ iniuste iudicãdo cõtra cõsciaz maliciose obijciẽdo ⁊ cautelose suggerẽdo. Et iõ iustũ ẽ q qñ indigent voce. voce p:uenk. Esa. l. Tlẽditi estis iniqtatib⁹ vestris De istis loquik Jolin⁹ Sidoni⁹ in quadã epistola ita dicẽs. Tlidi inq̃t morbũ incurabilem ad quẽ curãdũ nõ inuenicbat medic⁹. Ex nũq̃ inueni cãm adeo depditã qui ad eã tuẽdam inueniretur aduocat⁹? Isti enĩ sũt valde reprobãdi ꝓpter quattuoz rões. Primo deteriozes videnk eẽ q̃ vilissime meretrices. qz ille vẽdũt partem sui cozpis magis abominabilẽ. Istivero honestissimã sui cozpis ptẽ sicut linguã ⁊ os Secũdo qz deberẽt eẽ sicut stelle fixe mote tñmodo motu firmamẽti. id ẽ motu veritatis. qz Prouer. xij. Labiũ veritatis firmũ erit ippetuum. Sed certe ꝓ maiozi pte oẽs inueniũk stelle erratice qz mouenk duplici motu: vicz ꝓtra veritatẽ ꝓpter munera: ⁊ q̃q̃ cũ veritate ducti cõscia. Et iõ ò illis stellis dz Job. xxv. Stelle nõ sũt mũde in cõspectu ei⁹. Tertio dici põt q lingua eoz assimilak lingue statere: q statim ad minimũ põdus facit nutuz: ⁊ se inclinat ad ptẽ grauiozem. ita isti quõcunq̃ sit de veritate ad illã ptem magis inclinank q̃ fit in dãda pecunia magis põderosa. de quoz̃ quolibet dz in ps̃. Dendaces filij hoim in stateris. Quarto cõpari possũt illi cherubin q̃ tenet flammeũ gladiũ atq̃ versatilẽ ad impediendũ reditum hois in paradisũ. Gen. iij. Reuera isti aduocati mali hñt flammeũ gladiũ: qz lingua eorum gladius acutus. ⁊ ẽ valde versatilis: qz de facili verti põt ⁊ ꝓtra veritatẽ ⁊ ꝓ veritate. Cherubin interptak plenitudo scie. Et isti dicũk sapientissimi apud vulgos. Sed ad qd deseruiũt? Reuera vt cõiter ad custodiendũ viam ligni vite ne aliqs accedat ad lignũ vite. i. ad christũ Isti sunt q̃ falsa ꝓcurãt duoztia: illegitima cõiungũt mrimonia. Ecclesias veris ꝓlatis expoliant ⁊ simoniacos copulant. innocẽtes excõicãt. etiã verbis falsis cũ de iure nõ possint. rebelles cõciliant xp̃m ⁊ eccliam psequentes. Et iõ verissĩr narrak q quidã vidit in spũ Hieronẽ apud inferos balneantẽ. Ministri ꝺo⁹ vindicq̃ circa eũ aurũ bulliens infundebat. Dum enĩ vidisset vnã cohortẽ aduocatoz ꝓpe accedentẽ clamauit. huc iquit O venale hominuz genus O aduocati amici mei accedite vt i hoc vase balneamini mecũ. Adhuc enĩ supest loc⁹ in eo quẽ ꝓ vobis seruaui. Audiui de quodã causidico de regno francie. Hic p iura ⁊ actus iuridicos de paupe clerico fact⁹ fuit mirabilit diues. Tandẽ infirmat⁹ fuit ad mortez. amici eius ex omni pte astiterũt ⁊ rogauerũt eũ vt cõderet testamẽtũ. Ille grauissime infirmatus cepit cogitare quõ tot diuitias p suã eloquẽtiã ⁊ lingue piciã congregasset. Et recollecto toto spũ quẽ habuit clamauit i gallico: langue langue langue. Idẽ. ij. ⁊. iij. recitauit. Et cũ admirarenk q̃ astabãt q̃d vellet signare: subiũxit itẽrũ i gallico: langue tot gayngua ⁊ langue tot aura. Cõtigit aũt eo tpe fratres p̃dicatoz̃ de nouo venisse ad illã villã ⁊ aream habebãt. Ex nullã domũ edificatã. Dãdauit ergo ꝓ qbusdam de illis fratrib⁹. Et cũ venissent coram familia ⁊ amicis dicit eis. Ego inq̃t picia lingue lucratus sum ista bona tpalia: auz argentum ⁊ alia p̃ciosa. Vos aũt linguis vestris lucramini spũalia ⁊ sempiterna. Et ideo vobiscũ mercimonia cõtraham vt percipiatis de fructu lingue mee vt ego viceuersa aliquid habere possim ò fructu lingue vestre. Et ideo dixi amicis meis ꝓiusquã veniretis quot langue tot gayngua. et quot langue tot amica. ⁊ totum thesaurum fratribus dedit ⁊ moztu⁹ ẽ. Quarto reprobi: qz fuerũt facinozosi suppoztatoz̃ destituenk autẽticatione. et quantũ ad hoc dicit q cõmouebit illos a fũdamẽtis. Et istõ ẽ spẽaliter ꝓtra malos mistros cõsiliarios ⁊ baliuos isti oẽs fũgũk autoritate q̃dã dñoz̃ẽ causar ij Justiciarij ⁊ alij etiã officiales multi loquunk

semp in psona pncipis. Et idē siue sit iustum siue iniustū auctoritatē habet: qz fundamētum totius negocij fingit eē pncipis. Et iō modo ꝗs volunt suppoztāt z excusant. z ꝗs volūt condēnant z sp habēt p se regiā ptātem z autoritatē. Sed certe in die iudicij destituent ista autēticatione. qz ꝗlibet habebit rndere p seipso. Et iō bñ oz. Et cōmouebit illos a fundamētis Et p oppositū de viro iusto dicit. Nō cōmouebitur in eternū: qui habitat in hierusalē: quia fundamēta eius in mōtibus sanctis. Quicqd enī iusti siue ad ptem siue iudicialiter allegant ex ppōsito. totū emanare oz de montib⁹ sanctis. i. de doctrina sanctoz. Quinto reprobi qz fuerūt pnicioſi psecutores. iō puniēntur sine cōsolatiōe. Et ꝯtuz ad hoc dicit q vsqz ad supremū desolabunt p tanto: qz licet puniēntur citra cōdignū: tamē nihil dimittet impunitum. Greg⁹. iij. dialogo. Sicut multi i hō mundo sub vno sole cōsistūt. nec tamē equalit eiusdē solis ardorē sentiūt: qz alius plus estuat alius minus. ita illic in vno igne nō vnus ē modus incēdij: qz qō hic diuersitas peccatoz: hō illic agit diuersitas peccatoz: vt z ignē nō dissimilem habeant: z tñ eosdē singulos dissimilit exurat. hec Greg⁹. Sexto qz reprobi fuerunt voluptuosi lecatores: iō cōterent sine condonatione. Et quantū ad hoc dicit q erūt gementes. Est antiqua narratio de iuuencula ꝙdam in francia: que cū per annū vixisset cū amasio suo lubrice z tandē impgnata fuisset z derelicta cepit flere z gemere z incōsolabilit cōtristari a qua cū quidaz ꝗsiuisset. quid tñ plozaret: Rndit de plozo gaudiū inqt anni pteriti. Isto modo satis iustū ē q illi qui sine penitētia in p̄senti dant se voluptatib⁹ carnis sue gemēt in futuro. Et si causa ab eis ꝗrat. Rnsio bona ē q gemūt z plozāt gaudiū anni pteriti. Nam. ij Minabant gementes vt colūbe. Colūbe sunt aues multū lubrice z naturalit hñt gemitus p cantu. In signū q oēs ꝙ se libidini mancipant gemūt vel gemēt. Sap. xj. Duplex enim illos acceperat tediū: gemit⁹ cū memoria pteritoz̄ Septimo reprobi qz fuerūt obliuioſi cōtēptores. iō reprimēt merito sine recordatiōe. Et ꝯtū ad hō dicit q memoria eoz pibit. Et p oppositū dicit de iusto ps̄. In memoria eterna erit iustus. Mod⁹ erat apud romanos q noia senioz z iudicū i tabulis ereis scribebant. Et iō vocabant pres pscripti. Nñ aūt pungebat q aliqs delebat. fuit p maximo scelere z pfusiōe ppetua. Isto mō multi scribunt fm pūtē iusticiā in ecclia militante. Quidā sūt epi. quidam religioſi z solennes clerici. Quidam rectozes z curati. quib⁹ fit verecūdia si i die iudicij in libzo vite nō iuenianť. et fiant de numero illoz̄ de ꝙbus dicit ps̄. Perijt memoria eoz cum sonitu. Et itez. deleanť de libzo viuēti z cum iustis nō scribanť. Et p ꝓrariuz de sanctis ōz Apoc. iij. Qui vicerit vestiet vestib⁹ albis z nō delebo nomen eius de libzo vite.

Lectio LVI

Veniēt in cogitatione pcōz suoz timidi z traducēt illos ex aduerso inqtates ipsoz̄m Postq̄ spūssanctus terrigit i pte penā tyranni infligendā in ppetuū in inferno: nec illa pena eis infligek nisi in iudicio mānifesto: qō patere poterit toti mundo. Iō tā tacta eoz pena eternali. hic declarat aliquātuluz de pcessu obseruando in iudicio generali: z hoc facit alternādo: mō de iniustis: mō ō iustis. Et circa p̄ duo facit. Nā primo declarat formaz fm quā apparebūt iniusti. Scdo formā fm quā cōparebūt iusti. ca. v. Tūc stabūt iusti. Circa pmū tria ꝓdicit spūssanct⁹ in lectione hodierna de iniustis futura in iudicio generali: qz ibi pūtabūť psonalit sine pcuratoze. cōsternabunť itegraliter sine p̄solatoze: accusabunť criminaliter sine defensoze. z ista tria valde sūt grauia quando nec hō pt hr̄e pcuratozē nec cōsolatozē nec defensozē. Primo ꝙ pūtabunť psonalit sine pcuratoze. Quia sicut oz. ij. Corinth⁹. v. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal xp̄i vt referat vnusqsq̄z put gessit: z ꝯtū ad p̄ dic: Veniēt inqt i cogitatiōe scz timidi. Joel. iij. Venite oēs gētes de circūitu z pgregamini. ibi occumbere faciet dñs robustos tuos: psurgāt z ascendāt gētes i vallē Josephat qz ibi sedebo vt iudicē oēs gētes in circūitu. Venient ꝙ personaliter sine dilatione qñ vocabūť z citabūť pemptozie illa terribili voce de qua dicit ap̄s j. Thessal. iij. Qñ ipse dñs in iussu z i voce archangeli z in tuba dei descendet de celo z mortui q in xp̄o sunt resurgent primi. in iussu. id ē in impatozis ptāte. Nō eni tunc veniet in hūilitate sicut venit i carnē in primo aduentu. nō cōtabit asinā nec baiulabit sibi crucē. sicut legitur fecisse Job. xix. Sz tunc videbūt filiū hois venientē in nubib⁹ celi cū ptāte magna z maiestate. sicut oz Lud. xxj. Et ideo dicit ap̄lus q ipe dñs veniet i iussu z in voce archangeli. id ē in voce facta p semetipm q̄ ē pnceps angelorū. Est eni angel⁹ magni cōsilij Esa. ix. z Job. v. Mortui audiēt vocē filij dei z q̄ audierit viuent. vel in voce archangeli ad lr̄am. i. in voce cā ministerio alicui⁹ archangeli. Que vox gerit ista. Surgite mortui venite ad iudiciuz. De hac terribili voce loquēs Hiero. sup Matth⁹. dicit sic. Quotiēs diē illū ꝓsidero totis viribus cō tremisco. Siue ei comedo siue bibo siue aliqd aliud facio: semper videtur mihi tuba ista terribilis sonare i auribus meis. Surgite mortui venite ad iudiciū. Veniet ergo dominus i iussu et in voce archangeli z in tuba dei. Eadem

vox vocari potest tuba propter similitudines ad vsum tube que fuit in veteri testamento. Tuba enī cōuocabant ad cōciliū: cōmouebantur ad plīū ⁊ vocabant ad festū. Et isto mō resurgētes congregabunt ad celiū iudicij: ad pugnā plij quo orbis terrarū pugnabit ptra isensatos: ⁊ ad festū eterni cuiuij. Vnde huiꝰ tube vocē Chrys. sup illud Matth. xxiij. Virtutes celoꝝ mouebunt dicit sic. Vere vox magna vox tube terribilis cui oia obediūt elemēta. que petras scindit. inferos aperit. portas ereas frāgit. vincula mortuoꝝ dirūpit. ⁊ de profundis abyssi aias liberās corpibus assignat. Hec oia citius cōsūmat in ope q̄ sagitta transit in aere dicente apl̄o. In momēto in ictu oculi. j. Cor. xv. Erunt ergo isti tyranni ⁊ psecutores iniusti terribiliter a mortuis excitati. euocati ⁊ personaliter iudici p̄sentati. Terribile enī ē qñ hō subito excitat a somno p fragorē ⁊ strepitum tonitrui. Est aūt verisīle q̄ illa vox erit sic̄ vox tonitrui magni quo terrā tremere ⁊ celū cōcuti ⁊ vniuersa de suis locis videbunt cōmoueri. Tūc reges ⁊ regine: prīati ⁊ pcubine: milites et clerici. mercatores ⁊ monachi: nudi ⁊ cōfusibiles si mali fuerint apparebūt. Vñ Hiero. i epla ad Elyodor mōachū. Judicaturo dño lugubre mūdus imugiet: tribus ad tribus pectora ferient: potentissimi quondam magni reges nudo latere palpitabūt. ibi adducetur Plato cū suis stultissimis discipulis. tunc Christo. argumenta nō pderūt qñ veniet ille filius paupcule questuarie iudicaturus fines orbis terrarum Sopho. j. Vox diei dñi amara tribulabitur ibi fortis. dies ire dies illa dies tribulationis ⁊ angustie: dies calamitatis ⁊ miserie. dies tenebrarū ⁊ caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clangoris. Scdo impij i iudicio cōsternabunt integraliter sine cōsolatore. Et q̄tū ad hoc subdit in lra q̄ nō solū veniēt. sed venient in cogitatiōe peccatorū suoꝝ timidi. Et notanda ē differentia inter bonos ⁊ malos: qr boni timēt de peccatis suis ⁊ timēt deū ante iudiciuꝫ. in ps̄. Cōfige timore tuo carnes meas: a iudicijs enī tuis timui. Eccl. v. De ppiciatu peccatorū noli esse sine metu. ⁊ ideo timenti deū bene erit in extremis ⁊ in die defunctionis sue bñdicet. Eccl. j. Sed p oppositū reprobi in pñti nō timēt peccata sua nec etiā deum: ꝫ in iudicio timebunt qñ timor erit ad penā nō ad emēdā. In quoꝝ psona dicit ps̄. Timor ⁊ tremor venerūt sup me ⁊ contexerūt me tenebre. Vñ Greg⁹. xliij. moza. Vitari nanq̄ terror iudicis nō nisi ante iudiciū pōt. Modo nō cernit sed p̄cibus placat. Cum vero in illo tremebūdo examie sederit ⁊ videri pōt ⁊ placari nō pōt: qr facta prauorum q̄ diu sustinuit tacitus: simul oia reddet iratus. Vñ necesse ē nūc timere iudicē cū nōdum iudicium exercet cū diu sustinet: cū adhuc mala tolerat q̄ videt: ne cuꝫ manū i retributionē vltionis excusserit tanto in iudicio districtus feriat q̄nto ante iudiciū diutius nunc expectat. Tertio impij i iudicio accusabunt criminaliter sine defensore. Et quantū ad hoc subdit in lra. Et traducent illos ex aduerso iniq̄tates eoꝝ. Traducere idē ē q̄ ad ꝓfusionē alicuiꝰ id qđ fuit occultū ꝓpalare. Vñ Matth. j. Joseph aūt cū cēt iustus ⁊ nollet eā traducere. ⁊c. vult ergo dicere q̄ ipamet peccata sua ꝓpalabūt actores eoruꝫ quasi eēnt aduocati accusantes ⁊ stātes ex aduerso cōtra reū. in ps̄. Peccatū meū cōtra me est semp. Vñ aliquis dephēdit de furto. ipm furtū cōdēnat eū. Dicit q̄ simia fugiens venatorē qñ habet fetus. illū filiū quem magis diligit apprehendit i brachia ⁊ fugit ⁊ aliū dimittit Ille vero dimissus insilit sup matrē sedens in collo suo velit nolit: venatore fortiter insequēte: simia deniq̄ fatigat. fatigata fetum magis dilectū proijcit. Alius vero de quo nō curauit velit nolit insistit donec tam mater q̄ ples capiat. Isto mō peccator peccatū. ⁊ delectatiōeꝫ tanq̄ duos filios habet. delectationē diligit. peccatū non diligit. Modo venit qr quotidie peccatorē insequit. Peccator ergo sperans se cū delectatione euadere. illā tanq̄ carissimum filiū inter brachia sua. i. inter intellectū ⁊ affectū portat. Sz imperceptibiliter peccatū a tergo se collocat ⁊ matrē nō dimittit donec mors vl diabolus vtrūq̄ attingat. Nota de nido i esta te abscondito tpe estiuali i densitate foliorum Dubitatio lr̄alis circa predicta fit ista. Ubi vox tubalis p̄cedēs iudiciuꝫ erit aliquo mō cā resurrectionis corpoꝝ? Qđ nō. Damascenus Credo resurrectionē futurā diuina voluntate virtute ⁊ nutu: q̄ cū ista sufficiant nullo modo erit vox tube cā. Preterea frustra fit vox ad illud qđ audire nō pōt: sed mortui nō hñt auditum: q̄ frustra emittet vox ad eos. Preterea si talis vox eēt cā resurrectionis. resurrectio foret naturalis. Licet enī vox illa causaret p virtutē a deo datā: sicut dicit glo. sup illud ps̄. Et dabit voci sue vocē virtutis: tñ habita tali virtute effectus sequeret. sicut in ceco illuminato restitutio visus est facta p miraculuꝫ. sed visio sequēs naturalis ē. Preterea resurrectio corpoꝝ fieri nō potest a virtute finita. Sz vox illa q̄tūcūq̄ magna: infinitā virtutem habere nō potest. ergo ⁊c. Preterea glosa ad Roma. viij. dicit q̄ resurrectio christi est causa nostre resurrectionis. hec ē inquit causa quare christus suscitabit alios: qr suscitatus est Ad oppositum est magister senten. iiij. dis. xliij. ca. ij. vbi dicit q̄ causa resurrectionis mortuorum erit vox tube que in aduentu iudicis audietur ab omnibus: et cuius virtute excitabunt mortui: et de monumentis resurgent. Hierū

glosa super illud. ps. Dabit voci sue vocem virtutis. id est efficaciam resuscitandi omnes mortuos. ¶ Ad qōnem dicēdū q cā ōr dupliciter. vicz ꝓncipalis t instramētalis. Cā principalis resurrectiōis erit virtus diuina assistēs illi voci illo mō q̄ virtus diuina assistit ꝟbis sacramentalib⁹ in eccl̄ia militante. Cā instrumētalis erit vox illa: sicut ꝟbū platum ē cā instrumentalis aliq̄ mō trāssubstātiatōis panis i cor pus xp̄i. Qualis aūt erit vox illa diuersimode ōr. Dicūt quidā q ipa euidēs pfitatio filij dei i mundo ōr vox ꝓpter illud verbū Gregl. q dic Tuba sonare nihil aliud ē q̄ mūdo iudicē filium dei demōstrare. Sz videt meli⁹ dicendum q vox tube erit sonus quidā sensibilis t ꝓperium vocale christi q̄ ꝓcipiet mortuis resurgere iuxta illud Joh. v. Mortui audiēt vocem filij dei t qui audierint viuēt. Et parū post. Oēs qui in monumētis sunt audiēt vocem filij dei Et dicit hic vn⁹ doctor q videt sibi q illa tria q̄ enumerat Aplus. j. Tessal. iiij. In iussu et in voce archangeli/t tuba dei/distinguūtur p modū istū. Erunt q̄si tria ꝓcepta xp̄i. Primo enim in suo descensu xps iubebit pulueres siue partes q̄scūq̄ corpor mortuor recolligi per ministeriū angelor: t hoc notat cū ōr q descendat in iussu. Scōo ꝓcipiet corpa reformari ex illis pulueri⁹ recollectis t formatis corpib⁹ aias reuiuere. Et ista duo fient p diuinā virtutē. Et istud ꝓceptū notat cū ōr. In tuba dei. Tertio archangeli qui fuerūt custodes ꝓuinciar i ꝓuincijs quas custodierunt clamabūt fortiter t sensibiliter sicut sono articulato sensibili t mediante aliqua creatura sensibili formata q oēs corā iudice corpaliter cōpareant. diffinitiuam t irreuocabilē sniam audituri. Et illa vox notat cū ōr. In voce archangeli. De ista voce tubali ꝓphetizauit sibilla. sic recitat Aug⁹. xviij. de ciui. dei. ca. xxiij. Sed tuba tunc sonitū tristem dimittet ab alto. Orbe gemēs facin⁹ hominis varios q̄ labores ¶ Ad primū in oppositū dico q fiet virtute diuina principalit mediāte voce instrumētali p modū q̄ dictū ē. Ad secundū dicēdū q forme verbor sacramētaliuz habent suū effectū nō ex hoc q audiunt sed ex ꝟb⁹ q ꝓferūt. et sic i ꝓposito ¶ Ad tertiū dicēdū q virtus nō est in voce subiectiue ꝟ ōr'ēc invoce qr voci assistit opando. ¶ Ad quartū ptz q fiet principaliter virtute infinita. ¶ Ad q̄ntuz q resurrectio xp̄i est cā exemplaris nr̄e resurrectionis nō autē efficiens ꝓprie.

Cap. V ¶ Lectio LVII

Tunc stabunt insti t in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt t qui abstulerunt labores cor. Postq̄ spūssanct⁹ declarauit formā cōfussibilē in qua necessario cōparebunt iniusti in iudicio generali. hic cōsequenter t ordinate occasione tā malor q̄ bonoruz aggredit enarrare ordinē ei⁹ in speciali. In q̄ libet aūt iudicio q̄ttuor ꝓsone requrunt ad minus de cōi iure. s. iudex. actor. testis. t re⁹. In isto ꝟo iudicio iudex erit deus. reus peccator actor peccatū. testis iustus in quē peccator deliquit. Si agat de iusticia pticulari. dicēduz q ē deus ipe. Si agat ō iusticia generali. sicut mō dictū ē in vltima lectione q in iudicio generali peccata tenebūt locū accusatoris. Sic dictuz fuit heri q traducent illos ex aduerso iniquitates eor. q̄ nunc non restat describēdū illud iudiciū nisi quātū ad tres ꝓsonas: vicz. testes. reos. iudices. Et hoc facit spūssanctus in capitulo isto toto. Tū sic pōt capitulū istud introduci. declarato quō se habebit accusator. hic declarat quō se hēbit testis iudex t reus. Et fm hoc capitulū istud totum diuidit in tres ptes. Nam primo declarat q testis non terrebit ab aduersitate. Secūdo q reus cōfitebit sine falsitate. Tertio q iudex nō mouebit a sūma equitate. Scōa pars ibi. Videntes turbabuntur. Tertia ibi. Justi in perpetuum viuent. ¶ Est igit intentio hui⁹ capituli q̄tū ad reprobos declarare tria: vicz q accusabunt cū feruore laudabili. turbabūt timore miserabili. t cōfitebūtur cū pudore inestimabili. Primū ondit i hodierna lectione. Scōm ibi. turbabunt videtes Et tertiū ibi. dicētes intra se penitētiā agētes: sicut infra patebit. Quātū q̄ ad primū: vicz testes nō terrebūt aduersitate sed accusabūt malos feruore laudabili. dicit sic. Tūc stabūt iusti in magna cōstantia. tc̄. In quo ꝓcessu quinq̄ circūstantie iudicialis testimonij iusti assignāt videlicet temp⁹ cōparendi. gestus proponendi. modus prosequēdi: forma resistendi: t causa cōtradicendi. Temp⁹ cōparendi exprimit cū dicit. Tūc. Gestus proponēdi. Stabūt. Modus prosequēdi. in magna constantia. forma resistendi: aduersus eos qui se angustiauerūt Et cā ꝓtrā dicēdi. Et qui abstulerūt labores eorū. dicit ergo. Tunc videlicet in die iudicij nō modo durante patientia hui⁹ vite. sed tūc. qr Luc. xxj. Tunc videbūt filiū hois venientem i nube cū potētia magna t maiestate. t in ps⁹. Tunc loquet ad eos in ira sua t in furore suo cōturbabit eos. Et iō tūc stabūt: qr pri⁹ iacuerūt ꝓpediti, ligati oppressi t prostrati. j. Mach. ca. iiij. State nūc contra inimicos t expugnate eos. Vult eni scriptura q iusti stare debent ad quattuor actus. s. ad videndū: ad vocēduz ad testificandum t ad pugnanduz. Primo ad videndū. Nā ille q̄ stat ad remoti⁹ pōt videre q̄ qui sedet. Videre. vj. State sup vias t videte t interrogate de semitis antiquis que sit via bona t ābulate i ea. Scōo ad docendū. Preco ꝓclamaturus edictū regis ascendit in altuz vt

eminus audiatur. Preco quicunq; est quasi ꝓdicator ꝓclamatur⁹ edicta regl. i. ꝑcepta xꝑi Act. v. Stantes loqmini i tẽplo oia ẅba vite huius. Et Hecmi. viij. Stetit et drasi sup graduz ligneũ quẽ fecerat sibi ad loquẽdũ. Tertio stare iubet iust⁹ ad testificandũ. Matt. ix. Stabitis ati reges t presides ꝓpter me. Quarto ad pugnãdũ. ad Eph. vj. Accipite armaturã dei vt possitis resistere in die malo t in oib⁹ pfecte stare. Stabũt g iusti in magna ꝓstantia q in vita ista abiecti fuerit i magna miseria. j. Mach. ij. Mathathias t filij ei⁹ ꝓstant steterũt. vñ cõsonat qdã respõsoriũ. O cõstantia martyruz ꝛc. Qd rñsoriũ fecit qdã rex francie noie Ropertus qui flozuit circa ãnos dñi. mcxcvj. hac occasione. Cũ esset vir litterature t subtilitate celebris t moz ciuilitate vrban⁹. carmia multa in latino sermone ad honorez dei cõposuit vicz prosam. Sancti spũs assit nobis gra. Et rñsoriũ de natiuitate dñi vicz. Judea t hierlm Et rñsoriũ de btõ petro. Corneli⁹ cẽturio. Et de oibus sanctis. Cõcede nobis. Cui⁹ vxoz vocabat Cõstantia. q̃ moleste tulit q de ea nihil cõposuerat. qd posset ad eius laudẽ decãtari. Ille g ad placandũ ei⁹ ipatientiã ꝓposuit ꝑdictũ rñsoriũ de martyrib⁹. O cõstantia martyꝝ qd illa de se estimãs decantatũ placata ẽ. Stabũt g iusti in magna ꝓstantia aduersus eos q̃ se angustiauerũt iurijs aut flagellis. ad Heb. xj. Circũierũt in melotis i pellib⁹ cap. egẽ. an. ac. quib⁹ dign⁹ nõ erat mũdus. Et subdit cã. Qui abstulerũt labozes eoz. i. auferre voluerũt cogendo eos derelinq̃re legẽ xꝑi. Dubitatio circa materiã hui⁹ lectiõis erit ista. Vtrz in iudicio generali erit aliq̃ disceptatio vocal. qd non: qz sm Aug. de ciui. dei li. xij. ca. xxvj Deus ꝓscias reprobor cõuincet sine vlla sermonis ꝓlixitate. Sed si fieret accusatio singuloz: fieret magna sermonis ꝓlixitas. g nulla erit ibi vocalis disceptatio neq; iudicis neq; testiũ neq; reoz. Preterea Aug⁹. codẽ li. ca. xv. loqñs de libzo vite ex cui⁹ scriptura oẽs homes iudicabũt. sicut dr Apoc. xx. dicit q hoc nõ dz intelligi corporalit qz haberẽt magnitudinem ineffabilẽ t vix in longissimo ꝓpe posset legi: ꝫ nõ min⁹ tps requirit ad narrãdũ oretenus q̃ ad legendũ in libzo si eẽt ibi scriptura. g sicut liber vite dz intelligi spũaliter ꝓ quadã virtute diuina p quã fiet vt vnicuiq; opa sua tã bona q̃ mala i memoriã reuocent: atq; sil oẽs t singuli iudicent. ita dz iudiciũ. t q̃stũ ad sniam et q̃stũ ad disceptationẽ intelligi mentalit. Preterea ad Roma. ij. Testimoniũ reddente illis ꝓscia coz t inter se inuicẽ cogitationũ accusantiũ seu etiã defendentiũ in die qñ iudicabit deus occulta homi. g accusatiões ibi nõ erunt nisi mentales: t cadẽ rõe disceptatio t snia iudicis. Ad oppositum ẽ. Greg⁹. xvj. moza. ca. xxj. vbi loquẽs de reprobis dicit. Illi verba iudicis audient q ei⁹ fidẽ saltẽ verbotenus tenuerunt. Sed ꝫ de verbo interiori intelligi nõ ꝓt g de verbo vocali. Preterea snia dz ꝓgruere statui illoz cõtra ꝙs ferenda ẽ. ergo sicut in iudicio pticulari cõtra aias exutas ferit snia spũalis. Ita tũc cũ ferit in hoies corpalit assistẽtes: dz eẽ corpalis. Preterea Aug⁹. x. de ciui. dei ca. j. dicit q ꝓ quot dies ꝫ iudiciũ tendat incertũ ẽ. si fieret mẽtaliter stati expediretur: g erit vocalis. Ad istã qõnem rñdet sanct⁹ Tho. sup iiij. sentẽ. di. xlvij. q. j. ar. ij. d. q quid in ista q̃stione sit vez ꝓ certo diffiniri nõ põt: ꝓbabili⁹ tñ estimat q totũ illud iudiciũ t q̃ ad discussionẽ t q̃ ad accusationẽ maloz t cõmendationẽ bonoz: t q̃ ad sniam de vtriscq; mentalit pficietur: qz si singuloz facta narrarent inestimabilis ꝑis lõgitudo exigeret. Vsi fm eũ ꝓbabile ẽ q processus recitatus Matt. xxv. Esurui t cetera mentalit tm pficiet. salua reuerẽtia doctoris sancti. Alij dicũt ꝓbabili⁹ t cõcordanti⁹ cũ textu sacre scripture vicz q ibi erit disceptatio tã vocalis q̃ mentalis. qz xꝑs q iudicabit ẽ de⁹ t hõ: t iudicabit mõ diuino t mõ hũano. et ex hoc erit maius gaudiũ sensibile beatoz t maioz doloz sensibilis maloz. Magis aũt ꝓgruet corporali apparitiõi iudicis t iudicandoz̃ t etiã vocali eoz citationi ꝑcedenti iudiciũ per tubã. de qua lectõe ꝑcedenti dictũ fuit. Vsi dicendũ videt q vocalis erit accusatio maloruz a xꝑo dicente realit cõsilem ꝓcessum sicut ipse posuit Matt. xxv. Et cõmẽdatio t snia diffinitiua ꝓsequẽter erit. Siliter accusatio mentalis sicut dr in lectõe ꝑcedenti: qz traducent eos ex aduerso iniqtates eoz. An hoies testificabuntur ꝓtra malos vocaliter ẽ mihi dubiũ. Dicũt q dã q sic. Angeli vero q fuerũt custodes reprobozũ specialit testificabunt ꝓtra eos sic tenent sancti. Et hoc idẽ dicit Apuleius li. suo de deo socratis. Notandũ ẽ aũt q fiet discussio de duobus: vicz de ꝑceptis iusticie t de opibus misericordie. Reprobi eni dãnabunt ꝓpt duo. vicz qz peccauerũt trãsgrediendo ꝑcepta iusticie: t qz peccata sua nõ redemerũt p opa misericordie. ꝓma erit de meritis t erit mẽtalis. secũda de opib⁹ misericordie vt appareat eos nõ ee dignos miscoia t erit reuera vocalis: sic donat textus euãgelij. Ad oppositũ hui⁹ vie dicẽ dũ q Aug⁹ nõ negat sermonẽ ꝫ sermonis ꝓlixitatẽ. Ad scom vult Aug⁹. dicere q nõ fiet discussio i pticulari t singillatim de culpis vocaliter ꝫ mentalit. sil tñ t in vniuersali iudicabunt vocalit sicut dictũ ẽ. Ad tertiũ q accusatões fient vtroq; mõ t p cogitatões vniuscuiusq; ad semetipm mẽtaliter t p replicationẽ iudicij generalit de opibus misericordie neglectis. Ad motiuum doctoris tenentis viam oppositam de prolixitate temporis patet q non requirit

magnū tps ad replicandū cōtra oēs i generali: t ad pferendū sniam mō pdicto. Ex discussio tā meritoꝝ q̄ petōꝝ in pticulari erit mētal. vt dictū ē. De die vo iudicij generalit̄ credimus t tenemus q̄ nō erit ant̄q̄ antixps venerit: sic dic̄ apls. ij. Tessal. ij. Cuius aduēt⁹ nobis oīno incert⁹ ē. Hā circa ei⁹ aduentū calculatores t pseudo astronomi seducti sūt hoc tñ sciēdū sicut dic̄ q̄dā exposit⁹ sup ca. xj. Apoc. Antixps regnabit: sicut ibidē ꝺr. xlij. mensib⁹ i. trib⁹ annis cū dimidio. t tūc veniēt Enoch t helias: t pdicabūt dieb⁹. Mcclx. Ex toto tpe q̄ regnabit antixps amicti saccis vt ꝓuocent homines ad penitentiā q̄s tandē occidet antixps t insepulti iacebunt per tres dies t dimidiuꝫ ꝓpter antixp̄i timorez. Et postea resurgent et ascendēt i celū. t postea occidet antixps a xp̄o vel a Michaele sicut dicit glosa. ij. Tessal. ij. Post mortē aūt antixp̄i dabunt ad penitētiaꝫ xlv. dies ꝓ illis q̄ in psecutione antixp̄i titubauerūt. Tūc g̃ ministri t seq̄ces antixp̄i licet ipe sit mort⁹: pacē t securitatē habētes vbiq̄ ducent vxores t celebrabūt cōuiuia. Et cum dixerint pax t securitas: tūc repentin⁹ eis supueniet interitus ita grauis t subitus: sicut ē dolor mulieris pturientis. t nō effugient sicut dicit apls. ij. Tessal. ij. Ubi in glosa ferc oīa pdicta ponunt. Sicut etiā dicit Haymo. et habet etiā in glo. ij. Tessal. ij. Hasset de tribu Dan. Occidet aūt in mōte oliueti in papilione t i solio suo. In loco illo circa quē dñs ascendit. Quādo aūt dñs post illos. xlv. dies vēturus sit penitus ignoratur. hec Haymo.

Lectio LVIII

Videntes turbabū

tur timore horribili t mirabunt i subitatione insperate saluti gemētes pre angustia spūs dicētes intra se penitētiā agentes t ꝓ angustia spūs gemētes. Declaratū ē superius q̄ tria genera pſonarū necessario cōparebunt in iudicio generali. Judex: iustus t reus vt testis. Just⁹ nō terrebit aliqua aduersitate. Reus cōfitebit sine falsitate. Judex nō mouebit a legis eq̄tate. De istis tribus q̄tū ad primum declaratū ē in p̄cedente lectione vbi ostensū ē quō iusti se habebūt: semetipos fortiter ꝓ iustitia opponēdo. Cōtinuat ergo lectio ista sic. Postq̄ spūssanctus declarauit qualit̄ iusti i iudicio testificabunt veritatez laudabiliter. hic ostendit quō reprobi in iudicio cōfitebunt veritatē cōfusibiliter. Et circa hoc duo facit. Nam primo ponit cōfessionis cām necessariā. Scōo subdit ciusdē cōfessionis multiplicē materiaꝫ Scōa ps ibi. Hi sunt quos aliqñ. Circa primū dicit spūssanctus q̄ illam tardam t iutilez eis saltē ꝓfessionē quā facient reprobi i iudicō tria p̄cedent: qz turbabūt mirabūt t tristabūtur. Et ex istis tribus causis coacti veritatē de seipsis necessario fatebunt. Quantū ad primū dicit q̄ videntes turbabunt timore horribili. Greg⁹. xxv. moza. ca. ij. Oculos q̄s culpa claudit pena aperit. Ex certe i pñti culpa claudit oculos maloꝝ ne videant veritatē: sed stati in morte pena aperit oculos. g̃ isti homines videntes se de gloria mūdi trāsferēdos stati ad penā iferni merito dñt turbari t terreri. nec mirū: qz horrendū ē incidere in manus dei viuētis. ad Hebre. x. g̃ tantū ē q̄ nullā opportunitatē euadendi videtes ꝓfitebūt illud q̄ postea subiūget. Scōo mirabūt sicut in ista hr. t hoc i subitatiōe insperate salutis. Cū hō vehement⁹ sperat vnū negociū t psequēs negociū suū desit mirat de subita mutatiōe negotij. Hō sic ē q̄ iniusti nullam spem hñt de ꝓualescētia iustoꝝ postq̄ fuerūt ab eis suppressi. t iō merito āmirari dicunt in subitatione insperate salutis. qz de iniustis hr supra Sap. ij. Nec sperauerunt mercedē iusticie. Ista aūt sal⁹ ex fuisset ꝛsperata a malis: tñ fuit sperata quotidie a bonis. i ps. In te dñe speraui nō cōfundar in eternum. qz salus iustoꝝ a dño t protector eoꝝ in tpe tribulationis. Tertio reprobi añ eoꝝ ꝓscie ꝓfusionē in utilē ꝓtristabunt. Et q̄tū ad h̄ dicit. Et p angustia spūs gemētes. Et merito qz hic noluerūt angustiari: ꝑ deliciari. Et impossibile ē sicut dicit sanct⁹ Greg⁹. q̄ q̄s a delicijs ad delicias transeat. Jō ibi cruciabunt qz hic delicate t dcordinate vixerūt. Et dicēt infra se ptiam s. inutilē agentes. ad Hebre. xij. Non inuenit penitentie locū q̄q̄ cum lachrymis inq̄siuisset eā. Et iterꝫ addit. Pre angustia spūs gemētes ꝓpter duplicē materiā gemitus. Gemēt enim t ꝓ pena quā sustinebūt t ꝓ gl̃ia qua i ꝑpetuū carebūt. qz igit̄ i ista lectione ē mentio de penitentia t attritiōe quā mali hoīes sustinēt post mortē. Occasione hui⁹ q̄ritur de cōtritiōe penitentiū virtuosa in pñti. Et sit hec dubitatio. Utruꝫ dolor penitentis possit cē nimi⁹? videt q̄ nō: qz dolor de pctō p̄cedit ex dei amore. qz oīs dolor fundat in amore. Si enī hō nō amaret deū. nō doleret si eū offenderet. ꝑ amor dei nō pōt cē nimi⁹. g̃ nec dolor de pctō. Preterea Anshelm⁹ in q̄dā oratiōe. Utinā sic ipinguēt viscera aie mee vt medulle corporis mei exiecent. g̃ talis dolor de pctis q̄ mortē crucis iducit ē laudabilis. g̃ licet sit tātus. nō tñ ē nimius Preterea. de pe. di. iij. cito p⁹ pncipiuꝫ. ca. Si apls hr de penitente. Semp doleat t nō sit q̄ satis doleat. Preterea. ad ptritionē req̄rit dolor maxim⁹. g̃ null⁹ pōt cē nimi⁹. Assumptum pz: qz q̄tus ē amor ꝓiunctionis ad deū: tātus dz cē dolor de sepatōe. Sed amor ꝓiunctiōis dz cē maximus: qz maior dz cē q̄ amor coniunctiōis ale ad corp⁹. g̃ dolor debet esse maxim⁹ ergo dolor de peccatis non potest cē nimius.

Ad oppositū ad Roma. xij. Exhibeatis corpora vestra hostiā viuētē: deo placentē: rationabile sit obsequiū vestrū. Sed dolor cōtritionis pōt esse tantus q interficeret penitētē. ergo foret irrationabilis. ¶ Preterea virtus moralis cōsistit in medio ꝛ corrumpit tā p supabundātiā q̄ p defectū. Sed cōtritio est virt⁹ moralis cuz sit pars iusticie. ergo cōsistit in medio. Ad questionē dicēdū. q in penitēte est cōsiderare triplicē dolorē. Unus est essentialis penitētie et ē in volūtate ipa: videlicet displicētia de peccato p̄o q̄to peccatū est offensa dei. Et ista displicentia voluntatis: est essentialiter cōtritio. Et q dolor directe causat de caritate in deū: q scōm legē datā intēdi nimis nō pōt. Iste dolor nō pōt esse nimius. Alⁱ⁹ est dolor nō essentialis penitētie. ꝛ est in sensualitate. Et est passio appetitus sensitiui: ꝛ iste dolor causat vno modo ex redundātia dolozis. vel displicētie in volūtate per modū quo vires inferiores obtemperant in suis actib⁹. seu viribus superiozib⁹ fm q dicit Aris. iij. de anima. q appetit⁹ intellectiuus rapit aliq̄ appetitū sensitiuuz. sicut spera speraz. Tertio p̄t accipi dolor in penitente p̄o afflictione corpozali. Et istis duob⁹ modis possibile est q dolor penitētis sit nimi⁹ fm doctores multos: q nō licet alicui inferre sibi ipsi ex intentione causaz mortis. Sed de scōo dolore potest esse dubiū: ex quo ille dolor causat directe ꝛ naturaliter ex displicentia voluntatis. cū displicentia ipa nō possit esse nimia: nō apparebit quō aliquis dolor possit esse nimi⁹. Sed de isto tertio dolore q causat ex afflictione corpali: cōstat q possit esse nimi⁹. Ideo videt dicenduz q si penitens ex vehemētissimo amore ad deū. tātū doleret de peccato suo q causaret dolor in appetitu sensitiuo tante intētionis q corrumperet armoniā corpozis necessariā ad vitā aut si induceret mortē: nō esset iste dolor excessiuus in genere mortis nec supfluus. ꝑ virtuosus ꝛ opus pfecte penitentie: hoc tñ supposito q voluntas sic penitentis nō ferret in illā passionē causandā ꝓpter mortē cōsequendā: ꝑ tātum ꝓpter displicentiā de peccato inq̄tū deuz offendit. Et sic legim⁹ multos cōmendatos de perfectione cōtritionis. ¶ Ad primū cōcedenda ē cōsequentia vel cōclusio de dolore qui est displicentia voluntatis vel de dolore ab ea naturaliter: vel causato a dilectione vel electione. Ad scōz ō dicto Anshelmi excessiu⁹ ꝛ metaphoric⁹ mod⁹ loq̄ndi est: nec appetijt q hūores sui corpozis exiccarēt ad litteraz. ꝑ motiones carnales in eo extinguerent. Vel cōcedi potest q appetijt dolorē scōo mō dictū: quē posui opus perfecte ꝓtritionis. ¶ Ad tertiū loquit de displicentia volūtatis ¶ Ad quartū dicenduz q dolor primo mō accept⁹ debet esse maxim⁹ in genere. q̄ q̄tum aliq̄ placet. tantū cōtrariuz displicet. De⁹ autē summe placet: ꝛ ideo debet sūme displicere peccatū. Non est tamē necesse q dolor sensitiu⁹ sit maxim⁹: ꝑ tantū intellectiuus: q̄ sic debet homini peccatū displicere: q nihil pl⁹ sibi displiceat. ꝛ q ꝓ nulla re vellet peccare. Et hoc est necessariū ad cōtritionē. Et p tanto dicit maxim⁹ dolor p̄compationē ad alios dolore de reb⁹ creatis causatos. Notabilit dicit q videntes turbabūt timore. Causa enim quare pueri si modo nō turbant ē. q̄ nō videt defectus suos neq̄ pericula suoruz defectuū. Et vna rō q̄re nō videt. ē negligētia p̄latorū ꝛ doctoꝝ. Homo enī se nō videt nisi p speculū sibi obiectū. Prelati ꝛ doctores sūt vel debēt esse specula laicoꝝ viuendo. docēdo ꝛ corripiēdo: ꝛ si sic essent: peccatores se viderēt ꝛ agerēt penitentiā. Istud aūt speculū offensiuū est insipientib⁹: sed placitū valde sapiētib⁹. Proū. ix. Argue sapientē ꝛ diliget te. Et reuera opus caritatis maxime est ꝓmuuire hominē de suis defectib⁹ moderate. Nemo enim est q̄tūcunq̄ sapiens q̄ omnes defectus suos videre possit. Ūñ in libro quodā qui intitulat de dictis ꝓhorū ꝛ sapientuz. ca. de dictis Alex. narrat sic: q dā vice dominus diu fuerat in seruicio Alexādri cōmotus ꝛ nunq̄ increpauerat alexandrū ad ptē. Isti ergo vno die ad se vocato alexander dicit. Non delectoz inq̄t in seruitio tuo Et alius quare domine? Et Alexāder. Quia homo sum: ꝛ homines quin peccent resistere non possunt. Et tu si in tanto tpe nullū meū perpēdisti errorem nimis ignarus fuisti. Et si pcipiens occultasti: eras me⁹ fraudator. Et cōsimilis sententia ponit eodē libro ca. de dictis platonis. Plato dicit sic: Homines inquit magis ex inimicis q̄ ex amicis ꝓficiunt quia dū inimici errores eis imꝓperāt: inde corrigunt. Dū vero amici sui eis nō annunciant errores ꝑ tolerant ꝛ occultant: ipsi eoꝝ errores augmentant ꝛ continuant. Ūñ si peccatores nobis annunciantib⁹ vel peccata sua vel deū ꝓ peccatis punientē viderēt. non est dubiū quin salubriꝝ turbarent. in ps. Viderūt te aque deus: viderunt te ꝛ timuerūt ꝛ turbati sunt abyssi. Viderunt te aque. Glo. id est populi ꝛ timuerūt de peccatis. ꝛ turbate sunt p cōtritionē: abyssi. id est profundissimi peccatores.

Lectio. LIX

H Isunt quos habuimus aliqñ in derisuz ꝛ in similitudinē improperij. Nos insensati vitā illoꝝ estimabam⁹ insaniam ꝛ finē illorum sine honore. quō? Ecce cōputati sūt inť filios dei ꝛ inť sanctos sors illoꝝ est: Postq̄ spiritussanct⁹ assignauit cōfessionis ꝓfusibilis a reꝓbis in iudicio facien de causam necessariā. Hic enarrat eiusdē confusionis vel cōfessionis materiā

multipharíam. ¶ Primo enī fatenť se peccaſſe in proximos. Scō se errasse quo ad ſcipos ibi. Ergo errauimus. ¶ Circa primū duo facit quia primo ponit recognitionē peruersitatis. Scō admirationē nouitatis ibi. Quō ergo. ¶ Circa primū recognitio eorū stat ex duobus. Fatenť enī expresse. primo q̄ viros iustos iniuste contempserūt. Scō q̄ vitā eorū male iudicauerūt. De primo dicunt sic. Hi sūt quos aliq̄n habuimus in derisū ꝛ in similitudinē improperij. Aliq̄n supple breui tempore vite mundialis habuim⁹ in derisū. Job. xij. Deridet iusti simplicitas. Sed certe non impune. q̄ Prouer. iij. Illusores ipse illudet ꝛ mansuetis dabit gratiam: Et eiusdem. xix. in fine. Parata sunt derisoribus iudicia ꝛ mallei pcutientes stultorum corporib⁹. Cōmuniter derisores sūt pīnaces ꝛ dure siue ferree ceruic. Et iō diabolus sicut faber ferrarius malleabit sup eos quasi sup cādens ferrū in inferno. Et in similitudinē improperij. q̄ improperiū q̄ō fecerūt sanctis nō fuit verū improperiū. Verū enī improperiū est de malo. Ipsi autē improperauerūt q̄ō non fuit malū: imo bonū. sicut q̄ erant pauperes ꝛ abiecti in mundo. q̄ ipsi credebāt in hominē crucifixū. q̄ō reuera nō fuit improperiosus sed port⁹ gloriosū. Ad Gal. vj. Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce domini nostri ie su cristi. Dic ergo fatenť q̄ viros iustos iniuste contempserūt. Secundo fatenť q̄ vitā illorū male iudicauerunt. Et hoc dicit ꝯtū ad meritum ꝛ ꝯtum ad premiū. ¶ Primo ergo fatenť q̄ vitam sanctorū estimauerūt insaniā. Unde dicūt sic. Nos insensati estimabam⁹ vitam eorū insaniā. Ecce mirabilis trāsmutatio. Quando vixerūt ꝛ alios rexerūt. reputabāt se sapientissimos. Sapiētes ad decipiendū: sapientes ad acquirendū: ꝛ sapientes ad semetipsos defendendū. Sed reuera stultā fecit de⁹ sapientiā hui⁹ mundi. Et ideo bene incipiunt suū confiteor dicentes. Nos insensati vitā illorū estimabam⁹ insaniā. Unde vt et de nostris temporib⁹ procedam⁹ quorū vita magis reputat insania ꝯ vita illoꝝ qui christū totaliter imitanť in voluntaria paupertate. q̄ relinquunt habita ꝛ habenda: Renunciant curis ecclesie: ꝛ hereditates amplas permittūt alios occupare. Isti apud mundo deditos fatuj fabulosi et insani putanť. Sed a quib⁹?: Certe non nisi ab insanis mundi amatorib⁹. Et illud est mirabile. Credunt fatui xp̄iani christū saltē verbotenus esse vꝝ fuisse dei patris sapientiā ꝛ venisse in mundū ad docendū homines viaz rectā veram ꝛ sincerā: in celū perducentē. Et tamē illā viā sectantes derident ꝛ abhominanť: et ꝯtū possunt depraūāt. ¶ Nota q̄ quattuor genera hominū christū legim⁹ derisisse, diuites sauros. Principes p̄claros: milites amaros ꝛ simplices ignaros. Et isti minime peccauerūt inť omnes. De primis habem⁹ Luc. xvj. vbi christus legit docuisse q̄ nemo pōt deo seruire et mammone. Et ibi subdit sic. Audiebant autē oīa hec pharisei ꝛ qui erāt auari ꝛ deridebāt eum. De scōis Luc. xxiij. Deridebant eū principes dicentes. Alios saluos fecit: seipsuz non potest saluū facere. Et in eodē ca. Spreuit aūt illū herodes ꝛ exercitus eius: ꝛ illuserūt indutū veste alba. De tertio genere hominuz Luc. xxiij. Illudebant autē ei milites accedētes et acetū offerentes ei dicētes. Si tu es rex iudeorū saluū te fac. De quarto genere hominum scribit Luc. viij. Matth. ix. ꝛ Marc. v. Quando suscitauit filiā archisinagogi q̄ dixerat. Nō est mortua puella: sed dormit. deridebant euz scientes q̄ mortua est. Cum ergo christus tot derisiones patiēter pro nobis sustinuit: felix est qui p eo vices rependendo derisiones malorum equanimiter tolerabit ꝛ sustinebit. Nisi enī sanctus a mundi dilectoribus premnat: viā christi non sequit. nec discipuloꝝ ei⁹. Qui enī mundū dereliq̄t. ꝛ tamē honorē a mundanis requirit. iste videť deo seruire: sed mercedem recipiet a diabolo. Gaudeant ergo mundi cōtemptores quotiens vite sue inueniāt derisores. imo hoc recipiant augmentum q̄ viaz christi imitanť si a mūdi dilectoribus tanq̄ fatui cōtemnanť. Unde Seneca libro de moribus. Nondum felix es si nō te turba irriserit. Si beatus vis esse cogita hoc primū nō premnere: ab alijs contemni. j. Cor. iij. Spectaculū facti sumus mundo: angelis ꝛ hominib⁹. dicit Apostolus de se ꝛ de suis sequacibus. Nos stulti propter christum: vos autē prudētes in christo. Et est ironice dictū scōm glosam. quasi diceret. Nos reputamur stulti. qui christuz predicam⁹: ꝛ putatis vos esse prudentes quia tacetis ꝛ nō est verum. Unū Aug⁹. sup ps. xxxviij. Et ponit ibidem in glosa super illud prealligatū. angelis ꝛ hominib⁹. Boni enī angeli ꝛ boni homes laudāt nos ꝛ mali irridēt. Hec sūt dextra ꝛ sinistra. his vtimur q̄si armis adferendū diabolū: scilicet laudantib⁹ ꝛ vituperantibus: si nec ista eleuent: nec ab illa frangāt hec Aug⁹. Dicent ergo vitaz christi ꝛ christi sequaces cōtemnētes in iudicio generali. Nos insensati vitam illorū estimabamus insaniam ꝛ finem illorū sine honore. istud fuit dictū licet satis fatue. ppt falsitatez añcedētis: tū satis bñ pseq̄nter estimatū. Si enī vita foret insania: finis foret sine honore. Illā honorē p̄miū virtutis scōm omnes. ¶ Scō p̄cipaliter in ista lectione posita recognitione peruersitatis: ponit admiratio nouitatis sub nota questionis talis. Quomodo ergo cōputati sūt inter filios dei: ꝛ inter sanctos sors illorū est: Istā questio

nem querent rationabiliter. qz certe est de mirabili euentu. Sed querent eam nimis tarde pro salute sua. Si enī hanc quesiuissent in vita eaz pfecte p christi predicatores didicissent. qz Joh. j. Dedit eis potestatem filios dei fieri ꝛc. Unde qz natura eramꝰ filij ire: talē a deo recipimus per gratiā caritatē vt filij dei nominemur ꝛ simus Joh. iij: Videte qualem caritatē dedit nobis deus vt filij dei nominemur ꝛ simus Adhuc tamen aliquid retinētes de veteri fatuitate exprimunt eā in titulo questionis cuz dicūt. q inter sanctos sors illorū est quasi status beatitudinis nō meritis: sed sorti deberet atribui: potest tamē merces sanctorū pro tāto vocari sors. qz q̄diu homo viuit incertū est quid de eo finaliter eueniat ꝛ ppter mutabilitatē voluntatis p peccatū de facili inclinabilis ad peccandum Eccs. ix. Sunt iusti atq; sapientes et opa eorū in manu dei ꝛ tamē nescit homo an amore vel odio dignus sit sed omnia in futurum seruanꝰ incerta. Et bene dicūt q iusti cōputati sunt inter filios dei. Illa q̄ sunt pciosa homi seruanꝰ sub certa cōputatione. Illa q̄ sunt vilia nō cadūt sub cōputatione. Isto modo sancti qui sunt pciosi coram deo Ysaie. xiij. Pciosior erit vir auro ꝛ homo mundo obrizo: Fatui vero nō cadūt sub computatione. qz Eccs. j. Stultorum infinitꝰ est numerus. Hi sūt quos aliqñ habuimus in derisū. Notandū q inter locutiones humanas: vna que vehemēter cōtrariaꝰ virtuti est derisio. ꝛ est derisio locutio deordinata de defectu hominis ppter ludum vt homo inde erubescat. Unde intentio deridētis scōm q derisio est peccatū. est diminuere gloriā quā homo pōt in ꝓscientia sua habere de bono virtutis p erubescentiā creatā in eo sub specie ludi. Unde dicit Aris. iiij. ethica. ij. q circa ludū contingit reperire supabundantiaz ꝛ defectū ꝛ mediū in quo consistit virtus. Est enī ludus necessarius ad vitā sicut requies quedā mentis. qz si mens humana semper extenderet circa seria. hebetaret ꝛ fatigaret nimis. Et ideo cōueniens est q p loco ꝛ tēpore habeat requiē. hoc autē est p ludum. Caueri tamē supabundantia maxie. Quia dicit Aris. ix. ethi. delectatio ē necessaria ad vitaz sicut sal ad cibū. Modicū autē de sale sufficit ad magnā quantitatē cibi. Unde si quarta pars cibi fuerit de sale nihil valeret. Eodē modo de ludo certis temporibꝰ sufficit ad quietē mētis Unde illi qui totū tempus suū expendūt in ludis: venationibus: aleis: taxillis: excessiui sūt ꝛ vitiosi in ludo. De quibꝰ verificaꝰ illud Sap. xv. Estimauerunt lusum esse vitam nostram Dicit ergo Aris. loco preallegato q nimis derisiui supabundāt in ludo: ꝛ sūt tales qz nihil curant quid dicant: siue sit offensiuū siue placidum siue honestum siue inhonestū: dūmodo causent risum. Et tales sunt onerosi nihil omnino desiderantes nisi risum et vocantur bomolochi. id est raptores templorum. Et imponebatur illis hoc nomen ad similitudinez muscarum volitantium circa templa gentiliū. In illis enī locis relinquebanꝰ intestina de sacrificijs animalium. Unde sic muscarum continue volitant circa templa ad nihilū aliud vacantes nisi vt rapiant intestina. Ita bomolochi in conferendo cum hominibꝰ nihil aliud explorant nisi defectus hominū quos possint recitare ad causandum risum in alijs ꝛ in alijs erubescentiam. Et talis ludus nō est ludus liberalis nec disciplinatus sed seruilis et indisciplinatus qz ad luduz liberalem requiritꝰ q dicāt placida ꝛ honesta. Est ergo notandū q derisio quattuor facit. Primo ostendit stulticiā: suspendit amicitiam: ostendit iusticiam ꝛ intendit malitiam. Primo ostendit stultitiaz: qz qui deridet hominem similem sibi pro quocunq; defectu naturali vel morali: ignorat propriam fragilitatem. Potest enī fieri derisibilis de cōsimili si deus permitat. Unde Greg⁹. xxv. moralium ca. vij. Quid sumus hodie nouim⁹. quid aūt post paululū esse possumus nescimus. Hi vero q̄s fortasse despicim⁹ ꝛ tarde possunt incipere ꝛ tamen viā nostraz feruentioribus studijs anteire. Timendum itaq; est ne etiā nobis cadētib⁹ surgat qui nobis stantib⁹ irridet: q̄uis stare iam non nouit. qui non stantē nouit irridere. Hec Greg⁹. Et ideo aduertat q̄libet illō Job. xj. Cum ceteros irriseris tu a nullo confutaberis. q. d. sic. Quia Proū. iij. de deo dicitur. Illusores ipse deludet. Secundo suspēdit amicitiam. Est enī vt frequenter causa pētionis ꝛ discordie. Proū. xxij. Ejice derisorem ꝛ exibit cum eo iurgium. Tertio offendit iusticiaz. Facit enī derisor alteri quod sibi nollet fieri. Et iō Proū. xix. Parata sunt derisoribꝰ iudicia. Quarto intendit malitiaz. Incipit enīz in ludo ꝛ sub specie ludi intendit inhonestatem proximi. et sic cōmittit mendaciū facti. Hiere. ix. Omnis amicus fraudulēter incedit ꝛ vir fratrem suum irridebit ꝛ veritatem nō loquetur. Et ideo cōtra derisores dat scriptura quattuor minas. Dicit enim q nō sunt arguēdi de iniquitate. non sunt instruendi de fatuitate. sunt ejiciendi a societate. ꝛ sunt deridendi a dei maiestate. De. j. Proū. ix. Noli arguere derisorem ne oderit te. Argue sapientem et diliget te. De scō queret derisor sapientiam ꝛ non inueniet. De tertio Proū. xxij. Ejice derisorem ꝛc. De quarto ps. Tu domine deridebis eos: ꝛ ad nihilum deduces omnes gentes. Sap. xij. Propter hoc tanq; pueris insensatis iudicium eis in derisum dedisti ꝛc.

Ergo errauimus a via veritatis: et iusticie lumen nō luxit nobis ⁊ sol intelligentie nō est ortus nobis. ¶Posita supra violenta ꝓfessione quam reprobi compulsi facient in iudicio generali q̄tum ad iusticiam quam proximis intulerunt. Hoc ergo facto exequit spiritussanctus ponere eorum cōfessionem q̄tum ad malitiam quam in seipsis habuerūt. Et circa hoc duo facit. ¶Primo ponit eorum confessionem. Secundo dictorum recapitulationem ibi. Talia dixerunt. Circa primum tria fiunt. ¶Primo fatētur se iniuste fuisse defraudatos a vera cognitione. Secundo fatētur se fuisse frustra fatigatos in operatione. Et tertio fatentur se fuisse vane deordinatos in dilectione. Secūda ps ibi. Lassati sumus. Et tertia ibi. Quid nobis profuit superbia. Dicunt ergo primo consequentionaliter sic inferēdo. Ergo errauim⁹ ⁊c. Optime cōcludunt de seipsis: nos insensati estimabamus vitam sanctorum fuisse insaniam ⁊ finem illorum sine honore. Et iam videmus q̄ vita eorum fuit summa sapientia et finis eorum est in maximo honore. ergo cōstat nobis modo q̄ tunc errauimus a via veritatis id est a doctrina xp̄i. Joh. xiiij. Ego sū via veritas ⁊ vita. Et iusticie lumen nō luxit nobis. ¶Ex spōte recessim⁹ a via v̄itatis .i. a doctrina fidei christiane. ⁊ ideo lumē iusticie nō luxit nobis. Sicut ille qui relictis vijs in superficie terre ambulat per specus subterraneos: ipsemet recedit a lumine ⁊ est causa sibi ipsi carētia luminis. Sequit. Et sol iusticie non est ort⁹ nobis. Dicitur enī christus sol intelligentie ⁊ sol iusticie. Sol intelligētie q̄ facit nos cum intelligere per fidem. Ysaie. vij. Nisi credideritis nō intelligetis. scōm vnam litteram. Sol iusticie. quia iuste retribuet nobis scōm facta nostra. Malach. iiij. Orietur vobis timentibus nomen meū sol iusticie. Compat autē christus soli ꝓpter tria. primo quia sicut sol est causa et fons luminis ⁊ caloris ⁊ vite corporaliter in istis inferioribus. Vnde dic̄ Arist. ij. phi. Homo generat hominē ⁊ sol. Ita x̄p̄us causa est noticie ⁊ vite gratie in oīb⁹ creaturis. Vnde sicut sol radios suos vbiq; proijcit super sepulchra ⁊ feda. Ita christus radios sue bonitatis extendit nō solū ad bonos sed etiam ad malos eos ad penitentiam alliciendo. eis temporalia largiendo. et penam eis debitam differendo Eccl. xlij. Sol ꝓ omnia illuminās respexit. ⁊ Matth. v. Solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos. Quādo autez ita est q̄ sol proijcit radios suos super niuē ⁊ sup glaciem ⁊ nō liquescunt: signū est q̄ aliqs planeta frigidus impedit radios solis ⁊ ei⁹ effectū. Et ita ē moraliter qñ christus proijcit radios sue clementie sup cor congelatū alicuius peccatoris facit eum cogitare de beneficijs christi in creatione: redēptione ⁊ peccatorū remissione: ⁊ premiorum distributione. ⁊ tamē non liquescit cor illud durū. Reuera signū est q̄ frigidus planeta .i. diabolus p̄ malicia infrigidatus hiere. vj. Sicut frigidā facit cisterna aquā suā: sic frigidā fecit maliciam suam dominator diabolus super regionē cordis talis. Et p̄ oppositum est de peccatoribus congelatis nō tamen in tanto excessu frigiditatis Illi enim liquescunt ad radios solis christi. Exemplum de petro Luc. xxij. qui postq̄ christū negauerat ⁊ christus cū respexisset: egressus foras fleuit amare. Ecce quomodo liquescebat ⁊ puertebatur in aquam. Exemplum de magdalena Luc. vij. q̄ irradiata ab isto sole lachrymis cepit irrigare pedes eius ⁊ capillis tergere. de q̄ canit ecclesia Liquefecit ⁊ refecit resolutā in lamentis verbum missum celitus. de talib⁹ exponi potest illud. iij. Regl. iij. Surgētes orto sole ex aduerso aquarū viderūt moabite. Secundo compat christus soli ratione sue motionis. Quādo ita ē q̄ sol rubet de mane in ortu suo signum est tempestatis sequentis. ⁊ quando rubet in occasu signum est serenitatis. vnde Matth. xvj. Facto vespere dicitis serenus erit Rubicundum est enim celum. Et mane hodie tempestas erit. Rutilat enim triste celū. Sic circa christum accidit. Nam post ortum ⁊ originem sue preclare natiuitatis statim rubor apparuit quia die octauo venerūt circūcidere puerum. Unde statim effudit suum sanguinem. Et certe istum rubozem sequebatur tempestas valida. In psalm. In circuitu eius tempestas valida. Iterum etiam sero in occasu istius solis apparuit rubedo magna quando totū corpus effulsit sanguine flagellatum: conclauatū lanceatum ⁊ spinis in capite coronatū. Ex iste rubor fuit signum future serenitatis in resurrectione ⁊ trāquillitatis perpetue. Thobie. iij. Post tēpestatē tranq̄llū facis: ⁊ post lachrymationē ⁊ fletum: exultationē infundis. Sicut autē sol sine lesione oculorum conspici non potest clare. ꝑ ſ nube tegat que nō ē nimis grossa delectabiliter iam videt Eccl. xj. Dulce lumē et delectabile oculis ē videre solē. Ita fili⁹ dei in sue nate puritate ab oculis mortalib⁹ videri nō potuit ante incarnatōez. Et ideo volēs se exhibere hominibus: nube humanitatis nostre de virgine sumpta se in uoluit operante spiritusancto. sicut prophetatū fuerat Ezech. xxxij. Solem nube tegā. Tertia sicut radio intromisso in domum q̄tumcunq; videat pura: ostendit eam habere pulueres: qui tamen non videntur nisi in radio solis. Ita declarat christ⁹ domus conscientie in quocūq; hoie: q̄tūcūq; videat honesta: magnam copiam habere venaliū peccatorū q̄ q̄tomagis aliquis gratie radium recipit: tāto magis se frequētā⁹ de errori

bus p̄opr̄ijs deprehendit: Istum solem ꝛ suū radiū. tria a nobis subtrahunt ꝛ absondunt terra nubes ꝛ luna: Terra mundialis cupiditatis. Nubes temporalis vanitatis. Et luna carnalis voluptatis: Quando terra que est infimuz elemētum interponit inter aspectum nostrum. ꝛ solē sicut cōtingit de nocte. Nec videamus solem nec solis radios. sed manem⁹ omnino in tenebris infra vmbram terre. Isto modo multi sunt inter quoꝝ aspectum ꝛ deū interponitur ipsa terra quia tota eoruz sollicitudo cogitatio ꝛ affectio ad terram dirigitur. Et eis occidet sol in meridie sicut dicitur Amos. viij. Sunt alij quibus sol absondit p̄opter nubē interpositā. Dignitates hui⁹ vite volatiles sūt quasi nubes sine quiete: que interponunt sūper oculos superboꝝ ꝛ ambitioſoꝝ ꝛ deum q̄ cum videre nō possunt: quia nubibus atris ꝑdita nullū. fundere possunt. sidera lumē. primo de consolatione in fine: sed in morte satis eum videbunt ad terroꝛē ꝛ iudicium suum. ij. Mach. j. Tempus affuit q̄ sol refulsit qui p̄ius erat sub nubibus. Tertio sunt alij quib⁹ sol eclipsat per interpositionem lune carnalis voluptatis. Et hi sūt bestiales libidinib⁹ dediti ꝛ igne cōcupiscentie inflammati. In ps̄. Supcecidit ignis ꝛ nō viderunt solem. Dictū est superius q̄ christ⁹ soli comparatur p̄opter operationem viuificātem. apparitionē signantē: et declarationem manifestantez. Restat ergo cōsiderare qualiter iste sol moraliter complet et peragit motum suum. Vbi sciendum q̄ sol sicut ceteri planete describit zodiacū complēs cursū suū in anno solari ꝛ ptransiens vniuersa signa que sunt duodecim iuxta illos versus cōmunes. Est aries thaurus gemini cācer leo virgo. Libraq̄ scorpius architenēs caper amphora pisces. Dicitur autem aries esse dignioꝛ pars dextera celi ꝛ nobilioꝛ vſi incipit motus. Vñ aries ē primuz signū scōm p̄bm ꝛ secunduz catholicos. Sol creat⁹ fuit in ariete et ideo in ariete fuit primo sicut tenet cōmuniter Moraliter per ista signa duodecim transit et transibit christus. Primo enim in statu innocentie quando creauerat primos parentes et in paradiso collocauit nullā adhuc feritatez eis ostendit. sed tantūmodo potentiam in creando ꝛ gubernando res ꝛ innocentiā. Aries autem est animal naturaliter innocens secundū genus suū: fortis tamē ꝛ potens in sua specie Et ideo moraliter dei filius tunc fuit quasi in signo arietis quia nihil aliud adhuc mundo signauerat Noꝝ. xxx. Aries est ꝛ non est rex qui resistit ei. Sed statim homine peccante transiuit in thauꝝ qui ē animal magne fortitudinis ꝛ magne feritatis q̄ statim eos expulit de paradiso in terram. Inflixit etiam eis necessitatē moriendi: corpe ad inferos descendēdi in morte. Est autez natura thauri q̄ cūq̄ fuerit ferox si sicui alligat mānsuescit. Dicit dic Isiō. ethi. xvij. ca. vij. Et ita fuit de filio dei donec alligatus esset sicui dulcissime. id ē. virgini gloriose p incarnationem. cōtinuam ferocitatē ad genus humanum seruauit. sed alligat⁹ ad eaz vinculo filiali ꝓtinue mansuescit. Et verificatū fuit illud Matb. xxj. Ecce rex tu⁹ venit tibi mānsuetus. Et ideo nunc transiuit iste sol in signū geminoꝝ quando duas naturas ineffabiliter copulauit procedens de thalamo suo pudoꝛi aula regia gemine gigas substantie alacris vt currat viā. Sicut dicit Ambroſius. Geñ. xxv. Et ecce gemini in vtero eius reperti sunt. Depingit illud signum in forma duoꝝ iuuenuz seinuicem amplectentiū. Et sicut quidā fingūt illi fuerunt Castoꝛ ꝛ Pollux duo filij Iouis se mutuo diligētes intantū q̄ cū castoꝛ hꝫet a pfe imortalitatez. i. posse nō moꝛi si voluisset: moꝛi voluit p̄o germano suo ad tempus vt vtriq̄ daret imortalitas. Unde ambo stellificati sūt ꝛ signo illo nuncupati quod gemini dicit. Ita christus factus germanus hominis cuius posse nō moꝛi habuit si voluisset. preelegit tamen p̄o hoie moꝛi vt nos imortalitatis sue faceret esse participes. De isto signo trāsiuit sol iustitie christus in cancrum. Cancer ē piscis retrocedens. id est passu retrogado vadens. Juxta illud Iuiani in q̄dā apollogo. Curua retrocedens duz fert vestigia cancer. Et isto modo videbatur christus retrocedere duz vixit in mūdo. Rectus enī incessus iusti hominis deberet esse de virtute ad honoꝛes: de merito ad p̄emium. de laboꝛe ad requiē. Sed christus cōtinue retrocessit. de virtute ad vituperiū. de vituperio ad verbera. de verberibus ad crucez ꝛ sic ad moꝛtem. ꝛ tandem ad infernū. Unde toto tempoꝛe inter natuitatem ꝛ resurrectionem moꝛatus est sol noster in cancro. Et sicut sole existente in cancro maximus feruoꝛ mundo infunditur: Juxta illud Theodoli. In cancro solis rē. Etyopum terras rē. Ita christus isto tpe intermedio maximā caritatē hominibus demonstrauit. Ex de isto signo intrauit leonez in resurrectione. Dicit enī Isiō. xij. ethimo. ca. ij. q̄ catulus leonis de nouo natus tribus diebus iacet quasi moꝛtuus. ꝛ tandez post tres dies patris rugitu suscitat⁹ a doꝛmitione seu a moꝛte. Isto modo christus cum moꝛtuus esset tres dies per synecdochen moꝛtuus iacuit: post quod tempus virtute patris resuscitatus surrexit. Hic est leo de tribu iuda Apoc. v. De quo prophetauit Jacob. benedicens filijs suis cuz diceret Jude Geñ. xlix. Catulus leonis iuda. ad predam fili mi ascendisti requiescens accubuisti vt leo ꝛ quasi leena qs suscitabit eum. De leone transiuit in virginē Toto enim tempoꝛe medio inter resurrectio-

nem suam ⁊ ascensionem doctrina ⁊ fides ecclesie in beata virgine potissime conseruabat. Hec interim apostolos ⁊ discipulos docuit monuit. consolata est: vtpote illa que repleta fuit spiritusancto plenissime in verbi dei concepti one: ⁊ ideo tunc temporis mansit in tali signo id est in fide virginis. de qua Ouidius. iij. de vetula. ca. vlti. O virgo felix. o virgo significata. Per stellas vt spica nites quis det mihi tantum. Viuere q̄ possim laudum fore preco tuarum? Nam nisi tu perfecta fores non eligeret te. hic deus omnipotens vt carnem sumeret a te. Vbi prophetat diffuse q̄ deus omnipotens sumeret de ea carnem. Et q̄ resurgeret a mortuis ⁊ q̄ matrē suā virginē assumeret in corpore ⁊ anima in celū. Vnde dicit sic in fine. Non opus est vt eam velit exaltare gradatim. Sed simul assumet ⁊ eandem cōcathedrabit. Illic esto tui memoris memor optima virgo. Illic cum fueris pro nobis tracta trahendis. Pro nobis non te pigeat suadere q̄ ad se. Nos trahat is p te qui per te venerat ad nos. A nob ipsi sit gloria laudis ab ipso. Gratia sit nobis ⁊ me te nescia vita. An sit liber Ouidij deus nouit: cuius a leone prothonotario sacri palacij. Tiastasij principis: referatur liber ille extract⁹ de sepulchro Ouidij. Vnde testamātum ouidij nuncupatur. Dicit enim q̄ inuentus fuit in cimiterio publico in q̄dā sepulchro in suburbio dioscori ciuitatis que est caput regni Colchorum. Et quia ibi non erat copia latinorum eo q̄ armenici linguam latinā nō intelligunt. Rex Colchorum misit illum librum Cōstantinopolim. vbi tunc erat copia latinorum Refert etiā q̄ inter antiquorū sepulchra vnus inuentum ē: in cuius epigrāmate fuit sculptus litteris armenicis cuius interpretatio sic sonabat. Hic iacet Ouidius ingeniosissimus poetarum. Obijt autē anno christi decimooctano sicut refert Guilhelmus de euangl. in Cronica sua tertio anno Tyberij. Vnde constat q̄ si liber veraciter suus erat. fuit pulcherrima p-
phetia. Sed hec sunt extra propositum. ¶ Septimo christus sol iusticie transiuit de virgine in libram quando a virgine benedicta matre sua suisq̄ discipulis licētiā accipiens: ipsis videntibus est eleuatus in celum. Act. j. Tunc enim transiuit ad libram quando coram patre passionis sue meritum contra primi preuaricatoris peccatū appendit ostendens se plus soluisse in pena q̄ adam cōmisit in culpa. In cui⁹ ade persona dicit Job. Vtinā appenderentur peccata mea q̄bus irā merui et calamitas quā patior in statera. id est christus humanatus loco mei. quasi arena maris hec grauior apparet Job. vj. ¶ Octauo de libra trāsiuit in scorpionem quando corpus suū quod est ecclesia tyrannorum ⁊ hereticorū persecutionib⁹ qua si quorundā scorpionū aculeis lacerari permisit vt diceret tunc merito ecclesie sue illud Eze. ij. Habuersores sunt tecū: ⁊ cum scorpionibus habitas. ¶ Nono transiuit sol noster in sagittarium. Fuerunt enī a tempore siluestri pape ⁊ Constantini imperatoris. qui temporalia ecclesie primo dicit dedisse: semper iudicia: placationes ⁊ dissensiones inter clericos. quis eorum videretur maior ad pascendū oues christi. hec est causa quare volant sagitte acute. Hunc regalium supplicationum ad romanam curiam: nunc accusationū: nunc diffamationū ad inferiorum iudicum audientiam. Ita q̄ plena ē ecclesia aduocatis in omni causa ad defendēdū iniuriam. Et ideo vsq̄ in hodiernum diem sol stat in signo sagittarij. Prou. xxv. Jaculum et gladius ⁊ sagitta acuta homo qui loquit cōtra proximum suū falsum testimonium. Et hi sūt qui christum spoliant vulnerant ⁊ predant. Si esset ita pauper ecclesia modo: sicut fuit quando christus in ea vixit in terra nō haberet christ⁹ tales placitatores nec tales inuasores. Pauper ⁊ iuuenis mercator nō timet p̄dones. nec patitur insultus: sed cū est diues tunc eum nituntur spoliare: etiam qui eum prius conabātur ditare. Ita est quando ecclesia studuit paupertati bene valuit: modo studet ditari ⁊ patitur a sagittarijs. Et ideo modo de christo verificatur illud. j. Regū. xxxj. Consecuti sunt eum viri sagittarij ⁊ vulnerat⁹ est vehementer a sagittarijs. ¶ Decimo transibit sol noster christ⁹ in signum Capricorni. Capricornus habet primam partem sui corporis capr̄inā. ⁊ tūc est sol in maxima elongatione a nobis. Quia in primo puncto capricorni est solsticiū hyemale. vnde istud signum signat tempus antichristi qui caprinus dici potest. Cum quia capra est animal multum libidinosum. Et de antichristo dicitur Daniel. xj. Erit in concupiscentijs feminarum nec quenq̄ deorum curabit. Tū quia capra generat hedos ⁊ filij sui atq̄ sequaces hedi vocantur Math. xxv. scribit. Statuet quidem oues a dextris: hedos aūt a sinistris. Tūc tempore antichristi erit christ⁹ sol iusticie in signo capricorni ⁊ tunc videbitur quasi maxime elongatus ab ecclesia sed non durabit. Quia statim in capricorno incipit sol ascēdere. ⁊ christus statim antichristo occiso. in cordib⁹ suorū fideliū refulgebit: ¶ Undecimo transibit sol in aquariū. Aquari⁹ depingit imago hominis tenētis vrnā subuersā. de q̄ aqua pleno foramine prūpit. Et significat. xlv. dies cū toto residuo tpis post mortē antixp̄i. In q̄b⁹ pluet xp̄s misericordiaz super iustos qui tpe antixp̄i vacillauerant: sicut superius dictum fuit. Tūc tunc erit christus in aquario. Ezechiel. xxxvj. Effūdam super vos aquam mundam ⁊ mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.

Duodecimo etvltio sol erit in piscib⁹. ¶ Moraliter qñ eni sol ad signū piscium peruenerit tunc desinit esse hyems .et incipit ver. Juxta illud. Cedit hyems retro cathedrato Symone Petro. ¶ Quo die sol est in piscibus necessario. isto tempore quecunq; radices et semina sub terra latuerunt incipiunt se exercere ⁊ terra se incipit aperire et pādere que occultauit. Et significat tempus resurrectionis generalis oim corporum humanorum: quando terra se aperiet et reddet luci mortuos occultatos . Et tūc erit christus in piscibus quando cum suis piscatoribus quos olim apostolos fecerat ad iudicium veniet. ¶ Et tunc adimplebitur illa parabola Mathei.xiij. Simile est regnum celorum sagene misse in mare ⁊ ex omni genere piscium congreganti .quā cum impleta esset educētes: ⁊ secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa sua.malos autem foras miserunt. Sic erit in consūmatione seculi. Abachuc.j. Facies hominis quasi pisces maris. Et sicut i fine piscium est ipsum oriens quod est caput arietis: vbi sol fuit creatus.et ibi stabit post iudicium i perpetuū: nec mouebitur vlterius circa terrā faciens ortum et occasum . Ita christus deinceps cū matre in medio electorum suorum stabit sine fine. Et tunc erit dulce lumen et delectabile oculis videre solem. Eccs.xj. Et implebitur illud Abachuc.iij. Sol et luna steterunt in habitaculo suo. Ad quod nos perducat.

¶ Lectio.LXI.

LAssati sum⁹ in via iniquitatis et perditionis et ambulauimus vias difficiles. Viam autem domini ignorauimus. ¶ Postq; declartaum est q; impij et male viuentes in presenti fatebuntur se fuisse defraudatos propter culpam suam a veritate et a sensitiua cognitione. hic ostēdit spiritussectus qualiter fatebūtur se fuisse frustra fatigatos in operatione . Unde dicit sic. lassati sumus. Non est mirum quia graue onus impositum viatori faciet eum cito lassum. De iniquitatibus do scribitur in psalmo. Sicut onus graue grauate sunt super me. Ergo velint nolint peccatores lassabuntur. Ista lectio oculato experimento verificatur in omni genere bominum peruersorū inter nobiles et milites. q; pro vanitate in fama volatili in ore hominum totaliter se exponunt. Manifestum est q; plus sustinebunt de pena in vno torneamento vel bello q; sanctus monachus in decem annis. Item mercatores qui maria pertranseunt p̄sonaliter. passus periculosos: latronum inuidias et insidias sociorum, vere experiuntur vias huius mundi esse difficiles. Clerici vel laici qui curias magnorum regum . comitum vel episcoporum ingrediūt ad fuiēdū: sciūt quātū habet ista via difficultatis vbi p̄ decē vel septē ānos fuiēt: cū remorsu p̄scientie: cū obiurgatiōib⁹ dominorū: cū inuidia sociorum: cū oīm infortunio corpali. Et ideo oīnes illi siue subditi siue dñi siue qui peccato deseruiunt pro felicitate mūdi: dicere poterūt i die iudicij. Lassati sum⁹ ⁊c. Est aūt hic notādū q; septez sūt vie iniqtatis q̄ sunt valde difficiles et tamē homibus multuz amabiles. Et hui⁹ causa esse non potest nisi ignorantia. Omnis eni via est difficilis: si sit mōtosa: si spinosa: si lutosa: si tenebrosa: si tumultuosa: si sūptuosa. si tediosa. Primā istarū viarū accipiunt supbi et ambitiosi. semp vadūt vias montosas. tū hoc est valde piculosū: q; de modico lapsu iminet magnū piculū. Quia fm Greg. quāto grad⁹ altior tāto casus grauior. Sed ē de eis sicut de lepore . q; multo melius currit lep⁹ cōtra mōtē ascēdēdo q; descēdēdo de mōte in vallē. Ita isti de mōte supbie. cū difficultate descēdūt. ꝫ ad loca dignitatis cuz magno conatu ascēdūt. Ratio ō lepore ē: q; hz crura anteriora breuiora q; alia. Moraliť affectiones hois ad deū sūt q̄si tibie anteriores: affectiōes ad mūdū: sūt q̄si posteriores tibie . Sīt ḡ i hoie affectiōes ad deū breuiores sūt q; affectiōes ad mūdū. ille hōvelociter currit cōtra mōtem in acquisitione dignitatis vel diuitiarum Job.xv. Lucurrit aduersus deū erecto collo: et pingui ceruice armat⁹ ē. ¶ Secundā istarū viarū eligunt cupidi et auari: viā videlicet spinosā. ¶ Saluator dicit Luce. viij. q; diuitie sūt spine: quia habent punctionem laborum in acquirēdo :timores in custodiēdo: et dolores in amittendo. Osee. ij. Sepiam viam tuā spinis. ¶ Tertiam istarū vi arū que est lutosa eligunt luxuriosi homines ⁊ etiam bestiales qui accipiunt semper viam magis tritam et illa communiter est turpior . Ita isti illam preeligunt quam plures frequentant. cum tamen Seneca doceat oppositum : quia in via pedum forte illa securior : sed non in via morum : quia pauci sunt virtuosi . De vijs luxuriosorum in Psalmo. Inquinate sunt vie illius inomni tempore . Et Mathei septimo. Lata porta et spaciosa ē via que ducit ad perditōnem ⁊ multi ambulant per eam . Et per oppositum in Psalmo. Ambulans in via imaculata: hic mihi ministrabat. De isto Prouerbiorum tertio. Vie ei⁹ vie pulchre. Quartā viā q; ē tenebrosa eligūt inuidi: q; per maliciā suam propriā sūt excecati. ¶ Et ideo vbicunq; sunt :in tenebris ambulant. Prouerbiorum secundo. Reliquūt iter rectū et ambulāt per vias tenebrosas qui letantur cum male fecerint ⁊ exultant in rebus pessimis. Et i ps̄. Fiat via eor⁹ tenebre ⁊ lubrice. Et tūc necessario habebūt cadē. Prou. iij.

Via impiorum tenebrosa nesciũt vbi corruant. ¶ Quintam viam eligunt gulosi. videlicet viam sumptuosam. Quando sic est q magna caristia fit in ciuitate aliqua de pane de vino de alijs necessarijs. Isti mercatores quivadũt ad nundinas propter lucrum: non libenter intrãt tales villas: quia plus perderent in vna nocte q̃ lucrarentur in duobus diebus. Moraliter loquendo. Omnes sumus mercatores et negociatores. Luce. xix. Negociamini dum venio. Male et sũptuose taberne: vbi vnus hõ expendit in vna hora quantum sibi possit sufficere in vno die. Similiter vnus gulosus vbicunq; fuerit plus cõsumet q̃ sibi expedit vno die. Et ideo omnis via hominis gulosi est supflua et sumptuosa et ideo detestanda. In ps̃. Via illorum scandalum ipsis: et postea in ore suo complacebunt. ¶ Sextam viam eligunt iracundi: scilicet viam tumultuosam et est plena pressura. nã vbicũq; sunt: pressura erit. Vñ Gene. iij. de ira. ca. vj. Narrat de celio oratore qui iracundissimus extitit tẽ. In ps̃. Cõtritio et infelicitas in vijs eorum. et viam pacis non cognouerunt. ¶ Septimam viam tediosaz videlicet accidiosi eligunt. Isti nihil faciunt vbicunq; fuerint: et semp tamen sunt fatigati. Est enĩ accidia qõdã spũale tediuz in his que dei sunt: ita q omne illud quod ad diuinum spectat officium reputatur ab eis nimis longũ. Qui volunt habere longa conuiuia et breues gratias. Garrulationes diuturnas et horas sinco patas. Somnia iufantis et missã venantis. infans habet necessario multum dormire: quia i somno maxime nutritur. Sap̃. vij. Vbi dicit q puer nutrit ex delectamẽto somni conuenientis. ¶ Per oppositũ Proũ. ix. Relinquite infantiã et viuite et ambulate p vias prudentie. Hee sũt vie iniquitatis de quibus Esa. lv. Derelinquat impius viam suaz et vir iniquus cogitationes suas et Eze. xxxiij. Conuertimini a vijs vestris pessimis. Et quare moriemini domus isrl̃: Et ideo humiliter cum ps̃. petere debem⁹ a dño. Vias tuas dñe demõstra mihi et semitas tuas edoce me. Et iterum. Notam fac mihi viam in qua ambulem. Vbi notandũ q vita meritoria xp̃iani non potest esse continue vniformis. Et apud sanctos vita xp̃iani cõiter diuiditur in vitam actiuam et in contemplatiuam. quod non est sic intelligendum q ab vna et eadem persona continuari semper debeat act⁹ vite contemplatiue: et ab vna alia actus vite actiue et nunq; actus vite ꝓtẽplatiue: qz hoc nõ eẽt hũana fragilitati possibile nec recte rationi conforme. Sed vna et eadẽ psona p loco et tpe vtraq; istaz tenet incedere. Jovia meritoria xp̃iani aliquãdo nuncupatur in singulari a psalmista: et aliqñ i plurali. Vñ dicit: Notam fac mihi viã in qua ambulẽ. Et tamẽ vias tuas dñe demõstra mihi. Arist. de problematibus particula quinta proble. x. querit istaz q̃stionem. Quare autem homo magis laborat cõtinuãdo viam planã q̃ ambulãdo p viã nõ planã. ꝫ aliquantulũ montosã et vallosam. Et respondet q causa ẽ qz quãdo hõ incedit continue et vniformit̃ p viaz planã: fatigat istrumẽta sup ptes corporis qb⁹ ambulat sicut genua. crus. et tybias. Vñ qz in istis instrumẽtis ambulãdi continue tenet vna figura mot⁹ in via plana: iõ cõtingit hoi maior labor et maior fatigatio. In pcessuõ ñ plano vbi aliqñ ascẽdit aliqñ descendit non semp tenetur eadem figura mot⁹ i instrumẽtis mouẽdi: nec ille ptes vertant vniformiter cõtinue sed alternatim. qz ascẽdendo plus laboramus in genibus z tybijs descendẽdo plus in femoribus. Et propt̃ istaz alternationẽ laboris inter partem supza genu z reliquam sub genu in via nõ plana: cõtingit minor labor: et minor fatigatio in via alternatim nunc vallosa: tunc montosa. Isto mõ moraliter in viuẽdo virtuose. Fragilitas enĩ humana nõ permittit aliquo mõ q̃ mẽs z studiũ hominis vniformit̃ extẽdat in cõtẽplando: nec iterũ expedit q̃ sp descendat ad opa vite actiue circa mundũ: quia tunc fieret nimis aridus et indeuotus. Et ideo sicut homo est compositus ex corpore et anima de quorum numero corp⁹ fatigatur ascendendo per orationes. studia: vigilias: cõtemplationes. anima fatigatur z desiccat descẽdo et occupãdo se circa tpalia proximis dispẽsãda. Jõ sicut alternati et vicissiz debem⁹ icedẽ: vt q̃ntũ possum⁹ fatigatoz z tediũ deuitem⁹ in seruiendo deo: et iterdũ ascẽdere cõtemplãdo et postea descẽdere primũ iuuãdo. In cuius figurã Jacob vidit angelos ascẽdẽtes z descẽdẽtes de celo ad terrã et de terra ad celũ vicissim. Gen̄. xxviij. Unde sicut in vitiffratrũ p̃dicatoz legitur. Quidã iuuenis quesiuit a fratre Jordano qui fuit sãctissimus homo: et secũdus magister ordinis post sãctum Dominicum: quid esset sibi vtilius: vel orationibus insistere: vel se scripturaruz studijs occupare: Cui magister respondit. Quid est inquit melius semper bibere vel semp comedere: Et vtiq; sicut ista cõpetit alternatim fieri: sic z illa. vñ de Paulo scribit Haymo q vnã partez diei solebat expẽdẽ i oratõe z aliã i p̃dicatõe: ttia i operatiõe manuali. Ne ergo cũ istis malis dicam⁹ in fine. Ambulauim⁹ viã difficilẽ. Viã aũt dñi ignorauimus. Petat quilibet cũ ps̃. Notã fac mihi viam in qua ambulẽ. Multũ enĩ confert ad solaciũ ambulãtis bona noticia vie p quã debz ambulare. Hã ceteris paribus: ipi videtur ambulanti breuior q̃ via ignota eiusdem quãtitatis. Vñ Arist. de pblematibus parte quinta pblemate. xxv. q̃rit. Quare ambulantes viaz nescientes q̃nta ẽ: ipa aparet nobis lõgior q̃

qñ scimus eã et frequẽter sum⁹ eius q̃ntitatem exptiẽ. Et rñdet q aia in tali via paralogisat q̃dãmõ a seipa. Expit eni aia istã cõsequẽtia eẽ certã. Scio mẽsurã hui⁹ vie: g̃ est finita. Et qz nescit mensuraz hui⁹ vie. iõ arguit q̃si a negatione antecedentis. Hui⁹ vie nescio mensuraz ergo ẽ infinita. Et sic in iudicãdo decipit. Isto mõ moraliẽ. Hoies dati vitijs nõ iudicant q aliq̃ hoies possent viuere virtuose. Vñ hõ luxuriosus mirat quõ aliq̃s poterit seruare ppetuã cõtinentiã. Hõ gulosus estimat q null⁹ hõ põt facere abstinentiã. hõ iuiustus et cupidus credit q ois hõ cupiat habere diuitias et abũdantiã. Et iõ ois hõ iudicat aliũ sm seipm. Sic docet Chrysos. in imp. ope. omel. xxxiij. Ois hõ sm se existimat alterũ: nec põt ipe melius sẽtire de altero q̃ sentit de seipo. Ecce fornicari⁹ neminẽ estimat castũ. Last⁹ nõ de facili de fornicatiõe suspicat. Superbus neminẽ putat humilẽ. z hũilis nullũ credit superbũ: et sic de alijs. Eccs. x. In via stultus ambulans cũ sit ipe insipiens oẽs stultos estimat. Ergo causa quare via virtutis et via penitentie et sancte religionis reputatur laboriosa et difficilis est in experientia et ignorantia. et q anima paralogisat a semetipa. Et ideo nobis dicitur hiere. vj. Sta te super vias et videte et interrogate de semitis antiquis que sit via bona: et ambulate in ea z inuenietis refrigeriũ animabus vestris.

Lectio. LXII.

Quid nobis profu

it superbia: aut diuitiarũ iactantia q̃d contulit nobis? Declaratio in parte precedẽti q mali in iudicio generali fatebuntur se fuisse i iudicando defraudatos et in opando vexatos. Hic prosequitur enarrando qualiter fatebuntur se fuisse in amando deordinatos. Et circa hec duo facit. Primo ostendit qualia fuerunt illa que summe amauerunt. Secundo q̃ parui p̃cij extiterunt. ibi. Transierunt. Circa p̃mũ est sciendũ q affectio hominis p̃mo fuit deordinata q appetitũ singularis excellentie. Scdo q amorẽ secularis opulẽtie. Et ideo q̃tũ ad p̃mũ dicũt sic. Quid nobis profuit superbia: facilis ẽ rñsio q nihil pfuit: s mltũ obfuit: qz de⁹ superbis resistit. hũilibus autem dat gratiam. Jacobi. iiij. Et notanduz q non solum est cõfessio: imo vehemẽs cõtritõis recognitio qñ pcã sua cũ quodã iproperio sibijpis obiecto cõfitebũr. Vñ nõ solũ cõfitebũr: imo sibijpis vehemẽt insultabũt p ineffabilẽ remorsũ cõscientie sue. Et hoc notãr iste q̃stiões q̃s si alijs: s sibijpis ꝓponũt soluẽdas. Quid nob⁹ ꝛc. Est eni superbia inter vitia magis generosum nascẽdo. magis animosũ inuadendo. et magis cautelosũ in alliciẽdo. Primo superbia est vitiũ valde generosũ in nascendo: qz spiritale et inter angelicos spũs adinuentũ est: et ideo nobiles mẽtes nimis ipedit. vñ hierony. in epla. Superbia natione celestis sublimiũ appetit mẽtes et q̃si ad ꝓprios reuolans ortus appetit gloriã z puritatẽ hoim irrumpere: que ó gloria z puritate angelor erupit: vt quos inuenit participes nature: faciat consortes ruine. Sic tñ fatua ẽ q ad domũ nescit redire. Vñ hugo libro suo de aia. Superbia i celo nata ẽ s velud imemor q̃ via inde deciderit: illuc postea redire nõ potuit. Scdo superbia ẽ vitiũ valde animosũ inuadẽdo: qz nõ parcit loco: nõ psone nõ tpi. nõ statui. Nõ parcit loco. qz q̃to locus solennior: tãto superbia ꝓmptior in cõgregatiõibus. in ꝑdicatiõibus: in q̃buscũq negocijs publicis statiz superbia se immiscet: qz in eccl̃ia i loco sacro valde lucratur: quia vtriusq sexus psone in ornatu z gestu et maxime in ecclesia vbi contritioni et humilitati se dare deberent: ostentationi z superbie magis student q̃ deuotioni. Non parcit psone. Eps eni spũs superbie inuasit. Matth. iiij. Angelũ p̃mũ hoiem primũ et vnũquẽq etiaz sanctũ. Quia dicit hiero⁹. in epistola. Difficilius arrogantia q̃ auro vel gemmis carem⁹. Vñ Aug⁹. in epla ad dioscor. Vitia cetera in peccatis. superbia vo in rectis factis timẽda ẽ. ne illa que laudabiliter facta sunt ipi⁹ laudis cupiditate amittant. Idẽ in regula. Alia quecũq iniquitas in malis operibus exercet vt fiant. Superbia vo etiã in bonis opibus insidiat vt pcãt. Tertio non parcit tẽpori. imo quanto dies sacratior: sic i natali: i pascha z hmõi: tãto magis infestat. min⁹ tñ nocte q̃ de die. Amat enim lucẽ. qz sũt de vna patria. Ambe eni venerunt de celo. Quarto ñ parcit statui. q̃n oẽs iuadat. Senes cũ iuniorib⁹: religiosos cũ secularibus: diuites cũ paupib⁹: subiectos cũ superioribus. Vt nõ sit qui se abscondat a caloze eius. Et ideo metrice dicitur. Cũ bñ pugnat cuz cũcta subacta putat. Que magis infestat vincẽda superbia restat. Et ideo orat ps. Nõ veniat mihi pes superbie. z. ma. pec. ñ moueat me. Lecidert q opant iniquitatẽ expulsi sunt: nec potuerũt stare. Pes superbie ẽ affectio q̃ itur a deo. z man⁹ pctoris est tẽptatõ ab itrinseco vel ipulsio p suggestiõz diaboli vel malũ exẽplum primi.

Certõ superbia ẽ vitiũ magl cautelosũ alliciẽdo facile ẽ euitare gulã z vitare luxuriã r̃spectiue furtũ: hõicidiũ: z hmõi grossa pcã. vñ sic sagittari⁹ si pcusserit bestiã i pede vel i dorso ñ ẽ secur⁹ ó ea: s tñ i corde. Ita diabol⁹ maxiaz securitatẽ r̃putat habere ó homine q̃n percusserit eũ i corde suo p superbiã. iiij. Regũ. ix. Egressa ẽ sagitta p cor regl statimq corruit. hiere. xlix. Arrogãtia tua decepit te z superbia cordis tui. Ois superb⁹ hz deũ aduersariũ: qz Eccl̃i. x. Odibilis deo et hoib⁹ superbia. Vñ bene dicitur metrice.

Actibus et verbis hō tu quicūq; supbis. Hoc retinet vbū frāgit deus oīe supbū. Poterūt ḡ spū merito q̄rē. qđ ꝓfuit nobis supbia. aut diuitiaꝝ iactātia qđ ꝓtulit nobis: Ulñ eni ꝓiūgūt supbiā ꝛ diuitias. Quia sic dicit Aug⁹. sermo. xxxj. Uermis diuitiaꝝ ē supbia. Difficile ē vt ſ sit supb⁹ qui diues ē. Tolle supbiā ꝛ diuitie nō nocebūt. hec Aug⁹. Quid ergo diuiciaꝝ iactātia ꝓfert iustis. Fatu⁹ eēt sarcinari⁹ q̄ se iactaret ō onē qō portat cū ide nihil lucret nisi dorsū ex coriatū ꝛ corp⁹ fatigatū: ꝛ cū ipe toto die porta uerit on⁹ suū. i fine diei ducit ad stabulū ꝛ on⁹ suū portat ad thalamū ꝛ ab eo elōgat. Sic malus diues ē q̄si equ⁹ portās thesaurū dñi sui q̄ mūd⁹ et nihil inde sibi lucrat nisi remorsū cōsciētie et fatigatiōez corpis ꝛ aie. in fine diei. id ē vite sue ducit ad stabulū inferni: ꝛ diuitie sue reponūt in thalamū mūdi Eccs. v. Est alia infirmitas pessima quā vidi sub sole. Diuitie cōseruate in malū dñi sui. Et parū añ. Ubi sūt opes multe multi et q̄ comedūt eas. Quid ꝓdest possessori: nisi q̄ cernat diuitias oculis suis. Quis fatu⁹ gloriaret vel se iactaret q̄ spinā portaret in pede: Spine diuitie sūt. Luce. viij. Pes affectio cordis. Fatuū ē ergo ō diuitijs gl̄iari. vñ Esa. epla. liij. Nemo est deo dign⁹ nisi q̄ opes ꝓtēpsit. q̄rū tñ possessio tibi nō īdicit: ſz affectio. q̄ volo vt istas ītrepide possideas. Tertio fatu⁹ foret q̄ de tali re gloriaret ꝛ se iactaret q̄ se leticia ꝛ securitate ꝓuaret. Hoc aūt faciūt diuitie. Ulñ Esa. epla. lxxvij. Terrena acq̄sita libertatē nr̄am extorserūt. nr̄i essem⁹ si ista nr̄a nō essēt. Ulñ idē epla. iij. Anim⁹ sapiētis vadit audacē ꝓtēptor oīz. nec ad pecūiā respicit aur ꝛ argentum illis q̄b⁹ latuerūt tenebris dignissima nō estimat. Scit alibi positas eē diuitias q̄s quo cōgerūt: aīm ipleri debē nō arcā: diuites cū suis opib⁹ despicit. hoc ē sub se positos respicit: q̄r nemo tā let⁹ ē suo q̄s tristis ē alieno. Auferūt ergo diuitie ab hoie libertatē: hilaritatē ꝛ securitatē. q̄r omis diues ē suspiciosus. si videt paupē estimat eē furē. Si diuitē putat eū eē p̄donē. Ulñ Boeti⁹. iij. de cōso. p. iij. Probat q̄ diuitie nō auferūt indigentiā. ſ afferunt. Non auferūt tristiciā. ſ sp ponunt hoiem in quadaz anxietate. Ulñ pbia querit a Boetio. Primū ḡ teip̄m q̄ pauloante diuitijs affluebas interrogo. Inter illas abuntantissimas opes. Nunq̄ ne animū tuū concepta ex q̄libz iniuria ꝓfudit anxietas: Boeti⁹ rñdit. At qui tam. fuisse me libero animo q̄n aliq̄d sēp angerer reminisci neq̄o. Et pbia. Nōne q̄ vt aberat: qō abesse ſ velles: vel aderat qō deesse nō voluisses. Ita ē inq̄t dicit Boeti⁹. Ergo dicit pbia. Illi⁹ igit̄ p̄sētiā: hui⁹ absētiā desiderabas. ergo idigebas Ergo diuitie nō cōferūt sufficientiā: nec auferunt indigentiā: et tñ hoc ꝓmittere videbant. Itez diuitie poterūt auferri inuito dño. ergo diues indiget extrinsecus petito p̄sidio. q̄ suaz tueat pecuniā. ꝛ illo p̄sidio nō egeret. nisi pecuniā possideret. ḡ diuitie q̄ ꝓmisert facere sufficiētes faciūt exteriorib⁹ indigētes. Itē nūq̄d diuites esurire nequeunt: Num sitire non possunt: Num frigus hibernum pecuniosorum corpa nō sentiut: Concludit ergo metro seq̄nte q̄ oēm auarū diuitē duo mala sequūt in vita. Cure mordarcitas: ꝛ in morte pauptas. Ulñ dicit sic. Quis fluēte diues auri gurgite. Nō expleturas cogat auar⁹ opes. Oneret̄q; baccis colla rubri litoris Ruraq; cēteno scindat optima boue Hec cura mordax deserit supstitē. Defūctūq; leues nō comitāt opes. Uult dicere q̄ licet diues auar⁹ cogat. id ē cōgregat opes nō expleturas indigētiā suaz. Cōgreget inq̄t in tāta abundātia q̄si gurges fluminis anri ad se spōte flueret et hoc q̄stū ad pecuniā. Et oneret etiam colla id ē collū. Ponit plurale ꝓ singulari baccis id est gēmis collectis in litore maris rubri. quod est mare egyptiacū: et hoc dicit q̄stuz ad iocalia et ornatum. Quāuis etiam sit ita diues agrisq; scindat rura optima centū bobus id ē. l. iugis. Quāuis inquā ita tripliciter sit diues. Ista duo inconuenientia eum necessario consequuntur. id est in vita cura mordax non deserit supstitem. Defunctūq; leues. id est leuiter transeuntes opes non comitantur. Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secum auferet. aperiet oculos suos et nihil inueniet.

Lectio. LXIII

Transierunt omnia illa tanq̄ vmbra et tanq̄ nuncius p̄currens. aut tāq̄ nauis que ꝓtrāsit fluctuātez aquam cuius cum p̄terierit non est inuenire vestigium: neq̄ semitam carne eius in fluctib⁹ Posita confessione faciēda ab impijs in iudicio generali per quam declaratur q̄ ipi amauerunt temporalia tanq̄ summam felicitatez. hic ponitur confessio per quam declarabunt temporalis felicitatis vanitatem. Et circa hoc duo faciunt. Nam primo exemplificant. Secūdo exempla applicant. Secūda pars. Ibi. Sic et nos nati. Circa primum ponunt quinq; exempla. Et ſm hoc littera diuiditur in quinq; partes. Comparant enim temporalem felicitatem vmbre vanescenti. nuncio p̄currenti. naui transfretanti. aui transuolanti. ꝛ sagitte festinanti. De istis quinq; tria ponuntur exempla in lectione hodierna. Sicut patet. Dicunt ergo sic. Transierunt omnia illa que nos tantum amauimus in seculo tanq̄ vmbra. Sicut eñ vmbra abscondit hominem a lumie solis materialis: ita diuitie honores et cupiditates mūdane auferunt et abscondunt homini gratiam et dilectionem dei. Sapientie. capi. scdo. Umbre eni transitus ē tps nr̄m. Item ps. Sic

vmbra cū declinat ablatus sū: dicit i psona peccatoris. Vbi notādū q iuxta tria genera peccatoꝝ triplex vmbra cozresponder. Est enī peccatū originale: est pctm̄ veniale. ē pctm̄ mortale. Peccato originali si nō deleat p baptismuꝫ cozresponder pena eterna. Mitissima tñ est sic dicit Aug. Peccato veniali cozresponder pena tpalis. aut hic. aut in purgatorio. Pctō mortali cozresp̄det pena eterna. ⁊ tāto maioꝝ q̄nto in hac vita fuerit diuturnioꝝ et intēsioꝝ. Isti triplici peccato cozresp̄det triplex vmbra. Est enī q̄dā vmbra fm figurā chilindroidos. q̄dā conoidos: q̄dā ẋo calathoidos. Chilindr⁹ est figura rotūda et longa et inter lineas eq̄ distātes cōtenta. Ēlū qñ cozpus opacū ⁊ cozpus luminosum sūt equalia. ꝓicit vmbra chilindroidos in infinitū sup lineas eq̄ distantes. posito q nullū aliud cozp⁹ luminosū ipediat. Sic peccatū originale ē q̄si eq̄le lumini gre que posset cōcedi hoi. et q̄ p̄mo homi fuit cōcessa in statu i nocētie p se et suis successorib⁹. Et iō pena cozresp̄dēs isti pctō ē infinita: et tñ sp inēt lineas eque distantes. qz illud pctm̄ augeri nō p̄ōt. Iz aliā p̄ūt sibi addi. vñ pena ista tenet quasi figurā chilindroidos. Sed pene pcti venialis cozresp̄ondet conoidos vmbra. Con⁹ ē figura a lato tendēs in acutū. et causat q̄tiēs cozp⁹ obscuꝝ ē min⁹ cozpore luminoso cui obijcit. Tūc enī vmbra necessario tēdit in conū et terminatur: sicut ptz in vmbra terre respectu solis. Sic moralit̄ peccatū veniale min⁹ ē q̄ꝫ gra. qz graz ānthilare nō p̄t: vñ lz feruorē gre ipediat i opatione meritoria. stat tñ cum gra. ⁊ iō pena siue vmbra quā causat peccatū veniale finit̄ necessario et tendit in conū: qz satisfactiōe tpali finiri p̄ōt. Pene ẋo peccati mortalis cozresp̄det vmbra calathoidos. Calatus ē figura contraria cono: qz incipit ab acuto et tēdit in latū. Et hec figura cōuenit vmbre qñ cozp⁹ luminosū ē minus cozpore opaco. Et hec vmbra significat penā pcti mortalis incipientē a modica tēptatione et tēdentē in latū p cōtinuatiōez assuefactiōez et recidiuatiōz. et hoc in infinitū. Et hec ē vmbra mortis vbi null⁹ ordo ꝫ sempiternus horroꝝ inhabitat. Job. x. i fine. Scōm exēpluꝫ de felicitate tpali ē q cōpat nūcio p̄curreti. licz ois nunci⁹ hz festinare: ille tñ maxime q̄ p̄cedit dñm suū p hospicio et cibo p̄pando. Jō felicitas mundana nō cōpat cuicūq nūcio ꝫ cursori velocissimo q̄ p̄cedit dñm suū. Job. ix. Dies mei velociores fuerūt cursore: trāsierūt et ñ viderūt bonū. Tertiū exēplū est de naui trāseunte p mare. Et q̄tū ad illud dicit sic. Aut trāꝫ nauis q̄ ptrāsijt fluctuātē aquā: cui⁹ cū ptrānsierit nō ē inuenire vestigiū neq; semitā carine illi⁹ in fluctib⁹. Carina ē venter nauis siue medīa ps nauis. Juxta illos versus differētiales Proza ptorps ē: nauis altera: tertia pupis. Dic latus eē ratē: ventrē dic esse carinā. Exemplū ē satis planū: qz sicut nauis nō relinq̄t vestigiū post se. Ita vita hoīm mundialiū nullaz relinq̄t memoriā trāsactis paucis annis: ⁊ hoc ē veriss̄imū. Plures enī nobiles perierūt q̄ꝫ habeant in memoria. siue p scripturā siue p memorialia quecūq;. Et hoc intēse recogitare ad cōtēptū seculi multū iuuat. vñ Hiero⁹. in epla cxv. narrat q Xerxes rex ps̄az cū semel de sublimi loco q̄si infinitā hoīm multitudinē et innumerabilē cōsideraſſet exercitū: prupit i lachrymas. Et cū ab eo requireret cā. Rñdit: post cē tū annos inq̄t. null⁹ istoꝝ q̄s nūc cerno supuicturus ē. Tāq̄ nauis q̄ ptrāsijt fluctuātē aquā. Notādū ē q status penitentie quē iā inchoamus compat̄ nauī triplicā rōne. vicz ꝓpter figure qualitatē: ꝓpter vecture cōmoditatē. ⁊ ꝓpter iacture possibilitatē. Primo penitētia cōparat̄ nauī ꝓpter figure q̄litatē. Nauis enī figura stricta ē in extremis et lata in medio. Et isto mō ē de penitentia: qz in p̄ncipio difficilis ē: ꝓpter defectū assuefactiōis et resistentiā carnalis delectationis. Matth. vij. Angusta ē via ⁊ arta q̄ ducit ad vitā et pauci ambulāt p eam. In fine etiā est angusta. qz diabol⁹ insidiat̄ fini iusti cuiuscūq;. vñ dicit glo. Tobie. vj. sup illō Ecce piscis imanis exiuit de mari ad deuorandū eū. dicit dño in cruce passo diabol⁹: q̄ morienti crucifixo aderat: venit querens si q̄d pcti in eo inuenisset. Vñ moz̄ ē illa angusta porta de q̄ dicit Luce. xiij. Contēdite p angustā portā intrare. Ista porta ē ita stricta q null⁹ onerat̄us diuitijs: null⁹ ipinguat⁹ delitijs: nullus adornatus vestib⁹ p̄ciosis poterit ptrāsire donec oīa deponat et nudus euadat. Job. j. Nudus egressus sū de vtero mr̄is mee et nudus reuertar illuc. i. in terraz que ē mater oīm terrenoꝝ. In medio ē via penitentie aliquātulū et sufficienter ampla. Quia fm Boetiū. Paucis minimisq; natura cōtēta ē. Vñ Greg. Via dñi nisi in arto itinere inchoat̄: et amoris dulcedie dilatat̄. Prou. iiij. Ducā te p semitā iniq̄tatis. q̄s cū ingress⁹ fueris ñ artabit̄ gress⁹ tui ⁊ currēs ñ habeb̄ offēdiculū Glo. Semite eq̄tat̄ dū ichoant̄ artevidět et āgustę. Cū ẋo pfectū capiunt iā ex cōsuetudie spaciose vidēt et late. vñ ⁊p diuerso tpe dicebat p̄s. ppt̄ẋba labioꝝ tuoꝝ ego custodiui vias duras. Et viā mandatoꝝ tuoꝝ cucurri cū dilatasti cor meū. Ecōtra mali hoies ingrediūt̄ latā viā i p̄ncipio ⁊ postea ip̄gressu artāt̄ Job. xviij. Artabit̄ gress⁹ ẋtutis ei⁹. Sic ḡ vna ꝓditio nauis ē q stricta i extremis ⁊ āpla i medio. Alia ẋo ꝓditio eiusdē figure ē q ē clausa ẋl⁹ mare ⁊ apta ẋl⁹ celū. Et sic aia penitētis claudi debet ad mundum ⁊ aperiri ad celum. Facta est enim nauis ad calcandum mare ⁊ superandum: non ad recipiendum mare. Ita aia penitens calcare dz mūdū: nec tangere ad

delectationē. ꝙ ad calcādū ⁊ dispēsādū. Prou. xxxj. Facta ē quasi nauis institoris delōge portās panē suū. Scō penitētia nauī cōparat ꝓ pūecture cōmoditatē: facilit. n. merces et q̄cū q̄ alia necessaria deportant de terra ad terraz p naues. Existens in insula nullo mō pōt exire eā: nisi p nauē. Isto mō nos qui sumus in insula mundi: nullo sensu vel passu exire poterimus ad celū nisi p nauiculā penitētie. Et istam nauiculā xp̄s et discipuli ei⁹ primo intrauerūt vt nos audaces efficerent. Illi q̄ nō sunt expti naufragiū cū timore intrāt naues. Expti aūt et māsueti sine difficultate. In cui⁹ figurā dicit Ada thei. viij. Ascendente Jesu in nauiculaz secuti sūt eū discipuli ei⁹. Ītē nauis ē vas cōe p pcios et vilib⁹. oia fcipit et saluat ⁊ ad portū optatū ꝙducit. Isto mō pnia nullū respuit pctōrez: q̄tūcunq̄ sit turpis, pūciat se in nauē penitētie et saluabit. In cuius figuraz Gen. viij. legim⁹ q̄ oia aialia q̄ nō intrauerūt nauē q̄ arca Noe vocabat: mortua sūt. Certō pnia nauī compatur ꝓpter iacture possibilitatē. Est enī nauis q̄si in cōtinuis piculis: ꝓpter scopulos: ꝓpter fluctus: ꝓpter voragines. Eccl. xliij. Qui nauigant mare enarrāt picula ei⁹. Et iō nauī piclitāti quadruplicit succurrit: p exoneratōez p foraminū obstructionē. p aque eiectiōz. ⁊ p anchore fixionē. De primo prudens nauta q̄n venit ad passū piculosū vbi timet submergi: exonerat nauē suā. Sicut dicit Actuū. xxvij. q̄ illi q̄ fuerūt cum Paulo in nauī: armamenta nauis eiecerunt. Isto mō p̄sone que sūt onerate diuitijs anteq̄ veniant ad passum piculosuz mortis: exonerant se p confessionē et elemosynaz largitionē. Scō iuuat nauis ꝓtra piculū: p foraminū obturationē. Sensus nr̄i sūt q̄si quedā foramina vel fenestre per quas aq̄ temptationū ingrediūt ad aiam. Et iō ista debent obturari p bonā custodiā rōnis: q̄ si intrauerit p expulsione sine nocumēto spiritalis gr̄a dei requirit. Hoc recognouit ps. qui dixit. Saluum me fac de⁹. q. in. aque ꝛc. Tertio aqua dz ejici. q̄ si aliq̄ noxia delectatio subitrauerit ejici dz p confessionē. Quarto figi dz anchora in re firma hoc ē in deo q̄ nō mutat. Anchora ē spes. ad Hebre. vj. Confugimus ad tenendā ꝓpositā spez quā sicut anchorā habem⁹ tutā et firmā Ad Roma. viij. Si de⁹ p nobis q̄s cōtra nos? Sed ē notādum q̄ inter picula maris insolita. tria sūt p̄cipue metuēda. sirenarū cāntica. Lird pocula. ⁊ ceti fallax insula. Sirene ꝼm fabulas tres fuerūt. ex ptexōgines et ex ptevolucres habitātes in mari. Et dicebant sirene vl̄ sirenes. q̄si trahentes. Sirē enī grece: traho interp̄tat latine eo q̄ p dulcissimā armoniā hoies auscultantes ad se traxerūt: et attractos occiderunt. Una enim canebat voce humana. Alia tibijs Tertia lyra: sicut recitat Alexander in scintillario poesis. Ulyxes q̄ trāsiturus p eas tali cautela vsus est. Aures socioꝝ obturauit cera: ne aliquid de armonia audirēt. Seip̄m alligauit ma o nauis et sic euasit. Sic moraliter vlyxes sapiens interpretat et designat mentē in q̄ prudētia inhabitare debz. Tres iste sirene: corporales designant illecebras q̄ p diuersas lasciuias attrahūt ad peccatū nauigantes p mare huius mundi: ꝙ mens prudens sociozū aures. i. sensuum corporeozuz potentias obturat cera. id est memoria nr̄e fragilitatis et semetip̄m alligat ad lignū crucis q̄ ē malus nauis penitentie. et sic euadit. Secundū piculū singulare est circes pocula. Narrat enī Boetius. iiij. de cōso. metro. iij. q̄ vlyxes rediens de bello troyano decēnio errauit p mare: vno xo tpe vidēs quādā insulā in q̄ circe pulcherrima dña q̄ solis filia dicebat habitauit. Ad eā applicuit ⁊ itrauit. Ista p incātatiōes et carmina miscuit q̄dā pocula q̄ bibentes trāsformauit: sicut voluit a natura humana in bestias. Vñ statim socijs vlyxis porrexit de potōe sua et mutauit vnuz i aprū et aliū i leonē tertiū in ceruū ⁊ sic de alijs Ulyxi xo dederat mercuri⁹ q̄ de⁹ archadie dicit vnū florē cuius xtus fuit cōtra tales incantatiōes resistere. Vñ nihil pass⁹ euaginato gladio magā insequitur ⁊ eā ad socioꝝ suoꝝ reparationē coegit. Moraliter ista maga ē cupiditas seculi hec p incātatōes suas hoies trāsformat in bestias et eos spoliat rōne et māsuetudine p q̄ duo hō efficit bestialis ad cōuictū. Q̄ multipliciter hoies in bestijs varias transformentq̄ p seculi cupiditatē patere posset inductiue. Quidā lupi rapaces sicut iniusti milites. Quidam vulpes fallaces sicut subdoli mercatozes. Qui dā canes mordaces sicut falsi aduocati et placitatozes q̄ contra quēlibet latrāt nisi ab eo aliq̄d accipiant. Tertiū piculū insolutum est. ceti fallax insula. Est enim cet⁹ belua marina maxima. hec aliquando colligit in dorso suo lutum et super illud lutum crescunt gramina et herbe virescunt. Unde quasi mōticulus virens ⁊ prātū nauigantibus aparere videt. Qui decepti applicant vela soluunt et anchoram ibi figunt. Cū aūt se estimātes in terra solida collocatos. Ignē accendūt p decoquendis necessarijs bestia calorē sentiēs subito se subtrahit et in mari submergit. Et cū ea oēs illi in pfundū ferūt. Hec bestia moraliter dignitatē vl̄ statū nobilē pōt significare. Hāc simplices nauigātes i mūdo desiderāt estimātes ibi ee locū solidital et quietis. Vñ vn⁹ desiderat episcopatuz. Alt comitatū. Tertius abbaciā: vel priozatū. putātes se foze felices si status hmōi assequēnt. Dz cū iocundius se habuerīt pacē et securitatē solūmō cogitātes: supuēit iterit⁹ repentin⁹ ⁊ multo veloci⁹ descēdūt ad infernū q̄z pius ascēderāt talē gradū.

Lectio. LXIIII.

Elt tanq̄ auis que trāsuolat in aere nullum inuenīt argumentū itineris illi⁹. Sz tm̄ sonit⁹ alarū verberās leuē ventū t scindēs p vim itineris aerē: cōmotis alis trāsuolauit. Et post h̄ nullū signū inuenīt itineris illi⁹. Postq̄ cōparata est felicitas tēporalis naui trāsfretanti. Hic cōparat quarto aui transuolāti. Sicut em̄ auis velociter trāsuolat t nullū argumentū relinquit itineris p quod volat. Ita diuites t potētes volāt in suis honorib⁹ in dignitatib⁹ ad tēpus: t subito subtrahunt nec remanet de eis vestigiū siue signum. Sicut aūt in volatu auis tria sunt: sonitus impet⁹ t trāsitus. Ita in vita potētū t nobiliū est sonit⁹ pōpe t magnificentie. Impet⁹ prede t violētie: trāsitus culpe t impenitentie. Et ista notant signant in lectiōe hodierna. vbi dicit. Sz tm̄ sonitus alaz verberās ventū leuē t scindēs p vim itineris aerem. cōmot alis volauit tē. Habēt em̄ isti mali nobiles alas suas. hoc ē psiliarios suos: sene escallos t baliuos suos. Isti sunt ale a dextris t a sinistris p infamiā t famam vt rapiāt paupes. Per istas alas volāt ad pdā suā. Nō em̄ possūt ferri ad iniurias nec ad pdationes q̄s faciunt circa paupes: nisi p malos psiliarios q̄ sunt dā nabiles ale dnoz. Hiere. ij. In alis tuis inuenīt tus ē sanguis aiaz paupm t innocentū. Quis est sonit⁹ istaz alaz? Iactātie cōicationes t pōpe t false magnificētie. vñ nihil veritatis sbest Sz q̄ nō solū hūt sonitū pōpe t magnificentie: sz etiā impetū pde t violētie. Ideo subiūgit: Et verberās leuē ventū t scindēs p vim itineris aerē. Aer siue vent⁹ qui hic accipiunt p eo dē: designāt p'lm mediocrē dnīs magnis sbiectū. Sic em̄ sine aere nullus pt viuere: sz aer est cōis respiratio oim. Ita vita p'li mediocris q̄ terras colūt: artes mechanicas exercēt tal' est. q̄ sine eis null⁹ dnis talis pōt aliāliter victitare. Et tm̄ in tales isti nobiles t potētes exercēt vires suas. Verberāt: scindūt: spoliant: t excoriant. Per vim. i. p violētiā t iniustā potētiā vbi malos pdones t eis cōsīles sine insultu pmittunt. Vñ signāter mali recolligētes in iudicio statū suū dicent: q̄ fuit sicut volat⁹ auis verberās leuē ventū: t scindēs p vim itineris aerez. Et tertio in vita iniustoz potentū: est trāsit⁹ culpe t ipenitētie. Et q̄tū ad hoc sbiungit. Cōmot alis trāsuolauit. Et post hoc nullū signū inuenīt itineris illius. Sunt inter aues q̄dā q̄ mare trāsuolant: sz certis tpibus redeūt. Que dā trāsuolāt t nunq̄ redeūt. Sic est inter peccatoz. Quidā a deo volāt p peccatū: sed redeunt t mansuescunt p penitentiā. Sz frequēter ille nobiles aues: sicut falcones nimis lasciue uolant pspere: et raro penitēt pfecte. Et post hoc nullū signū inuenīt itineris illius. Nō est sic de deuotis diuitib⁹ q̄ largas elemosynas faciūt imppetuū duraturas. Sic̄ de illis q̄ abbacias ppetuas fundauerūt. Ecclesias collegiatas dotauerunt. Paupes religiosos fundauerūt. Ac dotati ecclīs q̄q̄ plurib⁹ largīt instituerūt. Si certe oēs isti trāsuolauerūt: sz signa itineris remāserūt. Scim⁹ em̄ q̄ ipi rectū iter atq̄ pfectū tenuerūt ad celū: t multomagis illi qui oia mūdana mūdo relinquētes ad statū sue religionis volauerūt. Narrat Sext⁹ Julī⁹ Strato gematō. li. j. ca. ij. qō est de psilijs explorandis hostiū. q̄ Emili⁹ paulus cōsul roman⁹ apud oppidū quoddā dimissur⁹ erat exercitū in quā dā planicīē. Et subito circūspiciēs vidit quarū dā auiū multitudinē subito excitatā a quadaz silua psurgere. Et statim pcepit q̄ ibi fuerīt insidie. Missis q̄ explozatoz⁹ didicit ibi occē milia armatoz se abscōdisse vt romano exercitui obuiarēt. Missis q̄ p viaz aliā milit⁹: eos circūdedit t pfudit. Hec p tanto dixerim q̄ argumētū debem⁹ accipe deo placēdi t bñ viuendi a sanctis q̄ nos pcesserūt t a mūdo volauerūt. Ingredientes p amoze xpi sanctā religionē t si nō p habitū exterioze: tm̄ p sanctā t deuotā conuersationē. q̄ habit⁹ nō facit monachū. iuxta puerbiū. Et si tales pfideremus: videbim⁹ mltas sanctas auiculas auolasse a silua mundi. p qō satis nobis ptz q̄ in silua hui⁹ mūdi insidie multe latēt. Est hic notandū q̄ hō viator aui volāti merito cōparatur. Juxta illud Job. v. Homo ad laborē nascīt t auis ad volandum. Possumus aūt q̄ttuoz genera hoim q̄ttuoz generib⁹ auiū cōpare. Sūt em̄ milites: mercatores: t plati: t pdicatoz. Milites siue nobiles assimilāt falconib⁹. Sūt em̄ falcones aues generose q̄ viuūt ō preda. Et ita est cōiter ō isto genere hoim. Viuūt em̄ de spoliatiōe ecclie t religiosoz t paupum subditoz: Et sicut dicit Ambz. i Examerō. Oēs aues pdales: venāt predā alteri⁹ generis q̄q̄ de sua specie: excepto solo niso. Nisus em̄ exps est hui⁹ pietatis. Istā formā seruāt cōiter nobiles: potētes: t diuites q̄ sunt q̄si eiusdē speciei cū eis. et venant. sed tm̄ illos q̄ nō pūt resistere. Sicut sūt canonici seculares. Monachi bñdictini. t Listerciēses t multi alij religiosi bona sua tpalia extra ciuitates t loca munita habētes q̄ vi t violētia ab eis auferunt t tollunt: q̄ nō audēt nec possūt ea defendere. Istā aūt violentiā illis q̄ sunt de sua specie nō inferūt: t hāc pietatē: si pietas debeat dici: erga seinuicē obseruāt t custodiunt. Sz vt dicebā hmōi pcīose pietatis solus nisus est exps. i. nō pticeps. Nisus ē paruissim⁹ falco in specie sua: sz aiosus t crudelis p quātitate corpis sui t venat quas auiculas: t tm̄ in necessitate: speciei sue nō pcit: sicut tm̄ maiozes falcones faciūt. Isti nisi figurāt vnū gen⁹ militū q̄ nō ppter strenuitatē corpis. nō ppter inge-

nuitatē sanguinis: nō ppt nobilitatē virtutis aplicant milicie: ꝫ quadā armox temeraria assūptione t abusiua exercitatiōe: sicut sunt modernis tpibus Britones t eis cōsimles q̄ spoliāt milites t veros armigeros cū qb⁹ sūt eiusdem speciei. ſz ppter pertinaz iurī. Armati em̄ sunt legib⁹ t statutī: nō lāceis neq; scutis. Isti in venando nulli parcūt in q̄s pñt. Spoliāt milites q̄ sunt ppzie speciei. Clericos: rusticos: monachos t canonicos: q; iusticie copiā ad quā tenent nō exhibent nisi p munera ꝓducant. De istis cōquerit eccl̄ia in psona paupis. Tre. iij. Tenatiōe ceperūt me q̄si auē inimici mei gratis. Et Adichee. vij. Vir fratrē suū venat vsq; ad mortē. Isti g̃ mali milites t armigeri rapaces sūt falcones diaboli. Et isti portant sup pugnū diaboli: q; pstituūt in officijs baliuox iniuste. Tñ locus: status t gradus quē hñt est p manū diaboli. Laueāt sibi tñ q; in duplici pericu lo sunt q; hñt oculos cooptos quodā velamine ne circa se pſiderēt: t habēt pedes illaq̄tos quodā ligamīe ne a dño suo auolēt nisi qñ placet dño p solatio t lucro suo. Ita est ō istis nobilib⁹. Sedēt sup pugnū diaboli in magna reuerētia t dignitate. Sūt tñ execcati ad oē illud qō ad verā t perpetuā felicitatē pinet q̄ nō habēt in vita ista. ij. Lorī. iij. Deus hui⁹ seculi excecauit mētes infideliū. Qñ tñ placet diabolo q; isti venent ista mūdana: deponit cooperationē eox vt videāt pdā suā t pmittit eos q̄si liberos ad tpus: t statim reclamat eos q; sūt ita assuefacti ad manū suaz q; nolūt auolare. Sz qd de eis accidet finaliter? Reuera iuxta antiquū exemplū. Falco t gallina hñt fata ꝓtraria. Nā falco dū viuit t pōt volare ponit sup pticaz in aula reuerēter t habet vestes sub pedib⁹ ne le dat vngues. Gallina fugat ab aula: viuit in curia: scalpit i terra: t colligit grana q̄ pōt: sed in morte mutat hec fortuna: q; falco mortu⁹ eijcitur de aula t pijcit ad funariū. Gallina inter scutellas argēteas affert ad mēsam t ponit añ dñm. Ita erit de diuite pdone t paupe iusto. Luc. xvj. Factū est vt moreret mēdic⁹ t portaret ab angelis in sinū Abrae. Mortu⁹ aūt ē dines t sepultus ē in inferno. Et ꝺ est qd de eis pphetat Baruch. iij. Ubi sūt pncipes gentiū q̄ dñant sup bestias q̄ sūt sup terrā. i. sup pauperes q̄ nō reputant ab eis nisi bestie? Qui in auib⁹ celi ludūt: q̄ argūtū t. t au. in quo ꝓfidūt hoies t nō est finis acq̄sitionis eorū? Et statim rñdet. Exterminati sūt t ad inferos descenderūt: t alij in loco eox surrexerūt. Scōm gen⁹ hoim sūt mercatores: t isti assimilant pdicī: coruo t cigno. Perdix sicut dicit Ambro. oua alteri⁹ pdicis rapit t furat. Sed pulli pcreati statim ad vocē mris relinquūt falsam nutricē t sequūt matrē. Sic q̄cquid est iniuste acq̄sitū t illicite est furtiuū. Cōuenit g̃ q; mercator p viaz vsure vel aliā ꝓuentionē iniustā emit terras reditus t māmona q̄ alij ꝓcurauerūt t occupāt ad tps: ꝫ certe post mortē suā oia ab eo t heredibus suis recedūt vt cōiter: q; de male q̄sitis vix gaudet tertⁱ⁹ heres. De talib⁹ dicit Hiere. xvij. Perdix fouet q̄ nō peperit: fouet diuitias t nō in iudicio. Scōo cōparant corno: coruus furat quicq̄d pōt deportare t abscondit t credit se illud alias inuenturū. et veniūt bestie t comedūt si est cibus. Sic multi ō istis mercatorīc⁹ auaritissimi sunt t pessime viuūt t q̄cquid possunt lucrari abscondūt in arca donec moriant t totū cedit ad man⁹ alioꝝ. Tertio cōparāt cigno q̄ suauissime canit iminēte morte t ideo a canēdo cignus appellat ſm Isido. xij. ethi. ca. vij. Sic auar⁹ nunq̄ dulciter canit nisi iminēte morte qñ ꝓdit testamētū t incipit dispgere q̄ pus ꝓgregauit. Tñ Bene. Auar⁹ nihil boni facit nisi cuz morit. Tertiū gen⁹ hoim sūt plati eccl̄ie. Et isti cōparant aquile. Habet em̄ aquila sicut dicit in libro de naturis rex de xtrū pedē maiorē sinistro: diligētissime nutrit pullos suos imo corpus suū interponit inter eos t sagittariū ad defendendū eos. Capta pda est ita liberalis q; auib⁹ assistentib⁹ curialit pertit. Sic moralit plati licet habeāt duos pedes. i. duas affectiōes: vnā ad alias eox cure cōmissas: aliā ad decimas que est quasi pes sinister: tñ zelus animax q̄ est dexter pes: est lōge alio pede maior p dei gratiā. Tñ illa est causa quare clerici placitāt in curijs p ecclesijs nō p decimis t oblationib⁹ sed pro ouibus xpi tuendis quarū zelū maximū habent. Scōo se inter pullos suos. i. prochianos t sagittariū militē. videlicet tyrannū iniustū interponūt nō sustinent eos iniuste pati p quāto eox supetit facultati. Et tertio predā suā. i. bona eccl̄esie curialiter impciunt in elemosynis vicinis indigētibus: vt xps loquēs prochianis eox dicē possit illud Exo. xix. Vos ipi vidistis quō portauerim vos sup alas aquilarū t assumpserim mihi. Sed timendū est ne quidā eox sint strutiones: quidā bubones t quidā vultures. Strutiones habēt pennas sic falcones. Job. xxxix. Penna strutionis silis est pēnis herodij t accipitrī. Herodius est gen⁹ falconis. Tñ strutio habet pēnas t nō volat a terra. Ita quidā plati habēt pbendas t dignitates t scientiā t tamē semp occupant in terrenis. Bubones diligūt eccl̄esiā propter oleū. Tñ extinguūt lumē t cōsumūt. Ita q̄dā eccl̄iastici lumē scie extinguūt t pinguedinē eccl̄ie comedunt. Vultures pullos suos in sūma macie custodiūt. Ita q̄dā parochianos in sūma pauptate retinent p placitationes: nūc in curia eccl̄esiastica: nunc in curia laicali p iniustas exactiones t inusitatas extorsiones: nec in eis augeri pmittūt vel pigue-
dinē gratie: vel substātie secularis: t tales plati

semitā xpi ignorant oīno. Job. xxviij. Semitā ignorauit auis nec intuitus est eā oculus vulturis. ¶ Quartū genus hominum sunt p̄dicatores t hi debent esse galli predicando. Laladrij confessando t grues preuolando. Job. xxxviij. Quis posuit in visceribꝰ hois sapientiā: vel q̄s dedit gallo intelligentiā. Gallus annūciat horas noctis: excitat homines a sopore: Sic p̄dicatores prius debēt penitētie operibꝰ macerari. Debent secūdo esse caladrij in cōfessando. dicit in libro d̄ naturi rer. q̄ Caladriꝰ ē quis alba. q̄ si infirmū respiciat infirmitatē aufert. Sic p̄fessores infirmos respicere debēt: q̄ peccata deleant. Et tertio sicut grues p̄uolando t ostēdendo viā. Sed timendū est q̄ quidā sunt similes psitaco in adulādo: quidā grifalcones indignando: quidā gallinacij educādo. ¶ Psittacꝰ naturaliter salutat quasi voce hūana. Et ideo significat adulatorē: quod p̄fessorib⁹ loco confessionū maxime est periculosum. Grifalco si p̄mo ictu predā nō capit: indignatur: nec ad reclinatoriū redit. Sic quidā p̄fessores de peccatore recidiuāte: quia nō capiūt eum p̄mo ictu indignātes desperāt: quod nullo mō est faciēdū. Gallus gallinatius si sub vētre deplumaretur: t vtici verberet fouet pullos more galline. In hoc tñ est differētia q̄ gallina hoc facit naturaliter p̄pter cōmodū pullorū. Gallinatius vero effigiatiue t p̄pter cōmodū p̄priū: q̄ plus boni a pullis recipit q̄ pullis impēdit Sic nōnulli p̄dicatores fouent filios spirituales eis cōfessos p̄pter bonū tēporale quod ab eis intendunt recipere: non p̄pter zelū animarum. Et sunt matres effectu potius q̄ affectu. Sunt em̄ paupes deplumati: t ideo pullis insident vt nō ad ipis pulli: sed ipi a pullis pon⁹ calefiant: q̄ p tēporali hypocrisi merebunt tribulatione p̄petua coronari. Esa. xxij. Ecce domin⁹ asportare te faciet sicut gallus gallinaceꝰ asportat t quasi amictū sic subleuabit te. Coronans coronabit te tribulatione.

¶ Lectio. LXV.

Et tanq̄ sagitta emissa in locū destinatū diuisus aer in se cōtinuo reclusus est vt ignorēt trāsitus illius. ¶ In ista pte ponit quintū exemplū quo terrena felicitas cōparat sagitte festināti ad terminū. Et circa hoc duo facit. Primo ponit exemplū. Secdo applicat ad ppositū. Secda pars ibi: Sic t nos nati. Exemplū est manifestuz sic̄ littera ptendit: q̄ sicut sagitta emissa ab arcu velocissime transit versus metā. Ita nos missi sum⁹ vt p mūdū trāseam⁹ ad mortē. Quis ista quinq̄ exempla quibus mundana felicitas cōparat: videlicet vmbra euanescens: nūcius p̄currens: nauis trāsfretans: auis trāsmigrans t sagitta penetrans: satis declarent tēporalis prosperitatis velocitatē habēt tamē singula exēpla suas ppietates designatiuas malitiarū quas diuersi mūdani exercent. Nā p vmbrā designatur vanitas lasciuie. Per nūcium fatuitas humane prudentie. Per natez instabilitas auaricie. Per auē sublimitas superbie. Et per sagittaz dolositas malicie figurat. Est ergo notanduz q̄ sicut sagitta velocissime transit: tamē nescit quo vadat: quia aliquādo infigitur luto. aliquando repcutitur in petra. Ita miseri in hac vita qui diabolo seruiūt sunt quasi sagitte siue t mittunt ab eo ad certas malicias adimplendas sicut sibi placet. Et sicut diuisus aer in se cōtinuo reclusus est. Ita multitudo p̄pli siue in regno siue in patria siue in ciuitate: subtracto vno homine malo qui p̄turbauit totā patriam: statim recōciliatur vna multitudo: vna patria siue p̄uincia sicut prius. Et cum ipse putaret q̄ eo subtracto patria dissolueret vel ciuitas: tāta erit vnitas post eū t concordia: ipo in inferno demerso sicut ante. Et ī quod dicit. Diuisus aer in se p̄tinuo reclusus est: vt ignorētur trāsitus illius. Quia in ista lectione homo malicios⁹ cōparatur sagitte. ¶ Notādū q̄ diabolus habet arcus t sagittas ad nocendū. Et xp̄s arcus t sagittas cōsimiliter ad regendū. Habet em̄ diabolus tres malos arcus: quib⁹ vtit p̄tra sanctos. Arcu carnalis cōcupiscētie. Arcū fraternalis inuidētie: t arcuz mūdialis cōscientie. De arcu carnalis concupiscētie p̄cedit mala mulier vaga inq̄eta t impatiens p̄parata ad capiēdas alas. Sic dicit Prouerb. vij. q̄ capit t vulnerat vecors iuuenis ō quo ibidē subdit: q̄ sequit eā q̄si bos ductꝰ ad victimā t ignorat q̄ ad vincula stultꝰ trahatur donec sagitta trāsfigat cor ei⁹. Ita est pēnata p ornatū curiosū. Ferrata p animū malicios⁹. Inflāmata p amorē libidinosū. Vñ cupido filius veneris dicebat q̄ cū sagittis t facula pingebat: q̄ amor carnal' vulnerat t inflāmat. Cū ista sagitta fuit vulneratus Dauid in aspectu Bersabe cū p̄spiceret eā se lauantez. ij. Regl. xj. Ista sagitta abscondit in pharetra q̄diu se occultat in camera. Arcꝰ tēdit q̄n cū puersa intentiōe ornamētis cōponit. Sz sagitta emittit q̄n ipa in publicū p̄gredit. Et ī sicut periculosū est hoibus nō armatis inter sagittas volātes incedē. Ita periculosum ē iuuenibꝰ nō habituatis in vtutibꝰ t solidis moribꝰ inter mulierculaz frequētias puersari. Sz q̄ habitat in adiutorio altissimi in p̄tectiōe dei celi cōmorabitur. Et talis nō timebit a sagitta volāte in die a negocio pambulāte in tenebris. sicut dic̄ p̄s. Secūdus arcꝰ diaboli ē fraternalis inuidētie de q̄ p̄cedit sagitta detractiōis pestifere. ō q̄libet dicit p̄s. Preparauerūt sagittas suas in pharetra vt sagittēt in obscuro re. cor. Et bñ dicit in obscuro: q̄ diabolꝰ isto arcu nō vtit nisi in obscu

ro. Et sicut bonus sagittarius electas suas sagittas nō mittit ꝓtra lapides: vbi repcuciunt ꝛ frāgunt. Ita nec diabolꝰ verba detractiōis eijcit ad aures sctōꝝ virorꝝ q̄ in verbis taliū nō delectant. Vñ hiero. in epla ad rusticū monachū. Sicut inqt sagitta si mittat ꝑ duram materiā nō nūq̄ i mittentē reuertit: ꝛ vulnerat vulnerātē. Ita detractor cū tristē viderit faciem audientis monō audietis ꝙ obturātis aures suas ne audiat sāguinē: ilico ꝓticescit pallet vultꝰ: herēt labia: saliua siccat. hec hiero. Idē. Nemo iuuito auditori libēter refert. Sagitta in lapide nūq̄ infigit ꝛ interdū resiliēs pcutit dirigentē. Hec est sagitta dolorosa q̄ simul tres occidit. sicut dicit Bern. detrahentē: audientē: ꝛ absentez. Hiere. ix. Sagitta vulnerās lingua eorꝝ doluz locuta est. Tertiꝰ arcꝰ diaboli ē arcus mūdiat ꝓsciētie: de quo ꝓcedit sagitta maliciose ꝓspiratiōis falsaꝝ suggestionū ꝛ adinuentiōes accusationū ꝓtra innocētes. Prouer. xxv. Sagitta acuta hō qui loquit ꝓtra ꝓximū suū falsū testimoniū. Isti figurant ꝙ illos sagittarios q̄ vtra q̄z manu fundis saxa iaciebāt ꝛ sagitta siliter. Sic dicit. j. Paralip. xij. Ita isti eq̄ bū formant accusatiōes ꝛ actiōes iniuste sicut iuste. ita libēter ꝓtra inocentē sic ꝓtra nocentē vl̄ ꝓsequentē. Vñ ꝓquerit eccla i psona iusti Tre. iij. Tetendit arcū suū ꝛ posuit me q̄si signū ad sagittā: misit in renibꝰ meis figuras pharetre sue.

B Isti sūt arcus diaboli ꝛ sagitte. ¶ Per oppositū Xp̄us hz triplicē arcū ꝛ tria genera sagittarū. Arcꝰ ꝑmꝰ ē lux scripture. Scōs mors nature. Et tertiꝰ lex cēsure. De arcu scꝑture ꝓcedit ꝑdicator ẋbi dei. De q̄ Esa. xlix. Posuit me sic̄ sagittā electā. Sagittarii xp̄s ē ꝛ ei sagitte i ꝓncipio fuerūt apli pēnati p ẋtutes. Vñ habuerūt tres pēnas q̄ notāt. j. Cor. xij. Fides spes caritas tria hec. Isti fuerūt ferrati p ꝓstātiā ꝛ inflāmati igne spūssancti. iuxta illud ps. Sagittas suas ar. effe. Et itez: Sagitte potētis acute cū car. desola. Hz si sagitta sit nimis onerata terra vel luto: nūq̄ bñ volabit: isto mō quidā q̄ deberēt ec̄ sagitte xp̄i i actu ꝑdicādi: sūt nimis onerati terrenis ita q̄ volare nō possunt. Quidam carent pēnis qui licet sciētiā habēt: eminentia vite carent. Et notandū est q̄ nisi ꝓncipalis sagittarius manū apponat ad arcū: arcꝰ nō bene emittet sagittam. Vnde legimus. iiij. Regl. xiij. q̄ Joas rex israel petitur cōsiliū de Eliseo infirmato: accessit ad euz dicens. Pater mi pater mi. Curruꝰ isrl ꝛc. Et dixit Eliseus. Affer arcū ꝛ sagittas. Et posuit rex manuz supra arcū: ꝛ Eliseus manū suā supra manū regis et dixit. Sagitta salutis dñi ꝛ sagitta salutis ꝓtra siriam. Siria interpretatur sublimis: manus christi gratia superposita manu predicatoris. Nota de Leonino atheniensi: Sextum Julium stratogema. li. iij. ca. vj. Secundus arcꝰ christi est mors nature de quo egredit sagitta penalitatis ꝛ infirmitatis. Jn. ps. Sagitte tue infixe sunt mihi ꝛ nō. ꝛc. Et loquit de penalitatibus cōsequētibus peccatū originale. Iste arcus percutit ante nos cum interficit antiquiores nobis. retro nos cū iterficit ꝛ pcutit iuniores. iuxta nos aufert nobis in etate pares. sup nos: cū potētiores. subtus nos: cū inferiores. Jn ps. Emitte sagittas tuas ꝛ ꝓturbabis eos. ¶ Tertius arcus xp̄i est lex censure in futuro iudicio a quo egredietur illa acutissima sagitta sentētie diffinitiue. Venite bñdicti pris mei ꝙcipite regnū q̄ vobis paratū est ab initio mūdi ꝛ Ite maledicti in ignem eternū qui diabolo paratus est ꝛ an. suis. De isto arcu dicit in ps. Vedisti metuentibus te significationē vt fugiant a facie arcus. Et tunc de malis adimplebitur illud Deutero. xxxij. Congregabo sup eos mala ꝛ sagittas meas cōplebo in eis. Iste arcꝰ quanto diutius expectat ꝛ magis intenditur: tanto grauius vulnerabit. Vnde tunc adimplebitur illud Ezech. v. Mittā in eos sagittas meas pessimas que mortifere erunt vt dispergam eos. Et hiere. l. Sagitta eius quasi viri interfectoris nō reuertet vacua. ¶ Mouetur questio. Vtrum licitū sit ꝛ meritoriū alicui christiano: aliquē infidelem sicut paganū inuadēdo pervim occidē? Q̄z non: quia deus nō vult mortem peccatoris sed vt cōuertatur ꝛ viuat. Sed post mortē corporis nequit conuerti: nisi corpus esset miraculose restitutum ꝛ resuscitatum. Ergo talem morti tradere nō est consonum diuine bonitati. ¶ Item nō licet eos occidere ꝓ quibus tenetur ecclesia orare specialiter: sed ecclesia in die parasceues specialiter ꝓ talibus orat. ergo non licet eos occidere. Item deus est nuncita misericors sicut fuit tēpore sue passionis: ꝛ pagani non delinquunt contra deum nec deliquerūt plus q̄z iudei qui eū morti tradiderūt: sed deus ꝑ illis patrē exorauit. et Petrū quia vnū ex his percussit increpauit: vel saltem eum a tali facto cessare voluit dicens: Omnis qui gladio percutit: gladio peribit. Et loquebatur ibi de gladio materiali. ergo nō licet gladio materiali contra tales pugnare: sed tantum gladio spirituali qui est verbū dei. Item Aristotiles in quadaz epistola ad Alexandruz sic dicit: O Alexāder noli sanguinē effundē: q̄z q̄tiens creatura creatu ram occidit: virtutes celorum mouentur ad diuinam vindictam. Item ad Hebre. xj. Mihi vindictā ꝛ ego tribuaz. Item Deutero. xxxij. Ego occidā ꝛ ego viuere faciam. Itē malum christianum qui omnia dei precepta est transgressus non licet occidere. sed talis est ꝓditor cōtra deū ꝛ per consequens meruit offensam dei plus q̄z vnus paganus q̄ se secte nr̄e nūq̄ obligādo restrinxit. Itē tales credere non pūs

nisi deus auferat sua pietate velamē a cordib⁹ eoꝝ quo velati sunt: ne lumē veritatis ꝓcipēt sed hoc nō est in ptāte eoꝝ. Iterūꝫ fortē multi eoꝝ sunt q̄ si haberēt instructorē in fide: vellēt credere. Cū ḡ nō sit in potestate taliū pauperū: q̄ tales instructores habeāt ꝓpter potestatē ꝓncipū suoꝝ. videt q̄ taliū error est eis inuincibilis. Unde vt videtur ꝓpter talem errorē nō ꝫ eos occidere. Itē ois effectus est bon⁹ ꝓpter bonū finē. Sed finis ibi ꝓncipaliter intent⁹ ē eoꝝ ꝓuersio ad fidē nostrā: ꝫ ad ꝫ faciēdū nō pōt cogi: q̄ nemo accedit ad deuꝫ nisi ꝓ fidē ꝫ credere nō pōt quis nisi volens. ḡ ꝛc̄.

Ad apositū Isti pagani vi ꝛ armis iniuste occupāt terrā reꝓmissionis q̄ terra a deo ꝓmittebat Abrae ꝛ semini ei⁹. cuius ex fide nos sumus filij specialiter rōne baptismi q̄ respōdet circūcisioni in lege Moysi. Ergo licitū est cuꝫ talibus armis scꝫ materialib⁹ iuste omni nisu ꝓ patria nobis ꝓmissa pugnare: cū armis ipsi iniuste nituntꝫ ꝓtra nos resistere: q̄ licitū est ꝓ patria pugnare ꝛ vim vi repellere cū moderamine salte inculpate tutele: ꝛ sic iniustū occupatorē nr̄e patrie expellere. Vel si credere ñ voluerit eū iuadēdo morti tradere. in q̄ casu qui sic iniuste resistit videt esse causa sue mortis. Exemplū de adultero sponsā alicui⁹ mariti in domo eiusdē mariti occupāte ꝛ ipi merito vi ꝛ armis resistēte ꝛ fugere nō volente. In q̄ casu si marit⁹ adulterū occidit: nō videt eē reus mortis. Itē talis effectus est licit⁹ respectu cuius votū est licitū. Sed votum respectu talis effect⁹ qui est inimicos crucis xp̄i occidere est licitū ꝑm ecclesiam militantē. ḡ talis effect⁹ est licit⁹. Itē ille effect⁹ videt licit⁹ ꝓ quo a sūmo pōtifice plenissime indulgētie: sicut a culpa ꝛ a pena cōcedunt. Sed ꝓtra paganos pugnaturis a sūmo pōtifice tales indulgētie ꝓcedūt. Ergo ꝓtra eos pugnare ē licitū ꝛ meritoriū. Itē ad eos expugnandū tenent ecclesie anglicane hoc volente sūmo pōtifice. ḡ videt oibus rectorib⁹ ecclesiarū anglie esse obediēdū ꝛ ꝫ iuste in hac ꝑte q̄ oīa sua sunt: cū ergo ipe colligat ꝓncipaliter ꝓpter talē finē: videt q̄ ipse finis sit licitus. Ad questionē dicendū ē q̄ sic. Tamē inter infideles distinctio est. Sunt em̄ alīq̄ infideles subiecti ecclesie ꝛ ꝓfederati fidelib⁹ sicut serui dominis suis vt ab eis regant ꝛ ꝓtegant. Alij sunt infideles ꝛ rebelles ecclesie ꝓsecutores christiane noꝝ ꝛ insultātes doctrine xp̄iane. Scōm distinguendū ē de inuasione. Quia vel aliq̄ priuata ꝓsona hoc ꝓsumit sine auctoritate ecclie.

b Tertio ē notandū q̄ infideliū varie sunt secte. Sūt em̄ quidā gentiles siue pagani q̄ nullā legē habent nisi forte legē nature. Sūt etiā iudei: sūt saraceni: sūt idolatre: sunt heretici. Isti aūt ad fidē xp̄i diuersimode se habēt. Nā heretici cōpelli debent ad fidē quā susceperūt. Saraceni sūt tales qui ꝓdicatores fidei nō admittūt: imo in lege eoꝝ cautū est q̄ quicūq̄ ꝓdicauerit cōtra legē Machometi: occidat. Et ideo de eis nō est spes cōuersionis. Cuꝫ fides sit ex auditu. Audit⁹ aūt ꝑ verbū dei. Ad Roma. x. Non em̄ est possibile docere vitā christi nisi destruendo ꝛ reꝓbando legē Machometi. Unde isti ꝓbent sibijpsis obstaculū salutis. loquēdo de infidelibus alligatis xp̄ianis vt permittant ꝛ ꝓtegātur. Si tñ aliqui sunt tales nō est licitum nec meritoriū tales inuadere vi ꝛ armis cū sit ꝓtra fedus initum ꝛ pacē eis ꝓcessā. Exempluꝫ de gabaonitis. Josue. ix. legim⁹ q̄ ꝓncipes ꝓpli israel licet decepti ꝑ doluꝫ gabaonitarū q̄ tunc iurauerūt eis q̄ eos nō interficerent: ꝓmiserūt eos viuere ꝛ eis seruitutē indixerūt. sicut sequit ibidē. Reseruent quidē ꝛ viuēt: ne ꝓtra nos ira dñi ꝓcitet: si peieraueri⁹ sed sic viuāt vt in vsus vniuerse multitudinis ligna cedāt: aquasq̄ cōportēt ꝛc̄. Sic a multo fortiori. si aliqui fideles licite ꝓmiserunt paganis tuitionē ꝛ dominiū qui volunt cōuiuere sine cōtumelia creatoris: ꝛ maxime si sint in spe de cōuersione eorum: non licet tales interficere. Ꝫ hoc est ꝑ accidens. Secūdo de alijs infidelib⁹ rebellib⁹ ecclesie ꝛ ꝓsecutorib⁹ fidei xp̄iane cuiuscūq̄ fuerit ꝓditōis: licitū ē xp̄iano ꝓueniente ecclesie vi ꝛ armis inuadere: eos spoliare ꝛ interficere ꝛ eorū bona fidelibus aplicare. Exceptis dumtaxat iudeis de quib⁹ estimo q̄ dato q̄ ecclesia posset eos occidere nō esset licitū q̄ ecclesia ꝓmittit eos viuere ꝓpue q̄ cū introierit plenitudo gētiū: reliquie eoꝝ cōuertentur ad fidē. Sicut dicit Apl's ad Roma. xj. predicāte Enoch ꝛ Helya: ꝑm glosā. Et Esa. x. Reliquie israel salue fient. Unde de eoꝝ cōuersione spes est ꝓpter ꝓphetiā. Et ideo non debēt oino deleri. Unde dicitur. xxiij. q. viij. dispar. Dispar em̄ est iudeoꝝ ꝛ saracenorum causa. In illos em̄ qui xp̄ianos ꝓsequunt ꝛ ex vrbibus ꝛ ꝓprijs sedibus pellūt. iuste pugnatur: hi vero vbiq̄ seruire parati sunt. Nō aūt cōtra saracenos ꝛ alios infideles liceat auctoritate ecclesie suffragāte bellare: ꝓsua det multipliciter. Primo sic. Licet fidelib⁹ bona eis debita ꝛ ab alijs iniuste detēta bellādo recuperare. Sed saraceni ꝛ alij infideles terras occupant ꝛ alia bona que fidelib⁹ sunt debita. ergo ꝛc̄. Maior de se patet ꝛ ratione ꝛ cōsuetudine ꝓbatur. Minor ostendit. Nā saraceni occupant terrā sanctam ꝛ quedā alia loca olim a christianis iuste possessa. Item de iure diuino omnia bona ꝛ alia sunt iustoꝝ. ergo iniusti q̄c quid occupant: iniuste occupāt. ergo bona iniustoꝝ sunt iustis debita. Sed licet iustis illud quod est eis debitū ꝑquirere bellādo. ergo licet iniustos ꝛ infideles si nolint cōuerti occidere. Item sicut in coꝛpe naturali licet ꝛ expedit:

membrū putridū abscidere ne mēbra seu partes sane corrūpantur. Ita in corpe christi mystico quod est genus humanū a christo redemptū. ergo rebelles t infideles christianorū corruptores licet occidere: t meritorū est pro loco t tēpore: imo peccatuz est dissimulare nisi p accidens impotētia vel damnū aliud impediret. Item licitū est per timorem inducere caritatē: quia timor seruilis paratuz caritati fm Aug⁹. Sed quibusdā interfectis: quibusdā captiuatis residui timebunt t forsitan ex timore cōcipient caritatē t ita cōuertentur ad fidē. Item homo p peccatū peior efficitur q̄z bestia. Sed propter bonū reipublice licet bestias interficere. ergo t malos peccatores. Exo. xxij. Maleficos non patieris viuere. Helyas homines occidit. Dauid samuel. xxxiij. q. iiij. Si ea Et. q. vj. Scismatici. ¶ Ad rationes in oppositū. Auctoritas intelligit de morte pene eterne quā deus nō vult peccatori absolute. sed tantū sub cōditione si nō peniteat. Et ista stant simul. nolo sortem suspendi t tamē volo sortem suspendi si est latro. ¶ Eodē modo qui fideles expugnant nō debent eoz mortem p se t principaliter t directe intendere. sed per accidens: secūdario t indirecte quia principaliter debent velle eorū conuersionem ad fidez: t secūdario eorum mortē si velint in eorum malicia perseuerare t sic se cōformabunt diuine volūtati.

Ad secūdū q̄ ecclesia optat q̄ fiant iusti: t ideo pro eis orat: sed si nolint vult eorū maliciā abbreuiare p mortē. ¶ Ad tertiū: quid est accipere gladiū exponit Aug⁹. videlicet auctoritate priuata sine superioris iudicio iubente vel permittente. Unde dicit libro scdo contra manicheos t ponit in canone. xxiij. q. iiij. Ille gladiū. Ille iquit gladiū accipit qui nulla supiori ac legitima potestate vel iubēte vel pcedēte in sanguinē alicui⁹ armat. Dicendū a principio argumenti cōcedendo q̄ de⁹ est ita misericors sicut vnq̄z fuit. hoc est potens facere misericordiā: ita volēs si homines seu niformiter disponāt. Et q̄ increpauit Petruz de extractione gladij fuit ppter circūstantiā temporis sue passionis q̄r tunc non fuit tēpus vtendi armis t gladio materiali. Unde factū Petri reprobatū nō fuit propter substantiā facti: q̄ nullus possit gladio materiali vti iuste: sed ppter circūstantiaz tēporis. ¶ Ad quartū de dicto Arist. ad Alexandrū: Noli sanguinē effundere: debet sic intelligi. Noli delectari in effusione sanguinis: sicut quidā puerse cōplexionis t crudelitate assueti delectant effundere sanguinez siue iuste siue iniuste. Sed christianus debet effundere sanguinē delectando de fine quē intendit in effundendo: nō de ipa occisione p se. ¶ Ad q̄ntum de illis verbis dñi Deutero. xxxij. Mea est vlcio t̄. Que auctoritas allegat ad Hebr̄.

x. sub his verbis. Mihi vindictam t ego retribuam. Dicendū q̄ de⁹ retribuit vindictaz aliquādo p seipm. aliquādo p sibi seruiētes. ¶ Ad septimum quādo arguit de malo xpiano quē nullo mō licet occidere sicut allegat: negādū est. Patet in latronib⁹: pditoribus: hereticis t multis alijs sicut tota die videmus. Sed verū ē q̄ hoc nō licet cuicūq̄ psone: sed ministri legis ex auctoritate pncipis siue legis. ¶ Ad septimū q̄ arguitur q̄ tales nō possunt credere nisi deus ex sua pietate t̄. cōcedendū est. Sed deus paratus est auferre q̄cunq̄ volūt se disponere. Et ideo illud velamē erit i eoz potestate. Illo mō loquendi quo dicimus q̄ hoc possum⁹: q̄ per amicos possumus. Et isto mō loquendi q̄ dicimus quando habem⁹ oculos clausos sole lucente q̄ possumus videre cūq̄ is ad videndū solis lumē requiratur apertio oculorū. ¶ Ad octauū dicendū q̄ si qui sint inter eos qui vellent credere sicut argumentū allegat: siue viuant: siue moriant deus eos saluabit cūq̄ is de deo fidē applicatam nō habent: nec baptismuz fluminis: nec sanguinis. Consimiliter dicit de quibusdā hominib⁹: vbicūq̄ terrarū cōmorātibus q̄ bene lege nature vtūtur: deus de salute ipis puidebit: gratiā infundet si nō pbuerit obicē gratie. t in fine saluabit: q̄r deus virtutē suā sacramentis nō alligauit. Unde cōcedo q̄ homo nunq̄z dānabit adultus atq̄ vtens ratione. quez error inuincibilis excusat si in illum errorē incidit sine culpa. ¶ Ad nonuz q̄ finis pncipalis intētus eoz est salus t conuersio ad fidem. sed finis secundari⁹ est extirpatio. Unde si voluerint credere nō interficientur. Sic finis pncipaliter intentus medico: est sanare si possit pedē putridū. Et scdo intendit si hoc nō possit: pedē abscindere. Et quādo dicit q̄ non sunt cogendi ad fidē. Dicendū ppter loquēdo nō possunt cogi ad fidē: possunt tñ cogi desistere a blasphemijs t alijs erroribus possunt etiam cogi ad quasdā dispositiones preuias fidei. Similiter cū bellatorib⁹ debent pdicatoribus assistere: vt ex vna pte alliciantur. t si assentire noluerint feriant. ¶ Quia dictū est respōdendo ad tertiū argumentū q̄ Petrus gladiū extraxit tēpore passionis christi: dubiuz esse pōt an ipe peccauerit hoc faciendo: q̄ nō. Quia ex amore xpi hoc fecit. Unde Hiero. Petrus fecit hoc eodē mentis ardore q̄ t̄. Rabanus etiaz in hoc facto cōparat eum phinees. Sciebat enim q̄ phinees puniēdo sacrilegos mercedē iustitie t sacerdotij phennis acceperat. Sed ad oppositum est q̄ dominus eū sup facto increpauit. ergo peccauit. Et preterea nec iudex fuit nec a iudice auctoritatē habuit. ergo puniēdo licet peccatorē: errauit. ¶ Dicendū est q̄ peccauit: excusatur tamē in parte ppter zelum quo fecit. Sicut Moyses qui egyptū occidit. Exo.

ḡ. Iste em̄ zelauit p domino suo. Moyses pro fratre suo. Et ideo si Moyses ꝓpter zelū quez habuit ad frarē est excusabilis aliq̄ mō de homicidio egyptij sine auctoritate legis cōmisso multo foztius Petrus q̄ duc⁹ zelo dn̄i sui quē sciebat esse deū excusand⁹ est. Ulñ Aug⁹. xxij. ꝓtra Faustū de Moyse t Petro in hoc casu loquens ait. Uteraq̄ non detestabili imanitate t non emendabili animositate iusticie regulā excessit. vteraq̄ em̄ odio improbitatis aliene: ꝑ ille fraterno: iste dn̄ico licet adhuc carnali amore peccauit. Hec Aug⁹. Ad primū dicendū q̄ amor ille fuit carnalis. t ideo Petrū nō excusauit. Eodem em̄ amore motus disuasit xp̄o alias ne pateret: ꝓpter quod dn̄s eū increpādo sathan apellauit. Math. xvi. Ad scōm dc dicto Rabani nō similis fuit phinees zelo discreto: Petrus zelo impetuoso maxie in p̄tia magistri: sine cuius imperio nihil debebat fecisse. Similit Phinees fuit sacerdos ad quē ptinebat punitio peccatoꝝ i veteri lege. Et similiter Mathathias q̄ trucidauit idolatrā sup aram. j. Macha. ij. Sed ꝓtra adhuc in excusationē Petri arguit. q̄ xp̄us p̄ceperat ante: q̄ qui nō haberet gladiū vendendo tunicā emeret gladiū. Et rñderūt q̄ duos habērēt in pmptu. Et dicit xp̄us q̄ sufficit. Ad istud respōdet Aug⁹. xij. ꝓtra faustū. Ultiq̄ dn̄s iusserat vt ferrū discipuli eius ferrent: sed non iusserat vt ferirent qz nec ad hoc ferre p̄cepit: nec erant qui gladiis vti potuissent. nec vsq̄ tūc de emendis gladijs p̄ceptū dedisz. qz em̄ Lucā iussit hoc post cenā qñ iam opoztune emi nō possent. Sed voluit p illud verbum ostēdere q̄ tēpus sue passionis iminebat: vbi gladioꝝ fuisset necessitas si se defendere voluisset. sicut noluit. Ad litterā dici pōt q̄ quidā de discipulis qui magnanimosi fuerunt sicut Petrus: cū frequēter audissent q̄ tradēdus erat in manus peccatoꝝ: de gladijs sibi puiderūt vt si forte opus esset: magistrū suū defenderent: mō xp̄us hoc noluit. t iō Petr⁹ gladio pcutiēs: peccauit: qz voluntatē dn̄i sui nō inq̄siuit. t iō lz excuset aliq̄ mō videlicet inq̄tū fecit ꝫ ꝓpter zelū magni amoris quē habebat ad magistrū suū dn̄m nr̄m Jesū xp̄m. tñ nō excusat a toto. imo em̄ doctoꝛes ip se peccauit. Et sic̄ docet Aug⁹. libro ꝓallegato. Istud fuit signū ꝓbitat⁹ future in Petro t magni ei⁹ zeli p eccl̄ia. lz zelus fuerit indiscretus. Sz si p excusatiōe bti Petri ad huc replicaret. q̄ licētiā postulauit dicēs: Dn̄e: Si pcutim⁹ in gladio. Luc. xxij. Dicat q̄ ꝓpt zeli ipetuositatē nō expectat licentiā. Rā ñ sp sufficit petita ñ obtenta licentia. Lectio. LXVI.

Sic et nos nati cō tinuo desinim⁹ esse: t vtut⁹ q̄dē nullū signū valuim⁹ ostēdere. In mali gnitate aūt nr̄a ꝓsūpti sum⁹. Posita repꝛobatiōe terrene felicitat⁹ p exēpla. hic ponit adoptatio p x̄ba plana. Dicēt em̄ mali ꝓtēplātes vitā suā trāsactā sine fructu sicut vmbra q̄ euanescit: sicut nūcius q̄ p̄cessit: sicut nauis trāsfretans: t sicut auis trāsuolās: t sicut sagitta aerē penetrās. Sic t nos nati ꝓtinuo desinim⁹ cē. hō em̄ nat⁹ statī cū incipit viuē etiā incipit mori: c⁹ viuē est a vita trāsire. Ulñ Aug⁹. xiij. de ciui. dei. ca. ix. Ex q̄ q̄sq̄ i isto corpe morituro cē cepit: sp in eo agit vt moꝛs veniat. hoc. n. agit ei⁹ mutabilitas toto tpe vite h⁹ si tñ vita dicenda ē vt veniat in morte. Nemo q̄ppe ē q̄n eius moꝛs p⁹ annū sit ꝓpinq̄oꝛ q̄z ci añ annū fuit et cras q̄z hodie: t hodie q̄z heri. et paulopost q̄z nūc: t nūc q̄z pauloante. Qm̄ q̄cquid cras de tpe viuit. hoc ꝺ ipo spacio viuēdi demit. t etiā q̄tidie fit minus minusq̄ qꝺ restat: vt t oīno nihil aliud sit tp̄s vite hui⁹ q̄z cursus ad moꝛtez. Ulñ Gene. ep̄la. lix. fm libz nostrū. Quotidie moꝛimur: q̄tidie em̄ demit aliq̄ pars vite: t tūc q̄z cū crescim⁹: vita decrescit. Infātiā amisim⁹ deinde puericiā: deinde adolescētiā vsq̄ ad seniū. Quicq̄d trāsiit tpis perijt: hūc ipm quē agimus diē cū moꝛte diuidim⁹. Nō solū aūt fatebunt se fuisse dū viꝛerūt moꝛiētes ꝓtinue naturaliter: ꝑ t delinq̄ntes moꝛtalit. Ulñ subdūt. Et virtut⁹ q̄dē nullū signū valuim⁹ ostēdere: stāte videlz malicia quā amauim⁹. Sicut dicit de ligato q̄ nō pōt ābulare: t tñ si soluat: potest est ad ambulādū. Eodē mō peccatoꝛ dū ligat pctō: ad op⁹ virtut⁹ nō valet: ꝑ illa inualitudo eū nō excusat qz ipe ē sibīpsi cā tal illicite ipotētie. vt dic̄ Unshel. li. j. Cur deꝰ hō. ca. xxiij. Et iō ꝓcludūt flebilem ꝓclusionē. In malignitate nr̄a ꝓsūpti sum⁹. Ecōuerso ē ꝺ iust⁹ in q̄b⁹ etiā si peccēt t fiāt malign⁹: ꝑa tñ malignitas in eis ꝓsumit p penitentiā t miscōiam diuinā. Tre. iij. Misericoꝛdia dn̄i q̄ nō sum⁹ ꝓsumpti. Utir tutis q̄dē nullū signū valuim⁹ ostēdere. Nō q̄ sūt tria signa virtut⁹ in opatione hūana. Si hō opat facilit delectāter t pseuerāter. Primo cū sit vtus circa difficile operari: tñ facilit circa difficile: signū euidēs ē magne vtutis. Scōm: signū ē delectabiliter operari: ñ cuz murmure: nō cū excusatiōe: nō cū tedio. Ulñ Arist. ij. ethi. dicit q̄ signū habēt⁹ habitū ē supueniēs delectato. Et iō de sctis dꝛ in ps. q̄ ibunt ꝺ vtute in vtutē delectabilit. Tertiū signū ē opari bona pseuerāter. Ulñ ꝺ Caleph dꝛ Eccl. xlvj. Usq̄ ad senectutē pmānsit illi vtus: t de Apl̄o Act. iij. Uirtute magna reddebāt apl̄i testimoniū dn̄i nr̄i Jesu xp̄i. Jsta sunt vera tria signa vtutis q̄ nullus mal⁹ pōt oñdē. Sz sūt q̄daz falsa signa vtutis q̄ mali pūt. Est em̄ honoꝛ signū virtut⁹ fm Arist. iij. ethi. Ulñ q̄ honorat aliū: signū ē eū ee vtuosū. Sz certe istꝺ signū ē falsū: qz frequēter honoꝛāt q̄ paꝛ valēt. Similiter dignitates

ꝛ dñiuꝫ tpale ꝛ plationes ꝛ officiū: signa sūt virtutis. Ez frequēter fallūt in ps. Posuit in egypto signa sua. Egyptus interptaꝫ tenebra ꝛ in tenebrosis ponūꝫ frequent illa signa. Nota q delectabiliter ꝛ virtuose debem⁹ insistē opib⁹ ☧tuosis. Unū glosa sup illō ps. In custodiēdis illis retributio mlta. Nō tm̄ p eis i futuro redd̄ pmiū: ꝫ hic in eoꝝ custodia magnū ē gaudiū. Cui⁹ gaudij ratio est talis. Uirt⁹ ꝓsistit in medio. sic dicit. ij. ethi. Et natura sp delectatur de medijs sicut p extrema corrūpit. Visus delectaꝫ i viridi q̄ est medi⁹ color int albū ꝛ nigꝝ. Tact⁹ in tepido q̄ ab excessiue calido ꝛ frigido corrūpit. Siliter naturaliter mulier gaudet cū pepit filiū. Si bufonē siue mōstrū aliqō pepisset mirabiliter tristareꝫ qꝛ foret ꝫ naturā. Sic ꝛ aīa rōnalis qū̄ pfert op⁹ vitiosū siue peccatū. valde debet tristari qꝛ ꝫ naturā rōnis q̄si mōstrū est: ꝫ qū ☧tuosū opus pfert cū difficultate ꝛ labore maxime gaudē dr. Job. xvj. A Mulier cū parit tristiciā hꝫ qꝛ venit hora ei⁹: cū aūt pepit filiū ñ meminit pssure ꝓpter gaudiū. Gaudiū aūt ☧tutis q̄drupliciter gaudiū mūdi excedit. Cōtinuitate puritate dignitate et salubritate. Cōtinuitate: qꝛ Proū. xv. Secura mēs q̄si iuge ꝓuiuiū. Hō carnalis nō sp sedet ad mēsaꝫ corpalē. Ez hō virtuosus sp est in mēsa delectationis sue. Phil. iiij. Gaudete in dño: iteruꝫ dico gaudete. Et p oppositū Job. xx. Gaudiuꝫ hypocrite ad instar pūcti. Secdo pcellit puritate. Dulcedo felicitatis mūdane mixta ē mlīs amaritudinib⁹: ꝛ ꝫ facit de⁹ sicut nutrix amaꝫ ponit circa mamillā q̄ vult puerum ablactare. Aug⁹. viij. cfes. ca. ij. Tu sp aderas misericorditer seuiēs ꝛ amarissimis ꝓfusiōibus aspgēs oēs illicitas iocūditates meas. Ita vt q̄rerē sine offensiōe iocūdari ꝛ vbi ꝫ possez: nō iueni. Quidd ꝓpter te dñe qui fingis laborē in pcepto: ꝛ pcutis vt sanes: ꝛ occidis vt moueamur abs te. Idem. vj. li. in fine: Ue aīe audaci que sperauit se meli⁹ habere si a te recesserit. Uersa ꝛ reuersa in dorsum ꝛ in ventrē in latera. dura sunt hec oia tu solus requies. Tertio in dignitate pcellit: qꝛ nō daꝫ nisi sancti ꝛ dei amicis. Temporalia ꝛ naturalia daꝫ bonis ꝛ malis ꝛ frequēter abundāti⁹ malis. Unde Aug⁹. j. de ciui. dei. ca. iij. Ita tpalia bona ꝛ mala voluit de⁹ bonis ꝛ malis eē cōia vt nec bona cupidius apetāt q̄ mali q̄s habere cernūt: nec mala turpiter euitent quib⁹ ꝛ boni plerumq̄ afficiūt. Unū pz q gaudiū de ☧tute pcellit dignitate. Iterꝫ ptz illō qꝛ gaudiū virtutis ē in illis de q̄bus dignū ē gaudere sic dicit glosa sup illō ad Galath. v. Fruct⁹ spūs ē caritas: gaudiū. Et p oppositū Prouerb. iij. Sultorum exultatio ignominia. Proū. ij. Letant cū male fecerint ꝛ exultant in rebus pessimis. Unde Aug⁹. Quid est mundi gaudiū. breuiter dico. Seculi leticia ē impunita nequicia. scz luxuriari i spectaculis. ebrietate ingurgitari: turpitudine fetere: ꝛ nihil male pati. Hoc gaudium peius est dolore. Peius em̄ est gaudere de iniquitate q̄ dolere de corruptione. Quarto gaudiū virtutis pcellit gaudiū mūdi in salubritate: facit em̄ mūdū ptenere ꝛ de diabolo triūphare. Unū in Uita patrū dixit Anthonius. Unica rō vincendi inimicū est leticia spiritualis. Unū sicut dicit Eccl. xxx. Jocūditas cordis hec est vita hois ꝛ thesaurus sine defectione sanctitatis. Unde in libro de spiritu ꝛ ania. virtus sic describitur Uirtus est habit⁹ mētis bñ institute ad modū regni quod bene est institutū si recte in eo consulaꝫ: recte in eo pcipiaꝫ ꝛ recte obediaꝫ. Isto mō mens bñ instituta est cū ratio recte cōsulit: volūtas recte pcipit ꝛ sensus recte obediūt. Et sine isto regimine puerīliter mens regit. Et assimilatur regno Roboā. iij. Reg. xij. qui relicto ꝓsilio senū: iuuenib⁹ acqeuit. Ubi em̄ virt⁹ nō ē: qō seruire debuit: ipat. Et qō dñari deberet: ministrat. Et iō regnū sub eo diuisū ē. Gene. epla. lxxx. Gaudium virtutis velut fons in domo prōria nascēs. Et in alia quadā epla. Existimas me detrahere tibi multas voluptates q̄ fortuita submoueo: q̄ spe dulcissima oblectamēta censeo deuitādo. imo ꝓtra nolo vnq̄ tibi deesse leticia. Uolo illam tibi domi nasci. Nascit em̄ aliq̄s sine te ipo si tuipe iudicas cuꝫ animū q̄ ridet dr eē alacer ꝛ fidēs ꝛ prudēs et sup oia erectus. Eccl. xxx. Nō ē oblectamentū sup cordis gaudiū. Unū virt⁹ facit q̄si duplicez paradisū: terrestrē videlz ꝛ celestē in corde hominis. Eccl. xl. Gratia dei sic paradisus in bñdictiōib⁹. Assimilaꝫ em̄ mens virtuosi paradiso terrestri in trib⁹: Amenitate: fecūditate: ꝛ securitate. Duo ꝑma faciūt ibi q̄ttuor ☧tutes velut q̄ttuor flumina paradisi mentez irrigātes. Unū glosa Greg. sup illud Geñ. ij. Fluui⁹ eg. de. lo. vol. pa. ad irri. pa. Quattor flumina paradisū irrigāt. s. dū his q̄ttuor ☧tutibus cor infundiꝫ ab oim carnaliū desideriorū estu tpaꝫ. Altitudo facit securitatē. dicit em̄ Strab⁹ sup illud Geñ. ij. Plātauerat aūt do. de⁹ paradisū volup. q paradisus attingit ad lunarē circulū Et Sene. dicit q talis est sapiētis anim⁹ qualis mundus sup lunā. Secūdo notandū q paradiso celesti mens ☧tuosa in q̄ttuor assimilaꝫ. Est em̄ celū locus diuine habitatōis: locus generalis illuminatiōis: loc⁹ ordinate dilectiōis ꝛ locus gaudij ꝛ exultationis: sic mens virtutib⁹ adornata ē dei habitatio. vñ Hiero. nihil q̄etius: nihil puri⁹ ea mēte dr esse q̄ in dei habitaculū ꝓparāda est: qñ nō templa fulgentia nō gēmis altaria distincta delectāt: ꝫ aīa ornata ☧tutib⁹. Per picturā in domo pōt discerni dom⁹ officiū. Aliꝫ em̄ depingiꝫ taberna: aliꝫ capella. In capella depingunt gesta sctōꝝ. In ta

berna gesta fatuoꝝ. Ita moraliter qui mentē hois possit videre qñ est ornata virtutib⁹ dicere ea capellā vl templū filij dei.j.Cor.iij. Nescitis q̄ tēplū dei sitis ⁊ spūssanct⁹ habitat i vobis. Ex q̄ arguit apls sic. Si q̄s aūt tēpluz dei violauerit: disperdet illū de⁹. Tēplū autē dei sanctū est qđ estis vos. Qñ eñ mēs humana spoliat virtutib⁹ ⁊ vitijs deturpat: tūc fit taberna demonioꝝ.j.Cor.x. Nolo vos esse socios demonioꝝ. In hō q̄ loco mēte. s. hūana liberter inhabitat deus ꝑm Bern. q̄ ē celū sp̄ū qđ nō sic ceteros dixit tātū vt fieret sed pugnauit vt acq̄reret: occubuit vt redimeret. Solet eñ homines maneria ab eis edificata ⁊ pdita: ⁊ iter acq̄sita multū diligere. Scđo mēs virtuosa est loc⁹ generalis illūinatiōis. Un tota lux cognitionis hūane a mēte deriuat. Un Bern. Sic̄ra sine celo obscura est ⁊ opaca. ita corpus sine mēte. Lux aūt sapiētie nō introibit i maliuolā aiam: sed tātū in virtuosaz. Tertio est locus ordinate dilectiōis: ita aia virtuosa. Aug⁹ de ciui. dei. li. iij. Vera diffinitio virtutis est q̄ virt⁹ est ordo amoris. Quarto celum est loc⁹ gaudij ⁊ exultatiōis. ⁊ certe nullibi est gaudiū nisi vbi est virt⁹. Matth. v. Gaudete ⁊ exultate. Ecce eñ merces vra multa est in celis Un Seneca epla. lxxx. Unū hois bonum ipa virt⁹ est q̄ inter pspera fortunā ⁊ aduersa supba incedit cū magno vtriusq̄ ꝓtēptu. Virt⁹ rectorē ducēq̄ ꝓsiderat sed sine mgro vitia discuntur. Un idē ō naturalib⁹ questiōib⁹ li. vij. Difficilis in victu est virt⁹: ducem rectorēq̄ ꝓsiderat. ꝑ sine mgro vitia discūt. Hec Seneca. Et tñ ad vitia tor⁹ mūd⁹ nos docet: ad virtutes pauci ⁊ certe magi veteres q̄ moderni. vñ si ad vitā antiquoꝝ respicim⁹: multos virtutū doctores habem⁹. Grego. in mora. li. j. ca. vij. Ad ostendendā innocētiā venit Abel. Ad docendā mūdiciā venit Enoch. Ad insinuādā longanimitatē spei ⁊ opis veit Noe. Ad manifestādā obediētiā venit Abraā. Ad demōstrādā vite ꝓiugalis castimoniā venit Isaac. Ad insinuandā laboris tolerātiā venit Jacob. Ad repēdendā p malo bone retributōis gr̄am veit Joseph. Ad ostēdendā māsuetudinem venit Moyses Ad insinuādā ꝓtra adūsa fiduciā venit Josue. Ad oñendā int̄ flagella patiētiaz venit Job. Sz ad oim moꝝ regulā oñendā venit filius dei homo xp̄s iesus. Lectio. LXVII

Quia dixerunt in inferno hi q̄ peccauerūt. Qñ spes ipij tāq̄ lanugo est q̄ a vēto tollitur ⁊ tanq̄ spuma gracilis q̄ a procella dispergitur ⁊ tanq̄ fum⁹ q̄ a vēto diffusus est: ⁊ tāq̄ mēoria hospitis vni⁹ diei ptereūtis. Postq̄ sp̄ūssanct⁹ recitauit reproboꝝ ꝓfessionē quaz de semetipis ꝓfusibiliter faciēt tā in iudicio generali q̄ deinceps in pena infernali in ppetuum. Hic ponit finē ⁊ eiusdē sentētie ꝓfirmationē. Et circa h̄ duo facit. qz primo ponit dictorū recapitulationē. Scđo eoꝝ ꝓfirmationem. Scđa ps ibi. Qñ spes impij. Dicit ḡ ꝑmo sic. Talia dixerūt in inferno. Talia videlicet exp̄ssiua hūane fragilitatis: ꝺdemnatiua ꝓphane puersitatis: exēplariua vl exterminatiua mundane felicitatis: dixerūt in inferno: ⁊ ideo frustra qz in inferno nulla est redemptio: qz si talia cū penitētia ꝓfessi fuissēnt in vita. fuisset eis ꝓfessio fructuosa. Talia ergo dixerūt in inferno hi q̄ peccauerūt. i. in pctō finaliter sine penitentia decesserūt. Et h̄ dicta eoꝝ fūt vera. Qñ posita recapitulatiōe ponit ꝓsequēter dictorū eorūdē ꝓfirmationē ⁊ specialiter q̄tū ad vnuz articulū videlicet de spe pñs felicitatis quaz mali hūt dū viuūt. Hui⁹ aūt spei vanitatē ostēdit sp̄ūssanct⁹ p quattuor exēpla. Cōparat aūt spem siue ꝓsperitatē impioꝝ q̄ reputāt se felices p voluptates ⁊ diuitias sine cultu dei ⁊ bonis moꝝ quattuor rebus multū trāsitorijs ⁊ parui valoris. videlicz flori desiccato sup herbas: spume ꝓgregate sup aquas: fumo ignis. ⁊ memorie hospitis: dicit ergo sic. Talia dixerūt in inferno: hi q̄ui peccauerūt ⁊ verū dixerunt qñ spes impij. i. ꝓsperitas in quo sperauit: ē tāq̄ lanugo q̄ a vēto tollit. Lanugo in ꝓposito dicit illud qđ stat sup capita quarundā herbarū flore desiccato ⁊ habet similitudinez aliq̄ mō ad lanā: ⁊ ideo vocat lanugo. Ista lanugo qñ est sicca statim a modico vento tollit ⁊ relinquit extremitatē herbe quasi caput rasū: sicut paret sup florē marcidū ⁊ desiccatum herbe q̄ vocat dens leonis. sup capite carduoꝝ: similit inuenit lanugo res vana ⁊ valde transitoria. Lanugo etiā ꝑm Papiā dicit prima capillatio barbe. sed sic nō accipit hic. Scđo spes impij est tāq̄ spuma gracilis q̄ a procella dispergit Spuma ꝑm Britonē dicit a spuo is. qz spuit. id est pijcit. Est eñ sordes vndarū. vñ mustū ⁊ ea que coquūt spuma purgant. Et similit ex collisiōe aquaꝝ adinuicē generat spuma stās i supficie aque. Procella est repētin⁹ vent⁹ seu impet⁹ venti vel marin⁹ fluct⁹ vel tēpestas pluuie. Manifestū est aūt q̄ spuma cōgregata in supficie aque facillime dispergit a procella. Tertio spes impij est similis fumo qui statim a vēto diffundit. Fum⁹ q̄to altius ascendit tanto magi deficit: ⁊ q̄to magi diffūdit ⁊ dilatat tāto citi⁹ dissipat. in ps. Deficiētes tāq̄ fum⁹ deficiēt. Quarto spes impij. i. ꝓsperitas seculi in qua sperat impius: est tāq̄ mēoria hospitis vni⁹ diei ptereūti. Hospes q̄ tantū vna die manet in domo ⁊ statī recedit: cito tradit obliuiōi apud illos q̄ illū recepefit ⁊ ptinuo nouos recipiunt. Nūdus ē hospitator q̄ ptinuo nouos homines receptat et receptos emittit a domo

Eccs.j. Generatio ꝓterit: generatio aduenit: terra aũt in eternũ stat. Talis hospitator mlta
B facit. Primo vsum dom⁹ t vtensiliũ suox cõcedit hospitib⁹: ꝫ nõ dominiũ. Scõo idẽ successiue vẽdit diuersis. mũdat eñ cameram t denudat vt hospes emat paleas: t cũ ꝛcesserit: cameram iterato denudat vt easdẽ paleas alius de nouo emat. Tertio nõ ꝓmittit hospitũ meliora emere extra hospitiũ suũ. Eñ licet sit meli⁹ vinũ meliozes auene t melioz panis in hospitio vicino q̃ ibi: nõ licet hospitato illa cõparare: ꝫ postq̃ hospitiũ suũ acceperit: q̃quid necessariũ est ab hospite suo emit. Quarto hospitator pulcherrimũ vultũ facit. t obedienter p omnia deseruit. Sz in fine strictissime cõpotũ exigit. Quinto hospitẽ recedentẽ t nõ reũsuꝫ ꝓpetue tradit obliuioni. Ista q̃nq̃ facit mũd⁹ homini. Vsuꝫ eñ rex mũdanax ꝓcedit homini nõ dominiũ. Eñ nihil secũ ꝓmittit asportare. sed cũ illis cũ quib⁹ intrauit cuꝫ illis exibit. Eccs. v. Sic egressus est nud⁹ de vtero matris sue sic reũtet t nihil afferet secũ de laboze suo. Miserabilis prozsus infirmitas quõ venit sic reuertet. j. Timoth. vj. Nihil intulim⁹ in hunc mũdũ haud dubiũ q̃ nec auferre possim⁹. Secũdo idẽ successiue vẽdit diuersis. Sic mũd⁹ eandẽ dignitatẽ idẽ officiũ: idẽ maneriũ successiue vendit diuersis. Tertio nõ ꝓmittit hominẽ gaudiũ celi emere nec delitias extra mũdũ existẽtes licet sint meliozes q̃ ipse habeat. Nõ eñ vult lex mũdi q̃ hõ largiatur elemosynas: sed q̃ expendat poti⁹ circa delitias t pompas. Eñ Greg. xiij. moza. ca. xiij. Desideriuꝫ celestiũ nesciũt q̃ coz in terrenis voluptatibus defigũt. Quarto facit homini: quẽ intẽdit decipe optimũ vultũ: sicut xp̃o feĉ iudas qñ eum ꝑdidit. Eñ Aug⁹ in epla ad Dyoscoꝛ t ẽ epistola. lxviij. Mũd⁹ iste piculosioz est blãdis q̃ molesti: t magis cauẽd⁹ est: cuꝫ se allicit diligi q̃ cũ se admonet cogit q̃ ꝓtẽni. Seruit homini ad nutũ: dat sanitatẽ: diuitias et amicitias. Sed in fine strictissimũ cõpotũ exigit de expensis. Eñ Aug⁹. in ꝓfessional. Cui⁹ rei gra militatis? Maioz ne poterit esse spes vra in mundo q̃ vt amici mũdi sitis? Et ibi q̃d nisi vas fragile plenũ picul: t p quot picula puenit ad maius piculũ. pereãt h̃ oia: t dimittam⁹ hec vana t inania t ꝓferam⁹ nos ad solã inq̃sitionẽ eax q̃ finẽ nõ hñt. Vita hec misera ẽ moꝛs incerta: ſbito subrepit. t p⁹ h̃ negligẽtie supplicia luẽda sũt. Quito hospitẽ recedentẽ ꝓpetue obliuiõi tradit. Eccĩ. xj. Malicia hoze obliuionẽ faciet luxurie magne t i fine hois denudatio opm illius t Sap. ij. Nomẽ nr̃m obliuionez accipiet p tp̃s t nemo habebit mẽoziã opum nostrox.

¶ Dubitatio lfalis. Utruꝫ dãnati in inferno
L agat penitẽtiã de eo q̃ peccauerũt: q̃ nõ. qz fm Aug⁹. ó fide ad pe. ca. xxvj. Et allegat mgr iiij. sentẽtiax. di. l. ca. j. Sicut illi qui cũ xp̃o regnabũt nullas in se male volũtatis reliq̃as habebũt: ita illi qui erũt in suplicio ignis eterni cũ diabolo t angelis ei⁹ deputati: nullaz habebunt vlteri⁹ requiẽ. q̃ bonã vlteri⁹ nõ poterũt habere voluntatẽ: sed penitẽtia de peccatis est bona volũtas. q̃ nõ agẽt penitẽtiã de peccatis

¶ Preterea. Bern. sup Can. ser. viij. dic̃ q̃ dãnatus semp vult iniq̃tatẽ quã fecit. Ergo nũq̃ penitebit. ¶ Preterea Dam. Nõ est hominib⁹ moꝛs est angelis casus. q̃ sic̃ angeli p⁹ casũ nõ hñt volũtatẽ inuertibilẽ a malo cui adheserũt Ita hoꝛes post mortẽ. ¶ Preterea sicut gra inclinat bonos ad bonũ. Sic peccatũ inclinabit malos ad malũ. Sz sancti p gram sic inclinabunt ad bonũ: q̃ semp placebit eis bn̄ fecisse. Ergo malis semp placebit peccasse. ¶ Preterea magis mala erit volũtas dãnatox in inferno q̃ peccatox in mũdo. Sz aliq̃ peccatozes sunt ita excecati. vel indurati p malũ habitũ peccandi: q̃ nõ possunt penitere. Sic̃ sũt hereĉi t illi qui letant cũ male fecerint t exultãt in reb⁹ pessimis. Prou. ij. Ergo a multo foꝛtiozi damnati nõ poterũt penitere. ¶ Ad oppositũ est beatus Aug⁹. de fi. ad pe. ca. xxvj. vbi dic̃. q̃ tantũ i vita ista ẽ penitẽtia fructuosa. Mal⁹ xp̃o in futuro habebit penitẽtiã de malis suis. sed indulgẽtiã nõ habebit. ¶ Preterea capl̃o isto dicit q̃ impij dicẽt intra se penitẽtiã agentes. Hi sunt q̃s aliq̃n habuim⁹ rẽ. Itẽ Arist. ix. Ethicox penitudine replent praui moꝛ eñ tristant de his de quib⁹ pri⁹ delectati sũt. Ergo dãnati cũ sint maxime praui maxime penitebũt. ¶ Ad questionẽ dicendũ q̃ penitere de peccato ẽ duplex. Per se vel p accidẽs. Per se penitet ó peccato q̃ detestat peccatũ inq̃tũ est peccatuz. vel inq̃tũ est dei offensiuũ. Per accidẽs xp̃o penitet q̃s ratiõe alicui⁹ ãnexi peccato. videlicet pene sequẽtis peccatũ. Primo mõ mali nõ agẽt penitẽtiã. Eñ vellẽt se nõ peccasse: ꝓpter dolorẽ quẽ sustinẽt: nõ ꝓpter iusticiã quã amiserũt Ad primũ dicẽdũ q̃ velle nõ peccasse amore iusticie est bonũ. nõ aũt velle se nõ peccasse ꝓpter solã penã euitandã Ad scõm Bern. verũ est q̃ p se loq̃ndo nolunt se peccasse: penitẽt tñ p accidẽs. Ad tertiũ ó Dam. dicẽdũ q̃ nõ erit eis auersio volũtatis a pctõ cõmisso ꝓpter peccatũ: sed a pena erit auersio volũtatis eox Ad quartũ dicendũ q̃ sanctis semp placebit se bn̄ fecisse qz nihil erit adiũctũ quare deberet eis displicere. Sz malis erit pena adiuncta ꝓpter quã p accidẽs dolere poteſt ó peccato. Ad q̃ntũ dicẽdũ q̃ nõ sũt aliq̃ ita mali q̃n possunt in pfiti ad penitẽtiã deduci vt doleant de pctõ p accñs: si puniant q̃ui pena. Licz nõ possũt deduci ad h̃ p violentiã q̃ peniteãt virtuose. h̃ est cõis sentẽtia in hac lectione.

¶ Lectio. LXVIII

Justi autē in perpetuū viuent: ⁊ apud dñm est merces eor: ⁊ cogitatio eor apud altissimū. Propterea declaratū est qualiter reprobi se habebūt in pena: hic ostenditur qualiter iusti se habebūt in glia. Et circa hoc duo fiunt: quia primo describit spūssanctus sctor retributionē: scdo redit ad describendū malor punitionē. Scda ps ibi. Et accipiet. Circa primū duo fac. Nā primo ostendit quātā in psenti habūt securitatē. scdo quātā in futuro recipiēt felicitatē. Scda pars ibi. Ideo accipiēt regnū. Circa primū duo fac. Nā primo ostendit quātā ad pmū dicit sic Justi aūt ⁊c. Viuēt inquā vita glie: qui prius vixerūt vita nature ⁊ gre q̄ psistit i nuda dei visione Job. vij. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū ⁊ quē misisti ihesū christū. Viuēt ergo sancti in ppetuū: nec mirū. Dicit enī cō mentator sup libro de vita ⁊ morte: q̄ entia in q̄bus dñat mixtio ignis ⁊ aque: sūt logioris existētie. In iusto aūt est mixtio ignis caritatis et aque patiētie in tribulatiōe. Et ideo nō est mirū si sint magne pmanentie. Et apud dñm est merces eor. Qui seruit fideli dño certe est ō fideli mercede. Qui aūt infideli frequēter decipit. Hz de⁹ est iustissim⁹ dñs In ps. Just⁹ dñs in oīb⁹ opib⁹ suis. Quia iust⁹ dñs et iusticias dilexit. Et ideo vnicuiq̄ iusto dicit deus illud Hesa. xv. Ego pector tuus sum: ⁊ merces tua magna nimis. De hac mercede dicit Augustinus de verbis dñi loquēs deo. Dñe inquit p misisti mihi omnia bona si amem te: Da te solum ⁊ sufficit mihi. Per oppositum mali dñi defraudāt seruos suos seruiētes de mercede cōdigna ⁊ hoc est graue peccatū. Quattuor enīz genera peccator i scriptura inuenim⁹: que dicunt clamare ad dñm p vindicta: videlicet oppressio paupum. clādestinū homicidiū. flagitium sodomiticū ⁊ fraudatio opariorum in mercede. De paupe oppssiōe ⁊ pcipue pupillor et viduarū quō clamāt ad dñm declarat Exo. iij vbi dicit: q̄ ascēdit clamor filiorum israel ad optibus ad dñm. Sed inter oēs oppssiōes clamātes ad dñm vident maxie clamare oppressiōes ⁊ extorte actiōes facte ptra viduas ⁊ pupillos qui sūt psone indigētes auxilio. Vñ signāter dicit Exo. xxij. Vidue ⁊ pupillo non nocebis. si leseris eos vociferabunt ad me ⁊ ego exaudiam clamorē eor. Scdo clamat ad deū clam destinū homicidiū. vñ Hesa. iij. Cū Layn occidisset fratrē suū Abel: dicit ad eū deus. Quid fecisti: Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Tertio clamat vitiū cōtra naturā. Hesa. xvij. Clamor sodomor ⁊ gomorreor multiplicat⁹ est ⁊ peccatū eor aggrauatū est nimis. De hoc Aug⁹. iij. pfes. c. viij. Flagitia q̄ sūt ptra naturā vbiq̄ ⁊ semp detestāda atq̄ puniēda sunt qualia sodomitarū fuerūt. que si omnes gētes facerēt: eodē criminis rea tu diuina lege tenerent q̄ nec sic fecit hoies vt se illo vterent mō. Violat quippe ipa societas que cū deo nobis esse dz: cū eadē natura cui⁹ ille auctor est: libidinis puersitate polluitur.

Quarto clamat ad deū p vindicta defraudatio seruientiū siue famlor. Vñ thobias docuit filiū suū. Thobie. iij. Quicūq̄ aliq̄d tibi opatus fuerit: statiz mercedē ei restitue ⁊ merces mercennarij oīno apō te nō maneat. Nō multi iniusti faciūt dñi. qui mercedē debitam certo tpe nō psoluūt: qui famulos suos furari cōpellunt: q̄ nunq̄ erit famul⁹ fidel dño quez infidelē experiri i retribucdo. De isto clamore dicit Ja. v. Ecce merces opariorum vestrorum qui messuerūt segetes vestras q̄ fraudata est a vobis clamat ⁊ clamor eor i aures dñi sabbaoth introiuit. Nō sic se hz de⁹ ad hoiem sibi fidē ⁊ mercedē semp hz paratā. Eccl. xj. Benedictio dei in mercedē iusti festinat: ⁊ in hora velociꝰ pcessus illi⁹ fructificat. Et Apoca. vltio. Ecce venio cito ⁊ merces mea mecuz est reddere vnicuiq̄ sm opa sua. Est ergo merces sanctorum apud dominum ⁊ cognito eorum apud altissimum. quasi diceret. Nihil pibit ō labore iustor nō factū: nō vbū imo nec cogitatio q̄n totū erit pfecte redditū. Hab. x. Reddet de⁹ iusti mercedē laborum suorum. Exā sum⁹ serui ⁊ opariꝰ pducti p mercede recipiēda. Juxillō. Matth. xx. Simile est regnū celorum homini patrifamilias q̄ exijt p̄mo mane pducere oparios i vineā suā. Et infra. Voca oparios ⁊ redde illis mercedē Nō debem⁹ esse ociosi. Vita enī pīs est tpus opādi ⁊ vita futura ē tps festiuādi ⁊ sabbatisādi. i. requiescēdi. vñ q̄ volūt mō hre sabbatū. habebūt in futuro tps laborādi. In ps. Laborabit i eternū ⁊ viuet adhuc i fine. Notādū ē sm medicos q̄ crisis sexta die ptingēs regulariter est ad malū. septima die est ad bonū creticātis. Vñ Galien⁹ libro suo de Creticis dieb⁹: naturā septie diei regi eqpat: sexte vō assimilat tyrāno. Moraliter p infirmitatē labor pīs vite intelligit in qua p opa penitētie laborare tenemur. Luce. xiij. Sex dies sūt i qb⁹ optet laborare ⁊ opari. de hac aūt infirmitate aliq̄ creticare pponūt: sexto die in vita pīti: ⁊ sūt illi q̄ ocio ⁊ q̄eti se dāt totaliter in psenti. Sed certe crisis ista regulariter est mala. Nā q̄ hmōi opera penitētie h recusant. in futuro opa penitētie nō psoluēt. Leui. xxiij. Dies aia q̄ afflicta nō fuerit in die hac pibit de pplo suo. Et p oppositum q̄ hic tribulant in opib⁹ penitētie ⁊ p peccatis suis vexant: quasi p sex dies laborāt ⁊ in septimo vite sue requiescūt. Exo. xxxj. Dies septima sabbatū ē. id est requies sancta dño. Et certe tunc est pfecta crisis. quia tūc cessabit ois infirmitas tedij et temptationuz mūdi carnis et diaboli. Job. iiij. Hora septima reliquit eum

febris. ⁊ qui sic cretic̄at sani fiūt. Est ergo sexta dies moraliter in crenc̄ādo quasi tyrānus. ſm Galienū. Quia illi q̄ delitijs ⁊ quieti se dāt in hac vita: carni se subijciunt. Cui⁹ fomitē vocat Aug⁹. tyrannū. Sz dies septim⁹ est verus rex sub quo spūs libertatis donat. In cui⁹ figurā dicit Dan. iiij. Rex venit die septimo ad daniel̄ ⁊ eripuit eū de lacu leonū. Nos ergo qui mercedē speram⁹ opib⁹ meritorijs in vita p̄senti studeam⁹. Roma. iiij. Ei aūt q̄ opat merces imputat: nō ſm grām sed ſm debitū. Narrat sext⁹ Iuli⁹. li. j. ca. xj. qualiter Cyr⁹ rex p̄sarum aīos populorum in exercitu animauerit ad pugnā. Primo eū toto vno die in quadaz silua excidēda mirabiliter fatigauit. Sequente vero die dedit liberalissimas epulas int̄ q̄s accessit ad eos ⁊ quesiuit ab eis. quo die ō illis dieb⁹ magis gauderēt: vel die succisiōis vl̄ die epulatiōis? Illi respōderūt q̄ die scō. Tunc ibiūxit. Per ō inquit ad illa pueniendum est. sic etiā liberi ⁊ beati esse nō potestis nisi medos viceritis atq; ita eos ad cupiditatē p̄lij concitatis. Isto mō nobis semp̄ indefesse cogitanduz est: q̄ ad mercedē vite eterne nō possum⁹ puenire nisi p̄ labores p̄sites. Siluā em̄ peccatorū securib⁹ linguaq; nostraq; oret p̄ confessionē succidere die hui⁹ vite. si velim⁹ ad cenā vite eterne puenire. qz Hiere. xxxj. Quiescat vox tua a ploratu: et oculi tui a lachrymis qz est merces operi tuo: dicit dñs. Sz qz hec merces non nisi iustis p̄mittit̄. videndū est q̄s sit rite dicendus iust⁹. Describit em̄ Ezech. xviij. sic. Vir si fuerit iustus ⁊ fecerit iudiciū ⁊ iusticiā ⁊ in mōtib⁹ nō comederit ⁊ oculos suos ñ leuauerit ad idola dom⁹ israel. ⁊ vxorē p̄rimi sui nō violauerit ⁊ ad mulierē menstruatā nō accesserit ⁊ hoiem nō p̄tristauerit: pignus debitori reddiderit p vim nihil rapuerit: panē suū esurienti dederit ⁊ nudū opuerit vestimēto: ad vsurā nō cōmodauerit: ⁊ ampli⁹ nō accepit: ab iniq̄tate auerterit manū suā ⁊ iudiciū fecerit verū inter virū ⁊ virū: ⁊ in p̄ceptis meis ambulauerit et iudicia mea custodierit: vt faciat veritatez: hic iust⁹ est ⁊ vita vinet ait dñs. In ista descriptiōe ponūt xv. grad⁹ iusticie. ¶ Prim⁹ grad⁹ est facere iudiciū ⁊ iusticiā. Judiciū p̄ plenariā rear⁹ sui cōfessionē. Justiciā p̄ condignā satisfactionem. In ps. Feci iudiciū ⁊ iusticiā. Sz qz forte nōnulli penitentiā faciūt vt videāt ab hoib⁹. ideo scōs grad⁹ est: nō in mōtib⁹ comedere. In mōtibus comedit q̄ de multitudine bonoz opum inaniter delectādo gloriat: ālis fuit ille phariseus: ō quo Luc. xviij. q̄ dic. Dñe gras ago tibi: quia nō sum sicut ceteri hoies ⁊c. In hui⁹ figurā legim⁹ Gen. xxxj. q̄ Laba inuitauit israel ad comedendū in mōtib⁹ Galaad sup aceruū lapidū. Q̄ō fit cū diabol⁹ suggerit homi vt ō multitudine bonoz opum gloriet. Sed qz nō sufficit de p̄teritis penitentiā facere nisi sequat⁹ p̄nitēda iterū nō cōmittere. ¶ Ideo tert⁹ grad⁹ iusticie est oculos nō leuare ad idola dom⁹ isrl. idola sūt p̄cā que a multis colunt. ad hec non oculos leuare debem⁹ p̄ cōplacentiā de peccato: sed pot⁹ dicere cū ps. Auerte oculos meos ne videāt vanitatē. ¶ Quart⁹ grad⁹ est. vxorē p̄rimi nō violare. Proxim⁹ noster est xp̄us Luce. x. Quis tibi videt̄ p̄rimus fuisse illi qui incidit in latrones? Et dicit̄ q̄ samaritan⁹ q̄ ibi figurat xp̄m. Vxor xp̄i est aīa bōna. Quicūq; ḡ mala doctrina vel malo exēplo aīam p̄rimi corrūpit ⁊ allicit ad peccatū: ō moraliter vxorem xp̄i violat ⁊ iniustū se esse declarat. j. Cor. iij. Quicūq; templuz dei violauerit d̄isperdet illū deus. ¶ Quint⁹ ḡd⁹ ad mulierē mēstruatam nō accedere. i. ad p̄sonā vitijs irretitā socia tē nō hre. Leui. xv. Qui tetigerit mēstruatam imūd⁹ erit ſm legē. ⁊ Proū. xiij. Qui cuz sapiētib⁹ graditur sapiēs erit. Amicus stultorum similis efficiet̄. Et ideo i ps. Cū sctō sctus eris ⁊c. Mēstruata mulier inficit speculuz ⁊ maxie nouū. sicut dicit̄ in de somno ⁊ vigilia. Sic mala p̄sona infecta peccato: hoiem q̄tūcūq; purū p̄ nimiā societatē ⁊ maxie iuuenē inficit. ¶ Sextus grad⁹ est hoiem nō p̄tristari p̄ irā ⁊ impatientiā: q̄ō faciūt pacis p̄turbatores in republica. Exodi. xxij. Aduenā nō p̄tristab nec̄ affliges. Roma. xij. Si fieri p̄t cū olb⁹ hoib⁹ pacē hītes. ¶ Septim⁹ grad⁹ ē pign⁹ debitori reddere. Ille pign⁹ debitori reddit qui iniuriā sibi factam ex aīo oīno dimittit. Exo. xxij. Si pignus a p̄rimo accepis añ solis occasum redde illi. ō est si quis te offenderit. statiz q̄tū ad rancorem dimittas ei. Eph̄. iiij. Sol nō occidat super iracundiā vestrā. ¶ Octau⁹ grad⁹ est per vim nihil rapere. Moraliter nō solum rapina corporalis iusto interdicit̄ sed etiā spūalis. Est em̄ rapina triplex: glie lasciuie ⁊ pecunie. Gloriā rapiunt sup̄bi a deo: qz. j. Timoth. j. Soli deo honor ⁊ glia. Et Esa. xlij. Gloriā meā alteri nō dabo. Et Esa. lxj. Ego dñs odio hīs rapinā in holocaustō. id est vanā gliaz ī bonis opib⁹. Lasciuiā rapiūt lubrici. In cui⁹ figurā filij Beniamin q̄ interp̄tant asinini rapiūt sibi vxores de v̄ginibus choros ducentib⁹ in silo. Judic. xxj. Pecuniā rapiunt auari. Esa. iij. Rapina pauperis i domo vestra. Et Proū. xj. Alij diuidūt p̄pria ⁊ ditiores fiūt: alij rapiūt aliena ⁊ semp̄ in egestate sūt. Aues rapaces sūt semp̄ macilente. j. Cor. vj. Nec̄ rapaces regnū dei possidebūt. Non⁹ grad⁹ est panē esurienti dare. nō sufficit nō rapere: imo optet alteri indigenti erogare: Esa. lviij. Frāge esurienti panē tuū. ¶ Decim⁹ grad⁹ est nudū opire vestimēto: nud⁹ ē q̄ sciētia ⁊ vtutib⁹ caret. Eīa aīa in sua creatiōe est sicut tabula nuda in qua nihil depingit̄. iij. de aīa. Esa. lviij. Cū videris nudū opi cū. ¶ Undecī

mo ḡd° est: ad vsurā nō accōmodare. Ad vsurā cōmodat q̄ pene ex̄ne se obligat ppl̄ momētaneā delectationē. Sic ptz i glo. sup illud ps. Ex vsuris. Duodecimo ḡd° est. Ab iniq̄tate cūtere manū suā. h̄ ē a'mūere ⁊ ponit effectuz p cā. q̄ vbi ꝓcurrūt mūera ibi cōiter fit iniq̄tas In ps. Dextera eox dextera iniq̄tat. Et ḡre: Certe q̄ dextera eox repleta ē mūerib° Decimusterti° ḡd° est iudiciū vex facere int̄ vir ⁊ virū. Et illō est nō solū ꝫ malos iudices in publico. ꝫ etiā ꝫ iudicātes in occulto: sic faciūt suspicioſi inuidi ⁊ detractores. Isti em̄ auferunt q̄si dyadema de capite dei. Sibi em̄ q̄uenit solūmō iudiciū de occlt. Job. xix. Spoliauit me gl̄ia mea: abstulit coronā ō capite meo. Decimusq̄rt° ḡd° est. In p̄cepti dei ambulare ꝓfici endo ō vtute in vtutē. Decimusq̄nt° ḡd° est iudicia dei custodire vt faciat veritatē: h̄ est pse uerātiā hre fidelē. Et q̄ ista. xv. habuerit hic iust° est. Et q̄ sic vixerit iusti iuenīēt q̄d rn̄deāt.

Lectio. LXIX

Deo accipientre gnū decoris et dyadema speciei de manu dñi: qm̄ dextera sua teget illos ⁊ brachio sctō suo defendet eos. Declarato q̄liter iusti hūt i pñti vite securitatē. h̄ declarat q̄lē habebūt i futuro felicitatē. Et dicūt de eis q̄ttuor in hodierna lectione. videlicet q̄ dñabūt i honore: coronabūt cū decore. ꝓuabunt sb bono tutore: ⁊ defensabūt a dei timore. Primo q̄ spūsctūs dic̄ q̄ iusti in futuro terminato iudicio generali dñabunt in honore: q̄ accipiēt regnū decoris. Qñ em̄ aia btā pfectū obtinebit regnū sup corp° gl̄iosuz clarz ⁊ sb tile: agile ⁊ ipassibile: tūc erit aie gl̄iosū regere corp° suū. qō tñ ē mō valde tediosuz: q̄ Bas. ir. Corp° qō corrūpit aggrauat aiam. Et ideo regnū aie sup corp° erit tūc tpis regnū decoris. qñ aia sbiecta erit pfecte volūtati dei. ⁊ corpus voluntati anime. Hath. vj. Aduenīat regnū tuum fiat volūtas tua ⁊c. Vbi notādum q̄ regnū decoris est celū: regnū timoris mūd°: regnū horroris infern°. Celū nāq̄ est regnū decoris ⁊ gl̄ie. In ps. Bñaz regni tui dicēt. ⁊ potuā lo. Et no. fa. fi. ho. po. tu. ⁊ glo. mag. reg. tui. Et Hath. xj. Regnū celox vim patit ⁊ violēti rapiūt illō. Bern. in floribus. li. ix. ca. xvj. Quattuor sūt genera hoim regnū celox possidentiū: alij violēter rapiūt: alij mercāt: alij furant: alij cōpellūt ad illō. Rapiūt q̄ relinquūt oia ⁊ sequūt xpm. Sūt alij inferiores ḡd° a qb° merūt carnalia dū semiant spūalia. ⁊ dicuntur mercatores. Sūt alij q̄ nōnulla bona occlte faciūt: ⁊ hi furari dicūt. q̄ laudē hūanā vitātes solo diuino testimonio sūt ꝓtenti. Hi aūt q̄ cōpellūt sūt paupes nccārio: qs h̄ ignis pauptatis ꝓbat: deo dispēsante. De qb° dr Compelle intrare. Cōpellūt em̄ varijs oppssiōib° ⁊ necessitatib° afflicti. Hec Bern. Scdo mūd° iste est regnū timoris. Luce. xxj. Surget gēs ꝫ gentē: ⁊ regnū adūsus regnū ⁊ erūt pe. ⁊ fa. ⁊ t. p lo. Istud regnū xps ꝓtēpsit q̄n fugit ab hoib° q̄ eū regē fecisse volebāt. sic ptz Job. vj. ⁊ Job. xviij. dic̄: Regnū meū nō est ō h̄ mūdo. Et certe istud regnū timoris sic declarat Boeti°. iij. ō pso. p. v. alludēs histozie ō dionysio siculo tyranno. Expert° inq̄t sortis sue piculoz tyrān° regni met° pendēti sup̄ vticē gladij croze sil̄auit. Hāc histoziā plan° narrat Macrobi° sup somnio Scipiōis li. j. Dionysi° inq̄t aule sicule inclemētissim° icubatoz: familiari q̄ndā suo beatā estimāti vitā tyrāni: volēs q̄z ppetuo metu q̄z ipēdētia pic̄oz plena eēt oñdere: gladiū vagina raptū ⁊ a capillo ō pilo eq̄no pendente mucrone demisso: iussit familiari illi° capiti int̄ epulas imminere. Cūq̄z ille int̄ siclas ⁊ tyrānicas copias pñti mozti ḡuarer̄ piculo. Talis est inq̄t dionysius vita quā tu btāz putabas. Sic mozte nobis semp iminentē ꝓuidem°. Estima q̄s felix esse poterit q̄ timere nō desinit. Istud bñ aduertit ille nobil triūphator roman° Cipio ō quo narrat Ouidi°. xv. Methamozphoseos post mediū. Cipio iste venīēs de bello i q̄ p romanis pugnauerāt ⁊ triūphū habuerat sbito ⁊ casu respexit in vndā depēdit facie esse cornutā. Estimās aūt se delusū p imaginē i aqua manū ad caput apposuit ⁊ in frōte cornua repperit. Statimq̄z sacrificās dijs suis i testimonijs hostiaz: iussit ppheta rec̄rere q̄d istud ꝓdigiū designaret: ppha vo noīe Strages ꝓsiderās ⁊ cōsulēs diligēter. rn̄dit: q̄ fatatū erat q̄ si intraret muros ciuitat romāe rex fieret romanorū ꝓ se ⁊ suis successorib° inclnū. Qñ dicit sibi sic. Rex ait o salue. t. n. recipe tuisq̄z. Hic locus ⁊ lacie parebūt cornib° artes. Tu mō rūpe moras portas intrare patentes: Apropa sic fata iubēt nā vrbe recept°. Rex eris ⁊ sceptro; tut° potire penni. Retulit ille pedē rorsūq̄z a menib° vrb̄ Auertēs facie: ꝓcul ha ꝓcul oia dixit Talia dij pellant multoq̄z iustus euum. Exul agā q̄z me videāt capitolia regē. Vlult dicē q̄ audito rn̄so ppbe q̄ futur° esset rex romanoz si vrbē intrasset. Statī auertit facie rorsuo vultu a ciuitate et cepit redire et fugere a ciuitate rogās deos q̄ talia fata auerterēt ꝓcul ⁊ pellerēt ab eo: asserēs se malle exulasse ꝓsper q̄z dyadema regni suscipe ⁊ ciuitatē itrare. Statim ḡ misit ꝓ patrib° ⁊ p senatu romano: vt ad eum ex̄ ciuitatē venirēt. Et facto mōticulo de terra: optisq̄z cornib° suis corona de lauro: alloquebat romanos i hac snia. Est inq̄t pfes cōscpti vn° i hac mlt̄itudie quē videt quē nisi ab vrbe vestra repuleritis erit rex vester. Et sicut dicit prophet̄a: dabit; vobis iura familiaria ⁊ onera seruitutis. Et iam dudū intrasse poterat vrbē

nisi ego eū impediuissem. Quis tū sit nō dicaz nomine sed signo. Ille est qui cornua in capite gerit. Populus motus succlamauit. Quis est ille? Et q̄libet respexit frontē alterius. tūc Lip⁹ dicit ad populū. Ecce inquit quē queritis habetis: z statim populo respiciēte dissoluit coronam de capite z cornua eius ostēdit. Quo viso oēs supza modū doluerūt z fecerūt eū itera to coronā imponere capiti: z qz muros ciuitatis intrare nolebat: tantū sibi ō terra dederūt quātū vnū aratrū circūiugare potuit vno die Sic igit iste pacē maluit ciuitatis q̄z gloz suā. Ulī inter alia dicit sic. Ille quidem potuit portas irrūpere aptas. Sed nos obstitim⁹ q̄uis cōiunctioz illo. Nemo mihi vos est vrbe viruz ꝓhibere quirites. Aut si dignus erit grauib⁹ vincite cathenis. Aut finite metū fatalis morte tyrāni. Est ergo regnū mundi regnū timoris. Unde Ualerius li. vj. c. ij. Rex inquit subtilis iudicij quē ferunt sibi tradituz dyadema anteq̄ capiti imponeret diu retentū ꝓsideraſſe z dixisse. O nobilē magis q̄z felicē pannum quē si quis penit⁹ cognoscat q̄z miſtis sollicitudinibus: piculis z miseriis sit refertus. nec humi iacentē tollere velit. Certio infernus est regnū horroris siue doloris vbi dīaf ille tyranB nus q̄ est rex sup oēs filios supbie Job. x. Ubi nullus ordo sed sempitern⁹ horoz inhabitat. cui⁹ horori nihil sup frā cōparari pōt. Sap. j. Nō est infernoz regnū in terra: supple in supfi cie terre ꝑ citra cētrū. Nō ergo ꝑ tertiū regnū nec scōm sed primū accipiēt sancti. Et ideo dominabūt in honoze: qz accipient regnū decoris. Scōo cozonabunt cū decoze. Unde subiungit q̄ accipient dyadema speciei de manu dñi. Dyadema est cozona regia. Et dicit a dya q̄ est duo z demo is. qz demit principiū z finē Et est ꝓprie de auro z lapidibus p̄ciosis. Ulī grecism⁹. Virginis est sertū: clericz cozona poete Laurea. rex gestat dyadema vel iudupera toz. Et est Epenthesis ꝓpter metrū. i. impatoz Et certe beatitudo iustoz bene vocat dyadema. Duo enī mala patimur in p̄senti scz culpā z penā. que duo penitus cessabūt. Deniq̄z etiā anime ignorantiā z in corpe corruptionis potentiā. Ulī de quolibet iusto exponi pōt illud p̄s. fm aliam transpositionē. Sup ipm autem efflorebit dyadema meū: vbi nostra translatio habet. Sanctificatio mea. Esa. lxij. Eris cozona glozie in manu domini. et dyadema regni in manu dei tui. Illud dyadema accipient nō de manu alicuius angeli vel archangeli sed de manu domini. i. de ipso christo qui manus dñi dicit. qz dñs pater oīa p filiū opat. In p̄s. Fiat manus tua vt saluet me: qm̄ man. tua elegi. Uel de manu dñi. i. de potestate iudiciaria xp̄i. Certio obseruabunt sub bono tutoze. Et ibo sbdit. Qm̄ dextera tua reget illos: Dextera ps in omni animali est fortioz sinistra et dignioz. primo de aialibus: z scō de celo. Dextera ergo dei sancti ꝓtegent: qz sub eius omnipotentia reqescēt. Unde dī Anshelm⁹ Prosologion. xv. de ptāte beatoz. Si ptās queri omnipotētes erūt volūtatis sue sicut de⁹ sue. Nā sicut deus poterit qđ volet p seipm. ita poterunt illi qđ volūt p illū. qz sicut illi nō aliō volent q̄z qđ ille: ita ille volet quicqđ illi volēt. In p̄s. Etenī illuc manus tua deducet me z tenebit me dextera tua. Quarto defensabūt ab omni terroze. Et ideo vlume sbinferk. Et brachio sancto suo defendet illos. Brachium dei patris dicit xp̄s. Esa. liij. Dñe quis credit auditui nro z brachiū dñi cui reuelatū est. Nō solū aūt brachiū patris dicit xp̄s. imo brachiū nostrum si simus vnū corpus cū deo patre p caritatem. Esa. xxxij. Dñe miserere nostri. te enim expectauim⁹ esto brachiū nostrū in mane: z salus nostra in tēpoze tribulatiōis. In isto brachio est nostra minutio. nostra tuitio. z nostra fruitio. Scitis enī q in brachio fit minutio sanguinis ꝓ toti⁹ corpis sanitate. ps enī sana minuit ꝓ curatione ptis infirme. In toto aūt generis corpe humani nō fuit alia ps tota pfecte sana. nisi istō brachiū nr̄m xp̄s. Et ideo in ipo facta est minutio ꝓ totius ecclie sanitate. In p̄s. Saluauit sibi dextera eius z brachiū sanctum eius. Istud brachiū fuit calefactū per motū z ignē: p motū certi itineris. xxxij. annorum. In quo spatio frequenter legun⁹ eū fatigatū. per ignē vo qz iminēte tpe passiōis circū dederūt eū iudei. facib⁹ z laternis. Fuit ligatū in eius flagellatione. profunde pcussū in lancea. habuit tū valde maluz potum in eius minutione. quia in p̄s. Dederunt in escā meā vel z insiti mea potauerūt me aceto. Dat enī pot⁹ homini minuto vt sanguis fortius exeat. Certe sanguis iste fuit nobis medela saluti. Aug⁹ Purus sanguis medici: factum est medicamē tū egroti. In p̄s. Redemisti i brachio tuo ꝓm tuū filios Jacob z Joseph Scōo in brachio isto est nostra tuitio in quo solo inimicos nros ꝓsternimus. Nullū enim opus nostruz meritozium est satisfactionis pro peccatis nostris. nisi in virtute istius brachij: contra quod nihil possunt aduersarij nostri. In p̄s. In brachio virtut⁹ tue. Et Sap. xj. Uirtuti brachij tui qs resistet? Certio in isto brachio est nra fruitio Esa. xl. In brachio suo portabit agnos: z in sinu suo leuabit: fetas ipse portabit. q̄si diceret In die iudicij qñ diuidet bona a malis. sic pastoz segregat oues ab hedis: tūc agnos portabit. i. innocētes acceptabit. z hoc brachio: qz simpliciter innocentes nō hītes vsum libert arbitrij ꝓ solā munitionē illius brachij saluabuntur. Et in sinu suo leuabit ducēs eos in celū: et fetas siliter portabit. i. acceptabit. i. personas

fecūdas meritis:nō solū innocētes imo etiam penitētes qui oēs saluabunt nō virtute ppria sed in isto scō brachio. Vñ in ps. Brachiū eorū nō saluabit eos.sed dextera tua t brachiuz tuū t illuminatio vult⁹ tui. qm̄ cōplacuisti in eis tē.

Lectio.LXX

ET accipiet arma turā zelus illi⁹ t armabit creaturaz ad vltionē iimicoꝝ. Induet p thoracē iusticiā t accipiet p galea iudiciū rectū. Sumet scutū inexpugnabile equitatē acuet diraz iram in lanceā. Postq̄ spūssanctus declarauit futurā bonoꝝ retributionez. hic redit ad declarandū futurā maloꝝ punitionē. Et circa hoc tria facit. Primo describit xpi iudicis aduenientis inexpugnabilē apparitionē. Secundo creature xpo psentiētis intolerabilē cooperationē.ibi.et pugnabit cū eo. Tertio sententie iudicis indispensabilē executionem.ibi. Cōtra illos stabit spūs virtutis. Circa primū duo facit. pmo tangit quō armabit i generali. Scōo exprimit in speciali.ibi. Induet. Circa primū auctor tria facit. Primo qz armabit seipm. Scōo q suū exercituz. Tertio oñdit ad quez effectū. Scōa ps ibi. Et armabit. Tertia ibi. Ad vltionē. Circa primū est aduertendū q qz hoies volētes se vindicare de inimicis cōmuniter solēt armari. Ideo xpm venientē ad iudiciū describit hic spūssanct⁹ tanq̄ armatuz hoiem vt ostēdat in eo seueritatē t sufficientez potestatē. Quia sicut armat⁹ pōt ledere inermē t nō ledi.ita xps reprobos puniet nec i aliquo poterit impediri. Dicit ergo q accipiet arma turā zelus illius.i.ipe zelans t ad modū zelātis t offensi se hñs:accipiet arma. In primo eñ aduentu venit mitis t inermis. Matth. xxj Ecce rex tu⁹ venit tibi māsuet⁹. Et iō inermis qz videlicz in carne passibili t mortali venit:iō potuit vulnerari. Esaie.liij. Vulneratus est p pter iniqtates nostras. Sed tūc.i.in scōo veni et cū talibus armis:videlicet cū carne impassibili t imortali.qua omnino vulnerari nō potuit. Luce.xxj. Videbūt filiū hois veniētē in nubib⁹ cū ptāte magna tē. Et tūc nō parcet: qz p uerbioꝝ.vj. Zelus t furor viri nō parcet in die vindicte. Scōo dicit q nō soluz armabit seipm sed etiā exercitū suū. Vñ subdit q armabit creaturā dādo videlicet tam angelis bonis q̄ hominib⁹ virtutē t voluntatē acceptandi illud iudiciū t penā faciendā in reprobos. Erit eñ omnis creatura bona pcorz in sentētia cū xpo iudice illa die sine misericordia:sine cōpassione aliqua miseris exhibēda. Et iō tertio subiungit. ad quē effectū erit iudex cum exercitu suo in armis:videlicz ad vltionē inimicoꝝ. Ille eñ qui est mō pater misericordiaꝝ: erit tūc tpis deus vltionū. In ps. Deus vltionū dñs deus vltionū libere egit.t Deute. xxxij. Mea est vltio t ego retribuā eis in tpe. Cōsequēter describit ista armatura i speciali:q̄tū ad duo. Primo q̄tum ad arma defensiua. Scōo q̄tuz ad arma inuasiua. Arma defensiua specificantur hec tria videlicet lozica galea t scutū. Qtū ad arma inuasiua nō specificat hic nisi vnū genus armoꝝ videlicet lācea. Dicit ergo sic. Induet p thoracē iusticiā. Thorax fm Papiā est equiuocū ad prem corpis que est pectus:t ad munimentū militare qō dicit lozica. Induet q̄ xps p lozica iusticiā. Esa.lix. Indutus est iustitia vt lozica. Scitis eñ q lozica ex circulis ferreis sibijnuicē cōnexis cōponit. ita iusticia ex dei legibus t pceptis diuinis sibijnuicem sine contradictione concordantibus constituitur. Sequitur. Et accipiet pro galea iudicium certum. Quia sine quocunq̄ erroꝝ iudicabit. Prouerbi.xvj. Diuinatio in labijs regis:non errabit in iudicio os eius. Sumet scutum inexpugnabile equitatem. In psal. Judicabit orbem terrarum in iusticia t populos in equitate. Istud iudicium appetunt sancti. In quorum persona dicit psalmista. Apprehende arma et scutum et exurge in adiutorium mihi. Acuet diram iram in lanceā. hoc est i vindictā pungentē proferendo sentētiaz damnationis contra malos Job.xvj. Circūdedit me lanceis suis:conuulnerauit lumbos meos. Et dicetur ira dei tūc tpis dira ad differentiam ire quam exercet modo:que ē mitis ira t suauis. In ps. Iratus es t misertus es nobis. Abachuc.iij. Tūc cum iratus fueris:misericordie recordaberis. Quia i sententia littere tactum est. q boni tam angeli q̄ hoies sine compassione ad miseros xpo assistent in iudicio. Dubitatio potest esse. Utrū beati post diem iudicij gaudebunt de penis damnatoꝝ:Et videtur q non.quia quod vitiosum est in viatore:nō debet poni incōprehensore. sed hoc est maxime vituperabile in viatore:q letetur t gaudeat ō penis aliorum. ergo tē. Preterea cōpassio procedit ex caritate.ergo vbi maior caritas ibi erit perfectior compassio. sed in bonis est summa caritas:ergo pfectissima cōpassio:ergo nō gaudebunt de eorum penis. Preterea beati erunt deo summe conformes.sed deus non delectatur de nostris penis. imo compatitur nobis et misericors dicitur:ergo similiter se habebunt sancti ad damnatos. Preterea in beatis nullum odium erit.sed ad odiuz pertinet gaudere de malo alterius ergo nō gaudebūt de penis damnatoꝝ. Ad oppositū est ps. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Ad istam dubitationem respondit magister sentētiarum capitulo vltimo.libro quarto. allegās Grego.qui in Omelia quadā super Lucam t est.xl. dicit sic. Apud beatoꝝ animū nō obsu-

scat beatitudinē aspecta pena reprobor. qr ibi cōpassio miserie nō erit: minuere leticiā bonorū nō valebit. Et licet iustis sua gaudia sufficiant: ad maiorē tm gloriā videbūt penas malorum quas p dei gratiā euaserūt. Et hoc est qđ dicit Esa. vlti. Eruntq; ad satietatē visionis omni carni. i. electis. Notāt tm doctores q; aliquid potest esse materia gaudij duplicit. Uno modo p se. Alio mō p accidēs ratiōe adiuncti. In penis aūt maloꝝ est duo ꝓsiderare. videlicet ipm nocumentū malis illatū t ordinē diuine iusticie ꝑm quē iustū est eos sic puniri. Primo modo nō gaudebūt boni de penis: sed secūdo mō tātū. Uñ p se loq̄ndo diuina iusticia t eoꝝ liberatio seu euasio ō penis illis erit materia gaudij ꝑ pene illis p accidēs tantū. Ad primū dicendū q; laudabile est in viatore q; delectet in penis maloꝝ p accidēs inq̄tum iuste puniunt. Uitiosū autē est: q; delectent p se de penis loquēdo. Ad scōm dicendū. q; cōpassio est volitio qua quis desiderat malū ab aliq̄ repelli. Uñ aūt malꝰ est i tali statu. q; sua pena pōt ab eo repelli t remoueri tūc a caritate ꝓcedit cōpassio. Et ideo q̄tūcūq; hō sit malꝰ in p̄senti. qr tm est in statu in q̄ pōt corrigi t fieri dignus carentia illius pene. ideo iuste pōt a caritate beatoꝝ ꝓcedere cōpassio ad eū. Sed quia damnati sunt extra statū illū in quo possūt fieri boni. ideo ex caritate beatorū nulla ad eos cōpassio oritur. qr talis cōpassio esse nō posset sine p̄iudicio diuine iusticie. Ad tertiū dicēdum q; deus loquendo p se de penis nr̄is non delectat sed p accidens. sicut delectat de opib⁹ suis iustis: similiter cōpatit t misericors est ꝓ statu isto in quo possunt corrigi. nō aūt p statu altero in quo dānati nō poterūt emendari. Ad quartū patet p dicta: qr gaudere de malo alterius qr est malū suū: est actus odij. Non aūt gaudere de malo alterius. qr iuste est sibi i flictum. Notandū qr sicut xp̄s iustus iudex armabit moraliter: lorica. galea. scuto t lancea ita t nos in p̄sti. Uñ ap̄s ad Eph̄. vj. Induite vos armaturā dei. vt possit resistere aduersus insidias diaboli. Arma aūt ista sunt q̄tuor virtutes cardinales. ij. Cor. x. Arma em̄ militie nostre nō sunt carnalia sed spūalia a deo ad destructionē inimicoꝝ. Est em̄ iusticia quasi lorica. t temperātia q̄si galea. scutū patiēcia. lācea prudentia. Oportet em̄ in p̄sti opari t pugnare simul t semel vt sim⁹ edificatores t pugnatores. Sicut fecerūt iudei Neemie. iiij. de quib⁹ media ps p̄parata erat ad bellū t lancee t scuta t arcus t lorice t cetera. Una manu faciebant op⁹ t altera manu tenebāt gladiū. Refert sextus Julius de re militari. li. ij. ca. viij. ō quodā ꝓsule romanoꝝ q̄ ista cautela ꝓ tpe ꝓprium exercitū vsus est. Cū em̄ quendā exercitus duxisset ō quo non multū cōfidebat: elegit sibi vnū aliū exercitū fortissimū t fidelissimū t retinuit secū in castris t tentoriis. primū exercitū iussit p̄cedere t fecit apud eos ꝓclamare q; vt eligerēt pugnare cū hostib⁹ vel cuz ciuib⁹. Illi ergo ꝓsiderātes q; necessario oportuit illos intre pugnā. vel ꝓ tra bonos ciues: vel ꝓ tra malos hostes. p̄eligerūt cū hostib⁹ dimicare t aggressi hostes victoria potiti sunt. Moraliter deꝰ habet demones hostes suos ꝑ q̄s mittit vnum magnū exercitū. totū videlicz genus humanū Uñ ad Eph̄. vj. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē t sanguinē suple tm̄. Sed aduersus principes t potestates. aduersus mūdi rectores. ꝓ tra spiritualia nequicie in celestib⁹. Et q; vult q; nos necessitemur ad pugnādū eligit sibi vnū aliū exercitū fortē t fidelē: exercitū videlicz beatoꝝ angeloꝝ: t hūc exercitū secum retinuit in castris t in exercitu nr̄o. i. in ecclia militante iussit ꝓclamari q; eligam⁹ vnū ex duob⁹ pugnare ꝓ tra demones hostes nr̄os vel ꝓ tra angelos ciues nr̄os. Moraliter ergo romanoꝝ p̄eligam⁹ pugnare ꝓ tra demones hostes nr̄os. ad Eph̄. vj. State ergo succincti lūbos vr̄os i veritate. induti lorica iusticie. t calciati pedes i p̄paratione euāgelij pacis. Calciare pedes est p exempla sanctoꝝ qui mortui sunt affectiōes nr̄as minuere. Scōo tempātia est quasi galea Sicut em̄ ad lr̄am galea ꝓtegit caput in q̄ sunt omnes sensus. ita tpantia in cibo t potu facit hominē habere bonū caput t sensum viuacē. Esa. lix. Galea salutis in capite ei⁹. Tertio scutum est patiētia siue fortitudo. Treno. iij. Dabis eis scutū cordis laborē tuū. id est patientiā q̄ sustineant corde forti labores ꝓ te. Quarto lancea est prudētia. hō em̄ per lanceā vulnerat hostē t ꝓcul repellit a se. Ita homo p prudentiā illa que sunt ꝓcul p̄uidet t occurrit eis. quia rerū exitus prudentia metit. Hiere. xlvj. State in galeis: polite lāceas: induite vos loricis t cetera. Utrū ignis purgatorius inuoluet reprobos. Et videt q; nō. qr Malach. iij. sup̄ illō d. Purgauit filios leui: dic̄ glo. Duos ignes legim⁹ futuros: vnū quo purgabit electos t p̄cedit iudicium. Alteruz qui reprobos cruciabit. sed hic est ignis inferni q̄ malos inuoluet. Prim⁹ aūt c̄ ignis finalis ꝓflagratiōis ergo ignis finalis conflagratiōis non erit ille ignis q̄ malos inuoluet. Preterea ignis ille deo obsequet in purgatione mūdi: ergo debet remunerari alijs elementis remuneratis. Et p̄cipue cū ignis sit nobilissimū elementoꝝ. non ergo videt q; in infernū debeat deijci ad damnatoꝝ penā. Preterea ignis qui malos inuoluet erit ignis inferni: ꝑ ignis ab initio mūdi p̄paratus est damnatis. Unō Matth. xxv. Ite maledicti i ignē eternū qui p̄parat⁹ est c̄. Similiter Esa. xxx. Parata c̄ ab heri tophet a rege p̄parata c̄. glo. ab heri. i. ab ūtio: tophet

vallis gehēne ſz ignis ille finalis cōflagratiōis nō erit ab initio ꝓparat⁹ ſz ex cōcurſu mūdanozū igniū generabit. ergo ignis ille eſt alius ab igne inferni qui reꝓbos inuoluet. In cōtrariū eſt qđ in pſalmo de illo igne dicit: q̄ inflammabit in circuitu inimicos eius. ¶ Preterea: Dañ. vij. dicit. Fluuius igneus rapidusq; egrediebat a facie eius. Glo. vt peccatozes traheret in gehēnā. Loquit aūt auctozitas illa de illo igne de quo nūc eſt mētio. vt patz per quodam gloſam. que ibi dicit. Ut bonos purget ⁊ malos puniat. ergo ignis finalis cōflagratōis in infernū cū reꝓbis demerget. Dicendū q̄ tota purgatio mūdi et innouatio ad purgationem ⁊ innouationē homis ordinabit. Et ideo oꝓtet vt mūdi purgatio ⁊ innouatio: purgatiōi ⁊ innouatōi hūani generis rñdeat. Humani autē generis purgatio quedā erit q̄ mali ſegregabunt a bonis. Unde dicit Luc. iij. Cuꝰ ventilabrū in manu ſua et purgabit aream ſuam et cōgregabit triticū ſuum: id eſt electos in horreum ſuū. Paleas autē. i. reꝓbos comburet igni inextinguibili. Uñ ⁊ ita erit de purgatōe mūdi. q̄ q̄cq̄d erit turpe ⁊ fedū in infernū cum reꝓbis retrudet. Quicq̄d aut erit pulchrū ⁊ nobile in ſupiozib⁹ refuabit ad gloriā electoꝝ. Et ita etiam erit de illo igne cōflagratōis: ſic dic Baſiliꝰ ſup illud Pſ. Uox dñi intercidētis flāmā ignis: quo ad calidū vſtuū: ⁊ quātū ad illō quod in igne groſſum reperiet deſcēdet ad inferos ad penā damnatozū. Quod vero eſt ibi ſubtile ⁊ lucidū: remanebit ſuperius ad gloriā electozū. ¶ Ad primū ergo dicendū. q̄ ignis ille qui purgabit electos ante iudiciuz erit idem cum igne finalis cōflagratōis mūdi: q̄uis quidam contrariū dicant. Conuenit enī: vt cū homo ſit pars mūdi: q̄ etiā eodē igne purget homo quo purget mūdus. Dicuntur autē duo ignes. Unus qui purgabit bonos. et aliꝰ qui cruciabit malos et quantū ad officiū. et aliquo modo quantū ad ſubſtantiā: q̄a nō tota ſubſtātia ignis purgātis in infernū retrudet ad punitionē damnatoꝝ. vt dictū eſt. ¶ Ad ſecūdū dicendū. q̄ in hoc ignis ille remunerabit: q̄a illud quod eſt groſſuz in eo ſeparabit ab ipſo et retrudet in infernū. ¶ Ad tertiū dicendū. q̄ ſicut gloria electoꝝ poſt iudiciū erit maior q̄ ante: ita et pena reꝓbozum. Et ideo ſic claritas ſuperiozi creature addet ad augmētandū ⁊ gloriam electoꝝ. ita etiā quicquid eſt turpe in creaturis retrudet in infernū ad augmētandū miſeriā damnatoꝝ. Et ita igni ab initio preparato in inferno non eſt incōueniēs ſi alter ignis addat. ¶ Utrū damnati puniant⁹ per corpales tenebras? Et videt q̄ nō. q̄a vt dicit Greg⁹. ix. moza. exponēs illud Job. x. Sed ſempiternus horroꝝ inhabitat. Cuius illic ignis ad ꝓſolationē nō luceat. tū vt magis torqueat ad aliquid lucet. Flam ſequaces quos ſecū traxerūt de mūdo reꝓbi: flamma illuſtrāti viſuri ſunt ergo nō erūt ibi tenebre corpales. ¶ Preterea damnati videt penā ſuā. hoc enī eſt eis ad augmētū pene. ſz nihil videt niſi in lumine: videtur ergo q̄ nō ſint oīno in tenebris. ¶ Preterea damnati habebūt potētiā viſiuā poſt corpozū reſumptionē. ſz fruſtra in eis eſſet viſus niſi aliquid viderēt: cū igit nihil videat niſi in lumine: nō eſſent ibi tenebre corpales. Sed cōtra eſt qđ dicit Matth. xxij. Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ proijcite eū in tenebras exteriozes. Super quo dicit Greg⁹. Si ille ignis lucē haberet in tenebras exteriozes nequaq̄ mitti diceretur. Preterea: Baſilius dicit ſuper illud Pſ. Uox dñi intercidētis flammā ignis: q̄ virtute ignis dei ſeparabit ignis ab eius virtute aduſtiua: ita q̄ claritas cedet in gaudiū ſanctoꝝ. ⁊ vſtiuū ignis in tormentū damnatoꝝ. ergo dāmati habebūt tenebras corpales. Reſponſio dicēdū q̄ diſpoſitio inferni erit talis vt maxime miſerie damnatoꝝ cōpetat. Unde ſm hoc ſunt ibi lux et tenebre prout maxime ſpectāt ad miſeriā dānatozū. Ipſa autē viſio ſm ſe delectabilis eſt. Ut enī dicit in principio Methaph. Senſus viſus eſt maxime diligibilis eo q̄ per ipm plura cognoſcim⁹. Sed per accidēs cōtingit viſionem eſſe afflictiuā in quātū videm⁹ aliqua nobis nociua vel noſtre volūtati repugnātia. Et ideo in inferno hoc mō debet eſſe locus diſpoſitus ad videnduz ſm lucē et tenebras q̄ nihil ibi perſpicue videat. ſed ſolūmō ſub quadam vmbroſitate videant illa que afflictionē ingerere poſſunt. Unde ſimpliciter loquēdo locus eſt tenebroſus: ſed tū ex diuina diſpoſitiōe eſt ibi aliquid luminis quantū ſufficit ad videndū illa que animā torquere poſſunt. Et ad hoc ſufficit naturalis ſitus loci: q̄a in terre medio vbi infernus ponit nō pōt eſſe ignis niſi fetulētus et turbidus ⁊ quaſi fumoſus. Quidā tū tenebrarū harū cauſam aſſignant ex cōmaſſatiōe ⁊ cōpreſſione corpoꝝ dānatoꝝ. que ꝓpter multitudinē ita replebūt locuz inferni q̄ nihil ibi de aere remanebit. ⁊ ſic nō erit ibi aliquid de diaphano quod poſſet eſſe ſubiectū lucis et tenebrarū niſi oculi dānatoꝝ qui erant obtenebrāti. ¶ Ad primū ergo dicendū: q̄ vtiq; ignis ad aliquid lucet: q̄a videbūt damnati illos precipue qui ad malū traxerūt eos. Iſta tū viſio in nullo erit delectabilis. cum videant illos quos odio habēt ex quo magis torquent. cum odiū triſticia eſt. ac de re diſplicenti ſemp oriatur. ¶ Ad ſecūdū dicendū q̄ dupliciter aliquid videtur. Uno mō per mediū diſpoſituz ac viſui proꝓzionatū. et talis viſio ſemp delectabilis eſt. Alio mō aliquid videt per mediū fumoſuz et turbidū. et talis viſio videntē plus cōtriſtat. Videbūt enī damnati ſuas penas ac aliozum

quos odiunt per mediū tenebrosum. vnde patet q tenebre corpales non repugnāt tali visioni. Idem enī corpus potest esse sm quid illuminatū et tamē absolute tenebrosum. ℣ Ad tertium dicendū q sicut oīa beatis sunt ad gloriam: ita singula sunt damnatis in penā. Visus ergo dānatorū erit in actu sed sibi penalis: tū ex visione: tū quantū ad mediū fumosuz: tū ex parte rei vise animū cōtristantis magis puniātur. Odium quidē rei vise magnā in ipsis pariet tristriciā. ℣ Ad rationes post oppositū. Ad pmā dicendū q ille ignis nō potest denominari a luce. Cum vnaquecq res a suo potiori denominā̄da est. In igne autē inferni tenebre magis abundāt ipso lumine. Dicunt igit damnati mitti in tenebras exteriores. Interiores autē tenebras peccatoz per culpā inciderunt etiā in via: que et manēt post dānationē: sicut dānatiōis causa. Ad secūdā q claritas ignis que est delectabilis visui a tali igne separabit. Non autē fumosa perspicuitas plus visum cōtristans q perficiens aut delectās. Ista enī oīa dicta sunt de visu corpali. Visu autē intellectuali etiā sācti in patria penas dānatoz vident: ac cū magna delectatiōe. Cui⁹ ratio est quia a beatis nihil subtrahi debet qō ad perfectionē beatitudinis eorū pertineat. Et ideo vt beatitudo sanctoz sanctis magis cōplaceat ac de ea vberiores gratias agant: datur eis vt visione intellectuali etiā perfecte penam damnatorum intueantur.

℣ Lectio. LXXI

Et pugnabit cum

illo orbis terrarū cōtra insensatos. Ibunt directe emissiones fulguris et tanq̄ a bene curuato arcu nubiū extermināt: et ad certum locū insiliēt: et a petrosa ira plene grandines mittent et candescet in illos aqua maris et flumina concurrent duriter.

℣ Postq̄ spūssctūs descripsit xpi iudicis aduentūs ad iudiciū inexpugnabilē ꝓparationem. hic describit creature xpō cōsentiētis intollerabilē cooperationē. ℣ Vbi notādū q sicut deus oīa creauit ꝓpter electos. ita oīa mouebit suo modo ad se vindicandū de reprobis. Unde sic elemēta seruiūt homini. vt ipse deo deseruiat. ita elemēta seruiēt deo vt de reprobis qui ei seruire noluerūt vltionē accipiat. Et q̄a oīs creatura corpalis infra celestes orbes cōtinet. ideo primo insinuat cōclusionē in generali. Secundo eā explicat magis in speciali. ibi. Ibunt directe. Quantū ad primū dicit sic. Et pugnabit cū illo. quasi diceret nō solum xp̄s iudex sic apparebit armat⁹ lozica iusticie. et galea iudicij certi et sic de alijs: de quib⁹ in hesterna lectiōe dictū est. imo pugnabit cuz illo orbis terrarū. id est oīs motus orbis circa terram. Luce. xxi. Nam virtutes celorū mouebuntur. vel ipsemet orbis terrarum. id est sphera terre. et hoc contra insensatos. Reprobi vocantur insensati. non quia sensu sed quia disciplina et voluntate deo seruiēdi caruerūt. Sap. xij. Tanq̄ pueris insensatis iudiciū eis in derisuz dedisti. De ista pugna loquēs Chrysostomus super illud Matth. xxiij. Virtutes celorum mouebūtur. dicit sic. Exurgente rege celesti iudicare viuos et mortuos: virtutes angelice mouebunt: terribiles ministri terribilem dīm p̄cedētes. Et infra. patrefamilias moriente domus turbat. familia plangit et nigris vestib⁹ induit. Sic humano genere ꝓpter qō facta sunt oīa circa finē cōstitutio celi ministeria lugēt. et candore depositō: tenebris induētur. Hec Chrysostomus. Quam aūt terribilis erit pugna corpaliū creaturarū cōtra mundū imminēte iudicio generali. describit in speciali per quattuor exempla. Per chorruscatiōes fulgurū. Per inundatiōes nubiū. Per turbationes grandinū. Et p elevatōes mariū. Quā tum ad primū dicit sic. Ibunt directe emissiones fulgurū. Fulgur est vapor ignitus expressus a nube: sicut dicit. iij. Methe. Unde per emissiones fulgurū intelligit spūssctūs in ꝓposito generalē mundi cōflagrationē que fiet per ignē: de qua habet in ps. Ignis ante ipsum p̄cedet et inflāmabit in circuitu inimicos eius. De qua cōflagratiōe qualis erit cito in dubitatiōe videbit. Quātū ad secūdū quomō creatura pugnabit cōtra reprobos: dicit sic. Et tāq̄ a bene curuato arcu nubiū exterminabūtur. id est sicut bene curuat⁹ arcus nubium qui est iris in diluuio aquarū tpe Noe quādo oīes mali fuerūt submersi per inūdationē diluuij. ita fiet imminēte iudicio generali. q oīes reprobi exterminabunt et tū iusti saluabunt illesi et reprobi ad certū locuz insiliēt: videlicet ad infernū. Tertio describit q̄ terribilis erit illa pugna creature corpalis per exēplū de turbatiōe grandinū. Et quantū ad hoc dicit sic: q videlicz plene grādines mittent a petrosa ira. plene grādines. id est ponderose increpatiōes quas faciet iudex quādo dicet. Esuriui et nō te Matth. xxv. mittent a petrosa ira. id est a vindicta xpo debita. j. Cor. x. Petra aūt erat xp̄s Quarto exprimit creature pugnā cōtra malos p elationē mariū. In ps. Admirabiles elationes maris mira. in altis dīs. Et quantū ad hoc dicit. Et cādescet in illos aqua maris et flumina ꝛc. Et videt hic tangere primū de illis signis. xv. que dicit Hiero. se reperisse in annalibus hebreoz̄ que sunt ista. Primo die omnia maria exaltabunt. xv. cubitis vltra oīes mōtes orbis terre: nō effluētia: sed sicut muri stabunt. Secūdo prosternent in profundū instantū: vt vix videri poterūt. Tertio redigē-

tur in antiquū statū. ¶Quarto oēs belue ⁊ animalia que mouebunt in aquis: ꝓgregabū tur et eleuabunt super pelagus inuicē mugiē tes more cōtentionis. ¶Quinto oīa volatī lia celi cōgregabunt in campis. oēs inucem lamentātes nihil gustātes. id est nihil comedē tes. ¶Sexto fulmina ignea surgēt ab occasu solis cōtra faciē firmamēti vsq; ad ortū currē tia. ¶Septimo oīa sidera erratica ⁊ fixa sur gent ꝑ ferētia ex se igneas comas sicut comete ¶Octauo erit terremotus: ita q; nullus ho mo possit stare sed oīa edificia prosternētur. ¶Nono omnes lapides tam parui q̄ magni in quattuor partes se diuidēt: vna petra aliam collidēte. ¶Decimo oēs plante sanguineū fluent rorem ¶Undecimo oēs mōtes ⁊ colles ⁊ edificia in puluerē redigētur. ¶Duodecimo oīa animalia veniēt ad campos de sil uis et montib⁹ rugiētia et nihil gustāta. ¶De cimotertio omnia sepulchra ab ortu solis vsq; ad occasum patebūt cadauerib⁹ ad surgendū. ¶Decimoquarto oēs hoies exibunt de ha bitaculis suis nō intelligētes neq; ad inuicem loquētes: sed more ferarū discurrētes. ¶Die decimoquinto oēs morient. ⁊ resurgēt cum mortuis lōge ante defunctis. Hec tamē signa q̄ de apocrifis sūt excepta: certitudinē nō ha bent. In hoc tamē quod dicit in littera: q; scan descet in malos: aqua maris: ⁊ flumina cōcur rent duriter: videt tangi primū signū de colli sione aquarū et earū in altum eleuatōe. Quia supius tactuz est q; per emissiones fulguris intelligit generatio ignis illius miraculosa ꝑ quē totus mūdus ꝓflagrabit ante diē iudicij. ¶Sit ista dubitatio. Utrū mūdus purgabit per ignem: Et videt q; nō: q̄a vel ille ignis fo ret naturaliter productus. vel supnaturaliter. Si supnaturaliter. ergo nō habebit operatio nem naturalē. Si naturaliter. ergo possibile es set q; naturaliter fieret diluuiū vniuersale ignis. Sed iste articulus est excōmunicat⁹ a dño Ste phano parisien. ep̄o. Item si sic: nō generaret nisi ex certa cōstellatiōe planetarū et calidarū stellarū. sed si hoc: tūc posset sciri tempus illud per calculatiōes astronomicas. cōsequēs fal sum. ¶Preterea: si mundus purgabit ꝑ ignē quero an ille ignis ignis p̄cedet iudiciū an se quat: Si dicat q; p̄cedet Juxta illō Ps. Ignis ante ipm p̄cedet. Contra videt dicere Aug⁹. ij de ciui. dei. ca. xvj. vbi dicit sic. Judicatis his qui scripti nō sunt in libro vite. sequit q; tūc fi gura mūdi mūdanoꝝ igniū cōflagratiōe peri bit. Item in codē li. ca. vlti. in fi. Circa istud iu diciū has res dicimus esse venturas: Heliam tesbiten. Fidē iudeoꝝ esse: antixpm persecutu rum. xpm iudicaturꝝ: mortuoꝝ resurrectionē: bonoꝝ ⁊ maloꝝ diuisionē: mūdi ꝓflagratiōez: eius deniq; renouationez. Existimo ea quo a me cōmemorata sunt ordine esse ventura. Er go ꝑm beatū Aug⁹. mūdi purgatio per ignem erit post iudiciū. Si vero dicat q; sequet. Con tra sicut dicit Aug⁹. ij. de ciui. dei. ca. xviij. Et allegat magr. iiij. sentē. dis. xlvij. Hoc erit incē dium mūdi sanctis: quod fuit caminus tribus pueris. In quib⁹ vero si aliqd purgandū fue rit: per ignē illud purgabit. Sed cōstat q; post iudiciū nullus purgabit per illū ignē q⁹ cōstat q; omnes sancti statim in resurrectiōe habebūt corpa glorioſa et per cōsequēs impassibilia: er go ille ignis p̄cedet resurrectionē et iudicium. ¶Ad oppositū est Petrus. ij. can. sua. ca. iij. Adueniet inq̄t dies dñi vt fur. in quo celi ma gno impetu transient. elemēta vero caloꝛe solu ent. terra aūt et que in ipsa sunt exurent. Et infra. Per quē celi ardētes soluent et elemēta ignis ardoꝛe tabescēt. nouos vero celos et no uam terrā et ꝓmissa ipsius expectam⁹. Iteruz j. Cor. vij. Glo. sup illud. Preterit figura hu ius mūdi: dic sic. Pulchritudo hui⁹ mūdi mū danoꝝ igniū cōflagratiōe peribit. ergo mun dus purgabit per ignē. Et ꝑterea Aug⁹. ij. de ciui. dei. ca. vj. Illa ꝓflagratiōe mūdana elemē toꝝ corpaliū qualitates que corpib⁹ nr̄is corꝛuptibilib⁹ cōgruebāt: ardēdo penitus interi bunt atq; ipa substātia eas qualitates habebit que corpib⁹ immortalib⁹ mirabili mutatiōe cō ueniebāt vt sc̄z mūdus innouat⁹ in melius: ac cōmodet hominib⁹ etiā in carne in meli⁹ inno uatis. ¶Ad questionē dicēdū q; sic. Ex tñ pri mo videbit per quid purgabit mūdus. Secū do in quib⁹ partib⁹ purgabit. Tertio vñ cau sabit ille ignis: ¶Circa primū est aduertēdū q; cum mūdus factus sit ꝓpter hoiem. Ulñ. ij. phisi. dicit q; oīm nos sum⁹ quodāmō finis: cō ueniēs est q; qñ homo glorificabit. mūdus etiā suo mō innouet. Ad hoc aūt q; hō glorificetur oportet duo remoueri ab hoie: sc̄z corꝛuptio nē in corpe. et infectionē culpe in anima. Con formiter ad ista oportet mūdū in duob⁹ pur gari. habēt eni elemēta in quib⁹ cōuersamur: sic ignis. aer. aqua. ⁊ terra sibi cōmixtas quas daz ptes nature extranee: q̄a aer est admixtus cum vaporib⁹ terreis et aqueis: sicut dicit. iij. Mete. Similiter ptes terree et aquee sunt ad inuicē cōmixte sicut cōgruū est ⁊ cōueniēs ha bitatiōi hoim corꝛuptibiliū. ita q; nullū de istis tribus elemētis est in sua naturali puritate. et ista impuritas corꝛespōdet corꝛuptibilitati coꝛ poris in hoie. Secūdo habēt ista elemēta quā dam impuritatē corꝛespōdentē infectiōi culpe hoc est quādā idoneitatē ad futurā innouatio nē ꝓpter pctā in his locis cōmissa per magnū tpus tam a malis hominib⁹ q̄ ab angelis ma lis. sicut dicim⁹ q; loca ꝓphanata indigēt recō ciliatiōe. purgabit ergo mūdus ab vtraq; im puritate per hoc q; oēs dispositōes extranee

elemẽtis cõmixte corrũpunt et restituent elementa ad suã simplicẽ puritatẽ. Unde nec manebũt postea animalia. nec plante sed sola elementa. ¶ Secũdo patet ex istis in quib⁹ partibus mundus purgabit: videlicet in quib⁹ fuit habitatio demonũ et hoium. Unde ſm Aug⁹. ij. de ciui. dei. ca. xxiij. Ignis ille incipiet purgare aerem in superiori parte aeris vltra medium intersticium: et descendet successiue versus terram. Erit autem altitudo illius a terra: quantus ascenderũt aque diluuij quindecim cubitis super mõtes quos operuerũt: sicut dicitur Gene. vij. ¶ Quantũ ad tertiũ dicendũ. q̃ erit productus supnaturaliter: sicut fuerunt aque diluuij: sicut textus satis innuit. precedet tamẽ vehemẽs siccitas et calor pductionẽ illi⁹ ignis: et desinet causari arcus nubium et quecunq; humide impressiones: sicut fũt pluuie. nix. grando. ros. et hmõi: ⁊ generabitur a sub descendens in tanta multitudine. et apparebit aspicientib⁹ q̃ sint stelle de celo cadẽtes. Et sic intelligit illud Matth. xxiij. Stelle cadent de celo. Quã locutionẽ credendũ est esse tropicã ſm Aug⁹. ij. de ciui. dei. ca. xxiij. ¶ Ad primũ et secundũ dicendũ q̃ ille ignis generabit supnaturaliter sicut dictũ est. et ideo consequẽtia non valet. ergo nõ habebit operationẽ naturalem. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ignis ille inquantum ad aliquam operationẽ precedet: et quantum ad aliquid cõcomitabitur: et quantum ad aliquid sequet. Actio enim illius ignis est successiua q̃ ante iudiciũ fiet incineratio corpoz hominũ tunc viuentiũ per modũ istũ q̃ perfecti resouent sine pena sensus ab illo igne illata: et imperfecti purgabunt. Quo facto statim erit resurrectio mortuorũ. Postea recedẽte iudicio: inflammabit totus mũdus per circuitũ. Peracto vero iudicio diuidet in purũ et turpidũ vis illius ignis. Ponet etiã illud cũ omnib⁹ feditatib⁹ relictis de purgatiõe mũdi et inuoluet reprobos: sicut dicit Basilius sup illud Ps. Vox dñi intercidẽtis flammã et deportabit ad infernũ. Unde aliqua pars illius ignis addetur igni infernali qui nũc est. et alia pars que est nobilis ⁊ pulchra addetur igni superiori ad gloriã electorũ. Et sic est q̃ ille ignis purgãs mundũ quantũ ad suũz opus initiale precedet quod est purgare ⁊ cõcomitabit. Ex quantũ ad eius cõsummationẽ sequet. ⁊ sic intelligit Aug⁹. alias a seipso discordaret: sicẽ patet per auctoritates superius allegatas.

Lectio. LXXII

Contra illos stabit spiritus virtutis et tanq̃ venti turbo diuidet eos. et ad heremũ deducet omnẽ terrã iniquitatis illorũ et malignitas euertet sedes potẽtũ. Postq̃ spũsctus descripsit xpi aduentẽtis ad iudiciũz inexpugnabilẽ pparationẽ. et creaturarũ intolerabilẽ contra reprobos cooperationẽ. hic describit sententie finalis dispensabilẽ executionem. Et circa hec duo facit. Nam primo assignat modũ quo omnes reprobi punient. Secũdo assignat causaz quare iniusti nobiles subuertẽtur. ibi. Et malignitas. Circa primũ dicit tria. Primo q̃ damnabunt finaliter. Seperabunt potẽtionaliter. Et incarcerabunt localiter. Secũda pars. ibi. Et turbo venti. Tertia. ibi. Et ad heremum. ¶ Quantũ ad primũ dicit. Contra illos stabit spũs virtutis. Spũs in scriptura dicitur aliq̃ vox. j. Cor. xiij. Psallam spiritu psallã et mẽte: qa ergo vox xpi iudicantis est vox virtutis. iuxta illud Ps. Dabit voci sue vocez virtutis: cui virtuti nullus possit obsistere. ideo signanter dicit. Contra illos stabit spũs virtutis. Esa. xj. Spiritu labiorũ suorũ interficiet impiũ. Et. ij. Thessal. ij. Tunc reuelabit ille iniquus quem dñs iesus interficiet spũ oris sui. ¶ Quantuz ad secũdum dicit. Et turbo venti diuidet eos. Turbo ſm Hiõ. xxij. ethymo. vbi agit ō vẽtis: est volubilitas ventorũ. et dicitur turbo a terra qa quoties ille ventus cõsurgit: terrã in circuitu mutit. Sicut ergo puluis siccus statim sine resistentia eleuat a terra et defert ſm motũ venti. Ita reprobi prolata sententia sine quacũq; resistentia inuoluẽtur illo turbido igni de quo dictũ fuit in pcedẽti lectiõe et demergẽtur in infernũ. In ps. Non sic impij nõ sic: ꝓ tanq̃ puluis quẽ proijcit vẽtus a facie terre. et Job. xxj. Erũt sicut palee ante faciẽ venti. et sicut fauilla quã turbo dispergit. Fauilla est cinis extinctus ⁊ siccus qui a vento circulariter moto statim dispergit: qui vẽtus ẽ turbo. Naum. j. Dominꝰ in tẽpestate et in turbine vie eius. Et Hiere. xxiij. Ecce turbo dominice indignatõis egredietur ⁊ tempestas erũpẽs sup caput impiorum cueniet. ¶ Tertio dicit q̃ reprobi incarcerabunt. ⁊ quãtũ ad hoc dicit: q̃ ad heremũ deducet omnẽ terrã iniquitatis illorũ. Et hec est antiqua littera quã exponit Rabanꝰ: ⁊ sicut dicit verus textus est. Et est sensus q̃ ad infernũ deducet deus omnẽ terram iniquitatis illoz. hoc est omnẽ terrenã ⁊ carnalẽ affectionẽ eoz ad punicdũ impetuũ. Si aũt sit textꝰ iniqtatũ eoz: q̃ iniqtas deducet eos causalit ⁊ demeritorie ad infernũ. Ex sententia nõ mutat. Infernꝰ in littera ista vocat heremꝰ qa sic heremꝰ vocat locus vastus et incultus vbi nullũ animal rationale habitare põt cõueniẽter. Ita infernus locus est nulli rõnali creature aptꝰ: nisi peccũ esset. qa malũ bene ordinatũ et suo loco positũ eminẽtius cõmẽdat bonũ: sicut dicit Arist. vi. ethico. Et est heremꝰ ſm grãmaticos femininigeneris. Cũ declinat hec heremꝰ. in signum q̃ per femininũ genꝰ ad heremũ illã hõ primo

ducebat. Inde hic et hec heremita ꝑsona que solitudinē et heremū inhabitat. Ulū quicunq; vrbes vel ciuitates inhabitāt et cū hoc vocant heremite. habent nomē cōtrariū rei. Sunt enī vrbanite et vocant heremite. Ultimo assignat causam specialē quare iniusti nobiles subuertent. Dicit q malignitas subuertet sedes potē tum. Non dicit ignorātia: ꝙa illa in casu excusat. Nec dicit impotētia: ꝙa illa similiter excusat. Sz certe malignitas eos dānabit: ꝙa cū scirent t possent noluerūt. Ulū bonū fuit illud veritatis prouerbiū: sicut allegat Arist. v. ethico. Principat⁹ virū oñdit. Et dū metrice dicit. Cū poteris qđ vis ꝓbat actio te tua quid sis. Uñ enī princeps male facit sciens et potēs benefacere: sicut semp debet homo de principe presumere: videlicet q est sciens et potēs: tunc manifestum est q malignitas est in causa. Et verum est q malignari possunt ad tēpus: sz per malignitatē finaliter subuertent. ꝓpter quod homo licz videat hoies malignos florere ad tps: nō debet de hoc mirari. nec eos imitari. Ulū in ps. Noli emulari in malignātibus: neq; zelaueris faciētes iniqtatē. Glo. Tu infirme q forte miraris q mali florent. Noli emulari. id est sequi malignantes. neq; zelaueris. id est neq; imiteris: neq; ames faciētes iniquitatē. Et infra assignat causaz. Noli inquit emulari vt malignetis. qñ qui malignātur exterminabunt. Glo. Qui gloriant et si mō florēt: tñ in futuro exterminabunt. id est extra terminos diuine dilectiōis ponent. Dubitatio lr̄alis. Utrum pena dānatoꝝ debeat dici corpalis: Et videt q nō. ꝙa si ignis ille foret corpalis. corpa dānatorum calefierēt et alterarent ab illo igne. consequēs est falsum. ꝙa cessante motu celi nulla alteratio nec aliqs motus poterit esse in vniuerso. Uñ Arist. viij. phi. ꝓbat q motus celi circularis est perpetu⁹ et prim⁹ oīm motuū: ꝙa illo subtracto: nullus motus esse pōt. Preterea: si ignis ille foret corpalis et ageret cōtinue in corpora: corrumperet illa corpa: ꝙa passio magna facta abiicit aliquid a substātia. iij. ethi. t sic nō foret pena dānatoꝝ ppetua in igne quo ad corpus saltē. Preterea: siē dicit q erit ibi ignis ita dicit q erit ibi fletus. Matth. viij. Ibi erit fletus et stridor dentiū. sz fletus fieri nō pōt nisi per resolutionē lachrymarū sed nō est imaginandum q ibi esset perpetua resolutio aque ab oculis nisi foret generatio noui humoris per restaurationē alicui⁹ alimēti. ergo nō erūt ibi lachryme nec fletus. Preterea: siē ponit ibi ignis: ita dicit q ibi erūt vermes. sz hoc nō pōt intelligi corpaliter. cū nullū corpus mixtū manebit post iudiciū nisi corpus humanū: siē dicit Aug⁹. xx. de ciui. dei. ca. xxij. In penis maloꝝ inextinguibilis ignis t viuacissim⁹ vermis ab aliis aliter et aliter est expositus. Alij vtrunq; ad corpus. alij vtrūq; ad animā retulerūt. alij ꝓprie ignem ad corpus tropice. ad animā vermē qđ credibilius esse videt. Preterea: si sic tūc foret ibi tenebre corpales. cōsequēs est falsum. ꝙa sicut patz. ij. de aīa. Nihil videt nisi in lumine. sz dānati mutuo videbūt penas suas. ꝙa aliter visus inesset eis ociosus et superfluus. ergo ibi erit lumē. Preterea: ibi non erit verum sulphur. ergo nec verus ignis pari ratōe ꝙa de vtroq; aperte dicit ꝓpheta. Ignis sulphur t spūs procellarū rē. Confirmat ꝙa in purgatorio est solus ignis. igit t in inferno. Ad oppositū est Aug⁹. xxj. de ciui. dei. ca. x. Gehenna que stagnū ignis t sulpuris dicta est. corporeus ignis erit t cruciabit corpa dānatoꝝ. Idē Greg⁹. iiij. dialo. parū ante medium. Ignē gehēnę corporeū esse nō ambigo. Ad istam questionē dicēdū q sic. Rō est. ꝙa oīs pena qua corpus patit est pena corporea. sed corpa damnatoꝝ ibi patient post diē iudicij. ꝙa sicut beati gaudebūt in aīa et gloriabunt in corpe. Ita damnati tristabunt in aīa et punient in corpe. Ad primū argumētū est opinio. b. Thome q ignis non aget in corpa dānatorū materialiter siue immutatiōe materiali. sed tantū spūali eo mō quo sensus immutat. hoc enī cōmune ē oīm sensui q sensus ē susceptiu⁹ specieꝝ sine materia. Uñ sicut oculus patitur a colore et tñ oculus non colorat nec alterat per receptionē materialē coloris. Ita tactus in dānatis immutabit spūaliter a calore et tñ nō recipiet calorē nec alterabit per calorē. Uñ tenet q calor imprimet sensui tactus ꝑm esse spūale. nō materiale. Potissimū qđ videt ad istud mouere est de cessatōe motus celi: de quo argutū fuit. cruciabunt ergo per formas receptas intēsionaliter ab extrinseco nō materialiter. Sz ꝓtra illud arguit ꝙa impossibile est rē existētē pfecte priuari ꝓpria opatiōe: sz ignis erit ibi realit. ergo poterit calefacere. Similiter illa corpa nō erūt impassibilia si sint sufficienter approximata. Preterea: ad ꝓces Josue sol t luna steterūt. Josue. x. sed si alia corpa celestia nō stetissent. similiter totus ordo corpm celestiū fuisset mutatus. Et tñ tūc tpis Josue pugnauit t in mūdo vbiq; naturales actiones fuerūt. Preterea: corpa celestia nō solū agūt in ista inferiora per motū sz ꝑ formas suas sicut ꝑ diuersos effect⁹ naturales. ergo dato q quiescerēt: adhuc aliā dispositiōez causarēt in istis inferioribꝰ. licz nō talē alterationē generationē rer̄ t corruptionē sicut mō. Preterea: iste articulus dānat⁹ est parisius. Si celū staret: ignis in stuppā ñ ageret. Preterea: esto q nulla actio naturaliter esse possz cessante motu celi. Nō ideo cogimur dicere quin ibi erit actio t passio supnaturalit in corpib⁹ dānatoꝝ. Manifestū est enī q quasi oīa que circa damnatos ponim⁹: futura sūt

supnaturalit a diuina virtute faciēda. nec enī ignis ille infra terrā imperpetuū posset manere violenter. fm Arist. cum nullū violētum sit ppetuū. nec iterū corpa mixta: cuiusmodi erūt corpa hoim: possent esse fm naturā perpetua cum sint cōpositā ex cōtrarijs. t multa talia facile est ducere ad ppositū. Ideo dicunt alij q corpa dānatoꝝ nō solū spūaliter ꝫ etiā materialiter immutabunt t calefiēt. Et tūc patet ad primū argumētū. ¶ Ad secūdū q est directe contra illud. dicēdū q illud argumētū est cōtra vtrāq viā: qa excellēs sensibile corrūpit sensum: sicut agens naturaliter corrūpit passum. Unde ad argumētū dicendū q deus volet igni coagere ad alterādū. nō ad corrūpendū. qđ Aug⁹. xxi. de ciui. dei. videt declarare p exempla. quomō quedā alia etiā corruptibilia viuunt in igne. Et ca. iiij. de Salamandra. licet fm Arist. li. de ppriet̄ib⁹ elemētorū. nullum animal in igne posset viuere diu. certum tn est pilos eius ab igne nō posse cōsumi. ¶ Ulū vtrūq oportet dicere q ignis cruciabit et tn corpus imppetuuꝫ durabit. sed qualiter: est nobis ignotū. qa certum est q illud oporet reducere ad miraculuꝫ singulare. ¶ Ad tertiū de fletu dicūt doctores q in fletu duo cōsiderant. resolutio lachrymarum et turbatio capitis et oculoꝝ fletus. Quātum ad primū nō erit ibi fletus sed tantū quātum ad secūdū. sicut argumētū bene deduxit. ¶ Ad quartū de verme similiter sentiūt q erit spiritualis videlicꝫ remorsus cōsciētie qui oritur ex putrefactione peccati: methaphorice loquēdo et affliget. ¶ Ad quintū de tenebris dicendū. q dispositio inferni erit talis qualis eē poterit. maxime ad afflictionē dānatoruꝫ. visio vero fm se est delectabilis: sic dicit .j. meth. p accidēs ẏo est tristabilis fm q aliqđ nociuū visu apprehēdit. Est ergo t erit dispositio inferni talis q nihil pspicue ibi videbit ꝫ sub quadā vmbrositate vt illa videant que aie pūt ingerere afflictionē. Uū simpliciter loquēdo est magis tenebrosus q̄ lucidus: qr ibi nō poterit eē ignis nisi fetulētus t turbidus. ¶ Ad sextū dicēdū: q nō solū p ignē punient dānati. ꝫ sic dicit Basilius sup illud. Clor dñi intercidētis flammā. i. in vltima purgatōe mūdi fiet quedā separatio in elemētis puri ab impuro. Et q̄quid est purū t nobile remanet supius ad gloriā electoꝝ. quicquid est fetulētū et turbidū descendet ad infernuꝫ ad penā dānatoꝝ: vt sicut oīs creatura dei erit electis materia gaudij. ita dānatis ex oīb⁹ creaturis fiat tormentū. Et sic intelligūt nōnulli principiū p̄cedētis lectionis. Pugnabit cū illo orbis terrarū contra insensatos. Et illa varia mixtura multarū fecū sulphur pōt vocari. Quia vero pena purgatorij nō est principaliter ad affligēdū ꝫ ad purgandū, ideo dicūt eā per solū ignem fieri: non sic autē in inferno cuius pena est ad affligēdū et nullo modo ad purgandū.

¶ Capitulum. VI. ¶ Lectio. LXXIII

Melior est sapiē/tia q̄ vires. et vir prudēs magis q̄ fortis. ¶ Finis sapiētie est hoiem reddere dignū ad alios gubernādū et regēdū. Et ideo primo ostēdit quō hō possit t debeat p donuꝫ sapiētie alios gubernare. Secūdo quō hō possit sapientiā impetrare. ca. vij. In hoc ergo ca. vj. spūsctūs intēdit informare gubernatores reges iudices t plates et eos ad amorē sapiētie inuitare. ¶ Postq̄ a spūsctō ostensum est a principio libri vsq̄ huc. quō p iusticiā t bonos mores pōt hō sapientiā acquirere. hic prosequēter declarat quō sapiētia acquisita possit hominē perficere. ¶ Est tn notandū q ista diuisio libri vel processus non est ita precise facta: quin in vtraq parte vtrūq fiat. Nam in p̄cedētib⁹ aliqđ dictū est quō sapiētia possit hoiem pficere. Et in sequētib⁹ docebit aliqđ quō hō possit sapientiā acquirere. Agit enī alternatim: nūc de sapiētia acquirēda: nūc de sapiētia exercēda: videlicꝫ p totū libꝝ. Quia vero finis t pfectio sapiētie est facere hoiem habilē ad seipm et ad alios gubernādum virtuose. Ideo de isto fine principalit intēdit. Ulū intētio huius capituli est informare reges principes iudices et plates: quō tam se q̄ sibi subiectos debeāt gubernare. Hoc aūt fit interscalariter t alternatim duplici via: videlicet sapiētiā cōmēdando: et ad sapiētiam inclinādo. Uū nūc cōmēdat eius valorē: nūc inuitat ad eius amorē cōtinue p totū capitulū. ¶ Commēdās ergo sapiētiā in lectōe ista cōparat eā ad fortitudinē corpalē que fuit principiū pūmptiōis humane ad alios regendū t gubernādū. Fortes enī hoies t robusti primo ceperūt p tyrānides debiliores oppremere t eis ad ppriā vtilitatē. non ad subiectorū cōmodū dñari: sicut patz de Nemroth. Gen. x. De quo dicit q cepit esse robustus venator hominū coram dño. i. oppressor t extinctor amore dñandi. In tantū enī inualuit illa opinio. q fortitudo corpalis videbat significare hoiem ad principatū t etiā vsq̄ hodie a plurib⁹ fatuis approbatur. Quā opinionē elidēdo qa falsuꝫ est. dicit q ad regēdū et gubernādū melior est sapiētia q̄ vires t̄c. Sapientia inquā que sursum est. que includit fidē spem et caritatē cū oīb⁹ virtutib⁹ cardinalib⁹: qa nō loquit de sapiētia stricte put est quedā virtus intellectualis: p̄cise sicut in principio libri dictū fuit. Uū Sene. epla vij. dat differētiā inter alias artes t sapientiā. qr alie artes sunt sicut instrumēta vite: sicut nauigatio edificatio vel plantatio. Sapiētia autē est ars vite. Idem epla. lxxxvj. fm communes

quottatiōes. ¶Queris an estimē aliquē futurū esse sapientē qui litteras nescit? Sapientia res tradit non verba: de diuinis humanis recogitat. qz de ꝑteritis. de futuris. de caducis. de eternis. De ista sapientia loquēs Bernar. in quibusdā sentētijs et ponit auctoritas. viij. li. florum. ca. xxix. distinguit sapientiā triplicē. Sapientiā cordis. Sapientiā oris. Et sapiētiā operis. Et quālibet ponit in trib⁹ cōsistere. Sapiētia inquit cordis in penitudine peccatoꝝ pretеritorū est. In cōtemptu ꝑsentiū cōmodoꝝ. In desiderio futurorū premioꝝ. Inueniſti plane sapientiā: si priozis vite peccata defleas. si hui⁹ seculi desiderabilia paruipēdas: si eternā beatitudinē toto desiderio cōcupiscas. Inueniſti sapientiā: si tibi hozū singula sapiūt prout sunt hec quidē vt amara et oīnino fugienda. Ista vero velut caduca ꝛ trāsitoria cōtemnēda. Illa vero vt perfecta bona totis desiderijs appetenda: intimi animi quodā sapoze dijudices ꝛ discernas. hec quātū ad sapiētiā cordis. De sapiētia vero oris subdit. Sane in his trib⁹ verbis affluit sapiētia vel prudētia. Sit in oze confessio ꝓprie iniquitatis. Sit gratiaꝝ actio et vox laudis. Sit etiā sermo edificatiōis. De operis sapiētia dicit sic. Queram⁹ in opere triplicē sapiētie affluētiā. Itaqꝫ puto ego quātū ad opus pertinet. illum copiose satis affluere sapiētia. quicūqꝫ ꝓnēter patiēter ꝛ obediēter ꝓuersat: vt videlicet fidelis obediētia ꝓpriaꝫ mortificet voluntatē. humilis cōsciētia: carnalē pariter et secularē amputet voluptatē. Hilaris patiētia: vtrāqꝫ similiter carnalē et mūdialē viriliter sustineat aduersitatē. Hec Bernar. Et certe ista sapiētia melioꝛ ꝫ vires. Exo. xxxv. Quisquis vīr est sapiēs veniat et faciat qđ dñs imperauit. ¶Est eni sapiētia triplex. mūdialis. bestialis. et spiritualis. Prima habēt ambitioſi et cupidi. Secūdā voluptuoſi ꝛ lubrici. Tertiaꝫ vo virtuoſi ꝛ ſolidi. De prima sapiētia. j. Lor. iij. Si quis videt sapiēs stultus fiat vt sit sapiēs. Sapiētia eni hui⁹ mūdi stulticia est apud deū. De ista loquēs. b. Greg⁹. x. moza. exponēs illud Job. xij. Deridet iusti simplicitas: dicit sic. Huius mūdi sapiētia est coz machinatiōib⁹ tegere. sensuꝫ verbis velare. que falsa sunt vera ostendere. et que vera sunt falsa demōstrare. Hanc qui sciunt ceteros superbiēdo despiciūt. Hanc qui nesciūt subiecti ꝛ timidi in alijs ipsaꝫ miranť. Hec sibi obsequētib⁹ precipit honoris culmina querere. adepta temporalis glozie vanitate gaudere. Irrogata ab alijs mala multiplitius reddere cum vires supetūt: nullis resistentib⁹ cedere. cuꝫ viribus possibilitas deest. quicquid per maliciā explere nō valet: hec pacifica volūtate simulare. Hec Greg⁹. ¶Secūda sapientia est bestialis de qua dicit ad Roma. viij. Sapiētia carnis inimica est deo. Legi enim dei nō est subiecta. Hanc sequūtur voluptuoſi qui totā suam ſollicitudinē circa carnis delicias procurādas apponūt. ¶Tertia sapiētia est spiritualis ad Colo. j. Implcamini agnitione volūtatis dei in oīi sapiētia et intellectu spirituali. Et Jac. iij. Que de ſurſum est sapiētia. primū quidem pudica est. deinde pacifica. Per ꝑmā excludit sapiētiā bestialē. Per secūdā mūdialē q̄ nūqꝫ est pacifica. sꝫ sp in turbatiōe et bello. Hec ǧ sapiēta spūalis sapiētia sctoꝝ est: de qua Greg⁹. vbi. s. Justoꝝ sapiētia ē: nihil postērationē fingere. sensuꝫ verbis aperire. vera vt sunt diligere. falsa deuitare. bona gratis exhibere. mala libēti⁹ tolerare q̄ facere: nullā iniurie vltionē querere. pro veritate contumeliam lucrum putare. hec iustoꝝ simplicitas deridetur. ꝛ a mūdi sapientib⁹ fatuitas reputat. ¶Quid eni mūdo stulti⁹ q̄ amiſſa non querere. possessa rapientib⁹ relaxare. nullā pro acceptis iniurijs reddere. imo adiūctis alijs bonis patientiā prebere? Hec Greg⁹. Hec inquā sapientia melioꝛ est q̄ vires et vir prudens magis q̄ fortis. Prudētia et sapiētia in ꝓposito accipiūtur pro eodē. Prouer. xv. Vir prudēs dirigit gressus suos. Sed qualiter prudēs hoc faciat: bene docet Sene. de copia verboꝝ. Si inquit prudēs es animus tuus tribus temporib⁹ dispēsetur. Presentia ordina: futura prouide: et preterita recozdare. Nam qui nil de preteritis cogitat vitam perdit. Qui nihil de futuro premeditat: in oīa cautus incedit. Sed qualis ista prudentia esse debet: docet in eodem libzo Sene. q nō debz esse nimis sicut aliqui desiderant prudētes videri: et sunt astuti. Prudētia inquit imoderata callidū facit inimicū attētū: sp aliquid timentē aliquid requirentē astucia plenū versipellē. simplicitas inimicū: cōmenta tozē culparū et vt postremo a cūctis vno noie malus homo voceť. Prudētia perfecta nec obtusum habz in se aliq̄d nec versutū. Hec Sene. Tibi plane patet q cū prudētia debet adiungi simplicitas iuxta doctrinā saluatoris Matth. x. Estote prudētes sicut serpētes: et simplices sicut columbe. ¶Ubi notādū q triplex est prudentia serpētis in bono quā nos cōuenit imitari. Prima est fm Hiero. q totū coꝛpus ꝑ salute capitis exponit quo caput inuoluit. Isto mō nos ꝑ capite nr̄o xp̄o nos et nr̄a exponere debem⁹ et ꝓp̄ honorē dei iniurias sustinere. tā in coꝛpib⁹ ǧ in reb⁹. ¶Secūda prudētia serpētis est q obturat aures suas ne audiat incātātes. Querūt eni incātatoꝛes venena q̄ in capitib⁹ serpentū sunt ad medicamēta inde conficienda. Serpens hoc presentiēs caput suum inter spicas coꝛporis inuolutum abscondit. et vnam aurē applicat ad petram ꝛ aliaꝫ cum cauda obturat. Sic nos moꝛaliter facere conuenit. Incātatoꝛes sunt mali homies ꝛ coꝛrupti

alliciẽtes nos sub specie amicitie ad vitia mũdi vel carnis malis suggestionib⁹ et exẽplis puersis. Nos ergo qñ tales incantãt: supiozẽ partẽ rõnis tanq̃ vnã aurẽ xp̃o petre cõiungam⁹. j. Lorl. x. Et inferiozẽ obturem⁹ cauda. id est cogitatõe finis nr̃i quasi cauda cozpis vite nr̃e: ne illi qui blande et leniter voluptates nobis suggerunt ad cõsensum pertrahãt. ¶ Tertia pzudẽtia ẽ q̃ pellẽ veterẽ deponit. Quãdo enĩ senescit et squamis ⁊ putredine cozpus suũ grauari sentit: trãsit per angustũ fozamẽ alicuius petre. vbi pellẽ veterẽ oĩno relinquat. et sic renouat et sanat. Petra sicut pzius: xp̃us est. Fozamina multa: sunt illius plurima vulnera Cum ergo veterẽ pellẽ. id est nostrã pzuersationem cozruptã et abhominabilẽ deponere volum⁹ deuota cõtemplatõe ⁊ recozdatiõe passionis xp̃i per ista fozamina trãseam⁹. Exo. xxxiij Ponã te in fozamine petre et ptegã te dextera mea. Et Cañ. ij. Veni columba mea in fozaminibus petre. Et bene dicit. Estote pzudẽtes sicut serpẽtes. Non dicit. Estote pungentes vel venenũ emittẽtes. sed estote pzudẽtes tanũ. Nõ enĩ est creatura ita mala aut pessima quin in aliq̃ instruat hoiem ad bñ viuẽdũ. Eph̃. iij. Deponite vos fm pristinã cõuersationẽ veterem hoiem qui cozrũpit fm desideria erroris. Duo tũ requirunt ad hoc q̃ serpẽs in fozamine pellem deponat. Fozaminis angustia siue subtilitas. si enĩ latũ esset: sine difficultate transiret et pellẽ veterẽ secũ poztaret. Secundo requirit stabilitas. Nisi enĩ esset stabile: fozamẽ potius secũ ferret q̃ pellẽ ibi relinqueret. Isto mõ si velim⁹ pellẽ veteris cõuersatõis deponere oportet artã et angustã viã penitẽtie pertrãsire. Et hoc nõ quomõcũq̃ sed in stabili pposito vitã nostrã in melius cõmutando. Nihil enĩ magis est cõtrariũ pzudẽtie q̃ instabilis mutabilitas. Vnde Bene. Si pzudẽtiã amplecteris vbiq̃ idem eris: et pzout rerũ ac varietas tpis exigit. ita a te actionẽ edes tpi: ne te in aliquo mutes sed potius aptes ⁊c.

Lectio. LXXIIII

¶ Audite ergo reges et intelligite. Discite iudices finium terre. ¶ Cum finis ⁊ pfectio sapiẽtie sit hominẽ dirigere ad seip̃m et alios virtuose regendũ: ⁊ hoc maxime ad reges iudices ⁊ prelatos pertineat: ⁊ iam declaratũ sit q̃ sine sapiẽtia nõ possunt esse iusti. nec sine iusticia sapientes. Concludit hic spũsctũs ex oĩnibus pzecedẽtib⁹ istã persuasionẽ. Audite ergo reges ⁊c. quasi diceret. Vos estis qui sapiẽtiã et iusticiã subiectis vr̃is administrare tenemini. Sapiẽtia vero sine disciplina haberi nõ potest. ergo.

¶ Audite reges et principes et intelligite. In ps̃. Et nũc reges intelligite eruditmini qui iudicatis terraz. Persuadet ĝ spũsctũs in hoc textu quattuoz: sez humilitatẽ addiscẽdi. Audite reges. Subtilitatem aduertendi. Intelligite. Auiditatẽ inquirẽdi. Discite. Seueritatẽ exequendi. Judices finiũ terre. Dicit ergo sic litteraliter ozdinãdo sententiã. O reges. id est quicunq̃ pzelati: audite aure cozpis: q̃a Eccl. vj. Si dilexeris audire. sapiẽs eris. Et hoc est tibi rectozi satis vtile cũ sis rex. q: Eccl. x. Rex insipiẽs perdet pplm suũ. ppter q̃ signãter Salomõ cũ rex cõstitueret: a dño petijt. ij. Paralj. j. Da mihi dñe sapiẽtiã ⁊ intelligẽtiã vt egrediar cozã pplo tuo et ingrediar. Sed q̃a non sufficit aure percipere nisi cõcipiat et mẽte. Ideo subdit intelligite: q̃a Prouer. j. Audiẽs sapiẽs sapiẽtioz erit: et intelligẽs gubernacula possidebit. Et iterũ. vos iudices finiũ terre. id est vos iudices generales: q̃a quãto maioz est vr̃a iurisditio tanto maioz requirit in vobis iusticie dilectio. Esa. j. Discite benefacere: q̃a hoc sufficit. ¶ Primo ergo in hac littera regib⁹ persuadet humilitas addiscẽdi. Cũ dicit. Audite ergo reges. Cum enĩ nulla virtus nobis innascatur. neq̃ moralis. ij. ethico. neq̃ intellectualis. iij. de aĩa. eo q̃ aĩa est sicut tabula nuda vel rasa ⁊c. Reges vero sũme virtutib⁹ indigeãt. Et iterũ Auditus sit sensus multũ disciplinabilis Juxta illud. Atius immutant animũ demissa per aures. Ergo audite reges. Judic. v. Audite reges: auribus percipite pzincipes. Omnẽ enĩ regẽ decet sũme deũ colere ⁊ legẽ dei scire. Cũ Deut. xvij. lex mosaica pzecepit sic. Postq̃ sederit rex in solio regni sui. describet sibi Deuteronmiũ legis hui⁹ in volumine accipiẽs exemplar a sacerdotib⁹ leuitice trib⁹: et habeat secũ: legetq̃ illud oĩnib⁹ dieb⁹ vite sue. vt discat timere dñm deũ suũ et custodire verba ⁊ ceremonias q̃ in lege ei⁹ pcepta sunt. Et ideo in coronatiõe regis pziusq̃ benedictio vel cõsecratio sup eum fiat. Ista tria iuramẽta faciet sub hac forma. In xp̃i nomie ꝓmitto hec tria pplo xp̃iano mihi subdito. In primis me pzecepturũ et opem ꝓ viribus impensurũ: vt ecclesia dei et oĩnis pplus xp̃ianus verã pacẽ nr̃o arbitrio in omni tpe cõseruet. Aliud. Et rapacitates ⁊ oĩnes iniquitates oĩnib⁹ gradib⁹ interdicã. Tertium vt in oĩnib⁹ iudicijs equitatẽ ⁊ miscõiam pzecipiã: vt mihi ⁊ vobis indulgeat miscõiam suaz clemẽs et misericoz deus. Ecce q̃ secura conscientia põt talis viuere: qui habet sub se quasi infinitũ pplum regere: cũ hec tria seruare in rebelli gẽte et falsa sit sũma difficile. Non enĩ ad ludũ. nec ad honozẽ tantũ nec ad ociũ sz ad periculũ sollicitudinẽ ⁊ sũmũ negociũ est vocat⁹.

¶ Postq̃ aũt rex predicta iurauerit dictis sup eum quibusdaz ozationib⁹. tũc metropolitan⁹ inunget ei manus de oleo sanctificato ⁊ postea pectus et scapulas compagesq̃ brachiozum.

Et tandē de oleo eodē fiet crux sup caput eius postea de crismate cū oratiōib⁹: postea ab episcopis accipiet ensem. et cū ense totū regnum sibi fideliter ad regendū sciat esse cōmendatuz dicēte Metropolitano (si tñ solēnitatē faciat) Accipe gladiū per manus episcopoz. licet indignus vice tamē et auctoritate apostoloz cōsecratus tibi regaliter impositū nre benedictōis officio. in defensionez sancte dei ecclesie diuinitus ordinatum. Et esto memor de quo Pš. pphetauit dicēs. Accingere gladio tuo sup femur tuū potētissime. vt per eundē vim equitatis exerceas. molem iniquitatis potēter destruas. et sanctā dei ecclesiā eiusq; fideles ppugnādo protegas: nec minus sub fide falsoz. q; xpiani noīs hostes execreris et destruas. viduas et pupillos clemēter adiuues et defendas. Desolata restaures et restaurata cōserues. Ulciscaris iniusta. Confirmes bene dispositā. quatenus hec agēdo virtutū triūphatoz glorioſus: iusticieq; cultoz egregius cum mūdi saluatore cuius typum geris: in noīe fine fine merearis regnare. Cum accinctus fuerit ense accipiet armillas a metropolitano cū hac preuia oratiōe Accipe armillas sinceritatis et sapiētie diuineq; triūphatiōis iudiciū: quib⁹ intelligas oēs operatiōes tuas contra hostes visibiles posse ee munitas. Deinde accipiet palliū. Et postea coronabit. Post illa accipiet anulum. Deinde sceptrū et vltimo virgā. Coronat⁹ ergo: epos osculet a quib⁹ choro canente Te deū laudamus ad soliū regale ducit Metropolitano dicente. Sta et retine ammō locū quem hucusq; paterna successione tenuisti hereditario iure tibi delegatū per auctoritatē dei oīpotentis et presentē traditionē nostraz atq; omniū epoz ceteroz q; dei seruoz. Et quanto clerū sacris altarib⁹ ppinquioze prospicis: tāto ei potioze in locis cōgruis honoze impendere memineris: quaten⁹ mediatoz dei et hominū te mediatoze cleri et plebis in hoc regni solio cōfirmet et in regnū eternuz faciat regnare iesus christus dns noster rex regum et dns dominātiū. Letanie et alie multe oratiōes dicunt super eum: que omnes eum declarāt debere esse cultozem iusticie et fidei zelatozē: que sine doctrina sapiētum exequi non pōt. Et ideo eis signāter dicit sub figura. Montes israel audite verbuz dñi. Non solū autē isti in sacra scptura reges dicūtur. sed etiā clerici qui se et alios bene regunt. Sicut habet. xij. q. j. Duo sunt genera. Et ad hos dicta pōt. Audite reges. Et. j. Pet. ij. Vos estis genus electū: regale sacerdotiū: gens sancta: populus acquisitiōis. Ez caucāt ne de eis verificet quod dic Gilber. de Tornato: in quo daz sermone. Vos estis inquit genus delectū seruile sacerdotiū. gens prophana. populus perditionis. Quod absit. Secūdo persuadet spiritussanctus regibus et prelatis non solum humilitatē addiscendi: sed etiā subtilitatē aduertendi. Unde dicit. et intelligite Pš. Intelligite insipiētes in populo: et stulti aliquādo sapite. Intelligere est q̄si intus legere. hoc est ponderare et recozdari ac memoziter retinere. q; legere et nō intelligere est negligere. Ez graviter conquerit Pš. Dominus de celo prospexit super filios hominū: vt videat si est intelligens aut requirēs deū. Et sequit. Omnes declinauerūt simul inutiles facti sunt tē. Tertio suadet spiritussanctus rectorib⁹: gubernatoribus ac iudicib⁹ aliozum auiditatē inquirēdi: cum dicit. Discite. Prouer. vj. Vade ad formicam o piger et cōsidera vias eius et disce sapientiā. Et idem petiuit Pš. Da mihi intellectum vt discam mādata tua. Et iterū Matth. xj. Discite a me quia mitis sum et humilis corde et inuenietis requiē animab⁹ vestris. Quā tam auiditatē inquirendi habuerūt principes antiquitus circa sapientiā. patet specialiter de Alexandro magno qui per patrē suum Philippum regem macedonie disciplinis Aristotelis traditus. Cui Aristoteli Philippus mox Alexandro nato hāc epistolā destinauit: sicut narrat Aulus gelius li. viij. noctiū acticarū. Et habetur in forma vt sequit. Philippus Aristoteli salutē dicit. Filiū mihi genitū scito. Quod equidē dijs habeo referre gratiā: nō tam proinde quia natus est: q; pro eo q; eum nasci contigit temporibus vite tue. Spero enim fore vt educt⁹: eruditusq; a te dign⁹ existat et nobis: et istarū rerum successione. Vult ergo dicere: q; per doctrinā Aristotelis et educationē sperauit filium suū fieri dignū filiatione regis. et regia successiōe in regno. De studio vero Alexandri magni: scribit Alexāder neq; libro suo de naturis reruz sic. Alexandrū Aristotelis discipulum fuisse Macedonē certum est. Cuius causa logicā elaborauit: tam sedulus autē naturaq; indagator extitit Macedo: vt in vase vitrio in mare missus naturas et consuetudines pisciuz deprehēdit. Gallum enim secū habuit: vt sup diluculo certificaret per gallicantū. Et in vase dicto didicit quomō insidie clamdestine pparāde sūt super hostes in re militari: dū exercitus piscium cōtra alios insurgere cōspexit. Ordinauit etiā sic narrat Plinius aliquot milia hominum. qui in tota asia et grecia vacarēt armētis: aluearib⁹: piscinis vinarijs. ne quid vel quaq; gentiuz ignoraret. Quicquid vero illi experiebant: Aristoteli sūmo viro sine mora innotuit. Quos Aristoteles percunctando quinquaginta fere volumina illa preclara de animalib⁹ condidit. Hec Plinius. licet apud nos non nisi decem et nouem habeātur. Patz ergo istius auiditas addiscēdi. Nos autem non mouemur eadem tanta curiosita-

te scrutari: sed a simili ea que ad dei cultū ⁊ bonos mores pertinēt solūmodo studio cōsimili perscrutari. Aug⁹. xix. de ciui. dei. ca. vj. Ignorantia iudicis vel principis plerūq; est calamitas populi innocentis. et Baruch. iij. Disce o princeps vbi sit sapiētia: vbi prudentia: vbi sit intellect⁹ et virtus: vt scias simul vbi sit longiturnitas vite et virtus. vbi sit lumē oculoꝝ et pax. ¶ Ultimo persuadet gubernatoꝛib⁹ aliorum seueritatē exequēdi illud qō iustum est cū dicit. Judices finiū terre. Horaliter. Quali dicuntur fines terre ⁊ in illos debēt iudices seueritatē exercere. Vñ de iudice dicit ad Roma. xiij. Dei enī minister es in vindictā: vindex in iram ei qui malum agit. Deut. xvj. Judices et magistros pstitues in oñib⁹ portis tuis: vt iudicent populū tuū iusto iudicio nec in alteram partē declinēt. Non accipias personā nec munera: q; munera excecant oculos iudicū ⁊ mutant verba iustoꝝ. Qua in re notandū est ne ad proferendā sententiam vnq; precipites esse debeamus: ne temere indiscussa iudicem⁹. ne quelibz mala audita nos moueāt. ne passim dicta sine probatione credam⁹.

¶ Lectio. LXXV

Prebete aures vos qui cōtinetis multitudinē et placetis vobis in turbis nationū. quoniā data est a dño potestas vobis. et virtus ab altissimo: qui interrogabit opera vestra et cogitationes scrutabit. ¶ Postq; spūsctūs inuitauit ad amorē sapiētie reges iudices ⁊ prelatos generaliter. hic dirigit inuitationē suā specialem ad reges atq; iudices malos specialiter. Vnde postq; inuitauit per amicabilē informationē. hic inuitat per rationabilē cōminatiōez. Et circa hoc duo facit. Nam primo ꝓphetat eis penā. Secūdo reprobat eorum culpā. Secūda pars. ibi. Quoniā cum essetis ministri regni. ¶ Et circa primū tria tangit cōtra iudices ⁊ iniustos rectores. Primo status eoꝝ celsitudinē. Secūdo actus eorū ingratitudinē. Tertio pene eorū certitudinē. Secunda pars. ibi. Quoniā data est vobis potestas a deo. Tertia pars ibi. Qui interrogabit. ¶ Dicit ergo primo sic. Prebete aures: scz ad discendū sapientiā ⁊ mores bonos. Prouer. v. Fili mi attende sapiētiā meā: prudentie mee inclina aurē tuam. Vos qui cōtinetis multitudinē. Non dicit vos qui regitis multitudinē nec docetis sed cōtinetis. quasi dicat. Vos qui dñm queritis. nō fructū in subditis vris. Cōtra quales loquit Apls. j. Petri. v. Non vt dominātes in clero. sz forma facti gregis ex animo. Prebete inquā aures: nō vnā tantūmō sed duas: scz cordis ⁊ corpis. Luc. viij. Qui habet aures audiendi audiat. Prebete ergo aures: nō accōmodate: nō vendite. Aures enī sapiētie accōmodāt. qui tantū ad horam doctrine vacant. Contra quales. j. Timoth. iiij. Attende tibi ⁊ doctrine. Et parū ante. Hec meditare. in his esto. Unde Gene. epla. lxxxiij. Non cum vacaueris philosophādum est: oñia alia negligēda sunt vt huic assideamus. Cum nullū tempus satis magnū est. Et si a puericia vsq; ad humani eui terminos vita producat. nō multū refert: vtrū dimittas philosophiaz an intermittas. Et ideo prebete aures vras: non accōmodate vel vendite. Aures suas vendūt qui discunt ꝓpter vanam gloriam. Vendunt enī iudices aures receptoꝛes numerū q; nihil audiunt de causis pauper donec munus aduenerit. Michee. iij. Principes eius munerib⁹ iudicabāt. Prebete ergo aures vos qui continetis multitudinē ⁊ placetis vobis: nō deo. Quia fm Aug⁹. sup ps̄. Ad te leuaui. Qui sibi placet deo displicet. In turbis nationū. i. multitudine subditoꝝ et auditoꝝ et nō in bonitate eoꝝ: quod est ꝓtra doctrinā sapientis Eccī. xvj. Non iocūderis in filijs impijs si multiplicent. Non sic sibi placuit Joannes Canonica sua tertia qui dixit. Maiorē horū mō habeo gratiā q; vt audiā filios meos in veritate ambulātes. Sic ergo exprimit status eorum celsitudinē. ¶ Consequēter subiungit actus eorū ingratitudinē et dicit sic. Quoniā data est a deo ptās vobis ⁊c. Alla est magna ingratitudo quādo homo de beneficijs a deo receptis deū impugnat. Unde tales (cū ideo receperint potestatē vt subditos gubernent ad honorē dei) ipsos expoliāt. et in ipsis deū honorāt. Data est inquit vobis potestas nō venditā. q; si diceret. Gratis accepistis gratis date. Matth. x. Et hoc a dño: qa Job. xix. Non haberes in me potestatē nisi tibi datū essz desup. Et virtus scz coercēdi malos et puniēdi reos. ¶ Qui interrogabit opera vra. Ecce subiungit pene eoruz certitudinē in iudicio generali. quādo deus nō interrogabit hominē tantū: sz opera que testificabunt cōtra hominē. Job. v Opera que ego facio testimoniū phibēt de me Et nō solū opera: imo ⁊ cogitatiōes scrutabit. Sap. j. In cogitatōib⁹ impij interrogatio erit. Prebete inquit aures. Tria christus exigit vt ei ꝓbeam⁹: coz manus et aures. Coz ad diligēdum. Prouer. xxiij. Prebe fili mi coz tuū mihi. Manus ad testimoniū perhibēdū. Eccī. xlvj. dicit de Samuele. Testimoniū perhibuit in cō spectu dei ⁊ christi. Aures ad audiendū: vt hic et Job. vj. Prebete aures ⁊ videte. ¶ Sed est modo de modernis nobilibus: sicut de albane narrat Arist. ij. de animalib⁹ ca. ij. Est enim animal magnitudine cerui. tamē contra consuetudinem omnium animaliū habens fel in aure simile felli hominis et amarū valde. Unde est animal magne ire et magne ferocitatis.

Sic multi potētes et magni cū tangunt verbo dei, vel cū generalit̄ ꝓtra pctā p̄dicat. in quib⁹ cū se reos sentiūt statim amaricat et turbant. Habent enī fel in aure cordis, quorū vnicuiq; dici pōt illud Act̄. viij. Non est tibi pars neq; sors in sermone isto. in felle enī amaritudinis et obligatiōe iniquitatis video te esse. Notandum q; licet prelatus sit malus t subditus bonus t sanctus: q̄diu tū prelat⁹ tolerat ab ecclesia, maiorē debz habere honorē t reuerētiā q̄ subditus ꝓpter tres rationes. Primo qa prelatus gerit vicem dei. Cū deus in ipso specialiter honorat. Et hoc semp debet animare subditū ad honorē sui p̄lati. Secūdo qa ex psona publica. Cū in ipso honorat respublica et bonitas ecclesie: que maior est q̄ bonitas singularis persone. Et ideo cōsueuerūt prelati: personaliter dicere illud qō in fine horaruz dicit̄ pro defunctis: qa verbum t oratio prelati est quasi oratio multitudinis. Et ideo videt melior cetteris paribus q̄ oratio singularis persone. Tertio qa prelatio se habet ad virtutē: sicut causa efficiēs in alijs virtuosis. Cū ipsa prelatio honorabilis est: etiam in persona indigna. Dicit enī p̄bus. ix. ethicoz. Dignius est in alijs causam virtutis existere: q̄ in se tātū virtuosū eē.

Lectio. LXXVI

Quoniā cū essetis ministri regni illius nō recte iudicastis: neq; custodistis legē iusticie: neq; fm̄ voluntatē dei ambulastis. Intētio Salomonis in hac parte est refellere et arguere peruersos iudices et iniquos prelatos. Postq̄ spūssctūs declarauit malorū iudiciū et futurā penā. hic accusat et propalat future pene causam. Et circa hoc sic procedit. Primo ostendit q; mali iudices dñi t prelati sunt veraciter iusticie debitores. Secūdo ostēdit in quib⁹ sunt iusticie trāsgressores. Secūda pars. ibi. Non recte iudicastis. Primus declarat sic. Omnis minister obligatur ad ministeriuz pro quo facit pactū cum dño suo. Sed oīs iudex prelatus et superior facit pactū cū deo: vt sit minister regni. hoc ē gubernatōis ecclesie sub deo. ꝫ oīs talis obligat̄ ad h̄ ministeriū. j. Cor̄. xij. Diuisiones ministrationū sunt. hoc est. diuerse persone in ecclesia ad diuersa ministeria obligant̄. Idem aūt dñs. Et istam obligationē eis improperat: cū dicit. Quoniā cū essetis ministri regni illius. Ex quo manifeste cōcludit: q; fuerunt iusticie debitores. Omnis enī rex et quicūq; est sub eo: est iusticie debitor. et oīes sūt ministri regni dei. id est ecclesie. j. Cor̄. iiij. Sic nos existimet homo vt xp̄i ministros: t dispensatores misteriorū dei. Et per cōsequēs oīes ministri regni dei sunt. et debitores iusticie quod est ꝓpositū. Secundo ostendit. q; sunt trāsgressores iusticie. et hoc propter tria. Primo qa male iudicauerūt reos. Secūdo qa iniuste spoliauerūt iustos. Tertio qa male regulauerūt seipsos. Quantum ad primū dicit. Non recte iudicastis. Quantū ad secūdū dicit Neq; custodistis legē iusticie. Quantū ad tertiū dicit. Neq; fm̄ voluntatē dei ambulastis. Dicit ꝫ eis ꝓmo sic. Nō recte iudicastis. Hoc aūt fit quadrupliciter: sicut docet btūs Greg⁹. in omel. et habetur in Cañ. xj. q. iij. quattuor. Quatuor modis humanū iudiciū peruertitur: scz timiditate. cupiditate. offensione. t affectione. Hec est sententia. sed ista sunt verba. Quattuor inquit Greg⁹. modis iudicium humanum peruertit. Timore: dum metu potestatis alicuius veritatē loqui pertimescim⁹. Cupiditate: dū p̄mio ius alicuius corrūpim⁹. Odio: dum contra quemlibet aduersariū molimur. Amore: dum amico vel propinquo ꝓtendim⁹ prestare auxiliū. Hec Greg⁹. Judicāt etiā non recte. quidā ꝓpter personarū acceptionē. quidam ꝓpter peruersam intentionē. quidā ꝓpter debiti ordinis p̄termissionē. Quidā ꝓpter personarū acceptionē. Contra quos Deut. j. Jta paruū audiet vt magnū: nec accipiet cuiuscūq; personā: qa dei iudiciū est. Vtinam legē istam oīes iudices attenderēt. quoniā dei iudiciuz faciūt. Unde illud facere deberēt quod deum velle facere si ibi esset credūt. Alij non recte iudicant ꝓpter peruersaz intentionē. Intendūt enī quidā remunerationē temporalē vel in fama vel in pecunia. Cōtra quos loquit̄ beatus Greg⁹. et habetur in Cañ. xj. q. iij. Qui recte. Qui recte inquit iudicat: t p̄miū remunerationis expectat fraudē in deum perpetrat: qa iusticiā quam gratis impartiri debuit: acceptiōe pecunie vendidit. Bonis male vtunt̄ qui pro temporali lucro iuste iudicāt. Tales quippe ad veritatē nō iusticie defensio sz amor precij prouocat. Quib⁹ si spes nūmi subtrahit̄: ꝓfestim a iusticie defensione discedunt. Hec Greg⁹. Si ita est q; iudex ꝓpter munera iusticiam faciēs damnat̄. Quid fiet de illo iudice qui ꝓpter munera iniusticiā iudicabit. Tertio sunt quidam qui non recte iudicāt ꝓpter ordinis debiti p̄termissionē. Debem⁹ enī quicūq; sum⁹ in superiori gradu positi: primo iudicare nosipsos et postea alios. considerātes nos esse homines t nō deos aut dños. j. Cor̄. xj. Si nosmetipsos iudicarem⁹ nō vtiq; iudicaremur. Qualis aūt debet esse q̄ debz alios iudicare: bñ t lucide declarat. Ambro. sup̄ ps̄. Beati imaculati. Et habet in Cañ. iij. q. vij. Judicet. Judicet inquit ille de alteri⁹ errore q̄ nō habet qō in seipso cōdēnet. Judicet ille q̄ nō agit eadē q̄ in alio putauerit punienda: ne cū de alio iudicat in se ferat sentētiā. Et iudicet ille qui ad p̄nūciandū nullo odio nulla offensione nulla leuitate ducat.

Et post pauca. Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit nec ex domestice voluntatis ꝓpriete ꝫ iuxta legesꝫ iura ꝓnũciat. Si ꝙs scitis ꝫ statutis iuris obtemperat: nõ indulget ꝓprie voluntati. nihil paratũ nihil ꝑmeditatũ de domo defert ſꝫ sicut audit ita iudicat: et sicut se habet natura discernit: obsequiꝫ legibꝰ nõ aduersaꝫ examinat cause merita nõ mutat. Hec ibi. Sequiꝫ. Hecꝫ custodistis legem iusticie. Vbi ostẽ dit eos fuisse iusticie trãsgressores quia iniuste spoliauerũt iustos. Iudex qui male iudicat frequẽter iustum a bonis suis spoliat. Et sicut dicunt doctores cõcorditer. Siue tulerit iniquã sententiã ex certa malicia. Siue ex iuris ignorãtia: teneꝫ ad restitutionẽ. et ad totũ interesse parti lese: nisi possit inducere illũ ꝓ quo iudicauit iniuste ad satisfaciẽdũ parti lese. Et idem illud intelligiꝫ de iudice ordinario vel delegato vel spõte se ingerẽte vel acceptãte gratis delegationẽ suaz. Si vero aliquis ignarus foret cõpulsus ad iudicãdũ et peteret cõsilium a iurisperitis et apponeret diligentiã quã posset ad bene iudicandũ. Talis licet ferret iniquã sentẽtiam: nõ teneꝫ ad restitutionẽ. Sed si fuerit negligẽs in petẽdo consiliũ a iurisperitis cũ eos possz habuisse: teneꝫ ad restitutionẽ. ¶ Aliud est hic notandũ ꝙ sicut dicꝫ: extra de sentẽtia et re iudicata: in nouellis Innocẽcij. Luz eterni. Si iudex ecclesiasticus ordinarius vel delegatus cõtra cõscientiã et iusticiã in grauamen partis in iudicio alterius quicꝗ fecerit per gratiam vel per sortes: ab executiõe officij per annum nouerit se suspẽsum. ad estimationẽ litis parti quã leserit nihilomin⁹ cõdemnãdus. Et si durãte suspẽsione ingerit se diuinis. irregularis est. et cũ eo solus papa dispẽsat. Hec ibi. Et ideo illi qui cũ iudicib⁹ tractãt vel consiliãdo: vel supplicãdo: vel informãdo: bene sibi cauere debẽt: ne sint causa quare iudex a veritate declinat: vel ꝓpter eoꝝ consiliũ: vel preces: vel suggestiones. ꝙa alias grauiter peccãt. et ad restitutionẽ parti lese faciẽdã tenenꝫ. Et ideo quid sit a iudice rogãdũ docet Tullius. iij. de officijs ca. xj. Preclarũ a maiorib⁹ accepimus morẽ rogãdi iudicẽ. si euz morẽ tenerem⁹ quẽ salua fide facere posset. Nam si oñia facienda sunt que amici volũt: nõ amicitie tales ſꝫ cõiuratões putãde sũt. ¶ Ad hoc aũt ꝙ iudex legẽ iusticie teneat ista tria custodiat: scz exquisitaz cause discussionẽ. facilis credulitatis exclusionẽ. et deliberatã sentẽtie plationẽ. ¶ De ꝓmo et secũdo Job. xxix. Causã quã nesciebã diligẽtissime inuestigabã. Sup qõ dicit Greg⁹. xix. moza. ca. xvj. Maiora crimina tarde credẽda sunt cum audiunꝫ: et sunt citius punicda cum veraciter cognoscũtur. Facilitas enĩ credulitatis quersum facit dare iudiciũ: sicut patet de Phutiphare ꝓncipe militũ Pharaonis. Gen. xxxix. Qui nimis credulus verbis cõiugis: innocentẽ Joseph carceri mãcipauit. De forma discutiẽdi causas in iudicio exemplũ habem⁹ de dño deo nro: qui tũ omnia nouit vt deus. Gen. xviij. Clamor inquit dñs sodomoꝝ et gomorreoꝝ multiplicat⁹ est et pcrm eoꝝ aggrauatũ est nimis. descendã z videbo vtrũ clamorez qui venit ad me ope cõpleuerint: an nõ est ita vt sciã. Nõ exponẽs mgr in historia scholastica dicit sic. Hoc exemplũ xpus ihesus reliquit nobis quasi diceret. Mala hoĩum nõ ante credatis cꝫ pbetis. Inde est ꝙ iudex crimẽ sibi soli notũ punire nõ põt. Hec ille. Secũdo habemus iteratum exemplũ ad idem Job. viij. Qꝫ diligẽter xps discussit causaz mulieris quã scribe et pharisei de adulterio accusabant. Primo enĩ inclinãs se deorsum digito scribebat in terra. Et rursum erigẽs se dicat eis. Quis vestrũ sine pcõ est zc. Et iterũ scribebat in terra. Ecce cꝫ morosus fuit anteꝫ voluit sententiare. et cꝫ diligenter causam mulieris discutit. Quid autẽ scribebat: ex sacra scriptura expressuz nõ est. dicũt quidã ꝙ illud idẽ scripsit qõ eis respõdit. Quis sine pcõ est vestruz zc. Glo. dicit ꝙ scribebat pctã eoꝝ vt quilibz legeret sua. Dicit Ambro. et est ibi in glosa interlineari. Nõ nõ scripsit nisi illud ꝓpheticũ. Terra terra abscribe hos viros abdicatos. Hiero. in quadã epla ad Hyrenẽ. videꝫ velle ꝙ scipsit. Terra terrã accusat. In his ergo exemplis xpi patet doctrina⁹ oĩm ꝓdictoꝝ trium sine quib⁹ iustũ iudiciũ esse non põt. ¶ Ad hoc enĩ vt iudiciũ sit actus iusticie tria exiguñ. Primo ꝙ ꝓcedat ex inclinatiõe iusticie. Secũdo ꝙ ꝓcedat ex auctoritate. Tertio ꝙ ferat ſm rationẽ prudẽtie. Quia si sit ꝓtra rationẽ iusticie: dicꝫ iudiciũ peruersum vel iniustũ. Si sine auctoritate: dicꝫ iudiciũ vsurpatũ. Si sine ratiõe prudẽtie in causa examinatiõis: dicꝫ iudiciũ temerariũ. De impatore Theodosio z btõ Ambrosio legiꝫ. ix. li. historie triptite notabilis historia q̃ narraꝫ ca. xviij. Cũ enĩ apõ Thessalonicã ꝙdã iudices fuissent lapidati. Indignat⁹ Theodosius oẽs passim interimi iussit: nõ ꝓcedẽte examinatiõe iudicij vt septem milia hoĩm interficerenꝫ. Post hec venit imperator apud mediolanũ vbi prerat Ambrosius. Lunꝫ in die soleni imperator in ecclesiã ingredi voluisset. fozis ad ianuã Ambrosius cum ꝓhibuit et grauissimis obiurgationib⁹ eum arguit: et inter alia dixit sibi sic. Quã inquit penitentiã ostendisti post tantas iniquitates: quere ibi residuũ: ¶ Tertio accusat spiritussanctus malos iudices de hoc ꝙ male regulauerũt seipsos. Unde dicit. Hecꝫ ſm volũtatẽ dei ambulastis. Ad Roma. xij. Nolite cõformari huic seculo sz reformamini in nouitate sensus vestri vt ꝓbetis q̃ sit volũtas dei beneplacẽs et perfecta. Non enĩ debẽt se con-

formari seculo sed stare qualide in rationis iudicio: vt sancti sint in seipsis qui habēt alios ex officio sāctificare. j. Thessa. iij. Hec ē eni volūtas dei sanctificatio vestra vt abstineatis vos a fornicatione: vt sciat vnusquisq; vestrū vas suum possidere in sanctificatione t honore nō in passionibus desiderij sicut gentes que ignorant deum.

Lectio. LXXVII

Horrēde et cito apparebit vobis quoniā iudiciuz durissimum in his q̄ p̄sunt fiet. Exiguo eni cōcedit misericordia. Potentes autē potēter tormēta patient. Declaratis causis ꝓpter quas mali iudices merito poterunt accusari. Hic exeſequit de pena qua merebunt iudicialiter ꝓdemnari. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit: q̄ cōtra malos iudices fiet iudiciū cū singulari discretione. Scōo q̄ hoc fiet cū rōnabili proportione ibi. Exiguo eni. ¶ Circa primuz dicit. Horrende t cito aparebit vobis quasi diceret. Vos qui modo horribiles apparetis pauperibus t innocētib⁹: stipati militib⁹ t multitudine famulorū: honorati muneribus t adulationib⁹ clericoz: ditati pecunijs t abūdantia mundanorū: onerati scelerib⁹ t debitis peccatorū. Cauete: q̄ iudex vester xp̄s horrende t cito aparebit vobis. Et bene cauete: q̄ ad hēb. x. Horrendū est incidere in man⁹ dei viuentis. Et quid faciet vobis iudex iste? Ad hec respondet sufficiēter. Primo ostendendo modū quo veniet. Scōo describendo actū quē intendit ibi. Quoniā iudiciū durissimū in his q̄ p̄sunt fiet. Quid t quomō christus faciet inquis prelatis ostendit p hec verba: Horrende t cito aparebit vobis. In quib⁹ docet tria circa aduentū christi ad iudiciū ꝗtuz pertinet ad malos iudices t prelatos: qui tūc temporis bonis aparebit benignus: t malignis austerus. Veniet eni vobis malis iudicib⁹ videlicet potenter cum incussione timoris: quia horrende. repente cum exclusione torporis. quia cito. t euidenter cuz declaratione vigoris: quia aparebit vobis. Jam eni dicit t ita est: vere tu es deus absconditus. Esaie. xlv. Sed tunc verificabit illud ps̄. Deus manifeste veniet deus noster t nō silebit. Veniet inquā primo potenter cū incussione timoris: t hoc iuste. Vaz modo vbicunq; veniunt falsi iudices: mali domini incutiunt timorē. Imperant eni: nō cuz pietate: sed cū austeritate: nō amore sed terrore. Cōtra quos valde rationabiliter loquit prophet⁹ Ezech. xxxiij. et cōminabat eis deus nunc p̄ tunc. Ue inquit pastorib⁹ israel qui pascebant semetipsos. Nōne greges a pastorib⁹ pascuntur? quasi diceret sic. Lac comedebatis et lanis operiebamini: t q̄ crassum erat occidebatis. Gregē autē meū nō pascebatis: q̄ infirmum fuit nō consolidastis. t q̄ egrotū nō sanastis. t quod fractū erat nō alligastis. t q̄ abiectuz est non reduxistis: t quod perierat non quesistis: sed cum austeritate imperabatis eis cum potentia. Justum est ergo q̄ iudex eorum christus consimiliter se habeat ad eos. Et ideo eis tūc temporis horribilis aparebit Sap. v. Videntes turbabunt timore horribili t mirabunt in subitatione insperate salutis: imo ꝓpt eos t malos ꝓsules deis iudicij: q̄ deberet vocari dies consolationis: liberationis ꝓmotionis t amoris: vocat dies tribulatiōis t horroris. propterea dicit propheta Joh. ij. Sol cōuertetur in tenebras t luna in sanguinem anteq̄ veniet dies domini magnus t horribilis. Veniet ergo horrende: ¶ Secūdo veniet cuz exclusione torporis q̄ cito. id est repēte. Ille qui venit ex inopinato: dicit venire cito ꝗtumcūq; expectauerit veniēdo. In rei veritate christus morose eos modo expectat t ipsi sua mora abutūt. Et ideo cū dixerit pax t securitas tūc repentin⁹ superueniet eis interit⁹ j. Thimo. ij. Quia in ps̄. Viri sanguinū t dolosi non dimidiabunt dies suos. Apoca. xxij. Ecce venio cito t merces mea mecū est reddere vnicuiq; ꝓm opera sua. ¶ Tertio veniet euidenter cum declaratione vigoris. quia tūc videbunt filiū hominis venientē in nube cū potestate magna t maiestate Luc. xxi. Veruz est q̄ nō habent modo deum p̄ oculis t ideo non aparet eis: Dicūt eni cū pharaone Exodi. v. Quis est dñs vt audiā vocē ei⁹ t dimittā israel? Nescio dñm t israel nō dimittā. Ex tūc manifeste se ostendet eis Habacuc. ij. Adhuc visus ꝓcul t aparebit in finē t nō mentiet: si moraz fecerit expecta eū q̄ vnicē veniet t nō tardabit. Sic ergo veniet ꝓtra malos ꝓlatos. Ex ad quē finē? Certe ad hoc vt cozā toto mundo faciat vindictā iustā de omnib⁹. Sed ꝓncipaliter de malis ꝓlatis. quia tūc iudiciuz durissimū in his qui p̄sūt fiet. Durū q̄ male intrauerunt: durius q̄ male rexerūt: durissimū q̄ male vixerūt. ¶ Fiet eniz tunc eis triplex questio. Quō intrastis? Quō rexisti? Quō vixisti? Durū iudiciū fiet secularibus: duri⁹ malis religiosis: durissimū puersis ꝓlatis. Dura q̄stio q̄re oues xp̄i nō pauerūt auxilio temporalis substantie. Durioz quare nō pauerunt verbo doctrine. Durissima quare nō pauerūt exemplo bone vite. Dura questio quare ex pauperibus extorsiones fecerunt. Durioz qualit bona pauperū cōsumpserunt. Durissima quare xp̄o t ecclesie p̄o ꝓceptis elemosynis nō seruierunt. Dura: quare bonos nō informauerunt Durioz: quare malos nō increpauerūt. Durissima: quare ipsimet nō bene vixerūt. Ergo iudiciū durissimū in his qui p̄sunt fiet. Patet er-

go q fiet iudiciū contra prelatos cuz singulari discretione. Restat declarare q hoc fiet ꝓportione rationabili. Est enī iustuz q sic se habeat pena pylati ad penā iude: sicut culpa pylati habuit se ad culpā iude. In illa ꝓportione in qua culpa prelati excedit culpā subditi: iustū ē q pena prelati excedat penā subditi. Et quia iste excessus est talis quo maior esse nō potest. Ideo vocat iudiciū durissimuz qō infliget. Et ideo dicit etiā cōsequēter q exiguo cōcedit misericordia. potētes autē. id est prelati potent tormēta patient. Exiguo. id est ei qui peccauerit per ignorantiā aut fragilitatē ꝓcedit misericordia id est minor pena. Sed potētes. id est ꝓlati scientes. id ē ad sciētiā obligati potēter. id ē abūdanter tormenta patient. Apoc. xviij. Quantum glorificauit se t in delicijs fuit: tantum date ei tormentū t luctum: q in corde suo dixit. Sedeo regina t vidua nō sum t luctū nō videbo. Et exponi potest de anima puersi prelati. Judiciū in his qui presūt fiet. Prelatus ad hoc q
L digne presit debet esse luminosus ꝑ rectā informationē: operosus ꝑ sanctā occupationē: gratiosus ꝑ piā cōpassionē t animosus ꝑ iustā correctionē. Primo dico q prelatus debet esse luminosus ꝑ rectā informationē Sap. vj. Diligite sapientie lumen omnes q preestis populis. Hi enim sunt stelle moraliter. De quibus dicitur Gen. j. Posuit stellas in firmamēto celi: vt lucerēt sup terrā t preessent diei ac nocti: diei. i. clericis: nocti. i. laicis. Greg⁹. xiij. moali. Cum is qui subest seruit ad obsequium: restat ꝓculdubio. vt qui preest seruiat ad verbū. t cū is qui subest iussis obtemperat: oportet q ꝙ p̄ē curā sollicitudinis impendat. Sz iā verificat illud Job. ij. Sol t luna obtenebrati sūt t stelle retraxerunt lumē suū. Sol t luna sunt prelati maiores: stelle curati minores. Scō debet esse operosus ꝑ sanctā occupationē. temporalia cōtemnendo: spiritualia p̄dicando: sacramēta ministrando t pauperes visitādo. Ad Ro. xij. Qui preest in sollicitudine. Corpa enī celestia incessanter mouent: ac agunt in ista inferiora: alterāt terrā t elemēta eis subiecta: vt mūdus cōtineat in esse: quia si ipsa ab operatione cessarent: inferioris mundi species finirēt. Eodem mō ꝓlatus ꝓtinue t sollicite operosus dz esse: monendo: corrigendo: exemplū p̄bendo Ulī Hiero. sup Exodū. xxviij. ca. Tanta debz esse cōuersatio t eruditio pontificis: vt omnis motus t gressus. t vniuersa ei⁹ opera notabilia sint: veritatē mente cōcipiat. t eam toto habitu resonet t ornatu: vt quicq̄ d agit: q̄cq̄d loquitur doctrina sit populorū. Ulī Gene. epl'a ij. Nature est deteriorib⁹ potiora submittere. Mutis quidē gregib⁹: aut potiora corpa presūt: aut vehemētissima nō precedit armēta de generatur⁹: sed qui magnitudine ceteros mares vincit. Elephantorū gregē excellentissim⁹ ducit: Sūma felicitas erat gentiuz in aureo seculo in quo nō poterat potentior esse nisi melior. Illo ergo seculo quod aureum phibent pene sapientes fuisse regnū iudicant quādo officium erat imperare nō regnū. Et tales tamē duplici digni sunt honore prelati. vt scribit. j. Timō. v. Qui bene presunt presbyteri dupplici honore digni habeant: maxime qui laborāt in verbo t doctrina. Et vt scribit Apl's Paulus. j. Thessal. v. Rogamus aūt vos fratres vt noueritis eos qui laborant inter vos t presunt vobis in dño t monent vos vt abundanti⁹ habeatis illos in caritate ꝓpter opus illorū pacez habete cum eis. ¶ Tertio debet prelat⁹ bon⁹ esse gratiosus ꝑ piam cōpassionē: vt ꝓsoleat pusillanimes: suscipiat infirmos: patiēs sit ad omnes scōm regulā Aug. ideo xps nō Joannez cōstituit principē ecclesie sue sed Petrū qui infirmus fuerat t cōpassione idiguerat: vt compassionis viscera singulariter optineret t omnibus ostenderet Gene. xxiij. Eliezer preerat omnib⁹ q̄ habuit abraam. Eliezer interpretat dei mei sanctificatio: t designat prelatū p cuius discretam elemosynaz sanctificari debent subiecti Bern. sup Cañ. Discite subditorū matres vos esse debere nō dños. studete magis amari q̄ metui. t si interdū seueritate opus ē paterna sit nō tyrānica. matres fouendo: patres corripiendo vos exhibeatis. Suspendite verbera: pducite vbera: lacte pinguescāt si cypo turgescāt. Inno. de vili. ꝓdi. hu. Statim vt ambicios est promot⁹ ad honorē: in superbiā extollit t in iactantiā effrenat: nō curat prodesse sed gloriat preesse. psumit se meliorē q̄ cernit se superiorē: haud bonū facit ñ gradus sed virtus. Nō dignitas sed magis extollit honestas. Priores dedignat amicos: notos ignorat hesternos. Sodales cōtemnit antiquos. Multū auertit: ceruicē erigit. fastū ostēdit. grandia loquit. sublimia meditat. subesse ñ patit. pesse molit: preceps t audax gloriosus t arrogans grauis t importunus. Sicut aūt in malos prelatos fiet iudiciū durissimū: ita bonis dabit p̄miū maximū. Aug⁹. in quodā sermone. Nihil est in hac vita t maxime hoc tpe difficili⁹ laborioſius t periculosius epi officio sed apud deū nec beatius. si eo modo militet. quō impator noster iubet. ¶ Quarto prelat⁹ debet esse animosus ꝑ iustā correctionē Gen. j. Presit piscibus maris t volatilib⁹ celi t bestijs terre. Omniq̄ reptili quod mouet in terra. Pisces mari sunt rebelles t ociosi. Volatilia celi sūt superbi t ambicioſi. Bestie terre auari t pecunioſi. Reptilia: lubrici t libidinosi. quos omnes debet prelatus iuste corripere. Et scōz ecclesiasticas sanctiones ad vtutes reducere Esaie. xxxij Principes in iudicio p̄erūt. Sz quidā similes

fūt miluis qui nō antiquas gallinas innadūt. sed pullos interimunt. ⁊ similes magistro leonis q̄ nō leonē sed catulū verberat. Sic prelati moderni nō diuites ⁊ nobiles peccatores: ꝫ pauperes. ecclesiastica censura castigāt. Ꝫz de quo dolendū videt. Tales interdū presunt in ecclesia qui sūt tenebrosi p ignorantiā. otiosi p ignauiā. Seditiosi p iracundiaz. Ignominiosi p infamiā Et cōtra tales bene loquit Ambro. in suo pastorali. Nihil in hoc seculo sacerdotibus excellentiº. Nihil sublimiº epīs reperiri potest vt omni cū dignitate oculis demōstramº: digne noscamus. Quid sumus? Quid fuimº: professione actione potiº q̄ nomine demōstremº vt nomē cōgruat actioni ⁊ actio respōdeat nomini: ne sit honor sublimis ⁊ vita pdiuis. ne sit deifica professio ⁊ illicita actio: ne sit religiosus amictus ⁊ irreligiosus profectº: ne sit gradus excelsus ⁊ deformis excessus: ne locutione simplicitatē simulemº columbinā: ⁊ mentē habeamus caninā. ne professionē monstremº ouinā ⁊ ferocitatē habeamus lupinaz. Cōsimilē sententiam dicit Bernardus ad Eugeniū. ij. lib. Audi inquit canticū meum minus suauc: ꝫ salutare. Monstruosa res est gradus sūmus et animus infimus. sedes prima ⁊ vita ima: lingua magniloqua ⁊ manº otiosa. Sermo multus ⁊ fructº nullus: vultus grauis ⁊ actus leuis: caput canum ⁊ cor vanū: facies rugosa ⁊ lingua nugosa. ingens auctoritas ⁊ nutans stabilitas. Hec Bernardus.

Lectio. LXXVIII

Non enim subtrahet persona cuiusq̄ dominº qui est dñator omniū: nec verebit magnitudinē cuiusq̄: quoniā pusillū ⁊ magnuz fecit ipse. ⁊ equaliter ē illi cura de omnib⁹. Fortioribus autē fortior instat cruciatio. ¶ Lū declaratum sit. q̄ xp̄s iudicabit iniquos dños ⁊ pueros prelatos cū graui districtione. hic ostēdit q̄ hoc fiet sine quacunq̄ dissimulatione. Parcunt enī interdū iudices propter beniuolentiam: interdū ꝓpter impotentiā: ⁊ interdū propter negligentiā. ¶ Primo ista tria excludit spiritussanctus a iudice xp̄o. Scdo subinferk p̄ncipalis conclusio ibi. Fortioribº aūt fortior instat ⁊c. ¶ Circa primū: q̄ xp̄s nō parcet ꝓpter beniuolētiā tūc tpis dicit sic. Nō enī subtrahet personā cuiusq̄ dños. Cautela est frequēt apud iudices mundi. q̄ psona rea subtrahit p certo die: ita q̄ nō cōparet. Unde iudex p die illo nihil facit cōtra cū: ꝫ ista cautela nihil tunc valebit. qz nullus pro tūc se poterit absentare. ij. Cor. v. Omnes nos mānifestari oportet aū tribunal christi ⁊c. Ergo dominº nō subtrahet p dissimulationē psonā cuiusq̄. Quia dicitur Actū. x. q̄ deus nō est acceptor psonarū. Et ratio. qz est dñator omniuz ⁊ iustus dominator. ergo nulli faciet fauorez. ij. Regū. xxiij. Fortis israel dominator hominum iustus. Sic ergo nulli parcet ꝓpter beniuolentiam. Secūdo nulli parcet ꝓpter impotentiā. Et q̄tum ad hoc dicit. Nec verebit magnitudinē cuiusq̄: quasi diceret. Nō dimittet ꝓpter timorē potētie regum vel principuz vel creature cuiuscunq̄. Et hoc probat sic. Nullus enī artifex terret de eo qō fecit ⁊ etiā potest destruere quādo vult. q̄a omnis artifex potētior est suo artificiato. Sed deus fecit pusillū ⁊ magnū: In pſ. Dominus ipse est deus ipse fecit nos ⁊ nō ipsi nos ¶ Tertio deus nulli parcet propter negligentiā. ⁊ q̄tum ad hoc dicit q̄ equaliter est illi cura de omnibus. ⁊ p consequēs nō plus negliget punire vnū q̄ alium Sap. xij. Non est alius deº q̄ tu cui cura est de omnibº vt ostendas quoniā nō iniuste iudicas iudiciū. His ḡ tribus causis dissimulationis exclusis: subinferk ꝓclusio talis. Fortioribº aūt. i. illis q̄ forteº ⁊ grauiº peccauerunt: fortior instat cruciatio. qz Deutero. xxv. Pro mensura delicti erit ⁊ plagarum modus. ¶ Circa ista ⁊ alia in precedentibº lectionibus habita pōt esse dubitatio litteralis ista. Utruz liceat iudici cōdemnare ad mortē: ꝓpter allegata ⁊ probata corā se in forma iuris: illū quez scit penitº innocentē? Videk q̄ sic. qz vel lex q̄ precipit cōuictū de crimine cōdemnare ē iusta vel iniusta. Si iniusta: nullus debz scōm eā iudicare. Si iusta: nullus cōtra. Itē. ij. q. j. Nos in quēq̄. dicit Augº. Nos inqt iudiciū ferre ñ possumus: nisi aut in cōuictū aut spōte cōfessū ḡ si reº ē ꝓuictº aut spōte ꝓfessº: licz iudici ferre sniaz. ꝓsequntia ptz. qz si nō video hoiez nisi forte video forte Itē. iij. q. vij. Judicet. dic Ambo. Bonº iudex arbitrio suo nihil facit. nec ex domestice volūtati ꝓpetate: ꝫ iux legeſ ⁊ iura pnūciat. ⁊ reuera sicut audit ita iudicat: igit fm allegata ⁊ pbata licet sibi iudicare. Itē si licitum esset iudici liberare innocentē cōtra allegata ⁊ probata. pari ratiōe etiā poterit quēlibet innocentē fm suā cōscientiā iudicare. cōsequēs falsum. Itē iudex in iudicio nō iudicat vt priuata psona: ꝫ vt publica. Jō dz sequi noticiā pblicaz. nō suā priuatā. Itē Deut: xix. In ore duoz vel triū stet omne verbū. ergo iudex debz condemnare fm sententiā testiū. Quia in ista lectione tangit de psonaruz acceptione. sit ista dubitatio. ¶ Utrū psonarum acceptio sit peccatum? Quod nō: qz apud deū nullum est peccatū: sed apud deū est acceptio psonarū. ergo ipsa nō est peccatū. Minor ostendit p illud ad Roma. ix. Cuz nōdum nati fuissent ⁊ aliquid egissent boni aut mali ⁊c. dictū est. Jacob dilexi. Esau aūt odio habui. ¶ Preterea conferre alicui beneficiū ecclesiasticū propter cōsanguinitatem: est acceptio psone. sed hoc nō ē pecca

tum: sed caritas ordinata. qz ad Gal. vj. Operemur bonũ ad omnes: maxime aũt ad domesticos fidei. Et. j. Timoth. v. Si qs suoz̃ z maxime domesticorũ curã nõ hz. fidem negauit z infideli ẽ deterior. Hz domestici dicũt illi q attigũt consanguinitatẽ. ¶ Preterea preferre nobilẽ illitteratũ ignobili litterato est acceptio psone. Hz hoc nõ est peccatũ: qz talis magis põt defendere ecclesiã q̃ alius. z dominus sũmus pontifex in dispensationib⁹ frequẽter attẽdit nobilitatẽ. facili⁹ enĩ dispensat cũ eis q̃ cum alijs. ergo cuz hoc sit acceptio personaz. ideo nõ omnis acceptio personarũ est peccatũ. Similiter facili⁹ dispensat cũ diuitibus q̃ cũ pauperibus q cõtrahant matrimoniũ in gradu prohibito. ¶ Preterea eligere minus bonũ ad p̃laturã: vbi potest eligere meliorẽ videt esse acceptio psone: Sed aliquis habens vocẽ in electione põt hoc licite facere. qz scõz iura sufficit eligere bonũ. extra de electione. Cũ dilecti: Ergo acceptio psonarũ etiã in spiritualib⁹ nõ est peccatũ. Cõfirmat ratione. qz scõm statuta ecclesie. interdũ electio fieri debet de gremio q̃uis extra gremiũ magis idonei valeant inueniri. ergo ecclesia approbat q fiat acceptio psonaruz. quia cũ eligere minus bonũ z dimittere maius bonũ sit acceptio psone. videt q acceptio psonarum nõ est peccatũ. ¶ Preterea. ex dicto Hiero. Leui. viij. vbi agit de ordinando sacerdote. dicit Hiero. sic. Qui prestantior est ex omni popl̃o: qui doctior: qui superior: qui in omni veritate eminẽtior: ille eligat ad sacerdotiũ. ¶ Preterea acceptio psone in iudicio si est peccatum Eccĩ. iij. In iudicio esto pupillis misericors vt pater ¶ Preterea exhibere indigno honorẽ: ẽ acceptio psone. Hz ad h̃ in casu tenemur ex p̃cepto honorare pntes etiã malos z malos plat̃os. Similiter cõsiliũ est Leui. xix. Coram cano capite cõsurge z honora psonam senis. Sed senes qñq nõ sũt virtuosi fm illud Danie. xiij. Egressa est iniquitas a senioribus iudicibus qui videbant regere populũ. ¶ Ad oppositũ. Nihil phibet in lege diuina nisi peccatum. Sed in lege diuina acceptio psone phibetur Deut. j. Nõ accipies psonam cuiusq̃. z loquit specialiter in loco iudicij. ergo accipere psonam in iudicio est peccatum. ¶ Preterea. Jacl. ij. Nolite in psonarũ acceptione habere fidẽ dñi nr̃i ihesu xp̃i. vt dicit glo. Augl. Quis ferat si qs diuitẽ eligat ad sedẽ honoris ecclie: ptempto paupere sanctiore z iustiore: ergo acceptio personarũ in collationib⁹ beneficioz ecclesiasticorũ est peccatũ. ¶ Ad questionẽ ẽ dicendũ q sic. ppter istã rationẽ. Dñe qđ opponit iusticie vel ẽtuti vitiũ ẽ z peccatũ. Hz acceptio psonarũ opponit iusticie. ergo ẽ peccatũ. ¶ Sciendũ est enĩ q ad iusticiã ptinet q bona diuersa diuersis distribuant psonis scõz valorem z dignitatẽ psonaz. Quando ergo alĩqs cõsiderat in psona aliquã conditionẽ que non facit eũ dignũ illo quod sibi dat: est acceptio psone. Si aũt considerat ꝓditionẽ aliquã in psona. que quidẽ conditio facit euz dignũ beneficio cõferendo. tunc non est acceptio psone sed cause. Et scõm hoc loquit Glo. ad Eph. vj. super illud. nõ est psonarum acceptio apud deũ dicens. q iudex iustus causas attendit z nõ psonas. Est ergo acceptio psone in iusticia qua prefert psona psone ppter causam nõ dignificantem euz ad illud ad qđ prefert. Omnis autẽ conditio que nõ facit hominẽ dignũ illo negocio ad qđ p̃fert: refert secũdũ istũ modũ loquendi ad personã. Sicut si attendã in isto diuitias z consanguinitatẽ. z propter istas cõditiones promoueam illum ad magisterium vel p̃lationẽ: acceptio psone ẽ: qz causa me mouẽs non est cõditio que facit eũ dignũ honore collato. Sed si attendã in isto consanguinitatẽ z ppter hoc lego sibi. x. lib. vel instituo eum heredem z dimitto extraneũ. nõ est acceptio persone sed cause: quia ista causa facit eum dignum z proportionatũ huic beneficio. qđ est assequi patrimoniũ meuz. Unde accipere personam in proposito. nõ est acceptare personã hominis. Hz acceptare hoiez ad hoc bñficiuz ppter ꝓditionẽ ñ dignificãtẽ eũ ad bñficiũ conferendũ. Per h̃ ad rationes. Ad pmũ dicendũ q dato ẽ duplex. Una pertinens ad iusticiã q̃ aliquis dat quod debet. z cui debet. z quando z scõm quod debet. z ista donatio proprie nõ cadit in deo qui nihil debet creature simpliciter loquendo. Alia est datio siue donatio proprie ptinens ad libertatez vbi hõ dat z tamẽ nõ tenet ad h̃: sed dat gratis: modo acceptio personarum est in iusticia z nõ consistit nisi in donationibus ptinentibus ad iusticiã. Et ideo in acceptione dei vel predestinatione: nõ est acceptio persone. quia de⁹ non facit iniustum creature sue eaz reprobando. Sicut nec facit iustã creaturam ipsaz predestinãdo. z ideo in mere gratiosis non peccat homo dando vni z nõ alteri: cuz neutri teneat quicq̃ dare. Ad secũdum de promotione consanguineorũ distinguendum est q consanguinei prelati aut sunt minus digni simpliciter z per respectuz ad beneficium cõferendũ z per respectum ad bonũ cõmune. aut sunt eque digni vt alij. In primo casu promouere eos z dimittere digniores est acceptio psonarum. Idẽ in dispensatione spiritualiũ quoz̃ non est dominus sed tantũ dispensatoz. j. Cor. iij. Sic nos existimet homo vt ministros xp̃i. z dispensatores ministeriorũ dei. vnde ad illã clausulã refert quidaz in casu pmo. Nos ẽ p̃latis dare pbẽdas bñ nati. aut bñ nũ natis vel eorũ sanguine natis. Ergo pbẽde ñ dicũt ꝑ emẽde. In scõo casu licz plato pre

ferre cōsanguineos suos q; saltē videnk acceptiores in hoc q; possunt de eis magis cōsidere q; negocia ecclesie cū eo vnanimiter tractabunt. Ad tertiū de promotione nobiliū ꝛ dispensatione cum eis facta. dicendū q; ꝗuis litteratura simpliciter loquēdo magis reddat hominē idoneū ad promotionem in ecclesia. In casu tamē nobilitas fulcita bonis moꝛib⁹ plus potest expedire ecclesie in resistendo rebellib⁹ ꝛ lupis oues inuadentib⁹ q; possit litteratura. Et in casu debet litteratura pponi tali nobilitati: nec est acceptio psone in casu illo. Secus esset si eque valeret ecclesie lr̄atura simplicis. sīc p̄eminētia nobilis. ꝛ isto modo forte nō est acceptio psone in collatione episcopatus dimittere vnū bonū theologū. et promouere vnū bonū iuristā et canonistā: vbi negocia ecclie sint litigiosa. vt ille p iura sua defendat meli⁹ libertates ecclesie: ꝗuis simpliciter loquendo: theologia magis dignificet hominen ad regimen animarū. Canones tamē magis dignificāt hominē ad defensionē decimaꝝ ꝛ exactionē earꝝ

E Quod aūt cum nobilibus fiunt dispēsationes in cōtrahendo matrimonia infra gradus ꝓhibitos. ꝛ nō cum pauperibus: nō est acceptio psonarū. Nam causa dispensandi cū nobilib⁹ ē confirmatio ꝛ multiplicatio pacis inter maiores in ecclesia q; causa apud paupes nō habet. Ad quartū de electione minus boni. dicendum q; aliter est loquenduz de electione apud forū iudiciale ꝛ aliter apud forum conscientie. Apud forū publicū nō vocat electio vitiosa: si nō eligat simpliciter meliorē: qz sic omnis electio de facili calumniā pateret. Et ideo sufficit eligere bonū scōm iura. nec obligat homo ad eligendū meliorē scōm iura illa. sed scōm conscientiā eligentis necesse est q; eligat illum quē reputat meliorē: vel simpliciter: vel ad illā dignitatē p̄o tunc pensatis circūstantijs particularib⁹ que ad ecclesiā tunc cōtingunt. Et alias est acceptio psone ꝛ mendaciū cōtra cōscientiā eligendo. Ad cōfirmationē de eligendo infra gremiū: dicendū q; illi q; sunt de gremio cōmunitatis: ꝓsueuerunt cōmuniter vtiliores esse ad bonū cōmune ecclesie in qua sunt nutriti q; aduenticij. Et ideo statuit q; de gremio potius eligat si aliquis ibi sit idoneus: si non: fiat de alijs. Sicut patet di. lxj. Nullus. ꝛ di. lxiij. Sacrorū. Ad quiutū q; homo debet in iudicio misereri pauperis q; tū potest rōabiliter sine lesione iusticie ꝛ nō contra iusticiā. qz Exo. xxiij. Pauperis quoq; nō misereberis in iudicio. Ad sextū de exhibitione reuerētie indignis: dicendū q; honor est exhibitio reuerētie in testimoniū virtutis. vnde sola virtus ē debita causa honoris. Aliqui tamē honorank ꝓpt virtutē ꝓpriā: aliqui ꝓpter virtutē alienā. sīcut mali prelati honorank qz gerunt psonā dei ꝛ cōmunitatis cui preficiunk ꝛm illud Prouer. xxvj. Sicut qui mittit lapidē in aceruū mercurij. sic qui tribuit insipienti honorē. Mercuri⁹ est deus mercatorū. Aceruus compoti vel ratiocinij vocat aceru⁹ mercurij. Cōputant autē q; cū lapidibus. Sicut igit ibi ponit vn⁹ lapillus p̄o decē libris. Ita ponit in ecclesia q; q; vnus idiota vel insipiens loco prelati ꝛ loco dei. Senes honorank ꝓpter virtutis aparētiā. ꝛ diuites ꝓpter bonitatez reipublice cui ꝓsumunt vtiles esse: nō ꝓpter diuitias honorant. Vñ Glo. sup illud Ja. ij. Nolite in personarū acceptione habere fidē fratres mei. Qui diuitē ꝓpter diuitias honorat: grauit peccat.

Lectio. LXXIX

AB vos ergo reges sunt hi sermones mei vt discatis sapientiā ꝛ ne excidatis. Qui enim custodierint iusticiam ei⁹: iuste iudicabunt. Et q; didicerint iusta inuenīēt quid respondeant.

Postq; declaratū est ꝛ determinatū de rigore ꝛ districtione qualiter de⁹ faciet cōtra falsos iudices: dominos ꝛ p̄latos in generali. In hac p̄te docet spiritussanctus quō sibi debent cōtra illud iudiciū ꝓuidere in speciali. Duo autē sunt eis necessaria. Sapiētia quo ad deū. Justicia quo ad proximū. Est enī sapientia theosebia. i. verus dei cultus ꝛm Damascenū. Justicia est virtus directiua in his q; sunt ad ꝓximū ꝛm Aris. v. Ethico. Scōz ista: tria fiūt. Nā primo docet eos deuz deuote colere. Scōo ad proximum iusticiā exercere. ꝛ tertio eis ꝓmittit q; si hec seruauerint poterint in iudicio sine periculo respondere. scōa pars ibi. Qui enim custodierint iusticiā eius ꝛ qui didicerint iusta Cōclusum est satis cōmendando. cōminando ꝛ iuitando. qz disciplina sapientie iudicib⁹ ꝓncipibus ꝛ prelatis est sūme necessaria. Sed q; monitio generalis nō sufficit nisi moniti audiant ꝛ aduertant. Ideo eos in hac parte excitat magis efficaciter explicādo vel replicādo ꝛ magis eorū statum exponendo. Et dak exemplū prelatis. q; nō est satis generalia predicare cū curam habeant animarū: sed necesse habēt in casu ad pricularia descendere. qñ infamia seu rebellio cōpellit. Et ideo verū est q; in p̄cedentibus satis dictuz est regib⁹ ꝛ prelatis q; addiscant sapientiā: quia tamē reges ꝛ presides sūt nimis desides ad ea que eis rationabiliter persuadunt. Ideo replicat inculcādo. Ad vos ergo reges. id ecclesiaruz rectores ꝛ prelati. qui cunq; sunt hi sermones mei qui videlicet p̄cesserunt ꝛ etiā qui sequūt vt discatis sapientiam nō illā que deorsū est que est terrena animalis ꝛ diabolica. Sed illā que de sursuz est Jacl. iij De qua Eccl. j. Omnis sapientia a dño deo ē ꝛ cum illo fuit semp ꝛ est ante euum. Et nō ex-

cidattis videlicet a gratia in culpā. Sed continuetis pseuerātes finaliť i caritate. j. Cor. xiij
Caritas nūq̄ excidit: t q; possibile ē q nūq̄ excidat: declarat pseq̄nter. Qui eni custodierit iusticiā ei⁹. i. sapiētie increate q̄ est xp̄s. iuste iudicabūť. i. iusticie p̄miū recipiēt p mercede. j. Timo. iiij. De reliq̄ reposita ē mihi corona ꝛc. Et soli tales inueniēt in iudicio. quid rñdeant christo opponēti. Et iō subdit. Qui didicerint iusta inuenient quid respondeāt. Et sic soluť questio Job. ix. posita. Si repente interroget quis respōdebit ei. Certe qui didicerunt iusta
B inuenient quid respondeant. // Vbi notādū q; respondere debem⁹ quattuor generib⁹ disputantiū t arguentiū. Contra nos arguit deus p geometricas demōstrationes: mundus per rhetoricas persuasiones. demon p sophisticas obligationes. t caro p insolubiles deductiōes Primo ergo arguit de⁹ demonstratiue disputando vt nos doceat t corrigat. Procedūt eni sue demonstrationes ab immediatis t notissimis nobis. q; ex peccati nostris. Job. xvj. Ipse arguet mundū de peccato. Et ideo ad rationes dei nō patet respōsio nisi affirmatiua. Nā si dixerimus q; peccatū nō habemus nosipos seducimus t veritas in nobis nō est. j. Joh. j. Unde Job. ix. Vtus ego sum vt respondeam ei t loquar verbis meis cū eo qui etiam si habuero quippiam iustū nō respondebo. ℣ meum iudicē deprecabor. Sic respōdit mulier deprehensa in adulterio. Joh. viij. quando xp̄s ei geometricas demōstrationes digito ꝓtraxit in terra. Et ideo cōfusionē conclusionis eua sit dicēte sibi christo. Nec ego te cōdemno. vade t noli amplius peccare. Sic respondit dauid ad nathā. ij. Regl. xij. cū eū argueret de adulterio t homicidio. Peccaui inquit. Cui statim Nathan. Trāstulit dominus peccatū tuū. Secundo arguit mundus p rhetoricas psuasiōes Apoc. iij. Suadeo tibi eme a me aurum ignitum probatuz vt locuples fias t vestimētis albis induaris. Est eni persuasio mūdi. vt colligas lucreris t vndecūq̄ ꝓquiras: t cū diues factus fueris tunc p elemosynas t opera pietatis deo satisfacies pro peccatis. Unde mundus p̄mo persuadet querere que sunt mundi t post ea cōsulit que sūt dei. xp̄s docet ordinē oppositum Matth. vj. Querite primū regnū dei t iusticiā ei⁹. Unde sicut rhetoric⁹ p exempla suadet. ita mundus. Nonne abraam diues fuit. Dauid rex magnificus: Gregori⁹ elemosynarius: Et sic de aliis multis sanctis qui cū sanctitate diuitias habuerunt. Sed iste rationes nō debent christianos mouere. quia licet cū diuitijs christo bene seruire sit possibile: est tamē securius viam paupertatis eligere t maioris perfectionis. Et ideo mundo respondeam⁹ illud Act. xxvj. In modico suades me christianum fieri. Et queramus ab eo quam securitatē nobis faciet q; viuam⁹ donec diuites efficiamur. t q; tunc bonā habebimus voluntatē ad elemosynas faciēdū. De hac responsione in p̄s. Rñdit ei in via virtutis sue paucitatē dierū meoꝝ nuncia mihi. Romanus quidā nomine Paulus quesiuit frequenter a Marciali coco: qualis ipse foret si fieret diues t potens. Et respōdit sibi sic. Dic mihi: si tu fias leo qualis eris: Unde historiaz istam describit sic Valerius li. epygramaton. xiij. Sepe rogare soles qualis sum prisce futurus. Si fiam locuples: simq̄ repente potens. Q̄q̄ posse putas mores narrare futuros. Dic mihi si fias tu leo qualis eris. ¶ Tertio arguit diabolus per sophisticas obligationes. Obligat eni hominem ad sustinēdum falsum. Unde ante primuz peccatū fecit falsaz positionē mulieri. Gen. iij. Nequaq̄ morieminī. sed eritis sicut dij. Et cōsequenter cōcidit dominus omnib⁹ qui suas obligatiōes admittunt. in p̄s. Declinantes autē in obligationes adducet dominus cū operantibus iniquitatem. Et ideo dicamus illud Danie. iij. Non L
oportet nos de hac re rñdere tibi. ¶ Quarto caro arguit temptatiue p insolubiliū deductiones: quia ipsius argumētationes vix solutionem recipiunt. In quibus quotidiana pugna t rara victoria Jacob. j. Unusq̄ temptať a cōcupiscentia sua abstractus t illectus. Isti respondeamus iuxta tres famosas t antiquas opiniones soluendi insolubilia. Fuerunt enim antiq̄⁹: cassātes restringētes t rñdētes p trāscasū. Cassantes dicebant q; ipsum actum negabāt de q̄ prouenit insolubile. Nos ergo scōm oēs vias istas carni respondeamus. Et primo in principio cassemus actum anime a quo prouenit temptatio: destruamus videlicet fedā imaginationez de venerea voluptate. Hoc est eni q; caput serpentis totaliter cōquassandum est In p̄s. Conquassabit capita in terra multoꝝ. Et tūc talis cogitatio est materia virtutis t nō culpa. nec p tali offendiť deus. Esaie. xlij. Calamū quassatuz non conteret. ¶ Secundo etiam respondeamus per restrictionē ne carnis curam in desideriis faciamus vt sensualitas restringať legibus rationis Exo. xxviij. Stringatur rationale cum anulis superhumeralis. ¶ Tertio respondeamus per transcasuz cogitando q̄ cito caro decidet t transibit in terraz. j. Mach. j. Decidit i lectū t cognouit q; moreretur. De ista respōsione. ij. Cor. j. Ipsi in nobisipsis responsum mortis habuimus vt nō sim⁹ fidentes in nobis sed in deo. Et qui sic dicerint ista in presenti: inueniēt quid respōdeant in futuro. // Lectio. LXXX

C Oncupiscite ergo
sermones meos t diligite illos t ba

bebitis disciplinaz. Clara est ꝛ que nunq̄ marcescit sapientia: ꝛ facile videt ab his qui diligūt eam. ꝛ inuenitur ab his qui querūt eam. Declarata cōclusione principali videlicet q̄ reges ꝛ presides tenent studere sapientie. hic ostendit q̄ quē modū hoc sit eis possibile. posset enī aliquis se forsitan excusare: q̄ nō posset istā sapientiā attingere. cum sapiētia videat esse possessio diuina nō humana: sicut dicit. j. metha. Sed hoc excludit spiritussanctus in hac parte ostēdēs q̄ sapientia ista q̄ est cognitio dei per fidē ꝛ amorē: non solū est vnicuiq̄ possibilis imo multū facilis. que quidem facilitas patet ex tribus. Primo ipsa habet si diligat. apparet si appetatur: ꝛ tertio occurrit si inquirat. Et sciz hoc ista ꝛa diuidit in tres partes. Primo ostendit q̄ ista sapientia que est cultus dei: per cognitionē ꝛ amorem habet si diligat. Secūdo q̄ apparet si appetat. Et tertio occurit si inq̄rat. Secunda pars ibi. Preoccupat aūt si q̄ se cōcupiscat. Et tertia ibi. Quoniā dignos seipsa. Dicunt ergo duo de sapientia in ista lectione. Primū q̄ ipsa habet eternitatem in permanendo: aliud q̄ habet facilitatē in occurrendo Concupiscite ergo sermones meos. Concupiscentia nutrimēti est signū sanitatis ꝛ bone dispositionis in corpore. Et per oppositum abhominatio cibi ꝛ potus. est signuz manifestū grauis infirmitatis. Allegoraliter sermo dei est cibus anime christiane Math. iiij. Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo q̄ procedit de ore dei. dixit christus ad diabolum: Unde Ambro. in quodā sermone de quadragesima. Quisq̄ verbo dei pascit: terrenū pabulū nō requirit. nec enī potest panē secū capere q̄ pane reficit saluatoris: negligit panē vel famē corporis qui pabulo lectionis intendit: nec vē tris curā habere poterit qui alimenta verbi celestis acquirit. Ipa est enī refectio que saginat animā. que impinguat viscera. cuz de diuinis scripturis cibum eloquij perēnis accipimus. Quando ergo sic est q̄ persona quecunq̄ desiderat legere ꝛ audire sermones dei ꝛ cū delectatione sibi incorporet: signū est sanitatis cōscientie vel saltē bone dispositionis ad sanitatem. Hiere. xv. Inuenti sūt sermones tui ꝛ comedi eos: ꝛ factū est mihi verbum tuū in gaudium ꝛ in leticiā cordis mei. Et per oppositū illi qui nullum saporē in diuinis scripturis experiuntur: nec aliquā dulcedinē sentiunt. signuz est q̄ stomachus eorū repletus est amaris humoribus ꝛ grauiter infirmant. in ps. Omnez escam abhominata ē anima eorum ꝛc. Concupiscite dicit christus sermones meos ꝛ diligite eos. Diligere illos est seruare Job. xiij. Si q̄s diligit me sermonē meum seruabit. q̄ scōm beatum Gregoriū. Probatio dilectionis est exhibitio operis. Non enim sufficit sermones christi in memoria portare nisi seruēt in vita. Unī Aug⁹. super illud ps. In q̄ corrigit adolescentior viam suam: in custodiendo sermōes tuos: Custoditio sermonū dei intelligenda est operatio preceptorum. Unde frustra custodiunt in memoria si non custodiuntur in vita. Nam verba dei tenendo agunt: ne obliuiscantur. non tamē agūt viuendo vt corrigant. Et habebitis disciplinā. Quia fm Gregl. Obseruātia mandatorū aperit intelligentiā oculorū vl occultoū. Unī q̄ diligūt smōes xpi habebūt disciplinā. Quid āt sit disciplina: docz ō disciplina nouicioꝝ dicēs. Disciplia ē ꝓuersatio bona ꝛ honesta cui parū est mala nō facere: ß studet etiā in his que bene agit per cuncta irrepḥensibilis apparere. Disciplina enī est omniuz membrorum motus ordinatus ꝛ dispositio decens in omni habitu ꝛ actione. hec Hugo. De eadem Bern. in quadā epistola. O q̄ cōpositum reddit omnē corpis statum: nec nō ꝛ mētis habituz disciplina ceruicem submittit: ponit supcilia: cōponit vultum. ligat oculos: cachinnos cohibet: moderat linguā: frenat gulā sedat iram huius disciplina schola est studiū sacre theologie vbi potius deuotionibus q̄ questionibus intendendū est. Unde Hugo in prealegato libro. Vos inquit fratres qui scholaz discipline tā intrastis: in lectione diuina plus debetis querere qō mores vestros ad virtutē instruat q̄ quod sensum acuat ad subtilitatez magisq̄ velle informari preceptis scripturarū q̄ questionib⁹ impediri. Cū ergo diuinas scripturas legitis: solerter perpendite quid ibi dictū sit ad excitandū in vobis amorē dei. qd ad cōtemptū seculi. quid ad cauendū insidias inimici. quid ad bonos effect⁹ nutriendos. et qd ad prauas desiderias extinguenda valeat. ꝛ qd cor citius p cōpū ctionis ardorez accendat. qd disciplinā in opere: quid humilitatē in cogitatione: quid obedientiā in preceptis: quid patientiam in aduersis habere doceat. Quid denicq̄ ad agenda bona sedulū: ꝛ ad mala cauenda doceat esse circūspectū. hec Hugo. Et ideo Bene. epistola. xx. docet q̄ causa quare scholares nō sunt morigerati: partim ē ex parte doctoris: partim ex parte discipulorum. Aliquid inquit precipientium vitio peccatur . qui eos docent subtiliter disputare: nō viuere aliquid discentium qui propositū ad preceptores afferunt. non animi excolendi: sed ingeniuz: vult dicere q̄ hec sola est intentio scholarium communiter ingenium colere per scientiam. non autē animum per virtutes. Sed talē ordinem nō tenet psalmista qui dicit. Bonitatē disciplinaz et scientiā doce me. Clara est ꝛ que nunq̄ marcescit sapientia. q. d. merito est diligenda scriptura sacra. q̄ clara est ꝛ non turbida. In ps. Calix meus inebrians q̄ preclarus ē. Iste

enī calix est ita dulcis q̄ ꝯtomagis magisq̄ hō
gustat tantomagis delectādo sitit. Eccl. xxiiij.
Qui edunt me adhuc esurient. ⁊ q̄ bibunt me
adhuc sitiēt. Et ideo anime nō curiose circa iu-
ra mundi ⁊ nō curanti de dulci claritate scrip-
ture diuine dicit Piere. ij. Quid tibi vis i vijs
egypti vt bibas aquā turbidā? Egyptus tene-
bra interpretat: ⁊ significat mundū. vie mūdi
sunt sollicitudines seculi. vel schole legū secula
rium. In istis vijs bibitur aqua turbida q̄ sci-
entia turbatiua q̄ quā mali ad turbādū bonos
reddunt audaces. ¶ Sz oppositū de lege dei
dic̄ ps. Pax multa diligentib⁹ legē tuā. Clara
ē inq̄t ⁊ q̄ nūq̄ marcescet sapia. Jō solebāt an
tiquitus sapientes coronari lauro. In signuz
q̄ sicut laurus seruat viriditatē perpetuā. Jta
sapientia nunq̄ arescit. Et ideo probat Arist.
j. posterio. q̄ omnis scientia est de perpetuis.
Et q̄uis sit ita nobilis: est tamē inuentu facilis
Unde subdit. Facile videt ab his qui diligunt
eaz. Sap̄. vij. Optaui ⁊ datus est mihi sensus
⁊ inuocaui. ⁊ venit ad me scilicet sapientia. Ec
ce q̄z faciliter Jac. j. Si quis vestrum indiget
sapientia. postulet a deo qui dat omnibus af-
fluenter: ⁊ non improperat ⁊ dabit ei. Cū pie
tas: boni mores: ⁊ oratio deuota: sūt vie ad istā
sapiam acq̄rēdā. Cū Aug⁹. li. j. de moribꝰ ma-
nicheoꝝ. In sacris scpturis diuinit⁹ inspira-
tis neq̄ omnes a quibus querit docere possūt
neq̄ omnes qui querūt discere digni sunt. Sz
ad hoc q̄ veritatis sciētia doceat ⁊ videatur: et
diligentia ⁊ pietas adhibēda est. altero fiet vt
sciētes inueniamur: altero vt mereamur. Hec
ibi. Non tamen videtur nisi ab his qui diligūt
eaz. Amanti enī omnia sunt facilia. ratio est q̄z
mens sine delectatione est ceca. Sap̄. ij. Excec-
cauit enim eos malicia sua. Et Sophō. j. Am-
bulant vt ceci quia domino peccauerūt. Et in-
uenitur ab his qui querūt eam. non ab ociosis
qui eā nō requirūt. ¶ Querenda est enī certo
loco certo tēpore ⁊ certo modo si debeat inue-
niri. Certo loco: quia in penitentia Job. xxviij
Non inuenit in terra suauiter viuentiū: sed in
terra aspere viuentium. Et ideo inuenta est in
Dan̄. ⁊ socijs eius qui cōtemnentes cibos re-
gios: leguminib⁹ vescebant. Et ideo de eis di
citur Dan̄. j. Pueris autem his deus dedit sci
entiam ⁊ disciplinam in omni libro ⁊ sapientia
Certo tempore: quia cōtinue Luce. xj. Petite
⁊ accipietis. querite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ ape-
rietur vobis. Certo modo. quia humilit⁹ Prou.
xj. vbi est humilitas ibi ⁊ sapientia. Sap̄. j. In
simplicitate cordis querite illuz. Bern. sermo
xxiij. Si nolumus querere frustra deum: q̄ra
mus eum scilicet veraciter: frequenter ⁊ perse
ueranter. vt nec queramus pro illo aliud: nec
cum illo aliud: nec ab illo ad aliud conuer-
tamur. Facilius est enim celum ⁊ terraz transi
re q̄z vt sic querens nō inueniat. sic petens nō
accipiat. ⁊ sic pulsanti nō aperiatur. Sed in h̄
est mirabile q̄ deus queri non potest nisi p⁹
inueniatur. quia nullus euz querit nisi aliquo
modo inuenerit. Unde Bern. de diligēdo deo
Nemo te domine querere valet nisi qui p⁹ius
inuenerit. Vis ergo inueniri vt q̄raris: vis q̄-
ri vt inuenias. Hec Bernardus in ps. Lete
tur coz querentium dominum: querite faciez
eius semper. Quod exponens beatus Aug⁹.
dic̄ sic. Si sp q̄rit. q̄n inuenit? Forte q̄n facie ad
faciem eū videmus sicuti est. adhuc queren-
dus erit: et sine fine querendus quia sine fine
amandus. Causa est diuine bonitatis immen
sitas que videri potest: comprehendi non po-
test: ⁊ ideo semper potest haberi. ⁊ tamen sem
per queri. Unde Augustinus super Job. dic̄
Queramus inueniendū: queramus inuentū
vt inueniendus queratur occultus est. vt inuē
tus querat: imensus est. Et licet inueniri pos
sit: nō tñ pfecte i hac vita. cū enī sit vita ñ pfecte
pōt repiri i regione vmbre mortis. Unde Aug⁹.
Ō querētes beatitatē i hac vita. dic̄ sic. iiij. pfes.
ca. xij. Redite preuaricatores ad coz ⁊ inhere-
te illi qui fecit vos. State cum eo ⁊ stabiles re-
quiescite cum eo ⁊ quieti eritis. Qui itis in as-
perā: quo itis? Bonum quod amatis ab illo ē
Sed q̄tuz ad illū: ñ bonū non est ⁊ suaue: sed
amaruz erit iuste. quia iniuste amat deserto il-
lo quicquid ab illo est. Quo vultis adhuc am
bulare? vias difficiles et laboriosas: imo non
requies. vbi queritis eum: querite quod que
ritis. sed ibi non est vbi queritis: beatā vitam
queritis in regione mortis: non est illuc. Quō
nec vita beata: vbi nec vita.

¶ Lectio. LXXXI

Preoccupat ātqui

Pse cōcupiscunt vt illis se prior ostēdat
qui de luce vigilauerit ad illā nō labo
rabit. assidentē enī illā foribus suis inueniet.
Postq̄ spiritussanctus facilitatē acquirēdi sa-
pientiā declarauit ex duob⁹. tum quia habet
si diligat: tū q̄ apparet si appetat. Hic ostendit
illud idem ex tertio: videlicet q̄ occurrit si que
rat. Et circa h̄ dicit duo. p̄mo q̄ p̄uenit se amā
tes. Scōo q̄ associat vigilantes. Quantū ad p̄-
mū dicit sic. Preoccupat aūt q̄ se concupiscunt
id ē de⁹ ipse q̄ est sapientia increata p̄occupat
p gr̄am p̄uenientē eos q̄ effectualit diligūt illū
Et inueniri pōt. ꝑ p̄uenire nō pōt. Sz ꝓra: vi-
det q̄ nos deum p̄occupare ⁊ p̄uenire debere
mus. Quia in ps. Preoccupem⁹ faciem ei⁹ in
confessione. Rñdeo q̄ ibi loquit ps. de iudice
futuro ⁊ venturo ad iudiciū cuius faciē p̄occu
pare debem⁹ p p̄fessionē laudis sue ⁊ fraudis
nre. Hic aūt loquit spūssanct⁹ de actu meritō-
rio. In quo ipse nos preuenit gratia p̄uenīēte
sine q̄ nullū opus meritoriū exercere valem⁹.

Preoccupat ergo qui se ꝓcupiscũt vt ill' se ꝓ
ostẽdat. Bernardus. O dulcis iesu ꝑm⁹es i ac
cessu et vltimus in recessu. j. Joh. iiij. In hoc ẽ
caritas dei: nõ q; nos dilexerimus deum: sed
quoniã ipe ꝓior dilexit nos. Et sic ꝓeuenit se
amantes. Secundo associat vigilantes. Et
quantuz ad hoc subdit. qui de luce vigilauerit
ad illam ꝛc̃. Sicut dormire est sensus habere
ligatos: ita vigilare est sensus habere solutos
ꝛ actualiter operantes. Illi ergo qui intellectu
et affectu bene vtuntur ꝑm principia iuris na
turalis. vel ꝑm principia fidei: tales dicũt vigi
lantes. Sed de luce vigilant qui mane statim
a iuuentute in bonis operibus se exercent. Ec
clesiastici. xxxix. Justus cor suum tradit ad vi
gilandum diluculo ad dominum qui fecit illũ
Et talis qui sic vigilauerit ad sapientiam. id est
deum qui est sapiẽtia increata: non laborabit
frustra. vel diu. vel non laborabit. id est modi
cum laborabit in compatione illius boni qõ ac
quirit. Eccl. ij. Modicum laboraui et inueni
B mihi multam requiem. Et quare non inuanũ
laborabit? Certe: quia statiz ipsum deum inue
niet assidentem foribus suis. Fores per quas
anima habet accessum ad deum et ad sapienti
am veritatis sunt principia prima: tam practi
ca q̃ speculatiua. Practica sicut: hoc facias alij
qõ tibi vis fieri: et quod tibi non vis fieri: alteri
ne feceris. Speculatiua sicut: alterum contra
dictoriorum dicit de quolibet: et de nullo eorũ
dem ambo simul: sicut patet. iiij. Metha. Per
hec ergo ꝓncipia tã q̃ ꝓ quasdã portas. siue q̃s
dam fores anima humana habet ingressuz ad
deum cognoscendũ: ꝛ ad scientiam veritatis i
uenienduz. Et ideo dicit Arist. ij. methaph. q
theologia. id est consideratio de veritate: par
tim est facilis et partim difficilis. Quia quan
tũ ad ꝑma ꝓncipia circa que non contingit er
rare est facilis. Circa conclusiões vo ab eis de
ductas circa quas vario modo contingit erra
re: est valde difficilis: q; prima principia sunt si
cut fores domoruz: de quibus ꝓuerbialit dici
tur. In foribus quis delinquet. quia introitus
in domuz defacili cognoscit: et nihil quod ibi
ponitur latet. Sed interiora dom⁹ latere pos
sunt etiam ꝓsentẽ scrutatorẽ. Prou. viij. Sa
pientia in ipsis foribus loquitur dicens. O vi
ri ad vos clamito: et vox mea ad filios hominũ
Intelligite paruuli astuciã: ꝛ insipiẽtes anim
aduertite. Sic ẽ q̃ de luce vigilauerit. ad sapi
entiã nõ laborabit. Assidentẽ enim illã foribꝰ su
is inueniet. hoc ẽ sapiam creatã vel increatã in
ueniet assidentẽ foribꝰ suis. id est mãifeste pa
tẽtẽ in intellectu ꝓncipioz: q; cognitio existẽdi
deũ oibꝰ hoibꝰ naturalit ẽ inserta. Sicut dicit
Damasce. li. j. ca. iij. Et Boctꝰ de cõ. li. iij. ꝓsa
ij. Est enim mẽtibus hoim veri boni naturali
ter inserta cupiditas. Ad idem Tullius lib. j.
õ natura deoruz. Insitas vl potius inatas cog
nitiones habemꝰ. Que enim gens aut genus
hoim quod nõ habeat sine doctrina anticipa
tionem quandam deoruz quã Epycurus vo
cat prolepsim. id est anteceptaz animo rei q̃n
daz informationẽ sine: qua nec intelligitur q̃
q̃: nec queri: nec disputari potest. Idem lib. ij.
Quid potest esse tam apertũ: tã perspicuũ. cũ
celum suspicimus celestia q; contemplati su
mus: q̃ esse aliquod numen prestantissime mẽ
tis: quo hec regantur? Sed contra istam videt
esse illud quod scribitur Prouer. viij. Beatus
homo qui audit me: et qui vigilat ad fores me
as quotidie. Ergo sapientia non statim inue
nitur assidens in foribus. Dicenduz ẽ q; inue
nitur statim quantum ad intellectum principi
oruz: et quantum ad noticiam dei generalez.
Sed non inuenitur statim perfecte: quia qui
aliquid nouit: plus nosse cupit. Fores ẽo sapi
entie in prouerbijs dicuntur doctores per q̃s
habemus ingressum ad sapientiam. Et ad il
las fores oportz vigilare quotidie. Eccl. vj. Si
videris sensatum euigila ad illum et grad⁹ osti
oruz illius exterat pes tuus. Et notanduz
circa materiam lectõnis huius q; triplex causa
exprimitur in scriptura quare vigilare et vigi
lãter nos habere debemus in omnibus: videlicet hostilitas crudelis rebellationis. vtilitas
fidelis administrationis et debilitas terrestris
inhabitatiõis. Quãtũ ad primũ homines exi
stentes in bello mortali nõ possũt somno vaca
re. Nos autem sumus in continuis bellis. In
psalmo. Conculcauerunt me inimici mei tota
die ꝛc̃. Ergo necesse habem⁹ vigilare. Grues
sicut dicunt naturales inter se vigilias diuidũt
Et illa que vigilare debet lapidem tenet in pe
dibus. vt si illa dormierit: lapis cadẽs alias ex
citet et seipam. Si ergo auis insensata: que vi
gilare tenet. sic sibi preuidet cõtra somnũ. mul
to magis cõtra somnũ peccati cautelam conti
nuã adhibẽ debem⁹. j. Pet. v. Estes sobrij estote
ꝛ vigilate ꝛc̃. Et bene adiungẽs ꝓmittit so
brietatem vigilie. Nam ebrietatez sequitur ne
cessario multus somnus. Est autem de diabo
lo isto aduersario: sicut de quodam duce Car
thaginẽsi. Refert Sextus Julius Frontinus.
stratoge. libro secundo ca. v. quod ẽ de infidijs
Dux iste bellum habuit contra quosdaz de af
frica qui Carthaginẽsi. rebellabãt. Fuerunt isti
de affrica auidi nimis ad bibendum vinũ. qõ
intelligens dux vsus est contra eos tali caute
la. Accepit multa dolia vini et miscuit cum vi
no succum cuiusdam herbe que vocatur man
dragora. que quidem herba est mirabiliter sõ
nifera: sicut docet Aristotiles primo de somno et vigilia. Facit enim homines ita profun
de dormire q; fiunt insensibiles. et iõ solet da
ri hoibus qui sunt propter aliquã infirmitatem

curãdam secandi vt possint sine dolore secari. Dolia ergo vini sic infecti dimisit iste dux i tẽtoꝛijs suis et fugit ad cautelã: tentoꝛia derelinquens: affrici gaudẽtes tentoꝛia inuadũt. et ituentes victualia cũ vino in abundantia comederunt et biberũt de isto vino infecto ꝛ stati omnes sic oppꝛessi sũt somno ꝙ nullo mõ se iuuare potuerũt. hoc explozans dux predictus de nocte redijt sup eos ꝛ miseros sic voluit trucidauit. Ista cautela mozaliter loquẽdo vtitur diabolus cõtra hoies. Vinũ quod letificat designat leticiã et lacsuriã secularẽ. Istam leticiaz siue iocunditatẽ mundi diabolus sic cõmiscuit succo mãdragoze. i. delectatione luxurie ꝙ omnes de eo bibentes fiũt q̃si insensibiles. Mandragoza enĩ est herba habẽs masculũ et femellã: et omnia lineamenta cozpis humani. in se p̃fert et ad generatiõis fecunditatẽ cõfert Gen. xxx. dicit Rachel sozori sue Lye de Jacob viro suo. Dozmiat tecũ hac nocte ꝑ mãdragozã filij tui. Et iõ mãdragoza voluptatẽ carnis signat. Quia ergo tota mundana iocunditas int̃ homines his dieb⁹ ꝓcurante diabolo qui nos sẽper cautelose querit debellare de succo voluptatis est infecta. Jõ hoies vitiosi dozmiũt i peccatis et ad cozreptiõem p̃latoꝛ: predicationes doctozum reperiũt insensibiles: vt dicat q̃libet illoꝛ illud Prouer. xxiij. Verberauerũt me et nõ dolui: traxerũt me et non sensi. quãdo euigilabo et rursum vina reperiam. Non sic vos carissimi. ꝙ sicut dicitur. ij. Cozl. vj. In omnib⁹ exhibeamus nosmetipos sicut dei ministros. Et infra. In vigilijs: in ieiunijs: in castitate. in scientia. Nota tria scientiã p̃cedentia. vigilias ieiunia et castitatem. Scõa cã quare nos in hac vita vigilare debemus est vtilitas fidel' administratiõis. Sum⁹ enĩ sicut serui vigilãtes õ nocte et expectantes aduentũ dñi de nuptijs redeuntis. nuptie sũt in celo ineffabilis gaudij de sacrosancta vnione deitatis infinite ad naturã humanaz. De his nuptijs dñs noster venturus ẽ: in die iudicij descensur⁹ ad mũdũ totũ iudicandũ finaliter. Et iõ Math. xxiiij. Vigilate qz nescitis q̃ hoza dñs vester venturus sit. et Luce. xij. Sint lumbi vestri p̃cincti et lucerne ardentes. Et vos similes hominibus expectantibus dominũ suũ quando reũtatur a nuptijs: vt cũ venerit et pulsauerit cõfestim aperient ei. Beati serui illi quos cũ venerit dominus inuenerit vigilantes. Et licet omnes vigilare debeamus. maxime tamẽ p̃lati quoꝛ cure subditoꝛuz anime sunt commisse. In cuius signum cum xp̃s discipulos suos dozmientes inuenisset specialius ceteris increpauit Petrũ dicens. Symon dozmis: non potuisti vna hoza vigilare mecũ? Tertia causa q̃re in p̃senti mozaliter vigilare debemus ẽ debilitas terrestris habitationis: hõ qui iaceret i domo ruinosa ex omni parte debili: ꝛ simul cũ hoc sciret ꝙ aliquis exterius suffoderet ꝓtinue muros ad eũ occidendũ: nõ daret se somno si esset p̃udens: ꝙ solerti vigilie. Domus anime ẽ cozpus luteũ vel terreũ Job. iij. Habitãt domos luteas et terrenũ habent fundamentũ: ꝛ cõsumũtur velut a tinea. Fossoz ẽ moꝛs qui indefesse nititr̃ pfodere domũ nfam vt furet animam cũ peccatis si posset vel cũ penis debitis pro peccato. Et iõ bene dicit Mathei. xxiiij. Si sciret paterfamilias qua hoza fur veniret vigilaret vtiq; et nõ sineret pfodi domũ suam. Sed timendũ est ꝙ est de nobis: sicut de pueri recenter natis. Dicit enĩ Aristo. j. de somno et vigilia. ca. v. ꝙ pueri quãdo pariũt dozmiunt et habent oculos clausos ꝓpter cõsuetudinez dozmiẽdi in matrice. Sic est de multis: tã diu inoleuit in eis consuetudo indulgendi negligentie pigricie et accidie ꝙ vigilare non possũt Sed cauendũ ẽ a tribus malis passionib⁹ q̃ accidunt in somnis sicut docet Arist. lib. pallegato. Epilẽsia. Ephialtes: et letargia. Epilentia est cerebri passio faciens hoiem cadere subito ꝛ inopinato. Ephialtes est passio in somno faciens homi aparere: ꝙ aliquis eum oppꝛimit: et nititur suffocare: vnde illis q̃ habẽt hãc passionẽ: videtur cõiter ꝙ vna vetula icumbat super eos ꝛ nititr̃ suffocare. Letargia ẽ infirmitas compellens hominẽ dozmire et dozmiendo mozi. Mozaliter iste tres passiones tria vitia generalia significant quibus inuoluit̃ tot⁹ mundus. Superbi nanq; et ambicioſi qui ad gradus ꝛ honozes nituntur ascendere. Epilentici sunt: qz superbia casum habet. Et Claudianus in maioꝛi Jma tollũtur in altuz: vt casu grauioze ruant. Lubzici siue luxurioſi patiuntur ephialten: quia vetula illa est caro cozrupta per peccatum eis supereminet et dominatur ꝛ deꝓmit eos ne resurgãt. Quari vero sunt letargici. id est obliuioſi qui quanto plura a deo percipiunt. tantomagis obliuiscunt: tam sui q̃ dei. Unde glosa super illud psalmi. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Sitiuit in te anima mea q̃ multipliciter tibi caro mea ꝛc. Ad deum vigilat qui vere dei memoꝛ est. Ad deum dozmit qui deum obliuiscitur. Nõ sic vos carissimi. Sicut dicitur. j. Thessal'. v. Non dozmiamus sicut ceteri. sed vigilemus ꝛ sobrij simus ꝛc. ¶ Lectio. LXXXII.

Cogitare ergo de illa sensus ẽ consummatus et qui vigilauerit ꝓpt illã cito secur⁹ erit. qñ dignos se ipsa circũit q̃rẽs. ꝛ i vijs suis oñdet se ill' hilarit ꝛ i oĩ puidẽtia occurret ill'. Hue sq̃ ꝓclusiões q̃s spiritussanctus intendit p̃cipaliter in hac parte capituli vsq; ad finem de sapientia declarare. Una ẽ ꝙ in eius acq̃sitõe ẽ facilitas. Alia

ē q̄ in ei⁹ possessiōe ē felicitas: et de istis duob⁹ agit alternatim: nūc declarando facilitatē sapientiā acquirēdi. nūc cōmēdādo felicitatē sapiētiā possidēdi. Consequit aūt possessionē sapiētie duplex felicitas: vicz tpalis et eterna: t de vtra q̄ sit hic descriptio: et nūc de vna: nunc de alia vicissim. ¶ Diuidit ergo textꝰ plectus in duas partes. In ā primo ostendit felicitatē q̄ est in sapie possessiōe. Scō felicitatē q̄ est in eius acquisitione. Scōa ps. ibi. Cum dignos. Quātū ad p̄mā partē dicit q̄ duplicē pfectōnē cōfert homini sapientia q̄ consistit in vero cultu dei. Nam excludit ab hoie q̄tū ad rōnalē: errorē falsitatis. quantuz ad irascibilē timorē aduersitatis. Q̄tū ad p̄mū dicē sic. Cogitare de illa. i. de sapientia increata que ē cultus veri dei: est sensꝰ cōsūmatus. i. sensus veraciter informatꝰ sine deceptione. Sensus eni multiplicit decipiuntur. Aliquando ppter indispositionē orgāni. Sic lingua febricitantis iudicat dulce amaruz. Aliq̄si ppter indispositionē medij. Sicut oculꝰ iudicat baculuz esse fractū. cuiꝰ vna medietas est in aere t alia in aqua. Aliq̄si ppter elongatiōz obiecti. sicut oculus iudicat solē ee pedalis q̄ntitatis: et sic de alijs. Propt̄ qō sincera veritas non ē a sensibus expetēda. ij. Augl. scō solilo quioz. Et ideo iudiciū sensus dicit impfectū et incōsūmatū. nisi p rōnis sniam regulet. In solis ergo sapientib⁹ q̄ sensualitati domināt per rōnez ē sensus cōsūmatus. Vñ Augꝰ. j. lib. de libero arbitrio. ca. xviij. Sapiēs ē q̄ regno mētis oīm libidinis subiugatione semota pacatꝰ ē. Et Eccī. xxj. Consūmatio timoris dei sapientia t sensus. Et p oppositū stultoz sensus semp ē incōsūmatus. q̄z in sensualitate stāt. t sm rōnem nō viuunt. Et iō vocāt supius. ca. iij. rami incōsummati. Frangentur inquit rami inconsummati. Sic ergo sapia excludit ab homine q̄tū ad rōnalē: errorē falsitatis. ¶ Secūdo excludit timorē penalitatis. Et q̄tū ad hoc dicit. Qui vigilauerit ppter illā cito securꝰ erit cito: q̄z post mortē que veniet valde cito habebit securitatē que est pars potissima beatitudinis. Vñ dicit Augꝰ. xiij. de trinitate. loquēs de futura beatitudine. Oīne qō ibi erit bonū erit et ipe sūmus deus sūmū bonū erit: atq̄ ad fruendū eū amātibꝰ p̄sto erit: t qō est oīno beatissimū. ita sēp foze certū erit. Quilibet ergo bonus cito securꝰ erit. Apoc. xxij. Ecce venio cito t merces mea mecū ē reddere vnicuiq̄ sc̄z opa sua. Et Apoc. j. Signauit deꝰ que oportet fieri cito. Et iō signāter dicit. Qui vigilauerit ppter illā cito securꝰ erit: ad differētiā hominū lasciuoz q̄ vigilias multas faciūt: nō ppt cultū dei. ꝫ ppter cultū carnis. quoz q̄dā vigilāt ad gulā. quidā ad p̄dā. quidā ad luxuriā. Vigilāt quidā ppter gulā: et ad suas voluptates explēdas: de quibus dicit Sap. xiij. Insanie plenas vigilias habentes. ¶ Alij vigilāt ad p̄daz sicut fures latrones et predones. Job. xxxiij. Vigilantes ad predā preparāt panē liberis agrū non suū et vineam eius quā vi oppresserūt vindemiant. Plautus in quadam comedia. Ue apud quos vigiliaz multā in noctē protrahūt tantū eni seruis suis de vita q̄tū de nocte auferunt. ¶ Tertij vigilant ad luxuriam. Job. xxiij. Oculus adulteri obseruat caliginem dicens. Non videbit oculus. ¶ Sequitur secūda pars lectionis: in qua ostēditur facilitas sapientiam acquirendi ex tribus. Ille enim qui nos querit t qui se nobis ostēdit: et qui in omni tenpoze nobis occurrit faciliter inuenitur a nobis. sed sapientia increata que deus est sic se habet ad nos q̄ ipa circūit querens dignos se et in vijs suis. id est in p̄ceptis ostendit se eis hilariter et in omni prouidentia occurrit illis. Dicit ergo sic. Facile inuenitur quoniā dignos seipsa circūit querens. id est admodū circūeuntis et querentis se habet: quia ex omni tempore dat nobis deus occasionem eum cognoscēdi t amandi. Vñ Augꝰ. iij. confessionū. c. viij. Celum et terra et omnia que in eis sūt. Eccevn dicq̄ mihi dicunt vt te amem: nec cessant dicere omnibus vt sint inexcusabiles. Circūiuit xp̄s querens nos ī terra in aere in inferno. Augꝰ. vndecimo confessionum. ca. secundo. Quesisti non querentes te: quesisti autem vt q̄ramꝰ te. Quesiuit nos in terra docendo. In cruce moziendo. Et p insignia passiōis sue glozioſa misericoziter ad regna celestia nos incitādo. In infernū descēdēdo. et i vijs suis ostēdit se illis hilariter. Vie xp̄i sūt precepta christi. Semite sunt consilia. In psalmo. Vias tuas domine demonstra mihi: et semitas tuas edoce me. Et hoc hilariter. Prouerbioruz sedecimo. In hilaritate vultus regis vita. Et clementia eius quasi imber serotinus. Et in omni prouidentia occurret illis. Docet enim Tullius secūdo rhetozice. q̄ prudētie tres sunt partes. memozia. prouidentia et intellectiua. Memoria est per quā animus repetit illa que fuerūt. Intellectiua est per quam ea prospicit que sunt. Prouidentia per quaz futuri aliquid videtur anteq̄ fit. vnde prouidentia propzio nomine sumpta est presens notio futurū tractās cuentuz. In omni ergo specie prouidētie: deus occurrit diligentibus: docens quid eis expedit recozdari: qd meditari: quid prestolari. Vult ergo dicere spiritussanctus q̄ deus se diligentibus in omni prouidentia occurrit. id est gratiam tribuit: non solum bene ozdinandi presētia. sed etiam prouidendi de futuris. ¶ Vbi notandum q̄ ad perfectū regimen hūane vite q̄druplex prudētia ē necessaria: vicz legaliū statutoz: tpaliū thesauroz: psonaliū meritoz et regulariuz responsoz. ¶ Prima prudētiā

tenēt facere reges: ꝓncipes ⁊ prelati. iusticiarij consiliarij et regū ministri. vt videlicet leges īstituāt iuste: q̄ cōuentētes et cōes tā diuitib⁹ q̄z paupibus ostendāt. Hec aūt ꝓuidentia de thesauro sacre scripture ꝓcedere dz. Lex eni que obuiat sacre scripture decretis ecclie et bonis moribus: nulli⁹ debz eē momenti. Sicut dicit in Cano. di. x. Non lz. Ubi etiā felix papa ad quēdā impatorē sic scribit. Certū ē hoc reb⁹ vestris esse salutare vt cū de causis dei agit iuxta ipi⁹ cōstitutā regłaz: regiā volūtatē sacerdotib⁹ xpi studeat subdē ñ pferre. ⁊ sacrosctā ꝑcepta per eoz pfulesse potius discere q̄z docere. Ecclie formā seq. nō huic humanit⁹ sequēdo. iura pfigere: neq̄z ei⁹ sanctionib⁹ velle dñari. cui deus clementie: tue pie deuotionis colla voluit submittere. Ne dū mēsura celestis dispēsatiōis excedit: eatur in contumeliā disponētis. A thesauro ergo sacre scripture sumi debet ꝓuidentia legaliū statutoz sine q̄bus impossibile ē pacem inter hoies obseruari. ij. Mach. iiij. Videbat eni Onias sine regali ꝓuidentia eē impossibile pacē rebus dari. Scōam ꝓuidētiā q̄ ē tpaliū thesauroz tenent facere plati ecclastici p pauperib⁹ sustentādis. Ipi eni sūt spūaliter senescalli xpi q̄ de ipi⁹ pmonio familiam suā exhibere tenēt. Unde Bern. de colloq̄o Symonis et Jesu. li. iij. ca. v. Res paupum non paupib⁹ dare: par sacrilegij crim̄ dinoscit. Sane patrimonia sūt paupum facultates ecclaz et sacrilega eis crudelitate surripit. quicq̄d sibi ministri et dispensatores nō vtiq̄z vel possessores vltra victū suscipiūt et vestitū. Et. ca. iij. dicit sic. Dignū ē vt qui altario deseruit de altario viuat. Viuat inq̄z de altari: nō supbiat: nō luxuriet nō diteſ: non in clericatu diues ex paupe fiat: nō ex ignobili glorioſus: nō sibi de bonis ecclie ampla palacia fabricet: nec loculos inde cōgreget: nec in vanitate: nec in superfluitate dispget: nō extollat de facultatib⁹ ecclesie cōsāguineos suos aut nepotes: ne filias dixerim nuptui tradat. Cōcedit tibi vt si bene deseruis de altari viuas. Hec Bern. Est ḡ ꝑlatus senescallus paupum figurat⁹ p angelū q̄ Tobiā iuniorē duxit in regionē medoz et instruxit quō vxorē sibi debuit copulare et sanū reduxit. Cui Tobias regratiando dixit. Si meip sum tibi tradā seruū: nō ero cōdignus ꝓuidētie tue vt dr. Tob. ix. Sic certe regraciabitur subditus sanat⁹ p ꝓuidentiā boni ꝑlati ductus p viā penitētie. ⁊ reduct⁹ ad ciuitatē leticie. Et iō signanter dicit ꝑlatis. j. Petri. v. Pascite q̄ i vobis ē gregē dei ꝓuidentes nō coacte: ꝙ spontanee. Nō solū aūt ꝑlati sed oēs habentes substātiā hui⁹ mūdi ad aliqualē hmōi ꝓuidentiaz obligantur p pauperibus sustentandis. Tertia ꝓuidentia ē psonaliū meritoz: ad istā faciē dā omnes obligamur quilibet p̄z seipo in nū dinis hui⁹ vite. Ad Roma. xij. Nolite eē ꝓuidentes apud vosmetipos nulli maluz p malo reddentes: ꝙ ꝓuidentes bona. nō tātū cozam deo sed cozam omnibus hominib⁹. ꝓuidētes inq̄t bona videlicet maxima q̄ sūt vtutes et bona opa. Ista eni bona habēt i se ꝑciositatē: durabilitatē et vtilitatē. Est eni vna elemosyna vel vnū ieiuniū deuotū magis preciosū cozā deo: q̄z totum aurū mundi vel etiam oēs lapides ꝑcioſi. Est etiā meritū bonum durabile: q̄z ꝑpetuū si nō interrumpat per peccatum. Fatuus valde foret existens in nundinis vbi multa videret ventalia preciosa. si tātuz sibi ꝓuideret de talibus de quibus se sciret spoliandum i recessu suo de nundinis vellet nollet. Uita ꝑsēs nundine sunt in quibus negociari debemus. Luce. xix. Negociamini dum venio. Fatui ergo sunt qui totā suam ꝓuidentiā faciūt de terrenis diuitijs: de q̄bus i morte sunt necessario spoliandi. j. Thimo. vj. Nihil intulimus i hūc mundū: haud dubiū: q̄z nec auferre q̄d possumus. Et in psona taliū dicit Sap. ix. Cogitationes mortaliū timide et incerte ꝓuidentie nre. Aducrtant etiā qui mundanas diuitias p longū tempus cū laboribus periculis ⁊ tedijs p suis filijs et heredibus et nihil adhuc p seipsis ꝑpetuū ꝓcurauerunt: quāta fatuitate laborant. et accipiant exemplū ō Jacob Gen. xxx. Qui postq̄z xiiij. annis seruierat Laban: dicit ad socerū suum. Justū est vt ꝓuideam aliquādo etiam domui mee. et extunc lucro ꝓprio vacauit p̄z se et familia sua. Quarta est ꝓuidentia regulariū responsoz̄. et ad hanc omnes tenemur quilibet p̄z seipso comptū redditurus et clericus responsurus et reus cozaz iudice compariturus diligenter sibi ꝓuideret de responsuris. In istis casibus erim⁹ omnes in die iudicij. Et ideo de nobis optat deus illud Deut. xxxij. Utinā saperent et intelligerent: ac nouissima ꝓuiderent. Prouidere ē procul videre. sicut dicit Boetius. v. de consolatione. Nouissima nostra sunt mors et iudicium pena et premium. Ista nouissima dum procul sunt. ꝓuidere ⁊ preordinare debemus: ⁊ tūc nunq̄z peccabimus. Eccl. vij. In omnib⁹ operibus tuis memorare nouissima tua ⁊ ieternū non peccabis.

Lectio. LXXXIII.

Nitiū eni illius ve
rissima est disciplīne concupiscentia. Cura ergo disciplīne dilectio est: et dilectio est custodia legum illius. Custoditio autem leguz consūmatio est incorruptionis. Incorruptio autem faciet proximum esse deo. Concupiscentia itaq̄z sapientie deducit ad regnum perpetuum. Postq̄z declaratum est q̄ homo p sapientiam ꝓduci potest ad felicitatē. Restat de-

clarare que sint media cõferentia istaz potesta
tem. Et hoc facit in ista lectione. Ulñ intentio
A sua in ꝑsenti lectione est ostendere quõ natura
liter homo ordinat ad beatitudinẽ supnatura
lem que consistit in vita eterna. contemplãdo
sapiẽtiã icreatã. Hui⁹ autẽ btitudinis adipiscẽ
de radix et initiũ est homi idditũ ab ipo deo: me
dia xo sũt partim a deo partim a nob: finis vero
vltimus a deo supnaturaliť nobis datur. Ra
dix et fundamentũ beatitudinis consequende
que in diuina consistit noticia est naturale desi
deriũ quod hõ habet ad sciendũ. De quo dicit
Arist. j. methaꝑ. Omnes homines naturali
ter scire desiderant. Et illud idem naturale de
sideriũ est initiũ sapientie: sicut hic dicit spiri
tussanctus. Initium uniquit illius. i. sapientie
verissima est disciplíne concupiscentia. Concu
piscentia enĩ que est a natura est vera nõ ficta:
pseuerans nõ momentanea: realis nõ depicta
Iste igitur naturalis appetit⁹ deuz cognoscẽdi
et amandi. qz de⁹ ẽ ꝑmũ verũ z summũ bonũ.
ẽ primus grad⁹ ascẽdendi ad felicitatez q̃ ẽ sa
pientia de futuro: beatificans p sapiẽtiã fidei
in ꝑsenti. // Et notandũ q istã verissimã concu
piscentiã disciplíne derelinquũt q̃dammodo
sophiste verbosi. legiste numosi: z idiote ocio
si. Primi addiscunt ꝓpter apparentiaz. Est. n.
sophistica sapientia apparens et non existẽs. z
sophista copios⁹ ab apparẽti sapia z nõ exñti. j.
Elenc. ỏ q̃b⁹. ij. Timo. iij. Ducũť varijs deside
rijs semp discentes et nunq̃ ad scientiã verita
tis puenientes. Secundi addiscunt ꝓpter pe
cuniam. De quibus dicit Ouidius. iij. de ve
tula. Q̃s declinant ad eã que dona ministrat
Utq̃ sciãt pauci discũt. plures vt abũdent. Di
tariq̃ volũt potius q̃ philosophari. Et iõ fm
eum philosophia exiliũ patitur: et philopecu
nia regnat. Et contra istos dicit spũssanctus.
Sap. vij. Diuitias nihil esse dixi in compatõe
illius: nec comparaui illi lapidẽ preciosum: q̃
niam omne aurum in comparatione illius are
na exigua: z tãq̃ lutũ estimabiť argentũ in cõ
spectu illius. Tertij sunt vagi z ociosi et incon
stantes negligentes ingeniũ naturale colere p
doctrinas z catholicas disciplinas. Contra quẽ
libet talẽ dicit z scribit Aꝑs. j. Timo. iiij. Ho
li negligere gram que ẽ in te. Et infra. Attẽde
tibi et doctrine et sta in illis. // Ulsa q̃ radice
B sapientie q̃ ẽ naturalis concupiscentia disciplí
ne, ꝓfiter ponit media que sũt tria. Cura: dilec
tio. et custodia. z ẽ talis ordo q̃ desideriũ na
turale sciendi causat curã. id est diligentiã vel
sollicitudinẽ addiscendi. Cura causat dilectio
nem dei: qz nõ ẽ possibile q̃ hõ sit sollicit⁹ ad co
gnoscendũ deũ: q̃n si ꝓficiat in cognitiõe ꝓfici
et in dilectione. Dilectio dei causat custodiã le
gis diuine. Joh. xiiij. Si q̃s diligit me sermo
nẽ meũ seruabit. Et. j. Joh. j. Qui dicit se nos
se deũ: z mãdata eius nõ custodit mendax est.
Custodia autẽ mandatorũ dat consũmationẽ
imortalitatis: que immortalitas est ꝓprietas
diuina. quia deus solus ẽ cui repugnat nõ ee.
Ergo a primo ad vltimũ arguendo: concupis
centia sapientie deducet ad regnũ perpetuum
Et notandũ q̃ spiritussanctus vtitur in ista de
uctione coloze quodam rhetorico qui vocat
a Tullio Gradatio. ij. rhetorice sue vel climax
grece: quia dicit beatus Aug⁹. iiij. de doctrina
xp̃iana. ca. viij. Omnis eloquentia rhetorum
in scriptura sacra põt inueniri. Est autem gra
datio fm beatũ Aug⁹. vbi sup̃. ca. vij. quando
verba vel sensus alterum ex altero connectun
tur: sicut patet in verbo quodam Apostoli ad
Romanos quinto. vbi dicit. Tribulatio pati
entiam operatur. patientia autez probationẽ.
probatio vero spem. spes vero non confundit
Et simile est quod ad Romanos octauo dicit.
Quos predestinauit. hos vocauit. et quos vo
cauit. hos z iustificauit. z quos iustificauit. hos
et glorificauit. Et est figura siue color pulcher
rimum ornamentum sententie. Gradatio xo
fm Tullium diffinitur sic. Gradatio est quan
do antecedens ad consequens verbum descẽ
dit aliter quam ad superius ascensum est hoc
modo. Que nam reliqua spes manet libertа
tis. si eis quod libet licet. et quod licz possũt: et
quod possunt audent: et quod audent faciunt
et quod faciunt nobis molestum non est? Sic
enĩz debet doctor ecclesiasticus dicere eloquẽ
ter vt doceat delectet et flectet: sicut dicit Aug.
quarto de doctrina christiana. ca. duodecimo
Docere ẽ necessitatis. delectare suauitatis. flec
tere ẽ victorie z potestatis. z istud vltimũ ẽ fina
lis intẽtio doctor ecclesiasticor. sicut dicit ibidẽ
Aug. ca. xiij. sic. Si talia dicunť que crederevl
nosse sufficiat nihil aliud est eis consentire nisi
confiteri vera esse. Cum vero illud docetur qõ
agẽdũ est. z ideo docetur vt agatur. frustra ꝑ
suadeť verũ esse qõ dicitur. frustra placet mo
dus iste quo dicitur si nisi dicit vt agat. Opor
tet ergo eloquentem esse ecclesiasticuz qui sua
det aliq̃ quod agendum est: non solum doce
re vt instruat: et delectare vt teneat. sed etiã fle
ctere vt vincat. Hec Aug⁹. Utens ergo grada
tione z tali genere dicendi spiritussãct⁹ dic sic.
Cura ergo discipline dilectio est. i. dilectionez
opat. Sicut. n. reflexio lumis ad speculũ cõca
uũ causat ignẽ naturaliter. Ita ẽ moraliť quã
do ad aiam hũilẽ z deuotã icidũt radij lũinos
sacre scripture a xp̃o q̃ ẽ sol iustitie deriuati: et
reflectũť idẽ radij ad deũ p timorẽ z reuerẽtiã
sue icõphẽsibilitatis. necessario causat amor i
memoria talẽ mẽtl. Et tũc dilectio ẽ custodia le
gũ illi⁹. Cũ aũt nihil maí⁹ sit i ptãte q̃ diligere:
pz q̃ facile ẽ legẽ custodire ad Ro. xiij. Plenitu
do legis ẽ dilectio. Custoditio aũt legũ ꝑsũ-

matio ē incorruptiōis. i. pducit ad corruptionez: hoc ē ad imortalitatē. Incorruptio aūt facit primū esse deo. i. imortalitas facit nos similes deo. Quia sic dic porphy. Mortale separat nos a dijs. Cōcupiscentia itaq; sapiētie deducit nos ad regnū ppetuuz. Qualiter aūt timor causet in nobis sapientiā tā in p̄senti q̄ in futuro: pulchre declarat Linconiensis in sermone quez fecit de pastorib⁹ ita dicens. Sicut cera mollis fortē applicata sigillo recipit imitatoriā similitudinē et oim formaz z figurarū sigilli insculptaz pulchritudinē. Sic aīa p amoris copulā fortiter ad deū applicata: ñ equali. ꝑ cuz sūma imitatiōe recipit similitudinē ipius pulchritudinis in cōformitatē. Et cū apud sūmaz pulchritudinē nīl desit pulchritudo. Ipa. n. dicit. Pulchritudo agri mecū ē in aia p amoris copulā a sūma pulchritudine impressa: nō erit alicuius pulchritudinis absentia. ꝑ refulgebit in illa pulchritudo que ē super illa imitatione. Quis ꝛo pulchritudo inferior paz sibi refulgebit. respectu illius pulchritudinis superioris: cū ois inferior pulchritudo refulgebit in illa. multo ampliori q̄ in inferioribus decoris venustate. Et cuz idē sit sūme pulchritudinis forma et sūma sapientia cū anima fuerit perfecta cōformitas sūme pulchritudini z per hoc summe sapientie erit: et p consequēs aīa illustrata sapientie pulchritudine. vnde et amor qui facit aīam deiformē facit ipam sūme sapiētie participatione sapientē. Est ergo plena dilectio totius veritatis magistra: imo amor ē ipius veritatis noticia. Ūñ p os ipsius dicitur Johā. xiij. Paraclitus aūt spūssāctus quē mittet pater in nomine meo: ille docebit vos oia. Nec te moueat aliquando: q̄ multi in via domini ambulant: nec tamen ē in eis plena noticia veritatis. quia sicut dicitur: magister docere discipulū aliquā artā totam: puta rhetoricā vel geometriā: cū tamē adhuc versat discipulus circa artis p̄ncipiū vel medium nōdū sciens artī terminū. Sic spūssanctus dicitur nos docere vnā magnā artē: omnē videlicet veritatē: cū tamē adhuc versemur circa artis p̄mordia. augmentata ꝛo in nobis dilectiōe: augeb̄ et hui⁹ magne artis noticia. Cū ꝛo iplebit in nobis amor vt diligamus deuz ex toto corde et ex tota anima: z ex tota mente: vt videlicz ois pticula cordis cūuersa sit in ipsū totaliter. qđ finita hac p egrinatione erit in patria: tunc erit visibilis: et huius magne artis consūmata noticia. Efficit ergo amor cōsummatam decoris speciē et sapientie plenitudinē ſm modū ꝓsummationis qui p̄t esse in suprema facie creature rationat Hec Linconiēsis. Ista ꝛo sapientia ē quasi sapida scientia. Ūñ cōparat vino in sacra scriptura. Cant. v. Comedi fauū cū melle meo: bibi vinū cū lacte meo. Dicit aūt Alb. inj. metheoro. tractatu. j. c. r. q̄ vinū longe ductū efficit ex motu magis sapidum: quia ꝓpter percussionem et motū partū conualescit in eo calor naturalis et magis subtilius dirigetur humidū. Et eadez est causa quare pendulū vinū percussum et motū: reuertitur aliquantulū ad statū suū. Vocat autē pendulum quod incipit declinare ad corruptionē vt estimo. Moraliter vinum longe ductū: est doctrina sacre scripture que de clo ad homines per pphetas: patriarchas: angelos et ipm dei filium est deducta ab inicio vsq; mō exagitat et excutit p exp̄positor⁹ ingenia. Et iō istō vinū ē meli⁹ mixto q̄ vinū cuiuscūq; scientie secularī q̄ ñ deferk̄ nisi de terra ad terram. Vinū eni quod crescit in mōtibus est delicatius et subtilius q̄ illud quod crescit in vallibus. Mons altissimus cclū est z terra vallis lachrymaz. Et ideo vinū scientie secularis rude est grossum et insipidū. Aliud vero subtile et sapidū. Cantic. viij. Dabo tibi poculū ex vino conditū et mustū malorū granatorum.

Lectio. LXXXIIII.

Ergo delectamini in sedib⁹ et sceptris o reges populi diligite sapientiā vt ippetuū regnetis. Diligite lumē sapientie: oēs q̄ p̄estis populi. Quis sapientia sit singulis necessaria: maxime tñ regibus et p̄ncipib⁹: iudicib⁹ et p̄latis. Et iō isti ipeciali⁹ sunt monēdi q̄ studiū suuz apponāt circa sapientiā acquirēdā. Quia ergo in p̄re p̄cedēti determinatū ē. q̄ nō solū in ei⁹ possessiōe ē felicitas: imo q̄ in ei⁹ acquisitiōe ē facilitas. Jō h cōcludit spūssāct⁹ q̄ in ei⁹ duratiōe ē ppetuitas et p ꝓs q̄ ipa sit naturalit̄ apetēda. Ūñ in ista duo facit. Primo inuitat reges ad sapiētie dilectionē specialit̄. Scōo q̄scūq; alios p̄fectos vel p̄latos generalit̄. Scōa ps. ibi. Diligite lumen. Circa p̄mū dicit sic. O reges populi si delectamini in sedib⁹ z sceptris. Si p q̄: sic ē ō facto q̄ delectamini i honorib⁹ hui⁹ vite q̄s recipitis a pl̄o ppter h̄ q̄ plm iudicatis et regitis et cōstat vob q̄ sedes vr̄e vel sceptra nō p̄nt hic p̄manere ppetue. Ergo diligite sapiētiā. i. verū cultū dei vt imppetuū regnetis: et vr̄am delectationē p̄sentē ad futurā cōtinuetis. Apoc. v. Fecisti nos deo nr̄o regnū z sacerdotes z regnabimus sup terrā. Et Apoc. xx. Erūt sacerdotes dei et xp̄i eius et regnabūt cum eo mille annis. Glosa. i. in eternum. Ponitur enim millenarius qui est limes numerorum p̄ro eternitate. Hec ergo monitio dirigit regib⁹ specialit̄ Scōo monet oēs alios p̄fectos generalit̄ ita dicēs. diligite lumē sapiētie omnes q̄ p̄estis populis. Precedentib⁹ et ducentibus alios i nocte tenebrosa necessarium est lumē. quia alias cadent vel saltem errabunt a via tam ducentes q̄ ducti. Matthei. xv. Cecus autem si ceco du-

catū pstet ambo in foueā cadūt. Sūt aūt plati ductores subditoꝝ p̄cedentes eos in via moꝝ et iō indigēt lumīe sapiētie et cognitiōis sacre scripture. Bonus auriga sic ordinat de equis trahētib⁹ bigā vel currū q̄ si habeat equū exce catū: nūq̄ facit eū p̄cedere q̄ sic bigā subuerte ret et socios sequētes cōfūderet. ℔ facit eū post alios supportare bigā et sequi alios q̄ pūt vide re. Isto mō vult xp̄s fieri q̄ est currus ist'et au rigā et⁹. iiij. Reg. xij. Nō placet sibi q̄ carentes lumīe sapīe pficiāt: ꝛ pponātur ad trahendā bigā ecclie. Sed tātū clare videntes. In qb⁹ est noticia fidei et sane doctrine. Et pōt dici pīati ecclie istud verbū. Diligite lumē sapīe ꝛc̄. Lu men sapientie debēt eē doctores et scholares scripture sacre. Quib⁹ dr̄ Hath. v. Vos estis lux mundi. q. d. Tales p̄feratis in promotionib⁹ Tales diligatis honorādo bñficia cōferēdo ꝛ i pplexitatib⁹ cōsulēdo. Sic tamē pauci faciunt plures enī cōsulūt laicos vel legistas q̄ theolo gos vel canonistas. Et iō timendū est q̄ eis ac cidat sicut accidit Sauli qui tpe necessitatis cō siliū petijt a Phitonissa et ab ea responsū mor
B tis fuc accepit sicut patet. j. Reg. xxviij. Mo tandū ē q̄ piculosum ē delectari in sedib⁹ et sce ptris. Sceptrū fm Papiam ē vrga regalis. Se des dicūt throni vel solia. in qbus reges sede re solent. Dicit tamē magister in historijs. q̄ i secundo atrio tēpli Salomonis sub porticib⁹ erant tria genera sediliū: videlicet. Cathedre: Exedre et sinedre. In cathedris sedebant do ctores in gimnasio. In sinedris sedebant audi tores in cōsistorio. Et dicebant sinedre q̄si cō sessio vel consessus. In exedris sedebant assef sores in iudicio cuz iudice: quando aliquid se cretius tractabat. Et dicebant exedre q̄si assef sus. De sediū etiā diuersitate distinguūt grā matici sic. et sunt vsus Eberardi tales. sez Rex soliū: doctor cathedraz iudexq̄ tribunal. Pos sidet ac sedē p̄sul. pretorq̄ curuiē. In istis ergo sedib⁹ piculosum est delectari. Tum q̄ in eis ē difficile vitare iniquitatez et ipossibile seruare stabilitatē. Primo enī patz q̄ prelati et iudices q̄lescūq̄ cū magna virtute et sūma difficultate possent vitare iniquitatē in iudicando. Tū pp ter beniuolos supplicatores. Tū ppter iniu stos cōminatores q̄ oēs lz p varia media iudi cent: fallere moliūt. Apoc. ij. Sciovbi habitas vbi sedes est Sathane: pōt dici de puerso iudi ce. Et iō sicut recitat Helynand⁹. li. xv. Labises rex adeo seuer⁹ fuit q̄ quēdā iniustū iudicē ex coriari fecit ꝛ sedē iudicialē pelle sua operiri fe cit. Et in eadez sede filiū iudicis posuit loco pa tris dicens sibi q̄ iniquū sp caueret iudiciū: ne simili iudicio plecteret de q̄ narratiōe formāt tales versiculi. Sede sedens ista. iudex inflexi bilis sta. A manib⁹ reseces mun⁹ ab aure p̄ces Sit tibi lucerna sedes pelliscp paterna. Qua resides nat⁹ p pre sponte dat⁹. Iste Labises fu it filius Ciri regis parsarū q̄ licentiauit iudeos captiuos tpe Esdre reedificata Hirm. Et iste Labises vocat Nabuchonosor in historia. Ju dith. et artaxerxes vel assuerus apud Hester: quē Seneca appellat feliciter furiosū. Tante fu it austeritatis q̄ a natiuitate sua fingit furios⁹ fuisse sicut dicit Lucanus. Secūdo ipossibile ē seruare stabilitatem. Exemplum de Siro Eccli. x. Sedes ducum superbox destruxit deus et se dere fecit mites p eis.

Lectō. LXXXV.

Quid est aūt sapiē
q tia et quēadmodū facta sit referā et nō absconda a vobis sacramēta dei. ℔ ab initō natiuitatis inuestigabo ꝛ ponā i lucē sciam illius ꝛ nō p̄teribo veritatē neq̄ cū inuidia tabes cēte iter habebo qm̄ talis hō nō erit pticeps sa pientie. Qm̄ supius determinatū ē q̄ sapia p̄bet delectationē ppetuaz. et oīs hō naturalit delectatōnē appetat. sic dicit. vij. Ethi. Quia tā bestie q̄ hoies: imo oia qōāmō delectatōz p sequūt: posset merito qlibet q̄rere. Quid sit sa pīetia ꝛ vñ duxit originē? Et iō itentio lectiōis hodierne ē q̄tū sufficit obuiare et istam dubi tatiōz excludere. Qm̄ dicit. Quid ē aūt sapien tia ꝛc̄. Et expōit ista lr̄a dupliciter. Primo mō A allegorice de xp̄o q̄ est sapientia increata. Alio mō lr̄aliter de sapientia creata. Quantū ad p̄mū modum exponendi posset aliquis dicere. Tu sapientie cōmendator et xp̄i predicator: tu delectaris in cultu sapientie ꝛ eius dilectione. Nos nescimus quid est sapientia increata quā tu dicis xp̄m. Respondit autor. Referam q̄d sapientia et quēadmodum facta sit. id est quē admodum genita sit eternaliter a patre. In psalmo. Ante luciferum genui te. et tempora liter a matre. Et q̄uis neutra eius generatio valeat enarrari perfecte. potest tamen vtraq̄ eius natiuitas quātum p̄o fide sufficit exem plariter explanari. Et non abscondam a vob sacramenta dei. videlicet natiuitatez passionē. resurrectionem et ascensionem. Sed ab initio natiuitatis christi inuestigabo. Quia infra. ca. vij. narrat xp̄i incarnationem. Alio modo ex ponitur littera ista de sapientia creata que est verus dei cultus. Et quēadmodū facta sit. id ē qualiter opera sapientie fiūt ab hominib⁹ sapi entia domināte. Et nō absconda a vobis sacra menta dei. i. sacra mysteria quib⁹ deus colit a deuotis in orōnib⁹. ieiunijs et deuotōib⁹. ℔ ab initio natiuitatis hominis sez qua hora nascit in mūdū. inuestigabo: quia natiuitatē huma nā scribit. ca. vij. Sum quidem ꝛ ego mortalis homo ꝛc̄. Et ponā i lucē scientiā eius. i. cuidē ter faciam sapientiā cognosci et n̄ p̄teribo ve-

ritatē ḡn vicz integre et aperte eā manifestem. Nec cū inuidia tabescente. i. tabescere faciente iter habebo. Tabescere enī idē ē q putrescere vel languescere: quoniā talis hō videlicz in uidus nō erit particeps sapientie. Inimici. n. nūq̄ participāt nec cōicant merces suas: ꝑ sapientia et inuidia inimicāt. Nā sapia illūinat et inuidia excecat: vñ hō inuid⁹ nō pōt esse particeps sapie. Nō ꝓteribo veritatē. Hic ē notandū q ē veritas sermonis. veritas opatiōis et veritas intētiōis. Veritas sermōis req̄rit q ita sit sicut dicit: et q dicens hoc credat eē in re sicut dicit. Nā licet ista sit in re sicut hō dicit: si tñ credit aliter eē dicit contra cōsciam et ē defectus veritatis moralis q̄ requirit in sermone. De ista veritate loquit Apls ad Eph. iiij. Deponentes mēdaciū: loq̄mini veritatē vnusq̄sq̄ cū ꝓximo suo: q̄m sum⁹ inicē mēbra. Secūda veritas ē opationis et consistit in ꝓformitate opis et sermonis vel oratiōis in bono. Et huius cōtrariū ē fraus dol⁹ et simulatio ꝑ quā aliquis dicit pulchra verba homi et simulat se amicū: et tñ occulte eū odit et ponit ei insidias. Cōtra q̄les scribit. j. Joh. iij. Filioli nō diligamus verbo neq̄ lingua sed opere et veritate. Tertia veritas ē veritas intentionis et cōsistit in confirmitate intētiōis ad opus: vt videlicet op⁹ qō de suo genere ē bonū nō fiat ex appetitu laudis hūane: nec ex quacūq̄ vana intentiōne: sed vt honor dei ꝓncipalit intēdatur. Joh. iiij. Veri adoratores adorabūt patrez in spiritu et veritate. i. in sancta intentione cōiūcta cū exteriori operatiōe. Secō notandū q aliter distingui solet triplex veritas: vicz doctrine iusticie et vite. Veritas vite ē obseruātia legis diuine. Veritas doctrine ꝓdicatio eiusdez Veritas iusticie sententia iudicis vel testimonium testis ꝓ veritate. Et ista triplex veritas ꝓ nullo scandalo ē omittēda. Vñ habentur tales versus. Scādala ꝓ vita doctrina iusticia q̄. Tu nō effugies sunt in reliquis fugienda. Ꝓ vita: quia hō ꝓ nullo scādalo vitando dz peccare mortalit: nec doctor vel ꝓdicator dz falsū docere ꝓ quocūq̄ scādalo vitādo: tacere tñ pōt et debet si ita sit. q auditores fiāt ex sua doctrina deteriores. Nec iudex iudex vel testis aliquo mō ferre debet vel dicere falsuz in iudicio ꝓ aliquo scandalo vitando. potest tamen iudex in casu sententiam differre et testis ad tempus tacere. Et sic possunt intelligi versus qui videntur duobus predictis contrarij. Est verum vite doctrie iudiciiq̄. Primū ꝫ habe duo ꝓpter scādala linq̄. hoc ē veritatē doctrine i casu ꝓpter scādalū subticere et iudiciū lz differre Nullo mō tñ falsū vel docere vel iudicare lz ꝓ scādalo q̄cūq̄ vitādo. Tertio notādū q veritas ē acq̄rēda cū studio: defēdēda cū odio ⁊ ꝑponēda cū socio. Primo veritas ē inq̄rēda cū studio. Eccl. ij. Pius ē ⁊ misericors dē⁹: ⁊ remittet in tpe tribulatiōis pctā: et ptector ē oīb⁹ inq̄rentib⁹ se in veritate. Secō veritas ē defendenda cū odio. Quia fm Salustiū veritas parit odiū: obsequiū parit amicos. Nihilomin⁹ tñ veritas sēp ꝓualet finalit. ij. Esdre. ij. Magna ē veritas et fortior ē oīb⁹. vñ patiēs aduersitatē ꝓ defensiōe veritatis. licet possit ad tps oꝑimi finalit tñ triūphat. In cuius figura legim⁹ de Jona q multipliciter tribulatus fuit ⁊ mirabiliter liberatus. Dicebatur aūt Jonas filius Amathi. i. filius veritatis. Non q pr̄ suus esset Amathi. vel sic vocarē: sed q Helias suscitauerat eū a mortuis et restituerat eū matri sue q̄ ꝓ filio suo resuscitato regratiando dicit helie. Nunc in isto cognoui. q̄ vir dei es tu ⁊ verbū dñi in ore tuo verū ē. iij. Reg. xvij. Et ex illa hora et deinceps vocat⁹ ē Jonas fili⁹ Amathi. i. veritatis. Nō sic ē q de nullo hoie legim⁹ q̄ tot euasit pericula sic Jonas. Prio enī sicut mō dictū ē. ipe fuit fili⁹ vidue sareptane. ō q̄ habem⁹. iij. Reg. xvij. ibi scribit q egrotauit fili⁹ mulieris mr̄isfamilias et erat languor fortissim⁹: ita vt nō remaneret i eo alit⁹. vñ i iuuēte sua mortu⁹ ē et resuscitat⁹ ab helia. Iste adultus fact⁹ ꝓpheta miss⁹ fuit ad ꝓdicādū niniuitis. Et volēs fugere in tharsis ꝑ mare. Pria sorte cadente sup eū eiect⁹ ē de naui et piect⁹ i mare. Secō deuorat⁹ a ceto. Tertio cōseruat⁹ i vētre ceti trib⁹ diēb⁹ et trib⁹ noctib⁹. Quarto euomitus fuit de ore ceti in aridā. Quinto adusq̄ ē feruore tanto solis q petiuit aīe sue vt morer̄ et ait. Melius est mihi mori q̄ viuere. sicut patz Jon e. iij. Ecce q̄ntas aduersitates. tribulationes et angustias sustinuit fili⁹ veritat⁹. In signū q q̄cūq̄ veritatē cōstanr̄ tenet ꝓsecutiōes angustias et inimicitias patiet. ꝫ finalit libera bit ē. Joh. viij. Si mānseritis in sermōe meo vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatē et veritas liberabit vos. Sed est vulgare exemplū q hoies se habēt ad veritatē audiendā sic se hūt ad recipiēdū aquam bñdictam q̄n sacerdos incipit aquā bñdictā aspergere: populus totus applaudet et occurrit approximādo ad sacerdotē: deponūt capucia ⁊ inclinant capita et manus eleuāt vt aquā bñdictā recipiant. Sed si sacerdos sit liberalis de aqua sua et dat eis abundanter in facie. statim se auertunt ⁊ fugiunt vel se ab aqua defendūt. Isto mō cōtingit cōiter inter homines de veritate. Multi enim tam nobiles q̄ simplices cū audiunt de aliquo ꝓlato vel ꝓdicatore q dicit hominibus veritatem libenter mirabiliter applaudunt. et talez cōmendant et eum audire desiderant. Sed si contingit q ad eos declinet et dat eis abundāter de aqua sua benedicta. i. arguat increpet ⁊ corripiat vitia in quibus iacent statim murmurant. faciem auertunt et peccata sua defendūt

E t.ij.ad Timoth.iiij. A veritate quidē audituz auertēt:ad fabulas aūt ꝓuertentur. ¶ Tertio veritas est ꝓponēda socio :qz amico Socrate t amica veritate sanctū est ꝓhonozare veritatē. Ambobus eīm existentib⁹ amicis :sanctū est ꝓhonozare veritatē.j.Ethico. Dicit eīm Andronicus perypateticus. q sanctitas est q facit fideles t seruantes ea que sunt ad deuz iusta. Hoc autem est ꝓchonozare veritatem amicis imo destruere familiaritatez ꝓ salute veritatis. Est etiā adeo necessariuz ad bonos mozes q impossibile ē sine hoc virtutem cōseruari nisi homo ꝓferat veritatē familiarib⁹ suis:posset eīm homo adducere falsa testimonia t falsa media ad defensionē amicoꝝ suoꝝ contra veritatē qđ ratio nō permittit. Maxime aūt hoc philosophis cōgruit qui sunt ꝓfessores sapientie .que quidē sapientia ē cognitio veritatis. Et ideo specialiter astringūtur ad defensionē veritatis. Quod aūt magis debem⁹ amare veritatē q̄z hominē:probatur p hoc q non amamus hominē nisi ꝓpter virtutē t veritatem.ergo magis amāda est veritas.vñ Plato reprobando opinionē Socratis dilecti magistri sui dicit q oportet magis curare de veritate q̄z de aliquo alio. Christus aūt volens nos veritatem amare t honozare dicit se esse ipam veritatem. Joh.xiiij. Ego sum via veritas t vita. Et Joh.xviij.dicit se ideo venisse in mundum vt testimoniū veritatis ferret. Ego inquit in hoc natus sum t ad hoc veni in mundū vt testimonium perhibeaz veritati tē.

Lectio.LXXXVI.

A Multitudo sapientiū sanitas est ozbis terrarū. Et rex sapiens populi stabilimentū est. Ergo accipite disciplinā per sermones meos t ꝓderit vobis. Postq̄z spūssanctus multipliciter inuitauit ad sapiētie dilectionē. hic redit iterū ad sapientie cōmendationē. Et circa hoc duo facit. Primo ponit sapiētie cōmēdationē. Secūdo allicit ad ei⁹ inquisitionē. Scōa pars ibi. Ergo accipite. Quantū ad primū sciendū q licet effectus seu fructus sapiētie in multis appareat cōmendabilis:maxime tū in regimine vite hūane relucet. Regit eīm vita hūana ꝓsilio t imperio q̄ duo sine sapientia nihil valent. Tobie.iij. Cōsiliū semp a sapiēte ꝓquire. Et ꝓuerb.viij. Per me reges regnāt t legū cōditores iusta decernūt:dicit sapia. Istud ergo bonū qđ est trāquillitas hūane ꝓuersationis:erit maximū bonū qđ hoib⁹ p sapiaz ꝓuenit in hac vita.t ꝓpēdet a duob⁹ videlz a sano ꝓsilio ciuitatis multitudinis t a iusto imperio regalis celsitudinis. Et q̄ntuz ad primū dicit sic. Multitudo sapientū:sanitas est ozbis terrarū. Et est locutio methaphozica t figuratiua. Sanū eīm dicitur ō aiali dieta t vrina analogice sicut pz.iiij. methaphi.ca.j. Sic q sanū dicat de republica vel de tota ciuilitate hūana:hoc est methaphorice t figuratiue.et tū satis rationaliter. Cū eīm sanū t egrū sint differētie cozpis sicut dicit Galienus:in tegni.ca.j.t respublica sit q̄si quoddā cozp⁹ ꝛm Plutharcū qđ diuini muneris būficio ꝓfuatur. Et ꝛm Apl'um.j.Cor.xij. Omnes sum⁹ vnū cozp⁹ in xp̄o:sed diuersa mēbra. Rationabiliter t ꝓpr dici pōt q sicut respublica ē cozpus:ita necessario sanū vel egrū. Adō sic ē q sanitas cozporis est ꝓueniēs ꝓportio hūoꝝ: t infirmitas ꝓtrarietas vel supabundātia alicui⁹ vni⁹ humoꝝ solues armoniā debitā quaz sanitas cozpis exigit. Et eodē mō ē in republicā ita est q oia officia t iura t dignitates regūtur t ꝓseruant in ꝓportione rōnali:tūc est sanitas in republica tali. Si vo vna ꝓs abundat t alia patiat penuriā:surgit ꝓtrarietas humoꝝ q̄ est egritudo cozporis xp̄i mystici. Modo sicut finis medici est sanitas cozpis:ita finis quē xp̄s intēdit est pax hūani generis. Sicut cecinit angelus Luc.ij. Gloria in excelsis deo tē. Iste finis p sapientiā obtinet tūmodo. Et ideo dic Multitudo sapientū sanitas est ozbis terraꝝ. Et nota q ad bonuz regimē requirit sapiētia t etiā multitudo sapiētū. Si desit sapia:erit sicut de Roboā cōtigit.iij.Regū.xij. Rñdit eīm pl'o dura derelicto ꝓsilio senioꝝ qđ ei dederāt t locut⁹ est ei ꝛm ꝓsiliū iuuenū dicēs. Pat⁹ me⁹ aggrauauit iugū vr̄m. Ego aūt addā iugo vestro. Pat⁹ me⁹ cecidit vos flagellis:ego aūt cedā vos scozpiōib⁹. Multitudo aūt necessaria est:qz in nullo vno sapiēte post xp̄m posuit deus ꝓfectionē sapiētie. Et iō null⁹ ꝓnceps: vni⁹ ꝓsilio dz esse ꝓtentus. Cū.j.Machab.viij.legimus de romānis q tpe Jude machabei fecerāt sibi curiā t q̄dtie consulebant.cccxx. consiliuz agētes sp de multitudine vt q̄ digna essent gerer̄:qz ꝓcul.viij. Ego sapiētia habito in ꝓsilijs t eruditis interlū cogitationib⁹. Et ꝓcul. xj. Ubi nō est gubernator:corruet ꝓpl'us:salus aūt vbi multa ꝓsilia. Patet ḡ q multitudo sapientū sanitas est ozbis terraꝝ:dando sanum ꝓsiliū. Secūdo sapientia regit rēpublicam iusto imperio regalis celsitudinis. Et quātū ad hoc subdit sic:Et rex sapiens ꝓpl'i stabilimentū est. Sic docet Plutharc⁹. Et recitat policrati.iij. Princeps dz esse in ꝓpl'o sic citared⁹. Sic.n. citared⁹ fides t cozdas aberrātes cōpescit t ad dulcē armoniā reducit:ita ꝓnceps nūc rigore iusticie:nunc remissione clemētie subditoꝝ faciet armoniā. Hoc aūt certū est q tutius est cozdas remitti q̄z extēdi. Remissa nāq̄ p artificiū cozrigit t debitā soni reddit gratiaz: que vero semel rupta est:nullo artificio repatur. Prouerb. xx. Misericozdia t veritas custodiūt regem t roborat clemētia thronus ei⁹. Quid autez sit

plus declarat Aug⁹. xix. de ciui. dei. ca. xxiij. Populus est cetus iuris ꝓsensu ⁊ vtilitatis cō munione sociatus. Vel aliter fm eundē diffiniē plus sic. Populus est cetus multitudinis rōnalis rerū q̄s diligit cōione cōcordi sociat⁹. Et respublica ē respopuli fm eūdē. Hic aūt est nōndū q respublica ex trib⁹ cōsistit: ex supioribus: mediis ⁊ inferioribus. Vñ Aug⁹. recitans verba Scipiōis dicit. q que est armonia in cātu ea est cōcordia in ciuitate. Vñ sicut ex distinctis sonis fidibus ac tybijs ꝓcors ꝓcentus efficitur: ita ex sūmis: infimis ⁊ mediis interiectis ordinibus ꝓcordia statuit ciuitatis. Rex g̃ sapiens stabilimentū populi est: q; fm sententiā Platonis. Regna beata forent si vel contingeret esse Phos reges: vel reges phari. Popul⁹ eñ se habet ad modū aque que omni impulsu venti agitatur. Apoc. xvij. Aque multe populi multi. Sed rex sapiens est stabilimentū pli ppter bonas leges ⁊ iusta imperia ⁊ rigorē iusticie. Sed multomagis remissione clementie: Vñ Sene. ō clementia. li. j. ca. ij. Nullū clemētia ex omnib⁹ magis q̄ regem decet. Et infra. Pestifera vis est valere ad nocendū. Et ca. iij. Principū crudelitas bellū est: clemētia in quācunq; domū venerit: eam felicē ⁊ tranquillā pstabit. Et infra. ca. iiij. Si dij placabiles ⁊ eque delicta peccantiū nō statim fulminib⁹ psequētur: quāto equi⁹ est hoiem hominib⁹ ꝑpositus miti animo exercere imperiū. Unde Valeri⁹ de alexandro. li. v. ca. j. dicit Alexander vt infinitā gloriā bellica virtute: ita p̄cipuū amorem clementia meruit. Ponit aūt Sene. notabile exemplū ꝓtra reges excessiuo rigore vtētes. q̄ sine misericordia morte plectūt oēs qui eos offendūt: ⁊ estimāt se q hoc habituros securitatē ⁊ augēt ppriū periculū ac multiplicant hostes suos. Quēadmodū pcise arbores plurimis ramis repullulant. ⁊ multoꝝ satorū generavt dē siora resurgant pscindunt. Ita regia dignitas auget inimicoꝝ numerū tollendo pentes. Parētes eñ liberiq; eoꝝ qui interfecti sūt ⁊ ppinqui ⁊ amici in locū singuloꝝ succedūt. Et ideo occidendo vnū hostem efficit decē sibi. Scōm Senecā reges debent esse sicut medici ⁊ nō minus turpia sunt p̄ncipi multa supplicia: q̄ medico multa funera. Et pueniēter dicit metrice Sit piger ad penas princeps: ad p̄mia velox. Et doleat quotiēs cogit esse ferox. Unde Sene. li. j. de clementia. ca. iiij. optime dās exemplū p̄ncipi vt se talē ciuib⁹ q̄les sibi deos velit ostēdat. Sic ⁊ Eneā docuit Anchises pr̄ su⁹ sic recitat Virg⁹. Eneid. vj. Et Aug⁹. illudidē allegat. v. de ci. dei. ca. xij. Tu regere imperio populos romane memēto. Hec tibi artes erūt pacisq; ipone mores. Parce ssiectis ⁊ debellare superbos. Hinc est q̄ dicit Arist. viij. ethi. q̄ similis est comparatio regis ad subditos ⁊ patris ad filios ⁊ pastoris ad oues. Rex ergo sapiēs populi stabilimentuz est. Patent ergo duo de sapientia videlicet q̄ sapientia rempublicā humanā regit sano cōsilio ⁊ iusto imperio. Quā tū ad p̄mū dicit q̄ multitudo sapientū sanitas est orbis terrarum. Quantū ad secundū dicit q̄ rex sapiens po. sta. est. Exquo g̃ tot bona q̄ sapientiā ꝓferuntur: merito ad ipius acquisitionem allicit ꝓsequēter ita dicēs. Ergo accipite disciplinā q̄ sermones meos ⁊ pderit vobis.

La. VII. Lectio. LXXXVII.

Um quidem et ego mortalis hō silis hoibus ⁊ ex genere ₹reni illi⁹ q̄ p̄or factus est. Postq̄z declaratū ē doctrinaliter q̄ possibile ē hoiem sapiam acq̄rere. Restat idē exp̄imentalr declarare in exēplo. Vñ Salomō in hoc cap'lo inducit exemplū in seip̄o: vt viso mō quo ip̄e q̄ mortalis homo extitit sapiētiā attigit: nullus desperet q̄n ꝓsimiliter si velit se disponere sapientiā valeat impetrare. Et diuidit istud cap'lm p̄ncipaliter in q̄nq; ptes fm quinq; dispositiones q̄s in se fuisse fatet. quaz aliq̄ p̄cedūt sapientiā acquirendā: alique sequunt sapientiā acquisitā. Primo ergo ponit humiliationē: sapiētiā p̄cedentē. Scōo depcationē: sapientiā deposcētem. Tertio apreciationē: sapientiā extollētē. Quarto gratiarūactionē: sapientiā recognoscentē. Et quinto ponit quandā cōmendationē: sapientiā describentē. Secūda ps ibi. Propter hoc optaui. Tertia ibi. Et ꝓposui illaz. Quarta ibi. Mihi aūt dedit de⁹ dicere ex sententia. Quinta ibi. Est i illa spūs sapiētie sanct⁹. Primo ergo dicit in se fuisse quandā humiliationē p ꝓsiderationē ppie infirmitatis: q̄ qui dē ꝓsideratio maxime disponit hoiem ad sapientiā. Considerās g̃ seip̄m recognoscit suā fragilitatē ad suā humiliationē: q̄tū ad tria: videlicet. q̄tum ad sue conditionis corruptibilitatem: sue conceptionis abhominabilitatē: ⁊ sue educatiōis lachrymabilitatē. Et fm hoc lra dividit in tres ptes. Scōa ibi. Et in ventre. Tertia ibi. Et ego natus. Primo g̃ ꝓsiderās Salomon seip̄m recognoscit hūiliter sue ꝓditionis corruptibilitatē dicēs. Sū quidē ⁊ ego mortalis homo ⁊c. In qua ꝓfessione destruit tres p̄ prictates supbie. videlicet negligētiā fragilitatis: differentiā singularitatis: ⁊ apparentiā generositatl. Oēs eñ supbi negligūt cōsiderare q̄les sunt ⁊ alijs dissimiles singulariter ē volūt. Et multi licet nō sint: generosos se fingūt. Iste vero cōtra hec tria confitet infirmitatez cū dicit. Sum q̄dē ⁊ ego mortalis homo. Profitetur cōformitatem cum dicit. Similis hominib⁹. Diffitet generositatē cū subiūgit. Et ex

genere terreni illius qui prior factꝰ est. Dicit ḡ Sum quidē mortalis homo ꝛ hoc est p̄ncipiū sapientie ꝓuidētia de morte: Hiero ad Heliodorū. Fatēdū nobis est oēm sapientū vitā: meditationē esse mortis: pauci tñ sūt q̄ hoc freq̄nter attēdūt. Dicit de pauone q̄ pennaꝝ suarū ꝓsiderans pulchritudinē gloriaꝝ ꝛ gaudet: sed tñ vidēs turpitudinē pedū decidit ꝛ verecūdatur. Sic q̄libet prudēs cū gratias sibi datas attendit quibꝰ volat ad opa virtutū ꝛ cōmendabilis apparet in ore ꝛ ꝓspectu hoim finē suū cogitet esse vētuꝝ nō solū miserꝝ: sed periculosum ꝛ dubiū: ꝛ sic superbiā poterit euitare. Hā p̄ma radix superbie est ignorātia nec vnq̄ hō de scientia gloriabit nisi in eo aliq̄lis ignorātia dominet. Vñ Bern. sup Cāt. ser. xxxvij. De ignorātia tui venit inte superbia. Sic em̄ superbiā parit tibi ignorātia tui: cū meliorē q̄ sis: decepta ꝛ deceptrix tua cogitatio te esse mentit. Hec quippe est superbia: hec initiū omnis peccati cuꝝ maior es in oculis tuis q̄ apud deū. Et infra. Nō est periculū quātūcūq̄ te humilies: quātumcūq̄ te reputes minorē q̄ sis. Est aūt grande malū horrendūq̄ periculū si vel modice te extollas: si vel vni in cogitatiōe tua te p̄feras quē forte deus parē tibi iudicat aut etiā superiorē. Et iō signāter dicit: Sum quidē ꝛ ego mortalis homo. In p̄s. Quis est homo qui viuit ꝛ nō videbit mortē: Qui vero hec deuote ꝓsiderat nihil mūdani honoꝝ ponderat vel acceptat. vñ Bern. in quodā sermone exponēs illud Eccī. vij. Memorare nouissima tua ꝛ in eternū si peccabis. dicit sic: Mortis horrorē: iudicij tremēdi discrimē: ardētis gehēne metū ab oculis cordis tui nullatenꝰ elōgari patiaris: cogita peregrinatiōis tue miseriā. Recogita annos tuos in amaritudine aie tue. ꝛ cogitavite tue hūane pericula. cogita fragilitatē ꝑpriā ꝛ in hmōi cogitatione si perseueraueris dico tibi parū senties quicquid foris videt molestū dū toto corde circa interiorē molestiā occupar. ℏ Bern. Sic ergo p̄mo Salomon ꝓfitetur infirmitatez cōtra primā superbie ꝑpretatē que est nesciētia vel ignorātia seu negligentia sue ꝑprie fragilitatis. cū dicit Sum quidez ꝛ ego mortalis homo. Secōo ꝓfitetur ꝓformitatē. cū dicit: Similis hominibꝰ ꝛc. Et est cōtra scōam ꝑpretatē superbie q̄ est domina singularitatis. Sunt em̄ multi ita superbi q̄ in omnibꝰ volūt singulares videri. Et hec est quarta species arrogātie ꝑm Bedā in omelijs sic dicentē: Quattuor sunt species quibus omnis tumor arrogātiuꝝ demonstrat. Cum aut bonū a semetipis habere se estimāt aut sibi datū desup nō credūt: ℬ ꝓ suis accepisse meritis putant: aut certe cū iactant se habere: aut despectis ceteris singularit videri apetunt. Nō erant tales apli sancti qui diuinos honores sibi oblatos a simplicibꝰ renuerunt dicentes: Et nos mortales sumus similes vobis homines. Actī. xiiij. Tertio diffitet vanā generositatē ꝛ hoc cōtra elationē de parentibus cū dicit. Et ex genere terreni illius qui prior factus est scz Ade: Cū em̄ dicit ex genere illius terreni: ostēdit taz illū q̄ nos ō terra duxisse originem. Eccī. iij. Quid superbis terra ꝛ cinis: Narrat enim Marci. cocus. li. iiij. Epygra. xxv. de quodā rege qui nunq̄ sibi ꝓmisit in vasis alijs ministrare in mensa nisi de luto. Cū ergo a quodā familiariter interrogaretur cur istud faceret: Respondit q̄ cuius tūc esset rex Sicilie: fuit tamē filius cuiusdā figuli ꝛ nunc haberet memoriā generis sui ne ꝓpter statuz regiū superbiret: ordinauit sibi in vasis fictilibus siue luteis vt seruiret. Scribit ergo poeta sic istā historiā. Fictilibus cenasse ferunt anathoclea regē. Atq̄ abatū samio sepe oneraſſe luto. Querentibꝰ causam respōdit. Rex ego sum Sicilie figulo sum genitore sat⁹. Abatus in ꝓposito stat pro mensa: ꝛ samiū lutum vocatur lutum de samos insula. in qua primo vasa fictilia formabāt. Anathoclea fuit nomē regis. ¶ Isto mō Salomon in ꝓposito nō de Dauid patre suo tantū texit suam originē sed de terra de qua formatꝰ est ꝓmus homo. Eccī. xxxiij. Omnes homines de sole ꝛ terra vnde creatus est Adā. Et Esa. lxiij. Domine pater noster es tu: nos vero lutum. Et Hiere. xviij. Sicut lutum in manu figuli: sic vos in manu mea domus israel. Aliter exponit littera ista ō christo sic. Sum quidez ꝛ ego mortalis homo id est homo potens mori in natura humana licet imortalis in natura diuina: similis hominibus in natura ꝛ passionibꝰ naturā consequētibus. Phil. ij. Exinaniuit se formā serui accipiens: in similitudinē hominuz factus ꝛ habitu inuentꝰ vt homo: ꝛ ex genere terreni illiꝰ qui ꝓ or factus est scz ipius Ade ꝑm carnem. j. Cor. xv. Factus est primus Adā in animā viuentē nouissimus adaz in spiritū viuificantē. ¶ Dubitatio litteralis Utr in christo fuit necessitas moriendi: videtur q̄ sic. Omne mortale de necessitate morietur. Sed xp̄s habuit corꝰ mortale. ergo illud corpus fuit necessario morituꝝ: maior patet ꝓmo de celo ꝛ mūdo versus finem vbi ꝓbat Arist. q̄ impossibile est aliquod corruptibile esse eternū. ergo omne corruptibile necessario corrumpetur. ¶ Preterea ad Hebre. ij. Debuit ꝑ omnia fratribꝰ assimilari vt misericors fieret ꝛ fidelis pontifex ad deum vt repropiciaret delicta populi. Sed i alijs hominibus est necessitas moriēdi. ergo ꝛ in xp̄o fuit. ¶ Preterea Christus assumpsit ꝑm Damas. li. iij. oēs naturales ꝛ idetractabiles passiones q̄ vniuersaliter naturā hūanā ꝓsequūt. Indetractabiles dicunt q̄ defectū gratie non importāt. Et necessitas moriēdi nō iportāt de-

fectū gratie. & ꝛc. ¶ Ad oppositū. Si in xp̄o fuisset necessitas moriēdi. ergo impossibile fuisset ꝙn fuisset mortuꝰ. ꝓsequēs falsuꝫ. ꝓña patet qꝫ quocūcꝫ demōstrato hec est vera. Si necesse ē ip̄m mori. impossibile est ꝙ nunc̄ moriat.

Ad istā q̄stionē rñdet magister sñiaꝫ. li. iij. di. xvj. ꝛ tenet sic videlicet ꝙ xp̄us volūtarie assūpsit necessitatē moriendi ꝛ patiēdi. Sanctꝰ aūt Thomas. iij. pte sūme. q. xiij. ar. ij. Et in scripto sup. iij. sen. di. xvj. arti. ij. dicit ꝙ in xp̄o fuit necessitas naturalis ad moriēdū ex p̄ncipijs intrinsecis nature hūane: ꝛ ꝙ naturā diuinā posset se p̄seruasse a morte. vñ sm euꝫ sicut simplr ꝓcedimꝰ ꝙ mortuꝰ est: ita ꝓcedere possumꝰ sim pliciter ꝙ necessitatē habuit moriēdi. Sꝫ quia idē videnť sigre ista duo necessitas moriēdi et impossibilitas sp viuēdi. ideo ꝫ supposito meliꝰ videť dicendū. ꝙ xp̄s nō accepit necessitatē moriēdi: qꝫ absolute ꝓcedendū ē ꝙ possibile fuisset eū nō fuisse mortuū. Et p̄ñr dicēdum ꝙ in nullo hoīe ē necessitas moriēdi qꝫ absolute cōcedendū est ꝙ oēm hoiem pōt deꝰ ꝓseruare viuentē in ꝑpetuū. Intentio aūt istoꝝ doctoꝝ et etiā aliorū est dicere ꝙ hō habet necessitatē moriendi si aliūde nō p̄seruet: ꝛ sic xp̄s accepit naturā corruptibilez q̄ necessario mortua fuisset nisi aliūde p̄seruata fuisset a morte: mō non sequit: in isto est necessitas moriendi nisi aliūde p̄seruet: ergo ē in isto necessitas moriēdi: sicut manifestū est. Vñ doctores illi ꝓcesserūꝫ vnaꝫ cathegoricā ꝛ tñ intelligebāt p eā vnā hypotetī cā. Xp̄s inq̄ꝫtum homo necessario fuisset mortuus si nō fuisset p deū a morte p̄seruatꝰ. vnde hic nō ab intētione: sed a verbis eoꝝ recedo.

Ad primū in oppositū qñ arguiť ꝙ oē mortale de necessitate moriet. ꝛ oē qđ fuit mortale ō necessitate moriturū fuit: dicendū est: negādo tales. et istā similiter. Omne cōposituꝫ ex cōtrarijs de cecessitate corrūpetur: ꝛ oēs cōsimiles. Ratio est: qꝫ possibile ē ꝙ deo volēte qđ est de se corruptū ꝛ cōpositū ex cōtrarijs in ꝑpetuꝫ ꝓseruetur Arist. n. p̄mo de celo ꝛ mūdo: oportet in isto casu negare sicut in multis que fidez ꝓtingunt. Manifestū est eñ ꝙ corpa humana eadē saltem sm numerū: aliquo mō manebūt sm fidē in ꝑpetuū post resurrectionē. ¶ Ad secundū qñ aplūs dicit ꝙ debuit fratrib⁹ assimilari p omnia. exponēdū ē p oia: vt sit distributio accōmoda ꝓ omnib⁹ que eū decebant ꝛ nostre saluti expediebāt: alias fuisset in eo peccatum saltez originale. ꝛ ignorantia ꝛ difficultas saltez ad faciendū bonū. Similiter qñ dicitur ꝙ in alijs hominib⁹ est necessitas moriendi: ꝫ est neganda vt dictū est. ¶ Ad tertiū qñ arguitur de Damas. ꝙ necessitas moriendi est vna de passionibus naturalib⁹ cōsequentib⁹ naturam importantibus defectū gratie. Ergo xp̄s illam assumpsit: nego antecedēs: qꝫ necessitas moriendi nō competit alicui rei: ita ꝙ talē rem nō posset deus inꝑpetuū ꝓseruare: quod videtur sue omnipotētie derogare: qꝫ non appareꝫ maior ratio quare deꝰ nō posset ꝑpetuare vnā rem corruptibilē plus q̄ aliam. ergo vel quālibet potest perpetuare vel nullam.

¶ Lectio. LXXXVIII.

Et in ventre matris figuratus sum caro: decē mensium tpe coagulatꝰ sum in sanguine ꝛ ex semine hois ꝛ delectamēto somnij ꝓuenīente. ꝓstq̄ spūssanctus induxit Salomonez recognoscentē semetip̄m q̄tum ad sue ꝓditionis corruptibilitatē. Hic inducit cundē ꝓfeq̄ntem cōfitendo sue cōceptionis abhominabilitatem ꝛ hoc ad ꝑpriam humiliationē. Tangit aūt circa conceptionē humanā q̄nq̄ circūstantias sal turpes. videlicet loci qualitatē. forme debilitatem: tēporis quātitatē: materie feditatem: ꝛ vite infirmitatē. Loci qualitatem tangit cū dicit. Et in ventre matris: nō in celo: nō in paradiso: nō in igne: nō in aere: non in auro: nō in argēto: sed in fetenti tugurio ꝛ in turpi tabernaculo: in obscuro sterquilinio: concipit miser homo. Eccl. xj. Quō ignoras que sit via spūs: ꝛ qua rōne cōpingant ossa in vētre pregnantiū: sic nescis opa dei qui est fabricatoꝝ omniū. In isto loco turpi figuratꝰ sum: nō sol: nō luna: nō stelle: non gemma: sed caro infirma. Matth. xxvj. Spūs quidē p̄mptꝰ ē: caro aūt infirma. Et Joh. vj. Spūs ē q viuificat: caro aūt nō p̄dest q̄q̄. Ecce forme debilitas. Tpis quātitatē tangit cū subdit: decē mensiū tpe. Materie feditatē cū dicit: Coagulatꝰ sum in sanguine ꝛ ex semine. Hois vite infirmitatē cuꝫ dicit: Et delectamēto somnij cōueniente. Cū vero vita in somnū ꝛ vigiliā diuidatur. somnꝰ videtur similioꝝ morti esse q̄ vite. Decē inquit mēsium tpe. ¶ Notandū ē sm Arist. ix. ō animabus. ca. j. ꝙ oīa animalia habēt vnū certū terminū pariēdi p̄ter hominē. Sola aūt mulier habet diuersos terminos pariēdi. Nā quedā pariūt mense septimo. ꝛ quedā vt cōmuniter mense. ix. ꝛ quedā intrāt in decimū. quedā aūt mense octauo. Quicūcꝫ aūt nascūtur ante septimū mensem cōmuniter moriūtur. sicut dicit Guilhelmus de moribus: exponēs macrobium de somnio Scipionis. Cōmuniter vero loquēdo septimo vel nono mēse fit partus. sicut ibi docet Macrobiꝰ. dicit tñ Rabanꝰ hic i glosa. ꝙ qui nascunť in. x. mēse magis vitales sūt ꝛ pfectiores ꝛ sanatiut esse dicunť. Vñ videť ꝙ decē mēses hic debēt accipi p synedochen. vt sint nouē cōpleti ꝛ aliqđ de decimo. Sic enim videnť nasci q optio tpe nascunť. Sic eñ xp̄s natus est post nouē menses ꝛ sex dies. Unde a die ꝓceptiōis xp̄i: qui creditur fuisse. viij. kl.

Marcij. In q̄ etiā die mortu⁹ fuit. vsq̄. viij. kl. Januarij q̄ die nat⁹ ē fluxerūt. cclxvij. dies. sic̄ docet Aug⁹. lxxxiij. qōnuz. q. lvj. vbi exponēs illud Job. ij. xlvj. annis edificatū est templū ⁊ tu in tribus dieb⁹ excitabis illud: vult illūd. q̄ ꝛ formatio corpoꝛis xp̄i fuerit pfecta in p̄mo instanti sue ꝛceptionis q̄tum ad oīa lineamēta mēbroꝛū: tū q̄tum ad debitā corporis quātitatem pficiebat successiue: sicut corpora augmentant pueroꝛ a tpe figurationis vsq̄ ad maturitatē partus. Perficiūtur aūt humana corpa cōmuniter cōcepta fm modū istū: primis sex diebus cōceptio corporis humani habet simulitudinē quasi lactis. nouē vero dieb⁹ sequētib⁹ cōuertitur quasi in sanguinē. xij. inde diebus solidatur in carnē. Sed. xvij. dieb⁹ reliquis formatᵉ vsq̄ ad pfectam lineationē corpis hūani. De ista snīa beati Aug⁹. facti sunt versus. Sex in lacte dies tres sūt i sanguine trini. Bisseni carnē: triceni mēbra figurāt. Collecti ḡ. vj. ix. xij. ⁊. xviij. in vnū numeꝛ: surgūt. xlv. cui vno ad duo fiūt. xlvj. Si ergo accipiam⁹ senariuz qui fuit p̄mus numer⁹. tps videlicet q̄ semen erat tanq̄ lac ⁊. xlvj. qui est vltimus numer⁹ ⁊ ducam⁹ vnū ad alteꝛ: fient dies. cclxxvj. diuidendo ḡ tot dies in mēses ⁊ dando cuilibet mensi xxx. dies: sūt nouē mēses ⁊ sex dies. Igit̄ tot annis dicit templū edificatū. quot dies fuerūt in pfectione corporis xp̄i. q̄ ab. viij. kl. Aprilis quādo christus fuit cōceptus vsq̄ ad. viij. kl. Januarij: sunt dies. cclxxvj. qui surgunt ex senario ducto in xlvj. Istā moralitatē Aug⁹. que videt obscura intelligo sic. Accipio p̄mo instās ꝛceptiōis quasi sex: ⁊ illū numerū duco in. xlvj. ⁊ sic surgūt. cclxxvj. qui sūt dies in q̄b⁹ xp̄us fuit in ventre matris sue. Luc. j. Benedictus fructus vēꝛis tui. Vñ duo vident sequi. Unū q̄ nunq̄ fuit aliquis ita paruus puer sicut fuit xp̄us: q̄ embꝛio in matrice p̄ius viuit vita animalis q̄ hois fm Arist. ix. de animalibus. Scō q̄ nunq̄ fuit aliq̄s tamdiu in vtero matris sicut xp̄us fuit: nisi esset mōstrose nat⁹ vel violēter ip̄ed⁹. ḡ templū dominici corpis in. xlvj. sex dieb⁹ attingit quantitatē taliū in q̄ in alijs embꝛionib⁹ fit figuratio: ⁊ ita tot dieb⁹ ꝑstructū dicit quot annis fuit templū materiale ꝑstructū. Multo meli⁹ posset dici q̄ in tot senarijs diex formatū est corp⁹ xp̄i: quot annis edificatū est templū q̄: in. cclxxv. dieb⁹ sunt q̄dragies sexies sex: sicut ptz p diuisionē. Sz cōtra hoc arguit. q̄. iij. Regl. vj. dicitur q̄ Salomō edificauit domū domini septem annis. Ad istud est duplex respōsio. Una q̄ dictus iudeoꝛū nō intelligit de tēplo Salomonis q̄ destructū fuerat p Nabuchodonosoꝛ. sed ō tē plo reedificato p Zoꝛobabel post reditū ō captiuitate babylonis. cuius edificatio impugnātibus inimicis in tantū dilata fuit ⁊ impedita q̄ vsq̄ ad. xlvj. annos nō potuit cōsummari. Aliter respondet fm Origenē q̄ intelligitur de templo Salomonis. ⁊ q̄ cōputando a tempoꝛe quo Dauid incepit preparare materialia templi positq̄ sup hoc ꝓsulerat Nathā ꝓphetā sicut habet. ij. Regl. vij. vsq̄ ad cōsūmationez templi pfectā per Salomonez fluxerunt anni xlvj. Et itez aduertendū circa tempus a cōceptione humana vsq̄ ad partū: q̄ q̄ decē mēses sufficiunt. ideo Romulus qui romā condidit ⁊ kalendariū primo formauit. cōstituit annum suū tantū de nouē mensibus: eo q̄ tanto tēpoꝛe pōt mulier cōcipere ⁊ parere. Hinc etiā in lege fuit cautū apud romāos q̄ mulier moꝛtuo marito per decē menses maneret vidua et defleret in vestibus viduitatis mortē viri: vt si fortᵉ ō viro defuncto cōcepissᵉt: pareret sibi filiū ⁊ sciret̄ cuius ꝓles esset. Et fuit lex ista multū rationabilis ⁊ curialis. Ista tradit Ouidius de fastis. li. j. ita dicens. Tēpoꝛa digereret cū ꝓditoꝛ vbis in anno Constituit menses q̄nq̄ bis esse suo. Scilicet arma magis q̄ sidera Romule noꝛas. Curaq̄ finitimos vincere maioꝛ erat. Est tū ⁊ ratio cesar que nouerat illū. Erroꝛēq̄ suū quo tueat̄ habet. Quod satis ē vtero matris dū pꝛodeat infans. Hoc anno statuit tempoꝛis esse satis Per totidē menses a funere cōiugis vxoꝛ. Sustinet in vidua tristia signa domo. Macrobi⁹ tamē sup somniū Scipiōis ponit duos ꝛminos natiuitatᵉ hūane: videlz septimū mēsez ⁊ nonū mēsez. Hūano iq̄t partui frequentioꝛē vsum nouē mensium certo numeroꝛū modulamine natura constituit. Sed ratio subastici numeri multiplicatione p cedens etiā septē menses compulit vsurpare. Intendit assignare rationē partus in septimo mense p naturā numeri senarij quē vocat asticum: quia de senario in passu illo tractat p totū. Unde sensus ē. Ratio subastici numeri. i. senarij quē acciui. id est aduocaui ad me vt de illo tractarē multiplicatione ꝓcedens. vt septē menses cōpulit vsurpare. Dicitur aūt ista necessitas vsurpata q̄ naturalioꝛ ⁊ magis cōueniēs est natiuitas in. ix. mēse. Et huic ꝓpoꝛdat scriptura. ij. Macha. vij. Fili mi miserere mei que te in vtero nouē mēses poꝛtaui: ⁊ lac dedi triennio ⁊ alui. dicit mater septē fratrū ad iuniozē ceteris fratribus interfectis. Dicit ergo Macrobi⁹ q̄ oīm numeroꝛ duo sūt p̄mi cubi q̄ p̄mi numeri paris scz binarij cubus ē octoꝛ ⁊ primi numeri imparis scz ternarij cubus est xxvij. Impar vero cubus est mas. Par vo femina. Jūgunt ḡ mas ⁊ femina. i. xxvij. ⁊ viij. ꝓcreant. xxxv. tanq̄ fetū in vtero mris. Multiplica ḡ fetū p sex ⁊ exibūt. cc. Qui numer⁹ dierū septē menses cōplet dando cuilibet mensi xxx. dies. Et ideo dicit Macrobi⁹ q̄ ratio sub multiplicatiōe senarij ꝓcedēs p̄mā cōplet ma-

turitatē partus humani. Et cōsequēter docet regulam p quā scribi potest an proles cito vel tarde nasci debeat. Et est ista q accipiēdus est dies ꝑmus quo fetus incipit se mouere: ⁊ computandū est tēpus a cōceptione vsq; tūc: ⁊ duplum illius addendū est ad illud: ⁊ tunc nascetur. Unde dies qui motū ꝓcedunt triplicati attingūt ad diē natiuitatis. vnde si incipit se mouere septimo die: nascet in septimo mēse: quia triplicatio septē dierū septez menses complet. Si nona die incipit se mouere: in nono mense nascet. qz ter. ix. dies efficiūt nouē mēses. Dicit ergo Salomō decē mensiū tempe coagulatus sū in sanguine ex semine hōis Job. x. Nōne sicut lac mulsisti me ⁊ sicut caseū me coagulasti? Tangit q exp̄sse materie feditatē. Et sicut Rabanus in glosa demōstrat hic vtriusq; sex⁹ differentiā: vt em̄ aiunt phisici. Semen viri cādidū est. semen vero mulieris sanguinolentū: quorū cōmixtione certi spacijs corpus formatur donec animatū veniat ad partū. Arist. thi xvij. ō animalibus dicit: q mulier naturaliter habet rationē principij passiui in generatione plis: ⁊ tm̄ administrat materiā de qua virtute formatiua existēte i semie viri formet ples: ita q semen viri nullo mō est materia corpis plis. sed materia quam dat mater: ad quā se habet semē viri sicut artifex ad lignū: ⁊ sicut manus figuli ad ollaz: ⁊ sicut coagulū se habet ad lac. Et hoc videt esse qđ hic dicit Salomon. Coagulast⁹ suz in sanguine. i. in materia data a matre ex semine hominis q̄tum ad ꝓncipiū actiuū qđ est virtus formatiua cōtenta in spū spumoso spermatis humani. ℣ Et delectamento somni cōuenientis. Querit em̄ Arist. xix. ō aialibus. ca. j. Utrū vigilia ꝓsequat natū in ꝑma creatiōe an somn⁹? Et rñdit q somn⁹: qz mutatio q̄ habet fieri ō nō esse ad eē: debet fieri p medium. Bonus aūt videt esse medium inter viuere ⁊ nō viuere: qz vita ꝓprie est in vigilia. Illa thi quies q̄ est in ꝑma creatiōe in embrione nō est ꝓprie somnus: qz embrio ꝑmo viuit vita arboris ⁊ postea vita ai alis: ⁊ tūc somn⁹ est in fetu ꝓprie. Unī multi pueri qñ pariūt dormiūt ꝓpter ꝓsuetudinē dormiēdi in matrice. De ista vilitate loquit Bern. in meditatiōibus. Attēde inquit homo qd fuisti ex ortū: ⁊ quis es ab ortu vsq; ad occasum: atq; qđ eris post hāc vitā: ⁊ homo de vili terra factus ⁊ in vilissimo panno inuolutus: mēstruali sanguine in vtero materno nutritus: tunica tua fuit pellis secūdina sic indutus veniſti ad nos: nec es memor q̄ vilis sit ortigo tui.

℣ Lectio. LXXXIX.

Ego natus accepi cōem aerē: ⁊ in siliter factā deciderā: ⁊ ꝑmā vocē silem oīb⁹ emisi plorās: in volumētis nutritus sū ⁊ curi magnis. Nemo em̄ ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiū. vn⁹ q̄ introitus est oībus ad vitā: ⁊ similis exitus. ℣ Declarata miserabili ꝓditione hominis q̄tū ad eius mortalitatē. ⁊ abhominabili ei⁹ ꝓceptione ꝓpter materie ⁊ loci feditatē: ꝓsequitur Salomō in hac pte de hōis lachrymabili educatiōe post ipius natiuitatē. Et circa hoc duo facit. Primo narrat natiuitati hūane fragilitatē. Secūdo assignat eiusdē fragilitati cōmunitatē. Secūda ps ibi. Nemo enim ex regibus. ¶ Circa primū duo facit. Primo fatet se habuisse inchoationē dolorosam. Scōo fatet se habuisse educationē curiosam in volumentis. Quantū ad primū dicit tria. Nā fatetur se Salomon in suo ingressu fuisse miserabilē ꝓpter tria. Caruit em̄ diuitiaz ꝓprietate: viriuz suaz ptāte: ⁊ oīm delitiaz iocūditate. Caruit q̄ diuitiaz ꝓprietate: qz nudus natus nihil secū attulit in hūc mundū. iō dicit. Et ego nat⁹ accepi cōem aerē. q̄si diceret. Nec tm̄ mecū apportaui de ꝓprio vñ possem respirare ꝑ vsū elementi cōmunissimi tā bestijs q̄ hoibus mihi appropriauit: nec ego aerē creaui: ꝑ creatū accepi: nec ꝓ me creatū singulariter: ꝑ ⁊ ꝓ oībus generaliter. Et siliter decidi in factā terrā: q̄si diceret. Ecce q caruī oīm virtū potestate: qz nec veni in mūdū volās: nec ambulās: nec nobiliter nauigāt vel equitās: ꝑ sine quacūq; fortitudine decidi de vtero matris mee: vbi receptus ꝓ man⁹ aliorū reclinatus sū ad terrā: licet nō imediate: im mediate terra me suportauit. videlicet q̄ facta fuit ad̄ me ⁊ nō ꝓpter me de nouo: ⁊ ꝑmā vocē simile oībus emisi plorās. quasi dicat. Ecce q caruī delitiarū iocūditate: qz ꝑma vox quaz emisi in mūdo fuit vox plorat⁹ ⁊ fletus: ⁊ nō solū ego ꝑ feci: ꝑ oēs sic clamāt in mūdū venientes: qz oēs clamāt e vl'a quotāt nascūt ab eus. Si sunt masculi oēs cōquerunt de ꝑmo patre Adā. ⁊ iō clamāt a. Si sint femine ꝓquerunt ō ꝑma matre Eua. ⁊ ideo clamāt e: qz ꝓpter eorū peccatū cū pena ⁊ dolore sunt in mūdo victuri. Et ideo narrat beatus Aug⁹. libro suo ō visitatione infirmorū: q quidā philosophi fuerūt qui in natiuitate pueroz flebāt: lamētabātur ⁊ plangebant. ⁊ in morte hoim letabant et gaudebāt. Et christus reuocatur⁹ Lazaruz ad vitā istam mortalē ⁊ miserā fleuisse legit. Joh. xi. Et lachrymatus est Jesus. Notādū q christū supponimus q̄ter fleuisse: in infantia: in resuscitatiōe Lazari: sup ciuitatē hierusalē. Luc. xix. Videns ciuitatē ⁊c. Et in cruce. Hebre. v. Cum clamore valido ⁊ lachrymis exaudit⁹ est. Primo in infantia vt se verū hoiem ostēderet vt lachrymas magis auctēticas redderet: vt in se credituros in suū amorē accenderet. Scōo sup Lazarū vt exhiberet ei officiū hūanitatis: vt daret signū intime caritatis: vt compateret

amico q̄ reuocaret ad statū hūane calamitatis Tertio sup ciuitatē vt doctrinā quā docebat p̄ persecutorib⁹ exorare ꝓfirmaret: vt se fontē pietatis ostenderet: vt tyrānidē persecutor̄ suorum offenderet. Quarto i cruce vt acerbitatē mortis sue exprimeret: vt nos ad sibi cōpatiendum excitaret: vt ad miserendū patrē hūano generi puocaret. Et bene dic̄ q̄ p̄mā vocē si. o. e. p. Prima em̄ vox hūana t vltima est vox plorationis t gemitus. q: extrema gaudij lucr⁹ occupat Proū. xiij. Et ideo ꝓueniens est q̄ mediū ꝓcordet cū extremis dū in hac valle lachrymarū moramur. Jn. p̄s. Ascensiones in corde suo disp. in val. la. Dicit de quodā viro sicut narrat Solin⁹ de mirabilib⁹ mūdi. li. ij. ca. iij. Nascētium vox prima vagit⁹ est. Leticie em̄ risus differtur in extremū diē. Solus zoroastes eadem hora qua natus est risisse legit. nec hoc i naturale bonū p̄tendebat futur̄. Fuit em̄ inuētor artiū magicarū: cuius auus aulus crassus. quem bella p̄sica rapuerūt nunq̄ risit. Et ideo Aul⁹ Gelius cognominat⁹ est ꝑm Solinū ibidē cōuenienter. Si ergo puer recēter nat⁹ quasi in penā peccati originalis p. xl. dies differt signa leticie t iocūditatis: ac si diceret. Ecce em̄ i iniquitatib⁹ ꝓceptus sum t in peccatis ꝓcepit me mater mea. Adultū rōnabile est q̄ nos annuatim p dies. xl. ploremus t a nobis signa leticie elongem⁹ q̄ peccata actualia t p̄sonalia t mortalia mlta cōmisim⁹ Deutero. ix. Jacui coram dño. xl. dieb⁹. t. xl. noctib⁹ qui videlicet eū sup pliciter exorabat: dicit Moyses filijs isr̄l. Patet ergo q̄ merito Salomon fatet̄ se inchoationē habuisse dolorosam. Scdo fatet̄ se habuisse educationē curiosā. Et q̄tus ad hoc dicit sic Jn volumētis nutritus sum t curis magnis. Nulla ples i mūdo bestie vel auis tāta sollicitudine indiget educationis. Null⁹ apparet fetus tāte imbecillitatis sicut hō. q̄ nec incedere nec comedere p se nouit nec bibere: nullū secū idumētū affert. Et ideo necesse est q̄ in pānis t in volumētis ponat̄. Luce. ij. Jnuenietis infantem pānis inuolutū. vñ Hugo in dydasco. li. j. Qui vsum vestimētor̄ prim⁹ adinuenit ꝓsiderauit q̄ singula queq̄ nascentiū ꝓpria quedam habēt munimēta quib⁹ naturā suā ab incōmodis defendāt. Lorter ambit arborē: penna tegit volucrē: t piscē squama operit: lana ouē induit: pilus iumēta vestit: concha testudinem claudit. nec tñ sine causa factū q̄ cū singla animantiū nature sue arma habeāt secū nata. Solus hō inermis nascit̄ t nud⁹. Optuit em̄ vt illis q̄ sibi ꝓuidere nesciūt: natura ꝓsuleret. Homini aūt maior ex hac experiendi occasio p̄stare tur cū illa q̄ ceteris natural̄r data sūt: ꝓpria ratione sibi inueniret. de eadē loquens Chryso: sup Matth. vij. ca. dat rationem quare int̄ alia animalia sol⁹ hō nascit̄ inermis. Et dicit sic. Dēm creaturā sensibilē armatā t munitā creauit deus: alios veloci pedū cursu: alios vnguib⁹: alios pēnis: alios cornib⁹. hoiem solū sic dispōnit vt virtus sua sit ipse de⁹ t in eo q̄ infirmiorē eū: fecit in seipo fortiorē esse voluit. Jō vt necessitate infirmitat̄ coact⁹ semp necessariū habeat dñm suū rēqrere. Dicit q̄ Salomō in volumētis nutrit⁹ sum t curis magnis. q. d. ideo in volumentis q: nud⁹ Job. j. Nud⁹ egressus sum de vtero matris mee. Jō i curis magnis: q: infirm⁹ t imbecillis. De pena t sollicitudine materna circa plem dicit Jnocēti⁹ de vilitate ꝓditiōis hūane sic. Cōcipit mulier cū īmūdicia t fetore: parit cum tristicia t dolore: nutrit cum angustia t labore: custodit cū īstātia t timore Jstā originalē nuditatē docet Bern⁹. ꝓsiderādā esse freq̄nter: scdo de ꝓsideratōe scribēs ad Eugeniū sic. Cōsulo ꝓsidera maxie q̄d es: homo videlicet: quō t qualit̄ nat⁹ es. Nec mō q̄ natus es: sed qualiter nat⁹ attēdas. Nude nudū cōsideres q: egressus es de vtero matr̄ tue. Cōsiderāti q̄d sis occurrit tibi hō nud⁹ t paup̄ miser t miserabilis hō: dolēs q̄ hō sit: erubescēs q̄ nud⁹ sit. plorās q̄ nat⁹ sit: murmurās q̄ homo sit: nat⁹ ad laborē nō ad honorē: hō nat⁹ ex muliere et ob hoc cum reatu: breui viuēs tpe. ideoq̄ cū metu: replet⁹ miſtis miseriis: t ꝓpterea cū fletu t verecūdia: multis t multiplicib⁹ q: miseriis coꝛdis: miseriis corpis: miseriis dū dormit: miseriis dū vigilat: miseriis quocūq̄ se diuertat. Enarrata hūane natiuitatis fragilitate, ꝓsequit̄ Salomō de eiusdē fragilitat̄ cōmunitate t dicit sic. Nemo ex regib⁹ aliud habuit natiuitat̄ initiū. q̄si diceret: q̄tūcūq̄ ffulgeat ornamētis vestiū t armor̄: misterio militū t munimēto fortū tale fuit eor̄ initium. Vñ Bern⁹. in quodā sermōe de passione dñi. Graue iugū sup oēs t totos filios Adā. a die exit⁹ de ventre matris eor̄ vsq̄ ad diē sepulture in matrē oim. Jn sordib⁹ generamur: in tenebr̄is ꝓfouemur. in doloꝛib⁹ parturimur: añ exitus miseras oneram⁹ matres. Jn exitu more vipereo laceram⁹: mix̄ q̄ nō ipi piter laceramur: pma vocē plorationis edim⁹: merito quidē vtpote vallē plorationis ingressi: vbi malicie plurimū: sapiētie modicū: vbi vitiosa sūt oia: oia lubrica opta tenebris t obsessa laqueis peccatorū: vbi piclitant̄ anime: vbi spūs affligūt̄: vbi tantū vanitas t afflictio spiritus est. Nemo q̄ ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiū. Et ideo finaliter ꝓcludit̄. Ejn⁹ ergo introit⁹ est oīb⁹ ad vitā t similis exit⁹. Si em̄ aliqua foret dissimilitudo: hoc apperet in ingressu t egressu nobilium cuiusmodi sūt Reges t p̄ncipes: sed ō eis est sic de alijs q̄buscūq̄ sic de me ipo iā narraui. ergo vn⁹ est introit⁹. id est similis natiuitas omnib⁹ ad vitā t silis exit⁹. Eccs. ij. Dicici q̄ vnus esset vtriusq̄ interitus. Et ideo metric⁹

dicit. Mors dñm huo: mors sceptra ligonib⁹ equat. Dissimiles simi ꝓditione trahit. Paupis et regis si scripturā bñ legis. Dat cām flendi cōmunis lex moriendi. Et ideo hoiem in ꝓuenienter alloqtur Bernñ. in meditatiōib⁹ suis dicens. Quid supbis puluis t cinis: cui⁹ ꝓcept⁹ culpa: nasci miseria. viuere pena: mori angustia: Cur carnē tuā pciosis impinguas reb⁹ et adornas quā post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulchro. Aiam ꝟo tuam nō ornas bonis opib⁹ que deo t angelis eius repsentanda est in celis. Et infra. Insan⁹ sane labor dimittere curā: corpis t carnis sedulaz pagere curā. In desiderijs impinguare t foucre cadauer putridū qđ paulopost esca vermium nullatenus dubitat ꝛc.

Lectio. XC

Propter hoc opta
ui t dat⁹ ē mihi sensus t inuocaui t venit in me spūs sapientie t ꝓposui illā regnis t sedib⁹: t diuitias nihil esse dixi in cōparatione illi⁹. Hec est scđa ps hui⁹ capituli qđ in ꝓncipio diuisū fuit in ḋnq. q̄ ps introducit sic. Postq̄ Salomō declarauit ꝓmū qđ ad sapientiā acq̄rendā requirit: videlicet humiliationē sapientiā ꝑcedentē. hic ꝓseqūnter exeqtur enarrādo scām sapiētie acq̄sitiuū: videlicz depcationē sapiam deposcentē. Et in lra lecta duo facit: qz ꝓmo oñdit qualiter p habēda sapiētia depcabat. scđo exp̄mit q̄tū ipam desiderādo appciabat. Scđa ps ibi. Et ꝓposui illā. Et incipit ibi tertia ps capitli. Enarrādo qualiter p habēda sapiētia deprecabat dicit sic. Propter hoc optaui t dat⁹ est mihi sensus ꝛc. q. d. Cōsideraui carnis corruptibilitatē: mūdi curiositatez: supbie vanitatem. t vidi q nihil de eis fuit optabile: nihil desiderabile. nihil q̄tanuū voluntatis hūane. Nā caro circa cui⁹ cultū sollicitant quasi oēs: est misera multipliciter dū ꝯcipit dū parturit dū hic viuit dū resoluit: sic fuit supi⁹ declaratū. Et ideo sciens aiaz meā esse imortalē: nec posse p ꝓseqūns fieri pfectā ꝓpter rei tpalis t caduce adeptionē. ꝓpter hoc optaui t datus est mihi sensus ad recognoscenduz creatorē meū t ei iuxta leges suas seruiendū. Optaui inq̄t t dat⁹ est mihi sensus. In q̄ ꝟbo iuste redarguit iactantiā supboꝝ. quoꝝ aliqui se dicūt adeptos sapiam p naturale ingeniuz. aliqui p industriā t studiū. Iste ꝟo humilit nō dicit se acq̄siuisse ꝫ potius recepisse. Dat⁹ ē mihi inq̄t sensus. j. Cor. iij. Quid habes qđ nō accepisti? Si aūt accepisti q̄d gloriar⁹: quasi nō acceperis? Jac. j. Si quis vestrū indiget sapiētia postulet a deo qui dat omnib⁹ affluenter t nō improperat. Et inuocaui t venit in me spiritus sapientie. Inuocaui. i. intus vocaui. nō solum voce exteriori sed ex corde. In ps. Luz inuocarē exaudiuit me de⁹ iusticie mee. Sloquū intus in mente vocarez. Et veit in me spiritus sapiētie. Ecce q̄ facilis impetratio gre diuine. optatur t datur. inuocat t venit:. Nec mirū si cito venit. In ps. Prope est dñs omnibus inuocantib⁹ eū in veritate. Sic ergo ostēdit Salomon qualiter ꝓ sapiētia deprecabatur. Scđo ostendit q̄tum ipsam desiderando appciabat t dicit sic. Et ꝓposui illam regnis t sedibus ꝛc. Et ista pars est tertia ps capituli hui⁹. que diuidit in duas ptes: quia ꝓmo narrat q magis appreciabat sapientiā q̄ temporalia bona exteriora. Scđo q magis q̄ corporalia bona interiora. Scđa pars ibi. Sup salutem t speciez dilexi eā. ¶ Circa primū in littera lecta ꝓfert Salomon eam sapientiā que est ver⁹ dei cultus p fidem t caritatem tribus que a mundanis maxime appetuntur: videlicet potentie: honoribus t diuitijs. Potentiā vocat regna: honores sedes. Preposui illaz iquit regnis t sedibus. Quid autem sit regnū docet Aristo. viij. Ethi. ca. x. Distinguit em ibi tres species politici principatus: videlicz regnū: Aristocracia t Timocracia. Regnum enim est monarchia siue principatus vni⁹ q̄si videlicet vna p⁹sona principat toti multitudini virtuose. Aristocracia est principat⁹ plurium: sed paucoruz t virtuosoꝝ. Timocracia est principatus plurium t multoꝝ vbi vna magna multitudo gubernat. De istis principatib⁹ sic est ꝺm Aristo. q optim⁹ principat⁹ est regnū: vbi totū regnū ducit ad vnū t virtuosum t iustū hoiem. Et p hoc ꝓbat. xij. Methа. in fine. q vnus deus regit t gubernat totū mundū tanq̄ vnū regnuz bene ordinatū t bene ꝓnexū. qz dispositio naturalis entiū est talis qualis est optima: quod ex hoc patet q vnūquodq̄ est optimū q̄n est in sua naturali dispositiōe. Sed mō sic est q pluralitas principatuū nō est bona: sicut nō est bonū q essent multe familie in vna domo inconnexe t nō cōmunicātes adinuicē. Relinq̄t igitur q totū vniuersū sit sic vn⁹ ꝓncipatus siue vnū regnū gubernatū ab vno gubernatore q̄ est deus: primū mouēs t primū intelligibile t primū bonū. Et ideo ꝓcludit Aristo. sic. Entia nolūt male disponi: nec est bona pluritas ꝓncipū. vnus ergo princeps. Regnū tot⁹ vnūsi est regnū dei in quo deus monarchice. ꝓncipat. De q̄ fgno dic̄ xp̄s Job. xix. Regnū meū nō est hinc. q. d. Licet regnū meū sit inī malos tñ nō ē hinc. i. nō sumit originē de hoc mūdo. Et ideo vera lra est. Nūc aūt regnuz meū nō ē hinc: t nō h. Scđa aūt species politici ꝓncipatus q̄ est Aristocracia in qua plures virtuosi pauci tñ dñant. t est min⁹ bon⁹ ꝓncipat⁹ q̄ regnū. Et tertia est min⁹ bona q̄ vocatur Timocracia. In qua mltitudo nō optimoꝝ ꝫ mediocres dñant. Sicut aūt tres isti ꝓncipatus sunt

boni:licet non equaliter. Ita corresp̃dent eis tres corruptiones principãdi:q̃ ppie nõ sunt principat⁹ politici:sed trãsgressiones ⁊ corruptiones eorũdẽ. Nã regnũ corrũpit in tyrannidẽ. Aristocracia i olimarchiã. Timocratia i democraciã. Primo ergo corrũpit regnũ i tyrannidẽ:qñ de rege fit tyrãnus. Sicut i regno dominat vn⁹:ita in tyrãnide:qz tam regnũ q̃z tyrãnides vident monarchie. Hz in b̃ ẽ differẽtia qz tyrann⁹ in omnib⁹ intendit vtilitatem ppriã:rex vo vtilitatẽ subditor. Et ideo sic regnũ est optim⁹ principat⁹:ita tyrannides ẽ pessima ⁊ corruptio mõarchie. Cõtrariũ em̃ optimo est pessimũ. Regnũ aũt ⁊ tyrãnides sũt cõtraria:sicut rex ⁊ tyrann⁹ moraliter qz mal⁹ rex fit tyrãn⁹. Hec̃a aũt species politici p̃cipatus que est Aristocratia:in qua pauci virtuosi dñant:corrũpit in olimarchiaz.in qua pauci ⁊ vitiosi dñant:qui oia bona cõitatis attribuũt sibi ipsis ⁊ amicis ⁊ nõ intendũt bonũ ipi⁹ totius cõitatis sed tantũ bonũ suũ ⁊ amicor suor. Vñ dignitates ⁊ officia cõitatis p̃ferũt tantuz amicis suis vel vsurpãt sibi ipis. Tertia species politici principat⁹ que est Timocratia in q̃ multi boni mediocres tñ dominãt:corrumpit in democraciã in qua multi:nõ quidẽ mediocres ꝫ populares dñant. Et ista corruptio minus habet de malo:sicut principat⁹ sibi ꝯrarius min⁹ habz de bono. Aristocratici.nãq̃ ptẽ dũt bonũ cõmune tã diuitũ q̃z pauperuz: qz Aristocratia est p̃cipatus multitudinis collecte de vtriscz. Sed democratici intẽdũt p̃cipaliter bonũ paupum ⁊ de dãnis diuitũ nihil curant. ⁊ hoc est min⁹ malũ q̃z bona cõmunitat abrogare ⁊ vsurpare sibi ⁊ amicis sic faciũt olimarchici. Et olimarchici sũt min⁹ mali q̃z tyranni. qz tyrãnus tantũ habet oculũ ad bonũ suũ ppriũ ⁊ nihil curat de amicis. Sic ergo patet q̃ tres sũt species p̃cipatuz politici ⁊ tres earũ corruptiões. ⁊ q̃ optim⁹ principat⁹ est regnum vel monarchia:⁊ eius corruptio est pessima. s. tyrãnides. Dicit ergo Salomõ q̃ in tantũ app̃ciabat sapientiã q̃ docet recte colere deũ q̃ p̃posuit illã potestati cuiuscũq̃ p̃cipat⁹: qz cuz inter spẽs p̃cipatuũ regnũ sit optimũ: p̃posuit illã regno imo regnis. Est ꝯ b̃ nomẽ regnũ eq uocũ:qz vno mõ regnũ vocat ipa terra vel regio vni regi subiecta:sic dicim⁹ regnũ francie vel etiã anglie. Et sic accipit Matth.iiij. vbi legim⁹ q̃ diabolus assũpsit xp̃m in montẽ excelsum ⁊ altũ ⁊ ostendit ei oia regna mũdi. Alio mõ accipit regnum p ptãte p̃cipãdi solitarie siue monarchice. Et sic exponit Chrysost. illõ Joh. xix. Regnũ meuz nõ est de b̃ mũdo. i. ptãs vel auctas q̃ sum rex: non habz originẽ ex causis bũanis vel p humanã electionẽ: ꝫ aliũde: quia a deo. Tertio mõ loq̃ndo ipi hoies occupãtes terrã sub dñio alicui⁹ monarche: vocat regnũ

Et sic accipit regnuz Apoc.v. Fecisti nos deo nro regnũ et sacerdotes. Siue ergo loq̃mur de regnis que sũt terraz regiões siue p regnis que sũt ptãtes ⁊ p̃cipat⁹ regnãdi. sancti viri p̃ponũt bonã vitã regnis. Ad heb.xj. Sancti p fidẽ vicerũt regna ⁊c. Preponẽda est ergo vite sanctitas ⁊ moz pbitas nõ solũ regnis ꝫ etiam sedibus. i. honorib⁹ mũdanis ⁊ trãsitoriis Luce.ij. Deposuit potẽtes de sede ⁊ exaltauit humiles. Sedẽs sup equũ q̃ libẽter cespitat et pternit equitãtẽ:exponit se piculo si nõ descẽdat q̃tũcũq̃ equ⁹ videat ad tps portare suauiter. Honor mũdi est quasi equ⁹ cleuãs hoiem a terra ⁊ portãs suauiter. qz delectabile est hominẽ honorari p ministeria hoim:adulatiões inclinatiões ⁊ genuflexiõnes ⁊ vocari magister ⁊ dñe. Sed caueãt honorabiles q̃cũq̃:qz iste ẽ equ⁹ valde dolorosus. Narrat de quodam histrione q̃ habuit quendã paruũ equũ sup quẽ equitabat ⁊ cũ eo frequẽter corraz hoib⁹ in aula ludebat. ⁊ int alios ludos q̃s equũ suũ docuerat. docuit euz q̃ q̃tiẽs diceret sibi flectam⁹ genua. equ⁹ sibi obediret ⁊ genu flecteret. Quãdo aũt diceret Leuate: q̃ surgeret. Cõtigit ꝯ q̃ ministrall⁹ histrio ille accedẽs ad festũ cuiusdam nobil ⁊ equũ suũ cũ eqs aliorũ hospitũ collocauit in stabulo. Cũ aũt hoies comedissent. Iste ministrallus morabat sicut debuit circa ludũ suum in aula:interi vadit quidã armiger ad stabulũ ⁊ videns equũ ministralli iocundũ ⁊ pinguẽ reliqt ibi equũ suũ macilentum ⁊ ascẽdit equũ ministralli ⁊ recessit. Cito post inotuit negociũ ministrallo. q̃ relictis oib⁹ cucurrit insequẽs istũ armigerũ. Armiger videns q̃ fere eũ attigerat ⁊ appẽderat:temptauit trãsire quãdã aquaz quã nullus pedes potuit trãsuadare. Videns ꝯ ministrallus q̃ erat in ꝓcinctu pdẽdi equũ suũ put semp fecerat equo existẽte in medio fluminis.clamauit fortit ad equuz. Flectam⁹ genua Statimq̃ equus audita voce dñi sui flexit genua ⁊ armigerũ ꝓiecit in aquã. Et cũ clamasset Leuate. equus surrexit ⁊ redijt ad dñm suum. Ministrall⁹ ille q̃ ludit ⁊ illudit atq̃ decipit hoies est mũd⁹. Equ⁹ cũ quo optime ⁊ maxime ludit est honor tpalis in ps. Fallax equus ad salutẽ. Armiger em̃ q̃ equũ furat est quilibet ambitiosus ad honores. Caueat ꝯ talis qz q̃tũcũq̃ placet mũdo ⁊ qñ alius est i maxia securitate dicit sibi:flectam⁹ genua:⁊ priuabit eũ honore obtẽto. Vñ p̃hia loq̃ns in ꝑsona fortune hominibus qui impatienter sustinẽt qñ de honoribus ⁊ dignitatib⁹ deponunt. ij. de pso. psa.ij. dicit sic. Hec nostra vis est:hũc ꝓtinuz ludũ ludim⁹:rotã volubili orbeversamus. Infima summis ⁊ sũma infimis mutare gaudem⁹ Ascende si placet sed ea lege ne vti cum ludicri mei ratio postulet descendere iniuriaz putes. Vsus. Si placet ascẽde:ꝫ quo tẽdat rota tende

Eccls. x. Sedes ducũ superbor destruxit deus & sedere fecit mites p eis. Igit̃ pponẽda est vita: sanctitas q̃ vera sapiẽtia nuncupat̃ nõ solũ regnis. i. ptãtib⁹. sed etiã sedib⁹. i. honoribus. Sed q̃d de diuitijs sentit Salomon: statim ibi dic. Diuitias nihil esse dixi in cõparatione illi⁹ id est sapiẽtie. Et bñ dicunt diuitie nihil q̃ eis hoies annihilant. Irruãdo: insidiãdo: machinãdo & bellãdo. Nũ ppter diuitias vnusq̃sq; annihilare nititur alterũ. ¶ Scõo q̃ in maxia necessitate nõ iuuãt: in morte: in iudicio q̃n hoies maxie indigẽt tũc dñs suũ derelinquũt. Iu ps. Dormierũt somnũ suũ & nihil inuenerũt. oẽs viri. di. i manibus suis. Et Job. xxvij. Diues cũ dormierit nihil secũ auferet: aperiet oculos suos & nihil inueniet. ¶ Tertio dicũt nihil q̃ nõ saciãt aiam possidẽtiũ. Sicut vacuũ dicit nihil. Eccls. viij. Non satiat oculus visu nec auris implebitur auditu. Nec mirũ q̃ oia frena sint vana. Hiere. iij. Aspexi terrã & ecce vacua erat & nihil. Ergo merito oib⁹ p̃dictis est sapientia pponẽda.

Lectio. XCI.

Nec comparaui illi lapidẽ p̃ciosum q̃m omne aurũ in comparatione illi⁹: arena est exigua & tãq̃ lutũ estimabit̃ argẽtũ in ꝓspectu illi⁹. Postq̃ sapiens declarauit valorẽ sapiẽtie pponendo eã potẽtijs honorib⁹ & diuitijs generaliter q̃ diuitie vident placere fm tria genera specialiter videlicet gẽmas aurũ & argentũ. Ideo in parte ista ostendit valorẽ sapiẽtie p cõparationẽ ad ista tria genera singulatim & singulariter. ꝓmo de gẽmis: scõo de auro. tertio de argẽto. Et est satis ꝓueniens ordo. ¶ Dicũ ad primũ dicit sic: nec cõparaui illi. s. sapiẽtie lapidẽ p̃ciosum. De istis tribus loq̃ns similiter Boeti⁹. ij. de ꝓso. dicit sic metro. v. Heu ꝓm⁹ q̃s fuit ille. Auri qui põdera tecti. gẽmasq; latere volẽtes. p̃ciosa picula fodit: Narrat Boe. metro illo. q̃ patres nostri in etate aurea & mũdi ꝓncipio fuerũt ꝓtẽti de his quib⁹ natura indiget. Comedebãt fructꝰ arborũ: bibebãt aquas fõtiũ: dormiebãt in pratis & vtebant lanis naturaliter colorat̃. Tũc em̃ ignorauerũt tincturas pannor⁹: mixturas liquor⁹: dolositates mercator⁹ & crudelitates bellatorum. Omnia enim ista a cupiditate sumpserũt exordium. Et isto mõ p gẽmis pro auro & argẽto pugnãt hoies sine quib⁹ natura hũana sufficient̃ regi posset: imo ista velle latere vident. In cui⁹ signũ in ꝓfundo & in visceribus terre latẽt. Quicq̃d em̃ necessarius est ad vitã humanã. vel est elongatũ a terra sicut corpora celestia. vel ad min⁹ de terra oriũt & in superficie terre se offert: sicut herbe arbores: blada & hmõi. Illa vo que ad humanã naturã necessaria nõ vident: sũ terra latẽt: cuiusmodi sũt aurũ & argentũ & lapides p̃ciosi. quor⁹ generatio est in abscõdito. Et ideo ille q̃ talia primo seruitat⁹ est & fodit: p̃ciosa picula pquisiuit. Et hoc ẽ q̃d dicit Boeti⁹. Heu ꝓm⁹ &c. Dicit ergo Salomõ Nõ cõparaui illi scz cultui diuino qui est summa sapientia in hac vita lapidẽ p̃ciosũ. Nec est mirũ: q̃ sũma virt⁹ lapidis p̃ciosi tm̃ pot̃ ꝓficere ad salutẽ corꝑis. Cult⁹ vo dei ꝓficit ad salutem mẽtis. Et iõ bñ dicit Job. xxviij. Nõ ꝓferet̃ tinctis in die colorib⁹ nec lapide sardonico p̃ciosissimo vel saphyro. Dicit g̃ ẽxtũ ad gẽmas q̃ eas sapiẽtie nõ comparauit. i. nõ adequauit. ¶ Extũ vo ad aurũ & argentũ ostendit pponderationẽ sapiẽtie in estimatione sua p duo exẽpla Nã aurũ cõpat̃ arene: & argẽtum luto. Et p ista duo oẽm intellige pecuniã. Et ideo sicut lutuꝫ & arenã ꝓculcam⁹ & ꝓtemnim⁹. Ita oẽm pecuniã vilipẽdere debem⁹ in cõparatione ad vitã bonã: hoc est eã citi⁹ relinquere ẽ q̃ trãsgrediamur vel negligam⁹ mãdata dei. in ps. Dilexi mãdata tua sup aurũ & topazion. In arena est sterilitas: dissolubilitas & ẽuitas. Et istas tres cõditiones defectiuas causat amor pecunie in mẽtib⁹ mundanor⁹. Sterilitatẽ p auaritiam. p̃pter quã impediunt ne l: beralit̃ fructũ faciant penitẽtie. Eccl. v. Qui amat diuitias fructum nõ capiet ex eis. Hiere. xxij. Scribe virũ istum sterilẽ virũ qui in dieb⁹ suis nõ ꝓsperabit̃. Scõo deordinat⁹ amor pecunie causat in hoie dissolubilitatẽ. Sicut lapilli in arena sũt inter se diuisi & nõ ꝓglutinati p coherentiã. ita inter amatores pecunie semp̃ ẽ diuisio discordia & litigiũ Tertio causat in eis grauitatẽ q̃ est appetit⁹ tendi deorsũ. Subtrahit em̃ mentẽ a celestib⁹ & facit eã inherere caducis. Et iõ signant̃ dicit Sap̃. Prou. viij. Accipite disciplinã meã: & nõ pecuniã: doctrinam magis ẽ̃ thesauꝝ eligite. ¶ Notandũ est tm̃ q̃ pecunia p̃iudicat sapientie in diuersis: videlicz i p̃cipiẽdo: in discernendo & in ꝓtegẽdo. Isti em̃ act⁹ sunt ꝓprie opatiões sapiẽtie: recte p̃cipe: iuste discernere & salue ꝓtegere. Sed iã venit pecunia & istas opationes vsurpat. Precipit em̃ magnis & puis: diuitib⁹ & paupib⁹ & oẽs ei obediunt ad nutũ sic monach⁹ abbati suo. Eccls. x. Pecunie obediunt oia. Scõo discernit & iudicat & sic oia iura mũdi allegat p & ꝓtra notabilissime ad ꝓpositũ suũ. Sedet in ꝓsistorijs p tribunali: tã in foro ecclẽastico ẽ̃ ciuili. De q̃b⁹ oib⁹ dicit Dich. iij. Principes ei⁹ in mũeribus iudicabãt & sacerdotes ei⁹ in mercede docebãt & pphete ei⁹ i pecunia diuinabãt. Tertio pecunia ꝓtegit & defendit tã iniustos ẽ̃ iustos. Eccls. vij. Sic em̃ ꝓtegit sapia sic ꝓtegit & pecunia. Narrat auctor lapidarij. ca. iiij. de iaspide tres ꝓditiones. Una ẽ q̃ si caste gerat̃ fac̃ portantẽ tutũ potẽtẽ & sanũ. Scõo dic̃ q̃ si gestat̃ dat falsũ iudiciũ: lapis pdit virtutẽ suã. Tertio addit q̃ lapis nõ exercet virtutẽ suã potissime nisi includat̃ in argẽ-

to. Horalr iste lapis figurat iusticiā: ꝺ ē em̄ vir ꝰ q̄dā q̄ se ꝺm̄nē fac̄ tutū ⁊ sanū ⁊ fortez. Prou. xij. Non ꝓristabit iustū q̄cq̄d ei' acciderit. Erit etiā semp'tus' qz Sap. iij. Justoꝝ aie in manu dei sūt. Scꝺo ista iusticia ē tal' nature si ille q̄ eā portare deberet fecerit falsū iudiciū statiz pdit meritū suū. Ezech. xviij. Si aūt aūtit se iust' a iusticia sua ⁊ fecerit iniq̄tatē oēs iusticie ei' nō recordabūt i ꝓuaricatiōe: q̄ ꝓuaricat' ē ⁊ i pec cato suo qꝺ fec̄ i ipis morietꝝ. g iusticia pdit ꝺm̄tu tē suā. i. ꝓmiū sibi ꝺbitū. Si hō fecerit falsū iu diciū. Dz dolēdū ē nimis ꝺ tertꝺ qz iusticia his dieb' nō exercet ꝺm̄tutē suā nisi iuoluat argēto. q̄tūcūq̄ sit clara cā paupis nō expedit nec ab soluit i curijs pape vl' regl: nisi iuoluat argen to. Et iō nimis ꝟbicꝝ verificat ꝺbū ꝓphe supi' allegatū. Principes ei' i mūerib' iudicabāt: q̄tū ad p̄ncipes ⁊ ꝺnos: ⁊ sacerdotes ei' i mercede docebāt: q̄tū ad viros ecclīasticos: ⁊ ꝓphe ei' i pecūia diuiabāt q̄tū ad religiosos viros. Et be ne ꝺr. Eccl. viij. Malos pdidit aux ⁊ argētū ⁊ vsq̄ ad coz regū extēdit ⁊ pūnit. Couertit vide licet ad iniq̄tatē. et vocat mām̄ona iniq̄tatis. Eccl. x. Nihil iniq̄us q̄ amare pecuniā. Scꝺo Salomon cōpat argētū luto cū dic̄. Tāq̄ lutū estimabit argētū i ꝓspectu illi': ⁊ merito tanq̄ lutū. Lutū ē deturpatiuū cuiuscūq̄ qꝺ tāgit ꝓ pter suā feditatē. Cū q̄ cadit i luto totaliter de turpat i coꝛpe. Isto mō q̄ cadit i amoꝛez argēti vl' pecūie nc̄ario macl'at. Si ꝓtrahat argētū sup albissimū pgamenū relinq̄t ꝺm̄tactū argē ti vna nig̃ linea i pgameno ⁊ tū argētū ē albuz ⁊ pgamenū silr. Eodē mō licz aia sit inocēs ⁊ mūda ⁊ argētū sit res in suo genere bona: qz oīs creatura dei bōa ē bū ea vtētib'. Si tū foꝛ titer imꝓmat aie ꝓ amoꝛē: relinq̄t ibi lineā ni grā pcti. c' vltim' pūct' ē casus ad ifernū. Job xij. Ducūt i bōis dies suos ⁊ i pūcto ad'iferna ꝺscēdūt. De isto luto ꝺr Abac. ij. Ve q̄ mltipli cat ñ sua vsq̄q̄ aggḡuat ꝺ se dēsū lutum? Scꝺo lutū ē tenax ⁊ retētiuū. Cū hō ñ ābulat i ꝓfū ꝺo luto nisi cū mag̃ laboꝛe ⁊ freq̄nt ifigit ⁊ stat imobil' nisi sibi caueat Ita ē ꝺ ābulāte i amoꝛe pecūie ꝛtinet mūre ⁊ ifigit ne possit ꝓficē merito spūal' vite. In c' figurā pharao rex egypti op pssit filios isrl' fuitute luti ⁊ later' ne eēnt liberi i ꝛgno suo. Exo. v. Ita diabol' existēs i mūdo nitit oppmē fuitute argenti ⁊ diuitiaꝝ sciēs q̄ nemo ꝓt duob' dñis fuire Matth. vj. Hō po test' ꝺo fuire ⁊ mām̄one: ⁊ q̄ fuiūt mām̄one in figūt i luto q̄ ñ pūt ꝓficē. in ꝓs. Eripe me ꝺ luto vt ñ ifigar. Recitat Arist. i poetria, sua q̄ poete arabici vocauer't dona cōpedes: qz sic cōpedit' ñ ꝓt ꝓcedē sic vellet ⁊ posset fm ꝺm̄tutē motuaz coꝛpis sui: ꝝ ꝓstrigit ⁊ ꝛtrahit ad ābulādū ꝛz mē sura quā cōpedes sibi limitāt ⁊ ꝓcedūt: ita ꝛcipi entes dona pecūie q̄tūcūq̄ sūt discreti ⁊ fortes i iusticia sētiūt tū se ꝛstrictos ⁊ ꝛtētos ⁊ q̄si q̄dā mō cōpeditos ne libē exerceant qꝺ iusticia sibi suadet. Tertio ꝺ luto decocto fiūt lateres dura biles ꝺ ignē ⁊ sic amatoꝛes luti. i. pecūie fiūt ap tivt ponāt i igne infernali ippetuū. Eccl. ix. Coꝛ da hoim replēt malicia. glo. i delectatiōib' pe cūie ⁊ p'ꝝ ad infernū deducūt. sup auꝝ ⁊ argen tū gra bona. Prou. xxij.

Super salutē et spe cie dilexi eā ⁊ ꝓposui ꝓ luce hre illā: q̄ nia iextinguibile ē lume illi'. Postq̄ Salo. ꝺclarauit sapiaz eē ꝓponēdā bonis exteꝛioꝛib' puta potētijs: diuitijs ⁊ honoꝛib'. Hic oñdit sapiaz eē ꝓponēdā bōis coꝛpalib' tā exteꝛioꝛib' q̄z inti oꝛib'. Et circa ꝺ tria fac̄. Nā ꝓmo oñdit q̄ sapi entia ꝓpōderat oi coꝛpali ꝓsperitati. Scꝺo eā assūmat cuidā spūali q̄lirati. Tertio ꝺclarat cām exēpli dati. scꝺa ps ibi. ⁊ ꝓposui ꝓ luce. tertia ibi. Cūm i extinguibile. Circa ꝓmū ē adūtēdū q̄ duō bōa sūt ad coꝛp' ptinētia q̄ āpli' appciant mūdani: videlz assistētia sanitat' ⁊ apparentia speciositat'. Hec em̄ maxie affectat hō hre q̄tū ad bōa coꝛpalia: vicz coꝛp' suū sanū ⁊ pulchꝝ: ꝛ fm sniaz spūsscti quā nob' ꝓ Salo. ꝓpoit vtri q̄z istoꝝ ꝓponēda ē sapia. i. pūsatio bōe vite vl' ꝺuor' ē dei cult'. vñ dic̄ sic. Sup salutē. q̄tum ad ꝓmū. ⁊ specic̄. q̄tū ad scꝺum. dilexi eā. i. sa pictiā. Rō ꝓmi ē qz sapia ē sal' aie. Et jō q̄tū ꝓ pōderat aia coꝛpi: tm̄ ꝓualet sapia coꝛpis sanita ti. Eccl. xxx. Sal' aie i sctitate iusticie. Rō se cūdi ē qz pulchꝛitudo coꝛpis ē mltū vana. pū. xxxj. Fallax gra ⁊ vana ē pulchꝛitudo. Cū g sa l' aie magl sit diligēda q̄ sal' coꝛpis: ⁊ sal' coꝛ por' pl' q̄z forma coꝛpis. pz q̄ sup vtrāq̄ ē sapi ētia diligēdo. Notādū ē q̄ sanitas coꝛpis ñ ē nimis diligēda. nec coꝛpal' ifirmitas nimis de testāda imo qñ a ꝺo imittit cū gratiaꝝ actiōib' ac ceptāda: qz valꝺ cedit i bonū aie ifirmitas coꝛ por' si tū assit patiētia mētl. Primo ē em̄ vt an tiqꝝ exēplis vtar: ifirmitas coꝛpal' q̄si arce p̄cio se ꝓcathēatio: ꝓsone scelerose icarceratio. so cij fugiēt' arrestatio: ⁊ hosti resistent' expūgna tio. Prio em̄ dico q̄ ifirmitas coꝛpal' ē q̄si arce p̄cio se ꝓcathēatio: q̄to em̄ cista vl' arca foꝛtioꝛi b' cathēis ē colligata. et q̄to p'lib' ser' ferreis ē clausa: tāto ē aptioꝛ ad fuādū thesauꝝ ⁊ qꝺ i trisec' ē fcōditū. Sic q̄ñ coꝛp' hois ē ifirmū li gat' sic solet dici vulgarit' vicul' ipi' dei ⁊ serat sera quā sol' de' apit ⁊ tē ē tale coꝛp' aptū ad ser uādū thesauꝝ p̄cioſū ipi' aie q̄ ē ipm nobilissi mū iocale dei. vñ Bern. Thesauꝝ fuādū acce pi ꝓ q̄ mercatoꝛ ñ ispicēs sanguinē suū dedit. vicula g ifirmitat' si g̃tant sustinēda q̄ñ nobis de' ea mittit. Eccl. vj. Subijce hūeꝝ tuū ⁊ poꝛ ta illā ⁊ ne accidier' i vincl'a illi'. Et infra. De coꝛ vite ē i illa ⁊ vincl'a illi' alligatura salutar'. Hoc est q̄ signanter dic̄ aplus. ij. Cor'. xij. Li benter gloriaboꝛ in infirmitatib' meis vt in-

habitet in me virtus xpi. q.d. Cū sum vinct⁹ infirmitatib⁹ tūc sum fortis. sic cista apta t idonea vt inhabitet in me virt⁹ xpi: qz qū infirmor tūc fortior sum t potēs. Scdo infirmitas corporalis est moraliter quasi psone scelerose icarceratio. Cū vn⁹ fur vel pdo capit̄ q multos socios habuit t multoz maloz pscius: vinculatur t magnis tormētis affligit̄ donec dicat t pfitetur veritatē t suos socios in crimie pclamet t accuset. Caro eī moraliter est res multū criminosa. Socij sui sūt sensus corpis t frequenter spoliāt aiam virtutib⁹. Istū furez de⁹ capit t incarcerat t ponit ad questiones t tormenta qū mittit sibi fortes febres vl guttā vl palysim t sic de alijs. Et cā est: qz alias nō pfiterē veritatē nec socios in crimine pclamaret: vñ videmus cōiter q illi q sunt sani. vix in anno. vl in duob⁹ pfitent̄ annis. statim cū infirmant̄ mittūt p pfessoz⁹ suis t faciūt accusatiōez sue cōfessiōis corā tormore. in ps. Cū occideret eos q̄rebāt eū t reuer. t di. ve. ad cū t remēorati sūt qz de⁹ est. ad. e. t. d. ex re. eoz est. Et i alio ps. Multiplicate sūt infirmitates eoz. postea accelerauerūt. ¶ Tertio infirmitas corpalis est q̄si socij fugiētis arrestatio. Cōtigit qñq q multi socij pegrinant̄ sil in itinere: faciūt expēsas cōmunes t viuūt delicate symbolū pferentes vt vn⁹ quisq p rata sua soluat Euenit ergo inter dū q vnus eoz fugere nitit̄ symbolo suo non dū soluto t intēdit asportare ratā suā vt alij etiam soluāt p eo cōiter. Talē deprehensuz iustū ē arrestari t ad symboli sui solutionē compelli. Isto mō moraliter aia t corp⁹ perigrinant̄ simul in hac vita. ij Cor. v. Qdiu sum⁹ in hoc corpe peregrinamur. faciūt expēsas cōmunes qz nec aia sine corpe: nec corp⁹ sine anima: delectat̄ in peccādo. Iustū est ergo q sic vterq in delectatione in peccando participat. sic vterq p rata sua in penitētia symbolū sue portionis exoluat. Nō sic est q caro est sicut socius fugitiu⁹ t incōstās t nollet soluere quicq. Job. xiij. Fugit velut vmbra t nunq in eodē statu pmanet. de⁹ ergo q iust⁹ ē t iusticias diligit: facit eam arrestari p infirmitatē t cōpellit eā soluere q̄tū iustīcia exigit velit nolit. Habat̄. xviij Posuit eum in carcerē donec redderet vniuersum debitū. Exemplū h⁹ habem⁹ Esa. xxxvj. de rege Ezechia: q cū peccasset ptra dñm i hoc q sibi nō fecerat canticū regratiatoriū p victoria nobilissima quā sibi deus fecerat. iij. Reg. xix. Cū angelus dñi pcussit in vna nocte in castris Sennacherib reg assirioz. clxxxv. milia. Offensus ergo dñs ptra Ezechiā misit sibi infirmitatē grauissimā de qua egrotauit vsq ad mortē. Misit etiā ad eū Esaiā pp̄ham q sibi diceret. Dispone domui tue qz morieris tu t nō viues. Et fuit pphetia sm cōminationē t non sm pscientiā. Et statim Ezechias puertit faciē suā ad parietē t orauit cū lachrymis dñm t fletu magno flenit: t statim egresso Esaia de palatio regio: aliq trāsiret mediā partē atrij: dicit dñs ad Esaiā. Reuertere t dic Ezech. duci pncipi mei. Hec dicit dñs. Audiui orōem tuā t vidi lachrymas tuas t sanaui te. die tertio ascendes in templū dñi t addā diebus tuis quindecim annos. Et tūc tertio die ascēdit in templū t cāntauit illud cāticū. Ego dixi in dimidio dierum meoz vadā ad portas inferi rē. Ecce quō Ezechias qz nō soluerat deo qd debuit. arrestatus fuit p infirmitatē donec soluisset pfecte. Antiq eī patres p victorijs eis pcessis diuinit⁹ cantica regratiatoria curiose solebāt cōponere. sic dicit mgr in hist̄orijs. iiij. Regū. iiij. ¶ Quarto infirmitas corpalis est hostis resistentis expugnatio. Caro eī pcupiscit aduersus spiritū. Spiritus aūt aduersus carnē. hec eī sibijnuicem pntrariant̄. Ad Gall. v. Et iō debilitas carnis est fortitudo spūs. Eccī. xxxj. Infirmitas grauis sobriā facit aiam. Vñ Bern̄. exponēs illud apli. Cū infirmor tunc fortior sum t potens: dic sic. Quid mirū si hoste debilitato fortior efficiaris: nisi forte illā insatiabilem amicā que nō cessat pcupiscere aduersus spiritū: Ex qb⁹ oib⁹ satis ptz q sanitas corpis nō ē nimis affectāda: nec infirmitas corpis nimis detestāda. t q sup salutē corpis sapiētia est amanda: pp̄ter qd dic merito Salomon: sup salutē dilexi eam ¶ Scdo pponit sapientiā pulchritudini: Sup salutē inquit t speciē dilexi eā: nec mirū. Species eī siue corpis pulchritudo est bonū defectiuū. bonū infectiuū. t bonus deceptiuū. ¶ Primo dico q forma pulchritudo vl speciei est bonū defectiuū. Nā ptinue fugit: cōtinue pdit̄ t diminuit̄. Vñ Boeti. iij. de cōso. psa. viij. Forme vero nitor vt rapid⁹ est vt velox t vernalū florū mutabilitate fugatior. Et infra. Estimate q̄tū vult⁹ nimis corpis bona dū sciatis hoc qōcunq miramini triduane febris igniculo posse dissolui. De hoc dic Ouidius. ij. d arte amādi. Forma bonū fragile est quātūcq accedit ad annos. Fit minor et spatio carpit̄ ipa suo. Nec viole semp nec florent lilia semp. Et riget amissa spina relicta rosa. Et tibi iam venient si tam formosi capilli: Jam venīt ruge que tibi corpus arēt. Et ideo dat pseqēter bonā doctrinā homini q vult se facere amabilem q studeat animū suū colere p virtutes t scientias: quia illa est pulchritudo pmanēs vsq ad mortē. Vñ subdit. Jā molire aiam qui duret t astrue formā. Solus ad extremos pmanet ille rogos. Nec lenis ingenuas pectus soluisse p artes. Cura sit t linguas edidisse duas: videlicet grecā t latinā. Et eiusdē li. iij. dic sic. Cato me miserū laxant̄ corpa rugis. Et perit in nitido qui fuit ore color. Est ergo species hominū bonū defectiuum. Unde Eccī. xj. Ne

laudes hominē i specie sua: nec spernas hoiez in visu suo. ¶ Secūdo ē bonū infectiuū. raro enī cōiūgit pudicicia ⁊ pulchritudo. Vnd autor libri de varietate carminū ad Job. nozma. .ij. dicit sic. Tria sunt seminum genera que in culto iuuentutis agro absq; comitātibus zizanijs rarissime cōualescūt. Elegantia pulchritudinis: vigor fortitudis ⁊ suauitas vocis. Pulchritudo enī iuuenū aliene predam libidinis aut predonē efficit castitatis. Fortitudo audaciā ingerit: audacia vero ad iniurias cōmittendas impellit. Vt vero quivocis amenitate preminēt: lasciua modestiā: ludicra, pficuis ⁊ iocosa seriis anteponūt. vnde Helynādus sic narrat Vincētius li. xij. ca. cxcix. Difficile inuenit aliqs leuis vocis ⁊ grauis vite: cū q̄ppe vocī leuitas cantū: vite grauitas planctū desideret. Et subdit. Et vidi infinitos tā viros q̄ mulieres seu feminas tanto vite peiores quanto vocis meliores. Hec ille. Est ergo pulchritudo siue species bonū qdā corpori qō nōnūq; multis ē occasio magni mali: ⁊ iō signant doz Eccī. ix. Auerte faciē tuā a muliere compta ⁊ ne circūspicias speciē alienā: propt speciē mulieruz multi perierunt. Et ex hac cōcupiscētia quasi ignis exardescet. ¶ Tertio spēs corpalis ē bonū deceptiuū. Erigit enī hoiem in supbiā alitiens: ⁊ sic ppter formā carnis pdit gram mētis. In cuius figurā legim⁹ Matth. xiij. q̄ Herodes in puuio suo celebrās diem natalis sui iussit occidi Johānē baptistā. Herodes iterp̄tat glorians i pellib⁹: ⁊ signat de specie corpis gloriantes q̄ tota ē in pelle siue in superficie ⁊ nō in pfundo. Vñ Boeti⁹. iij. de cōso. prosa. viij Si linceis mēt oculis hoies vterent vt eorum visus quecq; obstātia penetraret. Nōne introspectis visceribus illud alcibiadis supficie pulcherrimū corpus turpissimū videret. Igit te pulchrū videri: nō tua natura: ꝫ oculoz̄ spectā tiū reddit infirmitas. Hō g̃ gloriās in pelle sue pulchritudinis celebrat suū diē natalē dū inaniter gloriat de bono tā vano: qō nō opando ꝫ nascēdo recepit. ⁊ iste stat im occidit Johānē id est gfaz propt vanā gloriā deceptus. Vñ. xiij. Species decepit te.

Lectio XCIII

Tenerunt autē mihi oia bona pariter cuz illa: ⁊ innumerabilis honestas p manus illius Postq̄ autor declarauit q̄tū bonū ē colere deum qō vocat hic sapia: qz maius ē omni bono re tpali, omni decore corpali. ⁊ oī valore mūdiali. Et sic p pīs q̄ hz singulare excellētiam. hic ostendit q̄ ip̄a hz generalē sufficientiā. Et circa ꝫ duo facit. Primo narrat affluentiā diuine liberalitatis. Secūdo vehemētiā humane iocūditatis quā causabat in eo sapientia ac

quisita a deo. Scōa ps ibi. Et letat⁹ sū in oīb⁹ Venerūt mihi oia bona. ⁊c. ¶ Notāda est historia de Salomone q̄ ponit. iij. Regl. iij. Salomon post mortē pris pmotus ad regnū cuz hostias imolasset deuote. nocte sequenti apparuit ei dīs dicens. Postula qd vis vt dem tibi cui Salo. Domine de⁹ ego sū puer paruulus ignorās egressū meū ⁊ exitū ⁊ tu elegisti me super plm tuū q̄ ē inumerabilis sīc arena mar. Da mihi cor docile vt discernere possim inter bonū ⁊ maluz ⁊ vt possim iuste iudicare pplm. Placuit ista petitio dño. Et rīdit dīs p somniū salomoni. Quia postulasti verbū ꝫ ⁊ non petiuisti dies multos nec diuitias: nec animas inimicoz̄ tuoz̄: ꝫ postulasti tibi sapiam ad discernēdum iudiciū. Ecce feci sm sermones tuos ⁊ cōcessi tibi cor sapiēs ⁊ intelligēs vt null⁹ ante te silis tui fuerit: nec post te surrectur⁹ sit Insup ⁊ q̄ nō petiuisti pcessi tibi. vicz diuitias ⁊ gliam. ⁊ si in pceptis meis ambulaueris longos faciā dies tuos. ¶ Ex hac historia ē notādū q̄ dei liberalitas ē magna: qz nō solū quod iuste petit pcedit: imo dat ampli⁹ q̄ petat. Circa hāc materiā solent notari isti versus. Plus dare q̄ rollat rogitet polliceat. Job Salomō deus virga florente probat. quoz̄ sensus ē q̄ tanta est diuina liberalitas q̄ qū aufert homini bona tpalia ad ei⁹ experiētiam ⁊ meritū: vt in Job: ⁊ itez̄ reddit ei plus q̄ abstulit. Scōo plus cōcedit q̄ petit. Tertio plus tribuit i effectu q̄ exprimit in pmissione. Et ista tria p tres historias sacre scripture declarant. Primū signū liberalitatis diuine videlicet q̄ pl⁹ reddit q̄ abstulit: ptz de Job cui deus abstulit primo tā plem q̄ substantiā: videlicet septem filios et tres filias: septē milia ouiū ⁊ tria milia camelorum. cccc. iuga boum. cccc. asinas. sicut patz Job. j. Cū aūt Job pfectam deo in oībus exhibuisset patiam. Placuit Job facere restitutionē plenariā ablatoz̄ ⁊ nō solū restituit ꝫ oīa bōa sua mobilia duplicauit Job vlti. Addidit dīs q̄cūq; fuerāt Job duplicia. Cum enī pus habuisset septē milia ouiū: habuit in fine. xiij. milia ouiū. ⁊. vj. milia camelorum. ⁊ mille iuga boum ⁊ mille asinas. Patet g̃ q̄ de⁹ plus dat q̄ tollit. Scōm signū dine liberalitatis imo experimentū ē q̄ pl⁹ tribuit q̄ rogat: ⁊ hoc declarat i historia supi⁹ posita de salomone. ⁊ habet. iij. Regl. iij. ⁊. ij. Para. ca. j. Tertiū experimētū diuine liberalitatis ē q̄ plus tribuit pmissuz implēdo q̄ exp̄ssit pmittēdo. ⁊ istud ptz p historiam que ponit Numeri. xvij. vbi legim⁹ q̄ cum ecēt. xij. tribus filioz̄ isrl. ⁊ dīs sacerdotium cōtulisset tm̄ vni tribui: vicz leui. Murmuraverunt alie tribus contra Moysen ⁊ aaron ⁊ allegabant q̄ rōabile foret q̄ de aliqua alia tribu forent similit sacerdotes. Allegabāt etiam q̄ forte deo placeret q̄ etiam de qualibet tribu

forent similiter sacerdotes: ne tanta dignitas vni domui ⁊ tā paucis traderet ministris. Dicit ergo dñs ad Moysen q accipet. xij. virgas duodecim principum ⁊ scriberet in vnaquaq; virga nomē pricipis cuius erat: excepta virga tribus leui: qz in illa iussit domin⁹ scribi nomē aaron. Similit iussit dñs q preter virgas istas duodecim: acciperet vnaz alia que foret virga cōis oīs tribuum in qua noīa oīm tribuū scriberent: ita q esset in vniuerso virge. xiij. ⁊ p̄cepit Moysi q cum ab eis virgas singulas accepisset fm formā predictā poneret eas in tabernaculo coram dño vna nocte ⁊ promisit q illi⁹ virga quē eligeret p officio sacerdotis q in crastino germinaret. Et si illa virga tertiadecima q fuit virga cōmunis oīm germinasset: signum foret q de qualibet tribu fierēt sacerdotes: vt sic p istō miraculū cessaret murmur populi de sacerdotio contra Moysen ⁊ aaron. Factis ergo oibus istis rediit Moyses in crastino ⁊ inuenit virgā aaron germinasse: floruisse ⁊ folijs dilatatis amigdala protulisse. Ecce declaratuz ē plō p semp: q tm̄ apud aaron ⁊ stirpem suaz: deinceps sacerdotij dignitas pmaneret. Patz ĝ q de⁹ plus ipleuit in ope q̄ promisit⁹ erat in promissione: qz nō promisit nisi germinationē ⁊ cōtulit germinationē: floritionē cū folio ⁊ fructu Ex quib⁹ ptz sensus istoz versuū: tria exprimēta diuine liberalitatis cōtinētiū. Plus dare. ꝛc. Media aūt historiā de istis tangit Salomō in littera huius lectiōis dicēs. Venerūt mihi oīa bona pariter cum illa. s. sapiētia de dono dei. Unde dicit glosa hic. Quicūq; xp̄i p̄cipit noticiā q̄ hic sapia dicit: omniū piter hic virtutū habet gfam ⁊ in futuro vitā eternam. Et innumerabilis honestas p manus illius. Innumerabilis: qz ppetua ⁊ eterna. Tēporalis enī q̄ta cunq; fuerit intensa ⁊ plixa: numerabilis ē cū tempus sit numer⁹ mot⁹ fm prius ⁊ posterius. iij. phisi. Sed honestas eterna ⁊ inumerabilis ē. ⁊ infinita apte post. Honestas vno mō est idez q virtus: ⁊ honestū idē ē q virtuosū. Et sic accipit Arist. honestum. viij. ethi. vbi distinguit tres species amicicie fm tria amabilia. vicz vtile delectabile ⁊ honestū. Et sic accipitur in tractatu illo q̄ sic incipit. Horaliū dogma philoz. vbi auctor loquēs de cōsilio dicit q triplex est deliberatio cōsilij capiēdi. Prima ē de honesto tm̄: an vicz illud de quo cōsiliū petit sit honestū aut nō. Scōa ē de vtili an sit vtile vel nō. Et tertia ō cōflictu vtriusq; qz si aliq̄ sit vtile ⁊ nō honestū. i. virtuosū ⁊ iustū: nullo mō est eligendū. Unū narrat valeri⁹ ad tyberiū li. vj. ca. v. q themistocles athenienſ strēnuitate ⁊ prudētia patriā suam debilitatā cepat ad statū pristinū repare. Xerxem regē cuz suo exercitu fugauerat de grecia ⁊ cepit recolligere tā potentiaz q̄ thesaurū: ⁊ anhelare ad hoc q athenienses obtinerēt principatū grecie. Iste ĝ themistocles intrauit quodā die pcionē. hoc ē cōgregationē potentū ⁊ sapientū ō ciuitate athenien. et dicit se deliberasse de quodaz negocio qō si posset ad effectū pduci: nihil magis plō athenien si eēt profectuū: fuit tamē tale qō oportuit celari ⁊ occultari: Unde petiit a cōcione q vn⁹ de septē sapiētib⁹ ei deputaret cui deliberatiōez suā cōicaret occulte. ⁊ si ille eā approbaret: poneret i effectū. Datus ē ĝ quidā sapiēs q̄ dicebat Aristodes. dicit ĝ se deliberasse istud q si subito darēt insultū ad nayes lacedemonioz. q̄ oēs in vna classe fuerūt in mari vicino ⁊ eas statim incēderet. ipsi fierēt dñi maris ⁊ sic multo potētiores lacedemonijs effecti: obtinerent de facili totū grecie pincipatū. Isto audito rediit aristodes ad pcionē. et dicit. sicut inqt cōsiliū themistoclis ē vtilissimū: ita ē oīno iniustū nec publicauit vlterius quale fuit. Statim tota cōcio acclamauit: qō equū nō ē: nec expediens nobis erit. Et iussit oīo q themistocles desisteret ab icepto. Unū apō antiqs ⁊ virtuosos nihil fuit vtile nisi qō fuit honestū. id ē iustum ⁊ virtuosū. Dicit ergo Salomō q aduenit sibi inumerabilis honestas p manū sapie. i. p exercitum ⁊ operationes virtutum.

Lectio XCIIII

Et letatus sum in oib⁹ qm̄ antecedebat me ista sapia ⁊ ignorabā qm̄ oīm bonoz̄ mat est.

Postq̄ Salo. declarauit affluētiā dine liberalitatis in cōcedēdo sapiaz deuotis p̄cibus postulatā. hic p̄miter declarat vehemētiā humane iocūditatis quā mēs hūana p̄sequit per sapiētiā ipetratā. Et circa hec duo facit. p̄mo ostendit quō p sapiam reddit hō cōpositus. scōo quō ad sapiam fit hō dispositus. scōa ps ibi. qm̄ sine fictiōe. Circa primū duo facit. primo narrat salomō quō sapia sibi cōtulit abūdātiā scē iocunditatis. scōo quō ab eo abstulit ignorantiā innate cecitatis. scōa ps ibi. Et ingrabaz. Narrās ĝ quō p sapiam. i. p scē cōuersatiōis conſciam habuit abundantiā iocunditatis dicit sic. Et letat⁹ sū in oib⁹ qm̄ ancedebat me ista sapia. Letari dz iust⁹ ⁊ merito tam in p̄nti q̄ in futuro In p̄nti quidē de trib⁹: de sui dñi infinita bonitate. de sue cōscie puritate. de sui primi prosperitate. Primo ĝ dz iust⁹ letari de sui dñi infinita bonitate. in ps. Letabit iustus in dño ⁊ sperabit in eo ⁊ laud. oēs recti corde. Est enim leticia dilatatio cordis: sicut tristicia est cordis pstrictio. Cor aūt iustoz sic ē dispositus. q lata ps ē versus superi⁹ apud deū. ⁊ stricta ps versus mūdū. Et iō cor iustoz sp ē letū de deo. ōz eni leticia q̄si laticia a latitudine. Unū sic lāpas in ecclia q̄diu hz suā latitudinez versus supi⁹ tinet lumē ⁊ oleū. ⁊ qm̄ subuertit vt con⁹ lam

padis vertat supius ⁊ latitudo inferi⁹ tunc lu mē extinguit ⁊ oleū effūdit. Ita mozalit ēdiu coz hois habet suā latitudinē ꝺsus celū ⁊ conū ꝺsus terrā. ptinet lumē gre ⁊ oleū charitat qñ subuertit totū extinguit. Et qz coz hois sp de bet hre latitudinē ad deū. iō sp debet hre leticiam de deo. vñ ps. Jubilate deo ois ter. ser. ⁊c Scdo debet letari i sue pscie puritate. Letetur mōs syon ⁊ exultēt filie iude. Syon iterptatur specula. Est autē specula loc⁹ alt⁹ ⁊ eleuat⁹ a q̄ hō pt de facili pspicere a se. pcul: sic i turrib⁹ castroꝝ ps. Mōs syon ē anim⁹ viri iusti. alt⁹ per ptēptū terrenoꝝ: ⁊ apt⁹ ad speculādū a remoti p ꝓsideratōnē celestiū ⁊ futuroꝝ. In isto mōte ꝺz eē leticia ⁊ qes. in cacumie altissimoꝝ mōtū nō fiūt turbatiōes vētoꝝ nec pluuiaꝝ: ꝺ ē qes ⁊ serenitas sp. Et codē mō ē in mēte viri iusti. qz sicut docet Scne. ꝑēs sapiētis ē sicut celū supza spherā lune vbi nō fiūt pegrine ipressiōes ꝺz si i mente iusti ptingat turbatio p pctm: ꝺz statī remedia ꝓfessiōis. ⁊ iō exultēt filie iude. q ꝺ. nō solū letari debēt inocētes ⁊ pfecti i sue cō scie puritate: ꝺ etiā penitētes ⁊ pfessi. Juda cm̄ cōfessio iterptat. Dicit hypocras i āphorismis suis pte. vj. Desipiētie cū risu facte securiozes q̄ vero cū sollicitudine molestissime. Vult dicere q̄ i infirmis ptingit duplex alienatio mētis qñq̄ cū risu ⁊ leticia: qñq̄ cū desolatiōe ⁊ tristicia. Prima desipiētia ē de facili curabilis. Secūda de difficili. qz puenit ꝺ materia melācholica q̄ ē difficilis ad digerēdū. Mozalit omnis peccans desipit ⁊ alienationē mētis patit Vñ de peccatoꝝ ꝺz. Esa. j. Derelicq̄rūt dñm. blasphemabāt sanctū isrl: abalienati sūt retrozsuz Inter istos tū est diuersitas. Nā quidā desipiunt cū tristicia desperationis de dīna miscōia. ⁊ sacramētis ecclie. ⁊ talis desipientia ē molestissima. sicut desipuit Layn Gen. iij. Maioꝝ ē iniqtas mea q̄ vt veniā merear. Alij peccant ⁊ desipiunt: ꝺ tñ cū leticia spei de dīna miscōia in ps. Scdm multitudinē doloꝝ meoꝝ con. t. leti. aiam meā. Tertio ꝺz letari iust⁹ in pñti de sui pximi psperitate: sicut vnū mēbrū letat de alteri⁹ sanitate ⁊ tristat de ei⁹ infirmitate. dicūt eni boni de suis cōfratrib⁹ sup illō. j. Machā. xij. Sicut fas ē ⁊ decet memin isse fratrū: letamur itaq̄ de gīa vra. Dicit q̄ Salomō. Letatus sū i oīb⁹. nec mirū. qz ad Ro. viij. Diligentib⁹ deū oia cooperant in bonū si ue sint ꝓspera siue sint aduersa. Prouer. xij. Non cōtristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. Et iō nulla fortuna mala ē apud sapientē: sic declarat Boe. iij. de cōsola. psa. vij. q̄ quilibet pōt formare fortunaꝝ suā sicut voluerit. Si eni ē aspa ⁊ sustinet eam patienter: facit eā meritoziā ⁊ occasionē merēdi. Sic ē leta ⁊ bñ ea vtitur bona sibi fit. Et iō dicit phia Boe. In vestra situ ē manu qualēvobis fortunā formare malitis. Dis enim q̄ videtur aspera: aut exercet: aut cozrigit: aut punit. Ꝺ ē Dis aduersa fortuna aut exercet pfectos: aut cozrigit impfectos: aut punit iniustos. Et iō signant ꝺz. j. Thessal. ij. In oībus gīas agite. ad Phil. iiij. Scio humiliari: scio ⁊ abundare. vbiq̄ ⁊ in oīb⁹ institut⁹ sū: ⁊ satiari ⁊ esurire ⁊ abūdare ⁊ penuriā pati. oia possum in eo qui me pfortat. Letat⁹ sū q̄ in oīb⁹. Sed q̄re? Certe qz aficedebat me sapia ista. i. timoz dñi. qz initiū sapie timoz dñi: vel cult⁹ dei deuot⁹ q̄ vocatur pietas Job. xxviij. Ecce timoz dñi ipsa est sapia. ⁊c. Ista sapia ꝺz sp hoiez pcedere ⁊ viaꝝ oñdere ⁊ pparare. Prouer. iiij. Oculi tui recta videāt ⁊ palpebre tue pcedāt gressus tuos Sūt tñ duo genera hoim q̄s sapia non pcedit vicz ipetuosi ⁊ accidiosi. hoies eni capitosos p cipites ⁊ ipetuosos nō pcedit sapia ꝺ stulticia. Dicit eni Scne. q̄ duo maxime sūt ꝯria psilio festinatio. s. ⁊ ira. Et iō iracūdi ⁊ ipetuosi nūq̄ dabūt sapiēs psiliū. Indiget eni q̄te ⁊ delibe ratione. Vñ Scne. de q̄tuoꝝ virtutib⁹. Prudentis ppriū ē examinare psilia ⁊ nō cito facili credulitate ad falsa plabi. Vñ tales non pce dit sapia: lz aliqñ subsequit: qz p sue psumptionis penā addiscūt alias cauti⁹ negociari. Secūdo accidiosos nō pcedit sapia: qz negligētes sunt i puidēdo ⁊ pordinādo añ tps. Et iō cum tps trāsierit tūc erit nimis tarde. Et iō dic Scneca de copia verboꝝ siue de q̄tuoꝝ virtutib⁹ cardinalib⁹. Si prudēs eē cupis i futuꝝ pspectū intēde. ⁊ q̄ pñt ptingere aio tuo cūcta pone: nihil tibi subditū sit. ꝺ ante totum pspicias nā q̄ prudēs ē nō dicit nō putaui ꝺ fieri. qz nō dubitat ꝺ expectat. nō suspicat ꝺ cauet. Istud ē ꝺ sero penitētes ꝺ ordinationē dei de suo statu differētes ꝺ illos q̄ sūt de amicis suis carnalibus nimis cōfidētes. ⁊ ꝓpter ꝺ de salute pro pria disponere differūt: alit ē de sapiētib⁹ ⁊ iustis qz tales sp aficedit sapia. iuxta illud Eccli. iiij. Sapia filijs tuis vitā inspirat ⁊ suscipit inqrentes se ⁊ pōbit i via iusticie. Sic ḡ ptz q̄ sapientia pfert abūdātiā scē tocūditatis. Scdo aufert iḡrantiā innate cecitatis. Et q̄tū ad ꝺ sub iūgit in lra. Et ignoraba q̄m oīm bonoꝝ mr ē ipa eni est q̄ dicit Eccli. xxiiij. Ego mat pulchre dilectiōis ⁊ timoris ⁊ scē spei. Sapia eni magi ꝺz mat q̄ pat: qz sic pr est cā pncipalis in generatione plis ⁊ mat secūdaria. qz pncipiū est passiuū. ita in oī opatione meritoria deus ē sic pater. ⁊ hūana industria sic mat. Et loquit de scia methaphorice: imaginādo sapiaz q̄si quā dā psonā: sicut fecit Boeti⁹ libro suo de consolatiōe phīce per totū. Cuius persone descriptiōnē ponit Boeti⁹ libro ꝑmo psa ꝑma. talem refert sibi iacenti in lecto apparuisse: ⁊ casum suū de antiqua psperitate deflenti: mulierē quandam forme reuerende: fulgentibus oculis: colore viuido ⁊ inexhausti vigoris: q̄uis etate p

uecte: in statura fuit discretiõis ãbigue: q2 aliqñ apparuit ãq̃ statur cõis hũane. aliqñ videbat celũ pulsare capitis sui vertice. Aliqñ etiã vltra celũ videbat caput eleuare intantũ q̃ hominũ respiciẽtiũ frustrabat intuitum. Vestes habuit quas sibi ꝓpꝛijs manibus indissolubili materia subtili artificio fecerat. In quaꝝ sũmitate theta lr̃a greca. in inferiozi margine ꝓ lr̃a scribebat. In dextra portabat libellũ: in sinistra sceptrũ. Istius descriptionis intellectus ẽ talis. Philosophia siue sapientia in sexu describit mulieris: q2 ꝑbie idẽ officium cõuenit moraliter qđ naturaliť cõuenit mulieri. Sicut enī mulieris officiũ ẽ virũ parere: ꝛ postea ad sufficientẽ etatẽ de semetipa nutrire in eẽ naturali. ita ꝑbie debeť vir in eẽ morali parere ꝛ nutrire. In cui⁹ signũ antiq philosophi ꝑbiaz vocauerũt matrẽ suã: sicut Plato ꝛ demosthenes dixisse legunť in li. de vita ꝑborũ. Vñ isti duas mr̃es se fatebanť hr̃e: vicz naturã ꝛ philosophiã: de quibus matrib⁹ fuit eoꝝ sentẽtia Natura nos genuit mortales ꝛ rudes: ꝑ ꝑbia nos genuit diuinis virtutib⁹ informatos. hec est ergo cã quare apud oẽs tam grecos q̃z latinos ꝑbia pingebat in specie mulieris. Oculi fuerũt fulgẽtes. i. lumẽ ꝓpꝛiũ habentes. quia ꝑbiam nihil obscurũ põt latere. Color autem erat viuidus ꝛ vigoꝛ inexhaust⁹. q2 ꝛitas philosophie demõstrationib⁹ incoꝛruptibilib⁹ est cõnexa: ꝛ tñ adeo ẽ antiqua q̃ nõ est nostri tẽpoꝛis: q2 ante hũanã adinuentionẽ ab eterno fuit possessio diuina: sicut ꝺr̃ Eccĩ. j. Omis sapia a dño deo ẽ: ꝛ cũ ipo fuit sp: ꝛ ẽ ante euũ. Statura fuit discretionis ambigue. q: mõ silis cõi statur hũane. mõ celũ pulsare. mõ celũ transcendere videbat: ad designandũ q̃ in aliq̃ sui pte tractat de moralib⁹: de naturalib⁹: ꝛ ꝺ his q̃ hõ cõprehendere põt. In aliqua de celestib⁹ q̃ vir homo attingere valet: sicut i astronomia et aliqñ de supcelestib⁹: puta de deo ꝑmo motoꝛe ꝛ intelligentijs: in quibus multa nos latent ptractat. Vestes subtilissime sunt septem artes liberales: q2 sicut coꝛpus sub veste tegiť ꝛ oꝛnatur: ita ꝑbia sub scientijs sermocinalibus: que sũt grãmatica: rhetoꝛica: ꝛ dyalectica ꝛ sub geometrie dimẽsionib⁹: aritmetrice proportionib⁹: musice modulationib⁹ cooperiť: ꝛ velut suis oꝛnamnetis vestiť. et tñ istas vestes philosophia texuit manib⁹ suis ex materia indissolubili ꝛ subtili artificio. q2 ꝛz dicte scie sint vestes exoꝛnatiue philosophie: ꝟ obiectiue ptes nihilomin⁹ sunt demõstrationib⁹ subtilissimis cõnexe. In supioꝛi pte lr̃a theta ꝓscribebat que valet tñ q̃ztũ. T. ꝛ significat theologiã. In inferioꝛi margine. p. lr̃a greca scribebat. ꝛ significat ꝓcticã. Et inter istas lr̃as ad scalaꝝ modũ quidã gradus insigniti fuerũt. quibus ab inferioꝛi elemento. id ẽ. p. vsq̃ ad supi⁹ qđ est T. esset ascẽsus. ꝛ tñ vult denotare: vicz q̃ ad ꝑm ptinet aliqñ opari. aliqñ studere vite contemplatiue. ꝛ aliqñ idulgere vite actiue. Et q2 vita actiua siue ꝓctica per cõtemplatiuã regitur ꝛ cõsistit circa tẽpoꝛalia ista administrãda. vita vero cõtemplatiua circa eterna consistit ꝛ celestia. Ideo lr̃a theologie capitalis i supioꝛ margine. Practice vero littera in inferioꝛi fimbria ponebat. Et inter has scalaꝝ gradus exiterunt: vt rationabilis fieret ascensus ꝛ descensus ꝓ tempoꝛe: nnuc ab actiua ad contemplatiuam: nunc econtra descensus // Circa tamen vestes ꝑbie notat Boetius quasi duos defectus. vn⁹ erat q̃ obducte erãt quadam caligine neglecte vetustatis. Sicut videm⁹ in antiquis imaginib⁹ puluueribus ꝛ aranearũ telis obtectis. Alius defect⁹ erat q̃ vestes ꝑbie erant aliquib⁹ in ꝓtibus violenť lacerate. Primũ significat q̃ ꝑbie oꝛnamẽta cuiusmõi sunt scz ille scie liberales: de q̃bus ꝓdictũ ẽ nõ habẽtur in tanta veneratione: nec in tam cõi exercitatione modernis tpib⁹: sicut antiq̃tus habebanť ꝑ sunt quasi neglecte ꝛ obliuioni tradite nisi apud paucos. Secũdũ designat diuersas sectas ꝛ varias opiniones philosophãtiũ. vñ cuius vnus accepit vnã ꝓticulã ꝛ ali⁹ aliã: ꝛ sic ꝑbiam fm apparentiã lacerãt q̃zuis in veritate lacerari nõ possit: cũ ipa indissolubili materia sit effecta. In manu dextera portauit libellos ꝛ in sinistra sceptrũ. ad denotãduz q̃ duo sunt opa sapientis. vicz informare ꝛ castigare. Et libellos habuit in manu dextra: q2 nobili⁹ op⁹ ẽ docere q̃z punire. Liber enim denotat informationẽ ꝛ sceptrũ punitionẽ: ad denotanduz similiť q̃ in sapiente debẽt ee prudentia ꝛ iustitia. Habuit hec imago libellos ꝓ quos prudẽtia denotať in dextra. et sceptrũ ꝓ qđ designat iusticia in sinistra. Et hec est descriptio ꝑbie fm Boe. Athenienses xo ꝓter istũ modũ philosophiã tripliť descripserũt. Aliq̃ sicut dñaz delicatã iacentẽ. Aliq̃ sicut ipatricẽ stãtẽ. Aliq̃ sic reginã in cathedra sedentẽ. Primi mouebantur ex hoc qđ ꝺr̃. vij. phisicoꝝ. In q̃escẽdo nãq̃ ꝛ sedẽdo aia sciens fit ꝛ prudẽs. Et iõ ad denotandũ q̃ sine quiete ꝛ pace in turbatiõibus seculi ꝛ sensualitatis nullus põt sciam adipisci Lecticã aũt philosophie quattuoꝝ psone portabant. due in specie iuuenũ. s. philos ꝛ thopos i. amoꝝ ꝛ laboꝝ. et due in spẽ puellaruz. i. philomena ꝛ agrimena. i. cura ꝛ vigilia. fm Hugo. i didasco. licz expositoꝝ Boe. Guilhel. medicus dicat q̃ oẽs quattuoꝝ habuerũt spẽs puellaꝝ. Scõo inter athenienses fuerũt alij qui depinxerũt quasi impatricem stantẽ. ꝛ hoc in ianuis temploꝝũ. et super caput suũ sic erat scriptum. Vsus me genuit: memoria me peperit. Odiui stultos ꝛ opera ignara. Tertio depingebat in ꝓtoꝛijs sicut regina sedens in cathedra cui

sub ascellis ordinabant duo reuerendi senes hinc & inde qui vno genuflexo sugebāt mamillas. Ipsa vero super vtrūq; manus quasi cōfouēdo extēdit. Sic ergo in pretorio depingebatur ad denotādum q; sine sapientia veritas iudicij exerceri nō potest: & q; iudices quātum cūq; sint senes vel experti: semper indigēt nouo sapientie nutrimento. j. Pet. ij. Sine dolo lac cōcupiscite vt in eo crescat i sa. et Eccū. xxv. Q; speciosum canicies iudicium & presbris cognoscere cōsilium: cq; speciosa veteranis sapiētia & gloriosus intellectus & cōsilium.

Lectio XCV

QUam sine fictiōe didici: & sine iuidia cōico & honestatem illius nō abscōdo. Postq; Salomō declarauit q; sapiētia causat in hoie sancte cōuersationis iocunditatem. hic ostēdit q̄ lem requirit ab homine dispositiōis stabilitatem. Et informātur in hac littera specialiter viri scholastici quo ad tria: vicz q; habeāt zelum solide veritatis i intellectu: motuz placide charitatis in affectu: & signū intime bonitatis i effectu: vt sit veritas in addiscendo. charitas in docendo: & bonitas in viuēdo. Quantum ad primū dicit sic. Quā sine fictiōe didici. Nota dū q; in addiscēdo virtuosū est intelligere modū & finem & ordinē. Debet enim deuotus scholaris preponere vtilitatem subtilitati: humilitatem sublimitati & soliditatē vanitati. Primo vtilitas preponēda est subtilitati. Matth. xj. Tollite iugū meū sup vos & discite: q; mitis sū & humilis corde. Vñ Seneca in quadam epla cōtra insistētes superuacuis dicit sic. Quid torques in illa qōne: quā subtilius est cōtempsisse cq; soluere. Et epla. lxxxiij. in libris cōmunibus. xlviij. deridet nimis logice vsq; ad senū insistētes. Et dicit sic. Mus inquit syllaba est. Mus caseum rodit. Syllaba ergo caseum rodit? Putasne me nūc non posse soluere? Quid mihi ex ista insciētia periculū imminet? Quid incōmodū? sine dubio verēdum est ne quādo in muscipula syllabas captā. aut ne qñ si negligētior fuero caseū liber comedat. O in q; pueriles ineptias. & infra. Si multū supesset etatis: pce dispēsādum esset vt sufficeret necessarijs. Nūc autē q̄ demētia est supuacua disserā in tāta temporis egestate. Hec Seneca. Jō Aristo. libro de pomo declarās pḥie vtilitatez & loquēs de logica dicit sic. Hec sciētia est vtilis & ē vtilis vt scorpio in tyriaca. qui licet sit venenum tamē si dek patēti: dolorē minuit et prestat remediū. vult dicere q; sicut scorpio i tyriaca nihil valet sanis sed tm a scorpione pcussis. ita logica nō valet homini nisi duz a sophistis affligit. Et iō subdit. Decet philosophum scire oēs huiusmodi rōnes: eo q; sophistice non fallat: & intelligat locos & proportiōes in quibus fiet ei sophisma. Secūdo preponenda est apud bonum scholarem humilitas sublimitati. Soli homines bene proficiūt in discēdo q; a nullo discere erubescūt. Vñ Hiero. in epistola ad paulinū scribit de Apollonio q; q̄si totū mūdum vt disceret circūit. Sic inuenit vir ille vbiq; quid addisceret: vt semp pficiens se melior fieret. et iō signāter dicit ps. Bonū mihi q; humiliasti me vt discā iustificatiōes tuas. q. d. q; sine humilitate eas discere nō valeret. Tertio pponēda est soliditas verboz vanitati. qz cōmendat studiū et doctrina. Querit vtrū liceat religiosis itēdere studio scripturarū? Q; nō. Summe vitanda ē ab omni religioso occasio supbie. iux illō. j. Corinth. viij. Sciētia iflat charitas aūt edificat. Eccs. j. dicit q; i multa sapiētia multa sit indignatio. Preterea Greg⁹. ij. dialo. narrat de beato Benedicto qui fuit p cipuus in religione q; recessit a studio lfarum nescius & sapiēter indoct⁹: ergo ad eius exemplum tenēt religiosi studiuz deserere. Preterea beatus Frāciscⁿ in regula sua dicit sic. Aboneo & exhoztor i dño iesu christo vt caueāt fratres ab omni supbia & vana gloria & inuidia & sollicitudine huius seculi detractiōe & murmuratione & nō curēt nescientes lfas. lfas discere: sed attēdant q; sup omnia debent hre spiritum sanctū. Preterea Greg⁹. xiij. moza. super illud Job. xvj. Hostis meus terribilib⁹ oculis me intuitus est. dicit sic. q; sicut icarnata xpitas in predicationem suam pauperes idiotas elegit & simplices. ita antixps in fine mundi assumet ad suam predicationē astutos & diuites. ac sciam mūdi habētes electurus est. Cum ergo predicatores christi predicatoribus anixpi debeāt esse dissimiles. videt q; debeat cē idiote simplices mūdi sciam nō habētes. Preterea in ps. dicit. Quoniā nō cognoui lfaturam introibo in po. domini. Glo. i. i virtutem xpiana. Sed perfectio virtutis christiane maxie puenit religiosis. ergo nō pertinet ad eos insistere studio lfarum. Preterea: si sic: tūc liceret eis adipisci grad⁹ & honores studij. Cōsequs falsū: qz tūc licet eis fieri pfessores sciarū & magistrari & magistri vocari. Sed ḥ videt eis illicitū: qz aparet cē ꝺ xpi psiliuz Matth. xxiij. q; reprobās tales qui magistrari volebāt & magistri noiari: dicit sic. Amāt priores recubit⁹ i cenis. ꝑmas cathedras i synagogis & salutationes i foro & vocari ab hoibus rabbi: vos autē nolite vocari rabbi: vn⁹ ē eni magr vr. Oēs āt vos frēs estis & ꝺ psiliū xpi ē q; religiosus vocetur mgr vel amet cathedrā i cenis vel i scholis & tm vocari frat. Preterea. xvj. q. j. Monachus Monach⁹ nō docētis & plāgēns hz officium. Sz oēs canonici & alij religiosi eodē iure cēsēt vt ex de postulādo ex pte: & extra de statu mo-

nachoꝛuꝫ: q̄ dei timoꝛē: g̈ non licet religiosos hr̄e officiū doctoꝛū. Preterea nō tenēt minus ad pfectā humilitatē q̄ ad pfectā pauptatē: ſz ad pauptatē ſic tenēt: qꝛ nulluꝫ dn̄iuꝫ pñt recipere. g̈ nec aliquē honoꝛē: qꝛ ſicut dominium repugnat pauptati. ita honoꝛ humilitati. Abagiſteriū aūt ſine honoꝛe nō cōfert. Ad oppoſitū arguit ſic Eſa. v. Propterea captiuꝰ ducꝰ ē populus qꝛ nō habuit ſciam. Glo. qꝛ noluit habere ſciam. g̈ ſi volūtariꝰ defectꝰ ſcie punit a deo: ſtudiū ſcie erit laudabile. Preterea hieron̄y. ad ruſticū monachū. Nūq̄ de manibus tuis t oculis tuis recedat liber. Et infra. Ama ſciam ſcripturarum t carnis vicia nō amabis Itē hiero. ad paulinuꝫ preſbm. in oñs dine hiſtoꝛie libꝛos p totū animat paulinū ad ſtudium ſcripturarū t ad ingreſſuꝫ religionis. vbi inter alia dicit ſic. Sancta q̄pe ruſticitas ſoluꝫ ſibi pdeſt: t q̄tū edificat ex merito eccl̄iaꝫ xp̄i. tm̄ nocet ſi deſtruētibꝰ nō reſiſtat. Et infra verſus finē. Oꝛo te frat cariſſime inter hec viuere iſta meditari. nihil aliud noſſe: nihil aliud q̄re. t loquik de libꝛis ſcripture ſacre. et ſubdit. Nōne nbi videtur iā hic in terris regni celeſtis habitaculū. Ad iſtā q̄ſtionē dicēdum q̄ oīs religio ad colēdum deū cōſtituitur. Colit aūt deus per opa charitatis ad deū t ad ꝓximum tā p opa vite cōtemplatiue q̄ p opa vite actiue Inter opa autē vite actiue eſt diuerſitas. qꝛ q̄dam depēdēt imediate a cōtemplatōe t ad cōtemplationē oꝛdināt. et tale opus eſt docere. Quedā oꝛdinant ad cōtemplationē ſed nō imediate ſicut ē viſitare vel ſeruire infirmis vl recipere hoſpites vel aliquid tale. Pōt tamen cōtingere q̄ aliquid ē licituꝫ vni religioni qō ſi alteri: qꝛ nō repugnat religioni inq̄tū religio Sed qꝛ repugnat determinato fini pticularis religionis. Loquēdo g̈ de religionibꝰ clericorum t nō laicoꝝ. Itē de religionibꝰ oꝛdinatis ad cōtemplationē ſicut ſūt monachi canonici. t oñs fratres: dico. q̄ licet eis p loco t tpe ſtudio vacare ſcripturaꝝ. Ad cuius euidentiam dico ſex cōcluſiones. Prima ē q̄ religioſi ſunt maxime idonei ad ſtudiū qui ſūt magis abſtracti t alienati a curis mūdi t ꝓlicijs carnis. qꝛ ſicut docet cōmētatoꝛ in ꝓlogo. vij. phi. Caſtitas t alie virtutes mozales quibꝰ cōcupiſcētie repr̄imūtur p̄cipue valent ad acq̄rendas ſcias ſpeculatiuas. Hꝫ tales debēt ee religioſi t maxime paupes quoꝝ tota cura debet ee p continētiam abſtinētiā. t pauptatē reſiſtere mūdo. t domare carnē. Et g̈ illi ceteris paribus magis ſunt idonei. Secūda ꝓpoſitio ē q̄ licet religioſis ſcripturaꝝ ſtudio intendere. hoc ꝓbat ſic. Oñe illud ē licitū religioſo qō iuuat p̄cipue ad obſeruātiā religiōis. qꝛ fatuū foꝛet nimis q̄ aliquis obligaret ſe ad aliquē ſtatum t tamē abdicaret a ſe illud qō p̄cipue ꝓfert ad talem ſtatum: ſed ſtudium ſcripturarū maxie cōfert ad obſeruantiā religionis. Cōfert enim multū ad cōtinētiam: ſicut pꝫ per illud hiero. ad ruſticū monachū. Ama ſciam ſcripturarū: t carnis vitia nō amabis. Aufert enim ſtudiū laſciuiam carnis t delectationē carnalē. qꝛ dic̄ Auicēna. Oñ vires naturales intēdūtur i ſuis actibus: vires animales remittūtur t econuerſo. iuxta illud Eccl̄i. xxxj. Vigilia honeſtatis tabefaciet carnes. valet enī ad deſtruēduꝫ cupiditatē t ad amoꝛē paupertatis: ſicut patꝫ de pb̄is antiq̄s q̄ ꝓpter expeditionez ſtudij pauperes ſe fecerūt. vñ Sap. vij. Diuitias nihil eē dixi in cōpatione illius. et. j. Machā. xij dicit. Nos aūt nullo hoꝝ indigemus. ſ. exterioꝝ ſubſidioꝝ: habētes ſolatio ſcōs libꝛos qui ſūt i manibus noſtr̄i. Valet tertio ad obedientiā. Vñ Aug⁹. de operibus monachoꝝ Que puersitas ē lectioni nolle obtēperare dū vult ei vacare: Vñ ex hocipſo q̄ vacās ſtudio diſcit obtēperare ſentētijs veritatis: efficitur habilioꝛ ad obediēdū ſentētijs ſuoꝝ ꝓlatoꝝ. Tertia ꝓpoſitio q̄ quibuſcūq̄ religioſis lacre ſcripture t etiā cuilibet intendere licet ſtudio doctrine pb̄ic. Iſtud patet ſic. Cui licet ꝑn cipale: licet oñe illō quod p̄cipue cōfert ad illō Hꝫ ad defenſionē ſacre ſcripture tā cōtra philoſophos q̄ cōtra hereticos: p̄ciſe ꝓferūt dicta pb̄orum. ergo licet iſta ſtudere ad defenſionē ſacre ſcripture. Fruſtra aliq̄s efficereꝫ miles ſi ſibi iter dicerētur arma ſua. Vñ Aug⁹. de doctrina xp̄iana. ij. ca. iij. Philoſophi autē q̄ vocātur: ſi qua forte vera t fidei noſtre accōmoda dixerūt: t maxime platonici: nō ſolū formidāda nō ſūt. ſ ab eis tā q̄ ab iniuſtis poſſeſſoꝛibus in vſum noſtrū vēdicāda. Et ponit exemplū q̄ ſicut populus egyptius de q̄b⁹ receſſerunt filij iſrael. habuerunt idola que filij iſrael deteſtabāt. habuerūt etiam vaſa aurea t oꝛnamēta que filij iſrl̄ mutuabāt de p̄cepto diuino t ea in vſus ꝓpꝛios conuertebāt. ita doctrine gētiliū quedā. licet ſupuacua t ſupſtitioſa contineāt. habent tamē multa vtiliſſima veritati inquirende. Ad idē adducit hieronymus vnaꝫ figuram in epiſtola ad pāmachium monachū t alludit legi moſayce Deutero. xxj. q̄ dic̄ ſic. Si pugnās cōtra inimicos tuos viceris eos t videris inter captiuos mulierē: t placuerit tibi eā habere vxoꝛē. Radet p̄mo ceſariem et circūcidet vngues t flebit parētes vno menſe t ſic intrabis ad eā. dicit ſic hieronymus. Si adamaueris captiuā mulierē. i. ſciam ſeculare t ei⁹ pulchꝛitudine capt⁹ fueris: decalua eā atq̄ illecebꝛas criminū t oꝛnamēta xbꝛoꝝ cum remotis vnguibus ſeca: t laua eam ꝓpheratinitro: t tūc requieſces cū illa t dicito. Siniſtra eius ſub capite meo. t dextera illius amplexabitur me. t multos tibi fetus captiua dabit: ac

de moabitide efficiet israelites. Ex his ptz q monachis t religiosis licet studere in libris vt̄ fris philosophorūz. Hoc tamē faciēdum ē fm ordinationē platorū quorū interest exponere i studijs aptiores. Quarta ꝓclusio q ē religiosis licet t cōuenit docere. Vñ hiero. ad rusticū. t habet. xvj. q. j. Sic viue i monasterio vt clerici eē mereaṙ: longoq; tpe discе vt postmodū doceas. Secūdo arguit sic. Illud licet religiosis modernis qđ sancti pfes religiose fecisse legūtur t virtuose. Sed oēs isti tā verbo q̄ scripto docuerūt qui etiā religiosi fuerūt hieronymus monachus. Augustin⁹ canonicus. Canonici vero in canone vocātur clerici apud Augustinū. xij. q. j. Nolo vt aliqs. Vñ regulā de cōi vita clericorum que vocat regula bti augustini. quā multi alij religiosi sūpserūt postea inter quos sunt p̄dicatores: carmelite t longe postea heremite sancti Guilhelmi t sancti Augustini t multi alij cōuenientes in vnū collegium facti sūt ex heremitis vrbanite. Et assumpserūt sancti Aug̃l. regulā q̄ heremite vite oio repugnat. Et vocat modo ordo ille Ordo heremitarū sancti Aug̃l. de quo ordine nūq̄ fuit Aug⁹. qz nunq̄ fuit heremita. sicut patz per verba eius. x. cōfes. in fine vbi loquens ad deum dicit sic. Cōtritis peccatis meis t mole miserie mee agitauerā i corde meo: meditatusq; fuerā fugam in solitudinē t p̄hibuisti t confortasti me dicēs. iō xp̄s p̄ omnibus mortuus ē vt qui viuūt iam sibi nō viuāt. ℔ ei q̄ pro eis mortuꝰ est. Sic ḡ habem⁹ inter religiosos q̄ tā verbo q̄ scripto docuerūt. hiero. Aug̃l. Gregoriū magnū t Greg̃l. nazāzenū Bernarduz Johānē Damascenū Basilium Chrysostomū Qui oēs monachi fuerūt excepto Aug̃l. t mlti quos lōgū eēt enarrare. Hoc tamē ē notandū q̄ fuerūt in primitiua ecclia q̄daz monachi p̄sumptuosi: q̄ de sanctitate vite p̄sumētes auctoritate p̄pria docēdi officiū vsurpabāt. Et i hoc multū turbabat ecclie pax. Sicut habetur xvj. q. j. Quidā monachi. et cōtra eos emanauerūt decreta patrum determinātia q̄ hoc eis nō licet publice. t in populo nisi ab ecclīarū p̄latis eis imponat: quo habito apti sūt ad docendū. ita q̄ religio non impedit actū doctoris: sed magis adornat. Quinta cōclusio est q̄ licet religiosis nomē t statū t honorem magistralē recipe: hoc ptz sic. Nihil qđ est p̄motiuū virtutis t apostolice pfectiōis assimilatiuū est religiosis illicitū. Sz statum magistralem t nomen magisterij habuerūt apostoli. sic dr Paulo dicit. j. Timoth. ij. Positus sū ego predicator t apls: t veritatē dico t nō mentior doctor gētiū in fide t veritate. t. ij. Timoth. j. In quo posit⁹ sum ego aplus t p̄dicator t magister gētium vbi paulus se vocat magistrū t doctorez De honore aūt manifestū est q̄ ē testimoniuz virtutis. vnde si ideo nō foret magisteriū licitum qz magisteriū ē honorabile. nec alia virtus foret homini licita: qz oīm virtuti debetur honor. nec alia etiā sciētia foret licita t appetibilis meritorie cū ois scia sit de numero bonoꝝ honorabiliuz: sicut dicitur. j. de aia. Sexta cōclusio ē q̄ expedit ecclie q̄ aliqua religio instituat̄ p̄cipaliter pro doctrina t studio scripturarū. Qđ probat sic. Expedit ecclesie q̄ aliq; religiones instituant̄ p̄ sublcuanda p̄timorū necessitate t p̄curāda p̄timorū vtilitati corporali. ḡ a multo fortiori expedit q̄ instituatur religio vel religiōes q̄ p̄curēt vtilitatē spiritualē: qz magis ē pascere mentē q̄ ventrem et eleinosyne spūales sunt corporalibus potiores. Itē licet t expedit instituere religionē pro milicia corporali. ḡ p̄ spirituali. Spūalis aūtē milicia ē p̄dicatio verbi dei cōtra hereticos: et demonū tēptatiōes. ij. Corinth. x. Arma milicie nostre nō sūt carnalia sed potētia a deo ad destructionē munitionū. Cōsilia destruentes t oēm altitudinē extollentē se aduersus sciam dei t in captiuitatē redigētes oēm intellectum in obsequiū xp̄i. Sed aliq̄ religiones institute sūt ad exequēdā militiā corporalē cōtra inimicos ecclesie corporales. ḡ. tē. Ad rōnes i oppositū. Ad p̄imū q̄ arguit q̄ ois occasio supbie ē religiosis vitanda: ē negāda. cū virt⁹ frequenter sit occasio vicij t occasio supbie. Vñ Aug⁹. in regula. Ceterū quecūq; iniquitas in malis opibus exercet vt fiant. Superbia vero bonis opibus insidiat vt pereant. Et quando allegat q̄ scia inflat. verū est si fit sine charitate. nec ad honorē dei referat. Si aūtē fit cuz charitate magis edificat q̄ charitas sola. Illa vero auctoritas Eccīs. j. dicit eo' q̄ in multa sapientia fit indignatio. nō allegat ad ꝓpositum fm glosā q̄ exponit illā lām de indignatione cōtra vitia t errores. Similit si ista rō foret efficax cōcluderet generaliter p̄tra oēs xp̄ianos Oēs enī tenētur supbiā t indignationez vitare: siue fuerit religiosi siue seculares. Ad secūdū de bto Benedicto dicēdū q̄ ipe nō decessit a studio lārum q̄si sciam horrēs ℔ secularē vitā t societatē formidās sicut interdū aliquid ē in se bonū qđ ꝓpter annexū vitiū cuitat. vsi qz vidit in scholis multos lasciuijs corporalibus idulgere: ipe talia studia dereliq̄t t ad religionē cōuolauit vbi sine piculo studio sancto vacare posset. Ad tertiū de regula sancti frācisci intelligo q̄ voluit a fratrib⁹ nimiā curiositatē amouere q̄ impediret eoz pfectā deuotionē. Unde dicit sic. Et nō curāt nescientes lās lās discere ℔ attēdāt q̄ sup oia debēt hre spiritum sanctū. hoc ē dictū. Nō curēt. i. nō sint nimis curiosi discere lās illi q̄ nesciūt sic q̄ propter lās postponant deuotionem vel forte de conuersis intelligitur cum nulli sint inter eos

lras nesciẽtes nisi cõuersi quos nõ ẽ rõnabile deputari studio litterarum. ¶ Ad quartũ qñ arguit q̃ p̃dicatores xp̃i debẽt eẽ dissimiles p̃dicatoribꝰ antixp̃i: ꝛ q̃ ipi bene erũt instructi i sciẽtijs secularibꝰ. hoc argumẽtũ vadit equaliter cõtra seculares sicut contra religiosos. Pi cẽdũ tñ q̃z apl̃s p̃ro fuerũt idiote ꝛ simplices postea tñ fuerũt disertissimi ꝛ sapientissimi: nec habebit antixp̃s sapiẽtiores q̃ illi fuerũt. Hz i hꝫ est differentia q̃ xp̃s vocauit simplices quo ad seculũ ꝛ antixp̃s vocabit doctos fm seculũ. q̃c quid tamẽ alijs exercitatio ꝛ quotidiana i lege meditatio tribuere solet: hoc spũssanctus illis suggerebat. sicut dicit hiero. in epla ad paulinum loquẽs de apostolis iesu xp̃i. ¶ Ad quintum qñ intelligit de approbatione littere legis mosaice fm glosam. vnde sensus est. q̃m nõ cognoui lfaturam. i. nõ approbaui lfam q̃ occidit ip̃ius legis antiq̃. ideo introibo in vitã christianam. Similiter ꝛ hec ratio currit p̃tra oẽs christianos inter quos destrueret totũ studiũ lfarum si ad litteram vera eẽt. ¶ Ad sextũ dicẽduꝫ q̃ nõ repugnat religiosis: statũ nomen ꝛ honorẽ recipe magistralẽ sicut in q̃nta cõclusione patuit: nec est hoc p̃tra p̃silũ christi imo magis sub cõsilio xp̃i cadit. Et iõ sicut facientibus fm cõsilia de virginitate debetur aureola ita doctoribus aureola cõuenit. Similit docere cadit sub p̃cepto vel sub consilio: sicut patet Marci. vltl. Euntes docete oẽs gentes. ergo eius cõtrariũ nõ cadit sub cõsilio. Si vero arguit q̃ ea q̃ ad solẽnitatem docẽdi ptinent perfectis nõ cõueniũt ꝓpter elationẽ. Dicendum q̃ si elationẽ inducerẽt vel causarent: forẽt ab hominibus euitãda: mõ sic est q̃ ordinata sũt. tũ ad autoritatẽ officij ostendẽdã: tũ vt infirmiores ad virtutes ꝓuocenť: licet enĩ ꝓpter honores nõ possit magisteriũ p̃ncipaliť apetivirtuose nec apetať a bonis ꝓpter honorẽ. tamẽ exquo est status virtutis ꝛ dignitatis decet q̃ fiat sub quibusdã solẽnitatibꝰ p̃ quas nõ soluꝫ virtuosi ꝛ pfecti: imo vitiosi ꝛ imperfecti ad dignificãdũ se gradu tali valeant inuitari. vt sic ex vitiosis fiant sicut frequẽter euenit ꝛtuosi. Ad hec addendũ ẽ q̃ sicut honor in vanis hominibus causat elationẽ ꝛ vanitatẽ. ita p oppositũ in solidis causat humilitatẽ cũ se cõsiderẽt ꝓpter donũ dei ꝛ nõ ꝓpter sua merita honorari. Et sic vident se strictius deo obligatos q̃s si tales honores nõ pciperẽt. ¶ Tertio si virtuosũ esset omnem honoreꝫ repellere: omnis p̃latus obligaretur ad oppositũ virtutis. quia cũ subditi teneanť p̃latos honorare ꝛ serui dominos ꝛ iuuenes seniores ꝛ filij parẽtes. ꝛ discipuli doctores. oẽs isti quibus tenetur honor ad oppositũ virtutis tenerenť. ¶ Quarto cũ honor talis a religiosis bonis nõ ambiaťꝫ p obedientiam imponatur: qz nemo assumit sibi honorem sed qui a superioribus vocať: ptꝫ q̃ de ambitione honoris verisimiliter excusantur. ¶ Quinto si homo nõ possit amare honores: magnanimitas piret oino que attendit mediũ circa honores: sicut dicit. iiij. ethi. Qñ arguitur q̃ vocari rabbi qõ interp̃tatur magr nõ põt cõuenire pfectis: falsum ẽ. cum apls se magistrũ noiauerit. j. Timoth. ij. sicut superius dictũ ẽ. Autoritas aũt inducta a xp̃o dicta. Vos autẽ nolite vocari rabbi: intelligẽda est de apetitu deordinato ꝛ ambicioso: sicut fecerunt pharisei: de quibꝰ ibidez loquit. nec amare cathedras in scholis vel ecclesijs vel p̃mos recubitus in cenis hmõi vitiosũ est fm se. alias peccarent pfectissimi in ecclia sicut epi ꝛ maiores p̃lati q̃ superiora loca tenere debẽt. similiter si hõ nõ deberet vocari rabbi vl mgr: p̃silium xp̃i vel p̃ceptũ deberet fuisse datuꝫ sic. Nemo vocet hoiem magistrũ. qz nõ est in ptãte docẽtis q̃ vocet sic: sed vocãtis sicut honor est i honorãte ꝛ nõ in honorato: siliter ibidez ꝓhibet xp̃s sic. Vos aũt nolite vobis vocare patrem sup terrã. Unꝰ ẽ pr̃ vester q̃ i celis ẽ. Et tñ papa vocať pr̃ p̃m ꝛ oñs antichristus religiosi suos seniores vocauerũt abbates vel pr̃es. et iõ nõ est p̃hibitio p̃cepti nec p̃silij q̃ homes non vocantur magistri vel patres: sed est cõclusio ambitionis in maioribus. ne sic vane ꝛ indebite apetãt honorari. Et est etiam exclusio adulationis in subditis ne homines indignos honorent indebite ꝛ nõ ad honorem dei. s. sistendo finem i ꝑsona hois honorãda. Et iõ signãter dicit. Nec vocemini magistri qz vnꝰ est magister vester christus ad quem omnem honoreꝫ vobis exhibitũ referre debetis. ¶ Ad septimũ q̃ nec canonici nec fratres eodem iure censentur q̃ monachi q̃tũ ad oia: sed q̃tũ ad illa tñ q̃ cõia sũt oibus religiosis. Alias posset argui q̃ nõ liceret canonicis vti lineis ad carneꝫ. nec comedere carnes in refectorio. Siliter q̃uis monachi ex sua religione nõ habeãt qõ docere possint in populo vel in publico: licet tamen eis docere si a p̃latis ecclie ad hoc vocenť. Qñ nec religio aufert autoritatem docendi: nec repugnat actui docendi sicut quidã errãtes ꝛ heretici olim dixerunt. vnde q̃ dicit Monachꝰ: nõ doctoris ꝫ plãgentl hz officiũ. Sensus hieronymi est q̃ monacho ex hoc q̃ est monachꝰ cõpetit penitentiã agere nõ docere. q̃uis aũt ei nõ ꝓueniat docere ex eo q̃ est monachꝰ: nõ tñ seqtur q̃n ad docẽdũ possit assumi. Similit Gratianꝰ loquit de doctrina publice p̃dicationis q̃ p̃latis ꝓuenit ꝛ religiosis ad hꝫ p ecclesiam deputatis. Nõ aũt loqtur de doctrina scholastica: cui p̃lati pax ĩtendere pũt. ¶ Ad octauũ dicendũ q̃ honor nõ repugnat humilitati. Nihil enĩ deperijt Gregorio ꝺ sua hũilitate q̃uis papa cẽt. Dominiũ xo p̃sonale rerum talium

vel tēporali pauptati xpi repugnat. Nō autez honor repugnat humilitati. Ulū xp̄m multos honores legum recepisse tam a discipulis q̄z a plebe. sicut pz Matt. xxi. Nec vnq̄z dedit xp̄s cōsiliū vel p̄ceptū de honore vitādo sed de ambitiōe t inordinato appetitu honoris bene dedit p̄ceptum.

Lectio XCVI

INfinit⁹ enim thesaurus ē hominib⁹ q̄ quib⁹ usi sūt participes facti sūt amicicie dei ꝓpter disciplīne dona cōmendati. Postq̄z Salomō p̄suasit sapiētie cōicationez. hic excludit circa h quādā dubitationē que ē talis. Posset aliquis imaginari sic. Si ego sciam indifferenť cōicem cōtinget q̄ q̄nq̄z deficiet: sicut de bonis mūdanis experientia cōmunis docet. Istā dubitationē excludit Salomō i littera mō lecta ꝓ duo. Primo propter ipius augmētū t excrescētiaz Secūdo propter ipius emolimentū t sufficiētiā. Scōa ps ibi. q̄ qui usi sunt. Circa primum dicit sic. Infinit⁹ enī thesaurus ē hoibus. q. d. hec ē cā quare sapia nō ē absc̄ōēda sed communicāda liberalit. q̄z ē thesaur⁹ infinitus. id est nō deficiēs ⁊ ꝑficiens. q̄z q̄nto magis cōicat tāto magis crescit t augmētat. Et ideo infinitus ē q̄z nō ē tātus i aliq̄ ḡn si cōicet augebit i eodē. Unde Seneca. Sic ista fiūt t discim⁹ t docemus. De isto thesauro t eiusdē liberali cōicatōe loquit pulchre Alan⁹ i anticlaudiano. li. vij. vbi narrās quō fronesis. i. prudētia virtuz virtuosū suis ditat muneribus dicit sic. Assistēs fronesis pluit oia dōa sophie. Nō illas largitur opes q̄ sepe potētum. Excecāt animos t maiestatis honores. Inclinat minuuntq̄z leges t iura retardāt. Sed potius donat thesauros mētis t oēs. Diuitias animi quas q̄ semel accipit vltra Nō eget imo semel ditatus semper abundat. Quaz rectus amor possessio nobilis usus. Utilis vtilior largitio fructus abūdās. Hec est gaza poli celiq̄z thesaur⁹ inundās. Gratia q̄ doctos ditat: q̄ ꝑdiga largos. Vult possessores t dedignat auaros. Clausa perit diffusa redit nisi publica fiat. Labit t multas vires acq̄rit eūdo Nō istas depascit opes rubigo nec ignis. Deuorat aut furis minuit sureptio: mergit Naufragiū tollit p̄do depauperat hostis. Isti versus dāt dr̄iam int thesauz diuitiaz t scientiaz q̄ thesaur⁹ diuitiaz excecat noticiā discretoz Inclinat ad imūdiciā vicioz t retardat iusticiam legū t statutoz. Thesaur⁹ aūt mētis qui ē thesaurus scie ē talis: q̄z ei⁹ amor ē rectus dū appetit possessio nobilis: cum habetur vsus vtilis in bene viuēdo. largitio vtilior in docēdo. fructus abūdans in premium ꝓcipiendo. Et i

alijs p̄odera versus. De isto eodem loquitur beatus Aug⁹. j. de doct. xp̄iana. cap̄. v. inuitās homines ad docēdum liberaliter ea que a deo eis sūt cōcessa scire. q̄z si docere curent plura sciēt. Nō est inquit metuendū ne dare desinet cetera: cū ea q̄ data sūt cepimus impēdere Dis enī res que dādo nō deficit. dū habetur t nō dat. nōdū habet. quō habēda ē. Ille autez ait. Qui habet dabit ei. dabit ergo habētibus id ē cū benignitate vtētibus. eo q̄ acceperint. Et adduc ad hoc beat⁹ Aug⁹. ibidē duas pulcherrimas figuras de duob⁹ festis q̄ fec̄ xp̄us paupibus q̄ eū sequebant vt ab eo docerētur Primū festū fecit. v. milib⁹ hoim de q̄nq̄z panibus t duob⁹ piscib⁹. et illis saturatis supfuerūt xij. cophini fragmētoz: sicut pz Matth. xiiij. Scōm festū. iiij. milib⁹ hoim de septē panibus t paucis piscibus Quibus satiatis supfuerūt septē sportē plene fragmētis. Istis miraculos hist̄ozijs alludēs Aug⁹. ibidē dicit sic. Illi q̄nq̄z t illi septē erāt panes a q̄nq̄z ceperāt dari esurientib⁹ et vbi ceperāt fieri sportas t cophinos satiatis tot milibus hoim impleuerūt. Sic ergo ille panis dū frangeret accreuit. sic fm Augustinū. quādo doctor liberaliter impertitur. docēdo quod dono dei recepit multiplicat et augetur in docēte: sapiētia ergo ē infinit⁹ thesaurus hominibus. Notandum est autem q̄ inter docētes qui pascūt populum x̄bo dei in ecclesia differētia est. quia aliqui pascūt de quinq̄z panibus. t aliqui de septem. De quinq̄z pascunt simplices fortes in fide t deuotōe. licet min⁹ eruditi in scholastica eruditōe. Isti p quinarium passiōis christi p̄dicātes edificant ad sufficientiam corda simplicium. et in persona talium loquitur apostolus. j. Corinth. xiiij. In ecclesia volo quinq̄z verba meo sensu loq: vt alios instruam. ista verba sunt. Quid credendum: quid faciendum: quid timendum: t quid cauendum. Quid credendum? duodecim articuli. quid faciēdum? decem p̄cepta. quid cauendum? septem vitia capitalia: quid timendum? inferni supplicia. quid appetēdum? paradisi gaudia. Alij sunt qui pascūt populuz dei de septem panibus. Septenarius est numerus vniuersitatis. et hi sunt subtiles doctores in vniuersis instructi. Informati libro mystico qui est scriptus intus t foris signatus septē sigillis. Apocalip. v. Ergo sapientia est liberaliter cōmunicanda. quia est infinitus thesaurus hominibus si bene dispensetur propt ipius augmentum t excrescentiam. Secūdo ē liberaliter cōmunicanda propter sequēs emolimentum et sufficientiam. Maximum emolimentum est q̄ homo fiat particeps amicicie dei. hoc autem bonus vsus sapientie facit. Unde infra cap̄. p̄mo dicitur. Amicos dei et prophetas constituit. Et ꝯtum ad hoc dicit.

Quo qui vsi sunt vicz quo thesauro sapientie qui vsi sunt faciendo quo ad seipsos. docēdo quo ad alios :participes facti sūt amicicie dei. Matth. v. Qui fecerit z docuerit:hic magnus vocabit. Et Joh. xv. Vos amici mei estis si feceritis q̄ p̄cipio vobis. Propt disipline dona cōmēdati.hoc ē cōmēdati sunt sicut speciales amici apud deū ꝓpter disipline dona.qz vicz minus doctis dederūt liberaliter disciplinam Eccī. xxiij. Audite qz nō mihi soli laborauī:sz oibus q̄rentib⁹ disciplinā. Est etiā norandū q tria genera sapientū thesauro sapie nō vtūtur ad meritū. Sunt enī quidā sapiētū sapie suppressores. quidā sapie subuersores:z quidam sapientie abusores. Suppsimūt enī sapiam q a deo acceperūt ad ꝓximoz edificationē. z tñ nullā de ea faciūt cōicationē. Et hi similes sūt illi seruo maligno z pigro:qui acceptū talentū fodit i terram z absondit pecuniā domini sui Matth. xxv. Et quādo socij z cōseruivenerūt cū suis lucris ad dominum duplicatis. ipe accessit cū suo talento z ait. Dñe scio q hō durus es: metis vbi nō seminasti z cōgregas vbi nō sparsisti: z timēs abij. z ab. ta. tuum in terra. z ecce habes qd tuū ē. De isto loquēs Chrysostomus omel. xix. in ope impfecto. dicit q hec excusatio ē falsa. dicit inq̄. Serue mēdax. Quo modo metit vbi nō seminauit? Quis enim hominū ē vel gentiliū vel iudeoz. quē nō sufficiēter spūalibus sensibus adoznauit? Cui nō dedit sciam boni z mali? Cui nō dedit posse fugere malū z apprehendere bonū si vult? sic enim nullus ē homo cui sit minus aliqd mēbrorum corporis ad vsū corporalē:sic nō ē aliqs cui sit minus sensus z potētia ad intelligentiā boni z mali: z ad oē opus bonū faciēdū qōcūq volucrit. hec Chryſ. Et vult apte dicere q de⁹ nulli homini deficit in ꝓcedēdo sibi sciam necessariā ad salutē. si hō bñ vtat gratia a deo ꝓcessa. z nō oponat obicē p peccatū. Sūt ergo q̄dam q sub terra talentū absondūt:qz noticiā sacre scripture. i. ecclastice disipline sub sollicitudine occupationū terrenaz recōdūt vel sub delicijs z pigritia carnis sue. De vnoquoq tali pt exponi illud Eccs. vj. Si vixerit homo multis annis z nō vtat bonis substātie sue. de h ego pnūcio q melioz illo ē abortiuus. qz Eccī. xx. Sapiētia absconsa z thesaurus inuisus. q̄ vtilitas in vtrisq;? Secūdo sūt sapiētes q̄dam z tamē sapiētie subuersores. Qz quicqd verbis edificāt moribus impugnāt. Et dato q fortassis edificant ꝓximos:tamē i nullo promouent seipsos. Dicit Aris. viij. de aialibus ca. v q apes cū fecerit magnā copiā mellis in fauis suis :fugunt de illo melle z se recreāt de eodez Et nisi hoc facerent: mel illud corrūperet z fierent de fauis aranee. Moraliter q̄ ꝑsona ecclesiastica habet magnā copiā mellis. i. scientiam sacre scripture que melli comparat. in ps. Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua sup mel oꝛi meo: necesse habet alere semetip̄m de melle suo: qz nisi hoc faceret mel corrūperet: quia scientia in displicētiam z penā cōuerteret z de fauis fierent aranee. i. de habitib⁹ scientialib⁹ venenose curiositates z vane. in ps. Labescere fecisti sicut araneaz aiam ei⁹. Et in alio ps. Anni nostri sicut aranea meditabūt vel meditabāt fm aliā lram. Gloſa bñ dicit meditabant anni nō opabant: qz sine vtilitate z fructu boni opis trāsierūt. Et iō primo z principalit vti debet quilibet latus scia sua ad deuotionem z recreationē ꝓpriā z postea ad alienā. Et hoc ē q dicit signāter Eccs. ij. Hanc rat⁹ sum ptez meā vt vterer labore meo. Dicit Aris. primo de generatione ꝓpe finē: q es z stannū non bñ miscent adinuicē: ꝙ sicut lre cōiūgūtur in ore balbutientis. sic cōmiscēt es z stannū. sicut enī in ore balbutientis vna lra sonat z alia euanescit ita stānū z es si cōmisceant stannū subterfugit z euanescit z es manet. Moraliter es qō ē metallū sonoz̄ designat p̄dicatiōis eloquentiaz. Stannū qō apparet argētū z non ē: significat cōuersatiōis falsā apparentiam. Et ista duo nimis male cōmiscent in ꝑsona quacūq. Et iō cū ad examē dei deuentuz fuerit :nihil apparebit nisi es. sonus vicz doctrie sine veritate vel puritate. Sz cū argēto bene cōmiscet es qz vite claritas z vite sonoꝛitas delectabilē mixturā faciūt. in cui⁹ figurā legimus Exo. xxxv. q dñs impleuit beseleel spū sapiētie z oi doctria ad faciendū op⁹ in auro z argēto z ere in oīnibus q̄ requirebant ad sanctuariū tabernaculi. hoc ē moraliter q ꝑsona ecclesiastica sic oꝛ esse instructa q opari sciat in auro deuote cōtemplationis: argēto honeste puersatiōis: z ere sonore p̄dicatiōis. Tertio sūt sapiētes sapientie abusores: z hi sūt hoies bene instructi q̄ sciam suā aplicāt ad nocendū. Colorāt falsa. excusāt mēdacia z impugnāt vera. Eccī. xx. Qui multis vtit verbis: ledit aiam suam. oēs isti male vtunt thesauro sapiētie. Cōsimilit z hi qui mēdacia p̄dicāt z falsē autores allegāt ad ꝓpriam ostētationē z oim p̄dicatiū diffamationē. Talis si q̄rat cū apl̄o. Rūq̄d leuitate vsus suz: aut q̄ cogito fz carnē cogito: vt sit apū me ē z nō ē Dico cōfidenter q talis vtit leuitate z carnalitate z falsitate. Nō sic fecerūt sancti pres qui nos precesserunt sed vsi sūt thesauro sapiētie sancte viuēdo: recte docendo z vera defendendo Et ideo ptices facti sūt amicicie dei propt disipline dona commendari

Lectio XCVII

Ibi autem dedit deus dicere ex ſnia z ꝑsumere digna boꝛ q̄ mihi dantur qñ ipe sapie

dux est ⁊ sapiẽtũ emẽdator. In manu eni illi⁹ ⁊ nos ⁊ sermones nostri ⁊ oĩs sapiẽtia ⁊ opex scie disciplina. Hec ẽ q̃rta ps principalis huius capituli. vij. vbi ponit Salomon gr̃aꝝactionẽ sapiam recognoscẽtẽ. Uñ postq̃ primo posuit humiliationẽ sapiam p̃cedẽtẽ. Secũdo supplicationẽ sapiam deposcẽtẽ. Tertio apprecationẽ sapiam extollentẽ. Hic ponit quarto gr̃arũactionẽ sapiam recognoscẽtẽ. Et circa h̃ duo facit. Primo recognoscit deũ sue sapiẽtie eẽ largitorẽ in generali. Secũdo enumerat q̃rum ⁊ q̃liũ dedit sibi sciam de⁹ inductiue. ⁊ in speciali. scõa ps ibi. Ipse eni dedit mihi. Circa primũ duo facit. qz primo recognoscit euz esse sapie largitorẽ. Scõo eũ fatet oim gratiarum cõtinuũ gubernatorẽ. Scõa ps ibi. In manu eni illius. Dicit ergo primo sic. Mihi autẽ dedit de⁹ dicere ex snia. q. d. Si qs a me querat: quare doceo ⁊ sapiam p̃dico eẽ cõicãdam. Ecce cãm. Deus ipe dator ẽ sapie. ⁊ quia gratis dat oibus sapiam ⁊ sciam. cõsequẽs ẽ q̃ etiaz ipi gratis dare debẽt. Matth. x. Gratis accepistis gratis date. ⁊ ideo regratiãdo deo dico Mihi aũt dedit de⁹. ꝛc. Hec ẽ ista vox supbie vel elationis sed deuote gr̃arũactiõis. Unde Aug⁹. sup illud ps̃. Custodi alam meã quoniã scũs sum dicit sic. Nõ ẽ ista supbia elati ꝑ confessio nõ ingrati. Et hꝰ te cognoscere ⁊ nihil ex te hꝰ vt nec superbus sis nec sis ingratus. Et dic deo sanct⁹ sũ qm̃ sanctificasti me: qz accepi qõ nõ habui: qz tu dedisti: non qz ego merui. et isto mõ dicit Salo. Mihi aũt dedit de⁹ dicere ex snia. i. ex certa scia. Job. ij. Qõ scimus loquimur: ⁊ qõ vidimus testamur. Uel dicere ex snia. i. sentẽtiose dicere nõ ỽbose. qz Prouer. xiij. Ubi plurima sunt verba: ibi frequẽter egestas. i. pauptas ⁊ egestas sapie. Sapientes eni vtũt verbis paucis: ⁊ iõ sapiẽtes solẽt habere pauca verba ⁊ sentẽtiosa. Jac. j. Sit aũt ois hõ velox ad audiẽdũ ⁊ tardus ad loquẽdũ ⁊ tardus ad irã. Dicit Hieronym⁹ q̃ inter canes: qui infirmior ẽ magis latrat. ⁊ patet exprimẽto q̃ puus caniculus libẽti⁹ latrat: q̃ grãdis ⁊ magnus. ita frequẽter qui minus habẽt de sciẽtia: habẽt tñ plura verba. Et ẽ notandũ q̃ inter oia pauciloquium reddit hominẽ cõmẽdabilẽ ⁊ amabilẽ. Uñ quidã pha⁹ i terrogat⁹ fuit a quodã. Quõ inq̃t hoibus placere possum? Cui phus rñdit. Si inq̃t gesseris optima ⁊ locut⁹ fueris pauca. In cui⁹ figura dicit Leui. xv. Uir qui patit fluxum seminis imũdus erit. Semẽ fecũdũ spũale generationis est sapia siue scia: fluit autẽ deordinate ⁊ ꝺ perdit qñ sine iudicio rõnis pfert. Ut sic Mihi aũt dedit deus dicere ex sentẽtia. i. nõ subito nõ repente. sed ex solida deliberatione. Sic iudex laturus sentẽtiam debet prius veritatẽ inuestigare. ⁊ maxime in sentẽtia diffinitiua: que finẽ ponit cõtrouersie: qz de re dubia nõ debet dari snia certa. xj. q. iij. Graue. Et prelumere digna horꝰ q̃ mihi dãtur. supple dedit deus mihi pſumere. i. p̃ alijs sumere ad discẽdũ ⁊ docẽdũ. Digna horũ q̃ mihi dant. i. vera et correspõdentia inspirationi diuine nõ hũane fictioni. Sic vtit noie pſumptionis magr̃ sententiaꝝ in prologo. vbi dicit. Ardua scandere ⁊ opus vltra vires agere pſumpsimus. i. moti nõ temeritate sed charitate pre alijs sumpsimus. Dedit ergo de⁹ mihi pſumere digna: nõ quidẽ viribus meis cõfisus ꝺ in deo. Et iõ subdit. Qm̃ ipe. i. deus sapientie dux ẽ ⁊ sapientũ amator. i. ipe auctor sapiẽtie. ⁊ sapiẽtũ emẽdator. i. augmẽtator. et sic recognoscit Salomon deũ eẽ oĩs sapiẽtie largitorem. Secundo generali⁹ fatet eũ eẽ oĩũ gr̃arum cõtinuũ gubernatorẽ. In manu inquit illi⁹. ꝛc. quasi dicere. In potẽtia gubernatiua illi⁹ est nostra eloquẽtia: nostra theologica speculatio ⁊ nr̃a pr̃actica exercitatio. In manu inquit illius supplesumus nos q̃tum ad nostrã substantiã Dan̄. v. Deũ qui hz flatum tuũ in manu sua. ⁊ oĩs vias tuas: nõ glorificasti. et i ps̃. xcvij. In manu eius sũt oĩs fines terre. Sermones nostri q̃tũ ad nostrã eloquẽtiã. ij. Corinth. iij. Non sum⁹ sufficiẽtes aliq̃d a nobis cogitare. ꝺ sufficientia nostra ex deo ẽ: qz nemo pt dicere dñs iesus nisi in spũsancto. j. Corinth. xij. Et oĩs sapia q̃tum ad scias speculatiuas. Et operuz scie disciplina. i. disciplina scie oportet q̃tum ad scias pr̃acticas. Hec ẽ ergo gr̃arũactio deuota qua Salo. se a deo recepisse sapiam recognoscit. Sicut eni oĩa flumina oriunt a mari ⁊ ad mare finaliꝝ reuertunt. Eccs. j. Ad locũ vñ exeũt flumina reuertũtur vt ueru fluant. Ita oĩs gratie q̃s habem⁹ a deo pcedũt p largitionẽ ⁊ ad eũ redire debẽt p gratiaꝝactionẽ. Unde Bern̄. super Cañ. ꝺ. xxxij. Origo fontium et fluminum omnium est mare virtutum ⁊ sciẽtiarum dñs ihs christus. Continẽtia carnis cordis industria: volũtatis rectitudo: casta cõsilia. Justa iudicia. sancta desideria ex illo manat. Si quis callet ingenio. si quis nitet eloquio. si quis moribus placet. inde est. inde sciẽtie inde sapientie. inde sermo. Ad locum vnde exeunt reuertuntur flumina gratiarum vt iterum fluant. Quare ⁊ qualiter inquis? Dicit apostolus. In omnib⁹ gratias agẽtes. q̃cquid sapientie quicquid te virtutis habere cõfidis: dei virtuti et dei sapientie reputa christo Siquidẽ fluminis aqua stare ceperit ꝓputrescet. Sic plane si gr̃aruz cesset decursus vbi recursus nõ fuerit. nõ mõ nihil auget ingrato ꝺ ⁊ quod accepit ei vertet i pernicie. hec Bern̄. Uñ Hermes trimegist⁹ libro. xj. suo de natura deoꝝ ꝟlus finẽ: narrat qualit⁹ post lõgam discussionẽ rerum diuinaꝝ ⁊ humanarum cum

aduesperasceret. trimegistus asclepius ⁊ taci⁹ parauerũt se ad cenam: prius tamẽ volebant deũ adorare ſm modũ ꝓhorum. Exeuntes ḡ sole occidẽte ad austrũ: respexerũt ⁊ ꝑces suas dixerũt. sic eni sole oriẽte ad locũ qui ōr subsolanus se cõuertebant ad adorãdũ. ita sole occidente se ꝓuertebãt ad austrũ ſm eaꝝ antiquã superstitionez. Dicit ergo Asclepi⁹ ad tacium ꝙ rogaret trimegistũ ꝙ dignaret apponere thura ⁊ pigmẽta ad ꝑces coꝝ: quẽ intuẽs trimegistus cõmotus ait. Heli⁹ hoim narib⁹ apponere asclepi. hoc eni sacrilegiũ sibi ẽ cũ deũ rogest thus ceteraqꝫ incendere. Nihil eni deest ei. Et qꝛ ipe ẽ oia ⁊ i eo sũt oia ꝙ nos agẽtes gras adorem⁹. hee sũt eni sũme icẽsiões: cũ gredeo agũt a mortalib⁹. hec hermes. Q aũt dicẽthus deo incendere eẽ sacrilegio sibi. Intelligit si fiat superstciose cũ estimatione ꝙ deus in corpalibus odoribus delectat: qõ oino falsum ẽ. Vñ subdit ꝙ summe incensiones sũt gratiaꝝactiones et ideo terminãdo librum sic deo regratiat ꝙ uis gentilis. Gratias tibi summe exupantissime. tua eni gra tantũ lumẽ sum⁹ cognitionis cõsecuti. Nomẽ sanctũ tuũ ẽ honorandũ. Nomẽ vnũ qõ solus deus ẽ bñdicendus religiõe paterna. qñ omnib⁹ paternã pietatẽ ⁊ religionẽ ⁊ amorẽ ⁊ quecũqꝫ ẽ dulcior efficacia ꝑbere dignaris: donãs nos sensu: rõne: intelligẽtia. Sensu vt te cognoscam⁹. Rõne vt te suspitionibus indagemus. Cognitiõe vt te cognoscentes gaudeam⁹ ac numine saluati tuo gaudeamus: qꝛ te nobis oñdens totũ gaudem⁹. qꝛ nos in corpore sitos eternitati fueris ꝓsecrare dignatus. hec ẽ eni hũana sola gratificatio cognitio maiestatis tue: cognouim⁹ te ⁊ lumẽ maximũ solo intellectu sensibili intelligim⁹ te. O vite vera vita. O natura oim fecũda ꝑgnatio: cognouim⁹ te totius nature humane cõceptu plenissime. Cognouim⁹ te eterna ꝓseuerãtia. In hora eni ista adorãtes te. bone volũtatis tue. hoc tantuz deꝑcamur vt nos obseruare digneris ꝓseuerãtes i amore cognitõis tue. ⁊ nũqꝫ ab hoc gre vite genere separari. Quibus dictis inierũt ad cenã. In manu dei sum⁹

¶ Notandũ ꝙ man⁹ diuine ꝓtectõis ⁊ gubernatiõis in qua sum⁹ ḋnqꝫ digitos hz. Pollicẽ indicẽ mediũ medicũ ⁊ auricularẽ. Pollex est ptãs puniendi. index ꝓspicacitas discernẽdi. medius benignitas differendi. medicus pietas miserendi. auricularis ẽ facilitas exaudiẽdi. Primo ergo pollex manus dei ẽ ptãs puniendi. Dicit pollex ſm Isido. xj. Ethimo. ca. j. eo ꝙ inter ceteros digitos polleat virtute et ptãte. Hui⁹ aũt pollicis tãta ẽ ptãs ꝙ cũ tẽpus aduenerit puniendi null⁹ põt euadere. Job. x Nemo ẽ qui de manu tua possit eruere. Et iõ dicit aplus Heb. x. horrendũ ẽ incidere i manus dei viuentis. Et Job. xiij. Manũ tuã fon-

ge fac a me: ⁊ formido tua ñ me terreat. Scõs digit⁹ est index: eo ꝙ illo oñdimus ⁊ indicam⁹. Et ẽ moraliter index man⁹ dei ꝓspicacitas discernendi. Isto digito oia demõstrabit nude ⁊ apte tã bona qꝫ mala in die iudicij. ij. Machab. vj. Manũ oipotentis neqꝫ viu⁹ neqꝫ defunct⁹ effugiã. Oẽs eni nos oportet manifestari ante tribunal christi ⁊ reci. v. ꝓout gessit in cor. ij. Corinth. v. Tertius digit⁹ est ceteris lõgior: ⁊ ẽ medi⁹. Vñ iste digit⁹ in manu dei ẽ benignitas iudiciũ differendi ꝙ quaz nos expectat: vt ad misericordiã redeam⁹. Heñ. xlvij. Gal⁹ nostra in manu tua est. ⁊ in ps̃. Fiat misericordia tua vt saluet me. Et sicut isto digito extenso super plano. nec index nec pollex possũt illud planũ cõtingere: ita q̃diu digitus benignitatis ad nos extendit. nihil nobis nocere pñt potestas puniendi nec ꝓspicacitas discernẽdi. Quart⁹ digitus vocat medic⁹. Est aũt medic⁹ i manu dei pietas miserendi. In isto digito solent veteres anulos deportare sed in manu sinistra. Cui⁹cãz reddit Macrobi⁹. iij. saturnaliũ inuẽtã fuisse ab egyptijs: eo vicz ꝙ ſm anathomie peritos. neruus quidã a corde natus ad illuz digitũ ꝓcedit: ⁊ cũ neruis illius digiti ꝓplicat. Et iõ ordinatũ fuit apud eos ꝙ ille tanqꝫ corona anulo circũdaret. Iste etiã digitus cõplicatus significat. vj. ſm computũ digitalẽ qui est numerus perfect⁹. et iõ ille digitus merito debuit a nobis coronari. Moraliter apud oñs nos inter digitos dei pietas miserẽdi oz a nobis coronari. qꝛ misericordia miseri sapit dulcius. Que quidẽ pietas a vulnere cordis xpi emanauit. ꝙ quẽ digitũ omnis in nobis perfectio cõsũmat. Job. v. Increpationẽ dñi ne reprobes: qñ ipe vulnerat ⁊ medet: percutit ⁊ manus eius saluabũt. in sex tribulationib⁹ liberabit te ⁊ in. vij. nõ tanget te malũ. Quint⁹ digitus ẽ breuissim⁹: ⁊ vocat auricularis. Hic aũt digitus in manu dei ẽ facilitas exaudiẽdi preces nostras. in ps̃. Aperis tu manũ tuã ⁊ imples oẽ animal benedictiõe. ⁊c.

¶ Lectio XCVIII

Ipse enim dedit mihi horũ que sunt sciam verã: vt sciaz dispositionẽ orbis terrarum: ⁊ virtutes elemẽtorum initium ⁊ cõsummationez ⁊ medietatem temporum vicissitudinũ permutatões. ⁊ cõsummatiões tẽporꝫ ⁊ morꝫ mutatiões: diuisiões tẽporum anni cursus ⁊ stellarum dispositiones naturas animaliũ ⁊ iras bestiarum. vim ventorum ⁊ cogitatiões hominũ: differentias virgultorum et virtutes radicum ⁊ quecũqꝫ sunt absconsa et improuisa didici. Omniũ enim artifex docuit me sapiẽtia. ¶ Postqꝫ sapiẽs salomon regratiat⁹ est deo generaliter et summatim de sapiẽtia sibi data. hic eidez regratiatur

specialiter inductiue transcurrendo per materias diuersarum scientiarum. Et circa hec duo facit. quia primo enumerat quorum tpe sciam habuit. scdo qualr ad eum peruenit. ibi
A Dim enī artifex. Circa primū duo facit. Nam primo recognoscit sue scie soliditatez. scdo sue scie multiplicitatē. ibi. sciam. Circa primū dicit sic. Ipe enī dedit mihi liberalit. horuz q̄ sūt sciam verā. i. oim creaturaz verā nō falsā nō aparentē sciaz: quēadmoduz se iactant hīe falsi exprimētatores necromātici alchimici t p artē notoriā ad doctrinā demonū gloriantes se instructos. t oīdētes scire q̄ nesciūt: cuiusmodi sunt pstigiatores. diuinatores. phisonomici. psalmistici vel palmistici geomātici incantatores t magici quorū nō ē scia vera ß falsa imo nulla. Quā pcipue docet vitare aplus. j. Timoth. vj. O timothee depositū custodi. i. fidez deuitans pfanas vocuz nouitates t oppositiōes falsi nois scie. Glo. i. q̄ falso noie hz scia. Contra qualē falsaz sciam dicit Salo. sibi datā fuisse sciam verā. Et p b recognoscit sue scie soliditatē. Cōsequēter aūt ostendit eiusdē scientie multiplicitatē cū dicit: vt sciā dispositōez orbis terraz. i. distinctiōes climatū t diuersitatē locoz habitabiliū t nō habitabiliū i terra fm distantiā a polis mūdi t approximatiōez t clōgationē a via solis. Et virtutes electoruz i. transmutatiōes corpoz naturaliuz tā fm locū q̄z fm qualitates. Initiū t cōsūmationem t medietatē tpm. i. pncipiū mūdi t tps xpi t diē iudicij saltē in generali sciuit cē futurū. Moz mutationes. i. diuersas cōsuetudines t leges hūanas. fm diuersitatē situs tpis t assuefactionis t cōplexionis. Diuisiones tpm. i. distinctas reuolutōes planetaz. vicissitudinū pmutatiōes. i. aeris t terre varias trāsmutationes q̄bus vicissim t successiue t cōtrarie disponūt vt nūc sit ver: nunc estas: nūc autūnus: nunc hyemps: t cōsūmatiōes tpm. i. q̄s vnumq̄q̄z istoz incipit t terminat fm gressū planetaruz i diuersa signa in zodiaco. āni cursus t stellaz dispositōes. i. cōputatiōes motuū solis t lune t figuras t imagines oim stellaz fixarū i. viij. sphera. Naturas animaliū. q̄z tū ad generationez Iras bestiaz q̄z tum ad vtilitatē t domesticationē humanā. vim ventoz. i. xij. differētias vētorū: q̄tuoz pncipaliū t. viij. collateraliū. sicut patet. iij. Meteo. Et cogitatiōes hoīm. i. affectiones ad quas hoies debēt cē ex cōplexione t corpoz celestiū t coopatione dispositi. Differentiā virgultoz q̄z tū ad plantatiōes insertiones trāslationes fructificationes. De quibus Virgili⁹ libro georgicoz t Palladi⁹ d agricultura: t virtutes radicū q̄ calida q̄ frigida q̄ tēpara q̄ cōferens nociua fm varietates sanitatum t infirmitatū. Etiā nō solū ista imo q̄cūq̄z sunt absconsa t improuisa. i. cōiter alijs hoib⁹ occulta didici nō p inuentionē sed p reuelationē. Et ē qd subdit. Dim eui artifex docuit me sapia. Sapia icreata vicz q̄ xps ē. j. Corinth. j. Nos aūt pdicam⁹ xpm crucifixū. iudeis qdez scādalū: gētib⁹ aūt stulticiā. Ipis aūt vocatis iudeis atq̄z grecis xpm dei virtutē t dei sapiētiā. Occasione ei⁹ qd in lra dr inter alia de sapiētia: q̄ vicz habuit sciam de cursu anni t dispositiōib⁹ stellaz. // Querit vtrū de motibus B
stellaz possit cē scia: q̄ ñ: qz si sic: hz maxime foret possibile de motib⁹ solis t lune. Sz de istis nō pōt hri scia: g̃ nec de alijs: assūptuz pbo: qz si aliq̄ scia eēt de eoz motib⁹. possibile videret q̄ illa eēt in qua oēs phi pcordāt: vicz q̄ sol eēt in cōtinuo motu circulariter circa terrā t q̄ sol moueret motu firmamēti ab oriēte in occidēs t q̄ sol non eclipsaretur tpe oppositionis lune. et ista vident esse falsa ex textu sacre scripture. Primū ptz q̄ sol nō moueat ptinue. Josue. x. Stetit sol in medio celi t nō festinauit occūbere spacio vni⁹ diei. nō fuit igr ante t postea tā longa dies deo obediente voci hoīs. Scōm patet Esa. xxxviij. t. iij. Regl. xx. Ubi legim⁹ q̄ cuz Ezechias rex iude grauissime egrotasset t perfletū t penitētiā sanitatē a dño meruisset. misit dñs ad eū Esaiā prophetam q̄ diceret q̄ die tertio ascenderet i templū dñi totus san⁹. Ezechias vero signū petiuit vt certificaret de sanitate futura. Et dicit ad eum Ezechias. Dlis vt ascēdat vmbra in horologio achaz. x. lineis? An totidez gradib⁹ reuertat? Et reuersus est sol p decez lineas in horologio achaz. t posita ē vmbra stili in horologio: sic fuit de mane sole existēte in oriente. Hoc aūt fieri nō potuit si sol cōtinue moueret motu firmamēti ab oriente in occidēs: sicut ptz: g̃ pclusio ē falsa. Tertiū vicz q̄ sol possit eclipsari: luna existēte i oppositione. patet Matth. xxvij. t Luc. xxiij. vbi sic scribit. Tenebre facte sunt in vniuersa terra vsq̄z ad horā nonā t obscuratus est sol. tc. Sed cōstat q̄ luna tūc fuit in oppositā regione ad solē: qz christ⁹ passus ē luna. xv. t sol fuit in nono gradu arietis: t luna in nono gradu libre in meridie illius sexte ferie. ergo ptz falsitas illius cōclusiōis de eclipsi. // Ad oppositū ē lra t oēs astronomi. // Ad q̄nem dicēdum q̄ de motib⁹ stellaz pōt cē scia: nō quidem demōstratiua qualiter oi tpe mouebunt sed demōstratiua qualit oi tpe nate sūt moueri si deus miraculose aliter nō disponat. sicut enī docet beatus Aug⁹. Sic de⁹ rebus creatis motoz opationes indidit vt tū p libitu voluntatis eas exerceant vel omittāt. Unde q̄uis experimētaliter et sensibiliter videamus q̄ ignis natus ē cōburere. cōtigit tamen aliq̄n q̄ ignis q̄dam approximatus quibusdam pueris non nocuit t tū alios q̄ magis distabat occidit. sicut patet Dan. iij. Et iō q̄uis sciam⁹ q̄liter res nate sūt

agere: ⁊ qualit frequēter egerūt. qz ß vocam⁹ naturale qđ semp vel frequēter ptingit. ¶ Qualiter tñ res certo tpe agent: nescim⁹. qz hoc est in manu dei. ¶ Pro rōibus tñ ē notandū q ista tria miracula maxia q̄ vnq̄ in corpib⁹ celestib⁹ cōtigerūt adduxit Dionysi⁹ ptra quēdā pbm i epla ad policarpū q̄ ē. vij. i ordine eplarū bti dionysij. Ad quoz euidētiā intentionez dicte ple breuiter explanabo sequēs expositionez fratris Alberti q̄ oēs libros dionysij exposuit satis clare. ¶ Sciendū est ergo q illa epla mētionē facit de tribus personis vicz dionysio. policarpo ⁊ apollophane. Fuit aūt policarp⁹ discipulus beati Johis euāgeliste. postea epūs: ⁊ tādē martyrizatus. Apollophanes fuit q̄daz pbs qui fuerat mgr beati dionysij in pbia. iste cū visitaret a policarpo ⁊ inuitaret ad fidē xpi redarguebat abñtez dionysiū sup hoc q pbia quā a grecis didicerat ptra pbos ureretur dicēs iniustū cē aliquez vti aliquo ꝺ eos a quib⁹ illud accepit. Et iō vocauit dionysiū verberatorē patrū methaphisice. qz vicz rephēdit grecos de coz pbia a quib⁹ tñ pbiam didicerat sicut a patrib⁹ ⁊ magistris. ¶ Cū ergo sic frequenter rūderet policarpo dictus pbs: policarpus nacta opportunitate mādauit dionysio q sibi aliqua rescriberet p que dict⁹ apollophanes ad fidem trahi posset ex pprijs pncipijs disciplīne sue q̄ clarus i astronomia inter alios habebat. Hac ergo occasione scribit ad policarpum epla illaz oñdēs q apollophanes sua pbia abutebat eo q p eā ad cultum deiveri nesciuit ptingere. Ad cui⁹ tñ noticiā ex astronomia maxime debuisset puenisse. Et arguit sic. ¶ Cū ordo motuū corpoz celestiū sit regularis ⁊ certus. Si ille ordo ab aliquo mutaret pstat q ille sic mutans foret deus. ¶ Sz ordo motuuz corpoz celestiū fuit aliq̄ mutat⁹ sicut ipemet Apollopha. nouit: ergo ꝺbuit ꝺclusisse q cā illi⁹ mutatōis fuit cā prima cōtinēs ⁊ regēs totū celū. Et p pfis relictis idolis talis de⁹ foret colendus. ¶ Pinorē hui⁹ rōnis ꝓbat dionysius in tribus exēplis. primo p stationē sol'. Josue x. de quo argutū fuit in pma rone. ¶ Siue etiaz dicat q sol steterit imotus cū ozbib⁹ superioribus ⁊ inferioribus fm vnā opinionē. ¶ Siue solus sol steterit alijs motis fm suū cursū fm aliā opinionē. hoc tñ certū ē solē stetisse qđ nō potuit fieri nisi p opationē alicui⁹ cāe infinite. ¶ Scdo p bat idē p ascensū solis in horologio achaz: sic argutū fuit in rone. ij. quādo vnus dies artificialis fuit fere triplicatus. Dies vero artificialis habet. xij. horas. ⁊ tres dies. xxxvj. horas. ⁊ p cōsequēs fuit triplicat⁹ ad aliū dīē artificialem exceptis quattuor horis: qđ pz: qz sicut in astrolabio signant ⁊ lineant duodeci hore. ita fuerit lineate duodeci hore i horologio achaz. Et iā in aduentu Esaie ad regē descēderat sol p decē lineas: ita q nō distabat nocte nisi per duas horas. sol ergo realcendit p dictas decē lineas: ⁊ descendit p easdē: iterū ergo cōpleuit tūc triginta horas ⁊ adhuc restabāt due linee vltime vsq̄ ad noctē: ergo illa dies habuit triginta duas horas. Et iō dicit Dionysi⁹ q dies ille fuit triplicatus: ⁊ hoc fuit tñ miraculuz q puertit in stupozē babylonios. q̄ fuerūt diligētes in cōsideratione motuū celestiū. ⁊ ß miraculuz subiecit eos regi Ezechie sine pugna. sic cuidā equali deo: ⁊ hoīes excedenti. Et deinceps sacerdotes Persaz notātes diē illū: fecerunt annuatim festū triplicati solis. ⁊ dicebāt triplicati inter sacerdotes vicz qui festū triplicati solis colebant. Ista ergo signa q̄ nō fuerit localia facta vicz in regione vna vel vna terra ß cōia toti mundo. debuerūt mouisse apollophanē ad colēdū illū qui hec mirāda causauit Sz qz apollophanes possz ista ex ptinacia forte negare: cuius sacerdotū testimoniū viderit iō scribit dionysi⁹ Policarpo q si ista duo negauerit cōtigisse: reducat sibi ad memoriā tertiū vicz de eclipsi tpe passiōis xpi. et dicat sic sibi q illā nō pōt negare. dicit Dionysi⁹ qñ nos ambo stetimus in elyopolim ciuitate egypti: ⁊ sil stantes vidim⁹ lunā inopinabiliter ⁊ innaturaliter suponentē se soli cū nō eēt tps ꝓiūctionis ß magis opositiōis vel fere. ¶ Que q̄dē eclipsis fuit multiplicit miraculosa. Primo qz eclipsis solis nō fit nisi in cōiūctione solis ⁊ lune. Cōiunctio aūt fit p hoc q luna ē velocioris motus q̄ sol: ⁊ iō attingit solem. Manifestū ē q luna accedēs ad solē transit p arcuin interceptum inter solē ⁊ occidētē: qñcunq̄ hoc est naturaliter fit ꝓiunctio siue sit eclipsis siue nō. Nō in passione xpi nō venit luna ab occidente ß a parte orientis qđ ē oino ptra naturam. Unde ps orientalis dyametri solis primo eclipsabatur: ⁊ sic cōsequēter tot⁹ diameter solis: qz fuit eclipsis vniuersalis. Et tūc redijt xpus orizōtē ita q primo illuminabat ps diametri occidentalis q̄ vltimo eclipsabat: qđ q̄dē fuit cōtra naturā eclipsis: qz in omni naturali eclipsi ps occidētalis eclipsatur primo ⁊ primo reilluminat. Tertio fuit mirabilis. qz luna tūc tpis infra. vj. horas fere cōpleuit motū. xv. dierū. qz int nonā ⁊ vesperā iuit. clxxxv. fere gradus. Qđ sic pz. In opositōe ista pstat q int solē et lunā fuerūt. clxxxv. grad⁹ q̄ sūt medietas celi. nō fuit eclipsis p⁹ opositionē p. ix. horas. ita q luna i illis nouē horis trāsierat. v. grad⁹ vltra locū ꝺe opositiōis. xpus occidētē. Redijt ḡp. clxxxv. grad⁹ sol accedēdo: ⁊ silr recedendo: sic infra. vj. horas iuit motum fere. xv. dierū. Quarto fuit miraculosa: quia sicut probat Ptolemeus tam opositione q̄ cōiunctione luna est in auge. Oportet ergo q aux circulus lune in eodem spacio temporis accederet ad

solem cum luna: ⁊ cum luna recederet: qđ ē cōtra naturam: quia aux lune semper mouetur motu contrario lune: sicut patet i theorica planetarum. Quinto latitudo lune causata fuit: qz luna nō fuit infra gradus eclipsis sufficiēs ⁊ dato q fuisset soli cōiuncta.

Lectio XCIX

Est enim illa spi
ritus intelligentie sanct⁹. multiplex vnic⁹. subtilis. modest⁹. disert⁹. mobilis. incoinqnat⁹. cert⁹. suauis. Amās bonū actū: q nihil vetat bñ facere. hūanus. benign⁹. stabilis. certus. secur⁹. oēm hīs virtutē: oia p spiciēs: ⁊ q capiat oēs spūs intelligibiles: mūdus. subtilis. Hec ē qnta ps ꝓncipalis hui⁹ capituli in q̄ postq̄ Salomon posuit gratiaruz actionē sapiam recognoscentē tā in spēali q̄ i generali. Hic in pte ista subiungit quādā commēdationē sapiam extollentez. Et declarat q sapiētia sufficiēs ē ad ꝓferēdū sibi totā noticiā recitatā in vltima lectiōe. Vbi ē notandū q licet sapia appropriet filio sicut pri potentia et amor spūiscō. Iste tū termin⁹ sapia eēntialiter signat ⁊ nō relatiue. sic̄ ptz. j. sentē. di. xxv. ca. .x. Et ideo q̄uis filius dicat sapia genita propter modū ꝓcedendi a pre: qz gignit a patna memoria p modū ꝓbi ⁊ intellect⁹. sic̄ pz. vij. de trini. ca. xij. Nihilomin⁹ tñ etiā spūssanct⁹ spirit⁹ sapie dr: tū qz a sapia pre ⁊ a sapia filio procedit: tū qz sapiam in se deuote colētibus efficit atq̄ causat. Et iō in cōmēdatiōe viri timētis deū dr Eccl. xv. Implebit eū spū sapie ⁊ intellect⁹: loquēs de sapia q̄ de⁹ ē. Salomon dic̄ sic Est enī i illa. s. sapia q̄ ē dina eēntia. spūs intelligentie: ⁊ ē mod⁹ loquēdi accipiendo eē ꝓ eo qđ ē idē eī. vñ sensus ē q illa. s. sapia ⁊ spūs intelligentie sūt idē: ⁊ p ꝓns sapia ē sufficiens ad dandā gram cuiuscūq̄ scie. qz. j. Corinth. xij. Unicuiq̄ dat manifestatio spūs ad vtilitatez Alij q̄dē p spūm dat sermo scie fm eūdē spūm ⁊c. Et infra. Hec aūt oia opat vn⁹ atq̄ idē spirit⁹ diuidēs singulis ꝓut vult. Dicit ḡ sic Salomon. Nō ē attribuenda hūano studio vel ingenio sapia mihi ꝓcessa ꝑ spūiscō q̄ ē sapia icreata. Et q iste spūssanct⁹ sit oipotens ad causā dū sapiam in q̄cūq̄ ꝓbat eū describēdo a. xx. ꝓdtiōib⁹. Prima ē q ē sanctus. i. oia q̄ fcā sunt sanctificās. Sanct⁹ in latino idez ē q agyos in greco. Agyos aūt dr q̄si sine terra. ab a qđ est sine. ⁊ geos terra: q̄si sine terra. Spūs ḡ sapie dr primo sanctus ꝓ tanto qz eos q̄s sanctificat purificat ab amore terrenoꝝ: ⁊ trāsfert ac coniungit ad amorē celestiū. Et iō cōuenient i spē ignis descendit in apl̄os nō in spē aq̄ nec aeris: q elementa in diuersis ptib⁹ supficici terre coherent. ꝑ in specie ignis q̄ imediate corporib⁹ celestib⁹ cōtiguat. sic̄ ptz. j. Methe. circa pncipiū. In signū q illos q̄s incēdit amore fac̄ necessario terrena pupendere ⁊ ad celū ascēdere. Et iō vocatur spūs sanctificatiōis. ad Roma. j. Scdo vocat multiplex ab effectu ꝓpter mltiplicia dona q̄ pstat Esa. xj. Requiescet super euz spūs dñi. spūs sapie ⁊ intellect⁹. spirit⁹ cōsilij ⁊ fortitudinis. spūs scie ⁊ pietatis. Et replebit euz spūs timoris dñi. Tertio dr vnicus formaliter. s. ⁊ etiā effectiue quasi vniens nos deo fide spe ⁊ charitate ⁊ etiā primo. ad Eph. iiij. Solliciti seruare vnitatez spūs in vinculo pacis. Quarto dr subtilis: qz spūssanct⁹ viros subtiles facit in eligendo docēdo ⁊ faciendo q dona quibus sanctos suos exornat Ezc. xvj. Indui te subtilib⁹ ⁊ ornaui te ornamēto. Quinto dr modest⁹ qz silr modestos facit. ad Gal. v Fructus aūt spūs est: charitas gaudiū ⁊ pax. Et infra. modestia continētia castitas. Sexto dr disert⁹ quasi disertos faciēs de balbucientibus ⁊ infantib⁹: quēadmodū die pentecostes fecit apl̄os qui ante suā cōuersionē ⁊ etiā ante eiusdē spūs missionē fuerāt valde rudes. Sic etiā omni die vocat ad sāctā religionē pueros ⁊ idoctos: de qb⁹ si bñ ꝓuersant fac̄ ꝓdicatores disertissimos. Sap. x. Sapia aperuit os mutoꝝ ⁊ linguas infantiū fecit disertas. Et ē disertus idē q eloquēs. de dissero eris. ⁊ subtra hīt vnū. s. in supino. licet geminet i preterito De ista disertitudine loquit beat⁹ Aug⁹. li. ij. de natura ⁊ origine aie: asserēs q valde piculosa ē eloquētia: si nō cōmisceat scia. Et dicit sic Valde enī sunt noxia praua diserta: qz hominib⁹ minus eruditis eo q diserta sunt vident etiā ⁊ vera. et ideo dicit Tullius in plogo rhetorice: Q; sic̄ sapientia cū eloquētia multis ciuitatibus ꝓfuit: ita eloquētia sine sapia cōstat plurimū nocuisse. Unde docet Seneca epla. cxij q eloquentia non est contemnenda nec nimis appetenda. Non inquit querit eger medicum eloquentē sed si ita cōtingit vt ille idem qui sanare potest: prompte de his que facienda sūt disserat: nō tamē gratulet eger q incidit i medicum disertuz. Hoc enim tale est: quale si gubernator perit⁹ etiā formosus ē. cōtēnenda tñ nō ē disertitudo loquēdi: ꝑ est sapiētie connectēda. Unde idē Seneca epla. lxxv. vel. xxxix reprobat multā celeritatē loquēdi ⁊ festinationē. Celeritas ināt loquēdi nec in sua ptāte ē nec satis decora phie q̄ ponere debet ꝓba. nec ꝓficere. nec pedetentim ꝓcedere. Non exigo qz oratio cum impedimento exeat. ꝓferat tamen malo q̄ profluat. et infra. Quēadmodum sapienti viro incessus modest⁹ conuenit ita oratio ꝓfessa non audax. Summa ergo sūmarum vel sententiaꝝ hec erit. Tardiloquum te esse ꝓcipio. hec Seneca. Septimo spiritus sanct⁹ dr mobil⁹. i. moueri faciēs ꝓmpte ⁊ obedient: q̄uis i se imobilis perseueret. Primum

enī mouēs īmobile ē necessario: sīc ꝓbat. viij. phīsi. isto mō spūssanct⁹ fecit apl̄os ita mobiles: q̄ in oēm terrā diſperſi sūt. Luc. xxj. Virtutes celoꝝ mouebunt. ⁊ Job. xv. Posui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis. Argentū viuū ē satis mobile: si aūt mortificet statim insistit ⁊ deſcit. Ita p̄dicatores viui vita gratie: discurrūt mouēt: circūeūt p salute ꝓximi ꝓcuranda. Prouer. vj. discurre: festina ſuſcita amicū tuū. Octauo dicit incoīquinatus. ⁊ h̄ ē vex tā effectiue q̄ formaliter. Honesta ꝑſona nō inhabitat loca turpia ⁊ īmunda: nec spūssanct⁹ mētes gulosas vel libidinosas. Et iō de aplis canit⁹ q̄ inuenit eos receptacula mūda ⁊ tribuit eis carismatū dona. Nono spūssanctus ōr certus ꝓtra incōstātes: mēdaces: desperantes. ij. Timoth. j. Scio cui credidi ⁊ cert⁹ sū: q̄ ⁊c. Decimo ōr eē suauis. Sap̄. xij. O q̄ bon⁹ ⁊ suauis ē dñe spūs tuus in oīb⁹ nobis. Suaues enim facit ⁊ mites q̄s inhabitare dignat: nō impatientes nō amaros nō turbidos vel ipetuosos. Famuli ministrātes dñis facilime mozes recipiūt dñoꝝ suoꝝ. Et iō q̄ seruiētes alicui⁹ sūt bñ educati: signū ē q̄ seruiūt alicui dño nobili vñ metrice ōr. Est dñi facies famul⁹ speculum q̄ mgri. Discipulus mōstrat regnuꝝ moderamina regis. Si g̃ suaues fuerim⁹ adinuicē signū ē q̄ sum⁹ de familia spūssancti. ij. Coꝝ. vj. In oīb⁹ exhibeam⁹ nosmetipos sīc dei mīstros et infra. In longanimitate ⁊ suauitate i spūsc̄o. Undecimo ōr amās bonū actū. facit enī hoiem gaudere de ꝓfectu alieno. ⁊ h̄ ꝫ inuidos q̄ de bonis alienis tristāt. Roma. v. Charitas dei diffusa ē i cordib⁹ nr̄is p spūm sc̄m q̄ dat⁹ ē nob. Duodecimo ōr ēe tal⁹ q̄ nihil vetat bñ facē imo hortat bñ facē. Et h̄ ꝫ negligētes ⁊ accidiosos Prouer. xij. Noli ꝓhibere bñ facere ei q̄ pōt. Et etiā cōtra malos consiliarios q̄ dños suos aliq̄s impediūt a bono ꝓpōsito q̄ intēdūt i bonis elemosynis. et opa pietatis ꝓuertūt ad opa vanitatis. Decimotertio ōr human⁹. tū q̄ homines diligit. Prouer. viij. Delicie mee eē cū filijs hoim. Tū q̄ hoies hūanos facit non austeros: beniuolos ſi bestiales Sap̄. xij. Docuisti pl̄m tuū p talia opa: q̄m oportet iustū eē ⁊ humanū. Decioquarto ōr benign⁹. i. bene ignitus: q̄ ignitos efficit q̄s disponit Sap̄. j. Benign⁹ ē enī spūs sapie. Et ad Eph̄. iij. Nolite ꝓtristare spm̄ sc̄m dei in q̄ signati estis. et in fra Estote aūt misericordes donātes inuicē sicut ⁊ de⁹ in xp̄o donauit vobis. Decimoquinto ōr stabilis q̄ stabiles facit ⁊ pseuerātes in bono. nec obstat q̄ ꝓx⁹ mobilis dicebat: q̄ fm Rabanū ōr. Spūs qui ipl̄et oia mobilis sit ⁊ stabilis ōr. hō enīm q̄ vbiq̄ discurrit vbiq̄ obuiam venit ⁊ repente vbi nō credit inuenit. Omp̄s g̃ spūs vt vbiq̄ eē signet: ⁊ stabilis sit ⁊ mobil ōr. hec Raban⁹. Stabilit facit scōs ꝓficere i bono de virtute in virtutē. et iō mobilis ōr. fac etiaꝫ eos in bono pseuerare. et iō stabilis ōr. j. Coꝝ. xv. Itaq̄ frēs mei dilectissimi stabiles estote ⁊ īmobiles abūdantes i ope dñi sp(Decimosexto ōr securus q̄ securos nos efficit p spem q̄ est certa expectatio future beatitudinis veniēs ex dei gr̃a ⁊ meritis p̄cedentibus. Creditor q̄ h̄ꝫ pignus sufficiēs: debitore securus ē de suo. Deus aūt volens nos eē securos de futura beatitudine dat nobis spm̄ sc̄m quasi loco pignoris ad Eph̄. j. Signati estis spū ꝓmissionis sc̄o q̄ ē pignus hereditatis nr̄e. Decimoseptimo ōr oēm h̄is virtutē. q̄ ē p̄r⁹ ⁊ filio coequal⁹ ⁊ consubstantialis Job. xxxiij. Spūs dei fecit me ⁊ spiraculū oipotentis viuificauit me. Decimooctauo ōr oia ꝓspiciēs. Tū q̄ spūs ē q̄ omnia scrutat. j. Coꝝ. ij. Tū q̄ spūssanct⁹ facit hominē prudēt ꝓspicere. q̄ de p̄teritis dat cautelam: de p̄nt⁹ circūspectionē: ⁊ ō futuris prudentiā. j. Coꝝ. ij. Spiritalis hō iudicat oia. Decimonono ōr q̄ ē talis q̄ capiat oēs spūs intelligibiles. i. cui subditi sūt oēs spūs angelici tā boni q̄ mali: q̄ oēs sūt admīstratorij spūs. ⁊c. ad Heb. j. Vel q̄ capiat oēs spūs intelligibiles. i. cape facit oia dona spūssancti mediātib⁹ q̄bus hō intelligit q̄q̄d ē necessariū ad salutē. Eccl̄i. xxxix. Si enī magn⁹ de⁹ voluerit spū intelligentie replebit illū. i. si de⁹ voluerit q̄m deus magnus dñs spū intelligentie replebit eū. i. iustū. Sexo mō ōr spūssanct⁹ eē mūd⁹ nec mirū. Ipe enī ē lux vera veniēs i hūc mūdū. ⁊ iō mūdus ē i se ⁊ mūdos facit q̄s inhabitare dignat. in ps̄. Cor mūdū crea. ⁊c. Spūm inquit rectū. Oēs recte linee sup lineā rectā stātes et duo vtrobiq̄ anguli. aut recti sūt aut duobus rectis equales. Recta linea ē spūssanct⁹. Unō ōr. Spūm rectuꝝ innoua in vi. me. Iterū alia recta linea erit mēs siue aia hūana. Eccl̄s. vij. Solūmō h̄ inueni q̄ de⁹ fecit hoiem rectū: supple fm mētē. Q̄n g̃ spūssanct⁹ descēdit sup istā lineā rectā: necessario duo anguli. i. rō ⁊ voluntas fiūt formalit̄ recti p innocētiā. in ps̄. Innocentes ⁊ recti adheserūt mihi. Vel fiunt eq̄les duob⁹ rectis p penitētiā. stat⁹ enī penitētie eq̄parat hoiem statui innocentie. Et iō licet ratio ⁊ voluntas in penitente: non sint recte formaliter p innocētiā: sunt tñ recte eq̄lent⁹ p penitētiā. de q̄ rectitudine ōr Prouer. xxj. Qui rectus est corriget viam suā. Ultimo q̄rta conditio replicat ⁊ dicit q̄ est subtilis ꝓfunda penetrando: ⁊ est subtilis difficilima declarando. Job. xiiij. Paracl̄yt⁹ autez spiritussanct⁹ quē mittet pater in nomine meo. ille vos docebit oēm. ⁊c. Quia ergo spiritus iste intelligentie est nobis ita multipliciter necessarius: dignuꝝ est cessare: ⁊ circa huius cultum istis dieb⁹ vacare anteq̄ vlterius procedamus.

// Lectio. C

OMnibus enim mobilibus: mobilior est sapientia. Attingit aũt vbiq; ꝓpter mũdiciã suã. Vapor enĩ est virtutis dei. ⁊ emanatio quedã ẽ claritatis omnipotẽtis dei sincera. et ideo nihil inq̃natuz in illã incurrit. Posita cõmẽdatiõe multiplici spiritussancti cui⁹ donum ẽ sapiẽtia: restat iã ipsi⁹ sapie excellentia declarãda. Cõmẽdando aũt sapiẽtiã sic ꝓcedit. Primo cõmẽdat sapiẽtiã ex his q̃ eis cõueniũt absolute ex seipsa. Scõo ex his q̃ ei cõueniũt in compatione ad alia. Scõa ps ibi. Est enĩ ħ speciosior sole. Circa ꝑmũ duo facit. Nã ꝑmo ostẽdit ei⁹ nobilitatẽ in essendo. Scõo ei⁹ ptãtem in regẽdo. ibi. Et cum sit vna oia põt. Circa ꝓmũ duo facit. Primo cõmendat sapiam ꝑ ꝓditiones ꝓprias. Scõo ꝑ locutiones tropicas. scõa ps ibi. Vapor est enĩ. Circa ꝑmũ duo attribuit sapie oia gubernãti. videlicet sufficiẽtiã celeritatis ⁊ coexistentiã pñtialitatis. Circa ꝓmũ ad primũ dicit sic: Oñib⁹ mobilib⁹ mobilior ẽ sapientia. Vbi notandum ẽ q̃ ẽtto agẽs ẽ maioris virtutis in agẽdo: tãto celeri⁹ ⁊ veloci⁹ ꝓducit effectũ. Cñ agẽs infinite ⨯tutis agere põt in oñi tpe. Quia ḡ sapia q̃ ẽ donũ spũssancti ẽ quodãmõ infinite ⨯tutis. Omne aũt mouens mobile est virtutis finite. patet q̃ sapientia ẽ mobilior. id ẽ virtuosior in mouẽdo omni mobili. ⁊ ꝑ cõsequẽs habet sufficiẽtiã celeritatis. Scõo habet coexistẽtiã pñtialitatis. Et ẽtum ad ħ dicit: Attingit autẽ vbiq; ꝓpter mundiciã suã. Oia enĩ per sapiẽtiã disponunt ⁊ regunt. In ps̃. Omnia in sapientia fecisti: repleta ẽ terra possessiõe tua. Sicut enĩ docẽ magister Alexãder cognomẽto neq̃. In omni creatura corporea ẽtũcunq; sit modica põt ratio humana videre infinitã dei potẽtiã: infinitaz sapiẽtiã ⁊ bonitatẽ. Verbi gꝛa. vt de atomo fiat exemplum. Satis enĩ aꝓbat humana ratio ⁊ acceptat q̃ mẽsura potẽtie agentis sumat scõm ꝓportionẽ facti ad illõ de q̃ fit. Tanta enĩ videt potẽtia facilitatis: ẽtum ipsũ factũ excedit illud de q̃ fit. Luz ergo ratio inuenerit atomuz esse aliquid ex nihilo: et sciat q̃ si atomus excederet: nihil infinitũ excederet: cõcludit q̃ potentia ducens atomum de nihilo ad esse est infinita. Secundo videbit ratio q̃ cum atomus sit corpus: habet inter se tres lineas intersecantes se ad angulos rectos: in q̃ sectione posito circino conscribi potest sphera sup atomuz: et videt in sphera infinitos circulos posse describi: imo ifinita corpa ifra sphe ram esse imaginabilia. et vltra infra circulos oẽs figuras forꝛe inscriptibiles q̃ tñ sunt infinite: super q̃s infinite possunt erigi demõstrationes: tã de magnitudinib⁹ q̃ ō numeris. ergo videbit ratio hũana in atomo vel in floꝛe infinitã scientiã obiectiue descriptã. Infinitã vero scientiã nõ potest describisse agẽs q̃cunq; nisi sapientie infinite. ergo hũana ratio si ẽ bona videbit ⁊ inueniet in vno atomo infinitã sapientiã cõditoꝛis. Tertio videbit ratio mẽtis humane q̃ in assecutiõe hui⁹ infinite scientie q̃ est in atomo est magna vtilitas aie ⁊ delectio admirabilis. Et si foꝛẽt infiniti intellect⁹: infinitas haberent delectationes. imo vn⁹ intellect⁹ in infinitũ potest delectari in acquirẽdo noticiã isti⁹ atomi. ergo potest ratio cõcludere q̃ ille q̃ atomũ creauit infinite ẽ bonitatis q̃ rẽ infinite vtilitatis de sua bonitate creauit. Sic ergo ex minimo atomo põt homo concludere deũ esse infinite potẽtie. sapiẽtie ⁊ bonitatis. Aliter expono põt de deo qui ẽ in reb⁹ omnib⁹ ꝑ essentiam potentiã ⁊ ꝑsentiã. Per essentiaz inq̃. Essentia cuiuslibet rei est quedã ꝓticipatio diuini esse. ⁊ sic essẽtia cuiuslibet rei adest inq̃ntũ habet esse sicut adest causa ꝓprio effectui. Per potẽtiã adest inq̃tũ omnia agũt virtute ipsius. Per ꝑsentiã inq̃tum oia imediate disponit ⁊ regit. Attigit ergo sapiẽtia diuina vbiq;. id ẽ in oñi loco ꝓpter suã mũdiciã. qꝛ cũ in omni loco sit coꝛpus. in omni coꝛpe scientia põt esse infinita obiectiue. id ẽ cõclusiones scibiles infinite. ⁊ hoc ꝓpter suã mũdiciã. id ẽ cuiuscũq; defect⁹ impmixtionẽ. Sic ergo describit sapiẽtiã ꝑ ꝓditiones absolutas ⁊ ꝓprias. // Cõsequnt eã describit ꝑ locutiones figuratiuas ⁊ tropicas. cũ dic: Vapor est enĩ. vbi incipit subtiliter describere sapiẽtiã ꝑ figuras ⁊ similitudines. Et ponit q̃n q̃ similitudines quib⁹ sapientia compat. Dic enim q̃ metaphoꝛice loq̃ndo. ipa ẽ vapoꝛ. emanatio. candoꝛ. speculũ ⁊ imago. Vapoꝛ est qõdã coꝛp⁹ subtile extractũ de terra vel de aqua ꝑ calorẽ solis. sicut patet ꝑmo Meteoꝛo. Tamen stricte ⁊ ꝓprie loquẽdo: vapoꝛ est aer humidus ⁊ extrahit ō aqua. exhalatio ẽ sicca ⁊ extrahit de terra. Et de istis duob⁹ generãt omnes aeree impꝛessiones: cuiusmodi sũt nubes: pluuie: grandies: nix: tonitruũ: ros: pruina. ⁊ cetera multa. Est ergo sapiẽtia q̃s vapoꝛ virtutis dei. id est subtilis effect⁹ diuine virtutis causatus in mẽte rationali. Scõo dicit q̃ est qdam emanatio claritatis omnipotentis dei sincera. id ẽ claritas emanãs sincere ab oñipotẽti deo. Emanare idẽ est qõ scaturire. sicut aqua ascẽdẽs de terra dicit emanare. Sincerus dicit q̃si sine cera. id est sine mollitudine ⁊ fluxibilitate: purus: cõstans ⁊ mũdus. Et ideo nihil inq̃natũ incurrit in illã ꝓpter mundiciã sue claritatis: sic lux solis ẽtũcunq; turpia loca illuminet nihil tamẽ inquinati cõtrahere põt. Et emanatio quedã ⁊c. Deus enĩ fons ẽ a q̃ emanat omne genus gratiaꝝ. Est enĩ in fonte iugiter emanãte ꝓpetuitas ꝑciosa. suauitas saporosa. ⁊ cõmunitas copiosa. // Primo in fõte ẽ ꝓpetuitas

ꝓciosa. Quicquid enī bonitatis vel copie inuenitur in riuuolo: totū emanat de fōte. Et eodē modo quicqd delectabilitatis ⁊ bonitatis ē in creatura: totū emanat de fonte bonitatis diuine infinite. Eccī. j. Fons sapientie verbū dei in excelsis. Ad istū fōtē sitiunt anime sancte: Juxta illud ps̄. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquaꝝ ⁊c. sitiuit anima mea ad deuꝫ fontē viuum. Ceruus hausto serpēte mox̄ nisi citi⁹ attingat ad aquā. desiderat enī naturaliter vitaꝫ suā ꝓlongare. Unde sicut dicit glo. sup illud. Quēadmodū desiderat ⁊c. Ceruus senio grauatus excrescentib⁹ pilis atq; cornib⁹: exploratо serpente ipsū narib⁹ hauru. quo hausto veneno estuat. vnde fontē ad bibendū ardentissime desiderat: a quo si deficiat mox̄. ⁊ inde vitam abbreuiat: q̄ ꝓlongasse putauit. Moraliter. Homo serpentē haurit qñ diaboli suggestionib⁹ acquiescit: ⁊ noxias sibi delectationes in corpat p peccatū. ⁊ tūc veneno estuat: qñ transacta delectatione feditatem peccati cōsiderat. Tunc enī fontē misericordie desiderat cū deo recōciliari p sacramētū penitentie affectat. Si aūt contingat q̄ post haustū serpentis. i. cōmissionē peccati fontē gratie nō attingat: damnū ꝑpetue mortis incurrit. Fons aūt gratie de q̄ putei aquarū viuentium emanant est xp̄s. In cui⁹ corpe multa vulnera quasi multi putei extiterunt. Eccī. l. In diebus ipsi⁹ emanauerunt putei multi aquarū. ⁊ q̄si mare adimpleti sunt supra modū. De istis fontibus dicit Esa. xij. ℔ Hauriet aq̄s i gaudio de fōte saluatoris. ¶ Secundo est in fonte emanante suauitas saporosa. Dulcior enīꝫ aqua est in fonte q̄ in riuulo. Et isto modo delectabilior dulcedo est in xp̄o q̄ in creatura quacunq;. Dulcedo enī fontis ē ſm conditiones terre de qua emanat. sicut dicit Arist. li. de sensu ⁊ sensato. Et ideo aq̄ currens per terrā amarā ⁊ sulphuream. ⁊ sic emanans est amara naturaliter. Aq̄ aqua emanās de terra pura ⁊ sabulosa fit dulcis ⁊ clara. Xp̄s aūt fons sapiētie manauit de terra humili virgine videlicet gloriosa. In qua nihil austeritatis: nihil amaritudis: nihil luxurie feditatis erat. Unde nihil amaritudinis in fonte q̄ xp̄s dicitur inueniri pōt. Jaco. iij. Nunquid fōs de eodē foramine emanat dulcē ⁊ amarā aquam? Et tamē ipse de ingratis hominib⁹ qui diuina delectatione contēpta in terrenis voluptatib⁹ imergunt grauiter cōquerit Hiere. ij. Me dereliquerunt fontē aque viue: ⁊ foderūt sibi dissipatas cisternas q̄ cōtinere nō valēt aq̄s. Tertio in fonte iugiter emanante inuenit cōmunitas copiosa. Est enī fōs omnib⁹ cōmunis pauperibus ⁊ diuitib⁹ hominibus ⁊ iumentis. Isto modo xp̄s iustis ⁊ peccatorib⁹: oībus clemens inuenitur ⁊ ꝓpicius. Geñ. ij. Fons ascendebat ℔ de terra irrigans vniuersā supficiē terre. ¶ Dubitatio litteralis esse pōt: An deus sit in qualibet creatura adorād⁹. Et videt q̄ nō. quia si sic tunc cū in aliā creatura sit adorādus deus: pari ratione i alia: q; in qualibet est essentialiter: Q autē sit adorādus in aliqua creatura patet Exo. iij. quia moyses adorauit deum in rubo: Et in Geñ. habem⁹ q̄ abraā adorauit deū i angelo. ¶ Preterea xp̄ian⁹ adorat deū i crucifixo vel in imagine: intendens ꝓcise adorare deū ⁊ nō peccat. ergo cū deus sit essentialiter in lapide: intēdit adorare ñ peccat eadē rōne. ¶ Preterea q̄ō ē maioris potentie deo magis ē attribuendū. sed maioris potentie videt ꝓseruare rem p absentiā suā q̄ p presentiā. sicut ex nobilitate regie maiestatis est q̄ vbiq; regat in regno. licet vbiq; ꝓsonaliter nō existat. ¶ Contra. quidā effectus dependet ex suis causis q̄ sine earū presentia nō existūt ꝓpter vehementiā causalitatis ⁊ dependentiā effectus: sicut patet ō radio ⁊ sole. sed omnes res summe a deo dependent: ⁊ de⁹ ē causa intima oīm rei. ergo ē oīni rei essentialiter pñs. ¶ Ad questionē dicit Chryso. q̄ de⁹ ē vbiq;: scimus. ℔ quō sit vbiq; intellectu ñ capim⁹. ¶ Ad p̄mū dicēdū q̄ de⁹ ñ ē adorādus in quolibet suo signo: ℔ tm̄ in ꝓprio qō est aliqua res ad hoc ordinata vt in ea deus honorē: sicut fuit rubus ardens sine cōbustione. ⁊ angel⁹ apparēs abrae. ¶ Ad secūdū nō fūt docēdi simplices vt sic in lapidib⁹ ⁊ lignis deū adorent ꝓpter similitudinē ad idolatriā: q̄uis possit homo adorare deū sub pia intentione in quacūq; re sine peccato: q; tamē habere posset speciē mali: meli⁹ est a talibus adorationi b⁹ abstinere. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ maioris potētie est regere per presentiā q̄ p absentiā vniuersa. Unde ille q̄ potest eē absens indiget moueri ⁊ transferre se freq̄nter. Motus aūt est actus impfecti: nec potest aliquis pfecte regere absēs sicut presens.

¶ Lectio. CI

C Candor ē enī lucis eterne ⁊ speculū sine macula dei maiestatis ⁊ imago bonitatis illi⁹. ¶ Descripta sapiētia scōz duas similitudines metaphorical: exequit in hac littera eam describēdo ſm tres alias figuras. Habet enī sapientia q̄ est donū dei pulchritudinē venustatis: magnitudinem puritatis ⁊ similitudinē deitatis. ¶ Quz ad primū dicit sic q̄ ē cādor lucis eterne. Lux eterna est veritas necessariorū que cādorē recepit cū demōstrationis euidentiā inducit. Vel potest dici: veritas manifestissima fidei: inq̄tū ad ea q̄ fide tenent. Ab isto aūt candore doctores i eccl̄ia cādidi nōiant. Geñ. xl. Pulchriores sūt oculi ei⁹ vino. ⁊ dentes ei⁹ lacte cādidiores. Doctores enī ⁊ plati quox est alios informare dicunt dōctes eccl̄ie: q; sicut officiū dentiū ē cibuꝫ

frangere: diuidere: cõterere ꝛ masticare: ita of ficium prelatorũ ꝛ doctorũ est sacrã scripturaꝫ frangere ꝛ diuidere scõm q̃ subditorũ necessi= tas exigit. Can. iiij. dicit spõsus ecclesie. Dentes tui sicut greges tonsaꝫ que ascenderũt de lauachro. Glo. Dentes q̃ peccata rodunt scrip turas atterunt sunt fortiores et ad regendum apti. s. ecclesiã q̃ in firmitate prevalẽt. Et dicũ isti dentes sicut greges ouiũ ꝓpt innocentiã. tonsarum ꝓpter volũtariã pauptatem p quaꝫ ab eis omnia superflua ꝛ q̃qꝫ necessaria afferũt. que ascẽderũt de lauachro: q̃a baptismali re generatione cõtinue ꝓficiunt ascendentes de virtute in virtutẽ. Et isti dentes sunt lacte can didiores ꝓpter sapientie venustatẽ. Dic Aris. ista tria de dẽtib⁹. vnũ est q̃ dentes q̃ sũt stupi di. curãt cũ sale: q̃ sal aufert stuporẽ a dẽtib⁹. Et ℔ dicit Aris. pticula. j. pble. xxxvij. Scõm ẽ q̃ habentes raros ꝛ distantes dentes nõ sunt ita lõgeui sicut illi q̃ habẽt densos ꝛ fortes. Et ℔ dicit pticula. vj. pbleu. j. Tertiũ q̃ dẽtes sũt duriores ꝛ fortiores q̃ carnes: ꝛ tamẽ magis patiũt a frigiditate q̃ carnes. sed a calido plus ledit caro q̃ dens. Cui⁹ causa ẽ fm eũ: q̃ dẽtes habent multos poros ꝛ minutos ꝛ hoc denota tat albedo eor. In istis vero minutis poris ẽ modicũ de calido. Sũt enĩ dentes frigidiores q̃ ossa. ꝛ ideo frigidũ aduenies cito alterat ꝛ ledit dentes. Caro aũt habet poros latos in q̃ bus plus ꝓtrahit de calido: ꝛ ideo minus patit de frigido. Q̃z calido plus ledit caro q̃z dens. Calida namq̃z celeriter ꝓcipiunt calidũ ꝛ ledũ= tur inde. ita q̃ efficit velut ignis in igne. Moraliter sic dictũ est. Doctores ꝛ prelati in eccle sia sũt sicut dentes candidi in corpore xp̃o my stico. Inferiores vero delicatiores sũt sicut ca ro. Contingit autẽ aliqñ q̃ isti dentes patiunt stuporẽ: sicut euenit quãdo homo cõmedit fru ctus acerbos ꝛ imaturos. tunc enĩ nõ possunt statim postea masticare sine lesiõe cibos alios. Quando ergo sic est q̃ illi qui doctores esse de berent in ecclesia: occupant suũ ingeniũ circa scientias seculares ꝛ circa prudẽtiã dispensan di ista mundana cõtrahunt stuporem ꝛ fiũt in epti ad digerendũ cibuꝫ doctrine fidei ad vsũ subditorum. De talib⁹ dicit Amos. iiij. Dedi vobis stuporẽ dentium in cunctis vrbibus ve stris ad indigentiã panũ in omnibus locis ve stris. Istũ tamẽ stuporem auferre possunt fa ciliter p sal. id est p studiuꝫ scripture sacre. Ad Col. iiij. Sermo vester semper in gratia sit sale conditus. Secũdo ille ecclesie in christianis tate que habent raros dentes. id ẽ paucos do ctores ꝛ prelatos instructos: nõ sunt ita longe ue. id est ita perseuerantes in vita gratie sicut sunt illa loca vbi abundant doctores morige rati sancti ꝛ instructi. Tertio tũ isti dẽtes ma gis patiunt a frigido: q̃z calido. Et carnales si ue mundani magis patiũt a calido. Frigiduꝫ ꝛ calidum sũt aduersitas ꝛ prosperitas. Boni ni autẽ ꝛ perfecti magis ledunt aduersitatib⁹ q̃z imperfecti: ꝛ imperfecti magis ledunt ꝛ fal luntur peccando in prosperitatib⁹ q̃z in aduer sitatibus. Quia Prou. j. prosperitas stultorũ perdet illos. Dicit ergo spiritussanctus q̃ sapiẽ tia contenta in scriptura sacra est candor lucis eterne. id est veritati increate q̃ ẽ deus. j. Joh. j. Deus lux est ꝛ in eo tenebre non sunt vlle.

Secundo est speculũ sine macula dei maie= statis. In scriptura enĩ sacra dei maiestas per fidem inspicit: quasi in quodã speculo mundis simo in quo nulla est macula falsitatis. j. Cor. xiij. Videmus nunc per speculũ in enigmate. Visi tota cognitio quã de deo habem⁹ in psẽti est specularis: in q̃ cognitione obiectũ repsen tatur. nõ per se: ℔ p suã similitudinẽ. ꝛ nõ p li neam rectam sed p lineaꝫ reflexã. Sed in futu ro videbimus deũ sicuti est. non p creaturas: sed imediate quasi p lineam rectã. Nõ solũ au tem in speculo sapientie que ẽ sacra scriptura videmus deũ: sed etiaꝫ mores nostros quales esse deberemus si secundũ legem dei viueremus. Visi Hieronym⁹ in epla ad demetriadẽ virginẽ. Utere inquit lectione diuina vice speculi: feda corripiendo: pulchra cõseruando: et pulchriora faciendo. Scriptura enĩ speculũ ẽ: feda ostendens ꝛ corrigenda docẽs. Similiter dicit beat⁹ Greg⁹. ij. moraliũ. ca. j. Sacra inqt scriptura quasi speculũ quod oculis mẽtis op ponit: vt interna nostra facies in ipa videat. Ibi enim feda: ibi pulchra nostra cognoscim⁹. ibi sentimus q̃tũ proficim⁹: q̃tũve a profectu longe distamus. Et sicut ille qui habet in facie maculã manifestam abhorret se videre in spe culo. Ita moraliter vitiosi i vita abhorrent se repzesentare vbi sacra scriptura q̃tum ad bo nos mores in verbo dei manifeste proponit. Et tales sunt quibus nulluꝫ speculũ bene pla cet. Sicut narrat de quadã turpi ꝛ deformi do micella. Ista autẽ habuit tortã faciem ꝛ oblon gam. et quotiens respexit speculũ doluit ꝛ of fendebat: deformitatẽ tamẽ suam semp imp u tabat speculo. vñ plura specula fregit q̃z om nes mulieres de patria. Ita ẽ in ecclesia de ho minibus vitiosis: nec vitam suã volentib⁹ emẽ dare. Nullus sermo bonus eis placet: contra quẽlibet bene predicantẽ offendunt: q̃ semp perpendunt in isto speculo vitã suã esse disfor tam ꝛ turpem. nec tamẽ se corrigunt per peni tentiam: sed q̃tumcunq̃ bene audierint se de scriptos: statim ꝓpter veterẽ cõsuetudinẽ ob liuiscunt quales in speculo describunt. Et de talibus dicit Jacob. j. Si quis auditor est verbi ꝛ non factor hic compabitur viro consideran ti vultũ natiuitatis sue in speculo. Consideraꝫ uit enĩ se ꝛ abijt: ꝛ statim oblitus est q̃lis fuerit

Et ideo bene premittit: Estote factores verbi dei: et nō auditores tantū falletes vosmetipos. Legimus enī Exo. xxxviij. q̄ Moyses fecē de mandato domini quendaz luterem: id est qdā lauatoriū quod ponebat inter tabernaculuz et altare: in cui⁹ margine superiori erant specula. et interi⁹ continebat aqua vt sacerdotes anteq̄ ad altare accederēt inspicere posset si aliquā maculā abluendā haberent. sicut dic magister in historiis. et eam abluendo delerēt: anteq̄ accederent ad altare. ¶ Isto mō moraliter in sacra scriptura est interi⁹ aqua gratie et deuotionis: et exterius in verbo doctrine sunt specula informationis sincere: vt oīs homo semetipsū posset inspicere. et qd defectiuū fuerit emendare: quoniā hoc est speculū sine macula maiestatis dei. ¶ Tertio sapientia que in scriptura sacra ptinet: imago bonitatis dei dicitur. Sicut enī per imaginē cognoscit id cui⁹ est imago: ita p eam que p scripturā docentur et diuina beneficia nobis exhibita et pmissa videntur. ¶ Aliter pōt littera hodierne lectiōis exponi de christo q̄ est sapientia increata. Ipe enī fuit candor lucis: honestissime viuēdo: speculum sine macula rectissime docendo. et imago bonitatis benignissime redimēdo. Fuit enī cāndor lucis p corpis puritatem. Speculū sine macula p mētis claritatē. Et imago bonitatis p diuinā personalitatem. Unde Aug⁹. de trinitate li. xij. ca. vj. dic q̄ homo dicit ad imaginez dei: scōm illud Ge. j. Faciam⁹ hominē ad imaginem et similitudinē nostrā. Sed filius dei sic dicit imago patris et nō ad imaginē. quia natus est nō creatus: similis et equalis et in nullo dissimilis. Homo aūt est imago et ad imaginē q̄ non adequat paralitate: sed accepit similitudinem. In qua tamē imagine plus differt: mitatis q̄ cōuenientie demonstrat. Licet enī similitudo sit de ratione imaginis: nō tamen equalitas: sed tantum de ratione perfecte imaginis ē equalitas. Sicut dicit idez Aug⁹. i. li. lxxxiij. questio. q. xv. Istud speculū christus videlicet fuit speculum planum plane docendo: speculum cōcauum humiliter moriendo: speculū cōuexum potenter resurgendo. In illo speculo. n. cōcauo apparet imago reuersa ad superi⁹ et inferi⁹: et dexterū et sinistrū. Et ita fuit in christo moriente: sūmus deus a vilissimis ribaldis torquebat: sūme iustus accusabat: sūmus iudex plectebat. Et sic p speculum cōcauū accendit ignis. Ita per contemplationem isti⁹ speculi concaui summe in nobis accenditur ignis deuotionis et dilectionis ad deum. Et sicut in speculo integro non apparet nisi vna imago. si autem confringatur vel discontinuetur quelibet particula suā repzesentat imaginē. Ita fuit in christo: q̄diu anima christi et corpus cōiuncta fuerunt ad inuicē: et christus fuit homo viuēs: vna tantū imago apparuit: videlicet similitudo hominis: quia apud populū infidelē nō videbat nisi homo purus: et non homo et de⁹. Sed vbi facta est confractio isti⁹ speculi: et discōtinuatio siue diuisio corpozis ab anima: licet diuinitas vtriq̄ esset coniuncta: statim mūdo paruerunt due imagines duarū naturaz: videlicet dei et homis. et sp impetuū apparebūt: imago homis appuit in corpe vulnerato: crucifixo: cōclauato: sepulto et cōsignato. Ex imago dei apparuit i sole eclipsato: terremotu mōstrato: velo laceratο: rupium ruptione et mortuozum resuscitatione: vt merito fateret Centurio: vere filius dei erat iste. Matth. xxvij. Hic ergo christus dicit speculū sine macula: ad differentiam hominū qui specula quedā dici possunt: sed non sine macula ppter fomitē concupiscentie repugnantē spiritui cōtinue dū viuit in carne. Job. xv. Quid est homo vt imaculatus sit: et vt iustus appareat natus de muliere?

¶ Lectio. CII

Et cum sit vna omnia potest. et pmanens in se: omnia innouat: et p nationes in animas sanctas se trāsfert: amicos dei et prophetas constituit. Neminem enim diligit deus nisi eū qui cum sapientia inhabitat. ¶ Postq̄ spiritussanct⁹ declarauit nobilitatē sapientie in essendo: hic enarrat eius potestatem in regendo. ¶ Et circa h̄ duo facit. Primo ostendit eius generalem gubernationem omniū causatiuā. ¶ Secundo eius specialem operationem circa humanā prerogatiuam. ¶ Secunda pars ibi. Et per nationes. ¶ Circa primam partez tangit quatuor de sapientia: vnitatē: potestatē: stabilitatez: et causalitatē. Unde dicit sic: Et cū sit vna: omnia potest. et permanens in se omnia innouat. Sapientia enī dicit vna ab vnitate subiecti principalis: sicut oīs scientia dicit vna. p̄mo posterioz. Similiter ab vnitate finis quez intendit: qui est amor dei. Est enim deus principale subiectum et amor dei in sacra scriptura principaliter est intentū. Unde Aug⁹. de laude caritatis. Ille tenet quod patet et quo d atet in diuinis codicib⁹: qui caritatē seruat in moribus. Ista sapientia cum sit vna: omnia potest: et permanens in se. id est omnino imutabilis existens. omnia innouat gubernando et regendo. Ex quibus patet eius generalis gubernatio omniū causatiua. Specialis autē eius operatio circa humanam prerogatiuaz subiungitur quo ad tria. Causat in hominibus sanctimoniam: amiciciam: et prophetiā. Unde subdit sic. Et per nationes in animas sanctas se transfert: q̄ non est personarū acceptio apud deum. Act. x. Non est personaz acceptor deus: sed in omni gente que timet deū et operat

iusticiã acceptus est illi. Et ideo sapientia que est donũ dei per nationes sanctas hominum videlicet: vbicz terrarũ: se tranffert illis inspirando diuinũ cultũ ⁊ ea que sũt necessaria ad salutẽ. trãffert se in animas sanctas: nõ sanctitatem ꝓsupponendo: sed faciendo. Vñ subdit Amicos dei. id ẽ amãtes deũ ⁊ amatos a deo. ⁊ ꝓphetas constituit. j. Lorĩ. xij. Unicuicz datur manifestatio spiritus ad vtilitatẽ. Et infra Alij prophetia: alij discretio spirituũ. Hec oia sic probãt. Deus nulli dat donũ sapientie nisi illi quẽ diligit. sed deus nullũ diligit nisi illum qui cũ sapiẽtia inhabitat. ergo nulli alteri dat donum sapientie. Unde subdit. Neminẽ enĩ diligit deus tancz electum ⁊ de familia sua nisi eum qui cũ sapientia inhabitat. Et hec est figura que vocat hypalage q̃ figura fieri habet q̃tienscũcz verba ꝑ cõtrariũ intelligunt. Sicut si dicamus: prodest dare classib⁹ austros: cuz nauem ventis nõ ventum nauib⁹ demus: ſm Isiõ. j. etymolo. cap. xxiij. de scematibus. Vñ sensus est. Neminem diligit de⁹ nisi eum q̃ cũ sapiẽtia inhabitat. id nisi eũ in quo habitat sapientia ⁊ quẽ inhabitat sapiẽtia. Hec de sapiẽtie dono exponunt: plenius de sapiẽtia que ẽ dei filius verificãt: sed sententia littere nõ mutat. Quia dicit in lectione ista q̃ sapiẽtia amicos dei ⁊ prophetas cõstituit: Potest esse dubitatio talis. Utrũ solis amicis dei ꝓferat donũ ꝓphetie. Et vidz q̃ sic. Secreta nõ sunt reuelãda nisi amicis: Juxta illud Joh. xv. Vos aũt dixi amicos: qz omnia que audiui a patre nota feci vobis. sed de⁹ secreta sua reuelat ꝓphetis. ergo prophete sunt amici dei. Preterea. Matth. vij. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouiũ. sed q̃ nõ sunt amici dei. intrinsecus aũt sunt lupi rapaces: ⁊ ꝑ cõsequẽs falsi prophete. ergo oẽs veri prophete sũt amici dei. Preterea. dicit Aris. li. ij. de sõno ⁊ vigilia. q̃ si diuinatio somnioz est a deo: incõueniens erit imittere q̃busc̃unqz ⁊ nõ optimis viris. Vñ ſm eũ incõueniens est dicere q̃ diuinatio somniozũ sit a deo: cum videmus q̃ talis diuinatio cõueniat fatuis idiotis ⁊ melancolicis ⁊ non sapientib⁹. sed cõstat donum ꝓphetie esse a deo. ergo nõ datur nisi bonis ⁊ dei amicis. Ad oppositũ. Balaã fuit ꝓpheta sicut patet Num. xxiiij. et tamẽ fuit malus homo ⁊ cultoz idolozũ ⁊ demonũ. Preterea. Matth. vij. habet. q̃ multi dicẽt in iudicio: Domine dñe: nõne in nomine tuo ꝓphetauim⁹. ⁊ i noie tuo demonia eiecim⁹: ⁊ virtutes multas fecim⁹? Et respõdebit eis a deo. Nunqz noui vos. id est approbaui. ergo illi fuerunt ꝓphete. ⁊ tamẽ nunqz fuerũt amici dei. Ad istam questionẽ dicendũ. q̃ sola caritas est ꝑ quã homo amicus dei cõstituit. Et oñis gratia gratis data que potest esse sine caritate. potest cõmunicari bonis ⁊ malis amicis dei ⁊ inimicis. Huiusmodi autez gratie sunt prophetia: fides: sapientia: potestas curandi ⁊ signa faciendi. Vñ dicit. j. Lorĩ. xiij. Si habuero ꝓphetiã ⁊ nouerim mysteria oñia. et si habuero omnẽ fidẽ ita vt mõtes transferã. caritatẽ autẽ nõ habuero nihil sum. Et qua auctoritate satis patet q̃ donũ ꝓphetie haberi potest sine caritate. Et iõ dicendũ est ad questionẽ negatiue. q̃ nõ solũ amicis dei cõfert donuz ꝓphetie. Cui⁹ ratio est: qz donũ prophetie cõceditur alicui ad vtilitatẽ ecclesie cõmuniter ⁊ nõ precise ad vtilitatẽ illi⁹ cui datur. j. Lorĩ. xij. Unicuicz data ẽ manifestatio spiritus ad vtilitatẽ. Modo ad vtilitatẽ ecclesie est ⁊ honorez dei q̃ habet testimoniũ etiam a malis aliquando. Et ideo legimus multos prophetasse. Ubi notandũ q̃ licz ꝓphetia cõpatiat maliciam mozuz nõ tamẽ indifferenter admittit maliciã vitioz: quia enĩ ꝓphetia est quedã specialis precognitio futurozũ: ad quã requirit eleuatio mẽtis ꝑ contemplationẽ. ideo illa que spiritali cognitioni repugnant ꝓtrariant prophetie: ⁊ ideo vitia carnalia que habent vehemẽtes passiones ⁊ occupationes terrenozũ: similiter q̃ mentis eleuationẽ impediunt ꝓphetie repugnãt. Et ideo legimus de filijs prophetaruz. iiij. Regl. iiij. q̃ simul habitauerũt cuz heliseo: quasi solitariam vitã agentes. in quadã etiam honestate a carnalibus abstinentes. Uitia vero spiritalia que mentis elcuationẽ nõ impediunt ꝓphetie nõ repugnant: cuiusmodi sunt culture idolozuz: obsecrationes ⁊ adiurationes ac etiam oblationes facte demonib⁹. Vñ. iij. Regl. xviij. dicit helias. Congrega ad me vniuersuz israel in monte carmeli et prophetas Baal. cccl. ꝓphetasq̃ lucozuz. cccc. qui comedũt de mensa iesabel. Constat q̃ omnes isti fuerũt demonũ cultoresꝫ ⁊ tamẽ in quadã honestate cozpozali vixerũt. Unde ⁊ necromantici q̃ demones cõsulunt: nõ expetũt ꝓ illo tempoze quo luxurijs se imiscẽt. sicut ipsi fatẽt. ⁊ libri eoꝝ: q̃uis superstitiose hec docent. Ad primuz dicendum. q̃ secretum nõ est reuelanduz ꝓpter se: sed ꝓpter vtilitatẽ amicoꝝ: maxime vbi noticia nõ prodest inimico. nec indigent ipsi⁹ occultatione sed publicatione. tunc enĩ ad honorem domini est q̃ secretũ q̃d est contrariuz inimico ⁊ vtile amicis: ꝓ inimico potius diuulgetur. Quando autẽ dicit. Joh. xv. q̃ ideo christus dicit discipulos suos amicos: qz oñia ꝛc. nota fec eis: exponit Greg⁹. q̃ noticia illa quã i eis causauit fuit noticia cũ amore. Talis aũt noticia nõ oñib⁹ ꝓphetis cõmunicat. Ad secundũ dicendũ q̃ lupi rapaces ibidẽ dicunt tales qui intendũt per malã doctrinã alios seducere ⁊ perdere. Unde nõ oñes mali interius: q̃ exteri⁹ apparent boni: sicut sũt hypocrite

ꝛ alij qui honesta docent ꝛ turpiter viuũt: sũt lupi rapaces: ꝑ illi sũt lupi rapaces ꝛ falsi ꝓphete: q̃ dono scientie abutũt ad seducendũ alios: qz ad hoc nõ mittũt a deo. Sed mali hoies: veritamen ꝓphete a deo mittuntur veritatis: ꝓpter vtilitatem aliozum sicut fuit de Balaam: et quod ꝓphetant veritatis zelo. dicunt non intentione alios decipiendi.

¶ Ad tertiũ quod ẽ de diuinatiõe de somnijs. dicẽdũ q̃ Arist. vult dicẽ q̃ illa diuinatio ẽ nãlis ꝛ ñ a deo. Bona. n. dei ñ dãt irrõnabilit. darẽt aũt irrõnabilit: ſi darẽt cõiter oib⁹: ꝛ ꝑcipue fatuis et idiotis: et iõ cõcludit q̃ diuinatio talis in somnijs a natura ẽ: ꝛ nõ a speciali opatione dei. Nõ qz põt cõtingere q̃ vnus mal⁹ hõ ẽ ali q̃ñ aptior ad q̃dã certũ mysteriũ q̃ alius q̃ tñ ẽ simpliciter magis bonus: ꝛ similiter qz est ad honozẽ dei de suis hostib⁹ habere testimoniũ: iõ donũ ꝓphetie dat etiã inimicis: aptis tamẽ ad tale mysteriũ pficiendũ. Sz cõtra ista videt q̃ diuinatio ꝑ somnia nõ sit possibilis: qz diuinatio iportat certitudinẽ: ꝑ certitudo nulla potest haberi de aduentu futuro ꝓpter somniũ. ergo nihil ẽ. Ad opositũ ẽ Arist. ij. ỏ somno. determinans de diuinatione nõ q̃cũq̃: ꝑ tãtũ de illa que fit ꝑ somniũ: ꝛ hoc ẽ cõcedẽdũ: vicz q̃ diuinatio q̃ fit ꝑ somniũ ẽ possibilis. Sz sicut ibidẽ dicit cõmẽdator. nullus ẽ hõ cui somnio nõ enũciet aliq̃d futurũ: ꝛ nullũ famosũ ẽ i toto falsũ: sicut dicit Arist. vij. ethi. Fama aũt nõ oino depdit quã multi populi famant. Vñ diuinatio i ꝓposito nihil aliud est q̃ somniũ signatiuũ. ¶ Vbi notãdũ q̃ sicut docet Albert⁹. Somnia signatiua aliq̃ñ i nobis causãt ex cozpozib⁹ celestib⁹ aliq̃ñ ex nobilib⁹. Et illa sunt in duplici genere: qz quedã habẽt originẽ exꝓte cozpis: q̃dã aũt ex ꝓte aie. Ex ꝓte cozpis q̃dẽ sicut q̃ñ aliq̃s humoz dñat i hoie: sicut flegma melancolia vel colera. cõtingit ꝑ motuz vehementẽ illi⁹ humozis fantasiam ibi fozmare cõsimilia idola cõcozdãtia cũ illo humoze. Sicut aliq̃s somniat se gustare dulcia ꝓpter humozẽ flegmaticũ descẽdẽtẽ ad linguã vel palatũ. Et talia somnia sũt signa infirmitatũ. Sicut narrat Albert⁹ de q̃dã q̃ somniauit picẽ ardẽtẽ ifundere in ventrẽ suũ ꝓpter abundãtiã colere nigre. ꝛ exꝑgefact⁹ emisit de se colerã nigraz. Ex ꝓte anime habent originẽ ꝓpter vehementem sollicitudinẽ aie circa aliq̃d in vigilia. Ecce. v. Adltas curas sequũt somnia. Et iõ dic̃ Arist. Amici ꝑcul existẽtes maxie sũt solliciti ỏ seinuicẽ: Cõtigit q̃ aia fozmat sibi idolũ de dilecto: ꝛ ꝑ hmõi idola ỏ circũstãtijs circa dilectũ oriũt: tã ỏ ꝓsperitate q̃ ỏ adũsitate: q̃ sõnia aliq̃ñ sũt vera: aliq̃ñ falsa. Et idẽ credo de inimico sicut de dilecto: quia tãtũ sollicitat aĩa circa fugã inimici, ꝛ quõ se ab eo possit defendere: sicut solli citat circa amici curaz. Vñ q̃ñ aliq̃s cõit sõniat ỏ aliqua ꝓsona: signũ ẽ imediatũ q̃ aia multũ sollicitat circa illã ꝓsonã: ꝑ an amoz vl odiũ sit: nouit ille sol⁹ q̃ sõniat. Valeri⁹. li. ix. ca. v. i fine dic̃. Duo familiares archades iter faciẽtes me garaz venerũt: quoz alter se ad hospitẽ ꝓtulit alter ad tabernã meratoziam diuertit. Is q̃ in hospitio erat vidit in somnis comitez suũ ozãtem: vt sibi cauponũ insidijs circũuento opez ferret. Posset eni celeri eius accursu se iminenti piculo liberare. Quo viso excitat⁹ ꝓsilijt tabernam: in q̃ is diuersabat petere conat⁹ est. Pestifero deinde fato eius ꝓphanissimũ ꝓpositũ tãq̃ supuacuũ damnauit ꝛ lectũ ac somnũ repetijt. Tũc idẽ ei saucius oblatus obsecrauit: vt et si anteuite sue auxiliũ ferre neglexisset: neci saltẽ vltionẽ nõ negaret. Corp⁹ nãq̃ suũ a caupone trucidatũ cuz magno plaustro ferri ad portam stercoze cooptum. ¶ Tam constantibus familiaris ꝑcibus compulsus ꝓtin⁹ ad portã cucurrit ꝛ plaustz q̃ inquiete demõstratũ erat cõphendit. Cauponẽq̃ ad capitale supliciũ pduxit. ¶ Tertio mõ habẽt somnia i nobis originez ex cozpozib⁹ celestib⁹: q̃ alterãt organa virtutũ sẽsitiuaz: ſm q̃ sdã qualitates. Et tunc fantasia fozmat sibi cõsimilia idola: ꝛ fiunt signa eũctũ futuroz de bellis. infoztunijs et eufoztunijs. Quales aũt sũt optimi diuinatozes dicit Aristo. q̃ tria genera hoim bñ diuinant. i. frequenter habent somnia significantia. Vesani: amantes et melancolici. Vesani sũt idiote et fatui. Cui⁹ cã est: qz tales nõ sũt solliciti circa motus ꝓprios: ꝛ iõ bñ sentiũt motus extraneos cozpozũ celestiũ. Sicut aues et bestie magis recipiũt influẽtiã cozpm celestiuz q̃ hoies rõne et prudẽtia vigẽtes. Scõo amãtes de notis suis certi⁹ somniant. Sicut si hõ i vigilia videat duos a remoto in equali distantia. vnum notum et alium ignotũ: certius iudicabit de noto suo q̃ ignoto. Tertio melãcolici sunt imaginatiui: quia sunt frigidi et sicci. ideo fit i eis naturaliter maioz impzessio simulachzoruz. Quia ỏ cerebzum est album et clarũ: delectat naturaliter i luce et claritate ꝛ odit ꝛ fugit nigredinẽ ꝛ obscuritatem. Fum⁹ autez melancolicus ascendens denigrat cerebzũ: et quia imaginatio melancolici est cuz tali fumo aia fastidit cito q̃libet imaginatũ et q̃rit fugere: et diuertit se ad aliud. Et ideo ois melancolic⁹ facilẽ se diuertit ab vno simili ad aliud sibi sile: qz facilioz ẽ diuersio ad sile q̃ ad idifferẽs. Et ex isto ꝓtigit q̃ melãcolici sũ boni sõniatozes. Aliq̃ tñ ẽ hoiez eẽ bonũ sõniatozẽ ꝛ bonũ sõnij interꝑtẽ. Sicut ibi docet Arist. q̃ illi sunt boni diuinatozes vl sõniatozes q̃b⁹ apparẽt vera sõnia. Illi boni interꝑtes: q̃ cognoscũt q̃z signa sint: vnde fatui et melancolici sunt boni diui-

nantes: nō aūt boni interp̄etes: q̄ ad hoc requirit̄ expientia longa: t ꝓditiones nosse somnantis: t dispositiōes corpoꝝ celestiū. t multa talia q̄ nimis difficile ē nosse. Et istud ē vanissimū: q̄ hō se de interp̄tationibus intromittat nisi forte in illis somnijs q̄ ex cōplexione hois oriunt̄. Fatuiꝝo dicūt̄ bene diuinātes: q̄ non sūt solliciti circa terrena: nec circa seipos. Vñ eoꝝ somnia sūt valde certa: si aliqs ea sciret interp̄tari: ex qb⁹ ptz q̄ in qbusdā somnijs ē aliq̄ certitudo: ꝫ in paucis: et iō. Somnia ne cures nā fallunt somnia plures.

Lectio. CIII.

Est enim speciosi/

or sole: t sup oēz dispositiōez stellaꝝ lucī cōpata inuenit̄ p̄ior. Illi em̄ succedit nox. Sapiam aūt nō vincit malicia. Postq̄ cōmendata ē sapia ex his q̄ ei cōueniūt absolute. t ex seipa. In hac pte cōmendat̄ ex his q̄ sapie conueniunt ex cōpatione ad alia. Sunt enī tria q̄ inter corpalia maxie nobilitatis apparent: videlicz: sol: stelle t lux. Sz ista oia p̄cellit sapia. Est enī hec. i. sapia increata q̄ ē de⁹ specioſior sole. t tñ iter oia opa dei nobilissimuz ē sol. Vñ singularit̄ de sole dr̄. Eccī. xliij. Spēs celi i visiōe glie. Sol i aspectu ānūciās i exitu: vas admirabile op⁹ excelsi. Vñ ita ē q̄ aliqs artifex multa opa facit: alia maiora: t alia minora. Illud p̄o p̄rissime dicit̄ opus suuz: qđ accidit magis ad ꝓpoſitū ꝟtutis opātis: t in quo maxie relucet sapiētia artificis. Sed in sole maxie relucet sapiētia summi artificis. Vñ Joh. Chryso. exponens illud i p̄ncipio erat verbū: dicit q̄ sol causaliter continet in se oēs formas et spēs t calores hui⁹ mūdi visibiles. Vñ t Plotin⁹ sup somniū Scipiōis li. j. ꝟsus finē dicit: q̄ sol vocatur dux et p̄nceps et moderator luminū reliquoꝝ mens mūdi et cor celi. Dux q̄dē: q̄ oēs stellas luminis maiestate p̄cedit. p̄nceps maioritate: q̄ illa simpliciter p̄ceminet: vt q̄ sol⁹ talis: sic sol vocet̄ moderator luminū reliquoꝝ: q̄ ipse fm̄ Macrobiū retrogradatiōnē t statiōem in stellis erraticis causat. Mens mundi dicit̄: q̄ sicut oīne illud qđ ab hoie fit cōuenient̄ ex mētis deliberatiōe p̄cedit. Ita oia q̄ in mūdo cōueniēter ab ope solis exist̄ūt: dies et nox: autumnus et estas: hyems et ver. Dicit̄ aūt cor celi: q̄ sicut cor ē i medio aialis. Ita sol i medio celi ponit̄ ad calefaciendū totū mūdū. Et sicut corde cessante a motu aial viuere ñ p̄ōt: ita nec quicq̄ naturaliter viuere potest in mūdo motu solis cessante. Et tamen hec. i. sapia increata ē specioſior sole: Mūcūq̄. n. luceat sol: radios tñ suos i fra viscera terre ñ extēdit: nec ad oppositā partē terre. Sed de sole iusticie ē aliter: q̄ radios ei⁹ visibiles p totā terrā extēdit: nec aliquid eū latere p̄ōt. Oia enī nuda t apta sūt in conspectu illius. Vñ Eccī. xxiij. Oculi dñi multo plus sole lucidiores sunt sup terraz circūspicientes oēs vias hoīm t p̄fundū abyssi. t hoim corda intuentes in absc̄ditas ptes. Et iō cōcludit Boec. v. de cōso. metro. ij. q̄ deus p̄ōt dici verus sol: q̄ solus oia videt dicens sic. Puro darū lumie phebū. Apelliflui canit oris homer⁹. Qui tū intima viscera terre Nō valet aut pelagi radiorum. Infirma p̄rumpere luce. Haud sic magni conditor orbis huic exalto cūcta tuenti. Nulla terre mole resistūt. Nō nox atris nubib⁹ obstat: Que sunt: q̄ fuerunt veniantq̄ Uno mētis cernit i ictu. Quē q̄ respicit oia solus Uerū possis dicere solē. Vult dicere q̄ homer⁹ q̄ dicit̄ melliflui oris p̄pter dulcedinē eloquentie composuit vnū librū de laude solis. Qui tū sol ñ posset penetrare ad intima viscera terre vel maris p̄pter ifirmitatē sue luc. Sed ñ ē sic dicit Boet⁹ ō deo: q̄ sibi intuenti oia ab alto terre nō resistūt sua mole: imo oia q̄ sūt vel fuerūt vel erūt circuit i vno ictu mentis. Et iō rōnabilit̄ dicit: q̄ respicit oia solus possum⁹ eū dicere verū solem. Est g̃ sapiētia specioſior sole et nō solū b̄ : imo sup omnē dispositionē stellaꝝ. i. sup imagines stellarū fixarū siue sint in zodiaco siue extra. Uel sup omnē dispositionē stellarū. i. sup omnem pulchritudinē cuiuscūq̄ stelle erratice vel fixe. Job. xxiij. Stelle nō sūt in cōspectu ei⁹ mūde. t iō tertio subiūgit q̄ luci p̄pata inuenit̄ p̄ior. i. dignior et honorabilior. Vñ Arist. li. p̄dicamē toꝝ. Qđ meli⁹ ē et honorabili⁹ p̄ius esse videt. Cōsueuerūt enī plurimi honorabiles t magis dilectos a se dicere p̄ores apud se. Et tñ alienis sim⁹ p̄oris hic modus: hec ille. Sz q̄ posset esse dubiū: quō sapia posset esse dignior luce i suo genere. Iō p̄ñr hec p̄bat sic: Luci succedit nox t p̄ p̄ñs caret eterna stabilitate: t vincit aliquo mō: ex q̄ nō sp manet vnifor mit̄. Sapiam aūt increatā vicz nō vicit malicia. Cōsimilē cōparationē solaris luminis ad diuinaz bonitatē facit Dion⁹. iiij. ca. ō diuinis noib⁹: dicēs q̄ sol ē expressa similitudo diuine bonitatis: q̄ lumē suū qđ habet eminēter extēdit ad oia visibilia: t si aliqua iferiora illud ñ participāt: hoc est ex eorum defectu: nō ex defectu solis: vñ nihil omnino p̄iuat̄ ei⁹ virtute. Sz hoc videt̄ ꝫ p̄dicta a Boetio q̄ lucē solis dicit esse ifirmā. i. debilē: q̄ nō p̄ōt intrare ad intima terre: g̃ nō illūinat oia. Et sup b̄ p̄t eē duplex dubitatio. Una an sol illuminet infra terrā. Alia an illuminet stellas aliaſ sub se t sup se: Q̄ autē illuminet circa mediū mūdi arguit̄ ex dicto Ptolome. qui dicit q̄ radij oim stellaꝝ nūcq̄ adunant̄: nisi in cētro terre: g̃ radij solis se illuc extēdūt. ꝫ illi radij sunt illuminosi: ergo illuminat viscera terre et maris. ꝫ Boetius. Ad istud plane dicē dum ē: nō. Vñ p̄ intentione. Ptole. est sciēdū

q̄ participare lumen ē dupliciter. Vel formaliter ſm actū luminis: vel virtualiter ſm aliquē effectū luminis. Primo mō nō illumiat ſol viſcera terre: nec ipa ſic lumē pticipāt. Scōo mō participāt videlicet ſm aliquē effectū luminis. Vñ nō intelligit de radijs luminoſis: ſ̄ de radijs virtutis ⁊ actiuitatis: quēadmodū loq̄tur Alkind⁹ i lib. de theorica artiū magicar̄. capi. ō radijs ſtellar̄: vbi ponit luminis omnē actualē exiſtentiā in ꝯ mūdo elector̄ radios emittere in omnē partē q̄ totū mūdū replēt. Vñ ois loc⁹ radios cōtinet oīm rer̄ ſm errores ſuos ibidē. Quātū ꝯo ad aliud dubiū. An vicz ſol illuminet ſtellas ſupiores: pōt argui q̄ nō: qr nō ē nature inferioris influere in naturā ſupioꝛē: q̄ ſol nō infundit lumē ſtellis ſupiorib⁹. Cōfirmatur rō iſta: qr ſicut ſe habz motor ſupior ad motorē inferiorē: ita mobile ſupi⁹ ad mobile iferi⁹ ſed motor ſupior influit i inferiorē: et nō ecōuerſo. Preterea Cithō dicit ſolā lunā obſcuritatē habere: ceteras ſtellas lumē habere p̄priū: licet ſol p excellentiā lumen habeat ſingulare. ergo nō oēs ſtelle alie a ſole recipiūt lumē a ſole: ſ̄ tm̄ luna Preterea ſi ſol cauſaret lumē in ſupiorib⁹ planetis et ſtellis fixis: tūc oīa lumia planetarū et ſtellar̄ fixar̄ foꝛent eiuſdē ſpeciei cū lumine ſolis: pſis falſū: qr ſaturn⁹ p ſuū lumen cauſat frigiditatē. Vñ Saturn⁹ dicit planeta maliuol⁹ ppt̄ exceſſiuā frigiditatē. ⁊ mars ſimiliter ꝓpter exceſſiuā ſccitatē. ſic dicit Ptoleme⁹ i q̄dripto. Et Macrob. in ſaturnalib⁹ ꝓpe finē dicit q̄ lumē lune extra p̄prietatē nature ſue humectat corpa: vbi lumē ſolis deſiccat. Vñ ſi aliq̄s diu ſub luna dormierit eger exitat ⁊ fit inſano ꝓximus. Vñ etiā ligna q̄ luna plena vel luna creſcēte deijciūt inepta ſūt fabrice q̄ ſi nimis emollita p humor̄ cōceptiōes. Et agricolis mos ē frumenta de loco aeris colligere: nō niſi luna deficiente vt ſicca p̄maneāt Et p oppoſitū illa q̄ debent humida cōſeruari: ſicut poma: pira colligi debent luna creſcēte vl plena. Ad oppoſituz ē Auic. viij. metha. ſue q̄ dicit q̄ ſol ponit in medio corpor̄ ſupiorū tā q̄ cor in medio animalis: vt vicz in oīa corpa influere poſſit: ſicut aīa in oīa mēbra. Et huic poſitioni p̄ſtat euidentia ex ſnīa Ariſt. ij. de celo et mūdo: q̄ vult q̄ q̄nto aliq̄d pauciorib⁹ motib⁹ cōſeq̄t ſuū finē: tāto eſt pfectius. Solꝯo inter oēs planetas pauciores habet mot⁹. hz enim tm̄ duos videlicet motū p̄priū ab occidente in orientē: ⁊ motū firmamenti ab oriente in occidens. et p cōſequēs ei⁹ motor videt̄ eſſe ꝓpinquior ꝓmo motori. et iō habet influentiaz i oīa corpa ſupiora. Et i hoc cōcordant Ariſt. Ptho. Auic. Auerrois ⁊ Meſſelach. Et licet alie ſtelle illuminēt a ſole: ſemp tm̄ ſunt plene et nūq̄ ſemiplene: ſicut luna. Et iſtā ſnīaz tenet Dion⁹. de diui. no. vbi loquens de ſole dicit. Oia q̄cunq̄ ip̄m participare p̄ſit illuminat et ſuperfētū lumē hz ad oēm extrēdēs viſibilē mūdū: et ſurſū ⁊ deorſū ꝓꝓor̄ radior̄ ſplēdores. Hz cōtra iſtō ē q̄ tūc ven⁹ et mercur⁹ foꝛēt pfectiores ſaturno ⁊ marte: qr ſic cōmētator. xij. metaph̄. cōmēto. xlviij. numer⁹ motuū in quo ꝓueniūt moderni ē ſolis. ij. mot⁹ lune. v. mercurij. viij. et cuiuſcunq̄ ceteror̄ planetarū. viij. mot⁹ rē. Itē. xij. metha. cōmēto. xliij. Perfectō corpm celeſtiū ⁊ etiā motor̄ ſupceleſtiū ē ſm ordinēz in ſitu. Ad iſta dicēdū q̄ p̄ncipia iſtor̄ p̄bor̄ nō ſūt demōſtrata neq̄ q̄ ordo nobilitatis corpm celeſtiū debet eē ſm ordinē ſit⁹: neq̄ ſm multitudinē vel paucitatē motuū. Veutr̄ eni pōt ſaluari ſcōm quācūq̄ via aſtronomie: vñ ꝓmēmotor ꝓtradicit ſibijpi. ij. ō celo. cōmēto. lxij. ⁊. xij. metaph̄. cōmēto xliij. Dicit eni ſcōo ō celo q̄ illud q̄ mouet̄ pauciorib⁹ motib⁹ ē nobili⁹ vbi cūq̄ fuerit in ſitu. Duodecio ꝯo metha. dicit q̄ pfectio ⁊ nobilitas corpor̄ celeſtiū ē ſm ordinez eor̄ in loco vt illud q̄ ſupi⁹ collocat̄ pfecti⁹ inueniat̄. Vñ iſti p̄bi pplexi fuerūt in motib⁹ corpor̄ celeſtiū: et ideo eor̄ dictis nō ē ſtādū. Hoc tm̄ tenēdū videt̄: q̄ ſol ſit planetar̄ pfectiſſim⁹ ⁊ maxie regēs mūdū ⁊ tm̄ in medio. vij. planetar̄ poſit⁹ ſic dic̄ ptole. deo ſic volēte. Ad rōnes i oppoſitū. Illō oportet negare q̄ nobilitas planete vel corpis celeſtis debz attēdi generalit̄ ſm ordinē ſit⁹: vt vicz ſupi⁹ ſēp ſit nobili⁹: ſ̄ illō eſt pfecti⁹ q̄ō pauciores habz mot⁹. Vñ celū ſtellatū pfectiſſimū ē. et ſic dicit̄ de mobilib⁹: ita conſequenter de motorib⁹ dicēdū ē. Vñ motor ſpere ē vicinior ꝓmo motori q̄m motor ſpere ſaturni. Ad ſcōz de auctoritate. cithōis dicēdū q̄ aliorū auctoritatib⁹ poti⁹ ē fauendū: q̄ in aſtronomia pitiores fuerūt. Ad tertiuz q̄m arguit̄ q̄ ſi ſic lumina oīm ſtellarū foꝛēt eiuſdē ſpeciei cuz lumine ſolis: pōt dici vno mō negādo cōſequētia loquēdo de ſpecie ſpecialiſſima: ſ̄ q̄ act⁹ actiuor̄ ſūt i patiētie p̄diſpoſitoꝛiō i ſaturno cauſat vnā ſpeciē luminis: ⁊ in luna aliaz: et ſic de ſtell̄ fixis ſimilit̄: nec ē p̄ductio penit⁹ vniuoca q̄uis iſta lumia ſint eiuſdē ſpeciei ītermedie: diuerſitas aūt ſm ſpeciez ponit̄ iter luces: p̄cipue ꝓpt̄ diuerſitatē effectuū ſm ſpeciē: qr vnū lumē refrigidat: et aliud calefacit cōſimile paſſū: ⁊ cōſimili aꝓximatū. Et p̄ncipiū naturale ē q̄ potentie actiue eiuſdē ſpeciei i cōſimilib⁹ paſſis habebūt effectū eiuſdē rōnis: ſi tñ dicerem⁹ q̄ oīa lumina ſint eiuſdē ſpeciei: tunc pōt dici q̄ ſtelle nō ſolū agūt p lumē: ſ̄ vel p ſubſtātiā p̄priā vel aliā qualitatem nobis incognitā vna cum lumine: ⁊ nō eſt inconueniens q̄ due res eiuſdē ſpeciei ſūt cauſe ptiales effectuū duarum diuerſarum ſpecierum.

Capitulū octauū.

Lectio. CIIII.

Attingit ergo a fine vsq; ad finem fortiter et disponit omnia suauiter: hanc amaui: et exquisiui eam a iuuentute mea: et quesiui sponsam mihi eā sume re et amator fact⁹ sū forme illi⁹. Intētio sapientis Salomōis in isto ca. viij. ē specialit enarrare: quēadmodū ad illā mirabilē sapientiā quā habebat deuenerit. Et vult dicere: q nec ab homine: nec a studio: nec a demone: nec ab angelo. ꝫ p deuotā supplicationē ipetrauit eā a deo. Ad cuius circa ꝫ duo facit. ¶ Primo ostēdit ꝗtum habuit ad sapientiā acquirēdā desideriū et affectionē. ¶ Scdo ponit in forma sue petitiōis deuotā supplicationē. Scda ps ibi. ca. ix. Deus patrū meorū. ¶ Circa primū est aduertēdū: q psone inter ōs feruentior amor ostēdit vt cōmuniter inter hoies: sūt vir et mulier: iuuenis et puella: amic⁹ et amica: q̄ inter se cōtrahere cogitant copulā cōiugalē: et ideo sapiēs Salomon vt amoris vehemētiā manifestaret quā habebat ad sapientiā: licētia poetica: ficta q̄dē narrōne: ꝫ sub vera significatiōe introducit seipm in formaz iuuenis cuiusdā puelle nobilissime quā sapiētiā vocat: nuptias affectātis. Prudēs aūt nuptias cōtracturus sic pcedit. ¶ Primo cōsiderat valorē et gratias psone cū qua ppo nit contrahere. ¶ Scdo dotē et diuitias ōs po test cū ea recipere. ¶ Et tertio si cōditiones p prie suiipsi⁹ possint puelle cōgruere. ¶ Quarto quō eam a parētib⁹ et amicis quorū interest poterit petere et habere. Isto modo Salomon cū amica sua sapiētia ptracturus. Primo ostēdit ipsaz puellā mirabilit amabilē et gratiosaz. Scdo ostendit ipsi⁹ dotē forze sūme desiderabilē et pciosaz. Tertio sibiipsi⁹ cōditionē mōstrat fuisse spectabilē et virtuosaz. Et quarto ostēdit puelle datorē habere nobilitatē venerabilem gloriosā. Et fm ista quattuor ca. diuidit in ōtuor ptes. Scda pars ibi. pposui ḡ. Tertia ibi Puer autē erā. Quarta ibi. Et vt sciui qm̄ alit nō possim esse cōtinēs nisi ¶ Circa primū duo facit. Primo ponit quādā ex precedētibus deductā cōclusionē. Scdo aggredit enarrare ꝫtū habuit ad sapiaz acqrēdā desideriū et affectionē. Scda ps ibi. hāc amaui. Cōclusio ex pcedentib⁹ illata et demōstrata ē ista. q sapia habz oēm potentiā gubernatiuā. Et seq̄t ex ꝫ q ipa oia pōt benigna et suauis et amās bonū actū et nihil vetans bū facere. Sicut supius i. vij. ca. dictū fuit. ḡ cū sit libera nō vetebat seipam q̄n faciet bonuz actū. Et cū ppria sua actio fuerit regere vniuersa. ḡ ꝫ faciet fm cōditiones sue bonitatis: videlicz potēter et misericorditer. Vñ dicit. Attingit ḡ a fine vsq; ad finez fortit et disponit oia suauit. Quia ꝫ fit mentio de gubernatiōe diuina pt ē duplex dubitatio. Prima an omnia subdent gubernationi diuine. Scda an de⁹ disponat oia misericorditer. ¶ Primū videt q de⁹ nō omnia gubernet: q̄z si sic nihil male fieret in vniuerso cū sit sūme bonus et summe potens. Secundo. q̄z si gubernaret oia nihil fieret pter pposituz suū et sic nihil fieret a casu cōtra Aris. ij. phico. ¶ Ad oppositum est Ira. Et est dicendū. q de⁹ gubernat oia cum sit causa efficiens omniū: et etiā finis: q̄z omnia efficit ppter se et ad honorē suum cōgruit omnia in se dirigi sicut in finē. Hoc aūt est gubernare dirigere res in aliquē finē intentū. Est tū sic gubernator omniū q gubernat mediantibus causis scōis. Vñ corpa grossiora et corruptibilia guberuat p corpora celestia et incorruptibilia. et corpora celestia p angelos siue p intelligētias. Huius rōnis ē q̄z maiorīs bonitatis cōicatio ē si gubernās et efficiēs causalitatē gubernādi et efficiēdi alijs sb se ordinate cōicet: ꝫ si superiora ab inferiorꝫ gubernatione et oia imediate p se ipsū gubernaret et iō ostēdendū suā pfectionē in causando: et cōicando pfectionē suā in creaturis cōicat q̄busdaz gubnationē aliaz. Et ad rōnes qm̄ primo arguit q nihil male fieret i vniuerso si ipe oia gubnaret. negāda ē cōsequntia. ꝫ vez ē si ipse solus et imediate oia gubernaret et ageret nihil male fieret: mō q̄z idē effect⁹ fit a deo sic a causa pciali et a creatura rōnali cōcurrente sicut ab alia causa cōpciali. iō cōtingit q idē effect⁹ fit a deo bn̄: et ab homie male. Juste a deo et ab hoie iniuste. Et pōt poni exēpluz vt si dns dicat suo: trahaz⁹ istā cordā lenit: sic q eā nō frāgam⁹. Et suus trahēs rudit frangat cordā. Ista fractio ē a dño et tū su⁹ peccat et male facit: et dns nō. Sic de⁹ statuit q creature rōnali vult coopari in suis opationib⁹ vt cursus nature mancat quez instituit: sine q̄ nulla res pōt aliq̄d agere: imo nec pōt esse p momētū ut si ipe cōseruaret. Cui ḡ creatura rōnalis facit ptra legē sibi pfinitā a deo: cuius a deo pseruet et gubernet. et de⁹ idē generaliter cooperet: sic coopat igni cōburēdo et soli lucēdo. tū creatura male facit legē dei trāsgrediēdo. nō aūt de⁹ q̄ sic facit sicut lex sua statuit ¶ Ad scōm qm̄ arguit q nihil fieret a casu si de⁹ oia gubrenaret: dicēdū ē: q idē effect⁹ dicit esse a casu et pter pposituz respectu vni⁹ cause: et ñ a casu respectu alteri⁹. Sic ponit exemplū de dño q̄ mittit duos famulos in negotijs suis ordinās q vter q̄ obuiet alteri certo loco et tpe: q̄rū neuter scit de alio. Iste cōcurs⁹ famulorū dr̄ ee a casu respectu vtriusq; famuli: et tū ē p se intent⁹ respectu dñi. Et sic ē dicēdū q nihil fit i vniuerso a casu respectu diuine gubernationis: nec aliq̄d sibi inopinatū euenire potest. Ex cōcursu causaz particulariū bene pcedit effect⁹ qui a neutra ē intentus. et ille effectus dicit casualis vl fortuitus respectu eaz. Et ꝫ ē intētio beati Aug⁹. de lxxxiij. questionibus. q. xxiij. vbi dicit. Quicquid a casu fit temere fit: et quod temere fit nō

fit a prouidentia. Si aliqua fiũt in mundo a casu nõ puidentia qua vniuersus mundus administrat: tũc erit aliqua natura t aliqua substãtia q̃ ad opus puidẽtie nõ pineat: qõ qz falsũ ẽ: pcludit q nihil aliud casu fit in mũdo. Et ad istũ itẽtũ dicit Plato. ij. in Thimeo. Nihil fit cuius ortuz legitima causa nõ precedat. Isti sententie cõcordat Boeti⁹. v. de cõsol. prosa. j. vbi diffinit casum dicens. q casus est inopinatus ex confluentibus causis in his que ob aliquid gerunt euentus. Sz hic videt esse cõtrarietas inter Augl. t Boetiũ. qz fm Augl. nihil in mundo fit a casu: fm autẽ Boetiũ multa fiunt a casu. Dicendũ q nõ est cõtradictio: ꝫ eq uocatio. Antiqui eni Epicurei dixerunt casuz esse euentũ productũ motu temerario t nulla cõmixtione causarũ. Et sic accipit beat⁹ Aug⁹. casũ loco ꝓallegato. Et Boeti⁹ sic accipiẽdo casũ dicit sic. Casus nõ ẽ nisi vox inanis nullã rẽ habens sue significationi subiectã. Accipiẽdo autẽ casum sicut dicit Aris. ij. phi. qz casus est causa p accidens in his que fiunt ꝓpter finem t in minori parte. Vel fm Boetij diffinitionẽ sic est dicendũ: quia idem fit a casu. t tũ a causis p se. sic̃ p se causa inuentionis thesauri ẽ fossio agri t repositio thesauri in eodez. Sed qz istũ effectũ nõ intendebat fodiens dicit respectu illius a casu. ¶ Circa ad scõm dubiuz. An videlicet deus disponat oia suauiter t misericorditer. vt q nõ p instantias qz videlicet puulos nõ baptizatos punit eternalit̃ p originali peccato: vñ videt q in istos nullã exerceat misericordiã. Item Jacob. ij. Judiciuz sine misericordia fiet illi qui nõ fecerit misericordiã. ergo tales nõ disponit misericorditer. ¶ Ad oppositũ est littera. t dicẽdũ est q sic. Sicut eni dicitur v. Ethico. Abinus malũ aliquãdo vocat magis bonũ: quia ergo deus tribuit bonis vltra merita: t malis citra: dicit omnia misericorditer disponere. Misericordia eni dicit voluntatem benefaciendi alicui indigẽti. deo vero omnis creatura indiget sine quo nec esse põt. Et ideo cũ omnia de sua gratuita voluntate cõseruet: omnibus misericordiã impendit. Et quia de⁹ ex sua bonitate nob ipendit bona: t si punit nos nisi pro nostra culpa. ideo dicit ꝓprie sibi ꝓpetere misereri t quasi improprie punire. ¶ Ad primũ de paruulis dicenduz q deus p peccato originali nõ solũ posset inflexisse carẽtiam visionis diuine: sed posset omnes annihilare si vellet. Et ideo i hoc agit misericorditer cũ esse eis qõ humanũ habebunt t viuẽt sine pena sensus: Treñ. iij. Misericordie dñi qz non sum⁹ cõsumpti. ¶ Ad scõm dicẽdũ: q licet immisericordes nõ consequunt misericordiã cos totaliter a pena liberantẽ: consequunt tamen misericordiã aliquid de pena debita relaxatẽ: quia citra condignũ punient. sicut alij omnes qui pro suis demeritis dãnabũt. ¶ In scõa parte lectionis aggredit salomõ enarrare q̃tuz habuit ad sapientiã acq̃rẽdã affectionẽ t desiderium. t iõ dicit sic. Hãc amaui rc. Ibi de se fatet sapientiã desiderasse fm q̃libz cõditiones virtuosas. Ipsam naq̃z desiderauit frequenter t studiose. Et q̃tum ad hoc dicit. Hãc amaui vere: videlicz ex corde affectualiter et laboriose. Et q̃tuz ad ꝫ dicit: Et exquisiui. Inquirere ẽ intus querere. s. in sua volũtate t in mẽte. Et exquirere ẽ extra querere in studio t opera: t pseuerãt t animose. Et q̃tũ ad ꝫ dic: a iuuẽtute mea: ñ a senectute: qz ꝫ eo dicit. iij. Regl. xj. Cum iã esset senex deprauatũ est cor ei⁹ p mulieres. Et Eccli. xxv. Que in iuuẽtute tua ñ congregasti: quõ iuenies ea in senectute tua? Est autẽ notabile exemplũ ad cuiuslibet hominis presumptionẽ rescindendã: ne aliquis ꝓtextu mũdicie sue iuuentutis superbiat: cũ tam sanctum: tantum a deo priuilegiatũ: tanta sapientia dotatum recogitat p mulieres fuisse in senio deprauatũ. ¶ Quarto desiderauit sapiẽtiam vtiliter t fructuose. Et q̃tum ad hoc dic. Quesiui mihi sponsam eã assumere. Sponsa eni naturaliter appetitur propter prolẽ: proles vero sapientie ẽ opus meritoriũ. Et ideo quicunq̃z sapientiam desiderat ad delectationem vel ostentationẽ seu intrinsecã elationẽ: hic sibi sapientiã nõ desiderat fore sponsam: ꝫ potius meretricẽ. Sed ille eam in sponsaz copulat qui per eam opera meritoria generat. Et ideo dicit Jacob. ij. q fides sine operib⁹ mortua est. Unde Aug⁹. sermone. xxij. Fides appellata ẽ ab eo q fit. Que syllabe sonant cuz dicit fides. Prima syllaba est a facio. Scõa a dico. Interrogo ergo vtrũ credas: t dicis: credo. Fac qõ dicis t fides est. ¶ Quinto desiderauit eam prudenter t ingeniose. t q̃tuz ad hoc dicit: Et amator factus sum forme illius. In sacra nãq̃z scriptura: que est sapientie cõtentiua est sensus litterralis quasi materia: sensus vero spiritalis quasi forma. Unde rudi populo iudeoq̃ dicitur Deut. iiij. Vocẽ verborũ eius audistis et formaz penitus nõ vidistis. Ista ergo ita amãda est vt habeamus formã scientie t veritatis in lege. Ad Roma. ij. Et ad Ro. vj. Ofa autez deo q obedistis ex corde in eã: formã doctrine in quã traditi estis. Glosa: doctrina euangelij forma est q̃ imaginẽ dei deformataz restituit. in quã traditi estis. nõ p homies: sed per gratia ihesu christi.

Lectio. CV

Generositatẽ illius q glorificat cõtuberniũ habens dei. sed t omniũ dñs dilexit eã. Postq̃z Salomon declauit q̃tũ habuit ad sapientiã acquirendã desiderium t affectionez, hic exponit diffuse tanti

desiderij sui rōnē. Et qz vsus ē figuratiua fictiōe de amicitia q̄ ē int amicū z amicā. Et verecūduz ē hoi nobili aliquā i tātā affectionē aplecti vt eā sibi velit ppetuo ꝓiugio copulari nisi ipa iueniat mlti plicit gratiosa. Jō i hac pte ad modū ardēt amoris vl ꝓroci suā amasiā singularit recōmēdat ostēdēs q tāta ē in ea abūdantia gratiaz q p cunctis amor apicē mereat. ꝓroci sic dic Jsid. x. etymo. dicūt nuptiaz petitores vl ꝓcuratores. Et dicūt a ꝓcādo qz tales solēt freqnt tā vbis q̄z mūeribꝰ ꝓcari illas q̄ amāt. et ide ꝓcor. arl ōr ꝓroci officiū exercere. Et qz turpe ē z ꝓfusibile sic dictū est alicui nobili ad psonā ignobilē exercere ꝓcatiōis officium. Jō restat Salomōi ꝓelectissime spōse sue declarare ꝓconiū vt amor suꝰ pbet: nō ex leuitate vl surreptione ꝫ ex discreta electione suborꝰ. Extollēdo g carissimā a copia gr̄arū. vij. ei ꝓrogatiuas attribuit excitatias amor: viz generositatē ꝓpagatōis: celebritatē bone opinīōis: curialitatē bone educatiōis: opulētiā in diuitijs: experiētiā in artificijs: sincez moderamē in moralibꝰ: z vez examē i sciētialibꝰ. Et ꝑm istas septē ꝓrogatiuas lr̄a diuidit in septē ptes. Scōa ps ibi. Dz z oim dūs. Tertia ibi. Doctrix ē enim. Quarta ibi. Et si diuitie appetāt. Quita ibi. Si aūt sensus opat. Sexta ibi. z si iusticiā q̄s diligit. Septia ibi. Et si mlitudinē sciētie desideret q̄s. Et planuz ē q q̄ hꝫ istas ꝓditiones septē amore mario digna foret. Prima g ꝓrogatiua q̄ in isti spōse ꝓconio ponit ē generositas ꝓpagatiōis. Utāt enī nobiles ne cū vili vel cū degeneri sanguinē copulent: z q̄z tū ad hoc dic sic. Generositatē illi ꝓglorificat cōtubernium hūs dei. q. d. Si de generis claritate mentio fiat non solum ipsa est generosa: immo generositas sua est famosa. Multi enim sūt nobiles: sed de nobilitate ipsoz apud mltos nō ē fama. Sapiē tie vo generositas tāte extitit noticie atq̄z fame: vt ab oibus nobilibꝰ testimoniū habeat claritatis: qz ois ꝑsona cōturberniū hūs dei glorificat generositatē illi. cōtuberniū idē ē qđ societas manēs simil ad tps. Et dr ꝓtuberniū q̄si cōtaberniū tē. a tabna qz illi q in taberna ꝓueniunt ad tps cōmanent in vna societate. vñ hoc ꝓtabernio. onis. z hic z hoc ꝓtubernalis dicit socꝰ cōmilito q in eodez cōtubernio manet cū alio. Vult g dicere q q̄libz ē ille q ꝓtuberniū. i. societatē hz cū deo: glorificat. i. clarificat z clarā ꝓdicat generositatē sapie. Dicit. n. gloria q̄si claria qz lucet vl claret. Licet aūt oēs nos possumꝰ z debeamꝰ cōtuberniū hr̄e cū deo. j. Lr̄. j. Fidelis deꝰ p quē vocati est i societatē filij eiꝰ dñi nr̄i ihesu xp̄i. singulare tñ contaberniū habuit cū deo natura hūana: in xp̄o p hypostaticā vnionē. j. Regl. xiij. Viri israel sociati sūt sibi i die illo. id ē in die ānūciationis dñice. viri israel. i. duo intellectꝰ rōnales vidētes deū ꝓiūcti sūt: sūmꝰ qz diuinꝰ z infimꝰ qz hūanꝰ sociati sūt i die illo. i. in die annunciationis dominice qñ filius dei cōceptus fuit i virgine bñdicta. Et ex q̄ xp̄s societatē nr̄am desiderat: vituperandi sumus nisi nos eius societati aptos z idoneos faciamus: z ei conformes iuxta nature nr̄e possibilitatē fiamꝰ. j. Joh. j. Si dixerimus quia societatē habemus cū deo z in tenebris ābulamꝰ mentimur z ñ facimꝰ vitatē. Si aūt i luce ābulamꝰ sic z ipe ē i luce societatē habemꝰ ad iui cē. Sapia g gloriosa hz generositatē. qz oīs sapia a dño deo ē. Eccli. j. Generositas ꝺo trena pui pcij ē. sic. n. allegat. Señ. epla. vij. ꝓlato. die neminē regū ñ ex fuis eē oriūdū: neminē fuū ñ ex regibꝰ. Dia ista lōga varietas miscuit z surſū deorsū fortuna vlauit. Quis ē inqt Señ. generosus. z rñdeta nata ad vtutē bñ disposit: ꝺ vnū ituēdū est. aliōqn si ad vetera reuocas: nemo. i. a ꝓmo mūdi ortu vsq̄ ad ꝺ tps ꝓduxit nos ex splēdidis sordidisq̄ altnata series: hec ille. Quid aūt bonitas sit in generositate vl nobilitate carnali rōnabilit declarat Bo. iij. ꝺ ꝓso. p. vj. Nobilitas nihil aliꝺ ē vl q̄z q̄ dā de merit ꝓueniēs laus pntū. Nō si qđ bonū ē i nobilitate id arbitror eē solū i vt ipositā nobilibꝰ necessitudo videat ne a maiorū vtute degenerēt. hec Boe. hr̄e enī nomē honor sine opibꝰ vtuosis paz vl nihil valet. Vñ Mar. martial epigmatō xiij. scribit ad q̄ndā q vocat maximꝰ q de noie honor gñabat. d. nomē honor hr̄e paz ē ñ pōdꝰ honor momētū honor momētū nullū z nomē paz ē hr̄e nom̄ z amitt si tñ ē nomē honor. Momētuz nullū si q̄ poscit bonos maxie nlla fac. Scōo i lectione ista extollēdo sapiaz ondit eā Salo. hr̄e celebratē bone opinīōis. z q̄tū ad ꝺ dic sic. Dz z oim dūs dilexit eā. Si enī dūs vnꝰ regiōis vnā ꝑ ceteri adamare dignet: mltū faciet ad celebritatez bone opinīōis de ea pmlgāde: g a mlto fortiori ex q̄ oim dūs q ē deꝰ istā puellā diligit: ꝓstat eā hr̄e celebritatē bone fame: imo dictū ē. ca. vij. Neminē enī diligit deꝰ nisi q cū sapia ihabitat. Et ꝓpt qꝺ vnūqꝺq̄z z illꝺ magl. j. poste. g plꝰ diligit sapiaz. Qz i lr̄a ista iā exposita de igenuitate siue nobilitate tractat pt eē dubitatio lr̄a. Utrz ples seq debeat ꝓditōes patris i libtate z fuitute. Et arguit prio q sic. Denomiatio dz fieri a digniori: g ples magl dz denoiari a ꝓditiōe pr̄is q̄z mr̄is. ꝓsequntia ptz: qz pr̄ ē ꝓncipiū nobilꝰ i gnātiōe z dat formā. mr̄ administrat materiā. xvj. ꝺ alialibꝰ. g tē. Preterea. xv. q. vlt. Cū mlte. dicit q si ex detestādo ꝓnubio alicui ꝓstituti i sacri cū ingenua fuerit filij ꝓcreati illi ecclie de cuiꝰ sacerdoti vl mīstri ignomia nati sūt erūt fui. iure phenni: g pt ñ seq ꝓditionē mr̄is. Preterea. i sacra scpt̄ura non texit genelogia p mlieres: ꝫ p viros. sed p genealogiā maxie declarat nobilitas hūana. g nobilitas hois magl attēdi dz scōz pnez. Ad oppositū extra ꝺ nati ex libero vētre. c. vnico. Indecēs eē credimꝰ vt pgeniti a libera ad fuitiū retrahāt. g pt seq vētrē: q̄tū ad ꝓditionē libtatis. Et cōsiliō rone q̄tū ad cōditionē fuitutis. Ad q̄stionē dicēdū: q ꝑm iura ciuilia ples seq cōditionez vētris i fuites z libtates. Vñ cōiter ꝺr. Partꝰ seq vētrē. Scōm tñ q̄dā iura localia in q̄busdaz regnis q nō regūt iure impiali: pt seq parētē deteriozis cōdi

tionis siue pater siue mater. Et si vterq; sit seruilis c̃ oditionis: ꝛ sint diuersi domini: fit diuisio prolis secundū numer: vel fm estimationē si est tantū vna: vel si sint in numero inequali. Et istud vsitatur in quibusdā partib⁹ francie. Qz generaliter fm iura ciuilia partus sequitur ventrem. Et hoc rationabiliter. Primo quia magis potest cōstare de matre q̃z de patre. sic dicit Aris. viij. Ethi. Et q: status libertatis debet esse certus ab illo pncipio a quo magis ꝛ certius constat aliquē esse: rationabili⁹ est euz denominari. Deinde q: ars imitat naturam: et sic videm⁹ in animalibus qui ex diuersis speciebus nascunt: q̃ partus assimilat matri magis q̃z patri. Sic patet de mulo q̃ generat ex equa ꝛ asino. ꝛ multo euidenti⁹ assimilat eque q̃z asino. Tertio quia seruitus ꝛ libertas sunt c̃ oditiones corporis. Unde Boetius. ij. de pso. p. vj. Quo vero quisq; ius aliquod in quēpiā nisi in solum corpus ꝛ qđ est infra corpus: fortunā loquor: possit exercere? Nūqđ vnq; libero impabit animo? q. d. Nō. ex quo substātia corporis accipit a matre: ꝛ seruitus ꝛ libertas circa corporis officia pncipaliter attēdunt: rationabile videt q̃ matrē sequat. Et huic cōcordat lex diuina ꝛ lex canonica. Diuina qdē Exo. xxj. vbi dicit q̃ si domin⁹ dederit vxorez alicui quē emerit: ꝛ ille postmodū egrediat liber: filij debent postea remanere domino qui dedit ei vxorē. ꝛ vxor sibi. Quia si iudeus emerat iudeū. vij. anno egrediebat liber fm legē. Si tamē medio tempore dominus dedisset ei vxorem. Ipsa vero egrediēte viro ad libertatē: remaneret domino cuz prole sua tota. Lex eni canonica huic cōcordat: extra ō natis ex libero ventre. sicut allegatū fuit. Rō autē dicunt doctores quidā q̃ quia pater est pncipiū actiuum ꝛ honorabilius. mater vero pncipium passiuū ꝛ vilius. ideo proles in conditionibus actiuis: vt in honoribus municipijs sequit patrem: occupādo illa que sollicitudine paterna acquirunt. Unde talia dicūt patrimoniū filij. In c̃ oditionib⁹ vero passiuis: vt in seruitute ꝛ libertate sequt matrem. Ista inq; ratio mouet pax: imo videt agere ad oppositū. Libertas nā q̃z nō videt esse c̃ oditio passiua: sed actiua. Dicitur eni liber qui sui gratia ꝛ suis actib⁹ dominatur: ꝛ p cōsequens fm istas sequi debēt conditionē patris. Preterea. sicut filij succedūt in hereditate patrē. Ita succedunt in hereditate matrē. Ulī ratio illa ñ mouet quā tñ ponūt sanct⁹ Thomas Alexan. ꝛ Petrus. Ad pmā rationē dicendū q̃ nō semp fit denominatio a digniori: sz aliqñ a viliori. sicut homo denoiatur ab humo. Fit etiaz denominatio a p̃dominanti ꝛ euidentiori et certiori sicut dictū est in positiōe. Ad fm dicēdū q̃ illō statutū ecclesie fuit specialit editū in detestationē illius coniugij. Et sicut dicit glosa ibidē. cum ecclesia non sit vsa isto iure pdidit ius istud. Ad tertiū. q̃ sacra scriptura cōputat genealogias nō ad sciendum conditiones seruitutis ꝛ libertatis. sed ad sciendum de qua familia ꝛ tribu persona sit extracta. Et q̃tū ad hoc licet pater ꝛ mater de vna tribu esse deberent. pater tñ pncipalior est in illo: vnde a patrib⁹ in genealogijs denominatio fuit texenda.

Lectio. CVI

Doctrix enim est disciplineꝛ dei et electrix operum illius. Due prerogatiue ipsi⁹ sapiētie a Salomone i amicam ꝛ sponsaz singulariter adoptate in p̃cedenti lectione sunt exposite. Ostensuz est eni q̃ ipsa habet generositatē ppagandi. ꝛ celebritatē bone opinionis. Ulī in pte tertia ostēdit eaz habuisse curialitatē bone educationis. Hoc eni est vnū de precipuis in sponsa eligēda q̃ sit bene disciplinata ꝛ curialiter educata. Ulī disciplinate domicelle ꝛ dñe specialit eligunt vt filios nobilū educēt ꝛ informēt. Educatio aūt virtuosa in duobus cōsistit: videlicet in castigatione passionū: ꝛ exercitatione bonorū operū. Ulī Seneca. li. de moz⁹. Educatio et disciplina mores facit: ꝛ illud sapit vnusq;q̃z qđ didicit. Qđ autē ista dña sapiētia in istis duob⁹ sit sufficienter educata: affirmat sic. Doctrix est eni discipline dei: q̃tum ad castigationes passionū: ꝛ electrix opez illi⁹: q̃tū ad exercitationes opez. Si eni sit doctrix discipline et electrix opez: docere vero ꝛ eligere nemo pōt nisi q̃ nouit ꝛ expert⁹ ē: planū est q̃ si ē doctrix ꝛ electrix in bona educatione: ē sufficienter in moribus informata. Dicit ergo. Doctrix eni ē discipline dei. id est ipsa docet nos recipere cōuenienter disciplinā q̃ est nobis valde necessaria qz superi⁹ dictū est. ca. iij. Sapiētia ꝛ disciplinā q̃ abijcit infelix ē. Et electrix operū illius id ē facies nos eligere opa beneplacita. Disciplina accipitur tripliciter in scriptura. Primo generaliter p informatione siue doctrina. Prou. j. Audi fili mi disciplinaz patris tui ꝛ ne dimittas legem matris tue. Alio modo accipit disciplina p cōpositiōe morū verborū ꝛ gestuū. vnde ille disciplinatus dicit q̃ se honeste in gestu: verbis et ornatu irreprehensibiliter habet. Et sic loquitur Hugo de instructione nouitioz: de disciplina. Disciplina est inqt oim membrorum motus ordinatus: ꝛ dispositio decens in omni habitu ꝛ actione. Jaco. iij. Quis sapiēs ꝛ disciplinat⁹ int vos: ostēdat ex bona cōuersatione operationē suā in māsuetudine sapie. Tertio mō accipit disciplina p flagellatione causa castigationis illata. Prou. xxiij. Noli subtrahere a puero disciplinā. Si eni percusseris eū virga non morietur. Tu virga percuties eū ꝛ aiaz ei⁹ ō infer-

no liberabis. Istis tribus modis est sapientia doctrix disciplne dei. Disciplia eni dei a nobis est suscipienda patienter ꝯtūlibet dura videatur ꝓpter tria: videlicet ꝓpter castigantis dilectionē: peccanti cozrectionē: temptātis dilectionē. Primo ꝓpter castigantis dilectionem: Ille enim qui disciplinat nos pater noster ē amicꝰ ⁊ redemptoz. Ad Heb. xij. Quis ē filius quē nō cozripit pater. Et si extra disciplinā estis cuius ptícipes facti sunt. omnes ergo adulteri ⁊ nō filij estis. q. d. Omnes amici dei facti sunt participes disciplne dei. Sicut in matre virgine ⁊ in aplis suis patet: ⁊ generaliter in omnibꝰ qui filij sui dicunt. Nō esset magnū si homo reciperet vnū ictū paruuz ab aliquo ꝓ amoze amici qui ꝓ eo fuisset acerrime verberatus. Ēps ꝓ nobis nō solū verberatꝰ sed crucifixꝰ ⁊ occisus fuit. Esa. liij. Ipe autē vulneratus ē ꝓpter iniquitates nostras: attritus ē ꝓpter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eum ⁊ liuoze eiꝰ sanati sumꝰ. Ergo ⁊ nos ꝓ amoze suo ⁊ ꝓ peccatis nostris disciplinari debemꝰ. Ad Heb. xij. Fili mi noli negligere disciplinā dñi: neq fatigeris dū ab eo argueris. Dicit Macrobiꝰ lib. suo de lapidibꝰ ca. xix. q si maritus ponat magnetē sub capite vxoris dormientis: experiri poterit an sit adultera vel fidelis: qz si ē adultera statim cadet de lecto ac si manu hois fuisset expulsa. Si vero fidelis sit marito cōuertet se ad maritū dormiēdo ⁊ ipsuz amplexabit. Dicit ergo sic. Nam q̄ scire cupit sua si sit adultera coniux. Supposito capiti lapidem stertentis adaptat. Nox q̄ casta manet petit amplexare maritū. Nō tamē euigilans cadit oīs adultera lecto. Tāq pulsa manu subito fetoze coacta. Quē lapis emittet celati crimis index. Quis istō nō sit leuibꝰ ⁊ lasciuis indifferenter cōmunicandū. viris tñ litteratis ⁊ ecclesiasticis dici potest. Moraliter anima humana coniunx dei dicit ꝓ fidem caritate informata. Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Volēs ergo dominus experiri an anima christiana sit vera sponsa vel adultera: supponit magnetē: qui lapis est ferruginei coloris: ⁊ trahit ad se ferrū. id est magnam tribulationē qua ferrei homines dure ceruicis domantur et trahunt ad deū. Et quid euenit: Certe false coniuges cadunt de lecto caritatis ꝓ impatientiam ⁊ murmurationem contra deum. Deuote vero et fideles sponse christi cōuertūt se ad deuz: ⁊ sunt sub disciplina dei ꝓ humiliationē oratonem ⁊ deuotionē: dicētes illud Roma. viij. Quis nos separabit a caritate christi: Tribulatio: an angustia: an persecutio ⁊c. Et infra. Certus sum: q neq moꝛs: neq vita: neq creatura alia poterit nos separe a caritate dei. Vñ Augꝰ. in quodā sermone. Nullus seruus christi sine tribulatione est. Si putas te nō habere tribulatiōes: non cepisti esse christianus. Supponitur autem magnes iste disciplne dei sub capite sponse christi dormiētis ⁊ quiescētis: qz quando homo aliqñ ad maiozem quietē ⁊ trā quilliozem cōuersationem se disponit: tunc deus sibi disciplinam tribulationis ⁊ iniurie vel psecutionis imittit. Job. xxxiij. Quando irruit sopoz super homines ⁊ dormiūt in lecto: tūc aperit aures virozū ⁊ erudiens eos instruit disciplina. Greg. xxvj. moza. Aurem cozdis tribulatio aperit quā sepe ꝓsperitas mundi claudit. Que q̄dē disciplina est deuote sustinēda ꝓpter castigantis dilectionē. Secundo ē etiam deuote recipienda ꝓpter peccātis cozrectionem. Ps. Disciplina tua cozrexit me in finē: disciplina tua ipsa me docebit. Petrus Rauanensis in quadā epla. Ideo te fozsitan temporaliter punit deꝰ: vt eterne moꝛtis ardozes pena redimat temporalis. In edificatione vero templi: oīes lapides ꝓius malleis tundebāt ne i eozū positiōe sonꝰ mallei audiret nec securis. Necꝺ hozreo domini ponit granū: donec flagellis aut triturantium pedibꝰ sit excussuz. Sic ⁊ viui lapides qui ponendi sunt in illa celesti hierusalē que edificat varijs infoꝛtuitozū concussionibus poliunt: anteq in edificio celestis habitaculi collocent: hec Petrus rauañ. Et ideo ad cozrectionē ⁊ cōmodū nostrum oꝛdinatur quicquid nobis de ista disciplina ꝓestaur. Ad Heb. xij. Oīnis disciplina in ꝓsēti non videtur esse gaudij sed merozis: postea autē fructum pacatissimuz exercitatis reddet. Unde Greg. Ideo dominus hic quibusdaz parcit vt eos impetuum feriat. Ideo aūt hic ferit nō parcēdo vt in eternū parcat. Hec Greg. Et sicut pater verberans filium cum virga facit pueruꝫ verberatuz cessare a fletu. ⁊ ipsā virgaz oscularī cū qua est bene disciplinatus. ita vult deus de nobis. Virga qua deꝰ electos verberat est aliquis malus homo astutus truculētus ⁊ iniustꝰ. Ezech. vij. Flozuit virga: germinauit superbia: iniquitas surrexit in virga impietatis. Et tamē nō vult deus q̄ plozemus ꝓ nimiam desolationem: imo etiā vult deus q̄ virgam nostrā osculemur ⁊ amemus. Math. v. Diligite inimicos vestros: benefacite his q̄ oderunt vos: Et oꝛate ꝓ persequentibꝰ ⁊ calūniantibus vos: vt sitis filij patris vestri. qui in celis est. Vñ Lesariꝰ. Qui captiuos redimere paupes pascere ⁊ vestire nō ꝑualet: cōtra nullū hominē odiū in coꝛde seruet: ⁊ inimicis nō solū malū ꝓ malo nō reddat: sz etiā diligat: ꝓ eis oꝛare nō desinat: certus de ꝓmissione dñi sui: vt dicere poterit libera cōsciētia ante tribunal christi: Da dñe qz dedi. dimitte qz dimisi. Hec ille. Aduertētes ergo nos a deo tāq̄ pueros insensatos disciplinari: frequenter ad cōmodum et cozrectionem nostram omnia cum

gratiarum actionibus equanimiter tolerem⁹. Prou. xxij. Stultitia enī colligata est in corde pueri. ⁊ virga discipline fugabit eā. ¶ Tertio disciplina dei est deuote suscipiēda ꝓpter tēptantis deiectionem. Prosternit nāq; caro: mūdus ⁊ demō: dū disciplina dei fortiter tolerat. Vnde etiam cōtra temptationē carnis solent sancti sibi ipsis disciplinas infligere. Greg⁹. ij. dialogoꝝ. capi. ij. dic̄ de sancto Benedicto. q̄ quādo de quadam mulicre quam prius cōspexerat temptaretur: exutus vestimento nuduz in spinarū aculeis ⁊ vrticaruz incendijs proiecit. Vanitas etiā mundi alias contēnit dū sanctus homo persecutionib⁹ agitat. Sicut enim nutrix volens filiū ablactare inungit mamillā sinapio: vel aliqua re amara. Ita de⁹ hui⁹ vite delicias infinitis amaritudinib⁹ ordinauit esse respersas: ne eas nimis amarem⁹. Vñ Aug⁹. i confessionib⁹ suis regratiat deo q̄ resperserat sp amaritudinib⁹ illicitas delectationes suas. Et Boetius. ij. de conso. prosa. iiij. ¶ In multis amaritudinib⁹ humane felicitatis dulcedo respersa est: q̄ si etiā fruenti iocunda esse videat: tamē quo minus cuz velit abeat retineri non possit. Et de eodē loquēs Aug⁹. de vera innocentia. propositione. ccxxvj. dicit sic. In ꝑsenti vita ⁊ delicie temporales dulces sūt: ⁊ temporales tribulationes amare sūt. Si quis nō bibat tribulationis poculū: metuat ignē gehēnarū. Et si quis nō contēnat dulcedinē: seculi inhiās bonis eterne vite? Sunt ergo diuine disciplīne quasi quedā medicine ꝑseruatiue a putrefactione ⁊ temptatione peccati. Dicit enī Aris. iiij. Meteoro. q̄ q̄nq; sunt q̄ impediūt putrefactionē. Frigus circūstās. Vñ mortui in frigido congelati durant incorrupti per multos annos. Et ideo magis putrescūt res in estate q̄z in hyeme: qz calor naturalis per frigus circūstans exterius cōprimit ⁊ seruat in humido. ¶ Scda causa est excellentia calozis naturalis intrinseci. Et ideo illa in quib⁹ abundat calor igneus vt piper galanga ⁊ hūiusmodi nō cito putrescunt. ¶ Tertia causa est coagulatio facta a frigido intrinseco. ¶ Quarta mot⁹ moderat⁹. ¶ Quinta magnitudo rei: qz vnaquecq; res diuisa p ptes cito putrescit. ¶ Isto modo moraliter quinq; sunt q̄ putrefactionē peccati impediūt. Quādo enī humidū ⁊ calidū a re extrahūt: res putrescit. Sic q̄ humor gratie ⁊ calor caritatis p peccatū ab homine extrahūtur homo putrescit moraliter. ps. xxxvij. Putruerunt ⁊ corrupte sūt cicatrices mee: a facie insipiētie mee. ¶ Hec autē putrefactio quinq; modis impedit. ¶ Primo modo p frigus circumstans. id est p tribulationē ⁊ persecutionē exteriorē. ¶ Scdo modo p excellentiaz calozis naturalis ignis intrinseci. id est p excellentiaz caritatis spūssancti. Leuit. vj. Ignis in altari meo sp ardebit. ¶ Tertio mō p coagulationez factā a frigido intrinseco. i. p timorē diuini iudicij ⁊ vltionis future intrinsecus recogitati. ¶ Quarto modo p motū moderatū. Iuxta illud. Et vitiū capiunt ni moueant aque. Motus moderatus ē variatio ⁊ cōtinuatio sanctarum occupationuz que excludit ociū q̄ maxime inducit putrefactionē libidinis. Iuxta illō Ouidij de remedijs amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artus. ¶ Quinto modo impeditur putrefactio peccati p magnitudinez rei. qz res magna magis resistit putrefactioni corrumpenti q̄z parua. Isto modo moraliter magna dignitas ⁊ gradus siue status persone debet eam ꝑseruare a cōmissione peccati. Quādo homo recogitat q̄ est prelat⁹: habet animarum curam: recogitat honorē a subditis ⁊ beneficia quibus omnino indignus ē: nisi bene viuat. Et ipsa sue dignitatis magnitudine facit sibi stimulū bone vite. Inter ista quinq; impedimenta putrefactionis. primum est disciplina qua vita gratie a putrefactiōe seruatur. Prouer. vj. Mandatū lucerna est ⁊ lex lux et via vite increpatio discipline.

Lectio. CVII.

Et si diuitie appetā
tur in vita: quid sapientia locupletius que operat omnia? Si aūt sensus operat: quis horū q̄ sūt magis q̄z illa est artifex? Hec ē quarta pars cōmendatoria in qua Salomon duas cōditiones de amica sua sapientia introducit: que in sponsis eligendis apud homines mundanos nō modicuz ponderant. Et secundū q̄ ei duas ꝓrogatiuas attribuit. littera diuidit in tot partes. ¶ Primo enim attribuit ei opulentiam in diuitijs. Et secundo experientiā in artificijs. Secunda pars ibi. Si autē sensus operat. Et qz diuersorū hominū diuerse sūt cupiditates: tam scōm cōsuetudinē: q̄z secūdū complexiones. Vaz aliqui desiderant naturaliter superfluitatē in diuitijs: aliqui subtilitatē in artificijs: aliqui virtutū moralium cōuenientiā: aliqui virtutū intellectualiū excellentiā. Ideo sub quattuor cōditionibus omne humanū desiderium: honestum tamē ⁊ nō bestiale: cōmuniter describit: quorū tamen appetibiliū tantum duo in littera ista prosequit. ¶ Quantum ad primum dicit sic. Et si diuitie appetant in vita: q̄d sapientia locupletius: que operat omnia? quasi diceret. nihil. Et intelligit specialiter ō sapiētia increata q̄ est christ⁹. De qua Eph. j. Quam operatur omnia secundū consiliū voluntatis sue. Quia enim sapientia q̄ est virtus humana donum est sapientie increate. ⁊ idem est cōmendare donum ⁊ dātem in casu. Ideo Salomon frequēter in ꝟ libro sapientiā cōmēdādo q̄dā de sapiētia creata ponit. ⁊ plurima ō sapiē

tia increata. Potest tñ ista littera de sapiẽtia humana intelligi quã si homo habet locuples satis fiet. ¶ Modũ vero quõ quilibet põt esse diues dicã ſm Senecã in epistola. cxxxiij. In q̃ docet qualiter oĩis homo põt sibi pacẽ t diuitias fabricare: que duo cõmuniter multũ affectant. Dicit sic. Nunq̃d maior ẽ animus q̃ vbi alienũ se posuit t fecẽ sibi pacẽ nihil timẽdo: sibi diuitias nihil ꝓcupiscẽdo? Ergo fin Senecã si vis habere pacẽ q̃tum ad mundũ ptinet nullũ timeas t eris in pace. nihil cõcupiscas t eris satis diues. Erras inq̃t si illũ putas diuitẽ cui varia supellex: q̃ in ꝓuincijs multis arat: q̃ multũ suburbani agri possidet. Cũ omnia dixeris paup est. Quare: quia debet. Quid inquis. Omnia. nisi forte iudicas interesse. vtrũ alijs ab homie an a fortuna mutuũ sumpserit. Hec Seneca sententia liter. Sed melio dixisset si cõclusisset: omnẽ diu itẽ deo debitorẽ fuisse nõ fortune. Dicit enim Aug⁹. j. de retractionib⁹. ca. j. homies habẽt in pessima cõsuetudine. vbi dici debet: hoc deo voluit: dicunt hoc fortuna voluit. Ex quõ dant diuitie a deo cũ sint nociue frequenter illis q̃bus dant. Isti q̃stioni rñdet Seneca epistola. lvij. vbi ostendit quõ dij diuitibus sunt ꝓpitij. t dicit q̃ dicunt eis ꝓpitij q̃ bono ac benigno vultu mala magnifica eis tribuerunt: ad hoc vnus excusati q̃ illa q̃ vrant et excruciant optãtib⁹ data sunt. In b ergo dij excusant scõm cũ q̃ licet dent eis ea que eis nõ ꝓsunt: dant tñ qualia appetũt. Sed certe vere diuitie quas sapientia dat hominib⁹ sũt virtutes t bone opationes: q̃s signanter vocat ꝓpheta diuitias salutis. Ysaie. xxxiij. Diuitie salutis sapientia t scientia. Prouũ. x. Benedictio dñi diuites facit. Scõa p̃rogatiua t quarta i vniuerso ipsi⁹ sapiẽtie ẽ q̃ ipsa habet expientiã in artificijs. Et q̃tũ ad hoc dicit. Si aũt sensus operatur tẽ. i. ars que ẽ circa sensibilia t expimẽta cõmẽdet an aliquo. Sapientia increata q̃ est xp̃s artificio p̃cellit oia: q̃ oĩa creauit de nihilo. Sapientia ctã hũana large loq̃ndo prudẽtiaz t artẽ cõprehẽdit. t p ꝓsequẽs nihil ẽ magis artifex q̃ illa. Si inquit diuitie appetãt. ¶ Notãdũ q̃ tria sunt genera diuitiaz. Tpales t piculose: spirituales t virtuose: eternales t glorioſe. Prime sũt rõnabiliter pupendẽde. Scõe sunt laudabiliter exercẽde. Tertie sũt ineffabilit appetẽde. Prime diuitie sũt piculose: q̃ repellũt veritatẽ a cognitione: securitatẽ ab estimatione: t vnitatẽ ab affectiõe. Primo repellũt veritatẽ a cognitione. Diuites enĩ nec habere possunt verã cognitionẽ dei: nec sui: nec proximi. ¶ Nõ dei: q̃ Habb. xiij. Fallacia diuitiaz suffocat verbũ dei t sine fructu efficit. In cuius figurã diuitib⁹ regibus: angelus apparuit in sõnis: t pauperib⁹ pastoribus in pfecta vigilia se ostendit. In signũ q̃ pauperes dariorẽ de deo noticiã cõsequant q̃ diuites. Vñ Luc. xix. dicitur q̃ Zacheus fuit princeps publicanoz t diues. t tñ statura pusillus erat: t nõ poterat pre turba videre Jesuz: donec in arborẽ ascendisset. Sic diuitijs cõstipati t familijs sũt parui in statura virtutũ t cõprimunt sollicitudinib⁹ et pressuris negociorũ t officiorũ q̃ nõ vacat eis cogitare ỏ Jesu nisi valde raro. i. si forte semel in anno in quadragesima vel circa pasca arborem ascendant penitentie t contemplationis deuote vt inuitent illũ in domũ suã. Et ideo diuitie sũt pulueres excecãtes oculos spiritales. Unde dicit Apoc. iij. Dicis q̃ diues sum t locupletatus t nullius egeo. et nescis q̃ miser es t miserabilis t pauper t cecus t nudus. Item nec habent verã cognitionẽ sui ꝓpter duo impedimenta. Primo ꝓpoter vera dicentiũ raritatẽ. t scõo propter adulationẽ falsę multiplicitatem. De primo dicit Seneca. Monstrabo tibi quid omnia possidentib⁹ desit. s. qui verũ dicat. De scõo patet. Tot sũt adulatores diuituz de familijs: de vicinis: de amicis: de extraneis q̃ ꝓprios defectus nõ possũt aduertere. Eccli. xiij. Diuiti decepto multi recuperatores. locutus est supbe t iustificauerũt illũ. Et infra. Diues locutus ẽ t omnes tacuerũt: t verbũ illius vsq̃ ad nubes perducent. ¶ Tertio nec habẽt verã noticiaz de ꝓximo: q̃ nesciunt q̃ sunt eoz amici t q̃ hostes. Unde Seneca de remedijs fortuitorũ. Iste quẽ tu dominũ existimas pecunie loculus est. multum habet. Ignoras vtrũ auarus vel prodigus sit. si prodigus nõ habebit: si auarus nõ habet. Istũ quẽ tu felicẽ admiratus credis sepe dolet: sepe suspirat: multi illũ comitant. Abel muscę sequunt: lupi cadauera: frumẽta formice: predã sequit turba ista nõ hominẽ. Et ideo bene deducit Boetius. ij. de consol. prosa. viij. q̃ aduersa fortuna plus hominibus prodest q̃ prospera. Illa enĩ sp̃ spem felicitatis cũ videt blanda mentit. hec sp̃ vera est cum se instabilẽ mutatione demõstrat. Illa fallit. hec instruit. Illa mendacio spem bonoz mentes fruentiũ ligat: hec cognitione fragilis felicitatis absoluit. Itaq̃ videas illã ventosaz fluentẽ: suiq̃ semp ignarã: hanc sobriaz succinctãq̃ t ipsius aduersitatis exercitatione prudẽtẽ. Sic ergo diuitie repellunt veritatẽ a cognitioue. ¶ Scõo repellũt securitatẽ ab estimatione. Diuites enĩ semp sunt in timore perdendi terras: pecuniã t thesaurũ. Et cum sint sine securitate: sunt per cõsequens sine intrinseca iocunditate. Unde Aug⁹. vj. cõfes. narrat q̃ trãsiens p quẽdam vicũ vidit pauperẽ mendicuz iocantem: t ingemuit loquens ad socios. Omnibus inquit conantibus quibus laboram⁹ nihil aliud vellemus nisi ad securam leticiam ꝓuenire q̃ nos iste mẽdicus ꝓcessit. Et secũ. Ille letat: ego anxi⁹. ille secur⁹: ego trepid⁹ erã. Et

illud notabiliter in suo cantico dicit beata virgo. Luc. j. ¶ Esurientes implevit bonis. ⁊ diuites ⁊c. Illud ē inane qđ apparet esse repletū et est vacuū. Ita diuites videnť exteri⁹ sine metu ⁊ turbatione ⁊ sine sollicitudine: ⁊ tñ interi⁹ sūt pleni tristiciꝭ ⁊ timore. ¶ Tertio repellūt vnitatē ab affectione. Causant enī inuidias: turbationes: bella: brigas ⁊ discordias amicoꝝ. Exēplū Gen. xiij. de Abraaz ⁊ Loth cōsanguineo suo: de quib⁹ dicit: Erat qđpe substātia eoꝝ multa ⁊ nō quibāt habitare cōmuniter. Tñ statim subdit in eodē: q facta ē rixa inť pastores gregū Abraā ⁊ Loth: cū ⁊ ipsi substātijs abundabāt multifariꝭ. Et ideo sūt puipendēde. Tñ Seneca epla. xviij. Nemo ali⁹ est deo dignus q̄ qui opes cōtēpserit. Et ideo dicit pś: Diuitie si affluāt nolite coꝛ apponē. Dic Aug⁹. Nō dicit: nolite habere: sed nolite coꝛ apponere. Nō enī damnat diuitias vñ mereamur celuz: ꝫ coꝛ appositū qđ scz nō expendit sed recondit. Et ideo dixi q diuitie sunt rōnabiliter puipendē: nō totaliter fm rectā rationē: sed ne sint impedimentū virtutis. Vnde optimū tpamentū docet Aug⁹. sup pś. lj. q nullus diuitias vel diuites nimis cōtēnat: nec nimis de pauptate p̄sumat dicēs: sic. Nocattēdite ne passiz diuites reph̄ēdatis: ⁊ rursū ne de paupertate ⁊ egestate p̄sumatis. Si enī nō est p̄sumendū de diuitijs: ꝫromagis nō est p̄sumendū de pauptate. Pauper vlcerosus nō habēs escā nec vestē allatus est ab angelis in sinū abrae. Vide quo sublat⁹ ē: lege scripturā ⁊ inuenies diuitē abraam. Sublatus ē ergo in sinu diuitis paup: an poti⁹ ābo diuites deo: ambo cupiditate pauperes. hec Aug⁹. Scde diuitie sūt spiritales ⁊ virtuose: ⁊ he sunt gratie ⁊ opationes virtutuz et boni mores. Tñ Greg⁹. omel. xv. sup illud: Ex ijt qui seminat semīare semē suū. Sole diuitie vere sūt que nos virtutib⁹ diuites efficiūt. Si ergo fratres diuites eē cupitis: veras diuitias amate. Si culmē honoris q̄ritis: ad celeste regnū tendite. Si gloriā dignitatū diligitis: in illa superna angelorum societate asscribi festinate. Vnde. j. Timoth. vj. Precipe diuitibus huius seculi nō sublime sapere neq̄ sperare in incerto diuitiaruz. Et infra. Bene agere: diuites fieri: in operib⁹ bonis. Et Eph̄. iij. Det vobis fm diuitias glorie sue virtutē coꝛroborari p̄ spiritū ei⁹ in interioꝛi homine: ⁊ habitare christū per fidem in coꝛdib⁹ vestris in caritate radicati ⁊ fundati. Tertie diuitie sūt eternales et glorie. In istis enī est ꝓpetuitas sine trāsitiōe: securitas sine fatigatione: iocunditas sine aflictiōe. ⁊ sacietas sine defectiōe. De qb⁹ i pś. Gloria ⁊ diuitie in domo ei⁹ ⁊c. Et iterū. Speraī dño ⁊ fac bonitatē ⁊ inhabita terrā ⁊ paceris in diuitijs eius.

¶ Lectio. C. VIII.

Et si iusticiā quis diligit: laboꝛes hui⁹ magnas habēt virtutes. Sobrietatē enī ⁊ prudentiā docet ⁊ iusticiā ⁊ virtutē: quibus vtilib⁹ nihil ē in vita hominibus. Postq̄ Salo. declarauit q̄nq̄ p̄rogatiuas sapiētie spōse sue. In hac pte p̄sequit de sexta. Dictū est enī q ipsa habet nobilitatē ꝓpagatiōis: celebritatē bone opinionis: curialitatē educationis: ⁊ opulētiā in diuitijs: ⁊ experientiā in artificijs. Sexto habet sincerū moderamen in moꝛalibus. Et septimo verū examen in scientialibus. Est ergo intentio hui⁹ lectionis cōmendare istam spōsam siue amicā p̄electaz a bonis moꝛib⁹. Et circa hec duo facit. quia primo cōmendat eam generaliter ⁊ summatim a iusticia legali. Scdo singulariter ⁊ singilatim a qualibet virtute cardinali. Scda ps ibi. sobrietatē enim ¶ Circa primū est aduertēdū q sicut dicit Arist. v. ethi. ca. j. Duplex diuisti guitur iusticia: generalis q̄ vocať iusticia legalis. ⁊ pticularis iusticia. Inter quas talis ē differentia. q iusticia legalis nō est pars virtutis: sed est tota virtus. Et vocať iusticia legis: quia fm eam fit homo toti⁹ legis obseruato⁹: fm singulas operatiōes virtutū. Vocatur autē iusticia generalis: nō q sit cōmunis ad omnē virtutem: sed quia vna est virtus particularis directiua tamē cuiuslibet virtutis in actū suum fm Arist. fm q expedit ad bonū cōmunitatis siue bono cōmuni. Vnde iusticia legalis intēdit dirigere omnē virtutem in actum suū sicut expedit ad bonū cōmunitatis. Justicia vero particularis est illa cui contrariať augaricia: ⁊ ē in cōmutationibus ⁊ distributionib⁹ que fiūt ad singulares personas. Et hec ē que cōnumerať inter quattuoꝛ virtutes cardinales: q̄ sūt prudētia: iusticia: foꝛtitudo ⁊ tpāna. Primo ergo cōmendat Salo. sponsam suā a iusticia legali. Et scdo a iusticia cardinali vt dictū est. Circa primū dicit sic: Et si iusticiā quis diligit ⁊c. fm varietatē cōsuetudinū ⁊ cōplexionū sunt in hominibus varie inclinatiōes: tam ad vitia q̄ ad virtutes. Vnde quidā homines naturaliter inclinanť ad opera iusticie ⁊ eoꝝ exercitio delectāť. Et de tali hoie loquēs dic: Et si iusticiā q̄s diligit naturaliť vel ex electiōe. ⁊ h̄ loq̄ndo de iusticia gnāli. Laboꝛes hui⁹. i. exercitatōes difficiles sapiētie magnas h̄ūt virtutes. i. vires ad acq̄sitionē. vel laboꝛes hui⁹ magnas h̄ūt virtutes. i. p exercitationē sapiētie magne acq̄runť ỽtutes. laboꝛes dic ꝓpť difficultatē q̄ est sp annexa operi virtuoso. Vir⁹ enī cōsistit circa difficile. ⁊ sic dic q̄dā. nlla ē nō ardua vir⁹. Scdo cōmēdat ex quattuoꝛ ỽtutib⁹ cardialib⁹ singilatim dicēs: sobrietatē ⁊ prudētiā: iusticiā ⁊ virtutē. Prudētiā ⁊ iusticiā specificat noib⁹ suis. ꝫ tpantiā vocat sobrietatē. ⁊ foꝛtitudinem vocat

virtutē. Sicut enīz dicit Tulli⁹ de officijs. Hoīm̄ virtutis antiquitus fuit soli⁹ fortitudinis. Iste aūt quattuoz virtutes dicunt generales principales ⁊ cardinales. Sic em̄ in artib⁹ est subordinationē dare qua vna p̄cipit dñatur ⁊ p̄ncipat: alia subfuit ⁊ exequit. Ita est in virtutib⁹ moralib⁹. Sic ars militaris p̄cipit equestri. ⁊ equestris frenefactiue. Similiter ars gubernatoria nauis est architectoīca. i. principalis ⁊ preceptiua respectu remigatiue ⁊ nauifactiue ⁊ hmōi. Finis em̄ superioris artis est intent⁹ ab inferiori. sicut frenefactiua intēdit bonitatē ad hoc q̄ homo bene equitet. ⁊ bene eq̄tare ordinat ad bonā militiā. Et ideo ars militaris habet p̄cipere tā equestri q̄z frenefactiue. ⁊ multi alijs subseruictib⁹ arti militari. Eo dē mō est in virtutib⁹ moralib⁹: vna p̄cipit alteri: puta superioz inferiori. Verbi gratia. In passionib⁹ cōcupiscibilib⁹ delectationes fm tactū sunt difficiliores ad regendū. ⁊ ideo indigem⁹ vna ȳtute qua rationabiliter regamur in huiusmodi delectatiōib⁹ generaliter. ⁊ ista vocat tēperātia. Sub ista sūt alie ȳtutes circa materias spāles delectabiliū. Est em̄ delectatio fm tactū mltiplex: alia circa gustū: alia circa venerea: alia circa ludos. In delectationibus circa gustū indigem⁹ virtute que potest vocari sobrietas. In delectationib⁹ venereoīum indigēt cōiugati: quib⁹ solis venereis licz uti: vna virtute q̄ vocat p̄tinentia vel castitas. In delectationib⁹ que fiūt circa ludos indigem⁹ virtute seruāte mediū inter supabundantiā ⁊ defectū que vocat Eutropelia: sicut docet Aristo. iij. Ethi. Modo quia oēs iste virtutes sūt circa materiā magis pticularē q̄z tpantia: quia tēperātia habet fieri circa delectatiōes fm tactū generaliter subintelligēdo gustū sub tactu: q⁹ gustus est quidā tact⁹. sic dicit. ij. de aīa. Ideo tempantia vocat tpantia generalis: ⁊ eutropelia est species tpantie. Et similiter castitas cōiugalis ⁊ sobrietas in cibo ⁊ potu: sūt species tēperantie. Et q⁹ superioz virtus p̄cipit inferiori. ideo tpantia vocat p̄ncipalis respectu eutropelie vl̄ sobrietatis. Quia ȳo sic q̄si oīs materia moral' reducit ad q̄ttuoz videlicet ad passiōes irascibiles: ad electionē rationis: ⁊ ad opationez circa res victui necessarias: ideo si in istis quattuoz bñ regulemur: pfecte erim⁹ virtuosi. Et ideo fm istas quattuoz virtutes dicunt q̄ttuoz principales siue cardinales: Haz tpantia facit tenere mediū fm rectā rationē circa passiones cōcupiscibiles. Fortitudo circa passiōes irascibiles. Prudētia circa electiōes in opabilibus. Et iusticia circa cōicationē in reb⁹ exterioribus. Dicunt aūt iste virtutes metaphoice cardinales. Cardo em̄ fm pap⁹. ⁊ hug. est ps ostij que ȳtit in quodā foramie ligneo vl̄ lapideo p q̄ ostiū vertit q̄n claudit ⁊ apit. Et aliquādo vocat cardo ipm foramē. Et dicit a cardian grece q̄ d̄ coz latine: q⁹ sicut coz hoīs fgit corpus in motu. Ita lignū illud regit ⁊ mouet ianuā. Quia ergo opationes humane regunt determinate ab istis virtutibus fm rectaz rationē sicut ianua p suū cardinē. Unde ab antiquis cardinales eas placuit appellari. vel forte melius dicūt cardinales. q. cardiales. i. cardiales a cardian grece q̄d est coz latine. Et dicunt cardiales ad differentiā virtutū corporaliū: sicut fūt robur ⁊ agilitas corpis. Iste ȳo sūt in corde. i. in aīa. et ideo fortitā cardinales vel cardiales primit⁹ dicebant. Ex his patet quare sūt quattuoz virtutes principales. et quare dicunt cardinales. Est aūt vlteri⁹ aduertendū q̄ iste quattuoz ȳtutes fm Plotinū ⁊ Macrobiū sup libz̄ primū de somno Scipiōis q̄drupliciter variant. Sūt em̄ ȳtutes exēplares Virtutes purgati animi. Virtutes purgatorij. Et ȳtutes politice. Iste ȳtutes fm q⁹ sūt in deo q̄dāmō vocāt exēplares: vt dicat iusticia dei obsuatio legis eterne in admīstratiōe: Fortitudo potētia gubnādi. Tpantia p̄formitas volūtatis sue ad rectā rationē. Prudentia sapiētia dei infinita. Sic ergo iste virtutes fm q⁹ in deo ponunt vocant exemplares virtutes: quia diuine virtutes exēplares debēt esse humane virtutis. Deū em̄ sicut sūmā regulaz bonitatis imitari debem⁹. Cōsiderādo istas ȳtutes put ab hoibus haberi possunt. sic differūt scōm gradus pfectionis et impfectiōis. Inueniunt in bonis: in meliozib⁹: i optimis. In bonis vocant politice. id est ciuiles: q⁹ scōm eas homo aptus efficit ad bene viuendū in cōmuni ciuilitate. In meliozib⁹ ⁊ pfectioz⁹ qui trāscendūt p̄mos: ⁊ tendūt quodāmō ad diuinā similitudinē vt imitent ⁊ effigient virtutes exemplares in deo: vocant iste ȳtutes purgatoue: q⁹ purgāt a vitijs passionū ita q̄ iste ȳtutes sunt in hoibus qui habēt frequētiā passionū ⁊ tñ eis dñant virtuose. et iō dicunt in eis purgatorie. Ez in hoib⁹ pfectissimis q̄ totalit diuinis adherēt: dicunt iste virtutes esse ȳtutes purgati animi. in quib⁹ prudentia sola diuina intuet: Temperantia terrenas cupiditates nescit: Fortitudo passiōes ignorat: Iusticia cū diuina lege ppetuo federe sociat. ⁊ sic sūt in valde bonis. i. beati. vl̄ forte in quibusdā paucis electissimis i hac vita. Et specialiter fuerūt in christi hūanitate ⁊ virgine gloriosa. His visis patet lr̄a q⁹ sapiētia docet sobrietatē. i. temperantiā. j. Pet. v. Sobrij estote ⁊ vigilate ⁊c. Docet etiā prudentiam. Matth. x. Estote prudentes sicut serpētes ⁊ simplices sicut colūbe. Docet etiā iusticiā ⁊ virtutē. id est fortitudinez quib⁹ vtili⁹ nihil est in vita hominib⁹. Sed cōtra hoc videt q⁹ ȳtutes theologice sunt meliores ad p̄merendū vitā: q⁹ sine fide ipossibile ē

placere deo. Ad hebr. xj. Et si homo caritatez nō habeat nihil est. j. Cor. xiij. Dicēdū est q̄ sb istis q̄ttuor cōprehendunt vtutes theologice s. fides sub prudentia. spes sb fortitudine. caritas sb iusticia: & sic vez ē q̄ ist nihil est vtili in vita hoib. ¶ Hic pōt breuit dubitari. An vtutes morales sint pnexe sic q̄ null possit habere vnā nisi oēs habeat. Et vidz q̄ nō: qz Aug dicit ad Hiero. i quadā epla in qua dicit. Hō est diuina sentētia qua dicit: q̄ habz vnā habz oēs: & ois vera sentētia ē diuina: qz fm Ambro. oīe verū a quocūq̄z dicat a spūsctō est. ergo nō est vera sentētia ¶ Preterea. vtutes morales generant ex exercitio actuū vtutū: sic patet. ij. ethi. & ptingit aliquē exercere se in actib vni vtutis & nō in actib alteri. Sic aliqs pōt se dare actib liberalitatis licz nō det se actib ptinētie sicut patet. q̄ talis acq̄rit liberalitatē & tñ nō est ptinēs ¶ Ad oppositū ē phs. vj. Ethi. duob vltimis capīs: vbi pbat q̄ null pōt habere prudētiā nisi habeat oēs vtutes morales Nec pōt q̄s hre vtutes morales nisi hēat prudētiā ¶ Ad q̄nē dicendū: q̄ vt moral pōt accipi dupl̄r: pfecta & impfecta. Virt moral impfecta pt hri etiā si alia nō habeat. Perfecta aūt nō pōt. Virt impfecta vocat inclinatio naturalis ad vtutē. Sic aliq̄ naturalit inclinant ad castitatē: aliq̄ ad liberalitatē. Perfecta vo vt est habit inclinās ad op bonū bñ agendū. Hui pnexiōis ratio apd Arist. talis est: qz null pōt esse prudēs nisi sit vtuosus. Virt enī moralis facit eligere bñ ea q̄ sūt ad finē & bñ iudicare d fine. Sic p oppositū malitia fac male sētire de fine. vnicuiq̄z enī bonū apparet illud ad q̄d dicit amic. et iō si nō habeat rectaz estimationē de fine nūq̄z bñ eligit media q̄d est op prudētie. Et corrupt habit p vitiosos act habet falsaz estimatiōez d fine: & p ꝓns erronee eligit. Et iō prudētia q̄ est recta electio vel recta ratio agibiliū nō ē in tali. Nō aūt vt moralis nō possit esse sine prudētia: sic obiicit. Inclinatio in actū vtutis est ab habitu vtuti. mō sic inclinatio corpozis si est nimia & nō fit fm rectā rationē: corpus ipingit in aliud & ledit: ita inclinatio vtutis si est nimia nō fit fm rectā rationē. Et iō ad hoc q̄ opatio sit vtuosa req̄rit nō solū habitus inclinās: & prudētia dirigēs & moderāns opationē: & iō vt moralis nō pōt esse sine prudentia. ¶ Ad pmū dicendū: q̄ intentio Aug est q̄ illa sentētia exp̄sse nō docet in sacra scptura ¶ Ad scōm dicendū q̄ q̄ assuefacit se in opib vni vtutis & nō oim: talis nō habebit prudentiā: nec acq̄ret aliquā vtutē moralē pfectam. Acq̄rit tñ vnū habitū iuxta materiā circa quā se exercet: & ille habit nō habebit rationē vtutis pfecte ꝓpter defectū prudētie. Et iō ad b q̄ aliqua vt acq̄rat optet q̄ hō se habeat circa oīa q̄ in vsu vite veniunt: non tū oportet q̄ sil exerceat se in actib oim vtutū: & req̄rit: q̄ se habeat vtuose circa materiā alicui act vtutis. Sūt tñ q̄dam vtutes ꝓuenientes homini fm statū eminentez sic magnanimitas & magnificētia. Et istas vtutes acq̄ret hō: exercēdo se in actib liberalitatis sic q̄ libalitate habeat eas i potētia ꝓpinqua. Si enī liberali sb seruiat abundantia sumptuum & pecuniarū exercebit actus magnificētie de facili ꝓpter vsum liberalitatis in donationibus mediocribus vsitatū. ¶ Lectio. CIX

Et si multitudinem

sciētie desiderat q̄s: scit p̄terita: & de futuris estimat: scit vsutias fmonū & dissolutiones argumētoz: signa & mōstra scit ātēq̄ flāt: & euēt tpoz & secl̄oz. ¶ Inter ea q̄b hoies singulariter extollunt: vnū est expientia in diuersis scientijs. Quia enī ois sciētia est de numero bonoz honorabiliū ab omni sciētia reddit psona quelibz honore digna. Cui rō est: quia honor est pmiū vtutis. virt aūt rei mensurat in b q̄ pōt attingere ad illud ad q̄d naturaliter ordinatū: qz in eo ꝓsistit ei pfectio. Modo ois hō naturaliter scire desiderat. & sciētia est hois pfectio naturalis: & ideo ois sciētia reddit oēm psonā honore dignā. ¶ Postq̄z g Salomon sex ꝓrogatiuas d sapia spōsa sua retulit: videlicet generositatē ppagationis: celebritatem bone opiniōis: curialitatē educatiōis: opulentiā in diuitijs & expientiā in artificijs: sincez moderamē in moralib. In hac pte sb iūgit septimaz ꝓrogatiuā videlicz: vez examē in scientialib. Et qz scientie secant quēadmodū & res de q̄b sunt. iij. de aia. Res vo diuidit i signū & signatū. iō ois doctrina vel est rerū vel signoz. S ē dicit Aug. j. de doctrina xp̄iana. ca. vj. Scīētie vo que sūt de signis vocant sciētie sermocinales. Sciētie q̄ sūt de reb vocant sciētie reales. Et ideo qz ois sciētia sb altero istoz genez ptinet: ideo ad cōmendationē sciētie introducit Salomon in hac pte eā habere noticiā: tam scientiarū naturaliū: q̄z etiā fmocinaliū: & dicit sic. Et si multitudinē sciētie diligit q̄s: scit &c. Si p quia: qz hō naturaliter desiderat multitudinē sciētie. quasi diceret: non solū ipa adornata est vtutib moralib videlicet iusticia: prudentia: fortitudine: & tpantia: imo etiā dotata virtutibus intellectualib vt habeat nō solū scientiaz sed multitudinē sciētie. Quia vo multitudo scientie est scōm multitudine scibiliū. Sūt autem in naturalib q̄dā ꝑterita: quedā futura: q̄dā q̄ eueniunt raro. & quedā q̄ frequēter. Itē in sermocinalib sciētijs: q̄dā sūt plana & facilia ad intelligēdū: & quedā obscura & pplexa & apta ad decipiendū. De oib istis dicit sapientiam esse sufficienter instructā: qz scit ꝑterita: & de futuris estimat &c. Quia enim disciplinati est intellectuz certioz̄ inquirere scōm vnū q̄q̄z genus

ẽtũ natura reĩ ꝑmittit: sic̃ dicit̃. j. Ethicoꝝ. Jō fatuũ esset tantã certitudinẽ exigere de futuris ẽtã hꝫ posſum⁹ ꝺ ꝓteritis: cũ futura ãnexa sint ꝓtingẽtib⁹. ꝓterita ẋo necessitati sint ſubiecta. Et iō signãter distinguẽdo dic̃: Scit ꝓterita et de futuris estimat. i. opinat̃ vel ꝓiecturat. Scit etiã versutias sermonũ. i. occultos ꝛ enigmaticos modos loquẽdi. Vel versutie sermonum dicunt̃ pplexe forme arguẽdi: in qb⁹ patet redargutio ſaltẽ apparẽs quãcũqꝫ ꝓtẽ homo elegerit: sicut in insolubilib⁹. Scit etiã dissolutiones argumẽtoꝝ q̃ videt̃ apꝺ simplicẽ ſolui nõ posse. Alia lꝛa hꝫ dispositiões argumẽtoꝝ. id est debitas formas arguẽdi syllogistice: enthymematice: exemplariter ꝛ inductiue. ꝛ hmõi dispositiões: de quib⁹ in libro priori tractatur. Scit nõ ſolũ ista: imo in naturalib⁹ scit signa ꝛ mõstra. Signa dicunt̃ aliq̃ effect⁹ naturales i celo vel in aere: q̃ euẽtus futuros designãt circa ſtatũ humanũ: sicut patet de cometa q̃ significat mortẽ ꝓncipis ꝛ bella futura: sicut patꝫ ꝑmo meteoroꝝ. ꝛ lõga experiẽtia est expertum. Mõstra ẋo dicunt̃ que fiũt ꝓtra ꝓſuetũ cursũ ꝛ ꝓtra intentionẽ nature. Sicut qñ hõ nascit cũ sex digitis: vel cũ duob⁹ capitib⁹ ꝛ hmõi. Et vocãt̃ mõstra que cõiter aliq̃d dissuetũ demõstrãt esse futuꝝ. Vñ omne mõstrũ est signũ: sed nõ ecõtra large loq̃ndo de signo: cuius stricte loquẽdo posset dici illud signũ q̃d raro: tñ ꝑm naturã accidit: sicut est cometa vel eclipſis ſolis. Mõſtrũ qꝛ raro euenit ꝛ ꝓtra naturã. Sic̃ si aliq̃s ex media ꝓte esset hõ ex reliqua bos vl̃ econtra. Scit cuct⁹ tempoꝝ ꝛ seculoꝝ. i. ſcire facit: qꝛ sic̃ supꝛ dictũ fuit: Amicos dei ꝛ ꝓphetas ꝓstituit. Nota q̃ inter mlta que ſcire nos ꝓuenit: triũ ẽ nobis sciẽtia necessaria: videlicꝫ flagitioꝝ que ꝓpetrauim⁹: beneficioꝝ q̃ reporꝛtauim⁹: ꝛ ſupplicioꝝ que nos meruim⁹. Prima ergo sciẽtia circa quã debem⁹ esse curioſi: est noticia nostroꝝ flagitioꝝ vt illa diſcutiam⁹ vt nosipos ꝓpendam⁹ ꝛ nõ ſupbiam⁹. Et argumentũ demõſtratiuũ ad causandũ istã sciẽtiã affert nobis ꝓsciẽtia nr̃a murmurãs et leſa quodãmodo de malicia factoꝝ nostroꝝ. Vnõ signant̃ dicit̃ Hiere. ij. Arguet te malitia tua ꝛ auersio tua increpabit te. Scito ꝛ vide qꝛ malũ ꝛ amarũ est dereliquisse te dñm tuũ. Hꝫ defectũ hui⁹ sciẽtie mlti habẽt q̃ in reb⁹ mũdanis ꝛ i defectib⁹ alioꝝ ꝓcipiẽdis ſũt prudẽtes: ꝛ circa ſeipos negligẽtes: ſicut ocul⁹ videt oia ꝑter ſe. Cõtra quales Ber. i ꝓncipio meditationũ ſuaꝝ dicit. mlti mlta sciũt ꝛ seipos nesciũt: alios inſpiciũt ꝛ seipos deſerũt. Et ideo signãter dicit̃. j. Thessal. iij. Sciat vnuſq̃ſqꝫ vas ſuum. i. corp⁹ ſuũ possidere vl̃ ꝓscientiã ſuã possidere i ſanctificatione ꝛ honore. Scõa sciẽtia circa quã debem⁹ esse curioſi est noticia bñficiorum que reporꝛtauim⁹. Inter q̃ ꝑcipuũ est redẽptio quã receꝑim⁹ ꝑ passionẽ xp̃i. In qua xp̃s fecit nobis vnũ argumentũ demõſtratiuũ ſue maxime dilectionis qñ ꝓ nobis mori voluit in ligno crucis. Tria aũt requirunt̃ ad demõſtrationẽ. sicut docet ph̃s primo posterioꝝ. Subiectũ: passio ꝛ diffinitio. q̃ sit mediũ ad ꝓcludẽdũ ꝑ ꝓpriã passionẽ de ꝺbiecto. Subiectũ h⁹ demõſtratiõis fuit filius dei: qꝛ licet esset eẽdem ſm deitatẽ: mltipliciter tñ ꝓ nobis ſeipm exinaniuit ꝛ subiecit fact⁹ obediẽs vſq̃ admortẽ j. Cor. xv. Filius⁹ erat subiect⁹ ei qui sibi subiecit oia. Passio cõcluſa ex hoc subiecto fuit passio mort̃ xp̃i. Ad Heb. ij. Videm⁹ ieſũ ꝓpter passionẽ mortis coronatũ. Mediũ ad ꝓcludẽdum hãc passionẽ de hoc subiecto fuit diffinitio subiecti. i. ꝑꝺitio filij dei q̃ tradidit seipm ꝓ nobis: vna cũ patre ꝛ ſpũſctõ. Luce. xxij. Filius⁹ q̃dem hoīs sicut diffinitũ est vadit. Hec fuit demõſtratio facta ꝓ nobis in figura crucis causans in nobis tã ſuauẽ ꝓscientiã vt in cõparatione isti⁹ alia sciẽtia ꝓtemnat̃. Vñ Paul⁹ scribit. j. Corin. ij. Nõ em̃ iudicaui me scire aliq̃d inter vos: nisi xp̃m ieſũ ꝛ hũc crucifixũ. Tertia sciẽtia circa quã curioſi esse debem⁹ est noticia ſupplicioꝝ q̃ meruim⁹: ꝛ hãc habebim⁹ ꝓ demõſtrationẽ penaꝝ infernaliũ q̃ ſunt diuersis ſctis patrib⁹ reuelate. Et i duob⁹ ẋſib⁹ tãguntur. Sitl ꝛ esuries: frig⁹ ꝛ ignis: fetoꝝ ꝛ horroꝝ: Tenebre: desperãt vincti ẋmeſq̃ rodẽtes. Et de ista sciẽtia dicit̃ in ꝑs: Cõuertãt̃ pctõres in infernũ: oẽs gẽtes q̃ obliuiſcũt deũ. Et cito p⁹: Sciãt gẽtes qm̃ hoies ſũt mortales videlicꝫ ꝛ puniẽdi ſi delinqũt. Hꝫ qꝛ tactũ est q̃ xp̃s fec̃ nobis vnũ argumẽtũ demõſtratiuuꝫ in ligno crucis: Est notãdũ q̃ xp̃us hoib⁹ triplex efficit argumẽtũ: videlicꝫ argumẽtuꝫ quo ei socialit vniunt̃: ꝛ argumẽtũ quo ꝑ eũ sentẽtialiter puniunt̃: ꝛ argumẽtũ quo ꝑ eũ ſpũaliter muniũt. Primũ fec̃ i ſua bñdicta incarnatiõe. Scõm in ſua quotidiana ꝓuerſatiõe. Tertiũ faciet in finalis iudicij declaratiõe. Et inituntur ista tria argumẽta trib⁹ regulis ph̃icis satis notis. Quartũ prima talis est. Apꝺio existẽte hoc aliq̃d: necesse ẽ extrema ꝓiungi. Scõa: Apꝺaiori existẽte de necessario: ꝛ minori de ineſſe: ſequitur ꝓclusio vera ꝺ necessario. Tertia. Si affirmatio est cã affirmationis: ꝛ negatio erit causa negatiõis ꝛ tenet in causis ꝑmissis. Primũ ergo argumẽtũ factũ fuit in bñdicta incarnatiõe. cui⁹ ꝓclusio erat q̃ nccẽ fuit esse pacẽ ꝛ ꝓcoꝛ diã int̃ deũ vt hoiem. Deꝰ fuit maioꝝ extremitas ꝛ hõ minoꝝ. Iste ẋo extremitates vniti fuerũt in quodã medio qꝺ vere fuit hoc aliquid: videlicet in filio q̃ naturã humanã in ſuã ꝑſonalitatẽ aſſumpſit: vt eadẽ ꝑſona idem ſingulare: idẽ hoc aliquid fieret deꝰ ꝛ homo: ꝛ habito tali medio nccario fuit pax. Job. xx. Vbi ieſus ꝛ ſtetit in medio ꝛ dic̃ eis pax vobis. Istud ar-

gumẽtũ fuit tãte difficultatis q̃ nihil ꝑter deũ potuit iſtas extremitates vnire. Job. ix. Non eſt qui vtrũq; valeat arguere ⁊ ponere manũ in ambob⁹. Et exponit de deo ⁊ hoc ſm glo. Sz ſicut dicit. Beñ. xxxj. Reſpexit de⁹ ⁊ arguit.

¶ Scõm argumẽtũ facit xps in ſua ꝓuerſatione. ⁊ vult q̃ nos idẽ faciam⁹. Hui⁹ argumẽti cõcluſio eſt de neceſſitate. Dis ꝓſeuerãter bñ viuẽs erit btũs. Iſtã ꝓcluſionẽ q̃ ẽ de neceſſario vult q̃ ꝓcludam⁹ ꝑ iſtã regulã. Maiozi ꝺ neceſſario: ⁊ miozi ꝺ ieſſe ⁊c. Elite enim meritozie ps ẽ dupler: videlicz ꝓtẽplatiua: ⁊ actiua. Cõtẽplatiua ẽ maioz ⁊ miozis ſm ſctõs. Cõtẽplatiua ẽ de neceſſario: q̃ ẽtna. Inchoat enim in hac vita: et ꝓtinuat vlteri⁹ in futura. Actiua eſt de ineſſe q̃ nõ ꝓtinet niſi ad vitã tpalẽ ⁊ corpalẽ q̃ nunc inſtat: ergo ſi maioz ps vite nr̃e fuerit data ꝓtẽplationi: ⁊ minoz ps vite nr̃e fuerit data actioni vtili circa ꝓximos: ſequitur concluſio neceſſaria in vitã eternã. Iſtã ſilitudinẽ qua ꝓtemplatiua eſt de neceſſario ⁊ vita actiua eſt de ineſſe: habem⁹ a ſaluatore. Luc. x. vbi de hac vita duplici ſb figura duarũ ſororũ loquit: volẽs ꝑ Mariaz vitã figurare ꝓtẽplatiuã: ⁊ ꝑ Marthã vitã actiuã. Loquẽs enim de Martha dicit ſic. Martha martha: ſollicita es ⁊ turbaris erga plũma. Ecce q̃ eſt de ineſſe. Sed certe de ꝓtẽplatiua ſbiũgit. Porro vnũ eſt neceſſariuz. Ecce q̃ ꝓtẽplatiua ẽ de neceſſario. Elñ ſequit: Maria optimã ptẽ elegit q̃ non auferet ab ea. Iſtud argumẽtũ tetigit ꝓpheta qñ dicit. Habachuc. ij. Contẽplabor vt videã q̃d dicat mihi ⁊ q̃d reſpõdeã ad arguentẽ.

¶ Tertiũ argumẽtũ faciet xps in finalis iudicij declaratiõe. Cõcluſio erit iſta. Nullus malus finaliter erit beatus. Et ꝓcludet ꝑ iſtã regulã. Si affirmatio eſt cã affirmatiõis: ⁊ negatio erit cã negatiõis. Sicut enim ꝺr Matth. xxv. xps in iudicio ſic arguet quo ad bonos. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mãducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi bibere. Hoſpes eram ⁊ collegiſtis me. ⁊ ſic de aliis. Et certe ex iſtis affirmatiõib⁹ ſequit iſta ꝓcluſio affirmatiua. Elenite bñdicti patris mei ⁊c. Et q̃ iſte affirmationes ſunt cauſe ꝓcciſe ꝓdicte affirmationis. Ideo oppoſite negationes erunt cauſe oppoſite negationis. Elnde ſtatim ſbiũget ꝯ malos ſic. Eſur. ⁊ nõ. d. mihi mã. Siti. ⁊ non. d. m. bi. Hoſpes eram. ⁊c. q̃ ꝓcludet: Diſcedite a me maledicti in ignẽ eternũ. q̃ ⁊c. Et iſto tribili argumẽto loquit ꝓpheta. Eſa. ij. Judicabit gentes ⁊ arguet ꝓlos multos. Et ipemet xps Ezech. xxv. Facia in eis vltiões magnas arguẽs i furore. Et ideo dic̃ ps. Dñe ne i furo. tuo. ar. n. in ira t. ⁊c.

¶ Lectio. CX

Propoſui ergo hãc adducere mihi ad ꝓuiuẽdũ: ſciẽs quoniã mecũ cõicabit de bonis, ⁊ erit allocutio cogitationis ⁊ tedij mei. Hec eſt ſcõa ps ꝓncipal hui⁹ ca. in qua Salo. ꝓſequẽdo pabolicã fictionẽ de nuptijs ꝓtrahẽdis cũ ſapiẽtia ſpõſa ſua: Poſtq̃ oñdit ipam puellã forme amabilẽ ⁊ gratioſam: hic oñdit dotẽ cuz ea recipiendam forme valde deſiderabilẽ ⁊ ꝓcioſã. Hoc enim ẽ vnũ qõ a viris nubẽtib⁹ ꝓcipue põderat. Et circa iſtõ tria facit. Primo enim circa iſtas ſpiritales nuptias enarrat ſue intentionis voluntatez. Secundo ſue intentionis vtilitatem. Tertio ſue intentiõis operoſitatẽ. Multi enim hñt bonã intentionẽ ſed nõ ſũt oppoſi ad ꝓducendũ euz ad effectũ: ſed ſegnes poti⁹ ⁊ deſidioſi. Scõa pars ibi: ſciẽs q̃m mecũ cõicabit. ⁊ tertia ibi: hec cogitãs apud me.

¶ Quãtũ ad ꝓmũ ꝓcludit ex ꝓcedẽtib⁹ ita dicẽs q̃ ſapiẽtia eſt amabilis ⁊ gratioſa ꝓpter ſeptẽ ꝓrogatiuas de ea expoſitas.

¶ Propoſui q̃ hãc adducere mihi ad ꝓuiuendũ. nec mirũ. Nihil eſt enim tã ꝓpriũ amicoz ſic ꝓuiuere ſm Ariſt. viij. Ethicoz. ⁊ ſi in oi ſpecie amicitie ꝺ eſt vez maxime tñ in illa amicitia q̃ eſt vel eſſe debet inter vir ⁊ vxorẽ q̃ adinuicem ex ipo iure mr̃imonij cohabitare tenent. Alia lra habet ad ꝓuiuãdũ. Elũ glo. iſtã exponens de ſapiẽtia increata dicit ſic. Popul⁹ dei communionẽ ſapiẽtie. i. xpi ſe habere gaudet: ⁊ in amplexu ei⁹ delectat q̃ ait. Si q̃s mihi aperuerit intrabo ad illũ ⁊ cenabo cũ illo ⁊ ille mecũ. Apoc. iij. Eſt ergo ſenſus ſi exponat de ſapientia creata q̃ eſt donũ: ꝓpoſui hãc adducere mihi ad ꝓuiuãdũ. q̃ſi diceret vt faciã ei ꝓuiuiũ vt inuicẽ epulemur. Solẽt enim ⁊ i nuptijs ſpõſus ⁊ ſponſa inuicẽ epulari. Matth. xxij. Ecce prãdiũ meũ paraui. Tauri mei et altilia occiſa ⁊ oia para ſũt: venite ad nuptias: ſic g̃ patet intentiõis ſue volũtas. Scõo ſbiũgit eiuſdẽ intẽtionis vtilitas q̃ eſt valde multiplex. Nã q̃ põt ſibi ſapientiã copulare vtilitates: ſiue fructi⁹ et excellẽtias octo dotis noie ꝓſequet. videlicz cõmunicationẽ bonoz. Alienationẽ tedioz. Impls venerationẽ. In iudicijs diſcretionẽ. Inter nobiles maieſtatẽ. Poſt hãc vitã imortalitatẽ: Dignitatẽ fgimis inpſidẽtia. Jocũditatẽ ſolaminis in cõſciẽtia. Et ſm iſtas octo excellẽtias hz lra iſta octo ptes. Scõa ibi: ⁊ erit allocutio. Tertia ibi: habebo p hãc claritatẽ. Quarta ibi. Juuenis ⁊ acut⁹ inueniar. Quinta ibi. ⁊ in ꝓſpectu potentũ. Sexta ibi: ꝓterea habebo: Septia ibi: diſponã plos ⁊ natiões. Octaua ibi. Intrãs in domũ meã. Dicit g̃ ſic: Ideo ꝓpoſui mihi ſapiẽtiã copulare ſciens me cũ ea ꝓcioſa munera receptuz i dotẽ. Scio enim in ꝑmis q̃m mecũ cõicabit in bonis. ſb etiã iuſtũ ẽ: vt viro ⁊ vxori oia ſint cõia cũ ſint duo in carne vna. Beñ. ij. Et bñ dic̃ abſolute ꝺ bonis. nõ dic̃ de ꝑdijs vl redditib⁹ vl manerieb⁹ vl thamur. q̃ oia trãſitoria ſũt ⁊ caduca. Sz de veris bonis vtutib⁹ ⁊ gratijs ⁊ ꝑmijs phennit ꝑmã-

suris. Luc.xj. Si vos cū sitis mali nosti bona data dare filijs vestris: q̄tomagis p̄ pat̄ vester celestis dabit spm̄ bonū petentibus se. Exo.xxxiij. Ego ostendaz tibi oē bonū. Aug⁹. ij.li. de libero arbitrio.ca.xxxj. Virtutes q̄b⁹ recte viuit magna bona sūt. Spēs aūt q̄rūlibet corpm̄ sine q̄bus recte viuit minima bona sūt. Potētie vo aie sine q̄b⁹ recte viui nō pōt media bona sūt. Vtutib⁹ nēo male vtit. Leteris aūt bonis. i. medijs t minimis nō solū bñ: ꝫ etiā male q̄sq; vti pt. Nō ita ptingit de q̄busdā vxoribus ad viros suos. Sūt em̄ nōnulle q̄ dolores t tedia cōicāt viris suis: t bona si q̄ sint sibi t adulteris suis separāt t reseruāt. Verba vo amara t puitia et ip̄roperia cōicant viris suis. Eccl̄i.xxvj. In muliere zelotypa: flagellū lingue oīb⁹ cōicās. Pro uerb.xxx. Tal̄ē via mulieris adultere q̄ comedit t tergēs os suū dic̄it: nō sū opata malū. Vñ male vxores nō cōicant ꝺ bonis virī suis: ꝫ magis sbtrahūt t ap̄propriāt sibūpis: in vita piter t in morte. Vñ narrat de q̄dā simplici qui moritur⁹ pdidit testamentuz: t inť alia dixit, vxori suę q̄ venderet vnū bouem t daret p aīa sua. Mulier viro mortuo accepit cattam t bouē: t ducit eos ad fo. Cū venissent quidā volēs emē bouē. Ip̄a rñdit. Nullus inq̄t bouē emet nisi velit emere cattā. Alius rñdit q̄ libenť emeret bouē: ꝫ de catta sua nō curauit. Illa asseruit sicut p̄us: q̄ nullo mō vēderet nisi p̄uctim. Cui ille t quō inq̄t habebo ābas? Cattā inq̄t tu emes p̄yna marcha q̄ē mihi p̄ciosa. Ꝫ bouē habebis p obolo. Recepta pecunie p̄ciuz catte: sibi retinuit: t oboluz quē p boue acceperat dedit p aīa viri sui. Nō sic vxor grata: q̄ est sat̄ rara. sed de bonis cōicabit viro tā in vita q̄ in morte. Ad heb.xiij. Beneficētie t cōionis nolite obliuisci. talib⁹ em̄ hostijs p̄merer deus. Primū ḡ emolimētū qꝺ Salomō de sapia p̄sequit̄ ē q̄ habebit cōmunicationē bonorum. Secūdū q̄ habebit p eā alleuiationē tedio. Et q̄tū ad ꝺ subiūgit. Erit inq̄t allocutio cogitatiōis mee t tedij mei: allocutio. i. alleuiatio vel consolatio. Magnū em̄ solatiū ē hōi habere cui reuelet occulta tedia cordis sui: t cogitationū suaꝝ. Vñ Bene. in epla. ij. Oēs curas cum amico t oēs cogitatiōes tuas misce: fidelē si putaueris faciēs. Ista allocutiōe carebūt mali in iudicio: sic dictū est. ca. iij. q̄ nō habebūt spez: nec i die agnitionis allocutionē. Circa istā ſam ꝓposui: ḡ hāc adducere mihi ad cōiuendū: Est aduertendū q̄ sūt quinq̄ q̄ttuor ad q̄rum tria homo curialit̄ inuitat̄: t q̄rtū a deo spūaliter ab hoie vendicat̄. Inuitāt em̄ hoies ad quintū diabolus mūdus t de⁹. Diabol⁹ tria ꝓponit fercula pdicēs iniusticie: venationes iracūdie: t pauones superbie. ij. Reg̃l.xiij. Fecit Absalō quintū q̄si quinti regis. Absalō interp̄etat̄ p̄fis mei amaricatio: t figurat diabolū: q̄ q̄tū in eo est patrē suā amaricare nitit̄ p pctm̄. Iste facit cō uiuiū quasi quinti regi ꝓpt̄ nobilitatē ferculorū t societatē inuitato. Job.xlj. Ip̄e ē rex sup vniuersos filios superbie. Ꝫ ad istud quintuz nō debet hō accedere. q̄ nō fit cā affectionis: ꝫ cā pditionis. Vñ Absalon illud grāde quintū fecit: vt in eo posset occidere amon fratrē suū. Sic diabolus ad quintū nos inuitat: vt p peccatū intoxicatos occidat q̄ fratres sum⁹ quodāmō angeloꝝ. In cui⁹ figura Job.j. filij Job dū quinuarēt in domo fratris sui p̄mogeniti: repēte vētus vehemēs irruit a regione deserti t p̄cussis angulis domus oēs oppressit: iste dat pdices iniuste. Perdix ſm naturales q̄n oua ꝓpria pdiderit furat̄ aliena ouа: vt ouoꝝ suorū numeꝝ restauret: Ita mali dñi cū bona sua pdiderūt p inutiles p̄sumptiones: bona pauperū auferūt p iustas extorsiones. Et iō diabol⁹ in p̄mo suo ferculo pdices apponit fraudulentie: q̄ oēs ās pascit docet dolos iniusticie. Docet etiā venationes iracūdie. Vult .n. q̄ frater fratrē suū venet̄ in mortē: sic in illo quintuo patuit. Michee.vij. Vir fratrē suū venabit̄ vsq; ad mortē. Dat etiā pauones superbie. Sicut em̄ refert Aug⁹.xxj. de ciui. dei. ca. ij. Caro pauonis bñ cocta itez̄ deuenit cruda: sicut ip̄e ē exp tus post anni spaciū iā trāsactū. Sic moraliter superbia q̄ntūcunq; vincat̄ semp recrudescit et recrescit: q̄ de bonis op⁹ nascit̄. Vñ Aug⁹. de natura t gra. Letera vitia in malefactis valēt. Superbia etiā in rectis factis est cauēda. Secundū quintū facit mūd⁹: t apponit tria fercula: delitias: diuitias: t honores. Et istud quintuum ē piculosuz: q̄ delicie infecte sunt veneno mortifero: q̄ venenū aspidū insanabile admiscet̄ cū delicijs. qꝺ venenū moralit̄ reddit homines obaudientes t induratos ad vocē incantātis sapienter. i. pdicātis verbū dei. Diuitie si sūt aīe san⁹ cibus. Vñ quintuz mūdi nō valet. Si aliq̄s sciret quintū p̄curatū vel p̄missuz de talib⁹ cibarijs: q̄ comesta homo reiiceret statim in exitu suo a quintuo: nullo mō ibi q̄q̄ gustaret. Tale ē quintuū mundi q̄tū ad ſm ferculū. Job.xx. Diuitias q̄s deuorauit euomet: t de vētre illi⁹ extrahet illas de⁹. Ferculū vo honoris ē inflatiuū qꝺ dirūpit comedētes p superbiā t vanāgloriā seu inanē t iactātiaz p̄monū. Vñ dic̄it ille pōposus heliu. Job.xxxij. Plen⁹ sū sermōib⁹: t coartat me spūs uteri mei. Vent̄ me⁹ q̄si mustū absq; spiracꝺo qꝺ lagūculas nouas dirūpit. Et iō de isto cōuiuio bñ ꝺr Eccl̄s. vij. Melius ē ire ad domū luct⁹: q̄ ad domū quintuij. Tertiū quintuū facit q̄ps de seipo: in q̄ sunt tria fercla delicata. s. Caro mūdissima: aīa sctā t deitas infinita. Hester.j. Assuer⁹ fecit grāde quintuū cūctis p̄ncipib⁹: t puer̄ suis ꝛc̄. Hoc cō uiuiū vocat̄ cena magna. Luc.xiij. Hō quidā fecit cenā magnā: t vocauit multos. Ꝫ quar

tū cōuiuiū exigit deus ab hoīe. Sicut em̄ dicit ꝓpheta. xxxj. moza. Dei refectio ē cōuersio peccatoꝝ. Tria fercula sūt: ꝓtritio: ꝓfessio: ⁊ satisfactio. Cui de Mathheo publicano dicit. Luc. v. Fecit ꝓuiuiū magnū leui in domo sua. Vel tria fercula in ꝓuiuio xp̄iani qb⁹ xp̄s pascit sūt cōtritio peccatoꝝ. In q̄ debet eē mortificatio carnis. Tobie. vij. Precepit Raguel arietē occidi ⁊ parari ꝓuiuiuz. Supportatio ꝓximoꝝ. Luc. xiij. Cū facis ꝓuiuiū voca pauperes: debiles: ⁊ claudos. ⁊ ꝓtēplatio dn̄oꝝ cum securitate ea ꝓsequēdi. Prou. xv. Secura mens quasi iuge ꝓuiuiū. Istā imaginationē cōplere nō potui ꝑ uent⁹ tpis breuitate: sed est melius alias cogitanda.

Lectio. CXI.

Habebo ꝓpter hāc claritatem ad turbas: ⁊ honorem ꝑ apud seniores. Iuuenis ⁊ acut⁹ inueniar in iudicio ⁊ in cōspectu potentiū admirabilis ero: ⁊ facies ꝑncipū mirabūtur me. Tacentē me sustinebūt: ⁊ loq̄ntē me respicient: ⁊ sermocināte me plura man⁹ ozi suo ꝑponēt. Postq̄ Salomō enumerauit duas ptes doctr̄ spūalis q̄s de octo dotib⁹ cū sapia sua recepit. in ista lra sbiungit tres alias. Habet em̄ p eā in ꝓphis venerationē. In iudicijs discretionē. Int̄ nobiles ammirationē. Et ꝑm ista tria lra diuidit in tres ptes. Hā ꝑmo ostēdit q̄ sapia ꝓfert venerationē in ꝓphis. Populus aūt est ꝑm Aug⁹. xix. de ciui. dei. ca. xxj. cet⁹ multitudinis pari iur⁹ consensu ⁊ vtilitat⁹ cōione sociatus. Cū vbi ē populus ibi est societas ordinata multoꝝ: quoꝝ alīq̄ sunt digniores ⁊ honorabiliores ⁊ aliqui sūt minores. Maiores vocat h̄ seniores. Minores aūt vocat turbas. Apud vtroscz aūt fit sapiēs honorabilis: ꝑ diuersimode: q̄ a vulgo recipit famā. Et apd seniores recipit honorez. Fama em̄ ꝑm Isid. v. ethi. dicit a phādo. id est a loquēdo q̄ loquēdo peruagat. Vulgus aūt multū loquit. Et iō fama hoīs p vulg⁹ maxime publicat. Quantū aūt ad ista duo q̄ veneratione conferunt: videlicet famā ⁊ honorē dicit sic. Habebo ꝓpt̄ hanc. scz sapientiā. claritatem. i. bonā famā ad turbas ⁊ honorē apud seniores. Ad turbas. i. ad minores ⁊ vulgares homines: qui ideo vocātur turbe: q̄ minus ordinati sunt in educationib⁹ ⁊ moꝛib⁹ q̄z sunt nobiles. Sicut em̄ dicit Aug⁹. libro locutionuz. Turba est multitudo inordinata. Cui turba a turbatione dicit ꝑm ꝓpriā. In signū aūt q̄ sapiētia ꝓstat famā: ⁊ q̄ fama volitat faciliter ozevulgi. Figura fame: apud poetas fuit quidā alatus q̄ pegasus dicebat. Iste nat⁹ fuit de sanguine Gorgonis: qui timoꝛ vl terroꝛ interptat. Quia initiū sapiētie timoꝛ dn̄i. Iste equ⁹ pede suo pcussit terrā: ⁊ erupit fons musaꝝ. De q̄ Horati⁹ in ꝓlogo poetrie. Nec fonte labra, prui caballino. Quia occasione fame multi de fonte sapie bibere cupierūt: ꝓpter famā em̄ ꝓquirendā multi studijs ⁊ reb⁹ bellicis se dederūt: Hoc ē q̄ ꝑmū emolomētū positū in ista lectione: q̄ sapia ꝓtulit Salomoni: q̄ videlz habuit p eā venerationē in ꝓphis. Ex cōputatis ꝑmis duobus emolimētis: istud ē tertiū. Quartū emolimentū ꝓfert sapia videlicz discretionē in iudicijs. Et q̄tū ad hoc dicit sic. Iuuenis ⁊ acutus inueniar in iudicijs. Iuuenis id est fortis. j. Joh. ij. Scribo vobis iuuenes q̄m fortes estis ⁊ verbū dei manet in vobis ⁊ vicistis malignū. Et acutus. i. subtilis in iudicio discernēdo noxiū ab insonte. Istō acumē iudicij dedit sapia danieli. Dan. xiij. Reuertimini ad iudiciuz q⁹ falsuz testimoniū tulerūt ꝓtra eā. Istud em̄ acumē iudicij ⁊ cetera. Salomō a sapia ꝓcepit. iij. Reg⁹. iij. Audiuit itaq̄ oīs isr̄l iudiciū q̄ iudicasset rex: ⁊ timuerūt regē: videtes sapiam dei esse in eo ad faciendū iudiciū. Quintū emolimentū q̄ homo p sapiam ꝓsequit ē q̄ cōfert hōi inter nobiles admirationē. Nobiles ꝓncipes ⁊ potētes maxime indigēt ꝓsilio sapiētū. Unde ꝓpter sapiam pauperes etiā regū fiunt ductoꝛes: ⁊ hoc est q̄ dicit: in cōspectu potentū admirabilis ero. Et pōt ista littera specialit exponi de xp̄o in q̄ mansit ꝓsonaliter sapia increata. de q̄ dicit Luc. iiij. Mīes illi dabāt testimoniū ⁊ mirabant in v̄bis gr̄e q̄ ꝓcedebāt de oze ipius. Et facies ꝓncipū mirabant eū. Esa. lij. Sup ipm̄ ꝓtinebūt reges os suū. Tria aūt dāt potētes sapiētib⁹ rōe doctrine videlz expectationē cū reuerētia. cōsiderationē cū diligētia: ⁊ auscultatiōez cū patiētia: ⁊ iō q̄tū ad ista tria sbiūgit. Tacentē me sustinebūt. i. expectabūt. Job. xxix. Expectabāt me sic pluuiā: ⁊ os suū apiebāt q̄si ad imbrē serotinū. Ecce expectatio cū reuerētia q̄tū ad ꝑmū: ⁊ loq̄ntē me respiciēt sic hoīes intēti ad v̄ba alicui⁹ respiciūt eū i facie. Job. xxix. Itēti tacebūt ad ꝓsiliū meū ecce ꝓsideratio cū diligentia: ⁊ sermocinante me plura: man⁹ ozi suo ꝑponēt q⁹ ñ valebūt resistē sapie ⁊ spūi q̄ loquit. Act⁹. vj. Ecce auscultatio cū patientia. quo ad tertium. Job. xxix. Elidebāt me iuuenes ⁊ abscōdebāt ⁊ senes assurgētes stabāt ꝓncipes cessabāt loq̄: ⁊ digitū supponebāt ozi suo. Iuuenis acut⁹ inueniar i iudicio. Notandū est q̄ iuuenib⁹ sūt tria ꝓcauēda tria sūt ꝑponēda: ⁊ sūt tria ꝓdicenda. Precauē em̄ debēt somnū torpētī ociositat⁹: viscū inficientis societat⁹: ⁊ estū ꝓsumētis tumiditat⁹. Primo ꝓcauere debēt somnū torpētis ociositatis. Sic docet Plini⁹: Accipit⁹ pullos suos cū aptī fuerint ad volandū extra nidū ꝓiicit ⁊ v̄berat eos alis cauēscz ne in etate tenera pingueścāt ne marceścāt ocio ⁊ soluant⁹ delitijs: sic q̄enit oino circa iuuenes ordinari. Prio extra nidū ꝓprie volūtatis eijciant⁹: ꝺ erroꝛib⁹ castigent⁹: ⁊ ad capiēdū predā suā statim assuescāt. Si dici dn̄t esse: ꝓda eoꝝ est intelligētia scripturaꝝ

ꝛ cōpellant ad libros. Si milites: ꝑda eorū est strenuitas ꝛ victoria pugnax: exerceant in bellis. Si mercatores: ꝑda eox est lucrū: exerceantur in nūdinis. Sic oīno q nullus vacet ocio: ꝙ posset quilibet dicere cū ps. Paup sum ego ꝛ in laborib⁹ a iuuētute mea. Ez sic dr in li. de naturis rerū. Pull⁹ asimi ꝯto senior tanto turpior. Et de capris dic Aristo. v. de aialib⁹ q fet⁹ qui ꝓmo generat est melior ꝛ fortior. Et fetus q postea generat est peior. Tales etiā moralit inter iuuenes inueniunt q i ꝓncipio sūt deuoti ꝟtuosi: ꝛ boni. Ez ꝯtomagis adolescūt tantomagis vitijs se imiscēt ꝛ fiūt turpiores. Tales sūt scholares deuoti dūmō sūt pauperes ꝛ iuuenes: aridissimi ꝛ superbi dū diuites esse ceperit de ꝓmonio crucifixi. Scōo ꝑcauere debēt viscū infectiue societatis. Sicut em̄ pueri de facili inficiunt lepra corpali. Ita facillime iuiscātur familiaritatib⁹ vitiosis ꝛ ꝑcipue cū mulieribus quax blādicie etiā fortes aut emolliūt aut eneruāt. Prou. vij. De fenestra dom⁹ mee ꝓspexi iuuenē. Et infra. Cōsidero vecordē iuuenē q transit p plateas: ꝛ ecce mulier occurrit illi i ornatu meretricio ꝑpata ad capiēdas aias. ꝛ apprehensum deosculatur iuuenē. Et bñ infra subdit. Stat i eā sequit quasi bos ductus ad victimā. Tertio ꝑcauere debēt estū ꝓsumētis tumiditatis. Duo genera hoim sunt naturaliter magne spei dūmō ꝓditio stat⁹ cox durat. Juuenes ꝛ ebrij. Et qr ꝓsumptio mater est iurgiorū. raro iurgia ꝛ dissensiones vel bella int socios oriunt: nisi iuuenes ꝛ ebrij sint in causa. Nō aūt iuuenes sūt ꝓsumptuosi ꝛ magne spei dic Arist. ij. Ethi. Et huj⁹ causa est triplex ꝟm tres ꝓditiones obiecti ipius spei. Obiectū enim spei est bonū arduū ꝛ possibile: qr em̄ iuuenes multū se hr̄e putāt de futuro ꝛ pax hñt de ꝑterito. Memoria aūt est ꝑteriti. Spes ꝟo futuri ideo mītū hñt de spe ꝛ de possibili: ꝛ pax de re ꝛ actu. Ulñ sicut materia ꝓma dr in potētia ad oēs formas. Et ꝯtomagis actuat tāto plus p dit de potētialitate. Ita puer dūmō ē iuuenis tūc est in potētia ad oēm statū: potest esse sacerdos: pōt esse epūs: pōt esse papa. Ez cū creuerit modicū: vix sufficiet portare aquā bñdictam. Scōa cā quare iuuenes sūt ꝓsumptuosi est caliditas nature. hñt em̄ copiā calox ꝛ spirituum ꝛ iō cor in eis ampliat. Ex ampliatiōe aūt cordis hō tēdit in ardua. Jn ps. Viā mādatorū tuox cucurri: cū dilatasti cor meū. Tertia cā est inexpiētia. Illi q nondū passi sūt difficultates ꝛ resistētias in factis suis audaces sūt ad attemptandū oia. Illi ꝟo q iā frequnter sustinuerūt repulsam. frustra laborauerūt in conatib⁹ nō de facili attēptāt ea q nō sūt expti. Et ꝟ est cā qre iuuenes nō dñt fieri duces bellox sic dicit. iij. Topico. Nemo eligit iuuenes i ducēs eo q ꝓstat eos nō cē prudentes. Et iō signant dr Eccs. xj. Letare iuuēis i adolescētia tua ꝛ i bōo sit cor tuū i diebus iuuētutis tue. Jn bono videlz hūilitat. Quia sic dic Greg. i q dā omelia Qui sine hūilitate ꝟtutes ꝓgregat: q si i vento pulueres portat. Ambros⁹ sup Bti imaculati. Nō mirabile hūilitas i senectute qr effecta virib⁹: debilitata facturi. tristitijs ꝛ doloribus ꝰabela. coacta curax est⁹: ꝛ ipa viuēdi mesta fastidio alacritate ē oblita iactātie. Rara sane i iuuenib⁹ ē hūilitas. Jdeoq mirāda dū etas viget dū vires solide. dū sanguis estuat: dū sollicitudo nescit. dū igrat nobilitas: dū leticia freqntat. Scōo ꝓncipaliter sūt tria iuuenib⁹ ꝙponēda. s. ꝓmptitudo obediētie. teneritudo ꝓscie. ꝛ sollicitudo ꝓtinētie. Promptitudo obediētie qr iuuenis sine obediētia abusio ē ꝟm Aug⁹. Ulñ sic docet Arist. viij. Ethi. Amicitia inter senes ꝛ iuuenes vtriscq ē nēcaria. Senib⁹ qdem vt eis a iuuenib⁹ fuiat. Et iuuenib⁹ vt ipeccabiles fiāt id ē vt p seniores a pcti actiōib⁹ ꝑfuent. Timore em̄ senioꝝ ꝛ reuerētia solēt iuuenes se a suis isolētijs refrenare. Job. xxix. Videbant me iuuenes ꝛ abscōdebāt. De ista obediētia iuuenū ad seniores dic Valeri⁹. li. ij. ca. j. q apō antiqs senectuti iuuēt⁹ generaliter imēsū honorem reddebat. tanq̄ seniores cōes ꝑfectores ēent oīm iuniox. Judic. iiij. Sic em̄ iuuenes facē ꝓsueuerāt. ꝛ bñ dr ꝓsueuerāt. qr iā olim ē ꝓsuetudo ꝟ abrogata Esa. iij. Cum luctuabit puer cū seneōre. Scōo ē eis ꝙponēda teneritudo ꝓscie vt discāt pcta sua cū eox circūstātijs diligēter discussa: integliter ꝛ diligent euident exprimere. qr si fuerit ꝓscia larga i iuuētute: ampliabit sine mēsura i senectute Eccli. vj. Fili mi a iuuētute tua excipe doctrinā ꝛ vsq ad canos iuenies sapiaz. Et. xxv. Que i iuuētute tua nō ꝓgregasti quō iuenies ea i senectute tua? q. d. nullo mō. Et iō dolorē hoīs merito plāgēt ꝓsūptiōez sue iuuētutis i ociositate ꝛ i solētia: describit Salomō puer. v. Cur detestat⁹ sū disciplinā ꝛ increpationib⁹ nō acqeuit cor meū. nec audiui voces docētiū me: ꝛ mgris nō inclinaui aurē meā? Et merito plangē pōt tal. qm̄ metrice dr. Dāna fleo rex ꝟ pl⁹ fleo dāna diex. Quisq pōt reb⁹ luccurrē nemo dieb⁹. Tertiū est sollicitudo ꝓtinētie qr ꝓtinētes eē ñ potuer̄t sine sūma custodia ꝛ sollicitudie vite sue ꝓpr̄ carnis ipugnatiōes. in ps. Sepe expugn̄. me a iu. mea. Et iō bñ petijt ps. Delicta iuuētutis. Tria sūt eis ꝑdicēda videlicz debilitas corpal ꝟtutis. labilitas tpalis iuuētutis. ꝛ deformitas hyemal senectutis: solēt em̄ iuuenes ꝺ fortitudie sua gliari nimis ñ aduertētes illō. Esa. xl. Juuenes i infirmitate cadēt. Itē ꝑdicēda ē eis labilitas tpal iuuētutis qr forma corpis ꝯtūcūq magn̄ cito trānsit. Unō Ouidi⁹. ij. ꝺ arte amādi: Forma bonū fragile ꝯtuz accedit ad annos. Fit minor ꝛ spacio carpitur ipa suo. Nec viole semp nec lilia candida

florent. Et riget amissa spina relicta rosa. Etiã tũc tibi veniẽt formosi capilli. Jã veniẽt ruge que tibi corp⁹ arẽt. Et Virgili⁹ i bucolicl egloga. ij. O formose puer nimiũ ne crede colori. Alba ligustra cadũt vaccinia nigꝫ legũk. Vaccinia apud xgiliũ aliqñ sũt qui fruct⁹ nigri. Anglici in austro. Jn borea bilberies. Jn gallico bleber: t sic loqk h. Aliqñ vaccinia sũt flores q vocank ꝑmule veris: t sic loqk xgili⁹: in eadez egloga dicẽs. Mollea luteola pingit vaccinia cãpos. Tertio ꝑdicẽda ẽ iuuenib⁹ deformitas hyemalis senectutl. de q̃ ibidẽ Ouidi⁹. li. iij. ð arte amãdi ita scribit. Tẽture mẽores iaz nũc estore senecte. Sic nullũ tps vob abibit iners. Utendũ est etate cito pede labik etas. Hec bona tã seqk q̃ bona ꝑma fuit q̃ cito me miser laranк corpa rugis t perit initido q fuit ore color: Et iõ signãt dñ Eccs. xij. Memento creatoris tui in dieb⁹ iuuẽtutl tue añq̃ veiat tps afflictionis t approp inquãt anni de quib⁹ dicas nõ mihi placent. Lectio. CXII

Preterea habebo p hãc imortalitẽ t mẽoriã etnaz his q p⁹ me futuri sũt relinquã. Enũerati q̃nq̃ doctib⁹ vl q̃nq̃ doctl ptib⁹ q̃s spũsctũs spõte largik cuilibet xtuoso. Jn hac pte sexta sbiũgik q̃ est maxia videlicet imortalis ppetuitas bone vite q̃ solis sapiẽtib⁹. i. deũ colẽtib⁹ ẽ ꝑmissa. Et qz ista imortalitas põt duplicik pcipi videlicz: realiter vl singlarik i etna gũa: t tpalik in hoim memoria. Jõ de vtroq sufficient sbiũgẽs dic sic. Preterea habebo p hãc imortalitatẽ vere videlicz t realr. qz Sap. j. Justicia ppetua est imortalis. De ista imortalitate loqk btũs Aug⁹. xiij ð ciui. dei. ca. xx. vbi dicit sic. Cũ bti oẽs eẽ volũt pfecto esse t imortales volũt. Aliter eñ beati esse nõ possent: h ꝑbat Aug⁹ sic de imortalitate interrogãti sic de beatitudie oẽs eã se velle. Rñdẽt siliter. Quõ possent btẽ viuẽ: nisi viuerẽt: Cũ g̃ omẽs appetũt beate viuere t beate viuere nõ possent nisi imortalr viuãt: ꝑstat oẽs appetere imortalitatẽ. Et cũ natural appetitus nõ sit frustra: cõstat q imortalitas est homini possibilis lz eã hñe nõ valeat a seipo. Sz qz p sapiẽtiã eã hñe poterim⁹ h est p dei cultũ sincerũ q a bona volũtate depẽdet. Jõo dic Salomõ: ꝓterea habebo. i. ꝓter emolimẽta supi⁹ enũerata habebo p hãc imortalitatẽ. s. p sapiẽtiaz. Jn h⁹ figuraz apõ poetas. dea sapie dicebak minerua. i. nõ mortal. Adin idẽ ẽ q nõ: erua mortalis interꝓtak. Jnde t minerua q̃si imortalis. Jsta dea pingebak q̃si xgo decora triplicẽ habẽs vestẽ. t in pectore caput gorgõis portabat depictũ sic dic Alexãder neq̃ in scintillario poeta xp̃o ð pallade: dñ etiã nata ð iouis vertice t sine mre: t dñ triconia pallas t minerua cui septenari⁹ numer⁹ ꝑsecrak. t ẽ dea sapiẽtie t oim artiũ et bellox. Jõ xgo pingik dea sapie qz nullã recipit vinox corruptionem. Sz ppetua morũ gaudet integritate. Triplicez habet vestẽ ppter tres scientias fmocinales q̃b⁹ ipa vestik t ornak: q̃ sũt grãmatica: rhetorica t dialectica. Jn pectore portat caput gorgonis. id ẽ meduse: q̃ aspiciẽtes in lapidẽ ꝓuertebat: cui⁹ caput pseus abscidit. Gorgon interpretak terror: qz g̃ ois sapiẽs terribilis vitiosis t fatuis esse debet. g̃ pingik dea sapie caput gorgonis portare in pectore. Jsta dr nata de vertice Jouis t sine mre: qz sapiẽtia fidei t bonox mox ẽ a dono dei. Eccl. xxiij. Ego ex ore altissimi p⁹dij ꝓmogẽita añ oẽz creaturã. Huic septẽnari⁹ numer⁹ ꝑsecrak q̃ est vniuersitatis. eo q vniũsum tps p septẽ decurrat dies: vniũsus mũd⁹ p septẽ planetas dirigik. Dis hõ ex septẽ quo dãmõ cõponik: videlicz ex trib⁹ potentijs aie t quattuor elemẽtis. Juxta modum quorundã loquendi vocak triconia. i. trina noticia fm remigiũ qz phi i trib⁹ cognoscẽdis maxie laborabãt: videlicet creatore creatura et aia. Vocak etiã pallas. i. noua: qz sapiẽtia nullũ senilũ nullã sentit vetustatẽ. Hec est dea bellox: qz bellis magis ꝑfert sapiẽtia q̃ corpis fortitudo. Sap. v. Melio: ẽ sapia q̃ vires. vir prudẽs magl q̃ fortl. Vic g̃ Salo. habebo p hãc imortalitatez t nõ solũ h: sed t mẽoriã etnã his q̃ post me futuri sũt relinquã. sic dic Seneca. Ad pauca natus est q tm ð suo tpe cogitat. Dis eñ xtuosus t ad bonã vitã tenek: t ad bonã famã vt p vitã ipe saluek: t p famã ꝓxim⁹ edificek. ꝓxim⁹ inq̃ nõ solũ q̃ est: s q̃ futur⁹ est. Vñ bonũ copiose ẽ sui cõmunicatiuũ. Un⁹ eñ bon⁹ hõ q̃si infinitis futurl ꝓdesse potest p bonũ exẽplũ. Unde ille venerabilis Eleazar⁹ iude⁹ nobilissim⁹ cũ interficerek: qz ꝛ legẽ carnes suillas nollet comedere: nobilẽ mortẽ magis q̃ odibilẽ vitam amplexãs dic. fortik vitã excedendo: senectute quidẽ dign⁹ apparebo. adolescẽtibus aũt forte exemplũ relinquã. Et iõ dic ps. Jn mẽoria eterna erũt iusti. Et ꝓuerb. x. Mẽoria iusti cũ laudib⁹. Jn scꝑture nãq̃ locis varijs inuenik triplex mẽoria. Est eñ mẽoria bñficiox: mẽoria exẽplox: t mẽoria dãnox. Prima ẽ ꝓtinue possidẽda. Scõa est alijs exhibẽda. Et tertia ẽ relinq̃nda. Primo eñ mẽoriã hñe debem⁹ beneficiox diuinox. Esa. xliij. Ego sũ q deleo iniquitates tuas ꝓpter me: t peccatox tuorũ nõ recordabor. Reduc me i mẽoriaz t iudicemur sil. Reduc me i mẽoriã. i. bona que tibi feci fm glosam. creando: redimendo: t ꝓparando beatitudinem. Sed istam memoriam tria impediunt. prosperitas. curiositas. et voluptas. Prosperitas facit ingratos obliuisci amicorũ qui eos in angustijs adiuuerunt. Unõ Gen. xl. legimus q ꝓpositus pincernarũ ꝓpharaonis q̃ prius fuerat incarcerat⁹ cum Joseph.

ꝛ ꝑ ipm ō sua liberatiōe ꝓphetice informatus
succedētib⁹ ꝓsperis oblit⁹ ē interptis sui. Isto
mō est de multis q̄ cū afflictiōib⁹ tribulant̄ ꝓse
cutiōib⁹ vl infirmitatib⁹: deū nūt in memoria.
ꝫ cū sint in sanitate: trāq̄llitate ꝛ ꝓsperitate tra
dūt deū obliuiōi. Deut. xxxij. Deū qui te ge
nuit dereliq̄sti ꝛ ob. es. d. cre. tui. Narrat Clin
centi⁹ in speculo hist̄oriali: q̄ semel in ethiopia
tāta ꝓtigit pestilētia quo ad memoriaz hoim q̄
hoies obliuiscebant̄ noia patrū suoꝝ: noia fili
oꝝ: ꝛ etiā noia ꝓpria. ꝛ oriebat̄ ista pestilentia
fm eū ex fetore ꝛ putrefactiōe quorundā cada
uerū interfectoꝝ in bello. Moraliť tāta his di
ebus est in homib⁹ in pte mōrat̄ua pestilen=
tia q̄ nec recordāť nois dei patrl oim: nec gra=
ti sūt amicis: nec aiab⁹ defunctoꝝ: nec ꝓuden=
tes ad seipos. Eccs. ix. Obliuioni tradita ē me
moria eoꝝ. Seneca. ij. de beneficijs: compat le
gē gratitudis ꝛ bñficētie mutue ludo pile. q̄si
eñ hoies ludūt cū pila ꝛ eā alternatim recipi=
unt in se: tādiu durat ꝛ ꝓtinuať ludus inť eos:
q̄diu ꝓuenienter recipiť ꝛ iactať. Si vo vnus
reciꝑat ꝛ retineat vel incōuenienter repcutiat
desinit lud⁹ q̄ desinere nō pōt: sīc dicit Seneca
nisi vel mittēt vel recipienť defectu. Isto mō
imaginať Seneca q̄ debz esse de bñficētia mu
tua inť amicos. Si eñ a te bñficiū recipio ꝛ p⁹
ea ꝑ virib⁹ illud tibi ꝓportionabiliť retribuo
iuxta leges gratitudinis apte ludo: si vo bene
ficiū receptū obliuiōi cōmēdo: nec tibi vbi pos
sem i aliq̄ recōpēso: ludēdi finē facio: ꝛ bñficē=
tie ludū soluo. Et iō signāter dicit hebze. xiij.
Bñficētie aūt ꝛ cōionis nolite obliuisci. Si sic
nos hse debem⁹ ad hoies: mltomagl erga deū
nos gtos esse ꝓuenit. Hugo ō claustro aie. Si=
cut nullū est momētū q̄ hō nō vťať vel fruať ō
bonitate ꝛ miscōia. Ita nullū oz esse momētū
quo eū pñtem nō habeať in mēoria. Threñ.
iij. Memoria memor ero ꝛ tabescet in me aia
mea. Hz istā memoriā scō impedit curiositas
ꝛ sollicitudo nimia circa mūdū: sīc dicit cōiter.
Plurib⁹ intēt⁹ minor est ad singla sensus. In
ps. Obliti sūt bñficioꝝ ei⁹ ꝛ mi. q̄ os. eis. Ter=
tio istā memoriā impedit ꝛ tollit voluptas car
nis. Boeti. iij. de cōso. metro. x. vocat corpus
scōm imaginationē platonicoꝝ: molē obliuio
sam. Fuit eñ opinio platonis. sīc tāgit Arist. j.
posterioꝝ. q̄ aia hz noticiaz oim rerū a ꝓncipio
sibi ꝓcreatā: ꝛ spes oim rerū sibi inditaſ a deo. ꝫ
statī q̄si infundiť corpi terreno tradit obliuiōi
illā noticiā sibi datā: nec ea pōt vti donec ꝑ sen
sus excitetur. Et ideo posuit plato q̄ addiscere
nō est nisi recordari. Vñ ꝓcludit Boetius me
tro ꝓallegato. q̄ si platonis musa ꝓsonat verū
qđ q̄q̄ discit imemor recordať. Moraliť: corp⁹
est moles obliuiosa. i. obliuionē dei inducēs.
Vñ aia imersa voluptatib⁹ ꝛ delitijs carnis p=
dit memoriā dei sui q̄ ꝓdicit ps. Adhereat lin=
gua mea faucib⁹ meis si nō meminero tui. Hec
est mēoria ꝓtinue possidēda. Alia ē mēoria ꝓ=
ximis exhibēda ꝑ odorē bone fame ꝛ honeste
uersatiōis. Opa eñ strenuitať ꝛ victorie so=
lēt haberi i memoria: ꝛ iō vincentes mundū ꝑ
pauptatē: carnē ꝑ castitatē: sensuz ꝓpriū ꝑ hu=
militatez memoria dignas faciūt seipos. Eccli.
xlv.. Dilectus deo ꝛ hominibus cuius memo
moria in bñdictōe est. Narrat magister i hist̄o=
rijs sup Exo. q̄ Moyses duxerat i vxorē filiā
regis ethiopie. ꝛ cū in patriā suā redire volu=
isset: impedire eū nitebať vxor sua. Moyses ꝑ
tanꝫ vir perit⁹ astroꝝ sculpsit in gēmas duas
imagines h⁹ efficatie vt altera memoriā: altera
obliuionē ꝓferret. Cūq̄ parib⁹. i. similib⁹ anu=
lis eas infuisset: obliuiōis anulū vxori ꝑbuit:
ꝛ mēorie anulū secū tulit: vt sīc pari amore sic
parib⁹ anulis insignerenť. Cepit ꝑ mulier ob
liuisci viri sui: ꝛ sic Moyses in patriā suā libe=
re est ingressus. Moraliter: anim⁹ human⁹ na
tione celestis cū carne terrena: q̄ ꝑ ethiopissaz
designať: ꝓiugū ꝓtrahit q̄n corpi infunditur.
Anim⁹ vo rōnalis naturaliť desiderat beatitu
dinē ꝛ vult in celū reuerti. Sz ista vxor eū ipe=
dit ꝛ ideo vtēdū ē cautela Moysi vt duos anu
los cū gēmis faciam⁹: ꝛ anulū obliuiōis carni
tradam⁹. Anul⁹ obliuiōis est recogitatio mor
tis: q̄z mors obliuiōi tradit hoiez. In ps. Ob=
liuioni dat⁹ sū tanꝫ mortu⁹ a corde. Anul⁹ me
morie est recogitatio vite eťne. Vñ i memoria
eťna erit iust⁹: ꝛ sic libere i celestē patriā reuer
tamur. Tertia memoria ē penit⁹ ꝓfunꝺnda. Et
hec est memoria dānoꝝ ꝛ iniuriarū nobis illa=
tarū a ꝓximis. Leui. xix. Nō queres vltionez
nec mēor eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Sīc dic Basi=
li⁹ i hexamerō. Camel⁹ hz mirabiliť bonā me
moriā de verberib⁹. Vñ si aliq̄s cum ꝑcusserit
dissimilat ꝑcussionē ad tps: ꝫ indubitāter cum
opportunitatē habuerit expetit vltionē. Sic sūt
nōnulli q̄ iniurias dissimilāt nō remittunt: ab=
scōdūt nō obliuiscunť: q̄uis dicat Gene. me
moria bñficioꝝ tuoꝝ oz eē tenax ꝛ iniuriaꝝ fa=
cilis. Et in ꝓuerbijs suis dic. Iniurie remediū
est obliuio. Et taľ q̄ vťuose iniurias obliuiscit
dicē pōt deo ꝓfīdēter illō Tobie. iij. Nūc dñe
memor esto mei neq̄ vindictā sumas de pecca
tis meis. Et ipe dñs iustl rñdebit ꝑ illud Esa.
lxv. Nō erť i mēoria ꝓora neq̄ ascēdēt sup cor.
sed gaudebit⁹ ꝛ exultabit⁹ vsq̄ in sempiternū.

Lectio. CXIIII

Oſponā populos ꝛ natōes mihi erūt ꝓbiecte. Timebunt
me audiētes reges horrēdi: ꝛ in mltitudine vi
deboꝝ bon⁹ ꝛ in bello fortis. Septimū emo
limētū qđ sapiētia tribuit possessori suo est di=
gnitas regiminis in pīdētia. Per sapiam nāq̄
hō efficiť apt⁹ ad regendū ꝛ discernendu⁹.

Sicut ipa dic. Prouerb. viij. Per me reges regnāt t legū ꝓditores iusta decernūt. Ad sufficiētiā regimis q̄nq; req̄runt q̄ in hodierna lectione tāgunt: videlicet. Ordinatio statutoꝝ: obtēperatio sbiectoꝝ: diuulgatio triūphoꝝ: reco̅ciliatio trāsgressoꝝ t expugnatio inimicorū. Et rex vel ꝓnceps q̄ hz ista: sbiectū ꝑtim bñ regit. Quātū ad ꝑmū dic sic. Disponā ꝑ los videlicet p sapiētiā. bñ regā statuta: iusta t vtilia ordinādo. Eccl. xix. In oi sapiētia dispositio legis. Vbi notādū q̄ Aristo. j. politicoꝝ inq̄rit. Qui sūt dispositi ad ꝓncipāduz. Et q̄ sunt apti ad famulādū. Ista em̄ nō solū sūt necessaria ex lege posituua: ꝫ etiā ex lege naturali. Vñ naturalit t ex natiuitate sūt aliq̄ dispositi ad regendū: t aliq̄ ad seruiēdū: t ideo determiat q̄ tā ꝓncipat⁹ q̄ seruit⁹ ē aliqualit a natura: q̄ q̄dā sūt p quib⁹ expedit vt ꝓsit t regant: t alij sūt p q̄b⁹ expedit cōicati q̄ ab eis homies diri gant. Natura em̄ dictat supioza t melioza debere regere min⁹ bona. Hinc est q̄ hō regit bestiā: aia regit corp⁹: masculꝰ regit feminā generaliter a natura. Illi ḡ hoies q̄ sic se hñt ad alios sicut hō ad bestiā: vel sic aia ad corp⁹: aut sicut mas ad feminā: apti sūt ad regēdum. Ista aūt excellēti a singularl supꝫ ceteros nō habeꝫ: nisi p bonū ꝓpriū hois q̄ō est pfectio rōnis: q̄ pfectio ē sapia. Et iō determiat ꝑs q̄ fortes igenio t rōne: q̄ꝫ sint debiles corpe sūt idonei ad regēduz: t fortes corpe t debiles rōne sunt apti ad seruiēdū: ita q̄ naturaliter ꝓ republica ton⁹ hūane cōmunitatl ē: q̄ sapiētes regāt: t min⁹ discreti sbseruiāt. Dic aia q̄ ratione claret corpus disponit t regit. et corp⁹ ei ad vtriusq; emolimētū sbseruit. Et Sene. quarto ō būficiis. Homini cui nō ē vis vnguiū aut dētiū: duas res dedit vis nature quib⁹ feē eū terribilez t validū. s. rōnē t societatē. Per rōnē em̄ aiali b⁹: t societate dñaꝫ gētib⁹: q̄ꝫ nec benigna societas absq; rōne bona possit haberi: Dic ḡ Galo. q̄ inꝫ munera gratiosa q̄ dotis noie cuz sapiētia spōsa sua recipiet: vnuz erit idoneitas regimis ad alios gubernādū: t b̄ fit ꝑmo t ꝑncipaliter iusta statuta ordinando. Et q̄ꝫtū ad b̄ ꝑmittit: disponā ꝑ los. Vñ de bonis ꝑlatis dicit Bap. xviij. Justicie legē t ꝓcordiam disposuerūt: t b̄ ē ꝑmū q̄ō ad bonū regimen req̄rit ordinatio statutoꝝ. Scdo req̄rit obtpatio sbiectoꝝ. Et q̄ꝫtū ad b̄ sbiūgit: Et natiōes mihi erūt sbiecte: videlicz p volūtariā et admirabilē obediētiā. Reges em̄ t ꝓncipes nō potētia ꝓpria stabiliūt: ꝫ beniuolētia sbditoꝝ. Vñ Tullius in ꝑhilipic philipica. ij. Falsuz armatorū est ꝑsidiū: caritate t beniuolētia ciuiū optet esse septū nō armis. Tertio requirit diuulgatio triūphoꝝ. Illō em̄ singlariꝫ magnificat ꝓncipē: t tribilē reddit hostib⁹ t regib⁹ q̄ circū stāt. Vñ legim⁹ Josue. ij. q̄ habitatores hierico ad rūores triūphoꝝ q̄s filij isrl'ō duob⁹ regib⁹ āmorreoꝝ habuerūt: solo timore cor t audaciā ꝓdideꝫt. Et q̄ꝫtū ad b̄ sbiūgit Et timebūt me audiētes reges horrēdi. Nō solū aūt de rectoꝝ⁹ t ꝓncipib⁹ verū est q̄ sapiētia faē eos timeri a regib⁹: imo de viris sctis t simplicibus in ecclia verificaꝫ freq̄nter. Si tñ vita cū sapiētia non discordet Marci. vj. Herodes metuebat Jobem sciēs eū virū iustū t sctm̄. Quarto ad bonitatē regiminis requirit reco̅ciliatio trāsgressoꝝ vt ꝓnceps seu ꝑlat⁹ clemētia t benignitate resplēdeat trāsgressoꝝ⁹: p loco t tē pore leuiter ignoscēdo. Et q̄ꝫtū ad b̄ sbdit sic. In multitudine videboꝝ bon⁹. Licz em̄ bon⁹ sit termin⁹ generaꝫ anthonomatice: tñ accipit ꝑ benigno māsueto seu pio. Vñ bonitas ꝓincipis ē ei⁹ māsuetudo. Et p oꝓsitū. Nihil turpi⁹ vꝫ incōueniēti⁹ ē in ꝓncipe q̄ꝫ seuicia carēs rōe. Vñ Hiero. sup epꝫa ad Timoth. exponēt illō. Oportet epm̄ irrepbensibilē eē tē. dic sic. Nihil ē fedi⁹ ꝓceptoꝛe furioso: q̄ cū debeat esse māsuet⁹ t hūil ad oēs: ex adūso toꝛuo vultu: tremētib⁹ labijs: rugata frōte: effrenatl cōuitis: facie inꝫ ruboꝛē t palloꝛē variata strepitat: t errātes nō tā ad bonū ꝓtrahit: q̄ntū ad malū sua seuitia ꝓcipitat. Hec Hieronym⁹. Et iō dauid q̄si sūmā sue bonitatl allegās coꝛā dño dic: Demito dñe dauid t ois māsuetudinis eius. Qualis aūt debeat eē ꝑlat⁹ ad hz vt i multitudie bon⁹ appareat pulchꝛe describit Alexāder nequā i fmōe quodā cōmendās quendā legatū. Ottonē noie cardinalē q̄ fuit legat⁹ in anglia tpe ḡrti heynrici regl q̄ lūdonijs ꝓciliū celebꝛauit. Et ponit etiā in libꝛo de considerātiōe: ad Eugeniū papā. Hic est q̄ regib⁹ exhibet se Johānem. egyptijs Moysen. foꝛnicatoꝛib⁹ phinees. Heliā idolatrl. Helizeū auarl. Petrū mētientib⁹. Paulū blasphemātib⁹. negociantib⁹ xp̄m: q̄ vulgū nō spernit ꝫ docet: diuites non palpat ꝫ terret: paupes nō grauat ꝫ fouet: minas ꝓncipū nō pauet ꝫ ꝓtemnit: q̄ ecclias non spoliat ꝫ emēdat: q̄ marsupia nō exhaurit: sed coꝛda reficit t crimia coꝛrigit: fame puidet sue: nec iuidet aliene. Qui oꝛandi studium gerit. t vsum hz de omni re: oꝛatiōi pl⁹ fidit: q̄ꝫ luc idustrie vel laboꝛi. Cui⁹ ingressus pacific⁹: modestus exit⁹ erit. Cui⁹ fmo edificatio: cui⁹ vita iusticia: cui⁹ ꝑsentia gra: cui⁹ mēoꝛia in bñdictiōe erit: q̄ se amabilē ꝓbet nō ꝛbo ꝫ opereuerēdū exhibet: nō fastu ꝫ actu. Qui humil est cū hulib⁹: cū inocēnb⁹ inocēs: duros dure redargu it: malignātes coercet: reddit retributiōez supbis. Qui nō ō dote vidue t ꝑimonio crucifixi ditare se festinat: ḡtis q̄ō ḡtis accepit: ḡtis faciēs iudiciū iniuriā patiētib⁹. Vindictā i nationib⁹: increpationes in populis: hec ibi. In q̄bus bon⁹ ꝑlat⁹ sufficient describit. Quinto t vltimo ad bonitatē regiminis req̄rit in ꝓnci

pe expugnatio inimicoꝝ. Et ẽ̄tū ad hoc ſbiū-
git: q̄ erit nō ſolū tpe pacis bonꝰ. ſed etiā in bel
lo fortis. Talis fuit dauid q̄ interp̄tat manu
fortis. ij. Regū. xxiij. Dauid ſedēs i cathedra
ſapiētiſſimꝰ p̄nceps inter tres. Ipſe em̄ quaſi
tenerrimꝰ ligni vermiculꝰ q̄ octingēt̄os viros
interfecit fortiſſimos impetu vno. Vbi cōmēda-
tur a tribꝰ ſicut dicit mḡr in hiſtoriſ: a ſapiētia
hūilitate t fortitudine. Dauid aūt cōp̄at ver-
miculo ligni qui teredo vel terebella dicit: q̄
mollis duꝝ lignū pfodit ſeu pforat: dū tangit
nihil molliꝰ illo: q̄n tāgit nihil duriꝰ. Sic t da-
uid in p̄ſuris domi t circa ſbiectos manſueti-
oꝝ fuit ceteris: in throno t p̄tra hoſtes nulliꝰ acu
tioꝝ. Hoc nomē teredo eſt equiuocū: q̄ media
correpta ſignificat vermiculū: t dicit a tero is
ere. t edo. is. edere. q̄ terēdo edit. Media v̄o
p̄ducta ſignificat puluerē vl̄ corruptionem li-
gni. ſm Iſiō. xij. Etymo. Vñ habet talis ver-
ſus. Eſt vermis teredo p puluere dico teredo.

B Quia agit̄ ℔ de bello: Sit dubitatio ſ talis:
Vtr̄ bellū poſſit eē licitū x̄piano. Et videt̄ q̄ ſi:
q̄ bellare p̄hibet̄ diuino p̄cepto Matth. v. Ego
dico vob̄ nō reſiſtere malo. Et ad Roma. xij. Nō
vosmetipos defendētes cariſſimi ſ date locuꝝ
ire. Itē Matth. xxvj. Omis qui accipit gladium
gladio p̄ibit: ergo bellantib⁹ pena indicit. ſed
pena nō indicit̄ niſi p̄p ter peccatū t peccatuꝝ
eſt illicitū. ḡ t bellū. Ad op̄poſitū. xxiij. q. ij.
Juſtū eſt bellū q̄ ex edicto gerit̄ de reb⁹ repe
tēdis: aut p̄pulſandoꝝ hoſtiū cauſa. Itē ibidē
ca. ij. in medio. Juſta bella diffiniri ſolēt q̄ vl-
ciſcunt iniurias: ſi gēs vel ciuitas plectēda eſt
vel que vindicare neglexerit q̄ a ſuis improꝰ
be factū eſt: vl̄ reddere q̄ p iniuriā ablatū eſt.
Ad queſtionē dicēdū q̄ ad hoc q̄ bellū red-
dat̄ licitū q̄nq; ſm antiquos doctoꝝes req̄run
tur: p̄ſona: res: cauſa: animꝰ: auctoritaſ. Perſo
na vt ſit ſecl̄aris cui licitū eſt effundere ſangui
nē. nō eccl̄iaſtica cui p̄hibitū eſt effūdē ſanguī-
nē: niſi in caſu ineuitabili. Res vt ſit p reb⁹ re-
petendis vel defenſiōe patrie. t hic ſ̄b noīe re-
rū iniurie cōp̄rehendunt. vñ licitum eſt: iniu-
rias rationabiliꝰ vindicare. Cauſa ſi p̄p ter ne-
ceſſitatē pugnet: vt pax acq̄rat. Animꝰ vt non
ſiat p̄p ter odiū vltionē aut cupiditatē. Auctori-
tas vt ſiat auctoritate eccl̄ie vel p̄ncipis. San
ctus Thomas. ij. ij. q. xlj. ar. j. dicit q̄ tria ſuffi
ciūt ad bellū iuſtū. Auctoritas p̄ncipis: q̄ ois
p̄iuata p̄ſona p̄ōt ius ſuū p̄ſequi t optinere
in curia ſui ſupioris. hoc aūt p̄inceps nō p̄ōt.
Scō requirit̄ iuſta cauſa vt videlicet illi q̄ im
pugnant ex aliqua culpa hoc meruerūt. Ter-
tio requirit̄ intentio recta vt videlicet bonū p-
moueat t malū impediat. Et ad hoc q̄ intētio
ſit recta req̄rit̄ habilitas p̄ſone t neceſſitas rei
repetēde. Iſta tria includūt illa q̄nq;. Alit̄ re-
ducunt̄ ad quattuoꝝ illa q̄ faciunt bellū iuſtū.

Vſū habent̄ x̄ſus. Cū de iure p̄ōt indicēs bel-
la iubere. Cū bonꝰ eſt bellās t quē decet arma
mouere. Cū patiēs cām reprobā videat habe-
re. Nō ſic bella q̄unt dici crudelia vere. Ex his
patet q̄ licet clerici poſſint bellis intereſſe vt ſu
is exhortationib⁹ abſolutionib⁹ t ſpiritalibus
ſuffragijs iuuēt bellātes: eſt tū eis īterdictum
ne manu pugnēt. t de hoc. xxiij. q. viij. c. Cleri
ci. Et. c. his aūt quib⁹ dñi ſacramēta tractanda
ſunt iudiciū ſanguinis agitare nō licet. Et iō
magnope talib⁹ exceſſibus p̄hibendum eſt. ne
manu p̄p̄ia ſanguinē fundāt: q̄ō ſi fecerit fiūt
irregulares ẽ̄tūcūq; ſit bellū iuſtū: niſi ſit i de-
fenſiōe vite p̄p̄ie quā alio mō ſaluare nō poſ-
ſent. Ad p̄mū argumētū ſm Aug̃l. i ſer. do. i
mon. li. j. ca. xxvij. dicēdū q̄ illa q̄ ſaluator ibi
p̄cipit ſemp ſūt ſeruanda in p̄parationē animi
videlicet ſit par⁹ ad talia ſuſtinēda p x̄po ſi ex-
pediret: videlicet pcutiēti maxillā vnā: p̄bere t
alterā: t nō defendere ſe. t tolleti tunicā: dimit
tere palliū t hmōi. Q̄nq; tū magis expediēs ē
alit̄ facere p̄p ter cōe bonū. t etiā illoꝝ q̄s pu
gnat. Et eodē mō ad x̄bū ap̄li. Vel dicendū q̄
loq̄t̄ de inordinata defenſiōe. Ad ſm rñdet
Aug⁹. xxj. c. Fauſtū: vbi vult q̄ ille dr̄ accipe gla
diū q̄ nulla ſupiori ac legitima p̄tāte iubēte vl̄ con
cedēte in ſanguie alicuꝰ armat: t tal gladio pibit
id ē pena ifernali niſi peniteat. In p̄s. Introi-
ibūt i inferioꝝa tre tradēt̄ i manꝰ gladij. i. pe-
ne iferni. Vel alit̄ ſic exponit Aug⁹. ō ſer. do.
in mon. l. ij. Quid aliō dictū ē: nis q̄ gladio p-
cuſſerit gladio moriet̄: niſi q̄ i ipo pctō aīa mo
rit̄ q̄ōcunq; cōmiſerit. ſm illud p̄s. Gladiꝰ eo-
rū intret in coꝛda ipoꝝ. Nō ergo belluꝝ aliq̄s
ſit x̄pianis licitū p̄ter his. Lectio. CXIIII

Intrans in domū

meā p̄q̄eſcā cū illa. Nō em̄ hꝫ amaritu-
dinē p̄ūſatio illiꝰ: nec tediū p̄uiciꝰ illiꝰ: ſ leticiā t
gaudiū. Octauū t vltimū emolimētū q̄ō ſapia
p̄fert poſſeſſori ſuo ē iocūditas ſolaminis i cō-
ſciētia. q̄ō q̄dē emolimētū Salomō ſe aſſerit ha
biturū in hodierna lectiōe. Et circa ℔ duo fac:
Primo allegat modū ecīne iocunditatī. Scōo
aſſignat cām ecīne trāq̄llitatī. Scōa ps ibi. Nō em̄
hꝫ amaritudinē. Circa p̄mū dic̄ ſic. Intrās i
domū meā p̄q̄eſcaꝝ cū illa. q. d. Ecce ẽ̄tū mihi
emolimētū accreſcit. ſi mihi ſapiētiā. i. cultū dei
deſpōſauero. Si em̄ nihil aliō p dote reciperē
cū hac ſpōſa ℔ mihi ſolū deberet ſufficere q̄ in
trās in domū meā. i. p̄ſcientiā meā. p̄quieſcaꝝ.
id eſt quetē inueniā: cū illa. i. ſapiētia. Illa q̄-
cs exterioꝝ poterit delectari ẽ̄diu p̄ſcia hꝫ vñ
poſit murmurare. Hec ē domꝰ quā ſcī p̄labo
res t tedia ſecū repetūt t req̄rūt. Hec eſt domꝰ
quā deo dedicare ōbemꝰ p ſctāz p̄ūſatiōez. In
p̄s. Domū tuā decet ſctitudo d. i. l. diez. De ſe
curitate t trāq̄llitate p̄ſcie loq̄ns btūs Grego.

sup Ezech. Omek. ix. dic sic. In omni qō dei ē semp tacite recurrere debem⁹ ad mētē ⁊ interiozē testē ⁊ iudicē requirere. Quid eñ pdest: si oēs laudāt ⁊ pscientia accusat: Aut qd poterit obesse: si oēs derogēt ⁊ sola pscīētia defendat: Qualis sit pscīētia bona docet hugo de sācto Victoze. li. ij. ca. vj. de aīa dicēs. Trāquilla cōscientia est q̄ oib⁹ est dulcis: nulli grauis: vtēs amico ad gratiā: inimico ad patiētiā: cūctis ad benivolētiā: ⁊ quib⁹ pōt ad bñficentiā: cui de⁹ nec sua peccata imputat qz nō fecit: nec aliena qz nō approbauit: nec negligentiā qz nō tacuit nec supbiā qz in humilitate pmansit. Istā domū conscīētie debem⁹ bene fundare ⁊ honeste mūdare. Fundare quidē p frequentē ⁊ purā pfessionē. // In tali domo potest quiescere tā deus q̄ hō. Et licet tā fama q̄ pscientia sit homini necessaria: conscientia ꝓpter seipam: fama ꝓpter ꝓximū. xij. q. j. nolo. Tamē in tātū ponderat bonū pscientie q ꝑ salute pscīētie pdi debet cū gaudio bonū fame: vbi necessario oportet alteruz omittere. Unde Seneca epistola. lxxxij. fm. li. cōes. Nemo mihi plus videt estimare virtutē. nemo magis illo esse deuotus q̄ qui boni viri pdidit famā ne pscientiam pderet. Et vult dicere q ꝑ ope virtuoso exercēdo etiā p mediā infamiā debet homo ꝓcedere. Hec est ergo dom⁹ in qua sapiēs cū sapientia quiescit sine turbatiōe: qz certe nō habet amaritudinē ꝓuersatio illi⁹. ergo ⁊ cetera. Bona exteriora: delitie: diuitie ⁊ honozes vel hñt amaritudines vel ad min⁹ generāt tediū ⁊ fastidiū ⁊ satietatē: ita q homo illud idē qō prius optauit postea fastidiat ⁊ ptemnat. Et ideo dicit Rabanus dic in glo. Corpales delitie coz pus grauāt. Spūales ẋo mentem releuāt. Et q̄ntomagis esuriunt: tāto ampli⁹ comedunt. In illis appetit⁹ placet expientia displicet. Augent spiritales delitie desideriū: ⁊ q̄ magis sumunt auidius amant: hec Raban⁹. Et accepit a beato Gregozio in quadā Omelia: q eandem sentētiā mīto eloquēti⁹ dicit sic. Corpales delitie cū nō hñt graue i se desideriū accēdūt. cūẋo habite edunt comedentē ꝓtin⁹ in fastidium vertūt. At ꝓtra spiritales delitie cū nō habent in fastidio sūt: cū ẋo habēt in desiderio. In illis appetit⁹ saturitatē: saturitas fastidiuz generat. In istis aūt appetit⁹ saturitatē: saturitas appetitū parat. Augēt eñ spiritales delitie desideriū in mēte: dū satiāt. ⁊ q̄ntomagis eaz sapoz pcipit eo ampli⁹ agnoscit qō auidi⁹ amētur: hec Gregozi⁹. Usi Sene. carnis voluptatē docens ptemnere dicit. Voluptas corpalis fragilis est ⁊ bzeuis: fastidio obiecta quo auidius acta est citi⁹ in ꝓtrariū recedēs. Cui⁹ sbinde necesse est: aut peniteat: aut pudeat quēcūq. In qua nihil magnificū aut qō naturam hois dijs ꝓximi deceat: res humilis mēbzoz turpium misterio veniēs exitu feda: hec Sene. Sapientia ergo nō habet amaritudinē in ꝓuersatione: nec tediū in cōuictu: q̄ p oppositū letitiaz ⁊ gaudiū. ⁊ ideo a sapoze sapientia quasi sapida scientia nūcupat: Et ꝑ ꝓtrariuz sapiētia h⁹ mūdi q̄ ꝓsistit in noticia iurī positiui amaritudinē ⁊ tediū habet in ꝓuersatiōe: vt cōiter reddens hoīem p̄sumptuosū in seipo: ⁊ iniurioſū ad alios in ꝓuictu. Et iō ad pacē ⁊ trāquillitatē studētiū in sacre pagine sapientia: est ab ecclesia ꝓhibitū ne pariſ⁹ vl' in ciuitatib⁹ vicinis aliqs docere vel audire ius ciuile p̄sumat. Et qui ꝓtra fecerit a causaz patrocinijs excludat ⁊ p eūm loci excōicet: ex de ꝓuil. ⁊ exce. ꝓuil. sup specula. Circa domū pscientie est notandū q ipa hfe debet solidū fundamētū: decens ornamētū: aptū tegumētū: ⁊ frequens expurgamentū. Primo fundamētū cōsciētie oz fundari sup solidā doctrinaz xpi: sicut saluato⁹ dicit Math. vij. Dis q̄ audit. hec. ⁊ fa. ea assimilabitur viro sapienti q̄ edificauit domū suā sup petrā. Petra est doctria xpi. Math. xvj. Super istā petrā sane doctrine oz pscientia cuiuslibet edificari. Uñ sūme cauendū ē ne ista domus sit erronee fabzicata vel nimis larga vl' nimis stricta: qz oñe qō fit ꝫ pscīētiam edificat ad gehennā. xxvij. q. j. omnes. Et habetur in glo. ad Roma. xiij. Uñ sicut dicūt doctozes. Dictamē pscīētie plus obligat q̄ ꝓceptū plati. Et iō ois pscīētia: siue recta siue erronea: siue in se mala: siue indifferēti⁹ obligatozia est: qz in oib⁹ talib⁹ veniēs ꝓtra pscientiā: facit ꝓtra illō qō credit a lege dei esse ꝓhibitū. In ista domo male parāt sibi quietē mīti hoies mūdani qui illud qō duri⁹ est ponūt sb capite. ⁊ illud quod molli⁹ sub pede. Horalit. Cōscīētia in mēte ē sic caput in hoīe: ⁊ sensualitas ē sic pes. Qui q̄ ponit in sensualitate delectationē: ⁊ peccatuz i pscīētia qz murmur ꝫ pctīs: dure reclinat caput suū. Istā domū fundāt qdā sup aquas voluptatis: quidā sup arenā cupiditatis: ⁊ iō cōsciētie taliū stare nō possūt: eo q carent solido fundaméto. Et iō dicit Math. vij. q vir stultus edificauit domū suā sup arenā: ⁊ descēdit pluuia ⁊ flauerūt vēti ⁊ cecidit dom⁹. Scō dom⁹ pscientie debet habere honestū ornamētū: vt sit picta curiose ⁊ artificialiter imaginib⁹ virtutū ⁊ sanctoz viroz exēplis q̄ nos ꝓcesserūt. Narrat Augustin⁹ ꝓtra Julianū. li. v. et. ij retractionū. ca. lxij. q rex qdā Cypri deformis specie thalamū suū siue cubiculū fecit depingi imaginib⁹ pulchris: vt p eaz aspectū vxoz sua pareret pulchrā ꝓlem. Rex est ratio: cubiculū memoria vel pscīētia. Sensualitas est vxor: et iō si pulchrā plē. i. ẋtuosas opationes habere velim⁹: domū patrū nroz imaginib⁹ depingi studeam⁹: dicētes cū ps̄. Dilexi dñe decozē dom⁹ tue ⁊c. Oz est notandū q dom⁹ q̄ nō in-

habitaꝝ cõtrahit sordes: vermes: ꝛ varias corruptiones. Et ita est de multoꝝ cõsciẽtijs que nõ inhabitaꝝ ab eis. Nũq̃ tñ ẽ eis ita male sic in quadragesima qñ redeũt ad se ꝛ intrant domos cõscientiarũ suaꝝ malaruꝝ: Ibi inueniũt vermes: corruptiões ꝛ fetores veterũ pctõꝝ: ꝛ dom⁹ incipit declinari ad mortẽ. Juxta illud Prou. ij. Inclinata est ad mortem dom⁹ ei⁹. ꝛ ad inferos semite ipius. ¶ Tertio domus cõscientie debet habere aptũ tegumentũ. Coopimentũ bone cõscientie est honestas cõuersationis virtuose: vt boni viri qõ dicere⁊ interi⁹: ostendãt exteri⁹. Et sic luceat lux eoꝝ coꝝ hominibus vt videant opa vestra bona ꝛ glorificẽt patrẽ vestrũ qui in celis est. hoc est qõ dicit Matth. v. Quod in aure audistis p̃dicate super tecta. i. p bonã ꝓuersationẽ. ¶ Quarto dom⁹ ꝓscientie debet habere frequẽs expurgamentũ p scopã confessionis: nec ad aliqõ remediũ fugiendũ est: vt a diabolo vel a peccato: nisi q̃ a cõscientia expellaꝝ peccatũ. Unde Aug⁹. sup Joh. omelia. xli. Seruus peccati quo fugit se cũ se trahit: quocũq̃ fugerit non fugit seipam mala ꝓscientia. nõ est quo eat: semp sequit se: imo nõ recedit a se. peccatũ enim qõ fecit intus est. Vis audire consiliuꝝ? Si vis a deo fugere ad ipm fuge: cõfitendo nõ latendo. cõfiteri potes: latere nõ potes. Sic est de diabolo sicut fuit dõ Dedalo ꝛ labyrintho. Fecit enim Dedalus domũ quãdam cũ varijs vijs ꝛ cũ parietibus ita pplexis q̃ nullus eã intrans exire poterat sine glomere fili. ꝛ illa dom⁹ vocabaꝝ labyrinth⁹. i. labor intus. qz in egrediẽdo ꝛ in ingrediendo maxim⁹ labor fuit. In illa domo inclusit Dedalus vnũ monstrũ qõ ex vna medietate fuit homo: ꝛ alia medietate bos: ea intentione vt ibi impetuũ pasceret ꝛ nunq̃ exiret: sic narrat Ouidius li. viij. Metamor. ꝛ Ysido. iij. Etymolo. ¶ Horaliter loquẽdo: qñ ita est q̃ diabolus pcipit vnã psonã aliqõ peccatũ monstruosum fecisse: facit cõscientiã talis q̃si domũ Dedali. ꝛ abscondit pctm: ꝛ fabricat illi peccatori tot vias pplexas ꝛ parietes obsistẽtes: nũc de timore: nũc de pudore: nunc de negligẽtia: nũc de expectatione ꝛ dilatiõe ꝓfessionis. ꝛ ibi occultat illud monstrũ: vt nullus ꝓfessor possit intrare nisi cũ glomere fili. ¶ Oportet. n. cõfessorem reuoluere oẽs interrogationes spectãtes ad peccatũ anteq̃ reus velit cognoscere illud quod fecit. Nõ sic facit probus homo ꝓfessoribus suis: sed omnia pandit ꝛ ostendit nude et apte. Juxta illõ qõ in figura scribit. iiij. Regl. xx. Omnia que sunt in domo mea viderũt: nihil est quod nõ monstrauerim eis in thesaurl meis.

Lectio. CXV.

Hec cogitans apud me ꝛ cõmemoraꝝ in corde meo: qñ immortalis ẽ in cogitatiõe sapiẽtia: ꝛ in amicitia illius delectatio bona: ꝛ in operib⁹ manuũ illius honestas sine defectione: ꝛ in certamine loquele illi⁹ sapientia: ꝛ ꝑclaritas in cõicatione sermonũ illi⁹. circuibã querens vt illã mihi assumerẽ. ¶ Postq̃ Salomon enumerauit octo ꝓrogatiuas q̃s dotis nomine de⁹ tribuit hõi qui sapientiã accipit sibi sponsam: ꝓpter q̃ bona merito debuit Salomõ moueri ad nuptias cũ sapia ꝓtrahendas. Hic ponit recapitulãdo suoꝝ dictorũ in genere recitationẽ. Solẽt enim amãtes cõmẽdatiões amicoꝝ suoꝝ pluries reiterare ꝛ incultare sub diuersis sermonũ coloribus: licet snia semp sit vna. Ubi ista lectio nõ est nisi recapitulatio p̃dictoꝝ. In q̃ tñ tria fiũt. Nã ꝓmo ostendit q̃ intẽse de sapia cogitauit. Scõo quales in eo ꝛtutes põderauit. Tertio q̃s effectualit circa eã habendã multiplr laborauit. Scõa ps ibi: Qñ imortalis. Et tertia ibi: Circuibã. Circa ꝑmũ dicit sic: Hec cogitans apud me. hec videlicet ꝓuilegia q̃ danꝝ p sapientiã: q̃ cito postea cogitãs recitabo. ẽ tum ad actualẽ intelligẽtiã apõ me occulte sine expssione vocali ad alios. ꝛ cõmemoraãs in corde meo q̃si diceret: Nõ solũ cogitaui in trãsitu ꝛ pfunctorie de nobilitate sapie q̃ est veri dei cultus. ꝑ cõmemoraui in corde meo. hõ est: memoriã perfectã generaui mihi de ea vt possem facili⁹ cogitare qñ vellẽ. qz illa q̃ scimus in memoria ꝓsideram⁹ qñ volumus: sicut dicit. iij. de aia. Sic ergo patet q̃ intẽse de ea recogitauit. Scõo ostendit q̃les ꝛtutes in ea ponderauit: ꝛ sunt q̃nq̃. Nat enim sapiẽtia pfectionẽ multiplicẽ sapienti: cognitiõez ꝛitatl ẽtũ ad itellectũ: delectationẽ iocũditatis ẽtũ ad affectũ: ꝓuersationẽ honestatis ẽtũ ad effectũ: discretionẽ ambiguitatl in disputãdo: ꝛ declarationẽ difficultatl in p̃dicãdo. Dicit ẽ q̃ cogitãs õ sapia aduertit qñ imortalis ẽ sapia in cogitatiõe: qz vera sapia ẽ õ eternis ꝛ necessarijs. Scõo hz delectatiõem iocũditatl. vñ subdit: Et in amicitia illi⁹ ẽ delectatio bona. Unde dicit Arist. x. ethi. q̃ pbia vi dck hñe admirabiles delectatiões. Est aũt pbia amor sapie. Delectatio enim in sapia ẽ magna: qz ẽ tomagis amaꝝ: tãto suauior iueniꝝ. Eccli. xxiij. Qui edũt me adhuc esuriẽt: dic sapia ad lram. Et iõ ꝓuer. v. In amore illi⁹ delectare iugiter. ¶ Tertio sapia dat hõi cõuersationẽ honestatis ẽtũ ad effectũ. Et quãtũ ad hoc sbdit: Et in opib⁹ manuũ illi⁹ honestas sine defectiõe. i. Cor. xiij. Opa honeste ꝛ sm ordinez fiãt in vobis. Ubi de sapia dictũ est. ca. vij. Venerũt mihi oia bona pariter cũ illa: ꝛ innumerabilis honestas p manũ illi⁹. Hec mitꝝ qz Eccli. xxiij. Flores mei fructus honoris ꝛ honestatis. Quarto sapia dat discretionẽ ambiguitatl in disputãdo. Et quãtũ ad hoc dicit sic: Et in certamine loq̃le illi⁹ sapia. Oportet enim circa veri

tatem inquirendam: nõ solũ studere solitarie: sed ꝓferre multifarie: ⁊ sensus ac ingenia communicare: qz dubitare de singulis inutile non erit. Eccl. vltimo. Collucrata est aia mea cũ sapientia. Hec aũt disputatio ẽ ąsi quoddã certamẽ loquele: in ą certamine debet eẽ sapiẽtia .i. sapida veritatis inuestigatio: nõ vana curiositas seu stultitia. ij. Thi. ij. Stultas ⁊ sine disciplina ąones deuita. Timendum est tũ illud qõ dicit. Eccs. vj. Verba sunt plurima ⁊ multa in disputãdo habentia vanitatẽ. Quinto sapientia dat declarationẽ difficultatis in ꝓdicãdo seu informãdo. Et ątũ ad hoc subdit. Et ꝓclaritas in cõmunicatiõe sermonũ illius. Doctrina eñ obscura nõ iuuat auditorẽ. Vñ Hugo. in didas. v. Duo decet doctorẽ vitare in docẽdo: obscuritatẽ ⁊ plixitatẽ. Et dicit sic. lectio duob⁹ modis aio fastidiũ ingerere solet ⁊ affligere spiñ. ąlitate videlicet: si obscurior fuerit. ⁊ quãtitate: si plixior extiterit. In ą vtroq; magno vti moderamine oportet. ne qõ ad refectionẽ quesitũ est: sumak ad suffocatiõez. Et ideo dicit q debet eẽ ꝓclara in cõmunicatione. Secundũ illud in ꝓ̃s. Declaratio sermonũ tuax illuminat: ⁊ intellectũ dat puulis. Quia ą Salomon tot in ea virtutes ⁊ gras ꝓsiderauit: iõ circa sapiam acquirendã multipliciter laborauit. Et quantũ ad ꝫ subiũgit sic. Circuibã querens vt illã mihi assumerẽ. Circuibã inquit: inspiciẽdo creaturas: ⁊ discutiẽdo scripturas: et audiẽdo lecturas. Plato eñ in morte sua dicitur docuisse discipulos: q libẽtius magistros audirẽt q̃s scpturas eoz inspicerẽt: adiũgẽs q littera vnica facie se offert inspiciẽti. magister aũt sub facieb⁹ plurib⁹ eã offert audiẽti. Circuiui ą dicit Salomõ: vt eã mihi assumerẽ. mihi .i. ad fructũ cõmodũ ⁊ vtilitatẽ meã. ꝓmo ⁊ ꝓncipaliter ⁊ cõsequẽter ad modũ aliorũ. Prouũ. ix. Si sapiẽs fueris tibiũ ꝑi erĩ. Nõ sic assumũt sapientiã q male viuẽtes alios illuminãt. sicut cãdela nõ est ad cõmodũ: sed ad ꝓsumptionez sui ⁊ alioz illuminationẽ lucet. Et ꝓ oppositu homo sctũs lucet sicut sol: qui ⁊ in se lucet ⁊ alios illuminat sine suo detrimento. Eccl. xxvij. Homo sctũs in sapia manet sic̃ sol. Quia dicit q. s. amicitia sapie est delectatio bona. Est notandũ q nulla res est in hoie q̃ sic declarat ąlis est: sicut delectatio hois vnde talis denoiari debet quale est illud in quo delectak. Et ideo virtuosus dicitur: qz gaudet in operibus virtuosis. Justus qui in operib⁹ iustis, voluptuosus q̃ delectak in opibus voluptatis. Et sic de singulis vtutib⁹ ⁊ vitijs ꝓsequenter. Vñ sic̃ extrahi põt ex dictis phi. x. ethi. Delectatio in hoie est moz regulatiua: mozũ declaratiua: ⁊ moz augmentatiua. Primo dico q est mozũ regulatiua ꝑ modũ finis. Et ideo dicit Aug⁹. sup illud ps: Scrutans corda ⁊ renes deus: finis cure ⁊ cogitatiõis ẽ delectatio ad quã ąs nitik puenire. Vñ q delectak in possessione pecunie dat se mercationib⁹ vel alicui opatiõi ꝑ quã pecunia acqrik. ⁊ qui delectak in militia dat se operib⁹ strenuitatis. vñ vnusq̃sq; ordinat se finaliter ad illud in ą magis delectak. Et iõ docet Arist. ij. ethi. ca. vij. q a delectationib⁹ ⁊ delectabilib⁹ maxime debem⁹ cauere. ⁊ debem⁹ nos habere ad eas sic̃ senes plebis se habuerk ad Helenã. Senes eñ plebis troiane iudicaueĩt eaz esse abijciẽdã. Vñ hec ẽ doctrina Arist. ibidẽ. Alij ad alia apti nati sunt qõ quidẽ notũ ẽ vnicuiq; ex sua delectatiõe ꝓpria ⁊ ꝓuata. Cõsiderãdũ est ą: an ista delectatio sit bona: an mala. Si bona: vñ quidẽ. Si mala i ꝓtrariũ oportet nos attrahere: dicit Arist. Sicut volens lignũ tortuosum dirigẽ ad rectitudinẽ ipm in cõtrariũ ꝓtra rectitudinẽ recuruat: ⁊ sic tãdẽ reduc̃ ad mediũ. hec ẽ doctrina Arist. ibidẽ. Hec est cã ąre prudẽter sibi ꝓ fine deũ proposuit ps. vbi dicit: Jocũdũ sit ei eloquiũ meũ: ego vero delectabor in dño. Secundo delectatio hois est moz declaratiua. Quia sicut dictũ est supius. talis est vnusquisq;: ąle est illud in ą delectak. Moraliter loq̃ndo: Omnis eñ gest⁹ exterior in ludis: in sertijs: argumẽtũ ẽ de cõpositiõe mẽtis. Vñ Sene. ad Lucillũ epla. lxxxvij. Omniũ rerũ si obseruenk indicia sunt argumenta moz ą ex minimis ꝫ capere. impudicũ eñ incessus ostẽdit ⁊ manus mota ⁊ interdu vnũ respõsuz: ⁊ relat⁹ ad caput digitus ⁊ flex⁹ oculoz improbũ: risus insanũ vult⁹ habitusq; demonstrãt. Illa eñ in apertũ ꝑ notas exeũt. Qualis quisq; scies sit: si quẽ admodũ laudet aspexeris. Tertio delectatio est morum augmentatiua. Unde Arist. x. ethi. dicit q cern⁹ hoies iudicãt ⁊ inquirũt illa in quib⁹ delectãt q̃ alia. Vñ delectationes ꝓprie cõfirmãt opationes suas. Et ideo si diuersi hoies ad eandẽ artez ponantur. ille magis ꝓficiet qui ceteris parib⁹ ampli⁹ delectak. Secõo ꝓncipalit est notãdũ q est triplex delectatio. Delectatio naturalis: delectatio bestialis: ⁊ delectatio rõnalis. Delectatio naturalis: est sine qua natura hũana esse nõ potest. Sicut est illa delectatio quaz homo habet in cibo: ⁊ potu: ⁊ somno sibi ꝓueniente: ą quidẽ delectatio peccatũ nõ est si nõ excedat regulã rationis. Vñ Arist. vij. ethi. dicit. Delectationũ quedã sũt necessarie: quedã volũtarie ⁊ ex electione. Necessarie sicut cibi ⁊ pot⁹ ad ꝓseruationẽ indiuidui. ⁊ venereoz ad ꝓseruationẽ spẽi. Volũtarie delectatiões sũt: sicut victoria: honor ⁊ diuitie. In hoc aũt delectationis genere nõ põt cõtinue delectari fm Arist. x. ethi. ca. v. Tũ qz aia nõ ꝑt ꝓtinue operari. ⁊ nulla delectatio ẽ sine opatiõe aie. Tuz qz delectatio ꝓtinuata circa vnũ generat sui fastidiũ. Si vo sit circa diuersa: circa nullũ est pfec

ta. Ulñ docet Arist. q̄ qñ delectamur i vno vehemēt̄ p tūc nō attendimus alia. sicut dicit ip se: Amantes fistulas nō attendūt sermonib⁹ q̄ dicūt̄ eis. Delectabili⁹. n. alterꝫ repellit. Ꝯz si remisse in aliquo delectemur possumus sil'attendere ad alia. Sicut q̄ videt̄ in theatr'i male agonizantes possunt sil'comedē legumia. x. Ethi. ca. vij. Et ista delectatio nō ē naturalis delectatio hōis: cum hō appetat ꝓtinuo z ꝓpetuo delectari: q̄lis delectatio nunq̄ habebit̄ nisi in visiōe dei: qñ tota aia z simul z sp adiplebit̄ gaudio. Juxta illud ps. Adimplebis me leticia cū vultu tuo de. in dex. tua vsq̄ in finem. Scōa delectatio ē bestialis. z ē turpissima delectatio: z exprobrabil'sic dic̄ Arist. iij. ethi. ca. v. q̄ homines tali delectatiōi nō vtunt̄ scōm q̄ hoīes: ꝑ ꝑm q̄ animalia sunt. Sicut narrat ibi de quo dā q̄ petijt guttur habere longū sicut ē guttur gruis. Delectatiōes vero circa tactū maxime inducūt bestialitatē z faciūt hoīem brutalē: q̄ nō sunt hois ꝑm q̄ homo. sed ꝓueniunt vel ex corruptiōe cōplectionis: vl ex mala assuefactione viuēdi. ꝓuō. iij. Ne delecter'i in semitis impioꝝ: neq̄ tibi placeat maloꝝ via. Tertia delectatio ē rationalis q̄ ꝓsistit in ꝓtemplatiōe veritatis. Ꝯz cū eadē delectatio placeat vni et displiceat alteri: queri⁹ qualis delectatio debeat dici delectatio hōis. Ad hoc rñdet Arist. x. Ethi. q̄ sicut si quereret de saporib⁹ q̄d dulce sit z q̄d amarū: q̄ qō sanus dicit dulce: infirmus dicit amaꝝ. dicendū esset qō illud est dulce qō sanus dicit esse dulce: nō qō infirm⁹. Eodem mō dicēdū q̄ illa ē delectatio hūana quaz virtuosus z bonus iudicat hois delectatiōez. ꝑ nō illam quā corruptus z malus. Alie vero delectatiōes nō sunt delectatiōes simpliciter: ꝑ delectationes ꝑm quid. Ulñ sūt innaturales: brutales z egritudinales. De q̄libet dicit Esa. lxvj. In abominationibus aia eoꝝ delectata est. Sed delectabile simpliciter est illud in q̄ sanus moraliter. i. virtuosus delectatur. Jn ps. In via testimoniorū t. de. sum. sic in o. diuitijs.

Lectio. CXVI.

Puer aūt eram ingenioſus: z ſortit⁹ ſū aiam bonā. Et cū essem magis bonus: veni ad corpus incoinq̄natū. Et vt sciui q̄m aliter nō possem esse ꝓtinēs nisi deus det. Et hoc ipm erat sūma sapientia: scire cui⁹ esset hoc donū. adij dñm z deprecatus sum illū: z dixi ex toto ꝓcordijs meis. Sicut in ꝓncipio huius capli dictū fuit. Salomō in isto capło ꝺ sapientia z seipo quādā fingit pabolā ponēs seipsum loco cuiusdā amatoris ardentissimi cū sapientia quasi cū quadā virgine nobilissima ꝓtracturus. Utiq̄ aūt ista fictiōe ad ostendendā amoris vehemētiā quā habuit ad sapiētiā acq̄rēdā: q̄ inter tales ꝑsonas cōiter amor ardentissimus inuenit̄. Quattuor aūt solet iuuenis ꝓtracturus facere. Primo enī ꝑsiderat cōditiones ꝑsone cū q̄ ꝓponit cōtrahere. Scōo dotē z diuitias q̄s pōt cuz ea recipere. Tertio sup̄ius ꝓditiones examinat an possit puelle ꝓgruere. Quarto deliberat quō eā a parentib⁹ z amicis possit petere z habere. Juxta ista quattuor Salo. q̄ttuor facit in isto capło. Ma ꝓmo ostendit sapientiā esse mirabiliter amabilem z gratiosaz. Scōo ostendit ipius dotē forze desiderabilē z ꝓciosam. Tertio declarat sup̄ius ꝓditionē forze spectabilē z virtuosaz. Quarto ostēdit datorē puelle habere nobilitatē venerabilē z gloriosam. Et ꝑm ista capłm fuit diuisum in q̄ttuor. Jn ꝓncipio de duabus ꝓditionibus ē expeditū: z de duab⁹ secūdis exequet̄ in hodierna lectione. Et ꝑm hoc littera diuidit̄ in duas ptes. Ma primo ostēdit sup̄ius ꝓditionē forze spectabilē z virtuosam vt merito dignus appareat tāta spōsa. Secūdo ostēdit datorē puelle habere nobilitatē venerabilē z gloriosam: a quo ipa puella amicabiliter est petēda. Scōa ps ibi. Et vt sciui. Circa ꝑmū duo facit. primo ostēdit se habilē aptū vel idoneū ad ꝓtrahendū cū ipa sapiētia ex speciositate virtutū naturaliū. Scōo ostendit hoc idē ex copiositate virtutū moraliū. scōa ps ibi. Cū essez magis bon⁹. Dicit ꝺ sic. Puer aūt erā ingenioſus z sortitus sum aiaz bonā: Ubi reddit se esse cōmendabilē ex trib⁹. A corpali mundicia. puer eram. Ab intellectuali peritia. ingenioſus. A supnaturali iustitia. z sortit⁹ sum aiam bonaz. Anima enī nō est ꝓfecte bona nisi p gratiā z caritatē qua debito mō ordinatur in deum. Ulñ Bern. de li. arbi. Bona ē aia in vniuersitate: melioꝝ in suo genere: optima ex sui ordinatione. Est aūt hec ordinatio oīmoda ꝓuersio voluntatis in deū: z ex se tota volūtaria deuota q̄ subiectio. Jdeo aūt dicit: Sortit⁹ sum aiam bonā: nō q̄ a casu ad bonitatē deuenerit. ꝑ qz ꝑmā gratiā nullus pōt ꝓmereri. Ma cū omne meritū sit ex gratia. Si ꝑma gratia caderet ꝑ merito: ꝑmā gr̄am p̄cederet gratia. Et ideo deus sp̄te dat hōi ꝓmaz gratiā: homini inq̄ se ad gratiā disponēti dispositiōe naturali: z nō ꝑbenti obicem gratie p malū vsum liberi arbitrij. Licet aūt ante ꝓmā gratiā req̄rat dispositio ꝓueniens: Illa tñ nō merek gratiā merito ꝓdigni: sed ꝓgrui tñ. Et ideo dicit sortitus sum animā bonā. Colo. j. Gratias agētes deo patri q̄ nos dignos fecit in partē sortis sanctorū. Solent enī q̄ sorte dank diuinitus dari. sic dicit Aug⁹. x. sup Gen. ad litteraz. ca. xxij. vbi ista lkaz sic exponit. Puer erā ingenioſus. Secūtur in lka. Et cū esset magis bon⁹ t̄c. vbi Salomō loquit̄ p tpe sue iuuētutis: dic̄ se fuisse gratiosū p tpe sue iuuētutis. nō solū in naturalib⁹: ꝑ etiā in moralib⁹. Ulñ dic̄ sic. Et cū essē magis

bonus: ſuple q̄ ingenioſus. i. cuz magis p̄mineret in me bonitas moralis q̄ bonitas naturalis ingenij: Uel ꝺ. pficiendo cōtinue tūc p̄ ceteri tēporis: ad corpus incoinquinatū. i. artigi ad tantā pfectionē virtutū moraliuz q̄ corpus meū ſeruaui incoinquinatū a paſſionib⁹ vitioruz. Et hec dicunt p ſtatu ſuo. Primo q̄ in ſua iuuētute legitur deo placuiſſe. iij. Regl. iij. Milexit dominū Salomō ambulās in p̄ceptis Dauid patris ſui. Cōſequēter ponit in lra Salomō modū petendi iſtā puellā: videlicet ſapientiā ſibi dari in vxorē. Et hoc a deo q̄ Jacobi. j. Si quis veſtz indiget ſapiētia poſtulet eam a dño deo: qui dat oib⁹ abūdant t nō improperat. Et dicit ſic. Et vt ſciui q̄ aliter non poſſem eſſe p̄tinēs niſi de⁹ det. tāgit ſpecialiter bonū cōtinentie q̄ ipa eſt recta via ad ſapientiā. Jacl. iij. Sapiētia que de ſurſum ē primuz q̄dē pudica ē. Et hoc ipum erat ſūma ſapiētia videlicet ſcire cui⁹ eſſet donū hoc. Adij ad dominū t deprecatus ſū p ipa obtinenda: t dixi ex totis p̄cordijs meis. i. ex pfundo cordis mei nō ex ſūmitate labioz. Jn ps. De pfundis clamaui ad te dñe. Precordia ſm Papiā ſunt loca vicinia cordi: eo q̄ ibi ſit p̄ncipiū motus t cogitatiōis. t declinatur pluraliter caretq̄ vocabulo ſingulari. Jſiō. ō ſūmo bono. li. j. Quid pdeſt ſtrepitus labioz vbi cor eſt mutū. Sicut eñ vox ſine modulatiōe ē quaſi vox porcoz. ſic oratio ſine deuotiōe ē quaſi mugit⁹ boum. Et in eodē: Oratio inquit cordis nō labiozuz. neq̄ eñ verba deprecantis de⁹ intendit: ſ oratis cor aſpicit. Melius ē cū ſilētio orare in corde ſine ſono vocis: q̄ ſolo verbo ſine intuitu mētis. Joh. iij. Veri adoratores adorabūt patrē in ſpū t vitate. Notandū q̄ multi appetunt ſegniter caſtitatē t nō ex totis p̄cordijs. Sicut ō ſeipo miſerabiliter p̄fitetur Aug⁹. viij. p̄feſ. ca. vij. Ego inquit adoleſcēs miſer in exordio ipius adoleſcentie petierā a te caſtitatē. t dixi: Da mihi caſtitatez t p̄tinētiā: ſ noli mō. time bā. n. ne cito exaudires t ſanares a morbo cōcupiſcentie: quā malebā expleri pon⁹ q̄ extingui. Puer inq̄t erā ingenioſus. Nota q̄ tria bonū ingeniū p̄ſtituūt: tria bonū ingeniū oſtēdūt: t tria bonū ingeniū corrūpūt. Prima tria ſūt memoria: itelligētia: t volūtas. Uñ Aug⁹. x. de tri. ca. xj. Jn his tribus inſpici ſolent etiam ingenia paruuloz: cuiuſmodi p̄ferāt indolē. Quanto quippe tenaci⁹ t facili⁹ puer memi nit q̄nto q̄ acuti⁹ intelligit t ſtudet ardēti⁹: tanto eſt t laudabilioris ingenij. dicit Aug⁹. Uñ illa ingenia q̄ ſtudioſe aplicare nō poſſunt: licet acuta ſint fortaſſis t aſpa: laudabilia tñ nō ſunt ſm eum. Eſt eñ ſtudiū ſicut dicit Hugo didaſ. li. iij. animi aſſidua t vehemēs aplicatio ad aliquid agendū: t cū ſumma voluntate occupatio. Per quē ꝺo modū ſtudē debet bonum ingeniuz docet prudenter Macrobius li. j. ſaturnaliū in principio. t vult dicere. q̄ ſicut apes colligūt de diuerſis floribus cibū ſuum t in mel proprio labore conuertūt: ita ſtudens circa illud in quo ſtudet aliquā operationem habere debet: vel abbreuiare vel aliter ordinare: quia alias nō tranſibit in ingeniū: ſed in memoriam. Dicit ergo primo ſic. Q̄ in corpore noſtro videm⁹ ſine vlla opatiōe noſtra facere naturā alimenta que accepimus: q̄diu in ſua qualitate pſeuerēt t ſolida innatāt: malo ſtomacho oneri ſunt: t cū demū mutata ſūt in vires t ſanguinē tranſeunt. Jdē in his quibus alūtur ingenia preſtem⁹ vt quecūq̄ hauſimus nō patiamur integra eē ne aliena ſint: ſed in quandā digeſtionē coquētur. alioquin in memoriā ire poſſunt nō in ingeniū. Jdē dicit Seneca ad Lucillū epiſtola. lxxviij. de verbo ad verbū fere. Sed q̄tā diligentiā habent homines ad exercitandum corpora ſua: iſti ad luctā: iſti ad pugnam: illi ad curſum: alij ad ſaltum: alij ad ludum: alij ad bellū: t q̄ pauci curant ſuū exercere ingeniū in addiſcendis bonis moribus vehemēter plangit. Sene. epla. lxxxj. Cogito iquit q̄ multi corpora exerceāt: ingenia q̄ pauci. quantū ad ſpectaculū luſor⁹ fiat cōcurſus: quanta ſit circa bonas artes ſollicitudo: q̄ imbecilli animo ſūt quoz laceratoſ humeros miramur. Hec ergo tria: bonū ingeniū cōſtituūt: memoria: intelligentia: t voluntas ſtudij. Scō tria ſunt que bonū ingenium oſtendunt. Illud eñ ingeniū eſt bonū q̄ nouit eligere veritatē. abūcere vanitatē. t parui pendere loquacitatē. De p̄mo loquit Ariſt. viij. ethi. Bonū inquit ingeniū ſecundū veritatē ē bene poſſe eligere verū t fugere falſuz. Et ſi hoc ſit verū in ſpeculatiuis: multomagis eſt verū in moralibus: Unde illa ſunt bona ingenia que mundū falſum t fallacijs plenū fugiūt t preeligūt viā chriſti. Jn pſalmo: Viā veritat⁹ elegi. Hoc eſt ſignū boni ingenij. primū videlicet eligere veritatē. Secundū ſignuz boni ingenij eſt abūcere vanitatē. Nō eñ omne ingeniuz ſubtile eſt bonum: ſed ſolidū ingenium: quia nihil magis eſt infructuoſum q̄ ſubtilitas quādo ſola eſt. Unde Petrus rauanenſis in ſermone. Odibili⁹ nihil ē ſubtilitate vbi ſola eſt ſubtilitas. Quid eñ p̄odeſt in illis expēdere dies ſuos: q̄ nec domi: nec militie: nec in foro: nec in clauſtro: nec in curia: nec in eccleſia. nec alicui pſūt: niſi dūtaxat in ſcholis? Sene. loquēs ad Lucillū: Quid ē inquit acutius ariſta t in quo eſt vtilis? Tale eſt inquit ingentiū q̄ ſola ſubtilitate laſciuiens nulla in ſe reſidet grauitate. Hec Petrus Rauenen. Nota dictū Simonis de mephaṁ. Cantuarienſ. Archiepiſcopi. Iſta inquit valent in vrbe nō in orbe: loquens. ō ſubtilitatib⁹ q̄ſtionū. Et iō

hos qui chr̃istiani sum⁹ quos dem̃ōes infestāt vt ad vitia attrahant: quib⁹ moꝛs ꝓtinue cōminatur vt auferat: operib⁹ virtuosis studere debem⁹ curiosis omissis. Juxta illud quod monet Sene. epla. xvj. Dem̃ōes oībus videret: si cū saxa in munimentū muroꝝ senes t femine cōgererēt: cū iuuent⁹ infra portas armatas signū coꝛruptiōis expectaret: cū hostilia in portis tela vibꝛarent: t ipm̃ solū sub fossiomb⁹ et cuniculis tremeret: sedeꝛē ociosus: t hm̃oi q̃stiunculas ꝓponeꝛē: Quod nō perdidisti habes. coꝛnua nō pdidisti. ergo coꝛnua habes. Nūquid tibi demens videar si istis impendo opam: t nunc obsideoꝛ? Quid agā? Moꝛs me sequit: vita fugit: aduersus hec doce me aliq̃d. Effice vt ego moꝛtē non timeā: t vita me effugiat. Tertiū signū boni ingenij: est paruipendere loquacitatē t copiā excessiuā verboꝝ. Unde Aug⁹. in summa ꝓsperi. ca. clxvj. Bonoꝝ ingenioꝝ clara ē indoles: in verbis diſſerentiū verum amare nō verba. Quid em̃ ꝓ dest clauis aurea si aperire q̃ volum⁹ nō pōt? Aut quid obest lignea: si hoc pōt: q̃ nihil querimus nisi aperire q̃ clausū est? Sic ergo tria sunt que bonū ingenū ostendūt. Tertio tria sunt que ingeniū bonū coꝛrūpunt. Primia leuitas: puersa voluntas t lasciua voluptas. Leuitas em̃ animi t dissolutio spectaculoꝝ t ludoꝝ secularīū coꝛrūpunt ingeniuꝫ: sicut dicit beatus Aug⁹. vj. cofessionū. ca. vij. // Secūdo coꝛrumpit bonū ingenium puersa voluntas. Unde dicit Augustin⁹ de moꝛibus ecclesie: ad Manich̃. li. ij. ca. iij. Scio quosdam esse qui q̃q̃ bono ingenio vtcūq̃ ista videāt: mala tamē voluntate ipum quoq̃ ingeniuꝫ sunt amissuri // Tertio coꝛrūpit bonum ingenium lasciua voluptas. Unde Sene. in ꝓlogo. j. lib. declama. Nihil tam moꝛtiferum ingenijs q̃ luxuria est. Quotum em̃ ingenia hominū coꝛrumpant lasciuia t coꝛpoꝛe ꝓsequenter ibidez plangēdo declarat: Coꝛpēt inquit ingenia desidiose iuuentutis. nec vllius honeste rei labore vigilatur. Somnus languoꝝq̃ ac somno et languoꝛe coꝛpoꝛ: malaq̃ rex industria inuasit animos: cantandi saltādiq̃ obscena studia: effeminatos tenēt: capillū frangere t ad mulieꝛes blanditias extenuare vocē: mollicie coꝛpoꝛis certare cū feminis t immūdicijs nostroꝝ adolescentiū specimē est. Quis equaliū vestroꝝ: loquit ibi Sene. filijs suis tribus: Senece: Mele: t Nouato. Quis inq̃t equaliū vestroꝝ: q̃s dicā sat̃ igenios⁹: q̃s sat̃ studios⁹: imo q̃s sat̃ vir ē. emolliti eneruesq̃ q̃ nati sī in uiti manēt expugnatoꝛes aliene pudicitie negligētes sue. Capm̃ .IX. // Lectio. CXVII.

Deus patrum nostroꝝ vel meoꝝm: t domine misericoꝛdie qui fecisti omnia verbo tuo: t sapiētia tua cōstituisti hominē vt dominaret creature tue: que a te facta est: vt disponat oꝛbē terraꝝm in equitate t iusticia: t in directiōe coꝛdis iudiciū iudicet. // Postq̃ Salomō declarauit q̃ sapiētiaꝫ que est verus dei cultus acquirere nō potuit nisi illā a deo petendo p instantiā sūme deuotionis: In isto capitulo cōsequenter explanat foꝛmā t seriem sue supplicatiōis quā deo ꝓposuit p sapiētia acq̃renda. In hac aūt supplicationis enarratione duo facit. Nā ꝑmo ostendit diuinā excellentiā: scō allegat humanā indigentiā. scō a ps ibi: Quis em̃ hoim. Et ista duo alternatim facit vsq̃ ad finē capituli: q̃ aliquādo supplicat: aliquando rationē allegat quare exaudiri debeat. Circa ꝑmū duo facit. Primo captat diuinam beniuolentiam: secundo ꝓponit sue petitionis sententiaꝫ. Secunda pars ibi: Da mihi sediū tuarum. // Circa principiū in captando beniuolentiā diuine maiestat̃ extollit deū in tribus: ex clemētia: ex potentia. t ex sapientia: sicut patet in lra. Dñs dicit sic: Deꝰ patrū nostroꝝ. Quando parentes hominis seruierūt alicui magno: talis homo familiaꝛi⁹ t confidēcius a tali dño postulat illud q̃ indiget. Bonus etiā domin⁹ adoptat filios bene sibi seruientiū. Et ideo q̃ patres illi ex quibus descēderat Salomō: deo bene seruierāt: sicut Abꝛaam: Isaac: Jacob: t Dauid. Jdeo hic ꝑmo allegat dicens. Deus patrū nostroꝝm t domine misericoꝛdie qui liberaliter dās misericoꝛdiā: qui fecisti omnia verbo tuo id est filio tuo. Joh. j. Omnia per ipum facta sunt. Uel verbo tuo. id ē ita faciliter fecisti omnia sicut homo loquitur verbū suum. In ps. Dixit t facta sunt. Qui t sapiētia tua cōstituisti hominē: quasi dicat: licet omnia creaueris sapienter: q̃ omnia in sapientia fecisti: tamen in creatione hominis maxime relucet sapientia tua. In qua imaginez tuam posuisti. Secū. ꝑmo. Faciamus hominem ad imaginē t similitudinem nostram. In quo etiam totius mūdi quodāmodo reperitur imago. vnde t minoꝛ mundus appellatur. Istum aūt hominem creasti ad tria: scz ad dominandū per potentiam: ad oꝛdinandū per sapientiā: t ad iudicandū per clementiā: vt sic in istis tribus imago dei que est homo coꝛrespōdeat ipsi deo tanq̃ suo exēplari: qui p potentiā: sapientiā t clemētiam cuncta gubernat. Dicit ergo: Et sapiētia tua constituisti hominē vt dominaret creature tue que a te facta est. Eccl. xvij. Posuit timorem illius sup omnem carnē: t dominatus est bestiarū t volatiliuꝫ. Et Gen. j. Crescite t multiplicamini t replete terraꝫ: t dominamini piscibus mar̃: t volatilibus celi: t vniuersis animantibus que mouentur super terrā. Secundo cōstituit dominus hominē ad oꝛdinandū

per sapiẽtiã: quia sapiẽtis est ordinare. Unde subdit: Ut disponat orbẽ terrax in equitate ⁊ iusticia. Orbem terrarũ. i. homines qui orbẽ terre inhabitãt. ps. Dñi est terra ⁊ plenitudo eius. Nõ solũ collatũ est nature hũane vt dñetur sup creatura p potentiã: sed disponat hũanã ciuilitatẽ ꝑm rectã rationẽ iustis legibus et statutis. Homim enĩ gen⁹ arte ⁊ rõnib⁹ viuit. sic dicit Arist. j. metaph. ¶ Tertio constituit de⁹ hoiem ad iudicandũ p clementiaz. Clementia enĩ debet esse in iudice: vt videlicz odiat culpã ⁊ diligat psonã. Et ꝫtũ ad hoc dicit: Constituit hoiez vt in directione cordis iudicij iudicet id est faciat iudiciũ. In directione inqt cordis nõ per calũnias vel cauillationes: seu cautelosas circũuentiones. Et p oꝓsitũ dicitur Pro uerb. xxviij. Dux indigẽs prudentia multos oppzimit p calumniã. Domine miscõie. Nota q xps est dñs miscõie: ꝓpter tria. scz ꝓpter hereditariã possessionẽ: ꝓpter acqsitoriã mercationẽ: ⁊ ꝓpr opatoriã causationẽ. De ꝓmo patet. ij. Cor. j. Bñdict⁹ deus ⁊ pr dñi nostri Jesu christi: pr misericordiarũ. Scõm patet in redemptiõe qua suũ sanguinẽ fudit: vt deincepf sicut dñs oibus misericordiam dare possit. In ps: Qui redemit de interitu vitã tuã: qui coronat te in misericordia ¶ Tertiũ patet: qz ipe facit ⁊ efficit misericordiã: vbi nulla supetũt merita. Unde sicut fabricator vl artifex esset dñs rei facte totaliter si causaret materiaz sicut formã. Ita xps est dñs miscõie: qz creator misericordie qui fecit misericordiã meritis nõ exigentibus. Et ꝓpter istas tres causas deus dicitur diues in misericordia. Ephe. ij. Deus autem qui diues est in misericordia ꝓpter nimiã caritatẽ suã ⁊c. Surgit aũt in xpo magnitudo misericordie: ⁊ pmptitudo ad miserẽdũ ex trib⁹. scz ex naturali ꝓpetate: ex generali potestate. ⁊ ab exptmẽtali necessitate. Primo enĩ sicut igni ꝓpriuz ẽ calefacere: soli lucere ⁊ illuminare: ita ꝓpriũ est xpo misereri. Unĩ canit ecclia: Deus cui ꝓpriũ est misereri semp ⁊ parcere. Et iõ dicunt sancti q deus ꝙsi inuitus punit ⁊ coactꝰ ⁊ tarde. Et sicut homo tarde facit illud qõ inuitus facit. ꝑm Chrysо. Ita xps tardus ẽ in puniendo: ⁊ velox in miserẽdo. Et sicut ignis tarde descendit: ⁊ cũ violẽtia: qz est ꝓtra naturam ignis ⁊ velociter ascẽdit: ita xps velocissime miserek: ⁊ tarde ⁊ cũ magna expectatiõe pũit. Et ideo dicit in ps. q est lõganimis ⁊ multũ misericors. In signũ aũt q cũ dolore ⁊ displicentia peccatores punit: dicit p ꝓphetaz Esa. j. Heu ego ꝓsolabor sup hostibus meis ⁊ vindicabor de inimicis meis: Ubi ꝓponit interiectionẽ dolentis. q. d. Cũ dolore ⁊ displicẽtia consolabor me. Unĩ sicut nulla res põt pdere suã ꝓpriam opationẽ totaliter ꝙdiu manet: licet valeat impediri vl retardari ad tps: Ita nullo modo obliuiscetur misereri de⁹: nec ꝓtinebit in ira sua misericordias suas: imo cũ iratus fuerit misereri cordie recordaberi. Abachuc. iij. De hac mixtura miscõie ⁊ ire. Greg. sup Ezech. omelia. j. pulchre declarat: quõ de⁹ qñ irascitur nõ omnino irascit: sed ineffabili modo cũ ipe culpas ꝓsequitur etiã ꝓtegit peccatores. Ad qõ adducit duas hist̃orias. Una est de captiuitate decẽ tribuũ: quã licet deus ordinaret ad correctionẽ populi: simul tamẽ eis puidit de ꝓphetis ⁊ sanctis q eos in illa captiuitate ꝓsolarent. Unĩ dicit sic. Nisi inquit iratus esset populũ in captiuitatẽ minime tradidisset. et si omnino irat⁹ esset electos suos cũ illo in captiuitatẽ non mitteret. Aliã hist̃oriã inducit de populo isrl quo mõ missis duodecim explorator⁹: decẽ ex eis redeuntib⁹ populũ ad murmurandũ ꝓtra dominũ ꝓuocauerunt intantũ vt dicerẽt se seductos. Dominus ergo iratus dicit q nullus eorũ terrã ꝓmissionis intraret. Quo audito statim cõpuncti se cũ lachrymis afflixerũt: ⁊ armis accincti prauerũt se cõtra populũ ꝓeliari: vt post lachrymas terrã ꝓmissionis conquirerẽt. Quibus dominus per Moysen dicit. Nolite ascendere neqz pugnetis. Non enĩ sum vobiscum ne cadatis corã inimicis vestris. Qua in re dicit Greg⁹. pẽsandũ ẽ. si cũ ipis nõ erat: cur dixit ad eos ne ascenderẽt: Si aũt cũ ipis erat quid est qõ ait. Nõ enĩ sum vobiscũ: Et respodet Greg⁹. Ira inquit dispensatione disciplineꝫ misericordie: et cum ipis erat ⁊ cum ipis non erat. Cum ipis non erat vt vincerẽt: sed cum ipsis erat ne ab hostibus perirent. O ineffabilia viscera pietatis: culpas insequit: et tamẽ peccantes ꝓtegit: ⁊ iratuz se indicat: ⁊ tamen ab hostibus defendit. Sic plerũqz paruulo filio delinquẽti iratscitur mater: reꝓhendit: increpat ⁊ verberat. Sed si hunc in ꝓceps ire vbi in mortis periculũ ruat aspexerit: manuz tẽdit ⁊ retinet: ⁊ que sic irata verberauerat ac si nõ diligeret: sic diligendo retinet: ac si irata nõ verberasset. Hec Greg⁹. Et si quera quis compellit deũ punire: ⁊ nõ ꝓstare misericordiã totaliter liberantẽ a pena ex quo est omnipotẽs. Respõdet Chrysо. Tu inquit peccator qui misericordiaz nõ desideras. Sicut enĩ qui desideranti misericordiaz denegat crudelis ẽ. ita qui nõ desideranti misericordiã ꝓstat iniustus est. Et si queris: qs est homo qui nõ desiderat misericordiã. Respodet: tu qui permanes in peccatis. Desiderare nãqz misericordiam dei est cõuerti ad deũ. Ille ergo desiderat misericordiã dei qui timet irã eius. Qui enim irã nõ timet: nõ desiderat misericordiã: sed cõtẽnit. Secũdo deus est misericors ex generali potestate. Quãto enĩ homo vel bestia naturaliter est potẽtia maior: tãto est ad clemẽtiam ꝓmptior. Sicut patet de leone qui cũ sit ani-

malīū fortissimus: est tamen in prostratos misericordissimus. Homini enī vel animali pstrato sibi naturaliter miseretur ⁊ parcit. Juxta illūd. Parcere pstratis scit nobilis ira leonis. Si etiā catulus mordeat leonē: leo nō se vindicat de catulo: sed si catulus mordeat catulū: statiz remordetur ab eo: ⁊ lacerant se inuicē ad mutuā vltionē. Similiter mulieres quia sunt naturaliter debiles: crudelissime se vindicāt quā do possunt. Deus autē infinitus est in potētia quia omnipotēs: ideo omniū miseretur. Hec causa diuine misericordie assignatur. infra. xj. ca. Miserēris omniū quia oīa potes. Et ideo canit ecclesia: Deus qui omnipotētiā tuā parcendo maxime ⁊ miserando manifestas ⁊c.

Si enī aliquis hominū regem offendat: extra potentiā suam se transferre potest exulando ⁊ in regnū aliud transeundo. Vel si ipm cōtemnens mori nō timeat omnē potestatē talis regis euacuet. Non enī habet homo potestatez nisi in corpus quod affligi nō potest anima separata. Sed isto modo nō est de dei potentia: quia ipius regnū est vbiq; in terra celo ⁊ inferno. In ps. Si ascendero in celū tu illic es. si descendero ad infernū ades. Ipsius etiaz dominiū non finitur in morte corporali: quando scilicet anima separat a corpore: q; ipe potest corpus ⁊ animā mittere in gehennam. Unde. ij. Machā. vj. Manū omnipotētis dei neq; vitius neq; defunctus effugiaz. Tertio deus est misericos ppter experimentalē necessitatem. Unde grauitatē alicuius morbi medicus pōt scire tripliciter. scz per speculationē in libro: p examinationē in signo: ⁊ experientiā in corpore. ppio. Ille aūt medicus qui morbū infirmi considerat speculatiue bene cōprobabiliter ei cōpatitur. Magis autē ille qui signa accidentia ⁊ circūstantias infirmitatis practicādo examinat. Sed maxime ille infirmo cōpatitur qui morbuz consimilē in corpore suo portat. Christus aūt ante incarnationē nostras infirmitates cognouit speculatiue in libro sapie eterne. Et iō fuit misericos. In ps. Quō miserēt pater filioz: misertus ē dīs timentib⁹ se: quoniā ipe cognouit figmentū nostrū. Post incarnationē aūt suā cognouit dīs infirmitates nostras in sua q̄tidiana puersatione qsi factus ē medicus practicās sanando infirmos vbiq;. tūc enī habuit maiorē compassionē ⁊ misericordiam. Tandē quādo temptatus est: sitiuit: esuriuit: occisus est: tūc didicit noscere nostras infirmitates p experientiā. et ideo tūc misericors est effectus. Nota tñ q; illa res diceret magna cuius vna extremitas celū attingeret: ⁊ alia in infernū descenderet q̄tū ad longitudinē. Iterū si latitudo eius tāta foret q; totā terrā repleret. etiā duratio ita lōga q; in eternū duraret: talis inq; res nō imerito diceret magna. hmōi ē misericordia dei que a celis incipiēs filium misit: nō solū in mundū: sed vsq; ad infernū: vt inde toleret animas patrum. In ps. Misericōdia magna tua est sup me. ⁊ eru. aiam. m. ex inferno inferiori. Scō o totam terrā replet: q: omnez hominē cuiuscūq; fuerit nationis aut gentis si ad eū velit cōuerti: recipit ⁊ acceptat. In ps. Misericordia dñi plena est terra. Tertio hec gratia nō fit nouiter hodie: nec p duos annos: sed a principio mūdi ita fuit: ⁊ sic erit in finem. In ps. Misericōdia ei⁹ ab eterno ⁊ vsq; in eternū sup timētes eū. Et ideo signāter dicit ps. Miserere mei de⁹ sm magnā misericōdiam tuam. Et ideo Aplus: dei misericordiā vocat caritatē nimiā. Ephe. ij. Deus inquit qui diues est in misericordia: propt nimiā caritatem qua dilexit nos cū essemus mortui peccato p̄uiuificauit nos in christo. Cui est honor ⁊ gloria in secula seculorum Amē.

Lectio. CXVIII

O Mihi sedium tua rum domine assistricē sapiētiaz: ⁊ noli me reprobare a pueris tuis: quoniā seru⁹ tu⁹ sum ego ⁊ filius ancille tue. Homo infirmus ⁊ exiguī tēporis ⁊ minor ad intellectuz iudicij et legū. Etenī si quis erit pfūmat⁹ inter filios hominū si ab illo fugerit sapiētia tua: in nihilū cōputabitur. Postq; salomon deꝑcaturus deū p sapientia impetrāda captauit beniuolētiam diuinā. In hac pte pponit deuote sue petitionis sententiā. Et circa hoc duo facit. Primo p ponit formā sue supplicatiōis. Secūdo allegat cām diuine exauditionis. Scōa ps ibi: Quoniā seruus tu⁹ sum. In petitione aūt sua duo ponit ad bonā vitā necessaria: videlicet diuinā informationē ⁊ diuinā approbationē. Primū ptinet ad intellectū. Scōm ad voluntatez siue affectū. Petit ergo duo: videlicz sufficiētiā noticie ⁊ cōplacentiā bone vite. Quantū ad primū dicit sic. Da mihi sediū tuarū dñe assistricē sapientiā. Quantū ad scōm. Et noli me reprobare a pueris tuis: Da inquit mihi. quia nec emere possum nec violenter auferre. Prouer. xvij. Quid pdest diuitias hre stulto cū sapiaz emere nō possit: Da mihi igit sediū tuaz assistricē sapiam. i. sapiam sctōz angelōz in qbus sedes. Juxta illō ps. Qui sedes sup cherubin. Assistricē sapiam. i. sapiētiaz q̄ tue maiestati sp assistit. Nō enī petiuit sapiam mundi: q̄ sedib⁹ pncipū ⁊ pontificū sp assistit: q: illa stultitia est apud deū. j. Cor. ij. Sapiētiaz aūt loqmur inter pfectos. Sapiam aūt nō h⁹ seculi neq; pncipū h⁹ scli q̄ destruit: s loqmur dei sapiaz in mysterio absconditā quā pdestinauit de⁹ ⁊c. Quesiuit g̃ Salomō sapiam nō hui⁹ seculi: s sapiaz q̄ assistit sedib⁹ dei. Sedes etiā dei dici pōt aie deuote in quib⁹ xps quiescit. s. vij. ca. In animas sctās se transfert. Et noli reprobare mea

pueris tuis: ꝑ est dignare me int' pueros tuos acceptare. Et noli ꝓmittere vt ꝓpter demerita mea sim reꝓbādus ⁊ ejicēdus a ꝓsortio puerorꝫ tuorꝫ. i. electorū: humiliū ⁊ paruulorū in oculis tuis. Luc. xviij. Sinite ꝓuulos venire ad me. taliū ē enī regnū celorꝫ. Hec est ḡ forma ℞ supplicatiōis. ℣ Sequit allegatio cāe diuine exauditiōis: ⁊ allegat q deus debet eū fauorabiliter exaudire. Primo rōe sūpta a ꝑte sui. secūdo rōe sumpta a ꝑte dei. Scōa ps ibi. Tu aūt elegisti me regē. A parte aūt sui assignat duplex motiuū: quorū vnū ꝓcedit ꝑ modū iusticie: ⁊ aliud ꝑ modū miscōie. Primū est specialis familiaritas. Scōm naturalis imbecillitas. Specialē familiaritatē allegat dicēs: Quonīā ego seruus tu⁹ sum. i. ꝑ fidem ⁊ deuotionē. Et seruos suos vtiles ⁊ necessarios solent hoies fauorabiliter exaudire. Jobel. ij. Sup seruos meos ⁊ ancillas meas in diebus illis effundaꝫ spīm meū. Et nō sum seruus tu⁹ cōductic⁹ vel emptic⁹ sed originar⁹: qꝫ nec tibi seruire cepi de nouo: sed ab vberib⁹ matris mee ad hoc exiti educatus: qꝫ filius ancille tue. i. bersabee. Hoc ē ḡ dīe: dicit Salomō: ꝓmū motiuū quare dignus sum exaudiri a te scꝫ specialis familiaritas. Sed aliud est qō magis ꝓuocat ad cōpassionē ⁊ ad dandū mihi quod peto ꝑ modū beneficij ⁊ misericordie: nō aūt ꝑ modū meriti vel iusticie: videlicet naturalis imbecillitas ꝓpter quā sum impotēs ad faciendū illud qō debeo. Et ḡtū ad hoc dicit: homo infirm⁹ ⁊c. Vbi ꝓmo allegat impotentiā ex defectu nature. secundo ex defectu gratie. Ex defectu natu re allegat impotentiā dupliciter. ꝓmo ex parte corꝑis. scōo ex ꝑte anime. Ex ꝑte corꝑis dicit: homo infirm⁹ ⁊ exigui tēꝑis. q. d. Quia dicor hō ⁊ recognosco ꝓpriā vilitatē. hō enī dicit ab humo: qꝫ infirmus ꝓfiteor fragilitatē. Vñ dicebat xp̄us. Matb. xxvj. Spūs quidē ꝓmpt⁹ est caro aūt infirma: qꝫ exigui tꝑis puideo vite breuitatez. Job. xiiij. Breues dies hois sunt. Et Sap̄. ij. Exiguum ⁊ cuꝫ tedio est tꝑus vite nr̄e. Ex ꝑte aūt alē allegat ignorātiā dicēs. Et minor supple sum ad intellectū iudicij ⁊ legiꝫ. Ista materia iudicioꝝ noticia ⁊ legū quā deus statuit in eccl̄ia ē necessaria iudici. Leui. xviij. Custodite leges meas atqꝫ iudicia q̄ faciēs homo viuet in eis. Vltimo allegat impotentiā ex defectu gratie: qꝫ ḡtūcūqꝫ homo sit perfectus ⁊ sctūs in sciētijs q̄s pōt acqrere ꝑ naturā. sine tñ gratia nihil faciet meritorīū vite eterne. Et ideo dicit: Etenī si aliqs fuerit ꝓsummat⁹. i. ꝑfectus ḡtū homo pōt ꝑ naturā: si ab illo fugerit sapiētia tua. i. noticia vel fidei tendentis in te ꝑ dilectionē in nihiluꝫ computabitur. Sap̄. xiij. Vani sunt oēs homines in quib⁹ nō est sapiētia dei. Et ideo ō inspicīt⁹ dicit supra. iij. ca. Et siquidē lōge vite erūt: in nihilū cōputabūtur. Noli me reꝓbare a pueris tuis. Nota q sancti ⁊ deuoti hoies pueris cōparant ꝑ pter septē pueri ꝓditiones q̄ in istis ꝝsibus cōtinent. Sunt pueri puri parui paruiscꝫ cibantur. Currūt letant: cito dāt cito pacantur. Vel sic. Sūt pueri pui puri puo saciati. Cōformes ludunt cito dant cito pacant. Est enī in puero inuenire paruitatē: puritatē: sobrietatē: cōformitatē: iocunditatem: liberalitatē: ⁊ tranquillitatē. Sic moraliter sancti sunt pui cōtra tumorē superbie. Puri cōtra fetorē luxurie. Sobrij ꝫ feruorē gule. Cōformes cōtra liuorē inuidie. Jocundi ꝓtra torꝓrē accidie. Liberales contra rigorē auaricie: ⁊ trāquilli ꝓtra feruorē ire cūdie. Primo dico q sancti sūt parui ꝑ humilitatē. Cū enī porta celestis sit parua ⁊ angusta oportet ibi volētes intrare puos fieri. Matb. xviij. Nisi puersi fueritis ⁊ efficiamini sicut ꝓuuli nō intrabit in regnū celorꝫ. Et Luc. xviij. Quicūqꝫ nō accep it regnū dei sicut puer: nō intrabit i illō. Preciosa iocalia solēt coopiri crystallo cōiter ꝓpter duo. Primo qꝫ sic honeste ⁊ secure saluāt a puluere ⁊ ab extrinseco tactu lesiuo. Scōo qꝫ sic bñ mānifestant. Crystall⁹ enī cū sit trāsparēs ꝓmittit speciē rei trāsire ad oculū: imo auget spēm: ⁊ facit rē apparē maiorī quātitatis q̄ est. Isto mō moraliter q̄ vult ꝟtutes aliquas saluas custodire occultet ⁊ operiat eas ſb hūilitate. Est. n. hūilitas sicut crystallus: qꝫ seruabit virtutes a puluē vaneglie ⁊ tactu siue palpatiōe laudis hūane: ⁊ in ꝓspectu dei faciet eas apparē maiorī valorī q̄ si ꝑ se starēt sine hūilitate. Per istud mediū ꝑsentauit beata ꝟgo deo suā virginitatē: suā pietatē: ⁊ suaz caritatez. ita q̄ oia fuerunt cooperta sub crystallo hūilitat. Jō signāter dicit in suo cātico. Quia respexit humilitatē ancille sue. Luc. j. Istud ingratijs naturalib⁹ ⁊ etiā acqsitis generaliter patet: qꝫ q̄libet virtus talis tāto maior videtur quātomagī sub hūilitate ꝓtegit. Si enī sapientia nimis nuda ostēdat ꝑ iactantiā: si pulchritudo si fortitudo: minor apparet. Et si etiā q̄libet bonuz nature mīn⁹ est gratuz hōi. sed qñ ꝓiungit cū hūilitate gratū fit homini: ⁊ acceptum in tñ: q ipa etiā superbia apetit humilis apparē. Nemo ē enī qui superb⁹ velit apperē vel videri. Vñ Bern. ō. xij. gradib⁹ hūilitat. Gloriosa res est humilitas: q̄ ipa quoqꝫ superbia palliare se apetit ne vilescat. Vnde de Saule legitur. j. Regī. xv. Cū esses paruus in oculis tuis caput in tribub⁹ israel factus es. Propter humilitatē fuit electus: ⁊ ꝓpter superbiam delectus. Habet ergo puer paruitatem contra tumorē superbie. Secundo habet puritatem contra fetorē luxurie. Quāto domin⁹ est maior: tanto maiorez honestatem in seruo suo seruiēte requirit. Deus aūt maxim⁹ dominus ē: ⁊ ideo vult ministros suos eē mūdos ⁊

honestos. In cui⁹ figurā legim⁹. j. Regū. xxj. q cum dauid venisset cuz socijs ad achimelech sacerdotē in nobe. ⁊ fames eos vrgeret vehementer. peteretq; Dauid ab achimelech panē p se ⁊ suis in tanta necessitate. Respōdit sacerdos. Si mundi sunt pueri maxime a mulieribus māducent. quasi diceret: Necessitas nō habet legē: sed si imūdi essent nullo modo eis darem. Fetet aūt luxuria nō soluz in cōspectu dei ⁊ angelo⁹ bono⁹: imo etiam coz̄ quibusdam demonibus nobilis nature. Cū quidaz necromanticus cū demonē more solito inuocasset: post longā expectationē ⁊ carminū suorum terminationē: randē apparuit stans a longe vestibus obturans nares suos: a quo cum coniurato⁹ quereret: quare ita tardasset: ⁊ q̄re ita a remotis se partib⁹ tenuit. Respondit. Feto⁹ inquit luxurie tue nō pmittit me ad te accedere. Cognouerat aūt meretricē suam clericus ille paruz ante. Et de talibus verificatur illud Esa. xxxvij. De cadaueribus eoz̄ ascendit feto⁹. ¶ Tertio puer habet sobrietatem cōtra feruoꝛem gule. Quādo eñ indiget comedit ⁊ bibit ⁊ mensurā naturalē nō excedit. Sic sancti viri in hoc pueros imitātes: quantū nature sufficit capiunt. ⁊ tūc tam sanitatē q̄z sumptus saluabunt. In cuius signū legimus Danielis. j. q Daniel et socij sui pueri qui nolebant comedere de cibis regis Nabuchodonoso⁹. nec bibere de vino ei⁹: sed comederunt legumina ⁊ biberunt aquam: honestiozes fuerūt ceteris pueris chaldeoꝛum. Unde dicitur ibi: post decem dies inuenti sunt vultus eoz̄ meliozes ⁊ coꝛpulentiozes pre omnibus pueris qui vescebantur cibo regio. Et pueris illis dedit de⁹ scientiā ⁊ disciplinā in omni scientia. Et iō merito comparatur sobrietas amethisto. de quo dicit in lapidario. ca. xvj. Hic facilis sculpi contrarius ebrietati. Carus haberet si rariꝛ inueniret. Dicitur aūt de isto lapide q̄ preseruat equū gestantis a cespitatione ⁊ infirmitate. Isto modo moraliter sobrietas est facilis sculpi: quia sobrij facilime docēt ⁊ castigāt̄. Similiter aia viri sancti est sicut eques ⁊ caro sicut equus. Esa. xxxj. Equi eoz̄ caro. Anima istuz equū debet regere ⁊ refrenare. ⁊ interdum vrgere calcaribus. Si vero eques. i. anima istam gemmā. id est sobrietatē portauerit: equus. id est caro nō pdet sensuz. nec cespitabit in via moꝛ. nec cadet sup peccatum: imo coꝛporalē infirmitatē euadet. Seneca. x. declama. dicit q̄ ideo subito moꝛimur: q̄ de moꝛtibus viuim⁹. Quicquid aūtū volitat: quicquid piscium natat. quicquid feraꝛ discurrit nostri sepelitur ventribus. Queritur enim quare nunc subito moꝛiamur: quia nunc moꝛtibus viuimus. Et ad lucillum epistola. vij. Moꝛbos multoꝛ multa fercula fecerunt: innumerabiles moꝛbos non miraberis. Coquos munera. De hac materia notabiliter loquit Innocentius de vilitate conditionis humane. Initium inq̄t vite hominis panis ⁊ aqua. Gulosis aūtē non sufficiunt fructus arboꝛum: nō grana legum: nū: non radices herbarū: nō pisces maris: nō bestie terre: non aues celi: sed querunt pigmēta: parant aromata: capiūtur obesa: que studiosissime coquunt ⁊ laute parant officio ministroꝛum: alius contundit ⁊ colat: ⁊ alius confundit ⁊ conficit: substantiā vertit in accidens: naturā mutat in artem: vt saturitas transeat in esuriez: reuocet apetitū ad irritandum gulaz: non ad sustentandā naturam: nō ad necessitatē suplendā: sed ad cupiditatē explendam: hec ille. ¶ Quarto habet puer coꝛmitatē contra liuoꝛē inuidie. Si puer videat nutricē flere statim collachrymatur. ⁊ si videat eam ridere moꝛ arridet. Isto mō vult deus q̄ sancti viri in presenti cōpatiantur tribulatis ⁊ cū pficientibus gaudeant. Juxta doctrinaz apostoli ad Roma. xij. Gaudere cuz gaudentibus flere cum flentibus: vt sint omnib⁹ coꝛmes ⁊ coniuncti p caritatē. Isti figurantur per pueros clamantes in tēplo: Osanna x̄po filio dauid. xxj. Soli pueri carentes inuidia digni sunt deum laudare. ¶ Quinto puer habet iocunditatē cōtra coꝛpoꝛē accidie. Jocunditas eñ coꝛdis facit eos ita mobiles q̄ currunt: ambulant ⁊ discurrunt ⁊ ludunt ⁊ nunq̄z sunt ociosi. Sic sancti in p̄senti debēt esse laborioſi: solliciti ⁊ semper in aliquo vtili occupati. Juxta illud. Sic fac q̄ nulla sine fructu transeat hoza. Nunc predicando: nunc infirmos nō solū coꝛpoꝛe sed ⁊ fide leniter informando: vngentes oleo leticie fidei salutaris. Hoꝛū figurā habuit Samuel. ō quo. j. Regū. j. ⁊. ij. ca. dicit. Puer Samuel ministrabat coz̄ dño statim cuz esset ablactatus. ¶ Sexto puer habet liberalitatez contra auaricie rigoꝛem. Puer enim libenter dat quicquid habet. Isto modo viri sancti liberales debent esse per elemosynarum largitionem. Istos figurabat puer habens quinq̄ panes hoꝛdeaceos ⁊ duos pisces. de quib⁹ christ⁹ satiauit quinq̄ milia hominum. Joh. vj. Et Tobias qui cum iunioꝛ esset omnibus de tribu sua in captiuitate: nihil tamen puerile gessit in opere: ꝑ omnia que habere poterat quotidie concaptiuis fratribus qui erant ex ei⁹ genere impartiuit. Tobie. j. ¶ Septimo habet puer tranquillitatem contra furoꝛem iracundie. Puer enim non ledit: et si ipse offendatur et ledatur statim remittit. Unde p̄o vno pomo reconciliatur licet fuerit valde offensus. Isto modo sancti remittere tenentur illis qui contra eos delinquūt. Nota q̄ Aristo. ix. Ethi coꝛ. ca. xij. fm Thomā distinguit tres species iracundoꝛ. Sūt eñ quidā acuti: quidā amari

ꝛ quidaz difficiles. Acuti dicunt qui velociter irascuntur et velociter quiescunt. Et istud est optimū qđ habēt q̄ nō retinent irā in corde celādo: ꝑ statim irā suā p aliq̄ signa manifestāt ꝓpter velocitatē motꝰ ire. Et ad istā speciē maxime disponūt colerici ꝓpter subtilitatez colere. Amari dicūt quozū ira diu pseuerat ꝛ eā nunq̄ oñdūt ꝑ occultāt: ꝛ ideo sūt amarissimi in seipsis ꝛ etiā ad alios ꝛ indigēt mlto tpe ad hoc q̄ digerāt irā suā. Et ad hāc iram maxie disponūt melancolici ꝓpter grossitiē humoꝝ melancolie. Difficiles sūt q̄ nūq̄ cessāt ab ira cōcepta donec fuerint vindicati. Istas tres speciel vincere debet sctūs p mānsuetudinē ꝛ moderantiā rōnis. Primā p modestiā ne sit acutꝰ. Scām p patiētiā ne sit amarꝰ. Tertiā p pietatez ne sit difficilis vt sit puer deo gratus moralis. Ve q̄ Osee. j. Puer israel ꝛ elegi eum.

Lectio. CXIX

Tu autē elegisti me regez pl̄o tuo: ꝛ iudicem filiozum tuorū ꝛ filiaꝝ tuaꝝ. Et dixisti me edificare templū i mōte sctō tuo: ꝛ ī ciuitate habitatiōis tue altare: similitudinē tabnacli sancti tui qđ ꝓparasti ab initio: ꝛ tecū sapiētia tua q̄ nouit opa tua: ꝛ que affuit tūc cū orbē terrarū faceres ꝛ sciebat A q̄d placitū esset oc̄lis tuis ꝛ q̄d directū in preceptis tuis. Postq̄ Salomō supplicauit p sapiētia impetrāda ꝛ rōem q̄ a deo exaudiri debeat allegauit sumptā a parte humane necessitatis. In hac pte ꝓseq̄nter aliā subiungit rationē ad idē sumptā ex pte diuine bonitatis. Et est ratio talis. Decet diuinā bonitatē pfecte illā ꝓsūmare que ꝓposuit ꝛ incepit. Tu tu ꝓposuisti p electionē mei q̄ forē rex ꝛ iudex ꝑpli et edificatoꝛ tēpli q̄ sine tua sapiētia ꝓsūmari nō possunt: q̄ decet te deū mihi dare sapientiā: q̄ ista que tu ꝓposuisti me facturū ꝓsūmare possim. Dicit q̄ sic. Tu elegisti me regē. q. d. nō me ingessi p ꝓsumptionē: nec me intrusi pviolentā occupationē. Sed tu me elegisti nō sup vnā ciuitatē vl̄ insulā: ꝑ vt rex sim populo tuo. Elū. ij. Paral. j. vbi ponit hīstoria de supplicatiōe Salomōis. Quis pōt hūc tplm̄ tuū q̄ tā grandis est digne iudicare? Nō solū elegisti regē pl̄o tuo: ꝑ voluisti me esse iudicē imediatū filioꝝ tuoꝝ ꝛ filiarū tuaꝝ. i. tam maioꝝ q̄ minoꝝ. Scdo mō nō solum elegisti me in regē ꝛ iudicē: ꝑ in artificē et edificatoꝛē: vñ dixisti me edificare tēplū in mōte sctō tuo. ij. Regū. vij. Dixit dns ad Dauid. Suscitabo semē tuū post te ꝛ ipe edificabit tēplū nomini meo. Et. j. Paral. xxviij. Salomō filiꝰ tuꝰ edificabit domū meā ꝛ altaria vel atria mea. Ipm enī elegi mihi in filiū meū ꝛ ego ero ei in patrē. Tēplū inq̄ in monte sctō tuo. Iste mōs sicut dicūt hebrei fuit ille mōs in quo abraam voluit īmolare filiū suū Isaac. Geñ. xxij. Et ibi erexit altare. Et in eodē loco fuit postea altare templi de quo hic subdit. Et in ciuitate habitatiōis tue altare. Hec ciuitas fuit Hierusalē: de qua In ps. Hierusalez que edificat vt ciuitas. Altare dico hns similitudinē taberna culi tui sancti ab initio. id est tale altare iustissime facere: quale fuit altare tabernaculi Moy si ab initio. id est ab antiquo: hec tu deus pater ordinasti de me: ꝛ tecū sapiētia tua. id est filius tuꝰ q̄ sapia nouit opa tua creatiōis recreatiōis ꝛ glorificationis: de quibꝰ Habachuc. iij. Consideraui opa tua ꝛ expaui. Que quidē sapiētia affuit tūc cuz orbē terraꝝ faceres creādo de nihilo. Et sciebat quid placitū esset in oculis tuis circa genus humanū: ꝛ quid directū in ꝑceptis tuis. id est quibus preceptis voluisti hominem dirigere in teipsum sicut in finem suum. Oritur hic dubitatio litteralis. An electores prelatorum teneantur eligere meliorem. B Et videtur q̄ nō: qz decretalis dic̄: Sufficit eligere bonū. nec est necesse eligere meliorez. Ad oppositū videt. iiij. Regū. x. Eligite meliorem de filijs dñi vestri ꝛ ponite sup soliū patris sui. Dicendū est: q̄ nō semp ille qui est melior simpliciter est melior ad ꝓlationem. Ille enī inter homines est simpliciter melior qui est caritate pfectior. Unde Augꝰ in encheridion. Quāto caritas in quocunq̄ maior est: tāto melior est i quo est. Cū enī queritur. vtrum quisq̄ sit homo bonꝰ: non querit quid credat aut quid speret: sed quid amet. Contingit autē frequenter q̄ illi qui est pfectissimus in caritate multa deficiant que necessaria sunt ꝓlato: puta sciētia: valitudo corporis ꝛ huiusmodi. Electio autez eorū que sunt ad finē: debet fieri sm conditionem finis: ꝛ ideo dicendū q̄ electores quicūq̄ talē eligē tenēt q̄ sit melior ad statū illū cui per electionē ꝓuidē tenēt: nō aūt tenēt eligere meliorē. Per ꝫ patet ad argumēta: quia decretalis intelligit de simplicit melioze. vnō vult decretalis dicere q̄ non tenentur eligere meliorē ad illum statū: sed sufficit eligere bonum: ꝛ ꝓpter hoc est electio cassanda. nec decretalis informat conscientiam electoꝝ: sed iudicium publicum. Auctoritas ad oppositum intelligitur de melioze ad talē finē. Oritꝫ ꝫ dubitatio falsa scda. An melꝰ sit habere reges p electionē q̄ p hereditariam successionē. Et hanc mouet Aristo. tertio politi: et arguit q̄ non per generationem siue per hereditariam successionē: quia cōtingit frequenter filium boni regis esse malum. Malus autem destrueret cōmunitatez. Si vero dicatur q̄ pater preuidens filium malum: daret alteri regimē qui esset bonus: dicit Aristoteles q̄ non est credibile: imo difficile esset et quasi supza naturam humanam: quia cum traderet regnum magis dilecto: et filius est quasi alter ipse: necessarium videretur q̄

traderet illu ā filio. Istam questionē nō soluit Arist. Ex dicūt exposītores q̄ melī⁹ est p̄ se loquēdo ⁊ simpliciter ꝓtinuare regnū p̄ electionē: q̄ tūc semp̄ pōt ꝝtuosus regere: p̄ accidēs tñ melī⁹ est in casu ꝓtinuare regnuz p̄ generis successionē. Primo ꝓpter discordiā ⁊ dissensionē eligētiū. Scdo ꝓpter ꝓsuetudinē dñandi in vna domo. Tertio q̄ equali sibi nullus vult subīci defacili: ⁊ iō mutatio regni est ꝑiculosa p̄ electionē paci cōmunicatī: ꝫ hoc est p̄ accidēs Si em̄ essent oēs rationabiles ⁊ habētes zelū reipublice: melī⁹ esset regi p̄ electionē cōmuni cat̄ ab vna ꝑsona q̄ꝫ p̄ successionē nature. Aliam mouet ibidē questionē de potētia regis: et q̄rit q̄nta debet esse. Rñdit q̄ optet regē potentiā esse tantā q̄ sit maior q̄ꝫ sit alicui⁹ vni⁹: ⁊ maior q̄ꝫ quorūdaz pluriū de illa cōmunitate. debet tñ esse mior q̄ꝫ potētia multitudis. ¶ Aliam soluit ibidē de rege ⁊ est. An melī⁹ sit regi optima lege vel optimo rege. Dicit: optimo rege: q̄ ꝑ impossibile est legē excogitare q̄ non indigeat applicatione: inꝑpretatiōe ⁊ dispēsatione: q̄ ab optimo rege fieri possūt. ¶ Tu aūt elegisti me ꝛgē ꝓpl̄o tuo: ⁊ iudicē filioꝝ tuoꝝ ⁊ filiaꝝ tuaꝝ. Ex ista aētate informat̄ ꝓnceps q̄libet et p̄lat⁹ circa statū suū q̄ꝫtuor ꝓsiderare: videlicz q̄ nō sit īmissus p̄ intrusionē: q̄ nō sit remissus p̄ dissimulationem: q̄ non sit neglector culparum: et q̄ non sit acceptor personarum. ¶ Primo consideret prelatus siue ꝓnceps q̄ nō sit immissus p̄ intrusionem: ꝫ vt vere posset dicere deo. Tu elegisti me. Forma autem ꝑlatorum eligendorum est ipe xp̄s in tribus: scz. In sua conceptione: natiuitate: et cōuersatione. Fuit em̄ cōceptꝰ spūssancti coopatione. Natus sine matris corruptōe. Conuersatus in mūdo sine ambitione ac peccati opatiōe. Vñ q̄ populus elegit eū in regē fugit ⁊ renuit rex fieri. Job. vj. Isto mō q̄ debet intrare ad statum ꝑlature debet ꝓcipi in mētib⁹ electoꝝ p̄ spūssancti inspirationē: nō p̄ ꝓspirationē dissolutoꝝ. Debz nasci de matre q̄ est ꝓgregatio. siue caplm: cui dz p̄esse sine corruptione. ita q̄ nec sit corrupta p̄ce vel p̄cio: vel minis potentū. Debet ergo sic electꝰ ducere statū suū sine ambitione vt velit si possit ex corde fugere ⁊ deuotus obedire: vt deus sibi possit dicere illō Esaie. xlviij. Noli timere seruē me⁹ iacob: ⁊ rectissime quem elegi. Ex timendū est q̄ nōnulli eligunt̄ ꝓpter parciales affectiōes: quidā ꝓpter mūdiales possessiones: ⁊ quidā ꝓpter curiales interpositiōes Cōsiderāt nōnulli electores: nō q̄s melioz vita: clarioz sciētia ⁊ fama celebrioz. ꝫ q̄ velit esse in bñficijs ⁊ subuētionib⁹ vtilioz: q̄s velit minus vitā suā emēdare: quī velit crimia dissimulare Cōsiderāt alij: q̄s est in reb⁹ locupletioz: in bñficijs pinguioz: in expensis ꝑfusioz: in ꝙuiuijs lautioz: in ociosa familia mltiplicioz. Alij q̄s ē regi ⁊ regalib⁹ gratioz ⁊ acceptioz: q̄s parentū generositate nobilioz: q̄ſ mūdana vanitati habilioz ⁊ vsitatioz inuenit̄. Isti nō eligunt p̄ spiritūsctm: ꝫ p̄ spirituz neq̄. Cōtra q̄s adduci pōt illud. iij. Reg. x. Eligite meliorē ⁊ eū q̄ vobis placuerit de filijs dñi vestri ⁊ ponite eū sup̄ soliū patris sui. ¶ Nota q̄ p̄mittit meliorē ⁊ euz q̄ vob placuerit ō filijs dñi vr̄i: i signū q̄ bonitas gratiaꝝ nō acceptio ꝑsonaꝝ dz eē causa q̄re vob placeat. Ait ferk quēdā dixisse regi Lodouico q̄renti: Cur nō fiūt miracla p̄ eēpos ⁊ p̄latos moderni tp̄is: sic olim fiebāt in p̄mitiua eccl̄ia: Domine inquit: olim tempore primitio electōes eēpoꝝ ⁊ p̄latoꝝ fiebāt p̄ spiritūsctm: cuius est facere miracula: mō fiūt p̄ reges ⁊ p̄ncipes q̄ miracla facere nō p̄nt. ¶ Scdo ꝓsideret p̄lat⁹ vl̄ p̄nceps: q̄ nō sit remissus p̄ dissimulationē: q̄ electꝰ i ꝛgē. Rex em̄ a regēdo dr. ⁊ ē nomē tā honorī q̄ꝫ oneris. Tenet̄ em̄ exēplū alijs ꝑbere ꝓbitati moralis: vt dicat cum Gedeone. Judic. vj. ca. Nō me videritis facere: facite. Pl⁹ em̄ monet egregia facta p̄ncipis q̄ꝫ iusta ipia. De Julio cesare dr: q̄ nūq̄ꝫ dixit militib⁹ suis: ite ꝫ venite. Vñ. j. Regū. xij. Cōstitui vobis regē. ⁊ rex ḡdit̄ añ vos. Narrat Sext⁹ Julius Stratogematon. li. iij. ca. v. de q̄dā duce q̄ vocabat̄ Pesticor. ꝗ cū introgat⁹ esset a militib⁹. quid imparet: dixit vt se imitarent ⁊ nihil aliud: ⁊ arrepto signo p̄m⁹ hostes inuasit. Talis dz esse rūsio boni p̄lati vt possit dicere cū apl̄o: Imitatores mei estote ⁊ obtuate eos qui ita ambulāt: sic habet̄ formā nostrā Ad Phil. iij. Trogus valerius libro. vij. narrat q̄ Argeus rex Macedonū moriēs reliqt filiū puerū. Contigit macedones interim ꝯ illiricos bellare ⁊ vinci: q̄ stati se recolligētes regē suū puerū in cunis iacentē añ aciē posuerunt ⁊ sic eos viceft: oñdētes macedō⁹ regē defuisse ñ ꝝtutē. Moralr p̄ñtia p̄lati sēp̄ iuuat ꝑditos. ¶ Tertio ꝓsideret p̄lat⁹: ne sit neglector culpaꝝ in inq̄rēdo: discutiēdo ⁊ puniēdo: q̄ est electꝰ in iudicē. Tu aūt elegisti me in iudicē ⁊c. Dicit phs j. Ethicoꝝ. Quod vnusq̄sq̄ est bon⁹ iudex eorum que cognoscit. Et ideo ad bonū iudiciuz dandum requirit inquisitio ⁊ cognitio: ne homo ꝓcedat ex incertis suspitionib⁹ ex vna parte: ⁊ ex alia parte debet homo iquirere ne mala surrepēt et augeāt̄ p̄ defectū correctiōis. Cū ꝝo crimia sint cognita: cōtinuo si possibile est sint correcta p̄ iudicē qui debet esse sicut iustuz animatū: sic dicitur. v. Ethico. vt mēs sua tota sit a iusticia occupata. Et ideo populus accedit ad iudicē sicut ad iusticiā animatam vt inoib⁹ reddat q̄ꝫ iustū ē. Vñ Eccl̄i. vij. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute irrumpere iniquitates. Hugo de sancto victore in lib. suo de. xij. abusionibus claustri. dicit q̄ tres sunt speces vel modi negligentium prelatorum.

Quidã sũt qui bñ viuũt ⁊ sbiectos male viue-
re pmittũt: quidã sũt qui male viuũt ⁊ sbditos
suos bene viuere cogũt: quidã sunt q̃ male vi-
uunt ⁊ sbditos male viuere volũt. Quidã sũt
q̃ bñ viuũt ⁊ subditos male viuere pmittũt: ex
emplo p̃cedũt: ꝫ nõ increpãdo delinquũt. Licet
eñ bñ viuãt: necesse tñ est vt ỏ grege sibi com-
misso dño gregis rationez reddant. Alii vo q̃
male viuũt ⁊ subiectos bene viuere cogũt: er-
rantes reuocãt: ꝫ rectos ⁊ fortes occidũt: reuo
cãt vbis: occidunt exẽplis. De tertia specie nõ
optet facere mentionẽ. Hec Hugo. Quarto i-
formaꝫ plar⁹ ⁊ princeps ne sit acceptor psona-
rũ. cũ dicit: Filioz tuoz ⁊ filiaz tuaz. i. electo⁹ sũ
in regẽ ⁊ iudicẽ: tam maioz ꝫ mioz: tã simplici-
ũ ꝫ pfectoz. filioz inquit tuoz. i. electo⁹ suz vt
iudicẽ plm tuũ: nõ sicut ꝓuos meos vel rusti-
cos: ꝫ sicut filios gubernãdo vt sim eis loco tui
pater nõ tyrãn⁹ Bern̄. sup Cañ. Discite sub-
ditos matres vos esse debere nõ dños: stude-
te magis amari debere ꝫ metui. Et si interdũ
seueritate op⁹ sit: paterna sit nõ tyrãnica. ma-
tres fouẽdo ⁊ patres corrigẽdo vos exhibea-
tis. Suspẽdite vbera: ꝓducite vbera: pectora
lacte pingescãt: non typo supbie turgescant.
Hec Bern̄. Et ideo sicut dicit bonus prelat⁹
Job. in canonica sua. Maioẽ i vobis nõ ha-
beo gram ꝫ vt audiam filios meos in veritate
ambulantes ⁊c. Lectio. CXX

Mitte eam de celis

sanctis tuis ⁊ a sede magnitudis tue
vt mecũ sit ⁊ mecuz laboret: vt sciam q̃d acce-
ptũ sit apud te. Posita supplicatione deuota p
sapiẽtia impetrãda. ⁊ allegata rõne tam ex pte
dei ꝫ ex pte Salomonis. Hic iterato redit
ad ꝓtinuationẽ sue petitiõis. Et circa hec tria
facit. Primo petit q̃ sapiẽtia det sibi liberaliṫ.
Secõo innuit q̃ itẽdit p eã regi generaliṫ. Ter-
tio ꝓbat q̃ ipa possit eũ bñ regere moraliṫ. Se-
cũda ps ibi: vt mecuz sit. Tertia ibi. Scit enim
oĩa illa. Circa ꝑmũ dicit sic. Mitte illã. i. sapien
tiam que est fides infusa opans p dilectionẽ. ỏ
celis sanctis tuis. i. de celo empyreo q̃ in habi
tare ꝑncipaliter crederis: licet omni loco vbiq̃
assis. Sicut eñ dicit Thrist. ꝑmo de celo: ꝑm om
nes antiquos. celũ est loc⁹ dei: ⁊ q̃ est in celo
nec veterascit nec mutaṫ nec alteraṫ: sed habz
vitã i secla seclo. Et a sede magnitudinis tue
figuratiua locutio est. Loq̃ṫ eñ de deo modo
humano: cũ tñ sit sine quãtitate magn⁹: ⁊ sine
qualitate bon⁹: et sine situ psidẽs: vt dic̃ Aug⁹
v. de de tri. ca. iiij. Per sedem ergo magnitudi
nis nihil aliud intelligiṫ nisi quies vl̃ trãquilli
tas dei omnipotẽtis q̃ vniũsa disponit. Sap̃.
xij. Tu aũt dñator virtutis cũ trãqllitate iudi-
cas. Secõo oñdit ad q̃d ista sapiẽtia tãtũ optat.
⁊ dic̃ vt p eã ꝫgaṫ generaliter: ⁊ pficiaṫ eẽndo:
agẽdoz cognoscẽdo. Ihñ subdit. Et mecũ sit.
q̃ntũ ad ꝑmũ. j. Cor̄. xv. Gratia dei sum id q̃
suz. Et mecũ laboret. Quãtũ ad scõm. j. Cor̄.
xv. Abũdãtius illis oĩb⁹ laboraui: non ego: ꝫ
gra dei mecũ. Ut sciã q̃d acceptuz sit apud te.
Quãtũ ad tertiũ. Et ỻ dupliciter. s. dei bñpla-
citũ cognoscẽdo ⁊ me eidẽ ꝓformãdo. Et me-
cũ sit ⁊ mecũ laboret. Notandũ est q̃ si ꝑm⁹ pa
rẽs in statu inocẽtie pstitisset: oẽs ei⁹ posteri si-
ue labore meruissent. Perfecta eñ fuisset obe-
dientia caruis ad spũm. Ihñ sicut celũ mouet
sine fatigatiõe ⁊ labore eo q̃ suo motoz nõ re-
sistit. Ita corp⁹ tũc ab aĩa sine labore motũ fu-
isset. Jam vo nec cogitare de aliquo diu possu
m⁹ sine labore corpis: ⁊ a multo fortiori nec lo
q̃ possum⁹ nec moueri: In ps. Existimabã vt
cognoscerẽ hoc labor est añ me. In tantũ autẽ
versa est in cõtrariũ nr̃a ꝓditio vt q̃ nati fuisse
m⁹ ad quietẽ si peccatũ nõ esset: generaliter et
quasi naturaliṫ nascimur ad laborẽ. Dic̃ Job.
Homo ad laborẽ nascit̃ ⁊ auis ad volandum.
Job. v. Sicut aũt pegrin⁹ veniẽs ad ꝓcursus
viaz eligere põt p quã velit ambulare: nullam
tñ ibit sine labore. Ita hõ posit⁹ in hac vita mł
tas vias viuẽdi inuenit: in diuitijs ⁊ pauptate
⁊ honore ⁊ seruitute: in delitijs ⁊ miserijs: sed
nullã accipiet in qua magnũ laborẽ nõ inueni
et. Si diues esse voluerit: in diuitijs ꝓgregan-
dis: ꝓseruãdis ⁊ dispẽsandis: necessario labo-
rabit. Eccl̃. xxxj. Laborabit diues in ꝓgrega-
tione sbstãtie. Et statim sequiṫ. Laborabit pau
per in diminutiõe vict⁹. Et sic discurrẽdo vbi-
q̃ laborẽ reperiet: qñ ỻ fuit penitẽtia toti hu-
mano generi iniũcta. Gen̄. iij. Maledicta ter- b
ra in ope tuo: in laboribus comedes ex ea oĩb⁹
dieb⁹ vite tue. Laborare ergo debem⁹ in vita
pñti virilit̃ ⁊ vtuose ꝓpter tria: videlicz ꝓpt̃ cõ
uenientiã pmissi tpis: ꝓpter penitẽtiam cõmissi
sceleris: ⁊ ꝓpter vehementiã pmissi muneris.
Primo dico. laborare debem⁹ in pñti non q̃-
escere: nõ ociari ꝓpter cõuenientiã pmissi tem-
poris. Tps eñ quo viuim⁹ ⁊ eternitas vite fu
ture sic comparanṫ ad inuicẽ: sicut vigilia pce-
dens ⁊ festũ seqns. In vigilijs eñ solennitatũ
solẽt hoies laborare feruenter ⁊ diu. vnde in
talib⁹ vigilijs faciũt agricole altã noctẽ. In di-
ebus vo festiuis indulgere solẽt cõiter quieti ⁊
solatio. Isto modo moraliter nũc est vigilia in
qua ieiunijs ⁊ laboribus nos dare debemus. j.
Petri. v. Sobrij estote ⁊ vigilate. Et. ỻ. Cor̄.
vj. In oĩb⁹ exhibeam⁹ nosmetipos sic dei mi-
nistros: in laboribus: vigilijs ⁊ in ieiunijs mltis.
Sed cras in vita futura erit festuz ⁊ solẽnitas
sempiterna. Et iõ tũc vacabim⁹ gaudio: leticia ⁊
quiete. Apoc. xiiij. Beati mortui q̃ i dño mo-
riunṫ: ammodo tã dicit spũs vt requiescãt a la
boribus suis. Ihñ Piero. in quadã epla. Nullus
labor dur⁹: nullũ tps videri dz longũ: q̃ gloria

eternitatī acq̄rīt. Sic oīno fatuꝰ cēt q̄ in vigilia oīb⁹ laborātib⁹ ꝛ sudātib⁹ ociosus fozet. ꝛ in festo laborazet qñ oēs gauderēt ꝛ quiescerent. Sic fatuꝰ cēt q̄ in pñti vita q̄rē acceptaret: in q̄ xp̄s ꝛ oēs scti q̄ nos p̄cesserūt laborib⁹ ꝛ penitētijs se dederūt: ꝛ sibi in futuro laborē ppetuum thesaurizaret. In p̄s. Laborabit i eternū ꝛ viuet adhuc in finē. Scō tenemur laborib⁹ xtuosis insistere ppter penitētiā cōmissi scelezis. Magna eñ gr̄a fozet si dñs remitteret rustico ppetuā seruitutē p laboze vni⁹ diei: ꝛ merito deberet ille rustic⁹ tali die labozare diligētissime. Moralit. ois peccator fuituti ppetue addicit qñ peccat. Job. viij. Ois q̄ facit pctū fu⁹ est pcti. Pro hac fuitute peccati in ppetuū labozare deberet i inferno: vt dictū est: nisi sacrāmtū penitētie mediaret: p qō pena eterna in penā tpalē cōmutarē. Justū est ḡ quēlibz qui peccauerit dieb⁹ vite isti⁹ fortiter labozare ppter penitētiā cōmissū scelerī: Exēplo pphete q̄ ait. Laboraui in gemitu meo lauabo p singlas noctes lectū meū lachzymis meis stratū meum rigabo. Hoies q̄ aiose laborāt cito patiunt sudorē. Ita deuoti i laboze penitētie cito irrigāt sudoze lachzymaꝝ ꝓtritiōis. Dic Arist. ō pleu. parte. xxiij. pble. xxiij. q̄ qñ plozantes lachzymas emittim⁹ lachzyme sūt calide: qñ aūt dolētes oc̄los ex aliq̄ infirmitate emittimus lachzymas: lachzyme ille sūt frigide. Et h⁹ cām assignt talē. Indigestū ē frigidū. digestuz xo calidū. Dolētiū aūt oc̄los lachzyma est indigesta propter qō ꝛ frigida. ꝓpter qō ꝛ medici signū putāt eē maxie egritudis frigidos sudozes. Lalidos aūt ecōtrario bone alteratiōis. Et h⁹ sībū gīt cām. Cū q̄dē fuerit supfluitas mlta in oc̄lo nō pōt interi⁹ calidū illā digerere: q̄re necesse ē frigidā esse. qñ aūt pauca supfluitas est tunc calor vincit. quare tūc lachzyme sūt calide: Fiunt aūt ex supfluitatib⁹ egritudies hmōi. Moralit loq̄ndo: int̄ penitētes est diuersitaſ. qz alī qui ꝓterūt ex caritate ꝛ amoze iusticie. caritas aūt ignis est. Et iō istoꝝ lachzyme sūt bñ digeste calozе caritatī. ꝛ istoꝝ sudozes sūt calidi ꝛ signāt sanitatē. Alij aūt vident penitētes ꝛ atterunt int̄ magl q̄ ꝓterāt. Recogitāt eñ penā infernalē quā peccādo meruerūt. ꝛ exinde timorē cōcipiūt q̄ timoze ducti lachzymas frigidas ꝛ sudozes frigidos faciūt: qz pfessionē frigidā faciunt de peccatī timoze pene non amoze iusticie. Sic penituit. Antioch⁹. ij. Machab. ix. Ozabat sceles⁹ dñm a q̄ nō erat miseōiā p̄secutur⁹. Sic Judas penitētia ductꝰ retulit triginta argēteos dicēs: Peccaui: tradēs sanguinē iustū Matth. xxvij. Ista est pfessio frigida p timorez ꝛ desperationē. Et iō signū ē magne infirmitatis. Illi sic labozātes licite dicere pūt illō Luc. v. Per totā noctē labozātes nihil cepim⁹. Talēs nō fuerūt lachzyme Petri. Matth. xxvj. Ecce lachzyme Marie magdalene Luc. vij. Tertio labozare debem⁹ i pñti p opa meritozia ꝓpter vehemētiā ꝓmissi muneris. Cōsideratio eñ mercedis accēdit amorē laboris. Isto mō p̄suadēdi laborē virtutī vtīt Boetius vl'p̄bia loquēs Boetio. iiij. ō pso. Petro. vltio. Ubi inducit exēplū triū viroꝝ illustriū: qui laborez maxios p̄ virtute ꝛ gl̄ia tpali sustinuerūt: videlicz Agamēnonis Ulyxis ꝛ Herculis: q̄rū ꝑm⁹ bello decēnali troiam deuastauit: p sūma picula. Scōs Polyphemū gigātē monoculū q̄ oēs socios deuozauerat: p sūmā audaciaz interemit. Tertiꝰ Hercules qui duros labozes sustinuit. Ne q̄ dr̄. Herculē duri celebrant labozes. Ille cētauros domuit supbos ꝛc. q̄ b nō ponā. Et tādē dic sic. Ultim⁹ celū labor irreflexo Sustulit collo: p̄ciūq̄ rurs⁹ Ultimi celū meruit laboris. Et enarrat isti exēplis dic sic. Ite nūc fortes vbi celsa mg̃ni. Duc exēpli via: cur inertes Terga nudatī: supata tell⁹ Sidera donat. Ult dicē. Clos q̄ xtuosi ꝛ fortes eē vultī: ite ad celū p viā xtutī q̄ cū sit via excelsi ē via magni exemplī: qz mlti ꝛ magni ambulāt p eā q̄ añ vos iuerūt. Et iō via excelsa magni exēpli ducit vos. Cur ignes terga nudatī: q̄si miseri fugiētes ō p̄lio: ꝛ petētes ab hostib⁹ miseōiam: Ecce q̄lis merces vob ꝓmittit. Supata tell⁹ sidera donat: b ē dictū. Habeatī vos sicī ira q̄ victores sitī ꝛ supī sidera erit in ppetuū merces vestra. Et b ē qō dr̄ Bap. iij. Bonoꝝ laboꝝ glozioſus est fruct⁹. Et i p̄s. Labozes manuū tuaꝝ quia māducab⁹ btūs es ꝛ bñ tibi erit. De hac beatitudine loq̄t Bern. in q̄dā sermone dicēs. O btā regio padisi. O btā r̄gio delitiaꝝ ad quā suspiro de valle lachzymaꝝ: vbi sapia sine ignorantia: vbi mēozia sine obliuiōe: vbi itellect⁹ sine errore: vbi rō sine obscuritate fulgebit. Bti q̄ ibi habitāt: dicētes cū p̄s. Bti q̄ habitāt i domo tua dñe i secla secloꝝ laudabūt te. Lectio. CXXI

Sit enim omnia il/la ꝛ itelligit: ꝛ deducet me i opib⁹ meis sobrie ꝛ custodiet me i sua potētia. Et erūt accepta opa mea: ꝛ disponā gl̄iam tuū iuste: ꝛ ero dign⁹ sediū patrī mei. Postq̄ Salomō declarauit q̄ p sapiētiā quā optauit intēdebat se regere moralit in omni bonitate. Hic oñdit q̄ ea dē sapiētia b̄ pferre potuit generalit ex ppria ptāte: ꝛ p̄ sequēs potuit eū facere xtuosū pfecte. Hui⁹ ergo ptātis. Primo ponit pbationē. Scōo ex hoc infert q̄ndā p̄clusionē. Scōa ps ibi. Et ero dign⁹. Circa primū: talē ponit rationē. Illud pōt hoiem pfecte facere xtuosuz qō pfert homini scientiā: prudentiā ꝛ potentiā ꝛ etiam facit deo acceptū ꝛ sibi subiectis p̄ficuum. sed talis est sapientia quā peto a deo: dic Salomon. ḡ p ipam potero me regere virtuose in oīb⁹. Dnoꝝ ergo hui⁹ rationis po-

nit in quinq; ptic̃ulis: narrãs de sapiẽtia q ipa est doctrix p scientiã: ductrix p prudẽtiã: defensatrix p potentiã: mediatrix p amicitiã: moderatrix p iusticiam. ¶Quantũ ad primũ dicit sic: Scit enim illa. i. sapia omnia ⁊ intelligit. Apud Arist. inter sciẽtiã ⁊ intellectũ hec ẽ differẽtia: q; sciẽtia ẽ habit⁹ pclusionis demõstrate. Vñ nihil ppie dr sciri apud eũ stricte loquẽdo sciẽtia nisi qđ põt demõstratiue ꝓbari. Et ideo facere scire cadit in diffinitione demõstrationis: sicut patet ꝑmo posterio;. Intellect⁹ vero ꝓprie loquẽdo est habit⁹ cognitiu⁹ ꝓncipio;⁊ ꝓpositionũ: que ꝓbari nõ possũt. Vñ Arist. vj. ethi. Intellectus est ꝓncipio; quo; nõ est ars neq; sciẽtia neq; prudẽtia: q; sciẽtia est demonstrabiliũ. Ars vo ⁊ prudẽtia ꝓtingẽtiu;. Siue igit loq̃mur de ꝓncipijs siue pclusionib⁹: sapiẽtia scit. i. scire facit. oĩa. i. omnia necessaria ad salutẽ. Sic enim loquit saluator ỏ spũsancto. Joh. xvj. Cũ aũt venerit ille spũs veritatis docebit vos omnẽ veritatẽ. Glo. supple necessariam ad salutẽ. Est aũt sapiẽtia doctrix p sciẽtiã. Sapiẽtie. viij. Doctrix ẽ enim disciplie dei ⁊ electrix opm illius. Scđo sapia est doctrix p prudentiã. Est enim prudẽtia recta rõ agibiliũ. Vñ ad prudentẽ ptinet bene ꝓsiliari circa totã vitã hominis ⁊ bene eligere: q; sine prudẽtia null⁹ põt habere virtutẽ moralez: sicut docet Arist. vj. ethi. Et q̃tũ ad hoc dicit Salomõ de sapiẽtia: Deducet me inquit in opibus meis sobrie. i. mẽsurate fm mensurã recte rõnis. Dicitur aũt sobrius a se ⁊ bria: quasi secũ habẽs briaz. id est mẽsurã. ⁊ ebrius quasi extra briã. ¶Tertio sapiẽtia est defensatrix p potentiã. Et q̃tuz ad hoc subdit. Et custodiet me in sua potentia ab oĩ aduersitate: videlicet ne vitiose succũbã. Jn ps. Domin⁹ custodit te ab omni malo. ¶Quarto sapiẽtia est mediatrix p amicitiaz. Et q̃tũ ad hoc subdit: Et erũt accepta opa mea. Istud ꝓprie facit homini xp̃us qui ẽ sapientia dei patris. Hã p meritũ xp̃i omnia opa nostra bona fiunt deo accepta. ad Titum. ij. Dedit se metipm p nobis vt nos redimeret ab oi iniq̃tate ⁊ mundaret sibi ꝑm acceptabilẽ bonorũ opm sectatorẽ. ¶Quinto sapia est moderatrix p iusticiã. Facit enim hominẽ iuste regere subiectos. Et q̃tũ ad hoc subiũgit sic. Disponã ꝑm tuũ iuste. Notanter dicit populũ tuũ nõ meũ. Quãdo homines bene viuũt: tũc dr̃s vocat eos ꝑm suũ. quãdo male: tũc sunt populi hominũ. Unde de⁹ legitur signãter dixisse Aboysi. Exo. xxxij. qñ filij isrl fecerant sibi vitulũ cõflatilẽ Aboyse existẽte cũ dño in mõte: vade descẽde peccauit ꝑs tu⁹ quẽ eduxi de terra egypti. Qñ vero homes bene se habẽt tũc sunt ꝑti dei. Jn ps. Attendite populе me⁹ legẽ meam inclinate aurẽ vestrã in verba oris mei. Finaliter ergo in lra infert Salomõ ex his oĩbus cõclusionez istã. Et ero dignus sedũ patris mei q. d. Si sic mihi ꝓcesseri sapiam quã imploro: erõ dign⁹ regia sede quã tenuit pater me⁹ daꝑ
uid in regno pfiti: ⁊ sedib⁹ patris mei p remunerationẽ futurã i regno celesti. Deducet me in operib⁹ meis sobrie. Notandũ est q triplex in scriptura sacra inuenit sobrietas necessaria virtuoso. Debet enim virtuosus habere talẽ vt sit scientia sine ꝑsumptione in parte intellectiua: vt sit cõtinẽtia sine dissolutiõe in pte sensitiua: vt sit abstinẽtia sine ingurgitatiõe in pte nutritiua. Primo ergo necessaria est virtuoso sobrietas in scientialib⁹ vt sit sciẽtia sine ꝑsumptione. Et hãc suadet Aps. Roma. xij. Dico enim pgrãm que data est mihi oĩbus qui sunt inter vos ñ plus sapere q̃ oportet: sed sapere ad sobrietatẽ. Sene. ad Lucillũ epla. cxxv. ⁊ est vltima ad Lucillũ. Plus scire velle: q̃ sit satis. intẽperantie genus est. Et epla. xix. dicit sic. Quẽadmodũ aliaꝝ rez: ita lraꝝ intẽperantia laboramn⁹: nõ vite ꝑ sobole discimus. Nõ faciũt iste doctrine bonos ꝑ doctos. Et subdit: Pauca satis enim est. i. cõtingũt ad mentẽ bonã pauca vtilia. Hui⁹ aũt sobrietatis ꝓtrariũ est ebrietas ꝑsumptionis qua aliqs sniam sui ꝓprij sensus nimis approbat ⁊ cã ꝑponderat sentẽtijs meliorũ. Talis autẽ ꝑsumptuosi hois signa docet Bern. li. suo de. xij. gradib⁹ humilitatis. Et loquit de monacho ꝑsumptuoso dicens. Prim⁹ inquit in puentu resident: in ꝑsilijs prim⁹ respõdet: nõ vocat⁹ accedit: nõ iussus se intromittit: reordinat ordinata: reficit facta: quicqđ ipe nõ fecit: aut nõ ordinauit: aut nõ recte factuz: nec pulchre estimat ordinatũ. Judicat iudicãtes: ꝑiudicat iudicaturis: hec ibi. Hmõi ꝓditiones docet Arist. vij. ethi. ca. xij. Ubi dic̃ q quidaz sũt nimis inmãsui ꝓprie opinioni: ⁊ sũt ita pti naces q nullo mõ a suis opinionib⁹ auellunt. Et tales vocat ibidẽ grece ischyromones ab ischyros quod ẽ fortis: ⁊ gnome qđ ẽ cognitio: q̃si fortiter sue opiniõi vel cognitioni intẽdentes. Et istis attribuit quattuor cõditiones. Primo qđ se habẽt ad ptinentẽ sicut ꝓdigus ad liberalẽ. ⁊ audax ad fortẽ. Cõnẽs enim apđ Arist. vocat qui cõtra oẽs passiões manet fixus in ỳ tute fm rectã rationẽ semp imobilis. Ischyromõ aũt hoc habet tm̃ de ptinẽte qđ manet imobilis et imobiliter adheret. Hoc aũt nõ ẽ virtuosuz fm se: sed qñ fit fm rectã rõnem. Vñ sic ꝓdigus excedit liberalem: q; dat plus q̃ oportet. Ita iste ꝑsumptuosus excedit cõstantẽ virtuose quẽ vocat pbus ptinentẽ: q; adheret plꝰ q̃ oportet sensui suo ꝓprio. Scđo dicit Arist. de talib⁹ qđ sunt indisciplinati quia nolunt ab aliquo instrui. Tertio sunt agrestes quia cuz semp velint seq̃ ꝓpriũ sensum: nõ pnt de facili cõmorari cum alijs hoibus: ⁊ necesse habẽt fieri solitarij ⁊ parũ cõmunicãtes cum alijs. Dis

eñ homo qui vult amicabiliter cū alijs cōuersari: debet se eis multipliciter cōformare. Vñ cū Alexander regnū psarū esset adeptus: statim relicta forma macedonū in habitu et vestitu pformauit se persis: vt sic eoꝝ beniuolentiam captaret. Omnis eñ singularis sit eoipso odiosus. Et ideo bene dicit Salustiꝰ sicut Alberꝰ. iij. politi. recitat istos versus: Cōsulo quisquis eris qui pacē federa queris: Cōsonꝰ esto lupis cū quibus esse cupis. Hec est ḡ sobrietas pmo modo dicta sciētia sine psumptione in pte intellectiua. Scōa est cōtinentia sine dissolutione in parte sensitiua: et ista sobrietas est ordinata modestia sēsuū exterioꝝ: vt nihil vage mentis appareat: nihil libidinosuz sed totū sit religiosum. Et huiꝰ cōtrariū est ebrietas dissolutionis que est via insolentis gestꝰ et ornatꝰ in homine exteriori. Ista sobrietatez in gestu monꝝ. Aplus. j. Thi. ij. notat: vbi dicit sic. Volo viros orare in omni loco leuātes manꝰ puras sine ira et disceptatiōe. Similit et mulieres in habitu et ornatu cū verecūdia et sobrietate. De ista sobrietate dicit Augꝰ. in regla: In omnibꝰ morib⁹ vestr⁹ nihil fiat qđ cui icꝫ offendat aspectū: ꝫ qđ vestrā deceat sanctitatez. Et Ambro. de officijs. li. ij. dicit sic. Sermones pferamꝰ libra iusticie examinatos: vt sit grauitas in sensu: in sermōe pōdus: atcꝫ i vbis modꝰ. Tēpantia cordis habeat animi munditiaz: iusticia miscēdiam: prudētia pacē: fortitudo mansuetudinē. Hec Ambro. Ista sobrietate carēt dissoluti et voluptuosi iuuenes q̄ diu sunt sani et incolumes q̄ pter corpis caliditatē et alevitatē infra semetipos nō pñt cōsistere: ꝫ si febre corripiēt p vnā hebdomadā vl duas: statim fiunt sobrij saltē ad tps. Et ideo signāter Eccli. xxxj. dicit: Infirmitas grauis sobriā facit aiam.

D Tertia sobrietas ē abstinētia sine ingurgitatione in pte nutritiua. Et sic de ea loquit Aplꝰ psequenter ad Titū. ij. Sobrie et pie et iuste viuam⁹ in hꝪ seculo. Sobrie ad nosmetipos. Iuste ad primos. et pie ad deū et sanctos. De hac sobrietate Greg. omel. xxxvij. Sobrietas oim virtutū mat ē. Et ecōtra ebrietas mater oim vitioꝝ. Hec ē denudatrix oim secretoꝝ. infatuatrix sensatoꝝ. alligatrix robustoꝝ. et ipatrix flagitioꝝ. Primo ē denudatrix secretoꝝ. Vñ Sene. ad Lucillū epla. lxxxiij. Quēadmodū musto ipa dolia rūpunt. et oē qđ in imo iacet in sūmā partē vasis vis calor⁹ eructat: sic vino estuante q̄quid in imo iacet abditū: efferē et pdit in mediū. Et hec ē vna cā q̄re specialr regibus phibet vinū q̄rū est celare psilia. Nihil ē. n. ita periculosum reipublice sic ebrietas in rege. Ita li nāq̄ pncipe vltiones indebite et pcipites irroganť. psultatiōes accepte in iniuriā alioꝝ incaute reuelāť. ordinationes pcesse et vtiles reipublice retrāctanť. Et iō signāter dicit Proū. xxxj. et vlti. Noli regibus Lamuel noli regibus dare vinū: qz nullū secretū ē vbi regnat ebrietas. Narrat valerⁱ maxim⁹ li. vj. ca. ij. q mulier quedā innocēs dānata fuit a Philippo rege macedonū temulento: q̄ pprie innocētie pscia clamauit. Prouocarē inquit a rege Philippo ebrio ad eūdē sobriū si esset. Quo verbo excussit regi ebrietatē: qui cām sobrius diligēter inspexit: et mulierē liberam a pena dimisit. In signū vero q ebrietas est denudatrix secretoꝝ: legim⁹ Geñ. ix. q Noe pmo plātauit vineam. et bibēs vinū inebriat⁹ est. et cū postea dormiret iacuit denudat⁹ et a filio pprio derisus ē. Secūdo ebrietas est infatuatrix sensatoꝝ. Vñ Aug⁹. in li. ad sacras virgines. In ebrijs nulla ratio: nullū gerende vite psiliū: nō gestoruz aut lectionū memoria: nec vlla artiū aut industrie puidētia. Et ideo nullus de sua pfidat sciētia si ebrietati succūbat. Esaie. xxviij. Sacerdos et pphā nesciēt p ebrietate: absorpti sunt a vino: errauerūt in ebrietate. Et ideo in antiq̄ lege sacerdotibus fuit phibitū ne biberent vinum qñ ingressuri erant tabernaculū ad ministrādū. Leui. x. Vinū et omne qđ inebriare potest nō biberis tu et filij tui qñ intrabitis in tabernaculū testimonij. Tertio ebrietas est alligatrix fortiū vel robustoꝝ. Facit eñ de homine bestiā: de robusto infirmū: de prudente insanū. Exemplū de holoferne fortissimo quem nimia ebrietate sopitum Judith vidua gladio pprio interemit. Judith. xiij. Exēplū habem⁹ de Alexādro: ō q̄ dicē Sene. epla. lxxxiij. q eū in tot plis iuictū intpantia bibēdi deuicit. et ille Herculane⁹ ac fatalis cyph⁹ submersit. Propter hoc philosophi veteres: sicut dicit Papinū vocabant venenū. Sed postq̄ inuentus est virꝰ letiferi succ⁹: hoc vinū: illud venenum dictum est. Et infra. Vinum inquit sobrie potatū sanitatē dat: et auget prudentiā. imoderate sumptū ad vitia causas pstat. Deus eñ creaturā dedit: abūdantiā aūt humano arbitrio reseruauit: vt parsimonia nature esset i magisterio sobrietatis: abundātie vitiū: lapsumq̄ temulentiū sibi ascriberet hūana pditio. Quarto ebrietas est imperatrix flagitioꝝ. vt pbat ira: arma et ictus: libido: verba et tact⁹. tunc ardor nimius: pudor nullus. Exemplū habem⁹ de Loth. Geñ. xix. qui per ebrietatē cū vtraq̄ filia cōmisit incestū. Exēplū quo ad irā de Alexādro magno: q̄ Clitū amicū sibi carissimū atq̄ fidelissimū inter epulas cutello trāsfodit. Et intellecto facinore mori voluit. Voluit eñ seipm interficere nisi ab amicis suis puent⁹ fuisset. Rusticus quidā inebriat⁹ redit domū: et de quolibet vno qđ videbat apparebant sibi duo. Cōsiderās ergo duos filios suos: putabat eos esse q̄tuor. Et iponens vxori q̄ haberet quatuor filios: ipaq̄ negāte: iussit q̄ se purgaret. et

ꝓcipit cultꝝ. hoc ē vomerē afferri ⁊ poni in ignē. ⁊ dixit vxori sue q̄ oino portaret ferrū ignitum. Illaytens prudētia femineaꝫ respōdit: q̄ libenter hoc faceret: si tū primo ferrū ignitum sibi traderet. Ille aūt fatuus oino ignitum ferrū accepit in manib⁹ ⁊ excoriauit se pessime: et ad sobrietatē se reduxit ⁊ errorē ꝓpriū recognouit cōtinuo. Et ideo signāter dicitur de omnibus talib⁹. Job. xij. Palpabūt quasi in tenebris ⁊ nō in luce: ⁊ errare eos faciet quasi ebrios.

¶ Lectio. CXXII

Quis enim hominū poterit scire cōsiliū dei? Aut quis poterit cogitare q̄d velit deus? Cogitationes enim mortaliū timide: ⁊ incerte ꝓuidentie nre. Corpus em̄ q̄ corrūpitur aggrauat animā: ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitātē. ¶ Postq̄ Salomō deuote supplicauit deo ꝓ sapiētia impetrāda: ⁊ sue petitionis declarauit vtilitatē. In ista pte iterato manifestat sue supplicatiōis necessitatē. Est aūt necessitas maxima ad supplicandū deo ꝓ sapientia qua dirigitur ignorātia nostra in agēdis: Juxta illud ij. Paralip. xx. Cuz ignorem⁹ q̄d agere debeamus: hoc solū habemus residui vt oculos nostros dirigamus ad te. Istā ergo ignorantiaz nostrā allegādo ostendit hebetudinē nostrā tā in naturalibus q̄z supnaturalib⁹ cognoscēdis. Licet. n. ex cognitiōe creaturaꝝ assurgere possimus aliqualiter in dei noticiā quātū ad multa: videlz q̄ potēs: bonus: oīpotens ⁊ clemēs est: Juxta illud ad Roma. j. Jnuisibilia em̄ ipsius a creatura mūdi p ea que facta sunt intellecta ꝓspiciuntur: tū ad euidenter cognoscendum ꝓsilia sua ⁊ p̄cepta q̄ vult nos seruare in hac vita ptingere nō possimus sine ipius reuelatiōe. Et ideo primo ostēdit Salomō quātā habemus ad cognoscenduz celestia ⁊ supnaturalia difficultatē. Et circa hoc duo facit: qz primo allegat hominis generalē ignorātiā. Scōo assignat tante ignorātie cām. Scōa ps ibi: cogitatiōes em̄ mortaliū. Quātū ad p̄mū dicit sic: Quis em̄ hominū poterit scire ꝓsiliū dei? Aut q̄s poterit cogitare quid velit deus. quasi diceret. ad hoc q̄ homo ꝓsequat beatitudinē q̄ est vita eterna ⁊ visio supnaturalis diuine essentie: oportet hoiem trāsire p meritū adiplendo aliquo modo diuinā volūtatē in ꝓceptis ⁊ ꝓsilijs suis. Sed quid deus ꝓsulat ⁊ ꝓcipiat non pōt homini ꝓstare nisi p reuelatiōē fidei ō credēdis ⁊ agendis. ergo hec reuelatio q̄ est vera sapientia ē homini necessaria: qz null⁹ homo ex sua naturali cognitione pōt scire cōsilium dei nec quid velit de⁹. ¶ Bz sciendū ē q̄ iste terminus cōsiliū ētermin⁹ equiuoc⁹: quia aliqñ in quisitio vnius vel pluriū in rebus dubijs vocat ꝓsiliū. Et sic loquit Arist. iij. ethi. vbi ostendit q̄ consiliū debet ꝓcedere electionē. ⁊ q̄ omne consiliabile est eligibile. Et sic loquitur Tobias filio suo: Cōsiliū semp a sapiente pquire: Tobie. iiij. Et ꝓuerb. xj. Salus autez vbi multa cōsilia. Alio mō vocatur ꝓsiliū sentētia declaratiua illius q̄ expedit fieri in incertis. Et sic loquit aplus. j. Cor. vij. De virginibus aūt p̄ceptum domini nō habeo: Cōsilium autē do. Tertio modo vocatur cōsiliū persuasio ad aliquid agendū vel omittēdum. Quarto modo vocatur consiliū quodcūq̄ arcanū alteri reuelatū. ¶ Primo modo nō possum⁹ deo attribuere consiliū ꝓprie loquendo: sed metaphorice ⁊ figuratiue loq̄ndo deo more humano: quia in deo nullo mō cadit incertitudo vel dubitatio. Damasce. li. j. ca. xxij. Non em̄ ꝓsiliat de⁹. ignorantie enim est cōsiliari. Et Arist. iij. ethi. Cōsilium est de his que incerta sunt ⁊ nescitur qualiter eueniāt. Et per consequens deo qui est prescius futurorū omniū: cōuenire non potest. Secundo modo deo maxime conuenit cōsiliū: quia ipe maxime in dubijs nos certificare scit. Tertio modo etiā sibi ꝓuenit: ⁊ sic distinguimus inter p̄cepta ⁊ ꝓsilia dei. Et quarto modo similiter. Allegata ergo ignorātia humana explanat conuenienter nostre ignorantie causa. Et ponitur duplex causa: videlicet cognoscentis debilitas: ⁊ cognoscendoꝝ subtilitas. Secunda causa ponit ibi. Et difficile estimamus. ¶ Circa primū duo facit quia primo allegat ignorantie causam ex parte aie. Secūdo ex parte corporis ibi: Corpus em̄ q̄ corrūpitur. ¶ Quantū autez ad animā sicut docet Arist. ij. Methaphysice. intellectus nr̄ se hz ad intelligentias ⁊ ad manifesta in natura sicut oculus noctue ad lumē solis'. Et ideo ad tractandum de his que supra vires nostras sunt debemus esse timidi. Et hoc ē quod dicit: Cogitationes mortalium timide. Et iterū ad illa que sunt infra nos circa que operamur ⁊ cōsiliamur frequēter experimur nos decipi: ⁊ aliter deuenire q̄z nos ordinamus. et ideo nō solum sunt cogitationes nostre infirme in speculatiuis: sed etiam incerte sunt prouidentie nostre in practicis. Et ideo docuit nos Jacob⁹ q̄ locuturi ō futuris agibilibus a nobis: semper sub conditione dicamus: Si dominus voluerit faciemus hoc vel illud. Jacobi. iij. Ex parte vero corporis duplex surgit difficultas acq̄rendi scientiam de deo ⁊ necessarijs ad salutē. Prima quia corpus infectum fomite cōcupiscentie corrumpit affectū anime. ⁊ facit animaz ad surgendū ad spiritualia grauem. Et ideo dicit: Corpus quod corrūpitur aggrauat animā. Secūdo quia sollicitudo circa necessaria corporis. ⁊ ista temporalia deprimit sensuz hominis cogitantis multa: ⁊ reddit eum distractum a studio ⁊ scientia acquirēda. Et ideo sub

dit. Et deprimit terrena inhabitatio. id est occupatio circa terrena corpi necessaria sensum. id est intellectum multa cogitantem. Corpus quod corrumpit aggrauat animā. ¶ Nota q̄ corpus post peccatū anime alligat in triplex officium. Habet enī anima corpus sicut instrumentū in adiutoriū ad seruiendū. Secūdo sic̄ indumentū vel opertoriū ad se tegendū. Tertio habz anima corpus sicut sibi cōiunctū t datum: sicut detrimentū vel afflictoriū ad punīendum. ¶ Primo dico q̄ anima habet corpus sibi cōiunctū sicut instrumentū in adiutoriū ad seruiēdū. Vnde Arist. j. politico. ait. Animal constat ex anima t corpe. quoruz hoc quidem principali⁹ est a natura scz anima. hoc aūt subiectum: puta corpus. In homine aut bene disposito corpus est sicut seruus: t anima principans t dominās. Sed in homine pestilēte corpus dominat et anima famulat. ¶ Est aūt ꝑm cū ibidē duplex principatus: videlicet dispotus siue seruilis. et politicus siue regalis. Anima enī principat corpori principatu dispositio. et est talis principat⁹: quādo subiectū nō habz potentiā resistēdi principāti. sed intellect⁹ principat appetitui politico principatu: q̄a appetit⁹ habz interdū potentiā resistēdi rationi. Patet ergo ꝑm eum q̄ corpus naturaliter est seruilis conditiōis. et anima libere. Et q̄a seruus delicate nutrit⁹ proteruit in dominū: Juxta illud Prouer. xxix. Qui delicate a puericia nutrit seruū suū sentiet eum postea cōtumacē. Ideo statim a puericia debz seruus iste domari: t in seruitutē redigi. Et hoc satis aduertit Apostolus qñ dicit: Castigo corpus meum et in seruitutē redigo: ne cū aliis ꝓdicauerim ipse reprobus efficiar. j. Cor. ix. Seruitus aūt ꝑm iura: si sit occulta impedit matrimoniū contractū cū libera. Vnde si seruus dicat se ingenuū: t contrahit cū libera et ipsa postea perpendit se esse deceptā potest agere ad diuoriū et obtinebit. xxij. q. ij. c. si femina ingenua. Moraliter loquēdo. Seru⁹ iste: corpus nr̄m videlicz: fingit se liberū et nobilē. et iactat totū mūdū esse suū et ꝓpr̄ se ordinatū: t ideo frequēter parificare se ꝑsumit rationi que est dña sua: t ingerit se ad matrimoniū per quandā equalitatē cū ratiōe cōtrahendū. sed certe ratio debet aduertere et ipm repellere sicut nō marituz suū. j. Cor. vij. Non enī est seruituti subiect⁹ frater vel sororin hmōi. Moraliter ergo seruī debet corpus nr̄m tractari. Quis ꝙ sit modus tractādi seruū dicit Eccī. xxxiij. Panis et disciplina t opus seruo. Tria enī sibi cōueniūt: videlicet educatio q̄z panis. Castigatio q̄z disciplina. Occupatio q̄z opus. Educatio sibi debet talis temperamēti. ne superbiat t ne succūbat. Vnde Greg⁹. super Ezech. ij. parte. omel. vij. Si plus corpori q̄ debeam⁹ tribuim⁹: hostem nutrimus. Et si

necessitati eius que debem⁹ nō reddim⁹: ipsuz nostrū concubinē necamus. Hec ille. Ex quo ergo corpus naturaliter seruus est et subiectum spiritui: quanta vtilitas est huic seruo seruire: De hoc Seneca epla. xiij. Fateor inquit insitā nobis nostri corpis caritatē. Fateor nos hmōi gerere tutelam. nō nego indulgēdū illi: seruiēdum nego. Multis enī seruiet qui corpori seruit. qui ꝓ illo nimiū timet. qui ad illud oīa refert. honestū ei vile est: cui corpus nimis carum est. Sic ergo ꝑmo corpus spiritui: sicut instrumentū in adiutoriū ad seruiēdū. ¶ Secūdo corpus datū est anime sicut indumentū vel opertoriū ad tegēdū. Job. x. Pelle t carne vestisti me ossibus t neruis cōpegisti me. De hoc Bene. epla. xciij. Corpus natura vt quandam vestem animo circūdedit et velamētū est eius. Quis aūt vnq̄z vestimēta estimauit aliaz? Nec bonum nec malū gladiū vagina facit. Ita nec bona corpis bonū hominē. Hec Bene. ¶ De indumētis aūt t rebus quas deo distribuūt in famulis suis. duo vide. Vnum est quod dñs qui dat annuatim duplicē librat̄a: vnā ꝑ hyeme t aliam ꝓ estate. sic solet ordinare q̄ illa libzata que seruet ꝑ hyeme fiat de pāno grossiori. Illa vero de subtiliori que seruiet in estate. Moraliter. Totuz tempus nostrū diuidet in duas partes. hyemē et estatē. Hyems est vita ꝑsens. Estas erit vita futura. Dominus aūt noster daturus est nobis duplicē librat̄a. vnā robam accepim⁹ ꝑ hyeme huius vite. Et ideo est de rudi pāno. Corpus enī nostrū si mō aduertimus de turpi materia vel rudi est facta. et tamē satis sufficit ꝓ hyeme huius vite. Heb. x. Corpus aūt aptasti mihi. id est aptū dedisti cōueniēs tempori in quo viuo. Secunda libzata quaz habebim⁹ in pascate vite future. id est in resurrectiōe generali est de panno subtili. Erit enī corpus nostrū subtile cōtra grossiciē. clarū cōtra opacitatē. agile ꝓtra grauitatē. t impassibile contra mortalitatē. j. Cor. xv. Seminat corpus animale: surget corpus spirritale. Dat ergo dñs noster duplicē librat̄a ꝑm cōgruētia tpm diuersoz. Secundo videm⁹ in istis familijs et curijs: q̄ boni armigeri robas duplices pcepturi nō parcunt in hyeme a laborib⁹: lacerant robas: nunc in pluuijs: in niuib⁹: in ignibus. vbicūq̄z dño placuerit. Ratio est dicta: q̄a sciunt se nouas robas in pascate pcepturos. Consimili mō moraliter. boni xp̄iani non parcunt ab operibus penitentie corporibus suis: vigilāt: ieiunāt: et varijs penitētijs lacerāt vel macerant corpus suū. Et quare hoc? Certe q̄a nouas robas expectant in resurrectiōe quādo vestient spūs corpib⁹ suis gloriosis. Phil. iij. Saluatorē expectam⁹ dñm nostrū iesum xp̄m qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratū corpi claritatis sue. ¶ Item notandū

q̄ inter indumēta quedā sunt vestes ⁊ arma. ⁊ quedā sunt vestes tantū et nō arma. ¶ In vestibus ⁊ armis fiunt quedā signa de picturis ⁊ colorib⁹. Et cōsueuerūt reges iuuenes et prīcipes militare in ludis militarib⁹ in armis non notis. nec in armis que postea debent deferri: sed in armis ignotis ad volūtatē eorū. Quando aūt tales prīcipes exercitiū armorū in talibus ludis dimittūt. tunc solent dare alicui armigero illa arma consecrādo eum in statu militari: et id cedit ad honorē notabilē talis armigeri q̄ possit arma portare dñi sui quib⁹ vsus est in sua milicia iuueníli. Aliter. Dñs noster dei filius xp̄us miltans in cruce arma habuit de argēto albissimo carnis sue quinq̄ rosis rubeis distincto que sunt quinq̄ vulnera corpi illi sacro impressa: prīceps iste ludum talem armorū sua resurrectiōe dimisit: q̄a xp̄us resurgēs ex mortuis iam non morit: mors illi vltra non dominabit. Roma. vj. Sed homini tanq̄ armigero multū dilecto contulit arma illa: et militē fecit eum dñs. vt patet per Aplm̄ ij. Timoth. ij. Labora sicut bonus miles xp̄i. Et honorificū debet esse homini multū scz meriter recogitādi. si iniusta corpaliter tolerādo portare valeat arma xp̄i. Et ideo de istis armis bene gloriabat ille qui dicit. Gal. vj. Stigmata dñi nostri iesu xp̄i in corpe meo porto. Et ideo scribit. j. Cor. vj. Empti estis precio magno: glorificate ⁊ portate deum in corpe vestro. ¶ Tertio corpus est datū anime sicut detrimentū ⁊ afflictorū ad puniendū. Et hoc est verū ꝑm tps nature lapse. Ex quo enī rō mentis humane subtraxit deo obediētiā quā debebat: subtracta est aie illa obediētia quā sibi corpus exhibebat. ⁊ ceperūt passiōes mortis ⁊ corruptōis affligere animā in corpe habitātē in tātū q̄ clamare cōpellebat Aplṡ ad Roma. vij. Infelix ego sum: quis liberabit me de corpore mortis huius? Vñ Sene. epla. cj. Corpus hoc anime pondus est ⁊ pena. ꝑmente illo vrget ⁊ in vinculis est. Et infra. Maior sum et ad maiora genit⁹ q̄s vt mancipiū sim corpis mei: qō equidē nō aliter aspicio q̄s vinculū aliqō libertati mee circūdatū. Hec Sene. Et de hoc notabiliter loquit epla. xliij. Admiror demētiā nostram q̄ tanto tpe amam⁹ rem fugitiuissimā corpus nr̄m: timemusq̄ neq̄ moriamur cū oīe momētū mors sit ꝑoris habit⁹. Vis tu timere: ne semel fiat qō quotidie fit? Et iō signāter dicit hic: Corpus qō corrūpit: nō qō corrūpet. Corrupta est infantia: corrupta est puericia: corrupta ē adolescētia. ij. Regl. xiij. Dēs morimur et q̄si aque dilabimur in terrā q̄ nō reuertut.

¶ Lectio. CXXIII

ET difficile estimamus que in terra sunt: et q̄ in pspectu sunt inuenim⁹ cū labore. Que aūt in celis sunt quis inuestigabit? Sensum aūt tuū quis sciet: nisi tu dederis sapiētiā tuā. et miseris spm̄ tuū sanctum de altissimis. Et sic correcte sint semite eorū qui sunt in terris: et que tibi placēt didicerunt homines. Nam per sapientiā sanati sunt quicūq̄ placuerūt tibi dñe a principio. Postq̄ enī sapiēs Salomon allegauit hūanā ignorātiam ꝓpter quā necesse habuit a deo petere sapiētiā. vnam causam istius declarauit ex parte humane inbecillitatis. In ista parte assignat aliā causaz ad idem: magnitudinē videlicz difficultatis ex parte rerū scibiliū. ¶ Et circa hoc tria facit. Quia primo ostēdit q̄ attingere cognitionē supnaturaliū excedit limites humane facultatis. Secūdo q̄ talium cognitio nullo mō haberi potest nisi ex dono diuine liberalitatis. Et tertio q̄ nunq̄ fuit alia via salutis in hominib⁹ bene morigeratis. Secūda ibi. sensum autē tuuz. Tertia ibi. Et sic correcte sunt. ¶ Ad primū arguit sic. Si nos homines nō possumus id quod min⁹ est: nec poterim⁹ id quod maius est: scz min⁹ est cognoscere creaturas dei et cognitiōes naturales earū que sunt in terra nobiscū q̄s cognoscere diuinā volūtatē que est in celo. sed ad cognitionē alicuius nature exilis nō possum⁹ deuenire sine difficultate et labore. ergo ad cognoscēdū occulta diuine volūtatis nullo modo poterim⁹ deuenire. Quātum ergo ad hoc dicit sic. Et difficile. id est difficulter estimam⁹. id est ad quandā nō satis certam cognitionē deuenim⁹. Iste enī terminus estimare non importat oīnimodā certitudinē ꝑm modū loquendi sicut notū est. Difficile inquit estimam⁹ que in terrā sunt: cuiusmodi sūt quātitas terre: immobilitas terre: imo generaliter cum difficultate scire possum⁹ qnomō herbe. arbores. ⁊ plante generant: augmētant et fructificāt in terra. Ista enī ꝓpter quotidianā cōsiderationē apud nos viluerūt: et tamē nullus est nostrū qui sciat de his plenā reddere rationē. Quia sicut dicit Aug⁹. Maius miraculum est q̄ deus de paucis granis segetes creat q̄s q̄ tot milia hominū de paucis panib⁹ et piscibus satiauit. et tamē hoc nemo miratur. Illud oīes miramur: non q̄a mirabilius sed q̄a rarius. Ergo ista quotidiana que fiunt in terris nescimus cōprehēdere. imo vix aliqualiter estimare. Eccs. j. Cuncte res difficiles nec pōt eas hō explicare sermone. Dicit ergo. Et difficile estimam⁹. id est difficile est estimare que in terra sunt. Et sequit. Et que in pspectu sūt inuenim⁹ cū labore. id est etiā prima principia inuenim⁹ cū labore. Cum enī a sensu ⁊ experimēto dependeāt: nec aliquid sine passione sentire possim⁹: etiā prima principia cū labore cōquirimus aliquali. Et tū de istorū noticia dic Arist. iij. Methaphi. q̄ consideratio de veritate diffi-

alis est vno modo: ⁊ alio mō facilis est. Facilis est quantū ad principia que se habēt sicut pōte vel fores manerij in quib⁹ nullus delinquit. Sed difficilis est quantū ad cōclusiōes que ex principijs eliciunt in quib⁹ a multis errat. Et qz sic est q ea que in terris sunt ⁊ in ꝓspectu. id est que statim aliquo modo offerunt se sensui inuenim⁹ cuz labore. Merito queri potest sic: Que autē in celis sunt quis inuestigabit. Et si ue hoc de celis. id est spheris celestib⁹ in quib⁹ sūt stelle erratice siue fixe. vel de celo empyreo quod supza illos celos est et deo aptopziat et angelis: intelligat ⁊ ꝓponat rationabilis questio est. Hec est enī ratio quare per tot centenaria annoꝝ vixerūt illi homies qui nos in principio mūdi precesserūt. Cum quanto etiā labore et diligētia inuēta est vera quātitas terre. et postea vera quātitas solis et totius firmamenti. nō pōt faciliter a nobis excogitari. Cum ergo ad illa insufficiētes sum⁹: constat q sine dono ⁊ reuelatiōe dei attingere nō possum⁹ ad ea ad que nll's sensus: nullū experimētū pducit. Et ideo secūdo subiungit. Sensum autē tuum quis sciet nisi tu dederis sapiētiā tuam ⁊ miseris spūmsctūm tuū de altissimis. Sensum aūt tuū. id est consiliū prescientie tue ⁊ ordinatōis future quis sciet: nisi p donū liberalitatis tue? Nisi inquā tu dederis sapiētiā tuam reuelādo que tibi placēt per nos fieri in hac vita: et cum hoc miseris spūmsctūm tuū de altissimis ad inclinandū volūtates nras et ad suggerēdū nobis facere qō tu pcipis. Joh. xiij. Ille vos docebit oīa de altissimis. Altum est celū planetaruz: altius celū stellarū fixarum: et altissimū est celum empyreū qō dicit celū trinitatis. In ps̄. Tu solus altissim⁹ super omnē terrā. Secūdo subiūgit q nunq̄ fuit alia via salutis hominib⁹ possibilis nisi per reuelationē certi cultus quē deus exigit ab hominib⁹ p fidē spem et caritatē. Ut̄ dicit sic. Et si correcte sunt semite eoꝝ que sunt in terris ⁊ que tibi placēt dicerūt oīes. Nam per sapientiā sanati sunt quicunq̄ placuerūt tibi a principio dñe. Et sic misso spūsctō de altissimis et sapiētia tua data hominib⁹ correcte sunt semite. id est pfecti modi viuēdi ⁊ obseruādi mādata tua. In ps̄. Deduc me in semita mandatoꝝ tuoꝝ. Et semite inquā eoꝝ que sunt in terris. id est hominū terrenoꝝ. Et sic per modū istū didicerunt hoies que tibi placēt: videlicet per incarnationē filij et emissionē spūssancti. Nam per istam sapiētiam fidei in xp̄um: videlicz sanati sunt a morbo peccati quicūq̄ placuerūt tibi dñe a principio. Matth. xxj. Qui precedebāt ⁊ q̄ sequebātur clamabant dicentes: Osanna filio dauid. Ubi dicit Glo. q nemo saluādus fuit nisi in fide incarnatiōis explicita vel implicita. Et miseris spūmsctūm tuū. Circa missionē spūssancti est notandū q illa fuit mūdo necessaria propter tria. Venit enī sicut lachrymārū consolator: sicut ignorantiū informator: ⁊ sicut vacillātium cōfirmator. Primo ergo venit sicut lachrymantiū cōsolator. Quādo nutrix recedit a puero: puer tristat et plorat. Et licet ipsa puerum hortet et moneat q nō plozet nec doleat. puer tamē cū recesserit statim plorat et clamat quantūcūq̄ ipa cito rediturā se promittat: nec cessat a fletu donec nutrix māmillā in os mittat. Isto mō xp̄s moraliter nutritius fuit apostoloꝝ suoꝝ quos tanq̄ filios iuuenes ⁊ teneros diligebat et fouebat. Osee. xj. Ego quasi nutritius effraim portabam eos in brachijs meis. Effraim frugifer interp̄tat. ⁊ figurat apostolos qui fruges doctrine ferebant: quib⁹ totus mūdus fuit postea saturatus. Iste nutritius accepit licētiā ab apostolis suis ⁊ dixit eis q nō turbarent de recessu suo. Joh. xiiij. Nō turbet coz vestrū neq̄ formidet: vado ⁊ venio ad vos. Iterū modicū ⁊ videbitis me. Et talia multa dixit eis: ⁊ tū oīb⁹ illis nō obstantib⁹ se nō poterāt a tristicia cōtinere. Joh. xvj. Quia hec locut⁹ sum vobis: tristicia implebit coz vestrū. Et ideo xp̄s volēs eos ꝓsolari pfecte. māmillā sue dilectiōis et dulcedinis scz spūmsctm posuit in oze eoꝝ. Esaie. lx. Lac gentiū sugas et māmilla regū lactaberis. Māmilla regū. id est spūsctō qui est māmilla dulcedinis clementie ⁊ suauitatis totius trinitatis. Ista māmilla habuit in se lac dulcissimi nutrimti. Oīa enī dulcia nutriūt. fm p̄b̄m. Et de spūsctō scribit Eccl. xxiiij. Spūs enī me⁹ sup mel dulcis. Sed inter sugētes istam māmillā magna differētia est. quidā nāq̄ sicut pueri dissoluti postq̄ suxerunt mordēt dentib⁹. quidā pellunt manib⁹. ⁊ quidā lacerāt vnguib⁹. Hi oīes sunt ingrati xp̄iani qui postq̄ spūmsctm receperint q sacramētū penitētie: redeūt ad ingratitudinē p peccatū. Quoz q̄dē mordēt p detractiōez. ⁊ ledūt caritatē q̄ est spūsctūs. Hab. v. Si inuicē morderi ⁊ comedeti: videte ne ab inuicē ꝓsūmami. Quidā etiā pellūt p rebellationē q̄ ecclesie resistūt ⁊ doctrine x̄bi dei. Actl. xiij. Vob⁹ oportebat loqui p̄mū verbū dei: ꝑ q̄m repellitis illud et indignos vos iudicastis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes. Aliqui lacerāt vnguib⁹: sicut raptores ⁊ predones q̄ bona ecclie rapiūt et auferūt ⁊ predant: et isti sunt mali militares qui p istam bestiā designant. de qua Dan. vij. q erat terribilis nimis: dentes ⁊ vngues eius ferrei. comedebat ⁊ cōminuebat: ⁊ reliqua pedibus suis cōculcabat. De istis trib⁹ ingratis et malis pueris dicit Actl. vij. Vos semp spiritui sctō restitistis. Secūdo missus est spūssanctus sicut ignorantiū informator. Christus enī dei filius p̄dicauerat iudeis verba sue sapiētie in tantū q fatebant. Joh. vij. Nunq̄ sic locu-

tus est homo sicut hic homo loquit. Hoc fecerat inter eos ope potētie sue. Joh. xv. Si opera nō fecissem in eis que nemo alius fecit: peccatū non haberēt. Vederat eis exempla sanctitatis vite. Matth. xi. Discite a me qa mitis sum et humilis corde. Et istis tñ nō obstantib⁹ ipsi iudei vba sapiētie dicebāt esse falsa. Joh. viij. Tu de teipso testimoniū phibes: et testimoniū tuū nō est verū. Miracula sue potētie dicebāt fieri virtute diabolica. Matth. xij. Hic nō ejcit demonia nisi in beelzebub principe demoniorum. Exempla vero sue sanctitatis dicebāt facta esse hois peccatoris. Joh. ix. Nos scim⁹ qa hic homo peccator est. Istis ergo visis poterāt apli respōdere qñ xpus ab eis ascendēs dicit: Euntes in mūdū vniuersum predicate euāgelium oñi creature ꝛc. Unde quō nos relinquis et ad iudeos trāsmittis: si verba tua falsa dixerunt: si miracula tua demonib⁹ ascripserūt: si tue sanctitatis aparētiā in scādalū puerterūt: Quid inter eos facere poterim⁹ nos ignari q̄ habem⁹ paruā sciētiā. nos infirmi qui habem⁹ paruā potentiā: nos realiter peccatores q̄ habemus lesam cōscientiā. Et ideo missus est ad eos spūsctūs p̄o oñibus istis sicut ignoātiū informator. Joh. xiiij. Paraclitus aūt spūssanctus quē mittet pater in nomine meo: ille docebit vos oñia: et suggeret vobis oñia quecūq; dixero vobis. ¶ In huius figuraꝫ missus est spūsctūs in triplici specie. ignis. lingue. ꝛ colūbe. In igne relucētia claritatis. In lingua eloquentia veritatis. In columba patiētia suauitatis. Sap. xij. O q̄ bonus et suauis est spūs tuus in nobis. In igne similiter denotat potētia: qa inter elementa nullū est ita actiuū et hoc per calorē. In igne denotat sapiētia ꝛ hoc per splendorē. In lingua designat eloquentia per vocis clangorē. Modo ita fuit q̄ apli habuerunt triplici populo p̄dicare. Principib⁹ qui fidem impugnabāt per potentiā. Philosophis qui eā impugnabāt per sapiētiā. Et populis q̄ aplos nō intelligebāt ꝓpter ideomatis differētiā. Et ideo dedit eis xps spūsctū in specie columbe vt vincerent per patiētiā. In specie ignis vt vincerēt p xpi potētiā. In specie lingue vt instruerēt p sapientiā. et haberēt oñis ideomatis differētiā. Actū. ij. Ceperūt loqui varijs linguis p̄out spiritussctūs dabat eloqui illis. ¶ Tertio missus est spūsctūs sicut vacillantiū cōfirmator. Job. iiij. Vacillātes cōfirmauerūt sermones tui et genua tremētia ꝓfortasti. Vas luteū qñ est recens ꝛ nō habet qualitatē aliā q̄ luti cedit oñi tactui ꝛ oñi impulsui. Dic apli ꝛ oñis homo qui est vas luteū p naturā. Job. x Memēto queso q̄ sicut lutū feceris me. nullo mō pōt pfecte resistere tēptatiōib⁹ seculi ex sua ꝓpria qualitate. Iz si vas luteū desiccet ꝛ cōburatur ad ignē: fit solidū durū et sonorū. Et ita apli se habebant et alij viri sancti in ecclesia. q̄ qñ accēdunt spūsctō cōtra oñes tribulatiōes seculi fortes fiunt. Actū. j. Accipietis virtutē superueniētis spūssancti in vos: ꝛ eritis mihi testes. In teste ſm Isido. tria cōsiderant. natura. cōditio. ꝛ vita. Natura vt sit vir nō femina: qa sexus ille instabilitatē solet habere annexā. Cōsiderat cōditio vt sit liber nō seruus: qa seruus metu dñorum faciliter a veritate solet abduci. Considerat vita: ne sit infamis in se q̄ de alijs debet testimoniuꝫ phibere. Et ꝓpter ista prelati ecclesie qui vel sunt effeminati libidino se viuēdo: vel seruilis cōditiōis mūdo ꝛ māmone seruiēdo: vel lesi in bona opinione publice delinquēdo: nō sunt cōueniētes testes xpi nisi spūsctō cōfirmati. Iz fuerūt apli viriles p cordis cōstātiā. liberi ꝛ sine timore p veritatē abūdantiā. famosi ꝛ bone opinionis per sanctitatis inundantiā. Et de eis scribit Actū. iiij. Virtute magna reddebāt apli testimoniū resurrectionis dñi nostri. Et ista tria tangit. b. Aug⁹. Talis est inquit gratia spūssancti: q̄ si tristiciā inuenit dissoluit: si desideriū pniciosum cōsumit: si trepidationē abijcit. In hoc q̄ dissoluit tristiciā: dat cordis firmitatē. In hoc q̄ desiderium pniciosum consumit: dat vite sanctitatē. In hoc q̄ trepidationē abijcit: dat cōstantiā et libertatē. Unde Greg⁹. iiij. sup Ezech. Considero patres noui et veteris testamēti. Dauid Danielē Amos Petrū Paulū et Matheum et apertis oculis fidei intueor. Implet nanq; spūssancti gra puerū citharedā et psalmistā facit. Implet abstinentē puerū et iudicē senē facit. Implet pastorē armētariū et ꝓphetā facit. Implet piscatorē et principē aplorū facit. Implet psecutorē et doctorē gentiuꝫ facit. Implet publicanū ꝛ p̄mū euāgelistā facit. Hec Greg⁹. Exemplū de Petro. qui cū esset vas luteū non cōbustū: ad vocē ancille ostiarie negauit xpm quē postea cora Nerone et mūdi principib⁹ cōstantissime predicauit. Et ideo signāter petiuit Pō. dicēs. Spū principali cōfirma me. et tunc cōstanter docebo iniquos vias tuas et impij ad te conuertentur.

¶ Capitulū decimū. ¶ Lectio. CXXIIII

Decillū qui primo informat⁹ est a deo pater orbis terrarum: cū solus esset creatus custodiuit et eduxit illū a delicto suo. Et eduxit illū de limo terre et dedit illi virtutē continēdi oñia. ¶ Hic designat decimū capitulū. ꝛ est secūda pars hui⁹ libri: cuius nōnulli antiqui signauerunt capitulū parū ante ibi. Nam per sapiētiā sanati. Quos in principio libri diuidendo sequebar: sed qa hoc modicū refert vel nihil ad libri ꝓcessuꝫ: mō tñ sequi malo capitula cōmuniter cōputata. Unde postq̄ Salomon multi-

pliciter declarauit sapientie nobilitatē. et magnā fecit de ea cōmēdationē fm ipius effectus generales. In ista parte psequit sapiētie vtilitatē quantū ad quasdā effect⁹ speciales oñdēdo in particulari quō singulares quedā pone fuerūt per sapiētiā in bono cōseruate ⁊ a malo pseruate. Unde ab ista parte vsq; ad finē libri ponit exemplificatio in particularib⁹ gestis et hist⁹ijs de beneficijs que hominib⁹ p sapiētiā sunt collata. et de supplicijs que p eandē pct⁹ribus sunt illata. Et diuidit hec secūda pars huius libri in duas principaliter. Nam primo agit de beneficijs collatis p sapiētiā quibusdā plonis. Secūdo agit de beneficijs vni toti populo certe nationis: videlicet israelitico. Secūda ps ibi. Hec plum. Infra eodē ca. Prima pars diuidit in sex partes. fm sex psonas q̄s describit ⁊ oñdit a sapiētia gubernatas fuisse: videlicz Adam Noe Abraā Loth Jacob ⁊ Joseph

A Prima ergo ps q̄ est lectio pñs est de Adam cui cōtulit sapientia dei quinq; p̄rogatiuas et gr̄as speciales. Ipse enī habuit paternalē p̄eminētiā ad genus humanū ppagādū. Originalē innocētiā ad semetipm cōseruādū. Situalem excellētiā ad iocunde inhabitādū. Rōnalē magnificētiā ad creaturas gubernādū. Et finalē indulgētiā ad deū post pctm̄ recōciliādū Dicit ergo primo sic. Hec. id est sapiētia increata. illū. id est Adam q̄ primo format⁹ est a deo. pater orbis terrarū. id est qui p̄ordinat⁹ fuit a deo principiū et radix totius humani generis qō mō est diuisum in diuersis partibus orbis terrarū. Ecce paternalis p̄eminētia ad genus humanū ppagādū. Generassent enī homies in statu innocētie: sine feruore: sine dolore: sine pudore. Hec vero illū. id est Adam cū solus esset creat⁹ custodiuit. id est originalē innocentiā sibi dedit qua semp se ⁊ suos custodisse potuit. Habuit enī aia sua illa pfectū dñiuz supra corpus quod nunq; sensisset infirmitatē ab intrinseco: nec lesionē ab extrinseco: nec deceptionē ab aliquo si in statu innocētie perstitisset. Hec habuit cū solus eēt creat⁹. id est anteq; genus humanū p generationē mltiplicasset: tūc quodāmō solus fuit q̄a solus in sexu virili existens. vel cū simpliciter esset solus ante formationē mulieris de costa. Ecce originalis innocentia ad semetipm cōeruandū. Et istā iusticiā originalē naturaliter in filios trāsfudisset. sicut mō parētes trāsfundūt pctm̄ originale Tertio illū Adam eduxit a delicto suo dando illi finalē indulgētiā ad deū post pctm̄ placādū. Et istud beneficiū ppter sui magnitudinē enumerat ante duo alia que sequunt. licet posterius sit collatū. Dedit enī Ade gratiā penitētie p̄o pct̄o suo ⁊ remissionē eiusdē peccati. Et quātū ad hoc dicit. Et eduxit illuz a delicto suo. Hoc aūt factū fuit incōplete p ipius Ade p̄nitionē.

Sed pfecte ⁊ cōplete p xp̄i passionē Quarto hec sapientia increata dedit Ade situalē vel localē excellētiā ad iocūde inhabitādū. Sicut enī narrat hist⁹ria scholastica sup Gen̄. Creat⁹ fuit hō in agro damasceno ⁊ inde trāslat⁹ in paradisum q̄ est locus delicatissim⁹: vbi mō manēt Enoch ⁊ Helias. et cōtinuātes vitā suā p esum ligni vite ⁊ alioz q̄ sunt ibi. Et quātū ad hoc dicit. Et eduxit illuz de limo terre. i. de agro damasceno in quo format⁹ fuerat: de limo illius terre transtulit in locuz amenissimū paradisi. Gen̄. ij. Plātauerat aūt dñs deus paradisum voluptatis a principio in quo posuit hominē quē formauerat Quinto hec sapiētia dedit Ade rōnalē magnificētiā ad creaturas gubernādū. Et quātū ad h̄ dic. Et dedit illi v̄tutē p̄tinendi oia. i. rōnē ⁊ cognitionē q̄ potuit oñib⁹ creatur⁹ dñari. Gen̄. j. Dñamini piscib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi et vniuersis animātib⁹ que mouēt sup terrā. Dubitatio lr̄alis. Utrū Adā in statu innocētie fuit a deo rōnabiliter custodit⁹. Vz nō: q̄a crudelis pater esset q̄ pmitteret filiū suū pugnare in duello in quo p̄sciret eum esse vincēdū. sed dñs p̄sciuit Adā filiū suū per creationē: vincēdū eē p temptationē futurā p diabolū. ergo crudelis fuit nō custodiēdo illū ab illa tēptatiōe. ergo eū p tūc nō rōnabiliter custodiuit. Preterea. si de⁹ eū custodiuit. ergo non debuit pmittere tēptari. Rñdet magist⁹ sen. di. xxiij. ca. j. q̄ glorioſius est nō cōsentire q̄ temptari nō posse. Et ideo deus eū temptari pmisit vt inde glorioſiorē reportaret victoriā. Sz ptra. sciuit eū vincēdū. ergo nō expectauit hoīs victoriā. q̄ nihil est dictū q̄ ideo permisit q̄ hō vinceret. Preterea: sapiētius est vnūquodq; ordinare in finē suū ita q̄ueniēter sic p̄ot ab eo ordinari: ꝑ finis hoīs ē btitudo et btitudinē potiuisset hō attigisse q̄ueniēter sine temptatiōe ⁊ sine pct̄o. q̄ illa sunt impedimēta a beatitudine p̄sequēda. Preterea. ad bonū custodē p̄tinet p̄cauere ⁊ remouere oia pericula ab illo qō est sue custodie cōmissuz. ergo deus debuit tēptationē amouisse. Ad oppositū dicit ista. q̄ sapiētia increata cū solus eēt creat⁹ custodiuit illū. Ad questionē dicēduz q̄ deus eū custodisse dicit: q̄ sibi ō iusticia originali ⁊ gr̄a p̄uidit p que semetipm potuit custodisse si voluisset. Pro argumētis est notā duz. q̄ sicut docet Dionysius ca. iiij. de di. no. Prouidētia dei non est nature corruptiua sed saluatiua. Cū ad p̄uidētiā dei p̄tinet rez naturas administrare sicut p̄decet bonitatē vniuersitatis. Secūdo notat q̄ bonitas totius p̄ponderat bonitati partis. Cū si aliq̄d esset melius p̄ti q̄ toti tali toti cederet in p̄iudiciū: ideo pertinet ad bonuz gubernatorē tale cōmodū p̄ti subtrahere vt habeat pfectio totius. Licet enī fm imaginationē melius esset p̄dere pedes q̄

caput: tñ melius est toti homini habere vnũ caput et duos pedes q̃ duo capita et vnũ pedẽ. ℣ Ad oppositũ ergo dicẽdũ q̃ decuit deo creare vnũ vniuersum in quo esset varietas specierum et naturaꝝ ad ostẽsionẽ sue bonitatis inter quas species homo est quedã de nobilib⁹. Non aũt posset homo esse homo nisi esset peccabilis et tẽptabilis ad peccãdũ. Et ideo facere q̃ homo non fuisset temptat⁹ et fecisse hominẽ contradictionẽ includit. Sed diceres. Potuit eum sic dotasse gratijs naturalib⁹ et infusis q̃ fuisset immutabilis ad malũ sicut erit post beatitudinẽ. ℣ Dicẽdũ q̃ licet deus hoc potuisset de potẽtia absoluta: nõ tñ ỗ potẽtia ordinata. Natura enĩ hominis est q̃ pertingat ad beatitudinẽ per bonũ vsum liberi arbitrij. Hoc autem requirit mutabilitatem et peccabilitatẽ. et posse temptari et huiusmodi. Et ideo rõnabiliter ad profectũ hominis pmittit eum esse peccabilẽ temptabilẽ. ꝛ ad magnã sibi cessisset vtilitatem si temptatus vicisset. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ licet deus presciret Adam vincendũ: sciuit tamẽ q̃ natura sua erat ad hoc instituta vt foret per temptatiões ꝑmiata. ꝛ ideo decuit eum permittere temptari vt virtute sua vteret quam frustra accepisset nisi ea vti potuisset. ¶ Ad secundũ. q̃ magister senten. satis dicit q̃ magna satis sint: sicut patet per dicta: ḋa cum factus est vt ꝑ victoriã ad beatitudinẽ peruenire et victoriã habere non posset nisi per pugnam. et ꝑseruare eum a pugna esset cum imdire a victorijs ad quas fuit ordinatus. ¶ Ad tertiuz q̃ homo est ordinat⁹ ad beatitudinẽ sic q̃ eam mereaꝝ declinãdo a malo et faciẽdo bonum. vnde via cõmunis homini ꝓcessa est per victoriã tẽptationũ. Vñ hec est neganda q̃ hõ põt ita ꝓueniẽter attingere beatitudinẽ sine tẽptatiõe sicut cũ tẽptatiõe. In cuius signũ xp̃s ipsemet tẽptatiões sustinuit ab extrinseco tam a demonib⁹ q̃ a malis hominib⁹. ¶ Ad quartum dicẽdũ q̃ temptatio nõ est hoĩ periculosa nisi velit vinci: ſz est sibi necessaria et gloriosa. et ideo a bono custode permitti debuit. Vnde Aug⁹. sup ꝑs. lx. Vita nr̃a in hac peregrinatione ꝛ profectus noster per tẽptatione fit. nec sibi quisq̃ inotescit nisi temptat⁹. nec põt coronari nisi vicerit. nec põt vincere nisi certauerit nec põt certare nisi inimicũ et temptatiões habuerit. Idẽ sup ꝑs. lxj. Tantũ ꝑmittit diabolus tẽptare quãtũ tibi prodest vt exercearis et ꝓberis: vt qui te nesciebas a teip̃o inueniaris. De ista materia loquit Ambro. in quadã epla Deus oĩm ipse rector ac dñs cũ oĩm angelorũ militia certamẽ tuũ expectat: tibiq̃ ꝓtra diabolum dimicãti parat eternitatis coronã. Quam nobis cõcedat xp̃us. Amen.

℣ Lectio. CXXV.

AB hac vt recessit iniustus in ira sua per iram homicidij fraternitas deperijt. ꝓpter qõ cum aqua delcret terrã sanauit iterum sapientia: per cõtemptibile lignum iustũ gubernãs. ℣ Postq̃ Salomon declarauit gubernationem tam vtilem q̃ mirabilem quam exercuit sapiẽtia increata circa personam ipsius Ade: quem mirabiliter in agro damasceno creauit: et in paradiso venerabiliter collocauit: et a peccato finaliter liberauit. Hic prosequitur de sapientie gubernatiõe quam fecit circa personã ipsius Noe. Vbi sciẽdũ q̃ sicut scribit Beñ. vj Ec. ꝛnpore Noe tãta fuit hominũ malicia q̃ omnis caro corruperat viam suam. ordinauitq̃ deus per diluuiũ dissipare totũ genus humanum: exceptis octo personis. que fuerũt de familia Noe: scz ipsũ Noe cũ vxore sua et tribus filijs suis. Sem Cham ꝛ Japhet. et vxorib⁹ eorũdẽ. Hec ergo fuit vtilissima gubernatio qua sapientia custodiuit Noe. dans sibi ꝑceptũ de arca fabricãda. Ju quam de singulis specieb⁹ animaliũ introduxit. Factum est ergo diluuiũ vniuersale post duo milia sexcẽtos quinquaginta sex annos ab origine mũdi. Et quia causa diluuij fuit multiplex malicia Cayn et seminis sui. Ideo spũsctũs ostendẽs quomõ sapiẽtia custodiuit Noe tempore diluuij: In hac littera incipit a primo peccato Cayn. qui ab illo primo pctõ cõtinuauit malicią per desperationem et aliorũ pctõꝝ multiplicationẽ: tam in se q̃ in filijs suis. donec per diluuiũ tota illa cognatio perijt ex integro. Et de filijs Seth oẽs ꝓeter octo personas vt dictũ est. In hodierna lectiõe duo fiunt. ꝓmo narrat Cayn malicioſa trãsgressio. Secũdo Noe gloriosa liberatio. Secunda pars ibi. Propter qõ. ℣ Dicit ergo ꝓmo sic. Ab hac vt recessit iniustus in ira. id est postq̃ recessit Cayn ab hac. id est sapientia iniustus in ira sua. id est per iram suaz qua voluit interficere fratrẽ suũ per iram homicidij. Fraternitas deperijt. id est cessauit esse fraternitas: quia destructo vno relauuoꝝ destruitur et reliquũ. Nec plures adhuc fratres fuerunt: ꝛ ideo mortuo Abel fraternitas tota fuit destructa. Vel per iram homicidij fraternitas deperijt. id amor ꝛ gratitudo que inter fratres debent inueniri. Et bene dicit: quia Cayn recedendo a sapientia incurrit homicidiũ. Prius enim in ordine nature homo dimittit deũ et recedit ab eo q̃ deus recedit ab eo per gratiam. Prius enĩ ordine nature homo peccat q̃ priuatur gratia licet simul tempore. Vnde Bernardus. Dulcis iesus primus est in accessu et vltimus in recessu. Job. xxj. de peccatorib⁹ dicitur. Dixerũt deo: recede a nobis: sciẽtiã via-

rū tuarū nolum⁹. ¶ Secūdo in ista lectiōe narratur gloriosa liberatio ipius Noe de diluuio generali. Et quātū ad hoc dicit sic: Propter qđ scz peccatū Cayn et posteriox suox tam imitatione q̄ generatione. Geñ. vj. corrupta est terra coz̄ dño et repleta est iniquitate. cum aqua deleret terrā. id est cū aqua diluuij deleret homines et bestias in terra habitātes. Iterum sapiētia que deus est sanauit sanādo genus humanū: gubernās iustum Noe. Gene. vj. Noe vir iustus atq̄ perfectus in generatiōib⁹ suis. De isto Noe dicit Arist. libro de pomo: vbi dicit q̄ oñes homines in hoc errabant q̄ stellas adorauerūt z corpora celestia vsq̄ ad aduentū Noe. Per cōtemptibile lignū. id est per arcam de lignis fabricatā. Geñ. vj. Fac tibi arcam de lignis leuigatis. id est politis. Et dicit arca cōtemptibile lignū: quia forte iudicio nautarū figura arce fuit valde rudis. ¶ Circa istam liberationē Noe notāda sunt tria. Primo de diluuij causa. Secūdo de eius duratiōe vel mora. Tertio de arca. ¶ Quantū ad causam est sciēdum q̄ materia omnis pluuie est vapor eleuatus a terra z aqua virtute solis: qui vapor per calorē solis immissum sibi: ascēdit vsq̄ ad locū frigidū: vbi frigus occurrēs subintrat nubē z condensat in aquā. Unde quādo multi vapores eleuātur quos calor solis nō sufficit desiccare et in materiaz digerere in aere: tunc fiunt multe pluuie: sicut patz in hyeme. Quādo aūt calor solis est fortis et vapores eleuatos sufficit desiccare z in aerem degerere. tūc fiunt pauce pluuie: sicut patet in estate. ¶ Dicēdum est ergo q̄ causa principalis effectiua diluuij fuit deus volēs punire pctā generis humani. Causa instrumentalis effectiua: sol. Causa dispositiua demeritoria: homo peccans. Causa materialis vapores multi eleuati de terra et aquis fuerūt: sicut aliarum pluuiarū ſm Arist. ij. meteoroz. Qualiter vero peccata creuerūt et malicia hominū multiplicata est sup terrā: narrat Methodius martyr, mag. in speciali q̄ Moyses. Geñ. vj. Dicit ergo q̄ quingētesimo anno prime cicladis. id est primi millenarij mūdi: filij Cayn abutebant uxoribus fratrū suoz̄ nimis fornicationib⁹. Sexcentesimo vero anno mulieres in vesaniā verse supgresse viris abutebant. Quingētesimo autē anno secūde cicladis inarserūt homines in alterutrū coeuntes. Septingētesimo filij Seth concupierūt filias Cayn et ab eis orti sunt gigātes. q̄uis etiā ante hoc gigantes fuerūt. ſm beatū Aug. xv. de ciui. dei. Prohibuerat autē Adam Seth et filijs suis q̄ nō cohabitarēt nec matrimonia copularent cū stirpe Cayn. Unde filij Cayn habitauerūt in oriente in mōte Lozban. Filij vero Seth habitauerūt circa damascū. Tenuit aūt ista prohibitio viuēte Adam: quo mortuo filij Seth cōtra prohibitionē patris cōiunxerūt se filiabus Cayn propter earū pulchritudinē z se totaliter libidini mancipauerūt propter quod diluuiū inūdauit. ¶ Secūdo de mora siue duratione diluuij est sciendū q̄ eodē die anno reuoluto: quo Noe ingressus est arcaz eodē die egressus est. ¶ Tertio de arca sciēdū q̄ erat in fundo quadrāgularis forme z non quadrata. sz altera parte longior: cuius lōgitudo fuit tricētoz̄ cubitoz̄. latitudo. lx. altitudo. xxx. Fundus ab angulis in arcum ascēdebat: et summitas eius in cubito cōsummabat. In latere vero iuxta fundū habuit ostium per quod homines et animalia ingrediebāt. Et cum ingressi essent: dñs clausit illud a foris. Et versus summitatē habuit fenestrā quā hebrei dicūt fuisse crystallinā. In ipsa vero arca fuerūt quinq̄ distinctiones ſm Strabum. sex vero ſm Aug. Ponit enim Augustinus q̄ immediate supra fundū habuit quoddā spacium vacuū: sicut in nauibus contingit. quod spaciū dicebat sentina: et supra illud fuit vnum tabulatū: et supra illud secūdū tabulatū: z tunc supra illud tectū. Spaciū ergo immediatū sub tecto diuisit Augustin⁹ in tres partes. Spaciū sub illo in duas partes. et sic ſm Aug. quinq̄ cameras habuit. Tres supiores: et duas inferiores. De trib⁹ cameris superioz̄ib⁹ media fuit hoium: latera les: alia initiū: alia initiū animaliū. De duab⁹ cameris inferioz̄ibus: altera fuit apothecaria in qua ponebant cibaria ad esum hoīm et animaliū. Alia dicebat stercoraria. Ostium vero ponunt vbi bicamerata et tricamerata iungebant. Alij istas cameras quinq̄ in altitudine disponūt ascendēdo. dicētes infimā esse sentinam. Secūdā apothecariā. Tertiā initiū animaliū. Quartā initium. Quintā hominū. Et isti ponūt ostium in iūctura inter apothecariā et initium animaliū. Sed de hac materia non plus ad presens: cum textus videtur esse ꝓtra vtroſq̄ de collocatōe ostij. Geñ. vj. Ostiū arce facies in latere deoz̄sū. Recessit iniustus in ira sua. ¶ Notandū q̄ ira facit iniuriā deo: proximo et subiecto propzio. Subtrahit enī deo effectum sue potētie: proximo affectū debite beniuolētie. propzio subiecto aspectū rationis et intelligētie. ¶ Primo ergo subtrahit deo effectum sue potētie. Conuenit enī deo rōne sue potētie culpas iudicialiter vindicare. bonos specialiter inhabitare. z eis liberaliter sua bona largare. Sed contra ista iniuriat iracundus deo in oīibus. primo aufert a deo vindictā: quia ira est deordinat⁹ appetitus vindicte. Et deus dicit. Mihi vindictā et ego retribuaz. Romano. xij. Et Deutro. xxxij. Mea est vltio: et ego retribuā. Deus enī duo sibi retinuit: gloriam

et vindictã. alterꝫ superbus aufert: ⁊ alterũ iracũdus. Esa. xlviij. Gloriã meã alteri nõ dabo. Secũdo iracũdus deo iniuriaꝝ: ꝙa expellit cũ a quiete sue habitationis. Ps. Et factus est in pace locus ei⁹. Ira aũt turbat pacẽ ⁊ destruit. Prouer. xv. Vir iracũdus prouocat rixas. Et domũ q̃ tota die mouerek et tremeret nll̃s magnus dñs libẽter habitaret. ¶ Tertio deo iniuriaꝝ impediẽdo ne legatũ dei possit stare. Legauit enĩ deus pacẽ hominib⁹. Joh. xiiij. Pacẽ relinquo vobis: pacẽ meaz do vobis. Et iõ iracundus tanq̃ excõmunicat⁹ est cuitãdus. Prouer. xxij. Noli eẽ amicus hoi iracũdo: neq̃ ambules cũ viro furioso. Secundo pncipaliter ira subtrahit ꝓximo affectũ debite beniuolẽtie. Teneoꝝ enĩ ꝓximi saluare substãtiã famã et psonã. Et ꝓtra ista cõpellit ira ad nocẽ dũ ꝓximo in substãtia depdãdo. in fama diffamando. ⁊ in psona trucidãdo. Eccĩ. xxvij. Ira et furoꝝ vtraq̃ execrabilia. ¶ Quia Eccĩ. xxviij. Obiurgatio ⁊ ira annihilabũt substãtiã. Dicit Aristt. iij. de aialib⁹ q̃ apis cũ eijcit aculeũ moritur. Et ita est mozaliter de iracũdo ⁊ appetitiuo vindicte. Dũ enĩ exercet maliciã suã contra ꝓximũ verbo vel ope ledẽdo in substãtia psona vel fama. ꝓximũ interficit spũaliter semetipm Job. v. Virũ stultũ interficit iracũdia. ¶ Tertio ira subiecto ꝓprio subtrahit tria bona. Primo nãq̃ destruit honestatẽ cozpalis dispositionis. Secundo impedit ptãtẽ naturalis rõnis. Et tertio minuit quantitatẽ vitalis duratiõis. ¶ Primo ꝙ destruit honestatẽ cozpalis dispositiõis. Quãtũcũq̃ enĩ psona sit pulchra: ira tñ ꝺuertit oculos. gene fiunt nimis rubee vel nimis pallide. gestus est tremulus. lingua cespitat. et totus hõ dehonestaꝝ. De isto loquit Seneca. ij. de ira. Nihil eque ꝓfuit iratis sicut intueri defozmitatẽ rei scz ire. nã in ea facies turbatioꝝ: oza pulcherrima fedat. tozuos vultus ex tranquillissimis reddit. linquit decoꝝ oñis iratos. Et sequit. Qualẽ putas eẽ animũ cui⁹ imago tam feda est? Ideo dicit quidã phus q̃ iratis ꝓfuit aspexisse speculũ vt imago repercussa oñideret hoi suã defozmitatẽ. Hec Sene. Idẽ. iij. li. de ira. Nulla facies fere quãtũlibet agitek est ita turpis sicut homis ira flagrãtis. Narrant fabule q̃ minerua aliq̃ delectata est in musica tibiarũ. Cum ergo semel insufflaret tibias iuxta quendã fluuiũ vidit buccas turpiter tumescẽtes: et statim fistulas suas ꝓiecit. Minerua est dea sapiẽtie et sapientes interdũ sũt indignãtis nature. Eccs. j. In multa sapiẽtia multa est indignatio. Contingit ergo q̃ sapiẽs aliquis q̃q̃ per motũ iracũdie tangik. sz statim si est sapiẽs: cõsiderat indecẽtiã sui status ⁊ alias sibi cauet. ¶ Secũdo impedit ptãtẽ naturalis rõnis. Juxta illũ Catonis. Impedit ira animũ ne possit cernere verũ. Et ideo diabolus facit sicut astutus piscatoꝝ q̃ vult facilter decipere pisces. turbat aquã: ⁊ tũc est securus q̃ pisces non poterunt ꝑuidere rete suuz. Eodẽ mõ diabolus facit in congregatiõe quacũq̃ immittit turbationẽ p aliquẽ iracundũ in totã cõgregationẽ. et tunc ducit eos ad pctã et malicias excogitãdas sicut sibi placet: ⁊ totã cõgregationẽ reddit turbatã. Dicit Arist. v. topicoꝝ q̃ irascibilis nõ imperat rõnali nisi cũ fuerit puersa anima hois. Et ita est q̃ puersa fuerit aĩa ira dñak ⁊ nũq̃ aliaz. Dic etiã Arist. j. elẽcoꝝ q̃ ira est cautela specialis sophiste: vt videlicet sociũ suum prouocet ad iram. ꝙa impedit ira animũ ⁊c. Iste sophista est diabolus. Eccĩ. xxxvij. Qui sophistice loquit odibilis est. Itẽ dicit Arist. li. j. de aialib⁹ q̃ ista tria cõiungunt ira. insipiẽtia. ⁊ indocilitas. Et ponit exemplũ de apro agresti. Et ita est mozaliter iracundus nũq̃ bene docebit. Et ideo bñ dicit Eccĩ. vij. Ne velox sis ad irascẽdũ: qz ira in sinu stulti requiescit. ¶ Tertio ira minuit quãtitatẽ vitalis duratiõis. Animalia enĩ excessiua colerica sũt naturaliter bzeuis vite: sicut maxime patet de cane. Et hoc est quod dicit Eccĩ. xxx. Zelus et iracũdia minuũt dies: ⁊ ante tps senectutẽ adducũt. Unde antiqui dixerũt iram esse bzeuez insaniã. fm Sene. iij. de ira. eque enĩ impotẽs est sui decozis oblita. Hec ergo ira precipue est caudẽda que iniustũ Layn fecit: ⁊ quẽlibet quẽ inuadit facit iniustum. Juxta illud Jac. j. Ira enĩ viri dei iusticiã nõ operak. Unde ira merito cõparak cuidã gemme que vocak onix: cui male ꝓprietates attribuunk in lapidario. Ad collũ enĩ suspẽsa in egritudine. i somno lemures. ⁊ tristicia cũcta figurat. Multiplicat lites. ⁊ cõmouet vndiq̃ rixas. Hec gemma venit de India ⁊ Arabia. nullã bonaz virtutẽ vel paucas habẽs. Et merito designat iracundiã. que ad nihil valet. sed sepe facit lemures. i. diabolicas imaginatiões. qñ irruit in hominẽ. ⁊ turbat cerebrũ. et cõmouet rixas ⁊ lites. Prouer. xxvij. Graue est saxum et onerosa arena. sz ira stulti vtroq̃ grauioꝝ. Unde Sene. iij. de ira. assimilat iram pestilẽtie. et dicit: q̃ sicut contra pestilẽtiã nulla bona dispositio valet. Ita nec cõtra iram aliqua cõpositio mozũ. sed tam bonos mozes q̃ malos cozrũpit et lacescit. Sed tñ sic in lapidario dicik. q̃ cõtra maliciã ꝑdicte gemme. inuenik virtus alterius q̃ vocak sardis. in cuius presentia nõ potest onix nocere. Mozaliter. Ista secũda gẽma designat patiẽtiã. Prouer. xv. Responsio mollis frangit iram Et Sene. iij. ỏ ira. Si amicus est qui offendit. fecit qỏ voluit. Si inimicus. fecit qỏ debuit.

Lectio. CXXVI

Hec et in cõsensu su

gbie cũ se natiões extulissent: sciuit iu-

stum ⁊ ꝓseruauit sine querela deo: ⁊ in filijs misericordiaꝫ fortem custodiuit. ¶ Hec est tertia pars istius prime partis hui⁹ capituli. In qua ponitur cōmendatio specialis ipsius sapientie ex gubernatiōe persone Abrae. Et diuidit hec particula in duas partes. Nam primo tangitur mirabilis elatio quorūdā hominū fatuorum. Secūdo narrat ipsius Abrae approbatio in benedictiōe filiorū. Secunda pars ibi. Sciuit iustum. ¶ Circa primū est sciendū ꝙ sicut narrat Philo in libro questionū sup genesim. et narrat magister in hist̄orijs: ex tribus filijs Noe. Sem Cham et Japhet. adhuc ipso Noe viuente: nati sunt viginti quattuor milia hoīm et centū: preter mulieres ⁊ paruulos: ⁊ habuerunt sup se tres duces: videlicet Nemroth sup filios Cham. Jectan sup filios Sem. ⁊ Assenez super filios Japhet. Hi ergo post obitum Noe mouerūt se ab oriente venerūt in campū Sennaar qui nunc est babylon: et timētes diluuiū quod tpe Noe fuerat: ceperūt edificare turrim que pertingeret vsq; ad celos. hoc est valde in altuz forte: qđ aque diluuij nō pertingerēt ad summitatē. Non est enī credendū eos tam fatuos fuisse ꝙ vsq; ad corpus celeste intenderēt turrim facere: ḡa iste Nemroth doctus fuit a Jonitho filio quarto Noe ſm Methodiuz de ortu regnoꝝ. Et ille Jonithus fuit astronom⁹ magnus. Et dicit de eo magister in hist̄orijs. ꝙ inuenit astronomiam. Ceperūt ergo edificare turrim istam: habētes lateres ꝓ saxis et bitumen ꝓ cemento. Deus vero animaduertit elationē hominū volentiū se quasi contra ipsum munire. ne et ipsi etiam si deo placeret possent aquis diluuij castigari: impediuit eos p istum modū: Quicūq; hoīes si debēt cohabitare indigēt vno ideomate ad cōmunicādū inuicē cōceptiones suas in diuersis negocijs. Vñ Arist. viij. ethico. dicit ꝙ oīs amicitia cōsistit in cōmunicatiōe: et ꝙ multas amicitias dissoluit in appellatiōe. Deus ergo miraculose cum essent oīes vnius lingue ⁊ vnius ideomatis: diuisit eos in. lxxij. linguas: ita ꝙ ille qui sciuit vnam oīes alias petitus ignorauit. Ista ergo multitudo cōsiderās diuisionē tantā in ideomate diuisit se ſm numerū linguarū: et qui erant de vna lingua traxerūt se ad inuicē ad vnam turmam: et sic a loco illo diuiserūt se in vniuersas partes mūdi. ¶ Inter has. lxxij. linguas tres sūt p̄ncipales. scz hebrea. greca. ⁊ latina. sic recitat Aug⁹. de mirabilib⁹ sacre scripture. ca. xv. Et ideo de ist⁹ linguis script⁹ fuit titulus crucis christi. Et ſm istas. lxxij. linguas elegit xp̄s lxxij. discipulos. Luc. x. Quia ergo in edificatione turris istius perdiderūt filij Noe cōmunicationē lingue hebree: ⁊ diuisi ſm multitudinem supradictā vocatum est nomen loci illius Babel: quod interp̄tat confusio: ḡa ibi confusum est labiū vniuerse terre. Gen. xj. Istam ergo mirabilē p̄sumptionē et elationē tāgit Salomon in hac littera ita dicēs. Hec in ꝓtensu superbie cū se nationes extulissent: sciuit iustuz. Hec. id est sapiētia: et etiā cū se nationes extulissent in consensu superbie. id est in illo cōsensu superbo quo dixerūt: Venite faciam⁹ ciuitatem et turrim cuius cacumē pertingat celū: et celebrem⁹ nomē nostruz anteq; diuidamur in vniuersas terras. Tunc inquā sapiētia sciuit iustum. id est abraam qui ꝓpter magnitudinem fidei fuit iustus. Gen. xv. Credidit Abraā deo et reputatū est ei ad iusticiā. Sciuit inquā iustum. id est approbādo p̄sciuit. Non est imaginandū ꝙ Abraam fuit tēpore diuisionis linguarū. q̄ quidē diuisio facta fuit tpe Phalech qui fuit sextus ante Abraā ſm lineaꝫ successionem: sz vult sp̄ūsanctus dicere in littera ista ꝙ in tpe cōfusionis linguarū deus ꝓuidit Abraā futurū: ⁊ ꝓelegit eū sicut talē per quē cultus dei multipliciter augeret: et cui fieret specialis promissio de redemptione generis humani. B ¶ Tangit ergo triplex beneficiū sapiētie circa Abraam: videlicz ꝓlectionē anteq; esset: cōseruationē cum esset. et bone ꝓlis ꝓpagationē postq; esset. Unde dixit ꝙ sapiētia tūc tēporis cū se nationes extulissent mō ꝓexposito sciuit. id est approbando ꝓsciuit. Justum. id est Abraā qui postea fuit iustus. Et cōseruauit eū sine querela. deo. id est ad honorē ⁊ voluntatē dei. Conseruauit enī eū educēdo de terra chaldeoꝝ in terrā chanaan. Gen. xij. Et inde in terra egypti vbi ductus timore dixit Saram vxorem suā sororē esse. Simili mō postea fecit cum apud regē gerare peregrinaret. Gen. xx. Et vocauit Aram fratrem suū patrē suū quia senior fuit. Sara aūt filia Aram. Illam vero vocauit sororē ſm cōsuetudinē loquēdi inter hebreos qui cognatos vocāt fratres ⁊ cognatas sorores. Unde tantū est dictū: cognata mea est ex parte patris mei. Vñ nullū malum fuit eos decipere: quia hoc cessit in bonū. De hac materia respōdēs Aug⁹. cōtra faustū li. xij. ca. xxx. ostēdit quare nō ita p̄sumpsit Abraam de deo vt nō timeret fateri eam vxorē. Et dicit ꝙ ideo quia voluit vti ratiōe: ⁊ non temptare deū totaliter. Si enī interrogatus illam feminā indicasset vxorē. duas res tuēdas cōmitteret deo: videlicet suam vitam et vxoris pudicitiā. ꝓinde cum ꝓpter pulchritudinē Sare et eius pudicitia et Abrae etiā vita esset in dubio: nec vtrūq; tueri posset Abraam: sed tantū vnū. id est vitam suā. fecit quod potuit ne deum temptaret. quod autē nō potuit illi cōmisit. Quia ergo hominē se occultare nō potuit maritū se occultauit ne occideret. Hec Aug⁹. Sic ergo sapiētia Abraā cōseruauit immunē a culpa: et in filijs misericordiā forte custodiuit. Hoc ve-

rificatum fuit dãdo sibi misericorditer filiũ cũ esset cẽtenarius. Gen.xxj. Item statuẽdo sibi fedus circũcisionis. Gen.xvij. Statuaz inquit pactũ meum inter me et te:et inter semen tuuz post te in generatõib⁹ tuis fedre sempiterno. De abraam dicit magister in hist oriis q̃ qñ tẽpore famis morabatur in egypto:docuit egyptios arismetricã t astrologiã:ante illud tempus ignotã. Et de egyptijs venerũt ad grecos de grecis ad latinos. Dicit ergo Josephus de eo:q̃ p̃mus p̃sumpsit pronũciare deũ esse vnũ creatorẽ cunctoruz. Et opiniones quas ceteri habebãt de deo innouare et immutare preualuit. Justuz etiã recõmendat Arist.libro suo de pomo:tãgẽs quõ ad diuinũ p̃ceptũ filiũ ꝓpriũ voluit imolare. ¶ Nota q̃ misericordia dei est fortis. Unde dicit q̃ in filijs misericordiã fortẽ custodiuit:hominis vero misericordia est valde debilis et infirma. Est enĩ misericordia dei fortis in hoies intensiue. extensiue. et duratiue. Intensiue ꝺa parcit homini in peccato qui tãte est malicie q̃ nullo mõ per se posset satisfacere. Unñ ꝓbat venerabilis Ansel.ij.cur deus homo.ca.vj.q̃ oportuit hominẽ deo aliq̃d dare maius omni eo qõ non est deus ad satisfaciẽdum pro peccatis suis. Sed cõstat q̃ hoc nullo mõ potuit facere. et ideo deus misericordie est incarnat⁹:vt pro hoie satisfaceret factus homo. Q̃ autem homo tenebat deo soluere ad satisfaciendũ ꝑ peccato suo aliquo maius omni eo quod nõ est deus: probat idem Ansel.j. Cur deus homo. ca.xxj.sic. Nõ satisfacis deo ꝑ peccatis nisi reddẽdo aliq̃d maius q̃ sit omne illud pro quo peccatũ facere nõ debueras. Sed pro toto mũdo saluando nec pro aliquo citra deum debuisti facere peccatũ.ergo oportet te satisfaciẽdo reddere aliquid maius toto mũdo:et illud fuit vita corpalis x̃pi ꝑm Ansel. Et ideo ad Titum.iij. Non ex operib⁹ iusticie que fecim⁹ nos. sz ꝑm suã misericordiã saluos nos fecit. Justa ergo misericordia fuit fortis intẽsiue. Dic enĩ Arist.j.ō celo.q̃ fortitudo potẽtie actiue terminat per maximũ in qõ põt. Unñ si esset aliqua potẽtia que possit in aliquid t in duplum t triplũ t quadruplũ et sic in infinitũ: illa potentia diceret infinita intẽsiue. sed talis est misericordia dei: ꝺa nõ est dare peccatũ ita turpe:ita malicioſum:ita deforme: quin misericordia dei sit maior ad remittẽdum. Refert Ambro. de morte Theodosij q̃ tãte erat misericordie: q̃ nunq̃ negauit veniã cõfitenti. De quo sic scribit: Beneficiuz se putabat accepisse auguste memorie Theodsius cum rogaretur ignoscere: t tũc ꝓpior erat venie cũ fuisset cõmotio maior iracũdie. t iõ optabat in eo qõ timebat in alijs vt iraſceret. Hoc erat remediũ reorum:qñ cũ haberet sup omnes potestatẽ: quasi parẽs postulari malebat q̃ quasi iudex punire. Equitatis iudex non pene arbiter qui nunq̃ veniã negauit ꝓfitẽti. Hec Ambro. Fuit enĩ veraciter filius illius ꝺ dic. Luc.vj. Estote misericordes sic et pater vester misericors est. ¶ Secũdo misericordia dei in hoies fortis est extẽsiue. Hoc aũt dupliciter potest declarari. Primo ex parte ipsius subiecti x̃pi. Secũdo a parte hois siue misericordie obiecti. ¶ A parte quidẽ x̃pi sic. Si aliquis oñib⁹ vicinis suis riuulos cõcederet de suo fonte vt sibi inde facerent aqueductus pro suo libito:signũ esset q̃ ille fons magne foret sufficiẽtie. Isto mõ deus pater habẽs filiũ suũ qui est verbũ dei et fons oñis bonitatis: quia fons sapiẽtie verbũ dei dicit. Eccl.j. misit eũ in mundũ et iussit eũ scaturire de terra vẽtris virginalis. Et vt esset copiosus t abundãs oñibus permisit cuilibet sibi facere riuulũ: quãdo omniũ iudeorũ t gẽtiliũ flagellationi t crucifixioni se dedit. Et ideo bene dicit pluraliter per prophetã: Dabo vobis misericordias t misereboꝛ vñi. Jhiere.xlij. ¶ Secũdo patet idẽ a parte obiecti:quia si de obiecto misericordie sermo fiat: illud obiectuz est homo cui deus multipliciter miserek: ꝑseruando vt caueat: expectãdo vt redeat: t cõdonando si peniteat. Unde Aug⁹.ij.cõfessionũ. ca.x. Gratie tue deputo t misericordie q̃ peccata mea tanq̃ glaciẽ soluisti:gratie tue deputo quecũq̃ nõ feci mala:et oñia mihi dimissa fateor que et mea sponte feci mala:t que te duce nõ feci. ¶ Tertio misericordia dei est fortis in hoies duratiue: quia quantũlibet homo expectet si post infinita mala in fine tardissime penitere velit:recepit eũ statim. Exemplũ de latrone:cui tardissime penitẽti dictũ est: Hodie mecum eris in paradiso. Luc.xxiij. Unñ Bernar. sup Cantica. Oñino ꝓpter mãsuetudinẽ que in te predicat currim⁹ post te dñe iesu christe: audientes q̃ non spernas pauperẽ: peccatorẽ nõ abhorreas. Non enĩ horruisti latronẽ confitentẽ:nec lachrymantẽ peccatricẽ:non chananeam supplicantẽ: non deprehẽsam in adulterio:non sedentem in teloneo: non supplicantẽ publicanũ:non negantẽ discipulũ:nõ persecutorem discipulorũ:nõ ipsos crucifixores tuos. hec Bernardus. Misericordia ergo dei fortis est duratiue: quoniam misericordia dñi ab eterno vsq̃ in eternũ sup timentes eũ. In ps. ¶ Per oꝑositũ ad hec tria misericordia hois ad hominẽ inuenit debilis t modica:intẽsiue: duratiue t extẽsiue. Intẽsiue:ꝺa vix aliqs mouet ad cõpatiẽdũ cuicũq̃. Quia nũc adimplet illud.ij.Timoth.iij. Erũt hoies seipsos amãtes. ¶ Extensiue ꝺa si aliqua sit cõpassio hois ad aliũ:erit forte ad cõsanguineũ t non ad extraneum:ad amicũ t familiarẽ t non vltra. Et ideo signãter dicitur Eccl.xviij. Miseratio hominis circa proximũ suum. misericordia autẽ

dei super omnē carnē. ¶ Breuis est etiā dura tiue: qa nō durat diutius q̄z homo cernit oculis. sicut porcus cōpatit porco q̄z diu audit eū clamere. Osee. vj. Misericordia vestra quasi nubes matutina. ⁊ quasi ros mane ptransiēs. Non sic docuit Tobias filiū suū. Quomō inquit potueris ita esto misericors. Tobie. iiij. Et Aplus ad Col. iij. Induite vos sicut electi dei sancti ⁊ dilecti viscera misericordie. Nō dicit verba misericordie ꝫ viscera. Multi enī sermonib⁹ cōpatiunt. sed operibus valde pauci: et tamē de solis operib⁹ fiet cōputatio in iudicio generali. Unū Petrus Rauanen. in quodā sermone dicit. In regno celi cozā oīnib⁹ angelis: in cōuentu resurgētiū q̄ Abel passus sit. q̄ mundū saluauit Noe. q̄ Abraam fidem seruauit. q̄ Moyses legē dedit. q̄ Petrus crucē resupinus ascēdit. deus tacet. et clamat q̄ quasi pauper comedit dicēs. Esuriui ⁊c. Qui misericors est misericordia dignus est. Hec Petrus Rauanen. in quodā sermone.

¶ Lectio. CXXVII

Hec iustum a pereū tibus impijs liberauit fugientē: descēdēte igne in pētapolim: quib⁹ in testimoniū ne quicie fumigabūda constat deserta terra: et in certo tēpore fructus habētes arbores: ⁊ īcredibilis anime memoria stans figmentū salis.

¶ Declarata gubernatiōe sapiētie in liberatione Ade Noe et Abrae: in ista parte prosequit spiritussanctus de mirabili liberatione ipsius Loth: qui est quartus quē inducit de patrib⁹ antiquis ad declarandū quātum valet colere deū. Cultum enī dei vocat sapiētiā: vt pluries replicaui. Unde indifferēter pōt exponi quicquid tam hic q̄z superius dicit de sapientia increata que est deus. vel de sapiētia creata que pietas vel verus dei cultus: vt dicam⁹ q̄ sapiētia creata. id est verus dei cultus liberauit ⁊ gubernauit electos ⁊ sanctos dispositiue ⁊ meritorie: qa fecit eos dignos gubernatiōe diuina sicut cōsueuim⁹ dicere militi: Strenuitas tua te fecit militē. ¶ Circa liberationē ergo Loth de subuersione Sodome. sciendū q̄ sicut narratur Gen. xviij. et. xix. Ciuitates quinq̄ fuerunt in regione iuxta Jordanē vbi mō est mare mortuū inter Judeā et Arabiā. Et dicebat aliqui illa regio vallis illustris: videlicz Sodoma ⁊ Gomorra Adama Seboim ⁊ Segor. Alii autē istarū ciuitatū vtentes ocio et abūdātia victualiū: omni generi libidinis se dederūt: in tantū q̄ vsum naturalē excesserūt: quem deus ad propagandū instituit inter virum ⁊ mulierem. exarserunt masculi in masculos et femine in feminas luxuriā exercētes. Volēs ergo dominus istud nefandum flagitiū punire: misit tres angelos ad Abraam qui morabat in valle Mambre: nō multū a Sodoma nūciantes Abrae q̄ ciuitates predicte deberēt subuerti. Abraam considerās q̄ Loth frater vxoris sue habitauit in Sodoma ⁊ q̄ eēt iustus: posuit se supplicās deo q̄ parceret malis ppt̄ bonos: et ait: Si fuerint ibi. l. in Sodoma videlicz: nōne parces populo ppter eos? Et dñs respōdit q̄ parceret plō ppt̄. l. Quid inquit Abraā si fuerint. xlv. Et sic paulatim descendēdo quesiuit. Quid si. xl. Quid si. xxx. Quid si. xx. Quid si x. Et dñs respondit q̄ parceret ppter. x. Cū ergo in tāta multitudine nō fuerūt. x. boni: recesserunt angeli illi duo ab Abraā et iuerūt ad Sodomā. Loth aūt habitās i Sodoma fuit singulariter hospitalitati deuotus. Unū cū vidisset istos angelos in humana effigie veniētes: estimans eos esse homines: inuitauit in domum suā: ⁊ fecit eis cōuiuium ⁊ premunierūt eum q̄ subuerterēt Sodomam. Et mane dissimulāte Loth exire: apprehēderūt eum angeli cū vxore sua ⁊ duabus filiab⁹ suis: et statuerunt eos extra ciuitatē dicētes eis q̄ fugerent in montē et non respicerēt retro. Et statim dñs pluit super illas ciuitates sulphur ⁊ ignem: et subuertit quattuor ex eis statim. Segor vero peperce rūt vsq̄ post: ppt̄ Loth q̄ petierat q̄ ibi possint ad tempus morari. Uxor ergo Loth more femineo que est semp prona rei que prohibetur ei: respexit retro se: ⁊ versa est in statuam salis. Post hoc egresso Loth de Segor subuersa est illa sicut ⁊ alie quattuor. Et versa est tota illa regio in lacū salsum ⁊ sterilē: qui deinceps vocatus est mare mortuū. qa nec aues nec pisces in eo viuunt. imo si aliq̄d viuū in eo proiectū vel submersum fuerit statim exilit et supernatat. Unde narrat Josephus q̄ Vespasianus iussit quosdā vinctos post tergum manibus ligatis proijci in lacū ⁊ submergi: qui omnes quasi viuentes repulsi sunt ad superficiē et desup fluctuabāt. Omne aūt q̄ vita caret si intus proijciat mergit nisi liniat bytumine: nec nauē patitur. nisi bytumie liniat. Lucerna ardēs supnatat extincta submergit. Glebas fetidas in diuersis locis euomit. Poma nascētia in arboribus circa litt⁹ vsq̄ ad maturitatē sūt viridis coloris: ⁊ cū matura putāt sūt plena cineribus ⁊ fauillis. Hec dicta sūt ad historiā. ¶ Narrat ḡ spūssctūs in lectōe ista de liberatōe Loth ab ista mirabili vltione: et dicit sic. Hec. i. sapiētia liberauit iustū fugientē: videlicz Loth: quē hospitalitas singularit cōmēdabat a pereūtib⁹ impijs videlicet sodomitis. descendēte igne in pentapolim. i. in regionē quinq̄ ciuitatū p̄dictarū. Et dicit pentapolis: a penta quod est quinq̄ ⁊ polis ciuitas. quibus impijs in testimoniū nequicie constat terra deserta. id est destructa et combusta. et adhuc fumigabunda. id est emittens fumum fetidum in signuz fetidi peccati.

qđ antiqui incole cõmiserãt. Et ꝓstat ibi similit in testimoniũ nequicie eoꝝ arbores hũtes fructus nõ certo ꝫ incerto tpe: vt vtilitati pcti contra naturã rñdeat inaturalis fructꝰ arboꝝ. Cõstat etiã in testimoniũ nequicie incredibilis aĩe memoria stans figmẽtũ salis. i. statua illa salis in quã ꝓuersa fuit vxor loth q̃ statua est memoriale quoddã incredibilis aĩe. id est femine nõ credẽtis angelo nisi respiceret a tergo vt videret veritatẽ. Circa illã clausulã. liberauit fugiẽtẽ: ¶ Notãdũ q apud bellicosos q̃uis fuga videaĩ cõmuniter inhonesta: tñ aliqñ laudabilis inueniĩ. Unde si esset aliqs qui simul sciret fugere et pugnare notabiliter faceret factũ suũ. Sic enĩ legimus de tartaris cõtra xp̃ianos pugnãtibꝰ q simul equis insedẽtes fugiũt: ꝛ tñ insequẽtes a tergo sagittãt. Sic fuit de parthis: de quibꝰ Boetius. v. de consol. metro. j. ita dicit. Rupis Achemenie scopulis vbi turba sequẽtum Pectoribꝰ figit spicula pugna fugax. Moraliter. In hac vita bellũ habemꝰ cõtra hostes multos: qui tñ non habent vnũ modũ pugnãdi. nec vno genere victorie vinci possunt. Nam diabolus vincẽdus est per resistentiam j. Pet. v. Cui resistite fortes in fide. sed caro et mũdus vincunĩ per bone fuge prudẽtiã. ita q vni tantũ habemꝰ resistere ꝛ duos fugere. De resistentia qua diabolo debemꝰ resistere dicit metrice sic. Hostis non ledit nisi cũ temptatus obedit. Est leo si cedit: si non quasi musca recedit. Hoc est qđ dicit Jac. iiij. Resistite diabolo et fugiet a vobis. De fuga vero qua a carne fugiẽ dicit metrice sic. Lede venus cedit. insta magis improba ledit. Si fugias veneris. prelia tutus eris. De mũdo vero constat q per fugam vinci debet: exemplo xp̃i ꝓposita sibi mũdi vanitate. cũ eũ regẽ elegisse volebãt fugit in montẽ. Joh. vj. Figurã ad hoc habemꝰ. ij. Regl. ij. vbi habetur: q ille bonus miles Abner tres filios Saruie: Joab Abisai et Asael euasit: quia duos primos declinauit per fugã: et tertiũ fugere nõ potuit: ꝫ resistens occidit. ¶ Precipue ergo fugiamꝰ societatẽ carnalẽ ꝓpter tria. Solent enĩ hoies fugere igniũ cõflagrationẽ. vermium intoxicationẽ. et fluminũ inundationẽ. Carnalis vero societas generat ignem libidinis inter quascunq̃ personas. nec est facile declinare sine fuga. Nullus ergo cõfidat de senectute. nullus de sue religiõis virtute. Ferrũ et filex duo sunt corpora frigida. ꝛ tñ de eis excutiĩ ignis pcussione minima. Unde Esa. xlviij. Egredimini a babylone. fugite a chaldeis. Babylon interpretaĩ cõfusio. Chaldei adorauerũt ignem. et figurãt hoies libidinosos qui per ardorẽ ignis luxurie ducunt cõmuniter semetipsos ad confusionẽ infamie. Et ideo ꝑ vltimo remedio docet Apostolus. j. ad Cor. vj. fugere fornicationem. Secundo fugere debemus carnalẽ voluptatẽ: sicut fugiũt hoies vermiũ intoxicationẽ. Nullus enĩ libẽter quiescit aut dormit vbi vermes vel serpẽtes aut coluber cõmuniĩ cõuersanĩ. et certe mulieres multo faciliꝰ intoxicãt aliquã mẽtẽ q̃ coluber carnẽ. Nullũ enĩ venenũ dr̃ interficere carnẽ ꝑiusq̃ cũ sanguine misceaĩ. species aũt mulieris etiã a lõge sine tactu per solã imutationẽ spiritualem oculorũ inficit et allicit mentẽ: q; qui viderit mulierẽ ad cõcupiscendũ eã iam mechatus est in corde suo. Matth. v. Et ideo satis apta potest exponi de femina que cũ sit radix peccati illud. Eccĩ. xxj. Quasi a facie colubri fuge peccatum. Coluber dicit quasi colẽs vmbras. ꝛ mulieres cõmuniter angulos ꝛ vmbras ꝛ loca nõ potẽtia diligũt. Juxta illud Eccĩ. xxj. Non est caput nequius sup caput colubri. et nõ est ira sup iram mulieris. Et parũ ante dicit. q oñis malicia nequicia mulieris. De hac loquitur signãter Petrus bleseñ. ad Heynricum regem Anglie. in expositõe quadã sup Job. vbi cum exposuit quare diabolus qui Job de oñibus bonis suis expoliauit filijs et filiabꝰ. ꝛ etiã substantia. vxorẽ tñ sibi reliquit. Hoc inquit non fuit ad solaciũ viri: sed ad consummationẽ sue milicie: vt per feminã vinceret quẽ per pcutionẽ nõ viccrat. ꝛ qđ verberibꝰ non poterat: verbis mulieris efficeret. Per feminam inquit Joseph incarceratꝰ est. Naboth occisus. Sampson vinculatus. Isboseth interfectꝰ. Dauid adulter ꝛ homicida. Salomon apostata. Sisara clauis cõfossus. Precursor ꝛ baptista xp̃i decollatus. Per feminã mors in orbem terrarũ intrauit. Et cũ per filiuꝫ dei ordinata esset nra redemptio: p̃scientes hostis q in morte christi dispensatio nostre redemptiõis implereĩ. salutem totius humani generis machinatꝰ est ꝑ feminã impedire. In vxorẽ nãq̃ Pilati visiões deceptorias ꝛ phantasticas illusiones immisit in tãtũ q Pilato mortẽ xp̃i dissuadẽdo mãdauit: Nihil tibi et iusto illi. Multa enĩ hodie per visum passa sum ꝓpter illum. Hec Petrus. ¶ Nota q de xp̃o mirabãĩ discipuli. Joh. iiij. q solus loquebaĩ cuꝫ muliere: Quid ergo mirum: si hoies infirmi infirmũ iudicẽt sinistre si nimis cõsortia mulierũ habemꝰ? Gen. ij. q ꝓpter mulierẽ fozmandã costa fuit assumpta de viro? Sed qualis fuit restitutio? Certe sicut ibi dicit: Deus implcuit carnẽ pro ea. In signuꝫ q quãtũcũq̃ fuerit homo mulieri familiaris: quãtũcũq̃ eam ad bonos mores ꝓmoueat et ad vite rectitudinẽ: quod est quasi solidum os prestare: nihil ab ea viceuersa recipiet nisi carnem. id est carnales affectiões. Et ideo ille bonus Joseph allectus ꝛ inuitatus ab vxore dñi sui palliũ reliquit. Gen. xxxix. De ista fuga loquitur btus Aug. de cohabitatiõe clericoꝝ et mulieꝝ. Grauẽ inquit inimicũ sortita est casti-

tas cui nō solū resistendum ē. sed dimisso freno longius fugiendū. nec eo min⁹ caucde sūt qz religiose dicūt. qz quāto religiosiores :tāto citius alliciūt. z sub ptextu pietatis latet viscus libidinis. Experto crede. Dicit Aug⁹ eps. Loquor coz deo nō mentioz. Ledros libani duces gregū sub hac peste cecidisse reperi. de qz rū casu nō magis suspicabar q̄z Ambrosij vel Hieronymi. hec Aug⁹. de eode Ambrosius in de officijs li. j. Femina⁊ cuz clericis nullo modo pmittit cōuersatio. Janua diaboli: via iniquitatis: scorpionis pcussio: nociuū gen⁹ ē femina cū proximat: stimulat z ignem incendit. Hec ille. Tripliciter eni ledit mulier sensibilit. voce visu z tactu. Vox eni mulieris frāgit naturaliter virilē animū suauitate mirabili: periculosa tñ. Unde Aug⁹ de singularitate mōachoz. ca. viij. Mulier nūc in risum dissoluit. nunc blandicias exhibet: z qō ē venenosi⁹ super cuncta psallere delectat: cui⁹ cantu tolerabilius ē audire basiliscū sibulātē. Visu ledit si videat. Uñ prudenter dicit metricus. Femia fax sathane fetens rosa: dulce venenū. Semp prona rei: que prohibet ei. Urit eni vultu: visu: risu: ritu: cultu. Huius ab insultu quantuz potes esto procul tu. Sed tertio z maxie nocet tactu. Unō Aug⁹. li. j. soliloquio. ca. v. Nihil ē sentio qō magis ex arce cōtēplatōis animū virilē deijcit: q̄z blandimēta femine tactus q̄z cozpoz. Job. xx. Noli me tāgere mlier. dicit christus marie magdalene cum sola eēt. Et. j. Timoth. vj. Tu vero hō dei hec fuge. Tertio debem⁹ fugere carnalē voluptatē: sicut fluuiozū inundationē. Qui fugiunt aquarū inundationes ascendūt montana. Adozalit locus montanus ē loc⁹ sancte religionis ad quē fugere debent qui carnis delicias vincere volunt perfecte: exemplo istius Loth cui dicebatur. Ne stes in omni circa regione: ß in monte saluū te fac. Qis status in mundo est q̄si circa regionē voluptatis. Sed solus mons ē locus securus. Luc. xxj. Qui in iudea sunt fugiant ad montes. Judea interptat cōfessio z significat verā pniam veteris vite carnalis :quā qui cunq̄ habere voluerit: ad montē religiōis accedat. qui modo merito solitudo propt rarita-

tem accedentium reputat. in ps. Ecce elongaui fugiens z mansi in solitudine.

Lectio CXXVIII

Sapientiam enim ptereuntes nō tm̄ in hoc lapsi sunt: vt ignozarent bona: ß z insipientie sue reliquerūt hoibus memoziā: vt in his que peccauerunt nec latere potuissent. Sapientia autē hos qui se obseruāt a dolozib⁹ liberabit. Postq̄z actū ē de liberatiōe ipius Loth a zodomitaz subuersione. In ista lra diffusius p-

sequit de coz iusta punitōe. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit quomō sapia rigide dānat malos. Secūdo quomō misericordit saluat bonos. Secūda pars ibi. Sapiētia autem hōs. Circa primū ostendit q pena istoz zodomitaz debuit eē sibijpis nociua z dānosa. Secundō debuit eē quo ad alios publica z famosa. ibi. Sed z insipientie sue. Circa pmū ē aduertenduz q fm Aristo. vij. ethi. intēperatus differt a continēte: per hoc q incōtinēs peccat ex passione: vnde erit cito penitu⁹. Intemperatus autez peccat ex certa malicia z ex corrupta electione. z ideo nō penitu⁹: ß insanabilis. hoc ē vix sanabilis. Adhuc eni consuetudo delectabilis z frequētia peccandi corrūpunt iudiciū rōnis in hoīe. ita q hō iudicat illud qō est malū z vicioſū eē faciendū z licituz z nō eē peccatū. Et talis apud Aristo. vocat intemperatus. Incōtinēs vero dicit qui bene iudicat eē vicioſū illud qō facit: tñ ppter passionē abducit a iudicio z opatur fm passionem z iō passione cessante: penitet de facto. sed intēperatus iudicat illud qō ē vicioſū eē faciendū. z ideo post factū nō penitet propter habitum erroneū quē sibi acquisiuit ex peccādo frequēter. Et hec ē cecitas mentalis z ignozātia habitualis: quā peccatozes acquirūt sibi p̄suetudinē peccandi. ita q ignozant qd sit bonū i genere mozū: z quid sit malū: Uñ cōsuetudo vitij ē vt ab illo de facili nō cōsideret q eo pmit. Peccatoz eni cū in profundū malozū venerit: contēnit. Et isto mō fuit de zodomitis qui i illud vitium nō inciderūt ex passione: sed deuxerūt illud vitiū in cōsuetudinē publicam z in vulgarem licentiā: ita q apud eos licite fiebat z impune. Unde ita ignozātes facti sunt ex cōsuetudine malicie: q vicioſū iudicauerunt bonū. Uñ quātū ad hoc dicit de eis sic. Sapiam eni. id est timozē z cultū dei ptereuntes i ocio: z gula z luxuria quia ista tria dñabant in eis. Lapsi sunt a iudicio recte rōnis: qz hō naturaliter scit discernere illud qō est cōtra naturam ab illo qō ē fm naturā. intrātā ignozantiā vt ne scirent bona. id ē que sunt bona z cōmēdabilia in genere mozis. Et sic fuit pena eoz primo mētalis z interioz sibijpis nociua z dānosa: ß nō tantū hec: imo fuit eis inflicta pena corpalis exterioz publica z famosa. Et ideo subdit. Nō tantum in hoc lapsi sunt vt ignozarēt bona. Sed z insipientie sue perpetuam reliquerunt hominibus memoziam. vt nullo modo laterent in illis vilitatibus quas fecerunt. vt homines pro semper exemplo eozum perterriti a consimilibus cauerent sibi. Et sic sapientia iuste z rigide damnat malos: sed nō solum hoc. imo per oppositū misericorditer saluat bonos. Et ideo subdit. Sapientia autem. id ē de bitus cult⁹ dei: liberabit a dolozibus hos qui

se.id est ipsum cultū obseruāt. ⁊ secūdū illum viuūt: vel hos qui seipos obseruauerit ab occasionibus ⁊ causis peccandi. sicut liberauit Loth a subuersione sodomorum. De hac hystoria legitur. ij. Pet. ij. Ciuitates inquit sodomorum ⁊ gomorreorū in cinerē redigēs euersione damnauit. Exemplum eorum qui impie acturi sunt imponēs. et iustū Loth oppressum a nephandorum iniuria ac luxuriosa conuersatione eripuit. Huius impuritatis flagitiosā libidinem publicū est ⁊ neronē cōmisisse. Sic scribit de eo Boet⁹ li. de vita. xij. cesarū. Vñ ⁊ quendā puerū iporum nomine castrauit ⁊ i habitu femineo texit: ⁊ solēnissimo nuptiarum officio in vxorem duxit. De quo quidē ludendo optime dicit propter qō hanc vilitatē ꝟ scripsi. O q̄ bene inq̄t actū fuisset cū reb⁹ hūanis si pater tu⁹ Domicianus talē habuisset vxorem. Contra istō flagitiosū ⁊ nephandissimū vitiū fecit librum de planctu nature Alanus magn⁹ de insula doctor sacre theologie famosus: metro ⁊ prosa cōpositū scientifice multū ⁊ curiose habuerunt eni isti zodomite vndecim incentiua libidinis que cōputat Helinandus i duodecim versibus ita dicēs. Ocia segnicies: somnus caro: femina vinum. Prosperitas ludus carmina forma puer. ¶ Ocium est primum. q̄ iuxta Ouidium de remedio amoris. Ocia si tollas periere cupidinis artes Segnicies. id est de sidia ⁊ pigricia. iuxta illud de remedijs. Querit Egiscus qualiter sit factus adulter. In promptu causa est: desidiosus erat. Somnus excessiuus nutrit carnalia vitia. Unde catho. Plus vigila semper ne somno deditus esto. Nam diuturna quies vitijs alimētaminustrat. Caro. id ē esus carniū: carnez facit petulantē. Femina. id est cōsortium feminarum Numeri. xxv. Cur feminas reseruastis: nonne iste sunt que deceperūt filios israel? Vinum: q̄ luxuriosa res est vinū ⁊ tumultuosa ebrietas. Prouer. xx. Prosperitas. Exēplū de dauid qui q̄ fuit in bellis fatigatus castus erat. quando vero in pace ⁊ prosperitate: incidit in adulteriū. ij. Reg. xj. Luxuriāt animi rebus plerūq̄ secūdis. Hec facilis est equa cōmoda mente sequi. hec secūdo de arte amandi. Ludus. Dissoluit eni ludus mentis solicitudinē. Unde signant Sara dixit. Hunc q̄ cū ludentibus miscui me. Tobie. iij. Carmina. id est armonia dissoluta ⁊ lasciua. Cōtra q̄ nota Boetū in prologo super musicā. Forma. id est pulchritudo. ⁊ ideo fallax gratia ⁊ vana ē pulchritudo. Prouer. xxxj. Puer. Dicit enim Helinā dus: q̄ idez facit etas in puero qō sexus i mutiere. Dicit hic q̄ sapia a doloribus liberauit.

B Ubi sciendum q̄ sapia que est christus hoies liberauit tripliciter. Liberat eni sicut medicus liberat egrotātes ⁊ a morbis oppressos. Sic liberat princeps dimicantes ⁊ in castris obsessos. Sicut liberat iudex allegātes se iniuste pressos. Primo ergo liberat nos sicut medicus liberat egrotātes ⁊ a morbis oppressos. Non⁹ medicus nō statim curat hominez in casu vbi materia infirmitatis est magna: sed paulatim iuuat naturaz per medicinā: vt infirmitate sic adiuta purget seipam ⁊ fortior ⁊ purior finaliter cōualescat. Et licet infirmus ingemiscat et ploret vt cito liberet: medicus tamē prudēter expectat ⁊ patienter operatur ⁊ meli⁹ pro ifirmo q̄ ipemet intelligit. Moraliter infirmitas a qua xp̄s venit nos sanare. est peccatū. iuxta petitionem p̄s. Ego dixi dñe miserere mei sana animā meā q̄ peccaui tibi. Istam infirmitatem contrahimus a natura propter fomitem ⁊ cōcupiscentiam originalē qui in corpore nostro manet semp inclinans ad peccatum q̄ languor nature vocat ab Hugl. qui i hac vita minui potest: sed extingui nō potest. Unde medicus noster noluit nos curare subito: sed per moram temporis. Et ideo reliquit nobis electuaria. vnctiones ⁊ cibaria collatiua sanitatis. id est sacramēta ecclesie baptismū. eucharistiā: penitētiam. ⁊c. ¶ Sed perfecte curabimur in resurrectione corporuz generali cessante oīni infirmitate ⁊ ad peccādum pronitate. Et ideo in presenti continue infirmi sumus. Dicit p̄s. Miserere mei deus quoniam infirmus sum: sana me domine quoniam conturbata sūt ossa mea. Dilationem vero illius sanitatis molest quodāmodo fer unt sancti ⁊ electi: quia ē cōtra affectionem cōmodi. Unde dicit Apostolus Roma. vij. Infelix ego homo q̄s me liberabit de corpore mortis huius? Sed cōsolā do seipsum respondit Roma. viij. dicēs q̄ in breui cōsequetur sanitatem perfectā. licet nūc ingemiscat expectās. Ipsa inquit creatura liberabitur a seruitute corruptiōis in libertatez glorie filiorum dei. Quod erit quādo natura humana glorificabit. ⁊ omnino erit sanata ab omni infirmitate peccati Job. v. In sex tribulationibus liberabit te. ⁊ in septima nō tāget te malum. ¶ Secūdo liberat christus sicut p̄nceps milites suos in castris obsessos. Narrat sextus Julius li. iij. ca. vj. de quodaz principe nomine Leonino. cuius populus in quadaz ciuitate claudebatur obsessus. Volēs ḡ populo suo cōsulere quid eis vtilius expediret. cuz eis aliter litteras nō posset transmittere. ordinauit q̄ vnus de militibus suis: de quo satis cōfidebat: obsidionem accederet: ⁊ cum aduersarijs obsidionem facientibus fortiter q̄si eos adiuuās insultum p̄beret. Ordinauit tamen q̄ nulla tela mitteret nisi illa que sibi traderet. Tradidit ergo sibi tela. lanceas ⁊ sagittas. in quibus artificialiter erat scriptum. Confortamini ⁊ estote fideles. Ego Leoninus obsidio

nem istam vobis venio celeriter remouere. Iste ergo miles quasi hostis ⁊ inimicus ciuitatis obsidionem accessit: cum ciuitatē obsidē tibus ⁊ expugnantibus se miscuit: tela sua in predicto modo inscripta. vltra muros eiecit: q̄ bus inspectis ⁊ lectis: illi qui ciuitatem plurimū defendebāt confortati: hostibus astiterūt ⁊ ciuitatē dño suo seruauerūt. Horalit. Princeps iste xp̄s est: ciuitas ecclesia militans in q̄ sumus. Hec ciuitas ē obsessa p̄ circuitum a demonibus ⁊ malis hominib⁹. q̄ aduersari⁹ noster diabolus tanq̄ leo rugiens circuit: q̄rens quē deuoret. j. Pet. v. Et in ps̄. In circuitu impij ambulant: Princeps vero noster volens nos liberare ⁊ cōfortare mittit nobis militem cū lanceis sagittis ⁊ telis: hoc ē prelatū vel predicatorē verbi dei: huiusmodi sunt sagitte potentis acute. Iste accedēs videt audientibus specietenus nō esse aditor q̄ aduersarius. capitulat obiurgat ⁊ reprehendit ac increpat ecclesiam militantē ⁊ eius multiplices defectus demonstrat. Tūc iste est realiter amic⁹ q̄ apparenter aduersarius. De quo Matth̄. v. Esto cōsentiens cito aduersario tuo. dum es in via cū eo. Videas ergo diligēt quid in telis suarū increpationū sit scriptū: ⁊ inuenies q̄ missus ē a principe tuo xp̄o nō ad te finaliter expugnandū: q̄ ad te de obsidiōe prudēt liberandum Eccēs. ix. Ciuitas parua ⁊ pauci in ea viri Venit cōtra eam rex magnus ⁊ vallauit eā extruxitq̄ munitiōes per gyrū ⁊ pfecta ē obsidio. Inuentusq̄ ē in ea vir paup ⁊ sapiens liberauit vrbē per sapiam suam. Tertio liberat xp̄s sicut iudex allegantes se iniusta ppessos. diabolus enim seduxerat ⁊ induxerat ad peccandum. Et ideo sub seruitute diabolo hō erat detentus: iuste quidē a pte hominis Sed iniuste a pte diaboli. sicut declarat Anselmus li. j. Cur deus hō. ca. vij. Homo inquit meruerat vt puniret: nec ab vllo cōuenient⁹ q̄ ab illo cui cōsenserat vt peccaret. Diabolo vero nullum erat meritū vt puniret. imo hoc tanto diabolus faciebat iniusti⁹ q̄to non ad hoc amore iusticie trahere: q̄ instinctu malicie ipelleret Et ideo fm eū iustū fuit ex pte hominis q̄ ipse a diabolo puniret: sed nō fuit iustū ex pte diaboli vt ipe hoīem puniret. Ab ista n anq̄ iniusta seruitute liberauit nos xp̄us morte sua: q̄ ipe solus hoc facere potuit. Jac. iij. Unus est legislator ⁊ iudex qui pōt perdere ⁊ liberare. Qui iudicando propter equitatē rei psonam nō respicit. nec ad munera propter iusticie rigiditatē cuiusq̄ placatus intuetur. Liberauit autē eo modo quo narrat Aug⁹. xviij. de ciuitate dei. ca. xix. ⁊ Valeri⁹ li. v. ca. iiij. de Codro rege athenien siū q̄ cū regio sua ⁊ ciuitas ingēti hostiū bello debellata cēt hūani auxilij diffidentia ad oraculū Apollinis cōfugit: ac per legatos scīscitatus ē: quomō tam graue bellum discuti posset. Rūdit Apollo. Ita finē ei fore si ipe hostiū manu cecidisset ⁊ occubuisset: qō cū ad hostium castra peruenisset: ordinauerūt q̄ nullo modo regē athenien siū occiderent. Videns ergo Codrus q̄ ciuitas sua nullo modo pacem habere posset nisi ipse manu hostili occūberet. Deposuit regis insignia. ⁊ habitum pauperis induit. castra hostiū ingressus est: vbi quendam ad pugnaz prouocās interfect⁹ occubuit. Sicq̄ patriaz liberauit. propter qō apud suos inter deos deputatus ē. Adaptatio plane patet q̄ christus rex est ecclie militantis. Aduersarij sunt diaboli ex demonibus et malis hominibus cōgregati. Prophetatū enī fuit ⁊ a deo preordinatuz q̄ ecclesia. id ē electi de genere humano aliter non possent pacem habere nisi rex eorum interficeretur. Christus ergo dei filius hoc videns qui cuz i forma dei esset exinaniuit semetipsum formam serui accipiens in similitudine hominū factus ⁊ habitu inuētus vt homo. Humiliauit se fact⁹ obediens vsq̄ ad mortem: mortem autem crucis Et sic nos a seruitute diaboli restituit liberatos ad Gal. iiij. Itaq̄ nō sum⁹ ancille filij sed libere qua libertate christus nos liberauit.

Lectio CXXIX

HEc autem profugiū ire fratris iustum deduxit p̄ vias rectas ⁊ ostendit illi regnuz dei ⁊ dedit illi scientiam sanctorū. honestauit illuz in laboribus ⁊ cōplcuit labores illius. in fraude circūueniētiū illū affuit illi. ⁊ honestū fecit illum. Declarata vtili ⁊ nobili gubernatiōe sapientie circa quattuor personas spectabiles videlicet Adam Noe. Abraam ⁊ Loth. In hac pte de psona quinta introducit videlicet de Jacob quem deus mirabiliter in multis p̄texit ⁊ direxit. Ubi notādū q̄ sicut narrat hi storia Gen. xxviij. ⁊. xxix. isaac patriarcha duos filios habuit Esau ⁊ Jacob gemellos. Qui cum adoleuissēt: Esau inuidit Jacob ⁊ minas mortis ei intētauit. Jacob ergo consilio mris sue Rebecce fugit de Bersabe per Chanaam in mesopotamiam ad laban auunculū suū fratrem matris sue: in hoc itinerq̄ dormiēs super lapidez: vidit scalam erectā ad celū ⁊ angelos ascendentes ⁊ descendentes per eam ⁊ dominum innixum scale ⁊ dicentē sibi. Terrā hanc tibi dabo ⁊ semini tuo. Veniens ergo ad labā gratanter receptus cōuenit cuz eo q̄ pasceret gregē suarum ouiū ⁊ caprarum per septez annos tali pacto q̄ sibi daret rachel filiam suam in vxorez. septēnio completo: dedit sibi laban de nocte Liam filiam suam seniorem i vxorez ⁊ se in crastino excusauit q̄ nō erat cōsuetudo illius patrie: primo dare ad nuptias iuniorez

Transactis ergo septē diēb⁹: recepit Rachel ⁊ seruiuit ei fm Hiero. septē alijs annis: ita q̄ ꝺt duodecim annis seruiuit laban pro filiab⁹ suis. Quibus transactis accepit licentiā suaz voluitq; ad patriā suā reuertisse. Rogauit ergo eū laban q̄ adhuc septē ānis sibi seruiret. Respōdit Jacob q̄ libenter faceret tali pacto. Separa inquit vniuersos greges tuos in duas partes: ponasq; oīs vnius coloris in vna parte tam in ouibus q̄ in caprīs. ⁊ tradas aliā ptem mihi ad custodiam. ¶ Uniuersa vero pecora sparsi velleris ⁊ maculosi coloris: tradas filijs tuis ⁊ pone inter nos distantiā trium dierū iti neris. Quo facto: peto p̄ mercede quicq̄d natū fuerit varij coloris: quicq̄d autē vnius coloris: tuū erit. Jstud pactū laban vehement' approbauit cogitās q̄ nulle vel pauce haberent vellera varia cū tot⁹ grex eēt vnius coloris. Jsto pacto firmato Jacob vsus ē ista subtilitate. Solebant eni oues adaquare in cānalibus. Accepit ergo Jacob virgas amigdalinas ⁊ plataninas ⁊ exp̄te decorticauit: ⁊ ex parte virides dimisit ⁊ posuit in cānalibus vt oues q̄n adaq̄bant' viderent vmbras istarū virgarū in aqua ⁊ ex imaginatiōe istarū varietatū coloꝝ: conciperent fetus varios ⁊ maculosos in vellerib⁹ habet eni vis imaginatiua magnū effectū circa prolis cōditionē. Unde cū quedam matrona peperisset ethiopem: accusata de adulterio ⁊ iudicata fuisset pro rea: nisi Quintilian⁹ eaz defendisset. Ostendēs ethiopem i camera depictum: in qua matrona conceperat: sicut narrat Hieronym⁹. ⁊ cōsimilis casus ꝺ hypocrate narrat. Accidit eni quandā matronā pulcherrimum peperisse puerum vtriq; parenti dissimilem ⁊ toti generi eozūdem ⁊ punita fuisset: si hypocras cām nō reddidisset. Picturā quādam in cubiculo in quo cōceperat extitisse filio sil'em. Cōsimile narrat Aug⁹. ij. retractationū ca. lxij. ⁊ cōtra Julianū li. ij. de quodam rege Cipro multū deformi qui pulchras imagines in cubiculo suo fecit depingi. vt sibi p modū illū pulchri filij nascerent. Hac ergo cautela vsus Jacob fecit meliores fet⁹ maculosi velleris: ⁊ peiores ⁊ pauciores fecit vnius coloris. Quo viso laban mutauit mercedem ⁊ voluit q̄ sui essent fetus varij coloris ⁊ Jacob fet⁹ vnius coloris. Jacob ergo ammouit virgas quādo ascendebant meliores oues: ⁊ posuit eas i admissura tardiori que peior erat. Sic laban frequēter mutauit pactū ⁊ semp habuit peiorem ptem. Hoc oportuit dici ad intellectū huius lr̄e. Quibus visis sciendū q̄ Jacob i eundo ad laban ⁊ immorando cū eo ⁊ tandem redeundo ab eo semp gratiose directus fuit sapientia gubernante. Et fm ista tria lr̄a diuiditur in tres ptes. Nam primo narrat quomodo sapientia direxit Jacob de patria fugiētez

Secūdo quomodo cū instruxit famulū ⁊ seruientem. Tertio quomodo eum reduxit versus suam patriam venientē. Secunda ps ibi. honestauit illum in laboribus ⁊ in fraude circūuentionū illi ꝛc. Tertia ibi. custodiuit illum ab inimicis. Quantū ad primuz dicit sic. Hec autez. id est sapia. deduxit iustum. id ē Jacob profugū ire fratris. i. profugū ⁊ fugientē ab ira fratris. i. ab Esau fratre suo irato. Deduxit inq̄ p vias rectas. i. ꝺ bersabe in Chanaan ⁊ inde in mesopotamiā siue ad laban auunculum suum. Et in isto itinere oīdit illi regnum dei in visione angelorū ascendentiū ⁊ descendentiū per scalā erectā a terra ad celum. Gen. xxviij. Et dedit illi sciam scōz ꝛc. que scia sanctoz ē scire cōuersari in medio nationis pueri se bene ⁊ virtuose. Uel dedit illi pphetiā que ē scientia sanctorum. Sap̄. vij. Per nationes in animas sanctas se transfert: amicos dei ⁊ prophetas cōstituit. Euigilans eni de somno suo pphetauit de lege. de templo. de passione que in terra illa futura erāt dicēs. Terribilis est locus iste: vere dñs est in loco isto ⁊ ego nesciebā Non est hic aliud nisi domus dei ⁊ porta celi. Gen. xxviij. Terribilis eni fuit lex. dom⁹ dei templum: passio christi. apertio porte celi. Sic ergo direxit eum in itinere fugientē. Sed vlterius cū venisset ad laban cui viginti annis seruiuit: instruxit eum sapientia dupliciter. Primo quō lucraret sibi diuitias. Secō quō ipi⁹ laban ⁊ filiozum suoz vitaret fraudulentias. Quantū ad primū dicit q̄ honestauit illum in laboribus suis. i. ditauit illum p labores fideles quos sustinuit seruiendo laban viginti annis. Gen. xxxj. Die noctuq; vrebat est⁹ ⁊ gelu fugiebatq; somnus ab oculis meis. Istū modum loquēdi de honestate habet sacra scriptura. Eccl. xj. Facile est in oculis dñi subito honestare pauperē. Et cōpleuit labores illi⁹ dando sibi perseuerantiam. patientiā ⁊ mercedē condignam. Gen. xxx. Uitatus est hōylra modū In fraude circūuentionum illi affuit ⁊ honestum fecit illū. i. docuit illū obuiare fraudulentijs ⁊ falsitatibus ipius laban q̄ nitebat' diminuere mercedē suā p mutationez pacti modo sibi tribuendo fetus vnius coloris: modo diuersi coloris vt supra dictū est. Gen. xxxj. Dixit Jacob vxorib⁹ suis. laban pater vester circūuenit me ⁊ mutauit mercedem meā decē vicibus. id est multotiens: ⁊ tamē de⁹ nō permisit vt noceret mihi. Et honestū fecit illum. id ē ditem sic vt prius expositum est. vel iustum vl' morigeratū ad alios q̄uis malos. j. Thessal. iij. Honeste ambuletis ad eos que foris sunt

¶ Est autem circa historiam notandum moraliter q̄ isti duo gemelli. Esau ⁊ Jacob designant carnem ⁊ spiritum. Esau pilosus significat carnem que plena est superfluis desideriis.

Pili enī desideria terrena designant: in cuius signū clerici habēt pilos rasos in sūmitate capitis ⁊ attonsos in circūitu. ad designandum q̄ nullū terrenū desideriū debet mediare itermentē eoz ⁊ deū. nec etiā debēt hr̄e nimias affectiones ad corpus suū. Unde in signū huiꝰ versus inferiꝰ ad corpꝰ pili abscinduntᷓ. Esau ergo pilosus ē caro. Jacob lenis: spūm signat Gal. v. Vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Isti duo germani inceperūt pugnare in vtero matris. Et postea Esau cū factus eēt adolescens p̄secutus ē fratrem suuz. ⁊ intēntauit sibi mortem. Et certe ad lr̄am in vtero matris caro inficit spūm per peccatū originale. i pš. Ecce enī in iq̄. cōcep. sum. ⁊c. Et cōtinue postea. Caro cōcupiscit aduersus spūm ⁊ spūs aduersus carnē. Hec enī sibi inuicem aduersantᷓ. Gal. v. Esau ē senior. ⁊ Jacob iunior. Quia ad litterā primo cōcipitur caro ⁊ postea animat̄ p spūm. Aristo. xvj. de aīalibus. embrio in matrice. primo viuit vita animalis q̄s vita hominis. j. Corinth. xv. nō prius quod spūale sz prius qđ animale: deinde qđ spirituale. Et Sap. vij. In ventre mr̄is mee figuratus sum caro. Iste tū senior debuit seruire iuniori. id ē caro spiritui. vt in actibus hominū nō caro: sed spūs dominetur Gal. v. Spiritu ambulate ⁊ desideria carnis nō perficietis. Similiter etiā Esau seruiuit Jacob in hꝫ q̄ p̄sequebat eū: qz sic fuit sibi occasio meriti ⁊ patientie ⁊ magnus p̄fectus. Et isto modo rebellio carnis est seruitū impensū spiritui quo spūs p̄ficit ⁊ stimulat̄ ad pugnaz vt oportet victoriā. Jacob ergo. i. spūs sub fratris sui p̄secutiōe afflictus fugere debet in mesopotamiā Mesopotamia interp̄tatur eleuatio cuiusdaz vocationis. ⁊ significat celestē patriā ad quam eleuabimur ⁊ ad quā vocati sumus. Sz in ista fuga Jacob positus in itinere dormit. qz spūs a strepitu mundi se subtrahit ⁊ in sanctis studijs ⁊ cōtemplationibꝰ cōquiescit: capiti supponit petrā: qz fundamentū totius vite sue xp̄m facit. j. Corinth. x. Petra aūt erat xp̄s. ⁊. j. Corinth. iij. Fundamentū aliud nemo pōt ponere p̄ter id qđ positū ē qđ ē iesus xp̄s. Dormiēdo ergo in sancta cōtēplatione spūs vidit scalam erectā ad celuz. Ista scala est penitentia. q̄ stat in terra: qz in hac vita incipit: ꝑ attingit ad celum qz facit hominē in morte ad celū appropinquare. Matth. iiij. Penitētiā agite: appropinquabit enī regnū celoruz. Ista scala hz sex gradus p quos ascendere cōuenit. s. contritionē: cōfessionē: orationē ieiunia: vigilias ⁊ elemosynas que sunt ptes satisfactionis. Ista figuranᷓ per sex gradus q̄bus ascēdebat ad solium Salomonis. ij. Paralip. ix. Duo latera istius scale sunt: timor ⁊ spes. Debet enī peccator timere nō p̄sumere. Eccl. v. De propiciatu peccatorū noli cē sine metu. Debet etiā peccator sperare nō desperare. ⁊ sic inter spem ⁊ timorē quasi inter duo latera penitentialis scale ascendere: qz sicut metrice dicit. Si timor est sine spe. tūc desperatio ledit. Et nisi spes timeat statim p̄sumptio fiet. ergo timor sine spe: nec spes valet absq̄ timore. Angeli ascēdētes ⁊ descendentes sunt cogitationes nostre qđ interdū gaudia cogitam⁹ paradisi ⁊ tūc ascendunt. Luce. xiiij. Cogitatiōes ascēdunt in corda vestra. Et aliqñ miserias huiꝰ vite: imo etiam penas inferni ad p̄cauendū: ⁊ tunc cogitationes nostre descendunt. in pš. Ascendunt vsq̄ ad celos ⁊ descendunt vsq̄ ad abyssos. Huic scale dominus ē innixus: quia penitentes expectat ⁊ vocat dicēs. Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiā vos. Matth. xj. Anima vero deuota q̄ sic dormit cū iacob: audit dn̄m dicentē sibi. Terrā i qua dormis dabo tibi ⁊ semini tuo. i. terrā viuentiū q̄ est patria in qua nūc dormis sicut pegrinus p cōtemplationē. Dabo tibi postea vt requiescas in ea p sempiternā possessionē. in pš. Credo videre bona dn̄i in terra viuentiū. Sz notandū q̄ laban cui Jacob seruiuit duas filias habuit Liam ⁊ Rachel. Lia lippis erat oculis. Rachel decora ⁊ venusta aspectu. Seruiuit aūt Jacob p Rachel septē annis: ⁊ tamen postea necesse habuit prius accipere Liam anteq̄s haberet Rachel eo q̄ nō eēt cōsuetudinis in illa patria priꝰ tradere iuniores ad nuptias. Sic moraliter ē: pater noster cui seruim⁹ hz duas filias duas vitas. presentem ⁊ futurā. Preterit est Lia lippis oculis: nec mirū qz manet in hac lachrymarū valle plena miserijs ⁊ afflictiōibꝰ Futura vero vita est q̄si Rachel decora. amabilis pulchra ⁊ plena delicijs. Tre. ij. Urbs p̄fecti decoris gaudiū vniuerse terre. Pro ista filia oportet nos seruire septē annis. i. vniuerso tpe presenti. Septenarius enī ē numerꝰ vniuersitatis. ⁊ tamē cōtingit de bonis ac sanctis viris frequēter q̄ seruierūt deo diu ⁊ vellent libenter habere istam Rachel. i. vitā eternam qz sine maiori difficultate vellent ire ad celum sed certe tunc dat eis Lia: qz deus sic ordinauit q̄ exponunt vite actiue forte in statu prelature vbi oppriminunt afflictionibus pro salute proximorū. Et si queratur a christo quare: respondit. qz nō est cōsuetudo celestis patrie iuniorem illaz Rachelem. i. beatitudinē pulchrā ⁊ decorā dare ante laborē p̄sentis vite. ⁊ iō prius oportet accipere Liam lippam vt postea habeamus Rachel decorā. Sic enī deus dat coronam pro cinere. oleū gaudij pro fletu. pallium laudis dabit p spiritu merore. Esa. lxj.

Lectio. CXXX

Custodiuit illū ab

inimicis ⁊ a seductoribꝰ tutauit illū ⁊ certamē forte dedit illi vt vinceret ⁊ sciret quoniā oium potentior ē sapia. Postꝙ declaratū ē quō sapientia q̄ est verus dei cultus liberauit Jacob i fugiendo fratris sui odiū. In cōtrahendo duplex cōiugiū. ⁊ in exhibendo Labā laboriosuz seruitiū. q̄ oia fecit ptim versus Laban itinerā do. ptim cū eo morando. Hic p̄sequēter ostendit quō sapia eundē iacob gubernauit ad ptes suas repatriando. Habuit enī Jacob fratrē suū persecutorē. Auunculū suū seductorē. ⁊ angelum suū colluctatorē. Et ab istis tribus sapientia eū custodiuit sicut sibi expediuit. Haz germanū suū recōciliauit. Auūculū suū rōne placauit. ⁊ ab angelo benedictionē impetrauit.

Sciendū ē ergo q Jacob repatriando cū vxoribus liberis gregibꝰ ⁊ armentis: tres sustinuit difficultates. Prima fuit q cū fugeret clam a laban cū oibus que acq̄sierat sub eiꝰ seruitio. Laban indignatus q nō accepta licentia ⁊ insalutato hospite recessisset cuz gregibꝰ ⁊ filiabꝰ suis. insecutus ē eū cuz magna comitiua. sicut narrat Geñ. xxxj. Et septimo die cum attigit. cui nocte precedēti dns apparuit ⁊ dixit ei. Caue ne quicq̄ loquaris aspere cōtra iacob. qua increpatiōe correptus laban: nihil nisi rōnabile Jacob dixit. Et ibi finaliter pactū fecerūt et titulū api dis erexerunt i signū q neutri vnq̄ in posterū cōtra aliū transire liceret. Secunda difficultas quā habuit in repatriando de fratre suo quē audiuit sibi velle occurrere cum q̄dringentis viris. ⁊ cōtra hunc timezē deꝰ eum cōfortauerat ante. ostendēs ei multitudinem angelorꝫ. Geñ. xxxij. in loco qui dicit Manaym. i. castra quē locū sibi vocauit sic. q̄ ibi vidit angelos dei. de quibus ait. Castra dei sunt hec. Tertia difficultas quā sustinuit in repatriando fuit in lucta angeli. de qua Geñ. xxxij vbi dicit q vir luctabat cū eo vsq̄ mane: ꝑ finaliter vir ille sibi bñdixit ⁊ q ptra germanū prevaleret p̄dixit. Liberationē ergo Jacob p sapientiā describens dicti sic. Custodiuit illū ab inimicis vicz a fratre eū p̄sequēte antecq̄ fugeret a patria sua. ⁊ a laban eū insequēte cuz redire vellet ad patriā suā. Prouer. xvj. Cū placuerit dño vie hois inimicos eiꝰ cōuertet ad pacem. Et a seductoribus tutauit illū. hoc ē a fraudibus laban eū p̄sequēte ⁊ filiorū suorū q̄ morabat i mesopotamia. Et certamē forte dedit illi vt vinceret: q̄ cū angelo luctabat ⁊ victoriam obtinuit: nō p violentiā sed p deuotionem angelo volente sibi dare signum: q̄ sicut luctabat cū eo ⁊ tñ habuit finaliter victoriā. ita sustineret aduersitatē a fratre. ⁊ tñ in fine victoriaz haberet. Et sic experimentaliter disceret ⁊ sciret q̄ omniū potentior est sapientia q̄ attigit a fine vsq̄ ad finē fortiter ⁊ disponit oia suauit Sap. viij. Custodiuit illū ab inimicis. Notandū q̄ inter oia p̄sentis vite necessaria maxime B
melforet vtile scire discernere inter amicos et inimicos: q̄ frequēter amicos credimus illos qui sūt realiter inimici. ⁊ illos inimicos aliq̄tiens estimamus qui nobis realiter sunt amici. Sunt enī duo genera hoim qui aparent amici ⁊ sunt hostes ⁊ inimici. Et duo genera hoim videntur inimica ⁊ sunt amica: ⁊ ita quidā realiter quidā aparenter. Tñ quadruplices habemus inimicos: videlicet blandos adulatores. falsos cōsiliatorez. detrahentes ⁊ p̄secutores. corripientes ⁊ correctores. Primi sūt examinandi p̄ p̄sciam. Secūdi sūt repudiādi per prudentiam. Tertij sunt tolerandi p patiētiā. Quarti sunt acceptandi p benivolentiaz. Primi igit inimici a quibus nos custodire debemus sunt blandi adulatorez. Qui enī in collo te ita suauiter raderet ⁊ guttur tibi amputaret vel ideo genā tuam tergeret vt oculū eruaret. talis merito foret inimicus dicendus: sed adulator cuius lingua nouacula acuta ⁊ dolosa: ideo tibi blandit vt te decipiat ⁊ oculū discretionis tibi eruat. Eccī. xij. In labijs suis idulcat inimicus ⁊ i corde suo insidiatur vt subuertat te in foueam. In oculis tuis lachrymabit inimicus: ⁊ si inuenerit tps nō satiabit sanguine. Si incurrerint tibi mala tunc inuenies cū illic priorē. ⁊ quasi adiuuās suffodiet plantas tuas. De ista materia loquit Seneca epistola lxxx. fm q̄tationē maiorē Adulatio q̄uis simil ē amicicie: tñ imitat tñ illaz. ꝑ vincit ⁊ penetrat apertis ac propicijs auribus excipit ⁊ in ima p̄cordia descendit: eo ipso gratiosa q̄ledit. Do ce quēadmodū istā similitudinē possim dinoscere: venit ad me p amicoz inimicus blādus. vitia sub virtutū noie subrepūt. temeritas sō titulo fortitudinis latet. Ignauia vocat moderatio. p cauto timidus accipit. In his dicit Seneca. Magno piculo errauim⁹: imo sic declarat idē epla. xlv. nō sum⁹ p̄tēti modica laudatōe: imo si q̄s nos scissimos sapientissimos ⁊ modestissimos p̄dicet: totū nos acceptam⁹ tā q̄ nobis debitū. cū cōstet nobis q illi solent mentiri cōmuniter qui nos laudāt: ⁊ tñ in blandibus nostris credim⁹ eis. ⁊ ideo nos non corrigimus. Ideo mutari nō volum⁹ q nos optimos ē credimus. ⁊ iō snīa platonis fuit: sicut dicit libro de dictis p̄horum seu sapientuz: q hoies ex inimicis magis realib⁹ q̄ ex amicis aparentibus proficiunt: q dū inimici eis errores eorū improperant corrigunt. Amici vo nō manifestāt errores: ꝑ tolerant ⁊ occultant. Mich. vij. Inimici hominis domestici eius. Et Esa. iij. Populus meus qui beatū se dicūt: ipsi te decipiunt ⁊ vias gressuū tuoꝝ dissipāt. Isti igitur examinandi sunt p cōscientiam. Cognoscere mus defectus nostros de quibus cōscij nobis sumus: ⁊ tūc nō decipiemur. ⁊ hoc ē qō docet

nos Seneca in epla vltima allegata inducens exemplū de Alexandro magno q̄ i obsidione cuiusdā vrbis dū circūiret muros: sagitta percussus: cū vulnus veheñter doleret. ait: Dēs inquit iurant me eē filiuz iouis. Sz vulnꝰ hoc hominē me eē clamat. Idē t nos faciamꝰ dic Seneca: dicamꝰ. Vos dicitis me prudentē eē ego video q̄z multa inutilia concupiscā. Nec hō q̄dem intelligo q aialibꝰ sacietas monstrat. q̄s cibo quis potioni debeat eē modꝰ: De isto inimico exponi pōt illud Eccī. xij. Me credas inimico tuo ineternū. Nociuioz enī oīm ñ ē pestil q̄z familiaris inimicus. Qui dū verbis bonis saltē aparentibꝰ laudē exprimere nititꝝ: intus sub cōplacētie typo viscus fraudis atq̄ dolorl seminaꝝ. Secūdi vero nostri inimici sunt falsi cōsiliatoz q̄ nobis aliter suggerunt q̄z expedit aiabus: t hi maxime sūt piculosi in cōmunitate quacūq̄: qz sicut in bonis cōsiliatoribus cōsistit maxime honoz: salus t profectus reipublice. ita in malis consiliatoribus maxime consistit cōfusio t subuersio eiusdē. Dicit enīz Tullius libro suo de senectute. q̄ cōsiliatoz ē in republica sicut gubernatoz in naui. In naui i quit alij sentinam exhauriunt. Alij cordas trahunt. Alij malū scandunt. Ille vero qui tenet clauū est quietꝰ sedēs in pupi t multa maioza facit. t Auicēna dicit q̄ cōsilians ē efficiens sic dans formā fm quā aliꝰ hz opari t dirigi. Distinguit enī quadruplex efficiens. cōsiliās. adiuuans. disponens. t pficiens. Debēt igiꝝ ipi cōsiliarij habere in vita sanctitatē. in vbo veritatē. in zelo equitatē. t in exprimento sagacitatē. t tales in romana republica vocabantur senatoz es: t se habēt in cōitate sicut coz in corpoze. fm Plutarcū. Unde Romulus condita ciuitate quā ex noie suo Romam vocauit: centum ex senatoribus elegit quoz cōsilio omnia ageret: quos senatoz es ꝓpter senectutē. pfes ꝓpter sollicitudinē cure n olauit. Hoz nomia ab initio vrbis condite aureis lris scribebanꝝ ꝓpter qō pfes cōscripti ab oibus dicebantur. Isti eligebanꝝ postq̄z emeriti in diuersis statibus t officijs extitissent. tanto aptioz es sapie negocijs: quanto in exercicijs corporis minꝰ possent. Istoz apud grecos tantꝰ honoz fuit: q nūq̄z duces ꝓducerent nec aliqō solenne facerent sine istis. Sicut igiꝝ isti senatoz es t consiliatoz es sunt reipublice vtilissimi q̄ sūt boni t virtuosi: ita sunt iudici principi t prelato pniciosissimi q̄ sunt mali: q̄ vicz habēt zelum ꝑ cōmodo suo priuato t psonali t nō ꝑ bono cōmuni. q̄ sunt corrupti cupiditate t recepti one munez. q̄ sunt nimis perterriti: dissimulant dicere veritatē. q̄ odio amoze vel rancore regulanꝝ vel inuidia ad alios: tunc cōsulendo principē destruunt quē regere t dirigere deberent. t fiunt nō solum ei ꝑ toti reipublice pessimi inimici quoz cuilibet dici pōt illō qō dicit ꝓ Paulus Elyme mago Act. xiij. O plene omni dolo t omni fallacia fili diaboli inimici omnis iusticie nō desinis subuertere vias dñi rectas? Talis cōsiliatoz fuit ille Aman qui subtilitatē nobilissimi principis Assueri fraudulentis cōsilijs circūuenit. t nobilis regis innocentiā ad nephariā crudelitatē induxit. ꝓ Est. xiij. Hostis noster t inimicus pessimus iste est aman. Isti igiꝝ inimici sunt repudiandi ꝑ prudentiā. sicut idē Assuerus fecit Aman qñ iniquā sniam ad suggestionē t cōsiliū eius datā de occidendo toto genere iudeoz misericorditer retractauit. Tertij inimici nostri sūt detrahentes t persecutoz es. Et istos vulgariter vocamus hostes t inimicos q̄ personas t cōditiones nostras ledunt: t tamē ipsi frequent nobis ꝓficiunt. Sicut enī docet Boetius. iiij. de cōsolatiōe prosa. vj. ꝓuidentia diuina exin de sepe producit insigne miraculum q malos mali bonos faciunt. Nam dū mali quidā considerant se iniqua quedā a pessimis ꝓpeti: noxioz odio flagrantes: ad virtutis frugem redeunt. dum se eis dissimiles studentē q̄s oderant. Tales sūt aduersus religiosos t sanctos viros isti mundo dediti t diabolo: qui facta et vitaz sanctoz laniant. iudicāt t deprauāt. q̄rū infamatio timenda nō ē. qz est a turpibꝰ orta. Sicut enī dicit Gregꝰ. sup Ezech. ꝓ Peruersoz ū derogatio vite nostre aprobatio est. q̄z iā oste dic iusticie aliquid nos habere si illis qui deo nō placēt incipimꝰ displicere. Nō enim ē derogatio sed cōmendatio lucis si eam odiunt t fugiunt vespertiliones. Sancti viri sunt lux mūdi per lucidam famam t sinceram cōsciam. j. Tessal. v. Vos filij lucis estis t filij diei. ꝓ Peccatoz es autē sunt sicut vespertiliones amantes semp opera tenebraz. Iterū nō est derogatio sed cōmendatio odoris vitis: si eum serpētes fugiunt. Boni viri sunt bonꝰ odoz xpi q̄ bonā ꝓuersationē suā. ij. Corint. ij. Aliꝝ quidem sumus odoz mētis in morte. aliꝝ aūt vite i vitā. ꝓ Peccatoz es aūt sūt serpētes pleni veneno peccati. Tertio nō est derogatio sed cōmendatio coloris si ceci de illo mentiant t iudicāt falsum. ꝓ Peccatoz es ceci sunt. Sopho. j. Ambulant vt ceci. qz dño peccauerūt. et Sap. ij. Excecauit eos malicia eoz. Ulñ t iudicia temeraria. de sanctis sunt simplr cōtēnenda. Ulñ cuz q̄dā iuuenis otiosus diceret demostheni philosopho. Si hoies me odirēt sicut te me ipsuz perimerem. Et rñdit. Et ego me perimerem: si me quēadmodū te amarent. ꝓ Quarto non ē derogatio ꝑ cōmēdatio medici: si frenetic⁹ male dicat. Serui dei sunt medici aiaz. ꝓ Peccatores aūt sicut frenetici. Si igiꝝ tales viros scōs diffamāt: oportet eoz blasphemias deridere. Ulñ legiꝝ de Uespasiano impatoze q̄ cuz esset

auarus ⁊ senex ⁊ quidã impꝛoperando sibi di ceret. Vulpem pellez posse mutare nõ animũ Rñdit: Risũ hmõi debem⁹ hoibus: nobis coꝛ rectionẽ: penã criminosis. ¶ Quarti inimici quos habemus aparent sed ñ realiter sunt amici. sunt coꝛripientes ⁊ coꝛrectoꝛes qui nos de nostris excessibus ⁊ erroꝛibus arguunt pu niunt ⁊ emendãt. Veritas eni est errantibus odiosa q̃diu in erroꝛib⁹ pseuerant. Talis fuit Paulus erga galathas q̃bus dicit Gal. iiij. ergo inimic⁹ fact⁹ sũ vobis: verum dicẽs vobis Isti inimici sunt acceptandi ad beniuolentiaz Matth. v. Diligite inimicos vestros ⁊ bñfaci te his q̃ vos oderũt. ꝟ ẽ viciosos moꝛes vꝝ os

Lectio CXXXI

Hec venditum iu
stum nõ dereliquit: ꝟ a peccatoꝛib⁹ liberauit eũ: descẽditq̃ cũ illo in foueam ⁊ in vinculis nõ dereliquit eũ: donec af ferret illi sceptꝛ regni ⁊ potẽtiã aduersus illos q̃ se deꝛimebãt ⁊ mendaces ostendit qui maculauerũt eũ ⁊ dedit illi claritatẽ eternã. Post q̃ declarata ẽ gubernatio sapientie circa q̃nq̃ nobiles: vicz Adam Noe Abꝛaam Loth ⁊ Jacob. In ista pte inducit exempluz sexte pone spectabilis vicz ipius Joseph q̃ miro modo fu it exaltatus ⁊ humiliatus, tribulat⁹ ⁊ glozifica tus. Et circa hoc duo facit. Nam primo ostendit quõ ipe Joseph fuit multipliciter tribulatus. Secundo quõ per sapiam extitit magnifice li beratus ibi. Donec afferret illi sceptruz regni A ⁊ potentiã aduersus illos qui se deꝛimebant ⁊ mendaces ostẽdit qui. ⁊c. Circa primũ sciẽ dũ q̃ Joseph duas tribulatiões sustinuit iniu rioſas: de quibus hic breuiter facit mentionẽ. Fuit eni a fratribus vendit⁹ ⁊ alienat⁹ per facinoꝛosam ꝓspirationẽ. Geñ. xxxvij. Fuit scõ de sollicitatione libidinosa ⁊ de volũtate adul terij effectualiter demõstrata. delat⁹. diffamatus ⁊ accusatus ꝓ malicioſã mulieris machina tionẽ Geñ. xxxix. Casus ꝓme iniurie fuit iste Fratres sui decẽ inuiderũt sibi ⁊ cũ aliqui euz vellent occidisse: deꝛvolente mutauerũt consi lium ⁊ transeuntib⁹ ismaelitis eũ vendiderunt triginta argenteis de cõsilio iude qui fuit vn⁹ de fratribus Joseph. Hoc facto miserũt tuni cam Joseph intinctam sanguine hedi: ad Ja cob patrẽ eoꝛ dicentes se in agro tunicã illam inuenisse. qua visa pater cõiecit filium suũ a fe ra aliqua deuoꝛatũ. ⁊ irremediabiliter eũ plã xit. Isti mercatoꝛes duxerũt eũ in egyptum ⁊ vẽdiderũt Phutiphari eunucho ꝓncipi milicie regis: nec est intelligendũ q̃ iste fuit eunuchus. i. castrat⁹ a iuuentute sicut solẽt nobiles facere ꝓpter custodiã dominaꝛ. q̃ ꝓstat istam habuisse filiã Assenech quã iste Joseph postea duxit i vxoꝛẽ: ꝟ tradũt iudei q̃ iste Phutiphar videns Joseph elegantẽ puerũ emit eũ a mer catoꝛibus vt eo abusus fuisset. Dñs aũt ita in frigidauit eũ q̃ impotens fuit coire ⁊ custodi uit Joseph ab eo intactũ. Cũ ꝓpt hoc deinceps dicebat eunuch⁹: ⁊ tũc fact⁹ ẽ põtifex heliopoleos ⁊ magis honoꝛabilis q̃ fuerat ante ꝓncipatũ. Vide igit phutiphar videns Joseph ingeniosũ in agendis ⁊ gratiosũ: ꝓstituit eũ dispensatoꝛẽ tot⁹ dom⁹ sue. Exoꝛ vxoꝛ phutipharis ⁊ dña Joseph ifatuata de ipius pulchꝛitudine sollicitauit ioseph de cõcubitu. qui se excusauit. Cum q̃ eẽt ꝓditio contra dñz suum. Cũ q̃ peccatũ in deũ suũ. igitur cum q̃ dam die Joseph camerã domini intrasset: ipa apꝛehensa lacinia pallij sui ait. Dormi mecuz qui nequaq̃ acquiescẽs operi nephario fugit relicto pallio apud eã. Hec videns se cõtẽptaz cõquesta est viro suo. accusans Joseph de sol licitudine ipudica ⁊ q̃ voluisset eã violent⁹ oppressisse in cui⁹ argumẽtũ ostendit ei pallium derelictũ Phutiphar nimis credul⁹ vbis vxoꝛ ris misit eũ in carcerẽ in quem pistoꝛ ⁊ pincerna regis missi fuerant. Dedit q̃ dñs ioseph tã tam gꝛam in conspectu dñi carceris q̃ tã carce rẽ q̃ inclusos eius custodie mancipauit vl' oc putauit. Eo tpe istoꝛ duoꝛ ipe exposuit somnia. Pistoꝛeq̃ suspenso pincerna liberat. Re coꝛdatusq̃ diu postea interꝓtatoꝛis sui ioseph cũ rex ꝓ somniũ suũ pꝛeuidi sset septẽ sterilitatis annos. Joseph ꝓ meditationem pincerne. eductus de carcere somniũ exposuit sterilitatem futurã post septẽ annos fertiles pꝛedixit. ⁊ cõsiliũ regi dedit. q̃ aliquẽ pꝛudentẽ virũ ⁊ industriũ in regno ꝓstitueret q̃ blada per illos septẽ annos fertiles in hoꝛrea cõgregaret qui bus terra sterilitatis tpe victitaret. Cõstitutus est ioseph in illo officio ⁊ maxim⁹ egypti fact⁹ ẽ sub rege. A quo accepit anulũ ⁊ toꝛquẽ aure am circa collũ eius. ⁊ curru nobili vehebatur Precone clamante vt oẽs genuflecterẽt coraz eo. Sic igit de vinculis ⁊ carcere ad regni regi men ẽ translatus. ¶ Istã igit mirabilẽ ⁊ mul tiplicẽ gubernationẽ Joseph describens Sa lomon dicit sic. Hec scz sapia venditũ iustũ scz Joseph nõ dereliquit. Sic scribit Boet⁹ exulans q̃ muse eũ exulãtẽ nõ dereliq̃rũt: sed cõti nue cõcomitate sũt nec eas timoꝛ aliqs valuit i pedire. libꝛo ꝓmo metro ꝓmo. Has saltẽ null⁹ potuit puincere timoꝛ. Ne nostrũ comites ꝓ sequerenk iter. Sed a peccatoꝛib⁹ scz fratrib⁹ suis quos accusauerat apud patrez de crimie pessimo. Geñ. xxxvij. liberauit eũ: descẽditq̃ cũ illo in foueã. id est in carcerẽ. vel in foueaz id est in cisternam veterẽ sine aqua in quã pꝛo iecerunt eũ fratres sui. Geñ. xxxvij. Et in vinculis nõ dereliquit eũ. ꝓs. Humiliauerunt in B

compedibus pedes eius. Et Geñ. xl. Pincerna t pistor missi sunt in carcerem vbi vinctus erat ioseph. donec afferret sceptrū regni. id ē principatū sup regnū egypti. in ps. Constituit eum dominū domus sue t principem omnis possessionis sue. et potentiam aduersus eos q̄ eum deprimebāt videlicet fratres suos: ad q̄s habuit tantam potentiam q̄ eos vel in mortez vel in carcerem potuit dān are si voluisset. Et eos mendaces ostendit qui eū maculauerunt imponendo sibi crimen adulterij. Hō fecit facto per honestā vitā ostendens eos fuisse mēntitos. i. falsum dixisse t illā pessimā mulierē fuisse mentiram: vel forte nō solum verbo sed facto eos cōuicit: qñ erat postea positus in tanta potestate. Et non solum ista sapientia ipsi Joseph: sed etiam dedit illi claritatem eternam. i. famam claram apud memoriā hominū i sempiternū. hec quo ad litterā. Hec iustū venditū nō dereliquit. ℣ Notandum ē q̄ inter varios peccatores. aliqui vendūt patris ptātem. aliq̄ filij veritatem. et aliq̄ spūssancti sanctitatē. Patris potestatē vendunt aliqui prelati maiores Filij veritatē vendunt falsi assessores. Spūssancti sanctitatē vendūt ficti simulatores. Primo igit mali prelati vel simoniaci vel potius ieiste vendunt patris potestatē. Dant enim potentiam t vsum clauium ecclesie pro muneribus t tēporali mercede. frequēter ecclīam vnicam sponsā xp̄i vendunt. Qui quantū xp̄m offendunt faciliter patet intuenti. q̄z rigide: q̄z acute t q̄z potestatiue istud vitiuz reprobauit. Ipse enī in suo aduentu in carnē venit iudicari nō iudicare: venit peccata tollere nō punire. venit ad ostendendam clementiam: non vindictam. t tamen cōtra peccatum simonie: ita infremebat q̄ quasi oblitus innate mansuetudinis nō examinās cām nō obiurgās: sed statim ad puniendū se dedit. Vsi Joh. ij. t Matth. xxj. dicit q̄ facto q̄si flagello de funiculis eiecit vendentes t emētes de templo t mensas numulariorum subuertit t es cathedras vendētium colūbas euertit qui simoniacos figurabant t dixit eis. Scriptum est domus mea domus orationis vocabitur. vos autē fecistis illaz spelunca latronū. Hec mirum si sic contra tales exarsit. Nā ipi xp̄m expellūt de suo officio Christus enī se fecit ostiariū ecclesie nolens q̄ aliquis in ecclesiam. id est ecclesiasticā dignitatem intraret nisi per eum. Joh. x. Ego sū ostium t qui nō intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde: ille fur ē t latro. Isti igit̄ plati mali t puersi qui ecclesiam xp̄i vendunt expellūt xp̄m de officio suo faciētes pecuniaz ē ostiū t nō xp̄m. Sicut fecit Simon magus cui petrus dixit. Pecunia tua tecū sit in pditionē: q̄z existimasti donū dei pecunia possideri. Act. viij. Hec ē psona aliqua ita parui valoris in mundo q̄n magnā sibi iudicaret cōtumeliā fieri si duceret de foro ad forū t vbiq̄ offerret venalis: q̄ztomagis sponsa christi imo xp̄us p spōsa offendi debet qui vilissimis ribaldis ad emendū offert. Nunc in foro pape: nūc i foro regis vel principis vel alteri⁹ dñi secularis. talis merito fur dz vocari t latro sacrileg⁹. Que iusticia est vocare illū sacrilegū latronem q̄ furatur calicē vel sacrū libzū de ecclesia. t nō illū qui furatur ipsam ecclesiam totaz t omnia bona eius? Quantum contēptum t damnum faceret regi qui in cameram suam introduceret serpentes bufones t vermes. Dz certe isti vēditores in ecclesiam dei callidos t versutos repletos veneno peccati adulatores. latrones. p dones. qui reptilia t vermes magis q̄z hoies dici pñt introducunt. Et sicut maximū dānuz fieret homini si sponsa sua sic per artē magicā incantaretur q̄ loco prolis hūane produceret talpas serpentes vel asinos cornutos: ita fit i parte ista irrecōpensabile dānum ecclesie per ecclesie venditores. Quando enī aliquis auarus qui totus inheret terre in ecclesia canonizatur vel preficit in curatum: possunt filij ecclesie dicere. Mater nostra pro fratre peperit nobis vnam talpam. Quādo ponit vnus maximus rixator vel litigator possunt dicere. Mater nostra genuit nobis serpentem. et qñ preficit vnus eps illitteratus vl laicus: possunt dicere merito: q̄z ecclesia peperit vnuz asinū cornutū. Dicit enī beatus Aug⁹. q̄ per septuaginta annos babylonice captiuitatis durauit sacer ignis quez Hieremias absconderat. Qui tunc primo extinct⁹ ē qñ antiochus vēdidit sacerdotiū Jasoni. ij. Machab. iiij. De istis malis venditoribus exponi potest illud Joel. iij. Puerū posuerūt in pstibulo t puellā vendiderūt pro vino. Puer enī xp̄s ponit in prostibulo qñ sancta ecclesia pfert vni lubrico t luxurioso. Et puella. i. ecclesia vendit pro vino quādo bona ecclesie cōferunt vni guloso. Secundo aliqui sūt qui vendūt filij veritatē. Hi sunt falsi iuratores quos vocamus cōiter auersores. Isti enī nec volunt testimoniū dicere nisi cōducātur mercede cum testis teneatur dicere veritatē t iudex sine munere discernere veritatem seu equitatem. ℣ Legimus de diabolo q̄ quando voluit mentiri induit formam serpētis q̄si verecūdatus fuisset in natura propria mēnt⁹ē. sed q̄cquid sit de mēdacio: de furto nunq̄z legit fuisse puict⁹. imo opio est q̄ qñ adiuratur i nomie trinitatis: diceret verū seu veritatē: ipe nō mentit. ℣ Isti igit̄ falsi iuratores peiores sūt diabolo. q̄ q̄z tūcūq̄z adiurent pñt p munera contra veritatez adduci. Amos. ij. Vendidit p argento iustū. t pauperē p calciamentis. Tertio vendūt spūssancti sanctitatē ficti simulatores q̄ opa ō genere bonoz faciūt

p laude hūana. De qb⁹ dicit saluator. Matt. vj. Amē dico vobis receperūt mercedē suam. Istis venditorib⁹ :sermonib⁹ blandicios sb specie Jacob arrogant loquitur supplantator diabolus illud qō habeꝫ ō Jacob t fratre suo Geñ.ca.xxv. Cende mihi primogenita tua. Et ille ei modicum retribuit flatum venti in cō mendatione miseri hominis.

Lectio CXXXII

Nec populum iu
stum t semen sine querela liberauit a nationibus q̄ eū oppimebāt. Intrauit in aiam serui dei t stetit cōtra reges horrendos in portentis t signis. Postq̄ declarati sunt multiplices effectus sapie ex speciali gubernatiōe quarūdā spectabiliū psonaruꝫ que quadā priuilegiata familiaritate fuerunt deo carissime. In hac pte cōsequēter. psequit de effectibus mirabilibus sapientie quos fec circa gubernationē vnius totius populi: videlicet populi israelitici q̄ fuit populus deo peculiariter cōsecratus t in cultu dei p legē datam specialiter informatus. Fecit autem sapia tria notabilia beneficia isti populo in genere. Primo enī eos de egyptiaca seruitute potent eduxit t liberauit. Scō p desertū eos quadragintā ānis deduxit t pauit. Tertio iustū populum in terrā pmissionis induxit t eā ei appropriauit. In eductione isrl de egypto mirabilit afflixit egyptios t ptexit hebreos. In educendo eos per desertū affectuose iustos instruxit t animose destruxit incredulos. In terra promissionis mirabiliter exaltauit hebreos t prostrauit chananeos. De istis tribus beneficijs pl̄o israelitico p dominū i deserto collati :agit ab hoc loco vsq̄ ad finē libri. Unde in ista pte Salomon dei būficia recordat t psequit t regratiat deuote. t intermixtim nunc de beneficio collato contra egyptios: nūc de beneficio collato cōtra chananeos. nunc de mirabili ducatu quē fecit de⁹ in via per colūnā nubis t ignis in deserto. Diuidi tñ pōt processus vsq̄ in finē capituli in quattuor ptes. Nā primo tangit breuiter israelis ab egyptijs liberationem Secūdo israel per egyptios ditationē Tertio eorundē p desertū traductionē. Et quarto virorꝫ bonorꝫ gratiarū actionem. secūda ps ibi. Hec reddidit iustis. Tertia ibi. Et deduxit eos Quarta ps ibi. Justi tuleſt. Circa primū duo facit. Nā primo ostendit qs fuit in ista liberatiōe agens pncipale. Scō ostendit qs t q̄lis fuit i ea dē agens instrumētale. ibi. Intrauit in aiam
A serui dei. Quantū ad primū sciendū: q̄ sic narrat Exo.j. Post mortez Joseph filij isrl in egypto addicti fuerunt seruituti. t seruierunt egyptijs in luto t latere t in magna captiuitate. t tñ nō obstante durissima seruitute multiplicati sūt nimis: quātoq̄ oppimebant tanto magis multiplicabant t crescebāt. Tandez hz cōperto statuit rex egypti q̄ q̄cquid nasceret eis sexus masculini pycerēt in fluuiū: q̄cquid femineꝫ seruaret: vt sic viri destruerent t mulieribus ad libidinē vterent. Cui⁹ tpis tempestate nat⁹ ē Moyses quē de⁹ nūciū suum fecit ad pharaonē t p quē plm liberauit. Dicit ergo sic. Hec sc̄z sapia plm iustū. i. filios isrl. qui ō iusti dicunt. q̄ fidē habuerūt deyno t vero deo colēdo. Unde Habacuc. ij. Justus ex fide sua viuit t semē sine q̄rela. i. semē pliarchaꝝ qui vixerūt sine q̄rela. Et continue aliq̄ fuerūt in illo pl̄o boni t iusti t sine q̄rela psuersantes Liberauit a nationib⁹. i. ab egyptijs qui rales manserūt quales nati sūt carētes supnaturali cognitione dei: q̄ē p fidē in pūti. Que quidez nationes illū populū oppimebāt oribus durisluti t lateris: vt supra dictū est. vñ Exo.j. Decnite sapient oppimam⁹ eū. Hec igit sapia fuit in ista liberatiōe agēs pncipale. agens vero instrumentale fuit Moyses. de quo subdit. Intrauit in aiam serui dei. i. sapia intrauit in aiam Moysi q̄ fuit seruus dei. iuxta illud Exo. iij. Ego ero in ore tuo t docebo te q̄d loquaris Et stetit sapia vicz vel ipse Moyses contra reges horrēdos: pharaonē t eius pncipes. In portentis t signis. i. faciendo portēta t signa mirabilia. Portentū ōr a portendere qō ē psignare aliq̄d mirabile nouū. Un̄ Isi. ij. Ethi. ca. iij. Portenta dicta phibēt a portando. i. pōstendēdo ostēta. eo q̄ ostendere futura aliq̄ videant. Prodigia vero eo q̄ porro. i. peul futura pdicant. Mōstra ꝺo a mōstro sunt dcā. eo q̄ aliq̄d signādo demōstrāt siue q̄ statim monstrēt q̄d appareat. Nā eni mōstra signunt: significāt cōiter aliq̄s magnas mutatiōes futuras in republica sicut pz antecē. Xerxes perdidit psiam. Vulpis ex aqua ōr pcreata fuisse. t antecē alexander occisus ecēt: mulier q̄dā mōstrū quoddā enixa ē: qō supiores ptes corpis hūanas habuit ꝑ mortuas. inferiores diuersarū bestiaꝝ sed viuētes. t significauit repētinā regis i terfectionē. Videat Isidor⁹ vbi supra Monstrū etiā fuit ille ticio q̄ iacēs nouē iugera occupauit: sicut Homerus testat. Hoc non scriberē nisi i Isidoro inuenissem. Est enim iuger quātū aratrū arare pōt vno die t cōtinet i lōgitudie fz papiā ducētos q̄dragita pedes. t i latitudie medietatē. qō spaciū si multiplicet per nouē t dicatur q̄ homo tantū spaciū occupauerit iacendo. fiat solenne mendaciū sic credo. Stetit ergo Moyses cōtra reges horrendos in portentis t signis. Signa dicunt miracula. iuxta illō Mar. vl. Signa aūt eos q̄ crediderint: hec sequent. In noie meo demonia
B ejcient. tc̄. Sed hic pōt ec̄ dubium q̄re modernis tēporibus nō fiunt miracula ita passiꝫ

sicut olim in primitiua ecclesia. Tunc enim in littera verificabat illa auctoritas de fidelib⁹ de quib⁹ illis signis. Ad hoc dicendū q ecclia considerat ꝑm triplicē statū: primitiuū medium t vltimū. In ꝓmitiuo statu fiebāt signa frequēter. In statu moderno raro. Sed in tēporib⁹ antichristi rarissime. In statu nāq primitiuo fiebant frequenter miracula: quia ꝑm Chrys. Vera miracula habent admirationem vtilitatem t necessitatem. Tunc igitur oportuit frequenter fieri miracula q vera miracula habēt admirationē. t hoies delectant in mirabilib⁹ t hoies erāt tunc aliquib⁹ delectationib⁹ subleuandi ad fidē. Et itez propt vtilitatez: q tunc erāt multi infideles t errorib⁹ inuoluti. Hoderno vero tpe raro fiunt. q nec suadet necessitas eo q fideliuz multitudo ē magna. Aliqñ tñ fiunt: q hoc suadet vtilitas eo q aliqui infirmi sunt t indigentes solidari in bis q̄ dei sunt Sed quare modo nō fiunt ita passim t indifferenter sicut in ecclesia ꝓmitiua triplex ē ratio: Primo q ecclesia mō ē firmata t stabilita in fide. Et hec est rō Gregl. qui ponit exemplū de planta: cui tamdiu aquā infundim⁹ donec eā cū terra cōualuisse videm⁹. Secūdo ꝓpter vniuersale mundi exemplū. t hanc rōnem asserit Aug⁹. xxij. de ciui. dei ca. viij. Quisqs pdigia adhuc inquirit vt credat: magnū est ipm pdigium. qui etiā mundo credente non credit. ¶ Tertio propter fidei maius meritum. quia ꝑm Gregl. in omel. Fides nō habet meritū cui humana ratio prebet experimentū. Ex hoc patz q fides ē nobis meritoria mag⁹ ceteris paribus q̄ fuit patribus in ecclesia primitiua. In fine autē mūdi rarissime fient miracula triplici de causa ꝑm Ysido. de sūmo bono. li. j. ca. xv. Primo vt ꝓsequētiū manus audacior efficiat Scdo vt sanctoz patientia euidenti⁹ cōprobetur. Tertio vt eoz qui casuri sunt leuitas ostēdatur. Juxta aūt illā particulā. Stetit contra reges horrendos. Notandū q ois bonus ꝓlatus talis debet esse vt pro iure ecclesie t veritate sacre doctrine audeat stare cōtra reges t tyrānos: sic apostoli: sic ꝓphete: sic martyres: sic cōfessores vt possit de eo dici. Stetit contra reges horrendos. In quib⁹ verbis bonū prelatum quattuor recōmendant. duo a pte subiecti: t duo a pte obiecti. A pte quidē subiecti: rectitudo cōscientie q stetit. fortitudo resistentie. q contra. A pte vero obiecti: altitudo reuerentie: q reges. t magnitudo maliuolentie q horrendos. ¶ Primo dz in prelato ee rectitudo cōscie: sicut monet eos ap̄s. ad Ephe. vj State inquit succincti lumbos vestros in veritate induti lorica iusticie t calciati pedes i ꝓparatione euāgelij pacis. Proprietas palme dicitur q nullo pondere impedit: quin semp stature teneat rectitudinē: ꝙtūcūq onus magnum sibi imponat dū crescit. t ideo q sic iuenitur inuicte virtutis: deputabat in ornamentū victoris. Horaliter prelatus ꝙtūcunq sibi onus imponat ꝓ psecutionē tyrannicam t iustam: semp seruare dz stature rectitudinem in cōscientia vt sibi merito dici possit illud Eccli. vij. Statura tua assimilata est palme. Dic enim Aristo. j. ethi. q virtuosus debet ee sicut tetragonus sine vituperio. Corpus tetragonum sic tessera in oi sua pte equaliter stat. vnde ita fortiter stat vnus decius sup vnitatē sicut sup sex puncta. Ita debet virtuosus t maxime ꝓlat⁹ facere. Sap. v. Stabunt iusti in magna cōstātia. stans est ꝓmptior ad ministrandū. Lud. x de Martha q̄ stetit t ait. Dñe non ē tibi cure q soror mea reliquit me solā ministrare? Fortis or ad dimicandū sic dicit. j. Parali. xj. Hic stetit in medio agri t defendit eū. Aptior ad ambulandū Tobie. j. Inuenit iuuenē stantē splē dido ꝓcictū t q̄ patū ad ābulādū. altior ad ꝓtēplādū. Habachuc. ij. Et sup custodiā meā stabo t etiā figā gradū sup munitionē t cōtēplabor vt videam. ¶ Secūdo in bono prelato dz esse fortitudo resistentie cōtra malos. t ideo dicit cōtra. Nō enī licet sibi fugere fingere vel fauere. fugere ꝓ cure dimissionē. fingere ꝓ dissimulationē. fauere ꝓ adulationē. Sed stare cōtra veniendo cōtra opponēdo cōtradicēdo. vnde de ꝓlatis bonis pōt exponi illud ps. Posuisti nos in cōtradictionē vicinis nostris ¶ Tertio ad cōmēdationem boni prelati a parte obiecti notatur altitudo reuerentie. q ꝓtra reges. sic Helias cōtra Achab t oēs ꝓphete contra reges se obiecerūt. sicut patet. Paralip. j. t. ij. t in libris Regl. Parti t Medi t oēs orientales vtunt elephātis in bellis suis. Est enī elephas aial ita forte q sup dorsū suū extruit vnū castr ligneū in q̄ pūt. xxx. vel. xl. vel. l. hoies dimicare. Alexander aūt magn⁹ pugnatur⁹ ꝛ̄ porum regē in die: duplici ꝛ̄ illos elephātes vtebatur cautela. Una vice ordinauit q ponerent statue eree plene prunis calidis t feruētib⁹ i via vbi deberēt isti elephantes transire: q statuas hoies estimātes eas cū ꝓ muscidis eleuare t sō uertere nitebāt. Hz stati ab ere feruenti i ꝓmuscidis cōbusti: fugā inierūt t maximā stragez i exercitu indorum fecerūt. Alia vice corā suo exercitu fecit minari vnū gregē porcorū in q̄ iussit vnū porcū teneri t affligi. Quo clamāte totus grex gruniere cepit. Hō elephas naturaliter timet grunitum suis. Audientes igit elephātes tātū strepitū porcor talit gruniētiū: fugā iecerūt t in exercitū ꝓprium: grauissimā stragē fecerūt. Hanc cautelam narrat Joannes beleth. li. ij. de officio eccle. Horalit per istos elephātes qui sunt aialia maxima t fortissima t castissima signant maiores ꝓlati i ecclesia: propt magnitudinē dignitatis. t ꝓpter sūtitudinē casti-

tatis, qz elephas ē animal castissimuz. Horum officiū ē in exercitu ecclesie precedere z malos hostes mugitu sue p̄dicationis terrere. Sup istos collocant turres lignee. qz eis suponūt ecclesie z cōmittunt animarū cure. Talis fuit Petrus. de quo dicit saluator. Matt. xvj. Tu es petrus z sup hanc petrā edificabo ecclesiaz meā. Diabolus igit timens istos elephantes duplicē p̄uidit cautelā. Primo eni ponit contra eos statuas ereas plenas igne. Iste statue sunt mali nobiles: pceres z potētes q̄ vident generosi sicut fuerūt patres eorū. Sed nō sūt nisi statue z laruati: qz effigiem exteriorē hois habēt: sed nō vitā. nō p̄udentiā: non rationē: nō mansuetudinē quā homini indidit natura Sūt tamē statue ereē p̄pter strepitū pompe z superbie secularis: z sunt repleti intrinsec⁹ igne iracundie. Et tales sunt secta diaboli. De quo Job. xlj. Alitus eius p̄runas ardere facit. Isti stant hodie contra elephantes. i. eos z cōburunt p̄muscidas eoz. ita q̄ nec corripe nec corrigere eos audent. Et non solū istos timēt epi nfi. imo strepitū porcorū timēt: clamorē vnius suis. Porci sunt lubrici moraliter z sus est meretrix. iuxta illud Prouer. xj. Circulus aureus in naribus suis. mulier pulchra z fatua. Talis elephas ñ fuit Johēs baptista qñ dixit Herodi. Nō licet tibi hr̄e vxorē fratris tui. ꝛc. Matth. vj. Nec tales fuerūt apli quoz locum modo epi tenēt: qb⁹ p̄dixerat saluator. Mar. xiij. Tradent vos in cōciliis z in synagogis suis z flagellabūt vos z ante reges z p̄sides stabitis p̄pter me in testimoniū illis. Quarto ad cōmendationē boni p̄lati subdit a pte obiecti: cui deberet resistere: magnitudo maliuolētie. qz horrendos. Valde eni terribilis est ptās tyrannica: z ñ xp̄s est fortior. Ñ simplicissimi viri tyrannos deuincunt ip̄ius virtute q̄ dicit Sap. viij. Timebūt me reges horrendi. Ista q̄ dicta sunt p̄nt etiā aplicari ad beatā katheri nam q̄ stetit contra Maxentium tyrannum z p̄rincipes suos.

Lectio CXXXIII

Et reddidit iustis
mercedē laboz suoz. z deduxit eos in via mirabili. Et fuit illis i velamento diei z in luce stellaz p noctē. Et trāstulit illos per mare rubrū z transuexit illos p aquā nimiam Inimicos aūt illoz demersit in mare: z ab altitudine inferorum eduxit eos. Postq̄ tactū fuit breuiter z sūmatim de liberatione p̄pli israelitici de egypto in manu Moysi. In ista lectione p̄sequit spiritussanctus: siue Salomon per spūmsanctū diffusius ō modo recedendi eorundē. Et duo narrat: vicz hebreorū opulentā ditationē i eoz exitu de egypto: z coz mirabilē peregrinationē in deserto

Quantū ad p̄imū dicit sic: Et reddidit iustis mercedē laboz suoz. Ubi sciēdū q̄ filij israel in exitu eoz de egypto acceperunt mutuo ab egyptijs supellectilē variā: vestes z vasa i magna copia z oia secū asportauerūt de mādato dñi. Ñ nec furtū cōmiserūt. Tū qz dei auctoritate fecerūt qui ē dñs oim. Tū etiā qz eis debebat merces p̄ laboze durissimo quo seruierant in egypto. z hꝫ ē qō dicit. Et reddidit iustis mercedē laboz suoz quib⁹ laborib⁹ egyptijs seruierāt annis. cccc. dando eis bona mobilia egyptiorū p̄o magna pte. Ñ canit ecclesia. Hec nox est in qua dñs spoliauit egyptios: ditauit hebreos. Sequit secūdū de mirabili eorū pegrinatione in deserto: i qua pensāda sūt multa. Generaliter tñ duo scz viaz per quā: et tempus p qō. Quātū ad viā fuerūt tres difficultates. spaciū desertum: mare rubrum: z flumen iordanicū. Quātū ad tēpus sicut tūc ita z nūc. Fuerūt cōes diuersitates videlicet dieī z noctis. In die p̄texit eos a feruore maximo q̄ ē in ptib⁹ illis p nubē q̄ p̄lim semp obumbrauit ne lederent ab estu. In nocte p colūnaz nubis q̄ eis illuxit ita q̄ se transferre potuerūt qñ eis placebat tā de nocte q̄ de die. Rursus vt ad viā redeamus p quā de egypto transierūt fuerūt tres difficultates sicut p̄i⁹ tetigi. Transitus p desertū: trāsit⁹ p mare rubrū z transit⁹ p iordanis fluuiū. In mari rubro fec̄ de⁹ duo decim diuisiones iuxta numerū tribuū filioz israel. ita q̄ vnaquaq̄ i sua diuisione transiret Et ibi tribus iuda meruit p̄mo regnū: qz ipsa Moysen precedentē primo secuta ē alijs dubitantibus. Egyptij aūt has diuisiones videtes in mari rubro z hebreos p eas dē transire coz eis sine piculo. animati sunt ad intrandū mare rubrū: qō z dñs sustinuit patienter. Tādez i vigilia matutina respexit dñs sup castra egyptioz z reuerse sunt aq̄ maris q̄ steterāt transeuntib⁹ filijs israel a dextris z a sinistris q̄si murus z submerserūt pharaonē z exercitū ei⁹ totū. Dicit aūt ō mare rubrū qz ois terra circūstans rubra ē z inficit aquā colore cōsili. ibi etiam rubee gēme inueniunt. His intellectis sensus littere satis patet. Dicit eni sic. Et deduxit illos in via mirabili vicz p desertā terrā z iuiā nec illa que isti asportauerūt de egypto: potuerūt eis sufficere vltra triginta dies. Et fuit illis in velamēto diei. i. p diē p̄texit eos p nubē sic p̄dictū ē. z i luce stellaz p noctem: hꝫ ē i colūna nubis: z transtulit illos p mare rubrū: sicco. s. vestigio z sine piculo q̄tuz ad mare rubrum z transuexit illos p aquā nimiā. i. p iordanis fluuiū q̄ illo tpe trāsierat alueos suos. sic pt̄z Josue. iij. de q̄ hic narrāda ē historia. Cū exploratores terrā p̄missiōis vidissent et relatiōem iosue fecissēt certo tpe. Josue dic̄ ad p̄lm quem ducebat. Sanctificamini cras videbitis mira-

bilia. statimq; de mane dicit sacerdotib⁹ q; accipientes arcā intrarent fluuium q̄ tūc maxim⁹ fuit. tū ex aquis imbriū. tum ex liquefactōe niuium de montib⁹. Cūq; sacerdotes intrassent aquā: steterūt aque ex illa pte vnde fluebant q̄ si mons: ex alia aūt descēdebāt & currebant in mare mortuū. Sacerdotes vero steterūt i medio fluminis cū arca dū vniuersus ꝓplus pertransiret. Et hanc hist̄oriaz tangit hic cū dicit. Transuexit illos p aquā nimiā. id ē per iordanē qui tunc maximus existebat. Vel aliter potest exponi de mari rubro: & tunc cōtinuat cū ſra que dicit: Inimicos aūt illoz dimersit i mari. id est egyptios. & ab altitudine inferoz eduxit eos. s. hebreos. ab altitudine. i. pfunditate maris: q̄ valde inferius descēdebat. Trāstulit illos p mare. Moraliter p mare per quod transire debem⁹ ad regnū celeste: qō est terra ꝓmissionis nobis facte: est mūdus iste q̄ mare dicit ꝓpter inquietudines tēpestatis: ꝓpter amaritudinē acerbitatis. & ꝓpter inualitudinem sanitatis. Primo ergo iste mundus dicit mare & cōpatur mari ꝓpter inquietudinē tempestatis. In mari enī est abūdantia fluctuum & ventoz. Unde qui in mari sunt sp sunt i periculo. Eccī. xliij. Qui nauigant mare: narrant picula eius. Sic in pſenti vita semp sunt ꝓcelle & fluctuationes vndaz. Modo homo deꝑmitur p aduersitatē: mō eleuat p pſperitatem modo gaudet p sanitatez: modo dolet: modo ridet: modo circundat turbis amicoz: mō hostiū & inimicoz: modo exaltat ad dignitatem: modo humiliat ad pauptatē. in ps̄. Mirabiles elationes maris. id est hui⁹ mundi fluctuātis. Macrobius. ij. saturnaliū ꝓpe finē dicit: q; aqua maris ꝓiecta in flammā eam nō extinguit neq; accendit. Cuius rō ē naturalis pinguedo aque marine que ē densa. salsa pinguis & grauis. Moraliter loquēdo. aqua maris est iocūditas secularis. Hec iocūditas adiuncta flamme iuuenilis ardoris eam accendit vltra oēm modū recte rōnis. Et iō debent iuuenes virtuosi se ab istis abstrahere & feruoꝛē sue iuuentutis i aq̄ dulci extinguere Eccī. iij. Ignez ardentē extinguit aqua. In libro de naturis rerū dicit q; si leo dormiat in naui transeunte mare. nauis incipit mergi & periclitari: cū vero vigilat redit tranquillitas nauis. Moralit q̄ prelatus dormit p negligentiā: cōgregatio incipit periclitari. Tali ꝓlato dicitur ꝓuer. xxiij. Eris sicut dormiēs in medio maris: & sicut gubernator ꝓamisso clauo. Et ideo ad hoc q; salus cōgregationi reddat oportet talē prelatum excitari: cuius figurā habem⁹ Matth. viij. vbi legim⁹ q; xp̄o in naui dormiente tantas sustinuit nauis tēpestates q; discipuli compellebantur dom excitare & dicere: Dñe salua nos perimus. Ecclia in mundo est sicut nauis in mari. Vnde ecclia vocat nauicula. iuxta illud metricum Ecclesiam ꝓ nau rego sunt clymata mundi. Sūt mihi scripture rhetia piscis hō Q̄ſi in ista nau dormit ꝓlatus per negligētiā & remissionē excitandus ē p monitōes amicorū vt picula cōsideret & vndas maris ne nauicula submergat. Q̄ piculosū sit istō mare dicē beatus Bernā. in quodam sermone. Periculosum inquit ꝓbat transeuntium raritas & pereuntiū multitudo. In mari marsilie de quattuor nauibus nō perit vna. In mari hui⁹ mūdi de quattuor animabus vix euadit vna. Secundo mūdus iste dicit mare ꝓpter amaritudinē acerbitatis. Totū enī gaudiū huius vite aspersū ē amaritudinib⁹. Unde Greg⁹. in q̄dam omel. Ubicq; moz vbicq; luct⁹: vbicq; desolatō vndicq; cōcutimur: vndicq; amaritudine repleмur: & tū ceca mente carnalē ꝓcupiscentiam & eius amaritudines amam⁹. fugientem sequimur. labenti inherem⁹. & q̄ labentez retinere nō possumus cū ipa labimur: cadentē quā tenemus. Hec Greg⁹. Clementer enī de⁹ disposuit vt vita ista redūs & tribulationib⁹ sit admixta: q; eā aliter nimis amarem⁹. Unde sic nutrix volens puerū ablactare: linit mamillā aliquo amaro vt sinapio. Ita deus volens nos ab amoze mūdi retrahere: ipz amaritudinib⁹ voluit admiscere. Unde Greg⁹. xxiij. moral. Electis suis ad se pergentib⁹ dominus huius mundi iter asperū facit: ne dū quisq; vite pſentis requie: quasi vie amenitate pascit magis cū diu ꝓgere: q̄z citius ꝓuenire delectet: ne dū delectat in via: obliuiscat q̄ desiderabat i patria. Sicut enī pisces nō sentiūt amaritudinez maris: sic boles mundani bonum nō sentiunt amaritudinē. q; sūt talibus assueti. Habacuc j. Facies hois vt pisces maris. Hic tū ē aduertendū q; viri sancti qui inter alios amaritudines mundi gustāt. tripliciter sciūt eas dulcorare ſm tres modos quibus solēt dulces fieri aque maris. Aque enī marine fiunt dulces p solis elcuationē. p terre trāsmutationē. & p cere distillationē. Isto mō sancti viri tribulationes hui⁹ mūdi dulces sibi faciunt. Primo p eleuationez: sicut sol eleuat vapozes a mari q̄ postea cōgelant in nubes: de quibus dulcissima reddit aqua: sic sancti viri tribulationibus agitati: stati i celū ascēdūt vbi de gloria futura recogitāt. Quib⁹ pensatis manifeste ꝓsiderāt q; nō sūt ꝓdigne passiones hui⁹ tpis ad futurā gloriā & beatitudinez quā expectant. Secō aq̄ fiunt dulces ex ꝓditōe tre p quā trāseūt. Unō aq̄ trāseūtes p trā sabulosā cōiter fiūt dulces. Sic moralr si mortē nr̄az & nos i breui morituros & i terrā vertēdos cogitem⁹. Dicem⁹ q; vana sūt quecūq; in hac vita dura vident. Hieronym⁹. Facile cōtemnit oia qui sp se cogitat morituz. Tertiū experimētū ē q; si vas inte

grũ ꝛ cõcauũ de cera virginea factũ mittat in mare: inuenit cito repletũ aqua valde dulci: eo ꝙ cera illa nihil amaritudinis ꝓmittit trãsire. Sic moraliter xp̃m recogitemus in cui⁹ ꝑsona dicit ps̃. Factũ ẽ cor meũ tãq̃ cera liquescẽs: ꝛ certe cera virginea. qz de virgine pura natus ẽ. ꝛ in eũ referamus quicquid hic tribulationis toleramus ꝛ totũ fiet dulce. Nõ est: qz cera talis ẽ in se dulcis ex natura mellis: ꝛ habet in se poros ꝑ ꝙs aqua salsa trahit. ꝛ sic dulcescit. Christ⁹ aũt dulcis ẽ ex natura mellis: qz cõceptus in virgine pura fuit ꝺ spiritusancto. Ve quo Ecci. xxiiij. Spũs eni me⁹ super mel dulcis. Poros aũt hz patẽtes magnos ꝛ paruos: vulnera. vicz spinis ꝛ clauis lancea ꝛ flagellis corpori suo sancto ꝑ nobis illata. Etiõ si ꝑ istos poros: tribulatiões hui⁹ vite distillare velimus: nihil ẽ ita magnum nec ita graue ꝙn paruissimũ videbit ad illud qꝺ ipse ꝓ nobis nõ ꝑ se voluit tolerare. Vñ Ambro. i quoꝺã sermone. Pia habem⁹ in xp̃o ꝛ oia i nobis hz xp̃s. Si vulnera curare desideras: medic⁹ ẽ: si febribus estuas fons ẽ: si grauaris iniquasnia iusticia ẽ. si indiges auxilio virt⁹ ẽ. si mortẽ times vita ẽ: si tenebras fugis lux ẽ. Si celũ desideras via ẽ. si cibũ q̃ris alimẽtũ ẽ. Sic igit xp̃s amaritudines hui⁹ vite dulcit recogitat⁹ efficit nobis dulces: nec via vite nostre intolerabilis nobis fiat. Esa. lj. Posuisti ꝓfundum maris viã vt trãsirent liberati. Hoc est dictum quãtũcũq̃ sit hõ in ꝓfundo tribulatiõis i hoc mari magno: viã tamẽ hz per quã xp̃s ꝑcessit.

Tertio mũdus iste dicit mare ꝓpter inualitudinẽ sanitatis. Nõ ẽ aliquis quãtũcũq̃ bone cõplexionis: qꝺ ita bñ posset eẽ sanus in mari sicut in terra. Illi eni qui i terra nutriti ꝛ ad terrã sũt assueti qñ in mare veniũt: pessime patiunt ex abominationẽ tãtam hñt ꝙ iter nautas nõ possũt capita eleuare. Isto mõ moralit nullus ẽ ita morigerat⁹ qui possit ita virtuose viuere in mari hui⁹ mũdi sicut in solida terra sanctẽ: religionis nec ẽ aliquis in religione bona radicaliter educat⁹ qn multas abominatões patiatur: si se imiscеat mũdanis vt merito dici possit illud Soph. ij. Ve qui habitatis funiculũ maris: gens perditorum.

Lectio CXXXIIII

Deo iusti tulerũt spolia impiorũ ꝛ decãtauerũt dñe sanctũ nomẽ tuũ. ꝛ victricẽ manuz tuã laudauerũt pariter. qñ sapia aperuit os mutorũz: ꝛ linguas infantium fecit disertas. Direxit opa eoꝝ in manib⁹ ꝓphe sancti. Explicata liberatiõe filiorꝝ isrl de egypto ꝛ eorũz mirabili pegrinatiõe i deserto. Hic ꝓsequit ꝺ iustorꝝ gratiaꝝactiõe. Postq̃ eni dñs tot mirabiles plagas fecerat in egypto. Diuisiones in mari rubro: submersiões egyptiorꝝ in eo et filij isrl se in manu forti liberatos ꝛ liberos viderunt: stati deo gras reddiderũt. Vñ tũc tẽ pozis fecit Moyses illud canticuz qꝺ ponitur Exo. xv. Cãtem⁹ dño: gloriose eni magnificatus ẽ ꝛc. ꝛ mozat⁹ ẽ totus ꝑs iuxta lit⁹ maris septẽ dieb⁹. ꝛ oi die accesserũt ad lit⁹ cũ tympanis ꝛ cytharis ꝛ alijs musicis instrumẽtis ꝛ cãtauerũt illud cãticũ dño. Viri seorsũ in turma vna: ꝛ mulieres seorsũ i alia. Cõsiũ aũt mõ ecclesia septẽ dieb⁹ i ebdomada pasce: descendit cũ ꝓcessione ꝛ cãtu ad fontẽ baptismalẽ cãtando cũ gaudio illũ ps̃. In exitu isrl de egypto. Fuit aũt canticũ istud Moysi factum metrice versib⁹ exametris siue metro heroyco in q̃ nobiliũ victorie describi solẽt. Et qz istud cãticuz ẽ primũ de q̃ legim⁹. Jõ vocat canticũ cãticorꝝ rõne antiqtatis. Narrando igit i lectõe ista de iubilo atq̃ laude quã deo dederũt filij isrl liberati ab egyptijs q̃ttuor facit. Primo enim dicit. laudantiũ ꝓditionẽ. Scõo laudis intẽtionẽ. Tertio tãte iocũditatis assignat occasionẽ. Et quarto isti⁹ laudis ordinationẽ. Illi nã qꝺq̃ laudauerũt iusti fuerũt. qz Eccli. xv. Non ẽ speciosa laus i ore pctoris. Vñ q̃tũ ad hꝰ dicit ꝓmosic. iusti tulerũt spolia impiorꝝ iõ vicz qz sapia direxit ꝓphm isrl. iõ ipi iuste tulerũt spolia impiorꝝ Vñ eni ipij submersi sũt ꝛ ꝓiecti ad lit⁹ maris filij isrl eos spoliauerũt armis ꝛ reb⁹ q̃s habebãt. silr spoliauerũt eos ante asportãdo ꝺ mãdato dñi vestes i vasa argẽtea ꝛ aurea de egypto. Huic histozie alludit Aug⁹. ij. de ꝺoctria xp̃iana. c. vlti. dicẽs ꝙ si forte ꝺa ꝛ fidei nr̃e accomoda philosophi dixerũt ꝛ maxime Platonici: nõ solũ formidãda nõ sũt ꝑ eis tãq̃ ab iustis possessorib⁹ in vsũ nostrũ vendicanda. Sicut eni egyptij nõ tm̃ idola habuerũt ꝛ onera grauia q̃ populus israel detestaret ꝛ fugeret: ꝑ etiã vasa atq̃ ornamẽta de auro ꝛ argento q̃ ꝑs isrl exiens de egypto in vsus ꝓmeliores de ꝓcepto dñi vendicauit. sic etiã doctrine gentiliũ nõ solũ superstitiosa ꝛ supuacua ꝓtinẽt ꝑ scias liberales aptissimas vsui veritatis. ꝛ q̃ꝺã ꝓcepta de bonis moꝝib⁹ q̃ oia sunt a bonis theologis vẽdicanda fm sniam Aug⁹. vt phia bona theologie subseruiat. Et iõ tã in phia q̃m in poetria debẽt theologi ad horã aliquã studuisse. Nec ẽ vitas cõtẽnẽda licet in theca late at vanitatis. Vñ cũ virgilius studeret i poetria ꝛ qꝺã ab eo q̃reret qꝺ faceret: rñdit. Lego iãt aurꝝ i stercore. i. colligo sapiaz de rudi poetria Iusti igit tulerũt spolia ipiorꝝ. i. egyptiorꝝ q̃ in eos ipij fuerũt ꝛ crudeles. ꝛ decãtauerũt. Dñe nomẽ scm̃ tuũ. Ecce recta intentio laudãtium qz nõ hoibus decantauerũt nec dñab⁹ ꝑ dño. quẽ spẽcialit extulerũt de nobilitate sue ẽntie. ꝛ strẽnuitate sue potẽtie. Vñ dicit. Decãtauerũt dñe nomẽ scm̃ tuũ: q̃ noie nobilis ei⁹ essen

tia designat. in ps. Dñe dñs nr: q̄ admirabile ē nomē tuū in vniuersa terra. Hec quantus ad primū. Et victricē manū tuā laudauerūt piter. Manū. i. potentiā. quātū ad secūdū. t ita fecerunt vnanimiter. mulieres seorsū t viri seorsū. Et hoc ē multo cōmēdabili⁹ q̄ cōmittere mulieres inter clericos t cātores stare t discurrere in choro. Zach. xij. Familie t familie seorsum t mulieres eorū seorsū. Laudauerūt igit: sed ex qua actione? Certe q̄ sapia os mutorū aperuit. id ē hebreor̄ q̄ fuerunt ante q̄si muti p timore t captiuitate in qua fuerūt. Et ligual infantiū fecit disertas. hoc est hebreor̄ q̄ siluerunt a laude dei in egypto q̄si infantes nō potentes loq. Eor̄ in q̄ linguas sapia fecit disertas. i. expeditas ad loquēdū. Ad disertitudinē multū cōfert iocūditas t audacia. Et p oppositū obstat t impedit ois timor. Et iō post q̄ euaserūt egyptior̄ timorē. statim facti sunt diserti ad deū suū laudandū. Ex de cui⁹ ordinatione fecerūt istū laudē? Certe hec t alia fecerūt de mandato Moysi. Et iō subiungit. Direxit opa eor̄ vicz sapia in manib⁹ pphete sancti. s. Moysi. Osee. xij. In mānib⁹ pphetarū assimilatus sū. Decātauerūt dñe nomen sanctū tuū. Si filij isr'l nomē dñi decātauerūt deuote: q̄ eos de seruitute egyptiaca liberauit. multomagis nos nomē dñi decantare debem⁹ t venerari q̄ nos a pena iferni passione sua redemit. Ipi eni laudare potuerūt nomē antiquū tremēde potentie. Nos aūt nomē nouū pietatis t clementie. in ps. Secūdū nomen tuum de⁹: sic t laus tua in fines terre. Hoc nomen est iesus. de q̄ Matth. j. Vocabis nomē ei⁹ iesum. Ipe eni saluū faciet pplm suū a peccatis eor̄. Solēt eni multū amātes de plonis amatis facere cātilenas eaz noia exprimēdo. Igit de hoc noie iesu idez faciam⁹ iuxta illud ps. Laudabo nomē dñi cū cantico t magnificabo eū in laude. ¶ Est igit notandū q̄ istud nomē ē nomē honoris t excellentie: nomē amoris t beniuolentie: nomē valoris t oipotētie. Primo ē nomē honoris t excellētie. Phil. ij. Dedit illi nomē q̄ ē sup oē nomen: vt in noie iesu oē genu flectat. celestiū: terrestriū t infernor̄. Vñ fm sacros canones. q̄n h̄ nomē iesus pferē i ecclia ois xp̄ian⁹ iclinari docet cū capite. q̄uis taz h̄ q̄ multa alia spūalia in q̄b⁹ lucrū diuitiaz nō psistit: a plau⁹ hui⁹ tpis negligāt. Istud nomē ē nomē nouū t nouiter fuit xp̄o ipositū in sua circūcisiōe. Vocatū ē nomē ei⁹ iesus q̄d vocatū ē ab angelo priusq̄ in vtero ciperet Luc. ij. Solent eni hoies noia noua assumere triplici rōne. Quidā rōne adepte dignitatis. q̄dā rōe celande vilitatis. t q̄dā rōne practice probitatis. Rōne adepte dignitatis: ois plona q̄ creat in papā eligit sibi nomē nouum. t nomē tale q̄d virtutē bonitatē t modestiā reputet. q. d. qualitercūq̄ fuerim tpib⁹ retroactis rigid⁹ vl iniustus: negligens vel seuerus: ero deinceps pietate modestus t regulat⁹ virtute. Secō rōne celande veritatis. Solēt nonnulli sibi assumere noia noua. t maxie tales q̄ intrāt regnū i quo dñant inimici eor̄. Tūc solēt tales statū suum celare t se extraneo noie nūcupare: ne eor̄ cōditio alijs innotescat. Tertio rōne practice probitatis. sicut Hauli⁹ torquat⁹. iste eni fuit qui dā roman⁹ t dicebat Lucius mauli⁹: quē cuz q̄dā gallus ad singulare certamē prouocauit: cū congressus ipm occidit: t torquē aureā quā i collo gestabat auferens sibi iposuit. A q̄ facto nomē torquati tā sibi q̄ posteris pquisiuit. Et sic etiā ppt auctā magnifice romanā rēpublicā Octauian⁹ dicebat augustus. Propter istas tres rōnes. decuit xp̄m filiū dei nouiter incarnatū sibi assumere nomē nouū. Creat⁹ nanq̄ fuit apostolic⁹ siue sūm⁹ pōtifex t caput ecclie fm hūanitatē. Eph. j. Ipm dedit caput super oēm ecclīaz q̄ ē corp⁹ ei⁹. ad Hebre. iij. Cōsiderate aplm t pōtificē nr̄e pfessionis iesuz. Et q̄ fuerat multū rigid⁹ ante: voluit in suo noie future clemētie significare modestiā. Secō quia ipe intrauit mundū istū corpaliter in q̄ demones qui sibi inimicabant grauiter: t vt plurimū dñabant: voluit se occultare ne ab eis deprehenderet vt latere posset pncipes t ptātes tenebraz huiz. Tertio rōne practice probitatis quā fecit sanguine pprio redimēdo gen⁹ hūanuz. Vñ statim effuso modico sanguine in circūcisione q̄ fuit q̄si pign⁹ t arra cōplete redēptionis future: iposit⁹ fuit sibi istud nomen iesus Esa. lxij. Vocabit tibi nomē nouū qđ os dñi noiauit. Est igit nomē iesus nomē honoris t excellētie. Secō h̄ nomē ē nomē amoris t beniuolentie. Esa. xxvj. Nomē tuū t memoriale tuū in desiderio aie. Aia mea desiderauit te i nocte. Nec mirū: q̄ fm Bern. h̄ nomē iesus ē mel in ore. melos in aure: iubilus i corde. Hoc nomē bñ senserat beat⁹ Ignati⁹ q̄ tormētis exposit⁹ nomē istud sp sonabat. A q̄ cuz pagani q̄rerēt: q̄re incessant h̄ nomē inuocaret. Dixit q̄ illud sic in corde scriptū habuit q̄ illud oblivioni tradere nō valebat. Hic igit cuz occisus fuisset cor de corpe extraxerunt: t illud in ptes minutas deciderunt. t sp in vnaq̄q̄ pticula h̄ nomen iesus scriptū aureis ītis inuenerunt. Hoc nomē paul⁹ sibi multū ipresserat: cui⁹ caput a corpe decollatum illud manifeste sonuit clara voce. Qui etiam nomen xp̄i sub isto termino iesus vel xp̄s in suis epl̄is. cccc. vicibus replicauit. Hui⁹ etiā nois amorē satis sibi impresserat q̄ p eo ptumeliā t obprobria perpeti se gaudebat. Act. v. Ibant apl̄i gaudētes a conspectu cōcilij ꝛc. ¶ Tertio nomē istud est nomen valoris t oipotētie cui nihil vl diabolicū vl fatasticū pt resistere si digne ꝺ demones p-

feratur. Ubi Marc. xvj. vel vbi. In noie meo demonia eijcient linguis loquēt nouis: serpētes tollēt ꝛc. Ubi narrat q cum quidā gentilis ad fidē nram fuisset ꝓuersus. demones sibi inuidentes mirabiliter eū infestauerūt ꝛ visibiliter verberauerūt frequēter. Iste ad doctrinaz cuiusdā viri sancti i quattuoꝛ angulis linthea minū suoꝝ fecit istud nomen sanctū scribi: ꝛ q̄ tiens ad camerā intrauerūt stantes a remotis dixerūt ha iesu ha iesu: sed ad lectuz nullaten⁹ apꝛopinquare valebāt. Ille conuersus de nouo hoc videns scripsit hoc nomē: ꝛ ad quādā lanceā apendit: ꝛ quotiēs ad eū molestādum venerūt: lanceā cū noie eius obiecit: ꝛ sic ab eis penitus extitit liberat⁹. De hoc noie verificat illud Joel. ij. Omis quicūq; inuocauerit nomē dñi saluus erit. Huⁱ⁹ nois visa virtute sanct⁹ Diony. ariopagita: cōuersus ē ad fidē. Sicut enī refert magister in historijs sup act⁹ apl̄oꝝ Contigit quēdā cecū cozā Paulo ꝛ Dionysio in athenis transire. Dixit ergo dionysi⁹ Paulo. Si dixeris isti ceco. In noie dei tui vide: ꝛ sic viderit: ego statim credā. Sed nevtaris magicis verbis q̄ forte nosti verba q̄ habent huiusmodi efficaciā: ego p̄scribā formā verboꝝ. In hac inq̄t forma verboꝝ dicas. In noie Je xp̄i nati de virgie crucifixi. mozui qui ꝛ resurrexit ꝛ ascendit in celū vide. Sed vt ois suspicio tolleret. paulus p̄cepit dionysio vt ip̄emet eadē verba pferret. Quo facto: qui fuerat cecus vidit. ꝛ Dionysius statim cōuersus ē. Ubi de isto noie singulariter ꝛ signāter dꝛ Act. iiij. Nec enī est aliud nomē sub celo datū hoibus in q̄ oporteat nos saluos fieri. ꝛc.

Cap. XI // Lectio CXXXV

In terfecerunt per deserta que nō inhabitabāt ꝛ in locis desertis fecerūt casas. Steterūt contra hostes ꝛ de inimicis se vindicauerunt Sitierūt ꝛ inuocauerūt te ꝛ data ē illis aq̄ de petra altissima ꝛ requies sitis de lapide duro Postq̄ Sal. ad laudē sapie enarrauit mirabilē liberationē p̄pli israelitici de egypto. In hac pte ꝓsequēt sapiam cōmendādo agit ꝺ eiusdē populi gubernatione in deserto: ꝛ vt hec gubernatio, mirabilis euidenti⁹ appareat: describit eā per quandā antitheſim. Nūc recitando bñficia collata iudeis. Nūc replicādo suplicia irrogata eoꝝ aduersarijs. Aduersarij aūt filiozū israel fuerūt egyptij in egypto Amalechite in deserto. Chananei in terra pmissionis. ꝛ oēs istos de⁹ p filijs israel mirabiliter flagellauit. Primo q̄ ondit in sequētib⁹ q̄lis fuerit reproboꝝ pena. Scō quāta fuerit eoꝝ culpa. secūda ps ibi. ca. xiij. Uani aūt sunt omis hoies Circa primum duo facit. Primo agit de penis egyptioꝝ. Scō ꝺ penis amozreoꝝ ibi. ca. xij

O q̄z bon⁹ ꝛ suauis es dñe. Circa primuz duo fiunt. Ina primo ondit q̄ diuina iusticia punit ꝓportionabiliter ad pctā. Scō ondit q̄ dina potētia nō ē ad certū modū puniendi. necessario limitata. Scda ps ibi. Non enī ip̄ossibi. ꝛc. Circa primū duo facit. Ina primo agit de bñficio collato filijs israel in deserto. Scō de suplicio eidē bñficio ꝓrario illato egyptijs in egypto. Scda ps ibi. Per q̄ enī penas. In lectiōe hodierna agit de trib⁹ in quib⁹ fuerūt a sapia gubernati dū in deserto fuerūt vicz de lōga ꝛ piculosa pegrinatōe. ꝺ magna ꝛ victoziosa hostiū expugnatiōe. de larga ꝛ miraculosa sitī extinctiōe. Scda ps ibi. Steterūt ꝓtra hostes. et tertia ibi. Sitierūt ꝛ inuocauerūt. Quātuz ad primum dicit sic. Per fecerūt per deserta. Ubi notandum q filij israel recedētes de egypto versus terrā pmissionis p multa deserta transierūt. Ina inter egyptū ꝛ mare rubrū habuerūt q̄tuoꝝ māsiones i deserto. ꝛ de transitu maris rubri habuerūt deserta sur ꝛ syn ꝛ cades. sicut ptz Num. xxxiij. Cū ꝝ venissent in cades ꝓpe termios amozreoꝝ: misit Moysel xij. explozatozes vt cōsiderarent terrā pmissionis. ꝛ redeūtes p̄dīm animarent ex fertilitate terre. sicut ptz Numeri. xiij. Isti nūcij reuersi post. xl. dies q̄bus terram pmissionis explozauerant: dissenserūt inter se. Ina decē ex eis dixerunt terrā cē pessimā ꝛ piculosā ad acq̄rēdū ꝛ q̄ ibi habitarent gygantes q̄bus filij israel cōparati q̄si locuste videbant. Asseruerūt etiaz q̄ terra illa deuozat habitatoꝛes suos: hoc est tm̄ laborē exigit vt colat⁹ q̄ hoies propt excessus laboꝝ ꝛ modicitatē fructⁿ ꝓsumunt. vl̄ sm hebꝛeos exponit sic. Terra infirma ē nec hñs viuaces hoies pōt. Soli duo de. xij. vicz. Josue ꝛ Caleph cōmendauerūt terrā sm veritatē quā viderant. Populus igit maioꝛē partē secut⁹. cepit murmurare ꝝ dñm ꝛ cogitauerūt sibi ozdiare duces. ꝛ voluerūt reuerti i egyptū Quāobrē dñs offensus ad p̄dīm. iussit eos redire ad solitudinē de q̄ venerāt vt illi decē iuxta numerū. xl. diez q̄bus terrā pmissiōis cōsiderauerāt. xl. annis in deserto viuerēt: ꝛ tandē ibi mozerent cū p̄dō q eis assenserat. Et sic factū ē q oēs illi q exierāt de egypto viri fortes ꝛ robusti mozui fuerūt. ꝛ filij coꝝ. xl. ānis elapsis terrā pmissionis intrauerūt oibus illis q̄ exierāt de egypto mozuis: exceptis Josue filio Nun ꝛ Caleph filio Jephone. Trāsierūt ꝝ de egypto in cades ꝓpe terminos ꝛre pmissiōis duob⁹ annis. Et iterū a loco illo reuersi in desertū ꝓsumpserūt. xxxviij. ānos. ꝛ i fine. xxxix. anni redierūt in cades. ꝛ sic. xlij. mansiones q̄s legunt fecisse ab egypto vsq̄ ad cāpestria moab. Juxta iozdanē tm̄ trib⁹ annis ꝓplete fuerūt vicz ab egypto vsq̄ ad montē synai vbi p ānū mansert. a synai vsq̄ ad cades. xij. mansiones

fecerunt infra annum scōm. Per. xxxviij. annos postea errauerunt in deserto. Et redierūt fere ad mare rubrum q̄ tpe moriebat populus successiue t alij in loco eorū generabant. t in fine. xxxix. anni: redierūt de finibus ſynai in cades in. xj. diebus quibus. xix. mansiones fecerūt. Vide magistrū in histo. Nume. xix. xx. et xxxiij. q̄ hec est opinio sua. Et videt dicere q̄ fuerunt in deserto. xl. annis post murmurationem factaz in reditu explozatorū. Alij dicūt q̄ nō ē intelligēdū q̄ fuerunt in deserto. xl. annis cōputādo a tpe q̄ dixit eis dñs iuxta numerū. xl. dierū quib⁹ terrā cōsideraſtis. xl. annis recipietis iniq̄tates vestras. Cū enī ꝟ dictū fuit post duos ānos ab egressione de egypto fuissent. xlij. annis in deserto: qō nō tenet: ꝟ post q̄z redeuntib⁹ explozatozib⁹ murmurauerunt cōsumpserūt. xxxix. annos errādo in deserto de cadesbarne vsq̄ ad montē ozeb: t ecōtra redeundo p montē ſynai in calesbarne. xl. anno inchoato. De ista pegrinatione loquēs lra dic̄ Iter fecerūt p deserta pluraliter. q̄ p multa deserta trāsierunt. q̄ nō inhabitabant supple ab hoib⁹: ꝟ a bestijs t feris. Et iō dicit Deut. xxij. Locus horroris t vaste solitudinis. Et in istis desertis fixerunt casas. i. diuersas mansiones
B q̄ quadraginta duas fecerūt vt superi⁹ dictuz est. Casa ꝑm Josō. xv. ethi. ca. xj. est agreste tabernaculū palis t virgultis arundinibusq̄ cōtextū: quib⁹ pūt hoies se tueri a vi frigoris calozisq̄ iniuria. Sic igit̄ habuerūt longā t periculosam pegrinationē in deserto. Scōo habuerūt ibidē magnā t victoriosaz hostiū debellationē. Cū Exo. xvij. narrat q̄ amalechite venerūt in desertū raphidim ad pugnādū ꝫ isra el. Moyses vero misit ꝓtra eos Josue cū paucis armatis. Ipse vero ascēdēs in montē assumens secū Aaron t Hur t portans secū virgā dei. Cumq̄ moyses ozans dominū man⁹ eleuaret. vincebat israel. Si aūt paululū remisisset: vincebat amalech. Quo cōperto Aaron t Hur supposuerūt ei lapidē t ipsi man⁹ eius extraq̄ pte sustētabāt. Qō factū est vt Moyses nō remitteret man⁹ vsq̄ ad solis occasuz. Fugauitq̄ Josue Amalech in ore gladij. Isti historie t alijs alludens littera dicit. Greterūt cōtra hostes t de inimicis se vindicauerūt. Tertio habuerūt i deserto largā t miraculosā sitis extinctionē: sic̄ ptz Exo. xvij. t Nume. xx. Primo eni cū venisset ꝓplus in raphidim defec̄ eis aq̄ penit⁹ t ceperūt murmurare ꝫ moysē: moyses vo ō mādato dñi pcussit semel petrā i oreb t egresse sūt aq̄ t vocauit moyses nomē loci illi⁹ tēptatio. Cū sic narrat Nu. xx. cū. xl. anno redijssent in cades p⁹ mortē marie sozozis moysi: indiguit ꝓplus aq̄ t murmurauerūt ꝫ moysē t aarō q̄ ābo dñm ozauerūt ꝓ remedio. De⁹ āt dixit moysi q̄ si congregata multitudine pcuterz petrā coram eis. illa darz aquā. moyses vo aliq̄liter hesitādo pcussit petrā semel, t nihil māauit, propter diffidētiā. percussit scō o t egresse sūt aq̄ largissime. ita vt biberet ꝓplus t iumēta. t q̄ moyses t aarō dictis dñi nō credidert pfecte: dixit eis dñs q̄ ꝓpter i terrā promissionis ñ inducerēt t iō ābo mortui sūt i deserto. Aarō i mōte hor xl. anno egressionis. Moyses vero in monte nebo a q̄ ꝑsiderauerat pri⁹ terraz promissionis. Cui vidit eā: ꝟ eaz nō intrauit. Et q̄ moyses et aarō increduli fuerūt deo, promittēti aq̄s de petra q̄si deo, promittēti ꝺicētes. Jō vocate sūt aq̄ ille: aq̄ ꝺictionis. His duab⁹ historijs alludēs lra sic dic̄. Sitierūt t inuocauerūt te t data ē illis aq̄ ō petra altissima. i. alto loco sita. Et ꝓ tāto mirabili⁹ vt q̄ si aq̄ exissēt de petra iacēte in imo. Et reqes sitis. i. aq̄ p quā sedat sitī: data ē illis de lapide duro. in ps̄. Qui cōuertit petrā in stagna aq̄rū ꝛc̄. Et notādū q̄ ista duo miracula distabāt tā loco q̄ tpe: q̄ ꝑmū factuz fuit i raphidim vbi fecerūt septē māsiones a trāsitu maris rubri. Scōm factū fuit in cades vbi fecerūt. xij. māsiones a raphadim cōputādo t. xxiij. ab exitu de egypto. Distabant etiā tpe: q̄ vnū q̄ fuit i raphidi factū fuit āno ꝑmo egressionis ab egypto. Scōz vo factū fuit āno q̄rto p⁹ reditū ꝓplī de cades t mortē marie vt supi⁹ factū fuit pax asi mortē aarō. Notādū moraliter q̄ trāsit⁹ filioꝝ israel p deſtū ꝟsus trā promissionis: trāsitū nostr̄ designat p mūdū istū ꝟsus patriā celestē. In deſto aūt tria fecerūt ꝫz lraz mō lectā: Sic̄ eni viatores pegrinabāt. sic̄ bellatores ꝓliabāt: t sic̄ dei cultores deū venerabāt. Primū notat cū dr Iter fecerūt. Scōm cū dr Steterūt ꝓtra. tertiū cū dr. Sitierūt. In primo se habuerūt sic̄ pegrini. Cū fecerūt sibi casas: nō castra: nō magna pallatia. ꝟ pua tuguria t de fragili materia: i q̄ redarguit curiositas illoꝝ q̄ nimis i excessiuis edificijs delectāt q̄ plus circa lapides non viuentes sollicitāt q̄z circa lapides viuos: ac si in eternū forent, permānsuri: nō ꝑsiderātes q̄ ꝟ nō habem⁹ manētē citatē ꝟ futurā inq̄rim⁹. ad Heb. xiij. Et cōit q̄ ista excessiua edificia fabricāt breui tpe ea inhabitāt t alijs moriētes dimittūt: nō cogitantes de verbo saluatoris Marc. xiij. Cūm cū q̄dam discipul⁹ dixisset. Magr aspice q̄les lapides t q̄les structure Rūdit. Videt has oēs magnas edificationes. Amē dico vob nō remanebit lapis sup lapidē q̄ nō ꝺstruat. Scōo filij israel se habuerūt in deſto sic̄ bellatores: t nos ꝓtra vitia sp pugnare debem⁹. Habem⁹ eni pugnare ꝓtra demonē mūdū: t carnē. Demō pugnat ꝫ nos duplici manu: occlta suggestiōe t apta impugnatōe. Primā manū euadem⁹ p prudētiā q̄ rex exit⁹ metit. scōaz p patiētiā q̄ eq̄nimit̄ tribulatio tolerat. Apūd⁹ pugnat duplici manu. s. ābitiōe honoris t amore diuitiaꝝ. Primā ma

nũ ãputabim⁹ ꝓ timoꝛẽ iudicij finalis cogitantes. q̃ q̃ mõ in honoꝛib⁹ alijs ꝓponunt: quõ in fine ſtrictiſſime iudicabunt. Sap. vj. Judiciuz duꝛ his q̃ ꝓſũt fiet. Scõaz manũ ſibi ãputabim⁹ amoꝛe xp̃i paupis q̃ nobis exẽplũ pauptatis dedit naſcẽdo: viuẽdo: moꝛiendo ꝛc. Caro xo pugnat duplici manu. gula ꝛ luxuria. Pꝛi mã manũ amputare debem⁹ ꝓ ptinẽtiã. Secũ dã ꝓ abſtinẽtiã ꝛ maxime illi q̃ ſũt in religiõis deſerto ꝓſtituti. Tertio filij iſrael ſe habuerũt ſicut veri dei cultoꝛes: a deo cũ indigerẽt potũ ſuꝑplicit ꝛ poſtulãtes. Sitis aũt bonoꝝ viroꝛũ ẽ deſideriũ videꝛi ſũmã eſſentiã: apud quã eſt fons vite. ꝛ in cui⁹ lumie videbim⁹ lumen. In pſ. Sitiuit aĩa mea ꝛc. Accepta purgatione efficacit nafalit hõ ſitit. ꝛ moꝛalit loq̃ndo q̃cũq̃ ẽ purgat⁹ a pctõ: vitã iſtã faſtidit ꝛ eꝛnã deſiderat. Juxta illõ pſ. Sitiuit in te aĩa mea ꝛc. Jſta ſitis extingui ñ põt donec xp̃s nob dixerit illõ Caſi. v. Comedite amici mei ꝛc. vt ad ipleat illud pſ. inebꝛiabũt ab vbeꝛ. dom⁹ tue. ꝛ toꝛꝛẽte. ꝛc

Lectio. CXXXVI

PEr que enĩ penas paſſi ſũt inimici illoꝝ: a õfectõe pot⁹ ſui ꝛ in eis cũ abũdarẽt filij iſrl letati ſũt: p h̃ cũ illis deeſſent bene cũ illis actũ ẽ. Nã ꝓ fõte qui dẽ ſempiẽni flumis hũanũ ſanguinẽ dediſti iuſtis. Enarrato bñficio collatiõis aq̃ pfluẽtis õ petra miraculoſe quã dedit ſapia increata filijs iſrael ſitiẽtib⁹ in deſto. Hic cõpat iſtõ bñficiũ ad penã ꝓriã illatã egyptijs in egypto. Cuz enĩ egyptij rebelles dño filios iſrael nollẽt dimittere: dñs. x. plagis egyptũ pcuſſit q̃ i his vſib⁹ ꝓtinẽt. Rãguis rana culex cynomia moꝛs pecoꝛina. Vlcera grando bꝛuc⁹ tenebꝛe ſtirps moꝛtua ꝓma ꝛc. Quaꝝ ꝓma fuit iſta. Aarõ vga moyſi accepta pcuſſit fluuiũ nylũ ꝛ ꝓuerſa ẽ aq̃ fluuij i ſanguinẽ: ita q̃ egyptijs aliq̃d inde haurire volẽt⁹ tã coloꝛe q̃ ſapoꝛe ſãguis apparuit. ꝛ ſic facj⁹ ẽ ſanguis in tota terra egypti in fluuijs ꝛ riuis ꝛ paludib⁹ ꝛ in vaſis domoꝝ tã ligneis q̃ ſaxeis: ꝛ vbicũq̃ egyptij fodeꝛt puteos iuxta fluuiũ inueneꝛt ſanguinẽ. Huic ãt miraculo alludẽs Salo. i hac lra vult dicẽ p q̃ndã antitheſim. q̃ ſic dñs iuſte puniuit egyptios p ſitim ꝛ pot⁹ defectũ in egypto q̃ filij iſrl i egypto aq̃ſ potabilib⁹ abũdabãt. ita p oꝑoſito in deſto cũ filij iſrael ſitim haberẽt ꝛ aq̃s careꝛẽt: bñ cũ illis fecit de⁹ dãdo eis aquã de petra miraculoſe ꝛ nõ ſuſtinẽdo eos ſiti nimis affligi. Dic igit ſic. Per q̃ enĩ penas defectiõe. i. ꝓpter defect⁹ pot⁹ ſui ꝛ in eis cũ abũdarẽt filij iſrael letati ſũt. Per h̃. i. p naturas aq̃rũ in deſto. cuz illis. i. cũ filijs iſrael actũ ẽ deo miſtrãte aq̃s ſalubꝛes de petra. Et iõ ſicut p defectũ aq̃rũ puniuit egyptios ꝛ letificauit filios iſrael in egypto. Jtã p ꝓriũ filios iſrael ſitiẽtes in deſerto aq̃s eductis de petra potauit. Et ẽ ꝓprietas i h̃ egyptijs ſitiẽtib⁹ nullã aquã ꝓceſſit: hebꝛeis p ſitim afflictis aq̃s optimas de petra ꝓduxit ꝛ h̃ ẽ q̃d ſubiũgit lra. Naz p fõte q̃dẽ ſempiẽni fluminis. i. nyli. hũanũ ſanguinẽ. i. aq̃s mutatas in ſanguinẽ dediſti iniuſtis. i. egyptijs: ꝛ h̃ iuſte. q̃ hũanuz ſanguinẽ in flumen ꝓiecerãt ſubmergẽdo puulos hebꝛeoꝝuz: ſicut hr Exo. j. hũanũ ſanguinẽ. i. aq̃s ꝓuerſas i ſanguinez biberẽt ſi vellẽt extinguere ſitim ſuã. Juxta illud Ezech. xxxv. Cũ ſanguinẽ oderis: ſanguis te ꝑſequet. Hec ẽ ſnia lre. licet vario mõ poſſet exponi. hũanũ ſanguinez dediſti iniuſtis. Sic dicit Aug⁹. õ quicq̃ hereſes. Fuſus ẽ ſanguis medici ꝛ factũ ẽ medicamẽtũ frenetici. Dis peccatoꝛ frenetico cõpat: q̃ q̃to grauius infirmat tãto ſe reputat ſecuꝛioꝛẽ. ridet cũ flere deberet: ꝛ gaudet ꝺ infirmitate ꝛ nõ põt cuſtodiri niſi viculat⁹. Jſto mõ peccatoꝛ q̃to peioꝛ tãto min⁹ ſe ꝛputat peccatoꝛẽ. q̃ ꝓuerb. xviij. impius cũ in ꝓfundũ venerit peccatoꝝ cõtemnit Sz ſeq̃t eũ ignomia ꝛ oꝑꝛobꝛiũ q̃ ridet cũ flere deberet. Dñs xp̃s videꝛs ciuitatẽ hieruſalẽ fleuit ſup eã dicẽs: Quꝛ ſi coḡuiſſes ꝛ tu: ſuꝑ fleres Luc. xix. Dñs etiã viri ſancti gaudẽt⁹ impijs flere ſolẽt ꝓpt cõpaſſionez quã hñt ꝺ pditiõe eoꝝ. Dñs i vitaſpatꝝ de q̃dã ſctõ legit q̃ cũ vidiſſet oꝛnatũ curioſũ cuiuſdã fatue mulieris flẽs dixit: Jgnoſce mihi oĩpotẽs de⁹ q̃ vn⁹ dies oꝛnat⁹ iſt⁹ mulieris ſuperauit totiuſ vite mee iduſtria oꝛnamẽta. Interrogãtib⁹ ḡ cãm flet⁹ dixit. Due res me mouẽt Una de illi⁹ pditiõe. alia de mea remiſſiõe: q̃ nõ habeo tñ ſtudiũ placendi deo q̃tum habet illa ad placendũ hominibus malis ꝛ diabolo. Frenetic⁹ etiã gaudet de ſua ꝓpꝛia infirmitate. ꝛ multi turpiſſimi peccatoꝛes iactant ſe de ſuis ſcelerib⁹ ꝓuerb. ij. Letãt cũ malefecerint ꝛ exultant in rebus peſſimis. Jſti ſanari nõ pñt niſi vinculent infirmitatib⁹ imiſſis a deo q̃ ſunt vincula ſalutaria peccatoꝝ. In pſ. Cũ occideret eos q̃rebãt euz ꝛ reuertebãt ꝛ diluculo veniebãt ad euz. Et in pſ. Et multiplicate ſũt infirmitates eoꝝ. ꝛ poſtea accelerauerũt. Vincula etiaz in q̃b⁹ ligari debet peccatoꝛ ſũt ſacramẽta eccleſie et ꝑcipue tres partes penitẽtie: cõtritio: pfeſſio: ꝛ ſatiſfactio. Eccl. vj. Decoꝛ enĩ vite ẽ illa. ꝛ vincula illiuſ alligatura ſalutis. Jſta vincula ſalutẽ opẽrant virtute paſſionis xp̃i: in q̃ ꝑ ſalute noſtra ſanguinẽ ſuũ fudit vt ꝑ eo ꝺificet dictũ Aug⁹. q̃ fuſ⁹ ẽ ſanguis medici ꝛ factũ ẽ medicamentũ frenetici. vt merito xp̃o regratiãdo dicam⁹. Humanũ ſanguinem dediſti iniuſtis. In quibus verbis noſtra redemptio ꝑ chriſti paſſionẽ diuit⁹ ꝑcurata declarat eſſe ꝑciоſa: doloꝛoſa: amoꝛoſa: ꝛ gratioſa. Preciоſa q̃ humanũ. inter omnes enĩ creaturas coꝛpales homo eſt preciоſioꝛ. quia ad ſimilitudinem ꝛ imaginem trinitatis creatuſ. Eſaie. xiij. Preciоſioꝛ eſt vir auro, ꝛ homo mũdo obꝛiſo. ꝛ ideo ex oꝛdina-

tione diuina: hō oīb⁹ bestijs p̄ponit ad regez dū vt dñs Jac. iij. Omis natura bestiaꝝ ⁊ volucrū ⁊ ꝑpētū ⁊ ceteroꝝ domak ⁊ domata ē a natura hūana. Et iō p effusiōe sanguinis hūani nō bestialis mozs inflicta fuit p pena. Gen. ix. Quicūq; effudit sāguinē huanū effūdet sanguis illi⁹. ad imaginē q̄pe dei fact⁹ ē hō. vñ aristin epla ad Alex. Caue inq̄t effūdere sanguinē hūanū q; ꝺ solū deo cōuenit. Fuit ḡ redēptio nr̄a p̄ciosa facta p xp̄i hūanitatē. Vñ aplus ad titū. iij. Apparuit benignitas ⁊ hūanitas saluaris nr̄i. Vñ Aug⁹. i li. de v̄gini. Inspicite vulnera pēdētis: sanguinē morietis: p̄ciū redimē tis: cicatrices resurgēt: caput hz inclinatū ad osculū: coz apertū ad diligēdū: brachia extēsa ad āplexādū: totū coz⁹ extēsū ad redimēdū. h q̄ta sint cogitate. Hec in statera cordis appēdite: vt tot⁹ vobis sit figurat⁹ in corde q̄ tot⁹ p vobis fuit fixus in cruce. Est igitur redēptio nostra p̄ciosa: q; p hūanū sāguinē. q; veracit imaginādo nūq̄ fuit hūan⁹ sanguis vere ⁊ ꝓprie ⁊ pure effusus vt̄i xp̄o. hō enī peccādo recedit a natura hūana: ⁊ fit sic bestia. p ps̄. ⁊ Boe. ij. de ꝓsol. phil. Post peccatū ḡ p̄mi pntis corrupt⁹ ē sanguis ille q̄ p̄mo coz⁹ p̄mi hois fuit cōcreatus: nec vnq̄ sanus fuit donec veniret ad xp̄m de mundissimis sanguinib⁹ de purissima v̄gine ⁊ in vtero sanctificato: ꝑgenitū ope spiritussancti. Vñ ipse scōs post adā sanguinē habuit hūanū in illa puritate quaz natura req̄rit humana. ⁊ iō ꝓprie loq̄ndo nūq̄ fuit sanguis human⁹ nisi ille. ⁊ iō signat dic̄ Apls ad Heb. ix. q̄ xp̄s assistēs p̄tifex futurorū bonoꝝ p āpli⁹ ⁊ pfecti⁹ tabernaculū ñ manufactū: neq; p sanguinē hircoꝝ aut vitulorū: ꝑ p ꝓpriū sanguinē introiuit semel in sancta eterna redēptione inuēta. Scōo innuit nr̄a redēptio dolorosa. cū dicit p sanguinē. Sanguis de corpe sano nō exit sine dolore. Dolor aūt xp̄i maxim⁹ fuit: Juxta illō Thren. j. O vos oēs q̄ trāsitis p viaz attēdite ⁊ videte si ē dolor sicut dolor me⁹. Sāguis aūt hūan⁹ hz naturalit ista tria. s. q̄ fecūdat lignū aridū: sanat coz⁹ languidū ⁊ causat cemētū solidū. Primo fecūdat lignuz aridū: dicit q; si fuit lignū arefactū: optimū remediū ē statim in principio arefectionis apponere radici sanguinē hūanū. Narrat enī Hermes egypti⁹ q; rosariū plantatū in terra cōmixta cū sanguine hūano ad calorē modicū ignis omni tpe anni ꝓducit rosas. Sic moraliter hō sic arboz. Thar. viij. Videō hoies q̄si arbores aresc̄it p peccatū q̄n de deo nō cogitat vt deberet: nō habet deuotionē: non facit delectabilit q̄ dei sūt Jobek. j. Ligna agri aruerūt q̄n confusū ē gaudiū a filijs hominū. In isto casu nō est mel⁹ remediū q̄z ad radicē cordis talis ꝓsone apponē sanguinē xp̄i calidū p meditationez deuotā. Ista meditatio statim accēdit amorē q̄ est calor naturalis arboris vel hois. Hz amor dei nunq̄ ociosus est. ꝑ operak magna si ē ꝑm Gregl. Et ideo ad istū sanguinez sequit fruct⁹ operis. Et ideo dicit Bern. sup Cañ. ꝑmo. xxij Sup oīa reddit te mihi amabilez bone iesu calix quē bibisti opus nostre redemptionis. Hic enī oīno amorē meū sibi vendicat. Hic deuotionē blandi⁹ sibi allicit: iustius exigit: ⁊ arciuſ astringit. Et ideo sicut dicit Aplus ad Heb. ix. Omnia pene scōm legē in sanguine mundāt. ⁊ sine sanguinis effusione nō fit remissio. Secūdo sanguis sanat corpus languidū. Vñ cōsultū legim⁹ Cōstantino imperatori lepzoso q̄ balnearet se in sanguine calido puerorū et curaret. Est enī infirmitas pueri quā quandoq; sustinēt ⁊ vocat tenglos periculosa valde nisi p remediū aliq̄ occurrat. Et est remediū tale q̄ puer vngat sanguine hois qui pri⁹ mozbuz illū passus fuerit. Isto modo corpis nostri mortalitas est incurabilis infirmitas. q; continue morimur ꝑm Sene. Ista infirmitas vt videlicet fieremus imortales: curari nō potuit nisi p illi⁹ sanguinē q̄ sponte nostrā mortalitatē suscepit ⁊ sua nos passione curauit. Vñ Bernardus in quodā sermone. O bone iesu q̄d tibi ⁊ morti? Nos deliquimus ⁊ tu soluis. Nos peccauimus ⁊ tu luis. O pus sine exemplo: gr̄a sine merito: ⁊ caritas sine mō. Tertio sanguis causat cementū solidū. dicit q; antiq volentes facere edificia ꝓpetua: cemētū cū hūano sanguine cōmiscuerūt. Vñ etiā de vortegirno rege britanie in hist̄oria britonū dicit. q; cū edificarz turrim in monte ererij vel monte niuis in wallia: quicq̄d cemētarij vna die opabāt: tell⁹ alio die absorbuit. Cōsuluerūt ergo magistri dicto regi q; iuuenē quēdā inquirī faciat q̄ patrē terrenū nō haberet cui⁹ sanguine lapides ⁊ cemētū asperſi p̄starēt solidū fūdamētū. Mozalit añ xp̄i passionē sic erat in mūdo q; q̄q̄d homines edificauerūt ẽptumcūq; bñ edificarēt moraliter viuēdo bñ: totū in morte absorbebak a terra. q; oēs in puteū inferni descenderūt nec stare potuit edificiū meritoꝝ: donec asperſi essent sanguine iuuenis q̄ patrez nō habebat in terris. Ad Heb. xij. Accessistis ad mediatorez noui testamēti iesū ⁊ sanguinis aspſionē. meli⁹ loquētē q̄z Abel. Isto igit sanguine cemētū ecclesie cōglutinak ⁊ solidak vt deo amore idissolubili inheream⁹ q̄. pcul pri⁹ in regione dissimilitudinis distabam⁹ Ad Eph̄. ij. Vūc aūt in xp̄o iesu vos q̄ aliq̄n eratis lōge facti estis, ppe i sanguine xp̄i. Tertio innuit nr̄a redēptio fuisse amorosa. cū dicit. Vendisti. Nō enī ꝓp̄ nr̄a p̄cedētia merita vel futura xp̄s nos redemit: ꝑ sola sua ineffabili caritate. Juxta illō aplī ad Titū. ij. Dedit semetipsū p nobis vt nos redimeret ab oī iniq̄tate. Et Job. iij. Sic de⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret. De ista

mirabili deuotione deuote loqt̄ Aug⁹. in q̄dā sermone de natali dñi. Hō inq̄t fact⁹ ē hois factor vt suggeret vltra regēs sidera: vt esuriret panis: sitiret fons: dormiret lux: ab itinere via fatigaret: falsis testib⁹ ꝟitas occultaret: iudex viuorū ⁊ mortuorū a iudice mortali iudicaret ab iniustis iusticia dānaret: flagellis disciplina cederet: spinis botr⁹ coronaret: virt⁹ infirmaret sal⁹ vulneraret: vita moreret. Quarto fuit nostra redēptio gratiosa: q̄ non fuit facta ꝑ amicis bonis ⁊ iustis: ꝫ ꝑ inimicis peccatoribꝰ ⁊ iniustis. Vñ vltimo subinfert. Hūanū sanguinē dedisti iniustis. j. Petri. iij. Christ⁹ semel ꝑ peccatis nostris mortuus est: iust⁹ ꝑ iniustis ꝫ q̄ adhuc ē gratiosꝰ nō solū ꝑ iniusti dabatur: ꝫ q̄tidie dat iniustis in sacramēto altaris: q̄ iniusti sūt q̄ peccādi tāto bñficio sūt ingrati. Vñ Aug⁹. in q̄dā sermone de die iudicij. Cur me grauiori criminū tuoꝝ cruce. q̄ illa i q̄ q̄ndā pendērā affixisti: Grauior enī mihi est crux criminuꝫ tuoꝝ in q̄ inuit⁹ pendo q̄ in illa in q̄ q̄ndā mortē tuā occisur⁹: tui miser⁹ volēs ascēdi. Hec Aug⁹. Quapropter beat⁹ Bern. in q̄daꝫ sermone loquēs in ꝓsona dñi deuote aie sic dicit. O hō vide q̄d ꝑ te patior: ñ ē dolor super dolorē meū q̄ cruciorꝫ a te clamo q̄ ꝑ te morior. vide penas q̄b⁹ afficior: vide clauos q̄bus ꝓfodior. ⁊ cū sit dolor tantus exterior. interius tñ est planct⁹ grauior cū te iā ingratū experior

Lectio. CXXXVII

Q Vi cum minuerē tur in traductione infantiū occisorū dedisti illis abūdātē aquā insperate. ostēdēs ꝑ sitim q̄ tūc fuit quēadmodū tuos exaltaresꝫ. ⁊ aduersarios eoꝝ necares. Enarrato aq̄ bñficio notabilis date miraculose hebreis in deserto ⁊ eꝝrio supplicio aq̄ cōuerse in sanguinē illato egyptijs in egypto. Hic assignat tāti bñficij hebreis collati cōgruā rōnē. Est aūt q̄ dā talis cōgruētia q̄re eos nō sustinuit ꝓpter defectū aquarū perimi in deserto. hebrei enīꝫ i egypto occisi fuerāt ⁊ mirabilit diminuti ꝑ ibꝰ mersionē puuloꝝ. De q̄ habet Exo. j. Quicq̄d masculini sex⁹ natū fuerit in flumē ꝓijcite. Igit̄ in recōpensationē illi⁹ dāni ꝑ aq̄s illati cōgruū fuit q̄ ꝑ aq̄s remediū ꝛ sitim perciperēt in deserto vt sic ostēderet iniusticia egyptiorū siti occisoꝝ: aq̄s puersis in sanguinē ⁊ innocētia hebreoꝝ ꝓsecutoꝝ de sua siti remediū ꝑ aq̄s de petra ꝓfluētes: dicit q̄ sic. Qui cū minuerē tur. q̄. i. hebrei. cū minuerēt. i. fierēt pauciores in traductione infantū occisorū. i. in ꝓpalatione infantiū ad mortē ꝑm legē statutā q̄ ordinabat q̄ oēs masculi traducerent ad mortē. Dedisti illis aquā abūdātē insperate. i. ꝓtra spem ipsoꝝ. s. Moysi ⁊ Aaron. Vñ dixit moyses populo Num. xiij. Audite rebelles ⁊ increduli Nūquid de petra hac poterim⁹ vobis ēicere aq̄s? Et infra. Dixit dñs ad moysē ⁊ aarō. Cur non credidistis mihi vt sanctificaretis me coram filijs israel? Nō introducetis hos pl̄os i terrā quam dabo eis. Dedisti inq̄t eis aquā insperate: ostēdēs ꝑ sitim q̄ tūc fuit i deserto cōpatā ad sitim q̄ fuit i egypto: quēadmodū exaltares eis miraculose potū tribuēdo ⁊ mistrādo: ⁊ aduersarios eoꝝ necares siti itolerabili flagellādo. Circa i stā clausulā. dedisti eis aquā abūdātē. Notādū q̄ ꝑ aquā i scptura sacra plurima designātur. Significat interdū sapiaꝫ salutarē: interdū astutiā secularē: interdū penitētiam regularē. Sapiētiā aūt salutarē: q̄ ē ver⁹ dei cult⁹ q̄ ꝓsistit in studio ⁊ orōe. i. i studio sacre theologie. ⁊ orōib⁹ devotis q̄ nobis ꝑ sacrā scpturā relucet. ⁊ signant ꝓpt̄ tria. vicz ꝓpt̄ eius superficialē cōtinuationē: ꝓpt̄ naturalē humectationē. ⁊ ꝓpter ei⁹ figure repsentationē. Primo aq̄ sapiētiā salutarē significat ꝓpter ei⁹ superficialē cōtinuatōnē. Aq̄ enī facilit ꝑm ea q̄ sibi approximātur se ꝓformat. Vñ Amb. i exameron. li. iij. Aq̄ rigorē frigoris cōmutat. vt int̄ vaporātia ferueat. int̄ vmbrosa frigescat. sole ꝛcussa exestuet. nmib⁹ irrigata glatiali hūore calescat. Isto mō sapia moralis q̄ hoicz docet cōuersari sine q̄rela i medio natōis ꝓue ⁊ ꝑse salua ꝓ bone state vite ⁊ vitate ꝓsciētie: nouit se oib⁹ ꝓforma re. j. Cor. ix. Oib⁹ oia fact⁹ sū vt oēs lucrifacerē. vñ Catho. Cōstās ⁊ lenis vt res expostulat esto. Ꝓpib⁹ moꝛes sapiēs sine crimine mutat. Item Salust⁹ sup Albertū. Cōsulo q̄sq̄s eris q̄ pacis federa q̄ris. Cōson⁹ esto lupis cū q̄b⁹ vivere cupis. Nec tñ ꝟ incōstātie deputandū ē ꝫ ꝓvidētie. Vñ Marcial⁹ de formula vite honestate. ca. j. Si ꝓvidētiā amplecteris idez vbiq̄ eris ⁊ put rex aut tpm varietas exgit ita te accomodes tpi. Nec te in aliq̄b⁹ mutes: ꝫ magis aptes: sicut man⁹ cadē ē ⁊ cū palma extēdit et in pugn ū astringit. Iste sūt q̄ſ syloe q̄ currūt cū silēno. Esa. viij. Quiavbi ē multiloquiū clamor ⁊ garrulitas ibi ē cōiter fatuitas ⁊ turbatio. Hiere. ij. Quid tibi vis in via egypti vt bibas aquā turbidā? Ista sapia tradit in scptura sacra ⁊ emanauit de petra altissima videlicz de xp̄o. j. Cor. x. Petra aūt erat xp̄s. Et sicut dicē Auicē. Sic aq̄ descēdēs de alto melioꝛ ē alijs ceteris pib⁹ ita sapia ⁊ discretio viuē di deriuata a xp̄o melioꝛ ē nob⁹ doctria q̄cūq̄ alia Eccli. j. Fons sapie verbū dei i excelsis. Scdo interdū aq̄ in scptura sacra significat sapiaꝫ salutarē ꝓpt̄ ei⁹ naturalē humectationē. Dicē Amb. in exameron de ope tertie diei. Qy aq̄ ē altrix oim virgultoꝝ diuersos singulis vsus mistrāt Isto mō doctria sacre scpture dat singulis altmētū iuxta sue ꝓditionis necessitatē vt faciant fructū bonoꝝ opeꝝ tpe opportuno. In ps. Et erit tanq̄ lignū q̄ plantatuꝫ ē secus decursus

aquarum quod fructū suuz dabit in tpe suo. Dicit Aris. vij. de aīalib⁹ ca. v. Nō aq̄ pluuialis valet osb⁹ piscib⁹ t plantis terre plus q̄z aq̄ fluuialis vel fontis t plus p illaz crescūt arbores. t nihil bñ crescit nisi bñ imbibak aq̄. Moraliter aq̄ pluuialis q̄ de celo descēdit ē doctrina moralis sacre scripture Deut. xxxij. Lōcrescat vt ros eloquiū meū. Ista plus ꝓfert piscib⁹ t plātis. i. hoib⁹ in mūdo cōuersantib⁹ t crescētib⁹ q̄z q̄cūcz alia doctrina q̄tūcūcz moralis a pbis adinuēta. Et iō signāt vocak aq̄ sapie salutaris. Eccī. xv. Et in ps̄. In loco pascue ibi me collocauit: sup aquā refectiōis educauit me Aqua enī scripture sacre nō solū potat bibentes ꝫ eos reficit. Vñ inter religiosos in refectorio legi solet vt nō solū vētres cibo: ꝫ etiā mentes reficiank dei verbo. Ista aq̄ mutak in vinū ad p̄ces marie: qz nisi ipsa gratiā docēdi impetrare dignek: inspidū apparebit q̄cq̄d ab hoie ꝓferek. In cui⁹ figuraz nō nisi ad marie instātiā xp̄s in nuptijs aquā cōmutauit in vinum. Joh. ij. Tertio aq̄ in scriptura significat sapientiā salutarē ꝓpter ei⁹ figuralē repūtationez In aq̄ enī clara t nō turbata ꝫ q̄eta species rerū abiectaz apparēt. Vñ Bern. siluester i de gacosmo suo Prodit liq̄ntis aq̄ clara sb̄stātia: cuius plana ac lubrica supficies figuras reddit emulas vmbrarū in cursib⁹ lacessita. Vñ aq̄ tenet vicē speculi ad vsū paupez. iuxta illō Eccī. xxvij. In aqua resplēdit vult⁹ pspitiētiū. Isto mō scriptura sacra seu etiā verbū dei hoiez sibi ostēdit q̄lis ē i moz⁹. Vñ Greg⁹. ij. moza. Scriptura sacra mētis oculis q̄si q̄dā speculū opponik vt interna nra facies in ipsa videak Ibi cteni feda. ibi pulchra nra agnoscim⁹: ibi sentim⁹ q̄z tū ꝓficim⁹: vel q̄z lōge a pfectu distamus. Scdo principalik aqua in scptura significat astutiā secularē. Pe q̄ ap̄ls. j. Lor. iij. Sapiētia hui⁹ mūdi stulticia est apud deū. Scriptū ē enī. Lōprehēdā sapiētes i astutia sua. Hec enī astutia ad modū aq̄ dat apparētiā q̄ntitatis excellentiā sublimitatis: t insolentiā mutabilitatis. Primo astutia secularis dat apparētiaz quātitatis: qz illud qđ p aquā videk grādi⁹ apparet q̄z ē in sua ꝓpria quantitate. Vñ Ptolo. Nō in aqua ponik videk mai⁹. Et Seneca de naturalib⁹ q̄stionib⁹ li. j. dicit. Via p aquā iudicantib⁹ longe videk esse maioza. Et cito post Pidera ampliora p nubē aspiciēti videk: qz acies nra in humido labitur: nec apprehēdere qđ vult fidelik pōt qđ manifestū fiet si poculū impleueris aqua t in illud pieceris anulū. Nam cū in ipso fūdo anul⁹ lateat: facies ei⁹ in sūma clarioz reddik q̄cq̄d videk. p humorē longe amplī⁹ in illo est. ℔ Bene. Probak etiā in pspectiua q̄ aliq̄ q̄ ab oculis in certa distātia nō videk aq̄ supinfusione incipiūt videri. Vñ si denarius in scutella ponak sumakq̄z distātia a q̄ minime videak. si aqua in scutellā infundak eodez existēte spacio inter scutellā t oculū. denarius qui pr⁹ añ infusionē aq̄ videri nō poterat: apparebit. Moralik. Virtūcūcz aliqs fuerit modicus scōm mūdū sine pulchritudine t foztitudine corpis: sine diuitijs: sine genere: sine parētib⁹: si aqua sapie secularis opiak: grādescet t apparebit magn⁹. Addiscat iura ciuilia t canonica: ornet se legib⁹ t statutis regijs: stati apparebit nobilissime quantitatis: faciet eū crescere in diuitijs familia et thesauris. t tñ nō iō ē maioz in rei veritate apud deū ꝫ minoz. Vñ Greg⁹. v. moza. Paruulus ē q̄ terrena diligit magn⁹ q̄ celestia ꝓcupiscit. Vñ q̄uis appareāt magni nobiles t iocūdi apō secularik iudicantes: sūt tñ i diuio ꝓspectu t iudicio cōsciētie p̄e parui ignobiles t dolore repleti Job. xxix. Ecce gigātes gemunt sub aquis et q̄ habitant cū eis. Gigātes ꝟ ē illi q̄ nro iudicio magni videnk. Scdo aqua dat excellētiā subtilitatis. Aq̄ enī naturaliter q̄rit terre supeminere t dñari. t aliter nō quiescit aq̄ naturaliter: qz ille ē tot⁹ appetit⁹ aq̄ supeminē t supponi imediate t dñari terre. Isto mō moralik. astutia secularis ad nullū aliū finē tendit nisi ad volādū in honoribus t ad acq̄rendū dñiuz terrenoz. In cuius figura aq̄ ꝓduxit aues Gen. j. Producāt aque reptile aie viuēt t volatile sup terrā sub firma mēto celi. Astucia enī secularis duo genera hominū ꝓducit: reptilia t volatilia. Reptilia sūt agricultores t falsi mechanici t manuū opatores t hmōi q̄rū tota ꝓuersatio ē in terra. Volatilia sūt nobiles placitatores falsi mercatores vsurarij solēnes t clerici simoniaci t p̄raui nobiliū cōsiliarij. Isti acq̄rūt loca sublimia t gradus t dignitates in eccl̄ia Gen. vij. Multiplicate sūt aque t eleuauerūt arcam in sublime a terra. Tertio aqua dat insolētiā mutabilitatis. Vñ oēs insulares t maritimi incōstantes sūt t insolētes nimis: sicut patet de nautis qui cōiter cōuersank in aq̄s. tales enīz regulank p lunā q̄ ē dña aq̄rū. Luna enī ē velocissimi motus: ꝟ est plures circūuolutiones fac circa terrā q̄z q̄cūcz ali⁹ planeta. Et sic moralik astutia secularis reddit hoies mutabiles t versipelles ad modū vulpis q̄ nūq̄z recto ꝫ toztuoso itinere gradik. De ista astutia dr̄ Hiere. xv. Facta ē mihi q̄si mēdaciū aquaz infideliū. Bacul⁹ q̄z tūcūcz rect⁹ si vna ei⁹ medietas ꝓfūdek i aqua videbik toztuosus. Sic isti falsi placitatores q̄z tūcūcz fuerit cā hois iusta: p eoz astutiā t astutā versutiā faciūt apparere iniustā: t ecōtra cāz iniustā faciūt videre rectā. Et hi sūt a quib⁹ iurgia lites t iniqua mēdacia oriunk Proū. xvij. Qui dimittit aquā caput ē iurgioz. qui dimittit aquaz. i. q̄ astutia seculari sine regula bone ꝓsciētie vtik: caput ē. i. ꝓcipalis cā litis ink hominēs mūdiales. Tertio ꝓncipaliter aq̄ in scriptura sacra significat penitentiā regularē. Aqua enī lauat sordida. flectit rigida. t coquit

cruda. Isto modo penitētia primo abluit sordes peccatorū q̄tūcunq; fuerint enormia. In cui⁹ figurā dictū ē Naamā leprosō. iiij. Regl. v. Vade t lauare septies i iordane et recipiet sanitatē caro tua atq; mūdaberis. Ezech. xvj. Laui te aqua munda t mūdaui sanguinē tuū ex te. Sanguinē tuū ī est peccatū tuum qō ex carne t sanguine ortū habet. Ecci. xvij. Quid nequi⁹ q̄ q; excogitauit caro t sanguis. Hoc ḡ sacramētū penitētie figurat p piscinā pbaticā De qua dicit Joh. v. q; habuit q̄nq; porticus i quib⁹ iacebat multitudo languentiū: Angel⁹ aūt domini scōz tpl descēdebat t mouebat aq̄ t q̄ primus descendisset post motionē, aq̄ san⁹ fiebat a quacūq; detinebatur infirmitate. Piscina dicit q̄si aqua pisces habēs p cōtrarium. Probatō grece ouis latine. Quia ḡ illa aqua caruit piscib⁹ t oues imolande ibi lauabant. ideo piscina pbatica dicebat. Et sacramētū penitētie significat in q̄ lauari debet q̄squis q̄ debet deo imolari. Habet autem quinq; porticus secūduz quinq; occasiones ex quibus homines aquā penitētie ingrediūt: videlicz verbi dei p̄dicationē: sanctorū precedentiū cōsiderationē: generalē ecclesie ordinatioē: diuinaz inspirationē. t corporee infirmitatis tribulationē. Quidā t valde multi ingrediunt piscinaz penitētie per porticū verbi dei Act. ij. His auditis cōpūcti sunt corde. t dixerunt ad petruz t reliquos apostolos. Quid faciem⁹ viri frēs Petrus vero ait ad illos. Penitētiā agite. Alij ingrediunt piscinā penitentie per porticū exēplozū virorum sanctorū. Unde beat⁹ Greg⁹. j. dialo. Sunt nōnulli quos ad amorez patrie celestis nō minus exempla q̄ predicamēta succendunt. Alij p porticū ecclesiastice cōstitutionis q̄ p̄cipit cuilibet xp̄iano semel in anno p̄fiteri t cōmunicare. Alij p diuinā inspirationez t occultā: sicut Nicolaus Bñdict⁹ Dominicus t Franciscus. Alij p infirmitatis corpee flagellationē. Et ista ē portic⁹ cōmunissima in q̄ iacet multitudo maxima languētiū: qz vix volūt extra q̄ dragesimā cōfiteri nisi p infirmitatis articulū necessitent. Scōo aqua designat penitentiā: qz flectit rigida. Ita penitētia corda superba indomita t insolentia flectit ad obediētiā. Unde sicut Corallus q̄diu est in aqua crescit t augeť ad moduz plāte: q̄cito extrahiť rigescit in lapidē. Juxta illud Ouidij Methā. xv. Sic t coralluz q̄ primū cōtigit auras. Tempe durescit mollis fuit herba sub vndis. Ita multi duz sūt inter sanctos viros penitētie datos crescūt t molles t attractibiles fiunt. qui extra penitētiam positi inuenirent rigidi t rebelles. Eccī. xxiij. Dixi rigabo ortū plantionuz inebriabo partus mei fructus Tertio aq̄ designat penitētiā qz coquit cruda. cū adiutorio eni ignis quod crudum est t digestioni cōtrariū fit p decoctionē in qua conueniens corpori nutrimētum. Isto modo quidā incorporari nō possūt corpori christi mystico propter suā cruditatem t insipiditatē. donec in aq̄s penitentie decocti fuerint. Juxta illud Ezech. xxiij. Consument carnes t coquet vniuersa compositio t ossa tabescent. Cōsument carnes. i. carnales affectiones t coquet vniuersa cōpositio. id est ornatus superfluus ad modestiā reducet. t ossa tabescent. id rigide t rebelles voluntates ad humanitatem t obedientiam ducentur.

Lectio. CXXXVIII

Cum eni temptati sunt t quidam cum misericordia disciplinā accipientes: t scierunt quēadmodū cum iam iudicati impij tormēta paterentur. Hos quidē tanq; pater monens pbasti. Illos autē tanq; rex durus interrogās cōdemnasti. Absentes eni t p̄sentes similiter torquebant. Duplex eni illos acceperat tediū. et gemit⁹ cum memoria p̄teritoz. Quia dictū est q; tam hebrei q̄ egyptij a deo flagellati fuerunt. In hac pte intendit ostendere qualiē isti populi diuersimode fuerunt afflicti. Nam hebrei ad correctionem: egyptij ad damnationē Et circa hoc tria facit. Primo ponit afflictiōis diuersitatē. Secundo replicat egyptiorū puersitatem ibi. Pro cogitationibus. Circa primuz duo facit. Primo ostendit q; tribulatio immissa hebreis cessit ad morū informationem. Secundo q; tribulatio inflicta egyptijs fuit eis ad pene eterne inchoationē. Et istud facit loquēdo alternatim t vicissim. Nunc de egytijs: nūc de hebreis Circa primū ostendit q; afflictio immissa hebreis in illa siti: in deserto fuit eorū probatio: castigatio t informatio. Probabāt ad eorū humiliationem: castigabant ad malorum suorum correctionē. t informabāt ad cognoscendum diuinā vltionem. Quum ad eorum probationem dicit. Cum eni temptati sūt id est probati ad bonū eorum Gen. xxij. Temptauit deus abraam t dixit ad illum tē. Et q̄dem cum misericordia disciplinam acceperūt vel accipientes quia castigabantur misericorditer ad suam correctionem! t per illaz castigationem cognouerunt experimentaliter quodāmodo diuinam vltionē in damnatione malorum et ideo subdit. Scierūt quemadmoduz cuz ira iudicati: impij. id est egyptij tormenta paterentur. id per illam sitim quā filij israel sustinuerunt in deserto quasi quodam experimēto scierūt q̄liter fuerūt egyptij afflicti tpe q̄ tota aq̄ egypti i sanguinē fuit p̄uīsa. De q̄ ī ps.

cõuertit aq̃s eoꝝ i sãguinẽ ꝛ imbꝛcs eoꝝ ne biberẽt: et fuit ḡ illa sitis illata hebꝛeis i ôserto ad eoꝝ pꝛobationẽ vt per ipsi⁹ patientiaꝫ mererẽt et ad eoꝝ castigationeꝫ misericoꝛditer illata vt dilectionẽ dei ad se experirent: et ad eoꝝ informationẽ vt penã quã egyptij sustinuerãt p manũ dei in semetipis intuerent p sitim cõsimilẽ. In hoc tñ fuit diuersitas: qꝛ hos q̃dẽ. id est hebꝛeos tãq̃ pater monens pbasti. Illos autem tanq̃ rex durus interrogãs cõdemnasti. Paꝛ eni lꝫ pmittat filiũ aliq̃lit indigere ad ipi⁹ castigationẽ. iuuat tamen euꝫ circa extremã necessitatẽ. Exẽplũ de patre et filio ꝓdigo. Luc. xv. Cũ adhuc lõge eẽt: vidit illũ pater suus et misericoꝛdia motus ẽ. Sed rex cõdemnãs aliquꝫ iudicialiter ad penã moꝛtis illã penã executiõi demãdat sine dispensatõe quacũq̃. Quia ergo deus filios isrl̃ sitire pmisit: ꝫ ciꝛo eis de remedio miraculose, puidit. iõ dicit. Hos q̃dem tanq̃ pf̃ monens pbasti. Et quia egyptios siti punuit: nec contra illã aliquã dispensationem exhibuit: iõ dicit merito. Illos aũt tãq̃ rex durus interrogans cõdemnasti. Et iõ nõ dicit absolute tãq̃ rex. ꝫ tanq̃ rex durus: qꝛ rex bonꝰ se habet ad subditos sicut pastoꝛ ad oues ꝛ pf̃ ad filios. ſm Aꝛist. viij. Ethi. Cõdemnati ergo fuerũt egyptij ñ pbati: nec castigati. Et q̃ graviter afflicti fuerũt ostidit ex circũstantia loci et tempoꝛis. Nõ eni aliqui affligebãt ista siti. puta absentes a locis aq̃ꝛ. i. fontiũ: ímo tanta siti affligebant qui fuerũt p̃sentes in locis vbi solent aque abũdare. sicut absentes a locis illis: qꝛ oẽs aque ille cõuerse fuerũt in sãguineꝫ: ita vt essẽt ipotabiles oino: et hoc ẽ qõ subdit. Absentes et p̃sentes similit toꝛquebant. Et etiã vt q̃ similes erãt in culpa fierent similes in pena. Quantũ aũt ad circũstantiã loci et tẽpoꝛis puniebãt grauit: qꝛ gemuerũt ex doloꝛe pene p̃sentis: et timuerunt de futuro ex memoꝛia p̃teritoꝝ. Et iõ dicit. Duplex eni illos acceperat teste. Et Pꝛou. j. Gemitus cũ memoꝛia p̃teritoꝝ. Circa illã clausulã. Hos quidẽ tanq̃ pf̃ monens pbasti. Nota q̃ triplicẽ habemus patrẽ. supnaturalẽ p creationẽ. coꝛpoꝛalẽ p ꝓpagationẽ: et spũalẽ p curã et conseruationẽ. De pꝛimo dicit Deutro. xxxij. Nunqd nõ ipe ẽ pater tuus: qui po. te. fecit et creauit te. Mathẽ. xxiij Patrẽ nolite vobis vocare sup tꝛã. Unꝰ ẽ eni paꝛ vester q̃ in celis ẽ. Iste pater est paꝛ sanctitatis, pater potestatis: et pater pietatis. Pf̃ sãctitatis. Joh. xvij. Pater sãcte clarifica filiũ tuum vt fi. ꝛc. Iterum in eodẽ. Pater sãcte serua eos in noie tuo q̃s dedisti mihi. Et infra. Paꝛ sãctifica eos i veritate. Pf̃ ptãis. Mathẽ. xxvij. Et Mar. xiij. Pf̃ oia possibilia sũt tibi. Pf̃ pietatis. ij. Cozinthẽ. j. Bñdictus deꝰ et pf̃ dñi nri Jesu xp̃i. Pf̃ misericoꝛdiaꝝ et deꝰ toti⁹ cõsola. Quia est pater sãctitatis debemꝰ eũ depcari p deuotionẽ: qꝛ pater ptãtis debemꝰ eũ venerari p subiectionẽ. qꝛ ẽ paꝛ pietatis. debemꝰ euꝫ imitari per assimilationeꝫ. Pꝛimo quia est pater sanctitatis: debemus eum depꝛecari p deuotiõꝫ. Mathẽ. vj. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuũ. que est oꝛatio dominica in qua omnia nobis necessaria paucissimis petitionibus includuntur: que omnes alias oꝛationes antecellit auctoꝛitate. vtilitate: et compendiositate. Quam si fideliter ferueter et humiliter dixerimus impetrabimus. quicquid nostre saluti poterit expedire. Joh. xvj. Amen dico vobis. Si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Et est notãdũ q̃ multo vtilius est illam oꝛationem dicere generalem q̃ particularia vota nostra deo expꝛimere. quibus plerumq̃ ea desideramus que nocerent obtenta. Unde Valerius libꝛo. vij. ca. ij. Socrates humane sapiẽtie: quasi quoddam terrestre oꝛaculum nihil vltra petendum a dijs in moꝛtalib⁹ arbitrabatur q̃ vt bona tribuerent. quia hi demum scirẽt quid vnicuiq̃ esset vtile. Nos autem plerumq̃ id votis expetirem⁹ quod non impetrasse melius foꝛet. Ete nim densissimis tenebꝛis inuoluta moꝛtalium mens inquã late patente eꝛꝛoꝛe cecaꝫ petitiones tuas spergis? Diuitias apetis. que multis exitio fuerunt: honoꝛes concupiscis qui cum plures pessundederunt regna ipsa tecum voluis: quoꝝ exitus sepe numero miserabiles cernuntur. splẽdidis coniugijs inijcis manus: at hec vt aliquando illustrant ita nonnunq̃ domos euertunt funditus. Desine ergo stulta futuris maloꝝ tuoꝝ causis q̃si felicissimis rebus inhiare: teq̃ totã celestiũ arbitrio pmitte: quia qui tribuere bona ex facili solent etiã eligere aptissime possũt. Luc. xj. Si vos cũ sitis mali nostis bona data dare filijs vestris quantomagis pater vester celestis dabit spiritum bonũ petenti se? Secũdo quia pater iste est pater potestatis debemus euꝫ venerari per subiectionem. Juxta illud Malachie. j. Filius honoꝛat patrem: et seruus dominũ suum. Si igitur pater ego sum: vbi est honoꝛ meus? Et Ecclesiastici. iij. Magna potẽtia dei solius et ab humilibus honoꝛatur. Tertio quia est pater pietatis debemus eum imitari p assimilatõnem. Luce sexto: Estote misericoꝛdes sicut pater vester misericoꝛs ẽ. Laudabile et honoꝛabile ẽ in filio bonã patris ꝓpꝛietatẽ effigiare. Pꝛopetas aũt dei misereri ẽ. Usũ cãtat ecclesia. Deꝰ cui ꝓpꝛiũ ẽ misereri ꝛc. et iõ. Beati misericoꝛdes quoniam misericoꝛdiam consequent. Mathei. v. Secũdo habemꝰ patreꝫ naturalem per pꝛopagationem. et istum debemus in vite necessarijs supoꝛtare. In chꝛisto contrarijs repudiare: eternis memoꝛijs cogitare. Isti inq̃ patri debemꝰ i vite necessarijs si

indiget ministrare. Unde Chrysostomus exponens illud Johannis. xix. Mulier: ecce filius tuus dicit sic. Docet nos xps vsq; ad victimā respiratoz parentū diligentiā habere: qz enī alijs mulieribus astantibus nihil dixit. Docet ꝓ aliqd ipendere parentib⁹. Sicut enī xpianus aduersantes genitores ad spualia nosse nō oz. Ita q nihil impediūt debet eis ꝑbere et honorare habere añ alios qz genuerūt et qz aluerūt. Unde Ambr. sup illud Matth. xix. Honora pfem. Primus inqt gradus pietatis ē iste vt ās auctores tibi voluit eē debitos honores obsequijs: abstineas ꝓtumelijs: quia nec vultu ledenda ē pietas parentū. Unde Aristoteles. ix. Ethi. docet q parentib⁹ debem⁹ sufficere in nutrimēto et debem⁹ eis honorē quēadmodū dijs ꝓpter maxia bficia generādi et nutriēdi. et viij. Ethi. dicit q i honorib⁹ ās debem⁹ dijs et parētib⁹ nō ē possibile reddere fm dignitatem bficioz ab eis receptoz: et iō apud antiqs taz honor exhibēdus deo qz etiā honor exhibēdus parētib⁹ pietas dicebat. Unde Tullius in sua rhetorica. Pietas ē q quā sāguini mēnis pximus benivolū officiū et diligēs tribuit cultus. Hui⁹ pietatis exēplū ꝓbuit nobis natura in Liconia ō q Solinus dicit i de mirabilib⁹ mūdi. Eximia ciconie inest pietas. Nā q̄ntū tpis ipenderūt fetibus educādis: tātū et ipe invicē a pullis alūt Ultinā q̄liber saltē septē ānos vellet circa parētū curā expendere. sicut illi eū septez annis ab aqua et igne custodire tenent. Eccli. iij. Fili suscipe senectā pris et nō cōtristes eū in vita illi⁹. t si defecerit sensu: veniā da et ne spernas illū in tua xrute. Hāc naturā ciconie planius narrat Ambr. in exameron de ope q̄nte dici. cap. xxxv. Hec auis depositi pris arguit. p longeuū senectutis tēpus plumaz tegumēto alarūq; remigio nudatos circūstantesq; soboles pennis ꝓuisse fouet. et q̄d dicā: Collato cibo pascit. q̄si etiā reparat nature dispendia vt hinc atq; inde subleuantes senē fultro alaz suaz advolādū exercent et in pristinos vsus dissuetā iā reducāt pūs patris mēbza: et iō Romanoz vsu pia auis vocat Ambr. Hec auis fuit dee Concordie ꝓsecta sic ut dicit iuuenalis li. j. In signū q nisi a filijs debitus honor patrib⁹ ipendat: nulla i republica cōcordia eē pōt. t iō inter diuina ꝑcepta loco q̄rto ponit Honora pfem et mfem vt sis lōgeuus sup terrā. Exo. xx. et in lege Moysi cautum fuit. q̄ maledixerit pri ac mri morte moriat Exo. xxi. Scdo patrē istū debem⁹ i xpo cōtrarijs repudiare. ita q si in his q̄ ad vite pfectioz t xpi ptinēt imitationē pfvoluerit filiū ipedire sicut de ingrediēdo religionē de vouēdo cōtinentiā. hmōi que ad pfectiōis ptinēt seu ptinere noscūt: filius nō solū debet eū expectare. ꝫ sua verba repudiare. Juxta doctrinā salvatoris Matth. x. Veni enī separare hoiem' adū sus pfem suū: et filiā aduersus mfem suā. et in eodē. Qui amat pfem t mfem plusq; me nō ē me dign⁹. sup hoc xbo Hieron⁹. Si necessitas venerit. vt amoz parentū siue filioz amoz det cōparet t nō possit vtrūq; seruari: odiū in suos et pietas in deū ē seruāda. Potissima. n. cautela diaboli ē hoies ab amoze religiōis retrahere p amozē parentū. In cuius figurā: sicut dicit Hieron⁹. et Chrys. cū dns esset occupat⁹ in officio ꝓdicādi suggessit ei q̄dam Matth. xij. Ecce mater tua et ffres tui foris stant querentes loq; tibi: insidias xpo tēdens vt spuali operi carne et sanguine anteferret. Sup quē locū exposuus loquens Chrys. dicit sic. Dū xps psuaderet populo q esset filius dei: diabolus ꝓcurauit aduentū matris vt turbe videntes parentes carnales. diuinitatis et⁹ obscuraret naturaz. Et iō q vult fugere a mundo nō debet hoc parentibus nec amicis carnalib⁹ indicare. Figuram hui⁹ habem⁹ Gen̄. xxxi. q Jacob dū vellet fugē i priā suā auunculū suū et socez noluit ō fuga ꝓmonē. Et Judi. xiiij. Samson leonē cōscidit in frusta et postea de oze leonis mel comedit. et neuz patri vel matri voluit indicare. Et iō de ista materia Hieron⁹. in q̄dā epla ita scribit. Licz i collo paruul⁹ dependeat nepos. licz sparso crine et scissis vestib⁹ vbera q̄b⁹te nutrierat mr ostendat. licz in limine iaceat pr: p calcatū pge patrē: p calcatā pgē mfem: siccis oculis ad vexillū crucis euola: solū pietatis genus ē in hac re te eē crudelē. Tertio patrē istū debemus eternis memorijs cogitare ne simus q̄ diu habem⁹ eē ingrati illi q̄ dedit nobis eē Eccli. xxiij. Memēto pris tui et mris tue. Sed ō filijs ingratis cōit mō videm⁹ q ōntūcunq; cari fuerint pres vel mres q̄ntūcunq; eis diuitias copiosas relinquāt: p⁹tres dies a sepultura pactos obliuioni ppetue recōmēdāt. falsū q̄ndā dolorē in habitu nigro et vultu luctuoso ꝓtēdunt: et cordis leticiā quadā cooperiūt tristicia simulata. Talis fuit Gellia de qua narrat Marcialis cocus ꝓmo libro epigramatō Amissū non flet cū sola est gellia patrē. Si qs adest iussit pstiterit lachryme. Nō lugeat q̄sq; laudari gellia q̄rit. Ille dolet vere q̄ sine teste dolet. Vult dicē q ista Gellia qñ erat sola i nullo doluit mortē: pris: et q̄cito ppēdit q aliqs eā videret: statim volūtarias lachrymas fudit. Et sic dicit poeta de gellia. Nullus dolet veracit q̄ vult de suo dolore laudari. Sz ille dolet vere q̄ sine teste dolz Tertio q habem⁹ patrē spualē p curā t pseruatiōz cui debem⁹ obediētiā benivolētiā t honorē t merito. Ipe enī p nob tenet reddē rōnē: tenet nos istruere p informationem: tenetur nos fouere per compassionem. De talibus patribus potest exponi illud Gen̄. q̄dragesimoseptimo. Pastores ouium sumus: et nos et patres nostri. Iste pater debet esse sicut Helias ad quez Heliseus dixit. iij. Regū secūdo.

Pr̄ mi pr̄ mi: currus ifrl̄ ⁊ auriga ei⁹. vt sit cur⁹ suportās suauit̄ debilitates ifirmoꝝ: ⁊ auriga pungēs virilit̄ negligētias accidiosoꝝ. Iste debet cē arca dñi in q̄ fuerūt ẋga tabule ⁊ māna. Ita in p̄lato debet esse virga correctōis seu castigatiōis: tabule informatōis: et māna cōsolatiōis. Ulī Aug⁹. Corripiat indetos: psolet pusillanimes: pius pr̄ sit ad oēs. Iste debz habere nō solū faciē leonis p austeritatē: ꝫ faciez hoīs p māsuetudinē et pietatē. Sit colūna ī solū ignis p actiuitatē exustōis: ꝫ etiā colūna nubis p suauitatē ptectiōis. Ulī Berū. sup Cāt. Discite vos p̄lati subditoꝝ matres vos eē debere nō dños: studete magis amari q̄ metui. Et si interdū seueritate op⁹ ē paterna sit nō tyrannica. Patres fouēdo pfes corripiēdo vos exhibeatis: suspendite verbera: pducite vbera: pectora lacte pinguescant nō cypo turgescāt.

Lectō. CXXXIX.

Cum enim audirēt

p sua tormēta bñ secū agi cōmēorati sūt dñm: admirātes in finē exit⁹. Quē enī in expositōne prauā piectū deriserūt: i finē euent⁹ mirati sūt nō similit̄ iustis faciēs. Postq̄ ostensum est qualit̄ pena cōsimili ad diuersū tū finē afflicti fuerūt siti egyptij ⁊ hebrei. Illi in egypto: isti in deserto. In hac pte declarat̄ q̄s inde pfect⁹ iusticie, puenerit apud egyptios. Et ē duplex. Prio iustū fuit q̄ q̄ se deū ignorare dicebāt ad dei noticiā et cōfessionē inducerentur p coactionē. Secūdo iustū fuit q̄ q̄ dei pphetā cōtemplerāt et morti exposuerāt. postea venerarent p admirationē. Et istū duplicē pfectū ex diuina flagellatiōe secutū explicat Salomon in hodierna lectōe. Scōa ps ibi. Quē enī in expositione. Primo igit̄ istud bonū de egyptioꝝ flagellatione seq̄bat̄ q̄ illi q̄ proterue et maliciose dei noticiā se habere negauerāt. Exo. v. Quis ē dñs vt audiā vocē ei⁹ et dimittā ifrl̄? Nescio dñm et ifrl̄ nō dimittā. Nō illi inq̄s ad dei recognitionē et cōfessionē p tormēta cogerent. Et sic factū ē. Nā q̄ñ senserūt se torqueri diuinit⁹, nūc p mutationē aq̄ꝝ in sāguinē: nūc p ranas imissas. nūc p alias octo plagas. reducti fuerūt ad recognoscēdā diuinā virtutē. Ulī viso ctio signo de cynifibus dixerūt malefici Pharaōis. digitus dei ē hic. Exo. viij. et. ix. Dixit et Pharao post plagā grādinis. Peccaui etiā et nunc dñs iust⁹: ego et populus me⁹ impij. et Exo⁹. xiij. Fugiam⁹ israelē: dñs enī pugnat p eis cōtra nos. Hoc dixerūt q̄ñ fuerūt in mari rubro et dñs exercitū eoꝝ pcussit imbre fulmine ⁊ tonitruo imediate añq̄s mare redīt sup eos. et bñ ē q̄ nō lra vult dicere. Cū enī audirēt supple egyptij: p sua tormēta bene secū agi. i. iuste agi cuz eis: cōmemorati sūt dñm. i. recognoscētel se diuina virtute correptos dñm eē deū cōfessi sūt admirātes i finē exit⁹. i. de fine exit⁹ ifrl̄ de egypto. In pō. Fecit magīa i egypto ⁊ mirabilia in terra Cham. terribilia i mari rubro. Scōo p tormēta ⁊ flagella dei ēducti fuerūt egyptij ad venerādū moysen dei pphetā quē pus puulū submersisse volebāt Exo. j. Et q̄tū ad bñ lra dicit sic. Quē enī in expositiōe prāua: q̄ñ vicz de pcepto malicioso regis egypti paruuli expone bant̄ ad mortē et pjciebāt in flumē. piectum Moysen deriserūt. id ē ptēptibilit̄ abiecerūt. In finē euentus mirati sūt. q̄ñ videlicet in tot plagis et portentis pcussit egyptū et eduxit populū suū de egypto ⁊ vltra mare rubrū sbmerso egyptioꝝ exercitu in eodē: nō similit̄ iustū faciens. Ista lra dz referri ad textū lectiōis pcedentis vbi dicit. Illos tāq̄ durus rex interrogans cōdēnasti nō similit̄ iustū faciēs: alit̄ ñ appareret cōgruitas in sermōe. et ē sens⁹ q̄ aliter punuit iustos hebreos: alit̄ iniustos egyptios q̄ illos ad correctionē: hos ad dānatōz seu cō dēnationē vt in lectione pcedente dictū fuit.

Lectio. CXL.

Pro cogitatiōibus

p insensatis iniq̄tates illoꝝ. Nō q̄dā errantes colebāt mutos serpētes et bestias supuacuas: imisisti illis multitudinez mutoꝝ aialiū in vindictā vt scirēt: q̄ p q̄ peccat q̄s: p hec ⁊ torq̄t. Postq̄s Salomon deū glorificādo et magnificādo recitauit mirabilē afflictionē quā egyptijs intulit eos multiplicit̄ flagellādo. In hac pte ait de eoꝝ culpa ofendendo q̄ iuste puniti sūt p̄m exigētiā culpaꝝ suaꝝ. Et circa bñ duo fiunt. Prio cōiungit̄ culpe pena. Scōo ostendit̄ pportio debita inter ea ibi. Ut scirēt. Circa ea p̄mū duo facit: q̄ primo ponit libertatē peccādi in generali. Scōo exprimit̄ fatuitatē peccandi magi in speciali. Scōa ps ibi. Nō q̄dā errātes. Circa primū dicit sic. Pro cogitatiōib⁹ aūt isensat̄ iniq̄tates illoꝝ. q. d. Nulla rōne p̄babilivel tēptatiōe carnali peccauerūt pctō idolatrie. ꝫ oīno euanuerūt i cogitatiōib⁹ et obscuratū ē cor eoꝝ i sipiēs. Ro. j. Sz q̄lit̄ in spāli cōseq̄nt̄ enarrat sic. Nō q̄dā errātes colebāt mutos serpētes. q. i. q̄. Quidā errauerūt vt egyptij et chananei q̄ ad suā dānatōz idolatriā iuenerunt: errātes erroze moꝝ iexcusabili. Prou. xiij. Errāt q̄ opant malū. Colebāt mutos ꝑpētes. i. esculapiū sub specie ꝑpētl et bestias supuacuas. i. pictas vel sculptas: vel supuacuas i. iutiles advsū hūanū: sic ꝑpētes et vermes: vl bestias supuacuas. i. fictas imagines bestiarū Colebāt Jouē sub specie arietl. et mercuriū sb specie canis. Uel sicut dic̄ mgr i hystoriis. depingebat̄ iupiter capite aritino. Mercuri⁹ capite canino: ⁊ cetere ptes vl̄ fuerūt hūane effigies vel aliarū bestiarū. Ite Isi. viij. Ethi. ca. vl. dicit q̄ Mercuri⁹ pigebat̄ cū capite canino ⁊ ca

nis ē aial sagacissimū. et mercuri⁹ ē de⁹ eloquē tie. Habuit etiā in capite et pedib⁹ alas, ad designādū velocitatē q̄ ōferēt vox p aera. Et q̄ sic colueřt idola bestiax: merito ēt p bestias pūiti fuerūt. vñ sequit. Immisisti ill' mittendinē aialiū mutox in vindictā. Vñ Raban⁹. Dignū fuit vt q̄ creaturā p creatore venerabant: penā sustinerent a creatura. vñ opez q̄rebant. Vñ merito subinferūt. q̄ p que q̄s peccat p hec et torq̄t. Exempla aūt istā ꝓportionē verificātia habemus in scriptura sacra multa valde. Goliath gladio q̄ voluit occidisse Dauid occisus ē. j. Reg. xvij. Aman suspēs⁹ ē i patibulo q̄ parauerat mardocheo. Hester. vij. Diues epulo lingua cruciatus ē in qua pri⁹ fuerat voluptuose delectat⁹ Ju. xvj. Ezech. xxxv. Cū sāguinē oderi. sāguis te pleq̄t. Habac. xvj. Vis q̄ accepit gladiū gladio pibit. Apoc. xiij. Qui i captiuitatē duxerit in captiuitatē ibit: et q̄ gladio occiderit oportz eū gladio occidi. Esa. xxxiij. ve q̄ pdari nōne pdaberis: Prou. xj. Qui inebriat: ipe q̄z inebriab. Habacuc. ij. Quia tu spoliasti gentes multas spoliabūt te oēs q̄ reliqui fuerint de pplis isrl Samuel cōcidit Agag in frusta dicens. Sicut fecit absq̄ liberi mulieres gladi⁹ tu⁹ sic absq̄ liberi inter mulieres erit mater tua. j. Reg. xv. Sacerdotes falsi lapidati sūt iuste q̄ iniuste voluerunt lapidare Susannā. Danie. xiij. Herodes in filijs suis punit⁹ ē. q̄ filios alioz innocēt trucidauerat. Vñ sicut multos filijs ozbauit. sic et ipe filijs miserabiliter ozbatus ē: sicut dic mgr in hist̄ozijs sup euāgelia. Narrat etiā Ouidi⁹ li. j. de arte amādi. duo ad ꝓpositux exempla. Primū ē tale. Cōtigit semel in egypto tāta siccitas q̄ p nouē annos nō fuerūt ibi imbres. Fuit aūt busiris noie q̄dā potēs et magn⁹ tyrān⁹ i illa terra. Accessit g̃ ad istū busirim vel busiridē q̄dā noie Thrasi⁹: et dixit sibi q̄ si effūderz sanguinē alicui⁹ hospitis ad eū venientis et sacrificaret eū Jouī. q̄ statim haberet iouē placatū et pluuiā in abundantia: sicut vtiq̄ expediret p terra. Cui statim busiris rndit. Tu es hospes et tu fies Jouis hostia prim⁹ et egypto tu dabis hospes aquaz. et eum Jouī sacrificauit. ¶ Scōm exēplū ē tale. Phalaris q̄dā tyrānus fuit rex sicilie q̄ noua tormēta excogitauit q̄bus homines trucidaret. ad istū accessit q̄dā noie Perill⁹. Dñe inq̄t ego facio tibi vnū bouē concauū de ere. et q̄n volueris aliquē interficere: tūc pones illū in illa boue p fenestrā quā faciā in latere bouis: et tūc apponēs ignē et ipo damante pre doloze magno fiet mugit⁹ mirabilis p instrumētū ereū. Tyrān⁹ sibi regratiabatur pfecto igit̄ instrumēto Perill⁹ accessit ad Phalaridē tyrannū ꝓsentās eidē bouē ereū cōcauū quē fecerat. q̄ viso Phalaris ꝑmū oim iussit illū bouis artificē in bouē mitti et trucidari pena quā ipemet p alijs excogitauit. De istis duo b⁹ scribit Ouidi⁹ sic. Just⁹ vtiq̄ fuit. nec. n. lex eq̄or vita ē. Q̄ ned artificez arte pire sua. Igit̄ p q̄ q̄s peccat p hec et torq̄t. Isti sentētie cōcordat Anselm⁹ de cōceptu virginali. ca. iiij. vbi inquit. Vtrū mēbris et sensib⁹ corpis sit imputā dū pctm̄: Et rndit q̄ nō: ꝙ volūtati: q̄ si de actionib⁹ inuolūtarijs q̄ iniuste fiūt arguāt mēbra. et sensus q̄b⁹ fiūt pctā rndere possunt. De⁹ nos et prātē que in nobis ē subiecit volūtati vt ad impiū ei⁹ nō possum⁹ nō mouere nos et facere q̄d vult. imo ipa mouet nos velut istrumenta sua et facit opa q̄ videmur facere. Quicq̄d g̃ faciūt iputādū ē volūtati vt dicit Anselm⁹. Sed tūc pōt aliqs mirari: q̄re sensus et mēbra puniunt p culpa volūtatis. ex q̄ obedicēdo volūtati fuāt legē eis a deo idita: nec peccāt p ꝙs: rndit Ansel. q̄ ñ ē sic. q̄z sic cū sola volūtas peccat sic sola volūtas pūit. Sic cū peccat p sēs⁹ et mēbra ēt p sēs⁹ et mēbra pūit. Sicut iq̄t mēbr. et sensib⁹ opak. ita ipa in illis torq̄t aut delectabit. Nihil eni est penale: nisi q̄d ē ꝓtrariū volūtati. Circa illā clausulā. Colebāt muros hpētes ē notandū fm Aug. xij. de ciui. dei. q̄ sicut i pctō ꝑmi hois tres creature fuerūt: vir: mulier: et hpēs. ita in pctō actuali ista tria cōcurrūt: sēsualitas. rō inferior. et rō supior. ita q̄ fm eū sēsualitas q̄ suggerit tenet locū serpētis. Istū g̃ serpētē multi colūt. q̄z ea q̄ sensualitas suggerit q̄si oēs homines ꝓsequūt: et ea q̄ carnis sūt sapiūt. Vñ q̄d b⁹ dicit Apls ad Philip. iij. Multi eni ābulāt de q̄b⁹ sepe dicebā vobis. Nūc. ūt flēs dico inimicos crucis hūi: q̄z finis interitus: q̄z de⁹ venter ē. Isti g̃ moralit colūt serpentē. i. ventrē: et habet de⁹ iste diligēs ministeriū et honorē assiduū: sicut vo deo fieri ꝓsueuit. Habet eni templū insolētie: altare affluētie et sabbatū sōnolentie. sacrificia superfluitatis: oblatiōes inq̄tis et incēsū voluptatis: sacerdotes labozioso: cātozes luxurioso. et lectozes mēdoso. Primo g̃ tēplū isti⁹ dei nephandi et turpissimi ē taberna in q̄ cultozes vētri iueniūt assidui a mane vsq̄ ad meridiē cōmessatiōio⁹ et potatiōib⁹ et impudicitijs occupati. De q̄ tēplo verificat illud ij. Machab. vj. Tēplū luxuria et cōmessatiōib⁹ erat plenū: et scoztātiū cū metricib⁹. Nō aūt solū a mane vsq̄ meridiem. ꝙ vsq̄ ad mediā noctem isti deo seruiūt: et verificat illud Apoc. vij. Seruierūt ei die ac nocte i tēplo ei⁹. Et q̄s fructus ꝓuenit eis inde: Certe directissime ꝓtrarium illi⁹ q̄d itēdūt. Nā p cibū: potū et ludū plōgare reputāt vitā et cū manib⁹ ꝓpijs semetipsos occidūt. Plures eni ꝓpter crapulā: gulā et ebrietatē pereunt q̄z cū gladio fame vel peste. Vñ sp ꝑmū q̄d medic⁹ ꝓponit infirmo de stomacho ē. Scit eni q̄ cōit plō ex nimia repletiōe q̄z ex maceratione infirmitates gignūt. Sic g̃ gulosi i tēplo isolennic q̄d ē taberna semetipos interficiunt dū deū suū colūt. In cui⁹ figura Sē-

nacherib dñ adorare in tẽplo deũ suũ a ꝑpijs filijs ẽ occisus. Opa eni hois filij sui dicũt. Juxta illõ Eccl. xj. In filijs suis agnoscit vir. Secũdo habet de⁹ iste altare effluentie qõ ẽ mẽsa sua. De qua exponi põt illõ ps. Fiat mẽsa eor coꝝ ipis in laqueũ. Est eni de diabolo sicut de aucupe. Auceps. n. vbi maiorẽ copiã cibi spargit: ibi laqueũ suũ abscõdit: vt dñ auis auidi⁹ comedit: certi⁹ capiat vel ꝑ pedẽ vel ꝑ collũ vel totũ corp⁹ rethi inuoluat. Eodẽ mõ inter fercula t pocula q̃ sup mẽsã ponũt collocat diabolus laqueũ gule vt excessiuos et voraces facilit̃ cõphẽdat. Eccs. ix. Sicut cõphẽdunt aues laqueo sic cõphẽdũt hoies tpe malo cũ eis exemplo supuenerit. Aliq eni hoies capiũt ꝑ caput: qr forte ire pũt. nec loq. nec sensibus alijs bene vti. Aliq ꝑ pedes. qr licet garrulare valeant: incessu tñ priuant. De hoc altari verificat illud ps. Imponent sup altare tuũ vitulos. Tertio habet de⁹ iste sabbatũ sõnolentie. Sabbatũ idẽ ẽ qõ reqes: et certe cultores ventris cũ in tẽplo suo diu seruierint fatigati vino necesse habent ꝑfunde dormire in crastino et tarde venire ad eccliam. Joh. ix. Nõ ẽ hic hõ a deo qui sabbatũ nõ custodit. Quarto hz deus iste sacrificia superfluitatis que sũt diuersa fercula sumptuose et curiose parata q̃ magis nocẽt nature q̃s ꝑficiũt: qr paucis minimisq̃ natura cõtenta est: quã si superfluis vrgere velis qcqd superfuderis: aut iniocundũ fiet. aut noxiũ. dic̃ Docti⁹ de cõso. Et Sen. Multos morbos mlta fercula fecerũt. De istis sacrificijs dr Esa. j. Ne offeratis vltra sacrificiuz frustra. Quinto habet de⁹ iste oblatiões iniquitatis. Iste oblationes sũt scorratiões vel symbolisatiões quas multo libentius faciũt in taberna q̃s faciãt oblationes in eccla. Eccl. xxxiij. Immolantis ex iniquo oblatio ẽ maculata. Sexto iste de⁹ habet incensũ voluptatis. hoc ẽ spẽs: confectões et electuaria odorifera et palatũ inflãmãtia: vt potus delectabiliter ingrediat. De hoc incẽso dicit ꝓpheta. Esa. j. Incensũ abhominatio est mihi. Septimo habet iste de⁹ sacerdotes laborioso. hi sunt venatores: piscatores: pistores et coci: ceteriq̃ subseruientes quor tota sollicitudo ẽ parare sacrificia deo suo ventri. In ps. Moyses et Aaron in sacerdotib⁹ ei⁹. Moyses interꝑtat assũpt⁹ de aqs: t significat piscatores Aaron q̃ vitulos et arietes iugulauit: macellarios designat. q̃ oẽs cõtinent sub arte coq̃naria sicut frenefactiua sub militari. Octauo habet cantores luxuriosos q̃ cãtilenas vocib⁹ effeminati et gestu meretricio cũ musicis instrumẽtis decãtãt. Esa. v. Ve q̃ ꝓsurgitis mane ad ebrietatẽ sectãdã et potãdũ vsq̃ ad vesperã vt vino estuetis. Cithara et lyra t vinũ in cõuiuijs vestris et op⁹ dñi nõ respicitis. Nono habet iste deus suos lectores mẽdosos: et histriones ioculatores et adulatores et cãtatrices t richmorũ factores: q̃ illo solo lucrãt sibi victũ. ij. Macha. ij. Quibus legentibus vtilitas cõferat.

Lectio. CXLI.

Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua. q̃ creauit orbẽ terraꝝ ex materia inuisa. immittere illis mltitudinẽ vrsoꝝ aut audaces leones aut noui generis ira plenas et ignotas bestias aut vaporẽ igneũ spirãtes: aut odorẽ fumi ꝑferẽtes: aut horrẽdas ab oculis scintillas emittentes. Quarũ nõ solũ lesura poterat illos exterminare. sed et aspectus per timorem occidere. Postq̃ oñsum ẽ q̃ diuina iusticia punit peccatores ꝓportionabiliter ꝑm exigentiã pctorũ qr ꝑ que q̃s peccat: ꝑ hec et torquet. In hac pte declarat q̃ diuina potentia nõ ad certũ gradũ puniendi ẽ limitata. Unde multo aliter posset tã egyptios q̃s chananeos puniuisse si sibi placuisset. Et circa hoc tria fiunt. Nam ꝓmo declaratur magnitudo diuine potentie. Secundo cõgruentia sue iusticie. Et tertio subinfert cõmunis rõ vtriusq̃. scõa ps ibi. Sed oia in mẽsura. tertia ibi. Multũ eni valere. Circa ꝓmũ duo declarant. Nã ꝓmo ostendit q̃ de⁹ poterat idolatras egyptios alit̃ puniuisse mediãte alia creatura. Secundo q̃ potuit eos alit̃ punuisse imediate ꝑ seipm sine ministerio alteri⁹ creature. Secũda ps ibi. Sed et sine his. Circa ꝓmũ ꝓbatur q̃ deus potuit peccatores ꝑ ministeriũ alicuius creature dupliciter in genere punire t occidere: qr vel ꝑ creaturas mõ creatas: vel ꝑ nouas et inuisas creaturas. hoc ꝓbatur sic. Quia potentia dei est omnipotens et per consequens potest quicquid possibile est fieri. ergo deus potuit t potest peccatores affligere: vel creando noua genera bestiarum crudelium: qualiũ subseruientium ministerio occidantur peccatores: vl̃ immittendo eis bestias horrendas iã creatas q̃ ad peccatorũz destructionẽ sufficerent multipliciter. Quod autem ad vtrumq̃ sufficiat dei potentia: ꝓbatur dupliciter. tum quia aliter non esset omnipotens: tum quia fecit quod plus est creando orbem terrarum ex nihilo. hec est sentẽtia littere. Dicit ergo sic. Non eni impossibilis erat omnipotens manus tua impotens que creauit orbem terrarũ ex materia inuisa. ex materia scilicet informi ꝑm imaginationẽ aliquorũ tam philosophorũ q̃s sanctorum. imo antea illam materiam creauit ex nihilo. Nõ ergo erat impotens illa man⁹ immittere illis multitudinẽ vrsoꝝ qui crudeles sũt et voraces. iij. Reg. ij. Egressi sunt duo vrsi de saltu t lacerauerũt q̃dragintaduos pueros. Aut audaces leones. iij. Reg. xvij. Immisit illis leones q̃ interficie

bant illos. Aut noui generis ira plenas ⁊ ignotas bestias q̃si vastias a vastando. Utrũq; istoꝝ solet homi timorẽ incutere: videlicꝫ exñeitas: et crudelitas. Que qñ bestia visa crudelis apparꝫ ⁊ ignota. q̃ q̃dẽ bestie forẽt: aut vaporẽ igneũ spirãtes. i. extraflantes ad reprobos iflã mandos: sicut de Behemoth dicitur Job. xlj. Sternutatio eiº splendor ignis. Aut odorẽ fumi pferentes putridũ et fetidũ quo possũt homines suffocari. Aut horrẽdas ab oculis scintillas emittentes que solo visu eos cõburẽt vel intoxicarent. sicut basiliscus. quaꝝ scꝫ bestiarũ nõ solũ lesura poterat illos exterminare. i. extra terminos vite ponere qđ ẽ destruere. sꝫ ⁊ aspectus p timorẽ occidere. Prouenit autez timor nõ solũ ex visu alicuius terribilis imo etiam ex imaginatiõe sola. sicut fortis imaginatõ casus facit qñq; hoiem cadere. Et exꝫ istaꝝ bestiaꝝ septuplici descriptõne. notãt septẽ genera pctõꝝ capitaliũ que q̃si septẽ crudeles bestie nos inuadunt. Per vrsũ itelligit gula. tũ qr vrsus est aial vorax et in melle specialiter delectat. tũ qr fetũ pducit informẽ et turpẽ. Quia tradunt naturales q vrsa massam carnis parit sine lineamentis et partibus organicis ordinate distinctis. Sic gulosi et voracitati diti in delectabilius et dulcibus specialit delectãtur. ⁊ q̃cq̃d operis faciunt carneũ est et ad carnis comodũ ordinat. Unde nihil a talibus paritur: nisi carnalitas. Contra q̃s Apls ad Ro. xiij. Carnis curã ne feceritis i desideriis. Per leonẽ intelligit superbia: quia leo plus ceteris aialibus diligit dominari. Ubi Ambꝝ. i. examerõ de sexte diei opere. Leo nature sue ferocia superbit. aliarũ feraꝝ quasi rex consortia dedignat: ꝫ necꝫ vlla ei fera sociare se audet. cuꝝ eius vocis tantº sit terror naturalit. vt eo rugiente cetera formident. Hec ẽ regula oĩs supbi. qr et alij sibi verent accedere: et dedignatur se alijs sociare. propt qđ contra supbiam dicitur signanter Eccĩ. iiij. Noli eẽ quasi leo in domo tua subuertens domesticos tuos. Tertio p bestiã ira plenã notatur iracundia: et hec figuratur p qđdam aial quod apud Aristotelẽ vocatur albane. ij. de aialibus. c. ij. Quod ẽ aial quoddã magnitudine quasi cerui: quod contra consuetudinẽ omnium aliorum animaliũ habet fel in aure simile felli hominis in colore: et est amarum valde causatiuum vehementis ire ferocitatisq;. Iracundi ergo homines videtur habere fel in aure. quia quantũcũq; se homo componat ad conuiuendum cum eis pacifice et honeste: ⁊ modeste loquatur et rõnabiliter: semper videtur eis q fiat eis aliqualis iniuria. Ubi nihil pfecte placet eis. diu enĩ portãt fel in aure: quia quicq̃d audiunt: in amaritudinẽ conuertunt: et fel illud est simile felli hominis. quia omne illud qđ displicet: rõnibus licꝫ malis confutare et reprobare nituntur. Quorum cuilibet dici potest illud Actuuꝫ. viij. In felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse. Et de illis verificatur illud Deut. xxxij. Fel draconũ vinũ eorum et venenum aspidum insanabile. Ulua eoruꝫ vua fellis. quasi diceret. Totũ ẽ amaꝝ qđ ab eis pueuit: siue vua siue botrus siue vinũ. Quarto p bestiã ignotam designat accidia. Ihõ enĩ pigritie datus nõ põt agnosci de facili. Quia modo vultvnũ: modo aliud. Prouer. xiij. Ult ⁊ nõ vult piger. Et Prouer. xxj. Desideria occidũt pigrũ. Et ista bestia figurat per asinuꝫ. Unde Boetius. iiij. de cõsola. pſa. iij. loquens de accidioso dicit. Segnis ac stupidus torpet ⁊ asinum viuit. Et stat asinum aduerbialit. et ẽ sensus. Asinũ viuit. i. viuit vt asinus vel ad modum asini. Et est pprietas asini q in anteriori parte versus scapulas portat crucem: ⁊ in illa parte est debilis et nihil potest portare. ꝫ versus partem posteriorem est satis fortis. Unde ibi communiter ponitur onus suum. Isto mõ multi inueniunt accidiosi nimis et asinini ad ea que sunt crucis et penitentie siue religionis sed ad opera carnis et lasciuie secularis sati sũt fortes. Et de talibus verificatur illud quod de diabolo dicitur Job. xl. Fortitudo eius in lumbis eius: et virtus eius in vmblico ventris eiº Et de tali pigro dat regula Eccĩ. xxxij. Libaria et virga et onus asino. panis et disciplina ⁊ opus seruo. Quinto per bestiam spirantez vaporem igneũ notatur luxuria: et hec figuratur per duos dracones qui in duobus montibus armenie latitantes viam regiam intermediam: tanta pestilentia infecerunt q nullº p eã transire potuit quin subito morereť: sicut narrat Arist. li. suo de pprietatibº elemẽtoꝝ. q̃ Socrates erecta sibi quadã altissima fabrica in loco nõ multũ distãte a mõtibº p speculũ factũ ỏ calibe depĥẽ dit: in q̃ speculo manifestevidit illos duos draconeſ: vnũ ex vno mõte ⁊ aliũ ex alio vaporẽ emittere q̃ aer infectº hoies int mõtes p viã regiam trãseuntes occidit. Istud accidit tpe Philippi regis pris Alexandri magni sicut ibidẽ narrat. Isti duo dracones i mõtibº habitãtes et vaporem igneum spirantes: duos status designant in ecclesia dei. scꝫ domios seculares: et prelatos ecclesiasticos. Isti hinc ⁊ inde famam fetentem de publica voluptate et carnis lasciuia sic defedãt terram: q̃ simplices in via inferiori ambulantes per fetorem exempli eorum penitus corrumpũť: laici adulteria publica siue confusiõe cõmittũt. clerici cõcubinas sustentant notorie. ⁊ p istũ vaporẽ emissũ hinc inde totus populº inficit et allicit ad pctm Johelis. ij. Dabo prodigia in celo et in terra sanguinem et vaporẽ fumi. Dabo inq̃t. i. dari pmittã. pdigia. i. opa monstrosa peccati: in ce-

lo.i.in statu clericali:ꝛ in terra.i.in statu laicali sanguinē homicidiū.ignē ꝓcupiscētie ꝛ vapore luxurie .ꝛ ista i ecclia ꝑmittua mira fuissēt,prodigia: ꝙ mō nō aparēt nobis mōstra ꝓpter cōsuetudinē:qz ita frequēter talia videm⁹ ꝛ vidimus ꝓpetrari.q nec miramur vidēdo ꝑlatū lasciuū:nec ꝓiugatū adulterū. Sicut nec Balaā expauit ad vocē asine cuius monstruosuz esset: qz in exercēdo artē magicā ꝛ ad videndū monstra fuit assuet⁹. Sicut dic magister in hist. sup. xx.ca. Numeroꝝ. ¶ Sexto in odore fumi q est naturaliꝫ liuidus designat inuidia. ¶ Pro primū ē em̄ inuidi occultas detractiōes: depuatiōes:ꝛ diffamationes:q̄si quēdā liuidū fumū emittē: vt claritate fame bonorū denigret. ¶ Hi sūt similes vulpib⁹ q̄ naturaliter fetēt ꝛ sunt bestie inhoneste.ꝛ p oppositū dicūt naturales: taxus est bestia honesta. ¶ Cū em̄ taxus parauerit sibi foueā cū labore:ꝓsiderat vulpes in absentia taxi cauee honestatē ꝛ volens taxū repellere:fetidū fimū suū coram ingressu fouee derelinquit:redit taxus ꝛ fetorē fimi vulpini abhominās:domū suā ꝓtēnit ꝛ vulpi dimittit:ꝛ sic vulpes sibi cōquirit hospitiū nō laboriose: sed potius cautelose. ¶ Isto mō nonunq̄ faciūt inuidi de viris bonis:ꝓsiderant em̄ eos habere status vel officia dignitatuz ſm qd merita sua requirūt:inuident eis statiz ꝛ statui eoꝝ:ꝛ quō possent eos talibus officijs spoliare recogitāt ꝛ nō occurrit nisi vna via. Sciūt em̄ virtuosos teneros esse de fama sua ꝛ malle ꝙ ꝓseruatiōe fame sue magnū statū dimittere:q̄ cū infamia ꝛ aliorū obsequijs occupare .emittunt ergo fetentē fimū sue detractionis ꝛ susurrationis cōtra eos:ꝛ sic quos nō valuerūt virtute repellere:vi ꝛ iniuriosa inuidia cedere sibi cogūt. De isto fimo iuidie quo viri nobilissimi ꝙ inuidos obscurātur:exponi pōt illud Apoc.ix. Ascendit fumus putei sicut fumus fornacis magne ꝛ obscuratus est aer de fumo putei. ¶ Septio ꝙ bestiam ab oculis scintillā emittentē designatur cōcupiscentia oculorū. Ignis em̄ crescit in infinitum per appositionē cōbustibiliū sicut dicitur .ij. de anima.et Prouer.xxx. Ignis nūq̄ dicit sufficit. Et Arist.j.politi.dicit q cōcupiscētia crescit in infinitum. Moraliter loquēdo:cupidi scintillas emittunt: quia quicq̄d viderint quantūcunq̄ satis habent cōcupiscunt. Scintille ignee sunt afflictiones cōcupiscentie ꝛ desideria plura acquirendi. Hec cōcupiscentia figuratur per cattū qui oculos habet igneos et scintillantes. Ysi ſm Papiā. Catat grece idez est q videt latine:ꝛ inde dicitur catus quia videt in nocte sicut in die. Nā ipe sagaciter venatur ꝓdā suā in tenebris:sicut in luce. Isto mō moraliter ꝓudentes huius seculi venātur de luce:venātur in tenebris:venātur in curia clericali:in curia laicali:a dextris ꝛ a sinistris:iuste ꝛ iniuste. De tali quolibet verificatur illud Job.xxviij. Omne ꝓciosum vidit oculus ei⁹. Et Eccs.j.dicit. Nō satiat oculus visu nec auris implet auditu. Eccs.iiij. Laborare nō cessat ꝛ nō satiant oculi eius diuitijs. Et p oppositum dicit ps. Nō ꝓponebā ante oculos meos rē iniustā. Hec sunt septē vitia capitalia p septem capita draconis significata et designata. Apoc.xij. Ecce draco magn⁹ ꝛ rufus ꝛ habēs capita septē ꝛ cornua decē:que septē vicia per septē dona spūssancti expugnare debemus.

Lectio.CXLII.

In Tamet sine his vno spiritu poterāt occidi persecutionem passi ab ipis factis suis: ꝛ dispersi p spiritū virtutis tue:sed omnia in mēsura ꝛ numero ꝛ pōdere disposuisti:multuz em̄ valē tibi soli superat semper ꝛ virtuti brachij tui quis resistet: Quoniā tanq̄ momentū statere:sic est ante te orbis terraꝝ ꝛ tanq̄ gutta roris antelucani q descendit in terrā. ¶ Postq̄ declaratū ē q de⁹ potuit aliter puniuisse egyptios q̄ fecit: quia potuit vsus fuisse in eoruz supplicio multiplici ministerio mirabilis creature vtpote bestijs seuis:tā creatis q̄ creabilib⁹ q̄ eos exterminassent oīno. In hac parte declarat q etiā sine q̄cunq̄ ministerio creaturaꝝ potuisset hoc p se ꝛ imediate ꝓpria virtute. Ysq̄ ab hoc loco vsq̄ ad finē capituli declarat quō deus regit oia:et specialiter naturā hnmanā miscendo potētiā suā cū sua misericordia:ꝛ hoc facit alternatim sicut in lra satis docet. Quantū ad ꝑmuz dicit sic. Nā ꝛ sine his rē.q.d.placuit tibi egyptios p infirmas bestias affligē sic p cyniphes:muscas:ranas:potuisti tū p vrsos ꝛ leōes ꝛ bestias inuisas occidisse si tibi placuisset:ꝛ nō solū hoc Nā p etiā sine his talib⁹.s. bestijs creabilib⁹ vl creatl.vno spū.i. vna iussiōe tue volūtatis poterāt occidi:psecutionē.i.diuinā vltionē:passi ab ipis factis suis.i.merito factoꝝ suoꝝ:ꝛ dispersi.i.resoluti in elemēta p spirituū.i. iussionē virtutis tue. Ex quib⁹ ptz. domine q̄d posses ō tua infinita potētia.ꝙ clemētia regulatus nō exeq̄ris vlciscendo potētiā absolutā ꝙ potēciaz magl p clemētiā limitatā. Quia oia in mēsura ꝛ numero ꝛ pondē disposuisti. Hāc auctoritatē exponit Aug⁹.sup Geñ.ad lram.ca.vij. Fateamur inq̄t deū oia in mēsura ꝛ numero ꝛ pōdē disposuisse .tāq̄ dictū ecc. Ita disposita sūt oia vt habeāt ꝓpas mēsuras suas ꝛ ꝓpos numeros ꝛ ꝓpriū pōdus.q̄ i eis p sui cuiusq̄ mutabilitate mutarēt augmēti ꝛ diminutiōib⁹ multitudine ꝛ paucitate:leuitate ꝛ grauitate ſm dispositionē dei. Scōm istā expositionē ē in illa ꝓpositiōe distributio accōmoda tū p generabilib⁹ ꝛ corruptibilib⁹ q̄ sola augent ꝛ diminuunt ꝛ ḡuitatē aut leuitatē habēt. Generalius

tñ pōt sic exponi: imaginemur q̄ a deo cūcta p̄cedāt: sic numeri ab vnitate: ⁊ vnaquęq̄ spēs vniuersi certū gradū teneat fm distantiā a p̄ma cā rerū. Et sic videt loqui Arist. viij. meta. Vbi dicit q̄ forme rerū se habēt sicut numeri: ⁊ sic inueniem⁹ q̄ oīs res ē in numero. i. in distātia certa a deo: mō q̄libet numerus certā habet distātiā ad vnitatē. Itē oīs res ē in mensura: q̄ oīs res creata ē finite ⁊ limitate pfectiōis tā in essentia q̄ in potentia agendi. Tertio oīs res creata hz̄ suū pōdus. i. naturalē appetitu z ad aliq̄d in q̄ sua natura saluat ⁊ pficit: sic creatura rōnalis naturali appetit bītudinē: ⁊ creatura corpalis locū sibi ꝓuenientē. Qz̄ magis ad ꝓpositū sic exponit. Tu dñe poteras q̄dez p potentiā pctōres ⁊ idolatras multiplicit affligere: imo ānihilasse sicut eas de nihilo ꝓduxisti ⁊ verū ē q̄ p quolibet pctō posses maximaz̄ penā infligere: q̄ nulla pena pōt adeq̄ri pecca to q̄ntūcūq̄z sit magna: tu tñ dñe oīa pctā nr̄a in mēsura certe q̄ntitat: ⁊ numero tue sancte discretiōis a pōdere recti iudicij dispositi ac si peccata nostra nō maiorē penā sibi determinarēt. Ratio aūt quare sic potētiā cū clemētia tēperas: est magnitudo potētie ⁊ bonitat tue. Haz exq̄ potes oīa ⁊ es sūme bonus: bonitas tua disposuit oīa sicut ea decet disponi. Et hoc est q̄ subdit. Multū em̄ valē. i. posse tibi soli superat. i. abūdāter erat: q̄ infinite sp etiā ante q̄z mūdus eēt: ⁊ q̄d mirū potētia actiua quā nl̄ la resistentia impedit operat sine difficultate: ꝫ talis est potētia dei. q̄ sine difficultate facere pōt quicq̄d vult. Et hoc est q̄ subdit. Virtuti brachij tui quis resistet: quasi diceret: nullus. q̄ nihil pōt tibi resistere. Et hoc pulchre ꝓbat Boeti⁹. iij. ō ꝓsola. ꝓsa. xij. Nihil seruās naturā deo ꝓtraire conatur. vide ibi. Et pōt colligi rō sic. Omniā appetūt bonū p naturā. ergo nihil ꝓtrariatur bono p naturā: de⁹ ē summū bonū. ideo deo nihil seruās naturā cōtrariat.

B Ex quo aūt nihil possit deo resistere ꝓbat operando naturā ad duo in quib⁹ modica resistētia reperitur. Primū est momentū stratere. i. lingua stratere. lingua em̄ stratere qñ pēdicula sunt equalia ⁊ in eis equalia pōdera apposita ceteris parib⁹ stat erecta ppēdiculariter. Sed quātūcūq̄z modicū grauitat apponat statim recedit a situ suo ⁊ facit nutū sine quacūq̄z resistentia. Isto mō oīs creatura est in manu dei q̄ si de⁹ voluerit eū ānihillare nulla resistētia pōt eē: et hoc est q̄ dicit qñ tanq̄z momentū statere: sic est añ te orbis terraz. Scōm exemplū ad q̄ cō parat instabilitas hūana est gutta roris antelucani. Ros antelucan⁹ ē ros generatus ante ortū solis in matutino. Et dicit antelucan⁹. i. ante ortū solis existēs. Et declinat antelucan⁹ na. nū. Ros aūt talis oriente sole: statim desiccatur ⁊ a terra absorbetur: ⁊ hoc est q̄ subdit tanq̄z gutta roris antelucani q̄ descendit in terrā. Et hec est sententia littere. Quia oīa deus disposuit in mēsura ⁊ numero ⁊ pōdere. Conueniēs est nobis ⁊ necessariuz q̄ oīa nostra in mēsura numero ⁊ pondere disponam⁹: q̄ nisi hec fecerimus: vitā nostrā nō poterimus ordinare virtuose. In figurā cui⁹ legimus. iiij. Esdre. iiij. versus p̄incipiū. q̄ angelus ad Esdram missus dixit sic. tres vias missus sū tibi dicere: ⁊ tres similitudines ostēdere corā re: va de pōdera mihi pōdus ignis: aut mēsura mihi flatū vēti: aut reuoca diē q̄ preterijt: q̄si diceret pōdera penā infernalis acerbitatis: mēsura flatū tpalis vanitatis: reuoca hoc est numera reatū ꝓprie prauitatis. Igit iuxta litterā lectionis mensurem⁹: numerem⁹: ⁊ pōderem⁹. Mensurem⁹ mundane glorie leuitatē: p̄ntis trāsitus breuitatē: future vite iocunditatē. Et cū sic mensurauerim⁹: numerem⁹ q̄t recepim⁹ diuina munera: q̄t cōmisim⁹ horrēda crimina: quot omisim⁹ ꝓcessa tpa. Et cuz sic numerauimus: pōderemus quātū debuim⁹: q̄z ingrati fuerim⁹: quicq̄d meruim⁹. Et oīa nostra i mēsura numero ⁊ pondere disponamus. Si mēsuremus mūdane glorie leuitatē videbim⁹ q̄ ipa ē paz apreciāda. Vñ Aug⁹. sup p̄s. cxix. Inanis est gloria hui⁹ seculi: fallax ē suauitas ⁊ infructuosus labor ⁊ ppetu⁹ timor ⁊ piculosa sublimitas. Initiū sine prudētia: finis cū pena. Hāc vanitatē mēsurauerat rex ille de q̄ Vale ri⁹. li. vij. ca. ij. Rex inquit ille subtilis iudicij quē ferūt traditū sibi dyadema priusq̄z capiti imponeret: retentū diu ꝓsiderasse ⁊ dixisse. O nobilē magis q̄z felicē pannū. quē si q̄s penitus agnoscat q̄z multis sollicitudinib⁹ ⁊ piculis ⁊ miseriis sit refert⁹: ne humi q̄dez iacētē tollē velit. Ergo si fm verū valorē mensurarez gl̄ia tpalis pua foret: vt merito dicāt boni xp̄iani illud. ij. Cor. x. Nos non in imensū gloziamur sed fm mensurā regule quā mēsus ē nobis deus. Ista q̄ regula ē ꝓscia bñ ordinata. ij. Cor. j. Gloria nr̄a hec ē testimoniū ꝓscie nr̄e. Scōo si mēsurem⁹ p̄ntis transitus breuitatē videbit modica vel nulla. ps. Ecce mēsurabiles posuisti dies meos ⁊ substātia mea tē. Ista breuitatē vite cōsiderauit Xerxes rex tē. Item ille qui Alexandro suadēte: rex nullo mō fieri voluit. In istius tñ tpis breuitate tria magna negocia nos oportet seruare. videlicet obedientiā preceptor: penitentiā peccator: ⁊ beniuolentiam p̄rimor. In cui⁹ figurā legit Apoc. xxi. q̄ angelus q̄ muros ciuitatis hierusalē mēsurauit habuit mēsurā arundineā ⁊ mēsus est muros eius. cxliij. cubitoz. Ria nostra est moraliter ciuitas dei sūmi i q̄ p gratiā inhabitare dignat. Pur⁹ ei⁹ est corp⁹ corruptibile. Istos muros mēsurare dz hō seu rō: ꝓplicādo q̄tidie vite brē uitatē ⁊ mortl vicinitatē: sic tñ mēsuret q̄ hēat

cxliiij.cubitos. In cẽtenario obediẽtia p̃cepto
rũ designat: decies enim decẽ faciũt centũ. Nos
g̃ si q̃q̃ sensus exteriores ⁊ q̃q̃ iteriores re-
ducamus ad decẽ p̃cepta decalogi: decẽ multi
plicamus p decẽ: ⁊ ad cẽtenariũ obediẽtie p̃ce
ptorũ puenimus: ⁊ sic in cẽtũ animis edificam⁹
arcã qua saluamur a diluuio hui⁹ vite. Geñ.
vj. Hz debet hñe mur⁹ corpis nostri.cxliiij.cu-
bitos q; nõ solũ oportet nos hñe obedientiaz
p̃ceptorũ ꝫ etiã penitẽtiã peccatorũ: q; in multis
offendim⁹ oẽs. Et si dixerim⁹ q; peccatũ non
habemus nosip̃os seducim⁹. Hec aũt penitẽ-
tia in numero q̃dragenario designat. Prouе-
nit aũt ex ductu q̃ternarij in decẽ. Iste enim nu
merus ẽ numer⁹ penitẽtie cõsecrat⁹ ab ecclia.
Vñ in q̃dragesima oẽs xpiani ieiuuijs ⁊ op-
bus penitẽtie idulgẽt Et merito q̃dragenari⁹
ẽ numer⁹ penitẽtie ꝓsecratus. Si enim oẽs p-
tes aliquotas ipius q̃dragenarij capiam⁹: faci
ent p̃fe. l. Vñ. xl. est numer⁹ supabundans.
Verbi gratia. j. ij. iiij. v. viij. x. xx. ñ habet plu-
res ptes aliquotas ⁊ iste cõplent. l. Quinq̃ge-
narius vero est numer⁹ gr̃e ⁊ remissionis fm
quẽ cõputaẽ annus iubile⁹ in lege iudeorũ. In
signũ g̃ q; p sacramentũ penitẽtie ꝓsequim̃r pfe
ctã remissionẽ peccatorũ. q̃dragenari⁹ numer⁹
cui⁹ ptes aliquote faciũt. l. q̃ est numer⁹ remis-
sionis penitẽtie ꝓsecrat. Sic g̃ mẽsurabimus
murũ nr̃m q; habeat.cxliiij.cubitos ⁊ ipe tota-
lis numer⁹ cõpositus: est numer⁹ hũane saluti
deputat⁹. In cui⁹ figurã Joh. vidit. cxliiij. mi-
lia signatos. Apoc. vij. Et. cxliiij. milia virgi-
nes agnũ sequẽtes. Apoc. xiiij. Tertio si men
suremus future vite iocũditatẽ recolligẽdo q;
beatitudinis future gaudia recipiemus p mo
mẽtaneis meritis in p̃senti: nõ inueniem⁹ mẽsurã
p mẽsura: q; p̃miabimur vltra: ꝫ inueniemus
verificatũ qđ scribit Luc. vj. Mensurã bonã ⁊
ꝓfertã ⁊ coagitatã ⁊ supefluentẽ dabũt in sinũ
vestr̃. Cũ g̃ sic disposuerim⁹ nos in mẽsura: re
stat disponẽ nos in numero. Numerem⁹ g̃ p̃-
mo q̃t recepimus diuina munera: ⁊ inueniẽ-
mus infinita q̃ numerari nõ p̃sit. Primo nos
creauit ad suã sĩlitudinẽ ⁊ p nobis celũ ⁊ terrã
⁊ oia mirabilia q̃ celi ambitu ꝓtinent. Geñ. xv.
Suspice celuz ⁊ numera stellas si potes. Job.
ix. Fac magna ⁊ inscrutabilia ⁊ mirabilia q̃ruz
nõ ẽ numerus. Secõo numerem⁹ q̃t cõmisim⁹
deflẽda crimina: ⁊ itez inueniem⁹ infinita. In
p̃s. Delicta q̃s intelligit. Job. xxij. Propt̃ ma
licią tuã plurimã ⁊ infinitas iniq̃tates tuas. Et
Eccs. j. Stultorũ infinit⁹ est numer⁹. Tertio in
ueniem⁹ q̃t amisimus ꝓcessa tpa: ⁊ inueniem⁹
infinita. Eccs. xvij. Numerũ dierũ vel tp̃s de-
dit illi scz ad bñ opandũ ⁊ ad penitendũ ꝺ pec-
catis. Hz Job. xxiiij. scribit. Dedit illi locũ pe
nitẽtie ⁊ ipe abunt eo in supbiã. Cũ sic nos dis-
posuerimus in mẽsurã ⁊ numero, ponamus
etiã nos in põdere. Primo põderemus q̃tuz
debem⁹ p̃sertim ppt̃ bñficiũ incarnatiõis: ex q̃
natura nr̃a cũ diuina natura cõicationẽ cepit
hñe. Eccl. iij. Põdus sup se tollat q̃ honestiori
se cõicat. Secõo põderemus q; ingr̃ti fuim⁹: ⁊ in
gratitudinis nr̃e pondera deponamus. iuxta
ꝓsiliũ Ap̃li ad Hebre. xij. Deponam⁹ oẽ põd⁹
te circũstans nos peccatum. per patientiã cur-
ram⁹ ad ꝓpositũ nobis certamẽ. Tertio põ
derem⁹ q̃cquid meruim⁹: q; totũ siue bonũ si-
ue malũ in iudiciũ adducẽt. Esa. xxviij. Ponã
iudiciũ in pondẽ ⁊ iusticiã in mẽsura. Et sic di
sponam⁹ nos in mẽsura: numero ⁊ põdẽ. Põ-
suremus g̃ mũdane glorie vanitatẽ ⁊ leuitatẽ.
Põsuremus p̃sitis trãsit⁹ breuitatẽ. Põsure
mus future vite iocũditatẽ. Et cũ mẽsuraueri-
mus numerem⁹ q̃: recipim⁹ diuina munera:
numerem⁹ q̃t cõmisimus horrẽda crimina. nu
merem⁹ q̃t omisim⁹ ꝓcessa tpa. Et cũ sic nume-
rauerimus: põderem⁹ quãtũ debuim⁹: põde-
rem⁹ q̃ntum ingrati fuim⁹: põderem⁹ quicq̃d
meruim⁹. Et sic oia nr̃a in mẽsura numero et
põdere disponam⁹. Lectio. CXLIII.

Sed et misereris
omniũ qm̃ oia potes et dissimulas
pctã hoim ppter penitẽtiã. Diligis
enim oia q̃ sunt ⁊ nihil odisti eorũ q̃ fecisti: nec. n.
odiẽs aliq̃d ꝓstituisti aut fecisti. Postq̃ ostẽ
sũ est q; de⁹ gubernat vniũsaz creaturã p potẽ
tiã cui nihil põt resistere. Hic ondit q; eã admi-
nistrat p beniuolẽtiã cui nulla creatura põt sa-
tisfacere. Et circa hoc duo facit. nã ꝑmo ostẽ-
dit q; de⁹ oẽm creaturã p beniuolẽtiã ⁊ amorẽ
libere ꝓstituit ⁊ creauit a p̃ncipio. Secõo q; om-
nẽ creaturã libere ꝓseruat ⁊ ꝓtinuat in esse suo
ꝓ suo volũtatis arbitrio. Secõa ps ibi. Quõ
aũt aliq̃d pmanere possit. Circa p̃mũ tria fa
cit. Primo ondit q; miscõia dei ẽ generalis ad
oẽm creaturã vniũsaliter. Secõo q; ẽ mirabilis
circa hoies specialr. Tertio ꝓbat deũ diligere
q̃cquid ꝓduxit tpaliter. Secõa ps ibi. Et dissi-
mulas pctã. Et tertia ibi. Diligis enim oia. Dicit
g̃ ꝑmo sic. Hz ⁊ misereris oim qm̃ oia potes: q̃
si diceret. Licet tot⁹ orbis terraz sit tãq̃ momẽ
tũ statere añ te. Vel sicut gutta roris añlucani:
nõ tñ iõ despicis vel ꝓpendis creaturã tuã: ꝫ
foues, pascis ⁊ conseruas: ⁊ iõ misereris oim
vniũsaliũ. In p̃s. Miserationes ei⁹ sup oia opa
ei⁹. Et q̃re sic misereri? Certe iõ qm̃ oia potes.
Nõ ex indigẽtia q̃si tu indigeas auxilio vel ꝓsi
lio creature: nõ ex infirmitate q̃si nõ possis cre
aturã delere. Hz iõ qm̃ oia potes naturaliter.
Adarc. xiiij. Pat oia possibilia sũt tibi. ⁊ Eccl.
ij. Secõm magnitudinẽ illi⁹ sic ⁊ miscõia ipius
cũ ipo est. Et h̃ est qđ dicit infra. xij. ca. Ob h̃
q; dñs es oim oibus pcere facis. Et iõ tales dñi
⁊ p̃lati sunt dei specialiter imitatores: q; quãto

fuerint potẽtiores tãto sunt clemẽtiores. Sic Alexander magnus deuictos ꝓstos plus clemẽtia ꝙ potẽtia sibi ꝓstrinxit. iij. Regl. xx. Reges isrl clemẽtes fũt. Et ꝙuis dñe miseratiões tue sunt sup oia opa tua: tñ magis est admirãda circa oẽs peccatores quoꝝ peccata dissimulas vindicare. Ihñ subdit. Dissimulans peccata hoim ꝓpter penitentiã. id ẽ sub dissimulatione nõ fictionis ꝫ affectionis: peccata hoim ꝓpter penitentiã. i. vt ipi peniteãt interim dñs sic eos clemẽter expectat. Roma. ij. Ignoras qñ benignitas dei ad penitentiã te adducit. Glosa dicit h. potẽtia dei bonitate plena opus suum ꝓpter peccata nõ despicit sed ꝓ penitẽtia ꝙ abluit t ipe fouet t nutrit. Ezech. xviij. Si impius egerit penitẽtiã ab oĩbus peccatis q̃ fecerit vita viuet t nõ morietꝫ: omniũ iniqtatuꝫ q̃s opatus est nõ recordabor. Tertio ꝓbat deũ diligere: quicqd ꝓduxit temporãliter. Hoc ꝓbatur sic: nullus fac̃ nec ꝓduxit libere illud quod detestat̃ t odit. qz si homo odit aliquid vellet illud nõ esse: t ꝓsequens nõ dat sibi libere esse sed deus libere ꝓduxit t cõstituit oia. ergo diligit que taliter ꝓstituit. Et hoc est qđ dicit Ifa. Diligis enĩ oia q̃ fũt: sup̃ ca. j. Creauit t cẽnt oia: t nihil odisti eoꝝ que fecisti inq̃tũ videlicz est opus tuũ. qz Eccl. xij. Altissimꝰ odio habet peccatores. hoc ẽ ad modũ odiẽtis se habet. qz ꝓhibet peccata fieri. ꝓ peccatis punit peccãtes nec ipa peccata ipe fecit inq̃tũ peccata fũt. Fit enĩ actus qui est peccatum t a deo t ab hoie: a deo vero fit iuste: t ideo nõ habet ꝙ sit peccatũ qz fit a deo. Ab homine vero fit iniuste t iõ ab hoc habet ꝙ sit peccatũ: t sine deo factũ est peccatum ꝟm Augl. qz licet hoc qđ est peccatũ sit a deo: nõ tñ habet a deo ꝙ sit peccatũ. Nihil ergo eoꝝ odisti q̃ fecisti t q̃re? Certe qz nihil posses odiẽdo cõstituere vel facere. Nã si qđ odisses nõ esse: qđ aũt cõstituis vis esse. Et ideo dicit. Nec enĩ odiens aliquid cõstituisti de nihilo aut fecisti ex ꝓtacẽti materia ꝓducẽdo. Dissimulas peccata hominũ ꝓpter penitentiã.

Circa penitentiã est notandũ ꝙ quattuor sunt penitẽtie incitamẽta; quattuor penitẽtie impedimẽta; q̃ttuor penitẽtie documẽta; quattuor penitẽtie emolimẽta. ¶ Quattuor penitentie incitamẽta sunt ista. Amor xpi quẽ offendim⁹ dolor ꝓ gratia quã amisim⁹: horror pene quã incurrimus: t timor mortis ad quã decurrim⁹: Inter hec quattuor primũ incitamentũ ad penitendũ est amor christi quẽ offendimus. Si christi beneficia cogitem⁹: nostrã ingratitudinem ponderemus. nõ est dubium si vsum rationis habemus quin occasionẽ penitentie sentiemus. Scribũt phi naturales ꝙ arpyia auis est habens faciẽ quasi hominis; ꝫ est auis multum crudelis t ferox intantũ ꝙ interdũ t fame stimulante hominẽ inuadit t occidit. Sitiens ad aquã volat vt bibat vbi faciẽ suã intuens et sibi similẽ se occidisse recolligens: tanto labore cõpatitur ꝙ inde q̃q̃ morit. Quid ergo nos rõne vtẽtes faciemus: qñ dñm nostrũ t fratrẽ nostrũ christũ quantũ ꝓ nostri interfuit nos occidisse cognoscim⁹. Hoc aũt videmus expresse cũ verba dei audim⁹ vel scripta legimus sanctoꝝ deuote: t quicunq̃ nõ penitet de peccatis ista recolligẽs: nõ est ꝓfecte christian⁹: nec euãgelio dei credit. Et ideo signãter dicit Marc. j. Penitemini t credite euãgelio ¶ Secũm incitamentũ est dolor ꝓ gratia quã amisimus. Efficimur enĩ ꝙ culpã de filijs dei filij diaboli. Et ꝺ familiaribus et amicis dei: hostes ꝓditores et emuli: t de regni celestis heredib⁹ sumus exules t ꝓscripti. In libro de naturis rer̃ dicitur ꝙ sit quedã auis q̃ vocat̃ auis paradisi que ꝓpter insignẽ pulchritudinẽ sic vocat̃. Sũt enĩ pẽne eius adeo pulchre t mirabiles ꝙ nullus eis color deesse credat̃. vox est ita dulcis t pia ꝙ possit in hoie deuotionẽ t gaudiũ excitare: hec auis si capta fuerit t illaqueata: irremediabiliter gemit t plangit nec plãgere desinit donec reddita fuerit libertati. Moraliter auis ista est figura t exemplũ aie xpiane. hec qñ ẽ in gratia est auis pulcherrima qz in ea relucet imago trinitatis naturaliter sibi impressa: imago inqt decorata virtutibus t gratia vt nihil sibi desit quin sit dei filia t patrie celestis incola gratiosa. Ista illaqueat̃ t capit̃ in laqueo demonis qñ peccat. Quid ergo restat ei facere nisi plangere t plorare t flere t dolere t incessanter penitere donec ꝓ gratiã recõciliatiõis in statũ ꝑstinũ reducat̃. et de bufone diaboli fiat denuo auis paradisi. Sic plãxit t gemuit sanct⁹ latro iuxta xpm suspensus donec a fonte gratie gratiã obtinuit t audiuit Amẽ dico tibi hodie mecũ eris in paradiso. Luc. xxiij. Et iõ Matth. iij. Penitentiã agite appropinq̃bit enĩ regnũ celorũ. ¶ Tertiũ incitamentũ penitẽtie est horror pene quã incurrim⁹. Istũ horrorẽ bene sibi ipresserat Job qñ dixit. Dimitte me vt plangã paululũ dolorẽ meum ãteq̃ vadã t nõ reuertar ad terrã tenebrosam t opertã mortis caligine: terrã miserie t tenebrarũ: vbi vmbra mortis t nullus ordo ꝫ sempiternus horror inhabitat. Et Apls ad Hebre. x. ca. Horrẽdũ est incidere in manus dei omnipotẽtis. Et Greg⁹. ix. moral̃. Horrenda mõ sit miseris mors sine morte: finis sine fine: defectus sine defectu. qz mors semp viuit: t finis sp icipit. t deficere defect⁹ nescit. Mors perimit t nõ extinguit: dolor cruciat sed pauorẽ nõ fugit. Flãma comburit sed tenebras nõ excutit. Hec Greg⁹. Istud incitamentũ penitẽtie multos mouit qz sic a timore pene qui est timor seruilis t initialis gignitur timor filialis sicut cera ꝑcedit sigillũ vel seta ꝑcedit filũ ꝟm Aug⁹. Sic incepit Joãnes

baptista ꝑdicare iudeis. Progenies viperarū quis demōstrabit vobis fugere a vētura ira? Facite fructū dignū penitentie. Matth. iij.

Quartū incitamentū penitētie est timor mortis ad quā transcurrimus. Hec .n. est ratio ſm Greg. quare deus diē mortis nostre nobis incertā esse voluit: vt dū semp ignorat semp ꝓximus esse credatur. ⁊ ideo semp parati inueniamur. xij. moral. Penitētia aūt post mortē est impossibilis qz in morte desinit esse viator. Penitentia ꝑpe mortē est valde difficilis. Luz qz dolor languoris corporis occupat totaliter vires mentis: ⁊ cū homo tantū cor vnicū habeat non habet ꝓ tunc vbi dolorez ꝓ culpa ꝓducat. Tum qz homo tūc ñ pōt esse certus an ꝺo leat ꝓ peccato suo duct⁹ timore an duct⁹ amore. Ulñ Aug⁹. in quodā sermone ⁊ ponit in canone de pe. di. vij. nullus. Quez morb⁹ vrget et pena terreat ad veram vix veniet satisfactionē maxime cū filij quos illicite dilexerit sint p̄sentes. vxor mundus a se vocent. Multos .n. solet serotina penitentia decipere. Hec Aug⁹. Quando eñ ꝑsona nobilis grauiter infirmat vix inuenitur aliquis qui de anime salute audeat sibi loqui: executores sollicitant circa diuitias ⁊ thesauros: medici circa corporis medicinas: vxor ⁊ filij ⁊ amici cōsolant infirmū etiam cōtra cōscientiā mentiētes: ⁊ sic nō ꝓmittit de peccatis suis cogitare: nec anime sue statū salubriter ordinare: ⁊ sic iusto dei iudicio se damnationi exponit. Eccli. ij. Si penitētiā fi egerim⁹ incidemus in man⁹ dei: ⁊ nō in manus hoim. In manus hominū incidimus si sacramētum penitētie debito mō suscipim⁹. Sed in manus dei incidim⁹ qñ post mortē tempus sacramentoz trāsimus. Secō quattuor sunt penitentie impedimēta: pudor ꝓpalandi: timor recidiuādi: ardor delectādi: ⁊ torpor pōstolandi. Primo volenti efficaciter penitere obijcit pudor ꝙ hō ꝓfundit alteri hōi reuelare qō notū ē deo ⁊ āgelis ⁊ demōib⁹ ⁊ sctis animab⁹ ⁊ forte multis animabus. Et iste pudor est primus armiger quē diabolus mittit cōtra volentem salubriter penitere. Unde quidā sanctus vidit diabolus inter penitētes incedere ⁊ facientē eos erubescere in ecclesia cū se ad cōfessionē parārēt: qui adiuratus a sancto ⁊ interrogatus qd inter illos penitentes faceret? Respondit. Reddo qō abstuli: verecundiā eis abstuli quādo peccauerūt ⁊ modo eis restituo ne possint cōfiteri. Sicut eñ lupus ouem per guttur accipit ⁊ non ꝑpedē: ⁊ vulpes gallinam: ita diabolus guttur peccatorū ꝓstringit pudore. Ulñ Aug⁹. super ps. O homo qd times cōfiteri? illud qō ꝓfessionē scio: minus scio q̄ id qō nescio. Cui ꝓfiteri erubescis peccata tua? peccator sū sicut ⁊ tu. Homo sū: humanū a me nihil alienū. Cōfitere homo homini: homo peccator homini peccatori. Elige qō vis: si cōfessus lates: nō confessus dānaberis. Ad hō deꝰ exigit ꝓfessionē vt liberet humilē: ad hoc dānat nō ꝓfitentē vt puniat superbū. Scōm impedimentū est timor recidiuādi. ⁊ iste est scōus armiger quē diabolus mittit statim ꝓtra penitere volentez. Quomodo inquit ꝓponis tu de cetero a peccatis abstinere? poteris tu in ꝓpetuū viuere ꝓtinēter? Ad quid ꝓderit tibi hodie cōfiteri: ⁊ post cras labi in simile? Et nō aduertit homo fatuꝰ qꝛ iō statuit deꝰ sacramentū penitentie ad manū vt quotiēs recidiuam⁹ totiēs resurgam⁹. Tertiū impedimentū penitētie est ardor delectādi ⁊ est tertius armiger obuiās penitēti. Recolligit eñ homo miser delectationez ꝓhabitā in peccato vt videat sibi qꝛ sine eo nō posset ꝓducere vitā suā: ⁊ manēte tali affectione impossibile est eū vtiliter penitere. Chryso. li. de cōpūctione cordis. Sicut impossibile est vt ignis inflāmet in aq̄ ita impossibile est cōpūctionē cordis vigere in delitijs. Cōtraria eñ hec sūt sibi adinuicē ⁊ pemptoria. Illa eñ mater fleꝰ: hic risus: illa cor cōstringit: hec dissoluit. Quartū ⁊ fortissimū impedimentū penitētie ē torpor pōstolandi qui oriꝰ ex duplici pōsumptione. scz ex pōsumptione vite plixe: ⁊ finalis venie diuinitꝰ ꝓcedende: ⁊ est quartus armiger. ⁊ cōiter omnes impedit: ꝓfidūt de futuro: ꝓmittūt in posterū: ꝓcrastināt in longinquū: ⁊ dicunt cū cor uo cras cras donec morte subita periclitent.

Lectio. CXLIIII.

Quomodo aūt aliquid ꝓmanere posset nisi tu voluisses: aut quod vocatū a te nō esset cōseruaret? ꝑcis aūt omnib⁹: qñ tua sunt domine qui amas animas. Postq̄ ostensū est ꝙ deus omnē creaturā ꝓ sue bonitatis clemētiam creādo ꝓduxit a ꝓncipio. In hac parte declarat Salomō qꝛ idē deus omnē creaturā cōseruat q̄diu sibi placet ꝓ sue voluntatis arbitrio. Et ꝓmo generaliter ascribit deo omniuz rex ꝓseruationē. Secūdo deo specialiter ascribit humanā gubernationē: scōa pars ibi. ꝑcis aūt omnibus. Circa ꝓmū dicit sic. Quō aut tē aliq̄d ꝓmanere posset nisi tu voluisses. Non eñ creatura ita paꝛ depēdet a deo sicut domꝰ ab artifice. Perfecta aūt domo nō plus depēdet domus ab artifice: imo corrupto artifice nihilominꝰ manet domꝰ. Ulñ artifex nō est cā rei cū iam ē in esse ꝓfecto sed tm̄ est causa fieri ipsi⁹ rei. Ulñ Aug⁹. xxij. de ciui. dei. ca. xxiij. Et ipsius diaboli natura subsistat ille facit qui summe est ⁊ facit esse q̄quid aliquo mō est. Efficacē quippe potētiā si rebus subtrahat: nec ꝓgredi poterūt ⁊ suis diuersis motibus pagere tēpora: nec ꝓrsus in eo ꝙ create sunt aliquatenꝰ ꝓmanebunt. Itē de vera religione. ca. xxxiij.

Deus p suam sapientiã oĩa fecit ⁊ per suã benignitatẽ omnia ꝓseruat. Idem. j. ⁊. ij. sup Gen. ⁊. iij. de trinita. ⁊ in multis alijs locis. ⁊ hoc est quod subdit in littera: aut quõ quod a te vocatũ nõ esset cõseruaret. q. d. nullo modo vocatũ. i. verbũ edictũ de nõ esse. in ps. Dixit ⁊ facta sunt. ⁊ ad Roma. iij. Vocat ea q̃ nõ sunt tã q̃z ea que sunt. Et q̃uis sic generaliter oĩa ꝓseruet q̃ ꝓduxit: specialiter tñ homines gubernat p clementiã. Vñ merito littera subdit. Parcis aũt omnibus qñ tua sunt domine qui amas animas: parcis inquit omnib⁹ supple hoibus etiã peccãtibus qui digni forent si tibi placeret statim in infernũ detrudi. sed parcis eis tu qui oẽs homines vis saluos fieri ⁊ ad cognitionẽ veritatis venire. j. Timoth. j. Ratio aũt pcendi est quoniã tua sunt domine. Sap. xv. Etiaz si peccaverim⁹ tui sum⁹ qui amas aĩas: hoies eñ cõmuniter amãt corpa: sed tu amas aĩas a te creatas singulariter ⁊ tibi assimilatas ⁊ tuo sanguine reformatas. Ezech. xviij. Oñs anime mee sunt. Amat deus etiã aĩas nõ singulariter sic q̃ non corpa amet: sed ꝓuilegialiter: q̃z eas ad se in perpetuũ fruendũ ꝓparauit. Totus aũt labor diaboli ad hoc nitit vt sumopere corpa diligamus ⁊ animas negligamus vt illud qõ a nobis neglectũ fuerit: in partẽ suaz cedat. Hem. xiij. Da mihi animas cetera tolle tibi. Arguũtur etiã in hoc verbo: parcis autez oibus qñ tua sunt domine: q̃ amas animas: tã mali dñi q̃z mali prelati: mali dñi nõ parcunt hoibus qñ sui sunt sed spoliant ⁊ appropriant ⁊ destruũt: ⁊ si õ hoc arguant: respõdent q̃ licite faciunt qñ sui sunt. Isti deũ potius imitari deberẽt ⁊ eis parcere qñ sui sunt. Mali aũt ꝓlati arguũtur q̃ plus amãt decimas oblatiões garbas ⁊ lanas q̃z animas xpi sanguine redẽptas: ꝓtra quos Bern. in ꝑsona boni ꝓlati dicit. Certe seruandũ accepi ꝓ quo mercator nõ insipiẽs ipa vtiq̃z sapiẽtia sanguinẽ suũ fudit. Sic loquebat Paulus. ij. Cor. xij. Ego aũt libentissime impendã: ⁊ sup impedar ipe ꝓ animabus vestris licet plus vos diligens minus diligar. Quõ quod vocatũ a te nõ esset: cõseruaret: Hic est notandũ q̃ sũt diuine vocationes: q̃ sunt hũane excusationes: ⁊ que sũt excusantiũ punitiones. De diuinis aũt vocatiõib⁹ est sciendũ q̃ tres sũt in genere ⁊ tres in specie. In genere quidẽ loquẽdo vocat verbo: signo: ⁊ nũcio. Sicut volẽs aliquẽ ad se vocare: vocationẽ suã põt facere tribus modis p verbũ signũ ⁊ per nunciũ. Deus aũt vocat nos p verbũ in incarnatione filij sui quãdo verbuz caro factũ est. Joh. j. Quando misit verbũ suũ ⁊ sanauit eos. in ps. Magna foret rusticitas si rex anglie mitteret filiũ suũ ad vocanduz aliquem pauperẽ si ille venire ꝓtẽneret. ⁊ maioꝛ fit iniuria si homo vilis ⁊ pauper verbo dei q̃ est filius patris incarnato inuitãte venire contẽnit: quod tñ frequẽter videm⁹ vt merito dicat xps illud Job. xix. Seruũ meũ vocaui ⁊ nõ respõdit mihi oze ꝓprio deprecabar illũ. Os dei est verbũ dei. iuxta illud Can. j. Osculet me osculo oris sui. Scõo xpus vocauit nos signo. Signũ istud fuit corpus suũ extensum in cruce ⁊ exaltatũ in monte: rubricatũ ꝓprio sanguine: sicut volẽs reclamare falconẽ stat in loco apparenti cũ reclamatoꝛio rubricato. Ita xpus volẽs hoiez clamare q̃ a padiso auolauerat in infernũ: in montẽ caluarie accessit: lignuz crucis ascẽdit: latus sanguinolentũ ostẽdit: voce magna clamauit: vt sic scipo facto signo hominez reuocaret. ⁊ tamẽ istis visis ingratissimi homines ad eũ venire contẽnunt: sicut ipe ꝓquerit ꝓuer. j. Vocaui ⁊ rẽnuistis extendi manus meas ⁊ non fuit qui aspiceret. Tertio vocauit nos p nunciũ. id est p õdicatoꝛ officiũ cuiuscũq̃ fuerint cõditionis: siue ꝓlati ordinarij: siue alij ab ecclesia ad predicãdũ deputati. De isto nũcio dicit Luc. xiiij. Homo quidã fecit cenaz magnã ⁊ vocauit multos: ⁊ misit seruũ suũ hora cene dicere inuitatis vt venirẽt. Quẽ locũ exponẽs Greg⁹. dicit seruũ illũ ordinẽ predicatoꝛ designare: cũ tamẽ tpe suo nullus ordo in ecclesia sic vocaret. Secũdo sic homines tripliciter vocant ita se excusant tripliciter. Superbi p subtilitatẽ dominatiõis. Quari p difficultatẽ terrene occupationis. Luxuriosi p voluptatẽ carnalis delectationis. Et isti tres figurant per illos tres quos enumerat euãgelista Luc. xiiij. Quoꝛũ primus dixit. Villam emi ⁊ necesse habeo exire ⁊ videre illam. rogo te habe me excusatũ. Scõs dixit. Juga boum emi quinq̃z ⁊ eo ꝓbare illa: rogo te habe me excusatũ. Et tertius dixit: vxoꝛẽ duxi ⁊ ideo nõ possum venire. Primus designat supbos qui p ambitione terreni dominij gloriã amittũt celestis regni. iste in sua excusatione bene se fatetur fatuũ fuisse qui se prius dicit villam emisse q̃z vidisse. Faciliter eñ quilibet fallit quãdo videlicet illud emit quod ab eo abscõdit: ⁊ certe si homo videret ⁊ cõsideraret q̃d est in dignitate dominij secularis: illud nõ emeret nimis care: videret eñ ipsius breuitatẽ q̃z Eccl. x. Omnis potentat⁹ breuis vite. Videret ꝑcipitij gravitatem quia quãto status altioꝛ tanto casus grauioꝛ. Cecidit petrus sed de infimo: ideo statim surrexit. Cecidit Dauid sed ò plano: quia se nõ in altũ extulit. Juxta illud ps. Vñe nõ ẽ exaltatũ coꝛ meũ. ⁊ ideo scito surrexit. Cecidit Adam sed de alto: q̃z de paradiso. ⁊ iõ cũ difficultate surrexit. Cecidit Lucifer sed de celo altissimo. ideo surgere nũq̃z potuit. Secũdus excusans figurat auaros qui iuga boum q̃nq̃z dicit se emisse. Per q̃nq̃z iuga boum intelligunt q̃nq̃z sensus exteriozes corpis. Et dicunt

iuga qz ꝑm Aug⁹. cuiuslibet sensus instrumēta cōbinanť. Duo eñ sunt oculi: due aures: due nares: duo instrumenta gust⁹: lingua ⁊ palatū. Due manus in quib⁹ ꝑcipue ptz tact⁹. Sic ḡ boues terrā versant: sic sensus auari circa terrena ꝓtinue delectanť: magꝭ eñ delectanť ei⁹ oculi vidēdo massaz auri q̄z in eccl̄ia videre corpus xp̄i. In ore etiaz dulcior est auri nominatio q̄z verbi dei p̄dicatio: ⁊ fatue iste se excusauit: qz prius debuit iuga ꝓbasse q̄z emisse. Tert⁹ luxuriosos designat q ꝑ vxorē intelligit voluptatē: nō eñ ꝑ ꝓiugiū ꝓiugati excludunť a cena lz aliq̄liter. Vñ ille dicit vxorē duxisse q tota affectione se tradidit voluptati: ⁊ tal ad cenā celestē venire nō pōt nec debet nec ē dignus nec pōt ire: qz ipe est fetidus. nō est dign⁹ qz est sordida veste indut⁹. ⁊ iō qz tot sūt q se excusant: iō lz multi sūt vocati pauci tñ sūt electi. ¶ Hath. xx. In cui⁹ signū Numeri xxxj. legim⁹ ó q sedeci milib⁹ hoim nō cesseť in ptē dñi nisi. xxxij. aie. ¶ Tertio videdū, ē q̄ sūt excusantiū punitiones ⁊ sūt tres. Segregatio a ꝓsortio bonorū. Luc. xiij. Neo viroz illoz q vocati sūt gustabūt cenā meā. Subsānatio ⁊ ip̄roperiū pctōz: qz in iudicio de⁹ ⁊ angeli ⁊ hoies ⁊ demones subsannabūt ⁊ deridebūt fatuos pctōres q diuias vocationes neglexeť. Proū. j. Quia vocaui ⁊ rēnuisti: extēdi man⁹ meas ⁊ nō fuit q aspiceret. Et ifra. Ego q̄z in interitu vr̄o ridebo ⁊ subsānabo cū vob qō timebat aduenerit. Cruciatio ꝑpetua tormētoz. Esa. vlti. Eligā illusiones eoz q timebāt adducā eis qz vocaui ⁊ nō erat q rñderet. Nō sic ó bonis ⁊ iusti q deū audiūt vocātē ꝑ obediētiā ⁊ p̄ceptoz obseruātiā: hi in celo ponēť lucētes sic stelle in ꝑpetuas eternitates. Baruch iij. Stelle vocate sūt ⁊ dixeť assum⁹ ⁊ luxerūt ei cū iocūditate q fecit illas. ¶ Speciali⁹ aūt vocat nos ostēsionib⁹ exemploz. ꝓmissionib⁹ ꝑmioz: ⁊ ꝑcussiōib⁹ flagelloz. Primo nos vocat oñsiōibus exēploz. q̄t eñ nos ꝑ viā penitētie p̄cesseť tot vocationes habem⁹: quot milia martyrū: q̄t milia virginū: quot milia ꝓfessoz: tot sunt milia vocātiū. Joh. x. Proꝑas oues vocat noiati ⁊ ad duc eas. Et apls ad Phil. iij. Ea q̄ retro sūt obliuiscēs ⁊ ad ea q̄ ꝓra sūt extēdēs meip̄m ad destinatū pseq̄r ad brauiū supne vocatōis. Scō nos vocat ꝓmissiōib⁹ ꝑmioz sic diues vocat pauperē ofendendo sibi denariū. j. Pe. iij. In h̄ esť vocati vt būdictiōez hēditate possideat. Tertio vocat nos ꝑcussiōib⁹ flagelloz: q̄tiēs eñ infirmitatib⁹ flagellamur seu fatigamur vl adūsitatib⁹ tribulamur: totiēs a deo vocamur. Et sic Greg⁹. dic. Dala q̄ nos p̄mūt ad deū ire cōpellūt.

¶ La. XII. ¶ Lectio. CXLV.

O Quā bonus et suauis ē dñe spūs tu⁹ i nob. Jō q̄z hos q̄ exerrant ptib⁹ corripis ⁊ de quib⁹ peccāt admones ⁊ al loqueris vt relicta malicia credāt in te dñe. Sicut supius dictū fuit: intētio Salomōis a medio x. ca. vsq̄z ad finē libri est declarare quō sapiētia q̄ est verus dei cult⁹ mirabiliter gubernauit populū hebreoz vt ꝑ hoc oēs hoies hebreoz histo riā audiētes ad verū cultū vnuis dei q̄ ē sapiētia aiarenť. Fuit ista gubernatio mirabilis i tribus. In egyptioz expugnatione: in hebreoz ꝑ desertū traductiōe: ⁊ in chananeoz̄ de terra ꝓmissiōis electione. ¶ Postq̄z igiť declarata ē gubernatio sapiētie circa ꝓm hebreoz quātuz ad duo p̄ma. In ista pte ꝓsequēter agiť de punitione gentū puersaz q̄ terrā sctām inhabitabāt añ filios isrl. Inhabitabaťaūt a septē gentib⁹ q̄s in aduentu filioz israel ⁊ in mora eoz nō statim et subito ꝑ paulatiz dñs deleuit ⁊ captiuauit ⁊ dominio illi⁹ terre ꝓuauit ⁊ in eadē filios isrl miraculose plātauit. Et circa ista duo fiūt. Rā primo agiť de chananeoz afflictiōe. Scō ó hebreoz̄ instructiōe ibi. Tu aūt dñator. Circa p̄mū autē duo fiūt. qz p̄mo agiť de mō afflictionis q̄ gens chananeoz fuit flagellata. Scō oñdiť q ad illū modū diuina potētia nō fuit necessario limitata Scōa ps ibi. Nō qz ipotēs. Circa p̄mū duo fiūt: qz p̄mo ostēdiť bonitas diuine castigationis ad oēs peccatores generaliť: Scō ad chananeos specialiter. scōa ps ibi. Illos eñ antiq̄s. Circa ꝑ mū in lectione hodierna duo fiunt: qz p̄mo agiť ó diuina dulcedine quā influit mētibus iustoz: scō de mira māsuetudine quā oñdit i corrept̄ione malorū: scōa ps ibi. Ideoq̄z hos q̄ exerrant partib⁹ corpis ⁊ de quib⁹ rē. Circa p̄mū dicit sic. O q̄z bonus ⁊ suauis est dñe spūs tu⁹ in nobis. Vbi diuie bonitatis dulcedo cōmēdať ex signo magne admiratiōis. O est nō grādis intētiōis. Q̄z ex vocabulo sūme ꝓfectiōis. bon⁹ ex x̄bo mire delectatiōis. suauis ex dulcedine degustationis spūs tu⁹. O ꝯm Priscianū ⁊ Papiā aliq̄s ē nomē lr̄e: aliq̄s est interiectio: aliq̄s ē aduerbiū. Si ē interiectio: est inťiectio q̄s q̄z dolēt. vt o in quāta miseria sum⁹: q̄s q̄z ē interiectio admirāt: vt o rē mirabilē: q̄s q̄z siliter est aduerbiū: ⁊ diuīsas habet significatiōes. Est eñ aduerbiū vocādi: vt o regina: admirādi: vt o qualis facies. Indignādi: vt o tpa o mores. Optādi: vt o assis. Exhortādi: vt o fugite. Q̄n x̄o ꝓferť cū suspiratiōe ⁊ motu aimi sic ē iteriectio. Q̄n seq̄ť accusatiu⁹: est adūbiū: vt o ꝑditionē miserā. In ꝓposito O an est inťiectio vl adūbiū: nō ē cura ⁊ ē nota magne admiratiōis: Q̄z ē nota grādis intētionis. Juxta illud p̄s. O q̄z magna mltitudo dulcedinis tue dñe. Bon⁹ ē vocabulū diuine ꝓfectiōis. Luc. xviij. Nemo bon⁹ ē nisi solus de⁹. Suauis est verbū mire delectatiōis. In ps. Gustate ⁊ videte q̄n suauis ē dñs. Vult ḡ dicē deo regratiādo. O q̄z mirabiliť: q̄z ineffabiliť spūs tuus. i. benignitas tua ē magna i nobis. i. iudeis. In ps. Nō fecit taliter omni nationi: vl in oib⁹: ꝯm aliā

lfam: qz in ꝑs. Suauis est dñs vniūsis ⁊ miserationes ei⁹ sup oia opa ei⁹. Sic ḡ ptz diuina dulcedo in oibus creaturis generalit: ꝑ specialiter mā suetudinē declarat in cozreptiōe malozuz q̄s tū posset affligē ⁊ ānihilare si vellet vel in infernuz detrudē: cozripit āmonet ⁊ alloquit vt relinquāt malicia suā ⁊ redeāt ad eū p penitentiaz. Et h̄ est qđ subdit. Ideoq; videz qz tāta ē in te suauitas bonitatis. circa hos q̄ exerrāt peccādo scz ptib⁹ cozporis. i. pticulariter ⁊ paulatim: ⁊ de quibus peccāt. i. de pctis. admones p ꝓdicationē exteriozē tuā ⁊ alloquer̄ p internā inspirationē: vt relicta malicia credāt p fidē operātē p dilectionē in te dñe q̄ eos ita dulciter reuocas ab errore. Suauis est dñe spūs tu⁹. Quis hō certitudinaliter expiri non pōt se spūm sanctū hr̄e: sicut nec pōt se scire esse in caritate fm sanctos: tria tū signa pōt hō hr̄e fm tria signa p q̄ homo ꝑt scire q; habeat spūmsanctū q̄ verisimiliter pōt cōijcere se spūmsanctū hr̄e p gratiā. Et accipiunt̄ ista tria signa fm triplicē spēm in q̄ legim⁹ spūmsanctū apparuisse. Apparuit. n. in specie nubis sup xp̄m trāsfiguratū. In specie colūbe sup baptizatū. In specie ignis sup apl'oz collegiū ꝓgregatū. Primū signuz est abūdātia lachzymaz: ⁊ iō apparuit i specie nubis. Nubes em̄ fundūt fluuios sup terrā: ⁊ spūssanctus irrigat mētē deuotā quā inhabitare dignat fluuio lachzymarū. Vñ Ezech. j. 8z. q; spūs dei ferebat sup aq̄s. Et i ꝑs. Flauit spūs ei⁹ ⁊ fluēt aq̄. Roma. viij. Ipe spūs postulat p nob gemitibus enarrabilib⁹. postulat. i. postulare nos facit fm glosā. Bern̄. sup Cant. Lachzyme penitē tiū vinū sūt angeloz: qz in illis ē dulcoz vite: sapoz gr̄e: gustus indulgētie: sanitas redeūt̄ inocentie: recōciliationis ꝛocūditas: ⁊ serenate ꝓscientie suauitas. Scōm signū est dimissio iniuriarū: ⁊ iō apparuit i specie colūbe q̄ felle caret. Vñ q̄n homo inuenit se paratū ⁊ benignū ad dimittēdū iniuriā sibi factā: euidēs signū est q; spiritū sanctū habet cū quo nullū odiuz stare pōt: cū sit amoz: odiū nāq; aiaz inflat indurat ⁊ amaricat. Sz spūssanctus p oppositas ꝓditiones describit. Mā cōparat rozi: vnctioni ⁊ melli. Inquātū em̄ coz inflammatū refrigeret dicit̄ ros. Eccl. xviij. Nōne ardozē refrigerabit ros? Vñ petit ecclia q; cozda nostra spiritussancti mūdet ifusio: ⁊ sui rozis intima aspsione fecundet. Inquātū xo coz odijs induratū mollificat dicit̄ vnctio. j. Joh. ij. Vnctionē habetis a sancto ⁊ nostis oia. Quia vero coz odio amaricatū dulcozat 8z mel. Eccl. xxiiij. Spūs me⁹ sup mel dulc: nec iuuat hoiem pacē fictā ꝓtendere in verbis ⁊ odiū celare i cozde: qz fictionē talē detestat̄ spūssanctus. Sap̄. j. Spiritus em̄ sanct⁹ discipline effugiet fictū. Tertiū signū est desideriuz supnozū: ⁊ iō spūssanct⁹ apparuit in specie ignis. Sicut em̄ ignis naturaliter tēdit surs̄ū ⁊ se celo ꝓiungit. Ita spūssanct⁹ cozda illoz accēdit ⁊ surs̄ū eleuat vt terrena fastidiant ⁊ celestia desiderent. Ezech. viij. Eleuauit me spūs inter celū ⁊ terrā: nō dixit posuit me in celo: qz ibi tm̄ sūt boni: nec dixit posuit me i tra: qz ibi manēt mali auari. Sz dixit eleuauit me int̄ celū ⁊ terrā. Quia ibi debēt esse fideles xp̄iani. Cuius rō est: qz habēt aliq̄n ascēdere versus celū celestia ꝓtēplādo: ⁊ aliq̄n versus terrā ꝓximo rū vtilitatibus ministrādo. // Dubitatio litteral. Vtrū gratia spūssancti det̄ necessario hōi se quātū pōt ad gratiā ꝑparanti: ⁊ videt̄ q; nō: qz cuicūq; deus dat gratiā: gratis dat eā ⁊ libere ex sola miscōia. Igit̄ quātūcunq; disponat se hō: ē in libera dei volūtate dare sibi gr̄am vel nō dare.
Itē homo cōparat̄ ad deū sicut lutū ad figulū. Iere. xviij. Sic lutū i manu figuli sic nos ma. in. do. is. sed lutū quātūcunq; sit bene ꝑparatuz nō accipit fozmā a figulo ex necessitate: igit̄ nec homo gratiā a deo quātūcunq; se ꝓparet. Ad opositū est glosa sup illud Roma. v. Justificati p fidē pacē habeamus. Et est Aug⁹. Deus recipit cōfugientes ad se: aliter esset iniquitas in eo. Sz impossibile est q; in deo sit iniqtas ḡ impossibile est q; nō recipiat ꝓfugientes ad se. ergo ꝓfugiens ad deum necessario sequit̄ gratiam: ꝓterea Apoc. iij. Ego sto ad ostiū ⁊ pulso si q̄s aperuerit mihi intrabo ad eū ⁊ cenabo cū eo. Sz iste q̄ disponit se faciēdo id qđ in eo ē apit sibi. ergo intrat necessario. Cōfirmat̄ qz isto apiente sibi: aut intrat aut nō intrat. Si nō intrat. ḡ frustra pulsat qđ ipiū ē dicē. Si intrat. ḡ dat gratiā. Preterea Anſhel. de cā diaboli. ca. iij. dicit q; illa est cā q̄re deus diabolo nō dedit gratiā ⁊ pseuerantiā: qz ipe noluit accipe. Vñ ñ ideo nō accepit diabol⁹ pseuerantiā: qz deus nō dedit: sed ideo de⁹ non dedit: qz ipe nō accepit: qz quicūq; se parat vt accipiat necessario recipit. // Ad dubitationē dicē dū q; q̄dā est necessitas coactiōis: ⁊ quedā est necessitas infallibilitat̄. Necessitas coactionis nullo mō cadit in deo. necessitas vero infallibilitat̄ cadit in deo ex ꝓmisso suo ⁊ pacto siue lege statuta: ⁊ hec nō est necessitas absoluta ꝑ necessitas cōsequētie. Vnde nō stat cū lege statuta q; viatet faciat q; in se est disponēdo se ad gratiā q̄n habeat gr̄am: posset tñ de⁹ mutare legē circa aliā pſonā si vellet: ⁊ tal'quātūcūq; se disponeret nō haberet: qz dispositio hois nullā causalitatē hz respectu gr̄e ō necessitate: ꝑ tm̄ ō ꝓgruo: qz gr̄a excedit oēm opationē naturalē: nec est possibile q; hō mereat̄ p q̄cūq; op⁹ nāle mozale: puta gr̄az ō ꝓdigno. Ad rōnes in opositū. Primā ꝓcedēdo q; ex miscōia ⁊ gr̄a sua p tāto qz talē legē misericordit̄ statuit ⁊ obſuat: ꝑ statuta lege: necessario dat gr̄am necessitate ꝓsequētie. Ad scōm q̄ vis sum⁹ sic lutū p cōparōez ad deū aliq̄ mō: ñ tñ silitudo tenet in oibus: nec lutum potest aliquid apud ar-

tificem ꝓmererī: nec de ꝑdigno: nec de congruo
In hac tñ questiõe magis pie ꝙ̄ loyce est loquẽ-
dum.

Lectio. CXLVI

Illos enī antiquos inhabitatores tre tue sctē ꝗs exhorru
istī: qñ odibilia tibi opa faciebāt ꝙ me
dicamina ⁊ sacrificia iiusta: ⁊ filios ꝙ suos necato-
res sine misericordia: ⁊ comestores viscer̄ hoim
⁊ deuoratores sanguinis: ⁊ auctores parētes ani
mar̄ inauxiliatar̄ a medio sacramēto tuo volui
sti ꝑdere ꝙ man⁹ parentū nr̄or̄ vt dignā ꝓcipent
pegrinationē pueror̄ dei q̄ tibi oīm carior est ter
ra. Declarata diuia castigatiõe ad oēs peccato
res generalr: qr oēs corripit: admonet ⁊ alloqr̄
vt relinquāt maliciā. In hac ꝑte ostēdit diuinā cle
mentiā in castigatiõe illar̄ gētiū ꝗs de tra sancta
expulerī filij isrl'specialr. Et circa hꝫ duo fac̄. Naz
ꝑmo replicat puniēdor̄ puersitatē. Scõo explī-
cat dei puniēdi pietatē: ibi. Sz in his tāḡ. Et ter
tio recapitulat dei miserētis eqtatē: ibi. Cū g̃ sis
iust⁹. Circa ꝑmū i explicādo puniēdor̄ puer-
sitatē q̄nq̄ fiūt in lectõe hodierna. Nā ꝑmo ostē
dit q̄ erāt puniēdi. Scõo q̄re erāt puniēdi. Ter-
tio quõ erāt puniēdi. Quarto ꝙ ꝗs erāt punien
di. Et q̄nto ad q̄d erāt puniēdi. Primo g̃ oñdit
q̄ fuerūt ꝗs de⁹ puniuit in aduẽtu filior̄ isrl'i ter
rā sctām. Et ḡtū ad hꝫ dic̄. Illos enī antiqs habi
tatores sctē tue tre. Ubi notãdū ꝙ septē gētes
q̄ a tra sctā eiecte fuerī suis noib⁹ cõputāt Deut.
vij. videlicet. Ethei. Amorrei. Chananei. ⁊ Phe
rezei. Euei. ⁊ Gebuzei. ⁊ Gergezei. Et significāt
septē pctā mortalia q̄ nos optet expugr̄e si trā ꝑ
missiõis velim⁹ intrare: Quare aūt eiecte fuerī
dr̄ in lra stati: ꝗs inqt exhorruisti. i. abhoiabiles
habuisti: qñ odibilia sūt tibi opa q̄ faciebāt. Et
quõ? Certe peccauerī i deū: peccauerī in primū.
In deū peccauerūt ꝓ sūmā veritatē. ꝓ sūmā ma
iestatē: ꝓ sūmā bonitatē. Peccauerī ꝓ sūmā veri
tatē indulgẽdo sortilegijs qb⁹ inuestigabant de
occlt̄: ⁊ qb⁹ se dicebāt mederi infirmos. Vñ eo-
rū sortilegia vocat hꝫ medicamia: qr infirmitates
ꝑ sortilegia medebanr̄. sic nõnulle vetule adhuc
facere dicūr̄. Cõtra sūmā maiestatem deliquerī:
qr sacrificia q̄ solo deo debebāt idolis faciebāt: ⁊
hõ iniuste. Et hꝫ intelligit qñ dicit ꝙ faciebāt iniu-
sta sacrificia: g̃ g̃uiter peccauerūt in deū. Et non
solū hꝫ imo peccauerūt in primū ⁊ maxie in illos
qb⁹ ceteris parib⁹ magis grati debebāt fuisse vi
delicz in filijs suis. Cū lra shdit ꝙ fuerī filior̄ su-
or̄ necatores. In ps. Immolauerī filios suos
⁊ filias suas demõib⁹. Ecce ḡ difficile fuit colere
demões q̄ iubebāt sibi filios a patrib⁹ imolari: ⁊
hoc feceī isti gētiles sine miscõia. Cū nõ solum
interfeceī filios suos vt imolarēt demõib⁹: imo
cū gaudio ⁊ hilaritate hꝫ feceī. Et hõ lra dic̄ ꝙ fu-
erūt filior̄ suor̄ necatores sine mificordia: et nõ

solū occiderūt filios imo viscera. i. carnes huma
nas comederūt q̄rū ptes deo sacrificauerūt cõ-
burẽdo: partē comederūt masticãdo. sicut iudei
de suis sacrificijs faciebāt. ⁊ hoc est qõ subdit. Et
viscerū comestores: ⁊ noīanr̄ viscera ad ostẽ-
dū crudelitatē eor̄: quia põt esse ꝙ interiora hu
mana sic pulmonē ⁊ epar ⁊ renes comederunt.
Unde⁹ meta. xv. Deu ḡtuz sceius est in viscera
viscera ꝑdi. Cõgestoꝝ auidū pinguescere corpe
corp⁹. O q̄ crudele est in viscera viscera condi ⁊
etiã in sanguine. Unde subdit. Deuoratores sã
guinis: ⁊ hoc sup oīa sectã eor̄ reddit detestabi-
lē: ꝙ erāt auctores parētū aiar̄ inauxiliatarū.
littera est obscura: sed vult dicere ꝙ illi qui fuerī
parētes animar̄ inauxiliatar̄. id est hoim occiso
ruz sine auxilio ⁊ defuerūt auctores iubendo et
ordinãdo de morte eor̄: ita ꝙ ipimet parētes vi-
ce fuerūt auctores mortis: ⁊ hꝫ est qõ dicit ꝙ fue-
rūt iubẽdo ⁊ ordinãdo ipam mortẽ filior̄ ad sa-
crificiū deor̄ suor̄. Ipsimet inquã parentes car
naliter aiar̄ inauxialiatar̄. i. hoim derelictorum
siue auxilio. Peccauerūt ergo tã in deū q̄ in pri
mū: ⁊ sic patet qualiter deleri debebāt. Sz quõ?
Certe ꝙ occisionem ⁊ expulsionē a terra illa san-
cta in qua filius dei erat nasciturus: victurus et
moriturus. ꝓpter quod illam sacram nominat.
Unde subdit sic littera: a medio sacramẽto tuo
sic voluisti ꝑdere. Terra enī sancta sacramentuz
dicitur. Est enī sacramentū generaliter loquen-
do sacre rei signuz. Quia ergo illa terra figura-
bat ecclesiam militantẽ ⁊ etiã trũphantez. Et qr
xps in ea sacramẽta noui testamẽti fuerat consti
tutus: merito sacramentū vocar̄. medium vero
sacramentū: qr in medio mũdi posita est. Sed ꝙ
quos fuerunt delendi? Certe dicit Salomõ per
man⁹ parentū nostror̄. qui sub Josue intrauer-
rant terram promissionis. Josue. v. Justū enīz
fuit ꝙ cultores veri dei: cultores demonū supa-
rēt. Et hõ subdit q̄nto cãm ad q̄d expulsi fuerunt
vt videlicet dignã pciperēt pegrinationē puero
rū dei. i. Abraã Isaac ⁊ Jacob. q̄ in terra illa fue
runt pegrinati ⁊ quib⁹ terra sancta fuerat repro
missa: q̄ tibi deo oīm est carior tra. Primo qr ibi
habitauerūt sancti patriarche tãḡ pegrini. Se-
cũdo qr ibi xps ꝓcept⁹ est natus cõuersatus: do
cuit: mortuus ⁊ resurrexit: ascendit in celuz ⁊ ibi
iudicaturus est viuos ⁊ mortuos. In ps. Bene
dixisti domine terrā tuã. Illuc adhuc ꝙ discrimi
na multa a deuotis trãsitur. vbi mori nõ timeī.
ibi ꝙ martyriū ad trã viuẽtiū ascẽdit. Chara ẽ g̃
deo tra illa rõe creatiõis. Charior rõe recreatio-
nis. Charissima ratione figuratiõis vt dignã ac
ciperēt vl' ꝓcipent pegrinationē pueror̄ dei. Cū
vita xpiana pegrinatio q̄dã sit xps patriã nob
ꝓmissã. necẽ est ꝙ xpian⁹ ꝑditiões pegrini habe-
at cũdo ⁊ redeũdo. Peregrin⁹ autez tria seruat.
tria vitat: ⁊ tria reportat. Seruat peregrinãdo
ista tria. Quotidie socios malos vitat: quotidie

computat: quotidie terminū recogitat. Primo ꝙ ꝺ maxīe ꝺz in corde q nō intrat puersā societatē: qz ꝺ est sūme periculosum sibi. Alicq enī sūt pdicti osi: aliq nimis sūptuosi: t aliqui nimis accidiosi: t isti oēs impedirent eū. Isto modo moralr xpian⁹ cauere sibi ꝺz ne malox societate turbet a bona vita: nō hēat societatē cū demōe: qz ē pdiciosus: nec cū mūdo: qz ē nimis sumptuosus: nec cum carne: qz ē nr hostis t nimis accidiosus. Scō pegrin⁹ quotidie cōputat t codē mō bon⁹ xpian⁹ q̄tidie vitā suā examinat. Vñ Seneca de ira. li. iij. xpus finē. Quotidie animus ad rōem reddendā vocand⁹ est: faciebat ꝺ sextum⁹ noster vt psūmato die cū se ad quietē nocturnā reposu isset inrogaret animū suū qō hodie malū tuuz sanasti: cui vitio obstitisti: q̄ pte melior fact⁹ es: Tertio pegrin⁹ quotidie ꝺ termino recogitat. et nos semp de patria cogitare debem⁹. Aug⁹. In hostili em̄ terra dulcis est recogitatio patrie. In ps. Heu qua incolat⁹ meus plongat⁹ est. Sic recogitauit paul⁹ t̄minū suuz qñ dixit. Dissolui em̄ cupio t esse cū xpo mlto melio⁹ ē. Scō pegrinus tria vitat q̄tū est sibi possibile: thesauri ostēsionē: hospitis deceptionē: t suiipi⁹ nimiaz onerationē. Isto mō deuot⁹ xpian⁹ vitat semp ostēsionē suax vtutū p iactantiā q̄n pot⁹ eas occultat p humilitatē. Grego. Deprędari desiderat q̄ thesaux in via publice portat. Scō vitat hospitis deceptionē: hospes nr t hostil mūd⁹ est qui sic hospes gratissimū vultū facit: lectisternia honestissima demōstrat t bona ꝓpinat. ꝺ i fine pcissime t strictissime cōputat nec hoiem secū dc q̄ aportare pmittit. Tertio pegrinus vitat suiipius nimiā onerationē: q̄nto min⁹ pōt secū portat de vestib⁹ t alijs q̄buscūq. Eodē mō xpiani deuoti dicūt cū apl̄o. Hospites alimēta t q̄ꝺ⁹ tegamur his ptēti sum⁹: imo pecuniā suā ipi nō portant interdū. ꝺ mercatoriꝺ⁹ eā in patria sua tradūt vt ab alijs eiusdē societatis mercatoriꝺ⁹ tantū recipiāt in patria ad quā vadūt. Sic etiā prudētes xpiani diuitias suas elemosynas erogando paupib⁹ tribuūt in pūti. Hi em̄ sūt mercatores celox t securitatē ab eis hūt: litteras xpi euāgeliū videlicet q tantūdē imo cētuplū in celo recipiēt. Tertio pegrin⁹ tria reportat qñ in patriā suā redit: de pctis indulgētiā: ab amicis reuerētiā: t deinceps q̄scēdi licētiā. Sic etiaz xpian⁹ deuot⁹ rediēs xpus patriā celestē in morte gaudet: qz secū portat indulgētiā pctox t recipit ab amicis reuerētiā. Solēt em̄ amici hois venientis de pegrinatione sibi pcessionabilr occurrere t i domū suā deuote deducere. Eodē mō in morte sctox redeuntiū de pegrignatiōe mundi occurrūt scti angeli sic pie petit eccl̄ia. Subuenite sancti dei: occurrite āgeli dñi suscipientes aiaz ei⁹ offe. i ꝓspectu altissimi: t tūc ē in domo sua. Et tūc ꝓsequet⁹ post labores ppetuā quiescendi licentiā Apoc. xiiij. Amodo ia dic spūs vt requiescant a laboribus suis: t hi condignā pegrinationē facient puerorum dei. Lectio. CXLVII

Sed et his tāq̄ hominib⁹ pepcisti: t misisti aficessores exercitus tui vespas vt illos paulati extermiarēt: nō qz ipotēs in bello eras: sꝺ ijcere impios iust⁹: aut bestijs seuis. Aut xbo duro sil̄ extermiare: ꝺ ptib⁹ iudicās dabas locum pnie: nō ignorās qm̄ imiq est natio eorū t quasi naturalr malicia eox: t qm̄ nō poterat mutari cogitatio eorum in ppetuuz: semen em̄ illox erat maledictū ab initio. Declarata chananeox multiplici puersitate ꝓpter quā merito destrui debuerūt In hac pte pseq̄r ꝺ dei circa eos pietate ñ obstāte tāta eox puersitate. Fuit aūt diuina pietas in hoc mirabil⁹ t laudabilis circa eos q non subito ꝺ paulatim t p ptes eos deleuit vt semp relinq̄retur penitētie locꝰ his q̄ supfuerūt. Ex alia enim pte deleuit eos t hoc mō incōsueto t miro vt eorū deletio merito appreret: nō hois op⁹ ꝺ dei: et sic tā ex successiua extermiatōe q̄ ex inconsueta vltiōe materiā haberēt penitētie. Fiūt igit circa istud tria. Primo narrat diuina pietas in pcēdo. Scō excusat eiꝰ ptās in puniēdo. Tertio replicat maliox puersitas in obstinacitate resistēdo: Secunda pars ibi: Non quia impotens. tertia ibi. Non ignorans. Circa primuz pietas dei puniētis declaratur i tribus: quia puniuit eos misericorditer mirabiliter t parcibiliter. Vñ dic Sz in his videlicet antiqs habitatoriꝺ⁹ terre sancte nō obstāte eox multiplici malicia tanq̄ hoib⁹ pepcisti. tāq̄ hoib⁹. i. ad imaginē tuā factis vltā q̄ fragilib⁹. Sen. vj. Nō pmanebit spūs me⁹ in hoie in eternū: qz caro est. Scō puniuit eos mirabiliter: t iō subdit: Et misisti antecessores exercit⁹ tui vespas. Ad lr̄az dicit Josue. xxiiij. Misi ante eos crabrones: t eieci eos ꝺ locis suis: fm Isidorū. xij. Ethimol. ca. vl. Apes, ppie vocantur orte de bob⁹: crabrones de eqs: fusci de mul: vespe ꝺ asinis. Dicūt aūt crabrones a cabo. i. caballo: qz de putrefactiōe cadaueris caballi oriūtur: sicut apes de putrefactiōe carnis bouine: q̄ uis nō oēs apes illo mō generent: sed hūt generationē duplicē videlicet naturalē p ꝓpagationem qua vna generat ex alia: t p putrefactionē carnis iumēti vacce vel bouis: t q̄uis in mltis libris scribant scrabroges: correctores tñ parisiēses t Joh. in speclo eccl̄ie dicūt crabrones. Versus. Labo caballus erit: ꝺ crabro nascit inde. Et declinat Labo cabonis. Idē dicit alexander nequā. Et in Papi. scribit p dictiōes incipientes p cra. Sz tñ fm Hugui. t Britonē debet dici scabro scabronis t scabre⁹. Hmōi aut⁹ vespas p̄misit dominus ante exercituz suum vt illos paulatim exterminaret t particulariter. Sic ergo patet diuina pietas in parcendo. Consequenter ostēditur eius potestas in puniendo: quia non

est ꝓcipiendū q̄ deꝰ q̄ est infinite potētie nō alit̄ q̄z ꝑ minima aialia eos poterat occidisse: vl̄ imittēdo bestias seuas: vel imediate sua ꝓpria iussiōe sicut supꝰ de egyptijs dictū fuit. Et hoc est qđ dicit. Nō q̄z impotens in bello eras sub iicere impios iustis: sed ꝓtibꝰ. i. ꝑ partes iudicans. id est iudicij vindictā exercēs: dabas locū penitētie ipis q̄ relinq̄bant. Tertio iterū replicat malicia punitoꝝ t simul cū hoc excludit quedā dubitatio q̄ possit subozri in b̄ q̄ dictū est q̄ deus dedit eis locū penitētie quasi expectans t tēptās an vellēt penitere. Possit aliq̄s q̄rere Nū deꝰ nesciuit q̄d volebāt facere? Et respōdit lr̄a q̄ sic. Sciuit em̄ q̄ ipi ꝑsisterēt in malicia. Et tm̄ q̄tū in eo fuit dedit eis occasionem malicie dimittēdi: vt oſdat q̄ nō ipo impellente mali facti sūt: sed ipis intelligētibꝰ eligētibꝰ t negligētibus: t eo ꝓmittēte nō cōpellente. Et ideo subdit. Nō ignozās q̄m iniqua est natio eoꝝ: q̄z ipi ab ipo natiuitatis initio. in malicia fuerāt a suis ꝓgenitozibꝰ educati: t ideo fuit q̄si naturalis malicia ipoꝝ. Cōsuetudo est q̄si altera natura. t q̄z qđ naturale est difficile tollitur Sciebas q̄ non poterat imutari. id est difficile poterat mutari. cogitatio illoꝝ impetuū. Hiere. xiij. Si mutare pōt ethiops pellē suā t pardus varietates suas t vos poteritis bñ facere cū didiceritis malū. Semē em̄ illoꝝ maledictū erat ab initio: q̄z ad litteram de Layn filio ade qui ab initio. i. ab antiquo maledictꝰ extitit descenderūt. Dic glo. hic. q̄ ex quo ipsi erāt: quedā ꝓtua q̄litas i ipis erat: maledictōe digna: t forte intelligit de q̄litate q̄ dr̄ fomes vel ꝓnitas ad peccādū. Dabas locū ad penitentiā. oē tps est post nobis datū ad merendū vel penitēdū. Et si est momētū sine merito vel penitētia exigeret a nobis tanq̄z vtiliter ꝓcessuz t inutiliter ꝓsumptū. Eccl. xv. Nemini mādauit deus impie agere t nemini dedit spaciū peccādi: q̄n potiꝰ ꝑ quolibet hoie dici pōt deo. Nūm dabas locū pnie. Ubi nōndū q̄ sic dictū fuit i penūltia lectiōe capli p̄cedēti q̄ttuoꝝ sūt pnie icitamēta: q̄ttuoꝝ pnie impedimēta. quattuoꝝ pnie documēta. t q̄ttuoꝝ emolimenta: De duobꝰ primis q̄ternarijs dictū fuit ibidē: ō duobꝰ aūt residuis b̄ est dicēdū. Quattuoꝝ q̄ sūt documēta penitētie vtiliter pagēda: videlicz sollicitudo p̄cogitatōis: amaritudo cōpunctionis: plenitudo ꝓfessiōis: t fortitudo satisfactiōis. Primo q̄ ad hoc q̄ penitētia de peccatis vtiliter inchoet necessaria est p̄cogitatiōis sollicitudo. Quis em̄ ꝓposit̄ vel baliuꝰ q̄ bona alicuiꝰ dñi expēdisset ꝑ mensem sumeret cōpotū facere sine premeditatiōe sollicita? Peccatoꝝ aūt multa bona recepit dispensanda: bona gr̄e: bona nature t fortune: t oia ista male ꝓsūpsit ꝑ maiozi parte. Quō igit̄ subito t ex improuiso ad ꝓfessionis cōpotū se audebit ingerere? Nota medicina purgatiua sup̄ponit ꝑparatiuā. Preparatiua est ꝓtritio t p̄cogitatio: purgatiua est ꝓfessio. j Reg. ij. Deus sciētiarū dñs est t ipi ꝑarant cogitatiōes. Et. j. Cor̄. v. Expurgate vet̄ fermentū. Et ideo dixit signanter Ezechias Esa. xxxviij. Quid dicā aut q̄d rñdebo tibi cū ipse fecerim. Tot videlicet errozes cogitādo: loq̄ndo: opād̄o t omittēdo. Et rñdit. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudie aie mee. Sed hꝰ ꝓtiū cōiter fit: ꝑsumūt em̄ nōnulli i dimidia hoza ꝓfessionē facere ꝑ qua vix sufficeret septimana si esset bñ examinata: non interrogāt: nō examināt semetipos ꝑ manibꝰ: et iō nō pūt integre penitere. Hiere. viij. Nullus ē qui agat penitētiā sup̄ pctō suo: dicens. Quid feci? Cui⁹ opositū fecit ps. dixit inq̄z. Confitebor aduersum me iniusticiā meā dño. Glo. dixi. id est ꝓpꝰ deliberaui apud me: hoc. s. q̄ ego ꝓfitebor aduersum me. Multi ꝓfitent iniq̄tatē suā: sed aduersus deuz. Nūm em̄ inueniunt in peccatis: dicūt. Nō feci b̄: aut nō est hoc peccatū sed deus voluit. Alij dicūt. Fatū mihi fecit. Stelle mihi fecerunt: t ita ꝑ circuitū nituntr̄ venire ad accusandū deū. Stellas em̄ ipe fecit et ordinauit t ita ꝑ eas volūt oīdere q̄ deꝰ fec̄ vt peccarēt. Ez vere penitēs dic̄ ego peccaui: nō fatū: nō fortuna: nō diabolꝰ me coegit sed ego psuadēti ꝓsensi. Hec glo. Vere igit̄ penitētes p̄cogitāt t deliberāt quō possint semetipos accusare: falsi penitētes deliberant quō possent deū accusare. Secdo debz penitētia in se hr̄e amaritudinē cōp̄ctiōis: exēplo Job dicētis. Loquar in amaritudine anime mee dicā deo: noli me ꝓdēpnare. Mulier bene ꝓcipit fetum sine doloze naturalr̄. ꝟ nūq̄z fuit mlier q̄ pepit sine doloze nisi vna x̄go beata miracꝰose. Anima q̄ peccat ꝓcipit fetū a diabolo t b̄ sine doloze imo cū delectatiōe pctī ꝓcipit: parit autē cū ꝓfitetur t ꝑdit in lucē peccatū suo cōfessori. t b̄ nō pōt esse sine doloze ꝓtritionis t penitentie. Job. xvj. Mulier cū parit tristiciā habet. Ez mlier cū parit seu parturit dolet amarissime: cū pepit gaudet t se sentit alleuiatā. Ita ꝑsona grauida pctō ante ꝓfessionē t tpe ꝓfessionis tristis ē t amara. ꝟ ꝓfessiōe finita videt q̄st liberata t ledificata. Cūm ois hō pꝰ ꝓfessionem sentit se alleuiatū a pondere pctī p̄existēte. Judith. viij. Quia patiēs ē dñs peniteam⁹ t eius indugētiā fusis lachrymis postulem⁹. Et sicut nlla mlier q̄ntūcūq̄z nobil̄ t delicata sit potest euadere q̄n indigeat aliq̄ obstetrice: t q̄n ostēdat se alicui obstetrici velit nolit. Ita nlla ꝑsōa ē inq̄uidata pctō q̄n aliq̄ hoie indegeat ꝑ ꝓfessore suo. Jux illō Jac. v. Cōfitemi alterutrum pctā vestra t orate. Et qui istū doloꝛē vel amaritudinē nūc recusant: mlto maioꝛē experient doloꛛē q̄m suū peccatū coꝛā toto mundo ostendent facientes penitētiā; sed non fructuosam

Bap.v. Dicēt intra se penitētiā agētes t p angustia spūs gemētes. Hi sūt quos aliqñ habuimus in derisū tē. Tertio debet penitentia habere plenitudinē ꝓfessionis vt non sit cōpilata nec abbreuiata nec colorata nec excusata nec depicta nec diminuta: sed plena debz esse sufficiēs t totalis. Sudor vniuersalis in infirmo est signū sanitatis. Sed qñ vnū mēbrū sudat t aliud manet siccū: signū est infirmitatis t non qualescētie. Et eodē mō ꝓfessio si ē plena significat sanitatē: sed diminuta signū est infirmitatis sīc aliqui ꝓfitent de gula t luxuria: de rapina t ira nihil. Apoc.iij. Nō inuenio opa tua plena corā deo meo. Ih mente g̃ habe q̃liter acceperis t audieris t serua t age penitētiā. Vincenti⁹ in speclo naturali narrat de quodā pisce marino q̃ centipes dicit a multitudie pedum. Iste piscis cū hamū piscatoris senserit suis viscerib⁹ inherere t timore mortis imināntis viscera sua quadā industria naturali effundit t hamū euomit t iterꝫ viscera sua resumit t sic mortē euadit. Ham⁹ diaboli est peccatū infra delectationē sicut infra escā subtiliter inuolutū. Homo hamo capit: qñ ꝓpter delectationē peccata cōplectit. Eccls.ix. Sicut pisces capiunt hamo: et aues cōprehēdūt laqo: sic cōprehēdūt hoīes tpe malo. Hamus iste viscera torquet: qñ pctm̃ ꝓscientiā remordet. Ergo sūmū remediū est tūc hamū cū viscerib⁹. i. cuz circūstātijs p ꝓfessionē effūdere corā deo. Juxta doctrinā ps. Effundite corā illo cordavra: t postea ipm cor lotū t ablutū p pniē sacramētū resumam⁹ t sic recupabim⁹ salutez. Juxta illō ad Roma. x. Orze aūt confessio fit ad salutē. ij. Corl. vij. Que em̃ scām deū tristicia ē: pniam in salutez stabilē opat. Quarto pnia dz hre fortitudinē satisfactiōis: vt hō nō se fingat debilē vel infirmū ad faciendū satisfactionez p peccatis suis. Sed narrat Amb. in exame. de ope. vj. diei. q̃ elephas est tante fortitudis q̃ sufficit turrim lignea cū multis armatis portare: tante audacie q̃ nullo clipeorū retardat obiectu: aut aliqua militū ꝓstipatiōe treat: mirabilit tū timet murē. Moraliter: sic est de mītis q̃ ad opa mundi p lucro vel gloria tpali inueniūt fortissimi. Jeiunāt: vigilāt: trāseūt maria: fatigāt t fustigāt: ꝫ ad faciēdū vnā modicā penitentiā p peccatis suis timēt. in ps. Trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Hō oppositū suadet euāgeliū Luc. iij. Facite fructū dignos pnie. Exēplū ō Magdalena de q̃ Greg. in omel. xxxiij. Quot habuit in se maria oblectamēta, tot de se inuenit holocausta. Cōuertit ad nūerū vtutū: nūerus criminū: vt totū seruiret deo i penitētia q̃q̃d ex se deū ꝓtemptserat in culpa.

Lectio. CXLVIII

Nec timens aliquē

venia dabas pctis eorum. Quis em̃ dicet tibi: q̃d fecisti? Aut q̃s stabit ꝫ iudiciū tuū? Aut q̃s i cōspectu tuo venit vindex iniq̃tis hoīm? Aut quis tibi imputabit si pierint nationes q̃s tu fecisti? Nec em̃ est alius de⁹ q̃z tu: cui cura est de oibus vt oñdas qñ nō iniuste iudicas iudiciuz: neq̃ rex: neq̃ tyrān⁹ in ꝓspectu tuo inq̃rent de his quos pdidisti. Quia in punitōe t deletiōe chananeoꝝ de dñio tre pmissiōis: de⁹ pcessit misericorditer: mirabilit t pticularit eo q̃ nō stati oēs deleuit ꝫ aliq̃s deleuit vna vice: t alios reseruauit. vt peniterēt si vellēt. Poterat em̃ de facto dici triplex mala iterꝓtatio fieri. Uno mō dici q̃ de⁹ sic eis pepcit ex ipotētia. Poterat etiam dici q̃ de⁹ sic pepcit ex nescietia vl ignātia. Potest tertio dici q̃ de⁹ sic pepcit ex timore vel reuerētia alicui⁹ superioris: quasi de⁹ nō eēt iudex supm⁹. Due ꝑme interꝓtatiōes reprobate sūt in lectiōe pcedēti. Et iō restat mō reprobare tertiā t ostendere q̃ de⁹ ex mera sua benignitate t iusticia nō ex timore alteri⁹ sic eis pepcit et paulatim destruxit. Et circa ꝫ duo fiūt. Primo pmittit ꝓclusio. Scōo ibiūgit ꝓbatio ibi. Quis em̃ dicet tibi q̃d tē. Cōclusio ē ista q̃ de⁹ dedit veniā. i. locū t tps venie si voluissent: ex sola benignitate sua nō ex timore. Et ꝫ est q̄ dicit. Nec timens aliquem veniam dabas peccatis eorum. Cui⁹ ꝓbatio patet p exclusionem q̃truoz q̃ solēt in iudicib⁹ q̃q̃z inueniri. Solēt em̃ iudices interdū declinare a rigore iusticie: aut ꝓpter supioꝝ iudiciū reuocatiōes: aut ꝓpt inꝓsitas apellatiōes: aut ꝓpt futuras visitationes: aut ꝓpt seq̃ntes pscutiones. Qz nihil istoꝝ potuit in deo causare timorē. q: ipe est iudex supm⁹: vñ dic sic. Quis em̃ dic tibi q̃d fecisti reuocādo videlicz sniam a te datā? q. d. nll⁹ aut q̃s stabit ꝫ iudiciū tuū: interponēdo apellationē. Aut q̃s in ꝓspectu tuo veniet vindex iniq̃tis hoīm? q. d. Quis pñsumet irritare tuum iudiciū: ne sortiat effectū p iudiciariā visitationē vt vindicet penā illataz p te iniq̃s hoīb⁹? q. d. nll⁹. Aut q̃s tibi ꝫputabit si pierint natiōes q̃s tu fecisti. pscutiōes tibi postea vl molestias inferēdo? q. d. nll⁹. Job. v. Si ꝫuerterit oia t in vnū coartauerit q̃s ꝫdicit ei? Nō aūt quelibet causa timoris a deo excludat ptz sic. Nam ipe sol⁹ est de⁹ iudex supm⁹ t dispositor omnium rerū t ꝫ est q̄ subdit. Nec em̃ est alius deus q̃z tu. cui cura est de oibus. Si arguat ꝓtra ꝫ. q̃z. j. Corl. ix. dicit q̃ nō est deo cura de bobus. Dicendū q̃ est cura ꝓuidētia generalis p conseruationē rez in suo esse. t cura ꝓuidētie specialis p doctrine informationez. Prima est de omnib⁹ nō scōa: sed tm̃ de hoibus vt ostēdas qñ nō iniuste iudicas iudiciū. Ista littera debet ꝓiūgi ad ꝓclusionē principalez premissam in pncipio lectōis sic. Nec timēs aliquē: veniā dabas peccatis eorum vt ostēdas oibus seq̃n

ribus ⁊ hiſtoriã eoꝝ legẽtib⁹:qñ nõ iniuſte iudicas iudiciũ id ẽ nõ iniuſte flagellas ⁊ punis malos. Et qꝛ ẽ ſũm⁹ iudex. ideo ꝓcludit̃ cozrẽlarie:q neq; rex qui videlicet iuſte regit: neq; tyrãnus: q̃ p oppreſſionẽ ſubiectos regit in cõſpectu tuo inquirẽt de his quoſ ꝓdidiſti. q. d. nunq; p inquiſitionẽ poteris cõuinci male puniuiſſe quos ꝓdere ꝓpter eoꝝ peccata decreuiſti. Habac. j. Ipe de regib⁹ triũphabit ⁊ tyranni ridiculũ eius erũt. Juxta illã clauſulã. Veniã dabas peccatis eorum. Notandum veniam peccati ꝓſequimur p penitentiã cui⁹ quattuoꝛ ſũt incitamẽta: quattuoꝛ impediũta: ⁊ q̃ttuoꝛ emolimẽta. Vbi notãdũ de vltimo q̃ternario q̃ p penitentiã xp̃m nobis reconciliam⁹. angelos letificam⁹: aĩas imo noſmetipos reformamus: ⁊ demões ꝓfutam⁹. Primo xp̃m recõciliamus. Hiere. xviij. Si penitẽtiã egerit gẽs illa a malo ſuo qõ locut⁹ ſum aduerſus illã: agaz ⁊ ego penitẽtiã ſup malo qõ cogitaui vt facerez ei. Ecce mirabilis mod⁹ recõciliatiõis dñi tãti qui vult quaſi ad paria iudicari cũ hoĩe ſeruo ſuo. Vñ ad modũ hois loquit̃ õ ſeipſo. Si eñ hõ vellet penitere. ipſe vult penitere: ꝟ eſt ad modũ penitẽtis ſe hr̃e. Sic aũt nobiles impatoꝛes pulchꝛum vindicte gen⁹ reputauerunt ignoſcere ⁊ noxijs penitẽtib⁹ ꝓcedere veniam põſt reatũ. ſicut dicit Petrus de vineis in q̃dã epiſtola. Scõo angelos letificam⁹. Juxta illõ Luc. xv. Gaudiũ erit coꝛã angel̃ dei: ſup vno peccatoꝛe penitẽtiã agẽte. Legim⁹ eñ .iij. Regũ. vj. q Salomõ fecit angelos fieri in ꝓpiciatoꝛio tẽpli: de quib⁹ q̃ttuoꝛ ibi legim⁹. Fuerũt eñ imagines ille de lignis oliuarũ. Scõo habebãt alas expanſas. Tertio habebant pedes obliquos ⁊ elcuatos quaſi ad ambulãdũ paratos. Quarto q̃ verſis vultib⁹ mutuo ſe reſpiciebãt. Primo fuer̃t iſti noui angeli Salomonis de lignis oliuaꝝ. antiq̃tus fuerũt ferrei ꝓpter incõpaſſionẽ ⁊ duriciã qua hoĩb⁹ nõ compatiebant̃. Hũc aũt de lignis oliuaꝝ: qꝛ miſericordes ⁊ pij. Ꝓꝛ⁹ habebãt alas demiſſas: q̃a quaſi inuite ⁊ cũ difficultate veniebãt ad hoies ſed mõ ad nos cito veniũt ⁊ ideo alas expãſas habẽt. Olim laudabãt deũ ſoli: ſed mõ in laudãdo hoĩb⁹ ſe aſſociãt. Olim naturã noſtrã q̃ſi infirmã deſpiciebãt: mõ videtes ipaz in xp̃o exaltatã: in ſtupoꝛẽ ⁊ admiratiõnẽ ꝓuertunt̃. Vñ ſe mutuo reſpicẽ dicũt̃. q̃ſi de nature nr̃e innouatiõe: ſpecialiter admirantes. Et nota q dixit penitẽtiã agẽte. nõ dic̃ penitẽtiã cogitante: que eſt penitẽtia ꝓcraſtinantium. Nec dicit penitentiã docẽte ⁊ nõ faciẽte: que eſt penitentia verboſoꝝ ꝓdicatoꝝ. Nec dixit penitentiã oſtẽdẽte: que eſt penitẽtia hypocritaꝝ ⁊ ſimulatoꝝ. Sed dixit penitentiã agente que eſt penitẽtia deuotoꝝ. Gaudẽt etiã angeli de p̃ſiõe pcõꝛis ꝓpt̃ tria. Primo qꝛ videt ſue cuſtodie tã gl̃oſũ fructũ. ſic̃ medic⁹ gaudet q̃ũ videt ſue cure cõmiſſũ repatũ: ⁊ ꝓſuete valitudini reſtitutũ. Scõo qꝛ videt ex peccatoꝛib⁹ ꝓuerſis ſuum adimpleri nũeruz. Tertio qꝛ videt ad laudandũ deũ tale ſe habere ꝓpoꝛtiõ: igitur p penitentiã noſtrã angelos letificamus. Tertio noſmetipos reformam⁹ p penitentiã: ſicut docet Poet⁹. iiij. ꝓſol. homo ſcõm varia vitia quib⁹ indulget: in naturã beſtiaꝝ tranſformatur. ſicut inquietus in lingua cõparat̃ cani. Inſidiatoꝛ callidus vulpi Accidioſus aſino: ⁊ ſic de alijs. Ratio hui⁹ eſt qꝛ aĩa hois eſt ſicut cera mollis. Cera eñ calefacta ⁊ mollificata recipit effigiez illius rei cui applicatur. Vnde ſi applicat̃ ſigillo cui impꝛſſa eſt figura leonis: induet cera leonis effigiẽ. Si applicetur ſigillo cui ſculpta eſt imago lupi vel vulpis: cera ꝓſimilẽ induet imaginẽ ſeu formã. Jſto mõ anima rerum quibus ſe p amoꝛẽ applicat effigiem induit: ⁊ in illas ſe tranſformat. Vnd̃ Hugo õ arra aĩe. Ea eſt vis amoꝛis vt talem me eſſe te neceſſe ſit: q̃le eſt illud quod amas: ⁊ cui p affectum ꝓiungeris. In cuius ſimilitudinẽ ⁊ figurã dilectionis ſocietate tranſformeris. Figura ad hoc Daniel. iiij. q Nabuchodonoſoꝛ ꝓpter culpã ſuã eſt ab hominib⁹ eiectus: ⁊ fenũ vt bos comedit ſed poſtea recuperauit penitẽs qõ amiſit. Sed nota q pnia hois reformatiua tres dz hr̃e cõditiones. Integritatẽ: taciturnitatẽ: et diuturnitatem. Que quidem conditiones p tres litteras huius dictionis homo notant̃ h. eñ nõ eſt lr̃a: ſ aſpiratiõis nota: ſm ꝓſcianũ Per primũ eñ o. ſignificat integritas penitẽtie. Integꝝ eñ eſt q plenũ ⁊ circularis linea pfectiſſima ẽ: ⁊ pleniſſima eſt: ⁊ circulus inter figuras ſupficiales pfectiſſima eſt: quia non eſt poſſibile vt aliquid addatur in linea circulari omnino ſm Ariſto. ij. de celo ⁊ mundo. Penitentia ergo debet eſſe perfecta vt omnis pars puniatur ſicut quelibet peccauit. Lingua pro vaniloquio oꝛationibus. pedes peregrinationibus. venter ieiunijs. Per ſecundã litteram q̃ eſt a. deſignatur taciturnitas que ad penitẽtiam requiritur ne fiat cum pompa ⁊ oſtentatione. Et bene a deſignat taciturnitatẽ: qꝛ illa ſola int̃ litteras ꝓferri poteſt labijs clauſis ⁊ labijs ipis impꝛimit̃. Tertia lr̃a eſt d. ⁊ ſignificat diuturnitatẽ ſiue finalẽ pſeuerantiã que in alphabeto greco vltima eſt lr̃a. Penitẽtia autem ſi pfecta eſt vſq; ad finem eſſe debet. ⁊ talis hominẽ reformat de beſtiali natura nõ tñ ſine aſpiratiõis nota: qꝛ niſi ſpũſſancti gr̃a p ſuã benignitatẽ hoĩem mollificat. ſalubr̃e penitentiã nõ attẽptat. Roma. ij. Ignoras q̃m benignitas dei ad peniam te adducit. Quartũ emolimẽtũ penitẽtie ẽ q p eã demões ꝓfutam⁹ Ele hement̃ eñ ꝓfundũt̃ qñ eoꝝ pdim⁹ cõſiliũ. qñ eoꝝ euadim⁹ carcerẽ. ⁊ a ſuis ꝓncipib⁹ graui⁹

affligunt: sicut custos carceris p euasione latronū punit. Valde ergo agitant inuidia qñ vident nos prius esse eis silles deformatos p pctm̃. iterū p sacramentū penitētie restitutos: qđ nullo mō eis pcedit. Vñ de homib⁹ singlaris dixit Petr⁹. ij. Pe. iij. Nō tardat dñs promissionē sed patienter agit ppter nos: nolēs aliquē pire ꝫ ad penitentiā reuerti. Penitemini g̃ & confitemini vt deleant peccata vestra. Actū. ca. iij.

Lectio. CXLIX

Cum ergo sis iust⁹ iuste oia disponis: ip̃m quoq; q̃ nō debet puniri pdemnas & exterū estimas a tua virtute. Virt⁹ em̃ tua iusticie initiū ē. Et ob hꝫ q dñs oīm es oīb⁹te pcere facis: vtutē em̃ ostēdis tu. qui nō crederis esse in virtute psumat⁹. Et hos qui te nesciūt i audacia traducis. Postq̃ declarata ē diuina pietas in punitione maloꝝ: in ista parte pcludit ei⁹ eqtas in gubernatione vniuersoꝝ. Et circa hoc duo fiunt. qꝛ primo p̃mittit pclusio. scđo subdit conA clusiōis pbatio. scđa ps ibi. Ip̃m quoq;. Conclusio que p̃mittitur est ista q cū dñs siue deus sit iustus: iuste oia disponit. Ista pclusio pbatur sic. Quis hō hns vsum liberi arbitrij vel est peccatoꝛ vel iustus. Si est peccatoꝛ: tu eū corripis admones & alloq̃ris sic supi⁹ dictū fuit: & si velit correctionez recipere eum admittis. Si in aūt: iuste repellis. Si est iustus: hoc nō est nisi p gr̃am tuā: qꝛ nullus potest iust⁹ fieri nisi te inciante & incipiēte bonū motū: in eo ergo iuste siue bonos siue malos disponis. Et si querat vnde est q tu omnipotēs tā clementer disponis: hec est causa generalis oipotētia qua creaturas pseruas & annihilas si volueri vniuersa. Dicit ergo sic. Cū ergo sis iust⁹ sic q nō possis esse iniust⁹: qꝛ q̃quid vis fieri iustū est fieri. Iuste oia disponis. In ps. Iust⁹ dñs & iusticiam dilexit. Ip̃m quoq; qui nō debz puniri. id est ad tp̃us misericorditer flagellari pdemnas impetuū. Et extraneū. id est extraneū estimas a virtute tua: que est misericordia tua qꝛ illa est ppꝛie virt⁹ dei. Dei⁹ cui ppriū est misereri. Et qꝛ posset aliq̃s credere q soli peccatoꝛes misericordia dei indigēt que vocat virt⁹ dei. Subdit q etiā iusti gratia & misericordia sua egent. Virtus em̃ tua. id est gratia iusticie initiū ē: qꝛ nisi gratia pueniat hois voluntatē: saltē natura vel causalitate, hō iust⁹ esse nō pōt. Roma. iij. Justificati gratis p gr̃am ip̃ius. Et ad Titū iij. Nō ex operib⁹ iusticie que fecim⁹ nos: sed sm̃ suā misericordiā saluos nos fecit. Sed vñ habet oꝛtū ista misericordia? Certe ex omnipotentia. Vñ dicit lra. Et ob hꝫ q dñs oīm es: omnib⁹ te parcere facis. B Vbi notandū q deus in natura sic p̃uidit cōiter q clemētia & potētia fortitudo & māsuetudo naturaliter piungunt & vbi est plus fortitudinis: ibi pl⁹ māsuetudis & clemētie reperit. Exēplū de leone qui fortissimus bestiaꝝ: clemētissim⁹ est etiā. Vñ Solin⁹ de mirabilib⁹ mūdi Leonū clementie indicia multa sūt. Prostratis parcūt: in viros pot⁹ q̃ in femias seuiūt. Infantes nō nisi i magna fame perimūt: nec a misericordia separant. Hec Solinus. Vñ metrice dicit. Parcere pstratis scit nobilis ira leonis. Et p oppositū deus animalia crudelia prāte priuauit. Vñ inter canes paruissimi canes sunt maxie colerici & quo minus possunt virib⁹: eo magis abundāt latratibus. Christus aūt more leonis q̃buscūq; se pternētib⁹ p penitētiā clementē se exhibet: i viros pot⁹ q̃ in femias: hoc est in peccātes malicia pot⁹ q̃ in peccātes ex passione se vindicat & infantes. id est innocētes nō nisi magna fame id est magno amore salutis eoꝝ in pñti flagellat. Apoc. iij. Et ego quos amo arguo & castigo. Sic ergo de⁹ principaliter & leo naturaliter parcunt pstratis. Ita oīs bona aīa petēs veniā de offensis parcere psuevit. Vñ apō gētiles sic principes informabant antiq̃t⁹. Sicut docet Virgili⁹. vj. Eneid. Et idē recitat Aug⁹ v. de ciuitate dei. ca. xij. Cū Eneas patrē suum enchisen p loca infernalia quesiuisset & p campos Elysios tandē inuenisset: sic a patre suo informat⁹ fuit q̃ p̃ditiōes nobilitatis rationi pcederēt inter pl̃os tot⁹ orbis. Tu regere imperio populos romane memēto. Hec tibi artes erūt pacis ponere mores. Parcere subiectis & debellare superbos. De hac diuina iusticia & misericordia sic p̃cta loquit Anshelm⁹ p̃slogiō. ca. x. Alio mō iuste punis malos. Alio mō iuste pcis malis. Cū em̃ punis malos iustus est: qꝛ eoꝝ meritis puenit. Cū vō pcis malis iustū est: nō qꝛ illoꝝ meritis sed qꝛ bonitati tue cōdecens est. Nā parcēdo malis ita iust⁹ es sm̃ te & nō sm̃ nos: sicut misericors es sm̃ nos & non sm̃ te: q saluādo nos quos iuste pderes sic misericors es nō qꝛ tu sentias affectū: sed qꝛ nos sentim⁹ effectū: ita iust⁹ es nō qꝛ reddis debitū: sed qꝛ facis qđ decet te sūmū bonū: sic itaq; sine repugnātia iuste punis & iuste pd̃. Hec Anshel. Et infra. ca. xj. Sic g̃ nascit de iusticia tua misericordia: qꝛ iustū est te & sic esse bonū vt parcēdo sis bon⁹: g̃ ab hꝫ q dñs oīm es omnib⁹ te pcere fac. Glo. vt p̃sis potētia miteſcas natura. V Notādū q in toto mūdo nō est res q̃ possit rationabiliter dñs nūcupari p̃ter deū C solū de trib⁹ causis. Cū qꝛ hō dispēsatoꝛ mutuatoꝛ mēdicatoꝛ nō pōt rationabiliter dñs nūcupari. Et adde tres impotētias in omni dño terreno. Prima est q nō pōt tātū reddere seruo sic fu⁹ sibi: & p̃sequēs magis indiget suo q̃ fu⁹ eo vt cōiter sic ibi pbat. Scđo qꝛ nullus dñs terren⁹ pōt facere suū suū liberū. Cui⁹ p-

batio est. qz ipe nō est liber. fuit em malis affectiōib⁹ cupiditatib⁹: ire z impatiētie. Un Seneca epla. xlvij. scōz cōes libros. Seru⁹ es. ostē de qs nō sit: ali⁹ libidinit: ali⁹ auaritie: ali⁹ ambitiont: oēs timore fuiūt. imo sic docet idē Seneca in puerbijs suis. Dñi vt cōiter magis timēt q̄ ſbditi. res vera est. q̄ a mltis timet: multos timet. regib⁹ pei⁹ est multo q̄ seruientibus. Res vera qz isti singlos: illi vniūsos timēt. vult dicere q̄ vna priuata plona hz forte vnū quez timet. z alia ꝑuata hz quē timet. ita q̄ singli habēt singlos. Hz dñi z plati timēt vniūsos. Tertia impotētia est quā dñi terreni sustinēt q̄ nō posset hoiem cōpellere ad seruiendū eis velint nolint: qz nunq̄ eis aliqs bñ seruiet iuit⁹. Per oppositū de⁹ est dñs realiter q̄ seruo in nllo indiget: nec p ei⁹ fuitiū aliquid sibi accrescit: imo ecōtra ipe suo poti⁹ seruit quez semp custodit. Un ps. Cōserua me dñe qm̄ speraui in te dixi dñe de⁹ me⁹ es tu: qm̄ bo. m. nō eges. Scō ipe sibi fuientes. liberos fac imo reges. Apoc. v. Dign⁹ est dñs accipe libz. Et infra. Redemisti nos in sanguie tuo z fecisti nos deo nro reges z sacerdotes. Tertio nō solū hō imo oīs creatura sibi seruit velit nolit i celo z in terra z in inferno: qz si hō obediat suis ꝑceptī volūtarie z virtuose seruit deo: ad declarandā diuinā misericordiā in pñti ad tps z in futuro. p semp. Si nolit diuinis ꝑceptī fuire volūtarie fuiet deo inuolūtarie ad declarādā diuinā iusticiā in pñti ad tps z in futuro. p semp. z iō oia ncārio fuiēt ei vt in suo celesti pallatio: vel in suo infernali ergastulo in eternū. Et iō dicit ps. Magn⁹ dñs z laudabilis nimis: z magnitudinis ei⁹ nō est finis. Et iterū. Ordinatione tua p. d. z oia fuiēt tibi. Istud sat aduerterat. Octauian⁹ Augustꝰ sic narrat de eo Suetonius de vita. xij. cesar. Dñi inqt appellationem z maledictū z opprobriuz semp exhorruit: cum spectāte eo ludos pnūciatum esset in initio. O dñm equū z bonū: z vnūsi dictū q̄si ō eo exultātes cōprobassent. stati manu vultuq̄ indecoras adulatiōes repssit z seq̄nti die gūissimo corripuit edicto: dñmq̄ se post hec appellari nec a liberis quidē z nepotibus suis serio vel ioco passus est.

Lectio. CL.

Et autem domina tor virtutis cū magā tranqllitate iudicas z cū magā reuerētia disponis nos subest em tibi cū voluerīs posse. Docuisti em plm tuū p talia opa: qm̄ optet esse iustū z hūanū z bone spei fecisti filios: qm̄ iudicās das locū penitētie in peccat. Postq̄ sufficiēter actū est de chananeoz afflictione. in ista pte agit de hebreoz p eādē afflictionē instructione. Fuit aūt instructio hꝰ talis. q̄ p flagellationē chananeoz potuerūt z debuerūt hebrei aiari ad ꝓfidentiā z spei ꝓsolationez. Un in hac scōa parte capli duo fiūt. Nā pmo occasio spei habēde ad deū enarrat. Scōo p rōem. pbat ibi. Si em inimicos fuoz. Circa pmū duo fac. Primo narrat diuina modestia quā obseruat imittēdo afflictionē. Scōo infert q̄ bona doctrina bonis tribuit p maloz iustā punitionē. scōa pars ibi Docuisti aūt. Circa pmū primo ondit q̄ de⁹ in puniēdo duas hz cōditiones ncārias iudici punienti. Scōo subdit cām ārē ille ꝓditiones deo deesse nō pñt ibi. Subest em. Due ẋo cōditiones ncārie cuilibz iudici volēti punire delinqtes sūt iste: qes z turbatiōis sedatio: moze z deliberatiōis expectatio. Primo q̄ reqrit in iudice ad hꝰ q̄ recte exerceat iusticia quies z sedatio cuiuscūq̄ turbatiōis. Haz turbati recte iudicare nō pñt. Et q̄tū ad hꝰ dicit sic. Tu autē dñator virtutis: qz videlicet dator es virtutis z rector virtutis: cū tranqllitate iudicas: nō ex passione ire vel offense: ꝑ sine quacūq̄ turbatione. Esa. xlij. In veritate educet iudiciuz non erit tristis neq̄ turbulent⁹. Ueteres em philosophi q̄ tātū mozib⁹ z sciētijs studuerūt tā verbo q̄ exēplo: pncipes docuerūt q̄ nūq̄ turbati in reos aiaduerterēt. Un de Archyta carētino scribit Vale. li. iij. ca. j. Archytas tarentinus duz se ꝑceptis pitagoze penit⁹ metaponti imergit: magno laboze multoq̄ tempe solidū opus doctrine cōplexus. postq̄ in patriaz reuertit ac rura sua reuisere cepit. aiadūtit negligentia villici corrupta et perdita: intuensq̄ male meritū sumpsissem inquit a te supplicium: nisi iratꝰ essem. Haluit em impunitū dimittere q̄ ꝓpter iram iusto grauius punire. Idem de platone scribit sic. Plato cū aduersus delictū serui vehemēti⁹ exarsisset. verit⁹ ne ipe vindicte modū despicē nō posset Speusippo amico suo castigatiōis modū mādauit: deforme sibi futurum existimās si commisisset vt parem culpā serui reprehēsio z platonis animaduersio mereretur. De eodem Platone narrat Seneca li. iij. de ira: q̄ cum iraſceretur seruo: iussit tunicam deponere scapulāq̄ prebere verberibus sua manu ipse cesurus. Postq̄ autez intellexit se iraſci: manū suspensam detinebat sicut sustulerat z stabat pcussuro simili. Interrogatus ab amico quid inuenerat quid ageret: Cui respōdit. Exigo penas ab homine: tu aūt seruulū istū verberibus obiurga. Nā ego iraſcor ꝓpter quod nō cecidi. Iraſcor inq̄ ne plus faciam q̄ oportet: z libentius faciā ne sit ille seruus in eius potestate qui in sua non est qualis scilicet ego suz. Plato oblit⁹ serui: qz alium quē poti⁹ castigaret inuenit. s. semetipm. Et iō ait Seneca ibidē. Nihil tibi liceat cū iraſcer. z hoc iō: quia si vis tibi licere pugna tecūipe. Secundo requiritur in iudice ad hoc q̄ recte

exercear iusticia: mora ꝛ expectatio deliberationis. ꝙ non ex impetu vel abrupto fiat sententie iudicialis executio. Et ideo li. ix. hystorie tripartite narrat ꝙ beat⁹ Amb. iniuxit Theodosio imperatori ꝙ legez talem ediceret ꝙ videlicet xxx. dieb⁹ sentētia necis atq; ꝓscriptiōs in litteris tantūmō maneret vt ratio causā indicās apud semetipam que cognouerat sub veritate disponat. Cū aūt apud Tessaliā quidā iudicū fuissent lapidati. Indignat⁹ Theodosius omnes passim iussit interimi non ꝑcedente iudicio: intātū ꝙ septē milia hoim occisi fuerunt. Ob hoc ergo postea lex statuta fuit ab eo sub hac forma. Imperator Gratian⁹ Valentinian⁹ Theodosi⁹ Flauiano pretorio ꝑfecto illustri. Si vindicari in aliquos seueri⁹ ꝓtra nostrā cōsuetudinē ꝙ causse intuitu iusserim⁹: nolumus statim eos aut subire sentētiā aut excipere penam. sed per. xxx. dies. sors ꝛ fortuna sup statum eoꝝ suspēsa sit. reos sane accipiat carcer atq; custodia: ꝛ excubijs solertibus iugiter obseruet. Vñ ꝙ excessu Theodosij beat⁹ Amb. ꝙ octo mēses cū ab ingressu ecclesse coartauit et postea ab excōmunicatione absoluit. vide ibi. Hec aūt expectatio deliberatiōis in deo reperitur. licz ipe mora vel ꝓsilio nō indigeat. Vñ Ysa. ix. dixit. Descēdā ꝛ videbo vtrū clamorē ope cōpleuerint. Et q̄tū ad hoc subdit. Et cuz
B magna reuerētia disponis nos. Est aūt reuerentia dilectio mixta cū pauore: et isto mō punit ꝛ affligit malos ꝛ iniustos. cū quadā expectatione ꝛ reuerētia vt interim se emendēt. Et ꝓsequenter ꝏdit huj⁹ expectationis ratio. Nihil em̄ iusticie deperit ꝙ morā tue expectatiōis. Cōtingit interdū ꝙ ꝑpter iudicis expectatōnē ꝏterfugit re⁹ iurisditionē suā ꝛ hoc ꝑpter defectū potestatis in iudice: q; forte reus se trāsfert ad patriā ad aquā se iurisditio illi⁹ iudicis non extēdit. Sicut si reus in frācia transferat se ad angliā vel ecōtra: vel forte expectat donec potestas iudicis expiret. ꝛ tūc nō potest iudex in eū animaduertere. dato ꝙ vellet. Sed neutrū istoꝝ deo pōt ꝓtingere: q; in oīne ips ꝛ in oēm locū: suā extēdit potentiā iuxta sue volūtatis arbitriū: ꝛ hoc est qō subdit littera. Subest enim tibi ꝛ cū volueris posse. Ansbel. ij. Cur de⁹ homo. ca. xvij. Vbi necessitas ꝛ ipossibilitas dei subiacet volūtati. Illius aūt volūtas nulli subdit necessitati aut impossibilitati. Nihil em̄ est necessariuz aut impossibile nisi q; ipe ita vult. Ipm vero aut velle aut nolle aliq̄d ꝑpter necessitatē aut impossibilitatē alienatū est a veritate. ¶ Scōa ps huj⁹ lectionis ꝓtinet q̄z bona doctrina ꝓferk iustis ꝙ maloꝝ iustā punitionē. Informank aūt hoies si diuinas punitiōes cōsiderēt de trib⁹. quoꝝ duo ꝓtinēt ad iudices ꝛ ꝓlatos qui informank. Primo ꝙ nō sint nimis
L remissi in regēdo ꝙ nimiā dissimulationē. ꝛ q̄tū ad hoc dic. Docuisti aūt ꝓfin tuū talia opa qm̄ optet iustū esse. Scōo ꝙ nō sint nimis rigidi ꝙ tyrānicā districtionē. ꝛ q̄tū ad hoc subdit ꝙ optet esse nō solū iustū sed humanū. i. rationabiliter mansuetū ꝛ cōpatientē. Roma. vj. Humanū dico ꝑpter infirmitatē carnis vestre. Tertia infirmatio est ad oēs cōiter ꝙ oēs sint lōganimi. ꝑpter boni spei ꝓsolationē. Et q̄tū ad hoc subdit. Et bone spei filios tuos: quoniam, iudicās das locū in peccatis penitētie: sic supius expositū est. bone spei fecisti filios tuos. Sicut docet Bern. in sermōe quodā ꝙ sic incipit Misericordias dñi in eternū cantabo. Spes hūana in deo ꝙ ꝓsideratione triplicē stabilik. Tria inq̄t ꝓsidero in quib⁹ tota spes mea consistit. Caritatem adoptiōis: veritatē promissiōis ꝛ ptātem redditionis. Primo em̄ debet hoies mouere ad spei ꝓfidentiā ꝙ deus eos adoptauit in filios: ꝛ patrem eoꝝ cōstituit semetipm. Vnō Bern. sup oratione dñicam. Adhibi inq̄t dicak oratio cui⁹ principiū dulce. noie paterno sequentiū petitionū obtinendaꝝ ꝓstat fiduciam. Et glosa Matth. vj. sup hoc ẋbo: pater. In hoc inq̄t dak fiducia quid negabit filijs q̄ iam dedit ꝙ pater est. Exemplū de filio ꝓdigo Luc. xv. vbi filius crimiosus ad patrē rediens cū amplexibus ꝛ osculis suauijs ꝛ melodijs a patre recipik. Roma. v. Spam⁹ ꝛ gloriamur in spe glorie filiorum dei. ¶ Scōo debet hoiem in spem mouere veritas promissiōis. De⁹ em̄ est qui mentiri nō pōt qui nobis veniā pollicetur ꝛ gloriā ꝙ totā scripturā sacrā quā habemus a deo sicut quoddā obligatoriū maxie securitatis. Ro. xv. Per patientiā ꝛ ꝓsolationē scriptu
B rarū spem habeam⁹. Et in ps. Memor esto verbi tui seruo in quo mihi spem dedisti. ¶ Tertio causat in nobis spem potestas redditiōis. Nō em̄ impotēs est: s̄ oipotēs est ad cōplēdum promissa: ꝛ ideo nullus q̄ sperat in eo confundi pōt. Eccl. ij. Respicite filij natiōes hoiz: q; nullus sperauit in dño ꝛ ꝓfusus est. pmāsit in mādatis eius ꝛ derelict⁹ est. Roma. v. Spes vero nō ꝓfundit. In ps. In te dñe speraui nō ꝓfundar ineternū. Debet igik spes nra esse sicut ancora firmitatis ne a fluctib⁹ moueamur. sicut mola veritatis ne indebite ꝓteramur. ꝛ sic galea securitatis ne abhoste ledamur. De primo ad Heb. vj. Cōfugim⁹ ad tenendaz ꝓpositam spem quā sicut anchorā habem⁹ anime tutā et firmam. De scōo dicit glo. sup illud Deutero. xxiij. Nō accipies loco pignoris inferiorem ꝛ superiorē molā. Superior ꝛ inferior mola spes ꝛ timor. Spes ad alta subuehit. Timor ad inferius premit. Vna mola sine altera inutilik habetur. In peccatoris ergo pectore semp debēt spes ꝛ formido cōiungi: q; incassum misericordiam sperat si iusticiā nō timeat. Et incassū metuit: qui nō cōfidit. Loco ergo pignoris mola

superior aut inferior nō tollit. ḋa qui predicat peccatori: cauta dispensatiōe disponere debet p̄dicationē vt nō relicta spe timorē subtrahat. nec subtracta spe timorez relinquat. Est igitur spes sicut mola inferior que cor eleuat et iustinet in cōtritiōe debita pro pctō. et timor iusticie mola superior que cōterit et comprimit ne cor exaltetur nimis. In ps̄. Ab altitudine dici timebo: ego vero in te sperabo. Tertio spes nostra est sicut galea securitatis ne ab hoste ledamur. Illō enī priuatus ista galea p desperationē: oī vulnere tēptatiōis occidit eo q caput habet inerme. Hiere. xviij. Desperauim⁹: post cogitatiōes nr̄as ibim⁹. Et istā galeā cōtinue induam⁹. Juxta illud apli. j. Thessal. v. Sumus induti lorica fidei ⁊ caritatis ⁊ galea ⁊ spe salutis.

Lectio. CLI

Jenim inimicos seruor tuor et debitos morti cū tanta cruciasti attētiōe ⁊ liberasti: dans tps ⁊ locū per que possent mutari a malicia: cū quanta diligētia iudicas filios tuos. quor parentib⁹ iuramēta et cōuentiōes dedisti bonar promissionū: Postq̄ spūsctūs in parte p̄cedēti declarauit diuinā miscōiam obseruatā in puniendo chananeos qui terraz occupauerūt iudeis a deo promissam. In hac parte ostēdit q illa malorū deletiōe cū pietate admixta: magna dat nobis hominib⁹ deū recte colentib⁹ materia magne spei. Et circa hoc duo facit. Nā primo ostēdit q ex mō diuine punitiōis circa malos in bonos oriri debet spes respectu gratie obtinēde in via. Secūdo q ex eadē oriri debet spes glorie cōferēde in patria. Secūda ps. ibi. A Cum ergo nobis. Quantū ad primū ratio sic deducit. Constat deū nō esse minus clemētem et benignū in remittēdo culpas ⁊ facinora electis suis ⁊ p̄destinatis q̄s fuerit puersis ⁊ reprobatis: sz in puniēdo reprobos tantā ostēdit clemētiā q eos paulatim dispersit ⁊ deleuit vt semp superstites tps haberēt penitētie. moti ⁊ attracti p penas p̄decessor quos p sua malicia videbāt destrui successiue quasi deus ipse desiderasset eorū salutē quantū in ipso fuit. ergo nō minus erit clemēs filijs suis si deliquerint et veniā postea petāt. ergo ex hoc q cōsideram⁹ modū punitiōis malor que fit cū mora ⁊ expectatiōe diuturna inuitāte eos ad penitentiā ⁊ quodāmō veniā offerēte: merito possum⁹ animari ad sperādū dei clemētā si nostrā maliciam relinquam⁹. Hec est sentētia ratiōis quā facit spūsctūs in lra huj⁹ lectōis: dicit ergo sic. Si inimicos seruor tuor. id est chananeos inimicos hebreorū tibi seruiētiū et te colētium: et adorantiū debitos morti ppter pctā et flagicia infidelitatis cū tanta cruciasti attētiōe. id est cū diligēti expectatōe, ⁊ liberasti quosdā sz dimittendo superstites. alijs occisis et deletis dans tps et locū per que possent mutari a malicia per penitentiā. Cum quāta diligētia iudicas filios tuos puniēdo in p̄senti ne pereāt eternaliter: Filios inquā tuos quorū parentib⁹ iuramenta et cōuentiōes dedisti bonarū promissionum: videlicet de terra chananeor possidēda. Ad litterā. Quia dicit hic in littera deū iuramēta fecisse: videnda sunt hic tria circa materiā inramēti. Primo de iuramēti licentia. Secundo de iuramēti frequētia. Tertio de iuramēti innocētia. Circa primū de iuramēti licentia B est sciendū q fuerūt quidā heretici qui asserue runt oīne inramentū esse illicitū quocūq̄ posito: ita q nullam veritatē liceret oīno asserere cum iuramento: et habuit hec heresis motiua ex scriptura sacra. Primo ex illo verbo saluatoris Matth. v. Ego dico vobis nō iurare oīno. Item Jac. v. Ante oīa fratres mei nolite iurare. Item Matth. v. Sit autē sermo vester est est: non nō. quod aūt abundātius est a malo est. Item Aug⁹. in quodā sermone. Falsa inquit iuratio exiciosa est. vera iuratio periculosa. nulla iuratio est secura. ergo ab oīni iuramēto est abstinendū. Item Eccl. xxiij. Omnis iurās ⁊ deū nominās in toto. a peccato nō purgabit. ergo illicitū est iurare. Sed heresis ista faciliter redarguit a sanctis multipliciter. Primo deus ipe inuenit iurasse: sicut hic dicit et in ps̄. Jurauit dns ⁊ nō penitebit eū. Item Heb. vj. Abrae nāq̄ promittēs deus qm̄ neminem habuit p quē iuraret maiorē: iurauit per semetipm ⁊c. Itē apls inuenit iurasse Roma. j. Testis est mihi deus cui seruio in spū meo. Et ij. Cor. j. Testem inuoco deū in animā meam Item Deut. vj. Dnm deum tuū timebis ⁊ per nomē eius iurabis. Item Matth. v. Reddes dño iuramēta tua. Item omnis natio et oīnis secta vtitur iureiurādo. Et fm phm vox oium est vox nature. Et ideo dicendū q iuramentū est licitū et non est malū fm se: sicut ista heresis asserebat. Ubi sciendū est q iuramētū ordinat ad cōfirmationē vel pbationē illius qō homo dicit. In scibilib⁹ autē pōt fieri pbatio per rationem necessariā ex aliquib⁹ notioribus. sed in particularib⁹ factis hoim nō potest talis pbatio adhiberi. Et ideo in talib⁹ recurrit ad testimoniū. ita q loco pbationis per viā argumēti accipit testimoniū hoim. Istud vero testimonium in multis nō sufficit facere cōfirmationē euidentē. tum ḋa interdū mentit. tum ḋa erat frequēter ⁊ decipit. et ideo in talib⁹ necessariū fuit recurrere ad diuinū testimoniū. et hoc fit per iuramētū eo q nec deus mentiri pōt nec decipi. Unde per se loquēdo ille qui iurat deū veneratur ⁊ honorat: protestās eū summā esse veritatē: quē adducit in testimoniū ad ostēdēdum dictū suū esse verū. Unde patz q iuramē

A

tum licitū est tam ex origine q̄z ex fine. Ex origine quidē: q̄a iuramentū inductū est ex fidei deuotiōe q̄a hoies credūt deū habere infallibilē veritatē: et generalē omniū p̄uisionē. Ex fine etiā q̄a iuramentū est ordinatū ad certificādū hoiem de veritate ⁊ ad finiendū p̄trouersias inter hoies. Heb. vj. Omnis cōtrouersie eorū finis est iuramētū. ¶ Ad p̄mū dicēdū q̄ iuramētū est prohibitū: sic videlicet ne fiat absq̄ necessitate vel vtilitate. ne iurando ad facilitatē perueniat: et ex facilitate ad p̄suetudinē: ⁊ ex p̄suetudine ad periurium decidat. Et sic patet ad duo prima. Unde nec Paulus inuenit iurasse nisi in scribendo. Ubi homo cautiorē diligētiā adhibet q̄z in loquēdo. Cui sensus est. Nolite iurare omino id est passim. i. nolite assuescere ad iurandū. vel nō sitis faciles ad iurandū. vel nolite iurare absq̄ euidēte necessitate. Et ideo dic Aug⁹. exponendo illud Matth. v. Sit sermo vester est est: nō nō. Quod aūt his abūdātius est. a malo est. Si iurare cogeris: scias de necessitate infirmitatis ex venire quib⁹ aliq̄d suades: que vtiq̄z infirmitas malū quoddā est. Tu enī malefacis: ⁊ qui bene vteris iuratiōe vel alteri p̄suades quod vtiliter suades. Sed a malo est illius cui⁹ infirmitate cogeris iurare. Unde p̄m Aug⁹. cū dicit in hac auctoritate: quod his abundātius est: a malo est. Vel quod amplius est: a malo est. Malum nō accipit p malo culpe sed p malo pene infirmitatis vel ignorantie illius cui fit iuramentū q̄z si sibi aliter de veritate cōstaret. nulla foret necessitas sibi iuramentū p̄stare. ¶ Ad quartū q̄n Aug⁹. dicit. q̄ nulla iuratio est secura. vult dicere sic. q̄ securū est nunq̄z iurare. Ad quintū dicēdū de ecclesiastico. q̄ loquit ibi de cōsuetudine iurandi. ¶ Ubi secūdo sciendū q̄ frequētia iurandi est. Primo periculosa eo q̄ homo de facili delinquet in verbo p̄m illud Jaco. iij. Si quis in verbo nō offendit: hic perfectus est vir. Unde Eccī. xxiij. Juratiōi nō assuescat os tuū. Multi enī casus in illa. Unde signū infallibile magne leuitatis est hois p̄ni ad mendaciū: iurādi frequētia et facilitas. Secūdo est deo multū iniurioſa. q̄a paruā reuerētiā videt habere ad deū qui ex leui causa magnū testē inducit deū quod nō faceret de aliquo honesto viro. Tertio sibīpsi est verecūdū. nam in hoc q̄ ita faciliter et frequēter deū in testē inducit sine necessitate: ondit scip̄m parue fore fidelitatis cui sine iuramēto nō credit. ¶ Tertio de iuramēti innocētia est sciēdū q̄ ad iuramētū licitū requirunt tria. Justicia. Judiciū. Et veritas. Sic dicit Hiere. iiij. Jurabis viuit dñs in veritate et in iudicio ⁊ in iustitia. Ut per veritatē caueat iuramētū mendax. per iudiciū iuramentū incautū. per iustitiā iuramētū iniquū vel illicitū. Unde ex parte iurantis debet p̄cedere iudiciū discretiōis: vt nō leuiter sed ex necessaria causa iuraret. Ex parte iuramēti requirunt duo: videlicet ne sit falsum. saltē p̄m iudiciū cōscientie sue. neq̄z illicitū sicut aliq̄n in iuramēto p̄missorio cōtingit q̄ homo iurat se interfecturū hominē. vel iurat q̄ nunq̄z cōcordabit cū illo qui p̄tra eū deliquit vl̄ aliud tale. qō est illicitū fieri in effectu. In quo casu peccat iurādo q̄ illicitū est obseruare. Et iterū peccat si obseruet. Et in hoc casu dicit Isidorus. In malis p̄missis rescinde fidē et in turpi voto muta decretū.

Lectio. CLII

Cum ergo nobis disciplinā das: inimicos nr̄os multipliciter flagellas vt bonitatē tuaz cogitem⁹ iudicātes. et cū de nobis iudicat sperem⁹ misericordiā tuā. Unde et illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerunt per hec que coluerūt. dediſti summa tormēta. Etenī in erroris via diutius errauerūt deos estimantes hec que in animalib⁹. vel s̄m aliā litterā. vel in manib⁹ sunt supuacua: infantium insensatorū more viuētes. p̄pter hoc tanq̄z pueris insensatis iudicium eis in derisum dediſti. ¶ Postq̄z spūssctūs nos instruxit qualiter ex malorū punitione animari debem⁹ ad spem respectu gratie in p̄senti. hic cōsequēter ostēdit q̄ ex malor̄ flagellatiōe ⁊ dānatiōe debēt boni animari ad spem glorie in vita futura. Et circa hoc duo fiunt: q̄a primo ostēdit quale iudiciū deus exercet circa pctōres corrigibiles. Secūdo ostendit quale iudiciū exercet cōtra obstinatos ⁊ incorrigibiles ⁊ specialiter istos chananeos. Secūda ps. ibi. Cū et illis qui in vita ⁊c. ¶ Quā tum ad primū innuit talis deductio rationis. Sicut obstinati flagellant in p̄senti. et q̄a se nō corrigūt in perpetuū dānant: ita penitētes disciplinant in p̄senti: ⁊ q̄a se corrigūt p̄miant in perpetuuz. Cū vero videm⁹ malos flagellari sine correctiōe. et nos disciplinari cum nostra correctione: iudicare possumus diuinaz bonitatē in p̄miatiōe nostra futura ⁊ sperare de misericordia que ab omni miseria liberat que est collatio vite eterne. Dicit ergo sic deo loquēs de nobis. Cum ergo nobis disciplinā das. disciplinā scz verboz. vel verbū das cōtra malitiā aliquoz qui dicūt tribulatiōez nō esse a deo inimicos nr̄os. qui videlicet sunt inimici tui. multipliciter flagellas. Juxta illud p̄s. Multa flagella pctōris: vt bonitatē tuaz q̄ omnib⁹ te cōmunicat s̄m naturaz diuersaz capacitatē cogitem⁹ iudicātes alios incorrigibiles ad flagella tua. Et cū de nobis iudicat. id est exercet iudiciū siue iuste siue iniuste. siue ab hominib⁹ siue a deo. sperem⁹ misericordiaz tuā. Job. xiij. Et si occidat me in ipso sperabo. misericordiam videlicz ab omni pena liberātē. que ab omnib⁹ immiseri-

cordib⁹ cōsequeť. Juxta illud Jac.ij. Judiciū sine miscōia fiet illi qui nō facit miscōiam. Secundo ostēdit quale iudiciū exercet deus: puniendo pctōres obstinatos: et specialiter illos chananeos quos expulit a facie hebreoꝝ. Illi enī tales fuerūt idolatre q̄ coluerūt imagines animaliū sicut superius dictū fuit. Et ideo merito deus illos p animalia vilia voluit exterminare: ꝓpter qō sic subiūgit. Unde ⁊ illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerūt. Insensate quo ad deū. et iniuste tam ꝓtra deū q̄ ꝓtra ꝓximū. vel insensate quo ad seipsos: ⁊ iniuste cōtra deū ⁊ ꝓximos. Per hec que coluerūt dedisti summa tormēta: qū p vespas ⁊ muscas et vilissima animalia eos interemisti. Et q̄ hoc fuit cōueniēter factū: hoc sic ꝓbať. Illi enī nō ex surreptiōe nec modico tpe errauerūt colēdo talia animalia: sed diu. et vixerūt more infantiū. et ideo ꝓueniēs fuit q̄ exterminarenť iudicio singulari et derisibili sicut infantes vel fatui a bestijs quas ꝓius coluerant. Unū dicit sic. Eteni isti chananei in errorē via. i. in idolatria. diuti⁹ nō p modicū tps errauerūt errore negligētie. q̄a noluerūt eū corrigere. nec ad verū deū conuerti. deos estimātes hec que in animalib⁹ sūt supuacua. i. inutilia et nociua: cuiusmodi sunt dracones serpētes et talpe. Vel ſm aliā litterā Deos estimātes q̄ in manib⁹ sunt supuacua. i. ab opib⁹ humanis que p man⁹ fiunt hoim sūt supuacua et inutilia: sicut carpētarius extremitates lignoꝝ et truncos tūc dimittit q̄ sibi seruire nō pñt. Et de talib⁹ venit sculptor et pingit imagines. Esa. xxxiij. Artifex lignarius sūpsit ex lignis saltus et calefactus est et succēdit et coxit panes. de reliquo autē operat⁹ est deū et adorauit. Fecit sculptile sibi et incuruat⁹ est ante illud. Medietū eius cōbussit igni: et de medio ei⁹ carnes coxit ⁊c. Et infra. Reliquū autē ei⁹ deū fecit et sculptile sibi. Curuať ante illō ⁊ adorat illud et obsecrat illud dicēs. Libera me q̄a deus me⁹ es tu. Talia ergo coluerūt isti chananei. infantiū insensatoꝝ more viuētes. Pueri enī insensati faciunt sibi puppas ⁊ imagines pueroꝝ ⁊ ludūt cū eis. Et ideo merito tu deus dedisti eis iudiciū in derisum tanq̄ pueris insensatis. Quia satis derisibiles videbanť cū p cynipbes. muscas et ranas vrsos ⁊ leones exterminabanť. Circa illā clausulā. Sperem⁹ mi
B sericordiā. Notandū est q̄ spem nostrā trib⁹ tpib⁹ pcipue recolligere debem⁹: videlicet imminēte tempestate tpalis tribulatōis. accedēte necessitate corpalis dissolutiōis. et superueniēte perplexitate criminalis desperatōis. Primo sperare debem⁹ diuinā miscōiam nobis facilime affuturā imminēte tempestate tpalis tribulatiōis. In ps. Quū in me sperauit liberabo eū protegā eū quū cognouit nomē meū. Exemplum ad hoc habem⁹ in vita sancti Martini. Qui cū inter alpes incidisset in latrones ⁊ vn⁹ eoꝝ eū ferire minaretť: alius ictum fericētis cōtinuit. Et cum postea latrones quererēt ab eo an timeret: dixit se nunq̄ magis securū fuisse. q̄a sciebat misericordē deū maxime in temptationib⁹ affuturū. Summa cautela militū antiquoꝝ fuit oīa que videbanť aduersa et terribilia. ⁊ bone spei cōtraria ad cōfidentiā interpretari: sic narrat sextus Julius stratogematon lib. j. ca. j. Unū cū Scipio affricanus ex italia in affricā exercitū traduxisset et ipe de naui deberet descēdere cecidit ad terrā. Cōsiderās ergo milites attonitos de casu: ipsum lapsum materiam spei fecit. Audite inquit milites: affricani oppressi ⁊c. Consimili mō Gaius cesar cū nauē ascendere deberet decidit ad terraz et militib⁹ cōsternatis dixit. Teneo inquit te terra mater quasi diceret: nō sic recedo quin ad te redibo. Et sic illo verbo milites sperare fecit: notādo se in terrā ꝓpriā redituū. Iterū stercorius dux quidā militū cū equitū scuta equoꝝ pectora cruenta subito ꝓdigio apparuissent et milites inde cōsternarenť. victoriā inquit p nob⁹ portendit. Iste enī partes non ꝓprio sz hostili cruore solēt aspergi. Camundus thebanus cū fax de celo nocte fuisset delapsa et eos qui aduerterāt terruit metū cōceptū sic fugauit. Lumina inquit numina ostēdūt: quasi dicat. Dij nobis mittūt lumē vt nos iuuēt. Isto mō viri sancti oīa terribilia que eis accidūt vel malorum ꝓsecutiōe seu mūdana mutatiōe. seu corporis infirmitate: interpťanť in bonū scientes q̄ diligētib⁹ deū oīa cooperanť in bonū. Et quāto maior materia timoris incutitur. tanto feruētior spes eoꝝ erigiť. Juxta illud Job. xiij. Etiā si occiderit me sperabo in eū. Secūdo sperare debem⁹ cōfidenter. accedēte necessitate corpalis dissolutiōis. Prouer. xiij. Sperat iustus in morte sua: sicut docet Arist. libro suo de pomo ⁊ morte. Non est pbi timere mortē sz magis gaudere ⁊ bone spei esse imminēte morte. et hoc suis discipulis declarauit in morte p duas rōnes. Primo sic petiuit ab eis. Creditis inquit p pbiam vestraz que differētia est inter hominē et bestiā: et qui inquirit veritatē et rectitudinē in pbia meretur gradus altissimos: Credim⁹ inquiūt. Tunc ille. Bonū igiť quod ꝓuenit homini ex scientijs illis: aut ꝓuenit eis in hoc seculo in quo sum⁹: aut in alio futuro: Si dicitis q̄ in hoc seculo in quo sumus. ergo gradus cōueniētes scientie nō didicistis. Nam plures hoies insipiētes q̄ nō cognouerūt creatorē: finierūt dies suos in bono et annos suos in desiderijs eoꝝ. ⁊ plures sapiētes qui cognouerūt creatorē suū habēt priuationē boni ⁊ pacis. Exquo aūt bonū a pbis expectatū nō euenit anté mortē sed post mortē. quare mortē timetis: que via est ⁊ incessus anime ad illud qō

maxime cõcupiuit? Secundo sic idē persuasit. Quero inquit a vobis. Utrum moꝛs sit aliq̄d aliud q̄ recessus aie a coꝛpe? Respōderūt q̄ nō Coꝛpus eni nihil audit nec videt nisi p̄ animā: sed cōsentit delectatiōib⁹ et passionib⁹ que sūt cōtraria appetitui aie in eo q̄ vult ascendere ad gradus bonos ⁊ rectos. Quare igit doletis si aīa recedit ab eo quod est cōtrariū sue delectationi et pfectiōi et suo desiderio? Et ideo cū facies Arist. mozituri clara esset et iocūda: dixit eis. Non cogitatis in coꝛdib⁹ vr̄is q̄ ego letoꝛ eo q̄ sperem euadere de infirmitate mea. Ego bene scio me mō moꝛiturū. et nisi esset hoc pomū quod in manu mea teneo. et q̄ odoꝛ illius me cōfoꝛtat. ⁊ aliqualiter ꝓlongat vitam meā: iam expirassem. Ex aīa sensitiua in qua cōmunicam⁹ cū bestijs foueꝛ odoꝛe bono. Et ego letoꝛ q̄ recedo de hoc seculo qō est cōpositū ex cōtrarijs. quia quodlibet quattuoꝛ elemētoꝝ est cōtrariū alteri. Unde quō posset stare aut diu pꝛolōgari coꝛpus ex his cōpositū? Tandē cadente pomo de manu moꝛtuus est: p̄ quo pbi oꝛauerūt. Ille qui suscipit aīas phoꝝ: suscipiat animā tuā. Esa. xl. Qui sperat in dño mutabit foꝛtitudinē. per moꝛtē videlicet transeūdo ad vitā. Tertio maxime sperare debem⁹ superueniēte perplexitate criminalis desperatiōis. Eccī. ij. Scitote q̄a nullus sperauit in dño. et cōfusus est. Dicit Hypo. in amphoꝛ. Despiētie cū risu facte securioꝛes sunt ceteris. et alibi. Et ideo sicut infirmis multū cōfert q̄ sint bone spei: ita moꝛaliter pctōꝛib⁹. Juxta illud metricū. Speret qui metuit moꝛituros viuere vidi. Spe duce victuros spe moꝛiente moꝛi. Ysi Bernar. in quodaꝫ sermone. Tu es dñe spes mea. Quicquid agendū. quicquid declinādū. quicq̄d tolerandū. quicq̄d optandū. tu es dñe spes mea. hec mihi vna oīm ꝑmissionū causa. hec tota ratio mee expectatiōis. Pretēdat alter meritū. sustinere se iactet pondus diei ⁊ estus. Jeiunare se bis in sabbato dicat: postremo nō esse sic ceteri hoīm gloꝛiek. Mihi aūt adherere deo bonum est. et ponere in dño deo spem meā. Et infra. Si mihi p̄mia ꝑmittunt per te obtinēda sperabo. Si surgant aduersum me prelia. si seuiat mundus. si fremat malignus. Si ipsa caro aduersus spm̄ ꝛcupiscat. in te sperabo. In ꝑs. iij. Quoniā tu dñe singulariter in spe. constituisti me.

Lectio. CLIII

Qui aūt ludibrijs et ꝛcrepatiōib⁹ non coꝛrecti sunt: dignū dei iudiciū experti sunt. In his eni q̄ patiebant molestē ferebāt: in quib⁹ patiētes indignabant: p̄ hec quos putabāt deos in ipsis cū exterminarent: videtes illū quē olim negabāt se nosse: deū verū agnouerūt: ꝓpter qō et finis condēnatiōis illoꝝ veniet sup illos. Declarato sufficiēter q̄ deus est benign⁹ flagellādo quo ad illos q̄ se coꝛrigūt. Hic finaliter ꝓcludit q̄ est iustus rigidus ⁊ seuerus cōtra illos q̄ se ꝓpter flagella nō ꝓuertūt. Et circa hoc duo facit. Nam p̄mo ostendit q̄ deus ꝓtra eos iustum exercet iudiciū. Secūdo declarat iudicij sui modū. Secūda ps. ibi. In his eni q̄ patiebant. Quātū ad p̄imū dicit sic. Qui aūt ludibrijs ⁊ increpatiōib⁹ nō coꝛrecti sunt: dignū dei iudiciū experti sūt. Ludibriū fm Papiam est res aliqua q̄ digna est haberi ludo vel cōceptui: vel magl ꝓpie in sacra scriptura dicit ludibriū pena alicui illata cum ludo ⁊ derisione. Et q̄a deus chananeos sic afflixit vt hebrei de eis ludere et ridere poterūt qñ viderūt eos p vespas ⁊ muscas exterminari. ideo dicit deus eos ludibrijs puniuisse ⁊ increpatiōib⁹ p̄ verba videlicet seruoꝝ suoꝝ eos monēdo. Et q̄a nec his nec illis coꝛrepti sunt. i. coꝛrectionē ꝓpter quā fit coꝛreptio nō habuerūt. Ideo dignū dei iudiciū experti sunt. Et p̄ quē modū: subiūgit inculcādo tū idem qō p̄ius dictū est frequēter qualiter p̄ talia animalia puniebant qualia in p̄iudiciū deitatis coluerant. In punitiōe vero duo fiebāt. Primo ipsi afflicti murmurauerūt et ꝓtra deū indignabāt. Secūdo ex falsis dijs quos in specie animaliū coluerunt ad veri dei noticiā deducebant. Nam qñ ipsi idolatre affligebant clamauerūt p̄ liberatione sua ad deos quos colebāt. Et cū eos impotētes sentirēt: reducti sunt ad cognoscendū verū deū quē olim negabāt se nosse. Quia fm Gregl. oc̄los quos culpa claudit. pena aperit: ꝓpter qō ⁊ finis cōdēnatiōis illoꝝ veniet sup illos. i. finalis cōdēnatio q̄ in inferno fine carebit. Negabāt se nosse deū. Circa illā clausulā notandū est q̄ tria genera hoīm negāt se nosse deū: videlicz auari et pecunioſi. superbi ⁊ p̄sumptuosi. periuri ⁊ malicioſi. Pecunioſi sūt nimis tenaces. p̄sumptuosi sunt nimis audaces. malicioſi sunt nimis fallaces. Primi negāt deū quaten⁹ est caritas. secūdi quaten⁹ est bonitas. tertij quaten⁹ est veritas. Primo ergo se negant deū nosse auari et tenaces. Xp̄s eni eis apparet in forma pauperis ostēdēs indigētiā ⁊ petēs caritatē. ipsi paupertē cōtemnūt nec poterūt se excusare dicētes. Dñe apparuisti nobis in aliena effigie. nō potuim⁹ noticiā tui habere. Premoniti sūt eni q̄ xp̄s in p̄senti tali roba vestit. Isti sunt de quibus dicit xp̄s. Non potestis deo seruire et māmone. et nemo pōt duob⁹ dñis seruire. Aut eni vnum odio habebit et alterū cōtēnet. Matth. vj. De ista negatione pulchre se excusauit sctūs Job. xxxj. Si negaui qō volebāt pauperib⁹. et oculos vidue expectare feci. Isti negāt xp̄m mō. ⁊ xp̄s eos negabit in die iudicij quādo dicet eis illud Matth. xxv. Amē amē dico vobis. nescio vos

Ēt Matth.x. Qui negauerit me corā hominibus: negabo ⁊ ego cuz corā pre meo. Secūdo negāt se nosse deū pūptuosi ⁊ nimis audaces Tales sunt q̄ ppie fortitudini vel viribꝰ innitētes nō recōmēdāt se deo: nec diuinū implorāt auxiliū sic̄ xps eos docuit Matth.vj.dicēs. Et ne nos inducas in tēptationē. Tales sunt q̄ se imergūt vel ingerūt periculis tēptationū ⁊ male societati se admiscēt: suspecta cōsortia nō refugiūt ⁊ ideo cito cadūt. Hoc figurā ⁊ signū gessit Petrus: q̄ ppie infirmitatis ignarus dixit xpō. Etiā si oportuerit me mori tecū: nō te negabo. Matth.xxvj. Ipse ñ eadē nocte se ingerēs societati curialiū et mulierū: xp̄m ter negauit sicut ibidē describit. Tales sunt multi se iactātes de castitate ⁊ cōtinētia et alios q̄ cadūt cōtemnētes: ꝫ ipsi nec ex medica tēptatiōe vexati facilime caperent ⁊ frequēter capiunt. Et ideo sancti viri deo se recōmēdāt cōtinue: sciētes q̄ diuina bonitas est et nō sua: si ꝓtra tēptationes resistāt. Et ideo signāter dicit Job. Si vidi solē cū fulgeret et lunā incedentē clare ⁊ letatū est in abscōdito coꝛ meū ⁊ osculatꝰ sū manū meā oze meo q̄ est iniq̄tas maxima. et negatio ꝺ̄ deū altissimū. Job.xxxj. Ubi dic̄ glo. Gregꝰ. Osculari manū est bonuz vel nature vel gre a deo cōcessum meritis humanis tribuere. Ñ q̄ bona opa faciūt ⁊ illa deo nō attribuūt: ꝫ virtuti naturali vl̄ prudētie ppie: hi deū q̄ est bonitas a quo oīe bonū deriuat negāt. Tertio negāt se deū nosse periuri maciliosi ⁊ fallaces: cuiusmodi sunt falsi testes et falsi aduocati ⁊ falsi iudicēs q̄ sciēter veritatē negāt. Xps enī est veritas. Joh.xiiij. Falsi enī testes a iudicibꝰ inuestigant q̄ sup materiā de qua fit inquisitio veritatē dicāt: fidē pstent. ꝫ ipsi volūtarie a veritate recedūt. et tales nō solū xp̄m negāt: imo vendūt. Ñ Gio. sup illud Matth.xxvj. Exinde querebat opportunitatem vt eum traderet. Multi enī hodie sunt q̄ factū Jude execrant ⁊ idē faciūt. Nam cū p munere falsum testimoniū dicūt. deū q̄ veritas est vendūt. Hoc figuram gesserūt iudei quibꝰ Petrus dixit Act.iij Deus glorificauit filiū suū iesum quē vos quidē tradidistis ⁊ negastis ante faciē Pilati. iudicante illo dimitti. Tales sunt etiā falsi iudices. q̄ sciēter veritatē subuertūt: ⁊ iudicāt p muneribꝰ illud qd̄ scīūt esse falsum vel p timore ⁊ minis a veritate recedūt. Sic̄ fecit Pilatus q̄ audito isto verbo a iudeis. Si hūc dimittis nō es amicus cesaris. tumuit ⁊ a dictamine ppie cōsciētie recessit. ℣ Et ñ est notandū q̄ nō excusant falsi iudices nisi totis viribꝰ liberare studeant innocētes. Legimꝰ enī Matth.xxvj. q̄ Pilatus multipliciter egit ad liberationē xp̄i. Primo cōparādo latronē iusto dicendo. Quē vultis dimittā vobis Barrabam an iesum qui dic̄ xps: q̄si diceret. Necesse habetis vnū dimittere exquo debetis vl̄ eū dimittere. vl̄ latronē. Secūdo cū queret a iudeis. Quid enī mali fecit et qd̄ faciā de iesu q̄ dic̄ xps: Tertio q̄ñ lauit manꝰ suas corā pl̄o ⁊ dixit. Innocens ego sum a sanguine iusti huiꝰ vos videritis. Quarto q̄ñ flagellari eū mādauit. Nō ideo fm Rabanū fecisse credit̄ vt iudei penis et oprobriis eius saciati desisterēt ab instantia mortis xp̄i. Sed his oñib nō obstātib nō excusat Pilatus: q̄a faciebat cū innocētē. et q̄ inuidiā tradidissent eū iudei. Hoc ñ nō obstante illud verbum ꝺcdit Pilatum. Si hunc dimittis nō es amicus cesaris. Ñ audito hoc verbo adiudicauit fieri petitionē iudeoꝝ de xpō. Matth. xxvij. et Joh.xix. Et sicut falsi iudices cuz pretendūt se velle defendere veritatē diligēter inquirūt de veritate: ꝫ si possint cā faciliter videre nō, psequūtur. Ita Pilatus diligēter inquisiuit a xpō qd̄ est veritas: sed noluit xp̄i rñsum audire. sed post questionē exiuit cōtinue ad iudeos. Joh.xviij. De his oñib verificat illud Hiere.v. Negauerūt dñm ⁊ dixerūt. Non est ipse neq̄ veniet sup nos malū. Falsi enim aduocati dicunt se nosse deum verbis: sed factis cū negāt. et nō solū negāt imo reprobāt veritatem ⁊ colorāt falsitatē. De quibꝰ verificat illud Ad Titū.j. Inquinate sunt vie eoꝝ et mens ⁊ cōsciētia. Confitent aūt se nosse deū: factis aūt negāt. De istis loquēs Sidoniꝰ in quadā epla sic eos describit. Hi sunt in cōiuijs scurre: in exactiōibꝰ arpyie: in collocutōibꝰ bestie: in questionibꝰ statue: ad intelligēdū saxei: ad iudicādum lignei: ad ignoscendū ferrei: ad iniurias pardi: ad faccias vrsi: ad fallendū vulpes: ad supbiēdū thauri: et ad cōsūmādū minotauri. Hec ille. Istis nihil sufficit: nihil placet nisi pecunia. sicut dicit Alanus in li. suo de cōquestu nature. Si q̄s inquit armat pecunia: tanq̄ loricis argēteis torrētis impetū fulguris tullianī: incursus hectoree milicie. robur virtutī herculee. versipellis vlyxis vilpēdit astutiai. Et intātū habēdi fames incāduit vt dialectice mutescat subtilitas: rhetorice lāguescat ciuilitas. vbi numoꝝ perorat pluralitas. Si enī in aure iudicis vel aduocati susurret pecunia: orphei lyra carmē amphyryonis: musa virgilij: voce pecunie suffocant. Quid plura: Ubi numꝰ loquit: tulliani eloquij lingua mutescit: vbi numꝰ militat hectoree milicie fulgura cōpescunt: vbi pugnat pecunia xtus expugnat herculea: nunꝰ vincit: numꝰ regnat: numꝰ imperat vniuersis. Hec Alanus. Istis aduocati sic̄ dic̄ Ambro. in quodā sermone. iuste dicet. Redde qd̄ accepisti q̄ ꝓtra veritatē dixisti. iniq̄ti affuisti: iudicē fefellisti: iustā cām oppressisti: de falsitate vixisti.

V Ani aūt sunt oēs hoies in quibꝰ non est subest sciēt̄a

dei:et de his que videnť bona nō potuerūt in
telligere eū q̄ est: neq̄ opib⁹ attēdētes agnoue
runt q̄s esset artifex. ſz aut ignem. aut spīm. aut
citatū aerē. aut gyrū stellaꝝ. aut nimiā aquaꝝ.
aut solē. aut lunā rectores orbis terrarū deos
putauerūt. ¶ Postq̄ Salomon p̄secut⁹ est iu
stam chananeorū exterminationē p deū. p eo
q̄ deū colere noluerūt. ſz sīc stulti ꝛ insani ido
lis seruire p̄elegerūt. Consequēter insistit au
ctor hui⁹ libri circa crimē idolatrie reprobādū.
Et circa hoc sic p̄cedit. Primo agit de magni
tudine culpe seruiētiū idolis. Secūdo de recti
tudine pene quā deus inflixit idolatris et spe
cialiter egyptijs. Secūda ps. ibi. ca. xvj. Pro
pter hec ꝛ his similia digni passi sunt tormēta.
¶ Circa p̄mū duo fiūt. Primo p̄sequit de ido
latraꝝ superstitiosa adoratiōe. Secūdo de idolo
rū p̄maria adinuētōe. Secūda ps. ibi. infra ca.
xiiij. Acerbo enī luctu doloris. ¶ Circa p̄mū duo
facit. Primo reprehēdit idolatras colētes na
turales creaturas. Secūdo reprehēdit alios q̄
colebāt artificiales imagines ꝛ sculpturas. In
fra. Infelices. Quia ꝙ in idolatria duo sunt:
videlicz auersio a vero deo q̄ ab oīb⁹ est colē
dus: ꝛ p̄uersio ad creaturā. Ideo p̄mo agit de
gentiliū auersione a deo. Secūdo de eoꝝ p̄uer
sione ad creaturas. Secūda pars. ibi. Sed aut
ignē. ¶ Circa p̄mū reprehēdit spūsctūs stoli
ditatē et fatuitatē curiosoꝝ gentiliū q̄ circa na
turales inuestigatiōes cū summis laboribꝫ stu
duerunt. et tñ dei noticia caruerūt. Et sic dicit.
Vani aūt sūt oēs hoies in q̄b⁹ nō subest sciētia
Vanū aūt est sicut p̄bs. ij. phisi. q̄d est ordina
tum ad aliq̄d sicut ad finē et nō p̄t attingere fi
nem suū. Sicut si aliq̄s deambulet p̄pter sanī
tatē et eā p deambulationē nō p̄sequat. Dici
mus enī inuanū ambulasse. hoies aūt ordinā
tur ad deū cognoscēdū et colēdū. Ūñ Ansel. ij
Cur deus hō. Rationalē creaturā a deo factā
esse iustā vt illo fruēdo beata esset dubitari nō
debet. Ideo natura rōnalis est vt discernat in
ter iustū et iniustū. inter bonū et malū. et inter
maius bonū ꝛ minus bonū. Alioquin frustra
facta esset rōnalis. Igit̄ oīs hō frustra est et
vanus si sciētiā de deo nō habeat. Et ideo dic.
Vani aūt sūt oēs hoies in quib⁹ nō subest sciē
tia dei. i. sciētia de deo. Hec sciētia est fides per
pphetas reuelata antiquis p̄rib⁹. et postea no
bis p filiū p̄dicata sm Glo. Hec sciētia est timor
et reuerētia dei, Baruch. iij. dicit de prudēti
bus hui⁹ mūdi. Perierūt eo q̄ nō habuerūt sciē
tiam. Et signāter dicit. In quib⁹ nō subest sciē
tia dei. id est fides. Est enī fides fundamētū to
tius edificij spiritualis in xp̄iano. Heb. ij. Fi
des est sperādarū rerū substātia argumētū nō
apparentiū. Et ideo infideles nihil boni supedi
ficāt. dummō in sua infidelitate p̄seuerāt. Hoc
est ergo primuꝫ de quo reprehēdunť gentiles
idolatre q̄ fidem de deo nō habuerūt. p funda
mento sue inquisitiōis. Eoꝝ aūt noticiā vel sciē
tiam de deo nō habuerūt patet ex duob⁹. Pri
mo q̄a nō intellexerūt eū bonū remuneratorē
vel gubernatorē mūdi. Secūdo ex eo q̄ nō in
tellexerūt eū esse mūdi creatorē. Quantū ergo
ad primū dicit sic. Et de his que videnť bona
nō poterāt intelligere eū qui est. id est deū qui
est summe bonus. Et solus vere est. q̄a a se est:
et sine eo nihil est et nihil esse potest. Sicut aūt
deus p̄p̄rijssime dicit qui est: ita diabolus p̄o
pter suā malicīā dicit qui nō est. Job. xviij. Ha
bitēt in tabernaculo illius soctj eius qui nō est.
Cum enī viderēt creaturas esse bonas: potue
runt arguisse ad vnū per se bonū deueniēdū:
sicut arguit Vuicen. j. sue metha. ad vnū sim
pliciter necesse esse: ex alijs nō necesse esse: et sic
deuenissent ad illū qui vere est: q̄ dixit Exo. iij.
Ego sum q̄ sum: ait. Sic dices filijs israel Qui.
est misit me ad vos. Unde sicut dicunt sancti:
istud nomen p̄p̄rijssime cōuenit deo: videlicet
Qui est. Ipse enī solus vnifor̄miter semp idez
est. oīnis enī creatura alicui mutatiōi subijcit.
Angeli siquidē sm aliquas affectiōes mutanť
corpa celestia sm loca. Corpora inferiora infra
spherā actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ existentia alterātur
augmētanť: diminuunť et mouētur sm loca.
Et ideo signāter dic. Ansel. p̄sologion. ca. xxij
Tu solus dñe es q̄d es ꝛ tu es qui es. Nam q̄d
aliud est in toto. aliud in partib⁹. et aliq̄s est in
tpe. et in quo aliq̄d est mutabile. nō oīno est
q̄d est. Et q̄d incepit a nō esse et p̄t cogitari nō
esse et nisi per aliud subsistat: redit in nō esse: et
q̄d habet fuisse q̄d iam nō est et futurū esse q̄d
nondū est. illud nō dicit esse p̄p̄rie et absolute.
Tu vero es illud q̄d es. q̄a quicq̄d aliq̄s aut ali
quo mō es. hoc totus ꝛ semp es. ꝛ tu es q̄d sem
per ꝛ p̄p̄rie ꝛ simpliciter es. q̄ nec habes fuisse
nec futurū esse. ſz tantū p̄sens esse. Hec Ansel.
¶ Secūdo reprehēdit fatuitatē gentiliū p̄bor̄
de eo q̄ nō cognouerūt deū esse mūdi creatorē
et quantū ad hoc dicit sic. Neq̄ opib⁹ attendē
tes agnouerūt q̄s esset artifex. Cum enī affect⁹
ducāt in noticiā sue cause. et ipsi totaliť occupa
ti fuerūt ad inuestigādū causas rer̄. in hoc cul
pandi sunt quātū ad p̄mā causam q̄ deuenire
nō potuerūt ad cognoscēdū deū bonor̄ re
muneratorē vel mūdi creatorē. ¶ Sed posset
queri qualiter est q̄ p̄bi ad demōstrandū deū
esse bonor̄ remuneratorē vel mundi creatorē
arguūtur de insufficiētia: cū nec xp̄iani qui soli
vnius veri dei noticiā habēt ad hoc sufficiant:
¶ Ad hoc dicēdū vt estimo. q̄ deū esse nō est p
aliquā rōnē demōstratū hucusq̄. nec deuz esse
creatorē mūdi ſz quicūq̄ se innocērer habent
ad deū et rōnē naturalē exercēt studendo. nec
diuine gr̄e obicem p̄rebēt: deus eis sufficiēter
sui cōmunicat noticiā sic q̄ eis sufficiat ad salu
tem. Exempla ad hoc habenť. Primo de Cor
nelio: cui missus est Petrus. Et de Paulo cui

missus est Ananias: q̄ se sic disposuerūt p reuelationez vel inspirationē q̄ noticiā de vno deo meruerūt habere. Et ideo dicēdum est q̄ si nō obstat culpa homis. ad hunc rōnis vsum vtiq̄ puenīet q̄ dei noticiā habeat. id est de deo saltē quāta est necessaria ad salutē. q̄ō phi nō fecerūt. et ideo arguēdi. ¶ Tertio reprehēdit errores gentiliū de crimine idolatrie quantū ad cōuersionē ad creaturā. Et noīat septē genera creaturaz. q̄ apud idolatraz supstitiōes habebāt in honore cū dicit. Hz suple deos putauerūt. aut ignē. aut spīm ꝛc. Ignē coluerūt chaldei. et apud gētiles dicebat vulcanus q̄si volitans fm Hierony. et Remigiū. id est volantē cando rem faciēs. Iste fingebat q̄si faber claudus. et dicebat fulminare vel fabricare fulmina iouis. q̄a iouī superiorē partē aeris addixerūt. et vulcano deputauerūt mediā regionē a quo loco fulgura ꝛ corruscatiōes descendūt. Chaldei aūt sicut in quibusdā historiis scholasticis inuenīt ignē adorabāt ꝛ ad hoc alios cogebāt p modū istū. obtulerūt quibuscūq̄ negantib⁹ ignē esse deum: et aliū deū colētib⁹ pugnā: ita q̄ si deus eoz ab aliquo vinceret ei⁹ culturā dimitterēt. Si vo ignis q̄ fuit deus eorū aliorū cōsumeret idola: ipi ad ignē colēdū p deo semp se obligarent. Isto audito canopei in egypto q̄ idolum beli coluerūt deposuerūt: de capite idoli sui coronā aureā ꝛ sup caput suū quoddā vas testeū aqua plenū posuerūt et illud multis foraminibus pforauerūt et cera obturauerūt. Venerūt ergo chaldei ad istud idolū examinādū ꝛ appo fuerūt ignē ꝛ statim in foraminib⁹ cera liquefacta descēdit aqua ꝛ ignē extinxit. Et sic pualuerunt idola canopei eiusdē ciuitatis egypti. et illi de ciuitate permissi sunt deinceps idolis suis vti. Alij coluerūt spīm. id est etherē quē dixerūt iouē. id est superiorē partē aeris vel ipm ignē fm alios. q̄a aerē diuiserūt in duas partes vel potius in tres. Superiorē vocauerūt iouē. Inferiorē iunonē. Et illam inferiorē partē vocat hic citatū aerē ppter facilitatē motus ꝛ diuisionis. ¶ Quarto alij venerabant gyrū stellarū. id est firmamētum in quo sunt stelle fixe. id est varijs imaginib⁹ noīate fm grecorū fabulas. Alij coluerunt aquā. Unde neptunū fingebāt dīm vel deū maris. tethydē deā frugū. Inter istas falsas fabulas equiuocatio magna est de ioue: q̄a interdū significat planetā immediate sub saturno. Interdū superiorē partez aeris. Fingunt poete q̄ saturnus tres filios habuit. Iouem neptunū et Plutonē. Jupiter regnat in celo. Neptunus in mari. Pluto in inferno. Unde tales habent versus. Jupiter astra. fretum neptun⁹. tartara pluto. Regna paterna tenēt. tres tria quisq̄ suū. Unde ipsum elemētum aquarū vocauerūt neptunū. Et ideo dicitur in littera hic q̄ aliqui coluerūt nimiā aquā. Huius imago portauit in manu tridentem ad designandū q̄ aque triplici fungūtur virtute. Sunt enī liquide fecunde ꝛ portabiles. Hic etiā neptunus amphitritē accepit in cōiugē. Et dicit amphitrites ab amphi q̄ est circū ꝛ tritū q̄si cōtritū. eo q̄ aqua trib⁹ elemētis quasi cōclusa sit ꝛ circūtrita: in celo vt in aquis superioribus in aere in nubib⁹: in terra in fontibus ꝛ puteis Vel vxor neptuni dicit amphitrites fm Macrobiū q̄a mare terrā ambit et circūtegit. Alij coluerūt solē quē multis nominib⁹ nuncupauerūt. Solem enī dicūt primū filiū iouis. quē vocāt phebū quasi nouū. eo q̄ in ortu suo quotidie nouus appareat. Et ideo pingebant imberbis. Hic etiā apollo dicit. id est perdēs siue exterminās. eo q̄ caloze suo omniū virētū humorē perdit ꝛ exterminat. Idē vocat pythius a pythone serpēte quē statim natus occidit sagittis. Sol dicit vel q̄ solus precellit magnitudine inter stellas: vel q̄ solus lucet de die alijs per eius presentiā obscuratis. Dicit etiā licius a lico. id est lupo. eo q̄ sicut lupus pecora dilacerat: ita sol suo feruore omnem humorē exiccat. Alij colebāt lunā qua vocabāt dianā. Hec multa noīa fm diuersos effectus habebat. Dicebatur luna diana in siluis: luna in celis. De istis et de eorum cultu habetur. iiij. Regl. xxi. Adolebat incensum Baal soli ꝛ lune et duodecim signis et oīni milicie celi. Hec igit putauerunt deos videlicet rectores orbis terraz. Hz preter ista multas alias supstitiōes adinuenerunt poete sicut narrat Plato in libro qui dicit physis. Antiqui nanq̄ siluicole et pastores. rationes et positiones datas ab hominib⁹ ad vsum viuendi a diuina gratia colebāt pro dijs sicut agricultura vindemiatione et seminatione et hmōi. postea poete causa lucri ꝛ fauoris easdē artes siue scientias mēbratim effigiauerunt et ppriis nominib⁹ distinxerūt vocātes sciētiam colendi agros cererem. scientiā colēdi vineas bacchū. actus etiā hūane libidinis venerē vocauerūt. Et sic supstitiōes multiplicate sūt nimis. Et vocāt supstitiones fm Seruiū a vetulis vltra psuetudinē hūane vite supstitib⁹. Tales enī vetustissime vetule iā decrepite et delire: taliū numinū ꝛ fictionū inuētrices fuerūt.

Lectio. CLV

Quoꝝ et si specie delectati deos putauerūt. sciāt q̄nto his dīnatior eoz speciosior est. Speciei enī generator hec oīnia cōstituit. Aut si virtutē et opera eoz mirati sūt intelligāt ab ipsis. q̄m qui hec fecit fortior est illis. A magnitudine enī speciei et creature cognoscibiliter poterit creator horum videri. ¶ Postq̄ spīritussanctus redarguit peruersos gentiles de ignorātia quaz habuerūt de deo omniū cōditore. hic ostendit consequēter q̄ illa ignorātia non fuit a natura humana sed ab eoz malicioso errore.

Ēt circa hec duo fiunt. Nam ꝓmo oñdit ꝙ quã
v.ã venisse poterãt ad dei cognitionẽ. Secũdo
ꝙ nullã habẽt sue ignorãtie excusatiõez. Scõa
A ps. ibi. Sz tñ adhuc in his. ¶ Circa ꝑmũ duo
facit. Primo tangit duplex mediũ diuisim per
quoꝝ virtungz ad dei noticiã poterãt puenisse.
Secũdo oñdit quõ ꝓ illa media debebãt argui-
sse. ibi. A magnitudine enĩ. Duo ergo sunt in
creaturis: videlicet forma delectabilis in essen-
do. et virtus admirabilis in agẽdo. et ista duo
maxime apparent in corpib⁹ celestib⁹: scz sole et
luna ⁊ stellis. de quib⁹ immediate dictũ est añ.
Et de istis loquẽs subdit. Quoꝝ si specie dele-
ctati. deos putauerũt: sciant quãto his dñator
eoꝝ speciosior est. Quoꝝ ꝓdictoꝝ scz solis ⁊ lu
ne ⁊ stellaꝝ specie delectari. Jn ꝑs. Delectasti
me dñe in factura tua. Tñ Ysaie. Delectari in
specie creature ꝓpter deũ licitũ est. Sz delecta-
ri in creatura ꝓpter seipsam non referẽdo ad
deũ puersum est. Ergo si horũ specie delectati
sũt. sciãt. i. scire debẽt quãto dñator eoꝝ. deus
videlicz speciosior est scz his rebus. Cui⁹ rõnẽ
subdit dicẽs. Speciei enĩ generator. i. creator
rerũ preciosaꝝ. hec oñia cõstituit. Quia ergo
deus pulchritudinẽ creaturarũ creauit et non
creauit nisi ꝓ liberũ arbitriũ: sicut artifex facit
opus suũ. scire poterãt ꝙ ipe lõge sit speciosior
ꝙ op⁹ suũ. Boeti⁹. iij. de ꝯsol. me. ix. Pulchrũ
pulcherrim⁹ ipe. mũdũ mente gerens. similiqz
imagine formãs. Aliud mediũ est in istis crea-
turis ducẽs intellectũ hois in deũ toti⁹ creatu-
re causam: videlicz mirabilis virtus et potẽtia
corpm celestiũ. lucendo. mouẽdo. diuersos et
ꝙsi infinitos effect⁹ in istis inferioꝛib⁹ ꝓducẽdo
Jgit si virtutẽ ⁊ opera eoꝝ mirati sũt: qz ꝓpter
mirari ceperũt hories philosophari. j. metha. ⁊
videt phia hꝫ mirabiles delectatiões in sin-
ceritate ⁊ puritate. x. ethi. Jntelligãt. hoc est in
telligere. debẽt ab ipis. i. ꝓ ipas creaturas. qñ
q̃ hec fecit fortior est illis. fortior. i. virtuosior ⁊
potẽtior est illis in agẽdo. Unde ipso volente
sol lumẽ suũ retraxit. Matth. xxvij. Ipso vo-
lente sol stetit. Josue. x. Ipso volente sol retro
redijt. iiij. Reg. xx. Los quẽter ostendit quõ
pista duo media intellect⁹ human⁹ ascendit in
deũ. q̃si diceret. Hec est tota rõ q̃re gentiles ab
ignorãtia sua de deo sũt inexcusabiles: qz a ma
gnitudine speciei ⁊ creature poterit creator eo
rũ cognoscibiliter videri. A magnitudine spe-
ciei. i. pulchritudinis ⁊ creature. i. mirabilis fa
cture debebãt arguisse creatorẽ eẽ maiorẽ tam
specie q̃ virtute. Sicut etiã Arist. ꝓ viã motus
nisus est ꝓbare vnũ ꝑmũ mouẽs esse impũbi-
le ⁊ infinitũ nullã habẽs magnitudinẽ corpalẽ
viij. phisi. Roma. j. Jnuisibilia enĩ ipsi⁹. i. dei
a creatura mũdi. i. ab hoie. ꝓ ea q̃ facta sunt in-
tellecta ꝓspiciunt. sempterna quoqz eius virt⁹
B et diuinitas: ita vt sint inexcusabiles. ¶ Juxta
illã clausulã. Quoꝝ specie delectati deos puta
uerũt. Notãdũ est ꝙ delectant aliq̃ vitiosi spe-
cie ꝓpria. et aliq̃ specie aliena. Primi sũt q̃ sup-
biũt de pulchritudinis vanitate. Secũdi sũt q̃
insaniũt libidinis voluptate. Primi ergo dele-
ctant in specie ꝓpria. superbiẽtes de pulchritudi
nis vanitate nõ ꝑsiderãtes q̃ vana sit ⁊ super-
ficialis q̃ breuis ⁊ tpalis. Unde Boet⁹. iij. de cõ
sol. psa. viij. Forme ꝺo nitor vt vẽtus rapidus
est ⁊ velox vt vernaliũ florũ mutabilitate fuga
tior. Quã si vt Arist. ait: lynceis oculis vterent
hoies vt eoꝝ visus obstãtia quecqz penetraret:
nõne introspectis viscerib⁹ illud alcibiadis su-
pficie pulcherrimũ corpus turpissimũ videret
Ergo te pulchrũ videri nõ tua natura sz oculo
rũ spectãtiũ reddit infirmitas. Sz estimate q̃
vult nimio corpis bõa: dũ sciat lz qõcũqz mira
mi triduane febris igniculo posse dissolui. Hec
Boet⁹. Refert Ouidõ. meta. iij. ꝙ Narcissus
puer q̃dã tãte fuit speciei vt statim nat⁹ ab oñi
bus possit amari. Parẽtes ergo ꝑ nimia admi
ratõe pulchritudinis ꝓsiluerũt quẽdã vatem.
si iste puer ipus attingeret senectutis et si esset
futurus etatis longeue? Ille rñdit. Diu inquit
viuet si semetipm nõ nouerit. Puer adultus et
fact⁹ iam iuuenis tantã ꝯcepit de suo decore su
phiã ꝙ oim cõtemptor sit amorẽ tã iuuenũ q̃ puel
laꝝ. Tandẽ fatigat⁹ quodã die de venatiõe di-
uertit ad fontẽ quẽdã purissimũ causa sitis fe-
dãde. Et dũ biberet imaginẽ sue facici vidit in
aqua. Admiratus speciẽ vise imaginis cõsiderat
frontẽ crines os genas ⁊ oculos et amore isti⁹
imaginis capit. Alloquit imaginẽ: extẽdit bra
chia vt eã apprehẽdat et nihil innenit nisi aquã
Offert ⁊ oscula ⁊ imago videt reddere sibi vel
le. ridet puer et illa corridet. lachrymatur ⁊ illa
replorat. Sic q̃ exardescẽs in amore suiꝑ sius
languẽs defecit: et in florẽ sui nois est puersus
Jste puer ꝓpter speciẽ nimiã elatus in supbiã
designat vane gloriãtes de fragili decore cor-
poris: q̃ tantũ delectant de sue pulchritudinis
venustate ꝙ totaliter euanescũt. vbi hoies esse
deberẽt inutiles flores fiũt. Tñ Esa. xl. Oñis
caro fenũ et oñis gloria ei⁹ q̃si flos agri. Jste
diu viuerẽt vita gre si semetipsos nõ nosscerẽt.
Jn cuius figuram Herodes occidit Joannẽ.
Matth. xiij. Herodes interꝑatur gloriãs in
pellib⁹ et designat psonã de pulchritudine cor-
poris gloriãtẽ q̃ nõ est nisi in supficie ⁊ pelle fm
Arist. Joãnes gra vel in quo est gra interꝑtat
Herodes ergo Joãnem occidit dum supbiẽs
de specie gratiã interimit que latebat in mente
Unde auctor libri de varietate carminũ. Tria
inquit sunt seminũ genera que in culto iuuen-
tutis agro absq̃ comitantibus zizanijs rarissi-
me cõualescũt scz elegantia pulchritudinis. vi-
gor fortitudinis. et suauitas vocis. Pulchritu
do enĩ iuuenẽ aliene predã libidinis aut predo
nem efficit castitatis. fortitudo ingerit audaciã.
Audacia vero ad iniurias cõmittẽdas impe-

lit. At vero hi qui vocis amenitate p̄eminēt lasciua modestis. ludicra ꝓficuis: ꝛ iocosa seriis anteponūt. hec ille. Secūdo delectāt alij vicio se in specie aliena: sic ille senex cui dixit Daniel Semē Chanaan ꝛ nō Juda. species decepit te et concupiscētia subuertit cor tuum. Dañ. xiij. Porro Susanna erat delicata nimis ꝛ pulchra specie. Sic Holofernus occidit dū incaute Judith specie ꝓtemplat. Judith. xvj. Judith filia merari in specie faciei sue dissoluit eū. Vñ Judith. x. scribit q cū ipa orasset ante faciē ei⁹ statim captus ē suis oculis Holofernes. Sic Dauid capt⁹ est in specie Bersabe. ij. Regū. xj. Et ideo signāter dicit Eccl. ix. Ne circūspicias speciem alienā. Propter speciē eni mulieris perierunt multi. et ex hoc cōcupiscentia quasi ignis exardescit. Notandū est q nihil est ita potēs subuertere cor humanū sicut concupiscētia et amor speciei. In cuius figurā et signū fingunt poete q Alexander filius Priami Paris vocabat a paritate iudicij. Vñ ad eum misse fuerūt Juno Pallas et Venus vt inter eas discerneret cui pomū aureum deberet. quod mittente dea discordie casu cecidit inter eas. In quo pomo sic erat inscriptum. pulchriori me habebit. Certabāt ergo iste tres dee que foret pomū p̄ceteris habitura. Juno promisit diuitias et regnū. Pallas laudē militie. Venus pulchriorē de grecia mulierē. Iste ḡ Paris nō obstāte sui iudicij subtilitate a cōcupiscētia est subuersus Unde et pomuz adiudicauit Veneri donari.

D Secūdo notandū q inter delectatiōes tpales et eternas multiplex est differentia. Primo eni delectatiōes corpales ſm Arist. vij. ethico. sunt quasi medie et habēt tristicias sibi oppositas. imo nihil valēt nisi tristicia sibi p̄cedēte cōtraria: sicut delectatio que est in quiescēdo nō placet nisi fesso ꝛ fatigato: et delectatio que est in bibendo non acceptat nisi per sitim. et delectatio que est in comedēdo intendit ꝛ augmētatur ꝓpter famē p̄cedentē et sic de aliis. Et sic ꝓcludit ibi Arist. q nihil idem est nobis delectabile semp. Cuius ratio est. qa homo continue mutat ab vna dispositōe in aliā: ꝛ illud qō placet homini et est sibi delectabile in vna dispositōe. est eidem abhominabile in alia dispositiōe. et ideo eoipo q natura nostra nō est simplex sed cōposita ex ꝓmultis. et trasumit de vna dispositiōe in cōtrariā. necesse est q illud quod est delectabile homini ſm vnā dispositionē sit eidē tristabile ſm aliā: sicut esurienti sumptio cibi est delectabilis ꝛ iam satiato fit eidē abhominabilis. Sic per oppositū dicit Arist. q qz deus est natura simplex ꝛ inuariabilis semp gaudet vna et simplici delectatiōe quā habet in cōtemplatione suiipsius. Cum ergo ad statū diuinū deuenim⁹ per gloriosas dotes corpis ꝛ aie erit delectatio nra semp vna ꝛ vniformis ꝛ ꝓpetua.

Juxta illō ps. Adimplebis me leticia cū vultu tuo: delectatiōes in dextera tua vsq in finē.

Lectio. CLVI

Sed tñ in his adhuc minor est querela: et hi eni fortasse errant deū querētes ꝛ volētes inuenire. Eteni cū in operib⁹ illius cōuersent et inquirūt et persuasum habēt: qm̄ bona sunt que videtur. iterū tñ nec his debet ignosci. Si eni tantū potuerūt scire vt possent estimare seculū quomō hui⁹ dōm nō facilius inuenerūt.

Postq̄ spūsctūs declarauit viam et modū per quē gentiles phi poterāt deuenisse ad veram dei cognitionē. hic ostēdit q de eorū negligētia in hac parte nullā habuerūt excusationem. Et circa hoc tria facit. quia primo ponit eiusdē excusatiōis allegationē. Secūdo illius allegatiōis ꝓbationē. Tertio eiusdē ratiōis cōfutationē. Secūda pars. ibi. Eteni cū in operibus. Tertia pars. ibi. Iterū tñ nec his. Allegatio ad excusanduz gentiles phos posset esse talis. videri eteni posset q eis minor esset querela q̄z p̄dicta pretendūt pro tanto. qa ipsi fecerunt quod in eis fuit. Quesierūt deū studijs ꝛ ingenijs. disputatiōib⁹ et doctrinis volebant eū inuenisse: vnde si nō inuenerūt nō videtur culpa eorū. Confirmatio istius allegatiōis est q ipsi continue in operib⁹ dei scz creaturis discutiēdis cōuersabant studentes circa naturā rerum creatar. Et ad deū cognoscēdū multipliciter inquisierūt inueniēdo disputādo ꝛ docendo. et cōcluserūt euidēter q omnia sensibilia que vident bona sunt et vsui humano multum necessaria. Igit videt q si potuissent vlterius ascendisse ad deū cognoscēdū hoc multo libētius attemptassent. Sed cōfutatio istius allegatiōis cū sua ꝓbatiōe est talis. Si isti fuerūt ita studiosi et ingeniosi q potuerūt sibi acquirere estimationē et aliqualē cognitionē de toto mūdo: sicut de motib⁹ solis et lune. de viribus arboz lapidū ꝛ herbar. qō est difficilimū: quō nō facilius horū oim dōm et causam poterant inuenire: ꝑsertim cū ipse se deuote viuētibus spōte ingerat. Sap. vj. Preoccupat aūt q se cōcupiscūt vt illis se prior ostēdat. Dicit ergo sic a principio lectionis ꝓ lra. Sed tñ adhuc in his gētib⁹ videlicet colētib⁹ corpa celestia ꝛ elemēta minor est querela vel minor q̄z de colētibus idola de quib⁹ postea statim dicet. Vel minor querela est. hoc est esse videt q̄z lectio vltima ptendebat. Et hi enim. eni pro quia. quia hi fortassis errant. In hoc quod dicit fortassis innuit excusationis insufficientiā. Deum querentes et sic facientes quod in eis fuit et volentes inuenire sz nō valētes. Huius rōnis cōfirmatio videt esse illud quod sequit. Eteni cū in operib⁹ illius ꝓuersent et inquirūt ꝛ sic ptinue

verſenť per ſtudiū et inquiſitionē in operib⁹ illius.i.dei.etiā manifeſtū eſt ex dictis eorum q̄ perſuaſum habēt.i.ratum et per rōnē ꝓbatuz qñ bona ſunt que videnť: videlicz iſta ſenſibilia. Sed hec reſpōſio refellit ſic. Iterum tñ nec his debet ignoſci. Et exponit ꝑ litteraz que eſt iſta. Aut eſt vel tñ ꝑ ſed. ſz iſtis nō debet ignoſci.i. nō debet ꝑ excuſatis haberi. Et ſubiungitur rō in ſra. Si enī tantū potuerāt ſcire vt poſſent eſtimare ſeculū quō dñm hui⁹ facilius nō inuenerūt: quaſi diceret. Apīrū eſt q̄ſi tāti erāt ingenij q̄ iſtos effectus ſcire poterāt. Igit̄ cauſam omniū iſtoz effectuū vtiq̄ leuiſſime ſcire potuiſſent. Sed cōtra illud vltimū videť eſſe illud ſupi⁹ poſitū. vj. ca. Difficile eſtimam⁹ que in terra ſunt et que in ꝓſpectu ſunt inuenim⁹ cū laboze: que aūt in celis ſunt quis inueſtigabit? Igit̄ nō potuerūt facili⁹ inueniſſe deū q̄ eſtimare ſeculū. Dicūt doctozes q̄ aliud eſt cōprehēdere de deo q̄a eſt: et aliud quid eſt. Primū potuerūt ꝓbi per creaturas. Secūdū fuit eis impoſſibile. Sed q̄ deū eſſe hucuſq̄ demōſtratū nō inueni ſiue ab Ariſt. ſiue a quocūq̄ alio vt dicit quidā doctor. licet ego cum pbo et alijs ſolēnib⁹ doctoz⁹ in vltima lectiōe tenuerim et adhuc teneā oppoſitū. Et ideo iuxta viā illius doctoris aliter ad dictā obiectionē reſpōdeo. Dicā enī ſm mentē beati Aug̃l. xviij. de ciui. dei. ca. xxxviij. Nō ante oñes pbos grecos vel barbaros ꝓphete ſancti ꝓceſſerūt qui tam verbo q̄ ſcripto dei noticiā docuerunt: et ideo deū eſſe ſtatim a principio mūdi ꝑ Adam et filios ſuos extitit ꝓdicatū. Cui dicto quidam aſſenſerūt. et quidā diſſenſerūt ſicut modo de alijs articulis inuenim⁹. Iſti ergo pbi audientes deū eſſe et a dei cultoz⁹ fuiſſe ꝓdicatū: poterāt ex regimine mūdi rerū vniformi gubernatōe rōnabiliter aſſeruiſſe deū eſſe. Et ideo q̄ errauerūt: eoz̄ vel negligētia vel malicia fuit cauſa. Et q̄a ꝓpter reuelationē antiquā diuulgatū eſt apud oñes gentes legib⁹ vtentes deū eſſe: z qō eſt oñib⁹ notū videť ipſa natura notū. Ideo eſtimo Damaſcenū dixiſſe. ij. ſenten. ca. iij. Cognitio exiſtēdi deū nobis naturaliter inſerta eſt q̄uis non ingenij naturalis inueſtigatiōe. ſz potius diuina reuelatiōe dei noticia hominib⁹ fuerit cōmunicata. Tñ dico ad obiectionē q̄ multo facilius eſt deum. i. fidē de deo inuenire q̄ ſeculū eſtimare: q̄ bene vtentibus naturali ingenio deus ſeipſum aliquo mō reuelat: vel ꝑ extrinſecā informationē: vel ꝑ intrinſecā inſpirationē. Confirmať hec reſpōſio q̄a nec aliter aſtronomiā dicūt plurimi adinuētam fuiſſe. Tñ mḡr in hiſtoz̄ij ſcholaſticis ſuper Geñ. de diſperſione filiozum Noe: narrat Noe habuiſſe filiū quēdā noie Jonichum qui accepit a deo ſapientiā ſeu donū ſapiētie et inuenit aſtronomiā. Sicut ergo addiſcere potuerunt ſciētiā ad menſurādū quātitatē terre ſolis et lune. Ita potuerāt didiciſſe colere verū deum. Juxta illā clauſulā. Dñm nō inuenerunt. Notandū q̄ rō eſt q̄a nō queſierūt eum vbi manet. Non enī inueniť in laſciuijs voluptatis. nec in diuitijs vanitatis. nec in conſortijs carnalis cōſanguinitatis. Non inueniť in laſciuijs voluptatis: q̄a ſm quod ſcribiť Job. xxviij. Non inuenit in terra ſuauiter viuētiū. Et Cant. iij. In lectulo meo per noctē queſiui quem diligit anima mea: queſiui et nō inueni. Secūdo nō inueniť in diuitijs vanitatis: quia Oſee. v. In gregib⁹ ſuis et in armēntis ſuis vadent ad querēdū dñm z non inuenięt. Tertio nō inueniť dñs in cōſortio carnalis cōſanguinitatis. Luc. ij. Requirebāt eū inter cognatos et notos z nō inuenięntes eū regreſſi ſūt in hieruſalē. Sed inueniť in preſepio pānis involutus auſtere penitētie. Luc. ij. Inuenietis infantem pānis inuolutū: et poſitū in ꝓſepio. Inueniť etiā in domo mūde cōſciētie. Matth. ij. Intrantes domū inuenerūt puerū cū maria mr̄e eius. Tertio aūt inueniť in tēplo cōtemplatōis deuote. Luc. ij. ꝓſt triduū inuenerūt eū in tēplo. Errauerūt ergo iſti pbi circa diuina et celeſtia ꝓpter nimiā diſtātiā. Dicit enī Baſili⁹ q̄ nimia diſtantia facit errare circa tria: videlicet quātitatem, qualitatē. et circa figurā. Circa quātitatē ſm Baſiliū et ponit exemplū de ſole qui ꝓpter nimiā diſtantiā a nobis apparet virpedalis quātitatis in dyametro. Circa qualitatem zc. Et ponit exēplū de velis nauiū que cū ſint alba apparēt multū diſtātib⁹ eſſe nigra. Erratur etiā circa figurā ꝓpter diſtātiā zc. Et ponit exēplū de turrib⁹ que cū ſint quadrate ꝓpt nimiā diſtātiā apparēt eſſe rotūde. Tñ auctor de viſu, ꝓpoſitiōe. x. Rectangule magnitudines magna diſtantia viſe parifarie apparent. Ubi habet alia trāſlatio. Sicut quadra ꝑ diſtātiā lōgā viſa rotūda apparēt. Rō eſt. q̄a in magna diſtātia anguli quadrati nō immutāt ſenſum: q̄a cuiuſlibet viſibilis ꝑ imꝓpoꝛtionatā diſtātiā ſiue ꝑ elōgationē viſum terminari cōtingit ſicut dicit ꝓpoſitiōe tertia eiuſdez libri. Iſto mō pctōres elōgati a celeſtib⁹ errant circa futurā gloriā tripliciter: q̄ circa eius quātitatē nō ꝓſiderātes q̄ magna eſt multitudo dulcedinis tue dñe zc. Circa eius qualitatē nō ꝓſiderātes. q̄ nec auriſ audiuit nec in coꝛ hois aſcēdit gloria quā deus ſe diligentib⁹ ꝑparauit. Circa eius figuram non cōſiderātes q̄ ſtabilis ſit et eterna. Eſt enī in quadro poſita: ſicut dicitur Apoc. xxj. Ipſi aūt credūt eam eſſe rotundam id eſt volubilē et caducam.

Lectio. CLVII

Infelices aūt ſunt et inter mortuos eſt ſpes illoz̄. qui

apellauerunt deos opera mnauum hominū aurum ⁊ argentū artis inuentionem et similitudinē animaliū: aut lapidem inutilem opus manus antique. ¶ Postq̄ spiritussanctus reprobauit idolatras colentes naturales creaturas. In hac parte cōsequēter aggredit reprobare idolatras qui colūt imagines et artificiales figuras. Et circa hoc duo facit. Primo agit de idolorū multiplici diuersitate. Secūdo de adorantiū stulticia ⁊ fatuitate. Secunda pars. ibi. Et de substātia sua. Circa primū duo facit. Nam primo ostēdit quomō coluerūt idola in materia minerali. Secūdo quō in materia lignea et nemorali. Secūda pars. ibi. Aut si qs artifex. ¶ Circa primū dicit sic. Infelices autē sunt ⁊c. Et merito infelices. Est enim felicitas ppria operatio hominis fm virtutē optimā in vitā perfectā. j. ethi. Propria aūt operatio hominis est intelligere ⁊ amare deū vnde isti aberrantes et colētes imagines falsas: merito dicunt infelices. In ps̄. Cōtritio et infelicitas in vijs eorū. Solet etiā sic dici metrice. Tres infelices in mūdo nouim⁹ esse. Infelix qui pauca sapit spernitq̄ doceri. Infelix qui multa sapit spernitq̄ docere. Infelix qui recta docet operatur inique. Et omnib⁹ istis modis infelices fuerūt idolatre. Primo quidē qa cū pauca saperēt de deo: spreuerūt a ppheti doceri. Secūdo cum multa saperēt de mūdanis: spreuerūt deū per illa innestigare et sic se et suos docere. Tertio qa cū recta multa docerēt de naturalibus: maxime tū operabant inique idola colendo et venerādo. Infelices ḡ fuerūt p luminis fidei priuationē et p btitudinis desperationez. Vñ subdit. Et inter mortuos est spes illorum. quasi diceret. Sicut de mortuis nulla est spes q redeāt ad vitā naturaliter: ita nec de istis est vnq̄ spes. q ad vitaz gratie possint redire qui apellauerūt deos opera manuū hoim aurū ⁊ argētū. In ps̄. Simulachra gentiū argētū et aurū ⁊c. Artis inuētionē. id est idolū noua arte excogitatū. Dicit enī Dedalus prim⁹ fecisse idola se mouētia fm magistrū in historijs scholasticis sup libz̄ Judicū ō tpib⁹ Gedeonis. Et similitudines animaliū sicut super⁹ est expositū. Coluerūt enī similitudines serpētū. draconū. ⁊ ouiū. ranarū. atq̄ canū. aut lapidē inutilē: qa ad nullū vsum vite deseruiētē opus manus antique: qa olim plus numinis credebat in antiquis imaginib⁹ q̄ in nouis ppter vetustatē. Solēt enī vetule dicere q imagines sexagesimo anno a fabricatōe sua sortiunt virtutē.

B ¶ Et qa in hac lectiōe vituperant adorātores imaginū. sit ista dubitatio litteralis. Utrū licet xp̄ianis aliquas imagines adorare: Et arguit q nō. Quia Exo. ij. dicit. Non facies tibi imaginem neq̄ vllā similitudinē ⁊c. Sz si non licet facere: multo fortius non licet adorare. Itē de nullo alio vituperant in scriptura idolatre nisi q adorauerūt opus manuū suaz̄. sicut patet in hac lectōe. Sz imagines sunt opera manuū de auro et argēto. lignis et lapidib⁹. ¶ Itē in Canone scripture legit nihil tale esse ꝓcessum. ergo superstitiosum videt tales imagines introducere. ¶ Ad oppositū est ritus ecclesie. Et Damascen⁹. iiij. sentē. ca. viij. qō intitulat de sanctis imaginib⁹ vbi allegat magnū Basiliū dicētē. q honor imaginis ad prothotipū puenit. id est ad exemplatū. Ad istā questionē respondet sctūs Thomas sup. iij. sentē. dis. iiij. q imago potest dupliciter ꝓsiderari. vel fm q est res quedā. vel fm q est imago. Primo mō nullus sibi honor debet: sicut nec ligno vel lapidi. Secundo mō idem motus est in imagine ⁊ imaginatū. Et ideo idem honor debet imagini ⁊ illi cuius est imago. ¶ Sed cōtra istā rel̄pōsionē obijcio primo sic: quia latria est honor soli deo debitus. sz nulla imago est deus. ergo nulli imagini debet talis honor. ergo cōtradictionē includit dicere q latria sit honor soli deo debitus et tū debeat imagini xp̄i et xp̄o. ¶ Preterea. Si idem honor debet imagini xp̄i ⁊ xp̄o: idem honor etiā debet lapidi ⁊ xp̄o. ⁊ per cōsequēs idē honor debet xp̄o et creature. qō nō est credēdū. ¶ Preterea. Qui adorat aliqd honore latrie: cōfitet illud esse deū. ergo si aliqs possit licite adorare dei imaginē cultu latrie: possit licite ꝓtestari et cōfiteri aliud a deo esse deū. Ideo aliter potest dici. q nulla adoratio debet imagini nec licet aliquam imaginē adorare. Vera enī adoratio est in spiritu et deuotiōe ⁊ amore summo et istā nullo mō debem⁹ in aliquā creaturam dirigere. Quia aūt ꝓpter imaginē xp̄i excitamur ad adorandū xp̄m: et corā imagine adoratiōnē nostrā facim⁹ xp̄o. ergo dicit large loquēdo q imaginē adoram⁹. Unde videt mihi dicendū q nec adoro imaginē xp̄i quia lignum nec qa imago xp̄i: sed adoro xp̄um corā imagine xp̄i: quia est imago xp̄i ⁊ excitat me ad adorandū xp̄m. et sic exponit Joānes Damascen⁹ li. iiij. ca. viij. Ubi videt docere q sctōrū imagines debent adorari. Hoc intelligo sic q C ꝓpter imaginis repzesentationez. licet mihi corām imagine sanctuz illum cuius est imago adorare. Et eodē modo intelligo sanctū Thomā et magnū Basilium et totū ecclesie ritum. Nec video pro nunc bene esse dictū q eodē honore honorat imago ⁊ deus cuius est imago. ¶ Sed adhuc contra vtranq̄ viam arguitur. quia si debeo adorare deum ex cōmemoratiōe imaginis. multomagis debeo hec facere ex cōmemoratiōe imaginis verioris: sed verior imago dei ē in hoie fm animā. ⁊ verior imago proximi est vn⁹ verus homo q̄ imago lignea vel lapidea. ergo licet mihi et debeo adorare deū vel xp̄m in hoie potius q̄ in imagine mortua.

Dicēdū q̄ homo verus habet in se magnā nobilitatē. vnde si adorarē posset presumi q̄ propter se adorarē. imago autē lignea nihil bonitatis habet vel modicū: quare cōtā ea debeat adoratio fieri. Et ideo statuit ecclesia q̄ potius cōtā imagine fiat adoratio q̄ cōtra hoīe. cuius qui sic deū odoraret excitatus per hoiem quatenus est imago dei: in nullo peccaret nisi forte per accidēs ratōe scādali quod alij possent sibi inde assumere. ¶ Est aūt notādū q̄ vsum imaginū in ecclesia introduxerūt apostoli. licz hoc in canone biblie nullibi exprimat. Vñ allegat Damascenus li. iij. ca. hallegaro. q̄ rumor ad eū peruenerat q̄ btūs Lucas depinxerat imagines tam xp̄i q̄ matris sue. et q̄ ille imagines habebant in roma et p̄m illas alie fuerūt depicte que olim hierosolymis habebant. Narrat etiam in ecclesiastica historia q̄ xp̄us abagaro gessimorū ciuitatis regi qui pictorē suū miserat ad eum: imaginē sui ipsius trāsmisit. Cum enī pictor nō posset in faciē xp̄i aciem visus sui defigere p̄pter claritatis chorusc̄ationē: xp̄us deuotionē regis attendēs vestimētū suum faciei applicuit et sic sui ipsius imaginē ei misit: sicut narrat Damascen⁹ vbi p̄ius. Fuit enī triplex causa institutiōis imaginū in ecclesia. P̄rimo ad instructionē laicorum quib⁹ imagines exhibent loco librorū. Secūdo vt incarnationis mysteriū et sanctorū exempla nobis frequētius et recentius infigerent. Tertio ad excitandū deuotiōis affectū qui magis ex visis q̄ auditis causat. Et p̄ hoc patz ad rationē vtriusq̄ partis. ¶ Circa simulachrorū adinuētionē est notādū ꝑm Isido. viij. ethi. ca. xj. Simulachrorum vsus primo exortus est ex nimia affectiōe ad mortuos: nā cōstituebant effigies vel imagines vt mortuos viuis repr̄sentarent. Post hec demones illa simulachra sunt ingressi. et responsiones dederūt et se coli a malis et perditis hominib⁹ psuaserūt. Simulachra aūt dicūtur vel q̄a similia vel q̄a sunt simulata atq̄ cōficta. Judei dicūt q̄ Ismahel p̄mo simulachrū fecerit ex luto. Gentiles dicūt Promotheū simulachrū primū hoīs finxisse de luto et ab eo dicūt artem inueniēdi statuas vel faciēdi adinuentā. vnde et poete ab eo fingūt hoīes primo fictos figuratiue loquētes p̄pter effigies hoim quas effecit. Apud grecos Cecrops primus simulachra reperit. aras erexit. et sacrificia dīs instituit. Juxta illud Theodoli. Egregio cecropi debet causa letādi. Ille bouis primo rimatur viscera ferro. Sacra iouis statuit que posteritas celebrauit. Condidit adiuuit athenas noie pallas. id est minerua adiuuit nomie suo q̄a ab ea athene ciuitas vocabat: q̄a minerua grece dicit athena. Quā historiā btūs Aug⁹. narrat. viij. de ciui. dei. ca. x. allegās Varronem. Cum enī repete in illa ciuitate duo mirabilia p̄digia apparuissent. vnū scz arbor oliue aliud fons aque. Cecrops q̄ tūc tp̄is regnabat ibidē motus de istis p̄digijs misit ad Apollinē delphicū sciscitādo quid sibi esset faciēdū. Apollo respōdit q̄ olea siue oliua designaret minerua. et vnda neptunū esse etiā in ptāte ciuium ex quo illorū deorū noie ciuitas vocaret. Rex igit̄ oēs ciues vtriusq̄ sexus cōuocat. Abos enī erat tunc tp̄is q̄ femine publicis cōsultationibus interessent. Consulta igitur multitudine mares p̄ neptuno. femine p̄ minerua tulerunt sentētias. Et q̄a vna plus inuenta est feminarū: minerua vicit. Neptunus igit̄ ira motus marinis fluctib⁹ estuantib⁹. terras athenien̄sium depopulat⁹ est. Cuius vt iracūdia placaret: triplici supplicio femine athenien̄ses sunt punite videlicet vt nulla vlterius darent cōsilia. Secūdo vt nullus nascentiū maternū nomen acciperet. Tertio vt nullus deinceps eas athenas vocaret: ne illius nomē haberēt quam victricem fecerant nominādo.

¶ Lectio. CLVIII

Ælt si quis artifex faber de silua lignū rectū secuerit: et huius docte eradat cortic̄ē: omnē q̄ arte sua vsus diligenter fabricet vas inutile in p̄uersationē vite. reliquias hui⁹ operis ad p̄parationē esce abutebat. et reliquū horū q̄ ad nullū vsum facit: lignū curuū et verticibus plenū sculpat diligēter p̄ vacuitatē suā et p̄ scientiā sue artis figuret illud et assimulet imagini hoīs aut alicui ex animalib⁹ illud cōparet perliniēs rubrica et rubicundū faciēs fuco colorē illius et omnē maculā que in illo est perliniēs. et faciat ei dignā habitationē in pariete ponēs illud et cōfirmās ferro ne forte cadat. p̄spiciēs illi sciēs q̄m nō p̄t adiuuare se: imago enī est et opus est illi adiutorij. ¶ Postq̄ redargun̄t idolatre colētes imagines de minerali materia puta idola aurea argētea et lapidea. In hac parte derident colētes simulachra in materia lignea Et circa hoc tria fiunt. Nam primo tales idolatras reprobat et deridet rōne materialis cōpositiōis. Secūdo rōne formalis cōpositiōis. Et tertio rōne localis situatiōis. ¶ Quantum ad materialē cōpositionē sunt merito deridendi. Nā in casu arboris secte artifex deferri faciēs lignū magnū de silua diuidet illud in tres partes. De vna forte facit aliq̄d vas vel instrumētum necessariū ad vitaz sicut bigam. nauē. vel aratrū. De alia parte que est superfluitas delēda a tali vase facit sibi ignē ad coquēdū cibos. De tertia parte que est plena gibbis et nodis: de qua nihil ad vitam humanā necessariū fieri potest facit idolū. Fatuissimū est igit̄ illud credere deum quod est omogeneū cū eo quod cōbussit et cum eo de quo aratrū suuz fecit. Dicit

ergo sic ꝗtum ad litteram. Aut si quis artifex faber videlicz lignari⁹ secuerit. serra vel securi lignū rectū de silua. Et hmōi lignū docte. id ē artificialiter eradat corticē omnē tam exteriorē ꝙ interiorē ⁊ arte sua diligent vsus fabricet vas inutile in cōuersatione vite. Inutile. id est valde vtile. Talē enī modū loquēdi habet virgilius vbi dicit. Nunꝙ imprudētib⁹ nocuit imber. Imprudentib⁹. id est valde prudentibus Vñ Esaie. xxxiij. Populū imprudentē nō videbis. id est valde prudentem scōm vnā expositionē: ⁊ sic accipit hic inutile. id ē valde vtile. In nāꝙ sicut dicit papias aliqñ significat idē ꝙ valde vt increpuit: aliqñ idē est qō non vt invalidus. aliqñ idē qō inter vt bene dicta tu in mulierib⁹. id est inter mulieres: aliqñ idem qō ad vt impulit in latus. i. ad latus: aliqñ ꝓ cum vt in baculo meo transiui. id est cū baculo. In cōtra retinet necnō ad priuat ⁊ auget. Priuat in cōpositione. sicut inusti⁹ inualidus. Auget in cōpositione qñ accipit pro valde: ⁊ sic accipitur in proposito cū dicit vas inutile. id est valde vtile in cōuersatione vite. Reliquiasᵇ autem eius operis. id est vasis ad preparationē esce abutebat coquendo escas. Vñ apud iuristas homo vtit re aliqua quando post vsum saluat substantia. sicut vtor equo mihi cōcesso ad vsū q̄ manet post vsū: sed qñ res nō manet p⁹ vsuꝫ ꝙ destruit: tunc tali re hō abutit. Vñ p̄cedunt q̄ homo abutit cibo ⁊ potu ⁊ nō vtitur prope Et isto mō qz illō qō ō ligno cōburit ⁊ destruit dicit q̄ artifex illo abutatur. Aliter theologi vocant abuti. id est male vti. sed hoc non ē ad ꝓpositū. Hic etiā translator vtit antiqua grāmatica cū dicit reliquias abutebat. qz apō modernos vti ⁊ abuti exigunt post se ablatiuū casum ⁊ nunꝙ accusatiuū. vñ stat hic reliquias pro reliquijs. accusatiuus ꝓ ablatiuo. Et reliquum horū. id est vasis pfecti ⁊ ignis. Nō ad nullum vsuꝫ facit. id est iuuare potest. Lignuꝫ curuū verticib⁹ plenū. Plenuꝫ verticib⁹. id est gibbis ⁊ nodis. Apud antiquos enīꝫ dicebat vortex vorticis vbi nos dicim⁹ vertex verticis vñ littera hiero. habet vorticibus. Sz raban⁹ ⁊ moderni habēt verticib⁹: sentētia nō mutat vortex aūt apellat circularis reuolutio aque. Sculptat diligenter ꝓ vacuitatē suā. id est quādo sibi vacat. Hic deridēt idolatre ꝗtuꝫ ad formalē dispositionē quādo est in fieri. Sculptat diligenter ꝓ vacuitatē suā ⁊ ꝓ sciencīā sue artis figuret illud faciēdo de ligno statuā. vbi nihil nouū causat sed remouet partes ab inuicem ⁊ assimilet imagini hominis. Esaie. xliij. Fecit imaginē viri quasi speciosuꝫ hominē habitātē in domo ⁊c. Aut alicui ex aīalib⁹ illud cōparet. i. assimilet sicut apis depingebat in specie bouis. Hamon de⁹ egypti i figura arietis. anuber in specie canis. Posita dispositiōe figurationis subdit dispositionē colorationis ⁊ dicit: pliniens illud scilicet lignū rubrica. id ē colore rubeo. vel rubrica apellat instrumētuꝫ quo rubricabant mars ⁊ pallas qz mars ē de⁹ bellorū ⁊ alia dea etiā bellorū. Et ideo cruentate mars ⁊ pallas depingebant. Jupiter ꝛo igneo colore depict⁹ est propter terrorē fulguris ⁊ chorusciationis. Alij libri habent rubrica media correpta ⁊ tūc est instrumentū quo vtūtur mulieres ad poliēdū ⁊ cōplanandū lineas vestes: cui⁹ diminutiuū est rubiuncula. sed qz hoc instrumentū lenit ⁊ nō linit. nō concordat huic littere que est pliniens. Est enī linire liniē do inungere: vnde in ꝓposito accipit ꝓ colore rubeo vel terra rubea scōm Jsiō. x. ca. xvij. Et rubicunduꝫ faciens fuco colorē illius. Fucus enī est equiuocū: Uno modo significat colorē assimilatū vl adulterinū. Alio modo significat quoddā genus apis. Tertio modo ē idē ꝙ mēdaciū vl hypocrisis. vñ habet versus talis. Fucus inermis apis falsus color atꝙ simultas. In proposito accipit ꝓ colore adulterino q̄ natiuū colorē occultat ⁊ alium ꝓtendit: vñ subdit Et omnem maculā que in illo est. id ē ligno de quo fabricat statuā. perliniens. id est perūgēs vt occultet sub extraneo colore. vt faciat ei dignam habitationē. Posita imaginis materiali cōpositione ⁊ formali dispositione: hic subiūgit derisionē idolatrarū ratione localis situationis dicens. Ut faciat ei dignā habitationē qz posuerūt tales imagines in pulcherrimis templis: pariete ponēs illud. id est idolū ponit talis idolatra in arcuato loco parietis ⁊ ꝓfirmās ferro ne forte cadat. sicut cecidit Dagon ad p̄sentiā arce dei. j. Regl. v. Dagon ꝓnus in terram iacebat ante arcaꝫ dei ⁊c. pspiciens illi ne cadat. sciens quoniā nō pōt adiuuare se. imago enī est hominis ⁊ nō homo ⁊ opus ē illi adiutoriū hominis ⁊ nullo mō potest hominē adiuuare. Juxta illā clausulā. Facit enī dignā habitationē. Notandū est q̄ virgo gloriosa facta est illo tempore digna habitatio dei. quando i suo corpore filius dei carnē assumpsit. In ps. Elegit dom⁹ syon: elegit eā in habitationem sibi. Syon interpretat specula ⁊ virgineꝫ beatam figurat. que nostra specula altissima ⁊ ꝓminens extitit ꝓ vite excellentiā Eccī. lj. Exaltasti sup terrā habitationē meaꝫ. Digna facta est habitatio ꝓpter tria. scilicet ꝓpter humilitatis profunditatē. propter virginitatis puritatē: ⁊ ꝓpter cōuersationis sanctitatē: que gratia breuitatis nō deduco.

Lectio. CLIX

Et de substātia sua

de filijs suis ⁊ de nuptijs votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est ⁊ pro sanitate ꝗdez

infirmum deprecat ꝛ p vita mortuum rogat ꝛ in adiutoriū inutilē inuocat: ꝛ pro itinere petit ab illo qui ambulare nō potest: ꝛ ō acquirē do ꝛ de operādo ꝛ de omniū rerū euētu petit ab eo qui in omnib⁹ est inutil. ¶ Postēꝫ redarguti sunt idolatre de multiplici idolorū diuersitate. in ista parte prosequit de adorātiū stultitia ꝛ fatuitate. Cōsistit autē i supstitioso cultu idolorum fatuitas multiplex. Nā idolis suis emittunt vota: porrigunt supplicationes et orationes ac si eos intelligerent de omnib⁹ negocijs que vitā humanā contingūt. Primo ergo deridēt idolatre p cultu quē exhibent p negocijs que gerunt in terra. Scōo deridēt p cultu quē exhibent p negocijs que gerunt in aqua. Scōa pars ca. xiij. Iterū alius nauigare cē. Circa primū duo fiunt. primo deridēt de votorū pmissione. scōo de verborū oratiōe ibi. Non erubescit loqui. Circa primū dic sic. Et de sua substantia q̄tuꝫ ad bona fortune q̄ sūt diuitie. ꝛ de filijs suis. q̄tū ad plis successionē ꝛ de nuptijs cōtrahendis p se ꝛ filijs suis votum faciens inquirit ab idolo suo. Totū diffinit a iuristis sic. Totū est alicui⁹ boni cuꝫ deliberatione facta pmissio. Aliter a magistro sententiarū. li. iiij. di. xxxviij. ca. j. Totū est testificatio quedā spotanee promissiōis q̄ de deo ꝛ de his q̄ dei sunt proprie fieri debet. Ad votum enī necessario requirunt tria. scilicet deliberatio: propositum voluntatis: ꝛ promissio saltē verbi interioris qō sufficit q̄ ad deum. vl verbi seu facti exterioris qō requirit q̄ ad ecclesiā: idolo vero nihil horū intelligenti: fatuū est vouere. Scōo deridet spiritussanctus idolatras de porrigendo supplicationes idolis ꝛ dic Non erubescit loqui cū illo q̄ ē sine aīa scz vegetatiua: sensitiua: ꝛ intellectiua. Et ideo debꝫ erubescere supplicare tali vel loqui tali cuꝫ ipse met sit rationalis ꝛ illud idolum sit non rationale: qz nullā animā habet cē. Et cū tale idolū sit infirmū. id est impotens pferre sanitatē: ipsum p sanitate deprecat ꝛ p vita mortuum rogat. mortuū: qz lignū aridū. vl mortuum. id ē non viuentē: sicut lapidē equiualentē mortuo ꝛ in adiutoriū iutilē iuocat: sicut fecerūt sacerdotes Baal. iij. Regl. xviij. Inuocabāt nomē Baal de mane vsqꝫ ad meridiē dicētes. Baal exaudi nos ꝛ transiliebant altare qō fecerāt et īcidebāt se iuxta ritū suū lāceolis vt sanguine pfunderent. Demones enī plurimū delectāt in oblatione sanguinis humani. Et tunc merito derisit eos Helias dicēs. Clamate voce maiori. Forte enī deus vester dormit aut cuꝫ aliq̄ loquit: aut in diuersorio est cē. Iteruꝫ fatuus idolatra p itinere petit ab eo qui ambulare ñ potest ꝛ de acquirendo p negotiationem. ꝛ de operando q̄tuꝫ ad operis inchoationē: an sit fortunatus vel nō. breuiter ō omni rerum euētu petit ab eo qui in omnib⁹ est inutilis. De obseruatoribus futurorū euentuum per signa ad eos nullatenus ordinata loquit reprobando prolixe beat⁹ Aug⁹. ij. de doctrina christiana. ca. ij. dicens tales obseruationes supsticiosas esse: sicut aliqui cū vident caligas a formicib⁹ rodi timēt de aliquo infortunio euēturo. Cū legitur Cathonē quendā derisisse qui sibi p mirabili signo infortunū nūciauit caligas p formices cē corrosas. Certe ñ ē inq̄t mirabile. ꝫ mirabile fuisꝫ si calige formices corrosissēt. Ad ista ptiet si hō surgēs ō lecto ad lectū fdeat: qz sternutauit anteꝫ potuit se calciare. Item si homi singulcienti dicit. Teneas manu dextera pollicē manus sinistre. Item cum pro malo accipitur si duobus amicis simul ambulantibus puer medius intercurrerit vel aliqō aliud animal. Estimatur enim q̄ eorū sit amicitia diuidenda. Simile est: redire domū si homo statim procedēs offenderit. Et tales multas fatuas obseruantias ibidē recitat Aug⁹. Tale simile est his duobus q̄ venatores si eundo venatū fratribus vel sacerdotibus obuiant vel aliquez talem in sua societate habeāt: pro illo die de expeditōe diffidunt. Visus etiā caracterum ꝛ omnium figurarū: excepta figura crucis: ꝛ inuocatio nominum incognitorum ꝛ alligatio cedularū de euangelio circa collū paciētis ꝛ multa talia ad supstitiones pertinent scōm eum ꝛ sunt quedam reliquie idolatrie. Ex hic potest esse dubium: vtrum obseruatio signorū ad precognoscendum euentus futuros sit licita: vl supstitiosa: ¶ Videt primo q̄ sit licita: quia licitum ē illo vti quod antiqui p multa experimenta probauerunt esse verum: sed multi probauerūt q̄ occursus religiosorū est signum frustrationis artis venatorie. Igit licet illo vti. ꝛ scōm hoc p cedere vel dimittere. Item multi experiunt q̄ inchoare labores vel itinera certis diebus: puta feria tertia est periculosū ꝛ tediosum. Igit licet hoc obseruare ꝛ vitare. ¶ Ad oppositū est Aug. ij. ō doctria xp̄iana. c. ij. vbi docet q̄ oēs tales obseruationes ptinēt ad q̄dā pacta significationū cū demonib⁹ inita. Ad istud dicendū q̄ talia q̄ obseruant respectu futurorū euētuū. vel obseruant vt cause illorum euentuum vel vt signū tātū. Si sint cāe: psiderādū ē an possit cē vera cālitas respectu futuri vel nō. Si sic nullū pctm̄ ē obseruare illō. sic si viderim⁹ aerē nebulosū cōicim⁹ q̄ erit pluuia vel aliq̄d tale. Si vō nulla cālitas possit attendi: ꝫ tm̄ dicat q̄ istō signū significat talē futurꝫ euētū. sic q̄ñ pice garriūt significat aduēt⁹ hospitū exq̄ ista significatio ñ ē a deo instituta. dicunt doctores q̄ tales obseruatiōes signorū hmōi sūt introducte ab hūana vanitate coopāte: dmonū malicia q̄ gaudēt iplicare hoīes i vanitatib⁹ ꝛ erroꝛib⁹. Et iterdū casu accidit q̄ tale signū tal⁹ euēt⁹ seq̄bat. Ex p⁹ca q̄ñ hoīes icepeft talib⁹ idulgē multa seq̄bant p coopationes demonū vt homiel

magis fierent curiosi t artius in talibus superstitionibus radicant. Vñ cuz nulla ratio posset esse: quare occursus sanctorū virorū venationē impediat qñ est licita t psonis cōuenientib⁹ licite exercet. manifestū ē q hoc credere superstitiosū est t erroneū. Hoc etiā ostendit ex frequenti falsitate signi. ¶ Ad rationes patet p dicta q homines decipiunt p coopationes demonum propter eorū falsam credulitatem p̄cedentē: t ideo obseruatores talū multa incōmoda recipiunt ppter eorū falsā fidē: que alij nullatenus patiunt q̄ de talibus non curant. Quz de imaginib⁹ astrologicis q̄ fiunt certis tēporibus: planetis existentib⁹ in quibusdā locis celi determinatis. Dubium est an liceat tales imagines facere t talib⁹ factis vti: sicut tpib⁹ meis q̄dā in londonia dicebat curari a quartana p imaginē leonis aureā scōm certā cōstellationem factā. hoc est difficile dicere q sit vez ppter mirabiles operatiōes corporū celestiuz q2 hoc est certū q nihil est homini illicituz qō p naturaz cōpleri potest. Dicit tñ sanct⁹ Tho. ij. ij. q. xcvj. Et allegat Aug⁹. x. de ciui. dei. q opinio porphyrij fuit falsa de talib⁹ imaginib⁹ cōstruendis. Verū est autē q res naturales formas suas t virtutes consequūt ex corporibus celestib⁹: sed imagines artificiales nullā virtutē cōsequi possunt ab arte: nec aliā virtutē habere possunt nisi quā habēt ratione materie. Figura aūt nō est principiū alterādi: t ideo nō aliā virtutē causandi habet auruz talis imaginis: q̄ aliud aurū alterius figure. Quz si aliū effectū habet: hoc est ex operatione demonuz q̄ sunt ludificatores hominū scōz Aug⁹. Et ideo tales imagines astronomice: virtutē sortiunt p demones. Cuius signū ē q oportet illis imaginibus quosdā caracteres imprimi q̄ ad nihil naturaliter operant. Unde sciendum ē q imagines astrologice t necromantice in hoc differunt: q in factura necromanticarū imaginuz fiunt expresse quedā inuocationes demonuz. Unde tales imagines ptinent ad expressa pacta cū demonibus inita. Sed in factura astronomorū sunt tacita pacta cū demonib⁹ p quos dā caracteres t figuras ab ipsis demonib⁹ adinuētas: ad quorū caracterū factionē demōes facientibus suffragant. Sed adhuc de cartulis t alligaturis circa colla psonarū infirmarū in quib⁹ cōtinent verba euangelcia vel verba psalterij: possit esse dubiū: an talia sint superstitiosa? Dicendū q si precise verba talia euangelij alligent vt deus ad eorū attensionē pacientē citius iuuet ppter deuotionē: nihil mali ē: sed quando putas q illa verba ex propria virtute curent febres t phibeant morbū caducuz. t similiter quando cū illis verbis admiscent caracteres ignoti t nomina extranea si nō pmittit q̄ psona portans sciat q̄d scribit: tunc nō est dubium quin ibi sit superstitio. Vñ Chrysost. super Matth. Quidā aliquā partē euangelij scriptā circa collam portāt: nōne cōtinue in ecclesia legitur euāgeliū t audit ab omnib⁹? Cur igit in aure posita euangelia nihil prosunt: quō possunt eum circa collū iuuare? Deinde vbi ē virtus euangelij: in figuris: litteraz aut in intellectu sensuū? Si in figuris: bene enī circa colluz suspendis. Si in intellectu: ergo melius in cor deposita psunt q̄z circa collum suspensa.

Capitulū. XIIII ¶ Lectio. CLX

Terū alius cogitās nauigare, t p feros fluct⁹ iter accipiens ligno portāte se fragili⁹ lignuz inuocat. Illud enī cupiditas acquirēdi excogitauit: t artifex sapientia sua fabricauit. Tu autē pater omnia gubernas p uidentia quoniā dedisti in mari viā t inter fluctus semitā firmissimā ostendēs quoniā potēs es ex omnib⁹ sanare: etiā si sine rate aliq̄s adeat mare: quz vt nō essent vacua sapiētie tue opera: propter hoc etiā exiguo ligno credunt homines animas suas t transeuntes mare p ratem liberati sūt. Postq̄z derisa ē idolatrarum fatuitas in veneratione idolorū pro negocijs que geruntur in terra. In hac parte deridetur fatuitas eorūdē i supplicādo idolis p negocijs q̄ gerunt in aq̄. Hec etiā fatuitas ostendit p compationē idoli facti de ligno ad nauez factam de ligno cōsimiliter. Cū enim vtrūq̄z factum sit de ligno t nauis sit fortior: subtilior t vtilior: q2 a scientia diuina ordinata. Gene. vj. Fac tibi arcā de lignis lenigatis t̄c. idolū vero fit a scientia humana: igit minor fatuitas foret adorare nauē q̄z idolū. Circa hoc tria facit. primo reprehendit idolatre vacuosam fatuitatez Scōo ostēdit stupsticiosā idoli vtilitatē. Tertio nauis fructuosam cōmoditatē. scōa ps ibi. Illud enī cupiditas t̄c. Tertia ps ibi. Quz vt ñ cēnt t̄c. Quātū ad pmū dic sic. itez aliq̄s ali⁹ vicz idolatra nauigare cogitās t p feros. i. feroces fluctus iter facere incipiens ligno portante se id est nauī: fragili⁹ lignū inuocat videlicet idolū: qō fragilius ē: q2 idolū potest fieri de ligno valde debili. Quz nauis fit ō lignis fortissimis t fortissime ppaginatis. Qō aūt nauis sit melior t vtilior idolo ꝓbat sic: idolū fabricatū ē sapiētia hūana t ppter cupiditatē vt artifex p pulchritudinē imaginis consequeret plus mercedis. Sed nauis fabricata est a sapiētia diuina cōsulēte hoib⁹ qō eorū cōgruebat saluti: sic dictū est de noe. Illud enī. i. idolū cupiditas acq̄rendi tā in artifice q̄z in sacerdotib⁹ t pōtificib⁹ idolorū excogitauit. Quia isti q̄ seruiebant idolis. t vixerūt per oblationes t sacrificia eis facta: zelauerunt oīno q̄ idola forēt pulchra

ꝛ artifex sapientia sua fabricauit: non diuina. Et qꝛ nauis adinuentio dicit esse de diuina ꝓuidẽtia. Possit aliquis dubitare an deus sine nauis ꝙdutorio possit homies in mari saluare: Et ideo primo dicit q̃ sic. Scõo declarat̃ nauis cõmoditas magna. Scõa ps ibi. Sz vt ñ esset vacuum ad primũ dicit sic. Tu aũt pater gubernas: supple omnia ꝓuidentia. Juxta illud. vj. huius. In omni ꝓuidentia occurret illis. qm̃ dedisti in mari viã. scilicet in mari rubro. Exoꝺ. xiiij. Et inter fluctus semitam firmissam. Inter fluct⁹ iordanis fluminis Josue iij. Quis populus p̃arentẽ alueũ transibat: oñdens qm̃ potẽs es ex oibus sanare. id ẽ ex omnibus periculis saluare ꝛ in oĩb⁹ locis vel elemẽtis hominẽ liberare: sic ab igne saluauit Abraam scõm hebreos Geneſ. xv. Ego eduxi te de hur. id ẽ de igne caldeoꝝ. Et tres pueros missos in fornacẽ ignis ardẽtis. Dañ. iij. In aere saluauit latronẽ pẽdentẽ. Luc. xxiij. In aqua maris Jonã. Jone. ij. In terra lazar. Joꝺ. xj Etiã si sine rate aliqs adeat mare confidens in deo debet sperare de salute: sicut patuit in Petro. Mathꝺ. xiiij. Descẽdẽs petr⁹ de nauicula ambulauit sup aq̃s. Ratis scõm Jsi. j. ethi. ca. j. fuit primũ ꝛ antiquissimũ nauigij gen⁹ ex ruꝺibus tignis ꝛ asseribus cõfectũ. ad cui⁹ similitudinẽ naues facte sunt. Ratẽ vero moderni grãmatici dicũt esse lat⁹ nauis. Vñ Grecisim⁹. Prora prior ps est: nauis altera: tertia puppis Dic latus esse ratẽ: ventrẽ dic esse carinã. Et secundũ hoc ī littera est synecdoche vt ponat ps ꝓ tota naui. Ultimo extollit ꝛ ꝓferꝛ nauis cõmoditas: qꝛ licet de⁹ possit imediate p̃ se hominẽ gubernare in mari: tñ voluit homini dare prudentiã nauifactiuã: vt nõ essent vacua sapientie tue opera. id est infructuosa ꝛ inutilia. ꝓpter hoc etiã exiguo ligno credunt hoies aias suas. id est vitã suã tpalem ꝛ transeuntes mare p̃ ratẽ liberati sunt. id est p̃ nauẽ. Circa illam ꝑticulaz. ꝓpter ꝫ etiã exiguo ligno credũt homines animas suas. Notandũ q̃ xps dicit ꝑt moraliter loq̃ndo: modicũ lignũ ꝓpter mẽtis humilitatẽ: lignũ ꝓpter fructus fertilitatez De cui⁹ modicitate scribit ad Heb. ij. Eũ q̃ modico minus ab angelis minorat⁹ est videmus Jesũ ꝛẽ. De cui⁹ ligni fertilitate dicit in ps̃. Et erit tãq̃ lignũ qꝺ plãtatũ ẽ sec⁹ decursus aq̃rũ qꝺ fructũ suũ ꝺabit in tpe suo. Istud lignũ plãtatũ fuit in terra ī bñdicta incarnatõe. hoc est ī virgine gloriosa de q̃ dicit in ps̃. Bñdixisti ꝺomine tr̃ã tuã. Ista terra ẽ bona q̃ bñ culta reddit fructũ tricesimũ sexagesimũ vel centesimũ Sz ista ẽ multũ melior ꝛ magis bñdicta q̃ sine laboze vel cultura ꝓducit optimũ fructũ ꝛ infinite bonitatis. Talis fuit virgo bñdicta q̃ sine nature subsidio genuit xp̃m mundo. Et iõ bñdicit. Bñdixisti ꝺñe terrã tuã: nã specialit̃ singulariter ꝛ aꝓpriate fuit bñdicta. Et sicut lignũ plantatũ in terra: solidat terrã ex oĩ pte ꝛ ꝑ radices suas colligit ꝛ cõstringit ne defluat Ita xp̃s plãtat⁹ ī virgine bñdicta matre sua cã solidauit virtutib⁹ ꝛ gratijs: sic astrinxit q̃ nũ q̃ defluere potuit ꝑ peccatũ mortale vel venia le. Fuit enī sanctificata in vtero ita q̃ mũdata a peccato originali ꝛ ī ea fomes ligat⁹ sic q̃ nũ q̃ eã ad peccãdũ impegit. Et hec fuit p̃ma sanctificatio ī vtero matris sue. Et ista sãctificatio fuit ei⁹ ꝺa ꝓceptio. Nã q̃ cito xp̃o btã habuit eẽ ī vtero tã cito fuit sctãñ enī potuit eẽ sãcta añq̃ esset vera. q̃ ꝓceptio beate xp̃ginis attẽdit ꝛ sumit penes instãs infusionis aie in coꝛp⁹ sufficienter ꝛ debito mõ organisatuz. Necnõ ab oĩ q̃litate inordinata quã cõtraxerat rõe ꝓpagationis seminalis purgatũ ꝛ emũdatũ. Et sic patet q̃ isto mõ capiẽdo nomen cõceptionis stricte ꝛ ꝓprie. beata virgo nõ fuit cõcepta in peccato originali. Alio mõ capit mlt̃ũ impꝛoꝑie ꝛ large ꝑ infusione seminis in matricẽ ex q̃ semine coꝛpus debuit formari in vtero matris sue. ꝛ iuxta hoc multũ impꝛoꝑie dicũt quiꝺã ipsaz fuisse cõceptã in peccato originali: qꝺ nõ est aliud nisi q̃ aia beate virginis fuisset coꝛpi suo ex illo semine formato absq̃ vnita purificatione ꝛ emundatione illi⁹ coꝛporis a q̃litate morbida cõtracta ratione ꝓpagationis seminalis. Tunc certe q̃ cito beata virgo esse habuisset: tã cito habuisset peccatũ originale. qꝛ fuisset sibi imputatuz sicut beato Joanni baptiste ꝛ Hieremie. q̃ tamẽ fuerũt sanctificati ī vtero matris. Sic ergo ptz ꝛẽ. Sz sanctificatio secunda fuit in conceptiõe filij sui bñdicti q̃ fomes ablatus fuit scõm essentiã ꝛ gr̃am supaddit̃ q̃ flexibilitatẽ liberi arbitrij determinauit ad bonũ: sic q̃ ex tũc nullo mõ potuit in maluz flecti. Vñ tũc ꝑfirmata fuit sicut in via potuit. In p̃ma nãq̃ sanctificatione ligat⁹ fuit fomes ꝛ gr̃a sibi collata fuit inclinans efficaciter libe q̃ arbitriũ ī bonũ. tñ nõ fuit tãta q̃ flexibilitatẽ liberi arbitrij in maluz auferebat: sic nec gratia collata primo homini in statu innocẽtie: ꝑ ꝓuidentiã diuinã fuit ꝓtinue ꝑseruata ꝛ conseruata vt eẽt imunis a pctõ. q̃uis añ cõceptionẽ filij dei peccare potuiſſz nisi fuiſſz ꝑseruata. Sz in scõa sanctificatione sic sanctificata fuit q̃ deiceps peccare nõ potuit. Vñ istud lignũ ꝑfecte solidauit istã terrã ꝛ eam sibi cõstrinxit Gen̄. j. Germinet terra herbã virentẽ ꝛ facientẽ semẽ ꝛ lignũ pomiferũ faciẽs fructũ iuxta semẽ suũ Scõo istud lignũ germinauit in miraculoꝝ operatione. Vñ lignũ incipit germinare: virtus q̃ infra lignũ latuit se exerit ꝛ ostẽdit. Eodem mõ virtus q̃ in xp̃o latuerat vsq̃ ad tempus sue ꝓdicationis se ostendit euident̃ in miraculoꝝ opatione Luc. vj. Virtus de illo exibat ꝛ sanabat omnes Ezech. xxxvj. Multipli-

cabo fructū ligni ⁊ germen. Tertio lignum istud frondiuit in bona operatione oraõdo ⁊ ieiunãdo. Quarto floruit p fame diuulgatio nem Lañ. v. Vinee florẽtes odorẽ dederunt Odor florũ in vinea dicit serpentes fugare. ⁊ bona fama xp̃i iudeos scãdalizauit. Quinto folia p̃duxit p doctrine salubris p̃dicationem Verba enī sunt sicut folia: Nã folia sunt sonora ⁊ habent figurã lingue. Apoc. vlt. Folia ligni ad sanitatẽ gentiũ. Sexto fructuz fecit in ablutione peccatoruz Esaie. xxvij. Iste est ois fructus vt auferat peccatũ eius. Septimo istud fuit putatũ in passione: vt fructum plus afferret. Lañ. ij. Tempus putatiõis aduenit Octauo fuit isti ligno apodiamentũ apposit̃um ad suportandũ: qñ cruci fuit applicatuz Act̃. x. Quẽ occiderũt suspendentes in ligno qñ christus peccata nostra pertulit in corpore suo sup lignũ. j. Pet. ij. Nono istud lignum aruit in morte. Eccl̃i. vj. Relinqueris velut lignum aridũ in heremo. Decimo refloruit in resurrectione. Jn p̃s. Refloruit caro mea. Et Job. xiiij. Lignũ hz spez si p̃scisũ fuerit rursũ virescit ⁊ rami ei⁹ pullulãt. Undecio vsq; ad celuz creuit in ascẽsione. Ezech. xxxj. Eleuata est altitudo sup omnia ligna regionis Duodecimo itez fructificauit in spiritussancti missiõe. Apoc. xxij. Ex vtraq; pte fluminis lignũ vite afferẽs. xij. fruct⁹ p mẽses singl'os ⁊c. xp̃s veracit̃ est lignũ vite. Nã ab eo dat hõi vita triplex: nate: gfe: ⁊ glie. Nate Gen̄. ij. inspirauit in faciem eius spiraculũ vite. Scõo dat vitaz gratie. Proũ. xij. Lignũ vite desideriũ veniẽs Tertio dat vitã glorie Proũ. iij. Lignuz vite ẽ his q̃ apprehenderint eã ⁊ qui tenuerint eã beati. dicit̃ de sapientia increata q̃ est xp̃s. Illud lignũ attulit alios duodeci fruct⁹ vel racemos qñ post missionẽ spiritussancti duodecim apostolos misit in mundũ Luc̃. vj. Elegit duodecim quos ⁊ apostolos noiauit. quib⁹ dixit Jo. xv. Ego vos elegi de mũdo ⁊ posui vos vt eatis ⁊ fructũ auferatis. ⁊ fruct⁹ vester maneat.

Lectio. CLXI

Sed et ab initio cũ perirent supbi gigantes. Spes enī orbis terraz ⁊ ratẽ cõfugiens remisit seculo semẽ natiuitatis: q̃ in manu tua erat gubernata. Bñdictũ est enī lignũ p qõ fit iustitia. Per man⁹ aũt quod fit idolũ maledictum ẽ ⁊ ipsũ ⁊ q̃ fecit illud: qz ille quidẽ opat⁹ ẽ: illõ autẽ cũ esset fragile. deus cognominat⁹ est. Similit̃ aũt odio sunt deo: impius ⁊ ipietas ei⁹. Eteni quod factũ est cũ illo qui fecit: tormenta patiet̃. Posita cõpatione inter idolũ ⁊ nauigium: prosequit̃ spiritussanct⁹ de cõmẽdatiõe nauis vel arce diuinitus ordinate. Et circa hoc duo facit. Nã primo ostẽdit q̃ nauis merek humanã benedictionẽ. Scõo q̃ idolũ merek humanam maledictionẽ. scõa pars ibi. Per manus aũt Circa p̃mũ duo facit. qz p̃mo ponit ipsius arce noe debite saluationis officiũ. Secundo ex hoc infert q̃ ei debet merito benedictionis beneficiũ. scõa pars ibi. Benedictũ est lignũ. Dicit igitur. Sed ⁊ ab initio. id est paz post mundi exordiuz: qz in principio scõe etatis seculi sub noe cum perirent superbi gigantes in quo notat perditionis peccatorũ causa ⁊ ratio. Erãt enī superbi terreni carnales ⁊ luxuriosi. Esa. xxvj. Terram gigantũ detrahas in ruinã. Spes orbis terrarũ. i. seminariũ generis hũani: noe vicz filij ei⁹ vxor ei⁹ ⁊ vxores filioz ei⁹. ad ratẽ. i. arcã refugiens remisit seculo semen natiuitatis. i. seminariũ p̃pagationis qõ mundo fuit fere subtractũ cũ nõ staret nisi i octo p̃sonis q̃ scilicet ratis vel arca manu tua id ẽ potentia gubnata erat. Et ideo merito debet illud lignũ ab homib⁹ bñ dici. Vñ subdit. Benedictũ enī lignũ p quod fit iustitia. Bñdictum. id est benedictione dignũ: lignũ inq̃z. id est arca p qõ fit iustitia. id ẽ salus ⁊ cõseruatio iustorũ pereuntib⁹ malis. Vñ dixit dominus ad noe Gen̄. vij. Te enī vidi iustũ coraz me in generatione hac. Sicut autem illud lignum quod est arca dignũ fuit benedictione. Ita lignũ qõ est idolũ est dignũ maledictione, p̃pter duo. Cum ratione faciẽtis qui peccauit fabricando: qz deus p̃hibuit fabricari. Deut. xxvij Maledictus homo qui facit sculptile ⁊ cõflatile. Cum rõne rei facte q̃ indigne cognominat deus in p̃iudiciũ maiestatis eterne. id est diuine. Dicit ergo cõstruendo textũ sic. Idolũ autẽ qõ fit p man⁹ maledictũ est ⁊ ipsũ scz idolum ⁊ qui fecit illõ. Et subdit rõnez dicẽs. qz male q̃ dẽ operatus est id qõ licuit. Illud autẽ cum esset fragile deus cognominat⁹ est. Vñ seq̃t. Similit̃ autẽ odio sunt deo impius ⁊ impietas eius. i. idolatra ⁊ idolũ suũ. Ubi notandũ q̃ idolũ accipit tripliciter i p̃cessu isto. Uno mõ p materia figurata lignea vel lapidea vl̃ metallia ⁊ sic vez ẽ q̃ idolũ ẽ aliq̃d. scõo mõ accipit̃ p diabolo p̃sidente tali idolo ⁊ sic etiã est aliq̃d. Tertio mõ accipit̃ idolũ quasi p quodã p̃posito ex demone ⁊ materia figurata: sicut hõ cõponit̃ ex corpore ⁊ anima. Et sic loquit̃ ap̃s. j. Cor̄. xviij. Scimus q̃ nihil ẽ idoluz in mũdo. Scõo mõ accipit̃ idolũ cõmuniter in littera cũ subinfertur. Eteni qõ factuz est. id est diabolus qui dicit̃ idolũ scõo modo: ⁊ p̃sidet illi qõ factuz ẽ. i. materie figurate cũ illo q̃ fecit tormẽta patietur in inferno. Circa illã clausulã videlicz benedictũ lignũ per qõ fit iustitia. Notanduz est q̃ in ligno crucis multiplex iustitia facta fuit. Primo quia homo rependit qõ abstulerat Diabolus deuincitur per illud in quo vicerat Primo ergo hõ repẽdit quod abstulerat. Ju-

stum est enī qō scōm formā ꝛ quātitatē delicti fiat emendatio cū restitutione ablati. Hō autē fructū vetitū acceperat ab arbore. ꝛ hō christ⁹ fructū vite restituit arbori. Homo delectat⁹ ē in omni suo sensu illicite. ꝛ homo xp̄s punit⁹ est in omni suo sensu iniuste. Penā enī habuit quo ad tactū in flagellatione crucifixione ꝛ coronatione. Quo ad visū cōsiderādo matrē lachrymantē ꝛ discipulū quē diligebat: ꝛ iudeos insultantes. Quo ad auditū. Audiuit enī opprobria ꝛ blasphemias. Si filius dei es descende nūc de cruce ꝛ mlta alia. Quo ad iustū. Gustauit enī acetū cū felle mixtum. Quo ad olfactuz. Odoratus est sputoꝝ fetorē. Esaic.l. Faciem meā nō auerti ab increpantib⁹ ꝛ cōspuentib⁹ in me. De ista iusticia dicit Ro.v. Sicut p vnius delictū in omnes hoīes cōdemnatio venit: ita p vnius iusticiā in omnes hoīes iustificatio vite. Scōo iustū fuit vt sicut diabol⁹ hominē ligno deceperat ꝛ vicerat: p lignū falleretur ꝛ vincerē scōm illud ouidij. Just⁹ vterqꝫ fuit: nec ē lex equior vlla: Qꝫ necis artificez arte pire sua. In ps̄. Justus dominus in omnib⁹ vijs suis. Ergo bñdictuz lignum crucis p qō fit iusticia. De hac iusticia loquit magister sententiaruz. lib.iij. di.xx. reddens rationem quare xp̄s voluit nos sic liberare nō potentia ꝫ iusticia. Ideo inquit potētia vincere noluit: qz diabolus vitio peruersita: is sue amatoꝛ est potentie et desertoꝛ opugnatoꝛqꝫ iusticie. In quo illi homines eū magis imitant q̄ neglecta vel etiam posa iusticia potētie magis studēt. eiusqꝫ adeptione letant vel cupiditate inflāmātur: Ideo placuit deo vt ñ potētia sed iusticia vincēs hoīez erueret. in q̄ hō imitari eū disceret. Igit bñdictū lignū p qō fit iusticia. Lignū nāqꝫ crucis bñdictione dignū ē. Ipsuz enī est pons p quē xp̄s trāsiuit: lectus in q̄ xp̄s dormiuit: scala p quē xp̄s ascēdit. libra in q̄ redemptio nostra pependit. Primo ergo ipsa crux est pons p quē xp̄s transiuit fluuiū mundane vanitatis: ꝛ sup quē calcare debem⁹ pedib⁹ affectionis vt nos supportet a fluctib⁹ inundātib⁹ peccatoꝛū. Et sic̄ quilibet cōtemnens pontem periclitat ꝛ submergit: ita quilibet q̄ non supportat a cruce nec ei innitit saluari nō potest. j. Cor̄. j. Verbū enī crucis peuntib⁹ q̄dē stultitia ē: his aūt q̄ salui fiūt. id ē nobis virt⁹ dei est Ñ de cruce pōt exponi illud. Sap̄. x. Luz aq̄ deleret terrā saluauit itez sapia p contēptibile lignū iustuz gubernās. Ñ maxim⁹ in ſmone de martyrib⁹. Crux inqt nō solū intelligat lignū patibuli ꝫ pie vite vtutisqꝫ ppositū. Unde oīs xp̄iani vita. q̄ scōm euangeliū vixerit crux est. atqꝫ martyriū. Iste est pons fixus ꝛ imobilis. ꝫ ē pons q̄ leuat ꝛ attrahit de nocte. Ñ q̄ voluerit sup istū pontē transire: oportet qꝫ veniat de die. Dies est vita nostra: moꝛs est noꝛ. Pons crucis penitētie eleuat ꝛ subtrahit a pcdib⁹ nostris i moꝛte. Quare scribit Eccī. xvij. Cōfitere domino ante moꝛtē. A moꝛtuo q̄si nihil perit cōfessio. Hoc est figuratiue lignum qō dñs ostēdit moysi. Exod. xv. Cū enī pp̄lus venisset in Ramatha ꝛ inuenissent aq̄s ita amaras q̄ eas nullo mō bibere potuerunt: clamauit moyses ad dñm. Qui ostendit ei lignū. qō cum immissuz fuisset in aquas: dulcoꝛate sunt aque ꝛ facte sūt potabiles. Isto mō moraliter si quecunqꝫ penitētia in hac vita nobis amara videat: imitat lignū crucis. id est recogitet q̄d ibi passus est xp̄s: ꝛ fiet dulce nobis q̄cquid p eo biberim⁹. Ñ Isiō. de sūmo bono sic inqt. Si passio redemptoꝛis ad memoriaz reducat nihil tam duꝛ qō nō equo aio toleret. Parua enī toleram⁹ si recoꝛdamur q̄d biberit ad patibulū q̄ nos inuitat ad celū. Ille enīz opprobria cōtumelias: irrisiones: alapas: sputa: flagella: spineam coꝛonā: crucēqꝫ sustinuit. Et nos miseri ad nostrā confusionē vno sermone fatigamur: vno verbo deūcimur ¶ Scōo lignū crucis est lectus in quo christ⁹ doꝛmiuit. Quādo enī aliqui domini reclināt se in meridie ad doꝛmiendum in estate: solent fenestre thalami sui claudi vt quietius doꝛmiant. Isto mō quādo fatigatus xp̄s de misera ista vita: doꝛmire volebat in lecto crucis: fenestra mundi videbat clausa quādo facte sūt tenebre sup vniuersam terrā a sexta hoza vsqꝫ hozā nonā: vt de eo merito dicat illud. ij. Paral. xxiiij. Occiderūt eū in lectulo suo ꝛ moꝛtu⁹ ē. Ubi fuerūt duo in lecto vno. Diuinitas ꝛ humānitas. Una assumebat ad penaz: alia relinquebat libera. qz pati ñ potuit. Et bñ p̄t lignū crucis vocari lectul⁹ ꝛ ñ pfecte lect⁹. Nam ita strictuz fuit ꝛ breue q̄ nec habuit vbi caput suū reclinaret: nec vbi genua posset reclinare. Unde de eo pōt exponi illud Gen̄. l. de Jacob. Finitis mādatis q̄bus filios instruebat: collegit pedes suos sup lectulum ꝛ obijt. Hoc fuit ferculū qō fecit sibi Salamō de lignis libani Can̄. iij. ꝛ dicit ferculū a fero ferꝛ nō p ferculo escaꝝ: ꝫ ē gen⁹ vehiculi qō vulgo lectica voꝛ. Tertio lignum crucis ē scala per quā christus ascendit. Ascendit enīz sic̄ Jonathas reptans manib⁹ ꝛ pedibus. j. Regl. xiiij. Hec est scala quā Jacob vidit in somnis cuius cacumen attingebat celum: angelos quoqꝫ dei vidit ascendentes ꝛ descendentes et dominū innixum scale Gen̄. xxviij. Super istam scalam oportet ascendere si ad celum velimus venire nec ad verā gloriā alia via patet: ꝛ propter qō dicebat ap̄lus ad Gal. vj. Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce ꝛc̄. ¶ Quarto lignū crucis ē libra in qua nostra redemptio pependit. Diuites ꝛ nobiles quando pecuniā soluunt in magna quātitate nō numerant: sed ponderant siue librant. Pauperes enī sp numerāt. Tamē si

vtrūq; fiat de pecunia. vicz q̄ pōderet et nūe-
ret: tūc pōt oīno cōstare de q̄ntitate. Nā possi-
bile ē q̄ cert⁹ nūer⁹ denariox. puta. xx. solidi de
ficiāt a libra in pōdere. Et itex possibile ē q̄ ali-
q̄s. xix. solidi ponderant vnā libraz: ꝫ deficiāt i
numero. Et quia apud xp̄m facta est copiosa
nostra redēptio: voluit nō solū numerari. iuxt
illud ps̄. Dinumerauerūt oia ossa mea. imo
voluit pōderari vt ostenderet nobis illō Eccī.
vj. Amico fideli nulla ē cōparatio. Et nō ē dig
na ponderatio auri et argenti cōtra bonitatez
fidei illius. Ponebat ergo xp̄s q̄si in vno apē
diculo libre et hō peccator in alio. et inuentū ē
q̄ sicut xp̄s sufficientissime ponderosū realiter
descēdit ad mediū qō ē simpliciter deorsū. q̄ñ
anima coniuncta deitati descendit ad infernū
qui ē circa centrū mundi. Et quanto ipe descē-
dit tanto hoiem peccatorē exaltauit: videlicet
vsq; ad celum: t sic verificabat illud Ezeč. xvij.
Humiliaui lignum sublime et exaltaui lignum
humile.

Lectio. CLXII.

Propter hoc et in
idolis nationū non erit respectus. q̄ñ
creature dei in odiū facte sunt et in temptatio
nē aie hoim et in muscipulā pedib⁹ insipientium. Initiū enī fornicatiōis ē exq̄sitio idolorum
et adinuentio illox corruptio vite est. Neq; n.
erant ab initio: neq; erūt imppetuū: supuacuitas enī hoim hec adinuēit in orbē terrax: t iō
breuis illox finis adinuentus ē. Postq; re-
probata ē idolatrarū fatuitas ꝓpter idoli iuti
litatē. In ista pte ꝓdicit culpe eox irremissibili
tatē. Et circa hoc tria facit. Primo ꝓdicit eorum
iustā punitionē. Scō allegat pene rōez: et ter
tio ponit rōis ꝓbatiōz. scō a ps ibi. Q̄ñ creatu
re dei tē. tertia ps ibi. Initiū fornicatiōis. Dicē
ergo ꝑmo sic. ꝓpter hoc videlicet q̄ idolatre sūt
odibiles deo. Iō et idolis nationū. i. demōib⁹
p̄sidentib⁹ idolis apud diuersas natiōes non
erit respectus misericordie. Abachuc. j. Mūdi
sūt oculi tui ne videas malum t respicere ad
iniquitatē nō poteris. Et rō huius subdit. q̄ ꝓ
abusū hoim et instigatiōez demonū: creature
dei que facte sunt et ordinate fuerūt ad hono-
rē dei et ꝓfectū hoim conuerse sunt in odium
dei. vt deus ꝓpter illas in odium habeat t ho
mines decipiāt et pdant. t hoc est qō dicit. q̄ñ
creature in odiū dei facte sūt. nō q̄ creatura in
idolo odiaka deo. q̄ nihil odit eox q̄ fecit: ꝫ q̄ ꝓ
suggestiōz diaboli factū ē idolū i odiū dei. i. vt
de⁹ odiat dū honor sibi debit⁹ subtrahit t ido
lo ipendit. Et in tēptatiōz aie. i. aiab⁹. hoim et
in muscipulā scz deceptiōis pedib⁹ isipientiū.
Et hec ē cā q̄re idolis nationū ñ ē respectus. Et
q̄ hec cā sit vera: ꝓbat: q̄ initiū fornicationis
aie ꝓcedentis a deo. est exq̄sitio idolox et adi-
uentio illox corruptio vite ē. vite videlicz crea
ture rōnalis que ad cultū dei veri ē ordiata: na
turalit. Fornicatio ſm Papiā dicit a fornix for
nicis q̄ ē arcus vl curuatura in parietevel edi-
ficio: q̄ in talib⁹ locis meretrices ꝓstituebant.
Est enī fornicatio amor a legitimo cōnubio so
lutus et vag⁹ explēde libidinis consectādeq; li
cētia. Scripture aūt solent vocare fornicatiōz
oēm illicitā corruptiōez: sicut ē idolatria t auа
ricia: ex q̄bus fit trāsgressio legis diuine ſm il
lud. Perdes oēs q̄ fornicāt abs te. Hec Papias. Q̄ō aūt adinuēta fuerūt ꝓbat. q̄ si fuissēt
ꝑ diuinā ꝓductōnē: fuissēt inc opa sex dierum: qō
nō ēvenx. Manerēt etiā sp qō planū ē eē falsū:
q̄ destruenc aū finē mūdi. Et hoc ē qō subdit.
Neq; enī erāt ab initō: neq; erūt ippetuū. Enī
ꝑ q̄: q̄ supuacuitas. i. vana hoim ociositas ꝗ
adinuenit in orbē terrax. Et iō breuis illox fi-
nis adinuent⁹ ē. Opa enī dei pseuerāt in eter-
nū: opa hoim habebūt finē. Actu. v. de verbis
gamalielis. Si est ex hominibus consiliuz. hoc
aūt opus cito dissoluet. Si vo ex deo: nō pote-
ritis dissoluere illud tē. Sic q̄ ꝑmo tāgit adi-
uentio idolox in genere: sed cōsequēt ꝓsequit
de eox adinuentiōe in specie. Circa illā clau
sulam. Initiū fornicationis: est exq̄sitio idolo-
rū. sciendū q̄ moraliter loquēdo quattuor ge-
nera idolox in ecclesia repim⁹. videlicz idoluz
trāsparentie et figuratiue simulatōis. idolū cō
cupiscentie et pecuniatiue cōgregatiōis. idolū
negligētie et defectiue ꝓlatiōis. idolū incontinentie et allectiue cōpositionis. Primū q̄ idolū designat simulatores t hypocritas. Secūdū
collectores et pecuniarchas. Tertiū rectores:
ꝫ idiotas. Quartū designat mulierculas lubri
cas t lasciuas. Primo q̄ hypocrita cōparat ido
lo. Sicut enī idolū habet extrinsec⁹ effigiē ho-
minis viui: ꝫ caret corde intrinsecus et oibus
partibus spiritualibus: ita tales videntur vi-
uere vita gratie: et tamen interius mortui sūt
in corde per peccatū. Hi plerūq; lapsos damnant t iudicant sine cōpassione. vt eo rectiores
et mūdiores credātur: quo in reos seueriores
monstrantur. De tali bene dicit Hieron. in q̄
dam epistola. Intus nero et foris catho totus
ambiguus: mōstrū est velut quedam bestia cō
ficta quevocatur chymera. Et q̄ tales nonnūq;
inueniūt in statib⁹ et gradibus ecclesiastic me
rito conqueritur dominus per ꝓpheram Hie
remiā. xxxij. Posuerūt idola in domo in qua
inuocatum est nomē meū et polluerūt eā. Cō-
tra tales existentes in religione q̄ habit⁹ sancti
tatē putāt sibi sufficere dicitur metrice. Ampla
corona nimis: nigra vestis: bota rotūda. Nō
faciunt monachum sed mens a crimine mun-
da. Secundum genus idolorum est concu
piscentie et pecuniatiue congregationis. De
quo dicitur Osee. viij. Argentum suum et-

aurū fecerūt sibi idola vt inclinārēt. Hoc scz mammon dicit qđ adorant auari. Unde ꝛ auaricia idolox seruit⁹ apellat. Ephes. v. Glosa. Istō idolū auarū significat cuius de⁹ numus ē. Talis numum adorat et colit vt deū. Diligit enim numum plus ꝯ se: sicut xp̄ianus debet diligere xp̄m. Hoc patet: qz aiam suā ponit p pecunia acquirēda et nō pōt maiorē dilectionē ostēdere: restante salutatore Joh. xv. Maiorē hac dilectiōz nemo habet vt aiam suaz ꝙs ponat p amicis suis. Sed tātū amare pecuniā ꝯtū deū iniquū est valde. Vñ Eccl. x. Nihil iniquius ꝯ amare pecuniā. Hic enī habet venalē aiam suam p pecunia. Vā illā cōtinue cōtēplat et ō ea frequēter meditat. Vñ Sen. xlij. Cōtēplati sū pecuniā in ore sacci. Tales pecuniarū amatores a pecunia sua nūq̄ sponte separantur. sed cor eox soluz in pecunia reclescit. Mathei. vj. Ubi est thesaur⁹ tu⁹ ibi ꝛ cor tuū. Quia pecunie sue obedientiā seruat magis ꝯ deo. et iō in infernū descendit. Eccs. x. Pecunie obediunt oia: et i fine descēdūt ad iferna decepti. Amos ij. Deceperūt eos idola sua post qđ abierūt patres eox. Hoc ē g̃ idolū cōcupiscentie et pecuniatiue cōgregatiōis. Arist. j. politi. distinguit triplicē pecuniatiōez. Naturalē. Campsoriā vt oboleſtoticā. ꝛ vsurariā. Pecuniatio naturalis cōsistit in cōmutatiōe fructuū et aialiū et rerū naturaliuz p pecunia. et hec ē ps iconomice et laudabilis. Pecuniatio campsoria ē circa commutationē numismatum et a numismate incipit et in numisma terminat. Et hec ē vitupabil si fiat ꝓpter lucrū suū ꝓpriū: qz nō vtit pecunia ad finē suū debitū. Pecuniatō natural vel iconomica etiā cōsistit in cōmutatiōe rei naturalis p pecunia. et hec est laudabilis et ps iconomice vel politice. Campsoria g̃ est duplex. scz: Oboleſtotica q̄ ē circa cōmutatiōes numismatum vbi vna mōeta cōmutat p alia. et hec ē vitupabilis et innaturalis: qz nō vtit pecunia ad finē suū. Alia vo ē vsuraria et hec ē odibilis et maxime abominabilis: qz finis ꝛ fruct⁹ pecunie ē eius vsus. ꝛ iō q̄ cōcedit alteri pecuniā: cōcedit sibi vsuz: et qz p vsu petit: de alieno petit. et iō peccat. Tertiū genus idolox ē idolū negligentie et defectiue p̄latiōis: hoc idolū bñ recipit honores et nihil valet: ponit in loco solēni: et nihil virtutis habet. portat gladiū vel hastā et nūq̄ ꝑcutit seu castigat. Eodē mō p̄lat⁹ negligens recipit honores et ponit in loco solēni et habet auctoritatē corrigēdi defect⁹ ꝛ nihil facit. imo sicut videm⁹ q passeres et aues alie fedant sup caput idoli nō obstāte gladio suo verberatili. ita nōnūq̄ dissoluti ꝛ lasciui fedant et reqescūt sup caput p̄lati. Tales sūt sibi familiares seruientes et cōsiliarij et ab eo supportāt a q̄ deberent argui et puniri. Vñ ipi eū fecib⁹ fedāt: qz culpis suis dānabilē eum ꝓbant. Tali prelato dicit Zacharie. xj. O pastor et idolū dereliquens gregē. Aulus gelius noctiū atticarū lib. vij. et ponit Thaurus in cōmento suo sup Platonē. Duuiendis ꝑtis tres eē causas extimatū est. Una qñ adhibet pena castigandi et emendādi gr̃a vt is q̄ deliq̄t attentior fiat correctioꝛ. Alia condignitas et autoritas in quā peccatur tuēda ē: ne ꝑmissa animadūsio contēptū eius pariat. Tertia ē ꝓpter exemplū vt ceteri metu pene terreant. Quartū gen⁹ idolox ē idolum incontinentie et allectiue cōpositiōis vt mulier ornatu meretricio ꝑparata ad capiendas aias: cōposita et circūornata vt similitudo templi. Hoc est idolum zeli ad prouocandum emulationem. Ezech. viij. Ista sūt idola in quibus demones dant responsa fallacia: et libidinis incentiua. Radiant auro et argento et gemmis et vestibus preciosis et nihilominus sunt intrinsecus vile lutū. Vñ metrice dicit. Auri nobilitas luteā si vestiat ollā. Non tamen hinc sequitur hanc minus esse lutum. Contra vo curiositatem ornatus: vt exinde persona quelibet virum vel mulierem ad illicitum amorez alliciat. dicit beatus Hieronymus in quadam epistola. Si vir vel mulier ad illicitū amorem se ornauerit et vult⁹ hominū ad se prouocauerit ꝛ si nullum damnum inde sequatur. iudicium tamen patietur eternum: quia venenū attulit si fuisz qui biberet. Hec ille. Et de istis potest exponi prima pars lectionis hodierne. In idolis nationum non erit respectus. hoc est non licet viro virtuoso et bono tale idolum respicere. Juxta illud Eccl. ix. Ne respicias mulierē multiuolā. ne forte incidas in laqueos illius. Et infra. Auerte faciem tuaz a muliere compta et ne circumspicias speciem alienam. Iste creature sunt de quibus dicitur in littera. Quoniam creature dei in odium facte sunt: videlicet ipsius dei ꝛ intemptationem anime hominum et in muscipulam pedibus insipientum. In hac muscipula captus est Dauid. Hoc etiam idolum sapientem Salomonem ad culturam idolorum perduxit. iij. Regum duodecimo. Hec idola fugienda sunt et non exquirenda per curiositatez. quia sicut dicitur in littera. Initium fornicationis est exquisitio idolorum. Nam impossibile est q̄ homo curiosus et lasciuus se socians istis idolis non corrumpatur ab ipis: vel homo diligēter exquirens et cōmemorans cogitando de specie mulierum vt faciat sibi idola: et sic necessario preparat sibi casum. Unde in vitaspatruz narratur de quodā qui noluit alloqui mulierē. imo nec matrē. nisi clausis oculis. Et q senes tunc temporis noluerunt videre mulieres a quibus dū quererēt de causa. Rñderūt q cogitationes sunt sicut picture inquietantes ex cōmemoratione rerum visaꝛ. Nota fabulā

Quidū meta. x. de pugna leonis contra pictorē ꝛc. Et iō sūma cautela cōtra ista idola ē fuga. Nam pugna ē difficilima: ꝛ hoc satis innuit Apls. j. Corinth̄. x. Fidelis inq̄t deꝰ ē q̄ nō patiet̄ vos tēptari cōtra illud qđ potestis: ꝑ faciet cū tēptatione etiā puentū vt possitis sustinere Propt̄ qđ carissimi fugite ab idolorū cultura. q.d. Licet necessariū sit vt temptemini nō tamē tēptabimini sup id qđ poteritis: nisi vos ꝑsūptuose opoꝛtunitatibus ingeratis. et iō fugite ab idolorum cultura ꝛc.

Cerbo enim luctu dolens pr̄ cito sibi rapti filij fecit imaginē et illū qui tunc q̄si mortuꝰ hō fuerat: nūc tāq̄ deū colere cepit et cōstituit inter seruos suos sacra ꝛ sacrificia. Deinde interueniente tpe cōualescente iniqua cōsuetudine hic errꝛ tāq̄ lex custoditus est. ꝛ tyrānoꝛ iperio colebāt figmenta. Postq̄ spūssanctꝰ multiplicit̄ reꝓbauit supsticiosā idoloꝛ adoratiōnē. In ista ꝓte incipit enarrare idoloꝛ ꝓmariā adinuentionē. Et circa hoc duo facit. Primo ostendit quō idola adinuenieba. Scōo quot ex eis mala seq̄bāt Scōa ps ibi. Et nō sufficeꝛ. Circa ꝓmū tria facit. Nā prio agit de idoloꝛ adinuentiōe. Scōo de idolatrie cōtinuatiōe. Et tertio de eiusdem augmentatōne. scōa ps ibi. Deinde interueniente. et tertia ibi. Prouexit. Circa ꝓmuꝫ tria narrat: videlicet. idoli facturā. idoli culturā. et cultus seruādi legeꝫ siue censurā. Mortuū autē ad idolū cōstruēdū. Primo fuit amoꝛ deoꝛdinatꝰ pr̄is carnalis ad filiū suū q̄ filio tā defūcto dolens vltra rōnis mensurā modū iam excogitauit quō tātū doloꝛē delinire valeret ꝛ accertito sculptoꝛe effigiari fecit filiū: vt quē realiter habere nō posset: saltē haberet aparenter Sicut enī dicit Arist. in poetria. hō naturaliꝫ delectat̄ i repsentatōne sui. Et qꝛnuq̄ꝫ hoc ꝓ deo colit qđ sūme diligit. iō exꝛ deoꝛdiata dilectōe ad filiū cepit talis pater fatuus imaginē filij colere tāq̄ deū et int̄ seruos suos q̄ sibi cōtradicere nō audebāt legē statuit de solennitatibus et sacrificijs faciēdis eidē. Istā historiaꝫ de oꝛtu idoloꝛ narrat mgr̄ in speciali fulgentiꝰ mirtologioꝛ li. j. Et Alexāder neq̄ in scyntillario poetarū ca. j. Fuit inq̄t in egypto vir ditissimus noie Sirophanes. hic habuit filiū vnigenitū quē imoderate diligebat. Cōtigit filiū mori: cuiꝰ simulachꝝ pr̄ ꝑ nimio dilectōis affectu in edib⁹ suis cōstituit. dūq̄ tristicie q̄siuit remediū: seminariū potiꝰ doloꝛis inuenit. Denicq̄ simulachꝝ illud idolū dictū ē qđ nos latine speciem doloꝛis dicimus. Familia q̄ Sirophanis in adulatiōnē dñi flores offerebat idoloꝛ: coꝛonas plectebat ad odoramēta succēdebat. Rei etiā ad simulachꝝ cōfugientes veniā sūt adepti

Generatiq̄ sūt illō potiꝰ timoꝛe q̄ amoꝛe. Ūñ Petroniꝰ lacedonū. Primꝰ in oꝛbe deos fecit inesse timoꝛ. Huiꝰ historie narratoꝛ ātiq̄ssimus ē Dyaphantes lacedonū auctoꝛ scōꝫ Fulgētiū vbi supꝛa. Ūñ ꝑm mgr̄m i historia scholastica sup. ij. c. Genē. Aliā narrat historiā de oꝛtu idoloꝛū. Dicit enī q̄ Ninꝰ rex assyrioꝛ moꝛtuo Belo pr̄e suoꝛ in solatiū doloꝛi imaginē pr̄is fecit: cui tātā exhibuit reuerētiā vt q̄buslibꝫ reis qui ad eā cōfugerēt parceret. ꝓpt̄ qđ ceperūt homines illi simulachꝛo diuinos honoꝛes ipēdere et huiꝰ exēplo plurimi caris suis moꝛtuis imaginē dedicauerūt. Istā historiā narrat Greg⁹. supꝛa illud Luc. xj. In beelzebub ꝓncipe demonioꝛ eiecit demōia. Nec int̄ istas historias ē repugnātia: qꝛ oꝛigo idolatrie in diuers⁹ regiōib⁹ diuersos habet inuctoꝛes. Ūñ Ninꝰ rex niniue ꝑmꝰ fuit apud assyrios. Sirophanes aūt ꝑmꝰ apud egyptios. Et qꝛ apud egyptios maxime idola colebāt: placuit Salomoni in h̄ loco idolatrie egyptiace tāgere iuentoꝛē. Sicut enī docet Hermes trimegistꝰ libꝛo suo iogostileos qđ exbū pfectū. In egypto potissime ꝛ religiosissime fiebāt idola ꝛ colebāt. vñ dicit q̄ egyptꝰ ē imago celi et mūdi totiꝰ tēplū. Prophetabat tñ mirabiliꝫ de egyptiace religiōis destructōe. Et dicit sic. Tūc terra ista sāctissima sedes delubꝛoꝝ atq̄ tēploꝝ sepulchꝝ erit atq̄ moꝛtuoꝛū plenissima. ō egypte. religionū tuarū sole supererunt fabule: et eq̄ incredibiles posteri tuis: solaq̄ superunt verba lapidibus incisa. tua pia facta narrātibus. Hec ille. Quia igitur in egypto idola maxime colebant: placuit Salomoni in hoc loco per oꝛdinē enarrare: q̄ apud egyptios facta fuerūt. De multitudine ꝯo idoloꝝ dicit Cython et ponit̄ i glosa lactātij q̄ optimi quiq̄ virorum deorum honoꝛe consecrabantur. Hinc romani cesares suos consecrauerunt et mauri reges suos: et sic paulatim incepūt religiōes i varijs ꝓuincijs celebrari. Cō sequenter in ciuitatibus et vrbibus taꝫ viri q̄ femine ꝓptervirtutis aliq̄ꝫ ꝓuilegiū insigne puta foꝛtitudinem castitatē vel scientiā deificari ceperūt. Unde Ysid. viij. ethi. ca. xj. Quos pagani deos asserunt: homines olim fuisse ꝓ duntur: et ꝓ vnius cuiusq̄ vita vel merito coli apud suos post moꝛtē fecerūt. vt apud egyptū Isis: apud cretaꝫ iupiter: apud mauros iuba apud latinos faunus: apud romanos Quirinus; qui et romulus. Isis fuit filia regis pithi dicta que de grecia veniens in egyptum docuit egyptios litteras et culturaꝫ terre: et ideo eā post moꝛtem deam habuerūt. Jupiter a iuuādo dicitur quasi iuuans pater. Fuit autem filius Saturni et rex crete expulso patre ꝺ creta. Juxta illud. Primꝰ creteis Saturꝰ venit ab oꝛis. Hic deificat⁹ē ꝓpter multa mirabilia que fecit maxime apud Cretenses. Similiꝫ iuba fu

it rex mauroꝝ. Faun⁹ latinoꝝ. Quirinus qui ꝛ Romul⁹ pꝛim⁹ cõditoꝛ vrbis rome. Redeũdo ergo ad lfaz exponẽda ẽ ō Sirophane egyptō Iste eni pꝛ acerbo luctu dolẽs cito rapti filij fecit imaginẽ. Et pōt hoc aduerbiũ cito determinare hoc participiũ rapti. et ẽ sensus q̃ filius ille ante maturã etatẽ moziebat: et iō q̃si raptus patri dicit. Vl pōt hoc aduerbiũ cito determinare hoc verbũ fecit: et erit iste sensus q̃ statim filio moztuo imaginem sibi statuit. Et illum q̃ tunc quasi homo moztu⁹ fuerat. i. vere et realiter moztuus fuerat: nunc. i. post mozte: tãq̃ deum colere cepit exhibẽdo sibi latriã. id ẽ cultũ debitũ soli deo. ¶ Nota q̃ q̃si aliq̃s ponit ꝑ similitudine sicut. ij. Coꝛ. vj. c. Quasi tristes sẽ per aũt gaudentes. Aliq̃s aũt ꝑ veritate. Sic Joh. i. Cuius gloziã vidim⁹ quasi vnigeniti a patre: plenũ gꝛa et veritate. Et constituit inter seruos suos sacra. id est dies solennes. et sacrificia. i. oblationes. Consequenter agit de puersa continuatiõe. Inualuit autem iste erroꝛ per antiquã consuetudinẽ et tyrãnoꝝ coertionem et potentiã. Vñ dicit sic. Interueniente tempoze et conualescente iniqua cõsuetudine. q̃ꝫ uis ꝓpꝛie loquendo fm iuristas consuetudo ñ põt ẽ iniqua: qꝛ iniq̃ assuefactio coꝛruptela ẽ ñ consuetudo: large tamẽ loquẽdo cõsuetudo dicit vsitatio quecũq̃ bona vel mala et sic iniqua cõsuetudine inualescente hic erroꝛ de colendis idolis tãq̃ lex custoditus ẽ et tyrannoꝝ impio colebant figmenta. ¶ Juxta illã clausulã. Acerbo enim lucu dolens pater ꝛc. ¶ Notãdũ est q̃ circa modũ lugendi amicos decedẽtes multipliciter se habent hoies his diebus. Lugent enim quidam amicos suos defunctos fallaciter: simulatiue et cum fictione. Quidam ptinaciter et excessiue: et sine consolatõe. Quidã sagacit et charitatiue ꝛ ex pia deuotõe Primo mõ lugent interdũ filij mozte parentũ in quoꝝ bonis succedũt. Uxoꝛes maritos. a q̃ rũ societate libenter recedũt. Legataꝛij testatoꝛes q̃ eis bona legãdo recedũt. Hi oẽs nigris vestiunt extrinsecus et facies suas exterminãt et tñ in mente satis gaudent. Sicut foꝛte Judas luxit mozte vxoꝛis sue q̃ sue dicebat. De q̃ Gen. xxxviij. dicit q̃ post luctũ cõsolatiõe suscepta ascendit ad tonsoꝛes ouiũ suaꝝ et diuertit ad thamar quã putauit meretricẽ. Sic etiaz planxit patrẽ suũ gellia de qua epigramaton libꝛo. j. Amissũ non flet cũ sola est gellia patrez Si q̃s adest iusse ꝓsiliũt lachꝛyme. Nõ lugeat quisq̃s laudari gellia q̃rit. Ille dolet vere q̃ sine teste dolet. Isti figurant ꝑ mulierẽ Thecuiten cui dixit Joab. ij. Regl. xiiij. Lugere te simula et induere veste lugubꝛi et non vngaris oleo: vt sis quasi mulier plurimo iã tpe lugens moztuũ. Secũdo mõ lugent imoderati qui sic lugent moztem amicoꝝ quasi totaliter ꝑdẽniter interirent. quoꝝ fatuitas ex decẽ rõnib⁹ declaratur: que in duob⁹ versib⁹ cõtinent seu includunt. Hec bis quinq̃ tibi: qui mozte plãgis amici. Adensurã statuãt: et gaudia leta reducant. Vult deus ꝛ suus ẽ: lex liberat omnia noscens. Nec valet imo nocet: obstabit surget amabit. Pꝛima ergo rõ ad oñendã fatuitatẽ pertinaciter lugentiũ mozte amicoꝝ accipit ex consideratiõe diuine voluntatis: cui nullo mõ debem⁹ ẽ contrarij. Unde Seneca ad Lucilluz Placeat hoi quicq̃d deo placet ob hoc ipsuz q̃ deo placet. Diuina eni volũtas ꝓma et sũma ẽ cã oim que fiũt. Cuius alia causa querẽda nõ ẽ fm magistrũ sniaꝝ. li. j. dis. xlv. Ergo si amicũ quantũcũq̃ carũ moztuũ habeas: cõsidera pꝛimo hanc rõnẽ: quia deus vult. Unde Aug⁹. de vera religione. ca. xlij. Qui pfecte deũ diligit nõ affligit mozte cuiuscq̃: quoniaz qui toto aio deum diligit: nouit nec sibi pire quod deo nõ perit. Deus autem dñs est viuoꝝ et moztuoꝝ. Scõa consideratio q̃ iustum et licitum est vnicuiq̃ repetere quod suuz est. Hieron⁹. in epla ad Abarsiliũ vel Cyrasiũ. Nihil abstulit tuum qui dignatus est recipere ꝓpꝛium. Creditum suum recipere decuit creatoꝛem et nihil aliud decet q̃ creatoꝛi gratias agere mutuãti. exemplo sancti Job. Qui filijs oꝛbatus et substantia tota priuatus dixit. Dñs dedit dom⁹ abstulit. sicut dño placuit ita factũ ẽ. Sit nomẽ dñi benedictum. ¶ Tertio cõsidera q̃ necessitas moziendi est lex cõis oĩb⁹. Si aliq̃d factum esset cõtra amicũ tuũ moztuũ: q̃ nõ fuisset necessario euentũ iuste cõqueri posses et plãgere Jam ꝛo nihil actũ ẽ: nisi q̃ lege ꝓmum tori generi humano statutũ ẽ. Heb. xiij. Statutũ ẽ oibus hoibus semel mozi. Unde Amb. lib. iij. de mozte Satiri fratris sui dicit sic. Quid absurdi⁹ q̃ꝫ illud qõ scis oĩb⁹ ꝑscriptũ q̃si speciale deplozas: hoc ẽ amicũ supza cõditionẽ extollere legẽ cõmunem nõ recipe. nature cõsoꝛtiũ recusare. sensum carnis inflare. ꝛ carnis ipi⁹ mẽsurã nescire. De hac cõmuni lege dicit metrice. Paupis et regi cõmunis lex moziẽdi. Dat causã flẽdi si bũ scripta legis. Gustato pomo nulli⁹ trãsit sine mozte. Heu misera foꝛte claudit hõ mozte. ¶ Quarto cũ lugere ꝓponis amicũ cõsidera q̃ ꝑ mozte fit liber de seruo. certus de dubio. beatus de misero: quia dicit Job. xiij. Hõ natus de muliere bꝛeui viuens tpe replet multis miseriis. Unde Aug⁹. de visitatiõe infirmoꝝ. lib. j. dicit sic. Quis numerare poteꝛt ꝑsentis vite molestias: Esurire. sitire. algere. calere. lassari. et cetera innumerabilia q̃ ex ipsa cõsuetudine sola nobis domestica sunt: Et ifra Denicq̃ audacter ꝓnuncio: quia pꝛincipiũ vite hominis: initium doloꝛis est: finis ꝛo requies. Philosophi ꝛo quidã hoc nõ ignoꝛãtes in oꝛtu pueroꝝ lugebãt. in mozte aũt gaudebãt:

per hoc signantes q homo ad laborem nascitur: ad requiem autem moritur. Consimiliter fecit saluator qui de morte Lazari non plorauit quin potius dixit. Lazarus mortuus est et gaudeo ꝓpter vos. In resurrectõe xo quãdo eũ ad vitã reuocauit plorauit: qz eũ ad hui⁹ vite miserias reuocauit. Et paulo post dicit ibidem Aug⁹. O mors desiderabilis. o mors oiz malorꝫ ꝑsentiũ finis. o mors laborꝫ clausura. q̃ etis ꝓncipiũ: q̃s cogitare ꝑt tuarꝫ vtilitates beatitudinũ: Nã male mori xpianorꝫ nõ ẽ. bñ au tẽ mori cũ xpo viuere ẽ. Hec Aug⁹. Sgiꝭ mors liberat a seruitute ꝛc. vnde Isido. lib. iij. de sũmo bono. Illi deplorãdi sũt in morte q̃s miseros infernus ex hac vita recipit: nõ q̃s celestis aula letificando includit. Quinto cõsidera dũ mortem plãgis amici q deus ẽ oia nosces. Ipe eni nouit q̃d vnicuiq; expedit pori⁹: qñ viuere et qñ mori nobis cõueniat. Hec igiꝭ q̃nq; rõnes in ꝓmo xpi tangũꝭ cũ dicit. Mult deus ꝛc. Sexto cõsidera q luctus tuus imoderatus eũ nõ iuuat. Neq; eni ad vitã poteris euz reuocare. nec ꝑ talẽ luctũ a purgatorio liberare. Et hoc fuit qđ allegebat Dauid. ij. Reg. xij. Cũ filius suus carissim⁹ lãgueret flebat et ñ capiebat cibũ. Cũ aũt mortuus eẽt surrexit ỏ terra. lauit: comedit: et cõsolationẽ recepit et ait. Nunqd potero eũ reuocare ampli⁹. Ego vadã magꝭ ad eũ: ille xo nõ reuertetur ad me. Septimo considera: quia luctus irrationabilis tibi ꝓi nocet qui luges: et illi ꝑ quo luges nõ ꝑ dest. Iuxta illud Eccli. xxxiij. Repelle triſticiã a te. Et infra. Neq; eni est conuersio et huic nihil pderis et teipm pessimabis. Nũ eni homo a tanta triſticia absorbek: animũ nõ habet liberũ ad orandũ ꝑ illo quẽ luget. Octauo cõsidera q aliquotiens amici nos ipediũt a xtute et a via salutis. Nam coz nostrũ ad mũdũ alliciunt et ad gerendũ sollicitudinẽ circa statuz eorum et ob hoc minus obediũt deo et cõsiliꝭ suis. Vñ Aug⁹. sup Geñ. ad lram. Sepe offẽdit deus: ne offendak amic⁹. Et iõ dispensatõe diuina plerũq; contingit vt amici quos carnaliter dilexim⁹ subtrahãk: quatenus affectões nre in deũ liberius et integrius extendantur. Nota de hermita vidente angelũ filiuz boni viri submergere. Nono considera spez resurrectionis future: qz quẽ mõ mortuũ vides alias rediuiuũ videbis. j. Thessa. iiij. Nolum⁹ vos ignorare ffes de dormientib⁹ vt nõ contristemini sicut et ceteri q̃ spem non habent. Vñ Ambro. lib. ij. ca. iij. de forte fratris sui. Lessabũt inqt lachryme mee: qz debet aliquid inter fidos et pfidos interesse. Fleant suos qui eos i ꝑpetuũ estimãt interijsse qui spem resurrectionis nõ habent. nobis xo quib⁹ mori nõ nature sed huius vite finis est. qz ipa natura in melius reparak. mortis casus abstergat oẽs flet⁹ hec ille. Decimo cõsidera q̃si viuens fuerit tibi gratus: gratior erit tibi iam saluat⁹. Et iõ dicit in versu. Amabit. Sic enim amici nostri a torrente voluptatis diuine inebriãk. vt tamẽ nullatenus nri obliuiscanꝭ. sicut docet beatus Aug⁹. ix. confessionũ. ca. iij. loquens de nebridio amico suo defuncto. His ergo decẽ considerationib⁹ et motiuis excessũ dolozis mitigare debemus cum amicos nostros: scilicet moriendo subtrahi videmus: sicut notabiliꝭ suadet Ciprianus li. suo de immortalitate anime. Non sunt inquit lugendi fratres nostri accessione dominica de seculo liberati: cum sciam⁹ eos non amitti: sed premitti et occasionem nõ esse dandam gentilibus vt nos merito reprehendant. vt quos apud deum viuere dicim⁹. vt extinctos ac pditos lugeamus. Nihil enim prodest verbis proferre et factis destruere veritatem. Hec ille. Igitur contra istos excessiue lugentes. nec istas decem considerationes attendentes: dicitur signanter Eccli. xxij. Modicum ploza super mortuum: quoniam requieuit: videlicet a laborib⁹ et miseriꝭ huius vite. Apocalipsis. xiiij. Amodo iam dicit spirit⁹ vt requiescant a laboribus suis. Certõ sunt qui lugent mortem amicorum sagaciter et caritatiue ꝛ ex pia deuotõe. Nihil enim tristari i recessu amici: ingratitudinis signum est. Nimis vero tristari: desperationem arguit de salute recedentis. Sunt autem tres rationes q̃re cum ratione condolere possumus morientibus bonis viris. Primo quia pauci boni viri sunt in ecclesia militante: et de beato Augustino legitur q quotiens de morte alicuius boni sacerdotis audiuit doluit: non quia sibi de statu suo timuit: sed quia paucos tales in ecclesia dei reliquit. Secundo quia forsitan aliqua purganda secum deferunt que in presenti totaliter non impleuerunt. Tertio ex consideratione naturalis miserie qua oportet nos propter peccatum primi parentis mori putrefieri et incinerari. Et sic Tobias sepeliebat et lugebat mortuos. Tobie. ij. Et inde dicitur Eccs. septimo. Melius est ire ad domum luctus q̃z ad domum conuiuij. In ea enim admouetur finis omniũ viuentiũ.

Lectio. CLXIIII.

Hos quos homi/

hines in palam honorare nõ poterãt propter hoc quod longe essent a lõginquo figura eorum allata euidentem imaginem regis quem honorare volebant fecerunt: vt illum qui aberat tanquã presentem colerent sua sollicitudine. Posita prima causa adinuentionis idolorum que fuit amor deordinat⁹ hominũ ad amicos ꝛ pentes

In ista parte ꝓsequit de causa scḋa ꝑncipali ciusdē errozis q̄ fuit supbia ⁊ vana ābitio regū ⁊ ꝑncipū ad dñationes ⁊ honozes. Principes et tyrāni volētes honozari nō solū a ꝑtib⁹ sed etiā ab absētib⁹ dedicauerūt vel ordinauerūt sibi ꝓpis imagies quas multiplicari fecerūt et apō remotas nationes statui ⁊ veneratione ꝺuari vt vbiq̄ timerēt. Illi sibi ꝓpsis honozes diuinos fecerūt attribui infirmitatis hūane obliti. Sic Nabuchodonosoz ꝑcepit Holoferni oēs deos terre extermiare vt ipe sol⁹ de⁹ diceret ab alijs natiōib⁹ q̄ potuissēt holofernis potētia subiugari. Sic Caius caligula iperator p vniuersū mūdū imaginē suā misit vt ab oib⁹ tāq̄ de⁹ coleret. Dicebat enī se ffem iouis eē. Illi et vnicā filiā quā habebat posuit int genua iouis vt postq̄ egressa eēt de genib⁹ iouis: cōmūis vtriusq̄ filia videret. Iste Cai⁹ mādauit petronio quē iudee ꝓfecerat ꝓ ꝓtoze: q̄ statuā suā erigeret in hierusalē eo q̄ intellexerat solos iudeos cultum statue sue recusare. Quo audito iudei ad Petroniū accesserūt supplicātes vt nllo mō ad cultū statue cesaris eos hoztaret: qz citi⁹ vellēt occidi et se iugulari obtulerūt et iurabāt q̄ nunq̄ amplius terrā colerēt: et sic inedia afflicti mozerēt. Sic Herodes agrippa diuos honores ab adulatoz⁹ recepit. sicut dicit Actuuz xij. Qui int honozes sibi factos bubonē vidit insistentē et iminētē capiti suo. nūciū mozti sue ⁊ inclinatus ad eos qui sibi applaudebant dixit. En ego de⁹ vester mozioz. Statimq̄ pcuss⁹ ab angelo et cōsūpt⁹ a cozrodentib⁹ vermibus viscera ei⁹ expirauit. Hec ḡ vana supbia et ambitiosa elatō scḋa cā fuit idola faciēdi. Et hoc ē qō dicit in lra. Hos q̄s palā id ē ꝑncipalit. homines honozare nō poterāt scz colēdo ꝓpter quod id ē: qz longe essent ipi a regionibus suis e longinquo figura eoz allata euidentē imaginē zc. Lra plana ē. Circa illā clausulā. Imaginē regis quā honozare voluerūt Notādum q̄ qz hic agit de ambitione honozis gētiliū ꝑncipū. et ꝑm doctrinā Arist. iij. ethi. circa amorē honozis contingit inuenire supabundātiaz et defectū et mediū. Iō circa honozis materiā ē sciendū q̄ ad honozē triplicit nos habere debemus. Debem⁹ enī honozib⁹ nos dignificare: honozes nō nimis desiderare: honozes inuicē cōmunicare. Primo enī debem⁹ honozibus nos dignificare. Sola enī virt⁹ facit hoiez dignū honoze. Nullus enī prauus existens est dignus honoze: qz virtutis ꝑmiū est honoz ⁊ tribuit bonis. sicut dicit Arist. iiij. Ethi. ca. iiij. In cuius signū narrat Aug. v. de ciui. dei. ca. xiij. q̄ romani antiquit⁹ virtutē et honozez sic duos deos coluerūt: qb⁹ duas edes: siue duo tēpla cōstituerūt. sic ad seinuicē ordinata ⁊ cōtinuata q̄ null⁹ possit intrare tēplū honozis nisi ꝓius tēplū virtutis ꝓtrāsiret. In signum q̄ apud eos nullus repoztaret honozē: nisi illū q̄ virtutē aliquā meruisset. Et iō dicit Arist. iiij. Ethi. ca. v. Scōm veritatē ergo sol⁹ bon⁹ ē honozand⁹. Vñ ad Ro. ij. Honoz et pax oi operanti bonū: Et cuius honoz debeat virtuti sic ꝑmiū qōdā insufficiens: tñ nihilomin⁹ honoz plerūq̄ derogat virtuti dū mentē honozati in supbiā nitit eleuare. Et iō ad istā pestē rōnabiliter euitandā legim⁹ q̄ victorib⁹ triūphantib⁹ et romā redeuntib⁹ triplex honoz ꝑpendebat: et triplex iniuria inferebat. Primus honoz fuit q̄ victori popul⁹ obuiauit cū iubilo et leticia. Scōs q̄ oēs captiui sequebāt currū eius ligati manibus p⁹ tergū. Tertius honoz fuit q̄ victoz induebat tunica Iouis et ponebatur in curru quē trahebant quattuoz eq̄ albi: et ducebat vsq̄ ad capitoliū. Iuxta illud. Quatuoz in niueis aureis ibis equis. Ne tñ istis honozib⁹ sublimatus obliuisceretur sui: triplicē molestiā sustinere debuit illo die. Prima erat q̄ ponebat vna cū eo quedā ꝑsona seruilis conditionis vt daret spes cuilibet quātūcūq̄ vilis cōditionis pueniendi ad talē honozē: si ꝓbitatē et virtutē se dignificare vellet. Secūda molestia erat q̄ seruus ille eū pvices sedentē in curru colaphisabat dicēs. Gnoto se ayton. i. nosce teipz ⁊ noli de honoze tibi exhibito supbire. Tertia molestia erat q̄ illo die licebat cuilibet dicere: ipune opprobria in victozem. Vñ Julio cesari reuertenti post multas victozias fuerunt grauissime contumelie dicte: nulla penitus vltione sequente. Aliter aliquantulū de isto honoze scribit Isido. viij. ethimo. ca. ij. et allegat tranquillum ducem. q̄ triumphus dicitur ab eo. quia triumphans cum vrbem ingrederetur: triper tito iudicio honozabatur. Nam primuz de triumpho duci concedendo iudicabat exercitus Secundo senatus. Tertio populus. Erat aūt mos romanozum vt triumphans quadrigis veheret: coloze rufo perliniret: purpura ⁊ palmata toga induerēt: palma aurea vel lauro cozonaretur. scipiōe seu sceptro super quod sedebat aquila ornaretur. Et istis omnibus ꝑparatis: ei carnifex pro socio preponeretur. Ideo vero in quadriga vehebat. qz illo genere vehiculi ꝑmi ꝓliantes vrebantur. Ideo coloze rubeo pliniebatur: quasi diuini ignis inuictam effigiem imitaretur. Ideo super scipionem siue sceptrum aquilam habebat eo q̄ p victoriam ad sūmam magnificentiam ascēdebat Cozonabatur cozona palmea: si in bello vel in conflictu triumphasset. Palma autem aculeos habēt et significat conflictū. Cozonabat cozona laurea si sine conflictu contingeret triūphare vicz hostes sine pugna fugādo: qz laur⁹ aculeos vel spinas si hz. A carnifice cōtingebat vt ad tātū fastigiū euect⁹ mediocritat⁹ hūane cōmouerēt. Ac si sibi dicēt illō Eccl. xj. Inuestitu

ne glozier vnq̄:nec in die honozis tui extolla ris. Scđo debem⁹ honozes nō nimis desi-
D derare. Arist.vj. Top.dicit q̄ omnes apetūt honozes. Nec bñ diffinit ambicios⁹ si sic dicatur. Ambitios⁹ est apetēs honozes sed vltra merita querēs vel a quibus nō debet.aut qñ nō debet.hoc ē eñ vitios⁹. Eccī.x. In mā suetudine serua animā tuā t da illi honozē ꝓm meritū suū. Qui aūt vltra meritū vel sine meri to honozari desiderat:alios ad falsū testimo niū inuitat. Qui eñ honozem alteri impendit eū aliqua virtute p̄ditū dicit. Eccī.x. dicitur.q̄ insciꝰ nō honozabitur.et Prouer.xxvj. Sic̄ qui mittit lapidē in aceruū Mercurij:sic q̄ tribuit insipiēti honozē. Status eñ honozis nō est nimis apetendus:q̄ sicut dicit Bene.epla lxxxij. Abstrahūt a recto:diuitie:potēcia t honozes. Narrat de quodā p̄tioze clarevallensi Gaufrido noīe. Qui cū electus esset in episcopū Tornacensem t ab Eugenio papa t abbate suo sancto Bernardo cogerēt onus episcopatus subire;pstratꝰ ad pedes abbatis t clericozū qui se elegerāt in modū crucis dixit. Monachus fugitiuꝰ si me eligitis esse potero:episcopus nūq̄ ero. Istu laborāti in extremis qui dā monachus ei carus assidebat:t dixit. Care mi:q̄ nūc cozpe separamur:ozo te vt si potes: salua dei volūtate :statū tuū mihi post mortez reueles. Cui oranti post mortē eiꝰ cozaz altari apparuit Gaufridus dicēs. Ecce assuz Gaufridus frater tuus. Cui ille. Care mi quō est tibi? Cui Gaufridus. Bene inq̄t est:sed reuelatū ē mihi a sancta trinitate q̄ si ꝓmotus fuissem in episcopū fuissem ō numero reꝓbozū:nec mirū:q̄ honozes vt frequēter mutāt mozes i peius. Alū metrice dicit. Plurima cū soleaut hominū cozrūpere mozes. Altius euertūt femia census t honozes. Unde quidā dixit a d socū tam ad dignitatē ꝓmotū. Optimus esse soles te fecit honoz meliozē. Estimo q̄ fies de meliore bonus. Et ideo nemo sibi sumat honozē: ꝯ qui vocat a deo tanq̄ aaron qui iudicio virge flozētis t incendio emulozū electus est t monstratꝰ placere deo ꝓm glosaz ad Hebre.v. Ter- E tio debemus honozes inuicez cōicare. Est eñ triplex honoz.scz honoz subiectionis t obedientie:honoz supportatiōis t beneficētie.honoz affectiōis t beniuolētie. Primus honoz debet ꝓlatis t p̄incipibꝰ. Dicit eñ Arist.v. ethi. ca. vij.q̄ quilibet tenet dare mercedez ei qui ꝓ se laborat. Sed p̄ceps laborat ꝓ tota multitudine. Hec autē merces est honoz t gloria. Et cui ista nō sufficiūt:tyrannus est t non p̄ceps.j. Pe.ij. Deū timete:regē honozate: Et concozdat Ap̄lus.j. Timoth.v. Qui bene p̄sunt p̄esbyteri duplici honoze digni habeant t maxie qui laborant in verbo t doctrina. Duplici honoze:vt scz eis obediat t exteriora ministrent ꝓm glosam. Scđs honoz est supportatiōis t beneficentie:t maxime debet parētibus. Deute. v. Honoza patrē t matrē vt longeuus eris super terraz. Et Deutero.xxvij. Maledict⁹ qui nō honozat patrē suū t matrē suam. Tertius honoz qui est honoz affectionis t beniuolētie debetur omnibꝰ.j.Pe.ij. Omnes honozate: fraternitatez diligite. Ad Roma.xij. Honoze inuicē p̄uenientes :nō alta sapientes sed humilibus ꝓsentientes. Et ideo refert magister Helynandus q̄ Heliusadrianꝰ ex senatoze factꝰ est imperatoz. Iste intantū gratiā habuit populi t senatus q̄ senatus eū rogauit vt filū suum Augustū apellaret. Pater vero sciens q̄ graue piculuz iminebat regimini. Respōdit. Sufficit q̄ ego inuitus regnauerim. Et subiunxit Allendi sunt ꝑus pueri t virtutibꝰ exercēdi.vt ꝓbentur virtutibꝰ antecedere quos debēt honozibus anteire. Unde metrice dicit. Ut verdat florē flos fructū fructus odorē. Sic studiū morē:mos sensum:sensus honorē. Huius vero cōclusionis videlicet q̄ iuxta meritū virtutis honoz debetur.notabile reperimus exemplū in Julio.vj.li.iij.ca.j. de duce quodā qui Theogenes dicebat. Iste dux erat athenīēsiū t exercitū cōtra Megarē ducere debuit. Athilites statim ordinē suum petūt vt videlicet designētur qui t quot p̄cedere debeāt. Theogenes respondit se tūc ordinē assignaturꝰ cū megarē pueniſſent. Et statim clā equites quosdā p̄misit.qui in specie hostiū impetū in socios retorquerent. De istis aūt quos secū habuit visis istis insultationibꝰ p̄misit vnūquenq̄ ordinare sicut voluit. Strēnui t cordati spōte p̄tulerūt se:vecordes t timidi se retro traxerūt:vbi igitur ad insultātes deuētū est:cōpertū est eos socios esse:nō hostes. Dux ergo p̄dictus p̄udens:vnicuiq̄ ordinē illum tribuit quē sibi ꝑ si in isto euentu eligere primo vidit.

Lectio.CLXV.

P Rouexit autē ad horū culturā t hos qui ignorabant artificis eximia diligētia. Ille enim volēs plus placere illi q̄ se assūpserat.elaborauit arte sua vt similitudinē in meli⁹ figuraret. Quo facto multitudo hoīm abducta p̄ spēm opis:eū q̄ ante tp̄s tanq̄ homo honozatꝰ fuerat:nūc deū estimauerūt. Et hec fuit hūana vite deceptio:qñ aut affectui aut regibꝰ deseruientes hoies incōicabile nomē lapidibꝰ t lignis imposuerūt. Postq̄ actū est de idoloꝝ p̄ncipali adinuentiōe. In hac pte agit de quadam idolatrie ꝓmotione vel augmētatiōe. Et circa ꝟ duo facit. Primo ponit istā causam incidēta lez. Scđo recapitulat duas causas p̄ncipales. Scđa ps ibi. Et hec fuit hūane. Circa p̄mum A dicit q̄ cā vehemēter ꝓmotiua ad colendū ido.

L

la fuit diligẽtia ⁊ subtilitas artificũ q̃ labore sũ
mo ⁊ rebus p̃ciosis elaborauerunt fabrice ido
la mire speciei ⁊ pulchritudinis gratiose: ꝓpt
qõ simplices idola intuentes credebãt idolis
aliqd numinis iesse. Isti aũt artifices ideo hec
fecerũt vt placerẽt regibus a quib⁹ inducebã-
tur vt eox effigies fabricarẽt. Dicit ꝙ sic. Pro-
uexit aũt ad horũ scz idoloꝝ culturã ⁊ hos qui
ignorabãt. id est ad simplices alliciẽdos artifi-
cis eximia diligentia. Et subdit. Ille scz artifex
volens placere illi. i. alicui regi vel p̃ncipi vel
tyranno q̃ se assumpserat p̃ alijs ad effigiandũ
speciẽ suã: elaborauit. i. diligẽter laborauit ar-
te sua: vt similitudinẽ. id est imaginẽ talis re-
gis in meli⁹ figuraret. i. ita pulchre sicut meli⁹
iciuit formaret: quo facto multitudo hominũ
abducta a veritate p̃ speciẽ. i. pulchritudinem
operis: eũ p̃incipẽ vel regẽ: qui ante tẽpus. i.
pauloante tanꝯ homo honoratus fuerat: qz
honorat⁹ fuit dulia. i. cultu debito alicui excel-
lenti psone: nunc. i. post mortẽ deũ estimauer-
unt exhibẽtes sibi latriã q̃ est cultus debitus
soli deo. ij. Machacha. xj. Rex Antiochus Lysie
fratri salutẽ: pfe nr̃o iter deos trãslato rẽ. Cõ-
sequẽter ponit recapitulationẽ causarũ idola-
trie q̃ fuerũt p̃incipaliter due vt p̃dictũ ẽ: amor
deordinat⁹ amicoꝝ ⁊ timor tyrãnoꝝ. Vñ dicit
ꝙ hec. s. demẽtatio fuit vite hũane deceptio. i.
causa deceptionis. Cũ aut affectui. i. dilectio
ni amicorũ defunctoꝝ. aut regib⁹ adhuc viuẽ-
tibus p̃ timore seruiẽtes homines incõmuni-
cabile nomẽ q̃ est hoc nomẽ de⁹: lapidib⁹ ⁊ li
gnis imposuerũt. Dicit aũt hoc nomẽ incõi-
cabile: qz impossibile ẽ plures esse tales res ab
solute distinctas quale ẽ illud p̃ quo iste termi
nus deus ꝓprie loquẽdo supponit. ⁊ tũ hoc no
men de⁹ est equocũ. Nã dicit adoptiue ò san-
ctis. In p̃s. Ego dixi dij estis. Nũcupatiue de
idolis. in p̃s. Omnes dij gẽtiũ demonia. Sub
stãtiue ⁊ naturaliter ò diuina eẽntia. Et lz hoc
nomẽ sit cõmune tribus psonis: tũ qz ille pso-
ne sunt vna res simplicissima: dicit hoc nomẽ
incõmunicabile. ¶ Circa illã clausulã. Et hec
fuit hũane vite deceptio. Notandũ est ꝙ licet
vita hũana multipliciter decipiat: quattuor tñ
sunt in quib⁹ vt cõiter maior pars mũdi decipit
⁊ oberrat. Decipiunt eñ hoies in p̃sumptione
ꝓprie pfectiõis: in acceptatiõe nimie cõmendatiõis: in delectatiõe feminee affectiõis:
⁊ in simulatiõe colũbine cõpositiõis. Prima ꝙ
materia in q̃ hoies cõmunissime decipiunt est
in p̃sumptiõe ꝓprie pfectionis. Nemo eñ de
facili bñ iudicat: nec de gratijs ꝓprijs: nec de
culpis ꝓprijs: sed gras nostras nimis magnifi-
cam⁹: ⁊ culpas nostras nimis attenuam⁹. Et
ideo vix est aliqs qui bene iudicet ò seipo. Vñ
Thereñ. in quadã cõmedia. Ita fere cõparata
est humana natura: seu omniuꝝ hoim natura
vt aliena melius iudicet cũ sua. et Tulli⁹ in ora
tione ꝓ Roscio. Nemo fere est q̃ sui periculi iu-
dex nõ sibi se equiorẽ cũ reo pbeat. Hinc est q̃
nõnulli cũ pauca faciãt: magna sibi arrogãt. et
facta ꝓpria nõ aliter extollũt cũ si per ea ceteri
omnes suportarent. Omnino similes Nabal
uio depicto ⁊ sculpto qui collo humeris ⁊ bra
chijs ⁊ facie ꝓminẽs totã fabricã cũ onerosa fa
tigatione se simulat suportare. ⁊ tñ fabrica ita
fortiter staret ⁊ eque duriter ⁊ totũ illud idolũ
deleret vel tolleret. Tales etiã similes sunt cui
daz alienato a mente qui semp stans sub diuo
nullo mõ voluit intrare domuz nec sedere: bi-
bere vel comedere. Requisit⁹ cũre hoc faceret:
Respondit qz ipe suportabat totũ celũ ⁊ si ad
horã dimisisset celũ esset casurũ. Ita est de nõ-
nullis p̃sumptuosis qui inflati scientia secula-
ri: reputãt se totã ecclesiam suportare discreti
one ⁊ sapiẽtia quã se habere p̃sumũt. Quoꝝ
cuilibet illud Esa. xlvij. dicitur. Sapiẽtia tua ⁊
scientia tua hec decepit te. Et qz deceptoria p̃-
sumptio ex verbosis sciẽtijs magis cũ ex realibus solet oriri: signãter scripsit Aplus ad Co-
los. ij. Videte ne q̃s vos seducat p philosophi
am ⁊ inanẽ fallaciã. ¶ Secunda materia in q̃
homines cõmuniter decipiũtur est in acceptatione nimie cõmendationis. De ista peste dic̃
Sene. epla. ij. Incredibile est multis cũ magnos viros dulcedo orationis abducat. Et epi
stola. xcv. Illud p̃cipue impedit q̃ nobis cito
placemus. Si inuenimus q̃ nos laudat. q̃ nos
bonos dicat: qui prudẽtes qui sanctos: nõ su-
mus modica laudatiõe ꝓtenti. Quicqd in nos
adulatio sine pudore cõgessit: tanꝯ debitũ pẽ
dimus: optimos nos esse ⁊ sapiẽtissimos assẽ-
tientes credimus: cũ sciamus illos multa men
tiri sepe. Hec Sene. Et qz hec deceptio fit po-
tissime per amicos vel veros apparẽtes: signã
ter dicitur tali Treno. j. Vocaui amicos meos ⁊ ipsi deceperũt me. Thesus excecari solet si
candens peluis oculis suis obijciat. Cõsimili-
ter si homini aliqua gratia vel vere vel fallacit
sibi attributa oculis mẽtis obijciat adulatorũ
cõmendatiõe: statim excecatur ⁊ decipit. Esa.
j. Populo meus qui beatũ te dicũt ipi te decipiũt: ⁊ viã gressuũ tuoꝝ dissipãt. Exemplũ hu
ius narrat Sene. li. vj. de bñficijs. Xerxes in-
quit dux medoꝝ grecis bellũ indixit. Cui fami
liariũ vnus dixit Grecos bellũ nõ expectatu-
ros. Alius greciã nõ soluz vinci: sed obrui mo
le exercitus medoꝝ. Alius dicebat timendũ es
se ne vrbes desertas ⁊ vacuas inuenirent: nec
se habiturũ vbi tantas vires exercere possent
Alius dixit vix illi naturã rerũ posse sufficere:
angusta esse classibus maria: militibus castra
explicanda: copijs equestrib⁹ cãpestria: vix ce-
lũ patere sagittis. Dum in hũc modũ regẽ ni-
mia exultatiõe furentẽ excitarẽt: dixit Dema-

ratus regi. Multitudo ista q̄ tibi placet metuē da est tibi. Verū est eñ inoderata nūq̄ posse regi: nec diu durare q̄ regi ñ pōt. Nihil tā magnū q̄ perire nō posset. Acciderūt ḡ que dixit Demaratus. Ille eñ tā grandis exercitus ob defectum puidentie ꝛ regiminis fuit victus a paucis puide ordinatis. De cui⁹ victorie commēdatiōe narrat Justin⁹ in abstralogi. li. ij. q̄ de regno suo. dccc. milia armauerat. De auxiliarijs vero. ccc. milia. ꝛ centū milia nauiū legit habuisse: ꝫ ipe p̄mus in fuga: postremus in p̄lio. In piculis timidus: si metus ab esset inflatus: a paucis est fugat⁹. In cui⁹ exercitu parū ante fugā equa peperit lepore quod est aial fugitiuū: sicut narrat Valeri⁹. li. j. ca. iiij. ꝓpter hoc fuit sentētia Platonis sicut narrat in dictis phoꝛ. Hoies ex inimicī magis q̄ ex amicī sibi ꝓficiunt. Quia inimici dū eis errores improperāt exinde corrigunt. Amici vero suos eis nō ostendūt errores: ꝫ tolerāt ꝛ occultant.

D Tertia materia circa quā potissime decipit vita hūana est in delectatione femineę affectionis. Licet eñ inuicē amare ꝛ amari sit iuuenibus delectabile multū. sicut dicit Aug⁹. ij. cōfes. suaꝝ. ca. j. Quid erat q̄ me delectabat: nisi amare ꝛ amari? Sed nō tenebat modus ab aio vsq̄ ad animū: quatenus limosus ē limes amicitie: ꝫ exaltabāt nebule ꝺ limosa ꝓcupiscētia carnis ꝛ scatebra pubertatis ꝛ obnubilabāt ꝛ obfuscabant coꝛ meū vt ñ discerneret serenitas dilectionis a caligine libidinis. Hec Aug⁹. Licet inq̄ ista caliginosa dilectio ꝛ carnal' caritas multū delectet: molliat ꝛ eneruet: potissime tū ꝓstringit ꝛ decipit familiaritas feminarū. Hume. xxxj. Cur feminas reseruasti: nōne iste sunt q̄ deceperūt filios israel: Paꝝ nāq̄ natura ars ꝛ delectatio est hoiez emollire ꝛ emolitū decipere. Et ideo signāter philistei Dalilā fecerūt mediatricē vt suparent Sampsonē dicētes: decipe eū ꝛ disce ab eo in q̄ habeat tantā fortitudinē. Sciuerūt eñ illū versiculū. Fallere nere flere statuit de⁹ in muliere. Simul eñ ista fiūt nōnūq̄ dū mulier a sancto viro soliditatē recepit ad virtutē: viro molliciē infirmitatis refundit. In cui⁹ figurā Gen. ij. dicitur: q̄ ad fabricā mulieris: ablatū est a viro quoddaz os ꝛ restituta caro ꝓ osse. Et ideo quātūcunq̄ homo fit osse⁹ soliditate bone vite: caueat sibi semꝑ: qz ex familiaritate feminea oſ ꝓ carne facilime cōmutatur. Fingūt fabule de Achille q̄ moꝛ cū natus esset: mater eū in aquis stigijs intinxit ꝓ totū coꝛpus: excepto talo: ꝓpter q̄ factus ē postea iuulnerabilis in toto coꝛpe: ꝫ tādē i talo vulnerat⁹ occidit. Hec fabula quā exponit Alexander neq̄ in scyntillario poetarū sic intelligitur Achilles grecoꝝ fortissim⁹: vir virtute pfectū designat. Hic in aquis stigijs intingit: qz in actibus penitentie ꝛ aduersitatib⁹ solidat: soius talus non intinctus dimittit: qz semꝑ libidineis tēptationibus exponit. Dicit eñ Orphe⁹ q̄ in talo est locus libidinis. Hūana igitur virtus q̄uis munita sit ad oīa. libidinis tū vsibus subiacet patula. Tene etiaz que in talo sūt ad renū ꝛ femoꝝ ꝛ virilū ꝓtinēt rationē. Signat etiā moraliter q̄ quātūcunq̄ homo virtuose ꝛ pudice vixerit añ: caueat tū ſp talū. id ē finē. Persona quedā sexagenaria ſp virgo vixerat. lix. ꝛ anno sexagesimo coꝛrupta est ꝛ defuncta. Et ideo signant enumerat Job inter cetera difficilima q̄ deuicit. Si deceptum est coꝛ meū sup mulierē. q. d. Nō esse q̄q̄ sup difficultatē resistētie: ꝓtra stimulū carnis ꝛ tēptationis libidinis. Job. xxxj. Et Valerius ad Rufinū in fine. Lege Aureolā theofasti et medeā Jasonis ꝛ vix pauca inuenies ipossibilia mulieri. Et subdit. Amice det tibi de⁹ omni potēs: oīpotenti femine nō falli fallacijs. Ut̄ metrice dicit. Adā Sāpsonem Dauid Loth ꝛ Salomonē. Femina decepit q̄s mō tutus erit?

Quarta materia in q̄ decipit vita hūana cōmuniter est in simulatiōe colūbine cōpositōis ꝛ hec est hypocritaꝝ ꝛ assuetoꝝ ad falsam seculi affabilitatē: ꝛ ꝓtendentiū extrinsec⁹ sanctitatē: ꝛ habentiū intrisec⁹ lupinā rapacitatē. Prouerb. xj. Simulatoꝝ oze decipit amicū suū. Et iō signāter docemur in scꝑtura. Nō debemus nos iudicare hoim malicīā vel bonitatē ſm extrinsecā physonomiā: nec ſm intrinsecā anthonomiā: nec ſm geneaticā astronomiaz: nec ſm ignotā philosophiā. Extrinseca physonomia relucet i facie. Job. vij. Nolite iudicare ſm faciē. Intrinseca anthonomia sūt intentiōes q̄s hoies habēt intrinsecus ꝛ has iudicare nōlz. Luc. vj. Nolite iudicare vt nō iudicemini. Geneatica astronomia ē diuinatio ſm hozā natiuitatis alicui⁹ ꝛ ꝓstellationis tūc habite. Ignota philosophia est statim ꝓnūciare ꝛ diffinire. iste nunq̄ erit bon⁹ homo: de vno iuuene fortitan errāte ex aliq̄ leuitate. j. Reg. xiij. Nolite añ tps iudicare. Dicit. n. hypocras in amphorismis: q̄ ꝓnosticationes acutoꝝ morboꝝ non sunt oino certe ꝓnosticationes neq̄ sanitatis neq̄ mortis. Moraliter. Acuti morbi sunt lasciuia ꝛ dissolutio iuuenilis. Malus igit medic⁹ in morib⁹ est q̄ statim ꝓnosticat q̄ talis iuuenis morietur finaliter morte peccati ꝛ q̄ nunq̄ bene faciet.

Lectio. CLXVI.

Et non suffecerat errasse eos circa dei scientiaz: ꝫ ꝛ in magno viuētes insciētie bello: tot ꝛ tā mala magna pacē appellāt. Aut eñ filios suos sacrificātes aut obscura sacrificia facientes. Aut insanie plenas vigilias habētes. Nec vitā neq̄ nuptias mūdas iā custodiūt: ꝫ ꝛ alī⁹ aliū occidit ꝓ inuidiā: aut adulterans cōtristat

ꝛ oĩa cõmixta sunt sanguis ꝛ homicidiũ: furtũ ꝛ fictio: corruptio ꝛ infidelitas: turbatio ꝛ piurium: tumultus: bonoꝝ dei imemoratio: animarũ inquinatio: natiuitatis imutatio: nuptiarũ incõstãtia: inordinatio mechie ꝛ ipudicicie. ¶ Positis tribus causis adinuẽtionis idolatrie videlz amore dilectoꝝ: timore tyrãnoꝝ: ꝛ decore idoloꝝ. In hac pte psequit enarrare quãte malicie ꝛ q̃t vitia seu moꝝ corruptiões ex idolatria causabant. Et circa h̃ duo facit. Quia ꝑmo ista mala enumerat diuisim. Scõ ꝑiũctiz ibi. Et oĩa cõmixta sunt. Mala aũt q̃ inter idolatras ꝑ idolatriã sunt suborta: sunt q̃ttuor in genere: qz quãtũ ad deũ debita ei⁹ noticia ꝑuabant. quãtuz ad demones eorũ seruituti subdebant: quãtũ ad ꝓximos oẽs sibĩ nuicẽ iniuriabant. Si igitur loq̃mur de noticia quã homo ꝑ fidẽ debet habere de deo: ista ꝑuabant. Vñ premittit. Et nõ sufficerat errasse eos circa dei scientiã ꝑ infidelitatẽ: sed ꝛ in magno viuẽtes insciẽtie bello tot in mlt̃itudine ꝛ tã magna mala: intẽtiõe scz maliciosa pacẽ apellãt: q̃ decipiebant quãtũ ad seipos. Hec eñ insciẽtia bellare eos fecit ꝓtra deũ cui⁹ debuissent subdi legibus: ꝛ cũ essent in bello ꝓtinuo ꝓtra deũ ꝛ bonos moꝛes: existimauerũt seviuere in quiete. Hec q̃ duo mala ꝓsecuti sunt quo ad deũ ꝑmo: ꝛ postea q̃ ad seipos. Tertio demomib⁹ seruitute crudelissima subdebant. Hã cultus ꝛ sacrificia q̃ idolis faciebãt fuerũt inhũana ꝛ irrationabilia q̃tuz ad materiã ꝫ q̃ fiebant: intẽpestiua ꝛ suspecta quãtũ ad tp̃s in q̃ fiebant: feda ꝛ abhominabilia quantũ ad ritũ ꝛ modũ q̃ fiebãt. Vnde quãtũ ad ista tria dicit sic. Aut eñ filios suos sacrificantes sicut obseruabãt in sacrificijs saturni. Hoc eñ ꝓpter odiũ Iouis filij sui qui eũ de regno expulerat: cultoꝛib⁹ suis p̃cepit sibi filios suos imolare. Aut obscura sacrificia facientes vel de nocte vel de die. scz in antris vel spelũd ꝛ lucis siue in locis obscuris. Dicit eñ lucus p antifrasim locus sine luce ꝓpter nimiã arboꝝ vmbrã. Aut insanie plenas vigilias habentes siẽ in sacrificijs Bacchi ꝛ Cybeles matris deorũ: in quoꝝ festiuitatibus lusib⁹ ꝛ luxurijs vacantes totã noctẽ turpiter trãsibãt. Quos redarguit Apls ad Ephe. v. Nolite cõicare operibus infructuosis tenebraruz: magis redarguite. Que aũt in occulto fiunt ab ipsis turpe est dicere. Propter hmõi feditates sbtraxit ecclesia multas vigilias que solebant ab omnib⁹ ꝑlis celebrari de nocte in solẽnitatib⁹ sanctorũ. Quarto sibĩ nuicẽ iniuriabant in corpib⁹ inferẽdo molestias ꝛ in vxoꝛib⁹ nuptias violãdo vñ dicit. Necꝫ vitã suple mundã iã custodiunt necꝫ nuptias mũdas: sed alius aliũ ꝑ inuidiã occidit aut adulterãs ꝓtristat tẽ. Ista est ꝓma. ¶ Sequit secũda ꝑs lectiõis huius in qua

mozũ corruptiões cõiunctim enumerat idolatriã ꝓsequẽtes ꝛ sunt. xv. Dicit. n. sic. Et oĩa cõmixta sunt sanguis. scz in inuasiõe ꝛ in vulneratione iniusta: homicidiũ in occisiõe: furtũ in aliene rei indebita detẽtione: fictio in falsa hypocrisis simulatiõe: corruptio in v̄ginũ defloratiõe: infidelitas in mutua ꝓditiõe: turbatio in discordiarũ seminatiõe: piuriũ in falsa ꝓbatione: tumultus in rixaꝝ ꝓtẽtione: bonoꝝ dñi imemoratio: in bficiozũ dei ingrata obliuione: animaꝝ inq̃natione: in gule ꝛ luxurie delectatione: in natiuitatis imutatiõe: in vitiũ p̃ naturã ꝓpetratione: nuptiaꝝ incõstantia: in vxorũ illicita ꝑmutatiõe: inordinatio mechie: in incestus ꝛ adulteriũ ꝑmixtione: ꝛ impudicine ioz dinatio suple in libidinosa ꝓtractatione. Contra tales idolatras luculenter inuehit Didim⁹ rex bragmannoꝝ in epla ad Alexandrũ mag nũ. deridẽs eos in hoc q̃ hoiem minozẽ mundũ dixerunt: ꝛ singulas partes corpis singulis dijs coaptauerũt. Hominẽ inq̃t mũdũ paruũ dicitis. ꝛ sicut in eo multiplicia sunt mẽbra dispositа: ita varios deos cõfingitis in celo ꝓsistere: quoꝝ vnicuiq̃ diũsas ꝛ diuisas vestri corpozis partes deputatis ꝛ familiares singulis victimas imolati ꝛ vocabula illis exquisita tribuitis asserẽtes mineruã capitis arcez: vtpote sapientiã tenere. Junonẽ iracũdie p̃sidentẽ p̃ cordia possidere. Apartẽ belloꝝ p̃sidem pectora vulneribus apta distinguere. Apercurium facũdie reptoꝛẽ lingue ianuas possidere. Herculẽ lacertos sibi vtpote pugilẽ vẽdicasse. Cupidinẽ iecoꝛis secreta coercere: Bacchũ ebrietatis ductoꝛẽ cellaria gutturis obtinere: Cererẽ frumẽti datricẽ hoꝛrea vẽtri implere: Venerẽ matrẽ libidinis femoꝝ occupasse cubicula Jouẽ q̃si atriũ supmuz in narib⁹ habere preconẽ Apollinẽ medicine ꝛ musice p̃ceptoꝛẽ palmarũ habitacula possidere ꝛc. Tãtaq̃ hois fabrica dijs q̃s dicitis vestri dñando ꝓtradicit nulla pte corpozei domicilij naturali dño vestris sedib⁹ reseruata. Qui tñ nec gratiaꝝ vobis debitã actionẽ vt liberis hospitibus referũt: ꝫ vt inquilinis obnoxijs soluendũ vectigal imponunt: atq̃ alijs alia tributa profligant. Itaq̃ Aparti aper cedit: Baccho dicat hirc⁹: Junoni pauo mactat. Joui thaur⁹ ducit. Apollini cignus offert. Veneri colũba decernitur Minerue noctua ꝓsecratur. Cereri farra libant. Mercurio mella pãdunt. Aras herculeas populea coꝛona circundat: Phanũ cupidinis rosea serta ꝓdecoꝛãt. Et infra. Reuera non opitulares deos sed carnifices teterrimos inuocatis qui viscera vestra supplicioꝝ diuersitate discerpant. Necesse est eñ in corpe vro tot penas ꝓstitutas cẽ q̃t sunt dij: cũ singli suis vos cogũt iseruire ludibrijs. vn⁹ trahit ad bellũ: alter eundem ducit ad luxuriã. tertius lucrandi

causa hortat inqrī: hic desiderīū suggerit epulandi. Et in fine epīe sic deridēdo cōcludit. O vos felicissimos dixerim quoruz t religio crimē est t vita supliciū. ¶ Circa istā clausulā. Et tā magna mala pacē appellant. Videō q in cōi mō loquēdi tria magna mala pacis noīe gloriant. Interdū em vocat pax iz indigne beniuolētia libidinose familiaritatis: interdū violētia calūniose fraternitatis: t iterdū negligētia scelerose impunitatis. Prima est pax carnaliū peccatoz. Scōa est pax mūdialiū ꝓspiratorū. Tertia est pax curialiū prelatoz. ¶ Prima pax scz carnaliū peccatorū reperit inter adulterū t adulterā: fornicatorē t fornicatricē: vt dicat mulier illud Isai. viij. Ego murus t vbera mea sic turris exquo facta sū coram eo quasi pacē repetiens. Talis pacific⁹ fuit Salomon. ō q Eccl. xlvij. Salomō impauit in dieb⁹ pacis. Et cito post sequit. Inclinasti femora tua mulieribꝰ: habuisti ptārē in corpe tuo: dedisti maculaz in gloria tua. In dieb⁹ belli t aduersitatis boies nō vacāt libidini sed in dieb⁹ ocij. Vñ Dauid cū ociarek in domo Joab existēte in bello adulteriū cōmisit. ij. Regl. xj. Sic ciuitas romana cū bellis t discordijs ꝓtra carthaginē vexarek: virtuosis exercitijs colebak. Sed poq carthago subuersa fuit. ocio: libidini t gule tota se dedit vt plus nocuerit rome quersa carthago q prius nocebat aduersa: sicut dicit Aug⁹. iij. de ciui. dei. ca. xix. In hoz signū mensis Martiꝰ deo belli fuit ꝓsecratus. Vñ ille ē mensis in q solēt reges ad bella pcedere. ij. Regl. xj. Et statim imediate mēsis sequēs q est aprilis Veneri ē dedicat⁹. In cui⁹ signū q finito bellor exercitio bonoz operū: tpe pacis t'ocij dñatur libido. iuxta illō Ouidij de remedio amoris. Scia si tollas periere cupidinis arcus: Scōa est pax mūdialiū ꝓspiratorū: que nihil aliud est q vio lētia quedā calūniose fraternitatis qua mali se colligāt t ꝓfederāt ad resistendū t nocendū iustis. Hec figurat p amicicia t pacē Herodis et Pilati ꝓtra xpm. Et sicut videm⁹ q int spinas steriles t infructuosas lōge maior ē ꝓnexio q inter arbores fructuosas: sic in malis ꝓgregationib⁹ t collegijs lōge fortior est coherētia bzgosarū psonarū adinuicē ad se defendendū q sit bonorū ad malos corrigēdū. Paū. j. Sicut spine inuicē cōplectunt sic quiuiū eoz pariter potātiū. De ista pace dicēs. Zelaui sup iniqs pacē iniquoz: videns glo. i. inuidi eis t male tuli pacē pcōz. Tertia est pax curialiū platorū t hec nihil aliud ē q quedā negligētia scelerose impunitatis: qm em platus videt peccata notoria subditorū t ea dissimulat scire: talis platus vocat pacificus. ¶ Notandū q humectatio locorū circa aures q vocātur tpa de lacte mulieris inducit somnū. Sic cōsiliter qm platus hz verba remissiōis t dulcedinis ad manifeste malos inducit eos ad dormiendū in peccato suo. Vñ xba platoz t ꝓphetarū antiquitus vocabant onera. Habalech. j. Onꝰ verbi dei ad Israel. Et in Esa. Onus damasci: onꝰ egypti: onꝰ tyri: t sic de aliis. Debent em verba plati esse onerosa ꝓtra ptinaces t rebelles: sed solatiosa ad deuotos t hūiles. Sed distinguēdū videt de remissione t rigore in platis: q si loquamur de coz psonali iniuria vel de derogatiōe honoris coz inueniunt acutissimi t rigidissimi: nihil remittūt. Si vero agat de iniuria illata deo: vel de honoris diuini diminutiōe: ibi sūt remississimi: nec curāt oīno. Cōtra tales locat Chryso. sup Mathē. Episcopꝰ si debitū honoris nō acceperit a pīsbytero: aut pīsbyter a diacono: aut diaconꝰ a lectore. irascitur t turbat. Si aūt viderit epūs pīsbyterū: aut pīsbyter diaconū: aut diaconꝰ lectorē circa obsequiū ecclesie nō pmanentē: aut alias peccātē in deū nō irascit ei neq curat. Quia oēs quidē de honore suo sollicīti sūt: de honore aūt dei nullus. Hec Chryso. Quis em esse pacificū t patientē in ꝓprijs iurijs sit laudabile: esse tū patientē in dei iurijs ē sūme vituperabile in plato. In cuiꝰ figurā xpūs sicut legimꝰ Mathē. iiij. qñ diabolꝰ sibi dixit. Si filiꝰ dei es dic vt lapides isti panes fiāt: patiēter sustinuit: t p auctoritatē sacre scripture eū cōfutauit. Iterū scōo qñ sibi similiter dixit. Si filius dei es: mitte te deorsuz. Quia iste due tēptatiōes nō fuerūt directe nisi cōtra humanitatē. Sz in tertia tēptatiōe qñ dixit. Hec oīa tibi dabo si cadens adoraueri me: repulit miserū cū indignatiōe dicēs. Vade sathana nō tēptabis dominū deū tuū. Exod. x. Sup quē locū dicit Chryso. Exemplo xpi discam⁹ iniurias nostras eq̄nimiter sustinere: dei aūt iniurias neq vsq ad auditū sufferre. Cm in ꝓprijs iniurijs eē qñq patientē laudabile est. Iniurias xpo dei dissimulare nimis impiū ē. Et ō ista mala pace negligentie: prelatis dicit saluator. Mathē. x. Nō veni pacē mittere sed gladiuz. i. acutā correctionē vitiorum.

Lectio. CLxvii.

Ifandorū enim idoloz cultura oīs mali causa ē: t initiū t finis. Aut em dū letant insanunt: aut certe vaticināt falsa: aut viuūt iniuste: aut piurāt cito. Dū em ꝓfidūt in idolis q sūt sine ala male iurātes noceri se nō sperāt. Utraq igit illis eueniēt digne qñ male senserūt de deo attēdētes ad idola t iuste iurauerūt in idolo ptēnentes iusticiā: nō em iurantiū est virtus ꝓ peccantiū pena pambulat sp iniustoz puaricationē. ¶ Postq enumerata sūt vitia t moz corruptiōes q ex idolatria pereant. In ista pte explicat causalitas illa t ostendit specialit quō ex idolatria deriuant falsitas t iniusticia. Et

circa hoc tria fiũt. Quia ꝑmo agit de malorũ ꝓpetratione. Scõo de malox punitione. Tertio de iuramẽti naturalis ꝓditiõe. Scõa ps ibi
A Utraq; tẽ. Tertia ibi. Nõ em̃ iurantiũ. Circa ꝑmũ in detestationẽ idolox replicat generalitatẽ malicie idolatrie. Et dicit. Infandorũ em̃ idolorũ cultura omnis mali causa est ⁊ initiũ. Et sic idola dicunt infanda: qz nõ sunt famine id est sermone digna. Ber ḡ cultura est causa omnis mali initiũ ⁊ finis in suis cultorib⁹. Nã ꝓpter idola colenda ordinant peccata sicut ꝓpter finẽ. Qualium aũt malorũ sit idolatria in ritum ⁊ finis: manifestat cum subdit. Aut enim dum letantur insaniunt: sicut in festis ⁊ ludis quos dijs suis faciebant: in quibus se ꝓ libidinem more bestiarũ fedabãt. Aut certe vaticinãtur falsa sicut ꝓphete Achab: de ꝙbus dicit iij. Regl. xxij. Ecce dedit dñs spiritum mẽdacij in ore omniũ prophetarũ tuorum: aut viuunt iniuste: ꝓximis nocẽdo. Aut ꝑiurant cito. id ẽ de facili: ⁊ ꝓ leui causa falsa sciẽter iurant. Habẽt em̃ ad hoc audaciã ꝓ tanto. Sciunt em̃ qz idolũ nõ potest se vindicare nec eos punire ꝑ periurio facto ꝓ idolũ: ⁊ ideo facilius ꝑiurãt et cõfidentius. Et hoc est qõ dicit. Dũ enim confidũt in idolis que sunt sine anima. id ẽ sine intellectu ⁊ volũtate. Male iurãtes nocere se. id est sibi nõ sperãt. id est nõ metuũt ex hoc puniri qz iurãt falsum per idolũ. // Narrata multiplici eorũ culpa: sequit de eorum pena. Pena autem est qz ꝓ vtroq; damnabuntur. Unde subdit. Utraq; ergo illis eueniet digne. id est ꝓ vtroq; digne punientur. videlicet de eo qz male senserunt de deo attẽdentes idolis ⁊ iniuste iurauerũt in idolo contẽnentes iusticiaz. Et sic dupliciter peccauerũt. Tuz quia iurauerunt falsũ. Tuz quia iurauerũt ꝑ falsum qõ est idolũ. Et tertio subinferꝝ de natura iuramenti. ⁊ dicit sic. Non em̃ iuramentũ est virtus. id est iurare nõ est virtus: nec est virtus nec ꝑ se apetendũ: sed peccantiũ pena. Propter incredulitatem em̃ hominũ oportet iurare. Matth. v. Sit sermo vester est est: non nõ. Quod aũt his habundãtius est: a malo est. scz a pena vel a culpa illius cui iurat vel qui iurat. Et hec pena perambulat semp. id est crescit. in iustorum
B id est iusticie vel iustarũ rerũ preuaricationez. Juxta illã clausulã. Periurãt cito. // Circa piurium est notandũ qz piurus ẽ multiplicit detestandus ⁊ specialr ꝓpter tria. Est em̃ piur⁹ ꝓditiosus ꝑ infidelitatẽ quo ad deũ. Iniuriosus ꝑ falsitatẽ quo ad ꝓximũ. ⁊ pernitiosus ꝑ iniq tatẽ quo ad seipm. Primo igitur periurus est ꝓditiosus ꝑ infidelitatẽ quo ad deũ. Proditio fert magna si ille qui haberet custodiaz sigilli regij sigillaret litterã pactionis quã rex maxime detestaret: ⁊ si hoc faceret de sigillo pape esset excõicatus ipo facto ⁊ brachio seculari tradendus. Nomẽ dei est nomẽ cõmissum nobis quasi quoddã sigillũ ad testificandũ veritatez ⁊ confirmandũ. Deutero. vj. Dominũ deũ tuum timebis ⁊ illi soli seruies: ⁊ ꝑ nomẽ eius iurabis. Et ideo dicit Aplus ad Hebre. vj. qz omnis ꝓtroversie finis ad cõfirmationẽ est iuramentũ. Falsitas aũt ẽ illud qz de⁹ sume odit tãq; sibi ꝓtrariũ qui est veritas. Et ideo qui nomẽ dei assumit ad ꝓfirmandũ falsitatẽ: deiꝓditor ẽ. Hoc idẽ patet scõo: quia si castrũ domini regis sue fidelitati cõmissum traderet hostib⁹ regis: ꝓditor eius esset. Castrũ ẽ nomẽ dñi qõ inuocamus et ad qõ refugim⁹ in omni nostra necessitate. Proũ. xviij. Turris fortissima nomẽ domini ad eã fugiet iust⁹ ⁊ saluabit. Istud castrũ tradit hosti quãdo demonibus ⁊ falsis hominib⁹ cõmittit ad ꝓbationẽ falsitatis. Hoc idẽ patet tertio: qz qui dominũ suum diffamat maliciose ⁊ iuoluit in crimine: ꝓditor suus est: sed qui deũ inducit tanq; testẽ falsitatis: nititur deũ inuoluere in crimine ⁊ aufferre sibi nomẽ bonũ quo vocat: ⁊ est summa veritas: ergo ꝓditor suus est. vnde quantũ in eo est plus continẽt christũ q̃ crucifixores xpi. nam ipi nõ intulerũt xpo nisi malũ pene. ⁊ iste nitit eũ mittere in malũ culpe. Diabolus adiurat⁹ in nocie dei dicere veritatẽ non mentit cõmuniter: nec inuenit qz addat suis mendacijs iuramentũ lz mendix sit ⁊ pater mendacij. Et ideo nõ est mirũ si de⁹ eis velocẽ vlcionẽ ꝓmittat Malach. iij. Ero testis velox maleficis ⁊ adulteris ⁊ periuris. Narrat Ouidi⁹. ij. metamor. de Mercurio ⁊ Baccho. Mercuri⁹ accepta figura hũana temptauit furari boues q̃s Apollo pastor regl Admiddi debuit custodisse: inuenit aũt eos depascẽtes latera cuiusdã mõtis ⁊ statii arte sua abegit eos ad q̃ndã siluã ⁊ ibi eos occultauit: istõ factũ nullus ꝓcepit nisi quidã pastor q̃ dicebat Bacchus. Istuz igit Mercuri⁹ timẽs accessit ad eũ rogãs qz si aliqs veniret inqrere ꝑ bob⁹ qz negaret se eos vidisse. nihilq; aliud respõderet. ⁊ ne factũ suũ careret ꝓmio: dabo inqt tibi istã vaccam albã oino. Qua accepta Bacchus respondit. Sic tutus eas. Lapis iste ꝓius tua furta loquet. ⁊ lapidẽ ostẽdit. Mercuri⁹ simulat se recedere. ⁊ statim mutata figura corꝑis ⁊ voce sermonis redit ad rusticũ: q̃ in forma alicui⁹ inquirentis boues ⁊ vaccas dic sibi. Rustice vidisti si qs h̃ limite duxit Boues? fer opẽ furtoq; silentiũ deme. Jucto suo pariter dabit sua femina thauro. Videns ḡ rusticus qz merces sua foret geminata si furtũ diceret ⁊ etiam volens habere vaccã albaz ⁊ albũ thaurũ. respõdit qz sub illis mõtib⁹ fuerũt. ⁊ ostẽdit montes in quibus fuerũt ante vagati. Risit Mercuri⁹ ⁊ me mihi ꝓfide ꝓdis. Abe mihi ꝓdis ait ꝑiura pectora vertit. In durũ silicẽ q̃ nunc q̃ dicitur index. Inq; nihil merito vetus est inka

mia sacro. Et sic iuste in illū vel cōsimilē est mutatus ō quo ꝓus dixerat. Tutus eas lapis iste ꝓius tua furta loquet. Et sic frequēter videmus q̄ hoīes falsi mun⁹ accipiūt ex vtraq; ꝑte ⁊ cōmittūt piurijū ⁊ lesionē veritatis ⁊ tandem iusto dei iudicio in lapides ꝓuertunt: q̄ ap̄ro ꝓinquāte fine vite freq̄nter desperāt. Job. xlj. Cor eius indurabit quasi lapis. Nō sic fuit de Marco Marcello Regulo. De q̄ btūs Aug⁹. v. de ciui. dei. ca. xv. vel. xix. ſm librū nostruz Marcus iste imperator romanus captiu⁹ fuit apud carthaginēses: q̄ cū mallēt a romanis sūos reddi captiuos q̄z romanoz captiuos tenere. Regulū istū cū legatis suis romā misērūt ꝑ us iuramēto ꝓstrictum se carthaginē redituz si illud qō volebāt minime peregisset. Perrexit ille ⁊ plane i senatu ꝓtraria psuasit: q̄ nō arbitrabat vtile reipublice: romanoz commutare captiuos. Nec post hanc psuasionē ad hostes redire cōpulsus est: sed q̄ iurauerat: illud spō te cōpleuerat. Et illi excogitāt supplicijs interemerūt: inclusūq; angusto ligno vbi stare cogeret: clauis acutissimis vndiq; ꝓfixo: vt se in nullā partē sine penis atrocissimis inclinaret: abscisis etiā cilijs ne dormiret: crudeliter peremerūt. Iste liber sui ⁊ in ciuitate ꝓpria ꝑ nulla causa hostib⁹ se reddidit: nisi vt fidelitatē seruaret quā ꝓmiserat iuramēto se videlz rediturū: si romanis cōmutationē captiuoz psuadere si posset. Et tñ cū psuasisse potuisset ⁊ vitā saluasse: noluit: q̄ hec ꝓtra fidē reipublice fozevidit: ⁊ sic cū posset ꝑ duas vias euasisse: neutram tñ voluit: q̄ neutra cū fidelitate stare potuit. Secūdo piurus est iniurios⁹ ꝑ falsitatez quo ad ꝓximū. Decipit. n. iudicē ⁊ spoliat iure suo bone fidei possessorē: ⁊ ideo restituere tenet quilibet de duodena vel ad duo insolidū: ꝑ cū vn⁹ soluerit restituendo cōplete alij deobligabāt. Legim⁹ de dolo gabaonitaz: q̄ simulātes se a lōge venisse obtinuerūt a filijs israel vite ꝓmissionē. Hāc aūt ꝓmissionē seruauerūt nō obstāte dolo gabaonitaz. Tñ ꝓcepto dolo ⁊ ꝓpter hoc clamāte ꝓplo ⁊ murmurante dixit Josue. Reseruēt inq̄t Josue ⁊ viuāt ne cōtra nos ira dei ꝓcitet si piurauerimus. Tertio piur⁹ est pniciosus p iniqnitatē quo ad seipm. Ille enī q̄ sciēter piurat: manū libro supponit q̄ tangit euāgeliū. ⁊ illā diabolo cōmendat: nisi dicat verū. Tñ illa manus efficit diaboli: ⁊ postea manu diaboli se signat: se cibat ⁊ operat. Tñ ꝑ illā manuz tenet eū diabolus donec peniteat. In missali vero sup q̄ iurat q̄ttuor scripta sūt: cōsecratio corpis ⁊ sanguinis xp̄i: suffragia sctōrū: beatitudo bonoz: ⁊ dānatio reproboz. Est ergo sensus iuramēti sui. Nisi verū sit q̄ mō iuro: nō me iuuet missaz celebratio nec sanctorū depcatio ⁊ priuer oīno futura beatitudine sanctoz̄ ⁊ beatoz: ⁊ veniat sup me maledictio reproboz̄ que ponit Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternū qui pparatus est diabolo et angelis ei⁹. Similiter genua flectēdo abrenūciat oībus gressibus q̄s pedib⁹ suis fecit nisi dicat verū. Extendēdo manū ad librū: abrenūciat bonis opib⁹ elemosyne si que fecit. Osculando librū abrenūciat omnibus bonis verbis ⁊ orationibus q̄s dns fecit: ꝓpter q̄ Eccl. xxiij. dicit. Vir multū iurans replebit iniquitate et nō recedet ō domo eius plaga. Et Leuit. xix. Nō piurabis in noīe meo.

La. XV. Lectio. CLXVIII.

Et autem deus noster suauis ⁊ verus es: patiens ⁊ in miscōia omnia disponēs. Etenī si peccauerim⁹ tui sumus sciētes magnitudinez tuā. Et si nō peccauerim⁹: scimus q̄m apud te sumus cōputati. Nosse enī te ꝓsummata iustitia est: ⁊ scire iusticiaz ⁊ virtutem tuā radix est imortalitatis. Intentio spūssancti tā in isto capīo q̄z in duob⁹ p̄cedētib⁹ ē idolatriā destruere ⁊ verū dei cultū hoībus suadē. Hoc aūt in isto capīo ꝑ duas vias aggredit. Nā ꝓmo cōmēdat diuinā bonitatez ꝓpt quā oīs creatura rōnalis ei oz seruire: Scōo declarat idoloz vilitatē ꝓpter quā oīs hō tenet ea ptēnere: Scōa ps ibi. Nō. n. in errorē. Circa ꝓmū ꝓmo ponit diuinā cōmēdatiōez. Scōo subiūgit tāte cōmēdatiōis declarationē. Scōa ps ibi. Etenī si peccauerim⁹. Cōmendabilia aūt q̄ dicit de deo sūt q̄ttuor q̄ maxime mouēt aliquē ad seruiēdum dño tales ꝓditiones habēti. videlz suauitas in cōicatiōe. Dño enī amaro ⁊ iracūdo nullus famulat libēter. Veritas in ꝓmissiōe. Nā multa ꝓmittēs ⁊ pauca ꝓsoluēs raro habebit famulos sibi deuotos. Patiētia i expectatiōe. Dns enī qui nō subito nec rigide ꝓcedit ad sui vitionē: dat subditis ꝓfidentiā sperādi veniā post offensas. Et miscōia in generali dispositione. q̄ miscōia dñi famulos facit eē deuotos ⁊ obedientes. Quantū ḡ ad ista quattuor dicit. Tu aūt de⁹ noster suauis ⁊ ver⁹ es. Suauis: bñficia largiēdo. verus: ꝓmissa implēdo. patiens expectādo delinquētes. Eccl. v. Altissimus est patiēs redditor ⁊ in miscōia disponens oīa: q̄ punit citra ꝓdignū ⁊ ꝑmiat bonos vltra cōdignū. Hec est veri dei cōmēdatio. Scōo subiungit hui⁹ magne cōmēdationis declaratio. Justū est enī vt deo seruiam⁹ ⁊ eū honorem⁹ siue fuerim⁹ in statu culpe siue i statu iusticie: q̄ si fuerimus pctōres nihilomin⁹ infra potētiā suam puniēdi sum⁹. Si fuerim⁹ iusti: sum⁹ infra potentiā suā ⁊ p eā supra meritū ꝓmiandi: ⁊ hō est q̄ subdit. Etenī si peccauerimus tui sum⁹ scientes magnitudinē tuā. i. infinitatē potētie tue. In ps. Magnus dns ⁊ laudabilis nimis

ꝛ magnitudinis eius nō ē finis. Et si nō peccauerim⁹ scim⁹. i. firmissima fide credim⁹: qz apō te cōputati sum⁹. i. numerati ꝛ electi vt in celis eternaliꝫ p̄miemur. Luc. vj. Gaudete ꝛ exultate qz merces vr̄a multa est in celis. Sed posset aliqs q̄rere. Qđ est illud p̄miuz vite: ꝛ quō ad illud pueniem⁹? Jō sb̄dit. Posse. n. te nude videꝫ ꝛ apte p̄sūmata iusticia est. Job. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū et quē misisti iesum xp̄m. Ecce p̄miū. Quo ad illud pueniem⁹ subdit. Et scire. i. credere p dilectionē iusticiā. i. equitatē ꝛ virtutē tuā. i. pietatem: radix est. i. p̄incipiū imortalitatis. i. beatitudinis sempiterne. q. d. qui habet fidem formatā caritate q̄ tu es vere iustus ꝛ vere pi⁹: ille habet radicē beatitudinis. De hac radice fidei xp̄iane loquit Aug⁹. sup Job. sic dicēs. Sicut in radice arboris nulla p̄rsus apparet species ꝛ tñ quicqđ est in arbore pulchritudinis vel decoris totū ex illa p̄cedit: sic ex fidei hūilitate q̄cquid meriti quicqđ beatitudinis aīa susceptura est: ex fidei fundamēto p̄cedit. vñ signanter dicit q̄ fides est radix imortalitatis. Vñ Eccī. j. Radix sapiētie est timere deū: rami eius lōgeui. // Circa illā clausulā. Scimus qm̄ apud te sumus cōputati. Notandū ē q̄ istud verbū dicit p̄pse de electis quoꝝ numer⁹ soli deo cognit⁹ ē. sicut dicit Aug⁹. in enche. ca. xxij. Vbi notandū q̄ magni dñi aliter possidēt modica ꝛ vilia ꝛ aliꝫ p̄ciosa ꝛ nobilia. Vilia vel res pui p̄cij licet habeanꝫ nō tñ a dñis cōputanꝫ. Sed p̄ciosa ꝛ nobilia iocalia benc habēꝫ: ꝛ in numero diligēter cōputanꝫ. Isto mō est de deo qui oēs possidet siue sint peccatores siue iusti ꝛ p̄destinati. Peccatores habet sb̄ dominio suo ꝑ nullius numeri sūt apud eū. Eccēs. j. Stultorū infinit⁹ est numer⁹. Vñ Boe. j. Arisme. loq̄ns de diuisione numeri p diminutū ꝛ superfluū ꝛ p̄fectū dicit. In his est magna similitudo virtutis ꝛ vitij: p̄fectos em̄ raros inuenimus numeros: sed superfluos ꝛ diminutos multos ꝛ infinitos. Perfect⁹ em̄ numerus est q̄ ex oibus p̄tibus suis aliq̄l sit sūptis: sicut est sex ꝛ infra centū milia: nō sunt nisi q̄nq̄ tales numeri: ꝛ qz tanta est maloꝝ copia: nō est deo cura ꝺ eis vt numerenꝫ. Justi aūt possidentur: sicut iocalia p̄fecta ꝛ p̄ciosa. Esa. xiij. Preciosior erit vir auro ꝛ homo mūdo obryso. Et bene dicit vir. Quia sicut ordinabaꝫ in lege mulieres ꝛ puuli nō numerabanꝫ: sed soli viri: ita apud deū effeminati ad opera virilia seu virtuosa nec irrationabiliter viuētes p̄ciosi iudicantur: ꝑ tñ viri. id est virtuosi q̄ p xp̄o p̄secutiōes ꝛ iniurias seu ignominias p̄tulerūt. De quibus Sap̄. v. scribit. Tūc stabāt iusti in magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerunt. Et sicut ibi dē infra dicit: tūc dicēt reprobi. Nos insensati vitā illoꝝ estimabamus insaniā ꝛ finē illoꝝ sine honore. Quō igit cōputati sunt inter filios dei ꝛ inter sanctos sors illoꝝ est? Possūt ꝙ sancti ꝛ electi dicere. Scimus qm̄ apud te sum⁹ cōputati sic ex arte algorismica satis p̄z. Septē sūt cōputationis species q̄ in cōibus versib⁹ cōtinenꝫ. Addere subtrahere duplare dimidiare. Sextaq̄ diuidere: quintaq̄ multiplicare. Radicē trahere p̄s septima dicit esse. De⁹ aūt in effectibus gratiosis quos circa nos electos suos facit: oēs istas cōputatiōis speciē exercet. Addit subtrahit duplat ꝛ dimidiat: multiplicat diuidit ꝛ radices extrahit. Addit em̄ nobis peccātibus tp̄s penitētie vt p̄eramur. Exemplū de rege Ezechia. iij. Regl. xx. Cui dixit dñs. Addā dieb⁹ tuis. xv. ānos. Subtrahit q̄nq̄ malos ꝛ impeditores q̄tl nr̄e vt p̄ficiam⁹: qz p̄roū. xxvj. dicit. Subsurrone sb̄tracto iurgia q̄escūt. Et ideo p̄sulit p Aplm. ij. Thessal. iij. Subtrahite vos ab omni fratre ambulāte inordinate. Duplat nobis spūalia i p̄nti vt sufficiāt q̄n dat nobis x̄tutes tā naturales q̄ gratuitas. Prouer. xxxj. Oēs domestici ei⁹ vestiti duplicib⁹. Et in futuro duplat nobis gloriā q̄n dabit nobis duplicē stolā. i. q̄n tam in corpore q̄ in aīa glorificati erimus. Esa. lxj. In terra sua duplicia possidebūt. Dimidiat penas quas iuste meremur: qz longe citra cōdignū punit: si tñ alia pena posset estimari peccato mortali p̄digna. j. Macha. x. Dimidiā ptē fruct⁹ ligni qō ē portionis mee relinq̄ vobis ꝛc. Multiplicat in nobis dona sua ꝛ bñficia orationes nostras exaudiēdo. In p̄s. In quacunq̄ die inuocauero te velociter exaudi me: multiplicabis in aīa mea x̄tutē. Diuidit q̄n gr̄as gratis datas diuersis p̄sonis cōmunicat diuersimode vt oēs fideles in ecclesia sciniuicē valeāt supportare. iuxta sententiā Aplī. j. Cor. xij. Diuisiones gratiarū sunt. Idem aūt spiritus diuidēs singulis p̄ut vult. Sed radices extrahet q̄n p̄uersas cogitationes a quib⁹ omnia mala oriunꝫ iudicialiter denudabit. Prouer. xxv. Cogitatiōes impioꝝ eradicabūtur. Sūt ergo iusti multipliciter cōputati. // Notandū est aūt q̄ aliter cōputat senescall⁹ cū p̄posito. Aliter vsurari⁹ de supfluo aliter iconomus. i. p̄curator domus cū famulo. Prim⁹ cōputat ad calūniandū. Secūd⁹ ad iniuste lucrandū. Tertius ad iuste remuuerādū. Isto mō aliter cōputāt nobiscū demones: aliter vani arrogātes hoies: ꝛ aliter deus ꝛ angeli boni nos expectātes. Demōes cōputāt ad calūniandū tantūmō. Vnde sicut falsus auditor cōputi qui calūniari p̄ponit p̄positū vl̄ baliū: illas expēsas diligētissime cōputat in q̄b⁹ vidit eū amplius neglexisse: ita diabolus cōputat nobiscū de peccatis nostris. Portat em̄ sp̄ tallia p̄parata p̄tra nos. Qui plus letat in sentibus peccatoꝝ q̄ in floribus meritoꝝ. De q̄bus dicit Job. xxx. Int̄ huiuscemōi letabanꝫ ꝛ eē

B

L

D

sub sentiᵇ delitias cōputabāt. Scdo aliter cōputāt hoics arrogātes. Illi eñ cōputāt modo vsurarij. Solꝰ vsurariꝰ vendit tpus. qz p solo lapsu tpis plus pcipit q̄z debet. Et istū moduz cōputādi habēt alique psone q̄ cū sue iuuētutl tpa trāslerit ociose sine q̄cūq; meritovirtuoso: ex solo lapsu tpis t nature defectu honorē vē dicāt senectutis: sllęs antiqs imaginibꝰ in qbꝰ fm opinionē vetularum nihil est numinis do nec fuerit. lx. annox. Et certe istud lucrū est illicitū: qz nō cozrespōdet merito vel virtuti: sed lapsui tpis t senectuti. Ecce qd dicit scriptura Sap. iiij. Senectꝰ eñ venerabilis est non diuturna nec annox nūero cōputata. Cani sūt sensus hois. t etas senectutis vita imaculata. Et ideo vos q̄cunq; iuuenes q̄ in senectute x̄tutl honozes ꝓponitis vēdicare: nitamini in iuuētute nō ociosis: sed studiosis insistere laboꝛibꝰ t meritis dū vires habetis in cozpe t recēs ingenū possidetis in mēte. Juxta ꝓsilū Ouidij ō arte amādi. li. iij. Dū vires anniq; sinūt tolerare labozes. Haz veniet tacito curua senecta pede. Nō q̄ pterijt iterū vocabit vnda. Nec q̄ pterijt hoza redire pōt. Urēdū est etate cito pede labit etas: Nec bona tā seq̄t q̄z bona prima fuit. Quia nisi x̄tuose vixeritis iuuenes: non potestis iuste vēdicare virtutis honozes. Sap. iij. Siq̄dē lōge vite erūt: i nihilū cōputabunt t sine honoze erit nouissima senectꝰ eox. Et q̄z uis hō honozes ambire nō debeat. dz tñ se honoꝛibꝰ dignificare sic dic Arist. iiij. Ethi. t alias extitit declaratū. Tertio cōputāt nobiscum deꝰ t angeli eiꝰ beati t etiā aie nos expectātes mō quo iconomꝰ cōputat cū famulo suo de laboze ad remunerādū: sicut cōputauit ille ꝓcuratoz q̄ sero redijt singlis oparijs reddere singulos denarios. Matth. xx. Sic etiā deꝰ cōputat mō dies quibꝰ meritozie laboꝛamꝰ t actus etiā meritozū. Et nō solū deꝰ imo tota celestis hierlm mater nra vt merito dicat q̄libet nr̄m illud Tob. x. Ego noui q̄ pater meus t mater mea dies computant. ad iuste videlicet remunerandum vnicuiq; ꝓ merito vitam sempiternam.

Lectio. CLXIX

Non enim in erro
rem induxit nos hoim male artl excogitatio nec vmbza picture: laboz sine fructu. effigies sculpta per varios colozes cuiꝰ aspectꝰ insensato dat cōcupiscētiā t diligit imaginis mortue effigiē sine aīa. Maloꝝ eñ amatozes digni sūt morte q̄ spem hñt in talibꝰ t q̄ faciūt illos t q̄ diligūt t q̄ colūt. Cū sit intentio spūssancti in isto caplo sicut in duobꝰ p̄cedentibꝰ idolatriam penitꝰ extirpare t cultuz vniꝰ dei hoibꝰ publicare: pcedit ꝺ idolatriam ostendēs idolatrarū fatuitatē fm q̄ttuoz causas ipius idoli: videlicet materialē: formalē: efficientē: t finalē. Forma nāq; idoli vana est et lutil atq; deceptoria ptēdens aliq̄d numis vbi nihil vite ē. Materia ē coꝛruptibil ō q̄cūq; accipiat siue sit auꝝ t argentū: siue sit lapis vl lignū. Efficiēs est derisibilis: qz hō miser t peccatis inuolutꝰ ꝑsumit sibi facere deū. Finalis causa siue finis est impossibilis: qz illud qō i se nec viuit nec intelligit: alijs nullo mō cōsilium t auxiliū pōt ꝑstare. Dicit g̃ ps sequēs vsq; ad finē ꝓncipaliter in quattuoz. Tā ꝓmo ostēdit idoloꝝ inutilitatē ex pte forme. Scdo ex pte materie t efficiētis sil. tertio ex pte efficiētis per se. quarto ex pte finis t efficiētis ꝓcūctim. scda ps ibi. Sz t figulꝰ: tertia ibi. Sz t est cura q̄rta ibi. Eñ oia idola nationū. Circa primū duo facit: qz primo oñdit quō idolatre p speciem idoli decipiunt. Scdo, quō iuste ꝓpter hoc puniunt. ibi. Maloꝝ amatozes. Primo ergo deridēdo formā siue pulchritudinē idoli loq̄t in psona colentiū verū deū. id est in psona iudeoꝝ qui tunc coluerūt vez deū t dicit sic. Nō eñ i errozē induxit nos hoim male artl excogitatio: male artis fabricādi idola que dicitur ars hoim: qz ab hoibꝰ nō a deo est adinuenta. Illa inq̄ excogitatio. i. ars excogitata non induxit nos in errozē idolatrādi vel deserēdi verū cultū dei. nec etiā vmbza picture id est species idoloꝝ cito trāsiture sicut vmbza. Vmbza dico que est laboz sine fructu. id est forma iuutli laboꝛe fabricata. Effigies sculpta p varios colozes cuiꝰ aspectꝰ. i. forma aspecta dat insensato ꝓcupiscentiā. i. amozē reuerētie t dilectionis idolo tribuēde. Et talis insensatus diligit moztue. i. nō viuētis imaginis effigiē sine aīa sicut fecit pigmaleon. de quo Ouida. x. narrat Ouidius. Lōsequēter ibi. Maloꝝ eñ amatozes: subiūgit qua pena digni sūt: et distinguit quattuoz psonas quaꝝ tres ptinēt ad idoloꝝ cultozes. q̄rta ptinet ad factozes idoloꝝuz. Ad cultozes ptinēt sperātes: diligētes t colentes: ad factozes q̄ ea opank. Dēs isti digni sūt moꝛte videlicet inferni. Jn ps. Sic̄ oues i inferno positi sunt: moꝛs depascet eos. Et ꝺ est q̄ dicit lra. Maloꝝ eñ amatozes digni sūt morte rē.

Circa illꝺ qꝺ dicit i pñti lra. Laboꝛ sine fructu. Notandū est q̄ locꝰ vite p̄sentis est mediꝰ inter celū t infernū. Mediū aūt sape cōsueuit natura extremoꝝ: mō in celo est sūma quies et nullus laboꝛ. Apoc. xiiij. Amodo iaz dicit spiritus vt requiescant a laboꝛibꝰ suis. Jn inferno est sūmus laboꝛ t nulla requies. Juxta illud ps. Laboꝛabit in eternū t viuet adhuc in finē. Ergo ꝓueniēs est q̄ in loco medio. i. in mūdo sit quedā cōmixtio laboꝛis t quietis: tñ plus pticipare debet de laboꝛe qz vicinioꝝ est infernꝰ q̄z celuz. Unde signanter dicit Job. v. Homo ad laboꝛādū nascit. Et ideo necessaria est nob

cautela aliqua qua fiet tolerabil' labor iste. Labor aũt iste põt fieri tolerabilis triplicit' ⁊ etiaz facilis'. Primo p occupationũ variationẽ. Secũdo p collaborãtiũ considerationez. Tertio p magne mercedis expectationẽ. Primuz ergo quod facilitat labores bonorum virorum est occupationũ variatio vt hõ mõ studeat: mõ scribat: mõ oret: mõ laboret. Juxta illud metricũ. Nũc lege nũc ora: nũc cuz feruore labora. Sic erit hora breuis ⁊ labor ipe leuis'. Et hoc est qõ docet Aug⁹. li. ij. de sancta virginitate. Diuersis inquit seminib⁹ pectoris tui colẽs agrũ tedia tolles. Sere nũc alimonijs mediocribus: nũc ieiunijs partioribꝰ: lectiõe: ope põe. et mutatiões laboris inducie sũt quietis. Scõo facilitat laborẽ nostr̃ collaborantium ꝓsideratio. Sicut eñ ꝓsideramus dñm dicẽtẽ p ꝑs. Pauper sum ego ⁊ in laboribus a iuuẽtute mea. et Apl's dicit. j. Cor'. xij. Usq; in hanc horã esurim⁹ ⁊ sitim⁹ ⁊ nudi sum⁹ ⁊ colaphis cedimur ⁊ instabiles sum⁹ ⁊ laboram⁹ manib⁹ nostris. Nõ solũ viri ĩmo etiã mlieres. Philip̃. iij. Adiuua illas q̃ mecũ laborauerũt. Si ergo taliuz collaborantiũ diligẽtiã ꝓsiderauerimus: facile erit nobis laborare in operib⁹ meritoz. Unde Greg. v. li. moral. Si desideram⁹ in labore psistere: collaborãtem videam⁹: qz subleuatio laboris: est visio collaborãtis. Jacobi. v. Exemplũ accipite fratres laboris ⁊ patiẽtie p ꝓphas qui locuti sunt in noie dñi. Ubi subdit ibidem Grego. Sicut cũ in itinere comes iungit. via q̃dẽ nõ ꝓtrahit ꝫ tñ ỏ societate comitis labor itineris alleuiat. Tertio laborem sanctoz facilitat in pñti magne mercedis expectatio. Hinc athletis ꝓponit brauiũ in fine stadij: rusticus recolit i hyeme futuros fructꝰ autumni: ⁊ oparius quãtitatẽ sui stipendij ꝓtemplat. De hac mercede nostra futura ⁊ labore pñti dicit Hieron'. in quadã epla. Nullus labor durus: nullũ tps longũ videri debet quo gloria eternitatis acquirit. Sap̃. v. Bonoz laboz gloriosus est fructꝰ. Et Sap̃. x. Reddidit iustis mercedẽ laboz suoz. // Est eñ notãduz q̃ distinguere possum⁹ de multiplici laboze hoim in pñti. Est eñ labor delinquẽtiũ atq; peccatoz. est labor penitentiũ atq; ꝓtritoz: est labor studẽtiũ atq; scholasticoz: ẽ labor p̃sidẽtiũ atq; platoz. Primus ergo labor est deliquẽtiũ atq; peccatoz. via eñ pctõz est magis laboriosa q̃ via sctõz. Famul⁹ quãto plurib⁹ habet seruire tãto maiorẽ laborẽ habet. mõ peccator vult seruire diabolo: mũdo ⁊ carni sue: ⁊ ideo necesse habet multipliciter laborare. Hiere. ix. Docuer̃t linguã suã loqui mẽdaciũ: vt inique agerẽt laborauerũt. Et mlto solliciti⁹ laborant hoies circa mũdana trãsitoria q̃ circa eterna: ⁊ magis circa voluptates q̃ circa virtutes. Ubi leo papa in sermone quodã de ieiunio septimi mensis. Libenti⁹ sustinet labor p desiderio voluptatis q̃ amore virtutis. Et Grego. sup Ezech. Quibusdã prauis mentib⁹ nihil laborioſi⁹ est q̃ si eis p̃cipit' q; in mũdi hui⁹ actibus nõ laborẽt. De hmõi varie ⁊ vane laborantib⁹ loq̃t Anshel. de sititudinib⁹. Molentiũ. i. in hac vita laborantiũ: tria sunt genera. Hec aũt sunt velut tres hoies a mane vsq; ad vesperã molentes. Horum itaq; primus q̃cquid molit in saccum suscipit ⁊ abscõdit. Alter vero partẽ capit ⁊ ptẽ ex negligẽtia in flumẽ cadere facit: ⁊ ptem aliã a vẽto rapi pmittit. Tertiꝰ vero quicq̃d molit fluminis impet⁹ secũ tollit vel ventus dissoluit. Veniẽte aũt vespa qñ a labore cessat et fructꝰ laboris inq̃rit: q̃d putas singlos habituros? Primꝰ quidẽ farinã totã seruauit bene. totuz laborẽ suũ recognouit bene. Scõs vero q̃ ptẽ collegit. inde letatus est qõ habuit: inde mestꝰ qõ vẽto vl fluminẽ amisit. Tertius aũt qui totũ amisit: eo tristior fuit. Moraliter loq̃ndo. Fluminꝰ p seculi decursu accipit'. Uẽto vo gloria designat inanis. Molendinũ qõ tota die molit: pñs labor est qui a mane vsq; ad vesperam nũq̃ finit'. Mane nobiscũ erat qñ nati sumus vespere aũt erit qñ p mortis debitũ hinc transibim⁹. Tps itaq; pñs dies ẽ q̃ laborare debem⁹ vt ad vesperã veniam⁹. Et sicut mola circũducta ad eundẽ locũ semp reuertit': sic labor iste singulis annis more solito reiterat'. Modo nãq; arat': seminat': metit': panificat': comeditur: iterũ ad idẽ reuertit'. In vespere aũt cũ dicet': voca operarios ⁊ redde illis mercedez: letabunt iusti tota sua fuata farina. i. vita sua. Alij vo q̃ nõ totã eã seruauerunt in hoc mesti erunt: leti eñ q; ex pte laboris sui deuz cognouer̃t. Uerũ alij oñe tps suũ i vanitate ponũt: ⁊ quod faciũt nõ ab hũana laude abscondunt quasi oñe studiũ vite sue in decursũ fluminis pjciũt: farinãq; suã vẽto cõmittũt. Ubi ⁊ i fine pane vite carebũt eẽne: ve illis. Hec Anshelm⁹. Isti fatue laborãtes dicere poterũt illud Luc'. xv. Per totã noctẽ laborãtes nihil cepim⁹. Nihil. i. pctñ ꝑm illud Job. j. Sine ipo factuz est nihil. Scõs labor in ꝓposito est penitentiũ et ꝓtritoz. Narrat sextus Juli⁹. j. stratogem. ca. xlj. q; Cyrus rex psarũ volẽs alios populariũ ꝓcitare ad bellũ ꝓtra medos tali vsus est cautela. Durit ꝓpin ad quãdã siluã vbi tota die laborib⁹ maxis occupauit eos circa lingna succidẽda. In crastino iussit epulas lauissimas ꝑparare et exercitũ cũ gaudio ⁊ tripudio conuiuari: ⁊ circũiens p turmas inꝛrogauit. quis illorũ diez plus placeret eis? Rñderũt q; dies secũdus pl⁹ placeret eis q̃ ꝑm⁹. Quib⁹ ille sbiũxit. Sicut p laborẽ hesternũ pueniſtis ad hodiernũ ꝓuiuiũ: sic felices beatiq; esse nõ potestis nisi pri⁹ medos viceritis. Sic etiaz moraliter si peccatoz nostroz remissionẽ: si vitaz ⁊ cenam

eternā ingredi volum⁹: necesse habem⁹ pri⁹ labozē penitētie ⁊ humilitatis subire. Vnde ps. sic petijt. Vide humilitatē meā ⁊ labozē meū ⁊ dimitte vniuersa delicta mea. Et cuiusmodi fuerit labor suus manifestat alibi dicēs. Laboraui in gemitu meo lauabo p singlas noctes ⁊c. Tertiꝰ labor in ꝓposito est studētiū ⁊ scholastiꝯ. De quo loq̄t sic Seneca. Nō est inq̄t viri timere laborez. Generosos aios labor nutrit. Pbia inquit nemini nasc̄it: q̄ eā volūt habere optet q laborēt. Aristotelē nō suscepit pbia ingenioſū: sed effecit. Hinc Hieron⁹. cū in studijs scpturaꝝ ⁊ circa hebreū discēdū vsq; ad fatigationē laborar̄et: semetipm p illō dictū poetī cū ꝓfortare solebat. Labor improbꝰ oia vincit. Iste labor est i studēdo: loquēdo: ⁊ scribēdo: vt posteris poterit pdesse. Ecc̄i. xxiij. Videte q̄n nō solū mihi laborauī: sed oib⁹ exquirentibus veritatē. Et etiā in orādo: exemplo Salomonis dicētis. Da mihi dñe sedium tuaꝝ assistricē sapientiā vt mecum sit ⁊ mecū laboret.

¶ Quartꝰ labor est ꝓsidentiū ⁊ alioꝝ ꝓlatoꝝ quoꝝ est laborare i doctrina ⁊ exēplo bone vite. Iux illō. j. Timoth. v. Qui bñ ꝓsunt ꝓsbyteri duplici honore digni habeāt: maxie q̄ laborant in ẏbo ⁊ doctrina ⁊c.

Lectio. CLXX

Sed et si figulus molle terrā ꝑmens: laboriose fingit ad vsus nr̄os vnūq̄q; vas ⁊ de eodē luto fingit q̄ mūda sūt in vsum vasa: ⁊ siliter que his sūt cōtraria. Horū aūt vasoꝝ q̄s sit vsus iudex est figul⁹. Et cū labore vano deū fingit de eodē luto. ille qui paulo ante de ẽra factꝰ fuerat: ⁊ post pusillū ducit se vnde acceptꝰ est. repetitꝰ aie debitū quā habebat. Postq̄ reprobata est idolatrarū fatuitas ⁊ malicia ex pte speciei siue artificialis pulchritudinis idoloꝝ. Hic cōsequēter eos reprobat de cā tam efficiēte q̄ materiali eorūdē conīūctim. Et quāuis quecūq; materia inepta sit ⁊ incōueniēs ad essendum ps dei: ⁊ ois artifex impotēs ⁊ insufficiēs ad ꝓducēdū deū maxie tñ euidenter idolatrarū fatuitas ondit in h̄ q̄ credūt vnū figulū qui est deiectꝰ artifex de vilissimo elemēto q̄ est terra posse formare deū ꝑsertim cū vidēt figulū de eodez luto formare vasa honesta ⁊ inhonesta q̄tū ad vsum ẽm iudiciū suū ⁊ de eodē luto fabricare vnū idoluz. Igit̄ q̄tū ad materiam nulla nobilitas maior est in idolo: q̄ sit in olla vilissima facta de luto Et hec ratio ponit̄ in ꝓma pte lectiōis plane et sumit̄ principaliter a pte materie. Scōa est talis. Colētes idolum in materia lutea siue terrestri sciūt ipm figulū factū de terra ⁊ post modicuz redigēdū in terrā. Ergo cū nō possit dare terre de qua factus est vitā imortalē vel diuinaz: multo min⁹ pōt dare vitā terre circa quā opat arte sua. Et hoc est q̄ dicit. Et cū labore vano deū fingit. id est idolū colendū ꝓ deo: de eodē luto. sup̄. ó quo pri⁹ fecit vasa honesta ⁊ inhonesta q̄tū ad vsuz illoꝝ ille q̄ pauloante de ẽra factꝰ fuerat. Ecc̄i. xvij. De⁹ ó ẽra creauit hoiez. Et post pusillū ducit se. i. ducit merito peccatoꝝ suoꝝ. vñ acceptꝰ ē. i. de ẽra in ẽraz reuertet Ecc̄i. xlj. Oia q̄ de terra sūt in terrā cōuertent Vel educit se ẽm alios libros: ille etiā nō soluz sic ducit in terrā sed repetitꝰ est debitū aie quā habebat. Hec lra dupliciter exponit. Primo mō aie debitū dicit mors ipa quā pati ois homo debet post peccatū primi parētis. Gen̄. ij. In q̄cūq; die comederis ex eo morte morier̄. i. necessitati mortis eris addict⁹ tu ⁊ tota posteritas tua. Alio mō est ꝓstructio intransitiua repetitꝰ aie debitū ⁊c. i. debitū q̄ ē ipa aia. Luc. xij. Stulte hac nocte aiaz tuā repetēt a te. Et ē grāmatica nō vsitata mō: vt hoc pticipiū passiue significatiōis repetitꝰ regat hūc accusatiuū debitū q̄ dicūt q; h̄ ideo est: q⁹ suū actiuū regit duplicē accusatiuū sic̄ h̄ ẏbū doceo: vñ bñ dꝰ repetitꝰ debitū sic̄ dicit iste ē doctꝰ grāmaticam. ¶ Circa illā clausulā. Repetitꝰ aie debitū Notandū q; hō bñ ꝓsideras statū suū diuersimode est debitor multoꝝ. Et est debitor supiorīs: inferiorīs: ⁊ equalis. Roma. xiij. Reddite oibus debita: Deꝰ est supior: caro inferior: ꝓximꝰ equalis. Deo eñ debitores sum⁹ sicut dicit q̄dam doctor: ratione delicti: ratione beneficij: ⁊ ratione depositi. Primo quidē rōe delicti. Dēs eñ ꝓtra eū deliquim⁹. Et iō dēs ei ꝓ offensa emendā debem⁹. Exēplū hui⁹. j. Reg. vj. habemus de philisteis qui arcam dñi detinuerunt iniuste: ⁊ ideo diuersimode afflicti fuerunt. Unde dictū fuit eis. Quod debetis ei reddite ꝓ peccato: ⁊ tūc curabimi. Istud debitum est penitētia q̄ multi male soluūt ⁊ quidam nunq̄. Male soluunt qui suā penitentiā in senectutē differūt. Nūq̄ soluūt qui sine penitentia ⁊ caritate decedūt. Et ratione h⁹ debiti quod est pena ꝓ peccatis: etiam ipsa peccata debita nuncupant. Math. vj. Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus debitoribus nostris. Scōo sum⁹ deo debitores ratione beneficij. Recepim⁹ eñ a deo bona gratie nature ⁊ fortune: ꝓ quib⁹ oib⁹ merito ei seruire debem⁹. Luc. xvij. Cū oia bñ feceritis que precepta sūt vobis dicite: q⁹ omnino serui inutiles facti sum⁹: q̄ debuim⁹ facere fecimus. Tertio sumus deo debitores rōne dispositi. Hec eñ oia bona q̄ vident nob esse collata: dispositi sūt magis q̄ data. Unde redditur sumus de oib⁹ rōem. Math. xviij. Dimitte eū in carcerē donec reddat vniuersū debitū. Scō ꝓncipaliter debitores sum⁹ carni: nō vt scōm eā viuam⁹: ſ vt eā spiritui subijciam⁹. Roma. viij.

Debitores sum⁹ nō carni vt scōm eā viuamus Si eīm scōm carnē vixeritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis: viuetis. Carni igit tria debem⁹ videlicet sustentationē: castigationē: ⁊ exercitationem. Sustētari eīm dz ne deficiat. Deliciari non debet ne insolescat. Vñ Grego. Omel. vij. scōe ptus super Ezech. In hoc mūdo cū nostris temptationibus nascimur: ⁊ caro nobis aliqñ adiutrix est in bono ope: aliqñ seductrix in malo. Si eīm ei plus q̄z debuim⁹ tribuim⁹: hostē nutrim⁹. ⁊ sī necessitati eius que debem⁹ nō reddim⁹: ciuez necam⁹. Satiāda itaq; est caro: sed ad hoc vt i bono ope nobis sufficiat. Nā quisq; ei tantuz tribuit vt supbiat: saciari penit⁹ ignorat. Hec ille De eodē Seneca epla. xlvij. Fateor insuam nobis nfi corpis caritatē: fateor nos hui⁹ gerere curā. Nō nego indulgēdū illi: seruiēduz nego: sic gerere nos debem⁹ non tanq̄z ꝓpter corp⁹ viuere debeam⁹ sed tanq̄z nō possim⁹ sine corpe viuere. Et infra dicit notabile verbū. Honestū inqt ei vile est cui corp⁹ nimis carum est. Caro ergo sustētari debet non impinguari ne ꝓtra spiritū fiat hostis. Juxta illud metricū Si bene sū pasta dic caro nō ero casta. Jrē ali⁹ dic sic. O mihi cara caro rōi ꝓsona raro. Duz tibi multa paro fercula litus aro. Scōo debem⁹ carni castigationē p abstinētias: vigilias: ⁊ afflictiōes rationabiles. j. Cor. ix. Castigo corpus meū ⁊ in seruitutē redigo: ne forte cū aliis ꝑdicauerim ipe reprob⁹ efficiar. Est eīm caro sicut equus lasciuus ꝓpter nimiā ꝑbendā q̄ dominū suū ꝓiicit in lutū. Vñ Greg. sup illō Job Uersa est in luctū cythara mea: dicit sic. Si corda in cythara min⁹ tendit nō sonat. si ampli⁹: raucū sonū dat. q̄z nimirū tāto quisq; sibimet moderamine debet ꝑesse vt ad culpaz caro nō supbiat. ⁊ tū nō ad effectuz rectitudinis in ope subsistat. Tertio debem⁹ carni exercitationem nō ociū vl vacationē. De ista loquit Seneca epla. viij. scōm libros cōmunes. Nullus mihi p ociū exit dies: ptem noctiū studijs vendico nō vaco somno sed succūbo. ⁊ oculos vigilia fatigatos cadētesq; in opere detineo. Et Hieron⁹. in quadā epla. Semp aliqd opis facito: vt te dyabolus inueniat occupatum. Nō eīm facile capit a dyabolo qui bono vacat exercitio. Tertio principalit debitores sum⁹ ꝓximo: cui debem⁹ dilectionē: instructionem: ⁊ supportationē. Dilectionē debem⁹ omnib⁹. Juxta illud Roma. xiij. Nemini quicq; debeatis nisi vt inuicē diligatis. Et. j. Joh. iiij. Si de⁹ dilexit nos ⁊ nos debem⁹ alterutruz diligere. Vñ dicit Tulli⁹ de amicitia. q̄ fructus ingenij ⁊ virtutis omnisq; prestātie tūc maxie carpit cuz in primū quēq; ꝓfert. Jrē Greg. i quadā Omel dic sic. Habēs itellectū curet omnino ne taceat. habens rerū affluentiā: a misericordia non torpescat: habens artē qua regitur: vsum illi⁹ cū primo partiat. habens locū loquendi apō diuitē: pro pauperibus intercedat: talenti nomine reputabit cuilibet etiā nimiū qō accepit. De ista dilectione dicit Petr⁹ Rauenenſ. in q̄dam epla. Cum humane ꝓditiōis status multiplici motu variet: nihil in temporib⁹ inuenio preter vnū quod vite celestis imaginē repzesentat. sola dilectio est quā non alterat casualis euent⁹: quā separatio corpalis nō diuidit: quā tpis longitudo nō abolet: que defectu nō succumbit: sola dilectio est ꝑ quā amicos absentes videmus: alloquimur: amplexamur. q̄ sic quadam angelica agilitate ⁊ imaginario cōmeatu transoluat ⁊ recurrit vt nihil de damno corporee molis aut distantie localis iniuria ꝓqueramur. Scōo debemus primo instructionem. Roma. j. Greci ac barbari sapiētib⁹ ⁊ isipiētib⁹ debitor sū. Tertio debem⁹ primo supportationez: cuius exemplū de ceruis habem⁹. Qui sm Ambro. ⁊ Jsido. xij. Ethimol. ca. j. cū flumina vā maria transnatant capita cunibus p cedentiū supponūt: sibiq; inuicez famulantes nullius pōderis laborē sentiūt. Cōsimili modo in omni ꝓgregatiōe ⁊ statu: qui pueciores fuerint ⁊ fortiores: infirmor⁹ defectus ⁊ imbecillitates sustinere debent. Roma. xv. Debemus nos firmiores imbecillitates infirmoruz sustinere.

Lectio. CLXXI

Sed est cura illi nō quia laboraturus est: nec qm̄ breuis vita illius sed ꝓcertat cū aurificibus ⁊ argentarijs sed ⁊ erarios imitatur ⁊ gloriam prefert: quoniam res supuacuas fingit. Cinis est enim cor eius et terra supuacua spes illius ⁊ luto vilior vita illius: quoniā ignorauit illuz q̄ finxit se ⁊ qui insprauit illi animā ⁊ amat ea que opat⁹ est ⁊ nō eū qui insufflauit ei spiritu vitalē. Postq̄z reprobata est vanitas idola fabricantiū ex pte cause materialis ⁊ formalis. In ista pte reprobat vanitatē eorūdem ex pte cause efficiētis ⁊ hoc in materia vili sicut de luto. Nā quāto materia idoli est vilior: tāto magis sūt verisibiles idola fabricātes ō illa: ⁊ etiā talia idola adorātes. Vñ spūssctus deridet hic specialiter figlos idola gētiū fabricātes de materia fictili. Et circa h duo fac. Nā ꝓmo eos absolute vitupat. Scōo eos fabricantes idola alijs comparat: ibi. Hic eīm scit se sup omnes. Circa primū duo facit. Primo tales opifices arguit de negligētia bone ꝓsideratiōis: q̄tum ad laborē ꝓpriū ⁊ corpalem fragilitatē. Scōo eos redarguit ō vehemētia falsē opiniōis circa humane vite bonitatem: secunda pars ibi. Sed estimauerunt. Circa primuz quattuor facit. Nam primo arguit tales de negligentia.

Secundo de vana gloria. Tertio de spe supua
cua. Et quarto de ignorantia nimis fatua. Ne
gligentes vo sunt in eo q nō curant de laboris
sui quātitate: nec de sue vite breuitate: t ꝑtuz
ad hoc dicit sic. Sed est illi cura: nō quia labo=
ratur⁹ est: sed nec qm̄ breuis ē vita illius. Istā
negligentiā patiunt oēs cupidi qui cōtinue
circa diuitias t honores laborāt: t vite sue bre
uitatē nō ꝑsiderāt: sed ꝑcertant cū aurificibus
id est qui in auro opant: t argentarijs. id est q
opant in argento: ecce vana gloria figuli q cer
tat cū nobilib⁹ artificib⁹ vt opet ita subtiliter i
luto sicut alius in metallo: sed t erarios. id est
illos qui opant in ere t in quocūq; alio metal=
lo imitat: t gloriā ꝑfert. i. inutiliter se iactat q=
rens gloriā ꝑferēdo opus suū opib⁹ artificuz
alioz. Et ideo se inutiliter ꝑfert: qm̄ res super=
uacuas finxit. i. inutiles. Reprobata eoz negli
gentia et vana gloria. hic reprobat tertio eo=
rum spes supuacua in idoloz cultura: que qui
dem cultura reprobāda est vt mala ex cogitati
one. affectione t tota ꝑuersatione. Ptū ad co
gitationē dicit sic. Finis em̄ est coz eius. hoc est
cogitatio cordis illi⁹ qui adorat vile idolū est ci
nis. i. circa cinerē sicut circa obiectū suū. Act⁹
em̄ specificant t denomināt frequenter ab ob
iectis. sicut cogitatio cupidi est aurum: t terra
supuacua spes illi⁹: q̄tum ad affectionē. t luto
vilioz vita illius. i. ꝑuersatio adorantis idoluz
vilioz est ipo luto qō adorat t cui se sōdit. Ho
raliter in cinere qui vēto agitat: designat sup
bia vite. In terra ꝑcupiscētia oculoz. In luto
ꝑcupiscentia carnis. Quarto reprobat eos de
ignorantia ppria ppter quā inciderunt in tot
errores. vñ subdit. Quoniā ignorauit cuz qui
se finxit scz deū. De quo i ps. Qui finxit singil
latim corda coz. Et qui illi inspirauit animaz.
Ecc̄l. ij. Inspirauit in faciem ei⁹ spiraculū vite
t amat que opatus est: scz figul⁹ amat idola sua
t non eū qui inflauit ei spiritū vitalē. id est de=
um. quia illū ignorat. nihil aūt ignotū est ama=
tū. Breuis est vita illius. Circa istā clausu=
lam notandū est q inter omnia que ꝑsiderare
debem⁹ ad virtuose viuendū: maxie nobis
ꝑfert ponderare diligenter vite pēnis inume=
rabiles qualitates t ꝑditiōes. Vñ Aug⁹ li. suo
de oratione dicit sic. Cogitem⁹ q̄ breuis sit vi=
ta nostra: q̄ lubrica sit vita nra: q̄ icerta mors
nostra. Cogitem⁹ q lugētes hanc vitā intrauī=
mus: cū labore viuim⁹: t cū gemitu exituri su=
mus. Cogitem⁹ cū quantis amaritudinib⁹ mi
xtū sit: si quid dulce est: si quid iocundū: in h⁹
vite via occursu suo nobis alludit fallax: q̄ su=
spectū: q̄ instabile: q̄ transitorium sit si quid
amor mūdi parturit: quicqd species t pulchri=
tudo tpis ꝑmittit: Et postea enūerat mltas h⁹
vite miserias quō cū peccatis intrauim⁹ t pec=
cata pctis accumulauim⁹, t tandē sōdit. Quis
em̄ omnia mala h⁹ vite enūerare pōt: Ut enim
ꝑtermittam⁹ ea mala que oēs cōmuniter op
primūt. quantū putam⁹ singuloz secreta peri=
cula quoz quicq; sibi ꝑsciī sunt. Si quis em̄ co=
gitare voluerit a iuuentute mala que fecerit q
sustinuerit: ponatq; añ oc'los tpa ꝑterita: dies
vite sue. ꝑsideret diligenter q t quot pericula et
quātos labores inaniter ptulerit: quotiens ad
hui⁹ vite honores frustra desudauerit: quo=
tiens in laboriosis conatib⁹ fallaces exitus in=
uenerit: ꝑfecto sciet qd ō hac vita iudicet. Vñ
Salomon. Qui addit scientiā addit t dolorē.
Quāto em̄ hō seipm̄ pl⁹ intelligit tāto pl⁹ suspi
rat t ingemiscit. Hec August. Habz ergo vita
ista durationis breuitatē: afflictiōis acerbitatez
t terminatōis ambiguitatem. Habet em̄ ꝑmo
durationis breuitatem. Juxta illud Job. xiiij.
Homo nat⁹ de muliere breui viuens tpe t̄c. et
infra. Breues dies hois sūt. Et q̄uis hoc sit ō
omni homine. magis tñ ista breuitas apparet
in magnis ꝑsonis sic sūt pontifices atq; reges
hoz em̄ āni crebri⁹ cōputant cum dicit. Anno
regis tali t̄c. Pontificat⁹ nri anno tali t̄c. Vñ
Eccl. x. Dis porētar⁹ breuis vita: t forte ad lit=
terā malū regimē corpis t excessus delitiaz in
cibis t potib⁹ t voluptatib⁹ hui⁹ agit fortasse
ad vite coz breuitatē. Quia Eccl. xxxvij. dicit
In multis escis erit infirmitas. t cito p⁹. Pro
pter crapulā multi obierūt. Disputat Macro
bius. ij. saturnaliū. Utrū difficiliorīs digestio
nis sit cibus simplex t vniformis: Et respōdet
ad istā questionē Hysarius pbs asserens q ci
bus multiplex est difficiliorīs digestiōis. Nō
ꝑbat quinq; rōnib⁹ quarū tria sūt exēpla pro
rudib⁹. Primo em̄ videm⁹ q pecudes q̄ sim
plici alimēto vescunt: sanissime sunt. t siquidē
inter pecudes alique infirmant: ille potissime
infirmant quas hoim voluptas p varietates
ciboz nitit saginare. Secūda ratio est q cibus
simplex facili⁹ digerit. In cui⁹ signū oīs medi
cus simplici cibo reficit ifirmū: tāq; natura de=
bilis facilius simplicē cibū in sui naturā ꝑuer=
tat. Tertia ratio est q sicut citi⁹ nocet varie
tas vinoz q̄ idē vinū in equali sumptū quan=
titate: ita varietas ciboz in aliqua q̄ntitate pl⁹
resistit nature q̄ vn⁹ cib⁹ in ꝑsimili quātitate.
Quarta rō est qr qui simplicē cibū sumit si
postea infirmet facili⁹ sue infirmitatis cā ꝑpen
dit. Et p ꝑsequēs pōt sibi facil⁹ cauere vl a tali
cibo totaliter abstinēdo vel minuēdo q̄ntitatē
cibi: q̄ si mltis t varijs vteret: quia tunc nesci=
ret cui ō multis posset imputare: ergo simplex
dieta salubrioz ē censenda q̄ multiplex. Quin
ta ratio est talis. diuersoz ciboz i stomacho re
ceptoz diūsa est natura: t iō agēte natura vni
formit ex pte sui quidā cib⁹ citius digerit alijs
adhuc manētib⁹ crudis. Illud aūt qō prius in
fra stomachū manēs ꝑuertitur dum expectat

illud qđ est postea digerendū corrumpit ꝛ arescit sicut in cructatiōib⁹ satis patet. Ergo qñ cibus est vniformis ꝛ idē vniformiter digeritur ꝛ vitat talis putrefactio in stomacho. Vñ relinquit scōm cū q' cibus simplex est salubrior digestiōis q̄ cibus multiplex. Hec ibi. Quia q̄ potētes ꝛ diuites multis ferculis ꝛ varijs vescunt ciborū generib⁹: frequēter infirmant ꝛ citius moriunt. Et ideo ois potētat⁹ breuis vita Et in multis escis erit infirmitas: ꝛ in abstinētia vita diuturna. Eccī. xxxvij. dicit: q̄ q̄ abstinens est adijciat vitā. Huic sententie cōcordat Seneca epla. vij. Multos inquit morbos multa fercula fecerunt. Ista tñ veritas vite nostre nō est ꝓtra nos sed ꝓ nobis si bene ꝓsiderem⁹. qz sicut dicit Ambro. in sermone de quadragesima. Ideo de⁹ breuē illā vitā fecit vt molestie ei⁹ qz ꝓsperitate vinci nō poterāt: tpis exiguitate finirent. Gap. ij. Exiguū em̄ ꝛ cū tedio est temp⁹ vite nostre. Scō vita presens habet afflictiōis acerbitatē fm auctoritatē beati Aug⁹. supius allegatā. Et ibi Greg. xj. moraliuꝫ dicit sic. Si subtiliter ꝓsiderem⁹ q̄q̄d hic agit pena ꝛ miseria ē: ꝛ cū hoc ipo q̄ vita nra tātis repleat miserijs misericorditer dispēsat. Vñ idē Grego. xiij. moral. Secreto dei consilio agit vt huius pegrinationis tēpore. electoꝝ vita turbet. via quippe vita presens est qua ad patriā tendimus: ꝛ idcirco hic occulto dei iudicio frequēti turbatiōe ꝓterimur ne viā ꝓ patria diligam⁹. Istud satis ꝓsiderauit Salomon qñ in oibus que fiunt sub sole vanitatē vidit ꝛ afflictionem spiritus. Et iō Eccs. ij. ca. dicit. Reduit me vite mee videtē mala esse vniūsa sub sole ꝛ cūcta vanitatē ꝛ afflictionē spūs. Docet Arist. de ꝓblema. ꝓti. ij. problemate. iij. q̄ aq̄ salsa multo meli⁹ supportat nauē q̄ aq̄ dulcē etiā eiusdē q̄ntatis. Cui⁹ causa ē: qz aq̄ salsa est corpulentior ꝛ densior q̄ aqua dulcis. Cū si ouū ponat i vase i quo est aqua salsa supnatat: si in aqua dulci submergit. Et ob hoc aliqui ignorantes adhuc diū sitatē: penes grauitatē ꝛ leuitatē i aq̄: onerati ꝓmitt⁹ in mari: dānificati sūt in fluminib⁹ sicut dicit. ij. metb. Et iō securius ꝓtingit nauigari in mari q̄ in fluminibus. Moraliter aqua maris est vita p̄sentis tribulationis q̄ est salsa ꝛ amara nimis. Nauis est psona bñ onusta virtutib⁹ ꝛ gratijs. Proū. xxxj. Facta ē qua si nauis institoris de lōge portās panē suum. Ista itaq̄ psona bona multo securi⁹ nauigat i amaritudine seculi ꝛ aduersitate q̄ in ꝓsperitate ꝛ delitijs. vt merito dicat illō Esa. xxxviij. Vñe si sic viuit ꝛ in talibus vita spirit⁹ mei: corripies me ꝛ viuificabis me ecce in pace amaritudo mea amarissima. hoc est in pace ꝓscientie amaritudo mea amarissima donec totaliter ꝓ patientiā absorbeat. Querit ergo Arist. ꝓblemate. xxj. particula. xij. Quare post commestionē eoꝝ que sunt stiptica: pontica: vel austera que mixtū abinuicē differunt fm cōmentatorē. vinū ꝛ aqua ꝛ vniuersaliter omnis potus videt dulcior: Causa est duplex. Prima causa est: qz ꝓtrariū magis aparet iuxta suū ꝓpriū cē. Alia causa est. qz ꝓ talia aperiunt pori lingue ꝛ organoꝝ gust⁹: ꝛ sic pot⁹ meli⁹ penetrat ꝛ diutius adheret eis. Isto mō moraliter vinū ꝓpetue iocunditatis melꝰ sapiet aīe postq̄ amara vite ꝓsentis degustauerit. sicut exēplū de tenebris fit lux magis accepta. Job. iij. Lux ꝛ vita his qui in amaritudie aie sūt. Tertio vita ꝓsens habet termianōis ambiguitatē. Eccs. ix. Sūt iusti ꝛ sapiētes ꝛ opa eoꝝ in manu dei: et infra ibidē. Nescit hō finē suū sed oia in futuꝝ seruant incerta. Et ideo dicit Seneca q̄ virtuosus debet in opinione ꝛ mortis ꝓtemptu mori anteq̄ finiat vitā suā ꝛ ꝓsūmare vitā añ mortem. Dicit iterū Seneca epla. xxxij. Pulchrū est ꝓsūmare vitā ante mortē ꝛ expectare secure reliquā sui temporis partē. Et tales illi erāt quib⁹ aplus loquebat ad Colos. iij. Mortui em̄ estis ꝛ vita vestra abscondita est cū christo in deo ꝛc.

Lectio. CLXXII

Sed et estimauerunt lusum esse vitam nostrā ꝛ conuersationem vite compositaꝫ ad lucrū: ꝛ oportere vndecūq̄ etiaꝫ ex malo acquirē. Hic em̄ scit se sup oēs delinquere qui ex ꝛra materia fragilia vasa ꝛ sculptilia fingit. Omnes em̄ insipientes ꝛ infelices supra modū anime superbi sunt inimici populi tui ꝛ imperātes illi. Postq̄ spiritussanctus redarguit idolatras ō negligentia bone considerationis circa ꝓpriū corporis fragilitatem. In ista parte redarguit eorum falsam opinionem circa vite humane moralem bonitatem. Est autem opinio ipoꝝ reprobozum de conuersatione humana sic q̄ tota conuersatio hominis ordinari debet ad duo: videlicet ad delectationes siue delitias: ꝛ ad possessiōes siue diuitias: ꝛ hoc est qđ dicit: Sed estimauerunt vitam nostram esse lusum. vel ludum vel luxum. scōm q̄ diuersi textꝰ habent: hoc est delectationem ꝛ voluptatem estimauerunt finem esse ꝛ pfectionem vite humane vt homo circa nihil aliud sollicitari debeat nisi q̄ fruatur delitijs ꝛ voluptatibus corporis ꝛ cum hō abundet diuitijs. vnde subdit. q̄ estimauerunt conuersationem vite humane esse compositam. id est ordinatam ad lucrum diuitiarum: ꝛ ideo oportet vndecunq̄ siue iuste siue iniuste: etiā ex malo acquirere. ꝛ ideo tales miseri figuli studuerūt fabricare idola curiose vt posset ea carius vēdere idolatris. Cōsequenter cōparat figulū de vili materia idola facientē ad alios artifices idolorum de nobiliori materia

fabricãtes. Et circa hoc duo facit. Primo vituperat eũ sicut peccantẽ scienter ⁊ singulariter. Scõdo vituperat oẽs idolatras generaliter. scõa ps ibi. oẽs em̃ insipiẽtes. Dicit enim de figulo deos fictiles faciẽte sic. Hic em̃ scit se sup oẽs delinq̃re q̃ ex terre materia. i. ex materia fictili fragilia vasa ⁊ sculptilia fingit. Igit̃ exp̃sse videt ⁊ palpat q̃ nõ sũt plus honorãda sculptilia q̃ vasa fragilia. Ex nõ solũ iste: sed etiã omnes idolatre sũt insipiẽtes ⁊ infelices supbi ⁊ bonorũ inimici ⁊ exprobratores p̃cipue dei. vñ subdit. Oẽs em̃ insipiẽtes q̃tũ ad cognitiuã cognitionẽ. infelices q̃tũ ad effectiuã sup̃ modũ. id est vltra mẽsurã aie sue. id est ꝓprie bonitatis. supbi sunt inimici etiam p̃cipue dei ⁊ bonis viris eos ope p̃sequẽdo ⁊ imꝓperãtes illis deridẽdo ⁊ diffamãdo ⁊c. Circa istã clausulã. Estimauerũt lusuz esse vitã nr̃az. Notandũ q̃ Aristo. x. Ethi. ca. ix. recitat opinionẽ quorũdam ⁊ reprobat qui posuerunt humanam felicitatez in opibus ludi ꝓsistere: ⁊ est hec cadez opinio a spũsctõ reprobata in lectione hodierna. Ponit ergo Arist. ꝓmo rõnem que eos mouit ad ponendũ felicitatẽ humanã in ludis cõsistere: ⁊ est ista. Quo diuites ⁊ potentes maxie indigent ⁊ quo maxie delectant videt potissime ad felicitatẽ ptinere. Sed diuites ⁊ potẽtes maxime querũt delectatões ludi: vñ p̃sone cõiter ludentes sũt eis care ⁊ p̃ciose: Ergo videt q̃ i talibus ꝓsistat felicitas. Scõo Arist. istã rõem euacuat ꝓpter duo. Primo q̃ nõ est sufficiẽs signũ q̃ felicitas ꝓsistat i ludo ꝓpter hoc q̃ potẽtes maxie in ludo delectant. Naz in illis hominib⁹ nihil est singlare qõ non est in alijs hominib⁹ nisi potẽtia vel diuitie. Sed nec diuitie nec potẽtia faciũt opatiões eoz̃ vtuosas. Idoneũ sequit̃ q̃ ideo aliq̃d sit virtuosũ: q̃ fit a diuitib⁹ ⁊ potẽtib⁹. Minor p̃z: q̃ potẽtie ⁊ diuitie nec ꝓferũt homini vtutes mozales nec intellectuales: que sũt principia virtuosaz̃ opationũ Scõo q̃ si illi quib⁹ nõ sapiũt delectatiões spirituales que sunt in exercitio virtutũ mozaliũ ⁊ intellectualiũ fugiũt ad delectationes corporales nõ tñ ꝓpter hoc sequit̃: q̃ ille sint eligibiles simpliciter ⁊ ꝓpter se. Sic nec sequit̃ q̃ pueri qui intellectu ⁊ virtute carent iudicant aliq̃ esse p̃ciosa ⁊ magni põderi. ergo sũt talia. Nõ a simili sicut pueri ⁊ viris pfectis. alia ⁊ alia p̃ciosa vident. Ita prauis ⁊ virtuosis alia ⁊ alia p̃ciosa vident. Illud aũt simpliciter virtuosuz siue ponderosũ est siue p̃ciosuz qõ a virtuoso laudabile iudicat̃ vel p̃ciosuz. Cũ ergo potentes a potẽtia sua virtutẽ nõ habeãt: patz q̃ nõ sequit̃. Potẽtes in ludo delectant maxie: ergo felicitas ꝓsistit in ludo: falsuz est. Tertio Aristo. arguit istã viã tripliciter. Primo cum felicitas sit finis hũane vite. si in opib⁹ ludi cõsistat felicitas: lud⁹ foret finis vite hũane: ⁊ ex hoc sequit̃ q̃ hõ studeret ⁊ laborare t ꝓpter ludũ qõ est stultũ ⁊ puerile: sed ecõuerso scõm sentẽtiã Anatharsis bene se habet dicere. s. q̃ aliq̃s ludat ad horaz vt postea melius studeat: quia requies est ꝓpter operationem: non operatio ꝓpter requiem. Secundo cum felicitas sit summũ bonũ: necesse est q̃ in optimis cõsistat. Seria autem sunt ridiculosis meliora: ergo felicitas magis circa seriosa q̃ circa ridiculosa cõsistit. Unde Tullius de officijs. Non ita a natura generati sumus vt ad ludum et iocum facti esse videamur: sed ad seueritatem potius et quedam studia grauiora atq̃ maiora. Tertio quia nobiliozis partis anime est melioz operatio ⁊ per consequens in nobilissima parte poni debet felicitas. sed nihil prohibet hominẽ bestialẽ corporales delectationes maxime participare: ergo in talib⁹ delectatiõib⁹ non est felicitas: q̃uis autẽ ludus non sit humane vite felicitas: est tamẽ ludus conueniẽs virtus quedam. Sicut enim homo indiget aliquando a vexationibus corporis requiescere ita indiget intentionẽ et a studijs seriosis relaxare ⁊ a sollicitudinũ anxietate pausare: h̃ autem fit per ludum qui consistit in colloquijs et collationibus conuenient̃ inter homines ordinatis. Est ergo notandum circa ludũ q̃ ad hoc q̃ virtuose fiat tria requirũt̃: videlicet. cõ decentia honestatis: prouidentia identitatis: ⁊ carentia superfluitatis. Primũ ergo q̃ a virtuose ludentibus considerari debet: est honestatis condecentia: vt videlicet talis ludus deceat p̃sonam ludentem: deceat p̃sonas assistentes. Unde alius ludus conuenit clerico vel p̃lato seu viro religioso: et alius militi armigero vel famulo. Alius etiam ludus decet senes ⁊ alius iuuenes: quia non omnia decent. Fingit Esopus de asino ⁊ catulo. q̃ asinus ꝓsiderans catulum ociosum mirabiliter gratum et acceptum domino. deliberauit que posset esse causa quare dominus catulum nihil operi facientem tantũ diligeret. Et deprehẽdit q̃ quotiens dominus domum redijt: catulus ei occurrit pedibus ⁊ voce modis omnibus quib⁹ potuit domino suo semper applausit. Visum est ergo ⁊ expediens asino effigiari catulum ⁊ sic domini sui gratiã promereri. Domino ergo de rure redeunte occurrit asinus cuz impetu pedes anteriozes humeris domini allisit et clamoze valido rudire cepit. Dominus turbatus ⁊ lesus auxilium conuocat famulozuz qui asinũ validissime fustigatũ a dño abegerunt. Isto modo multi sũt qui putant q̃ eos deceat omnis lud⁹ ⁊ tñ in rei veritate displicent vbi se putãt placituros. Narrat̃ fabulose q̃ minerua inuẽta tybijs icepit fistulare. Cũ g̃ circa aquã q̃n dã sufflãdo tybias icederet. ꝓsiderauit buccaz̃ suaz̃ magnitudinẽ ⁊ tumoꝛẽ ⁊ visa indecentia

vultus sui placeat tybias suas nec vnq̃ postea voluit fistulare. Consideret g̃ ludẽs psone/sue conditionẽ ⁊ honestatem ⁊ nihil attemptet qõ eũ vel statũ suũ non deceat: ⁊ semp omnia turpia caueat que aliquo mõ ad peccatũ inclinẽt. Vñ Seneca/de quattuor virtutib⁹. Omnia tolerabilia ꝓter turpitudinẽ crede. A verbis aũt turpib⁹ abstineto: qz licentia eoz impudẽtiam nutrit: sermones vtiles magisq̃ facetos ⁊ affabiles ama: miscebis interdũ serijs iocos: ꝙ temperatos ⁊ sine detrimẽto dignitatis ⁊ verecũdie. Nam reprehẽsibilis risus est sil'imodicus vel ĩmoderatus vel pueriliter effusus vel muliebriter fract⁹. Odibilẽ quoq̃ hoiem facit risus aut supbus aut elatus aut malign⁹: ⁊ furtiuus ⁊ alienis malis euocat⁹: hec Seneca. De ista honestate ⁊ decentia in ludo ꝙãda dic̃ Aristo. iiij. ethi. ca. xvj. q ludus liberalis ⁊ disciplinatus differt a ludo puili. ⁊ distinguit in hoc qz ludẽs indisciplinate exponit se duplici damno: videlicet derisiõi ⁊ suspitioni. Vnde indisciplinate ludentes in cõmedijs scõm eũ aliqñ patiebant derisionem si videlicet inepte dixerunt. Aliqñ suspitionẽ quando videlicet turpia dixerũt: qz pbabile est q q̃ de turpibus ludũt in turpibus delectant. Et ideo ex paruis magna sepe intelligim⁹ sicut docet Tullius in sua rhetorica. ex ocloz intuitu ex hilaritate et risu ⁊ huiusmodi Sicut inquit idẽ tulli⁹ de officijs. li. j. Pueris nõ omnem licẽtiã ludendi damus: sed solum circa ea que ab honestis actionibus nõ sunt aliena. vt sic in ipso ioco semper aliq̃d probi ingenij elucescat. Et Ambro. ỏ officijs libro. j. Laueam⁹ ne dũ animuz relaxare volum⁹ soluam⁹ omnẽ armoniã quasi pcentũ quendã bonoz operum: vsus em̃ cito inflecrit naturã. Vñ clericos nullo mõ decet pcationes mulierũ vel meretricia effigiare gestu habitu vel loquela ne hoies suspicent eos in talibus precordialiter delectari. Itẽ nec nimie saltationes decent clericos testante illud Chrysostomo sup Math. xiij. Die aũt natalis Herodis saltauit filia herodiadis. vbi dicit sic. Vbi saltatio: ibi diabolus: nec em̃ ad hoc de⁹ dedit nob pedes vt cũ camelis saltem⁹: sed vt cũ angelis chozos faciam⁹. In saltibus exultãt demones ⁊ letant mimistri demonũ. hec ille. Istam honestatem bene seruauerat illa virgo Sara filia Raguelis. ppter qõ dicere potuit illud Thobie tertio. Nũq̃ cũ ludẽtib⁹ miscui mẽ: neq̃ cũ his qui in leuitate ambulant participẽ me prebui. ¶ Scõm quod lud⁹ virtuosus requirit ẽ puidentia idẽtitatis vt ludens semp puideat q ludus suus sit simplex innocẽs et innoxius ne aliquis inde ledat: vnde qui nihil in dictis suis ponderãt nisi vt risum faciant nec curant quem p dicta sua ptristẽt: derisozes/sunt ⁊ bomolochi. et nõ eutrapoli ꝫm Aristo. iiij. Ethi. Et de tali loquit Salomon Proũ. xxvj. Fraudulenter nocet amico suo ⁊ cũ deprehensus fuerit dicet. ludẽs feci. Tales ludũt more sampsonis qui tam se q̃ assistẽtes ludẽs oppressit. Judicũ. xvj. Sed nũquid virtuose ludẽs poterit alteri puiciari? Ad hoc q̃ satis respõdet Arist. iiij. Ethi. q̃ quedã sunt puicia cõtumelioſa: q̃dam nõ. Dicere aũt ptumeliã alicui est eũ infamare: ⁊ ideo talia puicia dicere nllo mõ potest virtuose ludẽs. Sed hoc apud gẽtiles legibus phibebat. Sũt aũt alia quedaz puicia de leuibus que põt puenienter virtuosus dicere: vel ppter delectationẽ: vel ppter emẽdationẽ sic̃ exponit ibidẽ sanct⁹ Thomas. Tertiũ qõ virtuosus ludus exquirit est carentia superfluitatis ne vel nimis frequentetur vel nimis ptinuet ⁊ qõ fiat q̃n oportet. ⁊ sicut oportet. Et q̃n debeat fieri dicit Tullius li. j. de officijs. Ludo quidem ⁊ ioco vti licet: ꝙ sicut sompno ⁊ quietib⁹ ceteris: tũc videlicet cũ grauibus serijs aliijq̃ reb⁹ satis fecerim⁹. Distinguit em̃ sanct⁹ Thomas triplex gen⁹ ludi sup. iiij. sententiarũ. di. xvj. q. vlti. ar. j. Est em̃ ludus turpis ⁊ inhonestus qui in se deformitatẽ importat ⁊ tales fecerunt gẽtiles coram dijs suis in theatris ⁊ templis ⁊ ille est simpliciter inhibit⁹ xpianis. de penitẽ. di. v. in fine. ⁊ in multis alijs locis. Alius ẽ ludus gaudij spiritualis qualẽ faciũt xpiani i die corporis xpi ⁊ qualẽ fecit Dauid coram arca dñi. ij. Regũ. vj. Tertius est lud⁹ hũane psolationis: cui⁹ medietas vocat eutrapolia ⁊ virtuosus ista virtute dicit ab Aristo. eutrapol⁹ que virtus est ita necessaria humano puictui q ꝫm eũ ppriũ eutrapoli est esse epidoxiotez: ab epi qõ est supra. ⁊ doxios qõ ẽ apt⁹ quasi optime apt⁹ ad puictũ humanũ. Et ỏ tali ludo potest exponi illud Zacharie viij. Platee ciuitatis implebunt infantib⁹ ⁊ puellis ludentib⁹.

Lectio. CLXXIII

Quoniam omnia idola nationũ deos estimauerũt quib⁹ nec oculoz visus est ad videndũ: nec nares ad percipiendũ spiritũ: nec aures ad audiendũ: nec digiti manuũ ad tractandũ: sed ⁊ pedes eoz pigri ad ambulandũ: hõ em̃ fecit illos: ⁊ qui spiritũ mutuat⁹ est finxit illos. Nemo em̃ sibi similẽ homo põt deũ fingere cũ eniz sit mortalis: mortuũ fingit manib⁹ iniquis. Apostq̃ spirit⁹ sanct⁹ reprobauit tam culturã q̃ facturã: facturã ỏ specialiter reprobauit ex parte cause formalis: materialis: ⁊ efficientis. In ista parte facturã reprobat ⁊ etiã culturam ex parte cause finalis. finis em̃ faciendi idola ⁊ colendi est spes suffragiuz vel auxiliũ cõsequẽdi ꝓtra defect⁹ vite humane. sed tales suffragiũ ꝓferre nõ possunt: cum careant omni sensu: motu/pgressu ⁊ vita. ergo

frustra fiunt ꝛ colūt. ¶Nō aūt careant oīm sensu ꝓbat inductiue. sicut patet i littera excepto sensu gustus: de quo nō facit mētionē in lra. Sed tm patet eos sensu tactꝰ carere. ꝛ gustꝰ ē q dā tactꝰ: sic ōz. ij. de aia. satis liquet q̄ gustu carēt. Rationē quare carent sensibus asserit impotētiā faciēdi vl efficiēdi: q cū sit mortal' mortuum fingit. i. cōponit: fingere enī cōponere dicimus ꝑm Gregꝰ. vnde licet mortalis generare possit viuū per naturā: fingere tamē per artē nullatenꝰ pōt viuū. ¶Notandū q̄ veteres doctōres vel postillatōres istā lram exponunt de malis pastōribus ꝛ ꝓlatis quos dupliciter describit. ¶Primo a dominatōria administratiōe Secūdo ab intrusōria institutiōe. primo ostēdit quales reputant ab alijs. scdo q̄les sunt in seipīs. ¶Reputant enī ab alijs vt dij: vñ eis fiūt genuflexiōes. adoratiōes. supplicatiōes. Sap. xiij. Rectōres orbis terrarū deos estimauerūt Ez. j. Paral. xvj. Oēs dij populoꝝ idola. Et ꝑtū ad hoc dicit sic. ¶Quia idola nationū deos estimauerūt. id est malos pastōres. Zach. xj. O pastor ꝛ idolū derelinquēs gregem. ¶Quales aūt sūt in seipīs subiūgit: qz aliud sūt q̄ apparent. ¶Apparent enī viui ꝛ sūt mortui: qđ manifeste ꝓbat per carētiā sensus ꝛ motus. deficiūt autē in ꝓlatis oēs q̄ncq̄ sensus spūales q̄bus regere debēt tā in ꝓpria quersatione q̄ in subditorū regimine. ¶Primo enī carēt virtute visiua discretiōis ꝛ scie: q̄ discernere debēt inter lepꝛā ꝛ lepꝛā. Carēt cognitione nō solum sacre scripture: ꝑ ꝛ oīs scīētie naturalis ꝛ liberalis. Isti excecant puluere terrenoꝝ ꝛ stercoribus hirūdinū. Tobie. ij. Et iō dicit Esa. lvj. Speculatōres eius ceci sūt oēs. isti nihil vidēt ꝛ tm vidēt tpalia ad emēdum ꝛ disponendum ea. Hiere. iiij. dicit. Aspexi terrā ꝛ ecce vacua erat ꝛ nihil. Et sapie. vij. Diuitias nihil esse dixi. Secūdo carēt spirituali olfactiua qua virtute sentit odor ille. quo aīe deuote currūt pꝰ spōsum. Cañ. j. Currem⁹ in odore vngētoꝝ tuoꝝ. Odor spine florētis aufert cani odorez prede. ¶Notaliter spine florētes sūt diuitie cū honoribus ꝛ dignitatibꝰ q̄ tm̄ redolēt in naribꝰ prelatorū q odorē prede celestis vel xp̄i quē insequi deberēt currendo totalit amiserūt: de quibus per ps̄. dicitur. Flores habēt ꝛ nō odorabunt. Tertio carēt virtute auditiua in auribꝰ. Duas enī aures spūales debēt habere. vnā ad audiendū delectant ꝛ libent verbū dei. aliam ad intelligendū faciliter clamorē egeni. prima auris est dextra. secūda ē sinistra. Ez prelati moderni nōnulli more aspidis surde: dextrā aurē obturāt ira ꝛ sinistrā cauda. q̄ si offeratur eis copia verbi dei. dicunt q̄ nō vacat eos audire. oportet enī eos de terris. redditibꝰ ꝛ placitis habere cōsilia. si clamēt paupes ꝑ elemosyna obturāt aurē sinistram cauda. dicūt enī. Tāta familia nobis ē necessaria tot milites tot clerici tot armigeri. tot seruientes: tot famuli: tot ribaldi: q̄ vix sufficiūt quecūq̄ de ecclia possidemus. Et iste due surditates reddūt eos execrabiles ꝛ inefficaces. De ꝑmo ꝓuer. xxviij. ¶Qui declinat aurē suā ne audiat legez: oro ei⁹ fiat execrabilis. Apocal. ix. Potestas in ore eorū ꝛ in cauda eoꝝ. Et cōsimiliꝫ ꝑtās ꝑlatorum est i ore eoꝝ per imperiū: ꝛ i caudis. hoc ē i magna familia per ministeriū. De secunda ꝓuerbio. xxij. ¶Qui obturat ꝓaurem suam ad clamorem pauperis ille clamabit ꝛ non exaudietur. ¶Quarto carent virtute gustatiua spūali qua gustāt a sanctis q̄ ꝑ suauis est dñs. Patiunt etiā febres varioꝝ peccatoꝝ. qz mō infrigidant ꝑ timorē pdēdi mūdialia. modo calescūt ꝑ rancorē semetipos vlciscēdo de iniuria. modo sudāt torpore in delitijs ꝛ desidia. ideo habēt gustū infectuꝫ ꝛ nō sapiūt que dei sunt. ¶Propt̄ qđ ad Colo. iij. eis dicit. ¶Que sursum sūt sapite nō que sup terrā. et ps̄. Gustate ꝛ videte q̄m suauis ē dñs. Dicit Christ. de problematibus ꝓticula. xxij. ꝓblemate. v. ¶Putridos fructꝰ comedētibꝰ vinū dulce videt amarū: qz amaritudo manet diffusa in lingua eoꝝ ꝛ magis diffundit ꝑ vinū. Moraliter de ꝓlatis nōnulli fructꝰ putridos voluptatū carnalū comedunt. ꝛ ideo vinū deuotionis ꝛ spūalis cōtēplationis nihil eis sapit. Luc. xiij. Nemo illoꝝ viroꝝ qui vocati sūt gustabūt cenam meā. ¶Quinto carēt virtute tactiua spirituali. ꝛ ꝑtum ad hoc dicit q̄ nō sunt eis digiti manuum ad tractādū. Et bñ dicit manuū in plurali qz duas manus spūales habere debērēt: dexterā qua reuerenter tractēt mysteria sacramētorū: ꝛ sinistrā qua suauiter curēt vulnera peccatorū. Prima manus debet eē mūdissima qz tractare debēt filiū dei. j. Joh. j. Manus nre tractauerūt de verbo vite. Sed ista manus in multis est lepꝛosa ꝛ infecta libidine vt merito vnicuiq̄ dicat illud Exo. xliij. Mitte manum tuā in sinū tuū. Et istud Job. xx. Noli me tangere. i. subtrahe te a celebratione diuinoꝝ ꝛ ad ministratōe sacramētoꝝ dei ꝓpter īmūdiciam vite tue Job. xiij. Manū tuam lōge fac a me. Scda manus debz esse sanissima q̄ tractare debent vulnera peccatoꝝ. iiij. Regꝫ. v. Putabaz q̄ egrederet ad me ꝛ manu sua tāgeret locum lepre. Et saluator extēdēs manū suā tetigit locū lepre vel lepꝛosum: dicens. Volo mundare Matth. viij. Sed multi curati ꝛ ꝑlati sunt his diebus vt canes qui sola lingua lingunt vlcera lazari. Tales enī sola lingua lingunt vulnera peccatorū. ꝑ manu nō contingunt: qz opera misericordie nō impendūt: nec operibus ꝓprijs exemplū ꝑbēt subditis vel penitentie vel virtutis. Matth. xxiij. Supra cathedrā moysi sederūt scribe ꝛ pharisei. ꝛ infra. Alligāt enim

onera grauia ⁊ importabilia ⁊ ponũt humeris hominũ: digito aũt suo nolũt ea mouere. Hec ergo dicit moralit spũssanctus de istorum idolorũ. i. malorum ꝓlatorũ negligentia ⁊ defectua cõuersatiõe. Tales sacerdotes compat Greg⁹. omel. xvij. aque baptismatis qui alios mũdãt ⁊ seipos ñ mũdãt: dicẽs sic. Ingrediũtur electi sacerdotũ manib⁹ expiati celestẽ patriaz. ⁊ sacerdotes xpi ad eterna supplicia festinãt. Cui rei sacerdotes malos silẽs dixeri nisi aque baptismatis que peccata ceteroꝝ diluẽs illos ad regnũ celeste mittit. ⁊ ipa in cloacã descendit. Secũdo describit eos ab intrusoria institutione. Dicit enĩ q hõ fecit illos ⁊ is q̃ spiritũ mutuatus ẽ finxit illos: ⁊ q mortalis mortuum fingit manibus iniquis. Et notat modum triplicẽ quo ꝓlati nõnũq̃ male instituuntur. Quidã enĩ adipiscunt dignitatẽ ⁊ statũ in ecclesia p sanguis affectionez: ⁊ de talib⁹ dr q hõ finxit illos: hõ vicz mor⁹ carne ⁊ sãguie ⁊ ñ spũ scõ. Quidã adipiscũt p cõez ꝓspirationẽ spũs humani: nõ per cõmunẽ inspirationẽ spiritus sancti: ⁊ de talibus bñ dr. Qui spũm mutuat⁹ est is finxit illos. Spiritus enĩ interdum p vocẽ accipitur. iuxta illud. j. Corinth. xiij. Psallam spiritu: psallã ⁊ mente. Is ergo q̃ spirituz mutuat⁹ est: h̃ ẽ cõpromissarius q̃ voces obtinet aliorũ ⁊ p alijs eligit: iste fingit idolum. id est falsũ prelatũ ad cõmodũ ꝓpriũ nõ ad ecclesie pfectuz. Tertij adipiscunt dignitatem per munerũ pactionẽ. ⁊ de talib⁹ dicit q mortalis mortuũ fingit manib⁹ iniqs. Mortalis. id est simoniace vendẽs bñficiũ: fingit mortuũ. id ẽ simoniace ꝓmotũ. Quoꝝ vteroꝝ a morte denoiat: qz vteroꝝ peccat moraliter ⁊ ꝓmouens ⁊ ꝓmotus: sed de cõtractu cõstat. Vteroꝝ talẽ fingit manib⁹ iniqs: hoc ẽ munerib⁹ datis vel ꝓmissis. de quibus dr in ps. In quoꝝ manibus iniqtates sunt dextera eoꝝ repleta ẽ muneribus. De istoꝝ munerũ acceptiõe dic Ysi. li. j. de summo bono. ca. iij. Tres sũt munerũ acceptiões quib⁹ cõtra iusticiã hũana vanitas militat: fauor amicicia: adulatio laudis: ⁊ coꝛ poralis acceptatio muneris. Facilius autez peruertit animus rei corporee munere: q̃ gratia laudis ⁊ fauore. ¶ Lectio CLXXIIII

Melior est enim ip

se his quos colit: qz ipe q̃dem vixit cũ eẽt mortalis. illi autẽ nũq̃: sed ⁊ aialia miserrima colũt. Insensata enĩ cõparata his: illis sunt deteriora: sz nec aspectu aliq̃s ex his animalib⁹ bona põt cõspicere. Effugerũt aũt dei laudẽ ⁊ benedictionẽ eius. Postq̃ reꝓbata ẽ multiplr idoloꝝ factura. In hac pte signãter reꝓbat idoloꝝ factorũ cultura. Et circa hoc duo facit. Primo enĩ arguit corũ culpã mortalẽ. Secũdo cõcludit coꝝ penã per petuã. secũda ps ibi. Effugerũt. Circa primuz quattuor facit. primo redarguit idola fragilia de materia lutea. Secũdo colẽtes aialia. Tertio ostendit q idolatre sũt suis idolis magis nobiles. Quarto q eoꝝ idola sunt penit⁹ inutilia. Circa primũ dicit q miser figulus colens idolũ fictile melioꝛ ẽ idolo q̃ colit. cuius rõ est qz ipe viuit: illud aũt nũq̃. Circa scõm dicit q miseri idolatre colũt animalia. id est imagines aialium. de quo satis dictum ẽ supra i ca. xiij. Circa tertiũ ꝓbat q miseri idolatre sũt suis idolis que colũt magis nobiles: qz ipi sentire pñt illa aũt nõ. Unde dicit. Insensata enĩ. i. idola carẽtia sensu cõpata his scz suis cultoꝛib⁹: illis sũt deterioꝛa. Circa quartum dicit q nullũ exhis aialibus. id est idolis animalium põt conspicere bona aspectu interioꝛi vl exterioꝛi. nec p cõsequẽs bona cultoꝛib⁹ suis dare. Et ideo subinferk merito idolatraꝝ pena i genere vicz q sũt indigni laude ⁊ benedictiõe dei. vñ subdit. Effugerũt dei laudẽ ⁊ benedictionẽ eius. Et potest legi duplicit: vel qz fecerunt se indignos dei laude ⁊ bñdictiõe actua vel sũt indigni vt a deo laudenk ⁊ benedicãk. ¶ Sed contra dicta videk eẽ qõ dicit Arist. j. ethi. Optimoꝝ inquit nõ ẽ laus ꝑ aliq̃ maiꝰ laude: deꝰ igik optimꝰ ẽ: ergo sibi nõ debek laus. Dicẽdũ q deũ dupliciter honoramus. Primo mõ fm eẽtiã suã: q̃ est incõprehensibilis ⁊ infinita: et sic sibi debek honoꝛ latrie: nõ autez laus. quia laus ꝓprie loquẽdo nõ debek alicui nisi ad incitãdum eũ ad maius bonũ. Sed cũ ipe sit optimus ⁊ vltimus finis noster ⁊ felicitas nostra vera ⁊ supma cõpletiua ⁊ vltimata. Felicitas autẽ fm pbm nõ est de numero laudabiliuz ꝑ honorabilium. Laus igitur cũ nõ debek fini ꝑ illi q̃ ẽ expediẽs ad finẽ. ñ videk cõuenire deo vt sic. et sic loquik ps. fm translationez Hiero. ps. vj. Tibi silet laus deus in syon. Nec mirũ qz maioꝛ ẽ omni laude Ecci. xlij. Alio mõ honoram⁹ deũ fm effectus suos circa nos: et sic possumus sibi laudẽ attribuere. qz effect⁹ sui ad nostrã vtilitatem ordinank: ⁊ sic loquik ps frequẽter. Laudate dñm omnes gẽtes. ¶ Circa dei bñdictionẽ ẽ notãdũ: q̃ ñtruoꝛ dispositiones reperiunk in sacra scriptura q̃ homini diuinã bñdictionẽ ꝓimperãt ⁊ acquirt: vicz reuerẽtia deuotiõis ad parẽtes. ⁊ bñficẽtia cõionis ad indigẽtes: innocẽtia puersatiõis ad conuenientes: ⁊ resistẽtia coꝛreptionis ad insolentes. Prima q̃ dispositio virtuosa q̃ hoiem dei bñdictiõe dignificat ẽ reuerẽtia deuotiõis ad parẽtes. Ecci. iij. Honoꝛa patrẽ tuũ vt supueniat tibi bñdictio a deo. ⁊ bñdictio illius i nouissimo maneat. Exemplis istius sentẽtie plena est sacra scriptura. Jacob meruit bñdictionẽ patri offerendo ei cibos in vsum de consilio matris suc. Gen. xxvij. et illa bñdictio data fuit a deo;

ꝛ ordinata etiā cōtra intētionem patris q̄ putabat se bñdixisse Esau. Sed dubiū ē quomodo benedixit Jacob pater suꝰ Jsaac cōtra intētionem suam. Dicens enī verba cōsecrationis ꝛ nō itendens celebrare vel cōsecrare nō cōsecrat: Eodē modo in alijs bñdictiōibus sacramētalibus requirit intētio. vnde sacerdos nullū sacramētū cōfert vel cōficit nisi intendat facere sicut ecclia statuit faciēdū in sacramēto Potest dici q̄ Jacob cōsecutꝰ ē bñficiū benedictionis: nō q̄n primo bñdixit ei putās benedixisse Esau. sed postea q̄n Esau venerat ꝛ innotuit Jsaac de deceptiōe ap̄probauit ꝛ ratāz habuit benedictionem sibi datam dicēs. Benedixi ei ꝛ erit bñdictus. Dicit magister q̄ Iacob bñdictus est scōz verba ꝛ nō fm intētionez patris. sicut ep̄us ordinat alienum quem putat suū ꝛ ordinatus est. Sz nō videt simile: quia episcopus intendit ordinare illā p̄sonam sibi p̄sentatā. ꝛ nullum aliū ꝓtunc. vnde intentio ep̄i per se terminat ad illā persona. Sz Jsaac nō intendebat bñdicere Jacob. ergo. ꝛc. Pōt dici q̄ cuius nō intendebat bñdicere Iacob primo ꝛ principaliter tñ per accidēs: vicz per deceptionē intēdebat benedicere illi quē tetigit ꝛ quem osculatus est: forte p̄ma resp̄sio est melior. Huius enī exemplum habemus i saluatore p̄cipuum. de quo dicit q̄ obtēperauit parētibus suis ꝛ erat subditꝰ illis. Luc. ij. Jn rātum aūt curam honoris habebat matri deferēdi vt etiā in articulo mortis inter verbera vulnera ꝛ iniurias: reuerentiā debitaz ei exhibuit: ꝛ de eius necessitate futura sollicitudinē piā gessit. Mulier ecce filius tuꝰ. Joh. xix. sed nō solum tūc sed etiā nunc honorem cōtinuuz defert matri cū eius p̄cibus semper fauet et ipsa rogāte quibuscunq̄ delinquētibus vitaz p̄rebet. Unde de eo videt esse sicut de Coriolano p̄cipe volscoꝝ: de q̄ narrat Valeriꝰ li. v. ca. iiij. q̄ fugatus de roma ad volscos fugit vt lateret. sed cū p̄udens ꝛ probus eēt: apud q̄s q̄siuit latibulū adeptus est imperiū. Jste ergo romanis infestus multas cōtra eos obtinuit victorias. Tandē cū duxisset exercitum cōtra romanos in campū: populus romanus coactus fuit ab eo pacē postulare. Mittunt ergo ad supplicādum legati sed nihil profecerunt. Mittūtur sacerdotes cum infulis sed sine effectu redierūt. Stupebat senat⁹: trepidabat populus: viri pariter ꝛ mulieres exitium imminēs lamētabātur. Tunc Veturia Coriolani mater vxorem eius ꝛ liberos secū trahēs castra volscorum petijt. quā statim filius vt aspexit. Expugnasti inquit ꝛ vicisti iram meaz: Patriam p̄cibꝰ huius admonitis. cuius vtero q̄uis merito mihi inuisaz dono. Et cōtinue a romanis exercitum suum amouit. Sic oio christus se habet ad reuerētiam matris suc: q̄ vbi p̄ces cuiuscūq̄ creature repelluntur: ibi p̄ces marie cōtinue ꝛ gratāter exaudiūtur efficaciter. Unde Anshelmus in quadā oratione sic inquit. O beatissima domina sicut omnis a te auersus. ꝛ a te despectus necesse ē vt intercat. ita omnis ad te cōuersus ꝛ a te respectꝰ vt pereat impossibile est. Jstā etiam virtutē pietatis ad matrē pulchre ostēderūt Helinus ꝛ Ereninus qui cum innumerabilibus exercitibꝰ cōgredi se parassent. superuenit mat: nudat vbera: pacem supplicat cōcordantur germani. De ista pietate loquitur Petrus rauenēs i quodā sermone. Separa filium a paterna denomiatiōe. iam nō est filius: sed frater ꝛ collega eoꝝ. De quibus dicit. Vos ex patre diaboli estis. et vtiq̄ talis filius maledictionem patris merito p̄mereꝝ Deutero. xxvij. Maledictus qui nō honorat patrem suū ꝛ matrem suā: et dixit omnis populus amē. Secunda dispositio virtuosa que diuinam benedictionem impetrat homini: est bñficētia cōmunis ad indigentes vnde dediti operibus pietatis ꝛ elemosyne a domino bñdicuntur. Prouer. xxij. Bis qui p̄onus est ad misericordiā benedicet: de panibus enī suis dedit pauperi. Est enī de viro elemosynario: sicut narrat Berbodus libro suo de lapidibus. cap. xlvij. de lapide enidros. Jste enī lapis semper mittit de se aquas in abūdantia: ꝛ tamē nūq̄ ex hoc decrescit vel minuit. Cuius causā ē difficile assignare quia semp dat ꝛ semp abundat. Cōsimiliter ē de viro liberali qui quāto plura p̄ deo dispergit: tāto plus abūdat frequēter. Prouer. xj. Alij diuidūt ꝓp̄ria ꝛ ditiores sūt: alij rapiūt nō sua: ꝛ semp i egestate sūt: ꝛ tales finalē bñdictionem habebūt: quādo recitatis operibus pietatis dicetur. Venite bñdicti patris mei pcipite regnū ij. Corinth. ix. 62. Qui seminat i bñdictiōibus de bñdictionibꝰ ꝛ metet. Tertia dispositio virtuosa q̄ homini diuinā bñdictionē acq̄rit. ē innocētia cōuersatōis ad cōuiuētes. vñ in ps̄ dicit. Innocēs manibꝰ ꝛ mūdo corde: qui nō accepit i vano aiam suā: nec iurauit in dolo p̄ximo suo: hic accipiet benedictōem a dño. Ecce quattuor ponit. Simplicitatem operis seu opatiōis. Innocēs manibꝰ. Puritatem cogitatiōis: mūdo corde. Soliditatez deuotionis. nō accipit i vanuz aiam suam Et sanctitatē locutōis. nec iurauit i dolo p̄ximo suo. Talis describitur sanctus Job vir simplex ꝛ rectus ac timens deū ꝛ ideo cito post subiungitur. Opibus manuū eius bñdixisti: ꝛ possessio eius creuit in terra. ꝛ i fine dicit. Vñs aūt bñdixit nouissimis Job magis q̄ p̄cipio ei. Job. xlij.

Sed est notādum q̄ est de deo ꝛ mūdo sicut fuit de Joseph ꝛ Jacob patre suo. Geñ. xlviij Joseph voluit vt Jacob bñdiceret filijs suis duobus Manassen ꝛ Effraym. ꝛ quia Joseph

plus dilexit: Manasses posuit eum ex parte dextera patris sui: et effraym ad sinistraz applicuit. Sed Jacob instructus in spiritu manus suas cãcellauit et Effraym imposuit manũ dexterã. Manassi vero manum sinistram: et sic vtriqz benedixit. Isto mõ moraliter mundus approbat amicos et ponit eos in magna dignitate sicut sũt domini et prelati: et videtur ad dei dexteram applicari. Alios mũdus reprobat et ponit eos i paupertate i infirmitate et aduersitate: et ipa vita videt indigni. Sed quid ẽ finaliter? Certe deus cãcellat manus et super illum quem mũdus approbauit ponit sinistraz. et super illum quem reprobauit ponit dexteram. et tamẽ vtriqz bñdicit. Dat eni illis quos mundus plus diligit. diuitias et gloriam hui⁹ vite. et hec est bñdictio sinistre manus dei. Illis vero quos quodãmõ reprobat dat vitã eternaz in celo. Prouer. iij. Longitudo dierum in dextera eius et i sinistra illius diuitie et gloria. Et ideo sancti viri qui maledicunt a mũdo: bñdicũtur a deo. vnde dicitur in ps. Maledicẽt illi et tu benedices. ¶ Quarta dispositio virtuosa que homini diuinam bñdictionem acquirit ẽ resistentia correptionis cõtra insolẽtes. Prouer. xxiij. Qui arguũt eum laudabũtur et super ipsos veniet bñdictio. Arguere enim insolentes et precipue iuuenes: de quibus est spes correptiõis et profectus. est opus maxime charitatis propter tria. Primo qz ipi corriguntur in seipsis. Secũdo per hoc instruunt quomodo per processum temporis increpatiões facient alijs. Tertio qz per hoc obsistit vicijs. Vñ Seneca. li. de morib⁹ Vitia transmittit ad posteros qui peccantibus ignoscit. bonis nocet qui malis parcit. Cauere tñ debet iuste corripiens a tribus. a consimili defectu. a spiritus impetu et a peccãtis ptemptu. A cõsimili defectu Unde Isido. li. iij. de summo bono. ca. xxxij. Nõ debet vitia aliena corrigere q adhuc vitiorum cõtagijs fuerit inuolutus. Improbũ eni ẽ arguere quicquã in alio qđ adhuc reprehẽdit i seipso. A spiritus impetu debet homõ cauere cum corripit: quia quod impetuose pfert non ab amore. sed ab ira procedere videt: et talis nihil corrigit: qz ab amoris cõsistorio nõ pcedit. vnde Aug⁹. super epistolã ad Gal. Quecũqz lacerato animo dixeri: puniẽtis ẽ iper⁹ñ charitas corrigentis. Dilige et quicquid voles dic. Tertio corripiens cauere debet a peccãtis cõtemptu semp cogitãs q in simili capi possit. Unde Aug⁹. de sermone dñi in mõte. li. iij. cap. xxx. Cogitemus cum aliqđ nos reprehendere necessitas cogat. vtrũ tale quid habuim⁹ et iam non habemus. et tũc tãgat memoriam cõmunis fragilitas. vt illam correptionẽ: nõ odiũ sed misericordia precedat. Vel sit aliqs vitiũ qđ nunqz habuimus: et tũc cogitemus nos homines eẽ et habere potuisse. Et qui isto modo corripit et punit delicta: bñdictionem dñi promeretur. In cuius figurã Moyses dixit leuitis qvnuscqz gladiũ acciperet et fratrem et amicuz occideret qui vitulũ cõflatilem adorauerãt. et ipso mãdato Moysi paruissent. Dixit ad leuitas moyses Cõsecrastis manus vestras hodie dño. vnusquisqz in filio et in fratre suo vt detur vobis benedictio. Exo. xxxij. Et per oppositum fauentes insolẽtibus et eis in eorũdem factis adulãtes. sũt causa pditionis eorum et cõfusionis finalis. Unde de quolibz tali dic saluator Luc vj. Ue vobis: cũ benedixerint vobis homines. homies inqz fauẽtes defectib⁹ sũt qui errãtes nõ corrigunt sed adulatorie bñdicunt. Contra quos per pphetam ait. Maledicam bñdictionibus vestris et maledicam illis. quoniã nõ posuistis supra cor. Malach. ij. et sicut allegatũ est. qui arguũt. rẽ

¶ Capitulũ XVI Lectio CLXXV

Propter hec et his similia passi sũt digne tormẽta: et p multitudinẽ bestiaz exterminati sũt: p quibus tormẽtis bene disposuisti populum tuũ: quibus dedisti pcupiscẽtiam delectamenti sui nouum saporem. escaz parãs eis ortigometram vt illi quidẽ cõcupiscẽtes escã. propter ea que illis ostensa et imissa sunt. et a necessaria cõcupiscẽtia auerterent. Ibi autem in breui inopes facti nouam gustauerunt escam.

Postqz spũssanctus reprobauit idolatras; per multas vias; et declarauit diffuse vnum solum verum deum eẽ colendum. Cultus autem vnius dei fuit antiquitus potissime apũd hebreos. Cultus vero idoloz apud egyptios. Nõ consequenter in ista pte vt cultũ vnius dei cõplete suadeat et cultũ idoloz perfecte dissuadeat: agit cõmixtim vsqz ad finẽ libri. nunc de suppliciis inflictis egyptijs: nũc de beneficijs collatis iudeis: ostendens q illi erãt iuste puniti propter eorũ iniquitatẽ: et isti mirabiliter visitati a deo pptер eorũ pietatẽ: qz vnũ verũ deũ fidelit coluerũt. Et hmõi pcessum tenuit supra cap. v. Diuidit g pcessus suus vsqz ad finẽ libri in duas ptes. Nã primo narrat iustoz et iniustorum cõem retributionẽ. Secũdo rependit autor libri deo p collatis bificijs pro dei gratiarũactionẽ in fine libri. ibi. In oibus eni magnificasti.

¶ Circa pmũ duo facit. Nã primo narrat maloz multiplicẽ tribulationẽ. Secũdo eoz finalẽ extermiationẽ. ibi. Impijs autẽ. Circa primũ tria facit. Primo ostẽdit quõ egyptij affligebãt p bestias et animalia. Secõo ondit quõ affligebãt p res insensatas et elemẽta. Tertio quõ affligebãt p corpora supcelestia. Secõa pars infra capitlo isto. Negãtes eni nosse. Terna. ca.

xvij. Magna enī sunt iudicia tua. in qualibet enī istarū partium facit collationez t correspō-dentiā inter beneficia t supplicia. nā sicut egyptij premebant per bestias elementa t corpora superceleſtia. ita hebrei cōtra hec tres mirabiles cōsolationes habuerūt siue receperunt: habuerūt coturnices eis datas in escam: vt sic muſce t cynifes afflixerūt egyptios. ita volucres nobiles cōsolarent hebreos. Secūdo habuerūt māna de aere descēdens: vt sicut ignis t grādo afflixerūt per elemētum aeris egyptios. ita māna p idē elemētum descēdens cōfortaret hebreos. Tertio habuerūt lucē a corporibus supceleſtibus semp cū eis pmanentē vt corpora celeſtia: quādo egyptijs lucē suaz subtraherent: eaz tñ nihilominus hebreis exhiberent. De istis ergo beneficijs t supplicijs agit alternatim per antitheſim p duo capitula. Circa tñ primā antitheſim q̄ est de egyptioz exterminatione: t de hebreoz cōsolatiōe t vtraq; p bestias t volatilia tria facit. Nā primo narrat egyptiorum exterminationē. Secūdo hebreorū mirabilē cōsolationem. Tertio assignat inter egyptios t hebreos cuiusdam diuersitatis distinctionē. secūda pars ibi. Pro quibus tormentis. tertia ibi. Oportebat. Quantū ad primū dicit: ppter hec. id est idolatriā multiplicē t his similia. q̄ aliquos modos idolatrie specificauit: t aliquos ptermisit. Passi sunt digne tormēta t p multitudinez bestiaz exterminati sunt: q̄ p multitudinē bestiaz quidam afflicti t quidā exterminati sūt. Circa secūdū p ptrarium fecit deus circa populū suuz licz peccasset in deserto: sicut narrat Exo. xvj. Filij israel in deserto murmurauerūt cōtra dñm dicentes. Vtinā essemus mortui i egypto q̄n sedebam⁹ sup ollas carniū t comedebamus ad saturitatem. statim ꝯo cū Moyses oraſſet ad dominū redijt t rñdit eis. Audiuit d̄s murmurationes vras cōtra eum: t dabit vobis vespere carnes. Facto ꝯo vespere ascēderūt cōturnices ō quodā synu arabico. vbi potissime nutriūtur t trāsito mari itermedio ceciderūt int castra. i. inter tētoria hebreoz t capiebant ad nutū populi: t hāc hiſtoriam narrās in littera. dicit sic. pro quib⁹ tormētis egyptioz prius recitati. id est loco tormētoz egyptijs illatoz bene dispoſuisti populū tuū. id est dediſti beneficia populo tuo. quib⁹. id est illis qui fuit populus tuus Dediſti cōcupiſcētiā delectamēti sui. id ē dele-
B ctationē cōcupitā. iuxta illud ps̄. Cōcupierūt cōcupiſcētiā i deserto nouū sapozem. id ē escā noui sapozis parās eis ortigometrā. Est autē ortigometra auis regia fm magiſtrum i hiſtoriis quā Josephus ortigiam vocat. Grec⁹ vero ortigometrā: nos vulgo dicim⁹ currilegū a currendo. et dicit ortigometra quasi recta mēsura. Isiō. tū videt differentiā ponere int coturnicē t ortigometram. ij. ethimol. ca. vij. Coturnices a sono vocis dicūt quas greci ortigias vocāt. eo q̄ vise fuerūt primo in ortigia insula. he aduentiendi tpa habent. Nā estate depulsa maria transmeant. Ortigometra dicit que gregē ducit. Cū autē terre appropinquat accipiter videns eam rapit: t ppterea cura est vniuersis ducē ſollicitare externi generis per quā caueant extrema pericula. Libos gratiſſimos habēt. semina venenoz. quā ob cām eas veteres vesci interdixerūt. solum enī hoc animal sicut homo caducū patit morbū. Hec Isi. vbi patet fm eū. q̄ coturnix t ortigometra nō sunt idē: q̄ solum illa dicitur ortigometra que ducit exercitum t nō alia. q̄uis autē dicat Isi. accipiens a Solino q̄ solum hoc animal morbum patit caducū. nō tñ credit hoc eē verum Vulgus enī dicit q̄ auctor libri qui incipit. triplex eē scribit. q̄ illum quidē morbū patiūtur passeres. scribit etiam Solinus de mirabilib⁹ mundi de coturnicibus q̄ quando mare transire volunt austro flante nūq̄ exeunt. naz vim flatus tumidioris metuūt: plurimūq; se aquilonaribus credūt. vt corpora pinguia t ideo tarda facilius prouehat: fortioz ac vehementi oz spiritus. cum maria transeunt. impet⁹ differunt t metu spacij longioris vires suas tarditate nutriunt. vbi vero terram conſpiciunt cateruatim coeunt. Deinde cōglobate vehemētius pperant: que festinatio plerūq; exitiū parat nauigantibus. Accidit enim noctib⁹ vt vela incidāt t preponderatis funibus in alueos mergant. hec Solinus. Isto ergo auiū genere pauit dominꝰ filios israel in deserto cū paterent cōcupiſcētiā carniū quales comederant i egypto: vt videlicet p illas carnes auerterētur a ꝓcupiſcētia quā habebāt. et hoc ē qō dicit in lra. vt illi q̄dem. id ē filij isrl cōcupiſcētes escaz carniū scz de egypto auerterent: t̄a necessaria cōcupiſcētia: hoc est violentia. necessariū enim vno mō dicit violentū fm Aris. v. metha. ca. ō necessario. fuit aūt ꝓcupiſcētia eoz violēta: q̄ oriebat ex ꝓsuetudine vescēdi carnib⁹ in egypto. Cōsuetudo aūt assimilat nature. vij. ethi. Cōsuetudo ē altera natura. Ut ergo auerterē tur a necessaria cōcupiſcētia ppter ea q̄ illis oblāta t missa fūt. id est ppter animalia: q̄ illis missa fuerunt p diuinā puidentiā. id est coturnices. iō eis diuinit⁹ date fuerūt: qō et factū p tūc saltē fuit vt a cōcupiſcentia auerterēt. vnde subdit. Hi aūt. id ē filij isrl in breui inopes facti. id ē idigētes cibo nouaz gustauerūt escam de q̄ dictū ē. // Et ē notandū q̄ ꝓsuetudo maC
xima hz violētiā inclinādi volūtatē ad se. et iō sic optimū ē assuefieri ad bonas ꝓsuetudines t vtuosas: ita periculoſū t pessimū ē assuefieri ad vitia. vñ narrat Valeri⁹. li. vij. cap. ij. i fine. q̄ Cretēses cū acerbiſſima execratiōe vti volunt

aduersus eos qs vehemēter odiūt: optant vt mala cōsuetudine delectenť: modestoq; volū tatis genere efficacissimū gen⁹ vltionis euentū reperiūt: hec ille. Vult dicere q; ipi videtur molestе maledicere qñ dicūt homini mala cōsuetudine delecteris: ꝛ tñ imprecanť ei maximū genus mali. De malicia vero puerse consuetudinis loquiť Aug⁹. viij. cōfeſ. ca. v. ō scmeripo dicēs q; difficilis fuit ad cōuertēdū ad fidē. vnde dicit sic. Ligat⁹ erā nō ferro alieno: sed mea ferrea volūtate. velle meū tenebat inimicus ꝛ inde mihi cathenā fecerat ꝛ cōstrinxerat me. quippe ex volūtate peruersa facta ē libido: ꝛ dū seruiui libidini: facta est cōsuetudo: ꝛ dū cōsuetudini nō restiti facta ē necessitas. hec Aug⁹. Vnde etiā metrice dicit. Qui nō assuescit virtuti dum iuuenescit. A vicijs nescit discedere qñ senescit. In cuius figurā saluator faciliter suscitauit puellaz in domo ꝛ iuuenē delatū in porta. Sed lazarū quadriduanū i monumēto cū gemitu lachrymis ꝛ clamore Joh. xj. Quā historiā exponēs Aug⁹. sup Matth. omeť. xv. dicit sic. Moles imposita sepulchris ipa ē dura vis cōsuetudis qua premiť anima. nec resurgere nec spirare pmittiť. dictū ē autē quadriduan⁹ est. Reuera ad istā cōsuetudinē de qua loquor. de quodā progressu puenit aia prima ē quasi scintillatio delectatiōis in corde secunda cōsensus in voluntate. tertia factum quarta consuetudo. hec Aug⁹.

Lectio CLXXVI

Oportebat enim in illis quidē sine excusatiōe supuenire interitū exercētibus tyrānidē. his aūt ostendere tñ quēadmodū inimici illoꝝ exterminabanť. Eteni cū illis superuenit seua bestiaꝝ ira: morsibus puersoꝝ colubroꝝ exterminabanť. Postq; spūssanctus p salomonē declarauit aliqualiť quō egyptij puniebanť in egypto p cynifes muscas ꝛ ranas. qz posset aliquis dicere q; oīno cōsimiliter affligebanť hebrei in deserto p serpētes ignitos q; plm tactu venenoso inflāmauerūt ꝛ occideret ideo placuit auctori diuersitatē assignare i hac pte inter afflictiōes illatas egyptijs p hmōi bestias. ꝛ castigationes illatas hebreis p ꝓsimilē modū. Et circa hoc duo facit. Nam primo assignat miraculosā diuersitatē. Secūdo illoꝝ miraculoꝝ deo attribuit autoritatē. secūda ps ibi. Tu es dñe. Circa primū duo facit. Primo ostendit diuersitatē inter egyptios punitos ꝛ hebreos ex pte eoꝝ q; patiebātur. Secūdo ex pte penarū q; eis infligebāť. secūda ps ibi. Hz nō i perpetuū. Circa primū duo facit. Primo ostendit quō diuersimode digni fuerūt punitione. Secūdo quō hebrei habuerūt se in afflictōne. secūda ps ibi. Eteni cū illis. Circa primum sciendū q; egyptij q detinuerāt hebreos. id est filios isrl p. cccc. annos in seruitute post mortē Joseph. qui etiā ordinauerūt totū masculinū gen⁹ hebreoꝝ interfici: merito debēt tradi ad interitū sine quocūq; remedio: ꝛ maxime propter duritiā cordis eoꝝ ad orationem moysi ꝛ aaron merito debuerunt morti tradi. ß hebrei in deserto multo minus peccauerūt. ꝛ nō sufficit q; aliqua tali punirenť pena p bestias: sicut egyptij quōdam puniti extiterāt vt castigarēť in seipis ꝛ ppenderēt q; egyptij sustinuerāt in egypto. Et hoc ē qō dicit. Oportebat eni illis quidē. id ē egyptijs sine excusatōe. i. sine pene mitigatiōe supuenire interitū. i. mortē. exercētibus tyrannidē in eis. Hec tyrānidis est regimē tyranni: ꝛ ē quedaz spēs monarchie regalis. qñ aliqs pncipať p̄ plo cōtra eoꝝ volūtatez ꝛ ad suū ꝓpius solū vtilitatē priuatā. ſm Arist. iij. poł. ꝛ viij. ethi. Tñ tyrannidis ē crudelis dñatio. Vbis aūt. i. filijs isrl oportebat ostendere tñ per sensibilē experientiā in cōsimilib⁹ afflictionibus quēadmodum inimici illoꝝ scz egyptij exterminabanť. hec aūt ppenderūt sensibiliter. exterminabanť morsib⁹ colubroꝝ. Et hoc ē qō subdit. Eteni cū illis superuenit seua bestiaꝝ ira scz serpentum ignitoꝝ imissa vicz a deo morsib⁹ puersoꝝ colubroꝝ exterminabāť id ē aliq murmurātes ꝺ dñm ꝛ nō penitentes mordebanť ß nō exterminabanť. Coluber est gen⁹ serpētis. ꝛ ōr coluber q; si colens vmbras qz in vmbris sepium cōmorať. ꝛ ōr Deut. viij. In deserto illo fuerūt serpētes flatu aduretes scorpiones ꝛ dipsades. Dipsas dis. ē genus serpentis: ꝛ ōr latine situla p ꝺriū: qz primit homines siti. vas vero situla vocatur ꝓprie qō affert sitim ꝛ iste situle sūt adeo prauе vt cū calcātur vix videanť. quaꝝ venenū ante extinguit q; sentiatur: nec tristiciaz sentit morituros ſm magistrū in historia sup. viij. ca. Deutero. Et figurant moraliť iste situle demones q; bonos viros fedis cogitatiōibus agitāt ꝛ infestāt. iste etiā sūt ita paruе q; vix videnť. ꝛ ex nimia occasione surgūt ꝛ intoxicāt sine molestia. imo cuz delectatione perimūt: qñ sunt per delectationē morose. Circa illā clausulam. Oportebit eni illis sine excusatōe supuenire interitū. Notandū q; tria sunt q; inexcusabiles reddūt oīs peccatores ꝛ pena dignos oñdūt: vicz magnitudo scie in peccante. sīlitudo culpe in iudicāte: ꝛ ineptitudo cause in allegāte. Primo ergo reddit hoiem inexcusabilē magnitudo scie i peccāte. Certo eni aliqs maiorē ꝛ clariorē noticiā hz de deo. tāto magis peccat ceteris paribus. Et iō de pbis dicit apls ad Roma. j. Qō inuisibilia dei eis p creaturas innotuerūt: ꝛ tñ euanuerūt in cogitatiōib⁹ suis ꝛ obscuratū ē insipiēs

cor eor intm vt idola coluerūt. nec sup b aliq excusant q̄ si de deo nullā noticā habuissent. qz inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt intellecta ꝓspiciunt. sempiterna quoq; virt⁹ ei⁹ z diuinitas ita vt sint inexcusabiles. ¶ Vnde dicit Saluator ō iudeis Joh. xv. Si nō venissez z locut⁹ eis fuissem: peccatū nō haberēt. nunc aūt de pctō suo nō habēt excusationē. ¶ Secūdo reddit hoiez in excusabilē sūitudo culpe in iudicāte. qñ alicūs iudex deprehendit in crimine p quo solet alios punire. nullā pōt excusationē ptendere. Exēplū de falsis iudicib⁹ q̄ volebāt cōdēnare susānam. Dañ. xiij. Et iō signant dicit apls Ro. ij Inexcusabilis es o hō'ois qui iudicas. in quo eni alterū iudicas: teipsum condēnas. Tertio reddit hoiem inexcusabilem ineptitudo cause in allegante: qñ eni cā q̄ allegat manifeste nulla est vel cōficta p mēdaciū: non est excusatio: ꝫ aggrauatio ad p̄cedens delictū. Exemplū de iuitatis ad cenam Luc. xiiij. qui falsas z fictas excusatiōes fecerūt z assignauerūt: a cena fuerūt reprobati z alij loco eor vocati. z iō contra tales excusatiōes malicioſas petit pſ. Nō declines cor meū in verba malicie ad excusādas excusatiōes in peccatis. Excusant tñ se q̄drupliciter hoies de peccatis suis. Quidā p lasciuam societatē: quidā p diuinā volūtatē. q̄dam per carnalē fragilitatē. quidam p finalē vtilitatem. Primi dicūt cōiter qñ deprehendūtur peccasse: mala societas cōpulit me ad hoc malum que quidē excusatio fatuissima putarez apud iudicē secularem: cū p̄cedat facinus z alios coaccuser: ꝫ mltomagis apud deū nō valet q̄ nouit mali arbitrij libtatē. Vñ Bene. i puerbijs. Omitte excusationē: nēo peccat inuit⁹. z ē excusatio multor allegatio sociorum. sicut dicūt mlti. Quare nō licet mihi? Sic eni facit talis z talis. Sed ista societas nō excusat peccantez ſm Hiero. in quadam epla. Multitudo sociorū impunibile nō facit crimē. Secūdo quidaz se excusant p diuinā voluntatem: quor aliq dicunt deū eos sciuisse peccaturos z velle eos tales eē nec eis ē imputandū: sed dispositioni diuine z corpor celestiū z cōstellationi. Et tales deū blasphemāt q̄ si sit auctor malorū z vindex facinorū q̄ hoies cauere non pñt. Isti aliquo modo figurant p Jacob volētē decipe pr̄em suum cū pater q̄reret quō tā cito inuenire potuisset: vnde sibi cibum optatū pararet. Rñdit: volūtas dei fuit vt mihi cito occurreret qđ volebā. Gen. xxvij. Isto modo sūt nōnulli mūdi sapiētes iuris ciuilis periti: q̄cq̄d faciūt: colorare legibus z munire rōnibus sciunt oino: vt nihil faciant sceleris qđ nō sit iurib⁹ excusatum. si hō credere velit eis. Tales assimilāt Dionysio tyranno. de quo narrat Valerius li. j. ca. ij. Iste ingressus templa deor detracto Joui olympio magni ponderis aureo amictu pānū laneū ei circūdedit: z admirātib⁹ illis qui aderāt: q̄ sic sine timore sanctos suos spoliare pūpsit. Respōdit q̄ illud ad dei sui cōmodū fecisset. Nam aureū amictū graue fore t p estate z frigidū p hyeme: laneū quoq; p vtroq; tpe fuit aptum. Iterū esculapio q̄ fuit barba aurea redimitus demi iussit barbā z auferri. Cui⁹ cām assignauit q̄ Apollo pater su⁹ imbarbis esset. z nō decebat pr̄e carente barba: filiū apparere barbatum. Iterū vittas aureas z pateras z coronas q̄ simulachra porrectis manib⁹ sustinebāt tollebat z se eas accipe nō auferre dicebat: stultū eē cōfirmās a quibus bona precamur: ab his porrigentib⁹ nolle sumere. Isto mō prudētes seculi quātūcūq; flagitiose se habeant contra iura deū z eccliam sp coloratis rōnibus se excusant. Tertio q̄dā se excusant p carnalē fragilitatē z dicūt plane blasphemātes deū se nō posse a libidinibus abstinere ꝓpter cōplexionem talē. Cōtra quos arguit Hiero. in explanatōe fidei z allegat eū magister sniarū. ij. di. xxxvj. Execramus inq̄t nos blasphemiā eor qui dicunt impossibile aliquid homini a deo p̄ceptū eē. z mādata dei nō a singulis: sed ab omnib⁹ in cōmuni posse seruari. Quarto quidā excusant se per finalē vtilitatem: z tales inueniūtur nōnulli predones: raptores z iniusti exactores: qui auferūt a diuitib⁹ bona sua sine cōscientia: colligunt z recondunt z elemosynas cām finalē pretēdūt. Isto mō diuersi diuersas excusationes inueniūt: z cū peccatores existant se tū ꝓtra deū de peccatis defendūt. Vñ Greg⁹. xxj. mozal. Vsitatū generis hūani vitium ē libido: peccatū cōmittere z cōmissum negando abscōdere z pīctim defendēdo excusare. Sicut aūt impiū ē peccata q̄ cōmisimus nos ptinaciter excusare: ita virtuosū ē valde p̄ximū nō facilē iudicare ꝫ cōpatiendo aliqualiter excusare. cōsiderātes cōis fragilitatis cōditionē: sincere familiaritatis cōmunionē z vere pietatis exercitationē. Proxima eni cōmunis fragilitas qua frequenter oēs erramus debet nos mouere ad aliqualē excusandū: nō tū pertinaciter defendēdū errores faciles aliorū. vnde Bern. sup cantica sermo. xlj. Nolī iudicare primū ꝫ magis excusa intentionē si opus nō potes. puta ignorantiam. puta surreptionem puta casum: q̄ si omnes oino dissimulationez rei certitudo recusat. suade nihilominus tibi z dicito apud temetipsum vehemens temptatio fuit. Quid de me illa feciſſet si illa accepiſſz in me similiter potestatem? Secundo mouere nos debet ad idem sincere familiaritatis communio vt saltem de amicis faciliter mala non credamus. nec etiā de primis: nec de prelatis vel etate prouectis. Vnde Hiero. i epistola ad rusticuz. Nō est facile malū de prouecta etate credendū quā vita ꝓterita defendit z honorat

vocabulū dignitatis. De amico etiā suo Xenocrate cū quidā platoni dixisset q̄ dixerat de eo malū respōdit nō ee sibi credibile q̄ ille quem tm̄ amabat eū nō diligeret. cūq̄ narrās dictū suū se probaturū assereret. Rndit plato nunq̄ Xenocratē talia dixisse nisi expedire iudicasset. Tertio monere nos debet ad idem vere pietatis exercitatio. piū est eni alienos defectus sine lesione iusticie quātū fieri pōt excusare: t famā primoꝝ quātū possibile est illesaz seruare. Unde Origenes sup Leuit. xxxiij. ca. Non vult te dñs si forte videris peccatum fratris continuo euolare ad publicū t pclamare passim et diuulgare peccata aliena. qō eēt vtiq̄ non correntis sed infamantis. Unde apostoli Simon t Judas. Nos inocētes absoluere oportet: nocētes vero prodere nō decet.

Lectio CLXXVII

Sed non in perpetuū ira tua permānsit: sed ad correctionē in breui turbati sūt: signum habētes salutis ad cōmemorationē mādati legis tue. Qui enim cōuersus est nō per hoc qō videbat sanabat. sed p te olim saluatorē. t in hō ostē disti inimicis nostris: qz tu es qui liberas ab oi malo. Illos aūt locustaꝝ t muscaꝝ occidēt morsus: t nō est inuenta sanitas aie illoꝝ quoniā digni erāt ab hmōi exterminari. Ostensa diuersitate demeriti iter egyptios punitos per bestias in egypto: t iter hebreos punitos per bestias in deserto. In ista pte psequit de eadē diuersitate suplicij. Fuerūt aūt diuersimode puniti. egyptij ad exterminationez. hebrei vero ad correctionē. De punitōe egyptiorū p ranas muscas t cynifes satis ē supius tactū. De punitōe vero hebreoꝝ ē sciēdū q̄ sicut habet Numeri. xxj. Cū pl's in deserto cōtra dīm murmurasset imisit eis serpētes ignitos hoc ē quos t veloces ad modū scynnillaꝝ q̄ tactu venenoso inflāmabāt t causabāt tumorem t ruborē in carne. ad q̄ pūcturā q̄dā vulnerati sūt. quidā vero mortui. Venerūt g̃ ad moysen t rogauerūt eū q̄ oraret p eis ad dominū. Ad hui⁹ g̃ pces ordinauit dñs: vt faceret figuram serpētis de ere t poneret sup sūmitatē ptice t faceret illuz deferri i populo t dixit eis q̄ q̄cūq̄ eēt pcussus a serpēte ignito statim aspiceret ad serpentē eneū t curaret. Istud miraculosū remediū. puidit de⁹ filijs isr'l in deserto t fuit figura pulcherrima de passiōe x̄pi sic ipe met allegauit Joh. iij. Sicut Moyses exaltauit serpētē in deserto: ita exaltari oportet filiuz hoīs: vt oīs qui credit in eū nō pereat: sed habeat vitam eternā. De afflictione igit hebreorum p serpētes ignitos t remedio eis cōcesso agit autor in pte ista declarās qualiter egyptij afflicti fuer̄t sine remedio tāq̄ incorrigibiles hebrei vero cū remedio tanq̄ filij ad correctionē habiles. Et circa hoc tria facit. Nā primo tāgit hebreoꝝ rōnabilem castigationē. Secūdo egyptiorū miserabilē exterminationē. Tertio redit ad declarādā mirabilē hebreoꝝ liberationē in plaga serpētū. secūda ps ibi. Illos aūt locustarū. tertia ibi. Filios aūt tuos. Circa primū quattuor facit. Nā primo agit de afflictōis tedio. secūdo de afflictionis remedio. tertio ō eiusdē remedij autore pcipuo. Quarto de fine p illud remediū principaliter intēto. secunda pars ibi. Habētes signū salutis. tertia ibi. Qui eni cōuersus. quarta ibi. Et in hoc ostendisti. Dicit eni sic. Sed nō in perpetuū ira tua pmansit. Ira tua. id est pena inflicta per te: hebreis peccātibus in deserto: nō fuit extermiatiua oim generaliter ꝑ castigatiua tantum. vn de subdit. Sed ad correctionē in breui turbati sūt. Hiere. xxx. Nō faciā te in cōsumationem: sed castigabo te in iudicio vt non videaris tibi inoxius. t hoc in breui. quia Esa. liij. In momento indignatiōis mee abscōdi faciē meam parumper a te. Et tamē cuz fuerunt in turbatione illa fuerūt habētes signū salutis. scz serpentē eneum ad cōmemorationē mādati legis tue. i. sic cōmemoratoꝝ i lege tua. Nume. xxj. Fac serpentez eneum t pone eum pro signo. Sed quia ille effectus quo curati fuerūt ad inspectionē serpentis enei posset a simplicib⁹ ipi serpenti attribui t nō deo. iō tertio subiungit. Qui enī cōuersus est. sc. per te christum figuratū p illum serpentē eneū qui omniū ē saluator. Figurabatur autē christus per istum serpentē eneū multipliciter. scz quātū ad mozum innocētiam. quantum ad sītus eminentiā: quātū ad vite carentiam. t quātum ad salutis efficientiā. Primo quantū ad mozū innocētiaz qz sicut illa figura serpentis venenosa apparuit: t tamē nullum venenū habuit. ita christus carne pcī apparuit t tñ nullū peccatū habuit. nec ē inuētus dolus i ore ipius. Secōo quo ad vite carētiam: qz sicut serpens ille vitam nō habuit t tamē de materia maxime durativa fuit qz es inter oīa metalla durabil⁹ ē. sic dicit hic glo. ita x̄ps vere mortu⁹ ē fm hūanitatē t vere etern⁹ t imortalis ē fm diuinitatez. Tertio quātū ad sit⁹ eminētiā: qz sic serpēs posit⁹ fuit sup partica lōgā vt a toto pl'o videret t a gentib⁹. ita x̄ps i ligno crucis ita alte suspēdebat vt a toto pl'o videret: vbi etiā adhuc a deuotis mētibus per fidem t amorem cōspicit. Quarto quātū ad salutis efficientiā: qz sicut ois a vera serpente pcussus si serpentē eneū aspiceret curabatur. Ita quilibet a diabolo vulneratus si christum in cruce consideret per fidem et veniam roget sanatur. Quarto subiungit finem per istud miraculum principaliter intentum: videlicet bonoꝝ dei: cum dicit.

Et in hoc ostēdisti inimicis nostris: q; tu es q̄ liberas ab omni malo. scz corporali ⁊ spūali. Christus enī legit fecisse miracula propt̄ tria. Primo ad eorum circa quos operabatur vtilitatē. q; eos frequēter in corpore ⁊ in aia curabat. Secūdo propt̄ aliorū cōuersionē: q; multi videntes xp̄i miracula cōuertebāt. Tertio p̄pter dei gloriam ⁊ honorem. Joh. ix. Nec hic peccauit. neq; parentes eius: sed vt manifestentur opera dei in illo. Et eodez mō in proposito deus istud miraculum fecit ad vtilitatē bonorum de filijs israel. ad cōuersionē malorum ⁊ ad gloriam dei dilatādam. Secūdo principaliter in ista lectione agit de egyptiorū i egypto mirabili per bestias exterminatiōe que propt̄ eorū malicia sine quocūq; remedio infligebat vñ subdit. Illos autē. id est egyptios lo: custarum ⁊ muscarum occiderūt morsus. De q̄bus locustis dicit Exo. x. Dixit dñs ad Moysen extende manū tuam sup terrā egypti ad locustam vt ascendāt sup eā ⁊ deuorēt omnē herbā que residua ē grandini. De muscis vo Exo. viij. habetur. Venit musca grandis in domo pharaonis. ⁊c. Locusta fm glosaz super illud Exo. x. dicit quasi longa hasta. q; habet lōgiora crura retro q̄ ante. Et fm Isido. xij. Ethi. Est animal paruū noxiū habēs dētem ⁊ plus q̄ cetera animalia frugibus nocet. Item fm hiero. sup p̄mū cap̄m Joel. hmōi volatilia tria sunt noia successiue fm etatē. Nam fetus locuste anteq̄ habeat alas vocat bruchus. cuz incipit volare vocat acelabus: cū plene volat vocat locusta. De locusta loquēs Basilius in exameron dicit Locusta dicit quasi loco stare faciēs. q; cū iter arripienti occurrit: malū est ⁊ sinistrū. sicut bufo dextrū pretendit. Vel dicit locusta: q; nūc saltum dat: nūc loco stat. vel q; p modicū tempus stat in vno loco. Chrys. sup Matth. sic ait. Locuste sūt volatilia mūda quidem ⁊ parua. ⁊ nō satis in altum volātia q̄ māducauit Johānes i deserto. Arnolphus etiaz quidā expositor sic ait. Animū genus locustarū in deserto iudee q̄ pastus ē Johānes vsq; hodie apparet: ⁊ hz corpusculū in modū digiti manus: mēbris exilibus ⁊ brevibus: i herbis faciliter capit. hec ille. Talibus ergo locustis ⁊ muscis exterminabāt egyptij in cōtēptū ⁊ derisionem ⁊ nō per leones vel vrsos vl̄ fortia animalia: quia digni erāt propter corū idolatriam a talibus extermiari. Circa illā clausulam. signū habētes salutis. Notādū q; deus hūano generi mlta signa ostēdit. benivolētie reminiscētie: prouidētie: ⁊ patiētie. Signa benivolentie sunt oēs creature facte ⁊ create ad seruiēdum homini. Est enī signū q̄ vnuz offert sensui ⁊ aliud intellectui. ⁊ iō omnis creatura sensibilis seipam offert sensui ⁊ deum representat intellectui boni viatoris. Nemo pōt hec signa facere. que tu facis nisi fuerit deus cuz eo. Joh. iij. Signa reminiscētie sunt septē sacramenta ecclesie q; que reducimur ad memoriam passionis dominice. Hebre. ij. Sal⁹ nostra firmata est cōtestāte deo signis ⁊ portētis ⁊ varijs virtutib⁹: ⁊ spiritus sancti distributionibus. Signa prouidētie dabit ante suū aduētum: ne oīno veniat peccatoribus iprouisus. et hoc est signū magne curtalitatis diuine. nullus enī qui aliquid facit q̄ vellet occultari: approbat aduētū hominis improuisum: sed peccator quilibet facit q̄ vellet: si posset occultari ⁊ ideo deus mūdo pleno peccatis venturus⁹ premittit signa quedā notabilia: per que homines contra ipius aduentum sibi, puideant ⁊ dispōnāt. De istis signis dicit Luc. xxi. ca. Erūt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis. Dicit Vegetius de re militari libro. iij. cap̄. v. Tria inquit genera cōstat eē signorū p negocijs belli: vicz vocalia semivocalia: ⁊ muta. Vocalia dicunt que humana voce pferunt. sicut duces pordinātaliq̄ certū verbū: quo in cōflictu vtunt. sicut deus nobiscū. vel triumphus impatoris. vel aliquod cōsimile. Signa semivocalia sunt que fiunt per tubam cornu vel buccinā. Signa muta sunt vexilla. aquila dracones: ⁊ circa ista, signa ponebat medietas donatiui oīm militum cūtium ad bellum, ppter duas rōnes. vna fuit rō ne si ea habuissent i custodia, ppria i frivolis expenderēt: vnde ad vtilitatem eorum prouisum fuit q; sufficiēter sustētabant de ānona cōmuni. Alia ratio fuit vt per hoc animosi⁹ et fortius sequerētur signa sua ⁊ ea nullo modo relinquerēt ex quo peculiū suum castrēse ibidem scirēt cōsistere. sed potius ea defenderēt quātum possent. ista tria signorum genera faciet christus in aduētu suo secūdo. Haz signa vocalia erunt i illa disceptatiōe: sicut ōr Matt. xxv. Esurivi ⁊ nō dedistis mihi māducare. ⁊c. Signa semivocalia: quia tuba precedet: ⁊ de istis simul dicit Apls. j. Thessal. iiij. Dominus⁹ i iussu ⁊ in voce archangeli ⁊ in tuba dei descendet de celo. Signa vero muta erūt instrumenta passionis christi ⁊ ipsum corpus dominicū vulneribus insignitum. Psal. vj. Ipse est salvator; ⁊ liberator faciēs signa ⁊ prodigia in celo ⁊ in terra. Signa patiētie dat nobis diu expectādo nos ad veniā vt redeam⁹ ad gratiaz. Eph̄. iij. Nolite; tristare spm̄ scm̄ dei i q̄ signati estis i die redēptiōis.

Lectio CLXXVIII

Filios autē tuos nec draconū nec venatoꝝ vicerunt dentes, misericordia enī tua aduenies saluabat illos. In memoriā sermonū tuorū exterminabāt ⁊ velociter sanabāt ne i altam inciderēt oblivionē: non possent tuo vti adiu

torio. Eteni neq herba: nec malagma sanauit eos. sed tuꝰ dñe sermo q̄ sanat oia. Explicata tribulatiõe egyptijs illata. p minutas bestias q̄bus sine remedio exterminabanť. Redit ad correptionẽ filiorũ isrł in deserto. a qua cũ mirabili adiutorio liberabanť. Et circa hꝫ tria facit Hã primo ostendit huius remedij cãm supnaturalẽ. Secũdo ponit huiꝰ remedij cãm finalem Et tertio excludit ad huius remedij efficientia oẽm cãm medicinalẽ. scõa ps ibi. Ne in altam tertia ibi. Eteni neq herba. ¶ Quãtũ ad primũ dicit sic. Filios aũt tuos tc. q̄ fuerunt filij iõ debuerunt castigari. Eccĩ. vij. Filij tibi sunt erudi illos ꝛ curua illos a puericia eoꝝ. In cuius figurã dicit pꝰ. Beatus q̄ tenebit ꝛ allidet paulos suos ad petrã. id est beatꝰ qui castigabit filios suos vel carnales p naturã: vel spũales p curã ꝛ allidẽs eos petre. i. xpõ assuefaciens eos ad opa virtuosa. ꝛ alibi dicit. In matutino interficiebã oẽs peccatores terre. hoc ẽ statim in iuuẽtute vitia peccatoꝝ p castigationes cõdignas amputari: ꝛ hoc ẽ cape vulpes paulas q̄ demoliunť vineas. Can. ij. Vñ hiero. sup epłam. Ephe. ij. ꝛ habeť in Cano. dist. xxxvij. legãt. Hely sacerdos pater sanctꝰ fuit: ꝫ q̄ filios nõ erudiuit i oi disciplina ꝛ correctione. supinus cecidit ꝛ mortuꝰ ẽ. Filios aũt tuos nec draconũ nec venatoꝝ vicerũt dentes. q̄ nec a magnis bestijs i quãtitate cuiusmodi sũt dracones: nec a malicijs in qualitate: cuiusmodi sũt serpẽtes mínores dño ꝓtegente ledebãť. Draco enĩ fm Isiõ. veneno caret. xij ethi. ca. viij. ita scribit. Draco maior cũctorum serpentũ siue oim aiantiũ sup terrã. hũc greci draontã vocãt. Vñ ꝛ deriuatũ ẽ in latinũ. vt draco diceret q̄ sepe a spelunc̃is extractꝰ ferť i aerẽ. cõcitaturq; ꝓpter eũ aer. Est aũt cristatꝰ ore paruo ꝛ artis fistulis p quas trahit spiritũ ꝛ linguã exurit. Dum autẽ nõ in dentibꝰ sed in cauda habet. verbere potius q̄ ictu nocet. innoxius est enĩ a venenis. ꝛ iõ huic ad mortẽ faciẽdã venena nõ erũt necessaria: q̄ si quẽ ligauerit occidit. Unde nec elephas turꝰ ẽ sui corporis magnitudine. nam circa semitas delitescẽs p quas elephantes solito gradiunť crura eorũ nodis illigat ac suffocatos perimit. ℔ Isi. Ferť aũt ꝫz papiã q̄ herba q̄ draconteа dicitur nata sit de sanguine draconis. ꝛ iõ sic vocata. ꝛ ẽ draconij coloris. flos vero eiꝰ sicut lingua draconis. Si q̄s radicẽ huiꝰ herbe sanis cõfricet manibꝰ: serpẽtes sine piculo prẽdet. ẽ aũt tyriace virtutł si legať mẽse Julij. hec paꝑ. Mirabile ẽ aũt si veneno careat draco cũ scõz autoꝝ aurã spirãdo inficiat ꝛ flatu mortifero pestes ingerat: sicut ptz ex narratiõe Aris. lib. suo de ꝓprietatibꝰ elemẽtoꝝ. de eo q̄ cõtigit tpe Philipi i armenia. et Solinꝰ de mirabilibus mundi dicit exprẽsse. q̄ nõ in dẽtibꝰ sed in cauda venenũ habeat: nec obstat q̄ eiꝰ carnes comedũt ethiopes: sicut dicit pꝰ. Dedisti eam populo ethiopũ escã. q̄ põt eẽ vel q̄ venenũ excutiũt aliq̄ arte sicut medici faciũt de serpentibus. vel caudã abscidũt: in qua latet venenũ Draconis aũt caro vitrei coloris ẽ ꝛ ifrigidat vescẽtes eã. hinc est q̄ ethiopes in feruida plaga habitãtes carne draconis libenť vescuntur Mercatores etiã: q̄ ẽ mirabile dictu: q̄busdã carminibꝰ dracones faciũt mãsuetos ad tempus. quibus insidẽtes freno eos regunt vsq; tũc in ethiopiã venũt vbi eos vendũt. vt ꝺr in libro de naturis rerũ. Dicit ℊ lra. Filios autẽ tuos nec draconũ: nec venenatoꝝ vicerũt dentes: misericordia autẽ tua aduenies saluauit eos per aspectũ serpentis: sicut in lectione precedẽte dictũ ẽ. Subdit aũt cãm quare sic affligebãtur ꝛ ait. In memoria enĩ sermonũ tuoꝝ exterminabãtur: ꝛ velocit sanabãť ne in altaꝝ incidẽtes obliuionẽ nõ possent vti tuo adiutorio. Et dicunť tria: vicz cã afflictiõis illate. modus medicine collate. ꝛ finis salutis eis date. Punichãť enĩ in memoriã sermonũ tuoꝝ: hoc ẽ ad memoriaz ꝛ cõminationẽ dei exterminabãtur. Aliq̄ legunt in memoria dictionalit: q̄ obliuio diuinoꝝ sermonũ multos duxit in exterminiũ. Aliq̄ legũt exaimabãť: aliq̄ exterminabãť: ꝛ põt exponi: extermiabãť. i. grauiter vexabãť. Modus medicine collate subiungit cũ dicit. Et velocit sanabãť. Finis vero salutis eis date fuit remotio desperatiõis. vñ subdit. Ne in altã incidẽtes obliuionẽ. in altã. i. in ꝓfundã ꝫ vt nõ possẽt tuo vti adiutorio desperatione ꝓueniente cogitationẽ. Ultimo excludit ab illo remedio cãm naturalẽ ꝛ dicit sic. Eteni nec herba: nec malagma sanauit eos: sed tuus dñe sermo q̄ sanat oia. Malagma idẽ ẽ q̄ emplastrũ. ꝛ ꝺr a malaxo as. q̄ ẽ manu laxare et cõprimere herbas coctas cũ oleo vel butyro i aliq̄ genere gũmi. vł aliq̄s spẽs cõmiscere pro emplastro: ꝛ nihil tale sanauit eos: ꝫ sermo deiq̄ ꝓcepit serpẽtẽ eneũ fieri ꝛ poni ꝓ signo Numeri. xxj. ¶ Circa illã clausulã. Tuꝰ sermo dñe sanat oia. Notãdũ ẽ q̄ sermo dei deuote cõceptus sanat oẽs infirmitates mortales vel morales ꝟtute dina: ꝺ q̄ pꝰ. ¶ Qui ꝓpiciať. om. intu: q̄ sa. o. in. tuas. et sicut medicina nõ subito sanitatis effectũ inducit: ꝫ ꝓ ꝓcessũ tpis ꝛ cum mora. ita ꝟbũ auditũ aliq̄tiẽs auditorẽ subito nõ ꝓuertit: ꝫ cũ forte i aĩa eiꝰ ꝓcuit ꝓ. xx. ãnos. tũc ꝑmo incipit opari. hz aũt aĩa multas infirmitates q̄ ad. vij. capitales radicalit reducũt: ꝛ ꝓ. vij. corporeas infirmitates figurãť. Hã superbia frenesi ꝓpať. patit enĩ frenetic mẽtł alienatiõez q̄ nec bñ iudicat de seipso nec de alijs. imo seipsum iudicat quanto infirmiorẽ tanto valentiorẽ. Eodẽ mõ ſupbus omnes ꝓtemnit et damnat: et se solum sufficientem reputat.

ꝛ sibi plus ꝙ hz sp arrogat ¶ Istā mētis alienati onē patiebaꝫ merito ꝓ sua supbia rex ¶ Nabuchodonosoꝛ. de quo ¶ Dani. iiij. qui dixit deambulās in aula sua. ¶ Nōne hec ē babylon magna quā ego edificaui i domū regis i roboꝛe foꝛtitudinis mee ꝛ gl̄ia decoꝛis mei? ¶ Et statī virtute dei electus ē ab hominib⁹ ꝛ cū feris vixit ꝛ passus ē mētis al'enationez ꝛ videbaꝫ sibi ꝙ eēt bos in anteriozibus: ꝛ in posteriozib⁹ leo: ꝛ p⁹ septē mēses restitut⁹ ē ad p̄ces ¶ Danielis ad sensū: licet nō statī ad regnuz: ꝛ tūc legiꝫ sic dixisse. ¶ Oēs vie dei iudicia ꝛ gradiēres in superbia potest humiliare. ¶ Dani. iiij. ¶ Cura ꝯo frenesis in p̄ncipio ē euacuatio sanguinis ꝛ aliozuz supfluozū q̄ ad cerebꝛū ascēdēres pturbāt vsū rōnis. ¶ Et eodē mō verbū vel sermo dei ostendēs nos vacuos eē ab oi bono q̄tū ad nos attinet ꝛ a deo habere quicq̄d boni fecerim⁹. ꝛ q̄ diu in frenesi supbie detinemur: a nobis sanitatē mētis recuperare nō valemus. iuxta illud ¶ Eccī. iij. ¶ Synagoge supboꝝ nō ē sanitas. ꝛ iō certe optet nos sanguinē supbie emittere ꝛ effundere supfluos hūoꝛes reruz tpaliū ꝛ cū vera hūilitate ꝛ firma fide currere ad deuz. ¶ De q̄ ꝺꝛ ¶ Luc. vj. ¶ Otis turba q̄rebat eū tāgere. q̄ virtus de illo exibat ꝛ sanabat oēs. ¶ Scōa infirmitas spūalis est ira. ꝛ hec cōpatur febꝛi acute eo ꝙ hīs eā patiꝫ caloꝛē ꝓtinuū ꝛ sitim magnā ſm ¶ Cōstātinū li. vij. viati. ca. ꝺ cersi. vbi causon. Et isto mō ē de hoie iracūdo q̄ statim ad q̄libet verbū caloꝛē colereſue' ostendit gestu verbis ꝛ vultu. hūt etiā sitim magnā semetipm vindicādi: ꝛ talis oīm die incēdit oīs vicinos suos ꝓ nihilo. ¶ Hāc infirmitatem patiebaꝫ herodes q̄si videbat ꝙ illusus a magis eēt: iratus ē valde. ꝛ mittēs occidit oēs pueros q̄ erāt i bethlem ꝛ i omib⁹ finib⁹ ei⁹. ¶ Ecce p̄cessit caloꝛ nimi⁹ ꝛ secuta est sitis irrōnabilis vltionis. ¶ Istaz infirmitatē curat sermo diuin⁹ p̄dicādo de diuina dulcedine ꝛ pietate dei. ¶ In cui⁹ figurā legimus ¶ Par. vj. ꝙ discipuli vngebāt mītos oleo ꝛ sanabanꝫ. ¶ Tertia infirmitas ē inuidia. et hec cōparaꝫ febꝛi seu febꝛicitanti. ¶ Febꝛicitans nāq̄ modo calescit: mō frigescit. eodē mō inuidus mō gaudet de aduersitate bonoꝝ: modo dolet de eoꝝ pſperitate. ¶ Istā infirmitatē patiebatur ¶ Saul. j. Regl. xviij. qñ iuuenculas audiuit canere ꝺ dauid ꝛ ait. ¶ Mihi dederūt mille: ꝛ dauid decē milia. ¶ Ista infirmitas putrefacit interioza homis. ꝛ cura ei⁹ ē sermo diuinus pſuadens amicicīā ꝛ gratitudinē: q̄ sicut inuidia ē putredo aie: ita amicicia ē e⁹ sanitas. ¶ Proūer. xiiij. ¶ Vita carnium sanitas coꝛdis. putredo ossiū inuidia. ¶ Quarta infirmitas spūalis ē accidia q̄ cōpaꝫ paralysi: q̄ ē membꝛoꝝ dissolutio ꝛ debilitatio: ita ꝙ motū debituz pficere nō p̄nt patiētes cā. ¶ Istā infirmitatē patiebaꝫ figuratiue loquēdo ille q̄. xxxviij. ānis iacuit aū piscinā salutiferā ꝛ nūq̄ desecēdit in eā vt sanaretur ¶ Joh. v. ꝛ significat inueteratos diez malorū: q̄ cōtinue iacēt iuxta sacramētū cōfessionis ꝛ penitētie: ꝛ nūq̄ curāt intrare donec debeāt mozi. ¶ Ista infirmitas sanaꝫ ꝓ valde calida: qz si ex vna pte cōsideraꝫ caloꝛ pene gehēnalis: ꝛ ex alia pte caloꝛ charitatis xp̄i excitātis ad opationes virtutis: statim de tanta accidia poterit habere curam. ¶ Hiere. iij. ¶ Conuertimini filij reuertētes ꝛ sanabo infirmitates vras. ¶ Quinta infirmitas spūalis ē auaricia ꝛ cōpaꝫ hydropisi ſm ¶ Bedā. cuius ꝓprietas ē: quāto magꝭ bibit tanta plus sitit. ¶ Et eodē mō auarus nunq̄ dicit sufficit. hanc infirmitatez patiebaꝫ diues ille qui dixit ¶ Luc. xij. ¶ Destruā hozrea mea et faciā maioza ꝛ illuc cōgregabo oia q̄ nata sunt mihi. ¶ Istā infirmitatē sanat sermo diuin⁹: persuadens elemosynaz ꝛ opa pietatis ¶ Esa. lviij. ¶ Frange esurienti panē tuū: ꝛ egenos vagosq̄ induc in domū tuā: ꝛ sequiꝫ. ¶ Tunc erūpet q̄si mane lumē tuū ꝛ sanitas tua citi⁹ oriet. ¶ Sexta infirmitas spūalis est gula ꝛ ebꝛietas: subuertens iudiciū rōis ꝛ compatur epilēsie: que facit hominē cadere coꝛpaliꝫ: spūaliꝫ autem et moꝛtaliter ad oia genera peccatoꝝ cum sit ingressus ꝛ ianua oiuz vitioꝝ. ¶ Istā infirmitatē patiebaꝫ diues epulo. ¶ Luc. xvj. qui induebaꝫ purpura ꝛ byssо ꝛ epulabaꝫ cotidie splendide. ¶ Loth etiā inebꝛiat⁹ vtrāq̄ filiā cognouit ¶ Gen. xix. ¶ Quia hec ē infirmitas q̄ nunq̄ sola venit. ¶ hanc sanat sermo diuinus pſuadēs abstinētiā rōnabilē. ¶ Eccī. xxxj. ¶ Sanitas ē mētis ꝛ coꝛpoꝛis sobꝛius potus. ¶ Septima infirmitas est luxuria: ꝛ cōpatur lepꝛe. eo ꝙ generaꝫ ex caloꝛe coꝛrupto ꝛ deoꝛdinato. ¶ Et istā infirmitatē patiebaꝫ ¶ Salomō: q̄ habuit vxoꝛes reginas quasi septingentas: ꝛ cocubinas trecentas: ꝛ cū iam senex eēt deprauatū ē coꝛ eius p mulieres. iij. ¶ Regl. xj. ¶ hec est infirmitas cōtagiosa ꝛ abominabilis. ¶ Una nanq̄ pſona talis centū pōt inficere. et hanc sanat sermo dei persuadēs homini honestā societatē ꝛ penitentie seueritatē: ꝛ deuote oꝛonis instātiā. ¶ hec enim oia ad curā huius infirmitatis exiguntur. ¶ In cuius figura: maria lepꝛa pcussa per septē dies fuit exclusa a castris ꝛ nō nisi ad oꝛationē moysi sanata. ¶ Numeri. xij. dicente ¶ Moyse ad dominū. ¶ Deus obsecro: sana eam. ¶ Sic ꝫ sermo dei sanat oīa. ¶ In cui⁹ figura ꝺꝛ ¶ Luc. ix. q̄ xp̄s cōuocatis duodecim discipulis misit eos p̄dicare regnū dei ꝛ sanare infirmos.

¶ Lectio CLXXIX

Oles dominequi vite ꝛ moꝛtis habes ptātem. ꝛ deducis ad poꝛtas moꝛtis ꝛ reducis. homo autem occidit p malicīā suam ꝛ cuz exierit spiritus nō reuertetur nec reuocabit animaz

que recepta ē sed tuā manū fugere ipossibile ē
Postq̄ spūssanct⁹ declarauit diuersitatē inter
punitiones duas quaꝝ vna est: q exterminauit
egyptios ⁊ altera q puniuit hebreos: qz decla
rauit quō miraculose puidit hebreis de reme
dio quo sanarēt i deserto: vicz de serpēte eneo
In ista pte istoꝝ miraculoꝝ oīm deo attribuit
auctoritatē. Et circa hoc tria facit. Naz primo
deo attribuit puniēdi oīmodā potestatē. Se-
cūdo attribuit homini delinquēdi spōtaneam
fatuitatē. Tertio ab hoie excludit ipune eua-
dēdi liberā facultatē. secūda ps ibi. Hō autem
occidit. tertia ibi. Sed tuā manū. Circa primū
duo facit. Vnū ē q dē⁹ hz ptātem vite ⁊ mozt
qz in ipo ē ptās vitā auferendi: cōseruādi ⁊ af-
ferendi. Secūdū ē q ipe pōt hoies deducere p
afflictiones intrinsecas vsq̄ ad portas moztis:
⁊ iterū ad vitā ⁊ salutē reparare: ergo in ipo ē
oipotētia puniendi. Porte moztis lūt graues
infirmitates ⁊ tribulatiōes p quas hoies mozi
unt. Ad egrediendū p portas debem⁹ nos sp
parare. Vnde Seneca epla. lvj. Veniētē moz
tem nemo hilaris accipit nisi q̄ se ad illā diu cō
posuit. Psalmus ait tā stultū ē qui moztē time-
at q̄ qui senectutē. Nā quēadmodū senectus
adolescentiā sequit: ita mors senectutē. Viue
re nesciuit: qui mozi nō vult. vita cū acceptiōe
moztis data ē. Ad hāc itur: quā ideo timere de
mētis ē. qz certa expectāt dubia metuunt. q̄s
queri pōt in ea cōditiōe se eē in qua nemo nō
A est. Prima aūt ps eqtatis ē equalitas. Hec Se
neca. ⁊ vult dicere q iniquus est q̄ ptra moztē
murmurat cū oēm hominem mozi oporteat.
Secūdo attribuit homini spōtaneā fatuitatez
delinquēdi. Et circa hoc tria facit. Primo dic̄
q homo sibijpsi infligit triplicē moztē: vicz cul
pe nature ⁊ gehēne. Quātū ad moztem culpe
dicit. Homo aūt occidit p malicia aiam suā. q̄n-
tum ad moztē nature dicit. Cū exierit spūs in
die moztis: nō reuertet ad psentē vitam natu-
raliter. quātuz ad moztem gehēne subdit: nec
reuocabit aiam: q̄ recepta est supple i inferno.
Job. vij. Sicut psumit nubes ⁊ ptransit: sic q̄
descēdit ad infernos nō ascēdet. Tertio exclu
dit ab hoie ipune euadēdi liberā facultatē. Et
q̄n tū ad hoc subinfert. Hz manū tuā effugere
ipossibile ē: qz sic nec celum effugere potes: sic
etiā nec manū dei. nā si ad occidētē ier⁹ ab oriē
te fugiēdo: celū sup te extēsū ē. si ab aq̄lone ad
austrū sp a celo ptineris sic auis i cauea ⁊ effu
gere nō potes. Eodē mō si fugis deū placatū
accedis ad deū iratū. q̄cūq̄ verteris sp in mānu
dei eris: vel puniēte p delicto: vel premiāte p
merito. vñ bñ pocta dixit. Quo fugis Euchilio
q̄scūq̄ acceſſeris oras. Sub Joue sp eris. An
B nescis lōgis regi b⁹ eē man⁹. Hō q̄dē occidit p
malicia. Nota q multa mala facit malicia.
Est enī recte rōnis subuersiua. hūane psersa
tiōis turbatiua. ⁊ in ppriū auctorez reflexiua.
Sciēdū etiā q malicia radicata facit hoiez ma-
le eligere. ⁊ corrūpit bonā estimationē ⁊ verā
de reb⁹: sic dicit Aris. vij. ethi. Nec ē rō q̄re ma
licioſi cū sint inī mille prudētes frequēter fal-
lunt vt ceci. Sap. ij. Excecauit eos malicia eo-
rū. Vñ Chryſ. sup. ij. cap. Matth. ostdit q̄m mō
malicia herodis fecit eum eē stultum q̄n nite-
bat occidere xp̄z: ⁊ dicit sic. Cōsidera hic stulti
ciā mixtā dolo tyrānī. aut enim herodes credi
dit scripturis aut nō. Si nō credidit: q̄d inter-
rogabat scripturas: q̄s credit vaniloq̄s? Si cre
didit estimās pphetiā etiā imobilē: quō q̄ spe
rabat illū regē posse interficere quē futuꝝ di-
cebāt scripture? Nā si pphetie credidit: planū
erat ip̄m aduersus impossibilia conari. Si nō
credidit: tūc nec sibi timere debuit nec puero i
sidiari. Rñdet Chryſ. Ala sel malignitate ca-
pta stultioꝝ cūctis efficit. Tale enī ē vitiū mali-
gnitas: vt a nullo plerūq̄ ipulsa seipaz pcipitet
⁊ sepe absq̄ effectu opis erūnosa: ipossibilia
conat efficere. hec Chryſ. Quāuis aūt i vtro-
q̄ sexu multa sit malicia: callidioꝝ tñ ⁊ cōmuni
oꝝ in sexu femineo repit. Juxta illō Eccī. xxv.
Breuis ē ois malicia sup maliciā mulier⁹: sors
peccatoꝝ cadet sup illā. vñ in eodē capło pau-
loante cōparat eā trib⁹ bestijs multū nociuis
⁊ tñ dicit eā in malicia oīs excellere. Cōparat
eā colubro leoni ⁊ draconi. De colubro dic̄ sic
Nō ē caput nequi⁹ sup caput colubri: ⁊ nō est
ira sup irā mulieris. De leone ⁊ dracone dicit
sic. Cōmorari leoni ⁊ draconi placebit: q̄ habi
tare cū muliere neq̄: ⁊ subintellige magis. Cō-
patur g colubro q̄druplici rōne. Naz coluber
hz q̄si colēs vmbras. ⁊ mulier vmbras pl⁹ dili-
git q̄ lucē. Scō coluber totū venenū hz in ca
pite ⁊ mulier ornatū pcipuū in velis: coronis
gēmis ⁊ vnguētis in capite suo portat vt ocu-
los intuentū valeat intoxicare. Tertio colu-
ber totū venenū suuz colligit in fauces: vt per
eos effundat: ⁊ mala mulier os ⁊ fauces totaz
maliciā suā mētiēdo cōtēdēdo detrahēdo effū
dit. Quarto coluber sibilat vt noceat: mala
mulier cātādo: adulādo mirabiliť mltos fallit
Vñ Aug⁹. de singularitate cle. ca. viij. Hoc ve
nenosius ē sup cūcta. q̄ psallē delectat cui⁹ cā
tu ē tolerabili⁹ audire basiliscū sibilātē. Scō
ppat leoni ppter tria: ppter iracūdiā qz sic leo sine
vindicta placari ñ pōt: sic nec mulier. Eccī. xxv.
Nō ē ira sup irā mulieris. Scō si leonis ossa
ad inuicē collidant causant ignē. eodē mō mu
lierū verba cōfabulationes ⁊ colloq̄a: q̄tūcūq̄ vi
deantur seriosa et solida: ignez voluptatis ac
cēdunt. Tertio leonis cautela est: q cauda
sua vestigia sua regit. et hoc est mulierum pro-
priuin crimina sua excusationibus suis ⁊ mē-
dacijs operire. Et ideo signanter dicitur Ec-
clesiastici. xlviij. In medio mulier⁹ nolite cōmo

rari. de vestimentis' enī ꝓcedit tinea ꝛ a mulie re iniqtas viri. In antiquis vestib⁹ ꝛ in nouis similiter nascunt tinee ꝓpter malā custodiā. et certe in antiqssimis vetulis nutrit adhuc tinea libidinis ad lsam. Prima iniqtas viri a mulie re ꝓcessit qō in multis bonis viris cōmuniter euenit. Exemplū de sampsone ꝛ dalila. Judi. xiij. Dauid ꝛ bersabee. ij. Regl. xj. Et in mul tis alijs quorū nō est numerus. Tertio cōpat mala mlier draconi ꝓpter ꝗttuor. Draco habet os puuz. inficit aerem. incedit cristatus et specialiter elephanti insidiatur. Et eodem modo mulier' neꝯ os habet paruum per ver borū ꝛ vultus simplicitatē in principio. ꝗtum cunqꝫ etiā si cōmessatrix ꝛ gulosa sit at se in au la tanqꝫ apetitu careret. Scō inficit aerem aspectu suo sicut basiliscus q̄ solo visu interfic hoiem: q̄ nō solū cū videt sed etiā cū videt occi dit hoiez. Ad lsam. Mulier menstruata aspe ctu suo inficit speculū fm Aris. ij. de som. ꝛ vi gi. ꝛ facit in eo maculā. Eodē mō mulier mala virū ꝗtumcūqꝫ sit speculū oim scientiā repsen tans inficit ꝛ maculat si mulier cōsortio se imis cet vt patet de Salomone. Eccī. xlvij. Incliua sti femora tua mulieribꝫ. Tertio draco incedit cristatus ꝛ iste cristas habent in capitib⁹ corō nis ꝛ gemmis ꝛ varijs ornamētis distinctas. Quarto elephanti insidiat. Elephas enī est animal castissimū ꝛ tm̄ semel gignit fm Aris. v ꝛ. viij. de aialibus. ꝛ cū femina fuerit impgna ta mas ei nō appropiquat. Isti aiali draco insi diat ꝛ pedes ei⁹ sua cauda cōstringit ꝛ occidit aliter ꝗtumcūqꝫ homo sit castus: si mu lier malā familiaritatē diligat ꝓstringit pedes affectionis sue ꝛ occidit. Vñ Aug⁹. de singu laritate cle. ca. viij. Semel dixerim oīe incon ueniēs: societas mulierū gluten ē delicatū ꝛ vi scus toxicatus q̄ diabol⁹ aucupat. Et sic pēsa tis ꝓdictis de mulierū sola malicia possit expo ni. qz homo supple ꝓ maliciā mulieris ei illicite cōmunicādo occidit animā suā. Vñ Ihūs. Femina corpus opes animā vim lumina vocem polluit annihilat necat eripit orbat acerbat: redde singula singulis. Scō principaliter malicia ē hūane cōuersationis turbatiua. Per sona enī maliciosa nūqꝫ cessat machinare ma lū: etiā sub specie sanctatis ꝛ iusticie. Vñ Hu go li. j. de aia. Loquit apud se maligna cogita tio vsqꝫ quo illū tolero? Cōsentire me ei cōpro bor si eū nō corripio. Cōsentiens aūt in eū: de um offēdo. Corripiā ergo ne deū offendā. ni hil ꝓ mea: ꝫ pro dei iniuria vlciscēdo totū facio ímo sic illū sibi restituā. Proximū enī corripe re ꝛ eū castigare: ꝫ nō est primo nocere: ꝫ pro desse velle. Sic sepe apō se loquit maligna co gitatio. Excecauit enī eū malicia sua. Hec Hu go. Hec enī malicia habet currū suū sicut docz Bern. sup Cañ. ꝗttuor rotis cōsistentē: q̄ sunt

seuicia: impatiētia: audacia ꝛ impudētia. Ira de enim velox est currus iste ad effundendum sanguinē. qui nec innocētia sistitur: nec patiē tia retardat: nec timore seruat: nec pudore in hibet. Trahit aūt a duob⁹ equis ad omnē pni cie. q̄ sūt terrena potētia: ꝛ seculi pompa. Por ro psident his duob⁹ equis aurige duo. videlicet tumor ꝛ liuor. Tumor q̄dē pompā: liuor potētiam regit ꝛ suū ascensorē ducūt ad infernū. Vñ Eccēs. ix. Lorda filior hoim implēt ma licia ꝛ cōtemptu in vita sua. ꝛ post hec ad infe ros deducent. Tertio malicia ē in autorē ꝓpri um reflexiua. Vñ Gene. epla. lxxxij. scōm cō munes libros ostēdit: q̄ venenū malicie pei⁹ est ꝗ venenū serpentis: qz licet venenū serpē tis mortiferuz sit: alteri tñ serpēti nō nocet. Ex venenū malicie ꝓpio ꝛ ꝓncipaliť nocet hūti. vñ dicit sic. Malicia ipsaz maximā ptē veneni sui bibit. Illu d venenū qō serpentes in alienā per niciem ꝓferunt sine sua cōtinent: nō est huic si mile b̄ habentib⁹ pessimū. b̄ Gene. vñ. Greg⁹. xij. moza. Mens ꝓtaua sp in laborib⁹ est: quia aut molit mala q̄ inferat: vel metuit ne sibi ab alijs inferat ꝛ quicqd ꝓtra proximū excogitat hoc ꝓtra se a primis formidat. hec Greg⁹. Jō signāter Hiere. ij. dicit. Arguet te malicia tua Et Hiere. iiij. Laua a malicia cor tuū hierusa lem: vt salua fias.

Lectio. CLXXX

Negantes enī nos se te impij ꝓ fortitudinez brachij tui flagellati sūt nouis aquis ꝛ grandi nib⁹ ꝛ pluuijs ꝓsecutionē passi sunt ꝛ ꝓ ignem cōsūpti. Nō enī mirabile in aquis erat: q̄ oia extinguit plus ignis valebat. Vindex eteni est orbis iustor. Postqꝫ spūssanct⁹ declarauit q̄ mō diuersimode flagellati fuerūt egyptij ꝛ he brei ꝓ bestias ꝛ aīalia. qz egyptij ad extermina tionē: hebrei vero ad castigationē. In hac pte cōsequnter ostendit quō diuersimode flagellati fuerūt egyptij ꝛ filij israel ꝓ oppositū cōsolati ꝛ hoc ꝓ res insensatas ꝛ elemēta. Et circa b̄ duo facit. Prā primo agit de egyptiorū terribili fla gellatione. Scō de hebreor admirabili cōso latione. scda ps ibi. Pro quib⁹ angelor. Circa primū quinqꝫ facit. Primo assignat illi⁹ flagel lationis causā principalē. Scō causā instru mentalē. Tertio eiusdē instrumēti actiuitatez supnaturalē. Quarto eiusdē actiuitatis ꝓgru itatē. Quinto asserit instrumētalis actuitatis ꝓpalem diuersitatē. scda pars ibi. Nouis aq̄s ꝛ grandinib⁹. tertia ps ibi. Nō enī mirabile. q̄r ta ibi. Vindex enī. quita ibi. Quodā enī. Circa p̄mū dicit. Negantes enī ꝛc. Ubi tāgit causam principalē istius flagellationis. ꝛ est culpa ignorātie. Negantes enī te nosse impij. Exo. v dicit pharao. Nescio dñm: ꝛ israel nō dimittā.

Scdo tangit penā: p fortitudinē brachij tui flagellati sūt vt q̄ nolūt deū noscere in pace saltez confiteant eū in tribulatiōe. sicut pharao fecit Exo. ix. Just⁹ domin⁹ ego aūt t pl's me⁹ impius. Vñ Greg⁹. Oculos q̄s culpa claudit pena aperit. Claudaz aūt instrumētalē flagellationis egyptiorum exprimit cōsequēter cū dicit. Mouis aquis t grandinib⁹ t pluuijs psecutionē passi sūt t consumpti. De ista flagellatione narrat Exo. ix. Quia septima plaga q̄ dñs percussit egyptū fuit talis. Dñs pluit de celo grādinē maximā cōmixtam igni cū fulgure t tonitruo t occidit boues t iumenta quotq̄t in agro reperiebant. Illi aūt egyptij q̄ dñm timuerūt se t iumēta sua receperūt infra domos qz fuerunt premoniti a Moyse quo tempore caderet grando t illi nihil mali patiebātur. Sed illi reprobi qui comminationes dei non timuerunt. sed cuz iumentis in agru reperti sunt generaliter interierunt. Tantum in terra iessen. vbi habitabant filij israel non cecidit grando talis. Fuit ergo mirabile t cōtra naturā. q̄ iste impressiones simul fiebāt: fulgura t grādo: pluuie t tonitrua: t q̄ ignis descendēs cū grandine nō liquefecit grādinē: nec aq̄ ignē. Sz ignis mansit in sua caliditate ad cōburendū: t aqua in sua cōgelata frigiditate ad pterēdū. De ista ḡ mirabili plaga dicit sic. Mouis aquis t grandinib⁹ t pluuijs psecutiōes passi sūt t igne cōsūpti. Illi videlicet q̄ extra domos fuerūt. Et dicit mouis aquis: qz in terra egypti naturaliter pluuie nō descendūt. Sed nylus q̄ p tpe excrescens terrā irrigare consueuit. Et ideo fuit eis ista plaga mirabilis. Sz multomagis fuit mirabile: q̄ duo ptraria fuerunt iuxta se inuicez approximata: t q̄ neutrū eoruz egit in aliud: et hoc ē q̄ subdit. Nō eniz mirabile erat in aqua que omnia ardētia extinguit: plus ignis valebat. ¶ Quarto assignat huj⁹ miraculi congruitatē t dicit: Vlinder est eni orbis iustorū. i. ignis: aq̄ t ois creatura erexit se in vindictā impiorū, ppt informationē iustorū. ¶ Circa istā clausulā. Vlinder eni est orbis iustoruz. Notā dum q̄ de triplici vindicta legim⁹ in scriptura Una nobis indicit: sicut p nos exercēda. Alia nobis interdicit tāq̄ pcauenda. Et tertia nob̄ pdicit sicut puidenda. Prima ē vindicta penitētie tpalis. scōa est vindicta maliuolētie mundialis. tertia est vindicta diuine sentētie generalis. Prima ergo vindicta est vltio penitētie tpalis: quā q̄libet dz accipere de seipo. Si puer deberet x̄berari: mallet ab amico verberari q̄z ab hoste. t q̄libet nostrz merēt p pctō x̄berari: qz seru⁹ sciēs volūtatē dñi sui t fi faciēs: vapulabit plagis multis. Luc. xij. Ergo oportet q̄ vapulem⁹ h̄: vel in purgatorio: vel in inferno. Si i purgatorio vel in inferno h̄ fiet p ministeriū demonū scōz multos. Si vero in pñti h̄ flet ab amico: qz vnusq̄sq̄z maxime est amicus sibijpsi. sic dicit. ix. ethi. Hec ḡ penitentia ē hic a nobis exercēda. Sz quō legim⁹ in scriptura veteris testamēti q̄ pfes antiq̄ in suis penitētijs ḡttuor faciebāt: caput radebāt: barbā pscī debāt: saccū induebāt t in cinere sedebāt: sicut innuit in glo. Esa. xxij. Vocabit domin⁹ deus exercituum in die illa ad fletū ad planctū: t ad clauicium rc̄. Sic moraliter cōueniens est nos facere penitentes vt primo caput tondeamus id est mentez que ē caput anime exquisita discussione denudemus recogitantes omnes annos nostros in amaritudine aie nostre. Esaie xxxviij. Scdo barbā radam⁹ per nouaculam munde pfessionis. Tertio saccū induam⁹ p austeritatez satisfactionis. Jone. iij. Rex niniue reiecit vestimenta sua a se t indutus est sacco. Quarto in cinere sedeam⁹ per memoriā mortificationis corpis nostri q̄ō in cinerē resoluet Sap. ij. Extinct⁹ cinis erit corpus nostr. Iste cinis impediet ne cozuus infernalis nidificet in mēte nra. Iste cinis: sic cinis iuniperi pseruat ignez p ānū: ita seruabit caritatē p totū temp⁹ vite nostre. Refert Valerius. lib. iij. ca. vj. De q̄dā insolētia cuiusdā pncipis romāi: q̄ Caius marius dicebat. Iste post multos triumphos obtentos semp de cātaro potare solebat. Est aūt cantarus q̄ddā genus vasis cū duab⁹ ansis. Req̄situs q̄re h̄ faceret: respōdit: qz liberpf post inclytū triūphū quē ō asia obtinuerat sp de isto genere vasis bibit q̄ō ille Caius imitari decreuit vt inf ipsuz haustū vini victorias suas: dei sui victorie cōparet. Q̄ō ille pnceps insolent fecisse legit: nos ex deuotione facere puenit. Christ⁹ vocat pniaz calicē suū t specialit martyriū. Matb. xx. Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sū? Istū calicē debem⁹ bibere in memoriā victoriarū quas x̄ps tulit de inimicis nostris. t sic nobis delectabile videbit penitere. De ista vindicta loquit beat⁹ Aug⁹. de vera t falsa penitentia. ca. viij. Et habet in Canone de penitētia di. iij. vbi dicitur. Ire penitentia est quedā dolētis vindicta punies in se q̄ō dolet cōmisisse: t infra. Cōtinue dolendū ē de peccato. quod declarat ipsa deuotionis virtus. Penitere eni est ipsā pniaz tenere vt semp peniteat in se vlciscēdo q̄ō cōmisit in peccādo Et istud allegat mgr sniarū li. iiij. dis. xiij. De ista eadez vindicta loquit aplus. ij. Cor. vij. Secūdū deū tristari opatur vindictā. ¶ Scōa vindicta de qua ē intentio in scriptura ē vindicta maliuolentie mūdialis quādo homo pass⁹ iniuriam: neq̄ potest remittere proximo: nec vltionez deo cōmittere: sed ipsemet oīno vult semetipsū vindicare: t istud ē iniustū sm inratā humana q̄z diuina. t rō est. qz nullus sē bonus iudex durāte offensa. Similiter null⁹ pōt esse iudex sui ipsius. Vñ tull⁹ in oratione pro

viatore. Nemo fere est qui sui periculi iudex nō sibi se equiorē cū reo prebeat. Hinc xps Jacobū t Joannē increpauit dure satis. Luc. ix quando ignē de celo petiuisse volebāt in vltionem iniurie. qz samaritani christū recipere nolebāt. in quo nobis dat intelligi: q nō semper in eos q̄ peccāt exercenda ē vindicta: sicut notat. xxiij. q. iij. q aūt vindicta. Ratio autē q̄re in iniuria nemo dū iudicat: patet p exemplū quando nubes interponunt inter solē t oculū nostrū: ex motu siue tremore causato in nube media: apparet nobis sol tremere: dicūt simplices solē trepidare. t causa huius deceptionis est tremor in medio p qō visus fit. Isto modo moraliter quādo hō cōsiderat iniuriā sibi illatā durante offensa siue rancore t insensualitate: cōsiderat iusticiā suam per mediū nebulosū tunc necessario errat in iudicando. Nec ergo vindicta ē nobis interdicta sub pena grauissima: videlicet q si non remiseritis proximo: remissionem nō cōsequamur. Vñ Matth. xviij. Serue neqū omne debitū dimisi tibi quoniam rogasti me. Sic pater meus celestis faciet vobis si nō remiseritis vnusquisq fratri suo de cordibus vestris. Unde remittere iniuriā t non petere vindictam: magnus genus elemosyne est. De quo dicit Cesarius ammonitione. ij. Qui captiuos redimere t pauperes pascere t vestire nō preualet. ptra nullū hominē odiū in corde reseruet. t inimicis suis nō solū maluz pro malo nō reddat sed iā eos diligat t pro eis ora re nō desinat: certus de promissione t de misericordia domini vt libera cōscientia ante tribunal dei dicere poterit. Da dne q dedi: dimitte q dimisi. Hec ille. Ut perfecte autē christus iniuriā sibi factaz dimisit: notat Bern. sup Cāt. sermo. lxxxix. Tam liberaliter inquit dns dimittit iniuriā vt illā nec damnet vlciscēdo: nec cōfundat improperādo: nec minus diligat imputando. Et pondera illa tria: q pauci sūt etiam qui vindictā remittūt. qui duo residua habere possunt. Propter hoc signanter dicit Eccl. xxviij. Qui vindictā vult a deo: inueniet vindictā: t peccata illius seruans seruabit. Et infra. Homo homini seruat irā t a deo q̄rit medelā. in hominē similē sibi nō facit misericordiam t pro peccatis suis deprecabit. Tertia ē vindicta iudicialis q nobis p̄dicit sicut ptinue prouidenda. Vñ Greg. omel. xxxix. Presentis tpis agēda ē leticia: aut nunq̄ amaritudo sequēris iudicij recedat a memoria. Et Hugo libro suo de aīa li. j. Quisputas memor erit: q̄ tristicia: cū sepabuntur impij a cōsortio sanctorum t a visione dei: t traditi sunt in potestate demonū t ibūt cū ipsis in ignem eternū: ibiq̄ semperunt sine fine in luctu t gemitu: vbi erit stridor dentiū intolerabilis: fetor incōpabilis: timor horribilis: mors corporis t anime sine

spe venie t misericordie: vbi nec q̄ torquet: nec qui torquet: aliquando morit: sed sic morient vt semp viuant: t sic viuent vt semp moriant. hec ille. Prou. vj. Zelus t ira viri nō parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusq̄ precibus: nec suscipiet pro redemptione dona plurima. Et tunc erit vindex orbis terraz t̄c.

Lectio. CLXXXI

Quodā enim tempore mansuetabat ignis ne cōburerent que ad impios missa erant animalia: sed vt ipsi videntes scirent: quoniaz dei iudicio patiebant psecutionem. Et quodā tpe sup̄ virtutē ignis in q̄ exardebat vndiq̄ vt inquam terre nationez exterminaret. Declarata miserabili flagellatione egyptiorū p ignē t grandinem In ista parte agit de mirabili variatione ipsorū flagellorū. Ignis autē nō vniformiter sed multū diformiter iuxta diuinam voluntatē se habuit in agendo malorū afflictionem. Nā quodā tempore videbat suam naturam cōburendi t ledendi continere etiā a rebus que de facili cōbustibiles videbant t extiterunt: nam iumēta t homes repertos in agro cōbussit. Jumētis vero domi detentis pepercit: sicut dicit Exod. ix. vt homines quib⁹ ignis pepercit possent videre. q illi iuste patiebāt q̄ in egris remanserūt cōtra monitiōez domini cū animalib⁹. Alio vero tempore circa iustoz afflictionē ignis supra virtutē suaz exardebat in aq̄. id in locis humidis Sodome t Gomorre: vbi humido nō obstante ignis oia consūpsit. Gen. xix. Ut iniquā terre nationē exterminaret. Sic ergo diuersis temporib⁹ diuersimode egit ignis vt manifestū esset omnibus q̄ non esset operatio nature: sed vindicta diuine iusticie. Dicit ergo sic. Quodā vero tempore mansuetabat ignis. id est mansuete videbat in parcēdo ne cōburerent que ad impios missa erāt animalia: illa videlicet q̄ de agris missa erant ad impios domi existentes. Ipsi vt ipi videtes id est percipientes scirent qm̄ dei iudicio patiebāt persecutionē. Et quodā tempore in subuersione videlicet Sodome quando dominus pluit ignē t sulphur de celo i aqua sup̄ virtutē ignis exarsit t̄c. vt expositū est. Posset tamen prima pticula de mansuetudine ignis exponi t verificari multo euidentius de tribus pueris missis in caminū ignis Ananie Azarie t Misahele. Dan. iij. vbi ita mirabiliter se habuit q̄ ipos positos in fornace nō lesit: tamē illos qui circūstabant t qui eos in fornacē mittebāt cōflagrauit. Et vocant isti pueri animalia ad impios missa propter eorū simplicitatē t captiuitatē in qua tenebant: t hec facta sunt vt babylonij videntes scirent quoniā ipsimet dei iudicio pattebātur persecutionē ab igne: propter

idolatriam suam. Secūda vero pars lectionis exponi potest de plaga septima egyptiorū videlicet de igne mixto cū grandine. de qua supra dictū est videlicet de subuersione sodomorū. z in hoc solū stat sentētia q ignis vario mō se habuit: aliq̄ndo parcendo: aliq̄ agēdo mirabiliter z cōtra naturā vt dei obediret voluntati. Circa illā clausulā. In aqua supra naturam ignis exardebat. Notandum q moraliter ignis i aqua est spiritussanctus in muliere sancta. ignis nāq̄ spiritus est. Act. j. Tā q̄ ignis sedit supra singulos eorū spiritussanctus. Mulier naturalit est sexus fragilis et iō ceteris paribꝰ amplius cōmendanda quando virtuose se gerit. Prou. xxxj. Mulierē fortem quis inueniet. procul z de vltimis finibus precium illius. Est enīz inuenire in bona muliere iuxta numerū senariū qui pfectissimꝰ ē sex p̄rogatiuas cōmendabiles z amabiles. nā in ipsa repiunt sine dubio promptitudo clemētie. ḡtitudo beniuolentie: sollicitudo diligentie: magnitudo innocentie: certitudo cōfidentie: z beatitudo cōplacētie. In cuius figura dixit Lya Gen. xxx. Necū erit maritꝰ meꝰ eo q ego genuerim ei sex filios. ℔ ē: me diligit ois rationalis creatura. Dicit sexus mulieꝝ nasalit eo q i me reperiet sex habitus virtuosos predictos. z ideo merito noīe aque poterit designari. In aqua enī sex proprietates habent. Est enim in aqua liquiditas saporosa: luciditas radiosa: fecunditas fructuosa: sinceritas speciosa: soliditas seriosa: z felicitas ministeriosa. Primo ḡ in aqua patet liquiditas saporosa: q̄ q̄tumcū q̄ fuerit cōgelata faciliter liquescit. et designat p̄mptitudinē clementie z pietatis q̄ ineſt naturalit mulieri: nā ipsa est cōsolatiuū primū humane imbecillitatis. ipsa est nutrimentū hūane quātitatis: ipsa est medicamentum omnis infirmitatis: ipsa est supplemētū cuiuscūq̄ egestatis. Eccī. xxxvj. Ubi nō est mulier ingemiscit egens. In signū autē q in muliere est oīnis clementia naturaliter. filiꝰ dei corpus humane redemptionis totaliter a muliere decreuit accipere q̄. Eccī. x. Nō ē creata iracūdia nationi mulieꝝ. Iste igit sexus in q̄ latet oīnis mali remediū cōuenienter figurat p aquam piscine probatice per quā sanus fiebat: quicūq̄ prius in eā descendebat post motionē aque: a q̄cunq̄ detinebat infirmitate. Joh. v. Secūdo in aqua ē luciditas radiosa. Prou. xxvij. In aq̄ resplendēt vultus prospicientiū. Sicut aūt int creaturas nihil est nobiliꝰ nec amabilius ipsa luce: ita nihil reperitur gratiosius ipsa gratitudine in muliere. z ideo luciditas radiosa q̄ in aq̄rū specie p̄tinet gratitudinē imortalis affectionis z beniuolentie repraesentat q̄ in bonis mulieribꝰ semper viget: quāq̄ enī christus quosdā dū hic viuerēt viros gratos iueniret: nūq̄ tamē tam cōstantē gratitudinē in Petro z Jacobo vel Johanne reperit: q̄tam in mulieribus sibi deuotis inuenit. Hę sunt q̄ eum p patrias predicantem sequebant ministrantes ei de facultatibus suis. Luce. viij. z Marce. xv. Hę sunt q̄ eū in cruce pendentez fugientibꝰ discipulis comitabant. Matth. xxxviij. Hę sūt q̄ mortuo corpi sepulto vnguēta aromatica parauerunt. Hę sunt q̄ nec tenebrose noctis caligine: nec militū armatoꝝ furiosa seuicia deterrebant vt xp̄s de eis dicat illud Boecij. Has aūt nullus potuit puincere terror: ne nostꝝ comites prosequerenť iter. Et ideo pre viris oīnibus christus huic sexui primū sue resurrectionis nunciauit triūphū: sciens q̄ñ sup omnem gratiā ē gratia mulieris. Eccī. xxvj. Gratia super gratiaz in muliere sancta z pudorata. Iste sunt aque q̄ sup celos esse dicunť: q̄ mulieres sup Ap̄los dilexerunt Jh̄m p̄s. Aque q̄ super celos sunt laudent nomē dñi. Hanc gratitudo nō solū in fidelibus elucet mulieribꝰ: sed etiā in gētilibꝰ satis claret. Que gratior eē poterit z magis pudica penelope: q̄ vlyxis absētiā. xx. annis expers cuiuslibet virilis amoris alteriꝰ expectauit. Que q̄tis afflictionibꝰ angebat: explicat ipsa satis in epla sua dicens. Hāc tua penelope lēto tibi mittit vlyxe. Nil mihi rescribas attamē ipse veni. Que gratitudine flagrātior eē potuit porcia filia catonis z vxore bruti. q̄ viro interfecto viuere noluit? Sed arma q̄bus interimeret se. statim postulauit: famulis autē arma negātibꝰ: prunas ardentes trāsglutiuit De qua sic scribit Marcialis epiḡ. li. iij. Cōiugis audisset fatū cū porcia bruti. Et ībracta sibi quereret arma dolor. Nodū satis ait mortē nō posse negari. Credideraz fatis hoc edocuisse patrē. Dixit z ardētes auido bibit ore fauillas. Dū nūc z ferꝝ turba molesta negat. Que gratior esse potuit arria pesei cōiuge: q̄ simul se interfecerūt? Illa tñ prius semetipsam gladio mariti peussit. De q̄ idē Marcial cocus lib. ij. scribit. Casta suū gladiū cū traheret arria pecco. Quē de visceribꝰ traxerat ipsa suis. Si q̄ fides vulnꝰ q̄ fecit: nō dolet inq̄t. Sz q̄ tu facies ℔ mihi p te dolet. Que dydone gratior esse potuit? De q̄ Hiero. cōtra Jouinianum li. j. et Virgi. li. iij. Eneid. Dydo sozor pigmaleonis cū carthaginem cōdidisset z ab Hyarba rege libie in cōiugiū peteret: nuptias distulit cautelose z tandē cōdita ciuitate pyrā quādā in memoriā mariti sui cōstruxit z semētipsā piecit in medio z ardere q̄ nubere maluit. Quid de lucrecia z sabinis. Julia filia cesaris. sulpitia lētuli: alcmene: z de alijs infinitis dici possit. Tertio laq̄ ē fecūditas fructuosa. Sine enī hūore aqueo nihil viresc it: nihil crescit: vel florescit vel fructescit: iuxta illud pē. Erit tanq̄ lignū quod plātatū est z. Hec autē aque fecūditas design-

nat tertiā mulieris nobilitatez q̄ ē sollicitudo diligentie. Mulier enī in regēdo familiā circū specta et in opib⁹ artificiosa: sic se habet in domo q̄ ois dom⁹ est sine ordine: q̄ mulieris caret regimine. Et ideo vir ⁊ mulier nō solū causa plis cōiunguntᵉ: ꝫ etiā ꝓpter admīstrationē iconomicā q̄ sine muliere cōpleri nō pōt sicut docet Aris. In cui⁹ signū dictū est Geñ. ij. Faciamus ei adiutoriū simile sibi. De mulier diligētia ōr Proū. xij. Mulier diligēs corona est viro suo. ⁊. xiiij. eiusdem. Mulier sa. e. d. s. Et Eccī. xxvj. Gratia mlieris sedule delectabit virū suū. ¶ Quarto sinceritas ē in aq̄ speciosa. Aqua enīz pura est. ⁊ q̄cunq̄z feda purificat et emundat: qđ designat magnitudinē innocentie q̄ iuenīt i bona mliere. Per aquā enī ad originalē innocentiā restituimur. p aquā a mūdi alibus emūdamur. Ad Ephe. v. Viri diligite vxores vestras sicut xp̄s ecclesiā: mundās eaz lauacro aque. ¶ Quinto est in aq̄ soliditas seriosa. Nā iuxta scripturā sacrā terra q̄ ē solidissima fūdat sup aq̄s. In ps. Ipse ē fra ⁊ plenitudo ei⁹ ⁊c. q: ipe sup maria fūdauit eā. ⁊ alibi fūdauit terrā sup aq̄s ⁊ designat certitudinē ꝓfidētie quā homo pōt habere de bona mliere. que infirmū hoiez nō detestat. pauperē nō aspernat de liris ⁊ senib⁹ famulat. j. Corl. vij. Sanctificatus est vir infidelis p mulierē fidelē Sic ergo tota virorūz bonitas ⁊ stabilitas sup mulierū bonarum gratiosa soliditate fundat. Mulier nāq̄z formata ē ō osse solidissimo. vir aūt de terra arida ⁊ in puluerē faciliter redigē da. In cui⁹ figura arcā cuz toto genere hūano aqua supportauit Geñ. vij. in qua octo aie salue facte sūt p aquā. j. Pet. iij. ¶ Sexto in aq̄ ē facilitas ministeriosa. Deꝰ enī sacramētoz mysteria in aquaz substātia cōdidit sicut superius tactū fuit significat beatitudinē complacentie quā vir ex sancta muliere sortit. q: Eccī. xxvj. Mulieris bone beatus vir. et eiusdē. xxv. Beatus q̄ habitat cū muliere sensata. Sic ergo ignis in aqua ē spūssanctus in muliere sancta.

Ro quibus ange

p loz esca nutriuisti pl̄m tuū ⁊ patū panē ō celo pstitisti illis sine labore ome delectamētū in se habentez ⁊ ois saporis suauitatē: substantiā enī tuā ⁊ dulcedinē tuam quā in filios habes ostendisti: ⁊ deseruiēs vni uscuiuscz voluntati: ad qđ q̄libet volebat cōuertebat. ¶ Quia p̄cipalis autoris intētio ē mirabilē gubernationē dei retexere: qua populū suū gratiose rexit in deserto ⁊ pl̄m egypti mirabiliter afflixit in egypto. Et in ista pte imediate p̄cedenti narrauit quō afflicti fuerūt terribiliter p grandines admixtas igni: descētes ō aere. In pte ista declarat p oppositū quō deus populū suū sustentauit mirifice p cibum quendā generatū in aere. Et cōsistit ꝫ antithesis in isto: q̄ sicut egyptij affligebāt p corpa descendētia de aere: ita de filijs israel confortabāt p cibos eis de aere missos scz māna vt sic fiat compatio inter egyptioz supplicia: ⁊ hebreis collata beneficia: q̄ fuerūt p aerē vtriscz collata. Nā p̄mo agens de manne bñficio declarauit q̄liter dulcis fuit in sapore. Scōo q̄lis fuit fortitudinis in vigore: scōa ps ibi. Nō enim ab igne nō poterat. ¶ Circa p̄mū duo facit. Nā primo ostendit q̄le fuerit supnaturale delectamentū illi⁹ beneficij. Scōo ostendit quale innaturale tormētū egyptiaci supplicij. scōa ps ibi. Nix aūt ⁊ glacies. ¶ Circa p̄mus duo facit. Nā primo explicat hui⁹ cibi p̄eminētiaz. Scōo assignat tanti doni cōgruētiā. scōa ps ibi. substantiā enī tuā. De primo dicit sic. p quib⁹ scz grandine pluuia ⁊ igne missis de celo ad vltionē cōtra malos. Angelozū esca nutriuisti populū tuū. Et dicit de isto cibo quinq̄z videlicet. Quozū ministerio dabat q: p angelos. in ps. Panē angeloz manducauit homo. Scōo p q̄ dabat scz p cōmodo: q: ad refectionē nutriuisti populū tuū. Tertio vñ mittebat ⁊ de quo loco: q: panē angelozū de celo aereo. Quarto q̄liter dabat ⁊ quō: q: p̄stitisti illis sine labore. Quinto q̄ alebat mirabili delectamēto. Ostendit inq̄t delectamētū in se habentē ⁊ oñis saporis suauitatē. i. pfecti ⁊ dulcis saporis. Exo. xvj. Gustus ei⁹ quasi simile cū melle. Illijs aliter vi suz ē: q: vnicuiq̄z sapiebat sicut volebat. ⁊ sic in diuersis psonis ⁊ in eadē psona diuersis tpib⁹ diuersos sapores habebat. Unde Aug⁹. ij. retrac. ca. ij. Nō de manna dixi ad inquisitiōes. Januarij. lib. j. quia vnicuiq̄z scōm ꝓpriā voluntatē sapiebat: nō mihi occurrit vñ possit pbari nisi ex libro sapiētie. quē iudei nō recipiunt in auctoritatē canonicā. qđ tñ fidelib⁹ potuit euenire: nō illis adūsus dominū murmurantib⁹. q̄ profecto alias escas nō desiderarēt: si hec eis saperent sicut vellēt. De scōo videlicz cōgruentia beneficij fuit ista vt deus suā essentialē suauitatē cōmunicaret figuraliter creature. Sicut enī illud alimentū vnicuiq̄z sapiebat scōm ꝓpriā voluntatē. Ita de⁹ omnib⁹ sibi seruientibus tantū retribuet de dulcedine ęt̄uz meruerūt per gratiā ⁊ liberi arbitrij voluntatē. Vñ subdit. Substantiā enī tuā ⁊ dulcedinē tuā quā i filios habes. i. quā filijs parasti ⁊ paratā hñs ostēdisti. ⁊ deseruiēs vniuscuiuscz volūtati. s. de bonis cōuertebat ad qđ quilibz volebat: nō natura ꝓpria: ꝫ opatione diuina: malis vero murmurantib⁹ tale delectamētū pstitit: imo vertebat eis in tediū Nume. xj. Oculi nostri nihil aliud respiciebāt nisi māna. ¶ Sz cōtra illud videt esse dubiū. Nā Exo. xvj. dr. q̄ sapor mānesilis erat similagini oleo ꝓsperso

ergo nulli sapiebat sicut volebat indifferenter mō vnū: mō aliud. Ité si vnicuiq; bono sapuisset sicut volebat: nullus eox habuisset causā murmuris: vel desideriū alteri⁹ cibi. Ad istud respondent expositores sic: q; iudei in deserto vescentes isto cibo: vel cogitabant cum desiderio de alio genere cibi pro tunc: vel non cogitabāt: Si cogitabant ꝛ desiderabant aliud genus cibi: statim manna in eis talem causauit saporem mirabilem tā in bonis q̄z i malis. Si nō habeāt actuale desideriū alicui⁹ alteri⁹ cibi tūc nō causabat in comedēnb⁹ nisi naturalē sapoꝛē: sicut simila oleo ꝓsperſa. Cruz verolad cām murmurationis dicūt cōiter: q; fastidiū si habebāt ex sapoꝛe mane: ꝑ poti⁹ ex coloꝛe. Vñ signant dixerūt Nume. xj. Via nr̄a arida ē nihil aliud respiciūt oculi nr̄i nisi māna. Circa illā clausulā. Angeloꝝ esca nutriuisti pl̄m tuū Notādū q; p manna in sacra scriptura figurat signant eucharistie sacramētū: sicut enī filij israel trāseūtes p desertū versus terrā eis a dño ꝓmissā celi refocillabāt alimēto: ita nos p mūdū ad celū pgentes coꝛpis ꝛ sanguinis xp̄i q̄tidiano viatico recreamur. Vocat autē merito panis angeloꝝ: tā ꝓpter ꝓficientes eucharistiam: q̄z ꝓpter vescētes. Cōficiūt aūt hoc sacramētū solūmō sacerdotes: sicut patet di. xcv. Ecce ego. Sacerdotes vero in sacra scriptura angeli nominant. j. Cor. xj. A mulier dz habere velamē ꝓpter angelos. i. ꝓpter reuerētiaz sacerdotū q̄ dei nuncij sūt. Malach. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiā ꝛ legē requrant ex oꝛe eus: q; angelus dñi exercituū ē. Ratio aūt huius denominationis metaphoꝛica ē. q; sacerdotē decet angelū in vndecim cōditionib⁹ imitari q̄ in istis xviib⁹ cōtinēt. Pascit ꝛ hoꝛtat. ducit vehit: excitat arcet. Oꝛat cōgaudet punit laudat sine sūptu. Prima ergo opatio āgeli circa nos scōm oꝛdinē versuū est pascere. Cui⁹ exemplū habem⁹. iij. Regl. xix. vbi legim⁹ q; angel⁹ detulit panē ꝛ aquā ad heliā dormientē ꝛ famelicū inde pauit. Surge inq̄t ꝛ comede: grandis enī tibi restat via. Isto modo moraliter ꝓpriū officiū sacerdotis est pascere populū verbo: exemplo ꝛ subsidio tpali si possit. Vñ signat dictū est ꝓ Petro ter. pasce pasce pasce. Joh. xxj. Bis aūt ei dictū ē. Pasce agnos meos: ꝛ semel Pasce oues meas: ad innuēdā differentiā int doctrinā necessariā iuuenib⁹ ꝛ senib⁹. Nā simplex admonitio sufficit senib⁹. Juuenib⁹ vero opus ē tā verbis q̄z verberib⁹: vt debite doceā tur. Aliter tñ dicit illud exposuisse quidā noui cius arguēs q; iuuenes fratres deberent refici bis: ꝛ senib⁹ cōuenit ieiunare: ꝛ ideo pie dixit xp̄s ꝑlato bis: pasce agnos meos. Scōa operatio quā angelū circa nos legim⁹ exercere est exhoꝛtari. Cui⁹ exemplū habem⁹ Matth. ij. angelus dñi apparuit in somno Joseph dicens. Surge ꝛ accipe puerū ꝛ matrē ei⁹ ꝛ fuge i egyptū ꝛc. Hanc operationez imitat sacerdos: lanaꝝ ꝓsilia priuatiz suggerēdo. Tertio tenet ducere p bonā ꝛ aptā cōuersationē. Exēplū Raphaelis. Tob. v. Ego inq̄t angelus ducam ꝛ reducā eū ad te. Et sicut victoria exercit⁹ ē gloria boni ducis: ita sanctitas pl̄ attribuit p merito sacerdoti. Vñ Chryso. de dignitate sacerdotali. li. iij. Dñi agēti populo vnuscuiq; p merito suo remunerabit: sacerdos aut̄ p bonis omniū. Habz enī p ꝓpriis bonis aureā: p acq̄sitione alioꝝ aureolā. ℞ Chryso. Et ideo scōm eundē sup Matth. in imp. omel. xxxj. Sacerdos ē in populo sicut radix ē in arboꝛe: ꝛ sicut stomachus ē in coꝛpoꝛe. Quēadmodū inquit cū videris arboꝛē pallentibus foliis marcidaz inteligis q; aliquā culpā circa radicez hz. Ita cū videris populū indisciplinatū ꝛ irreligiosū sine dubio cognosce: q; sacerdotiū eius nō est sanū. Hec Chryso. Sed scōm ꝓ Plinium ꝛ Jsi. ij. ethi. ca. iij. Salamandra est serpēs quidā cui⁹ inter venena maxima vis est: hic si trunco vel radici arbor̄ irrepserit: oīa poma ei⁹ inficit: ꝛ intoxicat oēs ramos. Reuera isto mō diabol⁹ q̄ moꝛe salamādre sp viuit i igne: rachites. i. ecclie sacerdotes sic intoxicat ꝛ inficit his diebꝰ q; oēs rami ecclie ex ei⁹ peccatis veneuū assumūt. Ad Ro. xj. Si radix sācta ꝛ rami. ꝛ p oppositū. si radix est infecta. ꝛ rami erunt nocui Valeri⁹ dic̄ Chryso. q; sacerdos in grege ē sic̄ stomachus in coꝛpe. quēadmodū iuq̄t medic⁹ qñ ꝓmo ingredit ad infirmū: statim de stomacho ei⁹ interrogat ꝛ eu; cōponere festinat: q; si stomachus sanus fuerit: totū coꝛpus validū est. Si aut̄ dissipatus fuerit: totū coꝛpus infirmū ē. Ita si sacerdotiū iteg; fuerit: tota floꝛet ecclesia. Si aūt coꝛruptū fuerit: tota fides marcida est ꝛ infirma. Et sicut stomachus accipiēs cibū coquit in seipso. ꝛ p totū coꝛpus dispergit Sic sacerdotes acciptūt sciam sermonis p scripturas ex deo. ꝛ excoquētes eā in se. i. tractantes ꝛ meditantes apud se: vniuerso populo ꝑ ministrant. Et infra. Sicut in coꝛpe si membꝝ aliquod infirmū fuerit: nō oīno languet ꝛ stomach⁹. Et aūt stomach⁹ lāguet: oīa mēbra sue niūt infirma. Sic si aliqs peccauerit xp̄ianoꝝ. si oīno peccāt ꝛ sacdotes. Si āt sacerdotes fuerint in peccato: totus ꝓpl⁹ cōuertit ad peccādū. Et dicit Jsid. de sūmo bono. ca. xxxvj. Sacerdotes p iniq̄tate populoꝝ damnant si eos aut ignoꝛantes nō erudiant aut peccātes non arguant dicēte dño ad ꝓphetā Ezech. Speculatoꝛē dedi te domui israel si nō fueris locutus vt custodiant se a via sua mala. Ille in iniq̄tate eius moꝛietur: sanguinē aūt ei⁹ de manu tua requirā. Quartus actus angeli scōm ꝑdictos versus est vehere. id ē trāsꝑtare. Deferunt enī boni angeli alas moꝛientiū in celū: Luc. xvj

Factuz ē aūt vt morerer mēdicꝰ z portarer ab ăgelis i synū abrae: Sic sacerdotes de trenis desiderijs ad amorē celestiū transferūt penitē tes: quādo eis cōfitendo peccatis pristinis mo riunt. j. Pet. ij. Peccatis mortui iusticie viua- mus. ¶ Quintus actꝰ angeli est excitare. Actl xij. Angelus domini astitit: z lumen refulsit in habitaculo carceris: pcussoq; latere petri exci tauit eū dicens. Surge velociter. Petrus i car cere dormiens. id ē peccator irretitus mala cō suetudine iacet inter duos milites: vinctus ca thenis duabꝰ z duo custodes ante ostiū custo diunt carcerē. Duo milites sūt mors z diabo- lus. Mors insidiat corpori: diabolus anime. Due cathene amor deliciandi: z pudor reuelā di. Duo custodes ne homo p cōfessionis ostiū exeat: psūptio venie z cōfidentia vite prolixe hui: oz astare sacerdoz z angelꝰ z eū corrip ē do excitare pcutē nō palpare. ¶ Sextꝰ actus angeli est arcere demonū potestatē: sicut fecit Raphael de asmodeo q̄ suffocauerat septem viros sare Thob. v. Cōsimiliter sacerdos arce re debet malos hoies p censuras ecclesiasticas Demones etiā per cōurationes sacras: ne no ceant donis viris. Septimꝰ actus angeli ē ora re. Vñ legimꝰ Actl. xvj. q̄ Paulo apparuit an- gelus p visum in specie viri macedonis dicēs. Transiens macedoniaz adiuua nos: qui dicit macedonibꝰ prepositꝰ fuisse q̄ eoz a paulo pe- tijt salutē. Sic sacerdos p salute populi tenet orare. ¶ Octauus actꝰ angeli est cōgaudere penitentibꝰ de peccatis. Luc. xv. Gaudiū ē an gelis dei sup vno peccatore penitētiā agente. Et penitētia populi gaudiū debet esse sacerdo ti. ¶ Nonus actꝰ angeli est punire. iiij. Regl. xix. Venit angelus dñi z percussit in castris assy riorz centū octogintamilia hominū. Sic decet sacerdotes excōmunicationū sentētiā ferre cō tra cōtumaces z rebelles. ¶ Decimꝰ actus an geli est laudare. Esaie. vj. Clamauit alter ad al terū z dicebāt. Sanctus sanctꝰ sanctus dñs de us exercituū. Hoc etiā sacerdotibꝰ dinoscit cō uenire. j. Esdre. iij. Steterūt sacerdotes in or- dine suo vt laudarēt dominuz. ¶ Vltimo an gelus ē sine sūptu sic̄ patuit in angelo Thob. v. qui magne fuit vtilitatis. z parui sumptus Sic̄ sacerdotes flicta cupiditate rez tpaliū de decimis z oblationibꝰ viuunt. Similiter cum spūalia ministeria largiant: nihil p eisdē reci- piant p mercede: ne simonie vitio maculent.

¶ Itē notandū q̄ angeli habent quattuor cō- ditiones quibus sacerdotes cōuenit eos imi- tari. Sūt eni imateriales siue substantie sepa- te: sūt intellectuales pleni scientie veritate: sūt motores orbiū. z rectores hominū. Primo an geli sū imateriales. Spiritus eni sunt carnē et ossa nō habent: z tales debēt esse sacerdotes p cōtinentiā vt motus passionū nō sequant. In cuius figura dictū est Petro. Caro z sanguis nō revelabit tibi. Matth. xvj. Rabodus de la pidibꝰ ca. iij. dicit quattuor. De primo allectorio q̄ ille lapis nō generat nisi in gallis castra- tis. Scōo q̄ extinguit sitim. Tertio q̄ reddit ho minē honorabilē. Et q̄rto disertuz. Iste lapis moraliter designat cōtinentiā clericalē. que nō inuenit nisi in his q̄ se refrenant a carnis desi- derijs ppter merituz vite eterne. Matth. xix. Sūt eunuchi qui semetipos castrauerūt ppter regnū celorū: hec virtus extinguit sitim fomi- tis carnis infecte z illicita desideria carnalis cō cupiscētie. Cap. x. Data est illis aqua de petra altissima z requies sitis de lapide duro. lapis durus est cōtinentia. Durū eni est cōtra stimu los carnis calcitrare: hec virtus reddit hono- rabilē: sicut incōtinētia reddit cōfusibilē. Ju- dith. xiij. Una mulier fecit profussionē in domo nabuchodonosor. Hec etiā virtus reddit ho- minē disertū. i. eloquentē z acceptū in loquen do: tam in oratione q̄z in predicatōne. Et p op positū sacerdotes infames de incōtinētia: nec digni sūt orare vel p̄dicare. Sunt ergo primo sacerdotes imateriales z substantie sepate. In cuius figura dicit de Nathan ppheta: z quasi adeps sepatus est a carne. Et de talibus ppbis ăgelis dicit in ps. Qui facis angelos tuos spi- ritus. ¶ Scōo angeli sunt intellectuales pleni scientie z veritate: z sacerdotes pollere debēt scientia sacre scripture: z ideo ꝓueniēter ē san- ctuz extra de magistris. z ne exigant aliquid p licentia docendi. c. Qui a nonnullis: q̄ ma- gister in theologia semp in metropoli habeat q̄ doceat omnes sacerdotes. Oēs aūt tam ca- thedrales ecclesie q̄z alie in quibꝰ supetūt facul tates doctores habeāt in grāmatica. qui cleri- cos ecclesie gratis instruant. z etiā alios iuxta posse. Hec est sentētia illi⁹ capituli. Et eodē ti- tulo. c. Quoniā eccl̄ia z. c. Extra gallicana. ha- betur q̄ magister debet institui p singulas ec- clesias cathedrales z eis bñficia assignari qui paupes gratis doceant z informēt. Et ideo sig nanter dicit Aggei. ij. Interroga sacerdotes legē: sup qō verbū dicit Piero. Cōsidera sacer dotū officiū esse: de lege interrogatos respōde re: si sacerdos ē sciat legē dñi. si ignorat legē do mini ipse se arguit nō esse sacerdotem domini Malach. ij. Labia sacerdotis custodiūt legez z scientiā pe ore eius requirāt: qz angelus dñi exercituū est. ¶ Tertio sūt motores orbiū a q̄- bus causat z generat quicq̄d inter corpa pce- dit ad esse. Sic officiū sacerdotū ē monere no- biles z potētes: quorū virtute regunt subditi ad cultū dei. Figurat Job. v. de angelo q̄ des- cendebat scōm tempus in piscinā post motio- nē aque z q̄ prim⁹ descēdisset i piscinā sanus fi ebat. Piscina multe aque ē psona magne potē tie. In hanc descendit sacerdos z curatus q̄ñ

eius conscientiã examinat: de delicijs mouet aquã quando limitat suã potentiã ad regulas iuris diuini. ¶ Quarto sunt angeli rectores hominũ ⁊ custodes scõm sanctos. Et eodẽ modo sacerdotes ⁊ curati qui ꝑ subditorũ animabus coꝝ dño habent respondere. Iñ pſ. Angelus suis mandauit de te: vt custodiant te in omnib⁹ vijs tuis. Sed prochdolor his diebus verificat nimis illud Job.ca.iij. Ecce qui seruiunt ei.id ẽ dño nõ sunt stabiles: ⁊ in angelis suis reperit prauitatẽ. Sũt eni quidã de modernis sacerdotib⁹ angeli sathane per discordiã: ꝙdã angeli apostatici ꝑ superbiã: ꝙdã incubi ꝑ luxuriã: ⁊ quidã angeli abyssi ꝑ auariciaz

F ¶ Quidã sunt angeli sathane ⁊ sunt primi scz ꝑ discordiã. Sathan eni interptat aduersari⁹ ⁊ tales de oñi bziga aduersitate ⁊ discordia se intromittũt: conspirãt prelia: ingrediunt pugnas: exercẽt latrocinia vt vix ꝙs posset inuenire comitiuã predonũ ꝙ nõ habeat cõsortiũ sacerdotũ. Iste sunt similes sacerdotib⁹ baal. de quib⁹.iij. Regl.xviij.dicit ꝙ incidebant se cultris ⁊ lanceolis vsqz ad sanguis pfusionẽ. Demones multũ letãt in effusione sangninis humani: quilibet talis figurat ꝑ angelũ. De quo Prouerbi.xvij. Semper malus iurgia querit angelus malus mittet ꝓtra eũ. Scõo sacerdotes sunt angeli apostatici per superbiã Eccĩ.x. Initium superbie hominũ apostatare a deo. Hi sunt simules sacerdotib⁹ dagon. De quib⁹ dicitur.j. Regl.v. ꝙ nõ calcãt sacerdotes Dagon ⁊ oñes qui ingrediunt templũ dagon suplimẽ templi. Limen sup qõ calcat pfectionẽ designat humilitatis: sup qõ stabiliter stant viri sancti. Istud limẽ nõ calcant sacerdotes ambiciosi ⁊ superbi ꝙ ad prelationes ⁊ altiores dignitates aspirant: ꝓtiuue adulant regib⁹ ⁊ principibus ⁊ eos infatuant ⁊ finaliter decipiũt. Et sic deceptus fuit Anthiochus rex sirie in templo Panee cõsilio sacerdotis: sicut dicit.ij. Machb j. Tertio sacerdotes moderni sũt angeli incubi per luxuriã. Incubi vel incubones fin Isi. viij.ethi.ca.vl. In fine a romanis dicunt fauni sunt etiã vt credit demones coꝛpoꝛa assumentes: vel sibi iungẽtes ⁊ sic mulierib⁹ se imiscentes. Et demones incubi dicunt nõnunq̃ generare gigantes: ita sacerdotes ꝑ vehementiã voluptatis gignunt cõmuniter pingues grossos ⁊ coꝛpulentos. Hi possunt dici sacerdotes priapi vel bzelphegoꝛ. Fuit eni idolũ Moab supza montẽ phegoꝛ. Vñ scõm locũ dicit beel phegoꝛ. Interptatur enim idolũ ignominee: ⁊ repsentat priapũ qõ latini dicũt deũ hoꝛtoꝛ. Fuit eni iuuenis ꝙdã de lapsato ciuitate hellesponti: quem propter magnitudinẽ membzi vrilis expulsũ de lapsato in numeruz deoꝝ greci lubzici transtulerunt scõm Isiõ.viij.ethi.ca. xj. Hunc vilissimuz deum excolunt non pauci sacerdotes moderni discipuli illi⁹ malignt angeli. de quo loquit Paulus.ij.Corĩ.xij. Datꝰ est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet. ¶ Quarto sacerdotes moderni sunt angeli abyssi ꝑ auariciã. Terra nãq̃ abyssuz: id est infernũ credit continere. Vñ sacerdotes terrenis dediti lucris videlicz ⁊ mercationibus angeli abyssi dici possunt imitatores illius angeli: de quo Apoc.ix. Locuste habebant super se regem angelũ abyssi: tales fuerunt sacerdotes Belis quoꝝ vestigia non nisi per cineres sunt comperta. ⁊ ideo iuste tructi dati Danie.xiiij. Sicut istoꝝ facta post mortem coꝛpoꝛis erunt nota ⁊ ipsi ꝑ meritis punti pena perpetua ab illo qui angelis peccantibus non peparcit: sed rudẽtib⁹ inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reseruari. ij. Petri. ij. Non sic boni sacerdotes: quibus dicit Esaie.lxj. Vos sacerdotes dñi vocabimini ministri dei nostri. qz Matth. iiij. Ecce angeli accesserunt ⁊ ministrauerũt ei

¶ Lectio.CLXXXIIII

Nix aũt et glacies sustinebant vim ignis: ⁊ nõ tabescebant. vt scirẽt quoniã fructus iniq̃rum exterminabat ignis ardens in grandine ⁊ pluuia coꝛuscans. Hoc autẽ iteruz vt nutriret iusti etiaz ignis sue virtutis oblit⁹ ẽ. Creatura eni tua tibi factoꝛi deseruiens excãdescit in toꝛmentis aduersus iniustos: ⁊ leuioꝛ fit ad benefaciendum ꝑ his qui in te cõfidunt. Declarato supernaturali beneficio quo filij israel in deserto sustẽtati fuerũt a domino: redit auctoꝛ ad enarranduz de mirabili suplicio illato egyptijs in egypto. Beneficiũ aũt hebzeis collatũ fuit pluuia manne de aere ad eos sustẽtãdũ. Supliciũ ãt illatũ egyptijs fuit pluuia nimis ⁊ grãdis: tonitrua et fulgura ad egyptios cribit flagellãdũ. Dicẽ eni Exoꝝ.ix. narrat inꝺ decẽ plagas: ꝫ fuit vna ꝙ deꝰ pluit grãdinẽ super terrã egypti ⁊ cum grandine fuit ignis admixtus: que quidez mirabili pluuia occisa sũt omnia que inueniebant in agris ab homine vsqz ad pecus. Ligna vero et herbe confracta sunt in tota terra egypti. In terra iessen: vbi habitabant filij israel non erat grando talis. In comparando ista duo ad inuicem beneficium videlicet ⁊ suplicium docet auctoꝛ quomõ ignis cõtra naturaz diuino subseruiebat miraculo vtrobiq̃. Et circa hec duo facit. Primo narrat miraculi cõditionis circumstantiã. Secundo narrat ipsius miraculi veram causam, scõa pars ibi. Creatura eni tua. ¶ Ptuz ad primuz dicit ꝙ nix ⁊ glacies sustinebãt vim ignis vt cum simul de aere descenderũt ⁊ essẽt sufficiẽter approximata sic ꝙ ignis posset nati-

raliter resoluisse niuem et grādinē: et nix cum grādine extinxisse ignē: nullū eorum egit i aliud: sed nix et grādo māserūt in sua frigiditate sicut ignis in suo calore. Et nō tabescebāt vt esset similis pene infernali: ibi enī trāsit ab aqs niuiū ad calorez nimium. Job. xxiiij. Fuit autem istud miraculū iō ostensū egyptijs et israelitis vt exirent de egypto quoniā fructus iniquoꝝ exterminabat ignis ardens in grādine qō fuit: terribile tactui: et pluuia chorusçans qō fuit terribile visui. Sicut enī iguis nō exercuit actiuitatē ppriā circa grandinem in supplicio: ita nec circa manna in beneficio. Nā ō fuit mirabile: sic infra dicek: q māna qō ad exiguuz solis radiū liquescebat: ad calorē ignis durescebat. Et hoc eo qō subdit: hoc autē iterū ignis. Sed vt nutrientur iusti sue virtutis oblit⁹ est. Quia nō resoluebat sed potius pseruabat mā na in natura sua vt nutrirent iusti filij isrl deserto. Consequēter assignat huiꝰ miraculi causam: et ē obedientia creature ad diuinā voluntatē: que sicut instrumentū diuine voluntatis aliquādo excādescit in tormētū aduersus malū. cū tamē deo placuerit: et aliqñ reniteſcit fi agendo ad solaciū iustoꝝ cū deus hoc voluerit ordinare. Danie. iij. Chaldei fornacē accēdentes ab igne cōsumpti sunt in quo pueri custodiebant illesi. Fecit autē dñs medīū fornacis: quasi ventū roris flātē et pueros omnino nō tetigit ignis: neq; coutristauit. Hec est sentētia littere. Ignis sue virtutī oblit⁹ est. Ignis in scriptura sacra caritatem designat. dicente saluatore. Luce. xij. Ignem veni mittere i terram. Unde et spūssanctus qui est caritas pris z filij: in specie ignis missus est. Actu. ij. Rō huius similitudinis q̄druplex esse pōt. Primo qz ignis inter cetera elemēta ē maioris actiuitatis Scōo quia maxie tēdit sursū. Tertio qz ignis crescit in infinitū p appositionem cōbustibiliuz sicut dicit. ij. de aia. Quarto: qz ignis est quasi forma oīm elementoꝝ: sic inter virtutes caritas est magis actiua. Amor enī sm Grego. nū q̄ est ociosus: operatur enim magna si ē. si autem opa renuit: amor non est. Scōo caritas tendit sursū. Nā incipit a deo et oia ordinat in deū: et sicut ignis maxime calefacit ad supius minus ad latus: minime ad dorsū: ita habens caritatē maxime diligit deū: minus seipm et proximū: z minime corp⁹ z mūdū. Tertio caritas crescit in infinitū. Nam bonis operib⁹ augek: nec finē habet augmenti in vita psenti. Quarto vocak forma aliaꝝ virtutū: quia sine caritate nullus virtutis act⁹ meritorius ee pōt. De illo autē igne modernis tēporibus fere adimpleta ē pphetia saluatoris Abatb. xxiiij. Abundabit iniquitas et refrigescet caritas multorum. vt merito dici possz ignis virtutis sue obB litus ē. Vbi notādū q de obliuiōe quadrupliciter hoies sunt arguendi: videlicet de obliuione diuinorum beneficioꝝ: de obliuiōe proprioꝝ delictorum: de obliuiōe familiariū amicorū: et de oblitione salutariū mandatoꝝ. Primo arguendi sunt peccatores de obliuione beneficioꝝ. ō q̄bus dicit in pō. Obliti sunt beneficioꝝ eius et mirabiliuz eoꝝ que ostendit eis. Secundo arguendi sunt homines de obliuione pproꝝ delictorum. Illa enim habenda sunt in memoria vt p eis indulgentia supplicetur. exemplo pō. qui ait. Iniquitatē si aspexi i corde meo. Et iterū. Iniquitatē meā ego cognosco et peccatū meū contra me est semp. Istō est cōtra nōnullos qui aliena delicta semp i p spectu aspiciunt et peccata ppria nō aduertūt. Contra quos dicit Seū. l. Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratrū tuoꝝ. Tertio arguēdi sūt de oblitione familiariū amicoꝝ et maxime cū fuerit mortui. Magna ingratitudo est: tunc amicos deserere cum nostra amicitia primo inceperint indigere. Amici enim nostri q̄diu viuūt poterunt se iuuare in his que spectant ad meritū vel demeritū ꝑ cū fuerit mortui. fiūt ad merendū penitus impotentes: et tunc non habent aliquod refrigerium vel refugiuz: nisi ad amicos si quos in vita post se reliquerunt: vt dicat q̄libet illoꝝ illō Job. xix. Miseremini mei saltem vos amici mei. quia manus domini tetigit me. Hi autem de quattuor generibus hominum cōqueruntur qui sunt isti. successores occupantes progenitoꝝ hereditates. executores defraudātes defunctoꝝ voluntates: pfessores non pensantes fundatorum pietatē. z mendicatores non reciprocantes benefactoribus suis grates. Primi sunt heredes ingrati qui succedunt parentibus in terris bonis z redditibus que illi aut sumptibus vel sāguine conquisierunt. Isti optinent sine labore: et tamen vix semel in anno pro eis dici faciunt vnam missam. Nota Auic. lvij. hic et multa q̄ ibi dicūk ō memoria. Eccs. vj. Si quis genuerit filios centū. et infra. Obliuione delebitur nomen eius. Secundum genus hominum de quo mortui conqueruntur sunt executores falsi et fraudulenti defraudantes eorum vltimas voluntates. contra quos. xiij. q. ij. Ultima voluntas defuncti omnibus modis seruetur. Hoc autem a iure nature processit. Liberum enim debet esse quod iterum nō redit ad arbitriū. Unde Alexander neq; libro suo de naturis rerum ostendit naturam de proportiōib⁹ nō solū pulchrā: ꝑ etiā necessariā iurisperiti i casu: ō ꝓbat his ꝟbis. Quis legē romanā volūtati testatoꝝ itelligit satis fecisse: nisi in pportionū naturis istruct⁹ sit. Igit quidā lecto doloris detentus videns animā soluendā esse legibus humane seruituris cōdidit testamētū sub hac forma ꝟboꝝ. Si vxor mea pre-

gnans rem melioris sexꝰ en ista. Delego puero duas ptes hereditatis: vxori tertiã. Si femi nea ple fecundet gaudeat vxor duabꝰ portionibus: filia tertiã pcipiat. Viro itaq; soluẽte debitũ nature tributũ vxori eius Lucina faueꝫ masculũ et femineã plem cõcessit. ¶Quesitũ est eñ q̃d iuris. Statutũ est a iuris pragmaticis hereditatẽ in septẽ portiões eã diuidendã. Assignate aũt sũt quattuor ptes puero: due ptes vxori et vna puelle. Liber eni debz eẽ supmevolũtatis stilus ⁊ liberũ qõ itez ñ redit ad arbitriũ. Ptulit aũt ea portione masculinũ plem vxori q̃ ptulit vxorẽ pli femineevicz in dupla. Ideoq; recte dictũ ẽ iudicium herciscũde familie. Hec Alexander. Pragmaticꝰ dicit causator. Pragma nãq; grece dicit causa latine. Vñ pragmatici dicũt iurisperiti qui cãs ⁊ negocia decidũt. Hi aũt frauditores vltimarũ volũtatũ sacrilegi sũt ⁊ fures ⁊ paupm necatores. xiij. q. ij. Clerici. ẽ. De talibꝰ q̃querit defũctus dicẽs in pẽ Obliuioni datꝰ sũ tãq; mortuꝰ a corde. Sed felices potiꝰ executores q̃ dicere poterũt illud pẽ Nec obliti sumꝰ te: nec inique egimꝰ in testamẽto tuo. ¶ Tertiũ genꝰ hoim de q̃bꝰ mortui cõq̃rũtur sũt pfessores nõ pẽsãtes fũdatorũ pietates. Hi sũt religiosi possessiõati manerũt: reditibꝰ et oibꝰ bonis ditati: nõ solũ ad nccitatez imo ad voluptatis supfluitatem q̃ vix nouerũt noia suoꝝ fũdatoꝝ: quoꝝ q̃libet põt de eis dicere illud Ozee. xiij. Saturati sũt et leuauerũt coꝛ suũ ⁊ obliti sũt mei: saturati sũt p gulã: leuatum est coꝛ suũ p supbiã: et obliti sumei p negligẽtiã ¶ Quartũ genꝰ hoim de quibꝰ mortui cõq̃rũt: sũt mẽdicatores ñ recipꝛocãtes bñfactoribus suis grates q̃ tpalia bona recipiũt et spiritualia nõ retribuũt vt deberent: qui bñfactoribus adulãt donec recipiant et cũ receperint devotionibꝰ et pcibꝰ nõ recõpensant. Cõtra q̃s Eccl. xxxvij. dicit. Nõ obliuiscaris amici tui i animo tuo. et nõ imemoꝛ sis illius in opibꝰ tuis. ¶ Quarto arguẽdi sũt hoies de obliuiõe salutariũ mãdatoꝝ. pfunditas eni peccandi ⁊ inueterata cõsuetudo male viuendi adimit q̃si memoriã diuinoꝝ mãdatoꝝ. cõtra quos psal. gloziat q̃uis se peccasse fateat dicens. Erraui sicut ouis que perit quere seruũ tuum dñe: qꝛ mandata tua nõ sum oblitus.

Lectio. CLXXXIIII.

Quopter hoc etiam q̃ omnia tũc trãsfigurata oim nutrici gr̃ie tue deseruiebant ad voluntatẽ hoꝛuꝫ qui a te desiderati sũt vt scirent filij tui q̃s dilexisti domine: qm̃ nõ natiuitatis fructus pascũt hoies ſ. sermo tuus hos q̃ in te crediderit conseruat. Posita generali forma mirabilium que deus exercuit circa populũ hebꝛeoꝝ in deserto gubernãdo: et circa populũ egyptioꝛũ in egypto eos flagellãdo: videlicet obedientia creature ad diuinã voluntatẽ. In ista pte eandẽ obedientiã applicat singularit̃ ad illam cibationẽ gloriosã q̃ p mãna populũ suũ q̃draginta annis i deserto pauit. Et circa hoc duo fac. Vnã primo ostendit miraculi qualitatẽ. Scõo miraculi vtilitatẽ. secũda ps ibi. Vt scirẽt filij tui. Fuit aũt miraculi magnitudo ineffabilis. in hoc q̃ omnia cibaria videbãt trãsfigurata. i. trãssubstãtiata cuilibet i quolibz sub specie ipiꝰ manne. quod vnicuiq; sapiebat illud genus cibi quẽ magis dilexit: et hoc quod dicit ppter hoc. id est quia omnis creatura factoꝛi deseruiuit ad nutum: ideo etiã tunc in omnia trãsfigurata. i. cibaria vel cibos quibus hoies pascũt transfigurata in omnia fm apparentiam et iudiciuꝫ comedentiũ: quia quod prius sapiebat vnũ cibum postea videbatur alius. ⁊ tertio tertius: ⁊ sic q̃dammõ omnia ad esum humanũ pertinentia trãsfigurata: et in omnia omnium nutrici gratie tue. id est voluntati gratiose populũ nutriẽ te seruiebat ad voluntatem hoꝛũ qui a te desiderati sunt. id est adoptati et dilecti. Hec est ergo miraculi qualitas: et sequit eius vtilitas informatio: vicz fidelitũ vt cognoscatur q̃ solum fructus per consuetũ cursum nature producti conseruabant homines in vita naturali: ſ etiã sermo et imperiũ producentis de quolibet q̃cquid placet. Et hoc est quod dicit. Vt scirent ſ filij tui domine: quoniam non natiuitatis fructus pascunt homines. id est fructus per consuetum modum nature procedentes: sed sermo tuus. id est manna celitus datum ad sermonem tuum: hos qui in te crediderint conseruat. Dilexisti domine: dilectionem suam deus ad hominem quattuoꝛ modis magnificat ⁊ cõmendat. Preuenit enim tarditatem nostre benivolentie: abluit feditatem immunde conscientie: superat quantitatem nostre sufficientie: et preparat voluptatem perhennis affluẽtie. Primo dico q̃ suam dilectionem ostendit i hoc q̃ preuenit tarditatem nostre beniuolẽtie. ſ. Johannis. iiij. In hoc est caritas non quasi nos dilexerimus deum: sed quoniam ipse prioꝛ dilexit nos. Unde Bernardus. Dulcis Jesus primus es in accessu: et vltimus in recessu et iõ conuenienter coꝛ humanuꝫ exigit sibi dari. Proũ. xxiij. Fili mi prebe mihi coꝛ tuũ. Sicut eni ipe primus in accessu preueniendo volũtatẽ vt ad eum conuertatur et vltimus in recessu: quia prius natura ⁊ causalitate homo recedit a deo per peccatum: q̃z deus derelinquat subtrahendam gratiam. Ita coꝛ humanum pmuꝫ est inter partes coꝛporis quod viuit: et vltimum quod moꝛitur. In cuius figura dicitur Exodi. xiij. Sanctifica mihi omne primogenitum. id est omne coꝛ humanum, quod in-

tra membra corpis primogenitū dici pōt. Et ꝫ
B est qō signanter dicit Math. xxij. Diliges do-
minum deum tuum ex toto corde tuo: et ex to
ta anima tua. Secundo ostendit xps suam
dilectionem ad nos in hoc q abluit feditatem
immunde conscientie. Deleuit enim peccatuz
originale ꝑ ꝓprij sanguinis effusione: delet pec-
catum actuale per ſacramentalē penitentie lo
tionem: et hoc est qō nobis cōmemorat Joh.
Apocal. j. Dilexit nos et lauit nos a peccatis
nostris in sanguine suo. Sanguis significat
amorem et causat amorem. Ut ſi sanguinee cō-
plexionis naturaliter sunt amatiui. ꝛ iuuenes
magis amatiui q̄ ſenes ꝓpter sanguinis ab
undantiam ampliorem. Narrat Hieron. con
tra Jouinianū libro. j. allegans Xenophontē
hec scripſisse de ifantia Cyri maioris. Scribit
inquit Hieronym⁹ Xenephon occiſo Abrada-
co viro quem panteon uxor miro modo dilexe
rat collocasse ſe iuxta corpuſculum et confoſſo
pectore ſanguinem ſui meriti vulneribus in-
fudiſſe. Isto modo moraliter anime deuote
ſponſe fideles Jeſu christi: videant cōtēplan-
do maritū ſuū occiſum et non casualiter ſed ꝓ
earum amore ſponte defunctum: collocent ſe
iuxta corpus ſacrum crucifixi: et illud tam vo
luntate q̄ intellectu quaſi duob⁹ brachijs am
plectentur. confodiant pectus ſuuz gladio do
lorıs et contritionis ac compaſſionis: vt inde
ſanguis amoris erumpat et in vulnera ſaluato
ris trāſcurrat. Ad Hebr. ix. Sine ſanguinis ef-
fuſiōe nō fit remiſſio pctōz: et hoc ē quod ſua-
det Apoſtolus ad Eph. v. Ambulate in dilec-
tione: ſic et xps dilexit nos et tradidit ſemetipz
pro nobis. Tertio xps oſtendit ad nos ſuā
dilectionem maximā in hoc q ſuperat quanti-
tatem noſtre ſufficientie. Plura enim nobis tri
buit q̄ ꝓfecte intelligere et conſiderare ſciam⁹
nec ſufficimus ſuum amorem recompenſare.
Unde Apoſtolus ad Epheſ. ij. vocat caritatē
christi nimiam. ꝓpter inquit nimiam caritatē
qua dilexit nos. Sicut enim dicit Chryſo. de re
paratione lapſi. Nemo amicorum carnalium:
etiam ſi ſit in hoc ſupra modum inſaniens: ita
exardeſcere poteſt in amorem dilecte ſue: ſicut
deus effunditur in amorem animaruz noſtra
C rum. Quattuor enim defectus in dilectiōe
hominum experire contingit: a quibus amor
diuinus ē totaliter alienus. Sunt enim aliq̄ q̄ ꝛ
amentur. non tamen reamant amatores ſuos
ſicut ſunt ingrati. Econtra dicit domin⁹. Pro
uerbiorū. viij. Ego diligētes me diligo. Et Bo
etius tertio de conſolatione philo. dicit. Pul-
cherrimum diuitiarum genus eſt: amicos in-
ueniſſi. Sunt qui diligunt: ſed ꝓpter pro
priam vtilitatem. Indigent enim beneficijs ami
corum. Cōtra quos Seneca in quadaz epiſto-
la. Negociatio eſt amicitia que ad commoduz
attendit. et ſm Ariſt. viij. Ethi. Cum ſit amici-
tia ꝓpter vtile: ꝓpter delectabile: et ꝓpt̄
honeſtum. diligentes ꝓpter vtile ſunt minimi
mi amici inter omnes. Et hoc etiam deplangit
Ouidius primo libro de ponto. Turpe quidē
dictu: ſed ſi modo vera fatemur. Vulgus ami
citias vtilitate probat. Sed ꝙ oppoſitū de⁹ dili-
git nos nō ꝓpter ſuā vtilitatē qui nr̄is nō in-
diget bonis: ꝫ diligit nos ad fructū noſtrum.
Eph. j. Gratificauit nos in dilecto filio ſuo gra
tis. id eſt gratos nos ſibi fecit. Oſee. xiij. Sa-
nabo contritiones eorum: et diligam eos ſpō-
tanee. Tertij ſunt qui diligunt hominem. ꝫ
non niſi in ſperitate et felicitate ſua. De quoz
quolibet verificatur illud Boetij. iij. de cōſol.
pſa. v. Quem felicitas amicum: infortunium
facit inimicum. Unde dixit quidaz. Exemplo
didici q̄ ꝓſperitatis amici. Res amplectūtur ſi
nos: ſed noſtra ſequūtur. Et iterum metricus
Non ſūt perſone ſed ꝓſperitatis amici. Quoſ
fortuna tenet duld: acerba fugat. Sed ꝙ oppo-
ſitum xps tunc maxime diligit quādo homo a
mundo deſeritur: et a malis hominibus agi-
tatur. Unde per ps. dicit deus. Cum ipſo ſuz
in tribulatione: eripiam eum ꝛ glorificabo eū.
Quarto in mundanis amicis reperitur de
fectus: quia multi diligunt viuentes. et mortu
os perſequuntur et odiunt: cuiuſmodi ſunt ſi
nunc̄: fratres: filij: uxor: ſeruus et executor.
Cum enim homo fuerit defunctus: tunc illi q̄
de bonis ſuis euz magis iuuare deberent: ſpo
liant et predantur: et ſibi appropriant quicqd
poſſunt. Unde metrice dicitur. Poſt mortis
morſum vertit dilectio dorſum. Finita vita fi-
nit ac amor ita. Per oppoſituz xps diligit ama-
torez dum viuit et longe amplius poſt mortē.
Joh. xiij. Cum dilexiſſet ſuos qui erant in hoc
mundo: in finem dilexit eos. id eſt imppetuuz
dilexit eos. Hiere. xxxj. In caritate ꝑpetua dile-
xi te ꝛ attraxi te. Quarto oſtidit de⁹ ſuaz di
lectionem ad nos in hoc q ꝓparat nobis vo-
luptatem perennis affluentie. Unde. ij. ad
Theſſal. ij. Dilexit nos ꝛ dedit conſolationē eter
nam: que quanta ſit: ſancti nituntur exprime-
re et non poſſunt. Unde Aug. de moribus ec
cleſie. Tanta eſt pulchritudo iuſticie: tanta eſt
iocunditas vite eterne. hoc eſt incommutabi-
lis veritatis et ſapientie: vt etiam ſi non liceret
in ea amplius manere q̄ vnius diei hora ꝓpt̄
hoc ſolū anni huius vitel innumerabiles: pleni
diuitijs et circūfluentia temporalium bonorū
certe meritoq̄ contēnerent. Et Chryſo. de re-
paratione lapſi. Si quotidie oporteret tormenta
ꝓferre: ſi ipam gehēnā paruo tpe tolerare ꝙ eo
vt xpm poſſem⁹ videre in gloria viuentē: ſanc-
torum ei⁹ numero ſociari. non erat dignū pa
ti oē qō triſte ē mō vt tūc tāti boni tanteq̄ glo-
rie participes haberemur.

Quod enim ab igne q non poterat exterminari: statim ab exiguo radio solis calefactū tabescebat: vt notuz oibus esset: quoniā oportet p̄uenire solem ad benedictōz tuā. et ad ortū lucis te adorare. Ingrati enī spes rāq̄ hybernalis glacies tabescet et dispiet rāq̄ aqua supuacua. ¶ Postq̄ autor declarauit de illo manna qō dedit pfibus i deserto: quāte fuerit dulcedinis in delectādo. In ista pte psequit q̄nte fuerit fortitudinis in durādo. Erat enī ipi⁹ mira cōditio. qz cū esset liquefactibilis. nō liquefiebat ab omni calore igneo. sed a calore solari. Primo ergo ponit isti⁹ liquefactiōis diuersitatē. Scōo subdit mirabil conditiōis vtilitatez. scōa ps ibi. Et notū esset oibus. Circa primū dicit sic. qō enī ab igne si poterat exterminari. i. resolui: statī ab exiguo radio solis orientis: qñ vicz radij sui sunt debilissimi ad calefaciendum: tū quia cadit oblique sup terrā: tū qz frigus noctis dominat in aere calefactū tabescebat z deficiebat. Exo. xvj. Cūq̄ incaluisset sol liquefiebat et ante solis ortum colligebāt illud. Finis siue vtilitas fuit duplex vna quo ad bonos vt essent premoniti quo tpe debebant illud colligere: et q̄tum ad hoc dicit vt notū omnibus cēt hebreis in deserto: q̄niā oportet p̄uenire solē. i. ortū solis ad bficiōez id ē ad colligēdū māna qō erit eis bficio. videlicz bficiū datū a dō. Vñ Exo. xvj. Colligebāt aūt singuli mane quātū sufficē poterat ad vescēdū. Et ad ortū lucis te adorare pro beneficio māne: qō colligi debuit sūmo mane. Fuerunt multa mirabilia circa cibū istū. Primū. qz regulariter dabat omni nocte in abundantia pro toto populo. Scōo q colligentes singuli certā mēsurā scilicet gomor: satis inueniebant cum illō domi deportassent quātūcunq̄ essent edaces: nec qui plus collegerat habuit amplius nec qui minus parauerat reperit minus. Tertio q nō poterat seruari p noctē vsq̄ ad mane. sed si seruabatur scatebat vermib⁹. Et in feria sexta debebat p duab⁹ noctib⁹ colligi: qz sabbato nō inueniebat in agro: et tunc optime p duos dies potuit seruari. Quarto fuit mirabile q ad modicū radiū solis liquiefiebat: z ab igne durescebat. Quinto q sapiebat vnicuiq̄ secūdum suā voluntatē saltē de bonis vt supius dictū fuit. Sexto q poterat redigi in puluerez z trāsformari i panes: et iō merito poterit dici dei benedictio. Scōa vtilitas p̄ueniens ex ista liquescentia ad ortū solis z resistentia ad calorē ignis: fuit q̄tū ad malos. q si negligerent p̄uenire solē z differrēt expectādo diuti⁹ ad colligendū: frustrarent spe sua māna tabescente et disparente: sicut aqua. Et hoc est quod subdit ad lr̄am. Sicut enim nigrati spes. i. manna speratuz durare ab ingrato: qui non credidit mandato domini ō tempore colligendi: tanq̄ hybernalis glacies. i. hyemalis non vernalis. tabescet et disparet tanq̄ supuacua. quia veniens colligere post ortum: nihil inueniebat. sed totū erat liquefactum. Iste est sensus litteralis Exponitur tamen de xp̄o sole iusticie. cuius ortum ad iudiciū oportet p̄uenire ad habendaz illam bficdictionē: de qua Math. xxv. Venite benedicti patris mei ⁊c. z oportz ad ortum lucis. id est in aduentu iudicis adorare: et tūc ingrati spes tabescit. Ingrati spes tabescebat. Ingrati sūt deo multiplicit peccatores. Quidam enīz dona dei non recogitant. Quidam eum de suis beneficijs nō honorant. Quidaz ei sua beneficia exprobrant. Et quidaz contra eum per beneficia pugnant. Primi sunt ingrati qui nunq̄ ponderant preconcessa: sed semp aspirant ad habēda et non quid receperint de preterito: sed quid recepturi sunt prospiciunt de futuro. Et hec est prima ac potissima causa ingratitudinis. Sicut dicit Seneca. iij. de beneficijs fere in principio. Prima inquit omnium ac potissima causa ingratitudinis est. q nouis semper cupiditatibus occupati. non quid habeam⁹: s̄ q̄d petam⁹ ispicim⁹. Nō in id qō ē sed in id quod petimus intenti sumus. Quicquicd est domi vile est. Sequitur autez. vt vbi quod acceperis leuiter noueris: cupiditas fecit q̄ dator eorum non sit in precio. Et ideo non immerito conquerebatur Epycur⁹ assidue. sicut refert Seneca consequenter: q aduersus preterita sumus ingrati. Et quecūq̄ percepimus bona ad memoriam non reducamus. Nec inter voluptates numeremus cum certior nulla sit voluptas: q̄ que iam eripi non potest. presentia bona nondum tota in solido sunt: futura pendent et incerta sūt. Et ideo concludit Seneca q ad hoc q non ingrati simus indigemus bona memoria. quia si ad perfectam scientiam sufficit quedam semel didicisse que semper postea sciuntur. quedam vt sciantur non est satis didicisse: Intercidit enim eorum scientia: nisi contineatur: geometriaz dico et sublimium cursum. Ita beneficia q̄daz magnitudo nō compatitur excidere q̄dā minora. sed numero plura effluunt: quia non frequenter illa tractamus: nec libenter quid cui debeamus: recognoscimus. Sed hic possz esse dubium an tales beneficia non recognoscentes. sed obliuioni tradentes debeant dici ingrati? Et cum Seneca cum Eburcio amico suo de hac materia disputaret. Eburcius tales non ingratos: sed oblitos vocare solebat: tanquam ea res ingratum excuset que facit. aut per hoc accidat alicui. vt non sit ingratus cuz hoc nō accidit nisi ingrato. Et ideo distiguit Seneca p̄ter de ingratis sic. Ingrat⁹ ē q bficiū

se accepisse denegat qō accepit. Ingrat⁹ē ille q̄ dissimulat. Ingrat⁹ ē q̄ non reddit. Ingratissim⁹ omnium qui oblitus ē · Et hoc ꝓbat. Primo: quia alij qui sunt memores beneficiorū: ꝛ non reddant. sentiūt tñ in aio se esse debitores ꝛ possūt ex facili occasiōe ad reddendū induci. Isti vō videlicet oblito totū bñficiū elapsū est. Scō quia ad reddendum hō multis indiget meminisse qō sine impendio ꝓt. Et iō nūq̄ voluit esse gratus qui bñficiū taꝛ longe ꝓiecit: vt extra conceptū suū poneret. De quolibet tali verificaꝛ illud Eccl̄i. xx. Ingratus sensus dereliquit liberantē se. Bene enī dicit ingrat⁹ q̄ memoriā ꝓdidit illius qō sp sensisse debuit. Secundo sūt ingrati qui deū de suis bñficijs non honorant bonoꝛ oim largitorē ꝓ bñficijs gratis impēsis. nec vel mētali agnitōe: nec elomosynaꝛ extrinseca largitione gras recōpensant similes porcis qui glandes continue comedētes ad arborē oculos nūq̄ erigūt. cui⁹ fructu i cessanter depascūt. Contra q̄s Aristo. v. Ethi. cap. viij. ostendit q̄ in famulatu ꝓportionabili cōmanent et cohabitant boni ciues et illi q̄ nō possūt cōsimilia retribuere saltem gratiaꝛ sacramētū spōte faciūt vt retributio sit. hoc enī ꝓ priū est gratie. Est etiā gratiarū actio q̄dā retributio et quasi q̄ddā sacramētū in eo q̄ nō potest retribuere ad honorē vel valorē. Re famulari oportet ei qui gratiā fecit. id ē ei seruire in recōpensatiōe collati beneficij. Hinc poete non ad veritatē sed ad voluptatē fabulātes: tres sorores eē finxerūt que gr̄e nomia bātur sicut narrat Seneca de beneficijs li. j. que sorores ꝛ filie veneris et liberi ꝓfis ꝑm alias dicūtur virgines etiā cōplexis manibus vt chor̄ tripudiatū efficiāt ridētes et plucida veste ac soluta indute quarū due fuerūt ad nos cōuerse. tertia vultū auertit. Virgines fuerunt eo q̄ incorrupta et sincera intētiōe debēt fieri beneficia. Cōplexis manibus circulū quēdā efficiūt eo q̄ beneficiū de manu ad manū trāsit et tādē iterū redit ad autorē. ridētes sūt: quia beneficia hilarē siberē habere datorē. plucida veste ac soluta induunt. vel ꝑm antiquos nude fuerūt: quia beneficia cōspici volūt et nō latere. Est enī amicicia beniuolētia nō latēs in cōtrapassis. viij. Ethi. Due cōuertūtur ad nos. et tertia ꝓcedit auersa facie: q̄a beneficiū simplex a facilitate ꝓgreditur: sed dupla redit. Sūt liberi ꝓfis et filie veneris: quia ꝓpter amorē et liberalitatē beneficia dari debēt. Cū ergo a deo cōtinue bñficia recepimus: sibi continue regratiari debemus Unde dicit beat⁹ Aug⁹. in epistola ad Abarcelinū q̄ nihil melius dicere possum⁹ q̄m deo gratias. Quid inquit melius vel animo geramus vel ore ꝓferamus. vel calamo scribam⁹ q̄m deo gratias? Hoc enī dicere nihil breuius: nec audiri letius: nec intelligi gratius: nec agi fructuosius quicq̄ potest. Et ideo dicit Hermes trimegistus li. suo qui logostileos dicit in fine. q̄ non est cōueniens deo thus vel murrham incēdere et sic eū adorare si nō inḡt gratias agentes adoremus. Hec sūt enī sūme incēsiōes cuꝛ gratie deo agūtur a mortalibus. Sed timendū est q̄ iā nimis verificaꝛ ꝓphetia Apli. ij. Timo. iij In nouissimis diebus instabūt tēpora periculosa et erūt homines seipsos amātes et ingrati. Tertio sūt quidā ingrati qui deū de suis beneficijs exprobrant admoduꝛ vroris ingrate ꝓ qua vir in collostergio positus: cui⁹ enormitatē vror ei deinceps iꝓperauit in ppetuū. Istā imitari videtur qui christo suoꝛ vulnerū fatue iurādo iꝓperāt que nl̄ katen⁹ sustinuisset nisi eū charitas ad hoc cogisset. Eccl̄i. xxix. Pascet ꝛ potabit ingratos et adhuc amara audiet. Quarto sūt ingrati qui cōtra deū ꝓ beneficia pugnāt qui donis dei ad peccādū vtuntur aliq̄s qui habundāt diuitijs a deo cōcessis vt necessitatibus pauperum succurrant: et hi erunt precipui pauperū oppressores. Alij fortitudine corꝑis sui vigēt: vt deo ꝓ penitētiā seruiāt: et hi specialiter in seruicijs demonū vires suas cōsumūt: ꝛ erūt brigosi: rixosi: predones et latrones. Nōnulli vigēt ingenio naturali q̄ deū colere et se et alios regere deberent. et isti fraudibus et dolis intenti circumueniunt proximos: deseruientes diabolo et non deo. Contra quos Gregorius. xxxij. Moralium. super illud Job. xl. Huic montes herbas ferunt: dicit sic. Num reprobi de diuinitus acceptis nequaq̄ recta sed praua cogitāt. Quid aliud faciunt: nisi contra deum suis donis pugnant: Quam sententiam expressius in omelia quadam dicit super illud. Cum audieritis prelia ꝛ seditiones. Omnia inquit que ad vsuꝛ vite accepimus: ad vsum culpe conuertimus. tranq̄llitatē q̄pe pacis hūane: ad vsū cōuertimus securitatis vane: peregrinationem terre ꝓ habitatione diligimus patrie. salutem corꝑoꝛum in vsum redigimus vitioꝛum: substātie abundantiam ad peruersitatem intorsimus voluptatis. Hec ille. Hi sunt similes cuculo qui per quandam auiculaꝛ dicitur foueri in nido: quā postea occidit cum etatem adultam habuerit ꝛ comedit. Et tamen istis nō obstantib⁹ benignus est super ingratos malos. Luce. vj . Ingratum tripliciter punitum inuenio libertuꝛ. Unde apud athenienses conuictus libertus de nigratitudine aduersus patronum: iure libertatis exuebatur. sicut narrat Valerius libro. iij. capi. j. Dicebatq̄ ei domin⁹ supersedeo ciuem tanti muneris impium estimatoreꝛ: nec adduci possum vt te credam vrbi vtilem quē de libertate destituo. Abi ergo ꝛ esto seru⁹. q: liber eē nesciuisti. Gene. i ōclamatōib⁹ narrat ō quedā ingrato filio qui ob ingratitudinē fu

it a pfe vinculatus. Dicens liberi parētes alāt aut vinciant. Et Seneca de bñficijs. Apiles q̄ dā naufragus litore ē appulsus et i hospitio cu iusdam p tres dies refocillatus: tādem licentiam recipiens ait. Hras tibi referā si impatorez meū me videre contingat. veniens apud Philippū regē macedonū: pdia illius apud quē hospitatus fuit poscit: annuit Philippus. vir suis expulsus: nō vt iners vel rusticus illud tulit. ꝙ ad curiā impatoris accessit: ingratitudinē militis exposuit. Philippus hec audiens iussit vt reprobissimo militi et ingratissimo hospiti stigmata infigerent: q̄ eius ingratitudinē ppetuo testarent et hospiti oia redderent. Sic ḡ libert⁹ priuilegio priuabat: et filius ingrat⁹ parentibus vinculis carceralib⁹ artabat. et miles ingratus hospiti et amico stigmatibus perpetuis notabatur.

Capitulū. XVII. Lectio. CLXXXVI.

Magna enim sunt iudicia tua dñe et enarrabilia v̄ba tua ꝓpter hoc indisciplinate aie errauerunt. Dū enī psuasum habent iniqui posse dominari nationi tue sancte: vinculis tenebraꝝ et longe noctis cōpediti inclusi sub tectis fugitiui ppetue ꝓuidentie iacuerunt vel placuerunt et latuerūt. Ad commendationē diuine gubernatiōis et excellētiā sapientie increate. agit auctor in postrema parte sui de speciali ꝓtectione generis iudaici. q̄ deus sibi adoptauerat. et de miraculosa delectione generis egyptiaci q̄ filios isrl captiuauerat multis annis. Afflixit autē deus egyptios decē plagis. Inter q̄s inferebant quedā p bestias et aialia q̄s ꝛc illis supuenit seua bestiaꝝ ira: morsibus puersoꝝ colubroꝝ exterminabātur: ac draconū et locustaꝝ inuasionib⁹ attriti irremediabiliter torquebāt. Aliq̄ p res insēsatas et elementa: et alīq̄ per corpora supcelestia: vtpote in aq̄ꝝ nouo imisso genere ac grādinibus et pluuijs desup imissis: seua trucidati interemptiōe: sicut supius visū fuit. Ꝯ post q̄ auctor declarauit quō egyptij affligebāt p bestias et aialia: et etiā p res isensatas et elemēta. In ista pte ostendit quō idē egyptij afflicti fuerūt p corpora celestia. duplicit enī puniebāt. Uno mō p luminis subtractiōez. Alio mō p ꝓmogenitoꝝ occisionē. et ꝑm hoc diuidit ꝓcessus in duas ptes. Ā ꝓmo agit de noua plaga illata egyptijs que fuit p tenebras palpabiles: sicut dicit Exo. x. Scdo agit de decima plaga q̄ fuit p innumerabiles mortes ꝓmogenitoꝝ. De qua Exo. xij. scda ps infra. ca. xviij. ibi. Cū cogitarent. Circa ꝓmū duo facit. Primo agit ō mirabili supplicio tenebraꝝ illato egyptijs. Scdo de bñficio speciali luminis: tūc tpis collato hebreis ibi. Sanctis aūt tuis. Circa primū q̄nq̄ facit. Illaz primo agit de isti⁹ pene causalitate. Scdo de ei⁹ irremediabilitate. Tertio de ei⁹ immensitate. Quarto de ei⁹ vniūsalitate. Quinto de ipius eqtate. scda ps ibi. Dū putāt se latere. Tertia ibi. frequēt. q̄rta ibi. Ille aūt q̄ impotentē. q̄nta ibi. Dis enī orbis terraꝝ. Circa primū duo facit. Quia primo asserit tante pene causā. Scdo eiusdē pene ponit formaz ibi. In vinculis tenebrarū. Causa aūt eius fuit duplex: ex pte dei iusta cōsideratio. et ex pte egyptioꝝ iniqua conuersatio. Quātū ad primū dicit sic. Magna enī sūt iudicia tua dñe quibus electos. i. filios israel gubernasti et eoꝝ aduersarios flagellasti et inenarrabilia verba tua. id ē facta tua. Deus enī factis loquitur qui dixit et facta sunt. Luce. ij. Transeamus bethleem et videam⁹ hocverbū q̄ factū ē. Ex pte egyptioꝝ fuit duplex iniqtas. Una cōtra deū p rebellionem. Alia contra primū p violentam oppressionē. Fuerūt enī deo rebelles in hoc maxime: q̄ cum eos plagis grauissimis flagellaret: illi nullā disciplinā receperunt. Et quantū ad hoc dicit. Propter hoc. id est quia iudicia dei et flagella eius nō receperūt egyptij ad sui correctionem. indisciplinate aie errauerunt repugnātes impijs dei sup dimissione populi sui. Scdo peccauerūt cōtra primuz: vicz cōtra filios isrl: sup q̄s vsurpabāt sibi violentā oppressionē. Et quātū ad hoc subdit. Dū enī persuasū habent id est firmit̄ credunt: iniqui egyptij posse dominari p oppressionē natōni tue. id est populo hebreoꝝ quē deus sibi sanctis dedicauerat legibus deseruire: ecce culpa: et statim subditur pene forma vinculis tenebraꝝ et longe noctis ꝛc. quasi diceret. Dū egyptij diuinis pdigijs factis p Moysen rebellarent et populū isrl seruitute solita cogitarēt oppримere: subito tenebr palpabilib⁹ inclusi iacuerūt imobiles. Et tāgit istaꝝ tenebraꝝ tres cōditiones graues: videlicet palpabilitatē cū dicit. Vinculis tenebrarū cōpediti. Fuit enī aer nō solū priuatus lumie: imo sic cōdensatus q̄ palpari potuit. Ū ipsi miseri iacuerūt quasi vinculati in tenebris. Dicunt enī quidā q̄ aer pōt cōdensari p artē intātū q̄ fiat homini impenetrabilis: ꝙ siue hoc sit verum siue non: saltem hoc tunc a deo factum legitur. Exod. x. Erant tenebre in terra egypti vt possent palpari: nec mouit se quisq̄ de loco in quo erat. Scdo tāgit istius ligatiōis diuturnitatē cū dicit. Et lōge nocti. Exodi. x. Tribus diebꝰ nemo vidit fratrē suū. Tertio tāgit ligatoꝝ imobilitatē: cū dicit. Iacuerūt inclusi sub tectis: q̄ nullibi poterant se vertere ꝓpter aeris densitatē. Fugitiui ppetue ꝓuidentie. i. putātes se posse fugere diuinā ꝓuidentiā q̄ est imobilis et immutabilis. Sap. xvj. Adanū tuā effugere ipossibile ē. Rabanus et antiqui hñt. Latuerūt. et tūc sensus nō mutatur. Alij dicūt

placuerũt:et tũc est sensus q miseri puniti satisfecerunt p penas ppetue puidentie. Magna sũt iudicia tua dñe. Nota q diuina iudicia magna sũt ppter ẽtuor. vicz ppter iudicis infallibilitatẽ;ppter iurisdictõis generalitatẽ. ppter iusticie inflexibilitatẽ.et ppter potentie incõphensibilitatez. Primo iudicium dei dicit magnũ ppter iudici infallibilitatẽ. humanũ eni iudiciũ fallit7 fallit. Unde iudiciũ ecclie fal litur nõnũq̃:sicut dicit extra de sen.ex.a nob. 7.xxiij.q.iij. Si qs. Et cap. Cũ aliqs exit. Usi ibi dicit q ecclesia qñq̃ in suo iudicio decipit: 7 q intrat illã p eã extra mittat:7 q foris ẽ intro mittat. Et iõ soliuſ dei est occulta iudicare qui solus nouit corda hoim :vt dicit.ij.q.iij. Consuluisti. Et alibi dicit. Diuinũ iudiciũ vsurpãt qui icerta et dubia iudicãt.et iõ dicit.b. Aug⁹. xix.de ciui.dei.q ignorãtia iudicis est plerũq̃ calamitas innocentis. Debet eni in iudicio diligens examiatio p̃cedere iudiciũ siue sniam:7 sententia punitionẽ siue absolutionẽ. Usi fingunt poete sicut tangit Claudianus in fine secundi maioris :tres fuerũt filij Iouis qui sunt Minos. Eacus.7 Radamancus .qui quoniã in vita sua iustissimi fuerũt. Ideo officiũ apud inferos exercere dicunt. Unde fingunt tres iudices esse in inferno:quilibet cor antiquissimũ exercens iudiciũ :quis tñ sit qui exercet iudiciũ vel officiũ dubiũ est:q̃uis a nõnullis dicatur Minos examen Radamãcus dat crucia mẽ. Querere de labe tertius frater habet. De istis nõ est magna cura.sed hoc ẽ certũ q volebant signare p ista q in omni iudicõ ista debẽt eẽ.diligens inq̃sitio.Sententie pnunciatio.et eiusdẽ executio. Mõ si agamus de iudicio humano :cũ homo iudicare nõ possit:nisi fm allegata et p̃bata et frequẽter cõtingat falsa p̃bari p̃batõe iuris :cõsequẽs ẽ oẽm i terrenũ iudicem fallibilẽ eẽ:sed solus deus ẽ qui errare nõ põt:de quo solo verificat illud Prou.xvj. Diuinatio in labijs regis nõ errabit in iudicõ os eius. Secundo iudiciũ dei dicit magnum. propter iurisdictionum generalitatem. Nullus enim homo est cuius dominium ad omnẽ locum se extendat. Deus autem omnes gentes iudicabit. Johannis. v. Pater omne iudiciũ dedit filio. Et Joheł.iij. Consurgãt 7 ascẽdant gentes in vallem Josaphat:q ibi sedebo vt iudicem omnes gentes.ij.Cor.v. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal christi. vt referat vnusquisq̃. Et Chrysо.omelia.xix. Loquens in impfecto opere de die iudicij sic dicit. In qua die quando venerit in maiestate sua quando iam nemo ausus garrula contentione sermonem aut mendacium defendere: aut contradicere veritati:quando non os loquitur et opus absconditur: sicut in hoc tempore:sed econtra opera singulorum loquent et ora tacebũt:nõ q̃ persona interrogatur 7 cõscientia non videtur. sed econtra conscientia discutitur et persona confunditur:quãdo nemo excusat peccatorem : sed omnes accusant. nec alter pro altero interuenit:sed singuli ibi timebunt:quia in illo iudicio non erunt testes adulatores:sed angeli veraces.nõ erunt iudicantes personarum acceptores: sed deus qui iustus est reddet vnicuiq̃ secundũ opera. Hec Chrysо. Narrat Ouidius.xv. metamor . Quamos crat antiquis niueis atrisq̃ lapillis:his damnare reos:illis absoluere culpas. Mos enim siue modus fuit sententiam proferre signo nõ voce:quia si accusatus debebat absolui effundebãt de vrna corã toto populo aliqui lapilli albi. et si debuit damnari:nigri. Eodem modo i iudicio generali quilibet fundet de vrna sua.i. de cõscientia propria lapides quales ipsemet immisit.id est opera dura et imperpetuum perseuerantia quantum ad meritum vel reatum:et si fundat opera alba : saluabitur:si nigra peccata: condemnabit. Paum secundo.dicitur de damnatis. Facies hominũ sicut nigredo olle. Tertio iudicium dei dicitur magnum propter iusticie inflexibilitatẽ sicut dicit Isidorus de summo bono 7 in Canone.xj.q.iij. Quatuor modis peruertitur humanum iudicium:timore : cupiditate:odio et amore. Deus autem nullum istorum modorum corrumpi poterit. Non timore: quia omnipotens est et nullius metum habet. Job xxij. Nunquid timens arguet te et veniet tecum ad iudicium? quasi diceret non: immo q̃nto potentiores tanto ꝫ eos sententiam p̃fert duriorẽ. Sapientie sexto. Potentes potenter tormenta patientur. Et ibidem. Fortioribus fortior instat cruciatio. Fingitur q leo semel tenuit curiam bestiarum .debuitq̃ vnaquecq̃ semetipsam proclamare de culpis coram leone. Asinus ait: Sequebar inquit alii quando plaustrum plenum feno : et cum manipulus feni cecidisset de plaustro accepi 7 comedi. Cui leo. Male inquit errasti miser: et cõtra legẽ 7 fidelitatẽ fecisti. Debebas eni ei qui perdidit reddidisse:ergo de p̃cepto leonis verberabat ad mortẽ. Accessit lupus et ait. Dñe: Circũiui aliquando greges ouium et armentorum et rapui aliquando agnum tenerum et strangulaui : aliquando pinguem vitulum quando eum attingere poteram : quandoq̃ ouez :quandoq̃ hedum: Cui leo. Dimittas inquit carissime talia ponderare.nimis strictaz conscientiam habes. Naturale est tibi sic facere.7 nemo faciẽs qõ natura dictat peccat. Sic a falso iudice lup⁹ iustificatur et asinus inocẽs verberatur. Non sic erit de iudice christo qui nullũ timet:imo sicut dicit Sapiẽtie.vj. Judiciũ durissimũ bis q̃ p̃sũt fiet .nec corrũpi cupi-

ditate poterit: qz ditissim⁹ est: nec odio qz optimus: nec amore qz iustissimus. Job. xxxiij. Vere enī deus nō cōdemnabit frustra: nec omnipotens subuertet iudiciū. Et Tob. iij. Omnia iudicia tua vera sūt. ¶ Quarto iudiciū dei dicit magnū ꝓpter sue potentie incōprehensibilitatē Ro. xj. O altitudo diuitiarū sa. z sci. dei: q̄z incōprehensibilia sūt iudicia eius: et inuestigabiles vie illius. Ista sī occulta iudicia dei q̄b⁹ homines disponit z regit in p̄senti permittēdo iustū affligi et iniustū extolli: que a nobis mō nō videnť: sed patebūt clarius quando cum sicuti est videbimus.

Lectō. CLXXXVII.

ET dum putant se latere in obscuris peccatis: tenebroso obliuionis velamēto dispsi sūt pauentes horrēde et cū admiratiōe vel turbatōe nimia perturbati: neq; enī q̄ continebat illos spelunca sine timore custodiebat: qm̄ sonitus descēdēs perturbabat illos: et p̄sone tristes illis apparētes pauorē illis p̄stabant. ¶ Postq̄ auctor descripsit tenebras triduanas olīz illatas egyptijs q̄ntū ad earū densitatē: qz fuerūt palpabiles. In ista p̄te describit easdē q̄ntū ad puniendi potestatē ostēdens q̄ nullū remediū potuerūt egyptij adhibere quo contra tenebras se iuuarēt negabať eis remediū tā intrinsecū q̄z extrinsecū. Intrinsecū remediū possent sibi sperasse p animosam audaciā cordis. sed contra illud remediū habuerūt pauorē maximū: vt null⁹ q̄ntūcunq; cordatus possz aliū animare. Primo ḡ ostendit eos caruisse remedio consolationis cuiuslibet ab intrinseco. Scō ostendit eos caruisse remedio q̄ō possent sperasse ab extrinseco. scōa ps ibi. Neq; enī que ꝓtinebat. ¶ Quantum ad primū tangit tria grauia ꝓpter q̄ potuit tūc tp̄is null⁹ aliū cōsolari. fuerūt enī dispsi locali sepatiōe. fuerūt pauidi et pcussi stupefactione: fuerūt turbati et positi in nimia admiratione. Vñ dicit sic. Et dū putāt supple egyptij se latere in obscuris peccatis tenebroso obliuionis velamēto dispsi sūt. Vere tenebroso vocat velamentū obliuionis. sicut enī lumē efficit et figurat scientiam: ita tenebre obliuionē designant et ignorantiā. Dicuntur peccata obscura ꝓpter effectū: quia auferūt cognitiōez vere lucis. Ephe. iij. Tenebris obscuratū habentes intellectū. Et qz ducunt ad obscuritatē inferni Jn p̄s. Obscurāt oculi eoz ne videāt. Sic ergo fuerūt illi egyptij dispsi abinuicē: qz q̄dam erant in domib⁹ et q̄dā in agris: et illi q̄ ꝓpe se erant: reputabant se multū distare ꝓpter tenebras palpabiles iterpositas. Vñ fuerūt pauentes horrēde et cū admiratiōe pturpati. Cōsequenť excludit ab eis remediū q̄ō posset sperasse ab extrinseco. Possent aūt sperasse triplex remediū ab extrinseco cōtra illas tenebras. Primo loci securitatē. Scō ignis claritatez. Tertio magoz suoz subtilitatē. et ideo ista tria ab eis excludit. pmū ibi. Neq; enī cōtinebat. secū dū ibi. Ignis q̄dē. tertiū ibi. Et magice artis. ¶ Quātū ad pmū a loco ꝓtinēte eos durātib⁹ illis tenebris nullū habebāt solatiū ꝓpter duo Primo ꝓpter strepitū que audiebāt in loco q̄ quēlibet terrebat ille son⁹. Secūdo ꝓpter melancholicas imaginatiōes de demonib⁹ z mortuis homib⁹. Vñ dicit sic. Neq; enī illa q̄ ꝓtinebat illos spelūca: qz ad foueas et cauernas multi pfugerāt: sine timore custodiebat: qm̄ sonit⁹ descēdēs ꝑturbabat illos et p̄sone tristes illis apparētes visiōe imaginaria pauorē p̄stabant. Et p̄sone tristes illis apparētes. ¶ Nota q̄ q̄tuor sūt genera mala tristiū p̄sonarū q̄ ducūt cōmūiter in tristicia dies suos: vicz inuidi z pfidi cupidi et stupidi. Inuidi mordaces: pfidi fallaces: cupidi tenaces z stupidi ptinaces. Primo videm⁹ q̄ omēs inuidi sūt cōiter tristes. Vnde Ouidius. ij. Metamor. fabulať q̄liter Pallas iuit ad inuidiā vt pcuraret mortem Aglantis vbi describit q̄tuor ad inuidiā ptinētia: vicz domū: p̄sonā: escam et viā. Domū describit. Protin⁹ inuidie nigro squalētia thabo. Tecta petit dom⁹ et ē in vallib⁹ imis. Abdita sole carēť nō nulli puia vento. Tristis z ignaui plenissima frigoris et que. Igne vacat sēp: caligine semp abundat. Vult ergo dicere q̄ domus inuidie est situata in vallibus ꝓ tanto q̄ persone humiles inuident superiorib⁹: et omnis inuidus ideo inuidet: quia se inferiorem alio i aliquo quod appetit esse videt. Inferior planeta eclipsat superiorem: et non econtra: sicut patz de luna et sole et ita regulariter illi qui minus valent et sunt gratijs et meritis inferiores obumbrare nituntur per inuidiam meliores. Et ideo signanter dicit Job. v. Paruulum occidit inuidia. Vnde merito dicitur q̄ domus inuidie est in imis vallibus situata. Tectū huius domus est coopertum squalenti tabe. id est veneno squalore et languore. Nam tota locutio iuidi est de peccato: tota consideratio de defectibus electorum. Item domus inuidie caret sole: quia nunq̄ gaudet de p̄speritate: seu felicitate p̄ximorum: imo venti bonarum narrationū eum occidunt. Itē domus inuidie est tristis. Dicit enī Damascenus. q̄ inuidia est tristicia de alienis bonis. Vñ sicut bufo tristatur de bono odore vincarū florentium: ita inuid⁹ de ꝓfectu valentium personarum. Item domus inuidie semp caret igne: et est plena frigore: quia nullus inuidus feruet caritate. caligine tū semp abundat: qz nunq̄ bene iudicat inuidus de personis. ¶ Secundo quantum ad escam dicitur q̄ Pallas eam inuenit comedētem caznes vipereas. Vñ omnis inuid⁹ pascit

ō malignis cogitationibus ꝛ machinationib⁹ turbatiuis aliorū. Tertio ꝓsonā inuidi describit Ouidius sic. Pallor in ore sedet macies in corpore toto. Nusq; recta facies luuent rubigine dētes. Pectora felle virent lingua est suffusa veneno. Risus abest nisi quē visi fecē dolores. Nec fruitur somno vigilātib⁹ excita curi. Sed videt ingratos intabescitq; vidēdo. Successus hoim carpit ꝛ carpit vna: Supplicijq; suū est. Quarto viā ꝛ modū incedēdi inuidie euntis versus Athenas describit sic. Indoluit baculūq; capit quem spinea totum. Vincla cingebant opertaq; nubibus atris. Quaq; ingreditur florentia proterit arua. Exuritq; herbas ꝛ sūma cacumina carpit. Afflatuq; suo populos vrbesq; domosq; Polluit. Ecce modus nocendi quē inuidus semp obseruat. Portat baculū plenū spinis: quia illud vnde fulcire deberet pūgit ꝛ nō portat: quia nō est qō inuidū posset delectari: atris nubibus operit: qz inuidus nulli nocet nisi aliqua virtute florescat. Unde Valeri⁹ li. iiij. Nulla tam honesta ciuitas que malignitatis dētes possit vitare. Diuites enim sunt alienis iacturi: locupletes. funerib⁹. Unde quidā interrogatus quō inuidus nō haberetur? Respōdit: si nihil inquit ex magnis rebus habueris: aut nihil felicitatis gesseris: nā sola miseria caret inuidia. Unde Tullius vltimo rethorice ponit exemplū de colore qui vocatur gradatio ꝛ ait. Affricatio iusticiā: iusticia veritatē: veritas gloriam ꝛ gloria emulationē parit. Quarto dicit q exurit herbas. id est iuuenes ꝓficientes: sicut talpa ceca que morarur in terra ꝛ radices herbarū rodit ꝛ impedit ab augmēto ꝛ nō solū herbas imo sūma cacumina carpit qz sp ꝓtra superiores suos ꝓlatos et dominos inuidus quisq; garrit. Ultimo dicit q ex afflatu suo. id est verbo malicioso polluit omnē populum ꝛ vrbē quā attingit: hoc est ꝑmum genus tristiū personarū. De qua tristicia dicit Prouer. xxv. Sicut tinea vestimēto ꝛ xȳmes ligno: ita tristicia nocet cordi. Eccī. xxx. Tristiciā longe expelle a te: multos enī occidit tristicia. Secūdo videm⁹ q onnes pfidi ꝛ fallaces sunt cōmuniter mali ꝛ tristes. Unde hypocrite vt decipiāt alios quandā exteriorē tristiciam simulant ꝛ sanctitatez: Cōtra quos monet saluator. Matb. vi. Cū ieiunatis nolite fieri sicē hypocrite tristes. Tales sunt iocūdissimi in lasciuias in occlto: ꝛ tristissimi ꝙtū ad apparētiā in publico: similes gellie de qua Marcialis cocus li. epigra. iij. Bene. epla. xxxv. Ambro. in quodā sermone. Latet plerūq; sb tristi amictu lasciuia: ꝛ deformis horror vili veste obtexitur vt secreta tegantur petulantiū animorum. Cōtra tales Horatius. Nunq; te fallant animi vel agni sub vulpe latētes. Impia sub dulce melle venena latent. Tertiū genus tristium personarū sunt cupidi ꝛ tenaces imitatores Habal qui semp sunt in timore ꝛ dolore quomodo aliquid acquirant vel acquisita retineant. Eccs. ij. Cuncti dies eius erumnis ꝛ doloribus pleni sunt: nec per noctē mente requiescunt. Talis fuit ille iuuenis cui saluator dixit Matb. xix. Si vis perfectus esse vade ꝛ vende omnia que habes ꝛ da pauperibus: ꝛ habebis thesaurū in celo: ꝛ veni seqre me ꝛ abijt tristis. Erat enī habens possessiones multas. Cōtra quos dicitur Eccī. iij. Declina pauperi aurez tuam sine tristicia. Quartuz genus male tristiū personarū in presenti sunt stupidi ꝛ pertinaces q de dei clementia ꝛ pietate diffidunt. quorū aliqui de pctis ꝓpriis sic irremediabiliē tristant: vt dicant sacramentū penitentie eis non posse sufficere ad salutem. Vel quia iusticia dei non permittat cū penitentibus misereri. Cōtra ꝗs ps. alloquens animā suaz dicit sic. Quare tristis es anima mea ꝛ quare ꝓturbas me ꝛc. Alii qui sunt de istis sicut qui mortē amicorū suoꝝ inconsolabiliter nimis plangūt: quasi nihil de eorum beatitudine ꝛ resurrectione futura desperēt. Cōtra quos Apostolus. j. Thessal. iiij. Nolo vos ignorare fratres de dormientibus vt nō ꝓtristemini sicut ꝛ ceteri qui spem nō habent. Et qui istud genus tristicie sunt patictes miserrimi sunt et de miseria presenti vadunt ad miseriā eternā. Contra quos signanter dicitur Eccī. xiij. Felix qui non habuit animi tristiciam ꝛ nō excidit a spe sua.

Lectio. CLXXXVIII.

Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen prebere: nec siderū limpide flāme illuminare poterāt illā noctez horrendā. Aparebat enī illis ignis subitaneus timore plenus: et timore illius pcussi que faciei videbātur: estimabant deteriora esse que nō videbātur. Post ꝙ declarauit auctor q egyptij tenebris fuerūt circūclusi ꝛ nullū potuerūt habere remedium a loco eos cōtinente. In parte ista ꝓsequit cōsequēter ostendēs q nec remediū habere potuerūt a quacūq; luce tenebras expellēte. Expulit autem tenebras lux duplex. videlicet elementaris ꝛ celestis. Et ideo ostendendo q nulla talis lux eis valere potuit. Primo ostēdit q eis valere nō potuit ignis cōmunis. Secūdo q nec ignis celestis. Tertio q nec ignis in medio aeris ex impssiōibus generatus nullū eis adhibuit remediū: imo auxit potius eoꝝ tediū Scōa pars ibi. Nec sidex. Tertia ibi. Aparebat enī. Quātū ad ꝑmū dicit. Et ignis quidē nulla vis poterat illis lumē ꝓbē nec siderū

limpide flãme illuminare poterãt ꝛc. ꝓpter dẽ sitatẽ aeris tenebrosi. Et bñ dicit nulla vis ignis: qz nec calor rarefactiõis: nec lumẽ illustrationis potuit illũ aerẽ illuminare nec tabefacere. Et q̃d mirũ si ignis materialis ꝛ cõis hoc facere nõ posset: cũ nec siderũ limpide flãme illuminare poterãt illã noctẽ horrendã. Conseq̃nter ostendit q̃ ignis ex impssionib⁹ generatus nullũ eis adhibuit remediũ. imo auxit potius eoꝝ tediũ ꝛ quãtũ ad hoc dicit. Apparebat aũt illis subitane⁹ ignis timore plen⁹. i. subita choruscatio fulguris. Sed ꝓtra Si apparebat illis chorusc atio. q̃ aer fuit illuminatus. Verũ est aer fuit q̃ vires obscuratus ꝛ etiã illuminat⁹ et illa vicissitudo plus terruit eos q̃s si fuissent tenebre ꝓtinuate. Unde q̃ dixit q̃ nulla vis ignis potuit illis lumẽ p̃bere. Intelligit q̃ nullũ lumen habuerũt ad eoꝝ solaciũ sed potius ad penã ꝛ supliciũ. Simul eñ cũ illis chorusc ationibus illuminãtibus subito aerẽ caliginosũ ꝛ spissum apparuerũt illis persone tristes ꝛ horribiles demonũ accipientiũ effigies mortuoꝝ: ꝛ facies laruatas ad terrenduꝫ eos. quod fuit eis valde penale nõ solũ ꝓpter illa que imaginabãtur ex visis: ꝛ hoc ẽ quod subdit. Et timore illius ꝓcussi que videbanꝫ faciei. Vel corporali visione vel imaginaria estimabãt deteriora esse que nõ videbãtur: qz ex malis visis estimabant peiora esse futura ꝛ sic fuerũt in maximo timore ꝛ miseria. // Notandũ q̃ pena istorum egyptiorũ assimilat in multis pene infernali. Apparebat inq̃ illis subitaneus ignis timore plenus. Cũ quia repẽte venit: tuꝫ qz ad plenũ punit. // Quantũ ad primũ. j. Thessal. vltimo. Cũ dixerint pax ꝛ securitas tunc repẽtinus eis supueniet interit⁹ sicut dolor in vtero habentis ꝛ nõ effugient. Quantũ ad secundũ Apoc. xviij. Quantũ glorificauit se ꝛ in delicijs fuit: tantũ date illi tormentuꝫ ꝛ luctum. Occasione illius similitudinis moueo istã dubitationẽ. Vtrũ ignis corporalis puniet in inferno dãnatos? Et arguit q̃ nõ: qz si sic. ignis ille calefaceret corpora damnatorũ: ꝛ sic cũ nullum sit resistẽs qõ possit actionẽ ignis diminuere vel remittere: sequerek q̃ ignis ille calefaciet de facto: corpus iude vel cuiuscũq̃ alterius vltra quẽlibet gradũ signatũ: ꝛ cũ sit aliq̃s gradus calorꝭ excedens ꝓportionẽ cõplexionis humane. sequit q̃ p calefactionẽ talẽ corũpere tur corp⁹ hũanũ ꝛ fieret separatio anime a corpore. Vel oportebit dicere q̃ aliqua caliditas que sufficit corrũpere vitã maxime sane cõplexionis nõ sufficiet corrũpere vitã cõplexionis in cẽtuplo debilioris. Scõo si ignis affligeret ista corpora futura in inferno. q̃ cũ sit agẽs naturale ꝛ nõ voluntariũ agit vnifozmiter p mediũ vnifozme p omnia corpa equaliter approximata, ergo equaliter affliget minus mali corpus sicut peiozis si fuerit equaliter approxima tũ. Tertio si ibi erit ignis. ergo ibi erit aliq̃ lumen: consequens est falsum. quia dicitur Math. xxij. Ligatis manibus ꝛ pedib⁹ p̃icite eũ in tenebras exteriozes. Sup q̃ dic Greg⁹. Si ignis ille lumẽ haberet: in tenebras exteriozes nõ diceret mitti. Et Basilius dicit sup illud p̃s. Vox domini intercidẽtis flammã ignis. q̃ virtute diuina separabit claritas ignis ab eius virtute adustiua: ita q̃ claritas cedet in gaudiũ sanctoꝝ ꝛ vstiuum ignis in tormentũ damnãdozũ. ergo ibi nullũ lumẽ erit. Quarto si ignis sit sub terra: hoc est p violentiaꝫ: sed nullum violentum est eternum. j. de celo. ergo ignis ille nõ erit eternus. Quinto sic. Quero an infernus sit idẽ locus cuꝫ purgatozio: et ignis eiusdẽ rationis: hic ꝛ ibi vel nõ? Si sic: q̃ concedendũ est q̃ decedẽtes cũ caritate vadũt ad infernũ. Si nõ. Cõtra. Sancti patres ante mortẽ christi purgabantur: sed nõ purgabant in aliquo loco supra lymbũ patrũ: nec i lymbo ergo in inferno. Antecedẽs istius cõsequẽtie ptz: qz in lymbo nõ est pena sensus. Ad oppositũ videt esse illud Math. xxv. Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ. ergo dãnandi erunt in igne eterno. Nõ aũt ignis corporalis sit: dicit Greg⁹. iiij. dialo. Ignẽ gehenne corporeuꝫ esse in quo certũ est corpa cruciari nõ ambigo. Ꝑ In ista dubitatiõe nõ est querẽda noua fictio: q̃ cũ reuerẽtia recitanda sũt dicta sanctoꝝ. Volo igit recitare quid de igne inferni: quid õ loco inferni: quid de loco ꝛ igne purgatozij senserũt doctozes antiqui. Aug⁹. xij. sup Gen. ad litteram sensit q̃ anime maloꝝ post mortez nõ p corpora sed per corpoꝝ similitudines in anima causatas affliguntur. Unde vult ibi q̃ ignis ille spiritualis est: nõ corporalis. Similiter dicit de loco: sed postea illud retractat tenẽs q̃ locus ille sit corporeus ꝛ sub terra. Et q̃ ignis sit corpeus ꝛ sub terra ardet. Greg⁹. iiij. dial. dicit. Ignẽ infernalẽ corporalẽ esse non ambigo. De isto ergo certũ est q̃ nulli patet veritas p rationẽ demonstratiuã: sed tñ p reuelationes factas sanctis viris. Et ideo sequẽdo dicta sancti Thome: dicẽ de sunt iste cõclusiones. Prima ignis infernalis ẽ corporeus. Scõa ignis iste nõ agit in corpa materialiter ꝛ mõ nature: sed spũaliter ꝛ modo anime. Tertia est q̃ ignis nõ calefacit corpora damnãdoꝝ: nec illa corpora calefiunt p ignem illũ. Quarta ẽ q̃ ille ignis infernalis affligit sicut instrumentũ diuine iustitie nõ sicut ꝓncipale agẽs. Quinta ẽ q̃ infernus est infra terram. Sexta est q̃ purgatoziũ est infra infernũ: ꝛ idẽ est ignis purgatozij ꝛ infernalis. // Primã ꝓclusionẽ ꝓbat sic Corpori non potest coaptari nisi corporea pena. Unde ex hoc ꝓbat Greg⁹. q̃ ignis infernalis est corporeus in quẽ corpa damnandoꝝ

post dīē iudicij statim retrudunt. Aug⁹. etiaz xxj. de ciui. dei. ca. x. dic q ignis quo etiā spūs affligunt corporeus sit. Secūdā ꝓclusionē illā videlicet: ignis ille materialiter nō agit mō nature sicut ignis calefacit lignū causando in eo calorē qualē est in igne: sic declarat magister sententiaz di. xliij. li. iij. si aliter fieret: necessario causaret passionē in corpore dānati t alterationē realem. Omnis aūt talis alteratio ꝓsupponit motū celi: sed post iudiciū motus celi cessabit. ergo tūc nō erit talis alteratio. Est ergo L fm eū t fm Arist. duplex alteratio siue passio. Una per modum nature qñ agens assimilat sibi passum materialiter sicut qñ ignis calefacit lignū. Alia qñ agens nō assimilat sibi passum in qualitate qua agit sicut obiectū agit in mediū. Albedo eīm nō facit mediū album: sed tantū causat in medio speciē albedinis. Consimili mō fm eum corpora damnandoz nō patientur ꝓmo modo passionis sicut modo patiūtur: sed secūdo modo tantū: t sic defendit q ignis agendo perpetue in corpora damnandoz nunqz ea consumet vel corrūpet. Tertia patet ex dicti videlicet q nō calefaciet corpora dānandorū nec cōburet: quia tm spiritualiter immutabit sicut color mediū vl pupillā. Quarta cōclusio sequitur ex ꝓcedēti: qz ignis ibi nō agit alterando materialiter sed spiritualiter: t aliquis magis t aliqs minus: qz agit sicut instrumentū diuine iusticie. Quintā cōclusionē videlicet q infernus sit infra terram declarat ex dictis Gregj. iij. dialogo. t Aug⁹. xij. super Geñ. ad litteram qui duas ad hoc cōgruētias assignant videlicet. Tuz quia sicut anime peccatoruz ꝓpter carnis amorē peccauerunt. Ita eis loca exhibeant sicut mortue carni debetur: tuz qz sicut grauitas est in corporibus: ita tristicia est in spiritibus: t leticia est in spiritibus sicut leuitas in corporib⁹. Locus autem grauium est deorsum: sic etiam locus est spirituum peccatorū. Sextam cōclusionez tenet videlicet q idem sicut est locus purgatorij t infernī ita q illa loca sunt sibiīnuicem vicina sup iij. sententia. di. xxv. in responsione ad argumentū scōm. t ratio sua est ista. Quia limbus patrū fuit coniunctus inferno: alias christus nō diceretur ad infernū descendisse. Sed limbus fuit superior qz locus purgatorij. ergo locus purgatorij fuit vicinior inferno qz locus ille siue limbus patrum. Vult tñ dicere q infra ambitū infernalez sūt quattuor loca distincta. In sūmitate limbus patrum: t postea limbus puerorum: tertio purgatoriū vbi est pena sensus: quarto dānandorū. Idem Bauō. viij. qō libet. q. xxxij. vbi est locus purgatorij fm legē cōmunem scōm vere ꝓiuilegia ꝓsonalia t dispensationē diuinam anime quorundā puniūtur in loco in quo peccauerūt. Tum ad viuorum vicinorum instructionē: tum ad mortuorum subuentioné. Per hec ad argumenta. Ad primū patet q ignis iste nō alterat corpus materialiter: sed tantū spiritualiter: sicut obiectum mutat intellectū vel sensum. Et ideo nunqz corrūpet: imo nec semel corpus ab illa transpositione transmutabit in qua ponet in inferno. Ad secundū patet licet nō sit agens voluntariū: agit tamen vt instrumentū agentis volūtarie. Et ideo punit t affligit fm voluntatez ipsius t non fm naturā ꝓpriam ignis. Ad tertiū de igne t lumine dicendū est q locus ille sic erit dispositus sicut cōuenit maxime miserie damnandorū. Unde non erit ibi lumen aliquod sed vmbrosum vt illa videant que afflictionē ingerere possunt. Dicit tamē q ignis ille est naturaliter eiusdē speciei cū lumine nostro: sed differunt fm materiales dispositiones: sicut differunt flāma t ignis: qzuis ignis sit eiusdez speciei siue sit in materia aerea sicut ē in flāma siue in materia terrestria sicut est in carbone: qz ergo lumē illud erit in materia fumosa t vmbrosa: simpliciter loquendo dicit locus ille tenebrosus. Ad quartū dicendū q licet nullū violentū sit ꝓpetuū ex ordinatione nature: potest tamē ordinatione diuine iusticie. Ad quintū patet p dicta in sexta conclusione. Dic ergo totā difficultatē de eternitate corporū nō cōsumendorū p ignē inferni quā ptractat Aug⁹. xxj. de ciui. dei. soluit ille doctor per hoc ꝓncipiū: cessante motu celi nulla pōt fieri in corporibus actio vel passio materialis ꝫ spiritualis tantū. Et qzuis istud esset quoddā dānatū parisius: est tñ illa sentētia retractata qntum attinet ad dicta sancti Thome p dñm papā Jo. xxij. Cōtra quē arguit Scotus doctor subtilis di. xlviij. li. iij. ad iam dicta ꝓcludēs.

Lectio. CLXXXIX.

Et magice artis ap e positi erant derisus t sapientie gloria corrептio cū ꝓtumelia. Illi enim qui ꝓmittebāt timores t ꝓturbatiōes se expellere ab anima lāguēte: hi cū derisu pleni timore languebāt. Nā t si nihil eos ex mōstris perturbabat trāsitu animaliū t serpentū sibilatione cōmoti tremebūdi peribāt t aerē quē nulla ratione euadere qs possit negātes se videre Postqz declaratū est q egyptij p totū triduum tenebrosum nullū poterāt habere solaciū contra tenebras nec ab igne nec a lumine. Hic ostēdit q nec aliqd remediū ꝓsequi poterant p eorū magos quos tū peritissimos habuerūt: imo ipi magi a demonibus derelicti t a deo afflicti deridebant t qualiter cū aliis affligebantur. Et circa hoc tria facit. Primo ponit eorum derisionē. Scōo ponit derisōis rationē. Tertio excludit quādam obiectionē. Scōa ps

sbi. Illi enī qui ꝓmittebāt. Tertia ibi. Nam et si nihil ¶ Quantū ad primū dicit sic: Et magice artis apposita erāt derisus. hoc est tūc tēporis derisibiles ostēdebant magi egyptiaci manifeste qui p magicā artem mōstra faciebāt: qñ nec sibi nec alijs ꝺ̄ ꝓdictas tenebras potuerūt ꝓdesse ⁊ sapie gloria correptio cū cōtumelia. q̄ si diceret: vana gloria quā habuerūt dicti magi egyptiaci de falsa sapiētia versa modo fuit in correptionez cū cōtumelia quādo ꝓpharao ⁊ alij nobiles clamātes petiuerūt eor subsidia ⁊ cum eos iuuare nō possent cōtumelias intulerūt tāq̄ fallacibus ⁊ pomposis deceptorib⁹. Secundo ponit derisionis occasionē. Illi enī qui ꝓmittebant timores ⁊ turbatiōes se expellere ab anima languēte: hi cum derisu pleni timore languebāt. ergo manifeste fuerūt derisi ⁊ deridēdi: sicut p̄sūptuosi ⁊ fallaces ꝓmittentes se alios adiuturos q̄ nec potuerūt succurrere sibijpis. Tertio qr possit aliqs obijcere q̄ ipi nō affligebant ex visione corpali vel imaginaria tristium personarū ⁊ monstrosarū effigierū qr assueti fuerunt talia cernere sicut nec Balaā expauit ad locutionē asine: respondet q̄ nihilominus hoc ꝓcesso turbabāt: maxime tamē ex transitu animaliū que iuxta eos strepitū faciētia videbant eos conculcare: ⁊ sibilationē serpentiū quos tū nō videbāt: tū ex hoc q̄ negabāt se videre ac rem sine quo nemo viuere potest: ⁊ hoc est quod dicit: nā ⁊ si nihil illos ex monstris apparentibus in corruscationibus visibiliter vel imaginarie pturbabat transitu tamē animaliū robustorū ⁊ serpentiū sibilatione cōmoti ne ab animalibus cōculcarent vel a serpentib⁹ intoxicarentur tremebūdi peribant ⁊ aerē quē nulla ratione euadere quis posset negātes se videre: quē tū timebant ⁊ tāgebant. Et magice artis apositi erāt derisus.

B ¶ Ad litterā vacantes arti magice multipliciter deridentur. Nā deridentur a demonibus ⁊ ab hominib⁹: deridentur a bonis angelis et deridentur a deo. A demonib⁹ derident ⁊ decipiūtur frequēter: aliquādo ab ipis spiritibus fallacibus ⁊ mendosis q̄bus sacrificāt ⁊ quos colunt: sicut patuit de papa Siluestro. ij. qui p̄us dicebatur Gerebertus hic primo monach⁹ floriacēn. cenobij: postea diabolo suadente et enormiter instigante apostatauit: diaboli obsequijs ⁊ arti magice se obligauit intantū q̄ diabolo fecit homagiū cuz pacto vt ei omnia ad nutū succederent. Auxilio ꝙ demonis ꝓmot⁹ ⁊ suffultus: factus est primo Remensis archiepiscopus: postea Rauenēsis ⁊ tandē papa: et tūc quesiuit a diabolo q̄diu adhuc viueret in papatu: responsuz est sibi q̄diu nō celebraret in hierusalē. Cū ergo postea celebraret in quo dā loco rome qui hierusalez dicitur in ecclesia sancte crucis: ex motu ⁊ strepitu demonū mor

tē sibi sensit adesse. Suspirauit ergo ⁊ ingemuit ⁊ licet sceleratissimus esset: nullo modo tamē desperauit: sed corax omnibus peccatū suum ꝓfessus mēbratim ordinauit diuidi corpus suum vt oia illa mēbra diuiderent ⁊ amputarētur quib⁹ demones adorauerat. Corpus vero mortuū sup bigā imponi ⁊ vbicūq̄ aialia illud trahētia sisterēt sepeliri. Deo xo signū euidēs sue clemētie demōstrante tulerūt aialia corpus illud in ecclesiā lateranēsem. In cui⁹ sepulchro lapis exaratū habet q̄ tumultu suor ossiū ⁊ suore pape: ꝓbetur ꝑsagiū morituro. hec in cronica fratris Martini. De hac cadē psona talis extat versus. Transit a re Gerebertus ad rapost papa regēs. Et designant tres nobiles ecclesie quas exijt successiue q̄ sūt Remēsis Rauenēsis ⁊ Roma. Iste ꝙ fuit turpiter derisus. Cōsimile narrat de quodā alio ep̄o qui scz ꝓpter honores cōsequēdos arti magice fuit datus. Tandē fact⁹ episcop⁹ cū multos haberet aduersarios ⁊ esset in castro q̄dā suo de q̄ plurimū ꝓfidebat. ⁊ cū timeret: ꝑsuluit demonē suum sō hac forma. Fugiā: an nō? Rñdit demon nō: sta secure. Venient inimici tui suauiter et subdent tibi. Accedūt hostes ⁊ castrū capiunt ⁊ succendūt. Inuocans ꝙ demonē in extrema necessitate quesiuit quid faceret: ⁊ quare eū finaliter sic fefellisset. Et respōdit demō q̄ eū nō decepisset: sed verū dixit si dictū suū intellexisset. Dixi inq̄ nō sta secure. i. fugias. Venient inimici tui suauiter ⁊ tibi subdent vr. id est ignē: ⁊ sic suū famuluz in fine diabolus delusit. His similia: infinita possunt narrari. Alij aūt decipiunt a spiritib⁹ alijs. Nō quidē ab ipis quos L
inuocant: ꝙ ab eor ꝓncipib⁹ quib⁹ sunt alij potentiores. Unde cum quidā teutonicus peregrinaret ad sanctū Jacobū in quadā villa nauarrie quendā necromanticū obuiuz habuit. hic dixit peregrino. Video te carissime esse in periculo mortis: sed si vis mihi repēdere mercedē saluabo vitā tuā. Spōdet teutonic⁹. Volo: Ducit ergo necromāticus teutonicū in q̄ndam camerā: parat sibi balneū ⁊ ponit eum in aqua: collocat ante eū speculuz de calibe: quo magici solent vti. Et querit ab eo quid videat in speculo. Et respōdet teuconic⁹ q̄ videret virum ⁊ vxorē in domo ꝓpria: ⁊ necromanticus quandā imaginem formauerat de cera: stat q̄ clericus arcu extenso ⁊ sagitta imissa vt sagittaret imaginē. Cui necromanticus. Imago inquit cerea imago tua est. Uxor vero tua ⁊ clericus amasius su⁹ in hoc conuenerunt vt te occidant: qr si imaginē illā posset clericus sagittare mortu⁹ esses. Custodias ergo teipm ⁊ cū incipiet trahere imerge te totū in aqua: sō aqua balnei in q̄ stas: ⁊ sic secūdo ⁊ tertio: qr pluries nō poterit sagittare: fecit sic: Tandē se erigēs: tertio ō aqua respiciēs speculū: vidit qualiter

vxor cū famula clericū illū subito mortuum in stabulo quodā sepeliunt. Soluit ergo teutonicus necromātico suo mercedē t facta pegrinatione domū rediēs que p speculū viderat opera cōpleta pspexit. Vñ habent tales versus. Teutonicus peregrinus eo iacobita nauarie. Balneū cum speculo docuere malū multere. Te latet ad statuā ſb aquis imersio terna. Infatuat fatuā fatuus stabuli tenet ima. Unde signāter dicit magico spiritu eū decipiēte. Eccī. xiij. Subridēs spem dabit narrās tibi bona t in nouissimo deridebit te. Scōo deridēt dantes se illi arti etiā ab hoibus sicut nuper patuit nostris diebꝰ de quodā clerico necromātico cui demon apparēs pmisit q esset rex anglie et q cū tāta milicia duceret in medio anglie sicut vnq̄ Eduardū filiū Henrici viderat equitare hic tandē in narthanicona tēpore pleamēti comitantibus totiꝰ regis pceribꝰ tractus fuit et suspēsus q̄diu ossa ossibus adherebāt. Immo generaliter oēs q̄ tali arti insistunt: t apud deum t apud hoies cōfundunt. Sed mihi tpus deficeret si oia narrarem vt merito dicere possint illud ps. Posuisti nos opprobrium vicinis nris subsannationē t derisū tc. Figura t exemplū. iij. Regl. xviij. habemꝰ quō helyas pphetas Baal derisit qñ dixit. Clamate voce maiori deus vester forsitan dormit aut loquit cuz alio aut in diuersorio est vel in itinere. Tertio nō est dubiū quin a bonis angelis etiā deridētur: qz se vilissimis spiritibꝰ ſbmittere nō verētur. Unde angelus obuiās Balaā pphete necromātico cū euaginato gladio sat eū de vijs suis confidentē derisit qñ asinam eū ad maceriā collidere imperauit. Nume. xxij. Quarto deridebunt a deo finaliter. Juxta illud ps. Et tu dñe deridebis eos t ad nihilū deduces omnes gentes. i. omnes gentiliter se demonibus submittētes. Dubitatio litteralis est. Utrū ars magica sit hominibꝰ rōnabiliter interdicta: q non: pbo. Hā ad honorē dei videt esse q hoies virtute nominū sanctorū vel euāgelij vl sacramentoꝝ ecclesie possint demonibꝰ imperare. Sed hoc frequēter tradit in arte magica videlicet inuocare demones p nomē dei: ergo nō debet hominibꝰ phiberi. Preterea ad artem magicaz videt ptinere vti imaginibus ad curaz hominū spectātibus: sed hoc fieri potest naturaliter. q̄ illud est irrationabiliter hōi phibitū. Minor pbatur p illud qō narrat cōmentator sup centilogiuz Ptolemei verbo. ix. vbi narrat se vidisse quēdā qui sculpsit figurā scorpionis in lapide luna existente in signo scorpionis vno de quatuor angulis t quicq̄d postea impressionē illiꝰ sigilli habebat siue in cera siue in quocūq̄ alio a morsu scorpionis curabat sic ipe testat se vidisse: ꝙ hoc nō fiebat nisi p naturā. q̄ tc. Preterea irrōnabile ē illō phibere qō a diuersis est expertū: ꝙ diuersi sūt experti q quedā negocia malos euētus denūciant: sic obuiare lepori ē malū: t obuiare bufoni significat bonū: vestes rodi a soricibꝰ: offendere stati cū hō de domo pcedit t multa hmōi habent p experimētis maxie a mulieribꝰ quibus plus vacat talia ꝓsiderare q̄ sūt signa fortunij vel infortunij: q̄ irrōnabile est talia phibere. Preterea mgr in historia narrat super euāgelia q inter iudeos fuerunt q̄dā exorciste q p exorcismos factos a Salomone demones eijciebāt maxie apposita radice cuiusdā herbe in narib⁹ obsessi. q̄ hoc videt naturale. Et confirmat. Quia dicit cōiter q herba Joānis q̄ dicitur pforata fugat demōes p naturā. Preterea ꝟbis ꝓfert vis naturalis t caracterib⁹ ex stellis t signis celestib⁹. Ꝫ cū rebus naturalib⁹ liceat vti applicādo ad effectū ptinentē. q̄ nō debet rōnabiliter phiberi. Ad oppositū est Aug⁹. ij. de doctrina xpiana. Ubi dicit q ad supstitiōez ptinent volumina magicarū artiuz t ligature: q̄ medicoꝝ q̄z disciplina cōdemnat: siue in impōcatiōib⁹ siue q̄buscūq̄ votis q̄s caracteres vocāt. Ad questionē dicēdū q sic: rō est: qz ars magica dicit illa supstitiosa obseruātia qualiscunq̄ fuerit q̄ auxilio vel cōsilio demonū ad hꝰ pcibus vel pactionibꝰ vocatoꝝ cōplet. Ubi primo sciendū q demones antiquit⁹ tēpore idolatrie multas obseruātias hoibus reuelauerūt ad certos effectus cauēdos q̄s ipimet demones causabāt ad decipiendū hoies t ꝓtrahendū cū eis familiaritatē t ad fallendū eos finaliter: t inter talia videt ars notoria tenere locū p quā suadet hōi oēm scientiā posse acq̄ri p inspectionē quarundā figurarū t oratiōib⁹ dicē dis cū obseruationib⁹ q̄ vel est totalit inefficax qō est mihi incredibile: vel p reuelatiōez demonū pōt haberi obseruati pncipijs illius artis: q̄ sūt valde difficilia vt ptz artē illā intuenti. Alteri⁹ est notandū q inter ea q̄ sūt hoibus p demones reuelata quedā cōtinēt exꝑssas demonū inuocationes: sicut pz de mō includēdi spiritus t in alijs demonū supstitionib⁹: quedaz alia seruitia in exhibitiōe rerū: q̄dā cōtinēt q̄si vana q cū demones ordinauerūt fieri q̄bus factis ad modū q illi ordinauerūt accedūt demones nō coacti sed spōte t quasi ex quodā pacto t efficiūt effectus q̄s antiq̄tus pmiserūt t in talibus cōsistit tota magica ars. Qualiter autez discerni possit an sequat effectus ex magica arte vel ex natura rerū creatarū: est in q̄busdam casib⁹ nimis difficile: qñ tñ sic est q nulla causa lita sat naturalē inuenit q̄re talis effect⁹ seq debet t qñ aliq̄d admisceat necessario qō causare nō pōt ex natura sua sicut sūt figure caracteres vl voces extranee vel alia hmōi: arbitrandū ē talia magica esse oīno sic est illud qō scribit Palladius de agricultura li. j. vbi agēs de colūbis

dicit. Columbe nō pareūt nec locū deserunt si sup omnes fenestras aliqd de strangulati hominis loro vel vinclo vel fune suspēdas. Et in plinio de historia naturali multa talia inueniunt. Similiter in Gilberto vbicunq; ponit experimentū: intelligit aliqd supsticiosum. q̄ omnia generaliter spectant ad aliq̄ pacta antiquitus inter demones t hoies pstituta. Tertio notandū q; nulla virtus nature corporee lapidis metalli ligni vel herbe: potest demones ad aliqd cōpellere q̄uis fingant se cōpelli: t homini aliquo mō sbdi: vt p hec familiaritatē cū hominib⁹ pstrahāt t finaliter eos fallāt. Nō autē dicit agrimonia vel acrimonia fugare demonē: nō est credēdū nisi miraculose a deo sic fuisse credit de Dauid t Saule. ij. Reg. xvj. Fr uolū est sicut satis innuit Aug⁹. x. de ciui. dei. ptra Porphyriū. Et sciēdū q; demon dupliciter homini fuit. Primo mō spōte vt decipiat. Alio mō coacte a superiori spū. Sicut iudei dixerūt de xpo q; in Beelzebub pncipe demoniorū eijceret demonia. Matth. xij. Ulterius ē notāndū de incātationibus serpentū q; exquo nulla causa naturalis apparet quare vocē tales q̄ dā cū q; fuerint faciāt serpentē expectare: nec serpens intelligit qd̄ pferūt. Uidentur tales incātationes p demones effectū sortiri t sūt reliquie veteris idolatrie. Inuocationes etiā quas vetule p noīa barbarica t extranea vel obseruationes infinitas p morbis curādis sortilegia sūt q̄uis admisceant quedā de deo vel de euāgelio. Si quis aūt ptra infirmitatē appēdi faciat noīa xpi seu euāgelij ex simplici deuocione nō habēdo spem ad modū ligādi vel scribēdi vel figurā vel caracteres: nō est piculū q̄uis talia nō ordinant ad expellendū morbos directe.

Ad rōnes. Ad primā qd̄ ad honorē dei ē tc. Dicendū q; nō est ad honorē dei q; hoies talia faciāt ad querendū auxiliū t psiliū a demonibus. imo est eis ptra eos bellū indictuz. Unde expellere eū de corporibus hominū quos vexant bū licet sic faciūt exorciste. Nō aūt eos suscitare vt doceāt homines quecūq; media: vel vt iuuent ad quemcūq; effectū. Si aūt inuenit hoc aliqs fecisse: fecit hoc dño dispēsante t miraculose cooperante. Ad secundū de imaginib⁹ curātibus infirmitates artificialiter factis in quacunq; materia fuerint nisi forte ipa materia habeat efficaciā naturalez. Dicit sanctus Thomas secūda scē. q; omnes imagines tales supstitiose t magice sūt: qd̄ ptz ex b: q; fm eū nullū effectū habēt nisi in eis quidā caracteres scribant. Figura aūt nō est naturalis actionis pncipiū. Hec aūt ē differētia inter imagines astrologicas t necromāticas. q; necromātice fūt p expssaz inuocationē demonū. Astrologice p pacta tacita figurarū vel caracterū. Ad tertiū q; obseruātie a demonib⁹ tradite anticqtus nō sunt cause taliū euentuū: ꝑ signa tm̄ t nō naturaliter instituta: nec a deo. q. d ab angelo nō bono vel ab homine. Ad quartū cōstat Salomonē aliqs idolatrā fuisse. Ulū possibile est suos exercitmos p demones ordinatos fuisse: t tō sūt illiciti. Ad quintū q; figure t caracterib⁹ nulla virtus actiua a stellis pōt ipzimi cū nō sint res distincte a reb⁹ figuratis. Si aūt dicat q; ipis reb⁹ impzimit virt⁹ ppter figurā vel caracterē: hoc nō est nisi p pacta antiqt⁹ p demones inita.

Lectio. CXC.

Frequenter enim poccupāt pessima: redarguēte pscientia. Cū sit eīm timida nequicia: data est in oīm pdēnationē: semp eīm pīsumit seua p turbata psciētia. Nihil eīm est timor nisi pīsumptionis adiutoriū, pditio cogitatiōis auxiliorū t dum ab intro minor est expectatio maiorem putat penā eius cause de q̄ tormentū pīstat. Enarratis penis multiplicib⁹ quib⁹ afflicti fuerūt egyptij tenebris palpabilib⁹ circūsepti p triduū intra q̄s penas vna de maximis fuit timor q̄ semp suspicabant eis peiora supuēture supplicia q̄ fuerūt pīsentialiter iā illata. In ista pte intēdit assignare cām huius timoris suspicios. Et circa hoc duo facit. Primo assignat huius timoris originē in generali. Secūdo magis eā explanat in speciali ibi. Cū sit enim timida. Circa primū dicit sic. Frequēter eīm poccupāt pessima redarguēte psciētia: q̄si diceret. Hec ē causa tāti timoris in peccatorib⁹ iam afflictis vt nō solū doleāt de penis pīritis sed magis timeāt penas futuras: qz tales frequēter poccupant. i. cōcipiunt. pessima. i. maxima penalia eis inferēda: redarguēte psciētia: que iudicat sibi penā maiorē deberi q̄ actualiter infertur. Hiere. ij. Arguet te malicia tua. Cōsciētia ḡ lesa p culpā facit hoiez poccupare. i. pcipere grauiora futura q̄ patiturvt plus torqueatur metu q̄ sensu. Uel potest pessima cē nominatiui casus. Pessima. id ē grauissima tormēta poccupāt malos: t est sentētia psimilis. Cōsequenter istud magis explanat in speciali. Et ponit istius timoris pncipiū medium t effectū. Pncipiū effectū est nequicia q̄ est pncipalis origo timoris. Et quātū ad hoc dicit. Cū sit eīm timida nequicia data est in omniū pdēnationez: in oīm videlicet malorū siue peccātiū pdēnationē. Hā ipamet nequicia penā secum habet ne aliqd̄ in vniuerso deordinatū remaneat. Unde Boetius. iij. de psola. psa. iij. Sicut probis pbitas ipa est premiū. Ita improbis nequicia ipsa est supliciuz. Et Aug⁹. j. confes. Iussisti dñe t sic est vt pena sit sibi oīs inordinatus animus. Et idē de vera innocentia ca. iij. Nulle pene grauiores sunt q̄ male psciētie: in qua cū nō ba-

bek de⁹: ꝓsolatio nō inuenik. Hoc est g̃ ꝑncipiū excessiui timoris in peccatoꝛib⁹: videlicet neq̃cia q̃ teste eoꝛ ꝓscientia iudicat eos esse malos. Hic est eñ ꝓim⁹ effect⁹ culpe sicut dicit poeta iuuenalis li. v. Extēplo qōcūq; malū cōmittik ipi displicet actoꝛi. Prima est g̃ vltio q; se iudice nemo nocens absoluik. improba q̃uis gratia fallacis ꝓtoris vicerit vrna. Quod⁹ erat antiquitus sicut narrat Ouidi⁹. xv. meta. q; prętoꝛ ꝓdēnatur⁹ nocentē misit in vrna nigros lapillos ⁊ eos postea coꝛā ꝓlo effudit ⁊ sic reum ostēdit esse dānandū: qñ aūt erat liberatur⁹ misit lapillos albos q̃s postea ad ostēsionē innocentie effundebat: dic̄ g̃ iuuenalis q; q̃uis aliquis ꝓscius sue malicie euadat iudiciū ꝓtoris. ꝓtoꝛe p gratiā ⁊ fauoꝛē vincente: tñ seipō iudice non absoluik g̃ dignus supplicio iudicat. Et ō dicit Senec. de moꝛib⁹. Quāla ꝓscientia sepe tuta est: secura nūq̃. Et ideo signant dicik q; nequicia data est omnib⁹ in dānationē. Vel sicut alia lra habet: dat testimoniū ꝓdēnationi ⁊ eadem sentētia est. Et hec est rō illius qō sequik. semp eñ seua ꝑsumit. id est ꝑconcipit sibi futura penalia ⁊ crudelia ꝓturbata vl' ꝓturbata seu turbata ꝓscientia: hec g̃ triplici nequicia perpetrata ꝓscientia dictat q; ois culpa pena aliqua debet puniri. Et ꝑconceptio pene causat timorē. Et ō est qō subdit. Nihil eñ est timor nisi ꝑsumptiōis. id est anticipatiōis vel ꝑconceptionis ꝑdicte de pena debita inferenda: adiutoꝛium: ꝓditio cogitatiōis auxilioꝛ. Prodit eñ timoꝛ. i. manifestat q; timēs habet cogitationes de auxilio acq̃rēdo: ⁊ eoipso q; sollicite desiderat auxiliū ⁊ nihil videt bonitatis intrinsec⁹ in seipō vñ debeat esse dign⁹ auxilio ⁊ eoipō augeꝫ timoꝛ ⁊ iudicat penaz causeꝫ q̃ torqueꝫ esse maioꝛē. Vñ subdit. Et dū ab intro minoꝛ est expectatio de remedio maioꝛē cōputat penam. vel scientiā scōm aliā lram credo ꝓscientiam. i. certitudinē eiusdē. id est exterioꝛis rei de qua toꝛmētū ꝑstat. id est a qua infertur sibi pena: ꝓoccupat pessima redarguēte cōsciētia.

¶ Notādū est q; ꝓscientia hois multiplicē actū habet. Est aūt ꝓscientia accusatrix ꝓaue transgressiōis. Sicut eñ puero dak dica in qua defect⁹ sui signank vt postea verberek ⁊ nllo modo licet sibi abiꝛcere dicā suā: sed ꝑ eā accusabitur. Ita cuilibet homini alligak ꝓscientia in qua oia peccata notāk vt scōm eā in iudicio accusetur. Ro. ij. Testimoniū reddēte illis ꝓscientia ipoꝛ ⁊ inter seinuicē cogitationū accusantiū ⁊ defendentiū: in die quo iudicabit deus occulta hoim. Et ideo istā accusatricē maxie timere debem⁹ dicēte Seneca li. suo de moꝛib⁹. Nullū ꝓsciū peccatoꝛ tuoꝛ magis timueris q̃ temetipm. Alienū eñ potes fugere: te aūt nūq̃. Ite in eodē. ꝓscientiā magis q̃ famā intende. Falli eñ sepe pōt fama: ꝓscientia nūq̃. Sicut eñ cauisatiu⁹ accusatoꝛ ꝓmo monet ad ꝓtem ⁊ eū ꝑmonet de suis defectib⁹: ⁊ si se coꝛrexerit culpā celat. Si vō coꝛrigere ꝓtempserit: publice i iudicio ꝓclamat. Ita ꝓscientia nꝛa in ꝑnti quidē nos coꝛripit ⁊ reprehēdit occulte: ꝑ si nos nō coꝛrexerim⁹: in futuro iudicio nos ꝓclamabit Leuiti. v. Cōsci⁹ est sibi: nisi iudicauerit ꝓtabit ꝑ tēptatē suā. Scdo ꝓscia hois ē eleuatrix sue depssiōis. In ōi eñ depssiōe vl' turbatione krena singl'ar' ꝓsolatio ē bōa ꝓscientia. ij. Lorī. j. Gl'ia nꝛa hec est testimoniū ꝓscientie nꝛe. Vñ Ambr. ō officijs. Bñ sibi ꝓsci⁹: falsis nō debz cōmoueri cōuicijs: nec estimare pl⁹ ponderis in alieno ꝓuitio: q̃ in sue ꝓscientie testimonio. Et Greg. sup Ezech. Omel. ix. Quid ꝓdest si oēs laudant ⁊ ꝓscientia accusat? Aut quid obest si oēs derogāt ⁊ sola ꝓscientia defendat? Ite Aug⁹ in quadā epla: ⁊ ponik i canone. xj. q. iij. senti. loquēs ad Manicheū dic̄: Senti ō Augu. quicquid libet: sola me i oculis dei ꝓscientia nō accuset. Vt ca. sequēti habek qualiter Cōstantinus mediolanēsi. archiepꝰ quibusdā mālignis infamaꝫ erat ōe quibusdā crimīnibus ꝓpter qō ꝑmittebat populō ꝑdicare verbū: qz ista crimina ꝓbari nō poterāt. vt verisīlia fuerāt: scribit sibi papa Gzego. q; ad ꝓpriā ꝓscientiā redeat ⁊ inde ꝓsolat⁹ populo nō subtrahat q̃ ei vtilia esse cognoscit: quē inq̃t ꝓscientia defendit liber est inter accusatiōes: ⁊ liber sine accusatione esse nō pōt si sola que interi⁹ addicit ꝓscientia accuset. De hoc etiā Aug⁹. notabiliter loq̃k super. ꝑs. cxxxvij. ⁊ ponik sīliter in canone. xj. q. iij. Custodi inquit intus ꝓscientiā tuā: vbi nemo opꝛimit causam tuā ꝑualebit in te falsum testimoniū: ꝑ apō hoies nunq̃: apō deū valebit vbi causa tua dicenda est qñ de⁹ erit iudex nō alius testis q̃ tua ꝓscientia erit inter iudicē iustum ⁊ ꝓscientiā tuā: nōli timere nisi cām tuam Hec Aug⁹. Tertio ꝓscientia hominis est ꝓseruatrix bone possessiōis. Bern. Sanū vas conscientia ⁊ seruandis secretis idoneū: nullis patens insidijs: nullis violentijs cedens: vtpote nec manu: nec oculis accessibilis. q̃q̃d imposuero securus sum: seruabit viuo defuncto restituet: quocūq; vado ipsa erat mecū. secum ferens depositū quod seruandū acceperat vbiq; gloria vel ꝓfusio ineuitabilis ꝑ qualitate depositi. Hec Bern. Est ergo ꝓfuatrix bone possessionis. Est eñ bona ꝓscientia sicut quedam bona charta in qua merita nostra scribunk q; quā assecuramur ō premio padisi. j. Timoth. j. Finis aūt ꝑcepti est cāritas de coꝛde puro ⁊ ꝓscientia bona. Finis ꝑcepti potest dici premium siue merces debita ꝑ ꝑcepto. Habens igit chartā bonā ꝑ quā occupatur⁹ est magnā hereditatez eam diligenter ꝑcauet: ⁊ maxime cō seruat ne a tineis vel a vermib⁹ ꝓsumak. Charta autem per quā vitam celestē vendicam⁹ est

ꝓscientia bona informata caritate scripta tota plena bonis meritis: ⁊ ideo ꝑseruari ꝺz a tineis ⁊ vermib⁹: hoc aũt fit dupliciter. Uno mõ si frequẽter tractet si respiciat ⁊ tergat. Alio mõ si pliniat cedria q̃ est gũma cedri. Dicit em̃ Isi dor⁹. xvij. Ethimol. ca. viij. de cedro q resinaz quãdã habet que cedria dicit q̃ in seruandis libris adeo ẽ vtilis vt pliniti ex ea nec tineas patiãt nec tpe seneſcant. Isto duplici mõ si chartã nr̃e ꝓscientie a corruptiõe tuare velim⁹: primo optet q frequẽter eã tractem⁹ ⁊ respiciam⁹ dicta facta ⁊ cogitatatiões diligent discutiẽdo ⁊ cã diligẽter etiã a puluere detergam⁹ vt nec venialia incõfessa dimittam⁹: exẽplo apli Pauli qui dicebat Actuũ. xxiij. Studeo sine offendiculo ꝓscientiã hr̃e ad deũ. Studiũ est fm Tullĩ vehemẽs animi aplicatio ad aliq̃d agẽduz cũ sũma volũtate ⁊ reuerẽtia: maxia ani aplicatio requirit ad bñ discutiendũ ac discernẽduz ac pure ꝓfitẽdũ de peccatis: ⁊ iõ merito dic̃ apls studeo ꝓscientiã hr̃e: nõ leuiter ac pfunctorie loq̃ndo seruo ꝓscientiã: sed studeo ꝓscientiã hr̃e ⁊ bñ sine offendiculo vt nec etiaz diminuta peccata ⁊ que ꝓtingũt ꝓtinue negligant. Scõ ꝺo bem⁹ istã chartã plinire cedria q̃ ẽ resina cedri quasi sanguiez crucifixi vl crucis xp̃i frequent cogitare ⁊ meditari. De cedro namq̃ fuit pes crucis ad lr̃am ⁊ sic ꝑ synecdochen ꝑ cruce põt poni. Habz aũt talis meditatio vermes. id est remorsus peccatoz exstirpare omnino. Dicẽte apl̃o ad Hebreo. ix. Sanguis xp̃i emũdabit ꝓscientias nr̃as ab opib⁹ mortuis: ⁊ sicut idẽ est ꝑdere hereditatẽ ⁊ talẽ chartã. ita idẽ ẽ ꝑdere ꝓscientiã bonã ⁊ vitã futurã. Et iõ illi q̃ se omnino depingũt ad fame claritatẽ nõ ad ꝓscientie veritatẽ: ꝑdent finaliter celestẽ hereditatez. Cõtra quos Seneca ꝺ mozib⁹. Plurimi famã pauci ꝓscientiã verent. Quarto ꝓscientia est vindicatrix fracte pfessiõis. Oẽs em̃ xp̃iana pfessione censemur ⁊ iõ quotiens istã pfessionẽ infringim⁹ ꝓscientia nr̃a nõ solũ accusat ĩmo vindicat morꝺẽꝺo ⁊ pungẽꝺo. Prouꝺ. xij. Est q̃ ꝑmittit ⁊ suple nõ implet ⁊ quasi gladio pungit ꝓscientie. In baptismali pfessiõe signillat imago dei in ꝓscientia hois ꝑ virtutes ⁊ gr̃am q̃ tũc infundunt puulis etiã carẽtib⁹ vsu rõnis. Et est ille denari⁹ quẽ semp xp̃s exigit ꝑ tributo per quẽ ꝓfiteri debem⁹ nos esse seruos suos. Unꝺe Chrysо. sup Matth. xxij. Reddite cesari q̃ sunt cesaris. Numisma cesaris auruz est. numisma dei hõ. In solidis videt cesar: in hoib⁹ aũt deꝰ cognoscit. Ideo diuitias vr̃as ꝺate cesari: deo aũt ꝓscientie vestre innocentiã reseruate. Ꝓz isti tpib⁹ ꝓscientiã hñt nõnulli quadrupliciter defectiuã. Hñt em̃ quidã ꝓscientiã dilatatã. quidã conscientiam infirmatam. quidam conscientiam ꝑturbatã: ⁊ quidã ꝓscientia habent cauteriatã. Primo inueniunt nõnulli q̃z ꝓscientia est nimis dilatata q̃ nũq̃z ponderãt nisi grossiora peccata quoz ꝓscientia est sic rethe hñs larga foramina vbi nõ cõphẽdũt nisi pisces maiores sed minores semp euadũt: tales nõ ponderãt ociosa iuramẽta ĩmo nec mẽdacia: piuria nisi forte cozã iudice sup libzũ: mẽdacia nulli⁹ momẽti sũt apud tales nisi cedãt in diffamationẽ primi. Furtũ nõ est ei⁹ magni põderis si sit de bonis regis vel alicui⁹ alteri⁹ magni ꝙ tantũ si de bonis paupis fiat furtũ: etiã si fiat de bonis ꝓsonalib⁹ furtũ remorꝺet ꝓscientia: sed si ꝺ bonis alicui⁹ cõmunicatis nõ remorꝺet nec remanet in ꝓscientijs quozũdã vt peccatũ alicui⁹ ponderis q̃ nimis dilatãt ꝓscientias suas: dicentes ꝓsi. xliij. nõ est in ꝓscientijs nostris q̃s eã vide licet pecuniã posuerit in marsupijs nr̃is. Alij sũt qui hñt ꝓscientiã satis infirmatã ꝑ oppositũ qui nõ solũ peccata magna põderãt: sed etiam pua sicut debẽt ⁊ pl⁹ iusto: ⁊ que nõ sũt peccata iudicãt esse peccata. ⁊ hec ꝓscientia frequent diabolo instigãte generat qui sic inducit hoies ad pplexitatẽ peccãꝺi: q̃z quicq̃ꝺ ꝓtra ꝓscientiã fit etiã erroneã edificat ad gehennã: ⁊ hec est cõscientia infirma quã apls ꝓhibet. j. Corl. viij. Percutiẽtes ꝓscientiã eoz infirmã in xp̃o peccantes ⁊ tales vidi tẽptatione cessante frequẽter habuisse ꝓscientiã nimis largaz. Tertio sũt qui hñt ꝓscientiã ꝑturbatã qui ꝓpter cõmissa desperãt. Cõtra quos Berñ. sermõe. lxij. sup cantic. Quid efficaci⁹ ad ꝓscientie vulnera necnõ ad purgandũ aciẽ mẽtis: q̃z xp̃i vulnerũ sedula meditatio? Et idẽ. Turbabor: sed nõ ꝑturbabor: q̃z vulnez dñi recorꝺabor. Nota. j. Corl. j ca. Oẽne qꝺ in macello venit manducate nihil interrogãtes ꝓpter ꝓscientiã. De ista ꝓscientia dicit i lr̃a: semp psumit seua ꝑturbata ꝓscientia. Quarto sunt quidã qui hñt ꝓscientiã cauteriatã ⁊ hi põderãt pua sed de magnis nihil curãt. Tales fuerũt pharisei decimãtes mentã ⁊ rutã ⁊ oẽne olus ⁊ grauiora legis ꝑtermittentes. Matth. xxiij. ⁊ hi sũt hypocrite ꝺ quib⁹ ꝓpheta uit apls. j. Timoth. iiij. q̃ in nouissimis diebus veniẽt quidã hypocrite loquẽtes mendaciũ et cauteriatã hñtes ꝓscientiã. Nos ergo hmõi q̃druplicẽ ꝓscientiã deponẽtes faciam⁹ qꝺ scribitur Hebre. x. Accedam⁹ cũ vo corꝺe ⁊ in plenitudine fidei aspsi corꝺe a ꝓscientia mala.

Lectio. CXCI

Illi autẽ qui in potentẽ venere noctẽ ⁊ ab infimis et ab altissimis supuenientẽ eunꝺẽ somnũ dormientes aliq̃n monstroz exagitaban timoze aliq̃n anime deficiebãt traductiõe. Subitane⁹ em̃ illis timor supuenerat ⁊ insperatus. Hec est quarta ps hui⁹ capituli in qua agit de veritate noue plage illate egyptijs per tenebras palpabiles trib⁹ ꝺieb⁹ durãtes. Unꝺe post

ꝙ actū est de ist⁹ plage imensitate. In ista parte agit de eiusdem vniuersitate. Et diuidit ꝓcessus iste in tres ptes. Nam primo ostendit ꝙ pena illa fuit vniuersalis quantū ad tpa. Secūdo ꝙ fuit vniuersalis quantum ad psonas. Tertio ꝙ fuit vniuersalis quantuz ad causas. secunda pars ibi. Si quisꝯ. tertia ibi. Sibilās spiritus. Primo ergo quantū ad tempus ostēditur magnitudo illius pene: quātū ad hoc ꝙ durantibus illis tenebris nullū dabat egyptis tempus solatij vel quietis: quia siue esset tēpus vigiliarum siue dormitionis: semp exagitabant timore: vnde dicit sic. Illi aūt. id est egyptij qui in potentē venere noctē. id est in illas tenebras ad modū noctis se habentes que potenter eos omnes ligauit: t ab infimis t altissimis supuenientē: quia tenebre ille causabant partim ab infimis quasi de vaporib⁹ de terris ascendentib⁹: t partim ab altissimis. id est corporibus celestib⁹ lumen suū subtrahentib⁹: sicut absentia gubernatoꝛi nauis dicit esse causa submersionis nauis: eundē somnū dormientes. id est eandē noctē vel tenebras patientes: aliqñ monstroꝝ agitabant timore videlicz in somnis sicut frequenter cōtingit dormientibus per horribiles visiones: aliquādo aūt puta in vigilia anime deficiebant traductione. id est successiua mutatione de vna imaginatione ad aliam: sicut euenit existentib⁹ in tenebris et sic deficiebant traductione anime. id est tali variatione anime. Vel deficiebāt traductiōe aie. id est morte ꝑ quā anime traducebant de vita ad mortē: vel de corpore ad infernū: vel de sensu ad insaniā: quia fiebāt forte dementes ꝓ timore: t hoc quia subitane⁹ illis in ipsa dormitione timoꝛ supuenerat: t ideo magis ledebāt. Tū quia improuisus. Tū qz a causis superioribus que ꝓcaueri nō poterant. Alia littera habet sic. Illi aūt qui in potentē venere noctez. s. patiebant. t dicit ꝙ nox illa erat vere impotēs ab effectu: qz egyptios penit⁹ reddebat impotentes. Eundē somnū dormientes. Somn⁹ in sacra scriptura signat peccatū: t dormiēs peccatorē. Roma. xiij. Hora est iam nos de somno surgere. Et Ephe. v. Surge qui dormis et exurge a mortuis t illuminabit te xp̄s. Ubi notādū ꝙ cōiter t pueniēt pcrīm cōparat somno ꝓpter ꝓtuoꝝ rōes: videlicz ꝓpt somni causationē. ꝓpter somni interꝑtationē: ꝓpter sensuū ligationem: t ꝓpter iudicij deceptionē. Primo ꝙ somn⁹ dicit figuratiue peccatum ꝓpter somni causationē. Causat enī somn⁹ ab euaporatiōe ascendente ad cerebrū. De nutrimēto quidaz vapoꝝ ꝑ calorē ascendit sed cū ad cerebrū puenerit ꝓpt cerebri frigiditatez infrigidatur ibidem: t cū natura illa fuerit grauis ꝓpter congelationē nititur descendere. Descendens ꝛo ꝙ venas obstruit vias spirituū: ꝙ quos sensus habent exercere actus suos t sic causat impotentia sentiendi t retractio caloris ad interius t hoc est sensus priuatio videlicet actus sentiē di ꝙ euaporationē sic eleuatā de nutrimento t postea infrigidatā: sic declarat Arist. j. de somno t vigilia ꝑ septem signa. vbi ostendit consequenter ꝙ triplex dispositio hominis corporalis facit hominē somnolentū naturaliter: videlicet si habet caput graue. Unde aīalia habentia parua capita t parū de cerebro: parū dormiunt sicut aues t animalia habentia cerebrū siccum. Sicut canes t melancolici parū dormiunt fm Aristo. Sed si homo habet caput grāde collum breue t venas graciles: est naturaliter somnolentus: qz si vene sint graciles: euaporatio calida t subtilis faciliter ascendit ad cerebrum: t eadem euaporatio infrigidata i capite t ingrossata difficulter descēdit ꝓpter gracilitatem venarum: per consequens ille vapoꝝ grauis diu retinetur in capite t ꝙdiu retinet obstruit meatus sensuum: t tam diu manent sensus ligati. Similiter si habet caput grande habet multū de cerebro t sic multū de frigiditate in loco illo. Tertio si habet collū breue citius pueniunt vapores ad cerebrū ō stomacho. Isto mō moraliter est si persona habeat caput grande collū breue t venas graciles: erit cōsequēter ꝙ delicias t pigriciā somnolēta. Caput grande est magna dignitas. Puta rex: dux: comes: vel magnus in ecclesia. Collus breue est parua caritas. Caritas enim est quasi collū in corpore xp̄i mystico quod est ecclesia cōnectēs xp̄m qui est caput corpi suo quod est ecclesia: vena est vas sanguinis. Sanguis enim cōpassionem ad xp̄m significat t reuera quicūqz habet magnā seculi dignitatē t ad xp̄m paruā caritatē t erga ꝓximū modicā pietatē: talis erit necessario somnolent⁹ Esa. xiij. Omnes reges gentium vniuersi dormierunt in gloria: vir in domo sua. In cui⁹ figurā tres reges siue magi responso accepto in somnis ne redirent ad herodē ꝑ aliam viā reuersi sunt in regionē suaz. Matth. ij. Pauperib⁹ pastoribus apparuit angel⁹ vigilantib⁹: sed reges inuenit oppressos somno t ita est hodie: quia pauperes inueniunt vtcunqz vigilantes ad ea que salutis sue sūt. Sed diuites t maiores dormiūt in peccatis: t ideo ꝓmiū celeste non potuerūt inuenire. ps testāte. Dormierunt s. s. t n. in. o. vi. di. in. m. s. Secūdo comparat peccatū somno ꝓpter somni interpretationem. Dicitur enim vulgariter ꝙuis non sit semp verū ꝙ recta interꝑtatio somni est exponere somniū: ꝑ oppositū sicut illi qui artē designatione somnioꝝ contendunt licet dicat Aristo. de somno. ca. de diuinatione ꝙ omnes vel plures existimant habere aliquā significationē somnioꝝ ꝓstat fidē tāqz ab experiētia dictū. Dr enī vulgariter ꝙ sōnia verti dīt ad ꝓximuz

sensum. Et certe isto mō est spūaliter. naz somniantib⁹ de honozib⁹ dignitatib⁹ diuitijs delitijsqz in pūti: i futuro ponet in penis dolozibus t miserijs. Et p oppositū afflicti tribulationib⁹ t tedijs in pūti ꝓpter deū: in futuro gaudio replebūt: t hoc est qđ saluator dixit ad discipulos suos qñ ab eis de seculo erat recessurus. Amē amē dico vobis: qz plozabitis t flebitis vos: mund⁹ aūt gaudebit. vos aūt ꝓtristabimini: sed tristicia vestra vertet in gaudium. Job. xvj. Gaudiū vero mūdanoz in tristiciaz vertet Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos t i puncto ad infernū descendūt. De istis somnijs dicit Eccl. xxxiij. Vana spes t mendacium insensato viro t somnia extollunt imprudētes Fingit Ouidi⁹. xj. metamoz. q halcyone miro feruoze dilexit virz suū ceycē: p q cū mare trāsire tēptasset t naufragiū passa fuisset: halcyōe vxoz sua nesciens casum oīb⁹ dijs thura offerebat: sed ꝑcipue Junoni. Juno ergo non ferens vlteri⁹ lachrymas halcyōis: vocauit iridē fidelissimā nūciā. iussit ei vt iret ad palatiū somni regis t excitaret somnuz ꝑcipiēdo ei ex pte Junonis q aliquē de filijs suis. i. de somnijs: qz somnia dicunt filij somni: mitteret statiz ad halcyonē q ei dormiēti oñdat effigiē ceyci viri sui i mari sbmersi. Fuit g iris fama Junonis ad palatiū somni regis t iussa Junonis cōpleuit. Habet aūt somnus tres filios potissimos quos nunqz nisi ad reges nobiles t duces mittit. Primus vocat morpheus. Scōus icarus. Tert⁹ panthesus Morpheus habet suū officium q nō effigiat in capite dormientis nisi effigiem humanā cū gestib⁹ t loquela cū ceteris que pertinēt ad humanā naturā. Icarus causat effigiem bzutoz t volatiliū cū oīb⁹ gestibus ad bestias ptinētib⁹: sed de hūanis nullo mō se intromittit. Panthesus autē causat figuras inanimatoz vt lapidū montū t ceteroz. Rex ergo somn⁹ ducens secū primogenitū suū iuit ad halcyonē: quo cū pueniss et filius su⁹ Morphe⁹ posuit se i capite halcyonis in effigie ceycis naufragi t mortui t sic eā de morte mariti certificauit t volūtatē Junonis expleuit. Vult aūt Ouidi⁹ p hos tres filios somni intelligere triplex gen⁹ sollicitudinis qđ imittit diabolus in corda hoim dormientiū p negligentiaz vite sue. Prima sollicitudo est circa honozes t dignitates. Scōa est circa voluptates. Tertia circa cupiditates. ¶ Primus ergo fili⁹ mittit ad supbos q eis effigiat de nobilitate humana de dignitatib⁹ t honozib⁹: de pompa seculari i vestitu gestu: famulatu t equitatu: t isti quaten⁹ tales sūt nō curant multū de diuitijs vel voluptate. ¶ Scōs filius mittit ad libidinosos t nō repsentat nisi ea q ad bzura ptinēt. Dicit enim Arist. iij. Ethi. ca. xv. q illa delectatio videtur maxie exprobzabilis qua delectamur nō scōm q hoies: sed scōm q sum⁹ aīalia: talib⁹ em̄ gaudere t tales diligere bestiale ē. Iste fili⁹ causat in hoie sollicitudiez t curā carnis in desiderijs cibis t potib⁹ venereis t dete. Et isti principaliter nō amant corde honozes vel diuitias nisi secūdario: sed tātūmō voluptatē. ¶ Tert⁹ filius somni mittit ad cupidos. Iste facit hoiem cogitatiuū circa inaiata: sic sūt aurz t argentū ere t mineralia: qz si circa oues t boues sollicitēt. Ibi ē secūdario inq̄ntū p talia pecunie sūt acqrē de. Et hi oēs p regē somnū regunt. Roma. v. Regnauit mors ab Adaz vsqz ad moysen. Et iste somn⁹ diuitiaz: voluptatū t bonoz: vertetur finaliter in pauptatē: vilitatē t miseriā. Jn ps. Dormierūt somnū suū t nihil inuenerunt viri diuitiaz in manib⁹ suis. ꝓuer. ij. Noli diligere somnū ne te egestas oppzimat. ¶ Tertio peccatū cōparat somno ꝓpter sensuū ligationē. Dormiēs em̄ sensus sic hz ligatos q de suis opationib⁹ nihil exercet: ꝑ est quasi mortuus. Eodē mō dormiens p ꝓsuetudinē male vite in peccato mortali: nihil pōt intim opari meritoziū vite eine Dicit Arist. de somno t vigilia q dormiētes in dormiēdo faciētes opa vigilie nō pūt mēozari opm illoz: ꝑ somnioz bene recordantur. Eodem modo facientes opera de genere bonozum extra caritatem: non recordant. id est nihil recipiēt in celo de pmio essentiali: ꝑ bñ remēozabunt se fuisse p eisdē tēporaliter pmiatos: t sic iudicabūt ista opa non sicut bona: sed poti⁹ sicut somniū bonoz opm pteriss e Job. xx. Velut somniū auolāt nō inuenient: trāsibit velut visio nocturna. ¶ Quarto peccatū cōparat somno ꝓpter iudiciū somniorū deceptōez. Somniās iudicat se qñqz esse in magnis festis collocatū int reges. t cū euigilat inuenit se fortassis in carcere cōpeditū. Somnians vero terribilia nō timet: qz si qs stet ad caput gladio euaginato nihil timet: sed de fantasijs ꝓpzij capitis q sibi nocere nō pūt timet supza modū si ignis appropiquat vl aq nō timet vel curat. Eodē mō dormiētes i peccatis falsū hūt iudiciū: t turbatiōes secūm q ñ sūt nisi fātastice nimis timēt: penas etnas nl paten⁹ formidāt: aqz qlibz ꝑt dicē illō Job. vij. Terreb⁹ me p somnia t visiōes horroze ꝓcutiēs: qz Eccl. xl. Somn⁹ nocū imutauit scientiā ei⁹. ¶ Lectio. CXCII

Deinde si quis ex illis decidisset custodiebat i carcere sine ferzo reclus⁹: si em̄ rusticus qs erat aut pastoz aut agri laboz opari⁹: poccupat⁹ esset: ineffugabilē sustinebat nccitatē. Una em̄ catbena tenebraz oēs erāt colligati. ¶ Ostēso in pte pcedēte q pena tenebraz erat vniūsal i egypto p triduū t ꝑ ex pte tpis. Jn ista pte ostēdit q fuit sillē vniūsalis ex parte personarum. ¶ Et circa hoc duo facit. Primo ostendit q fuit

vniuersalis ꝯtū ad oparios ⁊ rurales. Scdo q fuit vniuersalis ꝯtuz ad oēs. scdā ibi. Una eñ cathena. Circa primū primo tangunt operarij ⁊ rurales indistincte. Scdo distincte ibi. Si eñ rustic⁹. Dicit g̃ pmo sic. Deinde si qs ex illis. i. egyptijs pcipue oparijs qui sorīs erant decidisset forte in foueam: custodiebat ibi per tenebras quasi in carcere reclusus sine ferro. Vñ si fuit rusticus. id est colēs siue custodiens rura aut pastor aialiū aut porcoꝝ aut etiam laboꝝ agri oparī⁹ qlifcūq; .s. q opabat i laboꝝib⁹ ex agris collectis: sicut q collectas fruges tritu rāt: si quis taliū esset ꝓoccupatus. id est pcuētus sorīs p tempestatē tenebraꝝ ineffugabilez id est quā nullo mō fugere poterat sustinebat necessitatē. Et addit de ista pena sic. Una eni cathena tenebraꝝ. id est ꝓsili cathena tenebrarū oēs erāt colligati. Lra est satis plana. Circa illā particulā. Custodiebat in carcere. Notā dū q in sacra scriptura legim⁹ de quadruplici carcere. Est eñ carcer corpalis coartationis: ꝓsuetudinalis oppressiōis: medicinalis expurgationis: ⁊ infernalis ꝓdēnatiōis. Primo corpus nostrū est quasi carcer ipius aīe. Persona nāq; incarcerata quātūcūq; libera vel nobilis nō exequit vel vtit sua libertate: sed fm carceris leges coartat. Eodē mō spūs rationalis q est aīa: nat⁹ est esse liber ⁊ corpori dñari: nō subijci: qñ idē spūs deo debite subijci noluit. corpi subdit⁹: de palatio corpis sibi fecit carcerē in q passionib⁹ ⁊ temptationib⁹ coartat intantū vt sancti viri iā dissolui desiderarent ⁊ esse cū xpo dicēte ap̄lo ad Phil. j. Coartor eñ de duobus desideriū habēs dissolui: ⁊ esse cū xpo. Et h̄ est qđ dicit Seneca epla. cj. Corp⁹ hoc animi pondus est ⁊ pena: pmente illo vrgeꝫ in vinculis ē. Et ideo dicit Plato q in hoc maxie manifestus est phūs si aīam absoluit a corpis cōmunioe differenti⁹ alijs hominib⁹. Et vult dicere q aīa in presenti nō potest totaliter a corpis comunioe absolui. Nā esurim⁹ ⁊ sitim⁹ ⁊ fatigamur frequenter. quib⁹ necessitatib⁹ optet pruidere ō remedio: sed a passionib⁹ voluptuosis oportet verū phm animā suā absoluere ⁊ nequaq; i talib⁹ corpori assentire. De isto carcere petit ps. educi dicēs. Educ de carcere aīam meā ad cōfitendū nomi tuo. Glo. Corp⁹ quidē carcer ē nō vtiq; scōm illud qđ deus fecit bonuz: sed scōm qđ corrūpit ⁊ aggrauat aīam scz corruptione ei⁹ q venit ex peccato carcer est. Et infra. Nūc g̃ corp⁹: aie carcer ē ꝓpter corruptionē. In futuro erit dom⁹ ꝓpter incorruptionē ⁊ libertatē. Aperita eñ ei carcerē faciūt sicut vnū habitaculū incluso carcer est: custodia est dom⁹. Libertas domū fac: fuit⁹ carcerē. Hec glo. Scōs carcer est ꝓsuetudinalis oppressionis: peccatis nāq; ⁊ puersis moribus ductis in ꝓsuetudinē homo quodāmō violenter in malicia detinet. Et ideo dicit Arist. ij. Ethi. ca. j. q habitus mali postq; sūt generati nō subiacēt voluntati: et tñ vident volūtarij a principio quēadmoduz pijciens lapidē nō habet in sua potestate iam piectū resumere. ⁊ tñ fuit piectio volūtaria: qz in ipso fuit mittere vel nō mittere a principio. Figura ad hoc ē ō Sampsone Judic. xvj. quē volūtarie fatue femine copulatū amore: philistei ceperunt ⁊ vinctū cathenis in carcere molere coegerunt. Femina aūt voluptatem designat cui homo libere ⁊ volūtarie se imiscet esti mans q posset libere desistere qñ placet. Sed certe qñ gratia priuat: cathena diaboli capit ⁊ ligat que est iclinatio delectabilis ad illecebrā ⁊ sic p demones in carcere puerse ꝓsuetudinis seruire cogitur: vt iam sine difficultate magna resistere nequeat cogitationib⁹ ꝓsuetis: q̃uis eñ duplici de causa homines temptent: videlicz ꝓpter experientiam voluptatis ꝓhabite: ⁊ ꝓpter inexperientiā voluptatis ignote. Longe tamē molestius inclinant experti q̃ inexpti propter impressam memoriaz voluptatis. De isto carcere dicitur Apoc. ij. Ecce diabol⁹ missurus est ex vobis aliquos in carcerem vt tentemini. De isto carcere dicit Grego. ij. Moraliū. Sepe nōnulli exire a prauis actibus cupiūt: sed quia eorundem actuum pondere premuntur: in male cōsuetudinis carcere inclusi a semetipsis exire non possunt. Consuetudo nāq; mala mirabiliter nimis nocet: quia iuuētutem allicit ⁊ inuadit: senectutem nectit ⁊ constringit: affectum fallit ⁊ decipit seu inficit: ⁊ iuuentutem de culpis subuertit. Quod iuuentutē latenter inuadit: dicit glosa Bede super illud Prouer. xxij. Adolescens iuxta viam suā graditur etiam cū senuerit nō recedet ab ea. Greca narrat historia Alexandrum potentissimū regē orbisq; dñatorem ⁊ in moribus ⁊ in incessu Leonidis pedagogi sui nō potuisse carere vitijs quibus paruulus fuerat imbutus. Quod senectutem nectit ⁊ constringit dicit Gregori. xv. Moralium. Senectutis inquit prauе consuetudines que semel receperunt q̃tidie duriores existunt: ⁊ nō nisi peccatoris vita finiuntur. Quod autem affectum fallat et inficiat dicit Seneca Epla. lxxxv. Dum inquit in vitijs iacuerim⁹ euelli difficile est. Non enim inquinati sumus sed infecti. Et Augu. vij. soliloquiorum. Prauus vsus vix abolitur: assidua consuetudo vitium in naturam cōuertit: animus in sceleribus constrictus vix euelli pōt ab eis. Quod autē rectum iudicium de culpis diripiat ⁊ subuertat patz. vij. Ethi. De intemperato in quo propter consuetudinem prosequendi voluptuosa: corrumpit bona opinio circa finē: ⁊ hoc est qđ dic⁹ Aug⁹ Enche. ca. ij. Peccata inquit q̃uis magna ⁊ horrēda cū in ꝓsuetudinē venerint. aut pua: aut nlla ē credūt vsq

adeo vt nō solū occultāda ꝫ etiā ꝓdicāda: diffamandaq; videanť. Esa. iij. Peccatū suū quasi zodoma ꝓdicauerūt: nec absconderūt: quoniam sicut scriptū est. Laudať peccatoꝝ in desideriis anime sue ꝛ qui iniqua egerit. Talis iniquitas in diuinis libris vocať clamor: sic apō Esaiā habeť ō vinea mala. v. ca. Expectaui ut ḟet vt faceret iudiciū ꝛ iusticiā: feceť aūt iniq̄tatez ꝛ nō iusticiā sed clamorē: vt est illō Geñ. xviij. Clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicať est coꝝā me eo q̄ peccatū suū in ꝓsuetudinē tra xerāt puersam. Hec ille. Sic ergo tales ꝓsuetudine peccandi irretiti iacent. De illis ergo qui puersa ꝓsuetudine detinenť ꝛ nō possunt euadere verificať illud Esa. xlij. In domib⁹ carcerū absc̄diti sūt. Figura ad hoc est Actuū. xij. Cū Petrus dormiuit in carcere inť duos milites vinct⁹ cathenis duab⁹ ꝛ custodes añ ostiū custodiebāt carcerē. Tertius carcer est carcer
C. medicinalis expurgatiōis: sicut eñ ꝑsona debitis obnoxia carceri aliquotiēs mācipať ꝓ debitis: ita aliq̄ anime de coꝛpe recedētes pene ꝛpalis debitrices ꝓ culpis in carcere purgatorij retrudunť: ꝛ istos incarceratos pijssimuz ē visitare suffragijs ac oratiōnū ꝛ elemosynarū subsidijs liberare clamāte ad nos vnaquaq; illarū ꝛ dicēte illud Geñ. xl. Facias mecū misericordiā vt suggeras pharaoni vt educat me de isto carcere. Istos sic incarceratos valde piū ē beneficijs iuuare: q̄ ipi finaliter inde egrediūtur ad regnū celeste: ꝛ ꝓ his q̄ eis bñfecerūt intercedent. Eccs. iij. De carcere cathenisq; interdū egredik quis ad regnū. Quart⁹ carcer ē carcer infernalis ꝓdēnatiōis qui est carcer grauissim⁹ in quo nullus alleuiať: null⁹ fugit: nullus liberať: null⁹ morte termiať. Quātūcunq; carcerarij sint feroces ꝛ seui in ꝓsenti: necessario ꝑsone eoꝝ cuadēt ptātem saltē in morte. Sed in illo carcere est pena maxia eo q̄ moꝛs ibi optať ꝓ solatio. Habet eñ deū sicut dic̄ Jacobus rauenenť in quodā sermōe: palatiū: stabulū ꝛ hospitale ꝛ carcerē. In palatio erūt boni. In hospitali erūt mediocriter boni ꝛ mediocriter mali. In stabulo sunt boni ꝛ mali. Carcer qui ē infern⁹: penalis carcer est homini: q̄ manib⁹ ꝛ pedib⁹ vinculať: ꝫ penalioꝝ: q̄ tenebris includiť ꝓtinuis. penalissimus: q̄ ꝓtinuis fletib⁹ ꝛ dentiū stridoꝛib⁹ coangustať. Talť aūt erit carcer infernalis. Juxť illud Mathē. xxij. Ligatis manī. ꝛ pedi. ꝛc̄. Palatiū est padisus: q̄le aūt palatiū q̄s sibi ꝫ edificat. tale sibi ſuenīet ibi. Edificať eñ de auro dilectionis dei. De argēto dilectiōis ꝓximi: de lapidib⁹ ꝑciosis bonoꝝ opum. Juxť illud. j. Cor. iij. Si q̄s aūt superedificat sup fundamētū ꝫ: aurū: argentū vl lapides ꝑciosos ꝛc̄. Stabulū est mūdus in q̄ homo positus fuit postq̄ peccauit testāte ꝑs. Cōparať est iumētis ꝛc̄. Et ideo ad eū liberatio-
nē saluatoꝝ posuit se in stabulo. Ille aūt illis q̄ stabulū ꝓponūt palatio: ꝛ fetoꝛē stabuli odoꝛibus dulcib⁹ padisi. Hospitale dei ē purgatoꝛium de q̄ supꝛ dictū ē in q̄ ponūť infirmi vt sanenť. De isto carcere scribiť Esa. xxiij. de malis. Cōgregabūť in ꝓgregatiōe vnius fascis ad lacū: ꝛ includenť ibi in carcere.

Lectio. CXCIII

Sue spiritus sibilās aut inter spissos arboꝝ ramos auiū sonꝰ suauis: aut vis aq̄ decurrentis nimiū: aut sonꝰ validꝰ ꝓcipitarū petrarū: aut ludentiū aialiū cursus inuisus: aut mugientiū valida bestiaꝝ voꝛ: aut resonās ō altis simis mōtib⁹ echo: deficiētes faciebāt istos pre timoꝛe. Declarato de pena timoꝛis ꝛpe tenebrarū q̄ fuit vniūsalis egyptijs tā ex ꝑte tpis q̄ ex ꝑte ꝑsonaꝝ. In ista parte declarat tertio q̄ fuit vniuersal ex ꝑte cāꝝ: ꝛ ponunť. vij. cause illatiue timoꝛis. Hō qnidē ex natura sua sed ex cōditione egyptioꝝ tūc tpis in tenebris existētiū q̄ ꝑturbata ꝓsciētia semp ꝓsumit seua. Jō etiam illa q̄ ex natura bonis hoib⁹ ꝑstāt solatium ꝓscijs sibijꝑis de malicia ꝓpria ꝑstāt metū: sed causa mouēs ad timoꝛez stat vel in aere vel in aqua vel in terra. i. iuxta terram in alto aeris. Due differētie ibi erāt. Son⁹ ventoꝝ: et cant⁹ auiū. Ad ꝓmū. s. spūs sibilās. i. ventus leuiter flās. Ad scōm dicit. Aut inter spis. ar. ra. ꝛc̄. Ex qualiť erit terribil si erat suauis? Sibil⁹ eñ vēti vel suauitas cant⁹ est maxie delectabilis: q̄ nō inducūt timoꝛes: ꝫ q̄ differūt aliq̄ fiunt: ꝓfit aues infeste ꝛ feroces dulciter canere: vt est cāt⁹ syrenaꝝ. Jō ꝓpter cās ignotas vū fiebāt sibil⁹ ꝛ cant⁹ terribil erat eis. Et iō dic̄. Inter spis. ar. ra. q̄ spissitudo: crudelis negocij significat abscōsionē. Scōo in aq̄ fuit duplex differētia causaꝝ deterrentiū. Una ex impetu aque: alia ex collisiōe petrarū ꝓtentaꝝ in aqua. Ad ꝓmū dicit sic: aut vis aque dis. ni. i. impetuose vel nimiū irruētis a sublimi in ꝓfundū. Ad tm dic̄: aut son⁹ va. ꝓci. pe. des. videlicet ꝓ vim aque. Tertio i terra id est ꝓpe terrā erat triplex differētia cāꝝ eos deterrētiū: q̄ triplex son⁹ eos ꝑturbabat. vn⁹ ꝓ motū aialiū localē: ali⁹ ꝓ motū aialiū vocalē. ꝛ terti⁹ ꝓ mor⁹ vocales silitudiarie. Ad ꝓmū dic̄: aut ludētiū aia. cur. inui. ꝛ iō timebāt ne ab aialib⁹ ꝓculcarenť. Ad scōm dicit: a mucī. va. best. voꝛ. De. iij. dic̄. aut reso. de altis. mō echo: ista igiť oia dis. faci. ꝛc̄. Circa generationē echo. notāda sūt duo. vnū est naturale: aliud fabulosū. Naturalē aūt generationē ipi⁹ echo. declarat Arist. ij. de aia coꝛrespōdēte cōmēto. viij. Est eñ tm cōmētatoꝛē iteratio soni ꝓse ruādo figurā suā: ꝛ fit ab aere ꝑcussoꝝ sonāte cuz reflexione ad aliq̄ obstaculum

maxime cōcauū. Ponit aūt ad ꝟ exēplū Aris. de lumie. Lumē multiplicatū i aere t reflexum ad aliqđ politū: reflectit versus illā ptē in q̄ generat. sic manifestū ē i corpe luminoso qđ illuminat nō solū p radios incidētes: ꝑ p radios reflexos aliter eēt vmbra vbicūq̄ nō incidunt radij solis. aliud exēplū ē in aqua. Si enim lapillus p̄jciat in aquā: fiūt multe circulatiōes vbi cecidit lapillus. t mior circul⁹ pellēdo causat maiorē t ille aliū: t sic deinceps donec deficiat virt⁹ primi pellētis. Si aūt circulatōes ille occurrāt alicui obstaculo priusq̄ virt⁹ p̄mi pellentis deficiat repcutiūt. t fiūt circulatōes versus locū vbi p̄ma pcussio facta ē p lapidē. Eodē mō q̄ ex pcutiente t pcusso fit son⁹ in aere ille sonus multiplicat t son⁹ iste generat aliuz t ille aliū circulariter q̄diu durat virt⁹ p̄mi pcutientis. Si aūt occurret alicui obstaculo qđ trāsire nō posset: reflectit son⁹ veniēdo; p idez mediū p qđ iuit vsq̄ ad locū sue generatōis cōseruādo figurā p̄mo causatā t ista iteratio soni ē echo. Fabulose loqñdo echo narrat Ouidi⁹ iij. Methamor. Fuit eni ꝟgo quedā mire eloq̄ētie que Junonē lōga narratione detinere solebat dūmō iupiter in mōtib⁹ adulteria sua fecit cū puell'. Impediebat igit iuno p narrationes ip̄i⁹ echo: ne deprehendere posset istas puellas ip̄is fugiētib⁹ Junone detēta p narrationes ip̄ius echo. Tādē. Juno hoc pcepto. huic ait lingue q̄ sum decepta trās. Parua tibi dab vocisq̄ breuissim⁹ vsus. Priuauit eam vsu loquendi: hoc solū sibi relinquēs q̄ fines ꝟborū ingeminat. Hec g̃ echo narcissum iuuenē adamauit pulcherrimū ꝟ ab eo repellit. Spreta latet siluis pudibūdaq̄ frondib⁹ ora. Protegit t solū ex illo viuit in antris. Fatigātib⁹ igit eā amore: dolore: t pudore: cui⁹ corp⁹ totum euanuit p̄ter vocē t ossa. Ossa vero cōuersa fūt in saxa t tandē sola vox remānsit que vocat echo. Deficiētes faciebāt illos p timore. q̄uis nō fiat hic mētio de bono timore moralit: ꝟ tantuz de timore qui est pena. Est tñ nihilominus aduertēdū q̄ timor laudabilis multa bona opat in hominib⁹ ¶ Causat eni timor in psona bona de futuris puidentiā t circūspectionē. de p̄teritis cōtritionē t penitētiam. i agēdis discretionē t diligentiā. in periculis bonā aggressionē t cōfidentiā. Primū oium bonoꝝ q̄ timor opat in hoie ē q̄ dat sibi de futuris puidētiaz t circūspectionē. Videt enim q̄ p̄sumptuosi t supbi t accidiosi negligent omittūt pcurare q̄ sunt saluti eoꝝ necessaria. Virtuosi vero timētes puident t puidēt sibi de his q̄ ad salutem suā ptinent. Ad hoc est exēplū Josue. ix. ō Gabaonitis q̄ timētes a facie filiozū isrl' eos cautelose puenerūt: t ne eos destruerēt: iuramento cōstrinxerūt eos: t requisiti de fraude respoderūt. Timuimus valde. t puidim⁹ a iab⁹ nostris vestro terroꝛe cōpulsi. Cōsimilit viri sancti in pñti vita multa cōsiderāt eis piculosa futura: t iō cū oñi diligentia puidēt a labus suis. Et ideo dixit epimenides p̄bus. Beata ciuitas que in pace bellū timet. In vitas patrūz legit li. ij. ptē tertia. q̄ abbas Helias ait. Tres res timeo. Una quō alia egressura ē de corpore. Alia quō suz iudici occursur⁹. Tertia quō de me fuerit pferēda snīa. Narrat Macrobi⁹ in saturnā. de conuiuio tertie dieī fere in fine. Carnes aporꝝ delate in lumine lune. ꝓtrahūt ex nimia humore putrefactionē: ita q̄ nihil valent ad esū humanū. Cū g venatores illud perpendissent nec possent ō siluis ad ciuitatē per diem oīs aporꝝ transferre. Unus prudētioꝛ ceteris dixit q̄ carnes illas in multis ptib⁹ acutis clauis ereis cōfigerēt. Infixo g vnicuiq̄ pti clauo eneo detulerūt illas carnes in lumine lune sine quacūq̄ iactura carniū. Moralit Lumē lune ē vana gloria mūdi: i qua qui nimis puersant ꝓpter humorē nimiū delicia putrescūt. in ps̄. Putruerūt t corrupte sunt cicatrices mee. tc. Cū remediū spēale ē ꝓtra illud: timor futuri iudicij quo hō cōfigat crebro meditādo coꝛ suū. iuxta illud ps̄. Confige timore tuo carnes meas a iudicijs. tc. Sōlin⁹ de mirabilibus mūdi. ca. ij. q̄ mutis interdū incitamētū vod necessariū ē: q̄ nō solū acuit ꝟ si nūq̄ fuerit extorquet. Denicq̄ cuz olimpiade octaua et q̄nquagesima victor cyrus itrasset sardis Asie opidū vbi tūc latebat Croesus fili⁹ achis regi mutus vsq̄ ad illud tp̄s in voce metu timoris prorupit. Exclamasse eni ꝓ Parce p̄ri meo cyre t hoiem te disce vel canib⁹ nr̄is. Sic peccator saltē metu iudicij diuini si mut⁹ a ñ fuerit: i voce p̄fessionis erūpat. Tobie. xiij. Cū timore t tremore cōfitemi illi: regēq̄ seculoꝝ exaltate in opib⁹ vr̄is. ¶ Secūdo timor ꝟtuosus causat in hoie de p̄teritis penitētiā t cōtritionem. Est eni sicut tyriaca q̄ expellit venenū. sicut eni tyriaca ō tyro efficit serpēte. t ē nihilomin⁹ antidotū cōtra venenū. ita timor de peccatis oriꝝ t ñ peccata expellit. Eccl. j. Timor dñi expellit peccatū. Nā qui sine timore ē nō pōt iustus fieri. Hinc ē q̄ tā p̄bi q̄ sancti inter oēs passiones p̄cipue cōmēdant verecūdiam q̄ ē quasi q̄dā timor significāt penitetiā de aliquo defectu Dicit eni Aris. iiij. ethi. i fine. verecūdia est timor ingloziatiōis. i. timor p̄fusionis. de q̄ probat cōmētator p̄mo. q̄ nō ē virtus ꝟ passio: qđ oñdit. tum p ei⁹ diffinitionē. tum per effectum ei⁹. Per diffinitionē q̄dem: q̄ timor ē verecundia ingloziationis. ois aūt timor ē passio t nō virt⁹. Per effectū verecūdie ꝓbat idē. oēs passiones appetit⁹ sensitiui causant i corpoze trāsmutationē: t ꝟ facit verecūdia. Sicut eni p timorē in piculis mortis hō pallescit. ita p verecūdiā q̄ ē timor ingloziatiōis hō rubescit. Hō

huiꝰ diuersitatis inter timorē ⁊ verecundiā fu it ista. q verecundia sit q̄dā timor: q⁹ timor pro prie ē de piculo mortis vel alicuiꝰ nocētis vitā hois. Sedes autē vite ē i corde: ⁊ iō q̄n cor in cipit deficere p timorē: natura mittit illuc spiri tus ⁊ calorē: ⁊ iō tunc retrahit calor a facie cuz sanguie ⁊ hō pallescit. Honor autē ⁊ inhonor in exteriorib⁹ ē. ⁊ iō q̄n hō timet p verecundiā pdere honorē: spiritus ⁊ humores trahunt se ad exteriora: ⁊ sic ꝓcurrēte sanguie: hō exteri⁹ rubescit. ℞m q⁹ ibi ꝓbat Aris. de verecundia q̄ ē passio laudabilis i iuuene. Vñ dicit Laudamus q̄dē verecundos. Tertio oñdit q⁹ nō con uenit etati senili. Quarto q⁹ nec studioso: q⁹ nec senex nec studiosus aliq̄d dz cōmittere: vñ debeat verecundari. ℞z certe si senex aliq̄d cōmiserit turpe. vel etiā studiosus: laudabile ē q⁹ verecundet. ⁊ illaudabilis obstinationis sig nuz ē nō verecundari de turpib⁹. Quātum vero sancti verecundiā commendēt. Ecce ver ba Bernardi sup Cañ. sermone. lxxxvij. Ne scio si q̄cq̄ grati⁹ verecundia i moribus hoim deꝑhēdi queat. Verecūdia omniū ē ornatus etatū. ꝑ in tenera etate ampli⁹ pulchriusq̄ eni tescit. Quid amabili⁹ verecūdo adolescēte: q̄z pulchra hec ē: q̄z splēdida gēma mox in vultu adolescētis. q̄z vera ⁊ minime dubia nūcia bo ne spei: bone indolis. iudex sui: virga disciplī ne: ꝓpugnatrix puritatꝭ innate. specialis gl̄ia cōscie. fame custos. vite dec⁹: virtutis sedes: p micie nature. laus ⁊ insigne tot⁹ honesti: hic ē timor necessari⁹. Eccl. xxiij. Nihil meli⁹ ē q̄z ti mor dñi. Tertio timor bon⁹ causat i agēdis diligētiā ⁊ discretionē Eccs. vij. Qui timet de um nihil negligit. Quarto bon⁹ timor causat homini in piculo ꝓfidētiā ⁊ aggressionē. Mul ti enī reputāt se debiles q̄ ingruente timore et cogēte. ardua ⁊ difficilia fecerūt. Vñ Greg⁹. v. moral. In via dei a timore incipietur: vt ad fortitudinē veniat. Nā sicut i via seculi audacia fortitudinē: ita in via dei audacia debilitatē facit. Et sicut i via seculi timor debilitatē: ita in via dei timor fortitudinē. Prouer. xiiij. In timore domini fiducia fortitudinis.

Lectio CXCIIII

OMnis enim or bis terraꝝ limpido illuminabat lumie: ⁊ nō ab ꝑpeditis opib⁹ ꝓtinebat. Solis aūt illis superposita erat grauis nox: imago tenebraꝝ q̄ supuentura illis erat. Ipsi igit sibi grauiores erāt tenebris. Declarato supi⁹ q⁹ palpabiles tenebre durātes p tri duū afflixerūt egyptios vniuersalit sine excep tiōe. hic oñdit quō afflixerunt eos singularit sine alioꝝ pturbatōe. Et circa ꝟ tria facit. vnū ē q⁹ ꝑter ꝓtes egypti tot⁹ mūdus vtebat ⁊ gau debat sufficiēter illo tpe lucis bñficio. Aliud ē q⁹ soli egyptij puniebāt tūc tpis tenebraꝝ supplicio. Tertiū ē q⁹ pena illa fuit eis illata iusto dei iudicio. scḋa ps ibi. Solis autez. tertia ibi. Ipsi igit. Circa primū dicit sic. Dis eni orbis terraꝝ. tē. Dis inq̄t orbis terraꝝ ꝑter egyptū imo ꝑter loca i. q̄b⁹ egyptij morabāt limpido illuminabat lumie: intm̄ q⁹ hoies vbicūq̄ loco rū ꝑterq̄ in egypto videre potuerūt sufficient ad q̄cūq̄ opa exequēda. Et ꝟ ē qđ dicit q⁹ non ab ꝑpeditis opib⁹ ꝓtinebat. Exod. x. Vbicūq̄ erāt filij isr̄l lux erat. Deinde dicit q⁹ solis illis supposita erat grauis nox. i. nebulosa ⁊ palpa bilis tenebraꝝ obscuritas. Nox dico existens imago. i. signū ⁊ figura tenebraꝝ infernalium q̄ supuētura illis erat. i. in inferno futura. De tertio dicit sic. Ipsi q̄ grauiores sibi erant tene bris. Et sit hic mentio de triplici genere tene brarū: vicz de tenebris materialib⁹ i pūni q̄ fue rūt in egypto i aere. De tenebris spūalibus q̄ sūt pctā q̄ fuerūt egyptijs in mēte: ⁊ de tenebr infernalib⁹ q̄ sūt aggregate extrinsecq̄ in iferno Tenebre q̄ culpe fuerūt causa tenebre pene. et q⁹ culpa plus dz de malo q̄z pena. dicit q⁹ egyp tij peccatores ⁊ tenebrosi intrinsecus p pctm erāt sibijꝑis grauiores tenebre q̄z tenebre ma teriales exteriores. Vl'ipi erāt sibi grauiores tenebris scz materialib⁹: ⁊ ē idē sensus. Grauiores aūt tenebris erāt. Nota q⁹ pctā in scriptura sacra p tenebras designāt q̄ druplici ratiōe. Sūt eni tenebre corporales cā errōris et deceptiōis. cā terroris ⁊ stupefactionis. cā languoris ⁊ desolatiōis. cā torporis ⁊ dormitiōis ⁊ cōsimilit ē de pctis. Primo q̄ tenebre corpora les sūt cā errōris ⁊ deceptiōis. Vñ q̄ ābulāt de nocte facilit cadūt. Joh. xij. Qui ambulat i tenebris nescit q̄ vadit. Et generalr null⁹ opa rius null⁹ artifex in tenebris pōt ire ad artem suā sine errōris piculo. Vñ Martialis in epi gra. li. v. Pictor q̄dā redargut⁹ a q̄dam pasito Quare cū pulcherrimas imagines depinge ret. turpissimos tñ generaret filios: Ille rñdit trufando dicēs q⁹ ꝟ eēt iō q⁹ generaret i tene bris ⁊ pingeret in luce. Vñ autor dicit sic. Gaba bon⁹ pictor hoies pinxisse decoros. Ferē ⁊ indecoros progenuisse duos. Cui ait pasitus. Piror bone Gaba cur meli⁹ pingas q̄z facias hoies. Nō dz mirꝝ rñdit gaba videri: pigo die clara. nocte viros facio. intm̄ āt tenebre decipi unt hoies occasionalit: q⁹ ois q̄ male agit odit lucē. eo q⁹ in tenebris ꝑt i malefactis se ꝓtegē ⁊ alios iprouisos circūuenire: timo ipam verecū diā q̄ ē qđdā virtutis ꝓpugnaculū tenebre au ferūt ⁊ expellunt. ⁊ iō generaliter omnia vitia magis exercentur de nocte et crebrius q̄z de die. De nocte Loth cū filiab⁹ incestuz cōmisit. Gen. xix. De nocte mirrha patri se supposuit ꝑter incestū a q̄ ipregnata ⁊ postea in arborē sui nominis mutata ē. vt dicit Ouidius. xix.

Petamor.li.x.vbi ōr. Tenebre minuunt noxq; atra pudorem. De nocte t tpe tenebrarum xp̄m ceperūt iudei. Luc.xxij. Hec ē hora vr̄a t ptās tenebrar. In tenebris troia capta fuit prodentib⁹ vlyxe. Antenore t Enea. sicut narrat dares phrygi⁹ de troiana hīstoria versus finē. Vñ etiā Job.xxiiij. Perfoderūt i tenebris domos sicut in die cōdixerūt sibi. Sic aūt cor pozalit tenebre sūt occasiones errozis t peccati multiplicit. ita cōsuetudo iacēdi in crimie aufert homini lumē bone discretōis: t inducit eū in oīne gen⁹ peccati. Vñ de talib⁹ in p̄s. dicit. Nescierūt neq; intellexerūt q̄ in tenebris ambulant. Et iō dicit Aug⁹. de senten. p̄speri. ca. cccv. Tenebre inq̄t metuēde sūt mor: nō oculor: t si oculorū. nō exterior: vnde discernitur albū t nigrū: sed iustū t iniustū. Et iō signant dicit. j. Thessal. v. Oēs enī vos filij lucis estis t filij diei nō noctis neq; tenebrarū. Fingunt poete sicut fingit t dicit Claudian⁹ in maiori volumine li. v. q oēs pestes infernales q̄ sunt apud eos vitia t supplicia nate fuerūt de nocte t de acherōte. Est aūt acheron fluui⁹ infernalis: t sic noīat ab a q̄ ē sine t cheron saluatio: quasi sine saluatione. Eodē mō mozalit oīa vitia oēsq; pestes infernales fuerūt de nocte generate inter diabolū t Euā primā matrē nr̄az q̄ merito acherōta vel acherō dici pōt. quasi sine gaudio vel saluatiōe q̄ nō saluata: s maledicta fuit a deo Ysa. xij. Multiplicabo erūnas tuas t cōcept⁹ tuos: in dolore paries filios. In cuius signū vocata ē Eua. cuius noīs elementa cōtrario ordine distinguūt ad illi⁹ salutationis vocabulū q̄ ē aue: sub cuius maledictōis dispendio totū māsit genus hūanū: donec illa veniret q̄ nomē eue mutauit in aue. Et veteris testamēti tenebras in euāgeliū vertit t i lucē: q̄si ortum est in tenebris lumē rectis corde.

B Aue inquit gr̄a plena Luc. j. Hoc enī salutiferū verbū aue nō solū iocūditate bone significatiōis replet. s etiā mystice dine essentie vnitatē t p̄sonar̄ trinitatē: nec nō t nostre salutis felicitatē designat. Nā illud vocabulū aue in sua resonatiōe vt vna dictio p̄nūciat: t in sua cōpositiōe ex tribus litteris integrat. in sua significatiōe salutē cuiuslibet interp̄tat. Propter primū designat essentie dine vnitatē. ppter secūdū p̄sonar̄ trinitatē. ppter tertiū nostre felicitatis salutē importat. Primo i q̄ isto vocabulo aue tres vocales existūt: q̄ sūt a u t e. t tres p̄sonas designāt. Apō oēs gentes prima lr̄a dicit eo q ipa nascētib⁹ vocē prior aperiat. s̄m Papiā. Et iō p a antiqua p̄fis autoritas. Per u vni⁹ verbi veritas. Per e eterne emanatōis extremitas figurat. t iō i incarnatiōis mysterio vbi fuit in maria totius trinitatis operatio q̄uis solius verbi incarnatio: non debuit fieri annūciatio nisi ista suauis salutatio aue: i qua latet sūme trinitatis assimilatio: p̄cessisset: t iō istud ē vbū si tetragramatō s trigramatō. sūme trinitat⁹ vestigiū t imago si ineffabile s sūme effabile t iugi deuotōe a xp̄ianis effādū iux exhortationē ecclie sic dicētis. Verbū bonū t suaue perso. illud aue p q̄ xp̄i fit cō. virgo mater fi. Primo g p istā lr̄am q̄ ē a designat prima p̄sona s̄m ordinē originis q̄ ē pater. Vbi notādū q istе termin⁹ pat duplicit accipit in scriptura essentialiter: t notionalit. Essentialit accipitur Mat. vj. Pater noster q̄ es in celis. Qñq; notionaliter. vt Joh. x. Ego t p̄f vnū sum⁹. Ita hoc elemētū qñq; accipit essentialit t p q̄libet p̄sona supponit. Qñq; notionaliter t soli p̄fi deseruit. Essentialit aūt t p qualibet persona videt accipi a ppba dicere. j. A a a dñe deus. Per hoc q triplicat: a trinitatē significat persona. Et p hō q semel t singulariter: subiungit dñe de⁹: essentie indicat vnitatē. Vñ t de⁹ ipse se vocari a Johāne in Apocal. reuelauit replicatiōe triplici ita dicēs. Ego sū alpha t o principium t finis dicit dñs de⁹. Apocal. j. Eādem autoritatē t nō pluries ponit in eodē li. cap. j. xxj. t. xxij. ad oñdēdum q hoc vocabulum alpha cuilibet p̄sone ē cōe. Alpha enī grece a latine dicit. Sic g q̄ñq; essentialit accipit t de q̄libet p̄sona p̄dicat. Qñq; notionalit accipit t soli p̄sone p̄fis deseruit: t sic accipit Joh. xvj. Exiui a patre t veni in mūdū. et sic canit ecclesia. Apr̄e vnigenit⁹ ad nos venit p virginē baptisma cruce cōsecrās. Secō p hoc elemētū u que ē secūda vocalis: designat vni⁹ vbi vitas.

L Vbi breuiter notandū q istud elemētum u q̄ñq; ē vocalis: q̄ñq; cōsonās: q̄ñq; nota numeralis q̄nq; designās. Vocalis ōr: q̄ per se vocē efficit s̄m P̄ris. i maiori volumine. Cōsonās q̄ cū alio sonat. Et certe isto mō verbū dinum fuit quasi vocalis ante incarnationē: p̄sonans i incarnatione: nota numeralis fuit in passiōe Dico ergo q ab incarnationē fuit q̄si vocalis: q̄si vicz nō habuit nisi vnius nature dine sonū iuxta illud. In p̄cipio erat verbū. ꝛc. Joh. j. Sed certe verbū i incarnatiōe factū est p̄sonās quasi cū alio sonās q̄si cū natura hūana cōicauit sonū t idioma. iuxta illud Verbū caro factū ē. ꝛc. Hoc aūt factū ē p hoc verbū aue. t iō u in hoc verbo manet p̄sonās t nō vocalis. Iz tādem factū ē istud u. id est verbū nota numeralis in sua passione. Sz cuius numeri nota certe quinarij: ppter q̄nq; vulnera de quibus volo q̄nq; verba loqui. j. Corinth. xiij. Sic ergo p hāc vocalē designat vni⁹ verbi veritas. Tertio p hoc elemētū e eterne emanatōis extremitas signat vicz sp̄ūsanctus qui ē vltima p̄sona originalit i emanādo. sicut i hoc vocabulo aue e ē vltima i sonādo. Et videtur notādū q i hoc vocabulo t mystica dictione aue i qua multo plura sūt sacramēta q̄ elemēta. Vnum

S t

primū elemētum stat per se: t alia duo adinuicem syllabicātur ad exprimēdū manifeste modū originis t emanationis psonax. Nā qz pater est a se t a nullo alio. iō per se syllabicatur: t alie residue ad inuicē syllabicant specialiter propter duo: t in hoc cōuenīūt: qz vtraqz ē ab alia cuius vna ab vno t altera a duob⁹. Et etiā sola e inter vocales ppie formak in gutture. nā a formatur i pectore. e. in gutture i i faucibus o in dētibus. u in labijs. t qz e formak i gutture. bene illuz designat: de quo canit ecclia. Turite promisso patris sermone ditans guttura. Per guttur eni spūs vitalis emittit: t sic a pre p ecclīam petit. Emitte spūm tuum t creabuntur: t renouabis faciē terre: Sic ergo hoc notabile verbū aue: qz vt vna dictio pnūciak: diuine essentie notificat vnitatē. Et qz ex tribus lris integrak: psonax significat trinitatē: qz salutez cuilibet interpak: pdestinatōis denotat pietatem. ¶ Secundo tenebre corporales sūt cā horroris t stupefactiōis. Esa. xxj. Tenebre stupefecerunt me. Et Ge ñ. xv. horror magn⁹ t tenebrosus inuasit Abraam. Eodē mō peccata reddūt hoiem timidum t stupidum dictāte cōsciētia propria se fore puniēdum a deo. Sic eni in tenebris magis potētes sūt demones t audaciores t latrones t hmōi. ita sup peccatores plus possūt demones q̄z sup iustos. Unde xp̄ianitate crescēte p orbē p maiori pte illusiones demonū cessauerūt. ¶ Tertio tenebre corporales sūt causa languoris t desolatiōis. ois eni infirmitas plus de nocte q̄z de die affligit infirmū: t magis patiunk in tenebris q̄z in luce. Unde Iob. v. Quale mihi gaudiū erit qui in tenebris sedeo t lumē celi nō video. Dixerūt eni quidā antiqui q̄ mediante quadaz luce celesti aia intellectiua corpori copulak: t q̄ omis sensus opatur quadā luce mediante. Et Aris. iij. de aia dicit q̄ intellect⁹ agēs est habit⁹ velut lumē. Et Aug⁹. dicit in diuersis locis. q̄ veritas nō videk nisi in quadā luce sui generis que oia lucis nobilitatē ostēdūt. t ideo sicut i luce est vita hominis salus t solatiū. ita in tenebris desolatium t ois languoris augmentū. Sic autē gratia lux est. ita absentia gre tenebre sūt q̄ hoiem in desperatiōis laborem vel languorem inducūt. De quali dr Ecclē. v. Lūctis diebus vite sue comedet i tenebris t in curis multis: t erumna t i tristicia. ¶ Quarto tenebre corporales sūt causa torporis t dormitiōis. et codez modo moraliter absentia gratie reddit potētias sensitiuas vinctas t ligatas: ita q̄ nihil boni possit hō ad pmiū vite etne meritorie operari. j. Regl. ij. Impij in tenebris conticescent. quia non in fortitudine sua morabitur vir. hoc est dictum. nō sufficiant naturalia hominis ad merēdum vitam eternam sine lumine gratie coagēte.

Cap. XVIII Lectio CXCV

Sanctis autē tuis maxima erat lux: t horū q̄dam vocē inimici audiebāt & figurā nō videbāt. t qz nō ipi per eadē passi erāt magnificabāt te: t qui añ lesi erāt. qz nō ledebātur gratias agebāt tibi: t vt esset differētia te deum petebāt. ¶ Postq̄z actū est de tenebris quib⁹ afflicti fuerūt egyptij. In isto capitulo agit de beneficio lucis quo cōfortati sunt hebrei. Et circa hoc duo facit. primo cōmemorat bnficium lucis collatum hebreis i egypto. Secōo bnficium lucis collatum eisdē in deserto. scda ps ibi. Propt qō ignis ardētē. rē. Circa primū notat quō lucis bnficio depcabātur. Secōo quō ppter b deo deuote regratiabātur scda ps ibi. Et qz nō ipi. Circa primū pmo notak apud hebreos lucis pnitia cū ōr. Sancti autem tuis maxima erat lux. Secōo apud egyptios lucis carētia: q̄ impediebat visum: licet nō auditū. Et iō dicit. Et cor quidē vocem scz hebreor egyptij audiebāt & figuram corporalez nō videbāt p dēsitate tenebrax. q̄ oim lucē impediebāt. Existētes eni i tenebris cōibus possūt existētes i lumie videre. Ex q̄ argui pōt q̄ lux multiplicat spēm suā p mediū tenebrosum q̄ species nō est realiter lux sed intēsio lucis: sic spēs colozis nō est color: sed intēsio colozis. nisi eni talis multiplicatio specierū ponak: infinite difficultates pspectiue insolubiles apparebūt. Sed ad istos egyptios nō potuit lux attigere in qua erāt filij isrl: nec potuit se multiplicare ppter aeris vel vaporis dēsitatē. Consequēter sequit gratiax actio vbi narrat duo videlicet q̄ tūc tpis filij isrl duo fecerūt. Nam regratiabāt autē pro duob⁹ vicz p sui impunitōe t liberatione t ab hostiū potestate. Quātum ad primū dicit sic. Et qz nō ipsi sed hebrei p eadē passi sūt cū egyptijs magnificabāt te. Exo. xv. Cātemus dño gloriose eni magnificat⁹ ē. Quātū ad liberatiōnē ab hostiū ptāte subdit. Et qui añ lesi erant sub seruitio pharaonis. Exod. j. quia nō ledebāt a plagis istis grās agebāt nbi: t sequit eorum depcatio. Fuit aūt eox depcatio. qđ esset differētia inter illos t egyptios. id ē vt non sic tractarenk sicut egyptij: nec sic tractari merērētur. t hoc est qđ dicit. Et vt eēt dsia te deum petebāt grās agebāt. ¶ Circa gratiax actionē notāda sūt tria. primo qualiter deo gratiarū actio est reddēda. Secūdo de qua materia est sumēda. Tertio qualit gratiax actio est explēda. Circa primū est sciēdū q̄ regratiari vel gratias agere deo est actus multū cōmēdabilis vt pote quia est beatorū operatio. preceptorum augmētatio: diuinitatis protestatio t nre necessitat⁹ demōstratio. Primo ergo deo regratiari

ē ppria opatio beatoꝝ: q̄ ad nihil aliud vacant nisi ad deū laudandū ⁊ ei de collatis beneficijs regratiandū. Et iō illud artificiū bonū ē addiscere. de q̄ i ppetuum oportet nos viuere. qui eni ad curiā regis debēt transire tēpestiue: ꝓditiões curie debēt addiscere. Eodē mō nos cōuenit in pñti gratiarūactionē addiscere vt sciamus qualiter nos in patria debeam⁹ hr̄e: qz Esa.lj. dicit. Gaudiū ⁊ leticia inuenit i ea gratiaꝝactio ⁊ vox laudis. Secundo gratia ꝝactō deuota est bonoꝝ a deo receptoꝝ augmētatio Nā sic deū maxime ꝓuocam⁹ ad dādū maiora si de ꝓceptis gr̄as referam⁹. Vñ Bern. Ad locū vnde exeūt flumina gr̄aꝝ reuertuntur vt iterū fluant. Agricola nimiꝝ illā terrā diligētius colit ⁊ seminat: q̄ fructū reddit vberius. et quāto terra ē fecūdioꝝ tāto meliori semie seminat. Moraliter hō ē quasi ager dei. j. Corinth iij. Dei agricultura estis. Ipe eni est sicut agricola. Job. xv. Pater me⁹ agricola ē: ēgo ergo maioꝝ ē fructū per gratiaꝝactionē ꝑsona repēdit tāto ei libenti⁹ dona sua tribuit. Et iō optimus modus ipetrādi ē gratias agere de acceptis. Et per oppositum q̄ nō agūt gr̄as de receptis: merēt puniri ⁊ p̄uari iā habitis. Testā te apostolo ad Roma. j. de philosophis. q̄ cuz cognouissent deū nō tm̄ sicut deū glorificauer̄t aut gratias egerūt: sed euanuerūt in cogitationibus suis ⁊ obscuratū ē insipiens cor eorū. Vbi dicit Aug⁹. qō deus dedit gratis: tollit i gratis. Exemplum eni habemus de Ezechia Esa. xxxviij. qui punit⁹ fuit ꝓpter ingratitudinē. Cū enim dedisset ei dominus triumphū incredibilem ⁊ percussit centum octogintaquinq̄ milia in castris sennacherib: licet r̄m Josephū hostias cū populo imolasset nō tamē digne gratias egit nec cāticū inde cātauit: sic patres illo tpe ꝓsueuerūt. Tertio gratiaꝝactio ē quedā diuine maiestatis ꝓtestatio. In ꝫ enim q̄ deo de suis bñficijs regratiamur: euz domi nū nostrū ⁊ capitaneū ꝓtestamur. In cuius figura adeps in sacrificijs soli deo offerri debuit. Leuit. iij. Dis adeps dñi est iure ppetuo. Vñ ⁊ xp̄s volēs de q̄nq̄ panibus festū facere qō nō fuit festū humanū sed diuinuz: gratias agens fregit ⁊ dedit discipulis suis vt apponerent turbe. Mar. viij. Quarto gratiarūactio ē nostre necessitatis demōstratio. Qui eni regratiat̄ suam necessitatē ꝓtestatur. Et hec ē rō moralis quare decime instituere fuerunt ⁊ deo specialiter dedicate. Est eni decē limes ⁊ perfectio numeroꝝ. ⁊ ideo dum nobis nouem retinemus ⁊ deo decimū dam⁹: imꝑfectionē nobis inesse fatemur ⁊ oēm ꝑfectionē soli deo attribuim⁹. Eodē mō dū deo gr̄as agim⁹ de receptis: ꝓtestamur q̄ nihil nisi de ei⁹ munere possidemus. Secūdo notandū q̄ materiaz regratiādi sumere debem⁹ ex dīnis beneficijs q̄ sūt potissime sex vicz creatōis: redēptōis: expectatōis: iustificatiōis: cōseruatōis: ⁊ p̄miationis. De ope creatiōis Bern. i quodam sermone dicit sic. Cōsidera deū in beneficio creationis q̄ creauit te sine cōmodo suo. ps. ait. Bonoꝝ meoꝝ nō indiges: sine merito tuo quia nihil ante ꝓmeruit qui penit⁹ nihil fuit. Cogita qualē te fecit r̄m corpus egregiam creaturam r̄m aiam magis egregiā vtpote imagini creatoris insignē. rōnis ꝓcipē: beatitudis sempit ne capacē. Cōsidera ⁊ dominatōis potestatez Terroꝝ eni hois sup cūcta animantia in minimo discernit. Considera ergo largitatis administrationē: quāta tibi largit⁹ ē ad sustētatiōez quāta ad eruditionē: quāta ad cōsolationem: quāta ad coꝛreptionē: quāta ad delectationez: Secūdo deo gr̄as agam⁹ de ope redēptionis Bern. in quodā alio sermōe. O bone iesu q̄d tibi ⁊ morti. nos debuim⁹ ⁊ tu soluis: nos peccauimus ⁊ tu luis. O pietas opus sine exemplo: gratia sine merito: charitas sine mō. Tertio de beneficio expectatōis quo nos peccātes expectat gratiaꝝactionis materia sumi debet quotiēs peccatoꝝ ꝓmeruit q̄ ei tēpus penitentie auferret. Et ꝓstat quotiēs mortaliter peccauit indignus ē vita eterna statim cū sit ingratus auctori vite. Frequēter aūt habet peccatoꝝ cōsiderare quotiēs in statu dānationis existēs in piculo mortis fuit vel ab infirmitate intrinseca. vel ab aduersitate extrinseca. Est eni beneficiū si quis addictus suspendio. ⁊ fune iam aplicato ad collum: vel si vinculatus mēbruz extēdit mutilatoꝝ: si tūc talis ab aliq̄ liberaret maximum bñficiuz esse dinoscer̄tur. Quo ergo tūc peccatoꝝ diuertisset si tūc liberat⁹ nō fuisset nisi ad infernū ꝓ semper. Huius ergo liberatiōis bñficium sempiternū vendicat amorem humanū. Cassiodoꝝ de ope varioꝝ dicit sic. Elephātem ingenio hois posse capi. Cum eni se arboꝝ semisuccise apodiauerit ⁊ arbore fracta ceciderit: ꝓ se resurgere neq̄t: ꝑ humano solatio cuius parte iacuit belua suis gressibus restituta: memoꝝ ē bñficij sui. In magistꝝ quitpe recipit quē sibi bñficium fuisse agnoscit ad ipius arbitriū mouet: gressus: ipius voluntate cibos capit: inuicē manus ꝓmuscidā tēdit ⁊ a magistro ꝓ futura gratia tantū accipit: qz se ipius curaviuere posse intelligit. Si ergo bestia rōem nō habēs tātas liberatori gr̄as agit qui lapsum ad gressū reducit: lōge magis hō gr̄as referre tenet illi qui pluries lapsū de iferni vorag̃ine pluries liberauit. Quarto ō beneficio ꝓseruatiōis tam in esse nature q̄z in esse gr̄e grates referende sūt. Vñ Aug⁹. de sancta virginitate. Dia peccata sic habēda sunt tāq̄ dimittank̄ a q̄b⁹ de⁹ custodit ne cōmittank̄. Et infra. Quisq̄s ab initio pudic⁹ ꝑmanet ab illo regit̄ ⁊ q̄sq̄s ab impudico pudicus factus ē ab

illo corrigit: t quisqs in finez impudicus ē ab illo deserit: occulto quidē iudicio sed nō iniq. ¶ Et ideo signant dicit hic in littera. ¶ Quia non ledebant gras agebāt. ¶ Nam sancti viri nō solū de sibi dimissis gras agūt deo: sed t de his a quibus sunt p suū adiutoriuz preseruati. ¶ Ultima materia grarumactiōis ē cōsideratio p̄miationis: qz deus talia p̄parauit electis que in coz hois ascēdere nequeūt in p̄senti. ¶ Tertio notandū quō vel qualit gratiaz actio ē explenda. ¶ Debet enī habere q̄tuor cōditōes si debito mō debet expleri. ¶ Primo debet habere magnitudinē. secundo assiduitatem. tertio vniuersalitatē. et quarto hilaritatem. ¶ Primo ergo debet habere magnitudinē: t rō ē qz hō plus accepit a deo q̄z aliqua creatura: t iō decet eū magis magnifice gratias agere. ¶ Naz lucis est talis nature q̄ vbi plures radij ad aliqō solidū dirigunt: ibi maioz est reflectio t maioz splēdoris multiplicatio. ¶ Unde iuxta terrā est maioz calor q̄z i medio interstitio aeris: p̄pt maiorē t densiorē radiorū solariū multitudinem. ¶ Sic moralit ee debet quo nanq homines plures diuinoz beneficioz radios recipiūt eo p gratiaz actiones plures radios in deū reflectere cōuenit. ij. ¶ Abachab. j. ¶ De magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ipsi. ¶ Secundo debet habere assiduitatē. j. ¶ Ecclesiastici. ij. ¶ Gratias agim⁹ deo sine intermissione. ¶ Hec ē rō quare ōēs horas canonicas per deo gras terminamus. i signuz q̄ oia opa nr̄a i ei⁹ debēt grarumactiōe terminari. ¶ Tertio debet habere vniuersalitatē vt p oīb⁹ nō solum p placētib⁹ t psperl. ꝫ etiā p aduersis deo gratias reddamus. ¶ Ephe. v. ¶ Gratias deo agentes semper p omnib⁹. ¶ Aristi. ij. politi. p̄pe finem dicit q̄ plato iter leges suas ordinauit q̄ ciues se exercitarent p vsum t studium vt fierēt ambidextri vt vtraq manus fieret vtilis ad bellandū. ¶ Isto mō moraliter nos exercitare debemus vt ambidextri fiamus. vt vicz nō solū tēpoze psperitatis sed etiā aduersitatis p̄tra fortunā pugnare t deo semp regratiari sciamus. ¶ Dicit aūt Galienus q̄ mulier vtrasq dextras habens nō sit: vir nāq quādoq vtīq vtraq p dextra: mulier nō. ita moralit effeminati vtrāq fortunā equanimiter sustinere nō p̄sūt. ꝫ tm̄ psperitate sciunt vti. ¶ Per oppositū viri sancti omni fortuna bene vtunt ad honorē dei t victoriā. ¶ Talis fuit aplūs qui dicebat. ij. Corinth. ij. ¶ Deo aūt gras qui semp triūphat nos i xpō iesu. ¶ Quarto debet hilaritatē siue iocūditatē vt fiat nō ex tristicia vel necessitate. ¶ Solin⁹ de mirabilibus mūdi. ¶ In alessa regione ē fons quietus q̄ scaturit semper t infra riuos suos manēs: nisi ad cantū siue ad cytharaz vl tybiā statim vero ad sonitum melodie intumescit et alpheum suū ex cedit. ¶ Fons oīs bonitatis deo est: hic ad letam grarumactionē statim exuberat t beneficia maioza impēdit: t subtrahit ei qui grarumactiōes lete nō rependit. ¶ In cui⁹ figura ꝛ. ¶ Nee. xij. q̄ iudei cōuocauerunt leuitas vt dedicationē facerēt muri hierusalem in leticia grarūactione t cymbalis t cātico: sic ergo gratias agebāt in cantico.

¶ Lectio CXCVI

Propter quod ig

Ignis ardētē colūnam habuerūt ducem ignotevie: t solē sine lesura boni hospitij p̄stitisti. ¶ Digni q̄dē illi erāt carcere luce t pati carcerem tenebraz qui inclusos custodiebant filios sanctos tuos p q̄s incipiebat corruptū legis lumē seculo dari. ¶ Postq tactū ē de būficio luminis collato hebreis in egypto q̄n egyptij tenebraruz nubilo triduo tenebant. ¶ In ista p̄te agit de alio lumis būficio collato filijs isrl in deserto. ¶ Et circa hoc duo facit ¶ Primo recitatur beneficium luminis collatuz filijs israel in deserto. ¶ Secūdo ostēditur p oppositū q̄ digni fuerunt egyptij puniri t affligi tenebraz supplicio. scōa ps ibi. ¶ Digni quidam erant. ¶ Cōcessum aūt fuit filijs isrl būficiū lucis dū p desertū transirēt p modū illū: q̄ nocte et die lux eis seruiuit ducēdo eos p viā ignotaz: nocte apparuit colūna ignis t in die columna nubis. ¶ Un Exod. xiij. ¶ Nūq eis defuit columna nubis p diē: neq defecit eis columna ignis per noctē vt dux eēt itineris vtroq tempore. ¶ Et hoc ē qō dicit ꝓpter qō. qz filij isrl tibi gras agebāt t de nocte petebāt adiutoriū tuum t habuerunt ardentē columnā ignis ducē ignote vie p noctē vicz: t in die cum sufficienti luce solis habuerūt colūnam nubis ne lederentur estu solis. et hoc est qō dicit. ¶ Et solē sine lesura boni hospitij p̄stitisti. id est trāquille p̄tectiōis ¶ Interpositio enī nubis tēpabat solis ardorez vt eēt illis refrigeriū qō alias fuisset eis incendium. ¶ Et pōt ee q̄ vapor elcuatus vno tpe nubis fieret: t alio tempore ignieba t fieret colūna ignis. ¶ Moraliter ꝑm Gregl. i nocte aduersitatis oīdit deus electis suis ignē cōsolatiōis t in die psperitatis nubē sustinere obscure aduersitatis: monetq̄ i eis sibi p̄cauere duplicit ¶ Primo ne aduersitas frangat. ¶ Scōo ne psperitas dissoluat. ¶ Cōsequēter oīdit q̄z iuste egyptij priuabant būficio luminis in egypto. t dicit sic. ¶ Digni quidem illi. id est egyptij. erāt carere luce exteriori: quia carebāt luce interiori gratie t pati carcerem tenebrarum qui inclusos custodiebant filios sanctos tuos israelitas non permittentes abire sicut mandauit dominus per Moysen: per quos incipiebat incor-

ruptum legis lumen. id est lex incorrupta ⁊ illuminans seculo dari: quia ipsi filij israel propter miracula que viderant in egypto nō preparabant se ad legē suscipiendam. id est ad eū dum in desertum vbi legem accepturi erant.

¶ Circa illam clausulam. Ardentem columnā habuerūt ducez: Notandū q̄ status boni prelati describitur penes quattuor cōditiones in his verbis. Dz enī bon⁹ plat⁹ hr̄e zelū feruoris ⁊ sancte correptōis: statū vigoris ⁊ supportatōis locū amoris ⁊ cōicationis: motum precessoris ⁊ iformationis. Primo ergo plat⁹ dz habere zelum feruoris ⁊ sancte correptionis vt sit ardens per industriam: non tepidus p ignauiam: nec fumigans per inanez gloziam: non extinctus per infamiam. Ardentem inquit columnam. In cuius figuram dicitur de helia. Eccī. xlviij. Surrexit helias quasi ignis ⁊ verbū illius quasi facula ardebat. Est ergo plat⁹ quasi ignis ardens p sincerum zelum: sed isti igni quandoq̄ adiungit sulphur ⁊ quandoq̄ thus. quando enim thus admiscetur igni tota domus suauitate redolet: quādo vero sulphuri adiungit ignis vehemēter accendit: ſz tota dom⁹ fetore replet: ⁊ isto mō est de prelato nōnunq̄. Contingit enim quādoq̄ q̄ prelatus collaterales ⁊ cōsiliarios sibi assumit ⁊ personas sulphureas incendētes per maliciam ⁊ fetentes per infamiam: ⁊ quando sic ē domus repletur abhominatōe ⁊ fetore ⁊ tribulatione Apocal'. xxj. Pars illorum in stagno ardente igne ⁊ sulphure. Esa. xxxiij. Cōuertentur torrentes eius in picem ⁊ humus eius i sulphur ⁊ erit terra eius in picē ardentem nocte ⁊ die. Quādoq̄ enim fit q̄ plat⁹ collaterales ⁊ consiliarios sibi facit de sanctis personis ⁊ deuotis ⁊ fame honeste: ⁊ tunc nulli dubium quin domus tota repleatur dulcedine dilectionis: ⁊ suauitate pacis que per thus figurāt. Et verificatur de tali prelato illud Eccī. l. Quasi ignis effulgens ⁊ thus ardens in igne. Hic enīz est notandum qualis conditionis debet esse a quo debet prelatus cōsiliuz petere: qō pulchre ⁊ eloquēter describit Ambrosi⁹ de officijs lib. ij. Aduertēdum inquit q̄ in acquirendis consilijs plurimum valet vite probitas: virtutum p̄rogatiua. benīuolentie vsus: facilitatis gr̄a. Quis enim in ceno fontem requirat: Quis ō aqua turbida potum petat: Itaq̄ vbi est luxuria ibi est intēperātia. vbi vitiorū confusio q̄s inde sibi aliquid hauriendum existimet: Quis vtilem iudicet cause aliene: quā videt inutilem vite sue: Quomodo eum potero iudicare consilio superiorem: quem video moribus inferiorem. Suprā me debet esse cui me cōmittere paro. An eum putabo idoneum qui mihi det consilium: qui non dat sibi: ⁊ mihi cuz vacare credam qui sibi non vacat: cuius animam voluptates occupant. Libido deuincit: auaricia submergit cupiditas perturbat. Hec Ambro. Secundo prelatus debet habere statum vigoris ⁊ supportationis vt sit columna fortis suppoztans regiminis sui onus. Unde prelato. Hiere. j. dicitur. Pedi tibi hodie in ciuitatem munitam ⁊ columnam ferream: quādiu enim columna est recta bene suppoztat onus superpositum. sed q̄cito incipit curuari statim tota fabrica cadit. Ita ē moraliter q̄diu seruat prelatus rectitudinem ⁊ iusticiam sequens iura ⁊ bonam conscientiam: meritoꝛie suppoztat ⁊ equitur causam suaz. Quando vero declinat ad latus ꝓpter affectiōes vel offensam non reprimendo defectuos ⁊ fouendo bonos: tunc tota fabrica cadit. Judic. xvj. legim⁹ q̄ Sampson concutiendo duas columnas quibus tota domus innitebatur: domum prostrauit et omnes qui in ea erant occidit. Isto modo est de diabolo. Affectat enim aliquando vnā congregationem deuotam subuertere ⁊ eos occidere: hoc est eis charitatem que est vita spiritualis auferre. Et vt illud fiat breuiozem viā non habet nisi columnas illius congregatōis concutere ⁊ allidere per turbationes ⁊ cōmotiōes Job. ix. Qui terram cōmouet de loco suo ⁊ columne eius cōcutientur. Legimus enim in historia scholastica sup Gen. Q̄ cham fili⁹ Noe septem artes liberales in quattuordecim colūnis descripsit: quarum septem erant erec: ⁊ septem latericie vt contra diluuium ignis ⁊ aq̄ i perpetuum permanerent. In figuram q̄ in p̄latis qui columne dicuntur: sufficiens scientia debet esse ⁊ non ignorantia. Et ideo sapientia dicitur excidisse colūnas septem. Prouerb. ix. Quia nisi prelati ecclesie scientia ⁊ sapiētia fuerūt informati fabrica eccl̄ie cito rueret. Tertio prelatus dz habere locum amoris ⁊ cōmunicationis: vt per benīuolentiam ⁊ bonā affectionem subditos habeat ⁊ a subditis habeatur. et hoc notatur cum dicitur. Habuerunt. Debet enim prelatus haberi ab omnib⁹ ⁊ non a quibusdam tantum ⁊ a quibusdam non: sed omnibus ⁊ singulis debet eē communis. Unde in laudem Traiani cesaris dicitur q̄ cū arguerent eum amici sui de nimia communitate: ⁊ q̄ ad simplices nimis esset affabilis vltra id quod etiam imperialem dignitatem deceret. Respondit talem se velle esse imperatorez priuatis: quales sibi esse imperatores priuat⁹ optasset. Sicut dicit Eutropius romane historie libro. viij. Et sic etiam Julius cesar amorez suorum militū meruit: quia eos non milites sed cōmilitones appellauit. Sicut de eo narrat Suetonius libro. j. Et Vegeti⁹ de re militari libro. iij. ca. j. docet q̄ in exercitu bene ordina-

to debent esse tres duces. Primus secundus ⁊ tertius. Primus autē qui p̄cipuā sustinet potestatē debet esse in parte dextera ⁊ inter equites ⁊ pedites: vt ⁊ cōsilio regere tā eq̄tes q̄z pedites ⁊ autoritate ad pugnam possit hortari. Moraliter sic prelatus psona cōmunis dz esse vt ⁊ maioꝝ⁹ ⁊ minoꝝ⁹ suā benivolētiaz ostē dat. nō semp cum equitib⁹ pp̄riū requirat honorē: nec semp cū peditib⁹ subiectus nimie negligentie torpore sordescat. Sic eni christ⁹ i familia sua: hoc ē inter apostolos se habebat. nā aliquādo exhibebat se vt superior. Joh. xiij. Vos vocatis me magister ⁊ domine ⁊ bñ dicitis. Sū etenim. Aliquādo se habebat vt inferior. Luc. xxij. Ego aūt in medio vestrū sum sic̄ qui ministrat. aliqnando vt equalis. Joh. xv. Jam nō dicam vos seruos sed amicos meos. amicitia eni equalitatez requirit. viij. Ethico. Eodē modo p̄latus inter subditos aliquando debet cē maior aliquādo minor aliq̄ equalis. Maior quātū ad corrigendum iniquitatē. ad Titū. ij. Argue cū omni imperio. Minor quātum ad humilitatis rep̄sentationē. j. Thessal. ij. Facti sumus puuli in medio vestrū. Equalis quātum ad amicabilem opationē vel conuersationē. Eccī. xxxij. Rectorem te posuerūt noli extolli: sed esto in illis quasi vnus ex illis. Ista tria tangit beat⁹ Aug⁹. in regula vel speculo clericoꝝ. Honore corā vobis p̄latus sit vobis. Ecce reuerentia autoritatis: timore coraz deo substratus sit pedib⁹ vestris: ecce rep̄sentatio humilitatis. erga oēs semetip̄m bonorū operū se prebeat exemplū amicabilitatis. ecce cōuersatio eq̄litat⁹ Scōm Aris. xiij. de aīalib⁹ Cor ē cōmune p̄incipiū a quo oia membra vitam ⁊ virtutem recipiūt. Declinat tamē magis ad sinistrā partem q̄z ad dexterā quātū ad suū situm. Isto modo moraliter p̄latus est cor in corpore christi mystico a quo oēs subditi recipere debēt virtutē ⁊ cōsolationem, ⁊ influentiam sui motus. Debet tñ ad infirmiores cōpatiendo fauorabiliter declinare. Vñ in libro de pōderibus ꝓpositiōe q̄nta dr sic. Si brachia libre fuerint inequalia equalib⁹ appensis ex pte longiori motus fiet. Moraliter libra ē p̄latus qui facta suoꝝ subditoruz ꝑm regulas iustitie librare tenet. Esa. xl. Librauit in pondere mōtes ⁊ colles in statera. aliquando ꝙ cōtingit q̄ ista libra hz longam ⁊ magnā affectionē p̄riuatam ⁊ p̄tialem ad vnā p̄sonam. et breuem et paruam ad aliam: certe tūc brachia libre sunt inequalia ⁊ statera necessario ē dolosa. Nā illa p̄sona que iacet in brachio lōgiori maioꝛ affectionis licet sit eq̄lis alteri i rei veritate vl̄ forte minus bonus: p̄pōderabit alteri iacēti i brachio breuiori. Et iō nō sic formaliter iudicat de isto p̄latus suus sicut talis est in rei veritate: ſz oportet supponere q̄ p̄latus sit statera iusta. ⁊ nō de numero eoꝝ de quibus p̄s. Adē dacel filij hominū in stateris vt decipiant. sed debet haberi p̄latus a subditis tanq̄z p̄sona cōmunis a qua quilibet cōsimili mō cōsolationē eruditionē: instructionē: ⁊ exemplū habere possit vt merito subditi dicāt ei illud Tobie. x. Oia i te vno habētes te nō debuim⁹ dimittere ire a nobis. ¶ Quarto debet p̄latus habere motū p̄cessoꝛis ⁊ informatiōis. et hoc notat cū dicit. Ducē. vñ ad boni ducis strēnuitatez nō sufficit bene monere: p̄cipere: ⁊ corripere: ⁊ solis sermonibus ordinare: sed necesse est euz strēnue se habere ⁊ virtuose p̄ loco ⁊ tempore militare ⁊ qō precipit alijs exercere: aliquotiens factis suis debet implere. j. Nacha. ij. Jesus dum i pleuit verbū: fact⁹ est dux i isrl. Talis dux fuit Julius cesar qui nunq̄z dixit militibus suis ite: sed semp venite. et subiunxit cām. Labor iquit p̄ticipatus cū duce videt militib⁹ cē mior sicut de eo scribit Johānes galensis. Talis fuit dux Abimelech qui p̄scindēs arboris ramū impositūq̄z ferens humeris socijs suis dixit. Qō me videritis facere cito facite. ergo certatim ramos ō arboribus p̄scidēres sequebant ducem. Judicl. ix. Ergo ardēte colūnā. ⁊c.

Lectio CXCVII

Cum cogitarēt iu-
stoꝝ occidere infantes: ⁊ vno exposito filio ꝙ liberato in traductionez illoꝝ multitudinē filiorū abstuliſti: ⁊ pariter illos in aqua perdidisti valida. Illa autem nox cognita est añ a patribus nostris vt vere scientes. quibus iuramētis crediderunt acq̄escentes cēnt. Suscepta est autez a populo tuo sanitas iustoꝝ iniustorū aūt extermiatio. Sicut enim eieciſti aduersarios nros sic nos p̄uocās magnificasti. ¶ Postq̄z actū ē diffuse de nona plaga illata egyptijs p̄ tenebrosi aeris obscuritatem. In ista pte incipit agere de decima plaga illata eisdē p̄ primogenitorū exterminationez Et circa hoc duo facit. Nā primo agit de morte mirabili primogenitorū in egypto. Scdo ō submersione totali ⁊ rōnabili egyptiorū i mari rubro. secūda ps ibi. ca. vlt̄. Impijs autem. Circa primum duo facit. Primo agit de pena mortis que inflicta fuit egyptijs per diuinam animaduersione. Secundo de quadam pena mortis indicta hebreis p̄pter eoꝝ rebellionem. ibi. Tetigit autem ⁊ tunc. Circa primum duo facit. Nam primo agit de illius extermiationis qualitate. Secundo de eiusdem quantitate. ibi. Simili autem pena. ¶ Circa primū quattuor fiūt. Nam primo ostēdit q̄ ista exterminatio primogenitoꝝ fuit egyptijs iuste illata Scdo q̄ fuit hebreis iuste p̄⁹ pphetata. tertō q̄ fuit a iust⁹ laudabilit acceptata. Et q̄rto ostēdit qualiter diuersimode se habuerūt egyptij ⁊ he-

brei cum pena fuisset illata. Secūda pars ibi. Illa enī nox ē. tertia ibi. Suscepta ē. quarta ī lectiōe sequēti. Abscōse. tc. legēda est ergo hꝛa sic. Cū cogitarēt egyptij iustoꝝ. id ē iudeoꝝ occidere infātes. sic ad lōgum habet Exod. j. Uno exposito filio. id ē Moyse iecto ī aqua in fiscellam ꝛ liberato a morte per filiā Pharaonis sororē matris Moysi cōsiderātē euētuꝝ rei. Exod. ij. In traductionē illoꝝ. id est vt traduceret filios isrl de egypto. Adultitudinē filiorū abstulisti. i. primogenita egyptioꝝ occidisti. Exo. xij. ꝛ pariter illos. id est egyptios pdidisti in aqua valida in mari rubro. Exo. xiiij. quasi diceret. Nō soluꝝ filios egyptioꝝ occidisti. sed etiā patres eoꝝ occidisti Moyse liberato. Cōsequēter dicit quō hec nox fuit hebreis prophetata. Hec aūt nox qua primogenita egyptioꝝ percussisti nō subitanea fuit ꝛ improuisa: imo deus hec ante reuelauerat Abraam. Isaac ꝛ Jacob. dicēs eis q in manu fortī eductur⁹ eēt filios isrl de egypto. Cū Gen. xv. Scito pnoscēs dixit dns ad abraā q peregrinum futurū sit semē tuū in terra nō sua ꝛ subijcient eos seruituti ꝛ affligent quadringētis annis. Uerūtamē gētem cui seruituri sūt ego iudicabo ꝛ post hec egredient. dicit ergo. Illa nox q̄ mortua sūt primogenita egyptioꝝ cognita est a patribus nostris. scz de his reuelante vt vere sciētes: quibus iuramētis. id est firmis promissionib⁹ crediderūt: animę quieciores essent id est magis patiētes. Nā certitudo deliberatione futura facit hoīem magis patiētē ī iniuria siue ī iniurijs. suscepta ē a populo tuo sanitas q̄dem iustoꝝ. id est debita iustis. Iniustorum aūt extermiatio: q̄si diceret. Utrūq; istoꝝ scz iustoꝝ sanitas ꝛ iniustoꝝ extermiatio factum est ad vtilitatē populi tui. Nā sicut eiecisti aduersarios nros. id est egyptios: sic nos ꝓuocās magnificasti. id est te dñe magnificare fecisti. Uno filio exposito. i. liberato. Extra de infantib⁹ ꝛ languidis expositis. Si a pfe. De expositōe taliū sic determinat iura. Si a pfe siue alio sciēte aut ratū habēte ꝺ negato pietatis officio infans exposit⁹ extiterit: hocipo a potestate patris ē liberatus. Nā in hoc casu ī ingenuitatē libertus. ꝛ seru⁹ in libertatē eripit. idē de languidis cuiuscūq; fuerint etatis. Moraliter mūdus iste filios suos tractat diuersimode: quosdā sibi applicat ꝛ preficit. quosdam abdicat ꝛ exponit. Applicat sibi diuites ꝛ abdicat pauperes: sicut egypt⁹ filios egyptioꝝ saluauit ꝛ filios isrl submersit: ꝛ tū de isto nocumento ꝓuenit vnū lucrū. Nā diuites remanēt ī tutela mūdi sp subiecti ipius potestati: sed certe pauperes eximunt a mūdi hui⁹ potestate: eo ipso q a mundi huius amicitia deserūtur. Et sicut quem impius ꝛ crudelis pater naturalis exponit: pius ꝛ generosus homo interdum adoptat. ita quem mundus exponit deus adoptat ꝛ a seruitute mūdi liberat. Roma. viij. Nō enī accepistis spiritū seruitutis iterū in timore: sed accepistis spūm adoptionis filioꝝ dei in quo clamamus Abba pater. Circa illam clausulā. Sciētes quibus iuramentis crediderūt. Notandū q bona credulitas siue fides quattuoꝝ impetrat forte appetēda. Procurat enim fides bene credēti peccatoꝝ remissionem: demoniozū cōfusionē: optatoꝝ cōsecutionē: ꝛ electoꝝ benedictionē. Primo enim fides cōfert crēdēti peccatoꝝ remissionem. Act. x. de xpō dicit. Huic oīes prophete testimonium phibēt remissionē peccatoꝝ accipere per nomē eius omnes qui credunt in eum Exemplū Jone. iij. Crediderunt viri niniuite domino ꝛ pdicauerūt ieiunij. Docet Aris. in ꝓmo rhetorice in principio: q tria sūt q̄ faciūt dictum alicui⁹ credibile: q̄uis nō demōstratiue loquat vicz prudētia: virtus ꝛ beniuolētia Cuius cā est fm eū: qz propter opposita istoꝝ discredimus alicui nō demōstratiue loquenti vicz. Aut ppter imprudentiā: qz reputam⁹ eū ignarū: aut propter maliciam: qz q̄uis verum sciat nō tamē est amicus veritati ꝛ iusticie: aut propter defectū beniuolentie: qz in casu licz sit prudens ꝛ virtuosus nō tamē reputam⁹ eum ita beniuolum q velit nobis cōsulere qō nobis expedit̄ iudicat. Sed qñ ista tria concurrunt in cōsiliario scz q reputamus eū prudentem: virtuosum ꝛ nobis beniuolū. tūc absq; dubio credim⁹ dictis eius: q̄uis ea nequaq̄ demonstret. Sic de christo loquamur q venit in mundum psuadere ꝛ pdicare: nō dicta sua scientifice demōstrare. ꝛ ideo doctrina sua nō scientia sed fides nominatur. Sunt tamē dicta sua nihilominus credibilia propter tres rōnes prędictas. Tum quia ī eo viguit prudētia. cū eēt sapiētia dei patris: tum qz in eo fuit virt⁹: quia omnia bene fecit Act. vij. tum qz ī eo fuit beniuolētia ad nos: quia dilexit nos ꝛ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Apoc. j. et ideo signāter dicit ps. Testimonia tua credibilia facta sunt nimis ¶ Secūdo operat fides demoniozum cōfusionem. Act. vlt. Signa eos qui in me crediderit sequētur. In nomie meo demonia eijcient. Et ideo fides dicitur scutum spirituale in quo demonia vincimus. Eph. vj In oībus sumētes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. Dic pap. ꝛ habetur in expositiōe super Juuenalē Satyra. ij. q Numa pompilio sacrificante ceciderit quoddam scutum de celo quod antile dctm fuit. datumq; est responsuꝝ q illuc foret romanum imperium terminatū vbi antile foret seruatum. Numa vndecim alia scuta fecit vt eēnt duodecim numero: vt quod illud de celo deciderat maneret occultū. Moraliter scutum fi-

del de celo cecidit quando christus veniens de celo fidem hominibus predicauit et vbicunq; fuerit scutum istud seruatum: demonis extirpabitur dominium et perseuerabit diuinū imperiū. Hec aūt scuta duodecim sunt q; fidei articulos duodeci apli fundauerunt. Istud scutū liberat a demonib⁹. qō in daniele figuratū fuit cōuenienť: q licz in lacu cū leonibus morarek: nulla tñ lesio inuēta est in eo: qz credidit deo suo. Dañ. vj. Tertio confert fides optatoꝝ cōsecutionē. Mar. xj. Quecūq; B orātes petitis credite: qz accipietis et fiet vobis. Narrat magr in hist⁹ris: q cū alexāder venisset i mōtes caspios miserūt ad eū filij captiuitatis decem tribuū egrediēdi licētiā postulātes: cūq; q̄sisset cāz captiuitatis rñderunt: q eo qz recessissent a deo isrl̄ vitulis aureis imolando et p ppbas dei dictū eē eos nō redituros. Tūc rñdit alexander q arti⁹ eos includeret. Luz ḡ angusta viaꝝ inciperet obstruere molib⁹ bitu minatis et vidit hūanū laborē nō posse sufficere: rogauit deū isrl̄ vt illud op⁹ cōpleret. Et ecce nutu dīno p̄rupta mōtiū ad se iuicē accesserūt: et fact⁹ ē loc⁹ imeabilis. et vt ait Josephus. Pe⁹ inqt qđ factur⁹ ē p fidelib⁹ suis: cū p infidelib⁹ ab eo auxiliū petētib⁹ tāto miraculoꝝ insignia voluit opari. Exemplū ad istud patet Joh. iiij. de regulo: cui⁹ fili⁹ infirmabatur capharnaū. Cui⁹ reguli fides: licet eēt diminuta qz nō credidit xp̄m posse sanare filium suū nisi descēderet corporalit ad eū: salutē tñ filio ipetrauit. Patet etiā istud exēplum in cēturione. Mat. viij. Cui p salute serui depcanti finaliter responsum fuit Fiade sicut credidisti fiet tibi. Quarto fides bñ credēti p̄fert electoꝝ bñdictionē. Joh. xx. Dixit ihesus. qz vidisti me thoma credidisti: beati q̄ nō viderūt et credider̄t Qō exponēs Greg⁹. dicit sic. In hac snia nos specialit signati sum⁹: qui eū quē carne nō videmus mēte retinem⁹: si tñ fidē nr̄am opibus sequamur. Ille eteni vere credit q exercet opan do qō credit. Distinguūt aūt doctores de fide q fides q̄dā ē informis: q̄dam formata. Informis ē q̄ ē sine charitate sicut ē in demonibus et malis hoibus. Formata ꝺz q̄ charitate viuificat. Et iō dicit magr snia⁹ li. iij. di. xxiij. Aliō ē credere deū et aliud in deū. et aliud deo credere. Credere deo ē credere eē vera q̄ loquūtur. qō et mali faciūt: et nos credim⁹ homini ℔ nō i homine. Credere deum ē credere q ipe sit. qō etiā mali faciūt. Credere i deū ē credēdo amare et amādo in eū ire. Et hec ē illa credulitas sola q̄ facit hoiem siue aiam hois esse rectā. p̄r cui⁹ p̄rium ꝺz Habacuc. ij. Qui icredulus est aia eius nō erit recta in semetipo. Justus aut̄ ex fide sua viuit. et signanť dicit q aia incredu li qui fidē formatā nō hz nō ē recta. Vbi notandū q ē de aia hūana moralit: sicut de triangulo⁹ naturaliter ꝑstat eē. Nullus eni triangulus plures angulos rectos habere pōt sed tñ vnuz: et tamē ab illo totus triangulus denoiatur rectangulus vel ortogonus: sicut i penultima cōclusiōe elēchoꝝ. et primo Euclidis ptz Cui⁹ figurā ipe pythagoras noiauit dulcarnō Sic eni narrat Alexander nequā libro de naturis rerū: dulcarnō fuit figura pythagore. et ꝺz dulcarnon a dulia carnis. i. ab imolatione carnis tauri. quem idem pbus imolauit Joui ob inuētionē dicte cōclusiōis. Ab hac ḡ cōclu- D sione habeo q totus triangulus ab vno angulo recto triangul⁹ denoiať rectangul⁹. Et codē mō ē ō aia hūana moraliter. Aia eni humana triangularis eē dinoscit p memoriā: intelligētiam: et volūtatē. Tñ Aug⁹. x. de trini. ca. xviij nulla istaꝝ p̄sonaꝝ seu viriū ꝺz aia eē recta nisi a sola volūtate. Nō eni ꝺz aia recta ꝓpter bonitatē memorie: nec a subtilitate intelligentie. Multi eni reperiunť valde fecūde memorie et subtilis et p̄spicacis intelligentie: q tñ non sunt recti nec iusti. imo q̄ꝝ valde distorti et iusti. Relinq̄tur ḡ q aia hūana ꝺz eē recta a sola volūtate: a q̄ sola existēte recta hō ꝺz iust⁹ et rect⁹: et iō rōnabiliter cōcludit Anshel. viij. de li. arbi. q iusticia ē rectitudo voluntatis. Est ḡ magna vanitas q hō nitiť totis viribus illas ptes rectificare q̄ eū nō faciūt rectū: et illā potentiaꝝ dimittat incultā a qua tota ipius sumiť rectitudo. Sūt eni hoies cōiter curiosi vt multarū sciētiaꝝ veritates memoriter teneāt. et eas per intelligentiā diligenť discutiūt. ℔ q volūtas eorū amore dei et p̄rimi inflāmeť nō curāt. a qua sola hō ꝺz rect⁹. Psa. j. Recti diligūt te: et ideo nō imerito plāgit' ppba Abdie. vij. Perijt sanctus de terra et rect⁹ in hoibus nō ē. Cuius cā assignať Eccs. vij. Solūmō hoc inueni q deus fecit hoiem rectū et ipe se imiscuit infinitis q̄stionibus. Et iō vt recte credam⁹ et bñdictionem electoꝝ habeam⁹: fidē nr̄am catholicā charitate informare debem⁹. Gal. iij. Qui ex fide sūt benedicentur.

Lectio CXCVIII

ABsconse enim sacrificabāt iusti pueri bonoꝝ iusticie legē in cōcordia disposuerūt sil' int bona et mala recepturos iustos. patrias decātantes laudes. Resonabat aūt incōueniēs' inimicoꝝ vox et flebilis audiebať planct⁹ plorato rum ifantiū. Postq̄ tacta ē plaga mirabilis q̄ p̄mogenita fuerūt occisa. hic agit ō plāctu miserabili q̄ oēs vniuersaliť sūt lamētati. Et circa ℔ duo facit. Nā p̄mo agiť de hebreoꝝ leticia et exultatōe. scō de egyptioꝝ lamētatōe et tristitia. ibi. Resonabat. Circa primum narrat q hebrei nocte illa instituerūt totaliter laudi dine opere. corde. et ore. Ope qz sacrificabāt: corde

qz ad legē istā seruādā se parabant. ore qz laudes deo decātabāt. z hoc ē qđ dicit Absconsi eni sacrificabāt iusti pueri bonoꝝ. i. hebrei filij pⁱarcharū occulte fecerunt phase. Exod. xij. quod etiā de nocte fecerūt: sic ibi pz. Et in domibus inclusi. Et iō abscōse fecerūt z cẽtuz ad tps z cẽtū ad locū z figurā z modū. Abscōditū fuit illud sacrificiū: qz figura fuit sacrificij nr̄i i noua lege. Et iusticie legē in cōcordia disposuerūt. i. disposuerūt istud bonū fore in ppetuū de celebratiōe phase in cōcordia. i. in cōseruatiōe gentis illius: qz extraneꝰ non vescebat ex eo nisi circūcideret ꝑm qꝫ ꝓceperat eis deꝰ. Et ecce quō disposuerūt se i corde triplr. Mā disposuerūt se deo fore obedientes: disposuerūt se fore patientes: z disposuerūt se fore grās deo agētes. Quātū ad primū disposuerūt legē in concordiā sicut expositū fuit. Quātū ad scōm dicē qꝫ disposuerūt se iustos recepturos sil̄r bona z mala. i. disposuerūt patient̄ z equanimit̄ se recepturos a deo. tā ꝓspera cẽ aduersa. aduersa sine murmuratiōe. ꝓspera sine elatiōe. Quātū ad tertiū dicit qꝫ hec disposuerūt decātes laudes patrias. i. laudes cẽ ꝑ|patribꝰ dicerant qđ ē cōtra nōnullos q̄ nō laudes sanctoꝝ patrū ꝑ cātilenas ꝑeligūt cātare meretricuz. Alia lra hz. ꝓpatri omniū decātantes laudes. z sꝫa pz. Qz qualiter tūc se habuerūt egyptij declarab̄ cū sequit̄. Resonabat aūt incōueniēs inimicoꝝ discordās egyptioꝝ|voꝝ. Erāt eni plangētes sine ꝓcordia z sine ꝓuenienti ꝓportione exerexerūt voces suas z flebiles audiebāt planctus ploratoꝝ infantiū. Magna eni fuit materia doloris tot innocentes occidi simul: z subito cōsiderare. Circa illā clausulā Justicie legez in cōcordiā disposuerūt. Notādū ē qꝫ rectores reipublice quicūqz circa leges statuendas ad cōmodū subditoꝝ in his verbis quadruplicit̄ informant̄. Requirūt nāq̄ leges ad hoc qꝫ debito mō fiant subtilitatē mature deliberatiōis z vtilitatē secure cohabitatiōis: autoritatē mā sure obligatiōis: z equalitatē mēsure z distributiōis. ꝓmo mō vt q̄ ad subtilitatez debito mō statuant̄ reqrit̄ maturitas deliberationis z ꝫ notab̄ cū ōr. Disposuerūt. Non eni subito neqz ex abrupto pñt leges vtiliter z vniuersaliter statui. In cuiꝰ figurā Moyses cū dño. xl. dieb⁹ fuit qñ legē scriptā accepit. ꝓ qđ etiā tps ieiuniū fecit cōtinuū ad designādū qꝫ legislatores sobrietati nō fest is z puiuꝫ vacare debēt ꝓ tpe q̄ leges cōdūt. Sūt eni leges q̄ ordinant̄ ad bonū aie ꝓncip aliozes artiū⁹ medicaminū q̄ ordinant̄ ad bonū corpis: sic dicit Arist. iij. Politi. Cū ġ leges medicinales hoibꝰ nō dent sine ꝓuia meditatōe sollicita z secura seu matura: ꝓstat qꝫ nec leges mozales sine maturitate debita dari debēt. Et iō scribit Justinianꝰ in ꝓlogo institutionū. qꝫ cū sūma diligētia z summis vigilijs ꝓ prudētissimoꝝ viroꝝ solertiā leges fecit in illud vnū volumē cōpingi. Est eñ legispositiuū ꝓncipalis ps politice. z maxime necessariū ē cōmunitati hūane qꝫ aliq̄ fiāt boni legispositiui siue legislatores. sicut docet Aris. x. ethi. Probat eni ibidē Aris. tribꝰ vltimis capitulis tres ꝯclusiones. Prima ad faciēdū homines virtuosos nō solū sufficit sermo ꝓsuasiuus. Scōa ē qꝫ ad ꝫ necessaria ē bona cōsuetudo. Tertia ē qꝫ bona ꝓsuetudo sine bonis legibus haberi nō pōt. Prima cōclusio ꝓz: qz iuuenū aliqui sunt liberales. aliq̄ degeneres. et aliq̄ insanabiles. Liberales sūt q̄ apti nati sūt fugere turpes delectatiōes ex sola verecūdia. Degeneres sūt z inobedientes q̄ q̄lescūqz delectatiōes ꝓsequunt̄ nisi ꝑ penā ꝓtrariā castigēt. Insanabiles sūt q̄ neqz ꝓsuasionibus neqz penis a prauis delectatiōib⁹ retrahunt̄. Pro bonis aūt iuuenib⁹ sufficit sermo ꝓsuasiuꝰ q̄ statim alliciunt̄ ad virtutē. cōsiderata turpitudine viciose delectatiōis z pulchritudine honeste virtutis. Pro inobedientib⁹ z rebellib⁹ non sufficit sermo ꝓsuasiuꝰ ꝫ reqrunt̄ pene z punitiones in pson̄is vel in reb⁹. Pro insanabilib⁹ q̄s nos incorrigibiles vocam⁹ reqrit̄ extermination siue mors. Dicit Galienꝰ i dynamide vt recitat victorinꝰ. xxxj. li. suo naturaliū. ca. ccij. Omne auxiliū medicine totiꝰ corpis triplicitez ē: vicz medicamēto. ferro z igne. Cui⁹ si medicamēto curari non pōt: ferro z igne curet. Si aūt nec ferro igne curet. qđ aūt nullo istoꝝ trium curari poterit incurabile estimet. Moraliter medicamētū ē occulta correptio z caritatiua ferrū ꝓclamatio: ignis excōicatio. vel seq̄stratio corpalis. Et q̄ nullo istoꝝ triū ē curabilis insanabilis iudicat̄. cui debet mors vel exterminatio ꝑm Aris. Patet ġ qꝫ non sufficit ad humanā virtutē solus sermo ꝓsuasiuꝰ. Scōa vero ꝯclusio qꝫ ad ꝫ necessario bona ꝓsuetudo reqrat̄ sequit̄ ex ꝓdictis. Illud eni necessariū ē ad salutē ꝑ qđ exterminat̄ passio inclinās ad vitiū: ꝫ hmōi ē sola bona ꝓsuetudo. ġ tē. qz sic dcm̄ ē sola doctrina nō sufficit. Triplex eni fuit antiquoꝝ sꝫa de eo qđ est hoies ⁊tuosos fieri. Dixerūt eñ q̄dā qꝫ hoies fiūt boni ꝑ naturā: puta ex naturali cōplexiōe cū impressiōe corpoꝝ supcelestiū. Alij dixerūt qꝫ hoies fiūt boni ꝓpter exercitiū. Tertij dixerūt qꝫ ꝑ doctrinā. et ista tria dcā sūt aliqualit̄ vera. Mā q̄daz mora natiuitate sunt dispositi ad fortitudinē vel tēperātiā: ꝫ hec naturalis dispositio ē virtꝰ ipfecta: sic ōr. vj. ethi. Ad cui⁹ ꝑfectionē requirit doctrina q̄ ē ꝑfectio rōnis. Qz cuz ⁊tutes morales sint i appetitu: ñ sufficit cuz nāli dispositione doctrina: ꝫ vlteri⁹ reqrit̄ ꝓsuetudo ꝑ quā ipe appetitꝰ inclinet̄ ad bonuz. Hz eni ꝓsuetudo bona quādā violētiā iclinātē ad bonū. Exq̄ pz qꝫ ad bonitatē moꝝ reqrit̄ bona ꝓsuetudo.

Tertia cõclusio vicz q ad bonã ꝓsuetudinẽ requirũt bone leges sic ostendit. Bona ꝓsuetudo tã necessaria ẽ ad bonos mozes: qz cõsuetudo bona inducit necessitatẽ quãdã ad bonũ: ꝫ hec necessitas sine legib⁹ bñ ozdinatis nõ habet. Habet enĩ lex quãdã vim coactiuã inq̃tuz per multitudinẽ vel saltẽ ꝑ aliquã scz ꝓsonã q̃ vicẽ multitudinis gerat instituit. ⁊ tã necessariuz ẽ habere bonos legislatozes: tũ ꝓpter iuuenes q̃ sine difficultate a vanis nõ retrahunt. tũ ꝓpter viros in pfecta etate. vt ꝑ leges bonas bone ꝓsuetudines ĩ eis reseruẽt. Requrunt ꝫ leges q̃tũ ad sui institutionẽ subtilitatẽ mature deliberationis: qõ notat cũ ỏz Disposuerunt Eccl̃. xix. In oi sapia dispositio legis. Secũdo requrũt leges vtilitatẽ secure cohabitatõis. hec ẽ cã finalis legũ vt hoies pñt adinuicẽ cõcozditer habitare. qõ notat cũ ỏz. In ꝓcozdia. Unde dicit Aris. iij. Politi. q ciuitas ẽ cõmunicatio bonaz actionũ ꝓpter bñ viuere ex gẽtibus ⁊ domib⁹ gña vite pfecte ⁊ ꝑ se sufficiẽtis. viij. Ethi. ca. j. ỏz q amicicia maxime videt cõtinere ciuitates. ⁊ legispositozes magis studẽt circa eã q̃ circa iusticiã. Cõcozdia enĩ aliqd simile amicicie videt eẽ. Hanc aũt maxime appetunt ⁊ cõtentionẽ inimicã existẽtẽ maxime expellũt hec Aris. Et iõ �fm Isiõ. ij. ethimo. ca. xiij. In descriptione populi cadit concozdia. Dicit enĩ q populus ẽ hũane multitudinis cetus iuris cõsensu ⁊ cõcozdi cõione sociatus. Et ꝓcozdat cũ dictis Aug̃l. de verbis dñi in mõte sermõe xxvj. vbi cõmẽdãs vnitatẽ dicit sic. Unũ cogitate fratres mei ⁊ videte in ipa multitudine: si delectat nisi vnũ. Ecce deo ꝓpicio q̃z multi estis Quis vos ferret nisi vnũ saperetis? Unde de multis quies ista. Pa vnũ ⁊ ꝑfs est: tolle vnũ ⁊ turba ẽ. hec Aug⁹. Scõo tũ de ciui. cap̃. xxj. dicit Aug⁹. quid sit ꝑfs fm sniam Scipionis: ⁊ dicit q respublica ẽ res ꝑtĩ. populũ autẽ dicẽ Scipio nõ oẽm cetũ multitudinis: ꝫ cetũ iuris cõsensu ⁊ vtilitatis cõmunione sociatũ. Etiam adhuc replicat diffinitionẽ ꝑtĩ. xix. de ciuitate dei. ca. xxij. q̃ ẽ talis. Populꝰ ẽ cet⁹ multitudinis rõnalis: rez quas diligit concozdi cõione sociat⁹. Prima tũ diffinitio videt melioz q̃ populũ ponit eẽ cetũ iuris ꝓsensu sociatũ. Sz in oibus istis diffinitiõib⁹ satis liq̃t q nulla multitudo sine cõcozdia ꝑfecte dici põt. Res vero publica sine populo eẽ nõ potest. Et iõ dicẽ Augustin⁹ recitãs verba Scipiõis. ij. de ciui. dei. ca. xxj. q quẽadmodũ armonia in cãtu ẽ ita ẽ cõcozdia in ciuitate. Sicut enĩ ex distinctis sonis in fidib⁹: in tibijs concoz ꝓcentus efficit. ita ex summis infimis ⁊ medijs interiectis ozdinib⁹ cõcozdia statuit ciuitatis. hec cõcozdia ꝫ vnanimitas ⁊ dilectõ mutua finis ẽ quẽ legi positoz intendit. Roma. xiij. Plenitudo legis ẽ dilectio. Et. j. Timoth̃. j. Finis autẽ ꝓcepti ẽ charitas. Tertio requirit leges ĩ republica q̃ lẽcũq̃ autozitatẽ mãsure obligatõis: vt sicnõ sine sũmo cõsilio instituunt: ita nec sine causis maximis abzogẽt. Recitat aũt Aris. legẽ Ypodami vni⁹ de antiqs legislatozib⁹ in. ij. Poli. ĩ multis. ⁊ spẽaliter qz statuit talẽ legẽ quãtum ad legislatozes q̃ quicunq̃ adinueniret aliqd nouũ expediẽs ciuitati: honozẽ aliquẽ repozteret. ⁊ qz ista lex videt hñe bonã apparentiaz: occasione hui⁹ legis disputat istã questionem Utrũ ciuitati sp expediat mutare patrias leges ꝓ meliozib⁹ legib⁹ nouit adinuẽtis? Et videt q̃ sic: q̃druplicat. Tũ qz sic ẽ in alijs artib⁹ qbuscũq̃ sicut in medicinali ⁊ in musica q̃ aliqua approbata ab antiqs doctozib⁹ sunt mutata: tũ qz multe de legib⁹ talib⁹ sũt valde barbarice ⁊ irrõnabiles. sicut q̃ ciues poterãt vendere vxozes suas ꝓ ferro: tũ qz hoies antiq fuerũt quasi bzutales ⁊ insensati: tũ qz leges sunt scripte vniuersalit̃: actꝰ aũt hoium ꝑticulares sũt ⁊ varij: nec pñt ꝑ vnã legẽ regi. Ad istam q̃stionẽ vult Aris. dicere q nullo mõ expedit ciuitati q̃ faciliter mutet vel abzoget leges antiq̃s ꝓ nouis legib⁹ etiã si aliqd modicũ vtilitati ciuitati ꝓueniret ꝑ nouas. Et iõ dicit q illa lex Ypodami mala fuit q̃ statuit q̃ adiuenẽti nouã legẽ ⁊ vtilẽ ciuitati aliqs honoz darek: qz ꝑ hoc iuuenes ⁊ ing: nios insisterẽt circa adiuẽtionẽ nouaz legũ sub spẽ boni cõis ⁊ ad abzogationẽ vetez: sic de facili inducerẽt mutatõez totius policie. Et ideo dicit Aris. q leges antiq̃ debẽt esse magne reuerẽtie ⁊ stabilitatis. Uñ faciliter cõdere leges nouas ⁊ mutare antiq̃s ẽ mltipliciter nociuũ: qz hoc nihil aliud ẽ q̃z assuefacere hoies ad soluẽdũ leges ⁊ ad paruipẽdẽdũ obligationẽ legis: ⁊ iõ melius est sinere modicos ⁊ leues errozes q̃z soluere leges antiq̃s: qz q̃ frequẽter leges mutãt: plus nocent q̃z ꝓsũt. qz assuefaciũt ciues ad nõ obseruãda statuta ꝓncipũ ⁊ ꝓcepta. Uñ tenet Aris. q̃ faciliter legẽ mutat: legis virtutẽ debilitat. Hec est sile scõm eũ de artib⁹ ⁊ legib⁹. Nã virt⁹ ⁊ efficacia artiũ ⁊ sciẽtiaz fũdat sup rõem: ⁊ ex tali rõe naturali hz vim suã. Leges aũt positiue ĩ multis nõ habẽt obligatiõez nisi ex cõsuetudine et obseruãtia ⁊ vetustate: ⁊ iõ debilitare ꝓsuetudinẽ ẽ debilitare legẽ. ff. de legi. ⁊ sen. cõsul. ⁊ lõga ꝓsuetudie. l. nõ oim. Nõ oim q̃ a maiozib⁹ ꝓstituta sũt rõ reddi ꝑt. ⁊. l. seqñti. ⁊ iõ rões eoz oiuz q̃ instituũt inquiri nõ optet alioquin multa ex his q̃ certa sũt subuerterentꝰ. Si vero eẽnt aliq̃ leges antique q̃ manifeste cõtinerẽt ꝓniciẽ ciuitatis de maturo cõsilio abzogari deberent. ꝫ nullo ꝓsensu: nec hoc cõiter frequẽtarek. Et iõ dicit signãt Ualeri⁹ li. ij. de institutis Massiliẽsium q̃ in eoz ciuitate cõdita vrbe seruat⁹ ẽ qdã gladi⁹ vsq̃z ad tẽp⁹ suum q̃ noxij iugulabãt: rubigie exesus ⁊ vix sufficiẽs

ministerio. sed iudex in minimis quoq; rebus omnia antique ꝓsuetudinis monumēta seruare debet. In hui⁹ figurā lex mosayca in lapidib⁹ scripta erat. Leges etiā romanorū in duodeci tabulis eburneis scribebant in signū stabilitatis ⁊ idelibilitatī future. Narrat ad'istū ꝓoslī tū Trog⁹ pōpei. li. vj. ca. v. ō ligurgo. Quarto reqrunt leges equalitatē mēsure ⁊ distributionis: vt videlicet leges sint omnib⁹ cōmunes qui sūt eiusdē cōditionis: vt qō vni taliū liceat omnib⁹ liceat. et qō interdicit vni: omnib⁹ sit interdictū. Hoc tñ sic intelligi nō debet q omnis lex equaliter oēs ciues cōplectat: cū alie leges debeant militib⁹: alie agricolis: alie artificib⁹: alie dñis: alie seruis: sed omnib⁹ eiusdē status cōditionis debet lex eis data esse cōmunis. Et ideo q volūt aliquā rēpublicā seu cōmunitatē ꝯcunq; cōstituere ex personis ofiuno equalibus: necessario destruūt ordinē ⁊ pulchritudinē reipublice que stat in diuersorū graduū cōueniēti ꝓportione. vt dicit Aug⁹. xix. de ciui. dei: ca. xxiij. q pax omniū rerum ē tranquillitas ordinis. Ordo vero ē pariū ⁊ dispariū rerum sua cuiq; loca tribuens dispositio. Ideꝯ ibi vbi ē omnimoda paritas ibi null⁹ ē ordo. Aris. dicit. vij. politico. q lex ē quidaz ordo: ⁊ bona legislatio est bona ordinatio. ⁊. iij. polliti. dicit q iustū est equales scōm virtutez: equale meritū recipe: ⁊ inequales inequale. Est enī vnitas ciuitatis sicut vnitas animalis que in bona ꝓportione ꝓsistit.

Lectio. CXCIX

Similī autē pena seruus cū domino afflictus ē ⁊ popularis homo regi similia passus. Similiter ergo omēs vno nole mortis: mortuos habebant innumerabiles: nec enī ad sepeliendū viui sufficiebant: quoniā vno momēto q erat ꝑclarior natio eoꝝ exterminata ē. De obus enī nō credētes ꝓpter beneficia tūc cū primū fuit exterminiū primogenitoꝝ spopōdert se populū dei eē. Postꝯ actū ē de mirabili exterminatione primogenitorū in egypto ꝯtuz ad qualitatē ei⁹. Hic agit de eiusdē pene magnitudine ꝯtū ad ipsius multiplicē acerbitatez. Circa qō tria facit. Primo ostendit q illa pena nulli pepercit propter generis nobilitatez. Scōo q nulli pepercit ꝓpter tpis importunitatē. Et tertio q nulli pepercit stat⁹ insensibilitatē. secunda ibi. Cū enī quietū. tertia ibi. Tūc cōtinuo. Circa primū dicunt tria. Nā primo enarrat pene generalis indifferētia. Scōo sepulture legalis insufficiētia. Tertio cōtritiōis aliqualis euidētia. Circa primū dicit q in pena ipsi⁹ plage qua exterminabant egyptiorū primogenita fuit duplex indifferētia: qz cōmuniter ⁊ indifferēter affligebant domin⁹ ⁊ seruus rex ⁊ vulgus. Simili inquit pena ⁊c. Et ex hoc cōcludit q omnes simul vno nole mortis mortuos habebāt innumerabiles. Insufficiētia vero sepulture subiungit ꝓ tanto q mortui fuerunt tot quot viui defecerūt ꝑ tristicia: nec sufficeret aū sepeliēdū mortuos. Vñ subdit. Nec enī ad sepeliēdū sufficiebāt: quoniā vno momēto q erat ꝑclarior natio eoꝝ. id ē primogenita: exterminata ⁊c. Et tertium aliqualis ꝓtritionis euidētia q tunc in egyptijs apparuit: q illi qui nullo modo volebāt credere ꝓpter ipsa beneficia. tunc qñ exterminiū factū ē primogenitorū spoponderūt se populū dei esse. id ē ꝓmiserunt se velle subijci deo tali pacto q plaga cessaret. Vel legit aliter de hebreis q ante ante mortē primogenitorū visis alijs plagis egyptiorū ⁊ beneficijs sibi ꝑstitis nō crediderūt ꝓfecte in deū: sed tunc primo cū viderēt mortez primogenitorū confessi sūt se populū dei esse. Et nota q tria ponunt hic historialiter peccata que quotidie fieri cernim⁹ inter gentes. Dicitur enī q ō qualibet familia iacebat vn⁹ mortuus. ⁊ q iste erat de natione clariori: qz ꝓmogenitus. Et visa illa plaga egyptij egerūt penitētiā fictē: ⁊ spopōdert se filios dei eē. Isto mō moraliter si scrutemur vix est aliqua dom⁹ vel familia in qua nō iacet aliquis mortu⁹ peccato imo forte plures: qz stultoꝝ infinitus ē numerus. Eccēs. j. Ītē consideremꝰ ad oculū. illi qui deberēt eē ꝑclariores ⁊ nobiliores genere plurimū inueniunt mortui morte culpe. Ītez ⁊ ꝑpendere possumus euidēter q ficta ē penitētia nōnullorū: qui tpe infirmitatis vel aduersitatis clamāt ad deū plus timore pene ꝯ amore iusticie. Et ideo qñ restituunt sanitati vel ꝓsperitati: redeūt ad solitā puersitatez: sicut de lupo metrice dicit. Heu cum languebat monach⁹ lupus esse volebat. Sz dum cōualuit manſit vt añ fuit. Ītē. Pū fero languoꝝ: fero religionis amoꝝ. Expers languoris nō fum memor hui⁹ amoris. Sic anthiochus a deo pcussus ꝓmisit se iudeū futurū ⁊ omnē locuz terre pambulaturū: ⁊ ꝓdicaturū dei potestatem. ij. Mach. ix. qō nō fecit. Circa illā clausulam. Popularis homo regi similia passus: Notandū ē q aliq circa statū regiū decreuerūt antiq sollicitius obseruāda: scz ꝓlationis regie necessitatē: institutionis cōgruitatē: executionis autoritatē: ⁊ bone cōuersationis ꝓbitatē. Circa ꝓmū est aduertēduz q necessitatē regie ꝓlationis pulchre declarat Petrus raueñ. in suo eplari epla. j. vbi dic sic. Ad extollēda iustoruz ꝓconia ⁊ reprimēdas insolētias trāsgressoruz ꝓspicies e celo iusticia erexit in ꝓlis regnātiū solia ⁊ diuersorū principuz potestates. Caruisset nāq; libēti⁹ hūana cōditio iuga dominij: nec libertatē a se quam eis natura donauerat boies abdicallēt: nisi q impunita licētia scele-

rū in euidētiā hūani generis ꝓnicīē redundabat. Et sic necessitate quadā oportuit naturaz subesse iusticie ⁊ seruare iudicij libertatē: ꝑ nec extrinsecus exquiri decuit speciē aliquā creature: cui se repzelentata ꝑ hominē celestiz imago subijceret: ꝑ homo ꝓlatus est homini vt gratiozē ꝓlaturā efficeret idemptitas speciei: potissime cū diuina sententia ꝓfecit ad regimen populozū romanoz imperiū: dū ostensa sibi figura numismatis in redditione census ⁊ solutionib⁹ tributozū ꝑ ceteris regibus cesaree fortune ꝓsignauit fastigiū: cui subiecit oīmodas nationes: nō ad hoc solū vt eis imperando ꝓesset: sed vt ipsi⁹ potius iusticie copiā mistrando ꝓdesset: nec ꝑ impunitatē criminū conualescat insolētia trangressoruz. Hec ille. In q̄ sententia tres questiones soluūt. Prima quare necesse fuit regimē regis inter homines introduci cū homo desideret naturaliter libertate gaudere. Ratio est: ne impunita licentia scelerū iusticiā extirparet: ⁊ ideo oportuit libertatē subesse iusticie. Secūa q̄re nulla species animalis creature assumpta ē in regimine homis videlicet: q̄ homo est animal rōnale habēs in se imaginē trinitatis: ⁊ ideo nulli creature subiici debuit corpali q̄ imagine tali caret: nec angelus ei ꝓlatus ē sed homo homini vt gratiozē ꝓlaturā efficeret idemptitas speciei. Tercia q̄ ex sentētia dicta liquet q̄s inter reges regendi teneat fastigiū. q̄ videlicz imperator ex sentētia saluatoris Matth. xxij. Reddite ergo q̄ sūt cesaris cesari: ⁊ q̄ sūt dei deo. Regna vero q̄ttuor impialia ꝑterisse cog̃scim⁹ scōz Cronicas ⁊ ill̄ ꝓphia legim⁹ Dan. vij. vicz Assyrioz Persaz Grecoz ⁊ Romāoz. Imperiū vo romanoz qō ꝑ Cōstātinū ad grecos fuit deuolutuz trāstulit romana eccla i teuthonicos in ꝑsona karoli magni filij Pipini tpe Stephani secundi. extra ō elec. ⁊ elec. potestate. c. venerabilē. hic aūt ē rex regū cui oīes subsunt nationes ⁊ populi: qui videlicet tpalia ab eo recipiunt. Sacerdotio tñ ac sūmo pontifici debet subesse sicut declarat extra de maioritate ⁊ obedictia c. Solite. Pontifex eni in spūalib⁹ aficellit q̄ tanto tpalibus sunt digniora ēxta anima ꝑtur corpi. Usi imperatori ꝓcellere declarat in decretali ꝓdicta dupliciter vel duplici auctoritate.

Quarū vna est q̄ dns dixit Hieremie q̄ sacerdos fuit. Ecce cōstitui te hodie sup gentes ⁊ regna. Hiere. j. Alia ē Gen. j. ibi dicit q̄ deꝰ fecit duo magna luminaria. i. duas potestates instituit q̄ sunt pontificalis ⁊ regalis ptās ad ecclesie firmamētū: sed illa q̄ ꝓeest diei. i. spūalibus maior ē: q̄ vero nocti. i. carnalib⁹ minor ē

¶ Scōo de regie institutionis cōgruitate ē sciendū q̄ institutio regis siue principis q̄druplici via solet esse legitima: videlicet diuina ꝓuisione: ecclesie collatione: generis successione. et vnanimi electione. Exemplum primi de Saul ⁊ dauid. j. Reg. x. Exemplū secūdi quomodo moyses ꝓfecit Josue. Deut. xxxj. Et Samuel vnxit dauid in regē in figura q̄ vicari⁹ xp̄i ⁊ ꝑlatus ecclesie cōfert principatū ⁊ regiā potestatē ad vtilitatē ecclesie. Uñ ⁊ vis ⁊ auctoritas examinādi ꝑsonā electā in regē ⁊ promouēdi ad imperiū ad papā spectat: sicut patet extra de elect. c. Venerabilē. Exēplū tertij de Salomone filio dauid ⁊ multis alijs. Exemplū quarti de Uespasiano ⁊ multis alijs qui electione populi vel senatus adepti sunt regiā dignitatez. De quadā aūt principis electione mirabili narrat Solinus de mirabilib⁹ mundi ita dicēs. Apō Trachiā in regis electione nō nobilitas preualet: sed suffragiū vniuersoruz. Populus eni eligit spectabilē in moribus: vel inueteratū clemētia: vel annis grauē: ꝑ hoc in eo querit cui liberi nulli sūt. Nā qui pater fuerit etiaz si vita polleat nō admittit ad regendū. ⁊ si forte dum regat genuerit exuit potestate. Ideo hoc maxime custodit ne fiat hereditariū regnū: deinde si rex ꝓferat maximā equitatē: nolūt ei totuz licere: sed quadragīta rectores accipit ne in causis capitū soluꝰ iudicet: ⁊ si displiceat: iudicatū ad populū reuocat: atq; ita datis iudicib⁹. lxx. ferit sententia cui necessario acquiescere ē. hec Solinus. ¶ Tertio de regie executionis auctoritate potest exponi illud Proū. xx. Rex q̄ sedet in solio iudicij dissipat oīe malū intuitu suo. Ubi quattuor conditiones ponunt̄ necessario requisite: ad hoc q̄ regia auctoritas executionē debitā sortiat. s. tranq̄llitas i ꝑsidēdo: qō notat cū dicit. Rex qui sedet: Eq̄tas in discernendo: q̄ in solio iudicij. Perspicacitas in inquirendo: intuitu suo: ⁊ veritas in puniendo: dissipat omne malū ¶ Quarto ꝓcipue pē sabant antiqui regie cōuersationis ꝓbitatē: vt sicut ꝓcedit ⁊ ꝓcellit ceteros ꝓ dignitate regali sic aficedat bonitate morali. vñ Sen. epla. cxxx. Nature ē nō deteriorib⁹ potiora submittere: ꝑ melioribus. Arietes qui ducatu ꝓsūt gregib⁹ aut maxima cornua habēt: aut vehemētissima id ē fortissima. Non precedit armēta degener taurus ꝑ qui magnitudine ceteros mares vincit. Elephantoz gregē excellētissim⁹ ducit. Sūma felicitas erat gētiū in aureo seculo: in quo nō poterat potētior esse nisi melior. In illo igitur seculo qō aureū ꝓhibeꝭ penes sapiētes fuisse regnū possidoni⁹ iudicat. q̄ officiū erat imperare nō regnū: ꝑ Bene. ⁊ Boe. de ꝓsol. li. j. ꝑsa. iiij. dicit sic. Tu inqt hanc sniam ore Platōis sanxisti. beatas fore respublicas si eas vel studiosi sapientie regerēt vel eaz rectores studere sapientie ꝓtigisset. Uñ metrice dicit. Regna beata forent si vel cōtigeret esse. Philosophos reges vel reges philosophari.

Qm enim quietū silētiū ꝓtineret oīa: ⁊ nox i suo cursu mediū iter haberet: omnipotēs sermo tuus de celo a regalibus sedibus durus bellator in mediaz exterminij terrā prosiliit gladius acutus insimulatū imperium tuū portās. Et stans oīa repleuit morte et vsqz ad celū attingebat stans in terra. Postqz ostensū ē qz pena exterminationis primogenitoz nulli pepercit ꝓpter generis nobilitatē. qz equaliter afflixit regē ⁊ vulgū ⁊ dñm ⁊ seruuz In ista ſra cōsequenter declarat qz etiā nō pepercit alicui ꝓpter tpis importunitatē. Luz nox sit tps humane quieti deputatū: molesti⁹ affligit oīs aduersitas. Vñ in ista ſra tria fiunt qz primo describit hora decurrēs. Scdo cā efficiēs. Tertio effect⁹ sequēs. scda ibi. Omnipotens sermo. tertia ibi. Stans. Omnia re Circa primū dicit sic. Cū enī quietū silentiū ꝓtineret omnia. i. media nocte qñ hoīes dant quieti ⁊ cōtinēt se a strepitu ⁊ tumultu scz intempesto. et nox in suo cursu ⁊c. Septē enī sunt hore noctis ſm Isid. v. ethi. ca. xxxij. videlicz vespex: crepusculū: ⁊ ꝓticiniū: ⁊ intempestū: gallicinij: matutinū: diluculū. Vesperū dicit a stella q̄ solez occidentē sequit vno tpe ⁊ alio tpe ꝓcedit. Vñ eadē stella vocat hesperus: qz sequit solē. ꝓcedens tenebras noctis ⁊ tūc dicit lucifer: qz ꝓcedit solē in auroza. Vñ Boe. j. de cōsol. met. v. Et qui prime tpe noctis. Agit algētes hesperus ortus. Solitas iterū mutat habenas. Phebi pallens lucifer ortu. Crepusculuz idē est qz dubia lux. Nā creperū dubiū dicim⁹ hoc ē inter lucē ⁊ tenebras. Cōticiniū dicim⁹ qñ omnes solent cōticescere qđ idē est qđ silere. Intempestū medium ē ⁊ inactuosum tps noctis qñ agi nō pōt ⁊ oīa in sopore ⁊ quiete sūt. Mediuz aūt noctis actu caret. Gallicinіuz dicit illa ps noctis in q̄ galli lucē prenūciant suo cātu: Matutinū dicitur in abcessu tenebrarū ⁊ auroze aduētu. Diluculū dicit quasi iam incipiēs parua diei lux. Ergo intempesto qñ oēs sūt in silētio. ⁊ nox in suo cursu mediuz iter habet. Nox est qñ sol ē sub terra ⁊ spaciū noctis ab occidēte ad oriētem sub terra: solis est cursus ſm Damascenū li. j. ca. v. In medio ꝙ illi⁹ nocti terribilis oīpotēs sermo tuus de. i. preceptū tuuz qđ ē xps vel angelus sermonis tui nūcius vel executor precepti. Ecce causa efficiēs isti⁹. Exiliēs de celo a regalib⁹ sedib⁹ venit. i. ab angelis in quibus deus sedet: durus debellator in mediā exterminij terrā. id est in mediū egypti q̄ fuit tūc terra exterminij. gladi⁹ tuus. id ē sermo tuus vel angelus habens gladiū acutū: insimulatū id est verū ⁊ nō fictū imperiū tuū portans: ecce hora decurrēs ⁊ ꝑsona occidēs: ⁊ sequit effectus subsequēs: ⁊ stans repleuit oīa morte id est omnes domos repleuit mortuis. Exod. xij. Nō erat domus vbi nō iaceret mortuus. ⁊ vsqz ad celos attingebat stans in terra. Ecce ineuitabilitas de q̄ null⁹ euadere potuit. Hic est dubitatio litteralis. Vtrū angelus exterminator egypti fuerit bon⁹? Et videt qz sic. Nam de illo angelo dicit Act. vij. Hunc scz moysen deus ꝓncipē redemptorē misit in manu angeli qui apparuit ei in rubo: hic eduxit eos faciens prodigia ⁊ signa in terra egypti in mari ⁊ in deserto q̄draginta annis. Itē ad Heb. j. Qui facit angelos suos spūs. Vbi Gregor. Ad exercitiū vindicte mittit deus angelos suos vt in zodoma, q̄ boni angeli exterminatores fuerūt zodomorū ⁊ eadē ratione egyptiorum. Itē Esaie. xxxvij. Egressus ē angelus dñi ⁊ percussit in castris assyriorum. clxxxv. milia. ergo angelus bonus percussit assyrios. ⁊ eadē rōne egyptios. Ad oppositū Ezech. xxx. Dissipabo terrā ⁊ ponā eā in manus alienorum. Greg⁹. in moral. Nō enī angeli sed mali tortores sūt. Item Aug⁹. sup illud ps. Misit in eos irā indignationis: imissiones ꝑ angelos malos. Possumus inqt sine dubio malis angelis attribuere mortes ꝑmitiuorum ⁊ induratiōes egyptiorum. Rñsio hic est duplex modus loquēdi. Vn⁹ qz angelus malus erat exterminator egyptiorum: ſ postea misit deus angelū bonū q̄ malū cohiberet ne similiter exterminaret hebreos ⁊⁊ de illo dicit vt in littera patet. Attingebat vsqz ad celuz Ali⁹ modus dicēdi ē: qz fuit angelus bon⁹. Et hoc magis cōcordat cū littera hui⁹ lectionis: qz aliter esset nimis distortū exponere primā ptē de angelo malo. ⁊ scdam de angelo bono quā do dicit Stans oīa repleuit morte: vsqz ad celū attingebat stans in terra. Et qz angeli boni exterminant malos corpaliter expresse dicunt ꝑme rōes. Mali vero aliqñ puniūt bonos corpaliter tm̄: sicut ptz Job. j. ⁊. ij. Ecce in manu tua est: verūtm̄ animā eius serua: ſ malos puniūt boni āgeli ⁊ corpalit ⁊ spūaliter. Boni ꝯo angeli puniūt malos homies corpalibus penis nō spūalib⁹. Hec Glo. sup illud ps. Immissiones ꝑ angelos malos. Ad primū in oppositū de dicto Gregorij. dicendū qz illud dictū sic debet intelligi: qz angeli boni nō sunt tortores bonorum ſ malorū. vt ptz in zodomitis ⁊ assyriis Ad scdm dicendū qz Aug⁹ nō determinat qđ fuerit de facto: ſ qđ possit attribui angelo malo. Et vult dicere qz angelus malus pōt facere mutationes naturarū: sic mutare aquā in sanguinē vel creare ranas: ſ occidere pecora ꝑmittua ⁊ obdurare. id ē temptare de obduratiōe possunt scz demones de ptāte eis ꝓcessa a deo Posset etiā dici in ꝓposito nro qz bon⁹ angel⁹ vtebat demonib⁹ eos cogēdo exterminare egyptios. ⁊ sic ista exterminatio fuit ꝑ angelū bonū ⁊ ꝑ malū. Ex dictis orit alia dubitatio, ⁊ est

ista: qz dictū ē q angeli bonī nō puniūt bonos

Utruz aie in purgatorio puniūt p angelos bonos vel p malos? Et ad hāc q̄stionē dicēdū q nō puniūt p bonos nec p malos. Nō p bonos: qz nō esset pueniēs q cōciues suos ita vehemēt affligerēt. Nec p malos h̄ decet fieri: qz nō decet bonas aias ita p illos torq̄ri: quoz pri⁹ extiterūt victores in via. Et ideo p solā diuinā iustitiaz ignis affligit aias in purgatorio existētes: cōcomitant tñ bonis angelis demones ad loca penalia: aias ducētib⁹ z etiā ai ab⁹ ibidē afflictis assistūt vt de eaz pena satiēt. Assistūt etiā morientib⁹ ad explorādū in exercitu si aliqd in eis calūniare possint. Vide sanctuz Thomā sup. iiij. sñiaz. di. xxj. q. j. ar. iiij. Juxta illā clausulā. Cū enīz q̄tū silētiū tenerēt oia Notādū ē q quies z silētiū cōuenient cōiūgūt qz nihil magis trāquillitati ē ꝓtrariū q̄ nimia loq̄citas. Est etiā virtuosū silētiū moraliter custos cōscientie: frenū insolētie: decor innocētie: z signū sapientie. Est enī primo moderatū silētiū custos cōscientie. nā in multiloq̄o nō deest peccatū. Vñ credo vbicūq̄ hō pron⁹ est ad loq̄ndū cōscientia cito ledit. z sicut null⁹ thesaurus secure ponit in cista q̄ non habet serā: ita nec virtutes diu manēt in cōscientia hois q̄ est imoderat⁹ ad loq̄ndū. Hoies tpe belli habitāt in ciuitatib⁹ muratis libēt⁹ q̄ extra, qz ibi est maioz securitas ꝓpter fortitudinem muri: ita bone pone z silētio bñ murate sūt q̄si fortia castra dei. Esa. xxx. In silētio z in spe erit fortitudo vra. Scdo silentiū ē frenū insolētie. Nota q nobiles equi frenāt z viles agrarij z nulli⁹ valoris frenis nō vtunt. Et eodē mō moraliter viri sancti q̄ xp̄m ferūt p obediētiā frenāt p silētiū a ꝓmonib⁹ indiscreti z piculosis retrahunt. Eccl. xxviij. Verbis tuis facito stateraz z frenos ori tuo rectos. Tertio silētiū ē decor innocētie. Zacharias in silētio genuit Joānē. Scitis q maioꝛē sonū faciūt ligna arētia q̄ virētia: ita aride pone freq̄nter sūt vbose. Esa. xxxij. Cultus iustitie silētiū. Valeri⁹. li. vij. ca. ij. Xenocrates cū q̄dā tpe maledicoz sermoni interesset summo silētio. vno ex his cōquērēte. Cur solus linguaz cohiberet? Quia dixisse me inq̄t aliq̄n penituit: tacuisse vero nunq̄. Item ali⁹ pbus cuidā dicēti sibi. Male de te dixit talis. Nō curo inq̄t. qz audit⁹ dedit esse robustioz lingua. cū singulis homib⁹ sint singule linguе z aures bine. Vñ q̄dā cuidā verboso dixit sic. Cū nihil auscultes ꝑ plurima vana loq̄ris. Una tibi meli⁹ auris q̄ ora duo. Nā geminas aures nobis de⁹ dedit vnū. Nos audire decet plurima pauca loqui. Quarto silētium moderatū ē signū sapiētie. Vñ Hiero. sup Ecclesiastē. Pithagoricoz disciplina ē tacē p q̄nquēniū z postea erudit⁹ loq̄. Job. xiij. Utinaz taceretis vt putaremini sapiētes. Scitis q aq̄ q̄to pfundioz tāto quietioz. Et eodē mō sapientes q̄to pfundi⁹ sciūt tāto q̄eti⁹ silēt. Prouū. xviij. Aqua pfunda vba ex ore sapiētis viri. Expertū ē frequēter q paup mercatoz trāsiens p villā plura habet verba q̄ diues. Ita ē interdū q pauca sciēs sp est iactatiu⁹ de nihilo. Prouerb. xiij. Ubi plurima sūt verba ibi frequēter egestas. Et p oppositū abundātes diuitijs sapiētie cū modestia z silētio exp̄mūt sensū suū Esa. viij. Aque siloe currūt cū silētio. z Eccs. ix. Verba sapiētū audiunt cū silētio: plus q̄ clamoz principis inter stultos. Uersus. Scire loq̄ decus est z scire tacere. Hec duo si poteris scire peritus eris.

Lectio. CCI

Cunc continuo vi
t sus maloꝛ somnioꝛ turbauerūt illos: z timores supueuerūt inspirati: z ali⁹ alibi pierc⁹ semiuiu⁹ ꝓpt quā cām moriebat demōstrabat mort. Visiōes enī q̄ illos turbauerūt h̄ p̄monebāt. ne inscij q̄re mala patiebant perirēt. Postq̄ ostensū ē q pena illata egyptijs in morte p̄mogenitoruz nulli pepercit ꝓpt generis nobilitatē: nec ꝓpter temporis ipoꝛtunitatē. In hac pte declarat q nulli pepcit ꝓpter stat⁹ insensibilitatē siue qualitatē. In illa nāq̄ nocte interfectionis p̄mogenitorū nō pepcit diuina vindicta dormiētib⁹: ꝑ indifferent p̄mogenita egypti interfecit siue dormirēt siue vigilarēt. In h̄ aūt diuina seueritas tpamēto clemētie cōmixta fuit q puros p sōnia z visiones p̄monuit: sciētes q̄re fuerūt in ꝓximo puniēdi tpaliť: si vellent eternaliť p penitētiā saluarēt. Tria ergo dicūt in littera ista Primū est q dormiētes p̄monebant p sōnioꝛū apparētiā. Scōm ē q expellebant a locis suis p corporalē violētiā. Tertiū ē q imissio visionū fuit eis ad cōis reat⁹ euidētā. Primo g̃ q̄ tū ad sōnioꝛ apparētiā dicit sic. Tūc ꝓtinuo. id ē statī sine impedimēto: qz sñia diuina decreuit hāc mirabilē plagā inferre egyptijs illa nocte. Visus somnioꝛū. id ē phantasmatū subito apparētiū turbauerūt illos: z timores supuenerūt inspirati in illis q̄ se ad sōnū posuerunt p quiete. Sic moraliť mūdiales dormiētes in pctis q̄uis in delectatiōib⁹ sp intēdāt q̄escere: remoꝛsu tñ cōscientie turbant cōtinue quē secū hūt. z nō soluz sic ꝓturbabāt egyptij spūaliť et imaginarie ꝑ etiā trāsferebāt corpaliť de loco ad locū. Et h̄ ē qđ dicit. Et ali⁹ alibi pierc⁹ semiuiu⁹. id ē vn⁹ in vno loco: ali⁹ in alio loco iacuit semiuiu⁹ z deficiēs ab actu vitali q̄ ē sens⁹ vel mot⁹. Demōstrabat cāz ꝓpt quā moriebat id ē mod⁹ moriēdi: ita irregularis fuit ex diuīsis circūstātijs q euidenť apparuit: q nō habuerūt cām efficiētē nisi deū. Notādū moraliť q duo faciūt vitā spūalē ale: vicz virt⁹ z sciētia

Virtus in volūtate siue affectu: scientia in intellectu. Si ḡ virt⁹ tollit̄ ⁊ remanet sciētia tūc talis psona relinq̄t semiuiua. Scit enī bñ agere: ꝫ tñ ñ opat̄. Et talis tanq̄ vilis ꝓiciēdus ē i foueā infernalē. Lu. x. Plagis impositi abierūt semiuiuo relicto. Hoc ē q̄ amō. i. diabolus rasit dimidiā barbā nunciorū dauid ⁊ decurtauit vestes eorū vsq̄ ad nates. ij. Reg. x. Moraliter loq̄ndo. Dimidia ps barbe radit̄. qñ opatio virtutū omittit̄ ⁊ claritas sciētie reuuat̄. vestes pscindunt̄ vsq̄ ad nates qñ fama ex prauis opibus orta: vilitas psone q̄ p nates designat̄ denudat̄. Semiuiu⁹ etiā dicit̄ peccatores viuēs in corpe ⁊ mortu⁹ in aia. Ita enī talis mortua est spūaliter q̄ caret vite gr̄e. j. Thi. v. Vidua q̄ in delicijs ē. viuēs mortua ē. Semiuiu⁹ etiā dicit̄ fama clar⁹ ⁊ vita sordid⁹. Apoc. iij. Nomē habes q̄ viuas ⁊ mortu⁹ es. Tandē finaliter dicit̄ in lra: q̄ talis aparētia visionū dormiēdo fuit facta eis ad cōis reat⁹ euidētiā vt videlicz p̄monerent̄ de peccatis suis ne ignorarēt q̄re tot mala patiebāt. Vñ dic̄ sic. Visiones. n. q̄ illos turbauer̄t ḥ p̄monebāt ex dei misericordia: ne inscij. id ē ignorātes q̄re mala patiebāt̄ pirēt. Vbi dicit Raban⁹ in glo. Hoc diuine bonitatis ē q̄ peccātes castigat. vt abstineāt a peccatis suis ⁊ penitētiā agāt. Si autez dei patiētia abutunt̄ sine excusatiōe in eternū punit̄. Quia ḥ ōr q̄ egyptij fuerūt p̄moniti p visiones somniorū fit dubitatio lr̄alis. Vtr̄ diuinatio p somnia sit licita. Et arguit q̄ non. Nā Leuit. xix. dicit. Nō augurabimini nec observabitis sōnia. Et similit̄ Deut. xviij. phibet somniorū obseruatio. ergo ē illicitū. Ad oppositū scribit̄ Ioel. ij. Iuuenes vestri visiōes videbūt: ⁊ senes vestri somnia somniabūt. Et Iere. xxiij. Propheta q̄ habet somniū suū. ḡ licitū ē in casu p somnia diuinare. Et cōfirmat̄ p textū hui⁹ lectionis. Visiōes inq̄t q̄ eos ḥbauerūt: ḥ p̄monebāt eos. ḡ ille visiones fuerūt signa futuror⁹ euētuū. ḡ licitū ē p tales visiōes somnia les diuinare. Itē in scriptura sacra legim⁹ multa p somnia diuinasse. Gene. xxxvij. de Ioseph q̄ dixit. Vidi p somniū q̄si sol ⁊ luna ⁊ stellas duodecim adorare me ⁊c. Et Iudic. vij. de somnio mediāte q̄ p̄fortat⁹ est Gedeon. ⁊. ij. Machab. xv. somnio digno fide ostenso Iude machabeo. Igit̄ aliq̄ sūt somnia digna fide. Pro dubitatione ista videndū ē primo q̄d sit somniū ⁊ q̄d diuinatio. Somniū ꝫm Aris. ij. de som. ⁊ vigilia. ē phantasma factū a motu simulachror⁹ in simplicit̄ dormiēte. Remanēt enī simulachra: idola siue species in organo phātasie ⁊ ex illis causant̄ idola i organo sensus cōis ⁊ etiā in organis exteriorū sensuū sic̄ visus audit⁹ ⁊ sic de alijs. Et sic aparet homini q̄ videat audeat ⁊ tangat eo q̄ aīa vtit̄ simulachris rex ꝓ reb⁹ ipis. ⁊ iō dicit Aug⁹. xij. sup Gen̄. ad lr̄am q̄ tūc ē somniū: cū inter species receptas ⁊ veras res cui⁹ sūt species non discernit̄. ⁊ iō xp̄s nūq̄ somniauit. Diuinare vo ē p̄dicere euētū futurū vel ignotū q̄tū ad p positū ptinet. Istis visis dico tria. Unū ē q̄ diuinatio p somnia ē licita in casu. Scōm ē q̄ talis diuinatio nō ḥab oñib⁹ expectāda. Tertium ē q̄ talis diuinatio ē multū piculosa. Pria cōclusio patet sic. Diuinatio p somnia ē naturalis aliq̄n. ḡ tūc ē licita. ꝓsequntia ptz. Vñ cedēs est Aris. ij. de somno ⁊ vigilia. de diuinatione vbi dicit Aris. q̄ diuinationē quaz in somnijs agūt: nec ē cōtenere idoneū: nec omino suadere. Vbi dicit Cōmētator q̄ nullus hō ē q̄ nōvit somniū q̄d enūciauit sibi aliq̄d futurū. ḡ ⁊c. Exā ḡ diuinatio p somniū nō ē nisi somniū significatiuū. ⁊ manifestū ē multa somnia eē significatiua: planū ē diuinationē p somniū eē licitā in casu. Cōfirmat̄ p dictū Aris. vij. ethi. Fama nō oino pdit̄ quā oēs famāt. Multi aūt existimāt somnia signationē habere tāq̄ ab experiētia moti ꝫm Aris. de som. ⁊ vigil. vbi prius. Vñ verisīle ē diuinationē esse sīlez ⁊ p ꝓsequns in casu licitā. Est ḡ ad nerēdū sicut extrahi pōt ex dicti beati Aug̃l. xxij. sup Gen̄. ca. xliij Et Aris. de som. ⁊ vigil. ⁊ etiā Albert⁹ in libro suo de eisdē. Sōnia sumūt originē multiplicit̄ Aliq̄n a corpe hūano: aliq̄n ab aīa: aliq̄n a corpib⁹ supcelestib⁹: aliq̄n a spiritib⁹ bonis: aliq̄n a spiritib⁹ malis. Ex parte q̄dē corpis originaliter oriunt̄ somnia cōiter in hūore. Vñ q̄n in corpore humano supabūdat humor flegmatic⁹ accedēs ad organū phātasie: phātasia fit sicut idolū simile illi humori ⁊ homi q̄ ē in aliq̄ humido sicut in aq̄: vl̄ q̄ gustat aquā. Vñ l̄r q̄n humor dulcis ⁊ flegmatic⁹ descendit a capite aparet illi q̄ ipa gustet dulcia. Cōsimil̄r cholera nimis abūdante in corpe somniat hō freq̄nter de incēdijs ⁊ cōflagratione domus ⁊ hmōi. Et sic narrat Albert⁹ quēdā somniasse picem ardentē fuisse in vētre suū. ⁊ cā fuit: q̄r in eo abū dauit cholera nigra. vñ exurgēs emisit colerā nigrā in magna quātitate. Talia ḡ somnia manifesta sunt significatiua futuraz ifirmitatum frequenter. ⁊ de talibus somnijs bene informant̄ medici ad iudicāduz solliciti ⁊ cogitatiui cū aliq̄ negocia facere cogitāt frequēter somniant de eisdē. Eccs. v. Per multas curas sequūtur somnia. Et ḥ ē cā q̄re hoies frequēter somniāt de amicis suis ⁊ notis suis ⁊ citi⁹ de eis q̄z de extraneis. ⁊ plura de eis ꝓuidēt. Amici enī ꝓcul existētes maxie solliciti sūt de seinuicē: sicut docet Aris. vbi pri⁹. Hec ē etiā cā q̄re dediti vilib⁹ vigilādo: vigilia somniāt dormiēdo. ⁊ q̄re tātus pōt esse habit⁹ honestatis in vigilādo q̄ psona etiā nō assentiet dormiēdo feditati b⁹ nec voluptatib⁹ carnalib⁹. sic̄ docet aug⁹. x. cōfess. q̄ tm̄ habitū honestatis pōt hō acq̄rere

q̄ virtute ei⁹ habit⁹ dissipabūt phātasie male q̄ somnia ingerūt dormiēti. Tertio sūt sōnia q̄ causant in hoīe virtute corpoꝝ supcelestiuꝝ. Tā corpa supcelestia influēdo virtutē nr̄is corporib⁹: alterat corpa nr̄a in somno. t tūc cōtingit phātasiā sibi formare species t idola cōformia q̄litatib⁹ in corpe causatis. t sic apparēt aie aliq̄ effect⁹ futuri: sīc de bellis t fertilitate t sterilitate terre t hmōi: q̄ a corpib⁹ celestib⁹ cām hūt: sīc fuit de somnio Pharaonis de septē bob⁹ t septē spicis. Gen. xli. Quarto originant multoties nōnūq̄ sōnia a spiritib⁹ bonis. sicut ptz Matth. ij. de angelo q̄ apparuit in somnis Joseph t in alijs scripture locis. Et tale videt sōniū simonidis. De q̄ narrat Valeri⁹ li. j. ca. v. Simonides cū ad lit⁹ nauē applicuisset: inhūatūq̄ corp⁹ iacēs reperisset: t illud sepulture mā dasset: admonit⁹ ab eo p somniū ne prima die nauigaret. i terra remānsit: q̄ inde soluerant fluctib⁹ t procellis in ei⁹ ꝓspectu obruti sūt. ipe letatus ē q̄ vitā suā somnio q̄si naui credere maluisset t. Memor aūt bificij elegātissimo carmie eternitati consecrauit. melius illi t diuturnius in animis hominum constituens sepulchr̄ q̄s in desertis t ignotis arenis construxerat. Hoc somnium ab aliquo bono spiritu potuit fieri in recompēsationem pietatis Simonidis t̄c. Quinto originātur nōnunq̄ somnia a malis spiritib⁹: sīc patet de vxore Pilati: q̄ ociosa die parasceues dormiebat: multaq̄ passa fuit p visū de xp̄o demone immittēte: vt p tales visiones seu apparitiones nr̄as ipedire potuisset redēptionē. Cū mulier mādauit viro suo Pilato dicēs talia. Nihil tibi t iusto illi. Multa enī passa sū p visū hodie ꝓpter eū. Matth. xxvij. t a tali spiritu videt illō somniū causatū esse q̄ narrat Valeri⁹ vbi pri⁹ de cassio pmēsi. Huic dormiēti q̄dā p̄cere magnitudinis t nigri coloris apparuit: squalidus barba: t capite demisso interrogat⁹ q̄s essz: rīdit cacademon. Cassi⁹ territ⁹ familiā excitauit t q̄siuit si q̄s talis camerā suā fuisset ingressus. rīderūt q̄ nō. Rursus obdormiuit: t rursus eadē species apparuit. Lumē q̄ iussit afferri: t pueros sibi assistere p̄cepit. Et ecce infra modicū tps post h̄ de mādato cesaris capite punit⁹ ē. Ex dictis enī ptz q̄ sōnia siue vno mō siue alio mō causent frequēt ꝓtingit q̄ sūt fuk⁹ euētuū signa. Et q̄ ptz ex hitas ꝓme ꝓclusiōis q̄ diuinatio p somnia i casu ē licita. Secūda ꝓclusio ē q̄ diuinatio ista in oib⁹ somnijs nō ē expectāda. Vñ aris. de som. t vigi. vbi pri⁹ distiguit sic. Quedā inq̄t somnia sūt signa alioꝝ effectuū: q̄dā cāe: q̄dā accidētia id ē ptinētia ad futuros euēt⁹. Signa sūt sicut patuit supi⁹ de hūoꝛib⁹ cholericis t flegmatici Cause sūt interdū qz aliq̄s hō vt̄ sollicitat circa opus inchoatū vel inchoandū: qz in dormiendo pfecte cōprehēdit modū cōuenientē q̄ illud op⁹ pficiet. t postea iuxta phātasiā p̄duc̄ ꝓpositū ad effectū. Et sic ē somniū cā euētus futuri. Sūt etiā q̄dā accidētia t imptinētia ad euētū futuꝝ qz nec sūt signa nec causa alicui⁹ euētus futuri. et ex talibus somnijs nullo mō est diuinatio expectāda. t sic ptz scōa ꝓclusio. Tertia conclusio ē q̄ somnioꝝ diuinatiōi indulgere ē multū piculosū. Hec cōclusio ptz. primo, ꝓpter deceptionē maloꝝ spirituū q̄ p somnia nitunt decipe illos vel seducere q̄ somnijs fidez p̄stāt. t iō faciliter posset hō nimis credēs somnijs labi in desperationē ad suggestionē diaboli. Secōo ꝓpter diuersitatē significationis i sōnijs. pōt enī somniū eq̄uoce t eq̄lit multa significare. t iō hō applicās ad vnū pticulare stati decipit. Tertio qz nōnulla somnia habent interpretari p simile t nōnulla p contrariuꝝ. t in hoc casu difficile est discernere. Quarto qz sīc dicit aris. licet somnia sūt significatiua futuroruꝝ aliquādo. tamē nō est necesse euentū somniorum accidere: quia possunt superiores causę impedire. Sicut enī nubes q̄ sūt cause pluuie: aliquādo abundāt t signant pluuiā futuram: t tamē p aliā causam superiorē eas dispgentē ꝓtingit pluuiā impedire. Cōsimiliter in volūtarijs operationib⁹ quas habet quis ad aliquid faciendū t firmū ꝓpositū ad illud exequendū: nō tamē est necesse q̄ sic faciat. potest enī fortius cōsilium superuenire t totū mutare ꝓpositū. t ideo interp̄tator somniorū nō debet dicere determinate q̄ sic eueniet sicut sōnium signat: sed cū conditione nisi fortior causa supueniēs impediat. Et cōsimilier dīt astronomi dinari. Vñ dic albert⁹ vbi pri⁹. Qz astrologi dicentes determinate q̄ talis effect⁹ eueniet: faciūt scientiā astrologicā vilescere. cū tamen in scientia astrologica vitiū nō inueniat: ꝑ in astrologo determināte talit̄ sniam ꝓferēte. Periculosū est ergo p somnia nimis cōmuniter diuinare. quia poetice dicit. Somnia ne cures nā fallūt somnia plures. Et Eccl. xxxiij Vana spes t mendaciū insensato viro t somnia extollunt imperitos. Quasi qui apprēdit vmbrā t psequit ventū: sic q̄ attēdit ad visa mēdacia. scōm h̄ visio somnioꝝ t̄c. Sīc pturiētis cor tuū phātasias patiet nisi ab altissimo emissa fuerit visitatio. Et sic ptz ad dubitationem.

Ad rōnē in oppositū inhibet ne supstitiose h̄ fiant nimis cōiter. Hō aūt q̄n aliq̄s liceat: sīc declaratū est.

Lectio. CCII

Tigit autē et tūc iustos tēptatio mortis: t cōmotio i heremo facta ē multitudinis: ꝑ si diu pmānsit ira tua: pperās enī hō fine q̄rela depcari p plis pferēs fuitul sue scutū orōnē. t p incēsū depcatōez allegās restitit ire t finē iposuit

neceſſitati oſtendens: qm̄ tu⁹ ē famul⁹. Poſtq̄ actū eſt de pena mortis inflicta egyptijs per diuinā animaduerſionē. hic trāſfert ſe auctor ad tractādū de quadā inſolita pena mortis inflicta hebreis ꝓpter eor rebellionē. Vbi notandū q̄ ſicut narrat Nume. xvj. Chore filius Iſuar frīs Amraz: q̄ fuit pr̄ Moyſi ⁊ Aaron i uidit eiſdē murmurās cōtra eos: q̄ vn⁹ eor ſibi ſacerdotiū vſurpauerat: ali⁹ p̄ncipatū. Voluit ḡ fieri ſacerdos ⁊ fungi ſacerdotio qđ ſoli Aaron ⁊ filijs eius cōceſſerat: in q̄ ēt ꝓpoſito adiunxerat ſibi. ccl. leuitas q̄s oēs dignos p̄ferebat ſacerdotio: et in odiū ipi⁹ Aaron ⁊ i ſupplantatiōz ipi⁹ Moyſi q̄ erat dux tpl̄i adiunxerat ſibi Dathan et Abyron: q̄ fuerūt rubenite q̄bus dicebat deberi potiſſime tpl̄i p̄ncipatuz: eo q̄ crāt ō ruben primogenito Jacob. Deo ḡ vltione inſolitaz infligēte: Dathan ⁊ Abyron a terra abſorpti ſūt. ꝑ et ignis i maxima q̄ntitate egreſſus de thuribulis chore et alioꝝ leuitarū qui cū eo eiuſdē cōſpiratiōis fuerūt eos viuos in fauillā redegit: Aaron iuxta illos ſtante illeſo. Iſtis penis viſis adhuc murmurauit tpl̄s cōtra Moyſen ⁊ Aaron. Sequēti die oīs ſcz multitudo filioꝝ iſrl̄ cōuenit dicens. Vos mihi interfeciſtis populū dn̄i. Cūq̄ voluiſſet eos popul⁹ lapidare: fugerūt Moyſes ⁊ Aaron i tabernaculū: et oppoſuit eos nubes ⁊ ſtati egreſſus ignis de tabernaculo cepit populū conflagrare. Dixitq̄ Moyſes ad Aaron. Tolle thuribulū tuū et hauſto igne de altari pone thymiamā: et vade rogare ꝓ populo. Accurēſq̄ Aaron cuz thuribulo: ſtetitq̄ inꝛ viuos et mortuos orans ꝺn̄m et plaga ceſſauit. Fuerūtq̄ percuſſi quattuordecimmilia ⁊ ſeptingenta abſq̄ his qui pierant in ſeditiōe Chore. Et de hac ſecūda hiſtoria hic auctor agit. Et circa ꝫ duo facit. Nā primo narrat breuiter quō pena mortis fuit hebreis terribiliē illata. Secūdo quō fuit ſuauiē mitigata ibi. Sz nō diu ꝓmāſit. Circa p̄mū tangit penam et pene cauſā: cum dicit. Tetigit aūt et tunc iuſtos. i. hebreos temptatio mortis. i. plaga incēdij qua mortui fuerūt multi de populo et tēptatio mortis i murmuratione populi ꝓpter quā fuerūt digni morte Et ſequiē cā pene illate: ⁊ ꝓmotio facta ē i heremo multitudinis cōtra Moyſen ⁊ Aaron. Sz quō: dicit q̄ tūc tetigit hebreos tēptatio mortl̄ Nūq̄d enī illa cōmotio fuit tūc q̄n primo genita egyptioꝝ occiſa ſūt? et manifeſtū ē q̄ nō ſed bene poſt. Et dicendū q̄ in hoc loco tūc nō dic̄ ſimilitudinē in tpe ſ̄ cōueniētiā in genere pene: et forte in greco ſonat taliē. Vel tūc id ē p⁹. Qualiē aūt illa pena fuit ſuauiter mitigata: ſ̄dit conſequenter vſq̄ in finē capituli. Quod⁹ enī quo illa pena ſopita fuit ⁊ finita cōtinet tria: videlicet ipius Aaron deuotam orationem: diuine conſiderationis allegationem. et ſacrarum veſtium repreſentationē; Propt̄ q̄ enī tria angelum cedentē populum ceſſare fecit a plaga. Primo ergo agit auctor de ipius Aaron deuota ſupplicatione. Secūdo de ipius rōnali coram domino allegatione. Et tertio de veſtiuz ſuarum quibus indutus erat repreſentatione ſecunda. ibi. Vincit aūt turbas tercia. ibi. In veſte poderis eius. Circa primum dicit ſic. Sz non diu permanſit ira tua. id eſt pena ex zelo iuſticie diuine prouenies. Properans enim homo. id eſt Aaron ſine querela: qui videlicet habuit ſe ad deum pie: ad ſeipſum ſobrie: ⁊ ad proximum iuſte: et ideo dignus preces deo fūdere fuit: ⁊ deprecari pro populis. id eſt ad deprecandum pro his quos incendium conſumauit. et proferens ſeruitutis ſue ſcutum ſcilicet orationem. Eſt enim oratio aſcenſus mentis in deum ſm Damaſcenum. Hec oratio eſt ſcutum prelati triplici virtute coronatuz ad modum ſcuti: quia ſm Bernardum. Oratio eſt intentio cordis fide: ſpe et caritate ſubnixa. et dicitur ſcutum ſeruitutis prelati: quia debituz annexuz officio prelati eſt orare pro ſubditis: ergo ſacerdotis officium eſt orationes fundere: et pro iuſtis ne cadant. ⁊ pro peccatoribus vt reſurgant. ad Hebreos. v. Debet quemadmodum pro populo ⁊ ipe pro ſeipſo orare. Et per incenſum deprecationem allegans. Obtulit enim thymiama et deprecatus eſt pro populo. Nume. xvij. Fuit autem thymiama p⁹ uis cōpoſitus ex ſtacte nonycha galbane ⁊ thure: ſicut patet Exodi. xxx. Et vocatur hic incenſum et ſignat deuotionez orationis. Apocalypſi. xviij. Aſcendit fumus incenſoꝝ de orationibus ſanctoꝝ. Et caſſiodoꝝ. Oratio ſine deuotione eſt ſicut coꝝpus ſine anima Coꝝpus ſine anima eſt cadauer et fetoꝝ proximum quod indignum eſt offerri deo et ſanctis eius. Sic ergo diſpoſit⁹ Aaron reſtitit ire id eſt pene immiſſe a deo: ⁊ finem impoſuit neceſſitati. id eſt violentie mortis. vt dicitur. v. Ethica. ca. de neceſſario. oſtendens q̄m tuus ē famul⁹. i. paſtoꝝ ⁊ p̄lat⁹: cui⁹ ē ꝓ grege ſe exponere: q̄ſi de⁹ populū ſuuz caſtigat. Circa illā clauſulā. Proferens ſeruitutis ſue ſcutum orationē. Notādū ē q̄ deuota oō ē rōnabilit ſcala nr̄e aſcēſiōis. ſcutū nr̄e defēſiōis: ⁊ nūci⁹ nr̄e legatiōis: ⁊ reddit⁹ nr̄e ſubiectiōis. Primo ē ſcala nr̄e aſcēſiōis. Per hāc enī aſcēdim⁹ ad deū. ⁊ a terris ad celeſtia nos leuam⁹. Eccl. xxxv. Oō humiliātis ſe penetrat celos vel nubes. Sed dubiū eſſe pōt q̄d intendim⁹ dn̄o deū oram⁹: quia vel petimus q̄ operetur illud q̄ diſpoſuit ſe facturū ꝓ tpe: et hoc videtur fruſtra. Nam ſine noſtris p̄cib⁹ q̄cq̄d diſpoſuit ſe facturū pficiet: vel petim⁹ q̄ mutet volūtatem et diſpoſitionem et velit: ſicut nos volumus. ⁊ hoc eſt impoſſibile: cum deus mutari nō pōt

Sed dicēdū ē q nō intēdim⁹ deū: nec diuinaz
dispositiōez mutare: ꝫ magis istare q cōpleat
et ipleat. Sic eni deus disposuit q ea que circa
nos cōsummabuntur p nostras ozones con-
summari merebūt. Et ideo dicit Boeti⁹. v. de
consol. psa. iij. q q ponūt oia ō necessitate euе-
nire auferūt hūani generi cū deo illud singu-
lare cōmerciū scz ozōnē. Nō g cū ozam⁹ deum
mutare ꝓponim⁹ vel ad nos inclinare: ꝫ magis
nos ad deū leuare et nraz volūtatē suo būplа-
cito cōformare. Et ꝫ pulchre declarat Diony.
iij. ca. de diui. noib⁹ sub duob⁹ exēplis. Quo-
rū ꝑmū tale ē. Si imaginemur vnā catheram
lumis de celo dependentē t nos alternādo ma
nus nitamur illā ad nos trahere: nō eā descē-
dere facerem⁹ equalit: ꝫ nosmetipos p eā ad su
pius agerem⁹. Sic in ꝓposito ē de ozōne. Se-
cūdū exēplū ē tale. si essem⁹ in naui existētes in
aq et tenerem⁹ funes fortes in manib⁹ extētos
ad nos de aliq rupe imobili et traherem⁹ for-
titer illos funes: nō mouerem⁹ rupē ad nos ꝫ
ecōtra et nos t nauē mouerem⁹ ad rupē. Sic
cū ozam⁹ nō mouem⁹ ad nos imobilē dei vir-
tutē: ꝫ potiꝰ trahim⁹ nos ad eū. ¶ Scdo ozō ē
scutū nre defensionis. Vñ hic dicit. Proferēs
sue seruitutis scutū. i. ozōnez. Narrat hist̄oria
Britonū q rex Archtur⁹ illustris depictā ha-
buit ifra scutū imaginē virginis bñdicte filiuz
suū in brachijs suis baiulantē. Ad hāc imagi-
nē quotiens in ꝑssura belli incepit fatigari re-
spexit. Cuius statim ituitu latēter vires recen-
tes recepit. Vñ li. vij. ca. v. dicit q clypeus eiꝰ
pzilken vocabat in quo imago sancte dei gені-
tricis depicta fuit. Aliter isto mō dz scutū
nre ozōnis ornari vt vicz itrinsecꝰ habeat ima
ginē virginis bñdicte. Si eni imaginemur vir
ginē bñdictā in iteriozi pte scuti stantē: ipa vi-
debit scutū nre ozōnis deferre. Studeamus g
scutū nre oronis ipiꝰ imagine exoznare. t pō-
dus nre depcatiōis sibi iponere t ipa dignabi
tur nram ozōnē portare et p nobis filio suo p-
sētare. Hā qcq filio suo offert: necessario acce
ptū ē. Et iō dicit Bern⁹. supmiss⁹ ē. Crede ff qc
q illud ē qđ deo offerre paras Marie cōmen
dare memento: vt eodē alueo ad largitoreꝫ gr̄ā
tie gr̄a redeat q influxit. g ozōnē nram duo de
bēt cōplere. Xp̄s vicz et Maria. Dicūt grāma
tici q inter pteriozōnis ꝑncipaliozes sūt nomē
et verbū. Inter nomē et verbū talis differētia
daf q nomen significat substantiā cū qualitate
sine tpe. Verbū signicat psonaz agere vel pati
aliquid cū tpe. De natura etiā nois ē reddere
suppositū ipi ꝟbo. Et de rōne ꝟbi ē regere no-
men sibi in ozone supponēs: sicut i grāmatica
inf pueriliа docti sum⁹. ¶ Aliter loquēdo
carissimi ad hoc q nra ozō que ad pīs sermo-
ni debet ꝑmitti inueniaf cōgrua cōueniēs t p-
fecta necesse est q ex noie et ꝟbo ꝓponaf. Ver-
bū aūt q nram ozōnē igredi debeat certe ē illō
verbū de q dr: q de⁹ erat verbū et ꝟbū caro fa
ctū ē. Joh. j. Istud ꝟbū psonā significat: imo ē
psona filij dei. Significat etiā cū tpe: qz qñ ve-
nit plenitudo tpis misit de⁹ filiū suum ad Gal.
iiij. Silr istud verbū tā actiōz q̄ passionē ipor-
tat. Isti⁹ eni verbi actiōe secula formata sūt: qz
ad Hebr. xj. Fide intelligim⁹ secula optata esse
dei verbo: vt ex iuisibilib⁹ visibilia fierēt. Isti⁹
eni ꝟbi passiōe cūcta sūt reformata: qñ ꝟbum
ens altissimi corporali passū ē carne sūpta. Ha
bem⁹ g verbū qō nraz ozōnē igredi dz. Dz qō
ē illud nomē: qō in ozōne isti verbo dz cōiūgi.
Reuera nō iueniē nomē sub celo: qō isti ꝟbo
ꝓuenienti⁹ cōiungi possit q̄ illud de q Luce. j.
Nomē virginis Maria ecce substantia: virgo
ecce qualitas: t hoc sine tpe. Cui⁹ cā est ista. iiij.
Philē. dicit q tp̄s est cā corruptiōis. oia enim
corrūpūf et tabescūt in tpe. Alle g mulieres q
ꝑmo sūt virgines: t postea fiūt mres. ꝫ sine cor
ruptiōe t generatiōe certe ille mulieres sūt vir
gines in tpe. Dz hec bñdicta t singular q ꝟbo
ꝓcepit: virgo peperit: et post ptū virgo quē ge
nuit adorauit. Reuera ipa est virgo sine tpe.
Versus. Trāsit ad ethera virgo puerpera vir
gula iesse. Nō sine corpe: ꝫ sine tpe trāsit adeē.
Habem⁹ g nomē t verbū p nra ozōne formam
da. Sed vt inter hec oīmoda cōgruitas oīdaf
restat videre quō et qñ istud nomē huic verbo
suppositū reddit. et quō virgo ab eodez verbo
regebaf. Reuera charissimi qñ illa bñdicta ab
eterno ꝑdestinata: p̄sanctificata et dei filio ꝓse-
crata: et cunctis creaturis suppositа: ab angе-
lo extitit salutata et ipa hoc nō obstante q̄ sibi
uersis suppositum semetipam isti verbo bñdicto
suppositū reddēdo dicēs. Ecce ancilla dñi. Et
certe cadē humilitate q̄ sic suppositū verbo red
didit ab ipo ꝓsequenf regi petijt: qñ subiunxit
Fiat mihi fm verbū tuum. Ecce inquit ancilla
dñi: fiat mihi fm verbū tuum. ¶ De dictis hic
dubitatio oritf. Impossibile videf apud gram
maticos: q nomē reddat suppositū verbo. t tñ
nō regaf a verbo. Nō inuenio istā verbo red-
didisse suppositū qñ nequaq̄ recta videf a ver-
bo. Qñ certe verbū incarnatū pependit i cru-
ce: ipa reddidit suppositū isti verbo. sicut Joh.
xix. dicit. Stabāt inqt iuxta crucē mf Jesu t so
ror mris eius. Qz aūt virgo ista tūc tpis recta
nō fuit a verbo. probatur: quia si sic fuisset re-
cta a verbo in morte: sicut in ortu: certe tunc si-
cut ipa verbū peperit sine pudore: ita verbum
vidisset mori sine dolore: ꝫ sic ñ fuit: qz ipa ma-
xime doluit: ergo inter nomen et verbuz. vicz
matrez et filium que deberent esse parteshora-
tionis nostre tunc temporis malagrammatica
fuit. ¶ Ad istam questionem tripliciter respō-
deo. Uno modo potest concedi conclusio: q
videlicet tempore mortis xp̄i grammatica ma-

la fuit in mundo et hoies loquebant falsū latinū. Multi enī latinū tūc tpis loquebant falsū de xpo. Videm⁹ enī qđ grāmatic⁹ scribit falsū latinū hoc est incōgruū: ponit crucē in margine vt postea corrigat. Vlī in illa lra q̄ ē ppinq̄ or cruci denotat eē mala grāmatica. Ergo cū illa beata virgo tunc tpis stetit ppinq̄or iuxta crucē nō ē mirādū si in ea mala grāmatica fuit et si xbo supponēs: a xbo more solito recta nō fuit. Cōfirmat hec rōsio: qr sicut tūc tpis falsē fuit astronomia in mūdo q̄re nō potuit esse mala grāmatica. Dicat astrologus. Quare eclipsis facta fuit in sole: luna existēte in oppositiōe. Et dicet grāmatic⁹ q̄lit defect⁹ fuit i regimine verbi: hoie existente ad xbū i debita suppositiōe? Sed qr hec rōsio nō saluat bonā grāmaticā fuisse tūc. Ecce alia rōsio et melior. Vel rū ē q nomē in noiatiuo casu regulariē loquē do nō ponit absolute quin a xbo regat. Sed i ablatiuo casu valde cōiter absolute ponit: et dicit a grāmaticis ablatiu⁹ casus absolut⁹. Modo zaliter Maria in morte verbi incarnati fuit totaliter in ablatiuo casu absolute posita: quā do aia xpi absoluebat a carne et corp⁹ filij aufe rebat a matre. Esa. xxxviij. Generatio mea ablata est et cōuoluta est a me. Sed certe in cōceptiōe verbi ipa stetit totaliē i noiatiuo casu. In cuius signū euangeliū narrās xpi cōceptionē replet noib⁹ passū illū. Luc. j. vbi dicit. Cui nomen nazareth. Cui nomē Joseph et nomē virginis Maria: et vocabis nomē ei⁹ Jes⁹. Ecce q posuit totaliē i noiatiuo casu. Sed certe euā geliū Joh. vbi narrat quō supposuit in morte vbi nomē Marie subticet. Stabat inq̄t iuxta crucē mater Jesu ⁊c. vt p hoc signanter denotaret q ipa nō stetit in noiatiuo casu ꝑ magis i ablatiuo. Actu. xxvij. Jā ablata erat ois spes salutis. Sed tertia rōsio dari pōt: q nec ipa fuit a regimine totaliē ablata: sed certe recta fuit a verbo ⁊ nō imediate: tū mediante quodam aduerbio. Vlī Donat⁹. Aduerbiū ē ps orationis q̄ adiuncta verbo significatiōem ei⁹ explanat atq; iplet. ꝑ null⁹ magis significatiōez xbi explanauit eiusq; volūtatē cōpleuit q̄ xbi carissim⁹ Joh. euāgelista. Vlī sicut xp̄s vocat verbum: sic Joh. p̄t dici aduerbiū: et certe xp̄s xbū expirās in cruce ꝓmisit Johanni aduerbio regimen mr̄is sue dicens. Mulier ecce fili⁹ tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mr̄ tua. Joh. xix. Et ex illa hora accepit eā discipulus in suā Notate modū xpi loquēdi. Ecce fili⁹ tu⁹. Potuit aūt dixisse. Iste est fili⁹ tuus: ⁊ ista ē mr̄ tua Nō ē aduerbiū i mūdo qđ regat nominatiuū casū: nisi hoc aduerbiū ecce vl̄ en qđ idem est. Voluit ergo in hac extrema morientis locutione aliq̄ xbo vocisq; sono exp̄mere hoc aduerbiū ecce in signū q illa benedicta nō deinceps imediate a xpo verbo corporali p̄sentia: ꝑ mediante aduerbio Johanne regeret. Habem⁹ ergo nomē ⁊ verbū. Tertio oratio est nuncius nostre legatiōis. Vlī Aug⁹. sup ps. lxv. Ofonis pure magna virtus est ⁊ velut fidelis nuncius mādatū peragit et illic penetrat quo caro nō peruenit. Vlī ps. Intret in conspectu tuo oratio mea: iclina aurē tuā ad preccē meā. Cū enī tres sint satisfactiōis partes: elemosyna oratio et ieiuniū: dubiū pōt eē que istaꝝ ē potior ad satisfaciendū. Et dicūt quidā q oratio est potior. Sz in cōtrariū dicendū et tenendū ē q elemosyna ē potior. nā cōtinet in se tā virtutez orationis q̄ ieiunij: et iō sicut aia intellectiua ē nobilior sensitiua et vegetatiua: q̄s virtualiter continet: ita elemosyna efficacior est ad satisfaciendū q̄ ieiuniū vel orō de natura sui ceteris paribus. Cōtinet enī elemosyna xbtūē ieiunij ⁊ orōnis duplici ratiōe. Primo: qr elemosyna constituit eū cui dat debitorē ad orandū ⁊ ieiunandū p eo qui dedit. Secundo quia elemosyna ē quedā oblatio facta deo que vim oratiōis habet. Similiter elemosyna cōtinet ieiuniū in quātū p elemosynā bona exteriora que ad corporis sustentationē ptinent diminuūt. Oratō xbo continet ieiuniū in virtute. Nā extētio itellectus i deū debilitatē corporis parit: sicut etiam ieiuniū. Et iō inter ista tria minus est ieiuniuz: elemosyna maximū: ⁊ orō tenet mediuz. Quarto orō est redditus nr̄e subiectionis. Ladit enī oratio sub p̄cepto determinate: et indeterminate. Determinate quidem quantum ad mīstros ecclesie qui ex statuto ⁊ p̄cepto ad horas canonicas dicendas obligāt. Indeterminate xbo q̄tū ad oēs. Omnis enim hō tenet suam salutem procurare: que sine oratione aduto non cōceditur. ⁊ iō orare mentaliter vel vocaliter est de iure nature et reducitur ad scōm p̄ceptū p̄me tabule. Memento vt die sabbati sanctifices. Temp⁹ xbo orandi laicis videt institui ex statutis canonū diebus festiuis q̄ tenentur diuinis officijs interesse: vt ministris pro populo orantibus suā intentionem cōfirment. Est ergo oratio quasi q̄dā redditus quē deus a nobis exigit sibi dari. Osee. xiij. Omnem aufer iniquitatem et accipe bonum: et reddemus vitulos labiorum nostrorum. id ē orationes deuotas.

Lectio. CCIII.

Vidit autē turbas nō in virtute corporis: nec in armatura potētie: ꝑ verbo illū q̄ se vexabat subiecit: iuramētis parētū ⁊ testamētū p̄memorās. Cū enim iā aceruatim cecidissent super alterutrum mortui interstruit ⁊ amputauit impetum ⁊ diuisit illam que ad viuos ducebat viam. Postq̄ tactum ē de forma quā sūmus pontifex Aaron obseruauit in sedando diuinam offensaz

ptra populū: ꝙtū ad supplicationē. In hac pte
psequit ō eadē forma placādi deū ꝙntū ad fa-
miliarē allegatiōez. Allegauit aūt Aaron deo
p populo saluādo pscientiā et antiquā dei ad
populū iudeoꝝ vehemētē affectiōz: cōmemo-
rans ei multa facta q̄ fecerat patrib⁹ eoꝝ: vt sic
memor amicicie veteris nouas offensas remit
teret. Duo ḡ fiūt in ista ista. Primo ostēdit quō
Aaron adept⁹ ē victoriā p diuine affectiōis al
legatiōnem. Secundo ponit eiusdem victorie
explanatiōz. scōa ps ibi. Cū eni iā. Circa p̄mū
duo facit. Primo excludit illud qō videbat sta
tui pontificali cōtrariū. Scōo subiūgit illō qō
eidem statui nosci̊t esse necessariū ibi. Sed p̄bo
Cōtrariū eni videt statui pōtificali armata po
tētia seu p̄tute corpis vim inferre: nisi fortassis
vim vi repellēdo qō natura cōcedit cuilibz. Et
iō dicit de Aaron sic. Vicit aūt turbas nō vir-
tute corporis. Turbas. i. pestes turbātes po-
pulū sibi subiectū virtute corporis sicut Sam-
son vicit Philisteos. Judicū. xv. Nec armatu
ra portētie: sed p̄bo pure oronis illū q̄ se vexa-
bat. i. angelū puniētē populū subiecit. i. a pla
ga incēdij cessare fecit. Et nota q̄ vexationem
populi dicit suā fuisse more boni plati. ij. Lor.
xj. Quis infirmat et ego nō infirmor? Sic Moy-
ses p p̄bū oronis deuicit Amelechitas. Exo.
xvij. Subiecit inḡ iuramenta patrū. i. pmissi-
ones patrib⁹ factas: et testamētū cōmemorās
id ē legē eis datā. Cōsequenter isti⁹ historie po-
nit explanatiōz dicēs. Cū eni iā aceruatim. i.
p aceruos cecidissent sup alterutrū. i. vn⁹ sup
altiū mortui: igne eos occidente: interstitit Aa
ron inter viuos et mortuos oponēs se q̄si mu
rū p viuentib⁹ cōtra ignē et amputauit impetuz
ignis populū incēdētis. Hec amputatio facta
ē gladio verbi oronis: qz vt ait Chry. Nihil est
potenti⁹ hoie pure orāte. Et diuisit illā viā ig-
nis q̄ ducebat ad viuos. i. diuisit flāmā tendē-
tē versus viuos. Vñ in ps. Vox dñi intercidē-
tis flāmā ignis. Moralit sicut ignis ille cor-
poraliter incendens populū: oēs nitebat occi-
dere: ita ignis libidinose luxurie q̄ in cōcupis-
centia carnis viget. populū. i. multitudinē ho
minū q̄tidie nitit cōflagrare. Boni ḡ pastoris
p̄uidentia more ipius Aaron cōsideret diligē
ter q̄ sūt illi q̄ iā sūt occasi p peccatū et q̄ adhuc i-
munes et innocentes. p malū aūt exēplū et cor
ruptionē alioꝝ ad peccatū tēptati: et ponat p̄-
latus se mediū inter illos p vigilātē p̄sidentiā
diuidens viā ignis: ne ad viuos attingat:
et ne innocentes a corruptis iā mortuis incēdā-
tur. Juxta illā clausulam. Vicit aūt turbas.
Notādū ē q̄ septē sūt vicia capitalia q̄ nos tur-
bant et que nos bellādo tenemur euincere p
septē dona sācti spūs: p quaꝝ septuplici victo-
ria septiformia nobis in apocalipsi p̄mia p̄mit
tūt. Designāt aūt hec septē vicia p septē gen-
tes pestiferas ḡs ipi hebrei expugnanerūt et vi
cerūt. ḡs gentes dimisit dñs vt superēt eas fi
lij isrl̄ sicut Judicū. iij. cōtinet: q̄ fuerūt Gerge
sei. Amorrei. Euei. Ethei. Chananei. Jebusei.
et Pherezei. Deutro. vij. Gergeseus interptat co-
lonū eūciens et significat superbiā: q̄ primū ange
lus de celo et Adam colonum paradisi eiecit.
Hāc vincere debet quilibet nostrum p donū ti-
moris. et tunc p̄missionē cōsequit q̄ ponit Apoc.
iij. Qui vicerit faciā illuz columnā in tēplo dei
mei. De natura colūne est fortiter supportare
qō sibi supponit: et cōditis superbie ē nihil tole-
rare sibi supositū: qz nitit ē sup alios nō sub
alijs: et iō illū qui vicerit superbiā: faciet de⁹ colū
nā. Amorreus interptat amaricās vel ama
ra loquēs et significat inuidū. q̄ totus est fellit⁹
intrinsecus: qui in se sēp amaricatur sp amara
effundit. Dicit Arist. ij. de aialib⁹. ca. ij. q̄ aba
ne ē aial magnitudine cerui qō cōtra naturam
oīm alioꝝ aialiū hz fel in aure simile felli hois
i coloꝛe. et ē aial amaꝝ et velox nimis. Et signifi
cat inuidū q̄ fel in aure gerit: qz q̄cq̄d audit in
offensionez amaritudinis p̄uertit. Ouidi⁹. ij.
metam. Pectora felle virent lingua suffusa ve-
neno. Risus abest nisi quē visi fecere dolores
Iste Amorreus vincend⁹ est p donū itellectus
q̄ hō aduertēs primū sue nature p. i: ipē: dulcē
se p̄beat p̄rio suo et cōpassiōe fauentē. et sic vin
cendo cōsequit p̄ missionē q̄ Apoc. ij. ponitur
Vincēti dabo mānа abscōditum. Tertius ē
Euei q̄ interptat lapides colligēs et figurat ira
cūdū et rixosū. hic colligit petras offēsiōis et la
pides scādali vt i iurgio iaciat cōtra p̄imum.
Sic Semei gradiebat maledicēs et mittēs lapi
des p̄tra Dauid. ij. Reg. xvj. Istū vincere de-
bem⁹ p donū p̄silij sequēdo xp̄i p̄silia ō patia et
tollerātia iniuriaꝝ. Matth. v. Ego aūt dico vo
bis nō resistere malo: ꝑ si ds te pcusserit in ma-
xillā vnā p̄rebe ei et alterā. Et talis victor erit se
curus de p̄missiōe facta Apoc. ij. Qui vicerit
si ledet a morte scōa. i. ifernali pena. Quar- B
tus ē Ethеus q̄ interptat stupor vel formido:
et significat accidiā: que facit hoiem stupidū et
formidantē opa virtuosa. Ille vincēd⁹ ē p donū
fortitudis. De q̄ Greg⁹. vj. moral. Justor for-
titudo ē carnē vincere: ppr̄ijs voluptatib⁹ cō-
traire: delectatiōz vite p̄sentis extinguere: huius
mūdi aspa p eternis p̄mijs amare: p̄speritatis
blādimēta p̄tenere: aduersitatis metuz cordis
audacia superare. Reprobor fortitudo ē trāsito
ria sine cessatiōe diligere: ꝺ flagella ip⁹ cōdito
ris ilēsibiliť pdurare: ab amore rer̄ tpaliū nec
aduersitate deficere. ad inanē gloriā etiā cuz vite
detrimēto p̄uenire: malicie argumēta acq̄rē: bo-
noꝝ vitā nō solū verbis et moribus: ꝑ etiā gla-
diis impugnare: i semetipis spez ponere: inimīca
tē sp sine vllo penitētie desiderio ppetrare. Sz
victori hui⁹ ethei p̄miū p̄mittit. Apoc. iij. Qui

vicerit dabo illi sedere mecū i throno. ¶ Quintus est chananeus q̄ interp̄tat possessor vel negociator et signat auarū et cupidū: q̄ p diuersas negociationes: possessiões acquirit et auget. Vñ Aug⁹. de dñi ẋbis sermõe. xxv. Que ē illa auiditas cõcupiscētie cū et ipa habet bestie modū? Tūc enī rapiūt q̄n esuriūt. Parcunt ẋo p̄de cū senserint saturitatē: insatiabilis ē sola auaricia diuitū: semp rapit et nūq̄ satiatur: nec deū timet: nec hoīem reuerek: nec patri p̄cit: nec matrē recognoscit: nec fratri obtemperat: nec amico fidē p̄stat. viduaz op̄primit: et pupillū inuadit. liberos in seruicium reuocat. testimoniū falsū p̄fert. res mortui nequiter occupat. Et que est ista insania. Animarū amittere vitā: appetere mortē: acq̄rere auz̄ t p̄dere celū. Iste chanane⁹ vicēd⁹ ē p donū pietatis: q̄ mouet ad dandū paupib⁹ ppter deū. Narrat Juli⁹ sext⁹ Stratogematon .li.j.ca.iiij. q̄ cum Emilius Paulus consul roman⁹ in lucanis iuxta litus angusto itinere exercitū duceret t tharentini ei classe insidiantes agmen eius scorpionibus essent aggressi: captiuis latera euntiuz p̄texuit: quoz respectu hostes ibuere tela. Sic moraliter diuites si tela demonū vel vitões diuinas euadere velint: ponant iuxta latera sua pauperes elemosynas largiēdo et circūdēt latera sua pauperibus: ppter quos de⁹ frequēt parcit ab vlciscendo et demones cessant a nocendo. et taliter vincenti dabit illud in futuro q̄ p̄mittit Apoc. xxij. ¶ Qui vicerit possidebit ō: et ero illi de⁹ et erit ip̄e mihi fili⁹. ¶ Sext⁹ ē Jebuseus qui interp̄retat p̄sepe: et significat gulā que suader homini sēp stare ad p̄sepe: sicut asin⁹ vel iumentū: et iste vinci debet p donum sciētie: qua sciamus viuere tēperate. Juxta illud Apli ad Philip. iiij. Scio abundare t penuriam pati: et sic vincenti dabitur quod promittit. Apoc. ij. Vincenti dabo edere de ligno vite. Ad lram. Temperantia etiā p̄sentē vitā plongat. Eccl. xxxvij. ¶ Qui abstinens ē adijci et vitā: et p oppositū gula in morbum t in mortē inducit. Eccl. xxxj. Vigilia et cholera t tortura viro infrunito. Ad lram excessus gule causat defectū suauis somni et choleraz t fomidi cā passionē: torturā. i. torsiões ventris. Et hec oia facit gula viro infrunito. Dicit autē infrunitus q̄si sine frumine. id ē sine sapore. Est. n. frumē illa pars gutturis que saporem sentit. Gulosus aūt morsellos deglutit sine sapore ad modū lupi deuorādo. Vel dicit ifrunitus q̄si sine fruno qđ est confectio q̄ coria fruniunt. Vt dicit a freneſi vel a fronte vel a freno. Uersus Frons freneſis frumē frunia frena dabis.

¶ Septim⁹ ē phereseus: q̄ interp̄tat dissemināns terrā: et significat lubricū t illecebris datū: q̄ illicite seminat semē suū t metit mortē nec electionē et in fine penā eternā. Ad Gal. vj. ¶ Qui seminat in carne: de carne t metet corruptionē. Iste vincend⁹ est p sapiam. id ē p saporem celestiū: qb⁹ gustatis cessat ois delectatio carnalis: et q̄ sic vicerit p̄missionē cōsequet q̄ ponit Apoc. iij. ¶ Qui vicerit hic vestiet vestimētis albis. He sūt turbe septē q̄s vincere nos oportet. Est enī de xp̄o sicut de Marco furio camillo. De quo narrat sextus Juli⁹ Stratogemeton li. vij. ca. iij. Iste iturus ad bellū in exercitu p̄clamare fecit se nō recepturū quenq̄ in castra. nisi victorē. reductisq̄ militibus in aciez victoria potitus ē. Isto mō xp̄s nullū recipit i celū in die iudicij: nisi fuerit p̄ius victor. Et iō has septē p̄missiones facit sub sola conditione victorie. Propt̄ qđ dicitur Esa. ix. Letabūtur coram te sicut qui letant in messe: sicut exultant victores capta preda q̄n diuidunt spolia.

Lectio. CCIIII.

IN veste enim poderis quā habebat: tot⁹ erat orbis terrarū: t parentū magnalia in q̄tuor ordinibus lapidū erant sculpta. t magnificentia tua i dyademate capitis illi⁹ erat scripta. His aūt cessit q̄ exterminabat: et hec extimuit. Erat enī sola tēptatio ire sufficiens. ¶ Postq̄ declaratū ē q̄liter sūm⁹ pōtifex Aarō diuinā placauit offēsā t angelū occidētē pp̄lm p icēdiū cessare fecit plagā p deuotā supplicatiōez et p diuini federis allegatiōz. In ista p̄te p̄sequit quō ad eūdē effectū cōmodi⁹ exequēdū adiunxit sacraz̄ vestiuz repetitiōz. Fuit. n. indut⁹ pōtificalib⁹ vestib⁹ q̄ mysteriis plene erāt. ¶ Et circa hoc duo facit. Nā p̄mo describit sacerdotalis ornat⁹ cōuenīētiam. Scōo ostendit q̄ntā ip̄i Aaron sic ornato p̄stituit angel⁹ reuerētiā ibi. His aūt cessit. In describēdo aūt ornatū sacerdotalē ñ enūerat oēs vestes. De qb⁹ Exo. xxviij. agit: ꝑ tñ tria ornamēta describit i qb⁹ oia alia itelligi voluit. Sūt aūt ista. Tunica hyacithia rōnale: et lamia aurea q̄ pendebat i frōte. In hoc aūt ornatu triplici erat rep̄sentatio orbis terraz̄: cōmemoratio paterne nobilitatis: et declaratio diuine maiestatis. Dicit ḡ sic. In veste poderis. Est autē poder tunica talaris. t dr̄a pos podis grece qđ ē pes pedis latie: q̄ erat tunica hyacithia vsq̄ ad pedes descēdēs. Vñ dr̄ poderis q̄si pedib⁹ iherēs. Erat aūt de duab⁹ icissoib⁹ facta: cōsuta sup humeros t p latera i modū dalmatice fctā manicas eiusdē coloris habuit: capuciū hīs nō ex trāsuerso sup scapulas: ꝑ lōgā sectiōz habebat ista vestis a pectore vsq̄ ad medias scapulas cui apture: ne turpit aparet⁹ apareret aſi et retro assuta erat vitta: q̄ sup scapulas hinc inde vasculis cōstrigebat. Habebat aūt h̄ solēnis tunica: p̄tis calis p fimbrijs. lxxij. tintinabula aurea q̄bus erāt imixta totidē vascula: q̄si malapunica ex hyacintho t purpura t cocco bis tincto: ita vt p⁹ tintinabulū eēt malagranatū q̄si inter scalaret mō posituz: vt audiret⁹ sonus q̄n ingrediebat

sacerdos sactuariū. De hac igit veste pontificali dicit hic. In veste eni poderis. Et ē cōstructio intrā sitnua. quaz habebat totus orbis terrarū. stat aūt hic poderis nō solū p tunica iam descripta. imo p toto ornamento sacerdotali: p qō fm suas diuersas partes totū orbis terrarū mystice significabat. ¶ Vbi notandū q sīc dicit magr in hist orijs. Exo. xxviij. ¶ Quattuor erant vestes tā minoribꝰ sacerdotibꝰ ąs cōmunes vocabāt q̄s pncipi sacerdotū quē Arabarchū apellabāt: cōmūes. ⁊ alie q̄ttuor erāt qbꝰ solus Arabarchꝰ sup illis q̄tuor vtebat. ¶ Quattuor prime erant feminalia: camisia: talaris: et balthetus latus ad quātitatē q̄ttuor digitoz in textꝰ floribꝰ coccineis: purpureis: hyacithinis et thyara. ¶ Quattuor vo pontificales vestes q̄bus summus sacerdos induebat fuerūt iste. Poderis de qua supius dictū ē. Suphumerale qō habuit formā quadranguli in pectore: et duos lapides onychinos sup vtrūq; humerū In vno erāt scripta ꝓincialibus litteris sex nola filiozuz isrl'et in alio alia sex. Rōnale fuit tertiū ornamentū et q̄drangulū inxta mensurā apture in suphumerali ex q̄ttuor coloribus scz bysso ⁊ purpura: hyacitho cocco bis tincto ⁊ auro contextum: sicut ⁊ suphumerale. Et erāt in eo duodecim lapides auro firmiter inclusi p q̄ttuor ordines tres in singulis ordinibus. In primo ordine sardius: topazius: ⁊ smaragdus In secundo carbunculus: saphyrꝰ: et iaspis. In tertio liguriꝰ achates: et amethistꝰ. In q̄rto chrysolitꝰ onychinꝰ: et berillus. In quibus erant scripta nola. xij. filiozum isrl'iuxta ordinē natiuitatis suc: singula in singulis. ¶ Quartū ornamentū sacerdotis sūmi erat capitis: qō cōiter thyara: mitra vel ifula dicitur. sed specialiꝰ: cydaris: ⁊ erat iterius totalit hyacinthina que circundabat exteriꝰ aureo circulo tribus ordinibus facto. cuius sūmitas in acutissimuz cacumen tendebat: sup frontē tēdebat lamina aurea ad modū dimidie lune facta: que arcuationem suā habuit versus surſum :et per anulum aureū yncini non inserebatur qui thyare affixꝰ erat. In hac lamia sculptum erat Ayoth Adonay. id est magnum nomen domini: scz tetragramatō qō ineffabile dicit nō q̄ dici ñ posset: sed q̄ rē ineffabilē significat qō his litteris scribit. Hee. Joth. beth. vau: que sonāt principium vite passionis iste: qō est dictū :per passionē illius quē p̄figurat iste sacerdos renuncia tur vita in Adam perdita. Ista sūt ornamenta sūmi sacerdotis. De qbꝰ nota mgr fm in historijs sup Exo. xxviij. pulchre et diffuse. ¶ Quando q̄ dicitur In veste poderis: stat poderis p totali ornamēto sacerdotis: ⁊ in istis figurabat totꝰ orbis terrarū. Hā feminalia et camisia linea: q̄ de lino erant :figurabant trā. Balthe⁹ oceanum. Tunica vo hyacithia ipo colore suo aerem pferebat. Tintinabula rōne sui sonitꝰ tonitruū. Malogranata chorusca tiones. Ephoth vo vel suphumerale ppter varietatē suoz colorum celū sidereuz figurabat. ¶ Quod vo aut quattuor alijs colorib⁹ intextū erat: significat q̄ calor vitalis penetrat vniuersa. Duo sardonices solem et lunaz signficabant. Duodecim gemme pectorales duodeciz signa in zodiaco ostendebant. Rōnale quod erat in pectore significabat: q̄ terrena adherent celestibꝰ et q̄ rōne cuncta sunt plena. Cydaris celuz ē empyreum. Lamina superposita: deuz oibus presidentem. Sic ergo patet sensus lr̄alis huius textꝰ. in quo sic dicitur. In veste poderis quā habebat totus erat orbis terrarū fm Josephum et iudeos. Secundum ornamentum quod specificatur hic in littera est rōnale siue logyon: siue pectorale in quo erant fm eū quattuor ordines. Duodecim gēme in qbꝰ sculpta fuerūt duodecim nola filioz isrl': vt supius dictū fuit. et quātū ad hoc dicit. Et parentū scz duodecim patriarcharū filioz Jacob magnalia. id est magnū aliqō signātia sculpta erāt i q̄ttuor ordinibꝰ lapidū. i. gēmarū. Tertiū ornamētū quod specificatur hic in littera est cydaris pontificalis q̄ a sui parte vocat vicz a lamina: que pendet i frōte pontificis. Unde dicit sic. Et magnificentia tua. id est magnificum et ineffabile nomen tuum erat scripta in dyademate capitis illius. id est lamina aurea ad modum dimidie lune cornicule que pendebat in fronte pontificis: et dyademati. id ē cydari vel mitre fuit inserta. Et sic stat totum p̄o parte. Consequēter ostēdit quantam reuerentiam fecit angelus Aarō sic induto vbi dicit. His autē cessit. His autem id est que scribebantur et figurabantur per sacerdotis vestes cessit angelus siue bonus siue malus q̄ extermiuauit populū: et insuper hec extimuit non timore qui est passio : sed timore qui est reuerentie exhibitio. ¶ Sed cum fuerit angelꝰ bonꝰ incōueniēs erat q̄ istis cederet et ad horz representationē punire cessaret. Enim p qz. qz erat sola tēptatio ire sufficiēs .i. timoz quē habuit populꝰ dei iusta dei vindicta qñ videbat tātā multitudinē subito cōflagratā sufficiēs erat ad delectiōz sceleris sui. Sūt aūt q̄daz facilis corrept iōis q̄bus sufficit verbū corripientis. Quidā aūt nō sic se hñt ꝫ p̄ verba oportet addere verbera. Prouū. xxiij. Seruus verbis erudiri ñ pōt. imo sicut legit. Eccī. xxxiij. In opa cōstitue eū: sic. n. ꝺecz illū: q̄ si ñ obaudierit curua illū cuz pedib⁹. ¶ Nota moraliter q̄ psona ecclīastica quelibz debet indui isto triplici ornamēto podere: rōnali ⁊ dyademate. vt sit poderis in corpe: rōnale i pectore: et diadema i capite. Poderis nāq; significat cōtinentiam castitatis. dyadema vo eminentiā sctitatis. rōnale scientiā veritatis. Primū ergo vestimentū

quo debet se vestire psona ecclesiastica est poderis cōtinētie vt totū corpus a motibus lasciuie: petulātie ⁊ insolētie cōpescat: ⁊ hec merito vocatur talaris. Fingunt poete vt pz in scintillario poetaꝝ: q̄ mater Achillis Achillē natū tinxit in aquis stigijs. i. in aquis cuiusdaꝫ fluminis infernalis quantū ad corpus totū excepto talo. ⁊ ideo Achilles inuulnerabil' fuit p totum corpus nisi dūtaxat in talo. Cū ergo captus amore Polyxene in templo eam corrūpere statuisset: a paride in talo percussus occubuit. Et q̄ paris sub simulachro Apollinis latuit in tēplo absconditus fingit Apollinē telum Paridis direxisse in talū Achillis ⁊ mortuus est. Istius poesis sensus litteralis est iste. Vene que sunt in talo ad renū ⁊ femorum atq̄ virilū ptinent rationē. Unde Orpheus pncipalem locū libidinis dixit esse in talo. Achilles ē homo perfectus quē mater virtus intinxit in aquis stigijs: q̄ virtus ptra oēs labores homines munit: solum taluꝫ nō tinxit q̄ quātūcūq̄ homo p humanā virtutē fuerit munitus semp ad libidinis ictus ptz nisi p diuinā gratiaꝫ preseruet. ⁊ ideo signanter dicit Salomon Sap. viij. Sciui q̄ aliter nō possum esse cōtinēs nisi deus det. ⁊ ideo hec species iusticie generalis siue virtus que est ptinētia est a deo continue postulanda: ⁊ sic solūmodo haberi pōt. Iuxta illud Eccl. xxvij. Si sequaris iusticiā q̄ est cōtinentia qua corpus recte agit aprehēdes illaꝫ ⁊ indues illā quasi poderē honoris. Vocat etiam talaris cōtinentia q̄ vsq̄ ad finē vite cōtinuari debet. ij. Regl. xij. Thamar erat induta huiuscemōi talari tunica. Filie aūt regū virgines huiuscemōi tunica vtebant. Secundū ornamentū psone ecclesiastice debet esse rōnale sciētie. In isto rōnali scribebat doctrina ⁊ veritas. Hec em̄ debet esse pncipalis intentio clerici vt possit vera addiscere ⁊ vera docere. In collationib⁹ patrū. li. x. ca. xxix. dicit sic. Dixit abbas Palladi⁹ q̄ aīam sm̄ xpi voluntatē conuersantez oportet aut discere fideliter q̄ nescit aut docere manifeste q̄ nouit. Si aūt vtrunq̄ possit ⁊ nō vult: insanie morbo laborat. Initiū em̄ recedēdi a deo fastidiū est doctrine: ⁊ cū nō apetit id qđ aīa semp esurit que diligit deum. De isto ornamēto dicit Eccl. xxj. Ornamentū aureū prudēti doctrina. Tertiū ornamētū quo se debet induere psona ecclīastica est diadema capitis. Est em̄ diadema insigne regale p qđ discernit rex ab alijs. Sic certe caritas sola diuidit inter filios regni ⁊ pditiōis sm̄ Augl. Un̄ Hester. vj. dicit in figura. Homo quē rex honorare cupit debet indui vestibus regijs: ⁊ iponi eq̄ q̄ de sella regl est accipē regiū diadema sup caput ei⁹. Uestes em̄ regis nr̄i xpi sūt virtutes q̄s etiā pbs vocat habit⁹: Equ⁹ ꝺ sella regis fuit crux: ⁊ diadema regis caritas. Et ideo p hec tria honorabiles nos faciem⁹ apud deū ⁊ apud hoies: videlicet virtutib⁹ penitentia ⁊ caritate.

Ca. XIX. Lectio. CCV.

IRpijs aūt vsq̄ in nouissimū sine misericordia ira supuenit: pscibat. n. et futura eor: qm̄ cū ipi reuersi essent ⁊ pmisissent vt seducerēt ⁊ cū magna sollicitudine pmisissent illos pseq̄batur illos acr⁹ penitētie. Adhuc em̄ inter manus habētes luctū ⁊ deplorātes ad monumenta mortuor: aliā sibi assumpserūt cogitationē insciētie: ⁊ q̄s rogātes piecerāt: hos tanq̄ fugitiuos psequebant. Postq̄ auctor cōmendauit dei sapientiā iuste oia gubernantē a mirabili exterminatiōe pmogenitor in egypto. In hoc vltimo capl'o cōmendat eandē a terribili sbmersione egyptior in mari rubro. Et circa h̄ duo facit. Nā pmo agit de terribili exterminio in mari rubro. Scō de mltiplici patrocinio hebreor in deserto. Scā ibi. Quis em̄ creatura. Et de istis duab⁹ agit alternatim nūc de patrocinio collato hebreis: nunc de exterminio illato egyptijs vsq̄ ad finē libri. Et circa hoc duo fiunt. Nā pmo agit de peccantium grauī malicia. Scō de pene eor cōuenienti iusticia ibi. Nocebat em̄ illos. Circa pmū tria narrat. Primo quō iusti ⁊ impij a deo diuersimode puniebant. Scō quō malor sceIera pnitia ⁊ futura a deo non abscondebant. Tertio psequit q̄s rōnabiliter submergi merebāt. Scā ibi. Presciebat em̄. Tertia ibi. Qm̄ cū ipi. Dicit ḡ pmo sic. Impijs aūt ⁊c. quasi diceret. Hebrei rebelles ⁊ murmurātes ptra dominū occisi sunt: p parte p ignis incendiū: sed nō totaliter defecit in plm̄ ignis ille: q̄ sedat⁹ fuit p pontificis supplicantis remediū. Ex certe impijs. i. egyptijs psequētibus hebreos infra mare rubrū absq̄ remedio vsq̄ in nouissimū sine misericordia ira supuenit. Ira. i. vindicta iusta cōsumpti sunt: q̄ vsq̄ ad mortē vel vsq̄ in nouissimū. i. quēlibet: q̄ nullus de illa submersione liberatus est: hec ira supuenit a deo tanq̄ pondus qđ sustinere non possent. Ratio autē huius varie punitionis iustorū et impior subiungit: q̄ dominus pscibat q̄ ipi hebrei peniterēt ⁊ se corrigerēt. ⁊ ideo parcitū est eis. Presciebat aūt q̄ egyptij pdurarent finaliter obstinati. ⁊ ideo pmittentib⁹ correctionē pepercit. ⁊ pponentes ptinaciā exterminatiōe finali pcussit: ⁊ hoc est qđ dicit. Presciebat em̄ futura illorū. i. scelera illorū futura si pmissi fuissent. Deinde cū dicit. Qm̄ cū ipi permisissent declarat quō rōnabiliter meruerūt submergi propter maliciam que dupliciter patuit in exitu israel de egypto. Nā cuz vidissent egy-

ptij decimã plagã qua fuerant occisi ꝓmogeniti: ascenderũt ⁊ ꝓmiserũt ꝙ filij israel intrarent desertũ ad sacrificandũ deo suo: imo cõpeliebant eos exire: sicut patet Exo. xxxij. ⁊ tñ hoc nõ obstãte statim displicuit eis ꝙ eos ꝓmisissẽt recedere ⁊ tanq̃ fugitiuos psequebant. Hec ꝙ falsitas ⁊ incõstantia in ꝓposito suo aggrauat maliciã eorũ. Item ꝙ ita recẽter cũ adhuc erãt occupati circa luctum ⁊ sepulturam suoꝝ mortuorũ redierunt ad exercendã maliciam et iniuriaꝫ in hebreos ⁊ persequẽdo: volentes eos reuocare: satis ostendit eorũ maliciam indurata fuisse ⁊ eos de bene actis nõ de culpis penitere. Et ideo eos submersione mirabili dignos esse dicit. Igit verũ est ꝙ deus ꝓsciuit eos finaliter esse malos ꝙ ex hoc satis patuit: qñ cũ ipi egyptij reuersi essent ad cor: videlicꝫ ad dei cognitionẽ aliqualẽ ꝙ ꝓmisissent licentiando hebreos: vt seducerent scilicet de egypto vel vt seducerent. id est seorsum ducerẽt egyptij hebreos inter mõtes ⁊ mare rubrũ ⁊ cũ magna solliciti dine remisissent illos scilicet hebreos: cõsequebatur illos actus penitẽtie: ipis scilicet egyptijs penitẽtibus ꝺ bono ꝓ eos facto hebreis. Istis malis egyptijs de bono ope penitentiꝫ similes sũt nõnulli religiosi mali: qui de statu ꝓfessionis penitẽt: ad quẽ perpetuo sunt obligati. Contra quos Esa. l. dicitur. Ego autem nõ contradico retrorsum nõ abij. Et ecce q̃ fatue fecerunt egyptij: adhuc in manus luctum habentes. id est materiam luctus. id est funera suorum ⁊ deplorantes. id est valde plorantes ad monumẽta mortuorũ: aliaꝫ sibi assumpserũt cogitationẽ insciẽtie. id est quẽ facti sũt insipientes ⁊ fatui: ⁊ quos ꝓiecerant. id est eiecerant de egypto. Hos tanq̃ fugitiuos persequebãtur. Exo. xij. Indurauit dominus cor Pharaonis regis egypti ⁊ persecutus est filios israel. Circa illam clausulam. In nouissimo ira dei supuenit. Notandum est ꝙ ira dei que nihil aliud est q̃ iusta dei vindicta scõm Aug⁹. de ciui. dei. li. v. ca. xxv. quattuor habet cõditiones propter quas merito debet formidari. Ira enim dei non declinatur viriũ potestate: nõ debilitat temporis tarditate: in plures excitatur vnius prauitate: nullatenus mitigatur sine humilitate. Prima ergo conditio ire dei est ꝙ nõ declinatur viriũ potestate. Ab ira eñ hominis potest aliquis se fortassis abscondere vel subterfugere vel resistere: sed ira dei nec loco merit: nec finitur tpe: nec virtute desenditur. Hau. j. ca. Quis stabit ante faciẽ indignationis eius: ⁊ quis resistet ire furoris ei⁹. Et ps. Quis no. po. ire. t. ⁊ pre. ti. t. i. t. di. quasi dicẽt nemo. Probat Boetius. j. de cõsola. metro. iij. ꝙ sapiens non habet timere irã cuiuscũq̃ tyrãni quantũcũq̃ seuiat cõtra eum. Sapiẽtis enim est facere irã ipsius inermem: quia si sapiens nihil timeat perdere quod tyrãnus potest auferre: nec aliquid potest ab eo recipere quod tyrãnus potest ei conferre: reddit iram tyranni totaliter impotentẽ ⁊ priuat eaꝫ totaliter armis suis. Unde dicit sic. Quisquis cõposito serenus euo tẽ. Et infra. Quid tantũ miseri seuos tyrannos Miranꝫ sine viribꝰ furẽtes? Nec speres aliquid: nec ptimescas. Ex armaueris impotẽtis irã. Aut q̃sq̃s trepidus pauetꝫ optat. Q̃ nõ sit stabilis. suiq̃ iurꝫ Abiecit clypeũ: locoq̃ motus. Flectit qua valeat trahi cathenã. Quicũq̃ homo sic huiꝰ vite appetit imoderate honores ⁊ diuitias vel abhorret pusillanimiter aduersitatꝫ fortune. talis ꝺ suis passionibꝰ ⁊ affectiõibꝰ facit cathenã qua hac ⁊ illac ꝓ amorẽ vel iraꝫ alteriꝰ trahi possit. Aꝺ nõ si loquamur de deo nõ possumus eũ facere. sic impotentẽ nõ appetendo qꝺ põt ꝓferre: nec ptimescẽdo qꝺ potest inferre. Hã beatitudinẽ quã põt cõferre naturaliter oẽs appetimus: ⁊ miseriã qua potest inferre naturaliter abhorremus. Omnes eñ hoies beati esse volũt: idq̃ vnũ ardentissimo amore appetũt. Sicut docet Augꝰ. xiij. de trinitate ca. xv. Et alibi dicit ꝙ nullo modo possumus velle miseri esse. ergo nõ restat nobis aliud nisi diuinã voluntatem explere: exquo naturaliter appetimꝰ quod sine eo habere nequimus. Secunda cõditio ire dei est ꝙ nõ debilitatur tẽporis tarditate. Unde Valerius li. j. ca. ij. Lento enim gradu ad vindictã sui: dei ira ꝓcedit ⁊ tarditatem supplicij grauitate compensat. Eccl. xvj. In gente incredibili exardescet ira. Fertur de quadã ciuitate q̃ bello lacessito misit ad quẽdã ꝓncipẽ ꝓ succursu habendo: ⁊ vt illi ꝺ ciuitate eiꝰ animũ citius inclinarẽt: exponũt sibi fortitudinẽ ciuitatis in muris ⁊ turribꝰ ⁊ fossatis: q̃bus ille ꝓ respõso remisit. Est ne inꝺt vestra ciuitas superius cooperta: ita ꝙ ira dei sup ipsam descendere nequeat? Quod si est libenter veniã ⁊ defendã vos. Sinautẽ ꝓtra irã dei ꝓpter peccata vestra pugnare nõ audeo. In quadã etiã patria in anglia que Nortfolthia nominatur dicitur cõtigisse ꝙ blada in estate pulcherrima creuerant: ⁊ ecce appropinquãte tpe messiũ venit quoddã genus muscarũ in tãta multitudine ꝙ totum bladũ intantũ cõsumpserũt ꝙ vix in quinq̃ miliarium spacio vnus modius inueniretur: homines ꝺ illa patria quasdã de illis muscis ceperunt ⁊ diligenter inspicientes quales essent: quia nunq̃ prius cõsimiles viderãt: inuenerũt eas habere litteras depictas in alis suis: in vna ala scribebat ira: in alia dei: vt manifestũ esset ꝓpter demerita populi vindictaꝫ diuinã fuisse. Juxta illud Hiere. xij. Seminauerunt triticũ ⁊ messuerũt spinas: hereditatẽ acceperũt ⁊ eis nõ proderit. Cõfundemini a fructibꝰ vestris ꝓpter iram furoris dñi.

Tertia ꝓditio ire dei est: q̄ in plures excitat ob vnius ꝓuitatē. Nam ꝑpter vnius ꝑsone maliciā flagellat deus aliquādo vnam magnā multitudinē. Exemplū Exo. xxj. vbi dicit q̄ tota domus Abimelech sterilis facta fuit ꝓpter demeritū Abimelech. ⁊ totus ꝑplus israel ꝑpter peccatū Achor punitus fuit. Vñ dicit ibi. Nō poteris stare ꝓtra inimicos tuos: donec deleat ex te q̄ cōtaminatus est hoc scelere dicit dñs ad Josue. Josue. vij. Propter qō legim⁹ Phinees dixisse cuidā parti filiorū israel Josue. xxij. Vos hodie dñm reliquistis ⁊ cras in vniuersum israel ira eius deseuiet. Nonne Achor fili⁹ Zare ꝑterijt mandatū dñi ⁊ super oēm populū israel ira eius incubuit? Homin⁹ em̄ aliquādo punit vnū hominē ꝑ peccato alterius tēporaliter: sed eternaliter nō. Quarta cōditio ire dei est q̄ non mitigatur nisi p humilitatē. Natura em̄ leonis est nō irasci nisi ledat. Prostratis em̄ hoibus parcere dicit. Juxta illud poeticū. Parcere ꝑstratis scit nobilis ira leonis. Eodē mō xp̄s nō irascit nisi lesus. Vñ Esa. lxiij. Ne irascaris dñe satis: ⁊ ne vltra memineris iniquitatū nostrarū. Unde nota q̄ quātūcunq̄ deū offenderis si te humiliaueris placabis eum. ij. Paralip. xij. Quia humiliati sunt: auersa est ira dei ab eis.

Lectio. CCVI.

Dicebat em̄ illos ad hūc finē digna necessitas: ⁊ hor q̄ acciderāt cōmemoratiōnē amittebāt: vt que deerant tormētis repleret punitio ⁊ ꝑplus quidē tuus mirabiliter trāsiret. Illi au tē nouā mortē inuenirēt. Postq̄ declaratū est q̄ egyptij ꝑsequentes filios israel vtebātur ꝓtra eos vehemēti malicia. In ista parte ostendit ꝓsequēter q̄ statim postea submersi fuerūt ex ꝓueniēti diuina iusticia. Et ꝑmo tangit eor pena. Secūdo ipius pene finalis causa ibi. Ut que deerant. Ex parte pene dicitur sic. Ducebat em̄ illos scz egyptios ⁊ ꝑsecutores filiorum israel ad hūc finē: scz vt piditarent in mari rubro: digna necessitas. id ē exigētia culpe: que talē mortē meruit. Hā oim plagarū ꝑcedentiū q̄ eis acciderāt obliti fuerūt ex eor ptinaci malicia. Et ideo dicit. Et horū que acciderāt cōmemoratiōnē amittebāt. Causa vero finalis tangit in genere cū dicit. Que deerant tormētis repleret punitio. i. id quod deerat plagi quas euaserant: repleret. i. ꝑfecte ꝑsūmaret punitio vsq̄ ad mortē. Hz in specie ipa cā finalis magi exprimit qua scz egyptij submersi sunt in mari rubro. Cui⁹ submersiōis duplex est rō. Una fuit vt ꝑplus dei trāsiret magi mirabiliter. Alia vt egyptij inusitata morte perirēt miseraliliter

Preterea em̄ magi miramur filios israel impune trāsisse: cedēte illis mari: q̄ etiaz videm⁹ egyptios sbmersos fuisse: mari sup eos denuo redeūte: ⁊ hoc est qō dicit. Et ꝑplus quidē mirabiliter trāsiret. i. ꝑ siccum in medio mari. Illi aūt. i. egyptij nouā mortem inuenirent. Hec mors dicit noua fuisse: nō q̄ multi hoies ante submersi nō fuissent: ꝑpter modū submergē di: q̄ nutu diuino recepit eos oēs: mare stās ab vtraq̄ ꝓte sicut murus. Et cū oēs submersi fuissent: ⁊ filij israel iam litora attigissent: diuisit mare in alueū suū ⁊ omnes egyptios cōclusit. Horaliter loquēdo sic frequēter accidit q̄ illud qō est materia ꝓmotionis in ꝓncipio: est causa ꝓfusionis in termino. Abundus quādoq̄ cedit homini in ꝓncipio fauēdo sibi ⁊ dādo sibi diuitias ⁊ honores: donec fuerit ꝑfecte implicatus curis ⁊ sollicitudinibus ⁊ superbia secularī. ⁊ tunc q̄n credit se esse in optimo statu ⁊ apice sue dignitatis cōmouet ꝑturbationes ⁊ ꝑsecutiones deijciēdo eū. vt in ꝑs dicit Deiecisti eos dū alleuarent. Circa illā clausulam. Ducebat em̄ illos digna necessitas ad hūc finē. Notandū est q̄ quattuor modis cōiter homines male ducunt: quidā em̄ abducūtur illecebrosa sensualitate: quidā pniciosa familiaritate: quidaz ꝓsumptuosa temeritate: ⁊ quidam malicioſa seueritate. Primo ducuntur quidam illecebrosa sensualitate. hi sunt q̄ nō ſm rationem: sed ſm passionem viuūt: qui nō quod honestuz: sed quod est delectabile in omnibus querūt. Sic ductus est iuuenis ille vecors quē mulier irretiuit multis sermonib⁹ ⁊ blādicijs labiorū ꝓtraxit illū: ⁊ statim illaz sequitur quasi bos ductus ad victimā. Prouer. vij. Narrat Fulgētius. j. mirtologi. q̄ cū Admet⁹ rex Alcestā duxerat in vxorē cōtigit Admetū infirmari ꝓsuluit Apolinē quō posset ab infirmitate curari: rñsuz ē ꝑ Apollinē q̄ curari nō posset nisi aliq̄s de suis ꝓpinq̄s ꝑ eo morerē voluntarie. Quo intellecto Alceſta mortē spōte subijt: ⁊ ad inferna descendit. Quo cū Hercules veniſſet: vt inde cerbez traheret: Alceſte cōpatiēs eā ab inferis liberauit. Horalit mēs humana ⁊ sensualitas adinuicē copulant sicut sponsus ⁊ spōsa: vir ⁊ vxor. vir infirmatur q̄n cogitatiōibus varijs agitatur: clamat ad deū cū ps. Miserere mei dñe q̄n infirmus sum sana me dñe: q̄ sic orare debemus q̄n mens infirmat. i. temptat: hoc est deū sapiētie ꝑ cōsilio requirere: respondit aūt deus ꝑ scripturas suas q̄ oportet ad hoc q̄ spiritus ꝓsequat salutē vnū de ꝓpinquis suis volūtariā mortē subire id est carnē nostrā volūtarijs penitētijs mortificari: q̄ nisi caro moriat spūs vitā gratie non habebit. Et hoc ē qō dicit Ad Roma. viij. Si ſm carnē vixeritis: moriemini. Si aūt facta carnis mortificaueritis: viuetis. Caro mortificata ꝑ penitētiā rōnabilē tandē descēdit ad inferos q̄n in terra de qua natus est finaliter reuertet:

sed p herculē virtuosum p quē xp̃m accipim⁹ in resurrectione generali resuscitabit et viro suo ꝑpetuo iunget. Caro igit in hac vita ductrix nostra esse nō debet vt ꝑm sensuales illecebras ducamur: sed magis ꝑm spiritū duci debeam⁹. Ad Gal. v. Spiritu ambulate t desideria carnis nō pficietis. Et infra. Si spiritu ducimini: nō estis sub lege videlicet carnalis ꝓcupiscētie: q̄ lex carnis dicit. Ad Roma. vij. Video aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee. ¶ Secundo sunt quidā qui dicuntur pniciosa familiaritate. Perniciosa res ē nimia familiaritas cū psonis vitiosis. Et rō est: q̄ sicut dicit Hugo de sancto victore libro suo de arra anime. Ea est vis amoris: vt te talē esse necesse sit quale sit illō qō amas: t cui p affectū ꝓiungeris in ipius similitudinē dilectionis societate cōfirmaris. Nec mirū: cū ꝑm Dionysiū iij. ca. de diuinis noibus. amor habet q̄ndaz vim excitatiuā: vnitiuā: t transformatiuā: que nō dimittit amatores suj ipius esse: sed amatorū. Et a cōditionib⁹ illius quē amat pōt homo verissime describi si eius cōditiones cognoscat. Unde signāter scribit Valerius ad Rufinum Ethicū. Est videto cui des: quasi diceret: q̄ homo videat cui dat bona sua. Illud bñ est Ethicū. i. ad virtutes morales ptinent: sicut quedā pars eius ptinet ad virtutē liberalitatis: sed videat cū homo det seipm p amorē t familiaritatē seu amicabilē cōicationē t hoc nō est ethicū. quasi pars ethice: sed ethica. i. tota virtus moralis. Istud ergo verbū est sūme iuuenib⁹ imprimendū. Unde quidā senex filiū suuz informans: ne familiaritatē cū vitioso contraheret metrice sibi dixit. Talem quēq̄ fore qualē sibi nectit amore. Sermo veridicus ait ipe fit alter amicus. Huic dicto alludēs Arist. ix. ethi. ca. xj. dicit q̄ amicus est alter ipe. Hui⁹ em̄ mores venerare: cui⁹ amorē appetl. Usi q̄dā metrista. Quisq̄s amat reprobū reprobis se fac amicū. Se negat esse pbū se facto clamat iniquū. Itē Qui tangit picem tingit se turpi colore. Sic tibi sūme vicē qui flagras turpis amore. Et ꝓsequēter explanat senex quē vocat turpē t dicit sic. Turpē tetra cutis nullū faciet noiari. Sed mēs pollutis factis cupiēs maculari. Et in fine alloquēs filiū sic cōcludit. Ergo caue fili turpatos crimine vili. Ne tu ꝓsimili turperis fine senili. ¶ Notādū q̄ Arist. ix. Ethi. soluit tres notabiles q̄stiones ad ꝓpositū ptinētes. ¶ Prima est ista. Ponam⁹ q̄ aliq̄s acceptet ad amicitiā virū bonū qui postea mutat t sit malus. Questio est vtrū amicitia ad talē sit dissoluenda. ¶ Scōa q̄stio est ista: dato q̄ sic vtrū statiz amicitia ad talē sit soluēda vel debet hō expectare. ¶ Tertia questio ē vtrū ad talē post dissolutionē amicitia se debeat hō fe alienus vel infamiliari⁹ q̄ si nūq̄ fuisset amicus. ¶ Ad primā q̄stionē respōdet Arist. dicēs duo. Unuz est q̄ impossibile est q̄ talis amet a virtuoso cui⁹ malicia est manifesta virtuoso: q̄ solū bonū honestum amat a virtuoso. Scōo dicit q̄ vir honestus nō debet amare talē sed ci no debet dissoluere amicitiā ad talē: t ratio est: q̄ nō est possibile q̄ diu seruet amicitia ad talē nisi causetur aliq̄ similitudo malitie. ¶ Ad secundā q̄stionē distinguit: q̄ talis qui factus est malus: vel est oino insanabilis scz q̄ nō potest reduci ad statum virtutis vel nō. Si nō: sic nō debet statim dimittere amicū suum: sed auxiliare ad hoc q̄ recuperet bonos mores: t multomagis debet amicus eū ad hoc iuuare q̄ ad recuperandu diuitias vel peccuniā: quia virtus est maius bonū q̄ substātia corporalis. Si vero sit oino insanabilis: sicut sunt inueterati dicq̄ malorū statim debet amicitia ad eū dissolui. Hec est in cōueniēs hoc facere: q̄ nō erat amicus huic vt tali scz vitioso sed vtuoso. Et ideo dicit Arist. in eodez ca. q̄ illi qui simulant se virtuosos vt amicitiā cōtrahāt cū virtuosis: t tñ sunt latenter mali: sunt magis criminādi q̄ illi q̄ corrumpunt numismata: quia nobilior est virtus q̄ pecunia. Usi qui simulāt virtutes: malignio-res sūt q̄ q̄ fingūt falsam monetā. ¶ Ad tertiam q̄stionē respōdet: q̄ aut fit dissolutio amicitie ꝓpter minorē bonitatē in amico: aut ꝓpter abundantē maliciā. Si secūdo modo nihil debet homo familiariter exhibere tali magis q̄ cuicūq̄ extraneo: imo rōnabile est: q̄ minus p quāto eū decepit t verecūdiā fecit. Verecundū em̄ est virtuoso amicū fuisse vitioso. Si primo modo fiat amicitie dissolutio: sicut ꝓtingit de duobus quorū vnus stat in gradu remisso virtutis: t alius pficit in gradū intensum: tūc em̄ nō est possibile q̄ pficiens seruet amicitiaz ad nō pficientē ꝑm Arist. q̄ non de eisdē gaudent t tristantur: qō est ꝓprium amicor̄. Tūc in tali casu homo debet se exhibere magis beniuoluz ꝓpter preteritā amicitiam q̄ si nunq̄ fuissent amici. Illi vero qui insanabiles oino sunt: abjciēdi sunt oino a cōmunicatione virtuosorum quantū possibile est. Hec curanduz est: si homo eis displiceat vel offendat cū virtuoso semper debet esse proprium displicere pessimis. Sicut dicit Boetius. j. de consola. prosa iij. Hoc est enim scōm quod est virtuoso maxime cauendū t vitandū tam propter conscientiā q̄ propter famā: pniciosa familiaritas ad psonas corruptas vel infectas. ꝓpter quā multi innocētes in ꝓncipio corrupti: t abhominabiles facti: sunt in breui ducti t abducti ꝑmo a veritate conscientie t tandē a serenitate fame sue. quoruz cuilibet dicere potest illud Hiere. xxxviij. Seduxerūt te t preualuerūt aduersū te viri pacifici tui: dimerserunt in ceno t in lubrico pedes tuos: t recesserūt a te. De hac ma

teria videlicet de vitanda societate mala: que ducit hoiem in vitam vitiosam. loquit Seneca ad Lucillū epla. xviij. scōm itegros libros. Si vis inqt habere pegrinationes tuas iocūdas comitē tuum seruā: herebit tibi auaricia q̄ diu auaro sordidoq; p̄fugerī: herebit tumor q̄ diu supbo q̄uersaberis: nūq; seuiciā in tortoris cō tubernijs pones: incēdēt libidines adulteroꝝ sodalicia: si velis vitijs cedere: lōge a vitiorū exēplis secedendū est. Ad meliores trāsi. Hec Sene. De tali ergo corruptore ꝛ puerso ducto re dicit Prouer. xvj. Vir iniquꝰ lactat amicū suū ꝛ ducit eū p viam nō bonā. Tertio quidā ducunt p̄sumptuosa temeritate quales sūt plerīq; inexpti adhuc q̄ ppio sensui nimis adherent: qz vt dicit Vegetius de re militari. li. iij. Imperita rusticitas plura p̄mittit ꝛ credit se scire q̄ nescit: ꝛ iō ppt inexpientiā passio iuuentutis ē p̄sumptio. timiditas vo passio senectutis: sicut dicit Aristo. xij. rhetorice. Et de talibꝰ bñ verificat illud Abath. xv. Ceci sunt ꝛ duces cecorū ꝛc. Quarto quidā ducūtur malicioſa seueritate: hi sunt potētes ꝛ nobiles q̄ latera sua stipant malicioſis cōſiliatoribus: quorū instigationibꝰ ad iniurias varias agitant: nūc ad pauperū deceptiones ꝛ depdationes: nūc ad iniustas pquisitiones: nūc ad iniquas seditiōes p quas respublica dissipat: ꝛ pax ciuilis turbatur: ꝛ qō peius est eccl̄ia dei pedibꝰ cōculcatur. Et vificat illud Esa. v. ca. Propterea ductꝰ est plus meus captiuꝰ: qz non habuit scientiaz et nobiles eius interierūt fame ꝛ multitudo eius siti exaruit: ꝛ est phetia tam de culpa preterita q̄ de vltione futura.

Lectio. CCVII.

OMnis enim creatura ab initio ad suū genus refigurabat deseruiens tuis preceptis: vt pueri tui custodirent illesi. Nam nubes eorū castra obumbrabat. ꝛ ex aqua que aū erat terra apparuit arida: ꝛ in mari rubro via sine impedimēto et campus germinās de profundo nimio: per quē omnis natio transiuit: que tegebat manu tua videntes tua mirabilia ꝛ mōstra. Actū est superius de exterminio egyptiorū mirabili in mari rubro. Hic agit consequenter de fauorabili patrocinio collato hebreis in recedendo de egypto. Et circa hoc duo facit. Nam primo cōmemorat diuina gubernatio. Scōo narrat hebreorū exultatio ibi Tanq; enim equi. Circa primum duo facit. Nam primo ostendit in generali qualiter omnis creatura famulabat diuine volūtati ad hebreorū liberationē. Scōo hocipsum manifestat in speciali per particularē deductionez. ibi. Nam nubes. Circa primū est sciendum q̄ sicut omnis creatura libera dei volūtate producta est de nihilo. ita omnis creatura diuine voluntati suam operationē vel exercendo vel suspendēdo p tēpore famulabat. Et ideo cum deus voluerit solē ꝛ lunā retrahit ꝛ motū eis sistit: ꝛ cū voluerit mundū ac lucem illuminat ꝛ motū cōtinuat: sicut miraculose factū fuit tempore passionis christi quo ad subtractionez: et etiā tēpore Josue quo ad stationē ꝛc. Et sic est de omni alia creatura. Et hoc ē qō dicit. Omnis eī creatura ad suū genus refigurabat ꝛ reflectēdo se ad suū genus quod deus est: ꝛ p̄for mabatur illius volūtati. Sicut. n. docet Arist. v. methaph̄. ca de genere. Genus vno mō dicitur illud a quo multitudo aliq̄ sicut a p̄mo generāte, p̄ducit. Et sm illū modū loquēdi deus pōt dici oim rerū genus. Apoc. xxij. Ego sum radix ꝛ genus oim. Ad hoc genꝰ oīs creatura refigurabat. i. reuertēdo cōformabat deseruiens tuis p̄ceptis. Ad hoc eī oīs creatura cōdita est vt cōditori suo p omnia obediat. Et mltipliciter refigurabat p benignā gubernationē hebreoꝝ. Et ideo subdit. Vt pueri tui videlicet famulātes tibi hebrei: puer eī dicit famulus: custodirent illesi: scz in egypto: in mari rubro: ꝛ in deserto. Hāc aūt obedientiā creature ad deū ꝛ solaciuz hebreorū in speciali declarat dupliciter. videlz in colūna nubis q̄ eos p̄cessit p diē: ne caloze solis cōburerentur ꝛ in recessu maris rubri quo dedit eis viā siccā in qua sine impedimēto graderent. Vñ dicit sic. Nā nubes illoꝝ castra obumbrabat que tria eis fecit. Nā diuidebat inter eos ꝛ hostes: cōpescuit solis ardores ꝛ lucebat p noctes. Itē quantū ad recessum maris dicit sic. Et ex aqua que aū erat supple in loco suo: terra apparuit arida: ꝛ in mari rubro via sine impedimēto. ꝛ cāpus germinās de p̄fundo nimio. i. locus speciosus ꝛ ita securus ꝛ amenus p itinere ac si fuisset campꝰ germinās. Per quē campū siue locū ad modū campi se habentis: omnis natio hebreorū trāsiuit que regebat manu tua. i. potestate: videntes tua mirabilia quo ad trāsitū eius sicco pede p mediū rubri maris: ꝛ mōstra quo ad submersionē egyptiorū in illo. Circa illā clausulā. Ad genus suū refigurabat. Moraliter genus nostrū p̄siderare debemus quadruplicit ex pte patris: ex pte matris: ex pte germanoꝝ: ex pte filiorū. Pater est deꝰ: mater ē terra: germani sūt angeli: filij sunt opa. Seruemus igit in nobis rōne patris nobilitatē: rōne matris humilitatē: rōne fratrū stabilitatē: rōne filiorū id ē operū vtilitatē. Primo q̄ cū sumus de genere ip̄ius dei oportet q̄ sim⁹ nobiles: nō degeneres. Actl. vj. Fecit ex vno hoie omne genus hoim. Et infra. Igit cū sumus genꝰ dei nō debem⁹ estimare auro ꝛ argēto: aut lapidi sulpture artī: ꝛ cogitatiōi hōi diuinū cē simile. Nobilitas autē ista nō ē nisi bonitas moralis. Vñ

omnis virtuosus est nobilis & generosus: & ois vitiosus degener est & ignobilis. Et iō ꝓtra vitiosos gloriātes ō sua generositate carnali rōnabiliter inuehit Boeti⁹. iij. de cōsola. metro. vj. ꝓbans hoiem vitiosum esse ignobilē: & hominē virtuosū nobilē. Et dicit sic. Omne genus hūanū in terr' Si ꝙ surgit ab ortu. Un⁹ eñ rerū pr' est Un⁹ q̄ cūcta mīstrat. Ille dedit phebo radios: Dedit & cornua lune. Ille hoies etiā t'r'. Dedit & sidera celo. Hic mēbr' claudit aios Lelsa sede petitos. Mortales igit̄ cūctos Edidit nobile germē. Quid gen⁹ & p̄uos strepit'? Si ꝓmordia ꝑa. Auctorēq; deū spectes. Null⁹ ōgener extat. Vitijs' peiora fouēs'. Prop̄ū deserat ortū. In ꝫ metro. v. Boeti⁹ dicit p̄mo q̄ hoies siue diuites siue pauper similē habēt ortū: q; aīa de deo corp⁹ aūt ō terra. Scō q̄ de⁹ est pater omniū rerū tam hominū q̄z aliorum. Tertio dicit q̄ iste pater est valde nobilis: quia oīa ꝓduxit: & oīa mīstrat taz in celo q̄z in terra. Dedit et phebo radios. Dedit & cornua lune. Quarto eñ dicit q̄ fatuū ē genus & pauos ad iactantiā recitare. Quinto q̄ ois virtuosus est nobilis sed ille degener efficit ꝙ deferēs deuz implicat se vitijs. Huic cōcordat Sene. ep̄re ca. viij. lectionis. iij. Recogitantes igit̄ gen⁹ nr̄m ex parte patr' simus tales in moribꝰ vt nō mētiamur cuz dicimus. Pater noster &c. Matth. vj. ca. sed vt ō nobis possit veraciter dici illud j. Pe. ij. Vos aūt estis genus electū: regale sacerdotium: gens sancta & populus acquisitionis &c. ¶ Secūdo intelligētes genus nr̄m ex parte matris: seruemus humilitatē. Terra eñ est mater nostra. scōm p̄bum Terra est infimū & vltimū elementū. Narrat Valerius li. vij. ca. iij. de Junio bruto: q̄ cū a rege Tarquino auūculo suo omnē nobilitatis indolem excerpi: interq; ceteros etiam fratrē suum q̄ vegetioris ingenij erat interfectū animaduerteret: obtusi se esse cordis esse sīlauit: eaq; fallacia marīas virtutes texit suas. Profect⁹ etiā delphos cū Tarquinij filijs quos is ad Apollinē pithium munerib⁹ sacrificijsq; honorandū miserat aurū deo noie doni causa cauato baculo inclusū tulit: q; timebat ne sibi celeste numē aperta liberalitate venerari tutū nō esset. Peracti de inde mādatis patris Apollinē iuuenes ꝓsulerunt: quisnā ex ipis rome regnatur⁹ videret. Ar is penes eū summam vrbis nostre potestatem futuram respondit q̄ ante omnes osculuz matri dedisset. Cum brutus pinde atq; casu p lapsus de industria se abiecit: terramq; cōem omniū matrē existimans osculatus est. Nō tā vafre telluri imp'essum osculum vrbi libertatē. Bruto p̄mū in fascis locum tribuit. Et illo mō moraliter quicūq; ad regnū aspirāt celeste necesse habent se in p'senti humiliter tenere: simplices se simulare & esse: terrā matrē per mortis recordationē osculari vt sciat quvet⁹ tius generis sit ex parte matris: q; nō est celestis sed terren⁹. Et dicat illud Sap̄. vij. Sū q̄ dē & ego mortalis homo & ex genere terreni illius q̄ primo factus est. ¶ Tertio rememorantes genus nr̄m ex pte fratrū q̄ sunt angeli seruem⁹ instabilitatez in bono. Dicit eñ natura hūana germana āgelor. Usū cū Tobias a Raphaele vellet genus inq'rere: rñdit. Ben⁹ q̄ris mercēnarij: an ip̄m mercēnariū q̄ cuz filio tuo eat: Sed ne forte sollicituz te reddā. Ego sum Azarias Ananie magni filꝰ. Tobias respondit. Ex magno genere es tu. Tobie. v. Uerus dixit angelus ꝓm nois interp̄tationē. Azarias nanq; interp̄tat adiutor: Ananias gloria dei. Erat eñ adiutor glorie dei. Q̄ñ ergo recogitamus angelos fratres nostros germanos esse in tāta glia: & nos ad eos nō posse ptingere nisi fratrib⁹ nr̄is assimilemur: conari debem⁹ totis viribus nostris ipos fratres nr̄os imitari in signū fraternitatis istius Raphael qui & Azarias: quē Tobias vicissim fratrē vocat. Tobie. vj. Obsecro te Azaria frat'. Et Tobie. ix. Frater peto te vt auscultes verba mea: & angel⁹ ad eū. Tobie. xj. Tobia frater scis quēadmodum reliquisti patrē tuū &c. Sunt ḡ tā homo q̄z angelus de parētela diuina: sed certe homo multiplicius cū sit triplex cognatio scz legalis p adoptionē: spūalis p sacramenti susceptionez: et carnalis p carnis ꝓpagationē. Angeli tñ attinent deo ꝑm cognationē legalē: qua p gratiaz sūt adoptati. Homo aūt attinet deo triplici cognatiōe. Legali: q; est filius dei adoptiu⁹. Ad Ephe. j. Predestinauit i adoptionē filioz dei. Etiā est filꝰ dei spūalis: q; p baptismū nos regeuerauit. Joh. j. Dedit eis ptātē filios dei fieri: & etiam carnalis frater: q; de nostra ꝓgenie naturā assumpsit. Ad Hebre. j. Nusq; angelos apr'hēdit: ꝫ semē Abrae: & iō possumus dicere āgelo illud. ij. Macha. vij. Noli putare genus nr̄m a deo derelictū esse. ¶ Quarto recordātes genus nostrū ex pte filiorum: seruem⁹ in moribus vtilitatē. Filij eñ nostri opa nr̄a sūt. Eccī. xj. Aū mortē ne laudes hoiez quēq; qñ in filijs suis agnoscit vir. i. in operibus ꝓfectis ꝑm glosam ibidē. Apoc. xx. Judicatū est ō singulis ꝑm opa eorū. Et Apoc. xiiij. Opera eñ illorū sequunt illos. In istis ergo filijs seruemus vtilitatē: vt sint nobis meritorij ad gloriā & nō ad penā: quod est qñ opus nostrū ꝓducitur a gratia diuina & libero arbitrio. Q̄ñ vero ꝓducit a diabolo carne vel mūdo & libero arbitrio est q̄si spuriū gen⁹. Et nō pōt ꝓsequi hereditatē celestē. Et ideo ꝓhibet pontifici legis veteris sub figura. Leui. xxj. q; non cōmisceat stirpē sui generis vulgo gētis sue: q; ego dūs qui sanctifico eū &c.

// Lectio. CCVIII.

Quãꝯ enĩ equi de
pauerũt escã: ⁊ tãꝯ agni exultaue
rũt magnificãtes te dñe: q̃ liberasti
nos. Adhuc enĩ erãt eox q̃ in incolatu eox facta fuerãt: quẽadmodum ꝓ natiõe aialiũ eduxit terra muscas: ⁊ ꝓ piscib⁹ eructauit fluui⁹ multitudinẽ ranarũ. Nouissime aũt viderũt nouã creaturã auiũ: cũ adducti ꝓcupi scẽtia postulauerũt escas epulatiõis. In allocutione enim desiderij ascẽdit illis de mari ortigometra. Postꝯ actũ ẽ de mirabili hebreorũ gubernatiõe tã in mari rubro ꝙ in deserto. In ista pte agit ꝺ inenarrabili exultatione eorũdẽ in vtroꝯ loco. Et circa ꝺ duo fiũt. Nã ꝓmo oñdit quõ letabant ꝓ miraculo trãsitus maris rubri. Scõo ostẽdit quõ letabant de delicioso ꝓuiuio cuiusdã noui cibi ⁊ ꝺ i loco deserti ibi. Nouissime aũt. Circa ꝓmũ duo facit. Nam ꝓmo describit eox exultatio ꝓ trãsitu maris rubri. Scõo exaggerat eorũ admiratio ex his q̃ viderãt i tra egypti ibi. Adhuc enim. Describit aũt eox exultatio ⁊ gaudiũ sub figura duplici. videlz equox ⁊ agnox. Equi. n. depascẽtes bona pascua ⁊ agni i iuuẽtute tenera lasciuie ⁊ leticie multũ vacãt. Conueniẽs enĩ nutrimẽtũ ⁊ etas tenera iuuẽtutis tã in hoib⁹ ꝙ in bestijs causare solet leticiã. Et iõ dicit de hebreis. Tãꝯ enĩ eq̃ depauerũt. i. sic exultauerũt sicut eq̃ depascẽtes bonã escã. Sic enĩ dicit de boie exultãte ⁊ lasciuiẽte: ꝓbẽda sua pũgit eũ tãꝯ agni exultauerũt q̃ ꝓ corꝑis gesticulatiõnẽ leticiã cordis oñdũt. Eodẽ mõ loq̃ndi vsus est ꝑs. describẽs leticiã filiox isr'l post trãsitum maris rubri. Mare vidit ⁊ fugit ⁊c. ⁊ sequitur. Montes exultauerũt vt arietes ⁊ colles sic agni ouiũ. Saltẽ modus loquẽdi vtriusꝯ scz taz ꝓphete i psalmo ꝙ sapiẽti in isto loco ꝓcordat. Exultauerũt igit magnificãtes te dñe. i. te magnificũ collaudãtes. Exo. xv. Cantem⁹ dño: gloriose enĩ magnificat⁹ est. q̃ liberasti illos tã de Pharaonis ptãte ꝙ de via maris rubri. Depauerũt. i. audacter ⁊ sine pauore se habuerũt sic equ⁹. Job. xxxix. Exultat audacter ⁊ in occursũ pgit armat⁹: nõ tẽnit pauorẽ: nec cedit gladio Cõsequẽnter narrat gaudiũ eox de trãsitu maris rubri. Recordabãt enĩ tũc tpis cũ viderẽt eis cedere aq̃s maris rubri: quõ aq̃ ꝓtra egyptios pugnauerũt ⁊ q̃si ꝓtra naturã aquax illax egyptios affluxerũt: ꝓbẽtes eis ranas ꝓ piscibus. Terra etiã exhibebat eis muscas ꝓ vtilib⁹ aialib⁹. Et illa recordatio multũ augmẽtabat leticiã hebreox qñ ꝓpendebãt terrã ⁊ aquã inimicis eox resistẽ: ⁊ ecõuerso eis tã benigne fauẽ. Et ꝺ est qꝺ dic. Adhuc enĩ adhuc erãt q̃ in incolatu eox dũ adhuc accole egypti fuerũt facta fuerãt: quẽadmodũ ꝓ natiõe vtiliũ aialiux ꝓduxit terra muscas. Exo. viij. Venerũt muscę gruissime in oi domo Pharaõis: ⁊ ꝓ piscib⁹ .i. loco piscium eructauit fluui⁹ in litore multitudinẽ ranax. Exo. viij. Ascenderũt rane ⁊ operuerũt terrã egypti. Circa illã clausulã. Quẽadmodũ ꝓ natõe aialiũ ꝓduxit tra muscas ⁊c. Mõndũ ẽ q̃ moraliter in ꝓmitiua ecclia fuerũt psone valide ꝓ vite scitatez. Vñ erãt q̃si fortia aialia. Apoc. iiij. Aialia requiẽ nõ hñtia die ac nocte dicẽtia. Sctũs sctũs sctũs dñs de⁹ oipotẽs: ꝙ heu modernis tpib⁹ loco fructuosox aialiũ succesſeꝛt muscę volãtes ꝓ superbiã: fedãtes ꝓ luxuriã: mordentes ꝓ iracũdiã: mugiẽtes ꝓ auariciã. Sap. xvj. Illos aũt muscax ⁊ locustarũ occiderũt morsus ⁊ nõ ẽ inuẽta sanitas aie eox. Eodẽ mõ in sctã religiõe pfes ꝓmittui fuerũt q̃si boues ꝓp maturitatẽ solide ꝓuersationis: ꝓpter mugitũ sonore ꝓdicatõis: ⁊ ꝓpter scissã vngulã recte discretiõis: ac ꝓpter cornua debite ꝓlatiõis. Sꝫ tã loco boũ succesſerũt muscę volãtes ꝓ discursus ⁊ euagatõez: fedãtes ꝓ vilẽ ⁊ scãdalosã ꝓfationẽ: mordẽtes ꝓ malicios detractiões ⁊ mugiẽtes ꝓ suspiciosas ipertiões. Cõsimiter q̃ ad scholã. Pzio ꝓ piscib⁹ sũt mõ rane. Fuerũt. n. antiq⁹ studẽtes curiosi rimãtes ⁊ scrutãtes tã phie ꝙ theologie ꝓfũda fluuiox more piscium pscrutãtes. Job. xij. Volatilia celi indicabãt ⁊ narrabãt ea pisces maris. Distinguit enĩ mgr Rodolphus Beluacẽsis tria gnã clericox sic narrat Geraldus Cãbrẽsis. in ꝓlogo ꝓmi speculi ecclie. Sũt enĩ q̃dã supseminati: q̃dã pãnosi: q̃dã passati ⁊ massati. Primi ꝑtermisso grãmatice fundamẽto supedificãt varias facilitates superficiales ñ existẽtes: statiꝯ imaturi ⁊ ipfecti ad magisteriũ festinãtes: q̃b⁹ illõ Plinij ꝓgrue adaptat. Sũmo sole sparsa semia se lõge celeri⁹ effundũt: ⁊ mutate spicas herbule i manib⁹ aristi: añ messis tps flaueſcũt ⁊ simulati oino vacue fructib⁹ emarceſcũt. Secũdi de singlis sciẽtijs aliq̃d hũt vbiꝯ pegrini nusꝯ mãsuri: q̃ cũ nihil existãt oia se eẽ videẽt. Tertij sũt paupes: q̃ litterature solidũ fundamẽtũ ceterarũꝯ facultatũ edificiũ ꝓstruũt indũ incõuulsũ. Hec ille. Et tales fuerũt antiq⁹ pisces. i. studẽtes. Jã ꝺo loco piscium surgũt rane garrulãtes: saltãtes: in luto morãtes ⁊ q̃m turbãtes. Garrulãtes ꝓ excessiua loq̃citatẽ: saltãtes ꝓ nimie expeditiõis velocitatẽ: qz nec plane nec ꝓtinue nec ordinate addiscũt: ꝺ añꝯ sciunt ptes saliũt ad artes: ⁊ inde ꝺ libro ad libruꝫ se mouẽtes: q̃ vtilia ⁊ difficilia sẽ trãsiliũt: ⁊ scholasticos ꝑdus attingũt. In luto etiã morant ꝓ carnis desideria: ⁊ aquã. i. sciẽtiã turbãt ꝓ ipzo ꝑetatis ministeria. Cõsequẽnt ponit in isra quõ filij isr'l etabãt in deserto ꝓ delicioso ꝓuiuio cuiusdã noui cibi. qñ videlz ipis desiderãtib⁹ vesci carnib⁹ dñs dedit eis coturnices sic exposiũ fuit supi⁹ ca. xvj. Vñ dic sic. Nouissime aũt videſt nouã creaturã auiũ: nõ de nouo creatã

ꝑ tūc de nouo eis adductā. Dicit ꝙ nouissime vt distinguat triplex tps: videlz tps moze in egypto: tps exit⁹ de eadē: ⁊ tps ꝓgressus i desertū. Et tūc in ꝺ nouissimo tpe datū fuit eis cō uiuiū istud. Alioqn apparet falsū qō scz dicit ꝺ nouissime: qz ipi filij isr'l tardius habuerūt coturnices q̄ mānā Exo. xvj. Uelspere comedetis carnes ⁊ mane saturabimini panib⁹. Sequit. Cū ducti ꝓcupiscētia postulauerūt escas epulationis. i. escas delectabiles carniū qb⁹ vsi fuerāt in egypto q̄z desiderio de⁹ satisfecit. In allocutiōe desideriozꝝ. i. scōm desideriū eoꝝ qō ē q̄dā allocutio apud deū: descēdit illis de mari oztigometra. id ē coturnix. de quo supꝝ. ca. xvj. in ꝓncipio dictū est.

Lectio. CCIX.

ET veratiōes peccatoz⁹ supuenerūt nō sine illis q̄ añ facta erant argumētis ꝙ vim fluminū. Juste em̄ patiebāt ꝑm suas neq̄cias. Et em̄ detestabiliozē inhospitalitatē istituerunt. Alij q̄dā ignotos nō recipiebāt aduenas. Alij aūt bonos hospites in fuitutē redigebāt: ⁊ ñ solū ꝺ ꝑ ⁊ ali⁹ q̄dē erat respect⁹ illoꝝ: qm̄ iuiti recipiebāt extraneos. Qui aūt cū leticia receperūt hos q̄ eisdē vsi erāt instituti: seuissimis afflixerūt doloz⁹: pcussi sūt aūt cecitate sic illi in foz⁹ iusti cū subitaneis coopti essent tenebzis: vnusq̄sq̄z ostij sui trāsitū q̄rebat ⁊c. Enarrato patrocinio facto hebzeis ⁊ designata eoꝝ leticia ⁊ exultatōe: ꝛdit auctoz ad explicādū ō exterminio facto egyptijs: ac eoꝝ malicia ⁊ ꝓuaricatiōe. Et circa ꝺ tria facit. Nā ꝓmo ponit eorū penā. Scōo explicat pene iustā cām ibi. Juste em̄. Et tertio ponit pena eoꝝ nota vl' noua ibi. Pcussi sūt. Circa ꝓmū dic. Et veratiōes .i. punitiōes supuenerūt pcōz⁹ scz egyptijs ꝙ vim fluminū i mari rubzo: nō sine illis argumētl .i. miris signis vl' argumētatiōib⁹: q̄ ꝓcesserāt in egypto ad eoꝝ cozrectōez. Cōsequnter explicata pena subdit culpa q̄ fuit pene iusta cā. ⁊ dic sic. Juste. n. patiebāt illas veratiōes siue punitiōes ꝑm suas neq̄cias. Fuit aūt ꝺ neq̄cia specialr̄ cōtra piā hospitalitatē: ꝓtra quā q̄druplicit peccauerūt. Quidā hebzeos i terra egypti nō recepert. Alij ꝛo ipos recepert ꝑ cū malavolūtate. Alij ꝛo ipos recepert: ꝑ postea receptos seruitute: ⁊ alijs doloz⁹ afflixert. Alij aūt nō solū ipos nō receperūt: imo recipiētes seuissimis doloz⁹ cruciauert. Dicit igit sic. Pdictū ē q̄ iuste puniebant: etem̄ detestabiliozē instituert ihospitalitatē ipi egyptij: qz inhospitales ⁊ crudeles erāt nimis. Ad pz ꝺ dicia q̄druplici. Nā alij q̄dā ignotos ñ recipiebāt aducas q̄ totalit erāt inhūani. Alij ꝛo ipos recepert: ꝑ bonos hospites in fuitutē accipiebāt: in luto ⁊ latere ipos fuitute cogētes. Exo. j. Tertio nō solū ꝺ fecert: ꝑ amarissime ipos cruciauert: qz ⁊ alius erat respect⁹ illoꝝ. i. intētio ipoꝝ: qz nō solū fecerūt illiberaliter ⁊ inhūane in ꝺ q̄ vexauerūt bonos hospites fuitute: ꝑ etiā in ꝺ q̄ mala habuerūt ad eos volūtatē ꝓpt ꝺ solū q̄ fuerūt extranei. ⁊ iō dic. Qm̄ inuiti recipiebāt extraneos. Quarto hoc fuit in eis pessimum q̄ si erāt alicq̄ q̄ cū leticia receperūt pegrinos naturali cōpassiōe: illi tñ q̄ nō receperūt: tales q̄uissimis doloz⁹ afflixerūt. Et iō ꝺdit. Qui aūt cū leticia receperūt hebzeos ⁊ alios pegrinos hos scz recipiētes q̄ ⁊ eisdē instituti vsi erāt scz ꝓpt deū recipiēdo extraneos seuissimis afflixerūt doloz⁹: ⁊ ē sensus: q̄ illi q̄ statuerūt nō recipiēdos hospites eē: illi hos q̄ recepert acriter punieꝝt. Cōsequnt ponit ꝓueniēs ⁊ ꝓpzt⁹ionata pena istoꝝ. Sic em̄ Zodomite ihospitales angelos in foꝛma hūana a Loth receptos in hospitio: ignominiose tractasse volebant: ⁊ iō merito puniti sūt cecitate ⁊ tenebrl. Ita isti egyptij nō hospitalit tractātes hebzeos: palpabilib⁹ tenebrl ꝙ triduū puniti fuert. sic supꝝ dictū est ca. xvij. Et ꝺ est q̄ dic. Percussi aūt sunt egyptij. videlz cecitate ⁊ tenebrl. Exo. x. Sic et illi. i. Zodomite: q̄s in detestationē nefandissimi vitij ⁊ abhoiabil nolare nō curat. Sic nec dīs ō diuite epulone cui⁹ de noie ꝋticēdo: solū Lazaꝝ recitare dignabat. Luc. xvj. sic silr ō ꝓmo in foz⁹ iusti scz Loth cū subitaneis essent coopti tenebrl. Gen. xix. Unusq̄sq̄z trāsitū hospitij sui q̄rebat scz introitū ostij ipius Loth. nec iuenire poterāt. Gen. xix. Percussi sūt cecitate a minio vsq̄z ad maxim: ita vt ostiū iuenire nō ꝺ possent. Circa op⁹ hospitalitatl ē notādū: q̄ hospitalitas ꝙta deo q̄ttuoz ꝺz hꝛe ꝙditōes. scz hilaritatē sine murmuratiōe: securitatē sine turbatiōe: saturitatē sine diminutiōe: ⁊ pietatē sine negotiatiōe. Prio igit ꝺz hospitalitas habē hilaritatē sine murmuratiōe. j. Pe. iiij. Hospitales iuicē sine murmuratiōe. Hilarē. n. se oñderet miles si rex ad suū manerīū. i. hospitiuꝝ declinare dignaret. Sz rex nr xp̄us totiēs hospitio nr̄o recipit quotiēs q̄liscunq̄z in ei⁹ noie receptat. Uñ dic Matḥ. xxv. Hospes erā ⁊ ñ collegisti me: ⁊ iō cū magna hilaritate recipiendi sūt hospites. Exēplo Abrae. Gen. xviij. Qui cū vidisset tres viros occurrit eis ⁊ adozauit in terra. Cōsilit Loth Gen. xix. Et discipli Luc. vlti. coegerūt xp̄m manē cū eis: vbi dic glosa. q̄ ꝺ exēplo docemur q̄ pegrini nō sūt soluz ad hospitiū vocādi: ꝑ etiā trahēdi. Scōo ꝺz hospitalitas hꝛe securitatē sine turbatiōe. Defendebāt em̄ antiq⁹ hoies hospites suos sō piculo: suo: sic narrat in Policrato. li. viij. ca. xiij. vbi dicit q̄ criminis icurrebat notā q̄lcq̄s ꝓ q̄nq̄z dies hosti. i. pegrino hūanitatl hospitiū denegabat. Ob eq̄tatē. n. hospitib⁹ exhibēdā hostl antiq⁹ dicebāt: quē nunc dicim⁹ pegrinū. Dicit

hostis ab hostire qđ est aggredi ꝫm papiã. Cui q̃cũq; fuerat inhuman⁹ de iure antiquo iniqu⁹ erat. Quicũq; vo fuisset eis human⁹ t pius: equ⁹ t iust⁹ censebat. Exemplũ ó Loth. Gen. xix. Qui p hospitib⁹ defendẽdis filias suas obtulit zodomitis: q̃uis ex pturbatiõe animi: nõ sano tñ vsus ꝓsilio ħ dixisset. Vñ nec in ħ ẽ imitand⁹ qz nõ sũt faciẽda mala vt eueniãt bona. Hoc tñ iõ dicit q mos erat fideliũ hostes. id est hospites suos ab oi iniuria defensare: sic mgr in historijs suis dic. Tertio dz hospitalitas habere saturitatẽ sine diminutiõe: vt oia necessaria hospiti mistrẽt. Vñ cũ leuita dixisset Sem Judic. xix. Nulla re indigem⁹ nisi hospitio. Respõdit senex. gabonita ego sũ: ꝓbebo oia q̃ necessaria sũt tibi: tãtum q̃so i platea ne maneas. Exẽplũ etiã ad ħ i sunamite habem⁹. iiij. Regũ. iiij. Que dixit viro suo: Animadũti q vir dei sctũs est iste q trãsit p nos frequenť. Faciam⁹ g illi cenaculũ puũ t ponam⁹ in eo lectulũ t mẽsaz t sellã t cãdelabrũ: vt cũ venerit ad nos maneat ibi. Studẽ ꝫ nõnullos q̃ fuiũt hospitibus suis pulchris verbis tñ: t de peiori potu quem habent in domo ꝓpinãt illis. Quarto hospitalitas dz hẽ pietatẽ sine negociatiõe vt p diuio amore: nõ p numo vl lucro hospes admittať: tales eñ recepeŕt mercedẽ suã. Ad hebr. xiij. Caritas fraťnitaŧ maneat i vob: et hospitalitatẽ nolite obliuisci. Ex q recipiť q̃tuor i se habet. s. vt sit ꝓtẽt⁹ p acceptatiõez. sit hospiti gr⁹ p gr̃az actiõez: caueat i domo dñatõez nec nimis veret amicũ p freq̃ntatiõez. Prio sit ꝓtẽt⁹ p acceptationẽ t gratãť accipiat q̃ spõtanee ꝓferũť. Hãc caritatẽ xps docuit discipl⁹ suos Luc. x. In eadẽ domo manete edẽtes et bibẽtes q apũ illos sũt. Vñ dic q̃dam metrice. Cũ tibi pbem⁹ leto vultu qđ habem⁹. Qđ tibi sit gratŧ accipe sitq; satis. Vñ recitat Seneca. q socrates cũ hospites suos saŧ tenui cena susc̃ipe pararet t amic⁹ ei hoc iproperaret: rñdit. Si boni sint eq̃nimiter ferẽt: si mali turbabuntur. Scõo sit hospiti suo gratus. Sicut narrat Dares phrygi⁹ de bello troiano q Teleph⁹ impediuit sociũ suũ Achillẽ: ne regẽ Teucratẽ occideret: mẽor q cũ patre suo Hercule olim apũ Teucratẽ hospitar⁹ fuisset. Itẽ Seneca. li. iiij. de bñficijs narrat q miles ingratus hospiti stigmatib⁹ insignit. Quere sup in ca. xvj. lectiõe dxxxv. in fine. In libro eccliastice historie narrať q cũ Greg⁹. eps vrgẽte tpis t pcelli angustia in alpib⁹ in fanũ appollinis diuertisset a sacerdote lz ꝓphano ociosissime ẽ recept⁹. p⁹ cui⁹ digressum accessit sacerdos ex more poscere ꝓsulta t rñsa. Dz nlla rñsio veniebat. Tũc iterũ t iterũ sacerdos victimas repetit: nihilomin⁹ semp silentiũ pmanebat. Cũq; sacerdos stupore estuaret: i somnis demon assistit dixit se nihil posse. Percũctãti cãm ait. Per aduẽtũ Gregorij eẽ expulsuz: t cum pcreret sacerdos qđ tũc remedij dareť. Ait: Nõ aliť sibi ingredi licere nisi Grego. admitteret. Quib⁹ audit⁹ sacerdos secut⁹ ẽ beatũ Gregoriũ ad eũq; pueniens rẽ pãdit ex ordie hũanitatis sue t hospitalitatis eũ admonuit: q̃relã expulsi numinis exposuit: ademptã facultatẽ sui q̃stus deplorat: ac reddi sibi oia ad pstinũ statũ deposcit. Scripsit Greg⁹. epla in hec vba dicẽs Greg⁹ Appollini. Permitto te redire ad locuz tuũ t agere q̃ psueuisti. Quã cũ sacerdos posuisset iuxta simulachrũ: affuit demon respõsa dictis poscẽti. Qđ iste admirãs t dicẽs penes se q Greg⁹. maior erat isto. Clausis ianuis Phani adijt Gregoriũ t pstrauit se ad pedes ei⁹ rogãs vt illi se deo offerat cui⁹ vtute Greg⁹. dijs gentiũ imperabat. Qui cũ institisset cathecumin⁹ fact⁹ est ab ipo. t postea baptismũ ꝓsecut⁹ intãtũ vite merito ac fidei vtute pfecť vt ipe btõ Gregorio in epatu successit. Laudãda est g hospitalitas sacerdotŧ infidelť: venerãda sanctitas põtificis mirifica t pietas saluatoris sacerdotẽ iustificãtŧ cõmẽdãda. Tertio caueat hospes nimiam dñationẽ i domo vl familia sui hospitŧ: q̃nimo dño dom⁹ obtẽpare studeat diligẽter. Est eñ nimis reprehẽsibile si ordinatiõez dñi dom⁹ hospes psumeret reprobare: cũ teneať oia obseruare q̃ dñis dom⁹ ordinauerit. Jux illõ metricũ. Cũ facis ingressũ studeas sic esse modest⁹. Ut p⁹ decessũ de te sit rũor honest⁹. Quarto caueat nimiã freq̃ntationẽ. Jux illõ Proũ. xxv. Subtrahe pedẽ de domo pxi tui ne forte saciat⁹ oderit te. Et eodẽ mõ ꝓpter eãdez cãm caueat magnã morã cũ hospite suo ꝫhendã ꝓpter familiaritatẽ nimiã: p quã i ipi⁹ ꝓtẽptũ facili⁹ cadere posset. Scõo ꝓsiderãdũ ẽ q hospitalitaŧ q̃ttuor sũt emolimẽta. Prã pmo disponit ad dei cognitionẽ: ꝓfert tpaliũ mltiplicationẽ: excludit diuinã vltionẽ t merek dei t angelox̃ susceptionẽ. De pmo exẽplũ Luce vltio ó duob⁹ discipul⁹ q̃ coguerť deũ in fractiõe panis. Sic nõnũq; diuina cognitio alicui infundiť occasiõe viri scti i hospitio suscepti. De scõo patz iij. Reg. xvij. ó vidua q̃ Helią suscepit hospitio suo cui farinula nõ defeč nec lechit⁹ olei minutus est. De tertio ptz vt hť Josue. vj. Sola raab meretrix viuat eo q exploratores hospicio fcepisŧz. De q̃rto Abath. x. Qui vos fcipit me fcipit. Et ad heb. xiij. Hospitalitatẽ nolite obliuisci. p hãc ei q̃dã placueŕt angel⁹ hospicio fcepťŧ: sic Abraã Gen. xix. Ferť q q̃dã senator sibi castrx ꝓstruxit pulcherrimũ sup c⁹ ianuã sic metrice scꝑsit. Decretũ deť ne dormiat aut epulek Hic gẽs villana: ħ achilles plato diana. Intendẽs p ħ ordiare q nllis ad illõ castrx ad hospitium l⁹ prãdiũ fcipeť nisi eẽt miles l⁹ pbs aut dña nobiľ. Cui xps appuit i sõnis t ait: me t meos a castro tuo conarŧ excludẽ: ppť qđ t te castro

meo qđ celũ est debeo iuste ꝓiuare. Cũ ꝙ senator iudicialẽ acceptur⁹ esset sniam: interposuit se supplicãs mĩi dei: ⁊ obtinuit senatori vite sue ꝓlongationẽ ⁊ ꝑcepit sibi q ꝯsib⁹ illis sic dictatis deleri ⁊ hospitalitati deuote se daret ⁊ dixit sibi sic. Auta decretũ sctõr suscipe cetũ. Rudõ Martinũ Jacobũ Lazarũ peregrinũ.

Lectio. CCX

IN se enim elemẽta dũ ꝙuertunt: sicut in orgaño q̃litatis son⁹ imutat ⁊ oia suũ sonũ custodiunt. Cũ estimari ex ipo certo viso potest Agrestia eñ in aquatica cõuertebant ⁊ q̃cũq; erãt natãtia in terra transibãt. Ignis in aq̃ valebat supꝫ ꝟtutẽ suã: ⁊ aq̃ extinguẽti nature obliuiscebat. flãme ecõtrario corruptibiliũ aialiũ nõ verauerũt carnes coambulãtiũ nec dissoluebãt illã q̃ facile dissoluebat: sic glacies bonã escã. Reprobata crudelitate in hospitib⁹ egyptior ⁊ oũso q digne ꝑ illa in hũnitate fuerũt pcussi tenebraꝝ cecitate. In ista parte redit auctor satis abrupte tractãdo de diuina ptãte in opando mirabilia ꝑ filijs isrl in trãsitu maris rubri ⁊ in itinere ꝑ desertuꝫ. Dixit eñ supi⁹ in isto capło q ois creatura reflectebat se ad damnõ applicato cursu nature ad obediendũ diuine volũtati circa gubernationẽ electoꝝ suorũ: illã eandẽ ꝓclusionẽ ptractat i lectione hodierna. Et circa h̃ duo facit. Quia primo declarat obediẽtiã creature tã in elemẽtis q̃ in elementatis in generali. Scõo applicat obediẽtiã illaꝫ ad res gestas in spẽali ibi. Ignis in aq̃ valebat. Circa pmũ duo fac: qꝝ pmo ostendit q̃ lꝫ elemẽta tẽ recessert deo iubẽte a nãe sue ꝓsuetudine: nõ tñ recesserẽt a ꝓsonãtia armonice dispositiõis. Scõo declarat quõ aialia intr se q̃dã noua vicissitudie suas ꝑpꝛietates cõicauerũt ibi. Agrestia eñ. Dic̃ q̃ primo sic q sic̃ organisator in q̃cũq; instrumẽto musico efficit armoniã ex diuisa tensiõe ⁊ moderatiõe chordaꝝ iuxt sciam artis sue ⁊ ꝑ libito volũtati sue: fac eandẽ chordam: mõ reddere acutũ sonũ: mõ grauez: ⁊ tñ semp ꝟuat bona armonia ⁊ ꝓsonãtia delectabilis in opatiõe sua. Eodẽ mõ de⁹ vtit ꝑ volũtate sua elemẽtis ⁊ ceteris creaturis ad bñficia electoꝝ ⁊ supplicia reproboꝝ ꝑ libito volũtati sue ⁊ tñ h̃ nõ obstãte ꝓsonãtia armonica q̃ est inter elemẽta nõ dissoluit. Dic̃ q̃ ꝑ silitudinẽ. Dum elemẽta in se ꝟtũt. id est dũ elemẽta suas virtutes mutãt vl intermittũt: sic in orgaño q̃cũq; musicali q̃litati son⁹ hypalage. i. q̃litas soni imutat ꝑ volũtate organisantis ⁊ oia elementa suũ sonũ custodiũt q̃ ad vniuersalẽ modulationẽ: ita q sic nõ tollit melodia ꝑ mutationeꝫ sonoꝝ i diuersis chordis instrumẽti. Ita nec i elemẽtis tollit eoꝝ ꝓpoꝛtio ⁊ armonia ꝓpter mirabiles opatiões q̃s de⁹ fec̃ ꝑ ea. Nõ eñ deus ꝓdidit creaturã sibi ꝓriã: ꝫ sue volũtati ꝓsentancã. Cñ. id est de q̃ facto estimari ex ipo certo visu põt qđ nõ ex ꝓsueto vsu nature: ꝫ ex volũtate ꝓditoꝛis ista fiebãt: sic̃ in speciali statim declarat: Agrestia eñ. i. boies ⁊ alia aialia i aq̃tica pũtebant. i. ad modũ pisciũ aquaticoꝝ in fundo maris ambulãt: ⁊ q̃cũq; erãt natãtia vt rane in ꝛra trãsibãt: h̃ q̃ntũ ad aialia. Quãtuꝫ vero ad elemẽta: ignis in aq̃ valebat supꝛa virtutẽ. i. ignis mixt⁹ cũ grãdine de celo veniebat nec ignis aquã: nec aqua ign⁹ ẽ ipediebat. Exo. ix. Cñ sbdit. Et aqua extinguẽtis nature obliuiscebat. id est nõ extinguebat ignẽ cũ quo de celo veniebat: sic̃ expositũ est ca. xvj. Conseq̃nter subdit effect⁹ mirabiles diuine gubernationis in speciali q̃ntũ ad elemẽta. Ubi scien dũ q flãma siue ignis duplicẽ hz virtutẽ in duplici materia. Nã flãma naturalit cõburit siccũ ⁊ dissoluit humidũ ꝓgelatũ sic̃ in glacie. Hz fuit mirabile q flãma deovolente etiã passiuis apꝛoximata neutrũ hoꝝ fecit. Cñ subdit. Flãme ecõtrario. id est ꝫ naturã suã nõ verauerũt carnes inflãmabales corruptibiliũ aialiũ coambulantiũ ꝑ desertũ: ⁊ põt intelligi de serpẽtib⁹ ignitis q̃ꝝ corpa nõ fuerũt ꝓsumpta ꝑ flãmaꝫ i eis ꝓtentã. Vl de hoib⁹ q̃ ꝑ serpentes nõ lede bant postq̃ serpentẽ eneũ inspexissent. Vel õ aialib⁹: vel de iumẽtis q̃ nõ ledebãt ꝑ illos serpẽtes ignitos. Nec flãme dissoluebãt illã bonã escã scz mãna q̃ cũ facile dissoluebat sicut glacies ad calorẽ ignis sic̃ supꝛa dictũ est ca. xvj. Hz dubiũ est de eo qđ supi⁹ dixit: q quecũq; erãt natãtia in terra trãsibãt. Uniuersaliter eñ loquit: ⁊ tñ nõ legim⁹ q pisces in terra trãsibãt. Dicẽdũ q pisces erãt mortui. Exo. vij. Pisces q̃ erãt i fluuio mortui sũt ⁊ ꝑ piscib⁹ eructauit fluui⁹ ranas. Unde nõ erãt alia tunc natantia nisi rane.

Lectio. CCXI

IN omnib⁹ enim magnificasti ꝓlm tuũ dñe et honorasti ⁊ nõ despexisti in oi tpe ⁊ in oi loco assistẽs eis. Postq̃ auctor h⁹ libri a capitulo. xvj. inclusiue: iustã ostendit tã circa bonos q̃ circa malos gubnationẽ. In hac finali clausula exurgit auctor in gratiaꝝactionẽ ꝑ beneficijs miris iustis ⁊ magnis ostẽsis ꝓlo hebreoꝝ. Regratiat autẽ de trib⁹ magnis bñficijs: videlicet de inimicoꝝ subiectiõe: de miracloꝝ ꝑ eis ostensiõe. de indeficiẽte sue bone volũtatis ꝓtinuatione. Ptũ ad primum dicit sic. In omnib⁹ eñ magnificasti. Magnificasti specialiter in hostiũ destructione ⁊ eoꝝ liberatione. Per hoc eñ fact⁹ est israel magnus in terra q populos vicerũt: ⁊ eoꝝ terras possederũt. Hie remie. v. Magnificati sunt et ditati: incrassati sunt ⁊ impinguati. Et honorificasti in miracu-

lor ostēsione. Hoc em̄ mirabiliter cessit ad honorē populi illi⁹: q̄ de⁹ p eis tanta miracula fecit supra patuit de plagis egyptiacis. Sic etiā patuit de statione solis tpe Josue ⁊ etiā de eiusdem regressu tempore Ezechie. Et de multis alijs ꝓpter que popul⁹ iudeor honorabilis videbat: vt in p̄s. Honorabile nomē eor coram illo ⁊c̄. Et sequit̄ diuine affectionis in sublimā do p̄m indeficiēs ꝓtinuatio ⁊ q̄tū ad tp̄us ⁊ q̄tū ad locū. Unde dicit. Non desperisti eos: videlicet ꝓmnēdo: etiā cū tibi peccassent licet eos clemēter flagellaueris. tū eras assistēs illis in oi tpe: etiā in tpe tribulatiōis sicut in p̄s. Clamauer̄t ad dñm cū tribularent̄: ⁊ de necessitatibus eor liberauit eos. Et in omni loco. Actū. xvij. Nō em̄ longe est ab vnoquoq̄ nostr̄. In ipso em̄ viuim⁹ mouemur vt sum⁹. Circa illam clausulā. Magnificasti p̄m tuū dñe. Notandū est q̄ q̄ttuor genera peccator magnificāt seipos: ⁊ quadrupliciter de⁹ magnificat suos electos: Magnificāt em̄ seipsos quadrupliciter homines in hac vita: videlicet iactatores pomposi: simulatores dolosi: ꝑquisitores pecuniosi: ⁊ peccatores monstrosi. Primo g̃ magnificāt semetipos iactatores pōposi. hi sunt q̄ sibi mendose attribuūt gratias quas nō habēt vt quas hūt nimis extollūt: hi sunt q̄ sibi cōmendatores ꝓducunt vt de eis talia diuulgēt qualia in ore ꝓprio credibilia forte nō essent. hi sūt qui spreto testimonio ꝓprie ꝓsciētie viuūt confidentes in amicis de sola excellētia laudis alterne. Jactātia nō est vitiū laudis hūane. Sic dic̄ Aug⁹. xij. de ciuita. dei ca. viij. sed est vitiū aie puerse amātis laudē humanā: spreto testimonio ꝓprie ꝓsciētie. Tales sūt nōnulli milites et armigeri q̄ strenua facta de ipsis cōfingunt vt attribuāt sibimetipis que p alios gesta fuerūt. Tales etiaz sūt nonnulli pseudo philosophi q̄ sibi arrogāt ⁊ attribuūt labores alior questiones: tractat⁹: ⁊ cōpilatiōes studiosor quas vix intelligūt in quib⁹ nihil habēt ꝓprium nisi q̄ per⁹ recitāt talia q̄ fuerāt ab auctoribus cōpilata: q̄lis fuit ille Fidēti⁹ quē lepide veridet Marcialis coquus Epigrāmatō libro. j. Iste Fidentius libros quos Martialis ediderat dū recētes erant surripuit ⁊ discipulis suis legit: ⁊ tū eos pfecte nō intellexit. Reprehēdentes ergo eū sup hoc: Marcialis sic scribit. Quē recitas meus est fidentine libellus. Sed male dū recitas incipit esse tuus. Inter istud q̄ maiorat̄ p rarefactionē: ⁊ illud quod maiorat̄ p augmentationē differētia est: q⁹ illud quod rare fit acquirit maiorē quātitatē ⁊ occupat maiorez locū q̄ prius: ⁊ tū nō plus est in substantia de raro q̄ fuit in denso prius: sicut patet. iiij. Phisicorz capō de vacuo. Sed illud q̄ realiter augmētat̄ crescit tā in substātia q̄ in quātitate ⁊ maiorem locū tenet ⁊ plus de substātia quā pri⁹ habuit. Sicut ptz. ij. de aia. ⁊ primo de generatione ⁊ corrup. Et isto modo moraliter ē de istis ambitiosis scholarib⁹ qui p solas cōmendationes laicor nomē clerici sibi querūt ⁊ acquirūt statum ⁊ locū maiorē p mēdosas iactantias ⁊ indigne. De pfectione tū scientie non plus habent q̄ prius. Aliter aūt est de addiscentib⁹ solide ⁊ de his iactantie vitiū phorrescūt. Hi enim sicut crescūt in honore ⁊ stat⁹ sublimatione: ita crescunt in valore ⁊ sciētie augmētatione. Tales ergo iactatores male magnificāt semetipos Ipi em̄ sūt qui magi amāt vocari rabi q̄ esse: magis amant apparere sapiētes q̄ esse. Amāt honores: fugiūt labores: apetunt fastigiū: et nesciunt fundamentū. De quib⁹ dicit Math. xxiij. Dilatāt phylacteria sua ⁊ magnificāt fimbrias ⁊c̄. Et p istis rogandū est cū p̄s. Disperdat dñs vniuersa labia dolosa ⁊ linguam magniloquā. Qui dixerūt linguā nostrā magnificabim⁹: ⁊ iterū. Ut nō apponat se homo vltra magnificare sup terrā. Secūdo se magnificant vitiose simulatores dolosi: vt sunt adulatores qui magnificāt alios vt ecōuerso magnificent eos. Nā p hoc q̄ alijs adulantes eos magnificant ab eis econtra magnificari sperant. Illi iactatores ⁊ adulatores semp sūt amici. Est em̄ adulator quasi spectaculū superbi. Senes quor oculi incipiūt caligari habēt instrumētū q̄dā q̄ vocat̄ spectaculū siue berillus: q̄ tenēt int̄ oculū ⁊ lr̄am quā volūt legere ⁊ tūc statim littera que est in scevalde gracilis apparet grossa ꝓpter densitatē lapidis trāsparentis q̄ est in illo instrumēto: p cui⁹ mediū trāsit lr̄a ad oculuz ⁊ est multiplicat speciē suā. Isto mō ꝓtingit aliq̄n q̄ hō q̄ pu⁹ est ⁊ humilis pax reputat de seipo: sed si accedit vn⁹ adulator attribuit sibi grās ⁊ virtutes mirabiles q̄rū forsan nulla hz ⁊ si aliquā habeat illā mēdaciter extēdit ⁊ ampliat: et statī paup q̄ de se nihil estimat incipit q̄lis non est se reputare. sic dic̄ Seneca i epla. ij. Incredibile ē q̄ magnos viros dulcedo abducat ostē sionis. Et Alan⁹ de planctu nature dic̄ sic: Huiusmodi pestilētia pcutiūt̄ p̄cipū laterales Palatini canes. Adulatōis artifices. Fabri laudis. Figuli falsitatis. Hi sunt qui magniloqua cōmēdatōis tuba in diuitū auric⁹ citharisāt. Qui mellite adulatōis fauos foris emittūt: q̄ vt emūgāt munera: caput diuitis oleo adulationis vngunt. Prelatorū auribus puluinaria laudū subijciūt q̄ ab eor pallijs aut ficticiū puluerē excutiūt. Aut vestē sophistice deplumāt in plumē. Et infra. Adulatores a volūtate vultū: ab animo vbū: a mēte linguā: ab intellectu loquelā. Imple dissentiōis interuallo dissimulāt: plerūq̄ exteri⁹ placabiliter applaudēdo collaudunt quos interius ꝓtradictoria derisione defraudāt: foris vultu applaudunt virgineo: intus scorpionis pungunt aculeo: foris mel-

litos cõpluũt imbres adulatiõis: int⁹ detractatiõis euomũt tẽpestates. Hec ille. Cõtra istos magnificatores dicit Eccli. x. Hia diuitum honoratorum t paupum timor dñi ẽ. Noli despicere hoiez iustũ paupez: t noli magnificare virũ diuitẽ peccatorẽ. Tertio vitiosi se magnificãt pquisitores pecuniosi q dilatãt horrea sua pecora t armẽta t familiã multiplicãt t supuacuas habitatiões edificãt. Sic magnificat⁹ fuit Nabal de quo. j. Reg. xxv. Homo ille magn⁹ nimis erat diues t dur⁹: pessim⁹ t malicios⁹. Talis aliq̃ fuit Salomõ q dicebat. Magnificaui opa mea: edificaui mihi domos t plãtaui vineas: feci hortos t pomeria t cõseui ea cuncti generis arboribus. Eccs. ij. De ista magnitudine excusat se ps. Neq; inqt ãbulaui in magnis. Quarto vitiose se magnificãt peccatores monstrosi. Naturaliter em̃ q̃ in aliquo indiuiduo magnitudo nimia reperit. Et q̃ in vno indiuiduo diuerse species cõcurrũt: dicit mõstrũ in natura: vt si vnũ indiuiduũ esset in pte porcus t in pte bos: merito diceret mõstr. Et q̃to spes ille magis distaret fm pfectionez nature: tãto magis vnio nature eor mirabilis appareret. Sñ turpi⁹ monstrũ cẽt cõpositũ ex boue t hoie: q̃ cõpositũ ex boue t asino. Moraliter. Peccatores dicũt mltipliciter monstrosi: q⁹ vel ex excessiua magnitudie vni⁹ pcti vel ex aggregatione magnor t grauiũ peccatorũ fm spẽm distinctor: imo q̃si ꝓior. Sũt em̃ q̃dã vitia q̃ q̃uis nõ sũt ꝓraria ppie: vnũ tñ vt cõiter ad diminutionẽ alteri⁹ augeat. Sic superbia t luxuria nõ sũt vitia ꝓria: q⁹ nõ sũt eiusdẽ generis: tñ nãliter luxuria hz ex sua feditate cor rũpere supbiã. Sñ pone mltũ date lubricitati inueniũt cõiter sociales t nõ mltũ supbe. Si milit supbia corrũpit luxuriã ex sui nobilitate. Sũt em̃ nõnulli ex indignatiõe supbie luxurie feditatẽ detestãtes. Si igit alios inueniat qui ex vna pte sit lubricissim⁹ t imundissimus: t ex alia pte superbissim⁹: talis dz monstrosus reputari: vtpote q est hõ p naturã: demon p supbiã t taurus p luxuriam. Et tal assimilat minotauro filio Pasyphes vxoris Minois quem ipa de tauro concepit marito morante in bello: t iste minotaur⁹ fuit semibos t semivir. Sñ ppt verecũdiã sui generis excogitauit Dedal⁹ labyrinthũ i q̃ Minois vitã finiuit. Talia etiã monstra modernis tpib⁹ occidũt. Eodẽ mõ mõstrosus pctor occidi dz ciuiliter vt videlicet vita ciuili puet vl in labyrintho ppetuo ꝓscruet. De tali turpit magnificato dicit dñs p pphetã Esa. x. Ulsitrabo sup fructũ magnifici cordis regis assur. Assur interptat arguẽs vl ꝓuincẽs: t talis arguit vl ꝓuincit a seipo. t Hiere. ij. Arguet te malicia tua t increpabit te. Scõo nota q de⁹ magnificat hoiem mltipliciter videlicz: Producẽdo curiose: redimẽdo copiose: iustificãdo gratiose: t beatificãdo gl̃iose. Primo pductio hois ostendit hoiez magnũ eẽ apud deũ. Cũ q̃dã em̃ curiositate pduct⁹ videt q̃ dixit de⁹. Faciam⁹ hoiem ad imaginẽ t similitudinẽ nr̃am Gen. j. Job. vij. Quid est hõ: q⁹ magnificas eũ: t cẽ. Scõo magnificat hoiez redimẽdo copiose: vt merito xps dicere posset illõ. j. Reg. xxvj. Magnificata ẽ hodie aia tua in oculis meis. Tertio magnificat de⁹ hoiez iustificãdo gratiose. Arguit em̃ magnũ pciũ hois q de⁹ nõ vult eũ pdere: etiã si sit dign⁹ pdi. Ad Ro. viij. Quos aũt iustificauit illos t magnificauit tẽ. Quarto magnificat hoiez pmiãdo gl̃iose: dãdo homini semetipm. j. Regũ. xxvj. Magnificet aia mea i oculis dñi: t liberet me ó oi angustia: qõ nobis ꝓcedat q̃ sine fine viuit t regnat. Amen.

Explicit postilla frris Roperti holkot sup libro sapiẽtie. Incipit ꝓmo eiusdez de studio sacre scripture.

Os iusti meditabit sapientiã.

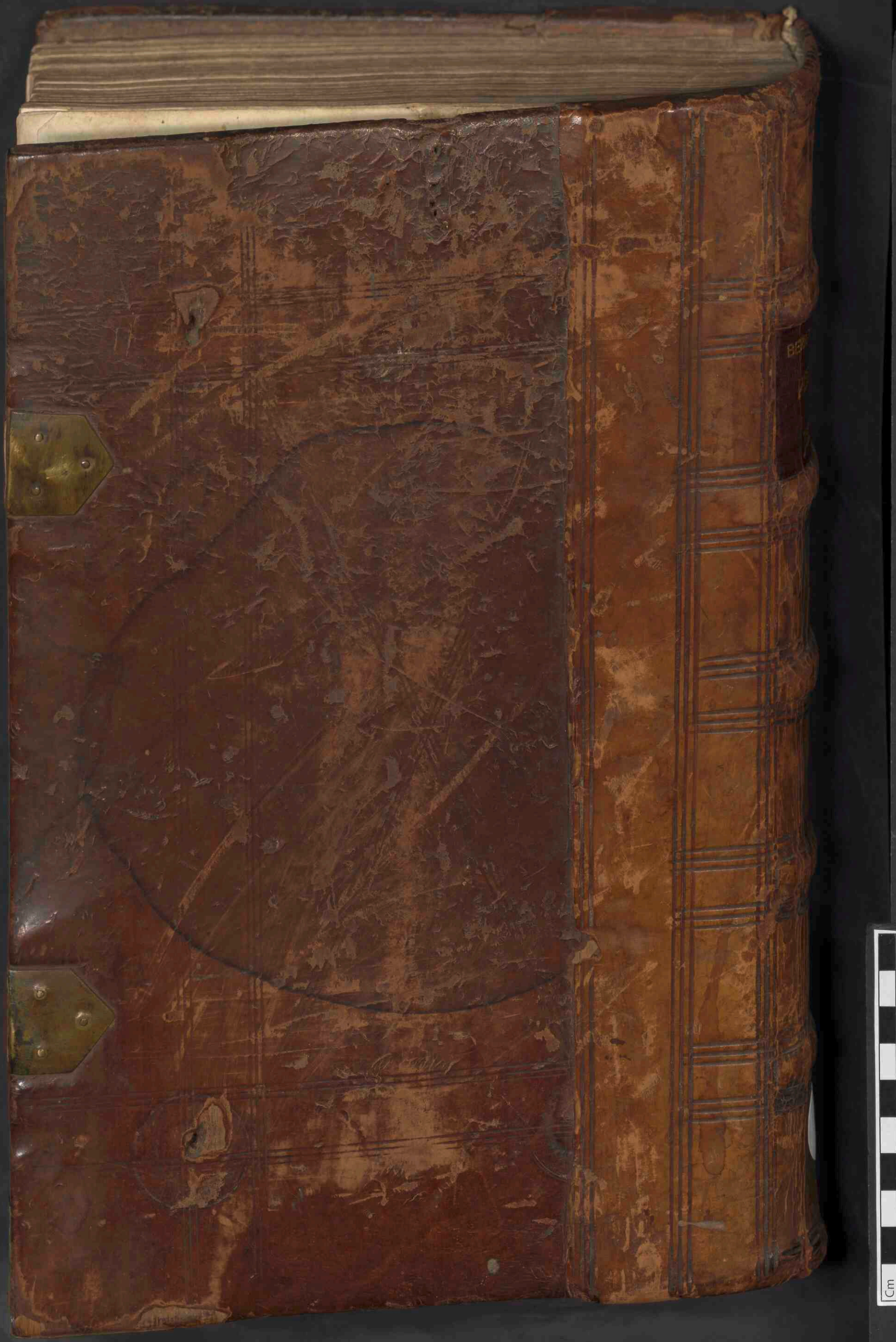
Dicit sapientiã. ps. xxxvj. Dis sapiẽtia siue humanit⁹ adinuẽta siue diuinit⁹ ispirata tã i doctore q̃ i auditore habilitatẽ requirit idoneã iuxt ipi⁹ scie q̃litatẽ. Alls em̃ q̃ntũcũq; doct⁹ nãli ingenio nisi habilitet ꝓficiet ad quãcũq; facultatez. Hic ẽ q pueri ad mathẽatica t ad logicã: adolescẽtes ad phisicã: seniores vl iã ꝓuecti ad ethicã aptiores credũt. Et hr̃ ẽ q dicit Arist. j. Ethi. ca. iij. vbi docz q iuueis nõ ẽ ꝓpri⁹ auditor Politice t. vj. Ethi. ca. vj. dicit q aliq̃s pt eẽ mathematicus dũ ẽ puer. t nlls pt eẽ phus vl sapiẽs dũ est puer. Quãto igit facultas aliq̃ dignior est et nobilior tãto ad ipi⁹ acqrẽdã noticiã sincerior pexigit aptitudo t habilior dispositio i studẽte t iõ cũ sacr scptura q̃ singlarit sapia vocat oẽm trãscẽdit sciaz sectarẽ: vtpote c⁹ matia nobilior c⁹ forma facilior: c⁹ finis vtilior: c⁹ efficiẽs sblimior inuenit. Accẽ ẽ gvolẽtẽ i sacr scptura studẽ dispositões ꝓuenientes hr̃e. [illegible] ei ad hr̃ sufficiũt grãmatico⁹ rudimenta: rhet[illegible]or ornamenta: dialectico⁹ documẽta: nec medico⁹ expimẽta pl⁹ nãq; ad sacrã scptur̃ itelligẽdã pdesse poterit deuota depcatio q̃ pfũda pscrutatio: pl⁹ ꝓfert imaclata ꝓsatio q̃ intricata disputatio. magl etiã valet diuie bonitatl ptẽplatio q̃ mũdane curiositatl occupatio: t mlto pl⁹ valet mẽ talis suauitatl degustatio q̃ fmotiõal indagatio. h⁹ g tã sactissime facultatl sol⁹ ille auditor reput idone⁹ q̃ fuerit morall vtuosus. Et q⁹ iustitia gnãl ab Arist. dr̃ sapia. v. Ethi. ca. j. Iõ sactissime theologie auditori appropriat nomẽ iusti. Os iusti meditabit sapientiã. In quib⁹ verbis informatur deuotus theologus vel catholicus q̃ sacre scripture noticia per occasionem

quadruplicē impetrat. Per officiosā supplicationē: p fructuosam puersationē. p seriosaz cōsiderationē: p saporosam delectationē. Os significat officiosam supplicationem: iust⁹ fructuosam puersationē: meditatio seriosaz psiderationē: t sapiētia saporosam delectationē. Os iusti meditabit sapiētiā. Prima ḡ noticia sacre scripture est a deo attrahēda p officiosaz supplicationē: t ꝙntū ad h̄ pmittit os. ps. Os meuz aperui t attraxi spiritū. i. de scptura sacra non litterale sed spūale sensum: qz lra occidit: spūs aūt viuificat. ij. Cor. iij. Sicut illi pulli auiū faciluus reficiunt a mre q̄ in nido iacētes capita alti⁹ leuant. t os spacioſius dilatāt: ita scholares deuoti: q̄ i nido scpture iacētes tāto a xpo vberiori noticia recreant ꝙnto p oriōnis instātiā deū deuoti⁹ depcant: ipo dicēte in ps. Dilata os tuū t implebo illud. Et Luc. xxj. Ego dabo vobis os t sapientiam cui nō poterūt resistere: nec pdicere oēs aduersarij vestri Et h̄ est q̄ dicit beat⁹ Greg⁹. j. Mozal. ca. xxvij. Ea q̄ pscrutari in nobis nitimur: sepe meli⁹ oratio ꝙ inuestigatio penetram⁹. Hinc ē q̄ sic scribit hierony. ad metriadē virginē. Lectionē inqt frequēter interrūpat oratio t aiam iugiter adherentē deo grata vicissitudo sancte occupationis accēdat. Sic sctūs Aug⁹. in oib⁹ cōiter libris suis cum perscrutatiōe t studio deuoram orationē admisit. Sic sctūs Tho. de aq̄no ꝙtiens pplexis difficultatib⁹ angebat: deuotioni legit se dedisse. Et sic suā scientiā plus deuotionis subsidio ꝙ inuestigationis studio dicit acq̄sisse. Sic paul⁹ se recōmēdat Ephesijs. ad Ephe. vj. Oratēs sitis omni tpe in spiritu: vt det mihi sermo in aptione oris mei cū fiducia
B notū facere mysteriū euāgelij. Os ergo deuoti theologi ad hoc q̄ digne scpture sacre difficultatē attrahat ḡdrupliciter se disponat. Separet a luto lubrice vilitatis: expurget calculo celice sanctitatis: cibet libro solide veritatis: et armet gladio seueritatis. Primo ergo os deuoti theologi separi dz a luto lubrice vilitatis. Hiere. xv. ca. Si sepaueris pciosū a vili ꝙsi os meū eris. Preciosū a vili. i. aiam pciosaz a carnalib⁹ desiderijs: vilib⁹ t lutosis. Sap. xv. Luto vilioz vita illius. Scdo dz expurgari calculo celice sctitatis. Jux illō Esa. vj. Volauit vn⁹ ad me de seraphin t in manu ei⁹ calcul⁹: quē forci pe tulerat de altari t tetigit os meū t dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: t auferet iniq̄tas tua: et pctm̄ tuū mūdabit. Mozalr altare ē sacra scriptura: calcul⁹ difficilis sensus ei⁹: forceps subtilis eius dē facultas extractio. Ad lram angeli ci spūs deuote studētes illuminat et expurgāt ne i scpturi aberrēt. Tertio os deuoti theologi cibari dz libro solide veritatis: ō q̄ Apoc. x. Accepi librū de manu angeli: t deuorauit illum: t erat in ore meo tāq̄ mel dulce. Iste liber ē scriptura sacra: q̄ nō dz dētib⁹ pteri ꝙ poti⁹ deuorari: qz credi dz p fidē integraliter t lūmatiz: t nō p rōnem discuti minutati: t sic fit tāq̄ mel: imo plus q̄ mel dulce. Juxta illō ps. Q̄ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua sup mel ori meo. Quarto dz os theologi armari gladio rigide seueritatis ad destruēdū hereses t errores: vitia t malos mores. Esa. xlix. Posuit os meum vt gladiū acutū: vt illi assimilet. Ve q̄ Apoc. xix. Vidi celū aptū t ecce equ⁹ alb⁹ t q̄ sedebat sup illū vocabat fidel⁹ t verax: t ex ore ei⁹ pcedebat gladi⁹ acut⁹: vt i ipo pcutiat omēs gentes. Et Apoc. ij. Pugnabo cū illis in gladio oris mei. Dz dolendū est de theologis his dieb⁹ quoz̄ os locutū est vanitatē: t dextera eoz̄ dextera iniquitatis Jn ps. Jn q̄z quibusdaz inuenit os dissolutiōis: t in nōnullis os detractiōis: i plerisq̄ os ambitiōis: in mltis os adulatiōis. Os dissolutiōis hūt illi q̄z ois sermo turpiloquio t scurrilitatibus admisc̄et. Cōtra q̄s Coloss. iij. Deponite turpē sermonē de ore vestro. Et ad Ephe. iiij. Nis sermo mal⁹ de ore vestro nō p cedat. Os detractiōis hūt illi q̄ non cessant detrahere pauptati quā xps docuit: castitatē deridēt quā xps pfuluit: paupes pupendunt q̄s xps elegit. Ihi sūt pseudo. ppbe. Ve q̄z ore nihil aliud nisi rane vane garrulitatis pcedunt. Apoc. vj. Os ambitiōis hūt illi q̄ sacre scpture noticiā ad hūanos honores ordināt: t ecclīastica dignitates ad officia pbēdas t grad⁹ in ecclesia pseq̄ndos. Jsti p se allegāt q̄ ter dictum est Petro. pasce oues meas. Job. xxj. Et q̄ epi scopatū desiderat bonū opus desiderat. j. Tim. iij. Hi sūt viles hypocrite: cū sola terrena desiderāt. De celestib⁹ vo nō curāt. Juxta illud ps. lxxj. Posuerūt i celū os suū t lingua eoz̄ trāsiuit in terra. Lingua. id est lingue intētio corrupta. Os adulatiōis hūt illi q̄ statū pla cie tenētes t in suis subditis scādalosa videntes cantāt semp placebo: sed dirige nunq̄ cantant. De quib⁹ verificat illud ps. xl. Hec via illoz̄ scandalū ipis. Et postea in ore suo cōplacebūt. Scdo principaliter sacra scpture est a theologo exercēda p fructuosaz̄ puersationez̄ L vt sit nō solū doctus in scientia: sed iust⁹ in vita. Os inq̄ iusti. Nō em̄ auditores legis iusti sūt apud deū sed factores legis iustificabunt Roma. ij. Distinguit em̄ Aristo. v. Ethi. iusticiaz quadruplicē scz distributiuā: cōmutatiuā: dominatiuā: t paternā. Primo ergo deuot⁹ moralis debet habere iusticiā distributiuā: vt q̄ sine fictiōe didicit sine inuidia cōmunicet alios liberaliter instruēdo. Proū. x. Labia iusti eruditiunt plurimos. Justiciā cōmutatiuā debz habere vt nequaq̄ p doctrine merito famā hunā intendat p pmio. Matth. v. Attēdite ne iusticiā vestram faciatis coram hoibus. s. ppter tē porale lucrum sed ppetuum. Daniel. xij. Qui

A 977256

ad iusticiã eruditũ multos quasi stelle ꝑpetuas eternitates. Habeat ꝛ tertio iusticiaz dñatiuam: instinct⁹ bestiales carnis cõpescẽdo legibus ratiõis. Et ꝟ est qđ docet ꝓplato in ꝓhedone añ mediũ. Jn ꝟ inqt manifest⁹ est ꝑ ꝟs si absoluat aiam a corpis cõmunione differenti⁹ aliꝫs hoib⁹. Et cito post. Alia philosophi in honorat corp⁹ ꝛ fugit ab eo: queritqꝫ ipa scõm seipam fieri. Jsti ꝓcordat cõmẽtator Auerrois in ꝓlogo. vj. Phisicor. vbi loquens de indinationib⁹ carnis ꝛ corporis passiõib⁹ dicit sic Studẽtes inqt cũ sciuerit vilitatẽ eaꝝ expellẽt eas a se: ꝛ odiãt eas maꝛio odio: ꝛ sic erũt casti retinentes leges diuinas ꝛ obediẽtes legibus naturalib⁹. Hec cõmẽtator. ꝑs. Dñabunt eor iusti i maturino. Habeat q̃rto iusticiã paternã: hũanitatẽ patri errantib⁹ exhibẽdo. Sap. xij. Docuisti ꝙm tuũ ꝙ talia: qm̃ oꝑtet iustũ ꝛ humanũ esse. ¶ Tertio principaliter sacra scꝑtura est a theologo ꝓspiciẽda ꝓ seriosam ꝓsideratiõnẽ: qõ notaꝫ cũ inferꝫ. Meditabiꝫ. In ꝑs. In lege dñi volũtas ei⁹ ꝛ in lege ei⁹ meditabiꝫ die ac nocte. Jsta meditatio tẽperat corpis voluptatẽ: mitigat mũdi tẽpestatẽ: ꝓdicat dei pietatẽ: excitat hois caritatẽ. Primo dico qꝺ ꝟ meditatio tẽperat corpis voluptatem. Eccs. xij. Frequns meditatio carnis afflictio est. Et Hieron⁹. Ama sciẽtiã scꝑturaꝝ ꝛ carnis vitia non amabis. Scõo hec meditatio mũdi mitigat tẽpestatẽ. Vñ Hieron⁹. sup epłaz Ad Ephe. Si aliqđ est qđ i hac vita viꝝ sapientẽ teneat ꝛ inter ꝑssuras ꝛ tẽptatiões mundi equo aĩo ꝓmanere suadeat. illud ꝓmum esse reor meditationẽ ꝛ scientiã scripturaꝝ. Tertio hec meditatio ꝓdicat dei pietatẽ. Jn ꝑs. In matutinis meditabor in te: qꝛ fuisti adiutor me⁹. Quarto ista meditatio excitat hois caritatẽ. Jn ꝑs. In meditatiõe mea exardescet ignis. Jsta meditatio sacre scꝑture nõ oꝛ esse trãsitoria. sic ỏ dialectica dixerꝫ qđã antiq̃ est a limine salutãda. Oꝛ esse morosa ꝛ diuturna ꝛ ꝓtinua. Et eo feruentior quo bõ senior inueniꝫ. Eccl. xiij. Beat⁹ vir q̃ in sapiẽtia morabiꝫ ꝛ qui iusticiã meditabiꝫ. Vñ Hieron⁹. ad demetriadẽ virginẽ Sacraꝝ scripturaꝝ ardor nulla prorsus etate extinguiꝫ: imo vt sectaris auctoris vtar sentẽtia: poti⁹ etate inflãmaꝫ Et Greg⁹. xx. Moral. ca. j. Scꝑtura sacra puulis humili ꝑmõe blandiꝫ. q̃ nec sic clausa ẽ: vt paueſci debeat: nec sic patet vt vilescat: ꝙ vsu fastidiũ tollit ꝛ tãto diligiꝫ quãto plus meditaꝫ. ¶ Quarto ꝓncipaliꝫ scꝑtura sacra est recolligẽda cũ saporosa delectatione. Et ideo merito vocaꝫ sapientia quasi sapida sciẽtia: de qua loq̃ns Hugo de scto victore libro suo ꝓmo de aĩa dicit sic. Nihil i hac vita dulci⁹ sentiꝫ ꝛ nihil auidi⁹ sumiꝫ. Nihil ita mentẽ ab amore mũdi sepat: nihil sic aim ꝫ tẽptationes roborat: nihil ita hoiem excitat ꝛ adiuuat ad oñe bonũ sic studiũ sacre scꝑture. Et in eodẽ volumie. li. iij. dic. Jn refectorio sacre scripture tres mense. id est tres intellectus ponuntur: hist̃orialis. mysticus et moraꝫ. prima mensa simplicibus. secunda doctorib⁹. tertia cõis est vtriscꝫ. Jn ꝓma est cibus grossior. Jn scõa subtilior. Jn tertia dulcior. Prima ꝓtinet saporẽ exẽplor: Scõa vim gestor. Tertia dulcedinẽ mor. Et infra. Jn hac scꝑtura quicqđ docet: veritas. quicqđ ꝓcipiꝫ. bonitas: q̃cquid ꝓmittit felicitas. Nã deus veritas est sine fallacia: bonitas sine malicia; felicitas sine miseria. Hec Hugo. Est ꝙ ista sciẽtia inobfuscabilis in decore. Jnsepabilis in vigore. Jnappreciabilis in valore. Interminabilis i honore. Primo dico qꝺ est inobfuscabilis in decore. Sap. vj. Clara est: ꝛ q̃ nũq̃ marcescet sapiẽtia. Scõo insuꝑabilis in vigore. Sap. v. Melior ẽ sapiẽtia q̃ vires. Et. Sap. x. Omnipotẽtior est sapientia. Tertio est inappreciabiliꝫ in valore. Prouer. viij. Melior est sapiẽtia cũctis opib⁹ ꝓciosissimis. Quarto interminabilis in honore: qꝛ Sap. vj. Cõcupiscẽtia sapientie deducet ad regnũ ꝑpetuũ. Ad quod nos ꝓducat qui sine fine viuit ꝛ regnat. Amen.

Hoc opus ꝓclarissimũ eximij dñi magistri Roperti Holkot sacre theologie moralissimi atq̃ doctissimi ꝓfessoris: ordinis fratrũ ꝓdicatorum: sup sapientiã Salomonis: impssum est Basilee. Anno incarnatiõis dñice Millesimo quadrigẽtesimo octogesimo nono.

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6